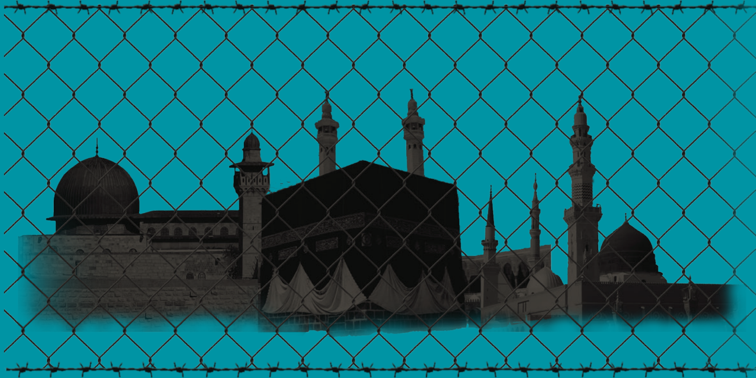
KÜRESEL İSLÂMÎ DİRENİŞ ÇAĞRISI

2. Cild 1. Kısım

Ömer Abdulhakîm

Ebû Musab es-Sûrî

La tedri

internet yayınları

La tedri
internet yayınları
latedrim@gmail.com

KÜRESEL İSLÂMÎ DİRENİŞ ÇAĞRISI

orijinal adı: da'vetu'l-mukâveme el-islâmiyye el-âlemiyye
Müellif: Ömer Abdulhakîm (Ebû Mus'ab es-Sûrî)
mütercim & editör: la tedri (M.A.)

KÜRESEL İSLÂMÎ DİRENİŞ ÇAĞRISI

2. Cild 1. Kısım

Müellif:

Ömer Abdulhakîm

(Ebû Musab es-Sûrî)

Mütercim:

La Tedri (M.A.)

La tedri
internet yayınları
latedrim@gmail.com

بسم الله الرحمن الرحيم

İÇİNDEKİLER

İKİNCİ CİLT
(DAVET–YÖNTEM–YOL)

SEKİZİNCİ BÖLÜM:
KÜRESEL İSLÂMÎ DİRENİŞ KURAMLARI

BİRİNCİ FASIL:
KÜRESEL İSLÂMÎ DİRENİŞ ÇAĞRISI'NIN MENHECİ VE CİHÂDÎ AKÎDESİ

İKİNCİ FASIL:
KÜRESEL İSLÂMÎ DİRENİŞ ÇAĞRISI'NIN SİYÂSÎ KURAMI'NIN ESÂSLARI

ÜÇÜNCÜ FASIL:
KÜRESEL İSLÂMÎ DİRENİŞ ÇAĞRISI'NDA MÜTEKÂMİL TERBİYE [KAPSAMLI EĞİTİM] KURAMI

KÜRESEL İSLÂMÎ DİRENİŞ ÇAĞRISI

İKİNCİ CİLT

(DAVET–YÖNTEM–YOL)

KÜRESEL İSLÂMÎ DİRENİŞ

İKİNCİ CİLT
(DAVET–YÖNTEM–YOL)

﴿فَقَٰتِلۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفۡسَكَۚ وَحَرِّضِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۖ عَسَى ٱللَّهُ أَن يَكُفَّ بَأۡسَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْۚ وَٱللَّهُ أَشَدُّ بَأۡسٗا وَأَشَدُّ تَنكِيلٗا ٨٤﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Onun için Allah yolunda savaş, Sen kendinden başkasıyla mükellef değilsin [/sorumlu tutulmayacaksın]. Müminleri de [savaşa] teşvîk et. Umulur ki Allah, kâfirlerin gücünü kırar ve [muhakkak ki] Allah kuvvet ve kudretce daha şiddetli ve tenkîlce de daha şiddetlidir.» (4/en-Nisâ, 84)

İKİNCİ CİLD'İN ÖNSÖZÜ

Hamd olsun hamd u senâya lâyık olan Allah'a... Hamd olsun arz u semâvâtda *mahmûd* olana... Hamd olsun *O Zât-ı Ecell u A'lâ*'ya ki vaadini yerine getirendir, Kuluna nusret, ordusuna izzet bahşedendir ve *hizib*leri tek başına hezîmete uğratıp kahr u perîşân edendir. ...

Hamd olsun Allah'a ki, Peygamberi sallallahu aleyhi ve sellem'e -ümmetinden her bir mümine yönelik- şu emri fermân buyurandır: «Onun için Allah yolunda savaş, Sen kendinden başkasıyla mükellef değilsin. Müminleri de [savaşa] teşvîk et. Umulur ki Allah, kâfirlerin gücünü kırar ve [muhakkak ki] Allah kuvvet ve kudretce daha şiddetli ve tenkîlce de daha şiddetlidir.» (4/en-Nisâ, 84)

[Binlerce] salât u selâm olsun O'nun Habîbi'ne, Eşref-i Mahlûkatı'na.. ki Nebîmiz Odur, Efendimiz O.. Serverimiz Odur, Habîbimiz O.. ed-*Dahûku'l-Kattâl*[1] olan Odur, *merhame*(t) *ve melhame* Peygamberi olan O.. Allah'ın salât u selâmı üzerine olsun ki şöyle buyuran da Odur: «Ben Kıyâmet öncesinde, yalnızca Allah'a kulluk edilinceye kadar [cihâd etmek üzere elimde] kılıçla [peygamber olarak] gönderildim. Rızkım mızrağımın gölgesi altında kılındı. Zillet ve horluk ise benim emrime muhâlefet eden üzerine yazıldı. Her kim de bir kavme benzer [/kendini onlara benzetir] ise o da onlardandır.»... İmdi:

Bütün uzunluğu ve bütün muhtevasıyla birlikte Birinci [cildin ihtivâ ettiği her türlü] bölümün, kendisi için birer -şer'î, tarihî, siyâsî, fikrî ve yöntem eksenli- mukaddime ve istinâdgâh mâhiyyetinde olduğu bu önemli bölüme [yani İkinci cildin asıl içeriğine] geçmeden önce bu Bölüm'ün Fasılları için belli birtakım noktalar üzerinden -inşallah onun daha iyi anlaşılmasını sağlayacak olan ve bir giriş vasfı taşıyan- bir sunumda bulunmak istiyorum:

---

[1] [**ed-Dahûku'l-Kattâl**, bazı âlimlerimiz tarafından Hz. Peygamber (s.a.v.) hakkında kullanılan -ve makâmına göre kullanımı pek de yerinde olan- bir sıfat olmakla birlikte kimi rivâyetlerde bu vasfın Hz. Peygamber'le ilgili olarak Tevrât'da geçtiği belirtilmektedir. ed-**Dahûk**: Bir tür ism-i fâil olarak sık gülen, güleç kişi vb. anlamlara gelmektedir ki Hz. Peygamber'in gülüşünün tebessümden ibâret olduğu sahîh rivâyetlerle sâbit olan bir husûsdur. "Dahike-Güldü" fiilinin Arab dilinde yeri geldiğinde "Tebesseme-Tebessüm etti" manasına kullanıldığını da belirtelim. **Kattâl** ise buradaki anlamıyla ziyâdesiyle savaş veren, savaşçı manasınadır. Yoksa bizim dilimize geçen şekliyle çok kan döken, hûnrîz ve hûnhar gibi anlamlara gelmemektedir. İbnu'l-Kayyim, meâlen, ed-Dahûku'l-Kattâl'ın birbirinden ayrılmayan iki isim olduğunu, Hz. Peygamber'in ise müminlere karşı güleryüzlü..., Allah'ın düşmanları karşısında ise kattâl olduğunu... belirtmiştir ki bu açıklama meseleyi özetlemektedir.

"**Merhame ve Melhame Peygamberi**" ise genellikle Türkce'ye "**Rahmet ve Savaş Peygamberi**" olarak tercüme edilmesine karşın Melhame'nin "destanlaşmış savaşlar" gibi bir anlam taşıdığını ve buna dikkat edilmesi gerektiğini kaydetmek isteriz. Bu dipnotu düşmemize sebeb, hoşgörü kumkuması modern bazı davetci bozuntularının bu tabirler üzerinden Müslümanlara ve kendi tarihlerine saldırıp durması, bu arada kendilerini kâfirlere hoş gösterme yarışına tutuşmuş olmasıdır. Mtrcm.]

1.
Cihâdî Fikriyyatda Sâbit ve Değişken Olan [Husûslar] ve Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'na İlişkin Kuramlar

el-Mübârekfûrî, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in sîretini ihtisâr ettiği değerli eseri "er-Rahîku'l-Mahtûm"da -hulâsası şu [meâlde] olan- bir rivâyete yer verir ve der ki:

"...Resûlullah (s.a.v.), Bedir suyuna müşriklerden önce ulaşmak ve onların Bedir suyunu ele geçirmelerinin önünü almak için ordusuyla birlikte harekete geçer. Yatsı vakti Bedir sularının [kendilerine] en yakın olanlarından birinin başında konaklar. Bu noktada Habbâb Bin el-Münzir (r.a.) askerî bir ehlihibre olarak ayağa kalkar ve der ki: "Ey Allah'ın Resûlü! Şu konakladığımız yer, acaba [burası] *Allah'ın sana burada konaklamayı emir buyurduğu*, [dolayısıyla] bizim ne ilerisine ne de gerisine gidebileceğimiz bir yer midir? Yoksa bu [yerde konaklama karârı bir] *re'y u harb u mekîd*e midir [yani savaş taktikleri kapsamında alınmış beşerî bir karâr mıdır]?" [Resûlullah (s.a.v.)]: "Bilakis bu [bir] re'y u harb u mekîdedir" buyurur. [Bunun üzerine Habbâb Bin el-Münzir:] "Ey Allah'ın Resûlü! *Şübhesiz ki [karârgâh kurulup] konaklanacak yer burası değildir*. Milleti harekete geçirsen de kavmin -:Kureyş'in- en yakın olduğu suyun yanına varsak.. orada karârgâh kurup onun gerisinde kalan [bütün] kuyuları baskına uğratsak -yani tahrîb etsek-.. Sonra o suyun üzerine bir havuz kurup onu suyla doldursak.. Ondan sonra [düşman] kavme karşı savaşsak, [bu durumda] biz [o sudan] içeriz, onlar içemezler[!]" der. Bunun üzerine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: "Muhakkak ki [doğru olan] görüşü işâret ettin" buyurur."

Hiç kuşkusuz bu önemli rivâyet, bünyesinde pek büyük hikmetler barındırmakta, ve Resûlullah (s.a.v.) bununla bizlere pek büyük dersler talîm etmektedir. Bunlardan bazıları ise şöylece sıralanabilir:

1. Müslüman'ın, Allah'ın dîni karşısında takınması gereken edeb tavrı ki, vahiy [kaynaklı] olan bir şey karşısında ne [bir adım] ileri gidebiliriz ne de geri...

2. "Re'y u harb u mekîde" meseleleri kapsamında olan husûslarda *ictihâd*ın [:ve iş*tişâre*nin] zarûreti...

3. Erin, bir şey arzederken komutanı karşısında takınması gereken edeb tavrı...

4. Komutanın, kendisine *ictihâd* ve *ibdâ* yollu bir şeyler arz/ve teklîf edildiğinde [kendi] yardımcıları karşısındaki edebi...

5. [Doğru olduğuna inanılan bu] görüşlerin, rütbesi ve bilgisi ne derece yüksek olursa olsun [bir] komutana korkusuzca sunulmasının zarûreti... Nitekim önümüzde Muallim-i Ekber Resûlullah (s.a.v.)'e görüşün sunulduğu bir örnek durmaktadır.

6. İctihâd alanlarından biri olduğu konusunda kesin netîceye ulaşıldıktan/bundan emîn olunduktan sonra görüşü sunuş esnâsında açıklık ve karârlılık: "Şübhesiz ki [karârgâh kurulup] konaklanacak yer burası değildir." [ifâdesinde olduğu gibi...]

7. Komuta makâmının, doğruluğu tebeyyün etmiş görüşü alması ve hak olduğu açığa çıkmış bir konuda o hakkın-hakîkatin aşılmaması... *Ayrıca* görüşü dile getiren kimsenin kıymet derecesinden sarf-ı nazar edilmesi...

Bu örnekten şu önsöz içre bizi ilgilendiren önemli bir işârete/husûsa değinmek istiyoruz ki o da; *sâbit* ve *değişken* olanla ilgili belirlenmesi/ve belirtilmesi gereken altın bir kuraldır. Nitekim hareket eksenli cihâdî fikriyyat ve bütün bir İslâmî Uyanış içindeki *hareket ve amel fıkhı* [*/faaliyyet anlayışı*], bunun üzerine binâ olunmalıdır. Dahası ve öyle inanıyorum ki bir Müslüman'ın bütün hayâtı içinde yer tutan her türlü çalışması ve hareketi de yine bu kâide/bu altın kural ekseninde dönüp durmaktadır.

Sözkonusu bu işâret/husûs, fikir ve hareket/düşünce ve eylem eksenli kâide ve kânûnları iki kısma ayırmaktadır [ki bunların]:

– [İlki] **Sâbit** [olandır] ki [bu], Dînin ve akîdenin temellerinden ve köklü yöntemin temel sütûnlarındandır. Bunun karşısında -bir vecîbe olarak- izhâr edilmesi gereken tavır ise şu temel çerçevesindedir: "Şu konakladığımız yer, acaba [burası] Allah'ın sana burada konaklamayı emir buyurduğu, [dolayısıyla] bizim ne ilerisine ne de gerisine gidebileceğimiz bir yer midir?"

– [İkincisi] **Mütehavvil/Değişken** [olandır] ki, ahvâle ve vakalara göre tahavvül eder/değişiklik gösterir. Bu ise akılların ve zihinlerin, deneyim ve tecrübelerin kendisi içre öne çıktığı bir sâhadır; bir ibdâ alanıdır. Yani: "Re'y u harb u mekîde" meseleleri kapsamında olandır.

Bu mühim rivâyetden fıkhedilen ikinci önemli hikmet, komuta eden ve/ya edilen herkesin ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile Ashâb-ı Kirâmı'ndan sonra gelen her bir kişinin, talîme açık oluşudur. Ayrıca sâbit ve/ya değişken olup da itikâd, amel ve tatbîk kapsamında yer alan meseleler karşısında nasıl bir seyir çizgisi takîb edileceğidir. Dolayısıyla her kişinin üzerine düşen, Cenâb-ı Hakk'ın kendisine ihsân buyurduğu ve onu karşı karşıya geldiği her meselede *teklîf*in/yani mükellefiyyet ve sorumluluğun odağı kıldığı şu aklı işletmek, eğer bilmiyorsa sormak, araştırmak ve öğrenmektir. Yine karşı karşıya geldiği ve sâbit şer'î hükümler ile itikâdın değişmez esâslarından olup olmadığını bilmediği meseleleri de İlim Ehli'ne sormaktır ki sâbit olduğunu anladığı konularda tavrı teslîmiyyet ve boyun eğmek olmalı, "ne [bir adım] ileri ne de geri" gitmelidir. Aksi hâlde, yani karşı karşıya geldiği meselelerin ictihâd kapsamında ve "Re'y u harb u mekîde" veya insânoğlunun faaliyyet alanları içinde buna benzer bir çerçeve içinde olup olmadığını bilmediği durumlarda ise araştırma yoluna gitmeli, bu kapsamda olduğunu anladığında da kendi görüşünü, tecrübesini, ictihâdını, bütün bir mertlikle, edeble ve mesûliyyet şuûruyla ortaya koymalıdır. Tıpkı o değerli Sahâbî'nin yaptığı gibi...

...Cenâb-ı Hakk'ın, kendisini [nihâî bir] karâr alma sorumluluğuyla mübtelâ kıldığı her komutanın üzerine düşen ise [muhâtab olduğu kişilerin önünde] bir alan açmak, [arzedileni] dinlemek ve komuta edilen konumunda olanları tefekkür, teklîf ve ibdâ mesûliyyetini taşıma konusunda teşvîk edip cesaretlendirmektir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yaptığı gibi ki [aslen] O vahiyle müstağnî kılınmış olandır ve bütün bu husûslarda kendisinden sonra gelen her kişiden farklı bir makâmdadır. Dahası bu hâl, *bizzât* ehlihibre olan ictihâd sâhibi kişinin görüşüne başvurmayı ve ictihâdında doğruya isâbet ettiği anlaşıldığında da onu kabûl etmeyi,

bunun yanısıra Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in dediğini, yani "Muhakkak ki [doğru olan] görüşü işâret ettin" demeyi [...] gerektirir.

Bunlar komuta konusunda iki *medrese*dir! Bir medrese, "Re’y u harb u mekîde" meydânında öneri ve teklîfleri kabûl eder.. İbdâ yoluyla bir verim ortaya koyanları şûrâ yolunda cesaretlendirir; "Muhakkak ki [doğru olan] görüşü işâret ettin" [der.]

Hak Teâlâ'nın haber verdiği Firavun'un medresesi ise [şöyle der:] «Fir'avn dedi: "Ben size ancak (sırf doğru) gördüğümü gösteriyorum ve ben sizi ancak doğru yola götürüyorum."» (40/Ğâfir/Mümin, 29) Bu konudaki bütün dayanağı ise onun: «[Ve Fir'avn kavminin içinde bağırıp] dedi ki: Ey kavmim! Mısır'ın mülkü benim ve şu nehirler benim altımdan akıyor değil mi? Hâlâ daha [Mûsâ karşısında benim ne kadar güçlü ve kim olduğumu] görmeyecek misiniz?» (43/ez-Zuhruf, 51) İşbu hâl kendisini -şeytân onu şişirdiği zaman- azgın bir iddiâda bulunmaya götürmüştür: «'Ben, sizin en yüce rabbinizim!' dedi.» (79/en-Nâziât, 24)

O yüce İlâhî nassların ve Nebevî âsâr-ı şerîfenin hazîneleri karşısında rûhun coştukça coştuğu, kaleminse yazmak istedikçe yazmayı umduğu bu makâm [ne yazık ki] daha fazla tafsîlata inebilme makâmı değil... Daha önce -işâret bâbından- geçen kadarı, sadedinde olduğumuz şu konu için kâfidir diye umut ediyoruz.

Arzettiğim husûslar ve ileride gelecek olan kuramlar, bir ilk adım olarak ortaya koymaya çalıştığım şeyler olup bugünlerde Cihâdî Akım'ın ve şanlı İslâmî Uyanış'ın pratik düşünce sâhası içinde -fırsat elden çıkmadan- gerçekleşmesi gereken birer ilk adım kapsamındadır. Ta ki *sebât*, yani cihâd yolunda sebât olan akîdevî, stratejik karârımız üzerinden *tashîh* ve *inkişâf* kapısını açabilelim.

Takdîm etmeye çalışacağım husûslar, çoğu kısmıyla "Re’y u harb u mekîde" meseleleri çerçevesinde olup düşünceye dayalı şeylerdir. Özellikle 11 Eylül sonrası bir dünyada ve benim tasavvur ettiğim kadarıyla cihâdın hareket ve eylem hâlindeki kesimiyle ilgili olanları...

Ayrıca bu husûsların bir yönü, Hanîf Dînimizin esâslarına olan inancımız, Dînî itikâdlarımız ve onun sâbit şer‘î ahkâmı gereğince *sâbit* olanlar çerçevesi içindedir. Bunlar, bizim nezdimizde yöntem eksenli değişmezlerdir. Bunları, bu kutlu İslâmî Uyanış ve şanlı Cihâdî Akım içinde, birbirini izleyen onyıllar boyunca, emîn ve sika komutanlarımız, önderlerimiz, âlimlerimiz ve ehl-i amel mücâhid meşâyıhımızdan mîrâs aldık. Nakledeceğim bu *sâbit* husûsların çoğu, bu eser boyunca yer alan fikir, yöntem ve [cihâdî] kıtâlî akîde, ayrıca direnişin siyâsî kuramını ele aldığımızda yer vereceğimiz şer‘î siyâsetteki sâbit esâslarla ilgili bölümlere, aynı şekilde Dînî terbiye /ve eğitim içerikli fasıllara yayılmış bir hâldedir.

Okuyucu bunları kolay bir şekilde ayırt edebilir. *Ama yine de ben*, yeri geldiğinde bunlara, sâbit dînî bir itikâd veya şer‘î bir hüküm olduğu [kolayca] *ayrıştırılsın*, bunlar karşısındaki konumumuzunsa *bunların* ne bir adım ilerisine gitmek ne de *bunlardan* bir adım geri kalmak, bilakis "işittik ve itâat ettik" [düstûru] olduğu *anlaşılsın* diye işârette bulunmaya çalışacağım.

Diğer bir husûs, kabûl ettiğimiz fıkhî birtakım *tercîh*lerin varlığıdır. Bu vâkıa ise fakîh-i celîl İmâm Mâlik rahmetullahi aleyh'in pek kıymetli bir rivâyetde özetlediği altın kurala tâbidir ki şöyle demiştir: **"Her insânın sözünden alınacak olan vardır, reddedilecek olan vardır; [ama şu] Kabr-i Şerif'in Sâhibi [Efendimiz] sallallahu aleyhi ve sellem hâric..."**

Binâenaleyh bunlar müzâkere, tartışılma, denenme ve uygulanma yolunda teklîf edilmiş birtakım kuramlardır. Bu da İslâmî eylem sâhasının ve kutlu İslâmî Uyanış'ın benzerine gerçekten de ihtiyâc duyduğu kanâatini taşıdığım bir çağrının, bir çalışma yolunun ve bir direnişin başlatılması içindir.

Nitekim bunu "**Küresel İslâmî Direniş Çağrısı**" olarak adlandırdım. Başlatılması için de muhtelif alanları ve harekete ilişkin çeşitli konuları içeren ve Sekizinci bölümü oluşturan *yedi kuram* üzerinden varlık gösteren bazı esâslar belirledim. Bu kitâbın İkinci Cildi'nin büyük kısmını oluşturan da işbu Sekizinci Bölüm'dür ki zâten kitâbın özü de odur, gâyesi de o...

Bu kuramları, şu gün itibâriyle kâfî derecede bir olgunluğa ulaştığını düşünerek takdîm ediyorum. 11 Eylül sonrası bir dünyanın etkileri ve Batılı-Amerikan-Yahûdî-Yeni Haçlı Seferleri'nin sebeb olduğu vâkıaların seyri, bu Seferlerin her sâhayla ve medeniyet ile kültüre ilişkin her alanla ilgili kapsamlı hedefleri beni buna kâni etti. Buna kâni etti ve 1990 yılından şu zamana kadarki ondört yıllık süre boyunca habire geliştirmekte olduğum kuramların çoğunun doğruluğuna ilişkin inancımı pekiştirdi.

Allah'tan beni hakka-hakîkate hidâyet etmesini, bana ihlâs bahşetmesini, beni doğru olana ulaştırmasını ve üzerimdeki nimetini de -amelimi kabûle karîn kılarak-tamamlamasını niyâz ediyorum. Eğer ortada doğru namına bir muvaffakiyyet varsa hiç şübhesiz Allah Teâlâ'dandır. Zelle ve hata namına bir şey varsa o da şübhesiz ki benim taksîratla ma'lûl nefsimden ve şeytândandır. Kusûr [ise malûmdur ki] tab'-ı amel-i ibn-i âdemdendir. Allah azîmuşşan'dan af diler ve Ona tevbe ederim.

2.
Küresel İslâmî Direniş Çağrısı Kuramları, "Amelî Kuramlar"

1987 gibi erken bir dönemde yazdığım[/ilk kitâbım olan] "Es-Sevretu'l-İslâmiyye el-Cihâdiyye fî Sûriyâ" adlı eserimin Birinci cüzü-üçüncü faslında "**en-nazariyyetu'l-ameliyye** [Amelî Nazariyye/Pratik Teori/Hareket Tasavvuru]" olarak bilinen kavram hakkında önemli bir tanımlamada bulunmuş/ve bazı açıklamalar kayda geçirmiştim. Keşke o kitâb elimin altında olaydı da ilgili paragrafı burada nakledebileydim, [ama maalesef şu ân için buna imkânım yok].

Kısaca orada şu meâlde bir şeyler kaydetmiştim: "**Nazarî Kuramlar**" ile "**Amelî Kuramlar**" arasında cevherî [/esâsa ilişkin] bir fark vardır. Nitekim Nazarî Kuramlar, bunların sâhiblerinin, kendi düşünceleri, entelektüel ve felsefî birikimleri üzerinden ortaya koydukları birtakım fikrî tasavvurlardır. Bu kuramların doğrusu yanlışından zaman içinde ayrılır/vâkıa bunların doğruluğu ve/ya yanlışlığını ondan sonra isbât

eder. Yine bu kuramlar, çoğu zaman, vâkıadan uzak olmak ve o kuram sâhiblerinin kurulu olduğu fildişi kulelerde [mahsûr] kalmak/veya fildişi kulelerin ürünü olmak gibi bir özellik taşır. Bilhâssa, o kuramların sâhibleri, sözkonusu bu kuramlarında, kendi amelî tecrübeleri ve fiilî deneyimleriyle ilgili alanlardan uzak konuları ele aldıkları, bu tür alanlara daldıkları zaman...

Amelî Kuramlar'a gelince; bunlar, iş/ve eylem kuramları olup sâhibleri tarafından bizzât hareket ve tatbîkat sâhasında ortaya konulan şeylerdir ki sâhibleri bunları, amelî seyir boyunca/bilfiil yaşadıkları sürecin bir ürünü olarak ortaya koyarlar. Onları tashîh edip düzeltmek ve onlarla daha iyi olana doğru yol alıp [istenilen] hedefleri gerçekleştirmeye ulaşmak için [de habire geliştirirler]... Cihâd ve muhârebe sâhası hakkında da aynı şey geçerlidir.

Binâenaleyh **Amelî Kuramlar şöylece tarîf edilebilir**: Amelî Kuram/lar, [bizzât] savaş ve çatışma meydânında varlık gösteren kuramlardır. Bunları, sâha zemîninde hareket hâlinde olan mücâhid mütefekkirler ve muhârebe meydânında ilmiyle âmil âlimler formüle eder. Yine onları, sâha eri mücâhid kalemler kayda geçirir. Yoksa onlara -ne yerli yerine çakılı önderlikler, ne de mükellef bir akşam yemeği sonrası şatafatlı masaların etrafında konforlu/lüküs düşünsel oturumlarda, klimaların mafsallarını kuruttuğu âlimler tarafından- tepeden dikte edilmez.

Zîrâ sözkonusu o yazarlar/âlimler arasından muhlis olanlar -o da eğer aralarında muhlis birileri bulunursa- [en fazla] Cihâd Fıkhı ve Ahkâmı hakkında kitâb yazabilirler/yazarlar. Eski metinleri [kopyala-yapıştır usûlüyle] yeniden ortaya koymak veya yeni bir formda yeniden kaleme almak için... Sonra da o kitâbları, öncesinde Şeyh, Prof., Dr., Mütefekkir gibi unvânlar taşıyan isimleriyle mühürlerler... Ondan sonra bu kitâbları pek şık baskılarla pazara sürerler... Kağıtları da pek kaliteli/pek bahalıdır... Konfor konusunda onlardan geri kalmayan bir cumhûr bunları okusun diye..! *Ha* bu kitâbların içindeki hikmet kıvılcımlarından veya bunların gayrı başka bazı eserlerin hikmet ufuklarından etkilenip kıtâl meydânlarında harekete koyulmuş müminler de olabilir. [Bu ise bir bahs-i diger.]

Hiç şübhesiz cihâdın amelî kuramları, bunların ehli tarafından cihâd ve çatışma meydânında, savaş alanlarında ortaya konulur ve bunlar, geçmişin tecrübeleri iyice hazmedildikten ve başarısız[lıkla sonuçlanan] tecrübeler zincirinin ağır bedelleri bir muhâsebeden geçirildikten sonra gelir, böylece doğar. Yine bu da -daha önce de belirttiğim gibi- *sebât stratejisi* ve bunun tercih edilmesi üzerinden *tashîh* ile *inkişâfa* doğru bir yol alır. *Malûmdur ki* insânlar arasında âlim olanlar azdır. Âlimler arasında ilmiyle âmil olanlar ise daha az... İlmiyle âmil âlimler, taş ve moloz yığınlarının küme küme ortalığı sardığı şu ahvâl içinde değerli taşlardan/mücevherlerden daha nâdir bir hâldedir [desek yeridir]. Bunlar arasından muhlis olanlara gelince; onlar, (Evvelîn içre) ilk nesillerden az bir kısım, (Âhirîn içre) son nesillerden ise pek az bir kısımdır. Allah'tan niyâzımız, o güzel lütf u keremiyle bizi de o pek/az olanlardan kılmasıdır.

Şübhesiz ki amelî kuramlar, boyunlarında kalem ve kılıç emânetini taşıyanların deruhde edeceği bir iştir. [Duâmız odur ki] Cenâb-ı Hak onlara [bütün o] tecrübelerin ve [bunlarla ilgili] derslerin hikmetini fehmetme muvaffakiyyeti bahşetsin.

O kitâbda onyedi yıl [..!] önce -eğer hâfızam beni yanıltmıyorsa- anlam itibâriyle şöyle demiştim:

Hiç kuşkusuz sâhada karşılaşma/veya çatışma tecrübelerinde [elde edilen] zaferler, başarısız[lıkla netîcelenmiş] tecrübelere kıyâs edildiğinde pek azdır. Ama başarısızlığın dersleri, zaferin derslerinden çok daha zengindir/öyle olabilir. Bedeli ise [tabîî ki] daha ağırdır. O, [derslerinin] faydalarıyla birlikte hareket/eylem hâlinde olan kişiyi zafere ve başarıya doğru götürür/götürebilir.

Başarısızlığın dersleri, iki yönlü bir fayda taşır. Çünkü bize, o tecrübeye dâir ibreti öğretir ve bizim için o tecrübeyi yaşayan kişiyi ortaya koyar. Eğer tecrübe ehli kişilere sebât takdîr olunursa, hiç kuşkusuz onlar, sözkonusu o derslerin mûcibince -ve Allah'ın izniyle- daha büyük zaferlere ehil bir hâle gelirler.

İşte bu siyâkda diyorum ki:

Bu kitâbın ihtivâ ettiği Küresel İslâmî Direniş Çağrısı kuramları, Allah Teâlâ'nın tevfîkinden sonra iki hâlin doğurduğu bir şeydir:

Bunların ilki: Birebir temâs ve/ya mütâlaa üzerinden İslâmî Uyanış tecrübesi, kezâ bazılarına bizzât katılmak, pek çoğunun ise öncüleri, komutanları ve unsurları ile içli dışlı olmak yoluyla bilfiil sâhada olmak üzere Cihâdî Akım içinde [geçirdiğim] yaklaşık çeyrek asırlık doğrudan bir sâha tecrübesi...

İkincisi: Bu kuramların, genel anlamda İslâmî Uyanış'ın geçmiş tecrübelerinin, özel anlamda ise Cihâdî çabaların/hareketlerin -literatürleri, tarihleri ve yayınlarının, yazılı metinlerin olmadığı durumlarda ise doğrudan doğruya bu yolun yolcularının rivâyetlerinin tetkîki üzerinden- titiz bir şekilde incelenip araştırılması ve dikkatli bir çalışma üzerinden ortaya konulması... Ondan sonra bu tecrübeler konusunda –dînî-şer'î-akîdevî bir dayanak ve hareket eksenli stratejik bir temel olarak *sebât* tercîhinin benimsenmesi sonrasında– *tashîh* ve *inkişâf* ilkesine başvurulması...

<u>İşte böylelikle bu kuramlar, Cihâdî Akım ve İslâmî Uyanış içinde [varlık kazanan] Amelî Kuramlar sıfatıyla öne çıkmaktadır.</u>

Hiç kuşkusuz bu kuramlar -Allah'ın inâyetiyle- binlerce saat aldı. Bunlar mütâlaa, teemmül, tefekkür, karşılaştırma, çeşitli yayın organlarını titiz bir şekilde ve günlük takîb ile geçen saatlerdi... Müslümanların yaşadığı gerçekliğe ilişkin gelişmelere ve düşmanlarının onlara yönelik plan-programlarına vukûfiyyet kesbetmek için.. Bunun misli bir gayret ve zaman, Cihâdî Akım içinde ve onların dışında İslâmî Uyanış'ın erleriyle, özellikle de mütefekkir, davetci, tecrübe ehli mücâhid komutan çevrelerle ve farklı seviyelerde karşılıklı müzâkere, muhâvere ve tartışma için de sözkonusu...

Araştırma-inceleme ve muhâvere/müzâkere ile geçen bütün o uzun saatlerden sonra Hak Teâlâ pek çok düşüncenin ve fikrî parıltının doğmasını müyesser kıldı ki bunların bazılarını kimi zaman -kendi anlatımları ve yaşadıkları tecrübelerle alâkalı görüşleri üzerinden- sıradan/kendi hâlinde mücâhid ferdlerin ağzından aldığım oldu. Yahut -telîf işiyle ilgilenmeyen veya yazma kudreti taşı(ma)yan- sâha eri tecrübeli komutanlardan... İşte [tüm] bunları kendi üslûbumla yoğurdum ve ilgili yeri neresiyse

oraya koydum. Bunları, tıpkı bir kuyumcunun değerli mücevher tanelerini derleyip toparladığı gibi derleyip toparladım.

Ân oldu belki de bazılarıyla yaptığımız konuşmalar, [o meclisde] ortaya konulan fikirler üzerinden zihnimde yeni/başkaca bazı düşüncelerin canlanmasını getirdi. O düşünceyi izleyen fikrî çağrışımlar da peyderpey ilerleyip gelişti ve siyâk içre yerini aldı. Bu kuramlarda yeni ve ibdâ yollu/orijinal görünen bir şeyler varsa, bu konudaki katkının büyük kısmı, kendileriyle konuşma imkânı bulduğum onlarca er, davetci ve sâha eri mücâhid kişiye âiddir. Böylelikle şunu iddiâ edebilirim ki bunlar [gerçekten] amelî kuramlardır ve onun bir isbâtıdır. İşte bu kuramların değerini buradan aldığına inanıyorum. O kuramların doğuşuyla ilgili bu merhaleleri de bunun için zikrediyorum ve Allah'tan bizlere ihlâs bahşetmesini niyâz ediyorum.

3.
[Bu] Kuramları, *Sebât*, *Tashîh* ve *İnkişâf* Yöntemi Üzerinden Oluşturma Mekanizması

Bu [:*sebât*, *tashîh* ve *inkişâf*'a dâir] yöntemle ilgili husûsları, Birinci cildin Altıncı bölümünün sonu ve Yedinci bölümünün başlarında kayda geçirmiştim. Sebât tercîhi ve stratejisi, Tashîh'in hâiz olduğu ehemmiyyet ve bunun, *illet*in herhangi bir çekince olmaksızın ortaya konulup incelenme ilkesine istinâd ettiği, çalışma yol-yöntemiyle ilgili ilkenin sunulması ve kutsamadan uzak bir şekilde ele alınması gerektiği, çünkü bir araç ve vesîle olduğu, [bu yüzden] geliştirilmesi veya ilgâ edilmesi veyahut yol-yöntem olarak daha önce tecrübe edilmemiş bir şeylerin, zamana/şartlara uygun bir şekilde ortaya konulması gibi konular orada kâfî derecede yer almıştı.

Bu beni Cihâdî Akım'ın tecrübelerine ilişkin hasâdı, bütün bir açıklık ve serbestî, kezâlik yüce amaçları hedefleyen bir özeleştiri yöntemi anlayışı ile ele alıp sunmaya götürdü. Zaferin tahakkukunu getireceğini ve bu Ümmeti hezîmet çarkından kurtarıp ayağa kaldıracağını umut ettiğimiz Cihâd için bir yol arayışından daha yüce/daha anlamlı ne olabilir ki?

Nitekim o hasâdın çeşitli yönlerini Yedinci bölümde ele almıştım. Altıncı bölümde geçen cihâdî tecrübelerin tarihine ilişkin özet sunumdan sonra ki bu, kitâbın en uzun bölümlerinden birini teşkîl ediyordu. Ama burada *sadece* bu kuramların oluşturulma mekanizmasına işârette bulunmaya çalışacağım. O tecrübelerin/girişimlerin ve yol-yöntemlerin hata ve illetlerini ele alma işleminin icrâsından sonra ki zâten o şeylerin çoğu [birer] hata değil, bilakis tüketilmiş ve zaman aşımına uğramış yol-yöntemlerdi (esâlîb). Demem o ki [bunlar birer] hata değildi, [ama] doğru olacak da değildi[!]. Hiç şübhesiz Farazî Doğru Kuramlar'ı araştırma konusuna faydası cihetiyle en önemli paragraflar, cihâdîlerin plan-projelerinin başarısızlığına ilişkin zâtî-dâhilî sebebleri, yöntem, altyapı ve seyirle ilgili hataları, aynı şekilde uygulama yoluyla ilgili yanlışları araştırmaya yönelik paragraflardı ki bunları Yedinci bölümde sunmaya çalışmıştım.

Bu aşamadan sonra, doğru'yu veya hata olduğunu yahut artık uygun olmadığını düşündüğüm şeyin uygun karşılığını araştırma/bulma işlemine koyuldum.

[Sözkonusu bu] hataların toplamı, muhassala itibâriyle nasıl başarısızlığa denk geliyor veya başarısızlığın en önemli sebeblerini teşkîl ediyorduysa, aynen öylece Farazî Doğrular da [onların karşısında veya onlara karşılık olarak] "**Küresel İslâmî Direniş Çağrısı Kuramları**"nı oluşturdu. Şu şekilde ki bunu aşağıda yer alan tablo açığa kavuşturmaktadır:

Farazî Hata	Farazî Doğru	Yeni Kuram
Yöntemsel Hatalar	Doğru Yöntemsel Tasavvurlar	Direniş Çağrısı'nda Yöntem ve Fikir Kuramı
Terbiyevî/Eğitime İlişkin Hatalar	Doğru Terbiyevî Tasavvurlar	Direniş Çağrısı'nda Terbiye/Eğitim Kuramı
Tatbîkî Siyâsî Hatalar	Doğru Siyâsî Tasavvurlar	Direniş Çağrısı'nda Siyâset Kuramı
Askerî Yol-Yöntemlerdeki Hatalar veya Tüketilmiş Yol-Yöntemler	Uygun Askerî Tasavvurlar	Direniş Çağrısı'nın Askerî Kuramı

İşte... Çağrı'nın geri kalan alanlarla ilgili kuramları da böylece yol aldı ki bunların şümûllü ve mütekâmil/bütünlüklü olması için gayret sarfettim. Akîdevî, fikrî ve siyâsî temellerden başlayıp uygun bir terbiyevî yönteme, oradan askerî çalışma için lâzım olan tatbîkat eksenli yol-yöntemlere, bunun için gerekli hazırlık, eğitim, örgütlenme ve finansman gibi meselelere varıncaya kadar... Tabîî ki davet, basın ve teşvîk için uygun yol-yöntemleri de unutmaksızın...

4.
Direniş İçin
-Menhec'in Sâbit Değerlerine Dokunulmaksızın-
Ümmeti Seferber Etme Yöntemine Dayanılması

Herhangi bir kuramın doğruluğunu isbât, kendi alanında onunla ters düşen/veya çelişen bir hatanın varlığını isbât etmedikçe mümkün değildir. Bunu eski bazı derslerimde "**Hedm ve İnşâ İlkesi**" olarak adlandırmıştım. Yine bu, bütün davetlerde de kendisine istinâd edilen bir ilkedir.

Nitekim İslâm Daveti'nin temeli bunun üzerine kuruludur:

...فَمَن يَكۡفُرۡ بِٱلطَّٰغُوتِ وَيُؤۡمِنۢ بِٱللَّهِ فَقَدِ ٱسۡتَمۡسَكَ بِٱلۡعُرۡوَةِ ٱلۡوُثۡقَىٰ ... ﴿٢٥٦﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«...Artık her kim tâğûtu <u>inkâr edip</u> Allah'a <u>îmân ederse</u> muhakkak ki o en sağlam tutamağa yapışmıştır...» (2/el-Bakara, 256) Binâenaleyh Allah'a îmân [davâsı], ancak ve ancak tâğûta îmân binası yıkılarak ve tâğût inkâr edilerek inşâ olunabilir. Ayrıca bu ilke, hak ve bâtılla ilgili davâlardan doğru ve yanlışla ilgili alanlara varıncaya kadar [bundan] daha aşağı bir derecede birbirine zıd olan/birbiriyle çelişen her türlü seviye hakkında da geçerlidir. Yine bunlar, -bilhâssa çalışma/eylem ve hareket alanlarında [sözkonusu edilebilecek birtakım]- ictihâdî [/gayrete dayalı] faraziyelerdir.

Dolayısıyla, krizlerimizden kurtuluşun çözümünün Cihâd olduğunu isbât, ancak ve ancak Parlamento'nun bir çözüm olmadığını isbât ile mümkün olabilir. Varın bu gibi bir şeyi İslâmî Uyanış bazarında öne sürülen çeşitli yol-yöntemlerle ilgili olarak siz dile getirin.

Mesele [belli çevrelerin yaşadığı] **tecrübeleri ele alıp değerlendirme meselesi olunca konunun hassâsiyyeti biraz daha artıyor**. Zîrâ tecrübeler demek davetler demektir; davetler ise [belli bazı] düşünceler ve yöntemler anlamına gelmektedir... Bunları tenkîd ise sâhiblerinin hassâsiyyetini harekete geçirmektedir. Bundan daha ziyâde hassâs olan ise [bu] davetlerin, [belli] şahsiyyetler ile sembol isimler ve [belli] birilerinin çalışması/emeği anlamına gelmesidir. Kezâ bunları tenkîd de daha büyük bir hassâsiyyeti harekete geçirmektedir. Hattâ düşmanlık duygusunu uyandırmakta ve karşı tepkiyi doğurmaktadır.

İşte bu noktada mutlaka, İslâm'ın esâsları uyarınca, **hilâf usûlü** ile hilâf **âdâbı**na dönmek gerekir. Nitekim "**Küresel İslâmî Direniş Çağrısı**" **Kuramları**, bu Ümmet içinde -ve onun düşmanları karşısında- seferber edilmesi farzolunan, savaş hattıyla alâkalı kesimlerin farklı bileşenleri karşısında iki yönlü/iki düzeyli bir karşıtlık (teâruz) karşısında durmaktadır ki bunlar: **İhtilâf düzeyi** ve **Hilâf düzeyi**dir.

Meselâ bizim akîdemizin ve fikrî menhecimizin sâbit değerlerine dokunan bir şey söz konusu olduğu zaman, bizler ve buna aykırı bir yol tutanlar -ki bunların arasında İslâmî Uyanış'ın bazı bileşenleri ve hareketleri, onların yöntemleri, okulları ve basın kolları da olabilir- bir Hilâf alanı içindeyizdir. Bir zıdlık Hilâfı... Yine meselâ bizimle "Parlamentocu ve Demokrat" İslâmcıların arasını ayıran da bir zıdlık **Hilâfı** alanıdır; yoksa makbûl bir çeşitlilik/veya bir "çok seslilik" **İhtilâfı** değil...

Öyle zannediyorum ki bu açık örnek, bu konuyla ilgili sorunu ve bunun benzeri yöntem eksenli problemleri açıklığa kavuşturmaktadır.

Cihâdî Akım ve İslâmî faaliyyet okulları içinde, çalışma yol-yöntemlerine ve karşı duruş mekanizmalarına dokunan boyuta gelince; bizler bu konuda, kabûl edilebilir, belki de faydalı bir İhtilâf dâiresi içindeyizdir. Çünkü bu, derde devâ [arama] araçları konusundaki bir İhtilâfdır.

Bu noktada belki de [yukarıda sözü geçen] hassâsiyyet daha az olur, yahut, en azından olması gereken budur.

Bu kitâbda ortaya konulan bu gibi düşüncelerin devrimci doğasına rağmen yine de sözünü ettiğimiz bu Hilâf ile İhtilâf'ın bütün artçıları/getirecekleri ve götürecekleri konusunda elden geldiği kadarıyla hassâs davranmaya çalıştım. Çünkü biz, Allah'ı tevhîd ile birlemekten sonra kendisinden daha vâcib bir şey olmayan bir durumla karşı karşıyayız ki o da saldırı hâlindeki (sâil) düşmanı bertaraf etmektir. Meselenin çetinliğine rağmen yine de [bu uğurda elden geldiği kadarıyla] safları perçinlemek ve kalbleri ülfet üzre birleştirmek gerekmektedir. [Ne diyelim] nefisler, düşünceleri ve şahsiyyetleri kutsama mayası taşımaktadır ve bu hâl hem peygamberlerin hem de onların ardısıra gelen takîbcilerinin ve davetlerinin mîrâscısı olan erlerin karşısına dikilen en büyük sorunlardan biri olmuştur.

Her hâlükârda ben, direniş yolunda seferberlik niyyetiyle ortaya koyduğum tezin ciddiyyetine, onun inkılâbcı derinliğine ve tecdîdî boyutlarına bir halel gelmesin diye elimden gelen gayreti ortaya koydum ve koymaya devâm edeceğim. Nitekim ben, burada, bir davet/bir çağrı için belli kuramlar oluşturma sadedindeyim. Yoksa herhangi bir örgüte veya harekete, faaliyyet sâhasında diğerleriyle rekâbete tutuşacağı ve onlarla -ister beşerî isterse de mâddî düzeyde olsun- eylem unsurlarını kendine doğru çekme mücâdelesine girişeceği birtakım ölçüler/kurallar belirleme sadedinde değil..! Maalesef bu gibi rekâbetler/mücâdeleler hem İslâmî Uyanış çizgisi hem de Cihâdî Akım içinde vukû buldu ve buluyor.

Dahası ben, bu tezimde, safları perçinleme ve Ümmeti bir araya getirme gayreti noktasında bundan daha öte bir noktaya gittim. Şöyle ki, Hilâf ve İhtilâf alanları, İslâmî Uyanış dâiresinin dışına çıkıp da farklı kesimlerin ve İslâm Ümmeti'nin çeşitli fikrî, siyâsî ve kültürel bileşenlerinin eşiğine adım attığımızda bir zıdlık ve düşmanlık alanına dönüşüyor. *İslâm Ümmeti derken* onun beşerî unsurlarının toplamını, kezâ onun girift kültürel ve medeniyet eksenli yapısını *kasdediyorum*. Örneğin ithâl mâlı düşünceler taşıyan akımlar... Meselâ ırkcı, laik ulusalcı akımlar ve bunların benzeri yapılar... Her ne kadar bunların düşünceleriyle bir zıdlaşma içinde olsak da, inhirâf ve dalâlet namına taşıdıkları şeylere karşı bir düşmanlık taşısak da hiç kuşkusuz bunlar -insâf adına söylemek gerekirse- kendi içlerinde bizzât bizim düşmanlarımıza karşı samîmi bir şekilde direnişe katılmak isteyen haysiyyet sâhibi geniş bir kesimi barındırıyor. Yine bunlar -doğruya ulaşma muvaffakiyyeti kendilerine nasîb olmamış olsa bile- bu Ümmeti kurtarmayı istiyor ve onun zafere ulaşıp yücelmesini diliyorlar. Ayrıca bunlar, tâğût düzenlerin ve bunların arkasındaki sömürgeci güçlerin elinden çektiğimiz envâitürlü sıkıntının pek çoğunda *İslâmî kesim olarak* bizimle ortaktılar.

İşte bu kesim(ler)in de kalbini, Direniş'in Kuramları içinde, mukaddes Dînîmizin sâbit ölçülerine halel getirmeden ve itikâdımızın izin vermediği sınırları da aşmadan, elden geldiğince ülfet üzere birleştirmeye gayret ettim ve [meselelere] onlarla ittifâk noktalarımız olan alanların kapısından girmeye itinâ gösterdim. Bu konuda, sâhib oldukları şeref, haysiyyet ve hamiyyeti, aynı şekilde -var olması durumunda- İslâmî duygu bağını gözönünde bulundurdum. Böylelikle onların Amerika, İsrail ve bunların mürted-münâfık müttefikleri karşısında direniş hattının sağında yer almasını, onları da kazanma noktasına ulaşmayı *hedefledim*. Hakka nusret yolunda bizimle müttefik olmayacaklarsa bile en azından bize karşı tarafsız olsunlar *istedim*.

Nitekim bu, seferberlik, yani Ümmeti direniş yolunda seferber etme işine girişen kimselerin en önemli vazîfelerinden biridir. Bu safda yer almak dileği taşıyanlardan biri olarak gayretimin odaklandığı nokta da budur.

Tenkîdden kaçınmaya yol bulamadığım veya ele alırken uygun bir üslûbun tam anlamıyla bana yâr olmadığı konularla karşı karşıya gelebilecekleri böyle bir makâmda bütün yüreklerin buna açık olmasını dilerim. Özellikle de akîde ve silâh yolunda kardeşlerimiz olan Cihâdîler veya Uyanış ve İslâm'a hizmet yolunda

kardeşlerimiz olan İslâmcılar veya bizleri aynı yüce hedefin, şeref ve haysiyyetin bir araya getirdiği, aynı hedefin tahakkuku için çaba sarfettiğimiz kesimler tarafından...

5.
Küresel İslâmî Direniş Çağrısı Kuramları'na İlişkin Bazı Özellikler ve Yönler

1- Çağrı, Cihâdî çalışma yol-yöntemlerinde ve İslâmî Uyanış'ın hareket eksenli fikriyyatında tecdîd/yenilenme yöntemine dayanır.

Bunun kaynağında ise -Yeni Dünya Düzeni'nin kurulmasından, Siyonist-Haçlı seferlerinin harekete koyulmasından ve onun bizim ülkelerimizdeki mürted düzenler ile münâfık kuvvetlerin ittifâkına dayanmasından bu yana- bizleri çepeçevre kuşatan şartların köklü bir değişime uğraması yer almaktadır. Özellikle de 11 Eylül Sonrası Dünya olarak bilinen olgunun varlık göstermesinden, bunu müteâkiben [yine] İslâm âlemimize yönelik Siyonist Haçlı Amerikan seferleriyle ilgili plan-programların, onun "Büyük Orta Doğu" diye isimlendirdiği bizim âlemimize yönelik medeniyet eksenli ve kapsamlı projelerinin açığa çıkmasından, bu bölgeye karşı askerî, siyâsî ve kültürel yönlerden ve dahî her düzeyde saldırıya geçmesinden sonra... Dolayısıyla tecdîdin köklülüğü, sözkonusu seferler ve düşman safın yapısı dolayısıyla varlık gösteren dönüşümlerin köklülüğünün gerektirdiği bir şeydir.

2- Çağrı'nın temel vasfı -yöntemin şümûllülüğüne rağmen- esâs itibâriyle hâricî düşmana karşı cihâdî bir direniş çağrısı olmasıdır.

İslâmî Uyanış okullarının çoğu kısmı, özellikle de siyâsî olanları, bahusûs cihâdî olanlar, iktidâr tahtında olup da Şerîatullah nizâmı dışında bir düzen üzerine kurulu rejimleri ya siyâsî ya da cihâdî olarak devirmek düşüncesi üzerine kurulmuş, yine o rejimlerin enkâzı üzerine İslâmî bir nizâm kurmak gâyesiyle yola koyulmuştu. Bütün okullarıyla birlikte Uyanış'ın [ana] hedefi buydu. İşbu hedef dolayısıyla yöntemlerin özellikleri ve hareketin yolları sınırlı bir çerçevede kaldı. Böylelikle de olan oldu / ve yaşanan yaşandı.

Ama şimdi, Direniş Çağrısı'nın, kendisi üzerine kurulup uğruna yola koyulduğu hedef bir farklılık arzetmektedir. O hedef ise -tamıtamına/tahdîden-, saldırı hâlindeki dış düşmanın saldırısını def‘ ve bertaraf etmektir. Eğer bu hedefi gerçekleştirmede başarıya ulaşabilirsek bu durum bizi doğrudan İslâmî ve Cihâdî Uyanış'ın kapsamlı hedefinin kendisine ulaştıracaktır. O da İslâm Devleti'ni kurmak ve Allah'ın Şerîatı'nı hâkim kılmaktır. Ama vâkıa-i hâlin şimdilerde dayattığı aşamalı stratejik hedef, yerel hükûmetlerden herhangi birini devirmek yolunda bir örgüt veya örgütler kurmak değildir, olmamalıdır.. İster gizli örgütler ister "yasal" siyâsî partiler yoluyla olsun! Zîrâ şimdilerde [başımıza musallat olan sözkonusu] belâ, çok daha azmandır. Ona karşı durmak da çok daha öncelikli ve çok daha âcildir.

Binâenaleyh Direniş Çağrısı'nın hedefi şudur:

Hâricî küfür güçlerinden müteşekkil Haçlı-Yahûdî müttefikler ve *onlarla* işbirliği içinde olan mürted ve münâfık yerel kuvvetler ile beraber Amerika önderliğinde saldırıya geçen Siyonist-Haçlı seferlerinin saldırısına karşı direnmek [gerçeği] ve -hükûmetlere karşı koymakla varlığını bulan- eski stratejik hedefin değişmesiyle birlikte [bu Direniş için] gerekli yöntemlerin verileri ve hareket eksenli uygun yollar da bir değişime uğramaktadır.

Hiç kimse bundan, "Allah'ın Şerîatı'nı hâkim kılmak" Direniş Çağrısı'nın hedeflerinden biri değildir, gibi bir şey anlamasın, maazallah. Acaba hedefi bu olmayan biri bir mümin olabilir mi?! Şu var ki biz, bu nihâî hedefi, bu seferlerin bastırılması konusunda direnişin başarıya ulaşmasının ve süper güç Amerika'nın devrilmesinin bir netîcesi olarak görüyoruz.

Bu konularla ilgili yeterli derecede açıklamayı Birinci Cild'de yapmıştık... Cihâdî veya siyâsî [hareketlere âid] olsun [o] eski yol-yöntemlerin nelere sebeb olduğunu... İktidâr tahtındaki hükûmetlerle çatışmanın, [ama] onları destekleyen gizli güçleri bir kenara bırakmanın neleri getirdiğini.. yine bunların sebeb olduğu iç savaşları.. boş bir halkanın etrafında dönüp durma hâlini, ilh... Bu çatışma, açık bir beyyine üzere olsun diye ve bu da bir tâlihdir ki sözkonusu o güçler şu günlerde bütün ağırlıklarıyla alenen bize yöneldiler. Hamd Allah'a... Hiç kuşkusuz onların bastırılması, doğal bir şekilde onların mürted ve münâfık müttefiklerinin de düşüşünü getirecektir. İşgâlci düşmanlara müttefiklik sûretiyle riddetinde ısrâr eden ve Ümmetin direniş gösteren topluluklarına katılma duygusu taşımayan her kişi de o devrilecekler arasındadır.

[Gün o gün olduğu zaman,] eşyânın tabîatı gereği, direniş içinde zafere ulaşmış [o] cihâdî ve siyâsî kuvvetler -inşallah- o boşluğu doldurmaya kendiliğinden aday olacaktır. Acaba o boşluk, bütün o cihâd seyrinden ve tüm o fedakârlıklardan sonra Allah'ın Şerîatı'nı hâkim kılmak ve İslâm Devleti'ni kurmak hâricinde bir şeyle mi doldurulacaktır? Acaba o zaman, yeni yerel karanlık güçler, bu hedefin önünde durma cesâretini gösterebilecek midir? Bizim ülkelerimizde küfür partilerini ve uşak birlikleri besleyip büyüten küresel süper güçlerin ortadan çekilmesi ve beşeriyyet âleminin onların şerrinden kurtulmasıyla birlikte böyle bir şey mümkün olabilir mi?

Direniş programının zafere ulaşması ve Amerika'nın çökmesi, Biiznillah, bütün güç dengelerini değiştirecek ve şu yeryüzünü başka bir yeryüzü hâline getirecektir. İşte o zaman bize Allah'ın Şerîatı'ndan gayrı bir şey hükmetmeyecektir. Bu yüzden bizim, şimdilerde, bu hedef için çalışmamız gerekmektedir.

Binâenaleyh **Direniş'in stratejik hedefi,** o seferleri püskürtmektir ve Ümmeti, bu yolda, cihâd şiârı ve İslâm[î bir hareket] menheci altında birleştirmektir. Mütekâmil-şümûllü-terbiyevî bir davet dâhilinde ki bu, Allah'ın izniyle bir nesil, hattâ nice nesiller ortaya çıkaracaktır. Allah'tan başkasını rab, İslâm'dan gayrısını dîn, Kur'ân dışında bir kitâbı kitâb ve düstûr, Peygamberimiz Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem hâricinde bir kimseyi nebî, resûl, *imâm* ve komutan olarak bilmeyen nesiller..!

3- Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nın Kuramları pek çok yönü itibâriyle şer‘î siyâsî boyutlar taşımaktadır.

Siyâset-i Şer‘iyye/Şer‘î Siyâset, bu "ıstılâh"ın terkîbinden de anlaşıldığı üzere şundan neşet etmektedir:

"Şerîat + Siyâset". Şerîat, sâbit hükümlerdir ve -yaşanan gerçeklik (vâkı‘) ile ilgili siyâset Rabbânî hidâyetin aydınlığında yol alabilsin diye- siyâsetin alanını belirleyip sınırlayan ana hatlardır.

Vâkı‘ ise değişken olup beşerin hareketi üzerine kuruludur. Mümkün olanı icrâ sanatına dayalı değişken tutum ve davranışlardır. En nihâyetinde ise Allah Azze ve Celle'nin hükmünce ve o nasıl dilerse öylece değişip duran kalblerdir.

İşte bu yüzden Küresel İslâmî Direniş Çağrısı bu ufukların altında/ve bu çerçeve dâhilinde hareket etmek zorundadır. [Yani] Şer‘î Siyâset'in ölçüleri mûcibince.. Sâbit olanın sebâtı, mütehavvil olanınsa tahavvülüyle.. Teceddüde, şartlarda ve verilerde vukû bulan büyük değişim-dönüşümlere uygun düşecek duru bir hareketlilikle...

Hiç kuşkusuz Amelî Kuramlar'ın özelliklerinden biri, bizzât faaliyyet sâhibi kişilerin/hareket erlerinin, tecdîd kudreti taşıyabilmesi ve [yaşanan] değişim-dönüşümleri hesâb içre tutabilmesidir. Ayrıca bu yolda seyir hâlinde olan erler zincirinin -dînleri konusunda basîret üzere- birbirine bağlanmasıdır. Tabîî ki *sebât* stratejisini tercîh ve Allah'ın inâyetiyle bu yolda [azimle] seyri devâm ettirme karârından sonra..!

4- Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, topluluğun gayretini, ferd'in rolünü öne çıkarmak üzerinden organize etme çağrısıdır.

Bu ise Cenâb-ı Hakk'ın şu kavlinden ilhâm alınmıştır: «Onun için Allah yolunda savaş, Sen kendinden başkasıyla mükellef değilsin. Müminleri de [savaşa] teşvîk et. Umulur ki Allah, kâfirlerin gücünü kırar ve [muhakkak ki] Allah kuvvet ve kudretce daha şiddetli ve tenkîlce de daha şiddetlidir.» (4/en-Nisâ, 84)

Direniş Çağrısı, ferdin ferd ve küçük bir topluluğun da -imkânları ne derece kısıtlı olursa olsun- topluluk olarak, [saldırı hâlindeki o] sâil düşmanı def‘ ve bertaraf etme yolunda bir farz-ı ayn olan cihâd farîzasını edâ edebilmesi için ortaya konulmuş ve bunun üzerine kurulu bir çağrıdır. Ayrıca *bunlar*, kendi hâline, kanâatine ve bir araya gelip organize olma kudretine uygun düşen koşullara göre o farîzayı edâ eder. Hak Teâlâ'nın buyurduğu gibi: «Onun için Allah yolunda savaş.», «Sen kendinden başkasıyla mükellef [sorumlu] değilsin.» Binâenaleyh ferd, kendi gayretini onların gayretine katabileceği birilerini bulamazsa bir başına harekete koyulur. Eğer kendisine yardım edecek veya ona katılabilecek birilerini bulursa da ne âlâ..!

Bu, hangi ilke üzerine olursa olsun kıtâl [et..! Savaş! demek manâsına] değildir! Bilakis «Onun için Allah yolunda savaş»tır. Allah'ın yolu ise -kısaca:- Allah'ın Şerîatı ile çerçevelenmiştir. O, dînî bir inanç ve itikâddır; ahkâm-ı şerîatdır ki belli bir ahlâkı ve menheci doğurur.

Öyleyse bu, [Müslüman] ferd'i, değeri ve imkânları hangi derecede olursa olsun her ferd'i, [bir] mükellefiyyet altına sokar. Onu kıtâl/ve cihâd ile mükellef kılar. Şer'î anlamda geçerli mazeret sâhibleri hâric -ki yerli yerine çakılı olanlar ile münâfıkların mazeretleri buna dâhil değildir-. Yine bu, genel anlamda herkese -kendi kudretince- başka bir mükellefiyyet daha yükler: «Müminleri de [savaşa] teşvîk et.» Bu sorumluluk, bahusûs [Kur'ân'ın _âlimleri_ işâret ettiği ifâdeyle] _ehl-i zikr_'i, ilim ehlini; fikir adamlarını ve görüş sâhiblerini/kanâat önderlerini içine alır. Onlara başka bir farîza daha yükler ki o da [dediğimiz gibi] direnişe teşvîk vazîfesini deruhde etmektir: «Müminleri de [savaşa] teşvîk et.» Bu gibi kimselerin üzerine düşen -kıtâlle ilgili sorumlulukları bir yana, ayrıca- direniş yoluna çağırmak ve buna teşvîkde bulunmaktır.

Teşvîk ise müminlere yöneliktir, onlar içindir. Zîrâ îmân edenler onlardır ve onlar, Lâ ilâhe illallah Muhammedun Resûlullah dâiresi içinde olan herkestir. Kezâlik onlar, bu teşvîkin kendilerine yönelik olduğu umûmî dâiredir.

Bütün bunlar ise tahakkuku umut edilen bir hedef içindir ve o hedefin tahakkuku, hem zaman hem de keyfiyyet olarak Allah Teâlâ'nın elindedir. Bizler ise ona doğru gayret sarfetmekle mükellefiz. Bütün o gayret, direniş ve savaş; «Umulur ki Allah, kâfirlerin gücünü kırar.» Onların güçlerini kırar ve düşmanlıklarını bertaraf eder. Ayrıca her mücâhid, bir itikâd ve îmânın esâslarından biri olarak onun tahakkukuna inanır ki, o da Allah'ın şu kavli gereğidir: «Allah kuvvet ve kudretce daha şiddetli ve tenkîlce de daha şiddetlidir.»

Her hâlükârda onlar, Allah'ın kudretiyle hezîmete uğrayacaklar ve hem dünyada hem âhiretde O'nun tenkîline/azâbına dûçâr olacaklar. // [Güzel] âkıbet [ile kurtuluş ise hiç kuşkusuz] muttakilerindir.

«Allah, "Muhakkak ki ben ve peygamberlerim gâlib geleceğiz" diye yazmıştır. Şübhesiz ki Allah kavîdir, azîzdir.» (58/el-Mücâdile, 21)

«Ve elbette bizim erlerimiz [/ordumuz], mutlaka gâlib [gelecek] olanlar onlardır.» (37/es-Sâffât, 173)

Aleyhi's-salât u ve's-selâm Efendimiz'in: «Bu Dîn gece ile gündüzün ulaştığı [her] yere mutlaka ulaşacaktır» buyurduğu gibi ki bu [müjde], manevî bir muharrik güç olarak kâfîdir. ...

...Lâ İlâhe İllallah Muhammedun Resûlullah Vallahu Ekber ve-Lillahi'l-Hamd. Lâ Havle vela Kuvvete illa Billahi'l-Aliyyi'l-Azîm.

***

Şimdi ise Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nın sekiz kuramına geçiyor, bunların en önemlisi ve -her davetin ve her yolun dayanağı olduğu gibi- onun da dayanağı olan Karşı Koyuş Kuramı, "Menhec ve Kıtâlî Akîde" ile konuya giriş yapıyoruz.

****

SEKİZİNCİ BÖLÜM:

KÜRESEL İSLÂMÎ DİRENİŞ KURAMLARI

BİRİNCİ FASIL: KÜRESEL İSLÂMÎ DİRENİŞ ÇAĞRISI'NIN MENHECİ VE CİHÂDÎ AKÎDESİ

Kıtâlî Akîde [/ Savaş Doktrini]

Kıtâlî Akîde [/Savaş İnancı-İdeolojisi-Doktrini], Mukâtil'in[/Savaşçı'nın], aklı, kalbi ve rûhunda taşıdığı, onun itici gücüyle ve kendisi uğruna savaş için harekete geçtiği fikirlerin, inanç/ve kanâatlerin bütünüdür. Bunlar, kendisine -sâhib olduğu en değerli ve en azîz şeyleri, cânını, mâlını, âilesini ve bütün bir varlığını fedâ etme külfetini yükleyen- bu savaşın bedelleri konusunda sebât bahşeder. Savaşla ilgili seyri boyunca kendisi için gerekli olan ahlâk*iyyat*ı, tutum ve davranışları, hükümleri ve kuralları da ihtivâ eder.

Orduları harekete geçiren, mücâdeleleri şiddetlendiren ve tarih boyunca devletler kuran işte bu savaş inancıdır ki, onun sebebiyle erler ayağa kalmış ve kahramanlar muhârebe meydânlarında ondan dolayı sebât etmiştir. Yol boyunca çekilecek bütün sıkıntılara ve ödenecek bütün bedellere katlanıp-sabır gösterenler -her zamanda ve her mekânda, her ümmet, her millet ve her inanç içinde, kendi hedeflerine ulaşmak için- onun itici gücüyle sabır göstermiştir. Velhâsıl kadîm zamanlardan beri her kap, kendi içinde bulundurduğunu ondan dolayı sızdırır olmuştur.

Modern zamanlarda da devletler, ordu komutanları, ideolojik örgütler, devrimler, hareketler ve belli ilkeleri olan partiler, aynı şekilde önderler, komutanlar ve liderler, kendi ordularını/neferlerini, onları fedakârlık yapmaya götürecek, savaş alanlarında sabır ve gayret göstermelerini sağlayacak [belli] bir savaş ideolojisiyle yüklemeye özel bir itinâ göstermişlerdir. Onları, bir dîn veya ideoloji veyahut vatan sevgisi veya millete bağlılık [söylemleri] olsun, hak veya bâtıl yoluyla, kendi davâlarının bir adâlet davâsı, uğruna savaştıkları ilkelerin de yüce ilkeler olduğuna inandırmak için...

Yine günümüz itibâriyle dünyadaki orduların her birinde, ordu komuta merkezleri ve silâhlı kuvvetler birimleri içinde, adına "*Psikolojik Rehberlik ve Eğitim Merkezi*" dedikleri veya benzeri isimlerle anılan önemli [bazı] dâireler bulunmaktadır. Nitekim [çeşitli] bilim adamlarından, edebiyyatcılar, düşünürler ve psikiyatristlerden oluşan uzman kadrolar, bu merkezlerde istihdâm edilir. Bunlar, belli düşünceleri aşılamak, askerlerin ideolojik savaşçılık potansiyelini diri tutmak, kendi değerlerini korumalarını sağlamak ve onların moralini yüksek tutmak için ders, seminer ve konferans gibi şeyler üzerinden birtakım yöntemler ve plan-projeler hazırlar.

Bu mâddeler, çoğu zaman genel [askerî] eğitim ve hazırlık programlarına ayrılan sâatlerin yarısından fazlasını alır. Devrimci bazı hareketlerde ve ideolojik örgütlerde ise -askerlerin ve/ya takîbcilerin eğitimi ve hazırlığı için tahsîs edilen- bu vaktin % 80'i aştığı zamanlar olur.

Hiç kuşkusuz dînler ve dînî inançlar-itikâdlar, kadîm zamanlardan şu günümüze kadar, sözkonusu bu kıtâl akîdesi'nin ve savaşçıların taşıdığı manevî rûhun varlık kazanmasında temel etki ve en fazla tesîr gösteren husûs olmuştur; hâlen böyledir. Öyle ki dünya, ateizme ve/veya laik akımlara bel bağlayan devletler ile toplumlarda bile -ki çoğu şu günlerde bir çöküş yaşamaktadır- dîndarlığa ve dînî taassuba doğru bir dönüşün yaşandığını müşâhede etmektedir. Yahut bunlar, dînlere karşılık gelen o [dîn-dışı] materyalist laik akımların yerini, beşer eliyle ortaya konulmuş, inananları nezdinde bir dîn heybeti ve inanç kudsiyyeti taşıyan birtakım inançlarla doldurmaya çalışmaktadır.

[Sıradan Bir] Muhârib Savaşçı ile Bir Mücâhid ve İdeoloji Sâhibi Bir Asker Arasındaki Fark

Savaş doktrini/ideolojisi ve bunun çağdaş dönem ordular içindeki önemi ile ilgili çalışmalar, bu farkın îzâhı konusunda uzun uzadıya açıklamalar yapmıştır. Nitekim herhangi bir davâsı, inancı-ideolojisi ve yüce-mukaddes bir hedefi olmayan -hırsız, yol kesici ve paralı asker gibi- sıradan bir muhârib veya savaşçı, bir inancı-ideolojisi olup da taşıdığı yüce bir hedef ve/ya kutsal bir inanç uğruna savaşan bir asker veya savaşçıdaki -inanç/ideoloji hâric- bütün özellikleri taşır; onunla aynı ortak paydada buluşur ki bunlar, hazırlık aşamalarının bütün yönlerinde, savaşa ilişkin hareketlerin ve askerî işlerin tamâmında ortak bir vasfa sâhibdir...

[Bunların tamâmı askerî bir] eğitim alır; silâhları iyi bir şekilde kullanmayı, savaş taktiklerini ve bunun için gerekli ek sanatları öğrenirler. Kimbilir belki çete ve mafya elemanlarının, suçluların, hırsızların ve yol kesicilerin, savaş teknolojilerini ve savaş için gerekli teknik bilimleri bütün biçimleriyle pek iyi bir şekilde kullanma noktasında en iyi askerleri, polis ve istihbârat birimlerini geçtiği de olur. Belki de onlara cesâret, atılganlık, savaşta çetinlik ve yılmazlık gibi noktalarda üstün bile gelirler. Ama bunlar ile ideoloji sâhibi bir savaşçı arasında öze ilişkin birtakım farklar vardır. Çatışmanın uzaması ve şartların zorlaşmasıyla birlikte etkisini hızlıca ve çok açık bir şekilde gösteren birtakım farklar.. Özellikle de hezîmet hâllerinde ve kurbânların ardıardına verildiği demlerde..!

Bir ilke ve inanç/ideoloji için savaşmayan kişi yenilgileri kaldıramaz; sıkıntılı uzun süreçlere ve bunların sürekliliğine katlanamaz. Çok geçmez kendisini ve yüreğini düşmanına satmaya açık bir hâle gelir. Belki de düşmanı hesâbına çalıştığı da olur. Yeter ki kendisine sunulan -kadın, mevki-makâm, şöhret, başkanlık ve sâir- dünyevî çıkarların aynısı veya daha fazlası ona sunulmuş olsun. İşte o zaman ters döner ve ihânet eder. Yahut -en az takdîrle- teslîm bayrağı çeker ve özel hayâtına geri döner. Kurtuluşu tercîh eder ve o âna kadar ele geçirdikleri ve/ya devşirdikleriyle yetinir. Eğer [o şeylerden] daha fazlasını ele geçirememişse [en azından] cânını kurtardığı için sevinir.

Ama bir inanç/ideoloji savaşçısı sebât gösterir; ne ihânet eder ne de ters döner. Düşmanına uşaklık etmez ve onu çevreleyen bir zorlama hâli olmadıkça teslîmiyyet göstermez. Düşmanından kaçıp kurtulmaya ve verimini ortaya koymaya çalışır. Sabreder ve çektiği sıkıntıların karşılığını Allah'tan bekler. Vicdânının râhatlığı veya âkıbetine ilişkin tasavvurları, sözkonusu o sabır ile dirence âdeta bir zırh olur. Belli bir süre için ister-istemez yılgınlık gösterip durgunlaşsa bile yine de rûhu diri kalır; vicdânı ona huzûr yüzü göstermez ve kendisini, hedefleri ve yüce değerleri uğrunda yeniden *mücâdele* yoluna sevkeder. Velhâsıl sıradan bir muhârib ile inanç/ideoloji sâhibi bir savaşçı kıyâs götürmez.

Nitekim her milletten ve her inançtan eğitimciler bunun etkisini anlamış, hazırlık ve eğitim programlarında savaş(çının) inancı/ideolojisine öncelikli bir yer ayırmışlardır. Kütübhâneler bu alanda yapılmış çalışmalarla, yine bu konuyla ilgili eğitim ve yöntem eksenli mâddelerle doludur.

Müslümanlarda Cihâdî Akîde; Etkisi ve Mevkii

Biz Müslümanlar düşmanlarımıza karşı savaşı "Allah Yolunda Cihâd" olarak tesmiye ederiz. Dolayısıyla bizim dışımızda kalanların sâhib olduğu "Kıtâlî Akîde/Savaş İnancı-İdeolojisi-Doktrini"ne karşılık gelen uygun kavram "Cihâdî Akîde"dir. [Bu] Cihâdî Akîde'nin/veya Cihâd İnancı'nın bizim nezdimizdeki yeri ve önemi gâyet bâriz ve açıktır. Kur'ân-ı Kerîm ve Sünnet-i Nebevî bu konuyla ilgili nasslar-delîllerle doludur. *Ayrıca* o, şanlı tarihimiz içre birbirini izleyen asırlar boyunca, akvâl-i ulemâ, hikmet-i hükemâ ve manzûm veya mensûr olsun edebiyyat-ı üdebâ'dan varlık kazanıp da evveli olan, ama âhiri olmayan/sonsuz bir mîrâsdır.

Bizim cihâdî akîdemiz, sâir savaş(çıların) inançları/ideolojilerinden farklı ve üstün olup tüm o inanç/ideolojilerin taşıdığı: vatan, toprak ve ırz yolunda harekete geçirilen gayret ve hamiyyet; ayrıca yiğitlik, şeref ve haysiyyet hasletleri; övgüye değer ahlâkî ufuklar ve yüksek meziyyetler gibi değerlerin tamâmını içermekle birlikte ve bütün bunların fevkinde olmak üzere Allah yolunda mücâhid kişiyi, kendisine vaad olunan *temkîn/yeryüzünde üstünlük*le ve dünyada izzetle ayrıcalıklı kılmıştır. Ya kendisine ya da kendisinden sonra gelecek kardeşlerine veya ehl-i milletine/dîndaşlarına vaad olunan budur ve bu, onlara Allah tarafından verilmiş kesin bir vaaddir. Eğer cihâd ve sabır yolunda sebât eder, Allah'ın düşmanları karşısında rıbâtı ve *müsâbere*yi elden bırakmazlarsa vaad olundukları şey *temkîn*dir. Yine bu cihâdî akîde mücâhid kişiye, bundan daha yüce ve daha değerli olup aynı zamanda kendisine daha sevimli gelen bir şeyi vaad eder ki o da Allah'ın onu nasîbdar kılacağını vaad buyurduğu âhiretteki sevâb mükâfaatıdır, cennettir ve Allah'ın rızasıdır. Onun, gayreti, sabrı ve tepesinde parlayıp duran kılıç şakırtılarıyla imtihân olunması karşılığında nâil olacağı *mükâfaat* budur. Nitekim bu ona, [hadîsde] [devenin sağılması ile sütün devenin memesine geri dönmesi arası bir müddet olan] -"Fuvâke Nâke" [mikdârı] sayılı dakîkalar içinde bir mücâhid olarak safda yerini alması karşılığında cenneti vâcib kılar ki [Muâz Bin

Cebel tarafından] Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

«مَنْ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللهِ فُوَاقَ نَاقَةٍ فَقَدْ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ، وَمَنْ سَأَلَ اللهَ الْقَتْلَ [(فِي سَبِيلِ اللهِ)] مِنْ نَفْسِهِ صَادِقًا ثُمَّ مَاتَ أَوْ قُتِلَ فَإِنَّ لَهُ أَجْرَ شَهِيدٍ. [زَادَ ابْنُ الْمُصَفَّى مِنْ هُنَا:] وَمَنْ جُرِحَ جُرْحًا فِي سَبِيلِ اللهِ أَوْ نُكِبَ نَكْبَةً فَإِنَّهَا تَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَغْزَرِ مَا كَانَتْ، لَوْنُهَا لَوْنُ الزَّعْفَرَانِ وَرِيحُهَا رِيحُ الْمِسْكِ، وَمَنْ خَرَجَ بِهِ خُرَاجٌ فِي سَبِيلِ اللهِ فَإِنَّ عَلَيْهِ طَابَعَ الشُّهَدَاءِ.»

«Kim deve sağımı kadar [kısa] bir müddet [de olsa] Allah yolunda kıtâl ederse muhakkak ki cennet ona vâcib olur. Ve kim kendi içinden [(Allah yolunda)] öldürülmeyi samîmi bir şekilde Allah'tan diler de sonra [öylece] ölür veya öldürülürse muhakkak ki ona şehîd[lerin] sevâbı vardır. [İbnu'l-Musaffâ bu noktadan sonra şu *ziyâde*ye yer vermiştir:] Kim Allah yolunda [cihâd esnâsında düşman tarafından] yaralanır yahut bir [hâdise sonucunda bedeninden] yara alırsa hiç kuşkusuz o yara Kıyâmet Günü en diri hâliyle gelir; rengi zaferan renginde, kokusu ise misk kokusudur. Kim*in bedenin*de de Allah yolunda [cihâdda iken] bir yara çıkarsa hiç kuşkusuz onun [yani o yaranın veya sâhibinin] üzerinde [Allah yolunda bir mücâhid olduğunu gösteren] şehîdlerin mührü/alâmeti vardır.» (Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.)

Yok, eğer Allah yolunda [cihâd ederken] öldürülürse, bu durumda [cihâd inancı] ona sabır ehli bir şehîdin ecrini vaad etmiştir. Hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir beşerin hâtır-ı kalbinden geçmeyen, aklına gelmeyen bir ecir..!

Kur'ân ve Sünnet, yürekleri şevk ile kafeslerinden dışarı doğru atılacak, duyguları aşk ile ~~raksa getirecek~~ [coşturacak] ve rûhları Likâullah arzusuyla kanatlandırıp uçuracak nasslarla doludur... Allah'ın [mücâhid-şehîde] vaad buyurduğu nice nimet ve bunun için hazırladığı sâir lütuflar.. bunun da fevkinde Habîbi Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem'in sohbetine -Allah'ın kendilerine inâmda bulunduğu Peygamberler, Sıddıklar, Şehîdler ve Sâlihlerle birlikte- nâiliyyet.. Sonra en büyük nimet: Cenâb-ı Hakk'ın rızası ve rü'yeti.. ona tebessümde bulunması ve ondan hesâbı kaldırması...

Evet, Müslümanların sâhib olduğu Cihâdî Akîde, Mücâhid kişiyi her konuyla ilgili tafsîlatlı şeylerle donatmıştır. Ahlâkı, neşeti, dünyadaki seyri, âhiretdeki meâdı, ilh... Ona aklının kıvrımlarında cevâbı olmayan bir soru bırakmamıştır.

Mufassal akâid.. muntazam şerâyi'.. mazbût kânûnlar.. rûhânî ufuklar..! Bizi boş yere yaratmayan ve kendi hâlimize bırakmayan Rabbimiz ne yücedir! [Ona sonsuz kerre hamdolsun!]

Şayet herhangi bir [akıl sâhibi] mahlûk için kendi hâli husûsunda hayretler içinde dolanıp durma ve kendi ufuklarını kendi eliyle kendisine daraltma takdîr olunmuş olsa bile hiç kuşkusuz Allah Teâlâ Mümin ve Mücâhid kişiyi bu çile/ve azâbdan hem dünyada hem de âhiretde kurtarmıştır. Eğer mülhid kişinin nefsi hayretler içinde yitip gitmiş ve serkeşlik edip [o] bedbaht Hıristıyan Arab şâirinin, kendisi gibi bedbaht bir şarkıcının terennüm ettiği ve bu Ümmet içinde yolunu şaşırmışlar arasından onlar gibi nice bedbahtın da [onun o] nağmelerine meylettiği

Geldim, nereden olduğunu bilmiyorum, ama geldim,
Eh işte önümde bir yol buldum, buldum da yürüyorum.
[...]
Nasıl geldim, nereye gidiyorum, bilemiyorum.

[meâlindeki] şiiri diline dolamış olsa bile hiç şübhesiz Mümin, bilhâssa Mücâhid kişi neyin ne olduğunu bilir. Şu kavlini bizlere talîm eden Rabbimiz ne yücedir:

ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِيٓ أَنزَلَ عَلَىٰ عَبۡدِهِ ٱلۡكِتَٰبَ وَلَمۡ يَجۡعَل لَّهُۥ عِوَجَاۜ ﴿١﴾ قَيِّمٗا لِّيُنذِرَ بَأۡسٗا شَدِيدٗا مِّن لَّدُنۡهُ وَيُبَشِّرَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ٱلَّذِينَ يَعۡمَلُونَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أَنَّ لَهُمۡ أَجۡرًا حَسَنٗا ﴿٢﴾ ﴿سورة الكهف﴾

«Hamd, kuluna Kitâb'ı indiren ve onda hiçbir eğrilik kılmayan Allah'a mahsûsdur.» «[Allah, onu,] Kendi katından şiddetli bir azâb ile [kâfirleri] uyarmak ve sâlih ameller işleyen müminleri güzel bir mükâfaat [/cennet] ile müjdelemek için dosdoğru bir kitâb kıldı.» (18/el-Kehf, 1-2)

Nitekim Rabbimizin Kitâbı, yine Onun bildirdiği gibi şu vasfı taşır:

... وَنَزَّلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ تِبۡيَٰنٗا لِّكُلِّ شَيۡءٖ [وَهُدٗى وَرَحۡمَةٗ وَبُشۡرَىٰ لِلۡمُسۡلِمِينَ] ﴿٨٩﴾ ﴿سورة النحل﴾

«...Sana [bu] Kitâb'ı her şey için apaçık bir beyân [ve bir hidâyet ve bir rahmet ve Müslümanlar için bir müjde] olmak üzere [peyderpey] indirdik.» (16/en-Nahl, 89)

Cihâd meydânına ve cihâdî akîde alanına gelince:

Hiç kuşkusuz İslâm ona, niçin.., kim/ler/e karşı.., nasıl.. ve hangi gâye için cihâd edeceğini; bir Mücâhid'in ahlâkının ve cihâd âdâbının nasıl olacağını beyân etmiş, bunların şer'î ahkâmını, kan, mâl ve ırz gibi husûslara taalluk eden hükümleri, kezâ savaşla, esîrlerle ve gânimetlerle ilgili hükümlerin tafsîlatını açıklamıştır. Yine onu, takvâ yolunda kendisine yardımcı olacak, kendisini sabır ve sebât ile zırhlandıracak, onun rûhunda cesâret ve atılganlık gibi hasletleri ekecek şeylerle donatmıştır. Ona Müminlere karşı mütevâzı, kâfirlere karşıysa izzetli olma edebini öğrettiği gibi yine kâfirlerle münâfıklara karşı cihâdı ve onlara karşı sertliği de emir buyurmuştur. Ezcümle ona, kendisinin hem Rahmet Dîni'nin hem de Rahmet Peygamberi'nin bir eri olduğunu öğretmiştir, ilh... Nitekim bu Yüce Dîn'in İslâmî kütübhâneleri ve kitâbları bu gibi meselelerle doludur.

Bununla ilgili bazı şeyleri ele almaya kalkışacak olursak bu fasıl böylece uzayıp gider ve bizi asıl merâmdan uzaklaştırır. Hâsılı bize, şu kavliyle rahmetini yâr eden Rabbimiz ne yücedir:

...ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلۡإِسۡلَٰمَ دِينٗاۚ ... ﴿٣﴾ ﴿سورة المائدة﴾

«...Bugün sizin için dîninizi kemâle erdirdim. Üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve size dîn olarak İslâm'a râzı oldum...» (5/el-Mâide, 3)

İşte genel anlamda İslâmî, özel anlamda ise Cihâdî bu akîde dolayısıyla bizim, tarih boyunca örnek alınacak eşsiz numûnelerimiz olmuştur. Bu akîde bizler için bir örnekler kâfilesi ve kendilerine uyulacak erler silsilesi ortaya çıkarmıştır ki bunların en başında Hak Teâlâ'nın kendisi hakkında şöyle buyurduğu Server-i Kâinât gelir:

لَّقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ ٱللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُواْ ٱللَّهَ وَٱلْيَوْمَ ٱلْآخِرَ وَذَكَرَ ٱللَّهَ كَثِيرًا ﴿٢١﴾ ﴿سورة الأحزاب﴾

«Andolsun, Allah'ın Resûlü'nde sizin için; Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah'ı çok zikreden kimseler için [en] güzel bir örnek vardır.» (33/el-Ahzâb, 21)

Yine tarih bizler için şanlı pek çok kıssayı da kayda geçirmiştir ki sözkonusu o Kıtâlî Akîde, o akîdenin sâhibi müminlerin yüreklerinde yer ettiği zaman sayıca az nice mümin topluluk, sayıca kendilerinden çok fazla olan düşmanlarının ordularına gâlib gelmiştir.

Onların başına gelen nice acı hikâye ve nice elîm haber de yine o tarihin kayda geçirdikleri arasındadır. Nitekim sözkonusu İslâmî akîde korunun ve cihâd rûhunun yürekleri içre sönükleştiği yahut *düşmanla* karşılaşma demlerinde dünya/lık sevgisinin kendilerine galebe çaldığı yeni bazı nesiller geldiğinde olan olmuş ve yukarıda açıklamaya çalıştığımız şanlı safhaların aksine korkunç bazı fasıllar yaşanmıştır... *Ordu*/topluluk*larının* hezîmete uğraması, kalelerinin düşmesi, burçlarının yıkılması, saraylarının yağmalanması, eşrâfının katledilmesi, kadınlarının esîr edilmesi gibi ki Moğol saldırıları, Haçlı seferleri ve Endülüs'ün düşüşü sahnelerinde görülenler birer örnektir ve tarih boyunca yaşanan sâir hâller de böyledir. Ta ki bunların benzeri nice acı ve felâketlerle dolu çağdaş tarihimiz boyunca yaşadığımız şu durağa ulaşıncaya kadar... Diğer taraftan, yine bu tarih içinde, yüce cihâdî akîdeleriyle başları dik olan mücâhidlerin cihâdı ve sabır ehlinin sebâtıyla tebârüz eden aydınlık bazı bölgelerin varlığı da kayda geçirilmesi gereken diğer bir husûsdur.

Müslümanların Taşıdığı Cihâdî Akîdeyle İlgili Bazı Ufuklar

● Hiç şübhesiz Cihâdî Akîde'nin Müslümanlar maşeri olarak bize öğrettiği ilk şey "Lâ İlâhe İllallah Muhammedun Resûlullah" hakîkatidir ve bu Dîn'in akâidi, ahkâmı ve o ahkâmın gerektirdikleri namına ondan teferru eden husûslardır. Nitekim bizler Allah'tan başkasına kulluk etmeyiz ve Allah'ın emrettiği hâricinde bir şeye de itâat göstermeyiz. Kulluğumuzun ve itâatimizin çerçevesi ise, Allah'ın Resûlü ve Habîbi, Habîbimiz ve Serverimiz Muhammed [Mustafa] sallallahu aleyhi ve sellem'e indirilen keyfiyyetle çatılmıştır.

● Kıtâlî Akîdemizin bizlere emir buyurdukları arasında yer alan diğer bir husûs ise Cenâb-ı Hakk'ın aşağıdaki kavlinde geçen düşmanlarımıza ve Dînimizin veya ona inanan Müminlerin mukaddesatını çiğneyenlere karşı savaşmaktır. Ta ki [fitne ortadan kalkıp] dîn tamâmıyla Allah'ın [dîni] oluncaya kadar:

وَقَٰتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ ٱلدِّينُ لِلَّهِ ۖ فَإِنِ ٱنتَهَوْا۟ فَلَا عُدْوَٰنَ إِلَّا عَلَى ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٩٣﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«[Yeryüzünde] fitne kalmayıncaya ve dîn Allah'ın [dîni] oluncaya kadar onlarla savaşın! Eğer (saldırılarına) son verirlerse artık düşmanlık ancak zâlimlere karşıdır.» (2/el-Bakara, 193)

Yine [bu Kıtâlî Akîde] bize, hükmün yalnızca Allah'a âid olduğunu öğretir ve bizi bununla pür-îmân kılar:

...إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّآ إِيَّاهُ ۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾ ﴿سورة يوسف﴾

«...Hüküm ancak Allah'ındır, o size Ondan başkasına tapmamanızı emretti. Doğru/sâbit dîn budur velâkin insânların çoğu bilmezler.» (12/Yûsuf, 40)

Allah'ın Şerîâtı'nın, hükmetmek ve yönetmek, Müslümanların hayâtını bir nizâm-intizâm altına almak üzere geldiğini de [bizlere] öğretir:

إِنَّآ أَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ ٱلنَّاسِ بِمَآ أَرَىٰكَ ٱللَّهُ ۚ وَلَا تَكُن لِّلْخَآئِنِينَ خَصِيمًا ﴿١٠٥﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Elhak, biz sana kitâbı -Allah'ın sana gösterdiği vech ile insânlar arasında hükmetmen için- hak olarak indirdik. Hâinlere müdâfaa vekîli olma.» (4/en-Nisâ, 105)

Bize öğrettiği diğer bir husûs ise, bunu îfâdan geri durmanın, bizim hakkımızda, dünyada aşağılanmaya ve düşmanların bize karşı birleşip üzerimize üşüşmesine, kezâ âhiret azâbına ve Allah'ın gazabına sebeb olacağıdır.

● Cihâdî Akîdemiz, mümin dostlarımızın kim olduğunu bize beyân eder ve onları dost edinmeyi bizlere emir buyurur. Yine düşmanlarımızın kim olduğunu bize beyân eder ve onlardan berî olmayı, onlara karşı elimizden geldiği kadarıyla cihâd etmeyi bizlere emir buyurur.

● Kezâlik bize şunu öğretir ki, Mümine dost olan mümindir; kâfir düşmanlarımıza dostluk gösterense onlardan biridir. Böyle biri, hüküm olarak hem dünyada hem de âhiretde onlar gibidir ki [cihâdî akîdemiz] bize onlara karşı savaşmayı emreder.

● Cihâdî Akîdemiz, Allah'ın Şerîâtı'nı hâkim kılma, Müslüman bir İmâm/yönetici atama ve İslâm devletini inşâ yolunda çalışmanın bir farziyyet olduğunu bize beyân eder [ve bizi bununla mükellef kılar].

● Akîdemiz bize, düşmanlarımıza dost olan ve onların bayrağı altında savaşan kimselere karşı savaşmamızı emreder ki bunların, dostlar, câhiller ve bu yola zorla koşulmuşlar gibi çeşitleri ve sınıfları ile ilgili ahkâmı tafsîlatlı bir şekilde açıklar.

● Kıtâlî Akîdemiz bizi, bu uğurda bize yardımcı olacak hasletlerle ve bunun için gerekli ahlâk/ve edeble donatır. Îmân ve sabır ile.. cömertlik ve cesâret ile.. sebât ve

rahmet ile.. ibâdet ve tâat ile.. Allah yolunda cân, mâl, baba ve oğul gibi şeyleri fedâ etme*yi bilme*k ile...

● Allah yolunda mücâhid kişiyi adâlet ve insâf ile, rahmet ve şefkat hasletleriyle, övgüye lâyık her türlü edeb ve ahlâk ölçüleriyle yetiştirir.

● Kezâlik, bizzât düşmana karşı takınılması îcâb eden edeb ile ahlâkı ve bunun savaş meydânında veyahut muâhede, mütâreke ve barış gibi durumlarda uyulması gereken ahkâmını bizlere öğretir. Zımmîlerin hakkı-hukûku ve emân altında olma hâlleriyle ilgili hükümleri, bizlere, Allah'ın emir buyurduğu şekliyle talîm eder. Yoksa sulta(n)ların kâhinleri ve kâfirlerin dostları birtakım çevrelerin şu günlerde tervîc edip yaydığı şekliyle değil...

● Cihâdî Akîde*miz* bize, Müslümanları idâre işini deruhde eden kimselere karşı itâati öğretir.. Allah'a isyân edenlere itâatin sözkonusu olmadığını ve itâatin ancak *marûf* çerçevesinde olduğunu öğrettiği gibi... Günah ve taşkınlık değil, iyilik ve takvâ yolunda onlara nasîhat etmek, kendilerine destek olup yardımda bulunmak, onların hata ve zellelerine, kezâ -sırta celde vursalar ve mâlı zorla alsalar bile- zulümlerine karşı sabır göstermek ve fesâd ile fıskın uç noktasına ulaşmadığı müddetçe bütün bunlardan geçmek de bize öğrettikleri arasındadır. Nitekim bunu bize *muhkem* bir Kur'ân nassıyla öğretir:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَأُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنكُمۡۖ فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ إِن كُنتُمۡ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلًا ﴿٥٩﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Ey îmân edenler! Allah'a itâat edin. Peygamber'e itâat edin ve sizden olan ûlu'l-emre (emir sâhibi idârecilere) de. Herhangi bir husûsda anlaşmazlığa düştüğünüz takdîrde, eğer Allah'a ve Âhiret Günü'ne inanıyorsanız, onu Allah'a ve Resûlü'ne arz-edin. Bu, hem hayırlı, hem netîce itibâriyle daha güzeldir.» (4/en-Nisâ, 59)

Bizlere, İslâm'ın ahkâmını ikâme/tatbîk ettikleri müddetçe, "**bizden olan**" o "ûlu'l-emr"in kim/ler olduğunu da beyân eder. Yine *muhkem* bir nassla, yöneticilerimizin, düşmanlarımızı dost/velî ittihâz edinmeleri/onlara bağlılık göstermeleri hâlinde, artık bizden olmadıklarını da beyân eder. Nitekim Hak Teâlâ şöyle buyurmuştur:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُواْ ٱلۡيَهُودَ وَٱلنَّصَٰرَىٰٓ أَوۡلِيَآءَۘ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمۡ فَإِنَّهُۥ مِنۡهُمۡۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٥١﴾ ﴿سورة المائدة﴾

«Ey îmân edenler! Yahûdîleri ve Nasrânîleri dost edinmeyin. Onlar birbirlerinin dostlarıdırlar. Sizden her kim onları dost edinirse muhakkak o da onlardandır. Şübhesiz Allah, zâlimler topluluğunu [doğru yola] hidâyet etmez.» (5/el-Mâide, 51)

İslâm âlimleri [âyette geçen] «..**onlardandır (minhum)**..» ifâdesi hakkında: "yani **onlar gibi kâfirdirler**" demişlerdir.

İşte bu noktada akîdemiz bize, farz olanın, Allah'ın düşmanlarının dostu o küfür önderlerine karşı isyân ile kıyâm etmek ve Allah katından gelmiş elimizdeki burhân ve delîller mûcibince, onlardan apaçık/sarîh küfür namına gördüğümüz *o* hâl gereği, onları alaşağı etmek olduğunu öğretir.

● Cihâdî Akîdemiz bize, Dîn'e, ırza, câna, mâla ve toprağa saldıran/sâil düşmanı def' ve bertaraf etme farziyyetini talîm eder. O [sâil] düşman isterse bir Müslüman olsun... O düşmanın işgalci bir kâfir olması hâlini ise varın siz düşünün.

● Bize şunu öğretir ki Müslüman Müslüman'ın kardeşidir; onun dostu, yardımcısı ve destekçisidir. Müslüman'ın Müslüman üzerinde kendisine destek ve yardımcı olması hakkı vardır. Velev [günahkâr] bir fâcir, bir fâsık ve taksîrat sâhibi biri olsun. Beri taraftan şunu da öğretir ki kâfir kâfirin kardeşidir; onun dostudur ve de her kim Müslümanlara karşı ona dostluk ve bağlılık gösterir, düşmanlıkta ona arka verirse o da onun gibidir. Îmân ve İslâm davâsı gütse de, namaz kılıp oruç tutsa da...

● Cihâdî Akîdemiz bize, rahmeti, şefkati, hayır ve takvâ yolunda yardımlaşmayı; günah ve taşkınlık üzere yardımlaşmanın harâm olduğunu; her ahid sâhibine karşı ahde vefa göstermeyi; bir kişinin günahını başka birinin çekmeyeceğini, bunun Allah Teâlâ'nın emri olduğunu ve şunu öğretir:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ كُونُوا۟ قَوَّٰمِينَ لِلَّهِ شُهَدَآءَ بِٱلْقِسْطِ ۖ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَـَٔانُ قَوْمٍ عَلَىٰٓ أَلَّا تَعْدِلُوا۟ ۚ ٱعْدِلُوا۟ هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ ۖ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾ ﴿سورة المائدة﴾

«Ey îmân edenler! Allah için kâimler[/hakkı ayakta tutan], adâletle şâhid[lik eden kimse]ler olun. Bir kavme olan buğzunuz [:öfke ve kininiz, sakın ha] sizi adâletsizliğe sevk etmesin. Adâletde bulunun, o takvâya en yakındır ve Allah'tan korkun. Şübhesiz Allah, yaptıklarınızdan [hakkıyla] haberdârdır.» (5/el-Mâide, 8)

Yine bize Habîbimiz Muhammed Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem'in şu kavlini öğretir: «Kim ümmetime [isyân yoluyla] karşı çıkar, iyisi ve kötüsüne [ayrım yapmaksızın] vurur [/öldürür], müminlerinin hürmetini bilip tanımaz [ve ahd verdiği bir kimseye karşı ahdine vefâ göstermez] ise, o benden değildir, ben de ondan değilim.»

● Bize, Güzel Ahlâk [başlığı] altında yer alan her şeyi öğretir ve bunun zıddı olan her şeyden bizi nehyeder. Mütekâmil akâid ve mufassal şer'î ahkâmın bize öğrettiği bütün şeyler de böyledir, ilh...

● Zeyd Bin Eslem'den rivâyet edilen ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu bildiren *sırrı* da bizlere öğretir:

«لَا يَزَالُ الْجِهَادُ حُلْوًا أَخْضَرَ مَا قَطَرَ الْقَطْرُ مِنَ السَّمَاءِ، وَسَيَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَقُولُ فِيهِ قُرَّاءٌ مِنْهُمْ: لَيْسَ هَذَا زَمَانَ جِهَادٍ، فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ الزَّمَانَ فَنِعْمَ زَمَانُ الْجِهَادِ!» «قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ، وَ أَحَدٌ يَقُولُ ذَلِكَ؟» فَقَالَ : «نَعَمْ، مَنْ عَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ.»

«Cihâd, gökten yağmur düşmeye devâm ettiği müddetce tatlı-yeşil olmaya devâm edecektir. İnsânlar, onlardan bazı kaarilerin [âlimlerin], "bu [zaman] cihâd zamanı

değildir" diyecekleri bir zamana erişecekler. Sizden her kim o zamana erişecek olursa, [bilsin ki o] cihâdın pek kutlu olduğu bir zamandır.» Dediler ki: "Ey Allah'ın Resûlü, bunu diyen bir kimse olur mu ki?" «Evet. Allah'ın, meleklerin ve bütün insânların laneti üzerine olanlar [/olasıcalar]» buyurdu." "es-Sünenu'l-Vâride fi'l-Fiten"

Evet, Sâdık u Emîn *Efendimiz* ne kadar doğru [ve ne güzel] buyurmuş: Allah'ın, meleklerin ve bütün insânların laneti onların üzerine olsun!

Cihâdî Akîde'nin Etkisinin Müslümanlar Arasında Kaybolması

Hiç kuşkusuz Cihâdî Akîdemizin bize öğrettiği ve kendisi hakkında bizi uyardığı hakîkatlerden biri, geçen eyyâm-ı zemânın da tasdîk ve isbât ettiği, sonsuz Nebevî mucizeler silsilesi içinde yer alan şu mucize[vî haber]dir.

Ebû Dâvûd, Sevbân radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

«يُوشِكُ الْأُمَمُ أَنْ تَدَاعَى عَلَيْكُمْ كَمَا تَدَاعَى الْأَكَلَةُ إِلَى قَصْعَتِهَا»، فَقَالَ قَائِلٌ: «وَمِنْ قِلَّةٍ نَحْنُ يَوْمَئِذٍ؟» قَالَ: «بَلْ أَنْتُمْ يَوْمَئِذٍ كَثِيرٌ، وَلَكِنَّكُمْ غُثَاءٌ كَغُثَاءِ السَّيْلِ، وَلَيَنْزِعَنَّ اللهُ مِنْ صُدُورِ عَدُوِّكُمُ الْمَهَابَةَ مِنْكُمْ وَلَيَقْذِفَنَّ اللهُ فِي قُلُوبِكُمُ الْوَهَنَ»، فَقَالَ قَائِلٌ: «يَا رَسُولَ اللهِ وَمَا الْوَهَنُ؟» قَالَ: «حُبُّ الدُّنْيَا وَكَرَاهِيَةُ الْمَوْتِ.»

«Milletlerin, çağrışıp çanağına üşüşen oburlar gibi sizin üzerinize üşüşecekleri zamanlar yakındır.» Birisi: "O gün bizim [sayıca] azlığımızdan mı [böyle olacak]?" dedi. [Resûlullah (s.a.v.)]: «Bilakis siz o gün çok olacaksınız, ama selin üzerindeki köpük [/çerçöp] gibi... Allah, düşmanlarınızın göğsünden size karşı duydukları korkuyu çekip çıkaracak ve Allah sizin kalblerinize 'vehen' atacak» buyurdu. Yine birisi: "Ey Allah'ın Resûlü, vehen nedir?" dedi. [Resûlullah (s.a.v.)]: «Dünya sevgisi ve ölümden nefrettir» buyurdu."

İşte günümüzde açık bir şekilde yaşadığımız hâl o hâldir.

Hiç şübhesiz bu hadîs-i şerîf ve bu büyük haber, Müslümanlar arasında Cihâdî Akîde'nin etkisinin yitip gitmesini, bunun sebeblerini ve bunun onların kalblerine ârız olan şeyden kaynaklandığını, [asla] kendi hevâ ve hevesiyle konuşmayan, kelâmı ancak vahiy mahsûlü olan Zât tarafından mucizevî bir îcâz ile beyân etmektedir.

Müslümanlar arasında akîde şulesi sönükleştiğinde bunun netîcesi, asırlar boyu pek çok kez yaşandığı gibi, her dâim aynı olmuştur. Nitekim milletler, tıpkı aç-yırtıcı kurtların kendi avının üzerine üşüşmesi gibi aralarında birleşip onların üzerine üşüşmüştür; damarlarını paramparça etmiştir; mukaddesatını çiğnemiştir; cânlarını biçip geçmiştir; ırz u nâmûslarını çiğnemiştir, topraklarını işgâl etmiştir; servetlerini ve zenginlik kaynaklarını yağmalamıştır. Bunun sebebi de her dâim aynı olmuştur.

Îmân şulesi onların rûhları içre zayıfladığında, dînleri ve şerîatlarının ahkâmının hakîkatini yaşamaktan uzaklaşmış, dünya ve onun süsü-püsü yolunda birbirleriyle rekâbete tutuşmuşlardır. O dünya süsü-püsü ki, kendilerini bir rekâbet bataklığına,

birbirlerine karşı kin duymaya ve hasede sürüklemiş, onun için ve orada baş olmak emeliyle birbirleriyle didişip durmuşlardır. [Dünyalık ve baş olma sevdası,] onların o büyük mücrimlerini, bunun için düşmanlarına dostluk ve bağlılık göstermeye ve yine onun yolunda kendi ümmetlerine hıyânete götürmüştür.

Bu vukû bulduğu, sâlihleri arasında fesâd debelenip durmaya başladığı, ilim ve dîn bir meslek/bir ticâret metâı hâline get*iril*ip onu ucuz bir bahaya satacak birileri de bulunduğu zaman, işte o zaman onların kalblerini "vehen" doldurmuştur. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, "Dünya sevgisi ve ölümden nefret" olarak beyân ettiği "vehen"..!

İşte hâlin bu hâl olduğu demlerde tabîî netîce husûle gelir ve yaşanacak olan da kendiliğinden yaşanır ki Allah Teâlâ, onların düşmanlarının kalbinden onlara karşı duydukları mehâbeti çekip alır ve korku denilen şey gelip *bizzât* onların içine yerleşir /bu kez düşmanları karşısında korkuya kapılan ve mehâbet duyan onlar olur. Bunun netîcesi de tarih kitâblarının kayda geçirdiği, asırlar ve nesiller boyunca gördüğümüz şey(ler) olur.

İsterseniz gidin Moğol istîlâsı döneminde Ümmet'in ne hâl üzre olduğunu bir o-kuyun. Haçlı seferleri demlerini.. Endülüs'ün düşüşü namına bildiğimiz şeyleri...

Niçin uzağa gidelim ki, çağdaş tarihimiz Cihâdî Akîde'nin bu Ümmet'in kısm-ı azamının yürekleri içre silikleşip gittiğinin örnekleriyle tıka-basa dolu ve önümüzde duruyor. İşte çağdaş tarihimiz bize sesleniyor:

Nitekim yeni Romalı-Haçlı seferleri harekete geçip 1924 yılında Hilâfeti düşürdü. Ondan sonra Sykes-Picot antlaşmaları, hem Ümmet'i hem de onun topraklarını ve halklarını lime lime edip parçaladı. Onları birbiriyle didişip duran ayrı devlet[cik]ler, prenslikler ve krallıklar hâline getirdi. Mukaddes mekânlarını işgâl etti; servetlerini yağmaladı. Yurtlarının ana merkezine Yahûdîleri yerleştirdi. Geçen [tüm o] fasıllarda anlattıklarımız [ise] bunların özet bir kısmıydı. Tarihi bilmeyenler, ilmi ve fehmi onu araştırıp-incelemeye elvermeyenler için işte çağdaş tarihimiz..! Önümüzde duruyor: Amerika'nın ve NATO üyesi Batılı müttefiklerinin önderliğindeki Yeni Yahûdî - Haçlı Seferleriyle; Büyük Orta Doğu ile ilgili projeleriyle, onu bir uçtan öbür uca kadar işgâl emelleriyle, o bölgenin yöneticilerini kendi halklarının seçkin gençlerini öldürmek yolunda seferber etmeleriyle ve Müslümanların askerlerini, İslâm'ı ve Müslümanları boğazlamak yolunda kullanmalarıyla; ondan sonra düşünce savaşları programları üretip bize kendi okullarımızdaki düşünce, eğitim ve öğretim programlarını, hattâ mescidlerimizdeki Cuma hutbelerini ve dîn derslerini değiştirmeyi dayatmalarıyla; [asla] basmamamız, okuyup-okutmamamız ve yaymamamız gerektiğini söyledikleri Kur'ân âyetlerini dahî belirlemekle...

Bunlar, Cihâdî Akîde'nin [Ümmet içinde] yitip-gitmesiyle alâkalı sonuçların bazı etkileridir. Tüm bunlar ise yöneticilerin küfrü, âlimlerin çoğunun fesâdı, âmme-i nâsın çoğunun yoldan çıkıp sapması, [hâsılı] herkesi "vehen"in, dünya sevgisi ve ölümden nefretin vurması namına müşâhede edip durduğumuz şeylerdir.

Hattâ vâkıa-i hâl, [bundan] daha kötüsüne işâret etmektedir ki o da, yeni işgâlci düşmanın inançlarını kutsayan ve onun düşüncelerine, yönetim düzenine, yaşam biçimine, kültürüne ve her şeyde ona uymaya/onu taklîd etmeye çağrıda bulunan nesillerin ortaya çıkışıdır. İşte yeryüzü ve işte gidişatı, sanki de Deccâl'i karşılamak üzere bir hazırlığa girişmiş gibi.. Yolunu şaşırmış, marûf nedir bilmeyen ve herhangi bir münkeri kerîh dahî görmeyen bakar-kör devâsâ kitleler..!

Hiç şübhesiz düşman, illetin nerede olduğunu görmüştür ve onu ekip bekçiliğini yapmaya koyulmuştur: Düşünce savaşları, direnişi doğuracak damarları kurutma, İslâm akâidini denetim altına alma, en önemlisi de o akâid içre yer alan Kıtâlî Akîde yönünü yok etme... İşte asıl hastalık budur ve devâsı da tam tersi istikâmettedir. O yüzden mutlaka Dîn'e sarılmak ve bu Ümmet'in gençleri arasında Cihâdî Akîde'yi yeniden ekmeye yönelmek lâzımdır.

Cihâdî Akım ve Çağdaş Dönem İslâmî Uyanış Çizgisi İçinde Cihâdî Akîde

Hilâfet'in düşüşü sonrasında.. ve onun son günleri ile son demlerinde İslâmî Uyanış'ın ilk emâreleri görünmeye başlar. Bunlar geniş kapsamlı ıslâh çağrılarıdır. [Ayrıca] bunların çoğu arasında Cihâdî Akîde boyutu varlık sâhibidir ki bunu, İslâmî hareketlerin anası ve kalbi mesâbesindeki hareketin o meşhûr sloganından daha iyi gösteren bir şey de yoktur. [Yani] Müslüman Kardeşler'in davetinin ve Arab ve İslâm âleminde ondan neşet eden hareketlerin sloganı.. Nitekim o slogan vaktizamanında şöyle demiştir:

"Allahu Ğâyetuna; er-Resûlu Kudvetuna; el-Kur'ânu Dustûruna; el-Cihâdu Sebîluna ve'l-Mevtu fî Sebîlillâhi Esmâ Emânîna: Gâyemiz Allah'dır; Önderimiz/Örneğimiz/Rehberimiz Resûlullah'dır; Düstûrumuz Kur'ân'dır; Yolumuz Cihâd'dır ve En Yüce Arzumuz Allah Yolunda Şehîd Olmaktır."

Şu Ümmet'in çağdaş dönem *tarihinde* herhangi bir edebiyyatcının edebî verimi veya herhangi bir yazarın açıklamaları içinde, Cihâdî Akîde'nin [bütün] bileşenlerini bünyesinde taşıyan ve Dîn'in her şeyini, asıllarını ve fürûatını bir araya toplayan bu slogandan daha öz bir ifâde bilmiyorum.

[Evet] Uyanış, ilk evresi boyunca bu *söylem* eşliğinde yol alır. Peki ondan sonra gerçekte yaşanan [sizce] ne olmuştur..?! Hiç kuşkusuz fesâd, sözkonusu o Cihâdî Akîde'nin içinde kol gezmeye başlamıştır ve [o] hareketlerin pek çoğu, gâyeleri parlamento; önderleri/örnekleri/rehberleri Batı; düstûrları demokrasi; yolları seçimler ve tâğûtlarla birlikte onların hükûmetlerine ortaklık durağına ulaşmak en yüce umutları/arzuları olmak üzere bir değişim-dönüşüme uğramıştır. Ne kadar acı olsa da ve üzerindeki peçeyi kaldırmak o yolun yolcularının yüzüne inen bir şamarı andırsa da önümüzde duran hakîkat budur.

Dahası hâl, daha kötü olana doğru bir seyir takîb etmiştir. Nitekim İslâm âlimleri ile önderlerinin ve hareketlerinin sembol isimlerinin çoğu, şu günlerde, ılımlılık ve

ötekine saygı gibi gerekçeler adı altında İslâm akâidini yeni işgâlcilerin karakterine uyarlama/[siz deyin] onların arzularına göre yeniden dizayn etme yönünde bir seyir çizgisi izlemektedir.

Hiç kuşkusuz şu günümüzde onların en öncelikli işlerinden biri, Kıtâlî Akîde'nin köklerini kurutma noktasında [Amerika'nın o] düşünce savaşlarıyla uyumluluk içinde yol almalarıdır. Nitekim Cihâdî Akîde bir terör olup çıktı. Kendisine karşı savaşılması ve gelecek nesillerin de mutlaka unutması gereken terörist bir düşünce..! *Ellerinden gelse ve* -Allah etmesin- kendilerine muvaffakiyyet takdîr olunsa bunu yapacaklar. Ama Allah'ın izniyle asla muvaffak olamayacaklar. Çünkü Allah'ın nûrunu ağızlarıyla söndürmek istiyorlar. Allah, *kâfirler istemese de her ân nûrunu tamâma erdirendir*.

Demem o ki, eğer onlara muvaffakiyyet takdîr olunsa, [bu durumda] ortaya, çoğu ne Rablerinin dînini, ne ümmetlerinin tarihini ve ne de âbâ vü ecdâdının dilini bilen nesiller çıkacak ve bunlar, bu Ümmet'i ve onun varlık dinamiklerini zevâldan kurtarıp onun bekâsı yolunda mücâdele etmelerini sağlayacak bir Cihâdî Akîde'den yoksun nesiller olacaktır.

Gâyet yalın bir şekilde -ve hakîkat ne kadar acı da olsa- diyeceğim şudur: İslâmî Uyanış'ın okulları içinde Cihâdî Kıtâlî Akîde, altmışların başından itibâren peyderpey ölmeye terk edilmiştir. Bunu korumaya ve diri tutmaya çalışanlar ise ancak ve ancak kendileri hakkında "Cihâdî Akım" tabîri kullanılan kesimden -şu veya bu bölgedeki- [az sayıda] birtakım ferdler ve cemâatler olmuştur.

Nitekim bu konuyla ilgili tarihin bir kısmını Birinci Cild'in beşinci, altıncı ve yedinci bölümlerinde ele almış ve Uyanış okullarının çoğunun, özellikle de siyâsete evrilmiş olanlarının, [kendi ülkelerinin] hükûmetleri nezdinde politik alana dâhil olabilmek için -"Kanûnî Yasallık" alanına girmenin bir bedeli olarak- tedrîcî bir şekilde kendi Cihâdî Kıtâlî Akîde'sinden nasıl soyutlandığını, dahası, önderleriyle sembol isimlerinin pek çoğunun da [bizzât] kendi [hareketleri-cemâatlerinin] evlâdlarından olup sözkonusu o akîdeye bağlılıkta ısrâr edenlere karşı savaşma, onları kendi yapılarından ayırma ve baskı altına alma yolunda nasıl kenetlendiklerini açıklamaya çalışmıştık. Fikrî, davet ve basın-yayın eksenli yollarla, hattâ kimi zaman güvenlik anlamında bile -ki bazı davetciler, Cihâdîlerin niyyetlerini(!) güvenlik birimlerine bildirme işini [bizzât ve bilfiil] deruhde etmişlerdi- Cihâdî Akım'a karşı savaş vermeleri husûsu ise şimdilik bir kenarda dursun..!

Şübhesiz ki Cihâdî Akım, [çeşitli] yapıları, mütefekkirleri ve müelliflerinin edebî yapıtları ve basın-yayın kollarıyla sözkonusu akîdeyi, İslâmî Uyanış'ın o ilk sloganı mûcibince kavlen ve amelen taşıdı. O temeller üzerinde farklı Cihâdî cemâatler ve teşkîlatlar kuruldu. Bunların verimleri bir farklılık arzederken beri tarafta o akîdeye ilişkin tafsîlat bunların yöntemleri içinde kökleşti, billurlaştı.

Genel bir çerçevede diyebiliriz ki Cihâdî yapılanmaların çoğu, [belli bir fikriyyatla yoğrulmuş olan o] Cihâdî Akîde'yi benimsedi. Bunların yazılı bir Cihâdî yöntemi ve fikriyyatı oldu. Buna bağlı olarak da kendilerinin -sözkonusu o Cihâdî Akîde'yi kendi

unsurlarının zihinlerinde kökleştirmeye çalıştıkları- belli bir eğitim programı *vücûda geldi*. [Beri tarafta] o yapılanmaların tamâmı, yöntem, eğitim ve kendi unsurlarını bu doğrultuda yetiştirme noktasında iki merhaleden geçti. Birincisi, kendi ülkelerindeki rejimlerle çatışma öncesi merhaleydi. İkincisi ise çatışma sonrası merhale...

Toplam itibâriyle o yapılanmalar ve cemâatler, çatışma öncesi hazırlık aşamaları boyunca, sözkonusu o akîde ve o yöntem uyarınca, nicelik ve nitelik açısından iyi *bazı* kadrolar yetiştirme imkânına ulaştı. Bunların arasından köklü ve açık bir cihâdî akîde taşıyan numûne-i imtisâl, olgun mücâhidler çıktı. İşte bunlar, -aşağı yukarı- her cihâdî yapılanma ve hareket içindeki birinci ve ikinci nesildi. Ama o cemâatlerin çoğu, silâhlı çatışma merhalesinin kapısı aralandıktan sonra kendi takîbcilerinden olan gelecek nesilleri -daha önce zikri geçen sebebler dolayısıyla- yetiştirmekten âciz kaldı. Her ne kadar yöntemler/plan-programlar biliniyor ve kayıt altında olsa bile yine de ilerleyen süreç içinde eğitimin keyfiyyeti ve seviyesinde bir düşüş yaşandı.

O yapılanmalar [ülkelerinden ayrılmak zorunda kalıp] hicret yoluna baş koyduğu zaman ise seyrine yeniden başlamak için gayret etti. Az-biraz da olsa bir şeyler inşâ etmeye muvaffak oldu. Özellikle de -birinci ve ikinci evrelerini içine alacak şekilde- Afgan Cihâdı aşaması boyunca...

Hâsılı, Cihâdî yapılanmaların unsurları, toplamda, çağdaş dönem İslâmî Uyanış olgusu içinde, Cihâdî bir akîde taşıyan *ve belli bir fikriyyat sâhibi* Mücâhid kişinin en iyi örneklerini oluşturmaktadır.

İlk evresi itibâriyle Afgan Cihâdı tecrübesinde, Afgan Arablar topluluğu, birbiriyle insicâm arzetmeyen bir topluluktu. Bunların büyük kısmı herhangi bir cemâat, örgüt ve komuta*n*ın emri altında yer almayan kimselerdi. Genel eğitim kampları [herkese] açıktı ve handiyse sadece askerî eğitimle iktifâ ediliyordu. Az ve basît denilebilecek yöntem eksenli eğitim dersleri dışında bir eğitim de görülmüyordu ki bunları yöntem eksenli [ve] Kıtâlî Akîde'yi kökleştiren bir vasıfla tavsîf etmek mümkün değildi. Şeyh Abdullah Azzâm'ın (r.) ilk *nesil* Arab Mücâhidler topluluğu içinde verdiği değerli ve az sayıda bazı dersleri bundan istisnâ tutulabilir. Bunlar da kendisini meşgûl eden malûm işlerin öncesindeydi. Ondan sonra zâten onu ölümün eli kapıp götürdü. Allah kendisine gani gani rahmet etsin. Her hâlükârda Şeyh Abdullah Azzâm (r.) geride Cihâdî Akîde'nin pek çok yönünü ihtivâ eden büyük bir mîrâs bıraktı. O mîrâs hâlâ daha mahzûn bir hâlde olup ihmâle terk edilmiştir ve derûnundaki incileri çıkaracak birilerini beklemektedir.

Arab ve/ya İslâm âleminden 40 binden fazla mücâhid, Afgan Arablar'ın ilk evresi boyunca orada toplanmış olmasına; bu durum o toplulukları veya onların öncülerini, Ümmet'in başına gelmesi muhtemel hâdiseler ve yakın Haçlı Seferleri karşısında hareket edebilecekleri Cihâdî Kıtâlî Akîde üzere eğitme adına nâdir bir fırsat teşkîl etmesine rağmen yine de o fırsat yitirildi.

Benim kanâatime göre bunun ilk sebebi Arab cihâdî topluluğun o dönemdeki üst komutanlarının, mevzubahis Cihâdî Akîde'nin önemini idrâk edememiş olmasıydı.

İnancım odur ki, o dönem itibâriyle onların pek çoğu zâten kendileri olarak o Cihâdî Akîde'ye sâhib değillerdi ve ona herhangi bir ağırlık da atfetmiyorlardı. Bilakis [yalın bir] dînî duygu *gücüyle* ve *hem alanı hem de ufku dar(mahdûd-muhadded)* birtakım cihâdî kanâatler/düşüncelerle hareket edip/çalışıyorlardı. Hattâ bazıları aslen Cihâdî Akîde'nin gerekleriyle çelişen ve bünyesinde kendisi üzre yetiştikleri gayr-ı cihâdî yöntemlerin izlerini taşıyan birtakım düşünceler taşıyordu. Eğer Allah'ın lütfu, Cihâdî davetcilerin, bazı âlimlerle mütefekkirlerin, aynı şekilde mevzubahis Cihâdî Akîde'yi taşıyan bazı cihâdî yapılanmaların varlığı olmasa belki de o topluluk toplandığı gibi dağılır ve ondan geriye [sadece] muhârebe meydânlarındaki kurşun sesleri ve çok geçmeden silikleşen eğitim aşamaları kalır ve o da, Amerika için, onun -o savaştan istediği- hâcetini giderdikten/gönlünü hoş ettikten sonra olurdu. [Ama!] Mücâhidler ve Müslümanlar olarak bizim özel hesâbımız namına ve cihâdın seyrinin çıkarına herhangi bir semere devşirmeksizin ve bunun idrâkine dahî ermeksizin..!

Şu da var ki sözkonusu o idrâk sâhibi bilinçli zümre, [o topluluk arasında] Cihâdî fikriyyatın tohumlarını ekti; Cihâdî yapılanmaların kampları ve misâfirhâneleri, aynı şekilde Cihâdî akîdelerinin ve bunun ne derece bir önem taşıdığının bilincinde olan bazı mütefekkirlerin ve ilim talebelerinin düzenlediği birtakım dersler ve seminerler üzerinden bunu deruhde etme imkânına erişti. Ayrıca Cihâdî fikriyyatı taşıyan edebî verimlerin yayılması da bunlara eklenebilir.

Ama Cihâdî Akîde'yi ekme alanında sağlanan [bu] başarı, sözü geçen o onbinler düzeyi göz önüne alındığı zaman cılız sayılırdı ve de bu -pek çok kuruluş üzerinden o topluluğun ekseriyyeti üzerinde hâkim olan- Suudlu çevreler tarafından gösterilen keskin bir direnişle yüzleşmek zorunda kal(mış)dı. O topluluğun [müstakbel] *çürük verimi/zayıf karşı tepkisi/cılız sadâsı* ve ilerleyen süreç içinde yaşanan hâdiselere [müdâhale yoluyla] katılmamış olması, sözkonusu mücâhidlerin eğitimi konusundaki plan-programın ne derece başarısız olduğunu isbât etti ki, yapılacak kabataslak bir istatistik bunu bütün açıklığıyla isbâta yeter.

Nitekim Arab topluluğu yaklaşık 40 bin mücâhidden oluşuyordu. Bunlar 1985 ila 1992 yılları arasında Peşaver'e, eğitim kamplarına ve savaş cebhelerine gelip giden kimselerdi. Bunların üçte ikisinden fazlasının fenâ sayılmayacak derecede bir askerî eğitim aldığı şübhesizdir. Yine bunların yarısından fazlası savaş cebhelerine girmiş olan kimselerdir. En az takdîrle dörtde birleri de gerçek çatışmalara etkin bir şekilde katılmıştır ki bu durum onları iyi derecede profesyonel bir savaşçı kılmıştır.

Yaklaşık bazı oranlarla ve elimden geldiğince hesabladığım kadarıyla o topluluk içre yer alan uyruklar şu aralıklardadır:

Suudi Arabistan	Yaklaşık	20.000	Mücâhid
Yemen	Yaklaşık	5000	Mücâhid
Mısır	Yaklaşık	4000	Mücâhid
Cezayir	Yaklaşık	2000	Mücâhid

Mağrib (Merakeş)	Yaklaşık	Birkaç yüz Mücâhid
Libya	Yaklaşık	Birkaç yüz Mücâhid
Filistin	Yaklaşık	Birkaç yüz Mücâhid
Arab Körfez Ülkeleri	Yaklaşık	Birkaç yüz Mücâhid

Tunus, Irak, Suriye, Lübnan, Moritanya ve Somali gibi ülkelere gelince, bunların her birinden yüzlü ve onlu rakamlar arasında değişen sayıda mücâhid geldi ve geri kalan ülkeler de böyleydi.

O topraklara gelip de bu halkaya müstakil kamplar ve topluluklar üzerinden veya doğrudan doğruya Afganlarla birlikte eklenen onbinlerce Pakistanlı mücâhid ise ayrı bir kalem.

Biz şimdilik Arab mücâhidler çerçevesi içinde kalarak diyelim ki, aslen kendi ülkelerinde koğuşturma altında olan birkaç yüz kişi hâricinde o binli rakamların çoğu kısmı kendi ülkesine döndü. *Bu arada* Yeni Dünya Düzeni harekete geçmiş ve Arab Yarımadası'nı işgâl etmişti. Irak'ı tarumar ederek abluka altına almıştı.. Beri tarafta İntifâda ateşi tutuşmuş, Rusya Çeçenistan'a saldırmış, Sırbların Bosna'daki katliâmları vukû bulmuştu... Müslümanların yaşadığı felâketler, yirminci yüzyılın sonlarına yaklaşıldığı dönemlerde korkunç bir hâl alarak devâm etmişti. Basın-yayın araçları, her Müslüman'ın yüreğinde kahır ile öfkenin patlamasına sebeb olacak şeyleri her eve taşır olmuştu.

Peki o, sayıları binlerden müteşekkil, hazırlık aşamalarını geçmiş, askerî eğitim almış, ağır veya hafîf her türlü silâhı kullanmayı iyi bir şekilde öğrenmiş, patlayıcı maddeler ve her türlü silâh konusunda malûmat sâhibi mücâhidlerin [bütün o yaşananlar karşısındaki] rolü neydi?! Ateşi tutuşturulmuş ve her bölgeyi, Orta Doğu'yu, Yarımada'yı ve bilhâssa Şâm bölgesini sarmış olan o çatışma üzerindeki etkileri ne düzeydeydi..!

Yaklaşık olarak hiç..! Ferdî bir şekilde yapılan ve çoğu da aslen sözkonusu o toplulukla bir alâkası olmayan kimselerce deruhde edilen bazı cihâdî operasyonlar bundan istisnâ tutulabilir. Aynen Afganistan'daki yol-yöntem üzere Bosna ve Çeçen cebhesine katılan bazı kimseler de o istisnâ dâiresinin içine konularak denilebilir ki o kalabalıklar bu çatışmaya iştirâk etmiş değildir.

Tuttukları yol itibâriyle de o topluluğun ahvâli bir değişkenlik arzetmiştir. Meselâ bunların kimisi, aslen Cihâd'a ve İslâmî Uyanış'a karşı bir kalkışma içine girmiştir/ve ters dönmüştür. *Örneğin* Yemen'de vukû bulduğu gibi ki cihâdî kadrolardan olan bazı kimseler orada istihbârat birimlerine ve Yemen ordusuna katılmıştır. *Yine* bunların içinde bizzât Şeyh Üsâme Bin Lâdin'e yakın olan ve *bir zamanlar* onun yardımcıları arasında yer alan kimseler de vardır!! Diğer bazıları ise dünyaya tâm bir geri dönüş yapmıştır. İçinden çıkıp cihâda geldikleri o dünyaya ki, yine ona dalmak üzere bir dönüş yapmış ve tamamıyla ona batmışlardır. Sanki hiç cihâd olmamış ve bunun için hiç hazırlık yapılmamış gibi..!!! // Sahîh bir cihâdî akîdenin yokluğu ve [kuru bir]

hamâset netîcesinde, aşırılık, tekfîrcilik ve bozgun gibi şeylerin labirentlerine düşen, fikrî anlamda şaz ve münharif birtakım kimselerin varlığı da değişkenlik arzeden bu ahvâle eklenmesi gereken diğer bir vâkıadır!

Peki neden böyle oldu..?!

Sebeb gerçekten de açıktır.. Böyle oldu, çünkü o topluluklar Cihâdî Kıtâlî Akîde alanında herhangi bir eğitim ve yönlendirme görmemişlerdi. Akîdevî şer'î ders adına [yeteri kadar] bir şey almamışlardı. Kezâ ne Siyâset ne de Vâkıa Fıkhı alanında.. ne Hareket Fikriyyatı ne de Şer'î Siyâset bilinci noktasında...

Askerî eğitim.. askerî eğitim.. spor.. silâh.. ilahi-marş meclisleri.. savaş.. çatışma, o kadar! [Üstüne üstlük] mücâhid Arab topluluğunun bazı komuta kademeleri cihâdî fikriyyat ve siyâsî bilinç[lendirme] namına herhangi bir teze dahî karşı çıkmışlardı.

Hiç kuşkusuz bunun kendisine mahsûs [birtakım] sebebleri vardı. Olur ki bunlara o merhalenin tarihini yazma imkânım olduğunda değinirim; ama şimdilik bunun yeri burası değil.

Ama burada işâret etmeye çalıştığım *şey*, doğru ve yeterli bir şekilde verilmesi gereken Cihâdî Akîde ile fikir alanındaki eğitim ve bilinçlendirme eksikliğinin sonuçlarıdır ki buna dâir son derece açık bir örnek vereceğim.

Arab mücâhidler arasında en büyük kitleyi oluşturanlar, Arab Yarımadası'ndan gelmiş mücâhidlerdi. Yani Körfez İşbirliği Üyesi ülkelerden, Yemen ve en başta da Suudi Arabistan'dan gelenler.. Bunlar yaklaşık 25 bin mücâhid idi, belki daha fazla... Bosna, Çeçenistan ve sâir açık cebhelere yönelen birkaç bin de bunlara eklendi.

Bunlar, Amerika ve onun NATO devletlerinden müteşekkil müttefikleri tarafından yapılan şibh-i alenî sayılabilecek bir işgâl hâlini yaşamak üzere doksanların ikinci yarısı boyunca kendi ülkelerine geri döndüler. Ayrıca Amerika ve müttefikleri Irak'ta Müslümanları öldürmek için onların topraklarından harekete geçmişti ve Yahûdîlerin Filistin'deki katliâmlarını da destekliyorlardı. Geri dönen bu kimselerin karşı karşıya kaldığı koğuşturma, baskı, hapis ve ülkelerinin istihbârat birimleri eliyle sorgulanma gibi şeyler namına yaşadıkları ise ayrı bir kalem.. Özellikle de Suudi Arabistan'da... Peki bütün bunlara karşı gösterilen redd-i fiil/karşı tepki neydi?! ...

...Bütün bir yalınlıkla hiç(bir şey)..!!

Âlimler nerede(ydi)? Hatîbler nerede(ydi)? Cihâd ve şehâdet naralarıyla ortalığı dolduran davetciler nerede(ydi)..?! ...

...Buna dâir hiçbir iz, hiçbir etki yoktu..!!

1991 ila 2001 arası, geçen on yıllık bir zaman diliminde Amerikalı kuvvetler Arab Yarımadası üzerinde hiçbir saldırıya marûz kalmadı. Riyad ile Hubar'da yapılan iki öksüz operasyon hâric... Şayet Hubar operasyonuyla ilgili bütün işâretleri gözönüne alıp bunu İran istihbârat birimleri ile Şîî Hizbullah mensûbu kimselerin bir fiili kabûl edecek olursak geriye tek bir operasyon kalıyor ki o da Riyad-Ulyâ'daki Amerikan yerleşim merkezinin patlatılmasıydı. Burada ise *sadece* dört(!) Amerikalı öldürüldü.

Bütün bir on yıl içinde yaşanan sadece buydu!! Toprakları yüzbinlerce [gavur] asker tarafından işgâl edilen, sonrasında direnişinin hacmi bu olan herhangi bir millet için bu durum utanç verici bir şeydir!! Evet, şübhesiz ki bu, utanç verici bir hâldir!

Bu [hâl ise] İslâm topraklarının merkezinin kendisi üzerinde olduğu, bünyesinde Kâbe ile Peygamberlerinin mescidi bulunan, dahası, güneşin doğup battığı her gün için bir milyâr dolardan fazla parayı Amerika'nın hazînesine akıtan Beytülmâllerinin sâhibi bir diyârda yaşanıyor! Üzerinde düşmanın cirit attığı bir diyârda..!

Allah cümlesine rahmet etsin, o hâdise dolayısıyla idâm edilen o dört mücâhidin, yapılan sorgulamalar esnâsında, o topluluğun ana üssünden kopup-ayrılmış, cihâdî örgütlerden olan bazı cihâdîler eliyle cihâdî bir akîde ve fikriyyat almış, *belli* bir süre Afganistan'da onların yanında kalmış kimseler olduğu çıktı ortaya... Kendi itirâfları ve Suudi Arabistan televizyonunun onlarla yapılan görüşmelerden naklettiği kadarıyla da cihâdî akîde ile cihâdî fikriyyatın etkisi üzerlerine açıkça yansımıştı.

Afgan Arablar'ın ikinci evresinin son demlerinde ise genel vaziyyet herkes için gün geçtikçe daha açık bir şekilde görünmeye başlamıştı. Amerika'nın azgınlığı ve saldırganlığı, ayrıca Arab ve İslâm âlemi yöneticilerinin açık bir şekilde Amerika'nın ve Siyonist projenin yanında yer aldığı da iyice görünür olmuştu. Bu hâl ise Cihâdî Akîde'nin yayılmasında temel bir rol oynamıştı. Beri taraftan sulta*n* âlimlerinin nifâkı ve rezîllikleri, onları sevenlerin bile yama vuramayacağı derecede sefîl bir aşamaya girmişti. Resmin boyutları artık iyice belirginleşmeye başlamıştı. Cihâdî Akîde'nin temelleri de kendisini Ümmet'in umûm çevreleri içinde kendiliğinden ortaya koyar olmuştu. Ortam umut verici devrimci bir cihâdî düşünce için hazır hâle gelmişti.

11 Eylül olayları ve onu müteâkib hâdiseler yaşandı. Sonra Irak'ın işgâl edilmesi ve ona bağlı olarak yaşananlar.. İntifâda olayları ve orada cereyân eden hâdiseler.. Bütün bunlar ise cihâd tercîhini ve cihâdîlerin tezini, İslâmî Uyanış çevreleri, hattâ bütün bileşenleriyle Ümmet'in farklı kesimleri arasında en fazla tabana sâhib olan ve en mantıklı görünen tez hâline getirdi.

İşte bu noktada Cihâdî Akîde'nin temelleri ile tafsîlatının yeniden ortaya konulmasına duyulan ihtiyâc, gerçekten de ciddî bir ihtiyâc olarak kendisini göstermektedir. Yaşanan merhaleye uygun düşecek kitlesel bir üslûb/ve yöntemle..!

Cihâdî Akîde'nin Günümüz İtibâriyle Ümmet, İslâmî Uyanış ve Cihâdî Akım İçindeki Hâli

Hiç kuşkusuz Cihâdî Akîde'nin Ümmet'in farklı kesimleri ile [muhtelif] tabakaları arasındaki hâli, coşkun duygulara rağmen gerçek bir kriz girdabından geçmektedir ki Ümmet'i direniş ve karşı koyuş yolunda harekete geçirebilmek de ancak ve ancak onu ıslâha başlamakla mümkün olabilir.

Bu, en önemli sâhalardan biri olduğu gibi günümüzde Ümmet'in girdiği ve şiddeti gün geçtikçe daha fazla artan savaştaki en kritik karşı koyuş çizgilerinden biridir. Bu

sâhayla ilgili mesûliyyet ise bu Ümmet içindeki âlimlerin, mütefekkirlerin, yazarların, edebiyyatcıların, aydınların, siyâset adamlarının ve basın-yayın kollarının, özellikle İslâmî Uyanış erlerinin, ondan da özel olarak cihâd emânetini taşıyacak, direnişe ve Cihâdî Akıma iki merhale içre yön verecek kimselerin uhdesindedir: Bu merhalelerin ilki, hâlihazır-yakın gelecekle ilgili kritik aşamadır. İkincisi ise [uzak] gelecekle ilgili merhale...

Kritik Bir Ayrım ve Önemli Bir Gerçek(lik)

Hiç şübhesiz düşman, sözkonusu bu savaş hattının, [bizimle onlar arasındaki bu mücâdele/çatışmayla veya bize] karşı koyuşla ilgili hatların en önemlisi ve en kritiği olduğunu idrâk etmiştir. Ayrıca sâir savaş hatlarının tamamında; askerî, teknolojik, bilimsel, medeniyet eksenli, medyatik, siyâsî, emnî ve iktisâdî olarak bize karşı bir üstünlük taşıdığının da farkındadır. Günümüzde Amerika öncülüğünde yol alan ve onun kâfir, mürted ve münâfık müttefiklerinden müteşekkil Haçlı-Yahûdî düşmanın, sözü geçen bütün o alanlarda ve de her yönden bize karşı kıyâs götürmez ezici bir üstünlük taşıdığı kuşkusuzdur ki bu durum onlara, bu mücâdeleyle/çatışmayla/karşı koyuşla ilgili bütün hatlarda maddî zaferin sebeblerini hazır bir hâle getiriyor. İşte bu yüzden bize karşı böyle bir vakitde saldırıya geçtiler. Ama onların aynı şekilde idrâk ettiği diğer bir husûs, Cihâdî Akîde ve manevî değerler cebhesiyle ilgili karşılaşma hattında bizim onlara üstün geldiğimizdir. Aynen bir önceki gibi kıyâs götürmeyen ezici bir şekilde... İşte bu yüzden Amerika'nın Savunma Bakanı siyonistleşmiş haçlı Donald Rumsfeld, -bizi tavsîf ettikleri şekliyle- "Terör[istler]"le mücâdelenin düşünce savaşları aşamasına girdiğini ve bunun "Proaktif Savaş Stratejisi" aşamalarının en önemlilerinden biri olduğunu duyurdu. Amerika'nın Müslümanlara karşı alenî savaşı ise doksanların ortaları, Clinton döneminden itibâren birkaç aşamadan geçti. Ondan sonra melûn Bush, Amerika'nın o stratejisine muhâfızlık etti ve bunlara yeni bazı boyutlar ekledi.

Amerika'nın Müslümanlara karşı savaşı ve adına terörle mücâdele dedikleri (ki [teröristler derken bizzât] Müslümanları kasdediyorlar) gerekçe adı altında yürütülen Haçlı Seferi, Altıncı Bölüm'de tafsîlatlı bir şekilde ele aldığım temeller üzerine oturduldu ki bunlar:

1- Terörün mâlî ve maddî kaynaklarının kurutulması...

2- Direnişin ileri gelenlerinin suikasdlerle öldürülmesi ve/ya esîr alınıp hapsedilmesi...

3- Kaçırılma ve kendi ülkelerine teslîm etme veya uluslararası hapishanelere atma yoluyla [direnişçi] unsurların tasfiye edilmesi...

4- Devletleri, mücâhidleri ya sınırdışı ya da tasfiye etmeye zorlamak sûretiyle terörün önünde güvenli sığınak olarak duran merkezlerin yok edilmesi...

5- Medyatik karalama...

6- Müslüman ülkelerin hükûmetleriyle işbirliği içinde yapılan güvenlik koğuşturmaları...

Ondan sonra Oğul Bush bunlara açıkça ifâde ederek ve alenî bir şekilde birkaç eksen daha ekledi ki bunlar:

7- Adına "Proaktif Savaş Stratejisi" dediği şey üzerinden ulu-orta Haçlı-Yahûdî bayrakları taşıyarak Müslümanların ülkelerine yönelik doğrudan askerî çıkarma...

8- Amerika önderliğindeki bu askerî çıkarmaya katılımı sağlamak üzere uluslar-arası askerî bir ittifâkın yapılması...

9- Güvenlikle ilgili koğuşturmaların doğrudan doğruya Amerika'nın kontrolünde küresel bir boyuta taşınması...

10- Proaktif savaş ilkesinin İslâmî ve Cihâdî Uyanış hücreleri üzerinde tatbîki, ki bu, adına "Terörist girişimleri henüz serpilmeden bastırmak" dedikleri şeydi.

11- Son bir madde ve bizi bu fasılda ilgilendiren/asıl konu olarak Rumsfeld'in ilân edip de adına "Düşünce Savaşları" dediği şey ki ABD hükûmetinde ulusal güvenlik danışmanı olan Condoleezza Rice adlı kocakarı bu savaşın ideologluğunu yapma işini kendi üzerine almıştı. Almıştı ve buna Ezher Şeyhi ve Harameyn İmâmları dahî ortak olmuştu!

Amerikan "Düşünce Savaşları"nın Taktiklerinden Bazıları

Her şeyden önce bu savaş, devâsâ bir medyatik ve düşünsel saldırı hamlesini içeriyordu. Arabca ve Müslümanların konuştuğu başka dillerde açılan ve doğrudan doğruya Amerikan idâresi tarafından finanse edilip yönlendirilen belli radyo kanalları bu saldırı hamlesi kapsamında yer alan bir vâkıaydı.

Sonra Amerika, Arabca yayın yapan ve münâfık, mürted ve uşak kesimlerden oluşan profesyonel bir Arab medya ekibiyle yol alan uydu kanalları alanına girdi ve böylece [meselâ] "el-Hurra" kanalını açtı.

Kezâ Amerika, Arab ve İslâm âlemi hükûmetlerine eğitim-öğretim programlarını değiştirmeyi dayattı. Ümmet içinde direniş rûhunu diriltebilecek her ne varsa [bunları eğitim-öğretim programlarından] kaldırmayı dayatan sıkı bir kontrol düzeni getirdi. Yine ülkelerimizin hükûmetlerine yönelik -mescidleri, dersleri, hutbeleri, dînî eğitimi abluka altına almayı içeren, ayrıca ilgâ, baskı, karalama ve tahrîf gibi noktalarda pek çok tafsîlat da taşıyan- bir talîmatlar çizelgesine bağlı kalma emri çıkarttı.

Felâketlerin felâketi ise Amerika'nın, [kendisine sürgit uşaklık eden] hükûmetlerin baskısı marifetiyle, âlim çevrelerden ve İslâmî Uyanış'ın sembol isimlerinden oluşan pek çok kişiyi kullanıyor olmasıdır ki işbu profesyonel ~~İslâmî~~ [İslâmcı] kesimi, Dîn'i bulandırıp-çarpıtmak, direniş damarlarını kurutmak ve cihâd rûhunu köreltmek için, düşünce savaşları denilen çatışma kapsamında kullanmakta ve bunu [sözkonusu o] uşak kesimler eliyle çıkartılan yalan-yanlış fetvâlar üzerinden yapmaktadır. Etiket/ ve bahane ise bellidir: Terörle ve aşırılıkla mücâdele... Başvurulan diğer bir yol ise uysallığa [yani zillet ve meskenete], Amerikan medeniyeti ve onun düşünce dünyası içinde erimeye davetiye çıkaran düşüncelerin yayılmasıdır. Bu da pek çok söylem altında icrâ edilmektedir ki bunlardan bazıları: Ilımlılık, orta yolculuk, işbirliği, ötekiyle

diyalog... gibi şeylerdir ve bunun gibi, ["]cehennem kapıları üzerindeki davetciler["] eliyle yayılan daha pek çok çağrı vardır. Bizim elbiselerimizi giyinen, bizim dilimizle tekellüm eden ve ecdâdımızın sulbünden olan cehennem davetcileri...!

İşte Cihâdî Akîde'nin, şu azgın, baskın fitne ortamı içinde Müslümanlar arasında ne hâl üzre olduğu konusunu şu üç kesim özelinde ele alarak özetleyebiliriz:

– Âmme-i Müslimîn arasında Cihâdî Kıtâlî Akîde...

– İslâmî Uyanış okulları ve [farklı] kesimleri arasında Cihâdî Akîde...

– 11 Eylül olayları ile Irak'ın işgâl edilmesi sonrasında ve yeni hâdiseler çemberi içinde günümüz itibâriyle Cihâdîler arasında Cihâdî Akîde...

Bunları özet bir şekilde ele almaya çalışacağım. Akabinde ise Birinci Fasl'ın özü olan konuya giriş yapacağım ki o da şudur: // Bizim Çağrımız;...

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nda Cihâdî Akîde ve Yöntem Kuramı

Evvelen: Günümüz Arab ve İslâm Âleminin Halk Kesimleri Arasında Kıtâlî Akîde:

Ümmet'in çoğu kesimleri arasında; birbirini izleyen on yıllar boyunca devletlerin, basın-yayın kolları ve eğitim-öğretim programları üzerinden icrâ ettiği, ifsâda ve laikliğe dayanan, Müslüman ülke halklarının kâhir ekseriyyetinin dîn ve inanç bileşenlerinden geriye ne kaldıysa onu da yok etmeyi hedefleyen baskı, korku ve cehâlete mahkûmiyyet gibi politikalar; İslâm'a karşı savaş ve ahkâmının ortadan kaldırılması sebebiyle...

...[Kezâ] ekseriyyetin kalbi üzerinde bir pas gibi yer eden "vehen (dünya sevgisi ve ölümden nefret)" nedeniyle, Ümmet'in muhtelif tabakaları arasında Cihâdî Akîde namına bir şey kalmamıştır. Geriye kalansa sadece bazı duygulardır; yahut Ümmet içinde pek az bir kesimin cihâd akîdesi namına taşıdığı birtakım izler, kırıntılardır.

Şu da var ki, Amerika'nın, [son] on yıl[lar]da bize yönelik saldırıları, birbiri ardınca gelen tahrîkleri, Irak'ta ve akabinde Afganistan'da, sonra ikinci bir kez yine Irak'ta yaptıkları.. günümüz itibâriyle her düzeyde, idârecileri-idâre edilenleriyle, devletleri-cemâatleriyle, iktidârdaki veya muhâlefetteki partileriyle herkesi/her kesimi hedefe koyarak ortalığa saldığı işgâl ve düşmanlık odaklı plan-programları.. kesintisiz bir şekilde İsrail'e verdiği desteği, Filistin davasının ve orada -özellikle İntifâda sonrası-cereyân eden hâdiseler..

..evet, tüm bunlar Cihâdî Akîde esâslarının Ümmet'e yeniden dönüşünü sağladı. Nitekim sokaktaki sıradan adam bile doğal-fıtrî bir uyanış hâli yaşamaktadır ve onu eylem düzeyinde bir şeyler ortaya koymaktan alıkoyan ise ancak ve ancak dört bir tarafta yüz gösteren baskı ve korku politikaları, polis-devlet rejimleri olmaktadır.

Her hâlükârda umut verici emâreler, öncelikle Allah'ın lütfu sayesinde, sonra da Amerika'nın, Haçlı müttefiklerinin ve onların ardısıra Siyon'un Oğulları'nın hamâkati mahâretiyle daha büyük görünmektedir. Şübhesiz umut verici o emâreler günümüz itibâriyle her yerde görülmektedir.

Amerika'nın zannettiğinin aksine, onun [eğitim-öğretimle ilgili] müfredâtı, talîm ve terbiye usûlünü değiştirme, dîndarlığa karşı savaşma yolunda başlattığı kampanyaları büyük bir karşı tepkiyi doğurdu. Hattâ laik çevreler arasında bile.. Nitekim onlar bile günümüzde şeref ve haysiyyet damarıyla bir karşı koyuş gösterme konusunda kendilerine bir kimlik ve bir gerekçe bulma noktasında İslâm'dan, onun sancağı ve kimliğinden gayrı bir şey bulamıyorlar. Hiç kuşkusuz bu, Allah'ın bir tuzağıdır.

Cihâdî Akîde rûhu, insânda umut uyandıracak, hattâ zafere doğru bir haretlenmenin yaklaştığı inancını berkitecek bir şekilde Ümmet'in damarlarına işlemektedir. Hiç kuşkusuz kitleler huzûrsuzlukla kıpırdamaya başlamıştır.

Amerika, mübtelâsı oldukları o dünyalığı onların elinden çekip aldı ve onlar için hazırlayıp durduğu yaşam şartları karşısında ölümü onlara daha iyi bir hâl olarak sevdirdi. İşte Amerika, bizim için, dünya sevgisi ve ölümden nefret düğümünü böyle çözmektedir! Hiç şübhesiz Amerika, şu günlerde, ölüm sevgisi ve dünyadan nefret konusunda bize yardımcı olmaktadır. Bunun için on(lar)a [bir] teşekkür etmemiz lâzım:

Allah onları hayırla mükâfaatlandırmasın ve bizi onların başına ölüm krizi misâli musallat kılsın.

[Sözünü ettiğimiz] Bu duygu, kitlesel olmak boyutuna ulaştığı zaman onlar "vehen"i sırtlarından atacaktır ve hâdiseler de aksi bir istikâmette seyretmeye başlayacaktır. İşte [ancak] o zaman korku bizden yüz çevirip düşmanlarımızın göğsüne doğru yol alacak ve artık biz selin üzerindeki köpük/çer-çöp misâli, kıymetsiz olmayacağız. Bilakis Lâ İlâhe İllallah Muhammedun Resûlullah'ın muharrik gücüyle hareket eden mümin cumhûrlar olacağız.

Sâniyen: İslâmî Uyanış Çevreleri Arasında Cihâdî Kıtâlî Akîde'nin Ne Hâl Üzre Olduğuna Gelince:

Gayr-ı Cihâdî İslâmî Uyanış'ın muhtelif çevreleri, farklı okulları ve birbirini izleyen onyıllar boyunca politikleşme yolu üzerindeki seyirleriyle, kendisini Cihâdî Akîde'nin bütün dinamiklerinden amelî olarak/bilfiil soyutlamıştır. Ama Yeni Dünya Düzeni'nin kurulmasından bu yana, bilhâssa 11 Eylül ve Irak'ın işgâl edilmesi akabinde Büyük Orta Doğu'ya, yani hakîkatde İslâm âlemi olan bölgeye yönelik Haçlı seferlerinin ilân edilmesinden sonra, evet o zamandan beri gayr-ı Cihâdî İslâmî Uyanış bir ayrışma hâline ve keskin bir bölünmeye şâhidlik etmektedir.

Nitekim âlimler, önderler ve Uyanış'ın sembol isimleri arasında hayırlılardan olan sâlih azınlık, o saldırıyı nefretle karşıladıkları gibi bu durum onların içinde gayret ve müdâfaa damarını da harekete geçirdi. Dolayısıyla direniş düşüncesine meyleder oldular. Utanç üzre olsa bile ki bu hâl, hayrı müjdeleyen, Uyanış içinde bir uyanıştır. Şu da var ki ekseriyyeti teşkîl edenler, maalesef, farkında olsunlar veya olmasınlar, Rumsfeld'in "düşünce savaşları" denilen programının hizmetinde münâfık piyonlar olarak çalışmaya evrilmektedir.

Buna bir delîl olarak ve İslâm'a karşı bizzât kendi safı içinden, içeriden hücûma geçen isimleri, kuruluşları ve şahısları bilmek için internet, uydu kanalları, gazeteler, dergiler ve eserler gibi çeşitli basın-yayın araçlarının izini sürmek yeterli olacaktır. Allah'a ve Peygamberine ve de bu Ümmet içindeki direniş öncülerine karşı -diyalog, ılımlılık, vasatcılık ve terörden uzak durma gibi gerekçeler altında- bir savaş yürüten o bölüğün sular-seller misâli çalışmaları böylelikle görülebilir.

Şübhesiz ki [bu] saldırı ve *zehirli oklar*, bu Dîn'in her türlü esâsına ve her yönüne ulaştı. Harâmı helâle çevirmeye, helâlı harâma evirmeye; Allah'a ve Resûlü'ne karşı savaşmaya [varıncaya kadar]..! İşte Dırâr Mescidleri, Rumsfeld ile Condoleezza'nın plan-projeleri eşliğinde böylece dikildi.

Hiç kuşkusuz Dırâr-Nifâk Mescidleri mihrâblarını yeniden inşâ etmekte ve minârelerini yeniden yükseltmektedir. Allah'a ve Resûlü'ne karşı savaşanları korumak için.. Kubâ Mescidi'nin sâhiblerine, binâlarının temelini daha ilk günden Allah'a karşı takvâ ve Onun rızası üzere kuranlara karşı savaşmak için..!

Hiç kuşkusuz günümüzde iç savaş değirmeninin taşı dönüp durmaktadır ve bu savaş, şık sakalların ve içini**, gönüllü olarak yöneldikleri dolar yeşilinin doldurduğu, yöneticilerin kırbacı ile tehdîdlerinin onlar istemese bile şişirdiği tostoparlak** göbeklerin **sâhibleri olan Rumsfeld'in sarıklı/kufiyeli öncü birlikleri karşısında daha şiddetli bir hâl alacaktır.**

Âlimlerin şeytânı Abdulmuhsin el-Ubeykân'ı, Harem-i Şerîf'in şişkin İmâmı, gebeş bilge Abdurrahman es-Sudeys'i, nice Tantaviliklerin sâhibi Ezher Şeyhi Tantâvî'yi ve İslâm âleminin dört bir tarafında kol gezen bunların benzeri tipleri ifrâz edip önümüze koyan işte bu hâldir!

[Sâlisen:] Cihâdî Akîde'nin 11 Eylül Akabinde Cihâdî Akım İçindeki Hâline Gelince:

Hâl, pek çok hayrı müjdelemektedir; ama ortada büyük bir gayret ile çalışmayı gerektiren birtakım sorunlar vardır.

Hayırla ilgili müjdelere gelince; hiç kuşkusuz Amerik*a'nı*n saldırganlığı, cihâdî tezlerle ilgili terâzi kefesinin daha ağır gelmesini sağladı ve direnişe destek veren kitlelerin alanını daha bir genişletti. Bu hâl ise cihâd daveti için seferberlik yolunda çalışmayı daha kolay kılmaktadır.

Sorunlara gelince, belli başlı bazı husûslardır:

İlki ve en kritiği, Amerika'nın öncelikle Afganistan'a, akabinde bütün bir Cihâdî Akım'a karşı başlattığı savaş, Cihâdî Akım'a, ister katliâm ister esâret yoluyla olsun korkunç beşerî kayıplar yaşattı. Cihâdî Akım'ın ana kadrolarının çoğu Allah yolunda cân verdi. Bunu daha önce [tafsîlatlı bir şekilde] açıklamıştık ki onun sancağını ve davetini taşıyanlardan, müelliflerinden ve bilhâssa kuramcılarından geriye sadece azın da azı bir kesim kaldı. [Dolayısıyla] Cihâd davetini ihyâ etmek, Cihâdî Akîde'nin ilkelerini ve onun yöntemlerini yeniden yaymak da onların üzerine düşmektedir.

Beri tarafta, azlığına rağmen yazılı cihâdî mîrâs, cihâdî fikriyyat için fıkhî ve fikrî bir kaynak teşkîl eden İslâmî Uyanış'ın [sâir] fikrî *verimleriyle* birlikte -örneğin Seyyid Kutub'un (r.), aynı şekilde kardeşi Üstâd Muhammed Kutub'un [r.] ve altmışlarla yetmişlerde yazılan diğer bazı kimselerin eserleri- şu günlerde bir saldırıya marûz kalmakta ve kütübhânelerle yayın evlerinin raflarından kaldırılmaktadır. Yine bunlar bir kötüleme ve karalamaya marûz kalmaktadır.

Şeyh Muhammed Bin Abdulvehhâb'ın ve Necd okulu âlimlerinin davetiyle, ayrıca Bilâd-ı Harameyn davetcilerinden olan muhlis kimselerin eliyle o davet üzerine inşâ edilen mîrâsla ilgili durum da aynıdır ve bütün bunlar, şu günlerde, bir ablukaya ve imhâya, kötüleme ve karalamaya marûz kalmaktadır.

Hattâ bu konuda daha uzak noktalara gidilmektedir. Nitekim bu saldırı dalgası, günümüz itibâriyle İmâm İbn Teymiyye ile İbnu'l-Kayyim gibi kimselerin mîrâsına ve onların medresesine dahî uzandı. Bunların gayrı ve aynen onlar gibi Cihâdî Akîdeye herhangi bir katkı sunan herkesle ilgili durum da budur.

Hattâ ilkokul kitâblarında geçen bazı Kur'ân nasslarını dahî koğuşturur oldular ve yine onlar/Batılılar bazı araştırmalarında, "De ki: Ey kâfirler! Ben sizin taptıklarınıza tapmam!" [Kâfirûn] sûresinin öğretilmesine asla izin vermeyeceklerini açıkça ilâna koyuldular. Çünkü bu sûre [en] nihâyetinde, "Sizin dîniniz size, benim Dînimse bana!" demektedir. Bu ise teröre davetiye çıkarmaktadır. Peki, nasıl?! Cevâbı gâyet basît: [Onlara göre] günümüzde tek bir dîn vardır, gayrı bir dîn yoktur; o dîn ise: Bush'un dînidir. Kendisini tüm dünyaya ortak kabûl etmez tek-yegâne tanrı olarak dayatmak isteyen Bush'un..! Hüsrâna uğrayacak köpek!

İnsânlar ise bir karâr vermelidir: Ya onunla olacaklar veya onun aleyhine.. Böyle karâr buyurmuştu ya alçak!

Velhâsıl Cihâdî Akîde, bir taraftan öncülerinin yok olması, diğer taraftan ise hem onun yazılı mîrâsının hem de onu destekleyecek İslâmî kütübhânenin yok edilmesi netîcesinde Cihâdî Akım içinde bir tehdîdle karşı karşıyadır.

Ortada üçüncü bir sorun daha vardır ve o da şudur ki: Cihâdî fikriyyat, [aslen] Hâkimiyyet [düşüncesi] ve câhiliyyenin her türlü biriminden ayrışma ilkeleri üzerine kurulmuştu(r). Bu ise [mürted-zâlim] rejimlere karşı savaş verecek seçkin cihâdî yapılanmalar oluşturmak içindi(r). Aynı şekilde onun kendisine mahsûs bir fıkhı ve edebiyyatı vardı(r) ki o mîrâs mutlaka korunması gereken bir mîrâsdır. Ama şu gibi önemli bir husûsa dikkat edilerek:

Hiç kuşkusuz bizim şu gün itibâriyle savaşımız farklı olup saldırı hâlindeki/sâil kâfir düşmanları, dostlarıyla birlikte def' ve bertaraf etme savaşıdır. Uluslararası bir yolla ve küresel, İslâmî, halkcı bir direnişle... Bu ise pek az kişinin hakkında kaleme sarıldığı bir alandır ki günümüzde onun düşüncesine, kuramlarına, fıkhına, ahkâmı ve edebiyyatına ihtiyâc vardır.

Peki bu vazîfeyi kim deruhde edecek..?! Nitekim kılıçlar Cihâdî Akım'ın erlerini[n kâhir ekseriyyetini] biçip geçti ve [onlar inşallah] şehîdler olarak Rablerine doğru yol

aldılar. Zincîrler binlerce, [belki] onbinlerce mücâhidi, Amerikan Guantanamosuna, Avrupa ülkelerindeki sayısız Guantanamolara, hattâ Arab ve İslâm âlemindekilere sürükleyip götürdü!

Hiç kuşkusuz *bu* gedik büyük bir gediktir.. Allah'tan niyâzımız [Ümmet'e] o gediği kapatacak erleri bahşetmesidir. İşte başlangıç buradandır; direnişin bu aşamasına uygun düşecek cihâdî bir akîde tezi mutlaka ortaya konulmalıdır.

Bu mukaddimelerle açıklamalardan sonra asıl konuya giriş yapıyoruz.

****

KÜRESEL İSLÂMÎ DİRENİŞ ÇAĞRISI'NDA CİHÂDÎ AKÎDE'NİN BİLEŞENLERİ ile FİKRİYYAT ve YÖNTEM

Bidâyeten şunu kaydetmek isteriz ki Akîde, tecezzî/parçalanma kabûl etmez bir küll/bir bütündür. Araştırma yollu bu taksîmat ise konuyu anlamayı kolaylaştırmak, akîdenin kısımlarının arasını temyîz edip ayırmak ve o kısımların birbiriyle irtibâtını açıklamaktan gayrı bir gâyeye matûf değildir.

Nitekim "Kıtâlî Cihâdî Akîde", küll'den bir fer'/bütün'den bir kol'dur ve o bütün de "İslâm Akîdesi"dir. İslâm Akîdesi ise -muhtasar bir şekilde:- Îmân ve İslâm'ın bütün rükünlerini; Dîn ile Şerîat'ın esâslarına teslîmiyyeti; Allah'ın ve Resûlü'nün hükmüne itâat ve inkıyâdı; bu teslîmiyyet ve inkıyâddan neşet eden, kalb ile îmân, dil ile ikrâr, ve azâlar ile amel kabîlinden her şeyi; buna tâbi olarak varlık kazanan hareketleri, duygu ve düşünceleri kapsar. Evet bütün bunlar Akîdedendir. Onun üzerine terettüb eden, emrolunmuş şeyi îfâ, mahzûrlu görülmüş şeyi ise -rızâ ve teslîmiyyetle- terk konusunda sarfedilecek gayret de bu çerçeve içindedir.

Cihâdî [Kıtâlî] Akîde için, Akîde'nin şumûliyyetini içerecek, önsöz kabîlinden özet bir şeyler yazmaya yöneldiğimde Şeyh Abdullah Azzâm'ın yazmış olduğu şeylerden bazı alıntılar yapmayı daha muvâfık buldum ki benim yazı konusundaki yöntemim, herhangi bir konu hakkında belli bir anlayışa ulaştığım veyahut bir şeyler yazdığım, sonra da birilerinin benden önce o konuyu daha güzel bir şekilde [ele alıp] özetlediğini gördüğüm zaman o yazılanları kendi yazdıklarıma tercîh etmek olmuştur.

Allah ona gani gani rahmet ve mağfiretini kendisine yâr etsin değerli **Üstâdımız ve Şeyhimiz Ebû Muhammed Abdullah Azzâm**, "el-Akîdetu ve Eseruhâ Fî Binâi'l-Cîl/**Akîde ve Nesli İnşâ Konusundaki Etkisi**" adlı muhtasar, değerli kitâbcığında akîdeyi tarîf ederek şöyle demiştir:

***("Akîde**: Davranışlara hükmeden, tasarruflara/hareketlere yön veren [bir] zâbit-i emîndir. Nefs-i insândan sâdır olan her türlü sözün veya hareketin, hattâ kalbe ârız olan hislerin, nefs içre cevelân eden duyguların ve hâtır-ı hayâle gelen düşüncelerin tamâmı onun inzibât derecesine ve muhkemliğine bağlıdır. Evet, bütün o şeyler işbu hassâs cihâza bağlıdır.*

*Kısacası, akîde, tasarrufların beynidir. Ondan herhangi bir cüz âtıl hâle geldiği zaman [bu durum] tasarruflarda büyük bir fesâda ve dosdoğru yoldan [ayrılışı getiren büyük bir] sapmaya sebeb olur." **...)*** Sonra şöyle der:

***(...**"Binâenaleyh davranışlarımız [ve gidişatımız] bakımından -ferd veya cemâat olarak- [dûçârı olup] sıkıntısını çektiğimiz her türlü inhirâf, bütünü itibâriyle, akîdevî tasavvurda yaşanan inhirâfdan kaynaklanır. İnsânlar şu günlerde akîdeyi yeniden inşâ etmeye ve itikâdî tasavvuru düzeltmeye muhtâcdır. Allah Subhânehu ve Teâlâ, ulûhiyyeti cihetiyle mutlaka birlenmeli ve Allah Azze ve Celle'nin azameti mutlaka*

derinlere işlemelidir. Cânlar Onun sevgisiyle âbâd olmalıdır ki kalblerin dirilmesi de ancak ve ancak Onun yüceliğini ve celâletini hissederek mümkün olabilir. Nitekim bu Dîn şu esâslar üzerinde durur:

1- Ulûhiyyetin hakîkati...

2- Ubûdiyyetin hakîkati...

3- Kul ile Rabbi arasındaki bağ...

Şunlar ise yüreklere iyice yerleşmesi gereken üç husûsdur:

- Marifetullah ve derecesi...

- Kulun kendini ve haddini bilmesi...

- Hâlık ile mahlûk arasındaki bağ...

Binâenaleyh Şerîat'ın fürûâtının/fer'î meselelerinin peşine düşmek ve bunları, bu Dîn'in hakîkati kalbinde yer etmemiş ve varlığında -şu kâinat içre her türlü harekete ve sükûnete hükümran olan- Allah'ın azameti karâr kılmamış/iyice yerleşmemiş olan bir kimseden taleb etmek abesle iştigâl olur. Doğrusu bu yüce Dîn'in hakîkati insânların arasında yitip gitmiştir ve pek çoğunun -hattâ taabbudî şeâiri/zâhirî ibâdetleri yerine getirenlerin bile- örneği, filin kuyruğunu tutan ve tuttuğu şeyin filin bedeni olduğunu zanneden körün örneği gibidir." ***...)*** Sonra şöyle der:

(... *"Hiç kuşkusuz şu günümüzde ibâdetlerine devâm eden, ama aynı zamanda kendisini bu Dîn'in dâiresinin dışına çıkaran amellerden de geri durmayan birilerini görmek artık âşinası olduğumuz bir şey hâline geldi.. Meselâ, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sâbit bir sünnetiyle veyahut Muhkem-i Tenzîl'de geçen bir farzla istihzâ etmek gibi... Böyle biri o istihzâ ile aslında Allah'ın emirleriyle istihzâ ettiğini ve onlarla dalga geçtiğini dahî bilmiyor. Bu ise bu Ümmet içindeki ehl-i ilmin, adına "riddet-i müstehzî" dedikleri, yani böyle birinin İslâm'dan çıktığını ittifâkla belirttikleri şeydir. // Dîn'e veya Allah'a veya Resûlü'ne küfretmek de bu kabîldendir ve bunu yapan kimse hakkında riddet hükmü verilir."* ***...)*** Sonra şöyle der:

(... *"O büyük hakîkati tekrâr vurguluyor ve diyorum ki insânlar bu Dîn'in hakîkatini bilmiyorlar ve pek çok yol-yöntemi hayâtları içre katıştırıp duruyorlar. Hayâtları içre yer eden o yol-yöntemlerin pek az bir kısmı Allah'ın dînindendir ve hayâtlarına yön veren o yol-yöntemlerin kısm-ı azamı ise ya kendilerinin ya da kendileri gibi birer beşer olan başkalarının hevâ ve heveslerinin mahsûlüdür.*

أَرَءَيْتَ مَنِ ٱتَّخَذَ إِلَـٰهَهُۥ هَوَىٰهُ أَفَأَنتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ﴿٤٣﴾ أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ ۚ إِنْ هُمْ إِلَّا كَٱلْأَنْعَـٰمِ ۖ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾ ﴿سورة الفرقان﴾

«Gördün mü o [kendi] hevâ ve hevesini ilâhı edineni? Şimdi onun üzerine sen mi bir vekîl olacaksın?» «Yoksa onların çoğunu işitirler veya aklederler mi zannediyorsun? Onlar ancak hayvânlar gibidir, hattâ yolca daha sapkındır[lar].» (25/el-Furkân, 43-44)

Bu yüzden ben, Şerîat'ın fer'î meseleleri üzerinde yoğunlaşılmasını, insânlar[ın bunu gereğince idrâk edip-edememeleri] açısından, gayr-ı mantıkî bir durum olarak

görüyorum. Dahası bu durum, tohumu havaya ekmek gibi abes bir çabadır. Nitekim *yeşil dalları derleyip havada bir araya getirmek sûretiyle, bunlardan, kökleri toprağın derinliklerinde yer tutan bir ağaç vücûda getirmek asla mümkün olacak şey değildir.*

Mutlaka Allah'ın şu mahlûkat içre tayîn ettiği Rabbânî nizâmın yolu tutulmalı ve mutlaka tohum toprağa serpilmelidir. Ondan sonra o tohum, kendi kökleri üzerinde dikilinceye, dalları ve yapraklarıyla serpilinceye kadar itinâyla gözetilmelidir. Bu yüce Dîn'in kalanıyla [/sâir meseleleriyle] ilgili durum da aynıdır. Şu [insân denilen] varlık hakkında Allah Teâlâ'nın tayîn buyurduğu yol ne ise mutlaka o yol tutulmalıdır. Ta ki [o insân] bu Dîn'i taşıyabilsin.. Öncelikle inşâ edilmesi gereken mutlaka temel olmalı ve tohum toprağın derinliklerine serpilmelidir. Yani [her şeyden önce] akîdeyi kalbin derinliklerine ekmelidir.

Hâsılı akîde, bu Dîn'in her türlü fürûâtının kendisine dayandığı sağlam temeldir. Koca bir binâyı temelsiz bir şekilde inşâya kalkışmak ise abes bir gayretdir. İşte bu noktadan[dır ki]: [Gereksiz] ayrıntılara dalarak ve [lüzûmsuz] tahlîllere başvurarak Şerîat'ın fürûâtının izini sürmek çabası, ehem olanı bırakıp mühimle meşgûl olmak demektir. Böyle bir çabanın ise arzu ettiğimiz meyveyi ve umut ettiğimiz semereyi vermesi mümkün değildir. Evlâ olan bu Dîn'i insânların yüreğinde inşâ konusunda Rabbânî minhâca uymaktır. Bu ise, öncelikle akîdeyi en derinlerde kökleştirmekle, ondan sonra nefs-i insândan, Şerîat'ın bütün emirlerine tâbi olmayı istemekle olur. Nefsi terbiye konusunda Rabbânî minhâca uymak da bizzât akîdenin kendisinden olan bir cüzdür.

Şunu da unutmayalım ki, minhâc-ı İlâhî, Âlemlerin Rabbi'nin yolun*a çağıran bir davetcide mutlaka kâmil bir şekilde temessül etmeli/ete-kemiğe bürünmelidir. Böyle biri mutlaka yeryüzünü adımlayan [cânlı] bir Mushaf, hareket ettiğinde onun hareketi ile hareket eden de [âdeta] Kur'ân olmalıdır. Nitekim davetci bir kişi, Şerîat'ı kâmil bir şekilde ister, ama aynı zamanda o, insânlardan, bu Dîn'i kendilerine öğretmeden ve dikkatlerini Dîn'in kâmil, şumûllü çerçevesine çekmeden önce Şerîat'ın fürûâtını istemez ki onlar, resmi bütün boyutlarıyla kendi zihinlerine aldıktan sonra bu Dîn'in tafsîlatını ve fürûâtını kendilerine öğretmek üzere onlarla o çerçevenin içine girer. İslâm ilk defa bu şekilde insânların yürekleri içre yer tutmuştur ve o yüreklerin İslâm ile âbâd edilmek istendiği her seferde de bu şekilde yer tutacaktır.* Ezcümle*, bu yolu tutmaktan gayrı [bir] çare ve onu yöntem edinmekten kaçış yoktur. Şu emirler ve şu nehiyler nasıl ki Allah'tan gelen birer farz ve bunlara uymak boyunlarımıza yapışık birer farziyyet ise, aynı şekilde, yürekleri inşâ konusunda Rabbânî minhâca uymak da bir farzdır. Bu Dîn'i bu Rabbânî minhâcdan gayrı bir yolla ikâme etmeye yönelik her çaba mutlaka başarısızlığa mahkûm olacaktır. Çünkü bu Dîn, ancak ve ancak Allah nasıl dilediyse öyle [var] olmuştur ve öyle [var] olacaktır. Âlemlerin Rabbi Allah Teâlâ'nın tayîn buyurduğu yoldan gayrı bir yolla da inşâ olunmayacaktır. Bu Dîn'in hakîkatini insânlara ulaştırmaya çalışırken kullanacağımız her beşerî yol-yöntem kaçışı yok başarısızlığa mahkûmdur. Abesle iştigâldir; bir oyun ve eğleştir.*

Velhâsıl, Âlemlerin Rabbi'nin tayîn buyurduğu ve insânlığın efendisi Muhammed Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem'in, Allah'ın dînini insânların yüreğine ulaştırmak için tuttuğu o değerli Rabbânî minhâca uymak gerekir. Yola mutlaka akîdeyle giriş yapmalıdır; insânlara hak İlâhları, şu yeryüzündeki varlıklarının hakîkati ve geçici bir süreliğine mekân tuttukları şu dünyadaki asıl vazîfelerinin ne olduğu öğretilmelidir: Onların sâhibi *kimdir..? Onlara hükmetmesi gereken menhec/nizâm hangisidir..? Şu insânın, kendisini çevreleyen kâinatla bağı ve insân denilen varlığın kâinat içindeki mevkii nedir? Öz bir ifâdeyle, Allah'ın celâlini, Allah korkusunu ve Onun hükümranlığını insânın kalbinin derinliklerine yerleştirmek ve Allah'ın rızasına ulaştıracak yolu [kendisine] göstermektir.*

Dolayısıyla ve böyle bir zamanda, ben, insânların davranışları içre bu Dîn'in cüzî meselelerinin peşine düşülmesini yerinde bulmuyorum. Sağ elle su *içmek, sigarayı bırakmak, oturarak* su *içmek gibi ve bu kabîl sâir ayrıntılar ki bunları ancak ve ancak kişilikleri akîde üzerine kurulmuş ve îmânın azameti kendilerinde fıtrat hâlini almış kimseler devâm ettirebilir ve bunlara tahammül gösterebilir. O yüzden nefs-i beşere, o nerede duruyorsa oradan yönelmeli ve kendisini [her şeyden önce] içine düştüğü şu bataklıktan çekip çıkarmalıyız. Ondan sonra onunla yukarılara doğru yol almalı ve îmânı kendisine yudum yudum içirmeliyiz. Neşeti esnasında ona eşlik etmeli ve sürçmelerini silmeliyiz. Onu şuradan geri çevirmeli ve şu noktada düzeltmeliyiz. Ta ki o, kendi gövdesi üzerinde serpilinceye ve fırtınalarla sarsıntıların kendisini sarsamayacağı bir salâbete ulaşıncaya kadar.. İşte bu noktada ondan sadece ve sadece Allah her ne istediyse onu [yapmasını] isteriz. O da [bu şeyleri] teslîmiyyet içinde, mutmain bir şekilde ve gönül hoşluğuyla uygulayıp yerine getirir ve bilir ki hayrın tamâmı uyguladığı o şeydedir. Çünkü hayrın tamâmı Allah'ın minhâcıyla sınırlıdır; şerrin tamâmı ise Allah'ın minhâcının dışına çıkmadadır.*

...فَمَنِ ٱتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ ﴿١٢٣﴾ وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُۥ مَعِيشَةً ضَنكًا
وَنَحْشُرُهُۥ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ أَعْمَىٰ ﴿١٢٤﴾ ﴿سورة طه﴾

«...Kim benim hidâyetime tâbi olursa o, [dünyâda] sapmaz, [âhiretde de] bedbaht olmaz.» «Her kim de [benim] zikrimden yüz çevirirse ona dar bir maîşet [/pek sıkıntılı bir yaşam] vardır ve onu Kıyâmet Günü kör olarak haşrederiz.» (20/Tâ-Hâ, 123-124)

Şunu tekrâr hatırlatmak istiyorum: İslâm'ı insânlara sunan yüreklerin, yeryüzünü adımlayan [cânlı] birer Şerîat [numûnesi] olmaktan ve azîmetlere sarılmaktan gayrı çareleri yoktur. Onlar, bu Dîn'in hakîkatini, usûlü ve fürûunu yansıtan mücellâ birer ayna olmak zorundadır. Zîrâ onların cism ü cânları, kendisine çağrıda bulundukları bu Dîn ve insânlara uymalarını öğütledikleri minhâc olmak zorundadır.

هَٰذَا بَلَٰغٌ لِّلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا۟ بِهِۦ وَلِيَعْلَمُوٓا۟ أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿٥٢﴾
﴿سورة إبراهيم﴾

«İşte bu [: Kur'ân], -kendisiyle inzâr edilsinler, Onun ancak tek bir İlâh olduğunu bilsinler, akl[-ı selîm] sâhibleri iyice düşünüp öğüt alsınlar diye- (bütün) insânlara bir teblîğdir.» (14/İbrâhîm, 52) **...)**

Sonra [Abdullah Azzâm] şöyle demektedir:

(..."*Velhâsıl akîde, bir binânın temeli mesâbesindedir. Koca bir yapının mutlaka güçlü bir temeli ve sağlam bir alt yapısı olmalıdır. Ta ki binâ onun üzerinde sağlam bir şekilde durabilsin. İşte bu noktada bu hakîkatten neşet eden başka bir âmil daha kendini göstermektedir ki o da, binâyı yükseltmeden önce mutlaka temelin atılması gerektiğidir. Aksi takdirde [o] binâ tamamıyla çökecektir. [Aynen bu misâlde olduğu gibi] kendisini bu Dîn'e davet ettiğimiz veya esâs-ı İslâm üzre yetiştirmek istediğimiz her yüreğe yönelirken öncelikle ona îmânın ne olduğunu öğreterek işe başlamamız lâzımdır. Her şeyden önce yapılması gereken budur. Bilhâssa, akîde mefhûmunun İslâm'a nisbet edilip/Müslüman olduğu söylenen bu neslin evlâdlarının yüreklerinde silikleştiği şu çağda... Tutulacak yol mutlaka Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in tuttuğu yolun kendisi olmalı, öncelikle akîde yüreklerde kökleştirilmeli, ondan sonra o yüreklerden fürûâtı yerine getirmesi istenmelidir. [Evet,] insânlara Rablerini, Onun azametini ve kâinattaki hükümranlığını öğretmeliyiz. Mâlikü'l-Mülk'ün O olduğunu.. Her şeyin hükmünü elinde tutanın O olduğunu.. Kulları üzerinde hükümran olanın O olduğunu.. Her şeyin emri kendisine dönen merciin O olduğunu.. Hâlık ve Râzık'ın O olduğunu..! İşte bu başlangıçtır mutlaka olması gereken... Ama onlardan Şerîat'ın fürûâtını tatbîk etmelerini isteyerek yola girer/işe bununla başlar, bu arada onların henüz daha mahlûkatın ve emrin sâhibinin kim olduğunu öğrenmedikleri gerçeğini unutursak hiç şübhesiz bu abes bir iş ve tohumu havaya ekme çabası olur."* **...)** Allah kendisine rahmet etsin Abdullah Azzâm'dan alıntımız buraya kadardı.

İmdi ve Cihâdî Akîde konusuyla ilgili bir takdîmde bulunmak için -benim ifâde etmek istediklerimden daha güzel bir şekilde ifâde edilmiş hâliyle Şehîd Şeyhimiz Abdullah Azzâm'ın ifâdelerinden- yaptığım -ve satır aralarında Şehîd Muallim Seyyid Kutub'un soluğunu ve onun üslûbunu taşıyan, eserleri bu gibi anlam ve kavramlarla dolu olan- bu uzun nakilden sonra burada, "fer‘"i, "asl"a, yani şu fasılda sadedinde olduğumuz "Kıtâlî Cihâdî Akîde"yi, Küllî Akîde'ye, bütün bir kemâli ve şumûliyyeti ile "İslâm Akîdesi"ne bağlamak için eklemek istediğim ve diyeceğim şudur ki:

Hiç kuşkusuz **düşman**, Asl ile Fer‘ arasındaki bu bağı, şu zamanlarda, Millet-i İslâm'a mensûb kimselerin çoğunun anladığından daha fazla/ve daha iyi anlamıştır. Bunun farkına varmış ve saldırı ile işgâle giriştiği, bunun için plan-projeler ürettiği şu demlerde bir "Direniş"in olacağını *ön*görmüştür ki bu, bedîhî bir şeydir. Anladığı diğer bir husûs ise bu çatışmada direnişin en önemli, en şiddetli ve en çetin yönünün genel anlamda Müslümanların, özel anlamda İslâmcıların, ondan da özel bir şekilde Cihâdîlerin sâhib olduğu "**Kıtâlî Cihâdî Akîde**"den neşet eden direniş olduğudur.

Şu çağdaş düşman, zekî [:hinoğlu hin] olduğu, onyıllar ve asırlar boyu saldırı/ve düşmanlık konusunda profesyonelleşmiş bir hâle geldiği, işlerini stratejik çalışmalar ve uzmanların görüşleri üzerine oturttuğu içindir ki bu denklemi anlamış ve yalın bile

olsa onu derinliğine kavramıştır. Beri taraftan bu -maalesef- Müslümanların çoğuna, hattâ Uyanış'ın pek çok öncüsüne ve Müslümanların şu zamandaki âlimlerinin pek çoğuna kapalı kalmıştır.

Düşmanın anladığı bu denklem, bütün yalınlığıyla şudur:

"Direniş, Cihâdî Akîde'nin doğurduğu bir şeydir. Kıtâlî Cihâdî Akîde ise şumûllü İslâm Akîdesi ağacının kollarından biridir."

Bu yüzden düşman, direnişin meyvesi olgunlaşmasın diye günümüzde habire çalışmakta, bunu da Cihâdî Akîde dalını kurutmaya çalışarak yapmaktadır. Onu kurutabilmenin yolunu ise Millet-i İslâm'a mensûb çağdaş dönem kimselerin nezdinde bir itikâd, bir çalışma, bir duyuş, bir düşünüş ve bir hareket yöntemi olan şumûllü akîdenin köklerini kesmekte görmektedir.

Bu nedenle Bush ve onun Savunma Bakanı, adına "Düşünce Savaşları", ayrıca Proaktif Askerî Savaş'tan sonra *devreye sokup* "Proaktif Düşünce Savaşı" dedikleri şeyleri ilâna koyuldular. [Bay] Bush, eğitim-öğretimle ilgili değişimleri, genel veya dînî olsun talîm ve terbîye yollarıyla ilgili düzenlemeleri, mescidlerdeki hutbeleri ve yine bu mescidlerdeki talîm-terbiye yollarını kontrol altına almayı hedefleyen plan-projelerle çıktı karşımıza.. sonra bunlara, Amerikalı stratejistlerin 1000 sayfayı aşkın bir yekûnla özetledikleri, başlığını da "Büyük Orta Doğu Projesi" olarak belirledikleri bir planı ekledi ki bu, hem Arab hem İslâm âleminde [geniş] kapsamlı bir değişimin esâslarını belirleyen, siyâsî veya iktisâdî, kültürel veya dînî, dil veya tarihle ilgili, toplumsal veya sanat eksenli, kısacası: halkları, idârecileri ve idâre edilenleriyle bir Ümmet olarak bizim medeniyet bileşenlerimizin tamâmını içine alacak şekilde her düzeyde ve her alanda değişimi öngören bir plandı!

İşte bu zâviyeden olmak üzere idrâk etmemiz gereken, daha önce Kitâb'ın işbu İkinci Cildi'nin önsözünde, kezâ Birinci Cild'in önsözü "Direniş Odakları" ve "Direniş Seviyeleri" başlıkları altında işâret etmeye çalıştığım hakîkatdir. [Şu ân] sadedinde olduğumuz bu satırlarla ilgili kısmı tekrâr ediyor ve diyorum ki:

Arzu/ve umut ettiğimiz direnişin husûle gelmesi/gelebilmesi için, Kıtâlî Cihâdî Akîde'nin mutlaka [bu Ümmet içinde serpilip] gelişmesi gerekir. Bu akîdenin serpilip gelişmesi ise ancak ve ancak İslâm Akîdesi'nin kapsamlı [/bütün] yönlerine tepeden tırnağa îmân etmiş yüreklerin varlığıyla mümkün olabilir. O akîdenin temeli de Lâ İlâhe İllallah'ın ve kendisi için belirlenen-malûm sınır ile Muhammedun Resûlullah'ın anlamına tâm bir inkıyâddır. Yine o yürekler, hayâtının minhâcını, işbu Şehâdet'in anlamına bütün bir teslîmiyyet, inkıyâd ve rızâ ile bağlanarak kurmaya hazırlanmış, Cenâb-ı Hakk'ın şu düstûrlarının özünü iyice kavramış yürekler olmak zorundadır: «Allah ve Resûlü bir iş hakkında hüküm verdikleri zaman, hiçbir mümin erkek ve hiçbir mümin(e) kadın için kendi işleri konusunda tercîh kullanma hakları yoktur. Kim Allah'a ve Resûlü'ne karşı gelir/isyân ederse, şübhesiz ki o apaçık bir dalâlet ile dalâlete düşmüştür.» (33/el-Ahzâb, 36) «Hayır! Rabbine andolsun ki onlar, aralarında çıkan çekişmeli işlerde seni hakem yapıp, sonra da verdiğin hükme, içlerinde hiçbir

sıkıntı duymaksızın, tam bir teslîmiyyetle boyun eğmedikçe îmân etmiş olmazlar.» (4/en-Nisâ, 65) Hiç şübhesiz Ümmet'in âlimleri ile Uyanış'ın öncülerinin üzerine düşen, inanç ve hareket olarak Müslümanları kendi dînlerinin köklerine tutunma noktasında [daha güçlü kılmak sûretiyle] ileri taşımak için, [bu] kâmil ve şâmil [İslâmî] akîdenin esâslarını kökleştirme yolunda çalışmaktır ve Cihâdî akîdelerinin görünümlerini öne çıkarıp berkitmektir.

Kendisine işârette bulunmaya çalıştığımız [bu] Asl ile Fer‘ arasındaki bütünlüğün sağlanabilmesi için öncelikle Akîde'nin çeşitli yönlerine değinmeye, ondan sonra da sadedinde olduğumuz yön üzerinde durmaya çalışacağım ki o yön ise "Kıtâlî Cihâdî Akîde" konusudur; onunla irtibâtlı akîdevî, şer‘î siyâsî meselelerdir ve sâir terbiyevî ilkelerdir. Bunu Biavnillah-i Teâlâ aşağıdaki şekilde ele almaya gayret edeceğim:

(1)- Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in taşıdığı İslâm Akîdesi'nin genel hatları/umûmî yönleri ile ilgili bir özet...

(2)- Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nın Kıtâlî Cihâdî Akîdesi'nin genel hatları/ umûmî yönleri...

(3)- Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nın Cihâdî Akîdesi'nin temel noktalarıyla ilgili bir kısım tafsîlat...

1. Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat Akîdesi'nin Ana Esâsları ve Genel Yönleri ile İlgili Bir Özet

([1])

[İmâm] Müslim'in (rahimehullah) [Hz.] Ömer radıyallahu anhu'dan rivâyet ettiği sahîh hadîs-i şerîfde Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, Cibrîl aleyhi's-selâm Kendisine [belli bazı şeyleri] sormaya geldiği [ve ona İslâm'ın ne olduğunu sorduğu] zaman şöyle dediği geçmektedir:

(«İslâm, Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şehâdet etmen, namazı kılman, zekâtı vermen, Ramazân orucunu tutman ve gitmeye **gücün yeterse Beytullah'a haccetmendir.»** [Cibrîl:] "Bir de Îmân'ın ne olduğunu bana söyle" dediğinde aleyhi's-salâtu ve's-selâm [Efendimiz]: «[Îmân:] **Allah'a, meleklerine, kitâblarına, peygamberlerine ve âhiret gününe îmân etmendir. Bir de hayrı ve şerriyle kadere îmân etmendir»** demiştir. [Cibrîl:] "Bana İhsân'ın ne olduğunu söyle" dediğinde ise aleyhi's-salâtu ve's-selâm: «[İhsân:] **Allah'a, sanki Onu görüyormuş gibi ibâdet etmendir**; zîrâ **sen Onu görmüyor olsan bile muhakkak ki O seni görüyor»** demiştir.**)**

Hiç kuşkusuz bu hadîs, İslâm'ın erkânının, Îmân'ın ana esâslarının ve İhsân ile marifetin mertebelerinin hulâsasını bir araya getirmiştir.

---

[1] Bu özet bölümün hazırlanmasında Şehîd Şeyh Abdullah Azzâm'ın "el-Akîdetu ve Eseruhâ Fî Binâi'l-Cîl" kitâbına, İbn Ebi'l-İzz el-Hanefî'nin "Şerhu'l-Akîdeti't-Tahâviyye" adlı eserine ve İmâm İbn Teymiyye'nin İbn Useymîn tarafından şerh edilen "el-Akîdetu'l-Vâsıtiyye" adlı eserine dayandık.

İslâm âlimleri, gerek kadîm zamanlarda gerekse şimdilerde, Tevhîd ve Akâid ilimleriyle ilgili bölümlere dâir sadra şifâ mâhiyyetde ve kifâyet arzedecek derecede tafsîlat ortaya koymuş ve Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in akîdesi belli esâslar üzerinde istikrâr bulmuştur. Burada bunların bir kısmını, kendi itikâdımı [da] ihtisâr edecek bir şekilde nakletmeye çalışacağım:

Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in ve -Allah'ın İzniyle- Fırka-i Nâciye'nin Akîdesi:

(1)- Biz, Allah'tan başka hiçbir ilâh olmadığına ve Onun ortağı bulunmadığına ve Muhammed'in Onun kulu ve Resûlü olduğuna şehâdet ederiz.

(2)- Allah'a, meleklerine, kitâblarına, peygamberlerine, âhiret gününe, ölümden sonra orada yeniden dirilişe/basübadelmevte îmân ederiz. [Aynı şekilde,] hayrı ve şerriyle kadere îmân ederiz.

(3)- Rubûbiyyeti cihetiyle Allah'ı tevhîd ile birler ve Hâlık'ın O, Râzık'ın O, Mubdî ve Mu'îd'in O, Mâlikü'l-Mülk'ün O olduğuna imân eder ve kâinatın Ondan başka bir Rabbi olmadığına inanırız.

(4)- Ulûhiyyeti cihetiyle Allah'ı tevhîd ile birler ve mabûd bi'l-hak olarak yalnızca Onun ilâh olduğuna, Ondan gayrı tapınılacak bir mabûd olmadığına inanırız.

(5)- Esmâ-i Hüsnâ'sı ve Yüce Sıfatları cihetiyle Allah'ı tevhîd ile birler ve Allah Teâlâ'nın, Kendi Kitâb-ı Kerîm'inde Kendi Zâtını vasfettiği, kezâ bu konuda Resûl-i Emîni sallallahu aleyhi ve sellem'in dilinden sâdır olan şeylere, *tahrîf, ta'tîl, tekyîf* ve *temsîl* olmaksızın îmân ederiz. Nitekim O -Subhânehu ve Teâlâ-, Kendi Zâtını tavsîf ettiği gibidir: «O'nun misli gibi (/O'na benzer) hiçbir şey yoktur. O, (hakkıyla) işitendir, (hakkıyla) görendir.» [42/eş-Şûrâ, 11]

(6)- Bizler, Allah Teâlâ'nın Esmâ ve Sıfatlarına îmân konusunda Sahâbe'nin ve onlardan sonra gelen Selef-i Sâlih'in yolu üzre bir itikâd taşır/onların yolunun doğru olduğuna inanırız. O Esmâ ve Sıfâtı bilenler onlar olduğu gibi bunların *künh*ünü ve *keyfiyyet*ini Allah Azze ve Celle'nin ilmine havâle edenler de onlardır. Allah'a Allah'ın murâdı üzre îmân edenler ve Allah Subhânehu ve Teâlâ'nın; bu sıfatlarla, *mecâzen* değil ***hakîka**ten* mevsûf olduğuna ve bunun, O'nun misli gibi (/O'na benzer) hiçbir şey olmayan Allah Teâlâ'nın Celâline yaraşan bir *sûret* ve *keyfiyyet* üzre olduğuna itikâd getiren [yine] onlardır. Bizler de buna, İmâm Mâlik'in (r.), Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in ve Fırka-i Nâciye'nin menhecini özetlediği şekilde îmân ederiz ki birisi İmâm Mâlik'e, Allah Teâlâ'nın Arş'a istivâsının ne anlama geldiğini ve keyfiyyetini sorduğunda o: ("İstivâ malûmdur; keyfiyyeti mechûldür; ona îmân vâcibdir ve onun hakkında soru sormak ise bidatdir") demiştir. Binâenaleyh bizler, Allah Teâlâ'nın, [Onun da] *Kendi Zâtı hakkında varlığına hükmettiği gibi (kemâ esbete li-nefsihi)* ve Onun Celâline yaraşır bir sûrette elinin, görmesinin ve işitmesinin olduğuna inanırız. Ama bizim ellerimiz ve gözümüz-görmemiz gibi değil... Yine şuna îmân ederiz ki, Allah Teâlâ, Onun şanına yaraşır bir *nüzûl* ile Dünya Semâsına *nüzûl* eder. Ama biz

bunun keyfiyyetinin nice olduğunu bilmeyiz/bilemeyiz. Allah Tebâreke ve Teâlâ'nın, Onun şanına yaraşır bir sûrette güldüğüne de inanırız. Allah Tebâreke ve Teâlâ'nın sınırlı ve sonlu olma gibi hâllerden (*hudûd* ve *gâyât*'dan), *erkân*, *azâ* ve *edâvat*dan münezzeh olduğuna inanır; Arş ile Kürsî'ye ve Allah'ın ondan müstağnî olduğuna, her şeyi çepeçevre kuşattığına ve [bunların] *fevk*inde olduğuna îmân getiririz.

(7)- Allah Teâlâ'nın, Arşına *müstevî* ve mahlûkatından *bâin*/*ayrı* ve yedinci kat semânın *fevk*inde olduğuna -zamânın veya mekânın Onu sınırlamasından Allah Teâlâ'yı tenzîh ederek- inanırız. Yine Onun, *sem'i, basar*ı ve *ilm*i ile mahlûkatıyla beraber olduğuna inanırız.

(8)- Meleklerin varlığına îmân ederiz. Onların, Allah'ın yarattığı varlıklardan ve Allah'ın kendilerini mükellef kıldığı işlere *müvekkel* olduklarına inanırız. Beşeri hıfz u himâye etmek ve onların amellerini kayıt altına almak *da* müvekkel kılındıkları o işler arasındadır. Onların işleri namına Kur'ân'da vârid olup sâbit/sahîh Sünnet'le tafsîl edilen şeylere îmân ederiz ki onların kimisi vahiy [getirme vazîfesi] ile müvekkeldir; kimi ervâh-ı beşeri kabzetmeye, kimi de yağmura veya dağlara *müvekkel*/onlardan sorumlu *kılınmıştır*. Yine onlar zikir meclislerine gelir ve amelleri *ref'* ederler. Onların kimisi de insânoğluyla beraber olan Hafaza Melekleri'dir. ...

(9)- Kur'ân-ı Kerîm'de ve sâbit/sahîh Sünnet'de zikri geçen Allah'ın kitâblarına îmân ederiz. Nitekim Suhuf-i İbrâhîm'e, Mûsâ'ya indirilen Tevrât'a, Dâvûd'a indirilen Zebûr'a, Îsâ'ya indirilen İncîl'e ve bütün *risâlet*lere bir hâtime olmak üzere Hâtem-i Enbiyâ Peygamberimiz Muhammed'e indirilen Kur'ân'a îmân ederiz.. Allah'ın salât ve selâmı cümlesinin üzerine olsun... Şu gibi iki önemli husûsa inanmak da o îmân dâiresi içindedir:

a- Kur'ân'dan önceki kitâblar, Allah katından inmiştir, ama ondan sonra bunlara beşer eliyle *tahrîf* ve *tebdîl* karışmıştır. Meselâ bilginler ve ruhbânlar eliyle... Kur'ân hâric ki Allah Teâlâ onu hâtime-i kütüb ve'ş-şerâyi' olarak korumuştur.

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا ٱلذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ ﴿٩﴾ ﴿سورة الحجر﴾

«Şübhesiz o Zikr'i (Kur'ân'ı) biz indirdik ve şübhesiz onu koruyacak olan da elbette biziz.» (15/el-Hicr, 9)

b- Kur'ân kendisinden önceki kitâbları neshedici ve onların üzerine bir *müheymin* /hükümran olarak gelmiştir. Ayrıca İslâm Şerîatı Tevhîd Akîdesi ile gelmiştir ve bu, bütün peygamberlerin akîdesidir. Aynı şekilde İslâm'ın getirdiği o Şerîat da hâtime-i şerâyi'dir ve kendisinden öncekileri neshetmiş/yürürlükten kaldırmıştır.

وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ ۖ فَٱحْكُم بَيْنَهُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ عَمَّا جَآءَكَ مِنَ ٱلْحَقِّ ۚ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ۚ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِى مَآ ءَاتَىٰكُمْ ۖ فَٱسْتَبِقُوا۟ ٱلْخَيْرَٰتِ ۚ إِلَى ٱللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾ ﴿سورة المائدة﴾

«Ve sana da [bu] Kitâb'ı hak olarak indirdik, kendisinden evvelki kitâb[lar]ı tasdîk edici ve [onların] üzerine [hükümran] bir muhâfız olmak üzere... Artık aralarında Allah'ın [sana] indirmiş olduğu [ahkâm] ile hükmet ve sana gelen hakdan [ayrılıp da] onların arzularına tâbi olma. Sizden her biriniz için (vaktiyle) bir şerîat, bir açık yol kılmıştık. Eğer Allah dileseydi [hepinizi bir şerîata tâbi tek] bir ümmet kılardı. Fakat size vermiş olduğu şeylerde sizi imtihân etmek için (tek bir ümmet kılmadı). Öyle ise hayırlı işlerde yarışa durun. Nihâyet hepinizin dönüşü Allah'adır. Artık O, hakkında ihtilâf etmekte olduğunuz şeyleri size [orada] haber verecektir.» (5/el-Mâide, 48)

وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ ٱلْإِسْلَـٰمِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ مِنَ ٱلْخَـٰسِرِينَ ﴿٨٥﴾ ﴿آل عمران﴾

«Her kim İslâm'dan gayrı bir dîn ararsa, [bilsin ki o dîn] ondan asla kabûl olunmayacaktır ve o, âhiretde hüsrâna uğrayanlardan olacaktır.» (3/Âl-i İmrân, 85)

(10)- Allah'ın *nebî* ve *resûl*lerinin hepsine îmân ederiz ve şunu biliriz ki onlardan herhangi birinin risâletini/peygamberliğini inkâr edenin îmânı sıhhat bulmaz:

ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْهِ مِن رَّبِّهِۦ وَٱلْمُؤْمِنُونَ ۚ كُلٌّ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَمَلَـٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِۦ ۚ وَقَالُوا۟ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۖ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ ٱلْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«Peygamber, Rabbinden kendisine indirilene îmân etti ve müminler de [îmân ettiler]. Her biri; Allah'a, meleklerine, kitâblarına ve peygamberlerine îmân etti[ler]; "Onun peygamberlerinden hiçbirinin arasını ayırmayız [hepsine inanırız]." "İşittik ve itâat ettik. Ey Rabbimiz! Senden mağfiretini dileriz. [En nihâyet] dönüş[ümüz] [ancak] sanadır" dediler.» (2/el-Bakara, 285)

Binâenaleyh bizler, onların hepsine îmân eder, hepsini sever ve cümlesine salât ve selâm getiririz.

(11)- Âhiret Günü Kıyâmet Günü'ne; Allah'ın, *evvelîn*'i ve *âhirîn*'i/*bütün herkesi*, ölümlerinden sonra hesâb için dirilteceği o güne îmân ederiz. [O] Hesâb sonrasında müminlerin cennete, kâfirlerinse cehenneme gideceğine... Yine şuna îmân ederiz ki Allah, cenneti müşriklere harâm kılmıştır. Müminlerin günahkâr olanlarına ise Allah ya rahmeti ve affıyla mağfiret edecek ya da onlar günahları sebebiyle Allah'ın dilediği kadarıyla azâb göreceklerdir. Sonra da Allah'ın rahmetiyle cennete gideceklerdir.

(12)- Hayrı ve şerriyle Allah'ın kaderine îmân ederiz. Allah'ın her şeyi [önceden] takdîr ettiğine ve her şeyi yazdığına inanırız. Bir cânın, kendisi için taksîm olunan rızka tastamam erişmeyinceye ve onun için takdîr olunan ecel vadesi dolmayıncaya kadar ölmeyeceğine inanırız. Yine şuna inanırız ki, ins u cinniyle bütün bir Ümmet toplansa, herhangi bir kimseye, Allah'ın yazdığı hâricinde ne bir zarar ne de fayda verebilirler. Nitekim -Kur'ân ve sahîh sünnet nasslarının da gösterdiği gibi- *kalemler kaldırılmış ve sahîfeler kurumuştur*. Müminin üzerine düşen şey ise hayrı ve şerriyle Allah'ın kaderine [teslîmiyyet ile] rızâ göstermektir ve -Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet edildiği gibi- şunu bilmektir ki, *rızâ gösterene rızâ, [adem-i rızâ ile] öfke göstereneyse gazab vardır*.

Böylece şuna da îmân ederiz ki Allah, hem bizleri hem de *efâl*imizi halketmiştir. Ama kul, kendi fiillerini seçme konusunda *tercîh* sâhibidir ve bundan dolayı hesâba çekilecektir. Îmân ettiğimiz diğer bir husûs ise Allah Teâlâ'nın her şeye kâdir olduğu, murâd ettiği her şeyi yaptığı, şu kâinatdaki her şeyin de ancak ve ancak Onun emri ve kaderi dâhilinde olduğudur. Bizim -**Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat** olarak- akîdemiz, fiilleri kullara isnâd edip kaderi nefyeden ve mahlûku ister hayır ister şer olsun kendi fiillerinin hâlıkı kılan [/bir yaratıcısı olarak gören] **Kaderiyye** ile kulun *ihtiyâr* [/*tercîh sâhibi olma*] hâlini nefyedip onu ister hayır ister şer olsun kendi fiiline *mücber* kılan [/*kader gereği buna bila tercîh mecbûr gören*] **Cebriyye** arasında orta [bir] yoldur.

(13)- Bizler, Selef-i Sâlihimizin itikâd getirdiği şeye itikâd getirir, îmânın lisân ile kavil/yani dil ile ikrâr, kalb ile itikâd/yani tasdîk, *cevârih ve erkân*/yani *azâ[-yi beden]* ile amel olduğuna, kezâ îmânın tâatle arttığına ve masiyetle eksildiğine inanırız.

(14)- Müminlerin günahları ve masiyetleri konusunda ise vasat bir itikâd taşırız. Masiyet ve büyük günah sâhiblerini, ne Hâricilerin yaptığı gibi tekfîr eder ve ne de Mürcie'nin dediği gibi 'îmânla birlikte herhangi bir masiyet zarar vermez' deriz. Yine bunu, Mutezile'nin dediği gibi îmân ile küfür arasında bir yer/konum, yani *menziletun beyne'l-menzileteyn* de kılmayız/böyle görmeyiz. Bilakis iyilik sâhibi/muhsin *kişi* için Allah'tan lütuf ve rahmet umut eder, seyyiât sâhibi [âsî-günahkâr] *kişi* hakkında ise onun müminlerden olduğu itikâdını taşırız. Böyle birinin âkıbeti ise ya Allah'ın affına nâil olmaktır ya da Onun ikâbına uğramaktır. Allah dilerse ona günah(lar)ı sebebiyle azâb eder, dilerse de rahmet ve mağfiretiyle onu affeder.

(15)- Sahâbe'nin hepsi hakkında onların *fazîlet*li olduğu itikâdını taşır ve onlardan herhangi biri hakkında aşırılığa kaçmayız. Onların hepsine *velâyet* gösterir; onlar için istiğfârda bulunur; onları sever; iyiliklerini anar, hataları ve kendi aralarında yaşanan şeyler konusunda dilimizi tutarız. Onların fazîletini ikrâr eder ve Allah cümlesinden râzı olsun hepsinin *sika âdil* kimseler olduğuna inanırız. Şuna inanırız ki, Sahâbe'nin en fazîletlisi Hz. Ebû Bekr'dir, sonra Hz. Ömer'dir, sonra Hz. Osman'dır ve akabinde Hz. Alî'dir. Ondan sonra ise geriye kalan cennetle müjdelenmiş Aşere-i Mübeşşere gelir (Sa‘d ve Sa‘îd, Talha ve Zübeyr, Ebû Ubeyde ve Abdurrahmân Bin Avf). Sonra Bedir Ashâbı, sonra Rıdvân Biatı'na katılanlar, sonra -Allah cümlesinden râzı olsun- sâir Sahâbe-i Kirâm... Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Âl-i Beyt'ini sever ve onlara *velâyet* gösteririz. Onlar hakkında aşırılığa kaçmaz, fazîletlerini ve akrabalık-yakınlıklarını ikrâr ederiz. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ezvâc[-ı tâhirât]ı olan Ümmehât-ı Müminîn'i sever ve Allah cümlesinden râzı olsun onların tamâmına *velâyet* gösteririz.

(16)- Ehl-i Kıble olan herhangi bir kimseyi, günah dolayısıyla tekfîr etmeyiz ki, kendisi o günahı helâl görmedikçe yahut küfürden başka ihtimâl taşımayan bir ameli işlemedikçe [onu tekfîr yoluna gitmeyiz]... Meselâ *zarûriyyat-ı dîniyye* çerçevesinde [mutlaka] bilinmesi gerekli olan bir şeyi inkâr eden veya icmâ yoluyla harâm olduğu bilinen bir harâmı helâl sayan veya icmâ yoluyla helâl olduğu bilinen bir helâli harâm

kılan veyahut küfürden gayrı ihtimâl taşımayan bir fiili işleyen, meselâ Allah Teâlâ'ya veya Resûlü'ne küfreden veyahut haç takınan veya Kur'ân'ı aşağılayan kimse gibi [ki tüm bunlar onun tekfîr edilmesine yol açar]. Aynı şekilde, kendisi hakkında tekfîr şartları tahakkuk etmiş ve o *tekfîre mâni hâl*ler de kendisi hakkında ortadan kalkmış bir kimse hakkında da -Ümmet'in salîh ve sika selef âlimlerinden bu konuyla ilgili nakledilen tafsîlat üzre- Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in tuttuğu yolu tutarız.

(17)- Evliyânın kerâmetine, bütün müminlerin evliyâullah dâiresi içinde olduğuna, *yine onların*, Allah'a en yakın ve Onun katında en fazîletli olanlarının ise Ona karşı en fazla takvâ taşıyan, Kitâb ve Sünnete en iyi şekilde tâbi olan kimseler olduğuna inanırız. Ayrıca kendisinden bir *kerâmet* zuhûr eden kimse hakkında onun Kitâb ve Sünnete bağlılığına bakarız. Eğer onlara bağlılık üzere ise bunun bir kerâmet, aksi takdîrde Allah Teâlâ tarafından kendisine verilen bir *istidrâc* [hâli] olduğuna inanırız. *Meselâ* kimi sihirbazlar ve büyücüler eliyle -hem kendileri hem de onlara aldananlar hakkında bir fitne/bir imtihân olarak- husûle gelen [olağanüstü] şeyler gibi...

(18)- Yine şuna îmân ederiz ki *gayb*ı Allah Teâlâ'dan başka kimse bilmez.. Ama Allah, peygamberlerinden -cümlesine salât ve selâm olsun- dilediği kimseleri vahiy yoluyla gaybından belli şeylere muttali kılmış olabilir. İns veya cinden olsun gayb ilmini bildiğini iddiâ eden kimsenin ise yalan ile Allah'a iftirâda bulunduğuna inanırız. Herhangi bir *kâhin*e, *arrâf*a veya *sihirbaz*a gitmez ve bunları asla tasdîk etmeyiz.

(19)- Muvahhidlerden *ehl-i kebâir*'in/*büyük günah sâhibleri*nin ve [küçük günah işlemiş] günahkâr kimselerin -Allah'a şirk koşmamışlarsa eğer- cehennemde ebedî kalmayacaklarına; Allah'ın meşîeti ve hükmü dâhilinde olduklarına, dilerse onları rahmetiyle affedeceğine, dilerse de adâletiyle onlara azâb edeceğine inanırız.

(20)- Müslümanların emîrleri/idârecileri ve âmmelerinden *berr* ve *fâcir* [iyi ve/ya kötü] kimselerin arkasında namaz kılmanın doğru olduğuna inanırız. Onlardan ölen herhangi bir kimsenin cenâze namazını kılarız. Kestiklerini yeriz. Bizim kıldığımız namazı kılan, bizim yöneldiğimiz kıbleye yönelen ve bizim kestiğimiz şeyi yiyen bir kimsenin Müslüman olduğuna inanırız ve bir Müslüman hakkında, küfür, nifâk ve/ya şirke [/onun kâfir, münâfık veya müşrik olduğuna] ondan bunları gösteren herhangi bir [açık] karîne/hâl sâdır olmadıkça şâhidlik etmeyiz. İçinde olana dâir hesâbını ise Allah Teâlâ'ya bırakır/Ona havâle ederiz. Bidat ehlini kerîh görüp/sevmez ve onların bidat ve dalâletlerinden berî olduğumuzu ilân ederiz.

(21)- Kabir fitnesine, kabir nimetlerine ve kabir azâbına, kezâ insânların Kıyâmet Günü hesâba çekilmek üzere yeniden diriltileceğine/*ba'subadelmevt*'e îmân ederiz. Kur'ân'da ve sâbit/sahîh Sünnet'de vârid olan, Kıyâmet Günü *mîzân*ların kurulacağı ve [amel defterleriyle ilgili] *dîvân*ların yayılacağı gibi husûslara îmân ederiz. Aynı şekilde Cehennemin iki yakasına kurulacak olan ve insânların -îmânları ve amelleri derecesinde süratlerle- üzerinden geçeceği *Sırât*'ın varlığına da îmân ederiz.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in *havz*ına ve Onun *şefâat*ine îmân ederiz. Cennet ve Cehennem'in hak olduğuna îmân ederiz ki her ikisi de mevcûd olup fenâ

bulmazlar. Müminlerin, Kıyâmet Gününde Rablerini göreceklerine ve Onu *rü'yet* konusunda bir meşakkate uğramayacaklarına da îmân ederiz.

(22)- Kur'ân'ın Allah katından indirildiğine; Kelâmullah olduğuna; *gayr-ı mahlûk* olduğuna; [keyfiyyeti bize malûm olmaksızın] Ondan sâdır olup Ona döndüğüne; onu Emîn-i Vahy'i Cebrâîl aracılığıyla Kulu ve Resûlü Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e indirdiğine îmân ederiz.

(23)- Kullardan, yaratılmışlardan, ölülerden ve kabirlerden/türbelerden [meded-yardım dilemenin:] *istiğâse*'de bulunmanın, onların zarar veya fayda verme kudreti taşıdığına inanmanın şirk olduğuna, Allah'ın mahlûkatından herhangi bir şeyle [bu şekilde] *tevessül*de bulunmanın câiz olmadığına inanırız. Kabirleri, Sünnet'in yolu dışında [/Sünnet'e aykırı bir şekilde] inşâ etmenin, onların üzerine kubbe dikmenin, üzerlerinde bayraklar [/belli alâmetler] yükseltmenin ve türbeler edinmenin, Şerîat'ın nehyettiği bir bidat olduğu kanâatini taşır ve bunların görünümlerinin-alâmetlerinin emr-i bi'l-marûf ve neyh-i ani'l-münker çerçevesi içinde -tabîî ki buna güç yetirilmesi ve öyle bir durumda bunun, ondan daha büyük bir münkere yol açmaması hâlinde- izâle edilmesi gerektiğine inanırız.

(24)- Cihâd'ın Kıyâmet Günü'ne kadar devâm edeceğine ve ne bir zâlimin zulmü ne de bir âdilin adâletinin ona mâni olabileceğine; Müslümanların berr ve/ya fâcir emîrleri ve âmmeleriyle birlikte yapılabileceğine, yine onun umûm itibâriyle bir farz-ı kifâye olduğuna, bir kısım bu farzı edâ ettiğinde bu farziyyetin diğerlerinin üzerinden düşeceğine, şu üç durumda ise farz-ı ayn hâline geleceğine inanırız:

a- Düşman saf müminlerin safıyla karşı karşıya geldiğinde cihâd farz ve ondan geri durmak/veya safdan kaçmak harâm olur.

b- Allah'ın indirdikleriyle hükmeden ve müminlere dost kâfirlere ise düşman olan Şer'î İmâm [Halîfe/Sultân, bir] seferberlik çağrısında bulunduğunda onun çağrısına icâbet etmek ve onunla birlikte Allah yolunda cihâd için harekete geçmek farz olur.

c- Sâil düşman Müslümanların topraklarına girdiğinde veya dînleri, cânları, ırz u nâmûsları veya mâlları cihetiyle onlar için bir tehdîd oluşturmaya başladığında cihâd vâcib/farz ve şu günümüzde olduğu gibi farz-ı ayn olur.

(25)- Dîn konusundaki masiyetleri ve eksikliklerine rağmen müminlere nusretde bulunmanın/onlara yardım edip destek vermenin, Akîde hakkı ve İslâm kardeşliği dolayısıyla dînî bir vecîbe olduğuna inanırız. [Nitekim âyetde şöyle buyrulmuştur:] «Ve eğer dîn husûsunda sizden yardım isterlerse yardım etmek üstünüze borçtur.» [8/el-Enfâl, 72] Yine şuna inanırız ki mümin müminin dostudur; kâfirler ve münâfıklar ise birbirlerinin dostlarıdır. Her kim ki kâfirleri, mürtedleri ve münâfıkları dost edinirse Allah Teâlâ'nın: «...Sizden her kim onları dost edinirse muhakkak o da onlardandır...» [5/el-Mâide, 51] buyurduğu gibi o da onlardandır. Müslümanlara karşı kâfirlere arka verip onlara destek olmanın Allah'ın dîni karşısında küfür olduğuna inanırız. Herhangi bir zorlama veya zarûret hâli olmaksızın müşriklerin arasında ikâmet eden [ve onların

diyârında yaşayan] kimsenin, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisinden berî olduğunu bildirdiği bir günahkâr olduğuna inanırız.

(26)- Hâkimiyyet Tevhîdi'nin, Ulûhiyyet Tevhîdi ile Ubûdiyyet vecîbelerinin en temel cüzlerinden ve onun en sağlam dayanaklarından biri olduğuna; kezâ, Allah'ın indirdiği şeylerin dışında ve Allah'ın ahkâmına rağmen teşrî'de (yasamada) bulunup kânûn çıkaran kişinin küfür ile riddete düştüğüne ve İslâm Milleti'nin dışına çıktığına; Allah'ın indirdiğinin dışında hükümlerle hükmeden yöneticilerin hepsinin ise, Allah Teâlâ'nın onları vasfettiği şekilde, «İşte onlar kâfirlerin», «Zâlimlerin» ve «Fâsıkların» «ta kendileridir» olduğuna, yine bütün bu sıfatların ve bunların üzerine terettüb eden hükümlerin kendileri hakkında geçerli olduğuna, Müslüman olduklarını iddiâ etseler bile -Allah'ın ahkâmına rağmen/bunlara karşı kânûn çıkarma/yasamada bulunma, kezâ Allah'ın indirdiğinin dışında hükümlerle hükme koyulma işine bulaştıkları için- mürtedler olduklarına inanırız.

(27)- Müslümanların ülkelerini işgâle girişen ve Müslümanlara karşı saldırıya geçen Sâil Kâfir Düşmanları, kezâlik Allah'ın dışında teşrî'de bulunup Müslümanlara Allah'ın indirdiğinin dışında şeylerle hükmeden Mürtedleri def' ve bertaraf etmenin, onları Müslümanlardan uzaklaştırmanın şu günümüzde her Müslümanın üzerine bir farz-ı ayn ve her Müslümanın onlara karşı cihâd etmekle mükellef olduğuna, ayrıca Allah'ın hiçbir câna kaldıramayacağı yükü yüklemeyeceğine, dolayısıyladır ki onlara karşı eliyle cihâd edenin mümin, diliyle cihâd edenin mümin ve kalbiyle cihâd edenin mümin, bu[sonuncusu]nun ise [bu konuda] îmânın en zayıf derecesi olduğuna, hiç kimsenin cihâddan geri kalmak konusunda bir mazereti bulunmadığına ve mazeret sâhiblerinin ancak ve ancak Allah'ın kendileri hakkında mazeretlerini geçerli saydığı -âmâ, topal, hasta kimseler [meselâ bkz: el-Feth, 17]; [cihâd için hazırlık namına] infâk edecek bir şey bulamayanlar [bkz: et-Tevbe, 90-93]; yine bu uğurda hiçbir çareye gücü yetmeyen ve hiçbir yol bulamayan zayıf-güçsüz kimseler gibi- şer'î anlamda mazeret sâhibleri olduğuna inanırız. [Nitekim o mazeret sâhibleri] Allah'a ve Resûlü'ne karşı ihlâs-samîmiyyet taşıdıkları müddetce *(iyi hâl sâhibi ve ihlâs eri olan:) Muhsinler*i muâhazeye/onları sorumlu tutup-kınamaya bir yol yoktur ki, her kişi kendi nefsinin *muhâsib*idir ve Allah da onun üzerine bir *murâkıb*dır.

(28)- Allah'ın Kitâbı'nda geçen ve Resûlullah'ın sahîh sünnetiyle sâbit olan her şeye cümleten ve tafsîlen îmân ederiz.

Rab olarak Allah Teâlâ'ya, Dîn olarak İslâm'a, İmâm/Kitâb olarak Kur'ân'a, Nebî ve Resûl olarak Efendimiz Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e râzı olduk. Allah azîmuşşan'a istiğfârda bulunur ve Ona tevbe ederim.

Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in Akîdesi'ni -ki Allah Teâlâ'ya kendisiyle kulluk ettiğim akîdem budur ve bu konuda minnet sadece Onadır; lütuf da yalnızca Onun lütfudur; Kendisini râzı edecek yol üzerinde bizi sâbitkadem kılmasını da yine Ondan niyâz ederim- özetlemeye çalıştığım bu fasıldan ayrılmadan önce şu konu[lar] üzerinde durmak istiyorum. [...!!!]

İslâm Akîdesi'nin Bir Müslüman'ın Kalbinde Diri Bir Şekilde Var Olmasının ve Gerçek Hayâtda Tatbîk Edilmesinin Bazı Etkileri

Bu, pek geniş bir konudur ve hakkında pek çok kitâb yazılmıştır. Araştırmamızın asıl gâyesinin dışına çıkmamak için burada bu konuya, Îmân ile İslâm'ın rükünlerinin bir Müslümanın rûhu ve ahlâkı, davranışları ve gidişatı üzerindeki etkilerine kısaca değinmeye çalışacağım.

● Bir Mümin, Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna gerçekten ve sıdk ile şehâdet ettiğinde; yüreği onunla dolduğunda; onun envârı aklına ve varlığına sirâyet ettiğinde; inançları ve düşüncelerinin, ahlâkı ve davranışlarının üzerine yansıdığında, kendisi, yüceliği ve rif'ati itibâriyle bambaşka, harikulade bir insâna dönüşür; hem kendisi olarak bizzât hayır olur hem de o hayrı çevresindekilere bir ışık gibi yayar.

Nitekim o, **Lâ İlâhe İllallah** *düstûruna* inanmakla şu kâinatın Allah'tan başka bir Yaradanının, Ondan başka bir Rabbinin olmadığını ve kendisine gerçekten ibâdet/ kulluk edilecek merciin de ancak ve ancak Allah Teâlâ olduğunu bilir. Bunu bilir ve Allah'ın Esmâ-i Hüsnâsı ve Yüce Sıfatlarıyla ilgili tasavvuru onun üzerine yansır. Böylece bilir ki Mâlikü'l-Mülk Allah'tır; her şeyin hükmü ve idâresi Onun elindedir. Şu kâinatta hiçbir şey Onun izni olmadıkça ne bir zarar ne de fayda verebilir. Bilir ki Hâlık ve Râzık Odur. Muhyî ve Mümît Odur. el-Hakemü'l-Adl, el-Gafûru'r-Rahîm ve el-Azîzü'l-Cebbârü'l-Mütekebbir Odur... Yine şuna îmân eder ve bilir ki, el-Hâfidu'r-Râfi', el-Mu'izzu'l-Muzill, el-Kavî, el-Kahhâr ve el-Kayyûm yalnızca Odur. O ki Onu ne bir uyuklama tutar, ne de bir uyku... Yeryüzünün karanlıkları, dehlizlerinde olsun, kuru veya yaş olsun, hardal danesi miskâlince olsun hiçbir, ama hiçbir şey Ona gizli kalmaz. Emir ve yaratma [sadece] Onun elindedir. Mahlûkatını [hakkıyla] gören ve onların işlerinin müdebbiri olan es-Semî', el-Basîr de O.. Allah Teâlâ'nın sâir Esmâ-i Hüsnâsı ve Yüce Sıfatlarının envârıyla ilgili bütün hâller de böyledir. Evet, bunları bilmekle nefsi bir itmi'nâna erer; rûhu bir huzûra kavuşur ve artık faydayı yalnızca Ondan umar, zarardan da ancak ve ancak Ondan gelirse korkar. Böylece muazzez, mükerrem ve dosdoğru bir insân olur. Ne şehvetler/kötü arzu ve istekler ona galebe çalabilir ne de şeytân onu saptırabilir. Beşerî zaaf sebebiyle ayağı kayacak olsa bile kendisinin Gafûr, Rahîm ve Tevvâb bir Rabbi olduğunu bilir ve derhâl Ona yönelip hemen tevbe eder. Ameli cihetiyle iyi bir hâle ulaştığı zaman ise kendisinin Kerîm, Halîm ve Şekûr bir Rabbi olduğunu bilir; amellerini arttırmaya ve bu yolda [daha iyi bir şekilde] gayret göstermeye çalışır.

Rûhu, **Muhammedun Resûlullah** envârı ile dolduğunda bilir ki O, Allah'ın Emîn Elçisidir. Kur'ân Ona, insânlara bir hidâyet, bir rahmet ve bir nûr olmak üzere Rabbi tarafından indirilmiştir. Yine bilir ki, es-Sâdıku'l-Masdûk olan Odur. Kendi hevâ ve hevesiyle konuşmayan, konuştuğu şey ancak Ona vahyedilen bir vahiy olan Odur.

İşte bu hâl kendisi için tahakkuk ettiğinde yüreği Allah'ın Kitâbı'na îmân ile dolar. Adımlarını onun hidâyetiyle ve onun yolu üzre atmak için çırpınıp durur. Onun helâl kıldığını helâl, harâm kıldığını da harâm beller. Onun hidâyetine tâbi olarak yol alır.

Seyyidü'l-Mürselîn Resûl-i Rabbi'l-Âlemin olan Muhammed [Mustafa] sallallahu aleyhi ve sellem'i kendisine bir örnek, bir numûne-i imtisâl edinir. Dolayısıyla Onun sünnetine râm olur; Onun adımlarını takîb eder ve [zorluklar, sıkıntılar karşısında] Onun sabrını kendisine bir ayna kılar. Nitekim en güzel örnek, en mutenâ numûne-i imtisâl olarak O kendisine yeter... Öyle bir Peygamber ki Allah beşeriyyeti Onunla kurtuluşa ulaştırmış ve Kendi izni, Kendi hidâyetiyle onları karanlıklardan aydınlığa ve dosdoğru bir yol olan sırat-ı mustakîme Onunla çıkarmıştır.

● Bir Mümin, **namaz** için kâmet getirdiğinde, onun tesbîhatına oturduğunda, onu gerektiği gibi edâ ettiğinde ve namazı kendisini, [sözlü veya fiilî] çirkinliklerinden ve kötülüklerinden nehyedip/alıkoyduğunda o namaz kendisi için sabahı akşamıyla her gün beş kez oturduğu bir Tanrı sofrası ve her gün için tekrarlanan bir buluşma sâati olur. Allah için kıldığı nâfile namazlar ise ayrı... Beş buluşma sâati ki o vakitlerde Allah'ın huzûrunda dîvân durur.. Onun azametini hisseder.. her rekâtda yineleyerek Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd eder.. Onun Rahmân ve Rahîm, Dîn Günü'nün Mâliki olduğunu bilir.. İbâdet ile Ona yönelir ve "İyyâke na‘budu ve iyyâke nesta‘în", "İhdina's-sırâte'l-mustakîm" demek sûretiyle Ondan hidâyet [üzre sâbitkadem olma] niyâzında bulunur. Allah'tan, sâlih seleflerinin izinde bir seyir ve kendisini onlarla, onlardan biri kılmasını "Sırâtellezîne en‘amte aleyhim" kavlinin anlamına tâlib olarak ister. Aynı şekilde Mevlâ Teâlâ'dan kendisini, *kendilerine gazab olunanlar* ve *dalâlet ehli olanlar*dan şekâvet ehli kimselerin yollarından/hâllerinden uzak kılmasını diler. O kendilerine gazab olunanlar ki Yahûdîlerin hâli örneğinde olduğu gibi hakkı bilmiş ve onu bile bile bir kenara itmişlerdir. O dalâlet yoluna sapanlar ki Hırıstıyanların hâli örneğinde olduğu gibi kalbleri kaymış ve hakka hidâyete aslen bir yol bulamamışlardır... [Evet, Müslüman kişi] Allah'ın âyetlerini okumaya devâm ettikçe o âyetlerin envârı onun kalbinde yayılır. *Rükûa* gider, *tekbîr* ve *tehlîl* getirir, *tesbîh* ve *tahmîd*de bulunur. Ondan sonra oturur ve Allah için *tahiyyât*ı okur; Allah'ın Peygamberine ve Onun Ashâb-ı Kirâmına salât u selâm getirir. Böylece onlara âidiyyet-bağlılık, onların izinde gayret, onlara yakınlık duygusunu hisseder ve o hâl üzre "Esselâmu aleynâ ve alâ ibâdillahi's-sâlihîn" diyerek onları selâmlar. Sonra pür-îmân, pür-yakîn üzre Tevhîd Şehâdeti ile şehâdet getirir; akabinde Allah'ın, Seyyidü'l-Evvelîn ve'l-Âhirîn olan Habîbi'ne, Onun tâhir-tayyib Âli'ne ve Ashâbı'na salât eder.

İşte böylece o namaz kendisi için Allah'ın huzûrunda yenilenen bir buluşma olur. İyi gidişatı ve güzel ahlâkı üzerinde ciddiyyetle berdevâm olmayı kendisine hatırlatır. Böylelikle günah ve masiyet namına işlediği şeylerden hayâ eder ve [manevî] kir namına üzerine bulaşan şeyleri o namazın yıkamış olması kendisini sevindirir.

● Aynen namazın olduğu gibi **zekât**ın da nefis tezkiyesi ve rûhun arındırılması, kezâlik cimrilik ve hasîsliğin bastırılması, Allah'ın muhtâc kullarıyla dayanışma ve yardımlaşma duygusunun hissedilmesi, Allah için kardeşlik bağı içinde onlara karşı mesûliyyet bilinci gibi konularda kendisine hâs etkileri vardır.

● **Oruc**un da kendisine hâs nişâneleri, nefsî ve bedenî etkileri; irâdenin gücü ve nefis ile rûhun arındırılması üzerinde, kezâ duygu ve düşüncelerin şu dünyadaki aç

kimselerin hissiyatına ortak olmak sûretiyle bir safiyet kazanması noktasında ona mahsûs yansımaları vardır.

● Mümin *kişinin şahsiyyetin*in inşâsında **Hacc**'ın da kendisine mahsûs nişâneleri, anlamları ve semereleri vardır. Îmân kardeşliğini, her milletden ve her renkden olup nice uzak yollardan gelmiş, dünya ziynetini üzerlerinden atıp eşitlik, huzûr ve barışın bütün anlamlarını üzerinde taşıyan gâyet sade tek bir giysiye bürünmüş, böylece, Rahmân'ın huzûrunda -kendilerine Haşr-i Ekber gününü hatırlatan bir topluluk içre- dîvâna durmuş kimselerle birlikte ve o haccla hisseder. İşte bu [hâl], hayır yolunun girizgâhında aşk ile yeniden seyre koyulmaya muharrik bir güç olur.

● Hiç kuşkusuz kalb, erkân-ı îmânın envârıyla dolduğunda, rûh ve nefis de onun füyûzatı ile rahmet hâllerini yaşadığında Allah'a, Onun Esmâ ve Sıfâtına olan îmân nefsi doldurur; onun üzerindeki yansımasını güzel ahlâk olarak bulur ve onu sadece Allah'a karşı havf ve recâ ile hareket etmeye götürür. Böylelikle insân mâsivallah namına ne varsa onların tamamından soyutlanır ve bu hâl onun için muvâzeneli, mükerrem, ciddî ve merhametli bir şahsiyyet vücûda getirir.

● Allah'ın kitâblarına, Onun bütün risâletlerine/resûllerine ve nebîlerine -Allah'ın salât ve selâmı cümlesinin üzerine olsun- îmân ve bir Müslüman'ın onların sîretleri/hayâtlarından, Allah yolunda marûz kaldıkları işkence ve çilelerden, Allah'ın davetini teblîğ yolunda gösterdikleri sabır ve sebâtlarından belli şeyleri bilmesi mümin kişiyi, bu yekpâre-yegâne Ümmet'e ve -şu yerküre üzerinde insânın varlık gösterdiği ilk ândan, Allah'ın salât ve selâmı cümlesinin üzerine olsun Âdem'den Nûh'a, İbrâhîm, Mûsâ ve Îsâ'ya, en nihâyet Hâtem-i Enbiyâ Muhammed Mustafa'ya varıncaya kadar ileriye doğru hep seyir hâlinde olan ve tarih boyunca o peygamberler arasında gelip geçmiş davetlerden, peygamberliklerden, sabır ve sebât ehli mücâhid milletlerden müteşekkil- bu şanlı kâfileye âidiyyet ve ona bağlılık duygusunu hissetmeye iletir.

● Âhiret Günü'ne îmâna gelince.. Hiç şübhesiz bu, Allah Teâlâ'nın mümin kuluna bahşettiği en büyük nimetlerden biridir. İnsâna, adl-i İlâhî'nin kemâlini hissettirir ve *şu* dünyada hesâbı görülmeyip cezâsı verilmemiş haksızlık ve mezâlim namına ne varsa bunların orada, Allah'ın Kıyâmet Günü için adâlet terâzilerini kuracağı o günde inceden inceye sorulacağını ve [şaşmaz bir] adâlet ile hesâbının görüleceğini bilir. Bu hâl onu, zulmetmek, haksızlıkla haddi tecâvüz etmek veya Rabbinin hakkı, kendi nefsinin hakkı veya diğerlerinin hakkı konusunda yanlış yapmak husûsunda Allah'a karşı haşyet duygusuyla doldurur. Aynı şekilde Allah'ın rahmetini, Onun sonsuz adl u ihsânını ümîd etme hissiyle doldurur. Bu da kendisini daha fazla hayır, daha fazla ecir ve sevâb kazanma arzusu, umuduyla doldurur. Böylece ibâdet ve tâat, oruç ve namaz, hacc ve zekât, cihâd, emr-i bi'l-marûf ve nehy-i ani'l-münker, hayır işleme ve şerden ictinâb etme gibi amelleri edâya koyulur. Hiç kuşkusuz Âhiret Günü'ne îmân, bir huzûr, saâdet ve rahmetdir ki [insânda] sükûnet ve rızâ hâllerini doğurur; [mümin kişiyi] fedakârlığa, hayır ve hasenat yolunda diğerkâmlığa götürür.

● **Kazâ ve Kader**'e, Allah neyi dilediyse onun olduğuna, neyi dilemediyse onun olmadığına, kezâ, Lâ havle velâ kuvvete illâ billahi'l-aliyyi'l-azîm düstûrunun sırrına

ve Allah'ın her şeye kâdir olduğuna ve her şeyi ilmiyle çepeçevre kuşattığına îmân meselesine gelince;

Hiç şübhesiz kadere îmân, mümin *kişiye*, Allah tarafından bahşedilen [en] büyük nimetlerden biridir. Çünkü o, rızâyı, iç huzûru ve teslîmiyyeti; metânet ve şecâati, âlicenâblığı ve sebâtı; insânlardan korkmamayı, onlara ve onların elindeki şeylere rağbet/ve tamah etmemeyi doğurur. İşte o zaman onun içinde Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetinin envârı parıldamaya başlar ki, o nûrların birinde şöyle geçmektedir:

«Ey evlâd![...] **Allah'ı** [:Onun emir ve nehiylerini] **gözet ki Allah da seni gözetsin** [korusun]. **Allah'ı gözet ki Onu karşında bulasın.** [Bir şey] **istediğin vakit Allah'tan iste. Yardım dilediğin vakit de Allah'tan dile. Şunu bil ki** [bütün] **Ümmet sana bir fayda vermek üzere toplanıp bir araya gelse sana Allah'ın senin için yazdığından ziyâde bir fayda veremezler. Ve yine şunu bil ki** [bütün] **Ümmet sana bir zarar vermek üzere toplanıp bir araya gelse sana Allah'ın senin için yazdığından ziyâde bir zarar veremezler. Kalemler kaldırılmış ve sahîfeler kurumuştur.»**

Evet vallâhi.. kalemler kaldırılmış, sahîfeler kurumuştur ve de başımıza Allah'ın bizim hakkımızda yazdığından gayrı bir şey gelmeyecektir. Mevlâmız Odur; öyleyse müminler Allah'a tevekkül etsinler.

Acaba hangi güç, o zayıf beşer nefsinin içinde bu gibi nûrları doğurabilir. Allah'a karşı beslenen ümîd ve recâ duygusunun yerini ne tutabilir. Böyle bir şeyi Allah'ın dışında o zayıf yaratılmışlar nezdinde aramaya kalkışan biri hiç iflâh olur mu..!

İslâmî ibâdetler ve îmânî hakîkatlerden olan bu rükünlerin envârı her ne zaman Allah'ın Kitâbı ve Resûlü'nün Sünnetinde parıldayacak olsa hiç kuşkusuz her türlü hayrın kapısını açar ve her türlü şerrin kapısını kapatır.

Bu konuda söylenecek sözlere bir pâyan olmaz. Çünkü alanı pek geniş olduğu gibi hoş ve güzeldir de... O yüzden bu konuda [sadece] özet kabîlinden bazı şeyleri zikretmeye çalışacağız:

Şübhesiz bunlar, kişinin bunlara îmân derecesine ve bu yolda gayret gösterme kudretine bağlı olarak [bir] aklığı ve paklığı, rûh temizliğini, zâhir ve bâtın itibâriyle azâların nezâfetini, kezâlik, Allah yolunda ve müminlerden zararı savuşturmak için fedakârlığa hazır olma hâlini ve hayât içre saâdeti doğurur.

Ana-babaya iyi davranmayı; sıla-i rahmi gözetmeyi; âile sevgisini; zayıflara karşı şefkati; eşin eşe vefâsını, çocuklara merhamet ve onları güzel ahlâk üzere terbiye edip kendileri için hayırlı olan yolunda gayret göstermeyi doğurur.

Dostlara karşı samîmiyyeti ve vefâyı; vatan ve Ümmet sevgisini; düşmanlara, zâlimlere, mücrimlere ve müfsidlere buğzetmeyi doğurur.

Yüksek ahlâkı ve dosdoğru gidişatı; yakîni ve sabrı; rızâyı ve teslîmiyyeti; keremi ve şecâati; güzel örneklere ittibâyı; mümin kişinin, çevresindekilere ve kendisinden sonrakilere örnek olma yolunda gayret göstermesini; kezâ Maiyyetullah duygusunu;

insânlığın hayrı için çıkarılmış, Allah'ın onlardan ve onların da Allah'tan râzı olduğu, beşeriyyetin en güzîdeleri/insânlığın özü olan bir kâfileye âidiyyet/ve bağlılık hissini; bâtıl karşısında salâbeti ve üstünlüğü; ayrıca huzûru ve sükûneti, haşyeti ve hilmi, ihsânı ve güzel ahlâkı, yumuşak huyluluğu ve teennîyi, rıfkı ve rahmeti doğurur.

Müminlere karşı yumuşak başlılığı ve onlara şefkat göstermeyi doğurur. Rikkat-i kalbi ve haşyet, merhamet ve tevbe yolunda dökülen bir damla yaşı Müslümana bir alem kılar. Beri taraftan küfre ve küfür ehline karşı şiddetli, kâfirlere ve münâfıklara karşı sert/ve tavizsiz olmayı doğurur. Tabîî onların da hidâyete ve rahmete ermesini dileyerek ve onlara karşı muâmelede adâlet yolunu tutarak... Ayrıca rızâ veya öfke hâlinde olsun mahlûkata insâf ve adâletle davranmayı doğurur.

İnsânların elinde olan şeyler karşısında iffet ve nezâheti; hem Allah sevgisini hem [el-halku ıyâlullâh fehvâsınca] Onun mahlûkatına karşı sevgiyi, onlara iyilik ve fayda yolunda çalışma gayretini; kezâ müminlere dostluk ve kâfirlerden berî olma inancını doğurur.

Allah'a kavuşma sevgisini ve Onun mahlûkatına karşı tevâzuyu...

[Velhâsıl] güzel ahlâk çerçevesi içinde yer alan her şeyi doğurur ve kişiyi bunun zıddı olan her şeyden ise uzaklaştırır.. Kötü ahlâkdan, kötü huylardan, kötü âdet ve davranışlardan [ilh]... [Dediğim gibi] konunun alanı bir hayli geniş olup bu kadarına işâretle iktifâ edelim.

● Ayrıca Allah'ın, mümin kullarına vaadine, onlara nusretine, onları yeryüzünde hükümran kılacağına ve bunların doğruluğuna îmân etmek, mümin kişiye bir yakîn kazandırır. O hak vaad ki onun hakkında pek çok Kur'ân âyeti ve sahîh hadîs vârid olmuştur. O yakîn ise müminin hem dünyada hem de âhiretde nusret ile kurtuluşa ulaşacağı, bu Dîn'in hükümran olacağı, onun güneşinin bütün âlemi sarmak üzere yükseleceği, gece ile gündüzün ulaştığı her yere ulaşacağı, onun mensûblarının ve dostlarının Kıyâmet Gününde hem felâha hem de Allah'ın rızasına ermekle bahtiyar olacaklarına ilişkin bir yakîndir. *Evet* bu yakîn, seyir boyunca lâzım olan azmi, sabrı ve sebâtı doğurur. Çünkü sabır, yakînin çocuğudur.

● Yine îmân, amel sâhiblerinin güzel ecrini, muhlis mücâhidlerin büyük sevâbını, gerileyerek değil ilerleyerek cân veren sabır-sebât ehli şehîdlerin güzel âkıbetlerini getirir. Sebât ve yakîn sâhibi bu mümini, rüzgârların onu sarsamayacağı, fırtınaların onu yerinden oynatamayacağı bir dağ hâline getirmek üzere ki bu da hiç kuşkusuz Allah'ın bahşettiği sebâtın semeresidir. O mümin şunu bilir ki, eğer bir şehîd olarak Rabbine mülâki olursa hiç şübhesiz o, bir *sıdk meclisi*nde, kudretine pâyan olmayan bir Melîk'in katında rızıklandırılan bir diridir ve en *yüce dostların meclisi*ne, Nebîler, Sıddıklar, Şehîdler ve Sâlihler ile birlikte olmak üzere oraya doğru yükselmektedir. Onlar ne güzel yârândır/ne güzel dostlardır. İşte böylece meşakkatler kendisine hafîf gelmeye başlar; zorluklar artık onun gözünü yıldırmaz. İki güzellikten birine, ya zafer ya şehâdete doğru emîn adımlarla yürür.

Akîde ve Örnekler:

Hiç kuşkusuz bu akîde, İslâm tarihinde sadece güzel nasslar, Kur'ân-ı Kerîm ile Sünnet-i Mutahhara'da ve âlimlerin kitâblarında yer eden yalın satırlar olarak kalmamıştır ve daha ilk ândan itibâren yeryüzünde onun örnekleri varlık göstermiş ve diri birer numûne olarak şu yeryüzünü adımlamıştır. Nitekim Seyyid-i Veled-i Âdem olan Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, her şeyde kendisine uyulacak [en güzel] örnek ve numûne-i imtisâl olmuştur ki O, numûne-i imtisâl/en güzel örnek/en güzel rehber olarak kâfidir. İşte o günden itibâren ve ilk nesille birlikte örnekler peşpeşe görülmeye başlamıştır.

Allah cümlesinden râzı olsun öncelikle Hz. Hatîce, sonra Ümmehât-ı Müminîn örnekleri... Sâhibine salât u selâm olsun Muhammedî Medrese'nin talebeleri olan Sahâbe... Allah cümlesinden râzı olsun Hz. Ebû Bekr, Hz. Ömer, Hz. Osmân ve Hz. Alî örnekleri... Bedir Ehli, Rıdvân Biati Ashâbı... Muhâcirler ve Ensâr... Aynı şekilde Efendimiz'in medresesinden, bu akîdenin medresesinden Hâlid, Ebû Ubeyde, Amr, Şurahbîl ve Üsâme bin Zeyd gibi kahraman fâtihler çıkmıştır. Yine o medreseden Sahâbe'nin âlimleri olan Muâz, İbn Abbâs, Abdullah Bin Mesûd ve Ubeyy Bin Ka'b gibi zâtlar çıkmıştır. Allah onlardan ve Resûlullah'ın cümle ashâbından râzı olsun.

Hiç şübhesiz o, [emsâlsiz] bir akîde ve [eşi-benzeri olmayan] bir medresedir ki, nesillerin ve çağların en hayırlı öncülerinden -Allah cümlesinden râzı olsun- [eşsiz] örnekler ve asâlet numûnesi neferler çıkarmıştır. Sonra Tâbiûn'un devri gelmiştir. Onların arasından da bu Dîn'i yayan ve seleflerinin izinde yol alan fâtih komutanlar, güzîde âlimler ve öncü davetciler çıkmıştır. Onların ardısıra gelenler ise onlara en güzel bir şekilde tâbi olan Etbâ-ı Tâbiîn'dir. Onlarla birlikte İslâm doğuda Çin, Sind, Hind, Horasan ve Maveraünnehr'e; kuzeyde Kafkasya ve Konstantiniyye sûrlarına, batıda ise Kuzey Afrika'ya, Endülüs'e ve Atlas Okyanusu kıyılarına kadar ulaşmıştır. İşte komutanlar, âlimler ve güzîde örnekler böylece kendini göstermiştir. Beri tarafta [o] müminlerin, Ümmehât-ı Müminîn ile öncü kadın sahâbelerin izinde yol alan sabır ve ihtisâb ehli hanımları da mutlaka anılmalıdır. *Evet*, bu örnekler tarih boyunca, her zamanda ve her mekânda, biri diğeri ardınca varlığını göstermeye devâm etmiştir.

Yürekler bu akîdeye bağlı kaldığı ve onun aydınlığında serpilip seleflerinin izince yol aldığında her zaman için bu parlak ve revnak örnekleri görmek mümkün olmuş ve İslâm tarihi bunlarla dolmuştur. Nitekim Arab veya Acem sâlih halîfeler, sultânlar, melikler ve emîrler o tarih içre gelip geçmiştir.. Meselâ Ömer Bin Abdulazîz, Hârûn er-Reşîd, Nûruddîn Zengî et-Türkmânî, Salâhuddîn el-Eyyûbî el-Kurdî, Mahmûd Sebuktekin el-Gaznevî el-Horâsânî, Alp Arslan es-Selçûkî, Mehmed el-Fâtih et-Türkî, Târık bin Ziyâd el-Berberî, Yûsuf bin Tâşfîn el-Mağribî ve bunların hâricinde daha niceleri...

Âlimlerden [meselâ İmâm] Ebû Hanîfe, Mâlik, Şâfiî, Ahmed Bin Hanbel, Süfyân es-Sevrî, el-Evzâî, eş-Şa'bî, Saîd Bin Cübeyr, İbnu'l-Müseyyeb, Ebû Hâzim, Tâvûs,

Muhammed Bin Eslem et-Tûsî, İbnu'l-Mübârek, el-Cüveyni, Ebû Hâmid el-Gazzâlî ve bunlar gibi daha niceleri... Allah cümlesine rahmet etsin.

Âbid zâhidler ve öncü fakîhler ki meselâ, Hasan el-Basrî, İbn-i Edhem, Cüneyd, Bişr el-Hâfî, Hâtim, es-Sakatî, el-Bistâmî, el-Herevî ve bunların dışında daha niceleri... İbâdeti ve zühdüyle öne çıkan, sâlihât-ı nisvândan olan örnekler de o kitâbları hayâtlarıyla dolduranlar arasındadır.

Yine bu medrese, bu Dîn'in birer davetcisi olan ve onu Afrika'nın kalbine, onun o ıssız çöllerine, aynı şekilde uzak deniz adalarına ulaştıran emîn tâcir örneklerini de çıkarmıştır. Nitekim bunların eliyle İslâm ta Filipinler'e, Endonezya'ya, Güneydoğu Asya'ya ve Doğu Afrika sâhillerinin tamâmına ulaşmıştır. İşte böyle.. eğer onların hikâyelerini, örneklerini ve ibretnümâ hâllerini ele almaya kalkışacak olsak şübhesiz buna cildler dahî kifâyet etmez.

Allah'a hamdolsun ki İslâm kütübhânesi, ilim, amel, cihâd, edeb, ahlâk, salâh ve istikâmet numûnesi, ne kendilerinden önceki, ne de sonraki hiçbir milletin bunların bir benzerini ortaya koyabildiği bu örneklerle ilgili zengin bir mîrâsı kayıt altına alarak muhâfaza etmiştir. Bu ise hiç kuşkusuz -insânların hayâtına karıştığında kendisini gösteren- o şâmil ve kâmil Rabbânî akîdenin bir semeresi, onun bir eseridir.

İslâm Akîdesi'nin Beşer Arasında Kaybolmasının veya Müslümanların Kalbinde Zayıflamasının Etkilerinden Bazıları

Böyle bir akîdenin benibeşer arasında adem-i vücûdunun etkilerine/netîcelerine gelecek olursak; bu konuda, gayrimüslim milletlerin ve [İslâm-dışı] medeniyetlerin tarihî seyrini ve bunların zulüm, köleleştirme, baskı ve işkence namına -kayserlerin, imparatorların, firavunların ve benzerlerinin yönetimi altında olan- sâir milletlere ve halklara yaptığı şeyleri okuyabilirsiniz.

Aynı şekilde o milletlerin, eski ve yeni tarihleri boyunca toplumlarının tefessühe uğraması, zinâ, fuhuş, fısk u fücûr, içki, faiz, buhrân ve yitmişlik gibi rezâil ile tavan yapmasını yine o milletlerin tarihcilerinin kitâbları üzerinden okuyabilirsiniz. Bir câhil onların geçmiş tarihlerinin nâdânı olsa bile hiç kuşkusuz aklı olan bir kimse onların şu günkü ahvâline bigâne kalmaz ve gözü, bu hakîkati görmek konusunda onu asla yanıltmaz. Bunun için [çeşitli] suçlarla, toplumsal hastalıklarla, boşanma ve intihâr oranlarıyla, stres ve bunalımla, haksızlık, zulüm ve savaşlarla ilgili istatistiklerin kulvarında şöyle bir dolaşmak ve o kâfir medeniyetlerin, hem kendi hem de bütün dünya halklarının başına hem geçmiş hem çağdaş dönemlerde getirdiği felâketlere şöyle bir bakmak yeterli olacaktır.

Hattâ bizzât Arablar, İslâm ve o akîde ile insânlık için ortaya çıkarılmış en hayırlı Ümmet olan bu millet, acaba bunların İslâm'dan önceki hâlleri ne minvâl üzereydi? Bir zamanlar kendisini izzetin ve şerefin zirvelerine çıkaran bu Dîn'i bir kenara attığı gün nasıl bir hâle geldi?!

Acaba Arablar [İslâm'dan önce], birbirleriyle didişip duran, güçlü olanlarının zayıf olanlarını yediği, içki mübtelâsı, türlü rezîlliklere ve zinâya batmış, taşlara ve heykellere secde eden, kızları diri diri toprağa gömen, yol kesen, sıla-i rahmi koparan az ve azınlık kesimler olmaktan gayrı neydi...

Ne bir ehemmiyyetleri vardı ne de [sâir] milletler arasında bir ağırlıkları.. yitmişlik /yolunu şaşırmışlık konusunda aynen diğer kâfir milletler gibiydiler. Şu var ki onların, o milletlerin sâhib olduğu gibi bir medeniyetleri, şanları, otoriteleri ve güçleri yoktu. Ayrıca ve tarihi, ya yanlış anlayanlar ya da bu konuda cehâletle kuşatılmış olanlar, Arab ve İslâm Ümmetinin hâlihazır gerçekliğine, Allah'ın dîninden uzaklaşmış olma hâllerine, bu hâlin -bir zamanlar doğuda veya batıda olsun kendisiyle izzet, şeref ve medeniyetin doruklarına ulaştıktan, onunla izzet bulup yüceldikten, o izzet ve şeref ile hüküm sürdükten sonra- onlar için doğurduğu netîcelere şöyle bir baksınlar.

Acaba günümüzde milletlerin en zayıfı ve en fazla geri kalmış olanları biz değil miyiz? Zâlim kâfir fâcir ve hâinlere birer numûne olanlar bizim yöneticilerimiz değil mi? Allah'ın âyetlerini az bir baha karşılığında satmış olan ekseriyyet âlimlerimiz, insânların mâllarını bâtıl/haksız yollarla yiyen, Allah'ın indirdiği apaçık beyyineleri ve hidâyeti [bile bile] gizleyen ahbâr ile ruhbân'ın/hahamlarla papazların birer örneği değil mi? Acaba -Allah'ın koruduğu nâdirin de nâdiri bir kısım hâric olmak üzere- büyük başlar[ımız] ve zenginler[imiz], fesâd/ile rüşvetin, rezâlet ile tefessühün birer örneği değil mi? Bu ümmetin içinde, Batı'nın ardısıra seğirtmeye başladığı günden beri fısk u fücûr illetleri ve toplumsal hastalıklar yüz göstermiş, kendisini içten içe kemirmiş ve onu Batı'nın tutulduğu illetler sebebiyle ve aynen onlar gibi nice illetlere, hattâ daha fazlasına dûçâr etmiş değil mi?

Daha önce yer verdiğimiz [örnek], akîdenin diri olduğu bir hayâtın örneğiydi. Şu yaşadığımız hâlihazır ise o akîdenin yitip-gitmesinin bir örneğidir ki bu, [konuyla ilgili] örneklere, tafsîlata ve uzun uzadıya açıklamalara bir işâret olarak kâfidir.

Bir sonraki mâddeye, [yani] bu faslın özü olan "Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nın Kıtâlî Cihâdî Akîdesi"yle ilgili kısma geçmeden önce, burada, mücâhidler arasında yaptığım birtakım derslerim, seminerlerim ve konuşmalarımda sık sık tekrarladığım bir mülâhazaya dikkat çekmek isterim. Cihâdî Akım'ın yaşadığı gerçekliğe tebelleş olması ve vardığı son durağa kadar onun yakasını bırakmaması hâli beni pek çok zaman yorgunluğa gark eden, kezâ beni, Kıtâlî Cihâdî Akîde için, İslâm Akîdesi'nin genel ve şâmil temelleriyle birlikte, giriş mâhiyyetinde [böyle] bir sunum yapmaya götüren sâik de bizzât kendisi olan bir mülâhaza ki o da şudur:

Mücâhidlerle uzun süre içli-dışlı olmak, onlarla sohbet ve dostluk, Cihâdî Akım'ın bir azâsı ve unsuru olmak gibi hâllerim üzerinden dikkatimi çeken, yine bunların geç dönem erleri üzerinde, özellikle de -Afganistan ve sâir örnekleriyle açık cihâd sâhaları/cebhelerinde vukû bulduğu gibi- yığınlar hâlinde seferber olma tecrübelerinde, daha önce de işâret ettiğim gibi bunların komuta kademelerinin -maalesef- o şâmil/

kapsamlı eğitime ve Cihâdî Akîde eğitimine ehemmiyyet atfetmemesi netîcesinde husûle gelen şuydu:

Hiç kuşkusuz [geç dönem] genç mücâhidlerin çoğuna, savaşmanın cihâd, İslâm'ın da bizzât cihâd [/ondan ibâret] olduğu gibisinden bir duygu-düşünce hâkim olmuştu!! Ayrıca bu hâl onlarda, [devenin hörgücünün üst noktasına teşbîh edilmek sûretiyle] İslâm'ın zirve noktası [olduğu belirtilen] bir ibâdeti edâ ettikleri ve kendilerinin o kâmil-mütekâmil cesedin geri kalan kısmından ise müstağnî oldukları gibisinden bir duygu-düşünce doğurmuştu. *Geçen fasıllar boyunca* ana yönlerine genel bir çerçeve içinde işâret etmeye çalıştığım kâmil ve şâmil akîdenin temelleri [geç dönem] mücâhidlerin pek çoğu nezdinde bir zaafa uğramıştı.

Kardeşlerime pek çok kez verdiğim şu örneği burada da tekrâr etmek isterim:

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, "**Cihâd İslâm'ın zirve noktasıdır**" meâlindeki kavli pek çok mücâhid tarafından yanlış anlaşılmıştır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in buyruğu içre yer alan bu kutlu cümle [gerçekte ne anlam ifâde ediyor onu anlamak] için mutlaka hadîsin bütününe dönmemiz gerekir:

(**Muâz** radıyallahu anhu'**dan**, demiştir ki: "Ya Resûlellah! Beni cennete sokacak, cehennemdense uzaklaştıracak bir ameli bana haber ver[seniz]" dedim. Buyurdu ki: «Muhakkak ki çok büyük bir şey(den) suâl ettin. Bununla birlikte o, Allah Teâlâ'nın kendisi hakkında müyesser kıldığı kimse için kolaydır. [Nitekim] Allah'a -hiçbir şeyi Ona ortak koşmaksızın- ibâdet edersin. Namazı kılar, zekâtı verir, Ramazân orucunu tutar, Beytullah'ı haccedersin.» Sonra buyurdu ki: «Sana hayır kapılarını göstereyim mi? Oruç [bir siper ve] kalkandır. Sadaka, günahı -su ateşi söndürür gibi- söndürür. Gece ortasında adamın namaz kılması da [böyledir].» Sonra: «Tetecâfâ cunûbuhum ani'l-medâci'i...» âyetini «...ya'melûn»a[1] ulaşıncaya kadar okudu. Ondan sonra: «İşin (Dîn'in) başı, direği ve en yüce tarafı/zirve noktası nedir sana haber vereyim mi?» dedi. "Evet ya Resûlellah!" dedim. «İşin başı İslâm'dır. Direği namazdır. En yüce tarafı/zirve noktası ise cihâddır» buyurdu. Sonra: «Bu dediklerimin hepsini [bir kıvâmda] tutan/onun sebeb-i bekâ ve kemâli olan nedir sana söyleyeyim mi?» dedi. [Ben:] "Evet ya Resûlellah!" deyince [mübârek] dilini *eliyle* tutup: «İşte şunu [gereğince] tut!» buyurdu. Dedim ki: "Ya Nebiyyellah! Biz konuştuğumuz şeylerle de mi muâhaze olunacağız!" «Hay anan senden mahrûm kal[may]a..! İnsânları yüzleri üzere ateş[-i cehennem]e düşüren dillerinin hasâdından gayrı nedir (ki)...» buyurdu." Bu hadîs-i şerîfi Tirmizî rivâyet edip «Hasen Sahîhdir» demiştir.

Hadîs tefsîre hâcet gerektirmeyecek derecede açıktır.

Nitekim işin (Dîn'in) asl'ı/esâsı/başı İslâm'dır.. erkân-ı İslâm ve erkân-ı Îmân ile birlikte İslâm'ın tamâmı... Direği ise "namaz"dır.. bütün bir ikâmeti ve ufuklarıyla..

---

[1] [es-Secde sûresi 16-17. âyetler: «[Onlar öyle kimselerdir ki] yanları yataklar[ın]dan uzaklaşır [/ibâdet için kalkıp gece kıyâma dururlar] ve Rablerine kâh korkarak kâh umarak duâ ederler ve rızık olarak kendilerine verdiğimizden de infâk ederler.» «[İşte] Onlar için, yapmış olduklarına karşılık bir mükâfaat olarak [göze nûr/gönle sürûr] ne sevinçler saklandığını hiç kimse bilemez.»]

[namazın çirkinliklerden ve kötülüklerden alıkoyduğu ise malûm]... Sonra sadaka/zekât; ondan sonra nâfileler ve gece namazı.. en nihâyet onun en yüce tarafı/zirve noktası [olarak devenin hörgücünün üst/zirve noktasına teşbîh ile dile getirilen] Allah yolunda cihâd... devenin üst/zirve noktası ise onun gövdesinin, direği ve taşıdığının üstünde olur. Sonra bütün bunların kıvâmı ve özü olan "Hıfz-ı lisân" ki bu da güzel ahlâka bir işâretdir. Çünkü "dil" ya hayra ya da şerre açılan bir kapıdır.

Daha önce dediğimi burada bir hatırlatma kabîlinden tekrâr ediyor ve diyorum ki: [Hadîsde üst noktayı veya en yüce tarafı ifâde makâmında devenin hörgücünün üst noktasına teşbîhen geçen] "Zirvetu [veya Zurvetu] Senâmihi", [açıktır ki] cesedi bir deveye teşbîh etmiştir. Acaba bir yolcu, binek olarak sadece bir hörgüç üzerinde, hattâ onun tepesine çıksa bile yol alabilir mi..?! Hörgüç, kâmil bir cesedin üzerinde düz bir şekilde durmadıkça ve sağlam direkler üzerine kurulu olmadıkça sade bir et parçası üzerinde nasıl yol alınabilir ki!

Mesele gâyet açıktır.. ve bu noktada hulâsa-i kelâm faslına geliyorum:

Allah Teâlâ'nın emrettiği şekilde bir cihâd, Kıtâlî Cihâdî Akîde olmaksızın mümkün değildir. Sahîh ve selîm bir Kıtâlî Cihâdî Akîde ise kâmil ve şâmil İslâm Akîdesi'nin temelleri üzerine, doğru, bütünlüklü ve kapsamlı bir eğitim yoluyla kurulmadıkça mümkün olmayacaktır!

Cihâdî Akım'ın örgütsel yapılarının pek çoğuna, özellikle de son dönemlerinde kapalı kalan gerçek işte budur.

Şimdilerde ve cihâdîlerin birinci neslinden olan erlerin çoğunun göçüp gittiği şu demlerde *ise* bizler, cihâdî binâyı -gelecek aşama/lar için sağlam temeller üzerinde- yeniden inşâ etmeye ziyâdesiyle muhtâcız ki o da [bütün bir] şümûlü ve kemâliyle İslâm Akîdesi'ni yüreklerde inşâ etmek ve onu [olabildiğince] köklü, güçlü kılmaktır.

Aynı şekilde ondan bir kol olarak ve yine onun üzerine kurulmak üzere Kıtâlî Cihâdî Akîde'yi inşâdır.

Bunun aksi ise -eğer Allah'ın rahmeti imdâdımıza yetişmezse- yemîn olsun ki ancak ve ancak bir felâketler zincîri olacaktır.

Kıtâlî Cihâdî Akîde'nin Ümmetin içinden çekilmesi veya yokluğu, onu yerli yerine çakılı, sönük ve selin üzerindeki çer-çöp misâli kılacak, aç kurtların ve kuduz köpeklerin şuradan-buradan çekiştirip durduğu bir av hâline getirecektir. Milletlerin çağrışıp onun çanağına üşüşmesinden sonra *tabîî ki*..! Çünkü yöneticileri ve yönetilenleriyle, âlimleri ve câhilleriyle onun sevâd-ı azamı artık selin üzerindeki çer-çöp misâli olmuş ve artık onları "vehen", "dünya sevgisi ve ölümden nefret" vurmuş *olacak*tır.

Bu Ümmetin dirilişi ise ancak ve ancak âlimlerin, davetcilerin, meşâyıhın, yazarların, edebiyyatcıların ve Müslüman mütefekkirlerle aydınların taşıyacağı bir Kıtâlî Cihâdî Akîde'nin varlığıyla, ayağa kalkma şevki taşıyan şu Ümmet içinde bu akîdeyi ekmeleriyle mümkün olacaktır. Ta ki o seçkin zümre, ilim ve basîret üzere; güzel bir örneklik eşliğinde gençlerin seyrine öncülük edebilsin.

Şurası muhakkak ki bir direnişin ve cihâdî eylemlerin, daha doğrusu askerî savaşçı bir kültürün, kezâ birtakım duyguların ve Ümmet'in gençlerinin sâhib olduğu hamâset, asâlet, şeref ve haysiyyet netîcesinde gösterilen bazı karşı tepkilerin varlığı...

Cihâdî kıtâlî birtakım ilkelerin ve böyle bir kültürün varlığı, bunlar, [İslâmî] akîdenin şümûliyyeti ve Dîn'in bütünlüğü çerçevesi içinde, ayrıca [şu] işgâl ve baskı koşullarının gölgesinde, doğru temeller üzerine inşâ edilmedikçe bazen cihâddan geri durmanın sebeb olduğu felâketlerden daha şiddetli bir felâketin habercisi olabilir.

Hiç şübhesiz silâhın, düşmanı vuran, ama seyirleri boyunca -akîde konusundaki cehâletleri ve mütekâmil eğitimin eksikliği netîcesinde- en korkunç felâketlere bizzât yol açan birtakım savaşçıların elinde olması ve/ya böyle bir hâlin varlığı, belki de Ümmet'e, Cihâd'a, Direniş'e ve hedefledikleri her şeye karşı bir zarar olarak dönebilir.

Ve belki de işler, bir karmaşa ve fitne ortamına, sapla-samanın birbirine karıştığı bir durağa doğru yol alabilir. Kim bilir belki de birtakım hıyânetlere, sapmalara, kezâlik şuûrsuz ve bir beyyine de taşımayan darbelere, saldırılara kapı aralayabilir. Oysaki Allah Teâlâ'nın bize emri şudur: «Ey îmân edenler! Allah yolunda [cihâd için] sefere çıktığınız zaman gerekli araştırmayı yapın...» [4/en-Nisâ, 94]

Koşullar, hiç şübhesiz zor ve çetindir. Düşman uyanık, İslâmî saf paramparça ve düşmanın uşakları dört bir taraftadır; yöneticilerden âlimlere, aydınlardan sayısız çıkar sâhiblerine ve kendilerine işâret olunamayacak bir kesrete varıncaya kadar her kesimin içindedir.

Kaos ve karmaşanın ayak sesleri bir kez duyuldu mu artık dem öçlerin demi olur ve karşı tepkiler varlık göstermeye başlar. İnsânlar bir taassuba kapılır ve her çığırtkanın arkasından koşar bir hâle gelirler. Bu gibi bir ahvâl içinde ise ne bir direniş ve ne de cihâd istikâmet bulur.

Binâenaleyh şümûllü İslâm Akîdesi çerçevesi dâhilinde sağlam temeller üzerine kurulu, yakîne bir sebât ve yargılara bir tutarlılık kazandıran, kezâ ahlâkı, *yani* savaş ahlâkını, onun ahkâm ve âdâbını, dost - düşman karşısındaki kânûnlarını muhâfaza altına alan doğru bir Cihâdî Akîde olmaksızın kıtâl olmaz. Şübhesiz ki bu Dîn, kâmil bir Dîn'dir. Dolayısıyla cihâd ya bu Dîn'in temelleri üzerinde bir cihâd olmalıdır ya da görülecek olan -Allah bizleri muhâfaza buyursun- bir kaos-karmaşa savaşı, fitne ve kargaşa ortamı olacaktır.

İşte âlimlerin ve İslâmî Uyanış öncülerinin mesûliyyeti de tam bu noktada başlamaktadır. Direnişi ve cihâdı komuta meydânına inmekle ki her kişi kendi nefsinden sorumludur.

Allah'ım! Teblîğ ettik, şâhid ol..! Allah'ım! Basîret üzre davet ve teblîğ, basîret üzre amel, basîret üzre cihâd ve Senin yolunda basîret üzre şehâdet husûsunda bize yardımını yâr et..!

Kitâbın konularını çok fazla uzatmış olmama husûsundaki endişeme rağmen yine de Cihâdî Akîde konusuna, şümûllü *İslâmî* akîdenin temelleri eşliğinde bir giriş yapmayı daha uygun gördüm. Nitekim üzerine bir şeyler binâ olunacak temel budur ve o olmadan işin gerisi gelmez. Umudum odur ki ârife işâret ve *bu* [gibi bir] özet kâfî gelmiştir. Allah'tan niyâzım, ilmiyle âmil âlimler ve sâdık davetcilerden Ümmet karşısında beyân sorumluluğunu omuzlamaya ve onlar arasında akîdenin ve Dîn'in esâslarını inşâya yetecek kalem erbâbı kimseler çıkarmasıdır. Ta ki biz de Allah'ın düşmanlarına karşı savaşa adanalım.. Ta ki onlar -Allah'ın izniyle- bizden ve Allah yolunda mücâhidlerden, sakınageldikleri şeyleri görsünler. Muvaffakiyyet Allah'tan.

2. Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nın Kıtâlî Cihâdî Akîdesi'nin Genel Yönleri

Allah'ın inâyetiyle bu yönleri, bu mâdde boyunca [sadece kısa] başlıklar hâlinde ve işâret yoluyla ele almaya çalışacağım. Bu -şer'î siyâsî veya yöntem eksenli fikrî veya hareket eksenli cihâdî- ilkelerle ilgili şer'î delîlleri ise şimdilik geçeceğim. Yine bu yönler arasından, geriye kalan kısımların kendisi üzerine binâ olunduğu en temel bazı noktaları seçeceğim. Bunlarla ilgili şer'î delîlleri ve ufuklarını ise -inşallah- bir sonraki mâddede ele alıp tafsilatlandırmaya gayret edeceğim.

Bidâyeten diyeceğim şudur ki, bu Kitâb'ın -bütün fasılları ve mesajlarıyla birlikte- ihtivâ ettiği işbu yöntem eksenli (menhecî) yönlerin pek çoğu, *kezâlik* -Allah nasîb eder ve inâyetini ihsân buyurursa- Direniş Çağrısı Risâleleri kapsamında bunlara eklemeye çalışacağım şeyler, Kıtâlî Cihâdî Akîde çerçevesi içinde yer alan şeylerdir. *Bunlar* ister dînî inançlar, ister şer'î ahkâm, ister şer'î siyâsî esâslar, ister yöntem eksenli fikirler, ister tarihî bilgiler, ister hareket eksenli düşünceler ve ister siyâsî konumlar/tavırlar olsun ki bunların tamâmı, mütekâmil/bütün(lük taşıyan) bir düşünce yöntemidir; esâsları birbirine bağlı bir davet, bir çağrıdır. Bütün bunlar Kıtâlî Cihâdî Akîde'dendir ki o, mütekâmil /âhenkli bir kültür oluşturur; birbirini perçinleyen bilgileri ihtivâ eder; bir îmân, fikir, inanç, edeb ve ahlâk doğurur; en nihâyet -direniş ve Allah'ın düşmanlarına karşı cihâd vazîfesini edâ etmek üzere varlık göstermesini umut ettiğim- [belli bir fikriyyat taşıyan] akâid sâhibi savaşçı mücâhidi ortaya çıkarır.

Kıtâlî Cihâdî Akîde çerçevesi içinde yer alan -ve sıradan bir mücâhidin sadece genel hatlarıyla bilmesi kabûl edilebilir olsa bile direniş kadroları ve cihâdın komuta kademelerinin *mutlaka* tafsîlatıyla ve iyice kavrayarak bilmesi gerekli- husûslardan bazıları şunlardır:

(1)- **Allah yolunda bir cihâd olarak direniş eylemine girişecek olan *[belli bir fikriyyat taşıyan] akâid sâhibi mücâhid kişi*nin, Müslümanların vâkıa-i hâlini ve ulaştıkları merhaleyi mutlaka bilmesi gerekir**. Dînî, siyâsî, iktisâdî, ictimâî ve kültürel gerçekliklerinin tamâmını... Müslümanların hâlihazır gerçekliklerinin bütün

yönlerini; Haçlı-Yahûdî ittifâkıyla kendini dayatan bu saldırı ve işgâl şartları altında yaşadıklarını... Bu eserin Birinci Bölümü'nün ele aldığı konu budur. [bkz.Cild 1-1]

(2)- **Mücâhid kişinin, Allah'ın Şerîatı'nın bu vâkıa-i hâlle ilgili hükümlerini bilmesi gerekir.** Bunların en başında ise özü-özetiyle şu iki husûs gelir.

a. Silâhlı cihâd ve silâhlı direniş bu sorunlar için yegâne çözümdür.

b. Bu çözüm [ile ilgili cihâd] onun üzerine bir farz-ı ayn'dır ve -amâ, topal, hasta, âciz ve kendisiyle bu farîza arasında mânia teşkîl eden bir engelle kuşatılmış kimse örneklerinde olduğu gibi şer'î mazeret sâhiblerinden biri olmadıkça- mutlaka bunu deruhde etmesi gerekir.

Bu Eser'in İkinci Bölümü'nün genel bir çerçeve içinde ele aldığı konu budur ve konunun tamâmı ve tafsîlatı -inşallah- bu faslın bir sonraki mâddesinde gelecektir.

(3)- **Mücâhid kişinin, yaşadığımız bu çatışmanın kökenlerini ve tarihin ilk demlerinden günümüze kadarki tarihî seyrini genel bir çerçeve içinde mutlaka bilmesi gerekir.** Bu ise, bu çatışmanın tarihini ve hakîkatini anlaması; en nihâyet Müslümanlar olarak bizimle Amerika ve onun çağdaş Romalı müttefikleri arasında bir çatışmaya dönüşünceye kadarki taraflarını tanıması; bunun, bizim ulu ecdâdımız ile onların *sarı oğulları*ndan olan eski Romalı ataları ve onların birbirini müteâkiben gelen boynuzları/devletleri arasında yaşanan [o eski/ezelî] çatışma[nın ta kendisi] olduğunu bilmesi; bu çatışmanın merhalelerini; kezâ, hâlihazır küresel/beynelmilel sistemin yapısını ve taraflarını, onun köklerini ve şu ânki biçimine ulaşıncaya kadar geçirdiği tarihî aşamaları[nı] öğrenmesi içindir. Bu Eser'in Üçüncü Bölümü'nün ele aldığı konu da budur.

(4)- ***[Belli bir fikriyyat taşıyan] akâid sâhibi mücâhid kişi*nin, bu çatışmanın tarihini ve Romalılarla yaşadığımız merhalelerini; bize karşı düzenledikleri ana seferleri; bu seferlerle ilgili denklemleri ve çatışan tarafları tafsîlatlı bir şekilde bilmesi gerekir.** Hak ile bâtıl arasındaki çatışmanın, özellikle de İslâm'ın harekete geçişini müteâkiben yaşanan tarihî seyrine genel bir çerçeve içinde muttali olduktan sonra [tabîî ki]... Yine onun, Romalılarla yaşadıkları çatışmadaki zafer ve hezîmet dönemlerinde Müslümanların ne hâl üzre olduklarını ve nasıl hareket ettiklerini de, sebebler cihetiyle, [yani] zafere ulaştığımızda zaferimizin, hezîmete uğradığımızda ise hezîmetimizin sebeblerinin neler olduğunu bilmesi gerekir. Ta ki kendisi, Allah'ın şu kâinat içre câri kânûnlarının o tarihî seyir boyunca nasıl tecellî ettiğini dakîk bir şekilde kavradıktan sonra ve -bunun üzerinden- şu günümüzde görülen denklemin nihâî hâlini ve [çatışan] taraflarını anlama durağına ulaşabilsin... Bundan da her iki tarafın karşı koyuş biçiminin keyfiyyetinin ve bu uğurda kullanılan yol-yöntemlerin, başvurulan vesîlelerin neler olduğunu çıkarabilsin. [Eser'in] Dördüncü Bölümü'nün tafsîlatını ele aldığı konu da budur.

Bu bölüm, [Kıtâlî] Cihâdî Akîde'nin en önemli dayanaklarından ve onun en temel esâslarından biridir. Nitekim o da şunu bilmektir: Biz kimiz; düşmanlarımız kim? Bu

çatışma/karşılaşmada bizimle beraber olan kim? Bizim aleyhimizde/bize karşı olan kim? Bunlar bilinmediği takdîrde mücâhid kişi için dengeler bozulur ve düşmanını dostundan ayırt edemez olur. Her bir düşmana karşı cihâdda başvurulması gereken yol-yöntemi, [yani] kâfirler, mürtedler ve onların destekçilerinden kime karşı kılıçla ve münâfıklar, münharifler, dalâlete düşmüşler ve bunların emsâli kesimlerden kime karşı kalemle cihâd etmemiz gerektiği gerçeğini ve bunun nasıl olacağını karıştırır.

(5)- ***[Belli bir fikriyyat taşıyan] akâid sâhibi mücâhid kişi*nin,** -yirmibirinci yüzyılın başında Allah'ın düşmanlarına karşı direniş gösteren ve çirkef/murdâr Batı medeniyetinin üzerimize saldığı Üçüncü Haçlı-Yahûdî seferlerinin öncü birliklerine karşı koyan- **bir mücâhid olarak kendi tarihî köklerini de aynı şekilde bilmesi gerekir.** Kendisine bu cihâd ile direnişin sancağını ulaştıran birtakım seleflerinin ve kendisinin de son halka olduğunu, ama bu Cihâdî Uyanış zincîrinin halkaları içinde nihâî halka olmadığını ve o Cihâdî Uyanış'ın da, ömrü yaklaşık yüzyıllık bir zamana tekâbül eden geniş çaplı bir İslâmî Uyanış'ın *semeresi* olduğunu, bu yolda ihlâs ile çalışarak seyrini devâm ettiren ve ellerinden gelen gayreti ortaya koyarak ictihâdda bulunan, dolayısıyla, ya hata eden ya da doğruyu isâbet ettiren kimselerin hata ve sevâblarından sarf-ı nazar ederek, onlardan her birinin kendisi üzerindeki hakkını bilerek ve onlara karşı Allah'ın, «Onlardan sonra gelenlerse şöyle derler: "Rabbenâ! Bizi ve bizi îmân [etmek] ile geçen [önceki] kardeşlerimizi bağışla ve kalblerimizde îmân edenlere karşı gıllügış namına bir şey de kılma/bırakma! Rabbenâ! Muhakkak ki sen Raûfsun Rahîmsin.» (59/el-Haşr, 10) kavli mûcibince muâmele yolunu tutarak bilmesi lâzım gelir.

Bu bir yandan, diğer yandan ise onların tecrübeleri, başarısızlıkları, başarıları, yanlışları ve doğrularının tarihini de bilmesi lâzım gelir. Eser'in Beşinci Bölümü'nün, üç çeyrek asırlık zaman dilimi boyunca İslâmî Uyanış'ın seyriyle ilgili olarak ele aldığı konu budur. Akâid sâhibi mücâhid direnişçi kişinin ve özellikle de -aralarından (Allahu a'lem, en az ihtimâlle yirmibirinci yüzyılın ilk evresini kendisiyle geçireceğimiz) bu direniş için bir hareket çerçevesi ve kuramlar belirleyecek mütefekkir ve yazar bir zümrenin çıkmasını umut ettiğim- komuta kademeleri ile kadroların kültürünün en önemli yönlerinden biri de budur.

(6)- ***[Belli bir fikriyyat taşıyan] akâid sâhibi mücâhid kişi*nin, -İslâmî Uyanış ile onun okullarının tarihine genel bir şekilde muttali olduktan sonra- özet bir şekilde de olsa çağdaş dönem cihâdî tecrübelerin/girişimlerin/ve hareketlerin tarihine muttali olması gerekir.** O cihâdî tecrübelerin başarısına ilişkin sebebleri ve başarısızlıklarının nedenlerini bilmesi lâzım gelir. Ta ki ortaya koyduğumuz [bu] direniş yol-yöntemine kâni olabilsin ve kendisi de bu konuda bir katkı sunabilecek, kendi merhalesine uygun düşen bir yol-yöntemi tercîh edebilecek bir kudrete ulaşabilsin. Ta ki başarısızlığa ilişkin dersleri ve nedenleri bir kez de o tekerrür ettirmesin. Ta ki üzerinde onbinlerce şehîdin cân verdiği ve onbinlerce esîrin, işkence çekmişin, yerinden yurdundan edilmişin çilelerinin durduğu bir yolda yürüdüğünü bilsin. Ta ki

ona o sancağı ulaştıran kimselerin kadrini, onların düşüncelerini, edebî mîrâsını ve çalışma yol-yöntemlerini bilsin ve basîret üzre, ehl-i hibre biri olarak yol alabilsin. Bu Eser'in Altıncı ve Yedinci Bölümleri'nin ele aldığı ve [iki kısım olarak yayınlanan] Birinci Cild'in kendisiyle hitâma erdiği konu budur.

(7)- ***[Belli bir fikriyyat taşıyan] akâid sâhibi mücâhid kişi*nin, kendisine hâs Kıtâlî Cihâdî akîdeyle ve hareket eksenli kendi çalışma yöntemiyle müsellah olması gerekir.** Hareket eksenli, tarihî ve şer'î siyâsî genel çerçeve dâhilinde daha önce geçen bilgileri idrâk ettikten sonra [tabîî ki]... Daha önce de arzettiğim gibi bu, Îmân ile İslâm erkânının esâsı üzerine kurulu olan şümûllü İslâm Akîdesi dâhilinde sağlam bir temel üzerine binâ olunmalıdır. Ayrıca bunu ekip/kökleştirme vazîfesine, mütekâmil bir eğitim yöntemi de eşlik etmelidir ki bunun ana yönlerine bu bölümün evvelinde işâret etmeye çalıştım. Üçüncü fasılda da bu konuya yer verilecektir.

(8)- ***[Belli bir fikriyyat taşıyan] akâid sâhibi mücâhid kişi*nin, içinde olduğu bu çatışmanın: "Hakîkati itibâriyle dînî, doğası itibâriyle siyâsî, yöntem olarak askerî ve üslub/söylem olarak güvenlik eksenli" olduğunu anlaması gerekir.**

Dolayısıyla onun üzerine düşen bu karşılaşmada kendi akîdesiyle silahlanmaktır ki buna yukarıda işâret olunmuştu. Aynı şekilde onun üzerine düşen, ilkelerin usûle müstenid/köklülüğünün sâbitliği ile siyâsî hareketliliğin [değişen] gerçekliği ve onun verileri arasındaki bağı anlamak, idrâk etmektir.

Nitekim bu, cihâdî komuta kademelerinin üzerine düşen bir vazîfedir. Onlar kendi siyâsî kuramlarını *iyice*/idrâk etmek zorunda oldukları gibi bunları ellerinden geldiği kadarıyla kendi savaşçılarına öğretmek zorundadır. Savaşçıların üzerine düşen ise sözkonusu bu karşılaşma/çatışma içre yer alan bu karmaşık siyâsî oyunun sevk ve idâresi konusunda kendi komuta kademelerine bağlanmaktır ki onun en zor ve en çetrefilli alanlarından biri de zâten budur. Hiç kuşkusuz şu çağda zaferlerin büyük kısmı siyâsî olarak bir netîceye bağlanır. Askerî yollar - araçlar ise günümüzde, olsa olsa siyâsî plan-programları desteklemek ve bunların belirlediği konumları/stratejileri güçlendirmek içindir. Binâenaleyh direnişin komuta kademelerinin üzerine düşen, Ümmet'in şu günümüzdeki zayıf vâkıa-i hâlini idrâk etmektir ve kendisi için -vâkıa fıkhı, zarûretler fıkhı, maslahat ve mefsedet dengeleri üzerinden- siyâsî çıkış yolları belirlemektir. İkinci Fasl'ın -Allah'ın inâyeti ve hidâyetiyle inşallah- ana hatlarının bir kısmını ortaya koymaya çalışacağı, siyâsî kuramlarımızın yoldaki işâretlerini resmedeceği konu da budur.

(9)- **Aynı şekilde mücâhid kişi, eğitimin rolünü-önemini, onun mütekâmil ufuklarını ve uygun yol-yöntemlerini bilmek zorundadır.** Şunu belirtmek isterim ki Direniş Çağrısı, ferdî edâ'ya ve ferdî gayret'e çağrıda bulunan bir davetdir. [Belli bir fikriyyat taşıyan] akâid sâhibi mücâhid kişi, bu yol-yöntemler, bilgiler, kezâ şerî, siyâsî, askerî, güvenlik ve hareket eksenli [b]ilimler temelinde hem kendi kendini hem beraberindeki kimseleri eğitme konusunda sarfedilecek gayret noktasında asıl rolü oynayacak kişidir.

Bir rehber, mücâhid kişiyi, ibâdet ile tâate, Kur'ân'a, zikre, gece namazına yönlendirebilir; onun için bir eğitim yöntemi belirleyebilir. Ama kendi nefsini iyi bir kıvâma ulaştırma ve bu uğurda gayret sarfetme konusunda kendisini denetlemek yine o mücâhidin üzerine düşer. Çünkü mürşid konumunda olan kişi onu kaynaklara ve kitâblara yönlendirebilir; onun için araştırma yollarını kolaylaştırabilir, ama okumak ve öğrenmek yine bizzât onun üzerine düşer.

Aynı şekilde askerî bir eğitmen onu eğitip hazırlayabilir, ama savaşa ilişkin imkânlarını ilerletip geliştirmek yine bizzât kendisine düşer.

Kitâb onu cihâda irşâd edebilir, ona şehâdeti sevdirebilir ve Allah'ın onun için hazırlamış olduğu şeyleri kendisine hatırlatabilir, ama bütün bu hâllerde öne çıkması ve Allah'a tevekkülle amele koyulması gereken yine odur.

Velhâsıl Direniş Çağrısı, mücâhid [bir] ferde, öncelikli sorumluluğun kendi nefsinde, sonra kendisiyle beraber olanlarda, akabinde ise bütün bir Ümmetin üzerinde olduğunu öğretme çağrısıdır.

[Eser'in] geriye kalan fasıllar[ı], bu konuda [onun yolunu aydınlatma,] kendisine bir yardım eli uzatma vazîfesini üstlenecektir. Muvaffakiyyet ise Allah'tandır.

Bu noktada Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nın Kıtâlî Cihâdî Akîdesindeki ana eksenleri tahdîd konusuna intikâl edeceğim ve bunları kısa mâddeler hâlinde özetlemeye çalışacağım:

CİHÂDÎ AKÎDE VE KÜRESEL İSLÂMÎ DİRENİŞ ÇAĞRISI'NIN DÜSTÛRU

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nın Düstûru, **İslâm Akîdesî**'nin temellerine ve **Siyâset-i Şer'iyye**'nin ahkâmına dayanır ve bunlardan hareket eder. *Sözkonusu bu Siyâset-i Şer'iyye ise,* Ümmet'in hâlihazır siyâsî gerçekliğini fehmetmek üzerinden, kezâlik Def'-i Mefâsid ve Celb-i Menâfi' kâidesi, Zarûretler Fıkhı, [öncelikli durumlar olan] Evleviyyâtı gözönünde bulundurma ve [herhangi bir mesele üzerine terettüb edecek] sonuçları nazar-ı dikkate alma [esâsı] üzerinden yola koyulur ki bu da hem Müslümanların hem onların çevresindeki âlemin yaşadığı gerçekliği ince bir şekilde anlama esâsı üzerine kurulur.

Burada Direniş Çağrısı'nın Kıtâlî Cihâdî Akîdesi'nin temelleriyle ilgili bir özete [mâddeler hâlinde] yer vermeye çalışacağız ki bir sonraki başlık da bu temellerin en önemli olanlarıyla ilgili tafsîlatı ve şer'î delîlleri ihtivâ edecektir inşallah.

- **Mâdde 1:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı ne bir parti, ne bir örgüt ve ne de sınırlı - belli bir cemâatdir. *Bilakis* o açık bir çağrıdır/davetdir. Hedefi, İslâm'a ve Müslümanlara karşı saldırıya geçmiş olan Siyonist Haçlı Sömürgeci güçlerin saldırısını def' ve bertaraf etmektir. [Binâenaleyh] onun menhecine, hedeflerine ve yoluna-yöntemine inanmış olan herhangi bir örgüt veya cemâat veya ferd, ona -ister dolaylı ister dolaysız bir şekilde- dâhil olabilir.

- **Mâdde 2:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nın akîdesi, bütün okulları ve fıkhî mezhebleri ile birlikte Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in akîdesidir. *Yine* o, Lâ İlâhe İllallah Muhammedun Resûlullah diyerek şehâdet getiren, Kur'ân'ı kitâbları, Kâbe'yi kıbleleri ve Ümmet-i İslâm'ı ümmetleri bilen bütün Müslümanlarla bir dayanışma/yardımlaşma çağrısıdır.

Nitekim o, kendilerine karşı saldırıya geçmiş olan bu düşmanı def' ve bertaraf etmek yolunda ve Siyâset-i Şer'iyye'nin ölçüleri uyarınca, **Ehl-i Sünnet ile birlikte cihâd eder**; **Ehl-i Kıble ile dayanışma içine girer** ve Müslümanlara yardım edip destek olmaya çalışan her samîmi kişinin yardımından istifâde etme yoluna gider.

- **Mâdde 3:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, Müslümanlara karşı saldırı hâlindeki kâfirlerin saldırısını def' ve bertaraf etmek için, Müslümanların emîrleri veya âmmelerinden [/yöneticileri ve halklarından] her berr ve fâcir [/iyi veya kötü] kişiyle birlikte cihâd etmenin meşrûiyyetine inanır. Nitekim bu *husûs*, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in taşıdığı akîdenin esâslarından biridir.

- **Mâdde 4:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, Müslümanlara karşı saldırı hâlindeki Siyonist Haçlı Seferleri'nin aşağıdaki bileşenleri içeren bir ittifâktan oluştuğuna inanır:

(1)- Yahûdîler, Küresel/Beynelmilel Siyonist Güçler ve başları İsrail...

(2)- Beynelmilel Haçlı Güçler ve başları Amerika... Sonra Rusya ve NATO Paktı üyesi devletler ve de Haçlı devletlerden onlarla ittifâk yapan kesimler...

(3)- Mürted Kuvvetler, en başlarında ise Arab ve İslâm âlemindeki kurulu rejimler ve [iktidâr tahtındaki] yöneticiler...

(4)- Münâfıklar: En başlarında ise resmî dînî müesseseler, sulta(n) âlimleri ve fukahâ-i nifâk arasından onlara tâbi olan kimseler.. aynı şekilde Müslümanlara karşı saldırılarında düşmana destek olan basın-yayın birimleri ve aydın çevreler...

Binâenaleyh günümüzdeki çatışmanın ve denklemin[in] özeti şudur:

//...

Yahûdîler, Siyonistler ve başları İsrail + Amerika önderliğindeki Küresel Haçlılar, İngiltere, NATO Devletleri ve Rusya + Mürted Rejimler ve İslâm'a Karşı Savaşan Laik Güçler + Sulta(n) Âlimlerinden olan Münâfıklar ve İslâm'a Düşman Düşünce Sâhibleri

X

Mücâhid Silâhlı Direniş Güçleri

....//

- **Mâdde 5:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, Yahûdîler, Haçlılar, Mürtedler ve Münâfıklar'dan oluşan bu küresel ittifâka karşı cihâdı Lâ İlâhe İllallah Muhammedun Resûlullah diye şehâdet getiren **her Müslüman'ın üzerin*de* bir farz-ı ayn** olarak görür; bunu edâ etmekle sevâbına ereceğine, terki hâlinde ise günaha düşeceğine inanır.

- **Mâdde 6:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, *silâhlı cihâdı ve kıtâli (**Cihâdü's-Sinân**)*, sözkonusu ittifâkın ilk üç tarafına (Yahûdîler, Haçlılar ve Mürtedler'e) ve onlarla birlikte savaşan kimselere karşı koymada temel yol olarak görür. Sömürge âlimleri, sulta(n) fakîhleri ve onların basın-yayın birimlerinden müteşekkil münâfık güçlere karşı koymada ise (**Cihâdü'l-Beyân**)'ı, delîl ve söz/dil ve kalem ile cihâdı bir yol olarak görür.

- **Mâdde 7:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, Allah'ın: «Onun için Allah yolunda savaş, Sen kendinden başkasıyla mükellef değilsin [/sorumlu tutulmayacaksın]. Müminleri de

[savaşa] teşvîk et...» kavlini kendisine bir şiâr/bir düstûr edinir; işgâlcilere ve onların müttefiklerine karşı savaşı ve buna davetde bulunmayı her Müslüman'ın boynunda bir farîza olarak görür ve kendi hareketinde sâbit bir ilke olarak kabûl eder, şöyle ki:

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, [bütün] Ümmet-i İslâm'ın savaşıdır, yoksa sadece seçkin mücâhid zümrenin bir çatışması değil.

- **Mâdde 8:**

Direniş Çağrısı, günümüzde, Amerika'nın ve bize karşı savaşan müttefiklerinin tüm Müslüman ülkelerdeki her türlü varlığını cihâd için meşrû bir hedef olarak görür. Bu varlık/bulunma hâli ister askerî, ister diplomatik, ister ekonomik, ister güvenlik, ister kültürel, ister sivil ve ister başka bir şekilde olsun farketmez. [Direniş Çağrısı,] bunların tamâmından ayrılıp gitmelerini ister, aksi takdîrde onları bekleyenin ölüm ve tasfiye olacağı konusunda kendilerini uyarır.

- **Mâdde 9:**

Bizim [Direniş] Çağrımız, Müslümanların -Amerikalılar ile onların Haçlı Yahûdî müttefiklerinden olan- düşmanlarına dostluk/bağlılık gösteren, ayrıca Müslümanların ülkelerine Allah'ın indirdiğinin dışında şeylerle hükmeden ve yine onlar için Allah'ın [ahkâmı] dışında yasamada bulunup kânûn çıkaran Müslüman ülkelerin yöneticilerinin tamâmını mürted kâfirler olarak görür ve *şer'î velâyet*lerinin de sâkıt olduğuna inanır. Nitekim Allah Teâlâ: «*Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeyenler var ya, işte onlar*» «*kâfirlerin*», «zâlimlerin», «fâsıkların», «*ta kendileridir*» buyurmuştur ve artık onların Allah Teâlâ'nın: **«Ey îmân edenler! Allah'a itâat edin. Peygamber'e itâat edin ve sizden olan ûlu'l-emre (emir sâhibi idârecilere) de...»** kavlinden herhangi bir nasîbi kalmamıştır. Allah Teâlâ, bizlere «**sizden olan**» diyerek bizden olan ûlu'l-emr'e itâat etmemizi emir buyurmuştur. Onların ise artık "**bizden**" olma gibi bir durumları kalmamış, bilakis "**düşmanlarımızdan**" olmuşlardır. Allah Teâlâ bunu beyân etmiş ve: «**Sizden her kim onları dost edinirse muhakkak o da onlardandır**...» buyurmuştur. Tefsîr ehli kimselerin ve muteber âlimlerin tamâmı, [âyetde geçen] «**onlardandır (minhum)**» ifâdesi hakkında "yani: **onlar gibi kâfirdirler**" demişlerdir...

Sahîh, *Muttefakun Aleyh* [şu] hadîs-i şerîfde de geçtiği gibi.. Ubâde Bin es-Sâmit radıyallahu anhu'dan, demiştir ki:

"Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bizleri çağırdı ve biz de Ona biat ettik. [Biat şartları kapsamında] bizden aldığı sözler arasında şunlar da vardı: Neşeli ve kederli, zorluk ve kolaylık [gibi] hâllerimizde ve gayrımızın bize tercîh edildiği [/hakkımız konusunda kusûr gösterildiği] zamanlarda dinleyip itâat etmek ve emir [/iktidâr] sâhibleriyle [iktidârları dolayısıyla] çekişmemek üzerine biat ettik. [Ayrıca Resûlullah (s.a.v.)]: «[İktidâr sâhiblerinde] **apaçık bir küfür görmeniz ve bu konuda elinizde Allah katından [gelmiş bulunan kesin] bir delîl olması hâli müstesnâ**!» buyurdu." (Müslim rivâyet etmiştir.) Acaba apaçık küfür konusunda, düşmanlara dostluk/ve bağlılık göstermekten, Müslümanlara karşı onlara arka vermekten, onlara Müslümanların

sınırlarını/vatan topraklarını ele geçirme gücü bahşetmekten, Dîn kardeşlerine karşı savaşsınlar diye bizzât düşmana sayı - techîzat olarak yardım etmekten daha açık, daha kesin bir şey olabilir mi?!

Acaba Millet-i İslâm'dan çıkma konusunda Müslümanlara kâfirlerin yasalarıyla hükmetmekten, Ümmet'in inançlarını, [dînî] müfredatını ve onun bütün güç-kuvvet damarlarını, üstelik o kâfirlere itâat kapsamında değiştirip-dönüştürmekten daha açık bir şey olabilir mi..?! ...

...Allah Teâlâ'nın kavli ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünneti, onları hal‘ etme ve onlara karşı kıyâm, hattâ Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in, [Müslümanlardan] **«Kim dînini değiştirirse onu öldürün!»** emir buyurduğu gibi onları öldürmeye hükmetme noktasında gâyet açıktır ki -biavnillahi teâlâ- îfâsı için gayret göstereceğimiz şey de budur.

- **Mâdde 10:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, Müslüman ülke yöneticilerinin kâfirlere sunduğu herhangi bir ahdin, emânın, muâhede veya zimmet akdinin meşrûiyyetini defterden düşürür, bunları hükümsüz görür. Bu ise onların Millet-i İslâm'dan irtidâd etmeleri ve [idârelerinin meşrûiyyeti namına] velâyetlerinin sâkıt olması dolayısıyladır. Ve çünkü onlar, onların dostlarıdır ve Müslümanlara karşı onlara destek olanlardır. Bu yüzdendir ki ne onların, ne de herhangi bir ahidleri, emânları ve antlaşmalarının bir meşrûiyyeti vardır. Ta ki *şer‘î imâmlar* [İslâmî açıdan meşrûiyyeti olan yöneticiler] varlık gösterinceye ve onlara -İslâmî Şerîatımız çerçevesi içinde- şer‘î muâhedeler ve mîsâklar ve de karşılıklı ilişkiler gereğince emân verinceye kadar...

- **Mâdde 11:**

Müslümanlara karşı -Amerikalılar ve müttefiklerinden- Müslümanların düşmanı olan işgâlcilere arka çıkan, onlarla birlikte savaşan, aynı şekilde Müslümanlara karşı onlara -çarpışma, yol gösterme/rehberlik, yardım, danışmanlık veya onlara faydası dokunacak bir görüş sunma gibi yollarla- destek veren her kişi bir mürted kâfirdir ve Millet-i İslâm'dan çıkmış biridir. Ona karşı savaşmak vâcibdir veya bundan dönmesi, dönüp de o hâlinden Allah'a tevbe etmesi gerekir.

[Böyle biri] sözkonusu bu fiilinin dâiresi içinde kaldığı müddetce mürtedlerle ilgili ahkâmın tamâmı, meselâ nikâh akdi'nin bozulması, kendisiyle Müslüman yakınları arasındaki mîrâs bağının kopması, cenâze namazının kılınmaması, Müslüman*ların* mezarlığına defnedilmemesi, kısacası, fukahânın bir mürtedle ilgili ahkâm zımnında tafsîl ettikleri her şey kendisi hakkında geçerlidir.

Ayrıca bu gibi kimselere karşı savaşmanın hükmü, *vücûb ve cevâz* arasındadır. Bunu uygulamaksa maslahat ve mefsedet ölçülerine/bunlarla ilgili evlâ olan şartlara /koşullara bağlıdır. Her hâlükârda her Müslüman şunu bilsin ki, böyle bir fiil ile o, mücâhidler ona karşı savaşsa da veya onu [şu veya bu nedenle kendi hâline] bırakmış olsalar da mürted olup Dîn'den çıkar.

- **Mâdde 12:**

Mürted yöneticilere destek veren, onlarla birlikte Müslümanlara ve Mücâhidlere karşı savaşa girişen, onların askerlerinden, polislerinden, güvenlik elemanlarından ve avenelerinden olup da yine o yöneticileri müdâfaa ve mücâhidleri öldürme ve/ya koğuşturma konusunda onların emriyle hareket edenlerden olan her kişi hakkında birebir/aynî küfür ile hüküm vermez, onların tamâmı/toptan kâfirdir demeyiz. Bunlar genel bir riddet tâifesi hükmünce muâmele görür ve câhilleri, bu yola zorla sokulan/mükrehleri ve tevîl sâhibleri gibi durumlardan sarf-ı nazar edilerek kendilerine karşı savaşılır. Özellikle de yakın-uzak, âlim-câhil herkesin, o yöneticilerin Amerika'nın ve müttefiklerinin yanında saf tuttukları, Amerika'nın bayrağı altında ve onun emriyle mücâhid Müslüman gençlere karşı savaştıkları gerçeğini bildiği böyle bir dönemde..!

- **Mâdde 13:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı**, emperyalist işgâlcilere ve destekçilerine karşı bir cihâd çağrısıdır. Yoksa Müslümanlara yönelik bir tekfîr çağrısı değil**..! Nitekim "Lâ İlâhe İllallah Muhammedun Resûlullah" diye şehâdet getiren her kişi -o şehâdetin gerektirdiği hak hâric olmak üzere- kanını ve mâlını ismet altına almıştır; [içinde olana dâir] hesâbı ise Allah'a kalmıştır. Müslümanların yoldan çıkmış ve/ya sapmış bireylerinin **birebir** karşısına dikilmek, onları tekfîr etmek, bidatci ve/ya fâsık olduklarını söyleyip buna hükmetmek Direniş Çağrısı'nın işlerinden değildir. Bilakis bu, âlim ve davetcilerden buna ehil olup mesâisini buna sarfeden kimselerin işidir; yoksa saldırı hâlindeki düşmanla savaşa yönelmiş Direniş'in işlerinden değildir.

- **Mâdde 14:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, işgâlci askerlere ve Müslümanlara karşı savaşan devletlerin her türlü varlığına, aynı şekilde onların İslâm ülkelerindeki her türlü çıkar noktalarına karşı -ister savunma ister saldırı yoluyla olsun- savaş(ma) stratejisini -ve silâhlı direnişin her türlü biçimiyle- benimser.

Beri taraftan **İslâm ülkelerindeki hükûmetlerin güvenlik birimlerine, askerlerine ve avenelerine karşı savaşta ise sadece kendini savunma/meşrû müdâfaa stratejisini benimser**. Onlara karşı hücûm/saldırı kapsamında savaş câiz olmasına rağmen.. Üstelik savunma ve saldırı konusunda meşrû her türlü yolla..! Bunun böyle olması, âşikâr birtakım maslahatlar gereği olduğu gibi aynı zamanda işgâlci kâfirler karşısında Ümmet'in saflarını birleştirmeyi ve hak kendileri için açığa çıksın, kendi Ümmetlerinin yanında saf tutsunlar, onun düşmanına karşı direnişe geçsinler diye, kezâlik fitnelerin ve ardınca [herhangi bir] fayda taşımayan iç çatışmaların kapısını kapatmak ve mücâhidlerle Ümmet'in genel kesimleri arasında barikatlar oluşturan dalâlet dellâlı davetcilerin ve tâğûtların basın-yayın birimlerinin önünü kesmek için Ümmet'in evlâdlarının tamâmı karşısında rıfk yolunu tutmayı hedefler.

Bu yüzden Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, Direniş ve Cihâd güçlerini, bizim ülkelerimizdeki güvenlik güçlerine, ordu neferlerine ve polislere yönelmekten sakın-

maya, öldürmek üzere onları hedefe koymaktan uzak durmaya, bu konuda sadece kendini savunma eylemiyle sınırlı kalmaya, onlardan esîr veya yaralı olan kimseleri öldürmemeye, düşmanlarına karşı savaşta Ümmet'in saflarına katılsınlar/katılabilsinler diye kendilerine iyi davranmaya ve güzel yollarla onlara davetde bulunmaya davet eder. Aynı şekilde emniyet, ordu ve polis birimlerini de Müslümanlara karşı saldırı ve taşkınlık, Müslümanların düşmanları olan kâfirlere yardım ve destek gibi konularda kendi başlarına/âmirlerine itâat etmemeye, bilakis kâfir düşmanlarına ve mürtedlerin büyüklerinden olan kendi başlarına karşı savaşmaya davet eder. Yoksa masûm Müslümanlara karşı değil..!

Bu -Def'-i Mefâsid ve Celb-i Menâfi' kâidesine binâen ve de geçmiş tecrübelerimizden istifâde edilen derslerimize istinâden- bizim davetimize, bizim çağrımıza mahsûs bir ictihâddır. Yine bu -işgâlci istîlacılara karşı silâhlı cihâd ve hem meşrû hem de imkân dâhilinde olan her türlü yolla onların her türlü kesimine karşı direniş ilkesinden sonra- Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nın hareket eksenli ilkelerinin en önde gelenlerinden biridir**.**

(Kâfir işgâl güçleriyle iş tutup onlarla birlikte hareket eden askerlere, meselâ Irak ve benzeri bölgelerdeki ordu-polis birimlerine, meselâ Keşmîr'de Hindistan ordusu içinde yer alıp Müslümanlara karşı savaşan kimselere gelince... işte bunlar mürtedlerdir ve onlara karşı aynen o işgâcilere karşı savaşıldığı gibi savaşılır.)

- **Mâdde 15:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, Dîn'e, câna, ırza ve mâla *saldıranı/"sâil"i* def' ve bertaraf etme ilkesini benimser. Böyle biri isterse bir müslüman olsun... Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şu/sahîh hadîsde geçen kavli gereğince ki şöyle buyurmuştur: «Kim mâlını müdâfaa ederken öldürülürse o bir şehîddir. Kim kanını müdâfaa ederken öldürülürse o bir şehîddir! Kim dînini müdâfaa ederken öldürülürse o bir şehîddir. Kim âilesini müdâfaa ederken öldürülürse o bir şehîddir.» (Ahmed ve Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.) Yine Peygamber Efendimiz'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Kim uğradığı bir haksızlık karşısında müdâfaada bulunurken öldürülürse o bir şehîddir.» (Nesâî rivâyet etmiştir.) Binâenaleyh bu Çağrı, mücâhidlere ve direniş erlerine, tâğûtların askerlerinden ve emperyalistlerin uşaklarından olup da onları öldürmek veya onlara zarar vermek için kendilerine yönelen kimselere teslîm olmama, bilakis onlara karşı savaşma ve meşrû müdâfaa kapsamında onları öldürme davetini yöneltir. Bu meşrû müdâfaa siyâsetine bağlı kalmak, onun dışına çıkmak sûretiyle onlara karşı hücûm yoluyla cihâda yönelmemek de bu davetin içindedir ki buna yukarıda işâret etmiştik.

- **Mâdde 16:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, [emperyalist-]sömürgecilerin ve işgâlci güçlerin kurduğu (örneğin Irak'ta vukû bulduğu gibi "İdâre Meclisi" veya "Atanmış Hükûmet" benzeri) her hükûmeti, kendisine karşı cihâd edilmesi ve düşürülmesi gereken bâtıl bir işgâl hükûmeti olarak görür. Böyle bir hükûmet karşısında en az derecede vâcib

olan ise onun adem-i meşrûiyyetine inanmaktır ve onunla iş tutmamaktır. Çağrı, bu konuda, ülkenin ve halkın -sözümona- çıkarı ve milletin işlerini yürütme gibisinden hiçbir mazereti makbûl görmez ve bunları şer'an geçersiz, aklen de redde*dilmeye* müstahak mazeretler olarak görür. Nitekim sömürgecilik, [adından da anlaşıldığı gibi] şerden gayrı bir şey getirmez ve kendi dînine tâbi olandan başka kimseye de râzı gelmez. Aynen Hak Teâlâ'nın buyurduğu gibi:

وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ ٱلْيَهُودُ وَلَا ٱلنَّصَٰرَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ ... ﴿١٢٠﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«Sen onların milletine/dînine tâbi olmadıkça ne yahûdîler ne de nasrânîler senden asla râzı olur...» (2/el-Bakara, 120)

- **Mâdde 17:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, Allah'ın indirdiğinin dışında şeylerle hükmeden, Müslümanların düşmanlarına dostluk/ve bağlılık gösteren -meselâ günümüz İslâm âlemi ülkelerinde iktidâr tahtında olan bütün yöneticiler gibi- yöneticilerin küfrüne ve riddetlerine inanıyor olması dolayısıyla onların hükûmet kuruluşlarına ve onun şu üç sulta birimine: ...

– Yürütme : Hükûmet ve bakanlıklar

– Yasama : Parlamento veya Halk Meclisi veya Danışma Kurulu

– Yargı : Allah'ın indirdiğinin dışında şeylerle hükmeden mahkemeler['e]

... girmeyi harâm bir amel ve küfür fiillerinden bir fiil olarak görür. Öyle biri en az takdîrle ya günahkâr olur ya da küfre düşer. Bu ise onun [yetkisine ilişkin] sorumluluğuna, cürmüne, kezâ mazeret ve tevîl namına taşıdığı paya göredir. Bununla ilgili şerh yollu açıklamalar ise bir sonraki mâddede gelecektir inşallah. [Direniş Çağrısı] genelde bütün Müslümanları, özelde ise âlimleri ve İslâmcıları, sömürgecilerin ve mürtedlerin birimlerinden olan *tâğût*dan uzak durmaya, o tâğûtî birimlerde yer almak sûretiyle Müslümanları bu konuda fitneye düşürmemeye davet eder.

- **Mâdde 18:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, demokrasi ilkelerini Allah Teâlâ'ya karşı bir küfür ve Lâ İlâhe İllallah şehâdetinin gereklerine zıd/aykırı bir inanç olarak görür. Ayrıca demokrasiye çağrıda bulunmayı ve onu uygulamayı küfür amellerinden bir amel sayar. Böyle bir işi yapan kişi günahkâr olur ve bu günah belki de kendisini Millet-i İslâm dâiresinin dışına çıkmaya kadar götürür. Bu ise onun demokrasi karşısında taşıdığı inancın doğasına/derecesine, onu uygulama/veya ona bulaşma biçimine ve [bu konuda] cehâlet veya tevîl mazeretleri namına taşıdığı paya göredir.

Yine Direniş Çağrısı, bütün İslâmcıları, ister işgâlcilerin ister mürted yöneticilerin otoriteleri ile işbirliği içinde olsun, ona katılma ve ona çağrıda bulunma noktasında çalışıp-çabalamaktan geri durmaya davet eder. Aynı şekilde Müslümanları da ona katılmamaya, o yoldan uzak durmaya ve ister muslih ister müfsid biri için olsun

onun üzerinden oy kullanmamaya davet eder. Yine İslâmcıları ve ıslâh davetcilerini, ıslâh namına hedefledikleri şeyler için siyâsî, ictimâî, kültürel vs. muhtelif faaliyyet alanlarında hükûmet-dışı kuruluşlar ve sivil toplum örgütleri üzerinden faaliyyet göstermeye, küfür birimlerine girmek sûretiyle pisliğe bulaşmamaya çağırır ki bundan gâye, tâğûtdan uzak durmaktır; siyâsî ve ictimâî olarak ve de her düzeyde fesâd ve uşaklık kesiminden ayrışmaktır.

- **Mâdde 19:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, İslâmî Uyanış içindeki bütün ihlâslı kimselerin, davet ve ıslâh eksenli, ilmî, dînî ve sâir gayretlerini, şer'î açıdan meşrû çalışmalar olarak görür. Bunlar Davet-Teblîğ, Selefî, Müslüman Kardeşler, Hizbü't-Tahrîr ve/ya İslâmî Uyanış'ın başka okulları olmak üzere İslâmî Uyanış okullarının tamâmının yaptığı çalışmalardır. Müstakil âlimlerin, davetcilerin ve ıslâh erlerinin gayretleri de bu kapsamdadır. Uyanış'ın alanı ve imtidâdına göre ki bunlar, Müslümanların dînini muhâfaza etmek ve onların ahvâlini düzeltmek için ortaya konulan teşekküre değer çabalardır. Yine herkesi, iyilik, takvâ ve direnişi destekleme yolunda yardımlaşmaya çağırır. Allah'ın dînine davet konusunda sarfettikleri çabaları Ümmet içinde direnişin köklerinin perçinlenmesine ve onun bileşenlerinin korunmasına yönelik bir takviye ve destek olarak görür. Medeniyet eksenli her düzeyde Müslümanların varlığının bir bütün olarak tehlikeye marûz kaldığı böyle bir aşamada, herkesi, ihtilâf noktalarını aşmaya davet eder.

Direniş Çağrısı, şu kanâatini bir kez daha hatırlatır: Siyonist Haçlı güçlere, onlara dostluk/bağlılık gösterenlere, onlara destek verenlere ve onlarla birlikte savaşanlara karşı silâhlı cihâd yoluyla mücâdele vermek, şer'î anlamda geçerli mazeret sâhibleri hâric, buna güç yetirebilen her Müslüman'ın üzerin*d*e şer'î bir farîza/bir farz-ı ayndır. İyilik ve hayır namına işlediği ameller, bu farz-ı aynı, nasıl ki zekât namazın yerine geçemezse aynen onun gibi o Müslüman'ın üzerinden düşürmez.

- **Mâdde 20:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, "Lâ İlâhe İllallah Muhammedun Resûlullah" diyen her Müslümanı, mezhebleri ile tâifelerinin farklılığıyla birlikte, fukahânın "Ehl-i Kıble" olarak tesmiye ettiği şekilde genel İslâm dâiresi içinde görür. Akîdevî, mezhebî ve tâife eksenli ihtilâfları ise bunları [hall ü fasl edip] bir karâra bağlayacak [merci olan] ilim ehline bırakır. Bununla ilgili alanların da hak ile muhâvere, hikmet ile beyân ve güzel [yolla] mevize olduğuna inanır. Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi: «...Herhangi bir husûsda anlaşmazlığa düştüğünüz takdîrde onu Allah'a ve Resûlü'ne arzedin...» [4/en-Nisâ, 59] Kezâ fitnelerden ve Müslümanlar arası çatışmalardan sakındırır. Mezhebler, cemâatler ve ferdler olarak Ehl-i Kıble bütün Müslümanları, saldırı hâlindeki işgâlciyi def' ve bertaraf etmek, Müslümanların ülkelerine saldıran kâfir düşmana karşı cihâd etmek yolunda yardımlaşmaya ve birbirine destek olmaya çağırır. Ayrıca herkesi iç çatışmaya davetiye çıkaran noktaları bir kenara atmaya davet eder ki, şu gibi bir

ahvâl içinde bundan istifâde eden, Müslümanların topraklarını işgâle girişmiş kâfir düşmandan başkası değildir.

- **Mâdde 21:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, Millet-i İslâm'a ve Hüviyyet-i İslâm'a mugâyir komünizm, sosyalizm, demokrasi, ulusalcılık/ırkcılık ve bunlar gibi sâir düşünsel ve ideolojik âidiyyetlerden olan laik akımların bütün ilkelerini, küfür ve dalâlet çağrıları/yolları olarak görür ve yine bunların her biri Şerîat'ın ölçülerine göre ayrı ayrı mîzâna vurulur. Fakat Direniş Çağrısı, bu Ümmet'in evlâdlarından sözkonusu bu akımlara mensûb kimselerin çoğunun -Ümmet'in marûz kaldığı, fikrî anlamda batılılaş*tır*ma ve medeniyet eksenli kuşatma koşullarına bağlı olarak- kendi dînleri konusunda câhil kalmış Müslümanlardan ve fikrî anlamda bir aldanışa kapılmış kimseler olduğuna inanır. Nitekim bunların pek çoğu -sömürgeci güçlere karşı içten içe bir düşmanlık ve yabancı işgâline karşı direniş noktasında yüksek bir irâde taşıdığı gibi- bu Dîn'e karşı içten içe müsbet bir duygu ve onun bileşenlerine karşı bir hürmet hissi taşır. Yine bizim Çağrımız, İslâmî Uyanış okullarının ve çeşitli İslâmî direniş kesimlerinin tamâmını, bu gibi çevreler arasında/onlara karşı, güzel bir diyalog ve iyi bir davet yoluna başvurmaya davet eder. Aynı şekilde ulusalcı ve milliyetci güçlerin tamâmını ve bu Ümmet içindeki bütün şeref sâhiblerini, kendi dînlerini araştırıp-öğrenmeye ve onu hakîkati üzere anlamaya, işgâlci kâfir güçlere ve onlarla işbirliği içine giren kimselere karşı cihâd yolunda dayanışmaya; Müslümanları, dînlerini ve medeniyetlerini müdâfaa için hep birlikte İslâm şiârı altında toplanıp-kenetlenmeye davet eder.

- **Mâdde 22:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, "Lâ İlâhe İllallah Muhammedun Resûlullah" demiş olan her Müslümanı -o şehâdetin gerektirdiği hak hâric olmak ve [içinde olana dâir] hesâbı Allah'a kalmak üzere- kanı ve mâlı ismet altında bir kimse olarak kabûl eder. Bir Müslüman'ın kanını/cânını en mukaddes şeylerden sayar ve onu korumayı İslâm Şerîatı'nın üzerinde şiddetle durduğu en büyük farzlardan ve emirlerden biri olarak görür. [Yine Direniş Çağrısı,]

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Vedâ Hutbesi içinde geçen: «**Muhakkak ki kanlarınız, mâllarınız ve ırz**[u namus]**larınız, şu gününüzün hürmeti gibi, şu** [harâm] **ayınızda**[ki hürmet hâli gibi], **şu** [harâm] **beldenizde**[ki hürmet hâli gibi] **birbirinize harâmdır**. [Günü geldiğinde] **Rabbinize mülâki olacaksınız ve O size amellerinizi soracak. Âgâh olun! Sakın ola benden sonra birbirinizin boyunlarını vuran küffâra dönüşmeyin**. [Burada bulunup] **şâhid olan**, [burada bulunmayıp] **gâib olana teblîğ etsin**» kavlini, İlâhî bir düstur ve kat'î bir Nebevî nass olarak görür ve genel anlamda her Müslümanı, özel anlamda ise her mücâhidi her Müslüman'ın kanını, ırzını ve mâlını korumaya davet eder. // Allah yolunda [bir] mücâhid [olan]; gayretini, cânını ve mâlını Allah yolunda ortaya koyan; Siyonist - Haçlı güçlerden ve

onların müttefiklerinden olan işgâlci kâfirlere karşı cihâd eden her kişiyi Allah'ın şu kavline [kulak vermeye] çağırır:

«Ey îmân edenler! Allah yolunda [cihâd için] sefere çıktığınız zaman gerekli araştırmayı yapın...» [4/en-Nisâ, 94]...

...Yine onları, herhangi bir Müslümana eziyyet vermekten sakınmaya, Allah'tan korkmaya ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şu kavli üzerinde tefekkür, teemmülde bulunmaya çağırır:

«Kim itâatten çıkar ve cemâatten ayrılır da [bu hâl üzere] ölürse, câhiliyye ölümü ile ölmüş olur. Kim de körükörüne çekilmiş (ummiyye) bir bayrak altında savaşır, asabiyyet (ırkçılık) için gazablanır veya asabiyyete çağırır veya asabiyyete yardım eder/destek verir de [bu yolda] öldürülürse, bu ölüm de câhiliyye ölümüdür. **Kim de ümmetime [isyân yoluyla] karşı çıkar, iyisi ve kötüsüne [ayrım yapmaksızın] vurur [/öldürür], müminlerinin hürmetini bilip tanımaz ve ahd verdiği bir kimseye karşı ahdine vefâ göstermezse, o benden değildir, ben de ondan değilim**.» (Müslim rivâyet etmiştir.)

- **Mâdde 23:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, bizim ülkelerimizin vatandaşlarından, meselâ Hırıstıyanlar ve gayrıları gibi, gayrimüslimlerden olan dînî tâifeleri/azınlıkları, İslâm Şerîatı'nın [İslâm toprakları üzerinde yaşama ve aynı vatanı paylaşma anlamında] 'vatandaşlık' ve Müslümanlar arasında ikâmet hak-hukûklarına hürmet göste*ril*me mesûliyyetini getirdiği vatandaşlar olarak görür. Bu muâmele ise malûm ve mufassal şer'î kâideler çerçevesi içinde olur ki Allah'ın Şerîatı hâkim olduğunda ve Müslüman bir İmâm/Halîfe tayîn edildiğinde onlara karşı bunlarla muâmele edilir.

Günümüze gelince; Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, onları -işgâlcilerle işbirliği içine girmedikleri müddetce- hâlihazır itibâriyle cihâd için bir hedef olarak görmez. Bilakis onun cihâdı, Siyonist Haçlı güçlerden ve onlarla ittifâk içine giren kesimlerden oluşan işgâlcilere yöneliktir. Onlarla ittifâk içine giren[ler] Müslüman olduğunu iddiâ etse[ler ve öyle olsalar] bile [fark etmez]..!

Direniş Çağrısı, aslî vatandaşlardan olan sözkonusu o tâifeleri, sömürgeciliğe ve işgâlci güçlere karşı olduklarını ifâde etmeye ve kendi evlâdlarına, onlarla işbirliği içine girmeme çağrısında bulunmaya davet eder. Aynı şekilde mücâhidleri, direnişin genel yönü ve işgâlcileri püskürtme üzerine yoğunlaşmanın önünde bir engel teşkîl eden bu gibi meselelerde ikincil çatışma sâhaları açmamaya çağırır.

- **Mâdde 24:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, asıl/temel cihâd sâhasını, Amerika'ya ve onun Siyonistlerle Haçlılardan müteşekkil müttefiklerine karşı cihâd olarak görür. Bunlar, Müslümanların ülkelerinde *bilfiil* bulunan ve bu ülkelerin topraklarını doğrudan veya dolaylı yollarla işgâl altına almış olan işgâlci emperyalistlerdir. Kuvvetleri ve askerî

üsleri buralarda yoğunlaşmıştır. Yahut kara, deniz ve hava [yolu] olarak bura*lar*dan [harekete] geçmektedir. Çalıp-çırpma operasyonları ve iktisâdî sömürü de buralarda tamâma ermektedir. Emnî, siyâsî, kültürel ve/ya sâir alanlarda olsun çeşitli sömürgeci kurum-kuruluşlar yine bu topraklarda yayılmıştır ki bunlar, mücâhidlerin -enlemi boylamıyla *bütün* İslâm âleminde- hedefe koyması gereken sömürgeci hedeflerdir.

- **Mâdde 25:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, kendi savaşını, esâs olarak Amerika'nın öncülük ettiği Haçlı-Yahûdî saldırısının ittifâkına dâhil olan ülkelerin hükûmetleriyle [sınırlı] görür. Askerî faaliyet planında onlara katılan ve Müslümanlara karşı onlara yardım eden/destek veren her devleti de direniş için [meşrû] bir hedef sayar. Bunların en başında ise NATO Paktı gelir ki ona üye ülkeler bu Pakta zorunlu savunma antlaşmaları kapsamında bağlıdır. Aynı şekilde Direniş Çağrısı, hangi ülkede veya nerede olursa olsun Müslümanlara saldıran her devleti de bu çerçeve içinde görür. İslâm'a ve Müslümanlara düşmanlık-saldırı işine bulaşmamış kâfir ülkelere gelince; bunlar Küresel İslâmî Direniş güçlerinin bir savaş ve hedef alanı değildir.

- **Mâdde 26:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, savaşını, esâs olarak bize karşı savaşan devletlerin hükûmetleriyle [sınırlı] görür; yoksa onların halklarıyla değil... Nitekim Çağrı, Müslümanların ülkelerini esâs savunma hattı ve cihâd sâhası sayar. Mücâhidleri de işgâlci sömürgeci devletlere, hükûmetlere ve müttefiklerine karşı, kendi ülkelerinde, Şerîat'ın usûlünün gerektirdiği şer'î siyâsî ölçüler ve cihâd ahkâmı çerçevesi içinde cihâd eylemlerine girişmeye, yine mefsedet ve maslahat olarak bu eylemler üzerine terettüb edecek netîceleri, Müslümanlara ve İslâm'a getireceği faydaları ve zararları gözönünde bulundurmaya çağırır. Sözü geçen ölçülerden bazıları ise şunlardır:

(1)- Bize karşı savaş hâlinde olan ülkelerde, caydırıcılık ve muâmele bi'l-misl / misilleme sınırları dâhilinde olanlar hâric, çatışma işine girişmemek ve geneli hedef alan eylemlerden kaçınmak... Nitekim bu, "Esâs bir hedef ve ana çatışma sâhası" değildir. Bilakis esâs cihâd sâhası, Müslüman ülkelerdeki savunma hattıdır.

(2)- Kâfirlerin kadınlarını ve çocuklarını öldürmekten sakınmak... Aynı şekilde, öldürülmek üzere hedefe konulmaması gerektiği Şerîat nasslarıyla belirtilen kesimlerden de uzak durmak.. meselâ râhibler ve ibâdethâneler gibi... Yine sivillerden ve ayrıştırılmaları imkân dâhilinde olan gayr-ı muhârib konumundaki kimseleri öldürmekten sakınmak...

Ayrıca onların ülkelerinde yapılması muhtemel caydırıcılık ve muâmele bi'l-misl türünden eylemlerde askerî, siyâsî ve iktisâdî hedeflere odaklanılması.. Tabîî ki sakınılmaları konusunda kendilerine işâret olunan kesimleri elden geldiği kadarıyla gözönünde bulundurarak...

- **Mâdde 27:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, mücâhidlerin, cihâdî yapılanmaların ve direniş güçlerinin gayretinin dış düşman olan işgâlcinin saldırısına karşı koyma üzerinde yoğunlaştırılması, İslâm ülkelerinde iktidâr tahtında olan riddet ve uşaklık rejimleriyle -onların riddetine kâil olmamıza rağmen, Cihâdî Akım'ın eski tasavvurları uyarınca geniş kapsamlı devrimler şeklinde- çatışma cebhelerinin açılmaması ve bu konuda -işgâlci istîlacı yabancı güçlerle işbirliği içine girdikleri için- küfrün önderleri olan büyük-elebaşı mürtedleri hedefe koymakla yetinilmesi çağrısında bulunur. Bundan gâye ise bütün [o] çabaları, saldırı hâlindeki [yabancı] düşmanı püskürtme üzerine odaklamaktır. O düşman ki ona karşı -Allah'ın izniyle- muzaffer olunduktan sonra bizim ülkelerimizde ona bağlı bütün uşak güçler de [onunla birlikte] yıkılıp gidecektir inşallah.

- **Mâdde 28:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, mücâhidlere ve direnişçilere, Müslüman çevreler içinde görülen fesâd, fısk, masiyet, bidat ve dînî anlamda inhirâf gibi görünümlere, çatışma-savaş yoluyla karşı durmamak, cihâdî eylemlerle böyle bir işe girişmemek ve kendilerini bununla meşgûl etmemek çağrısını yöneltir. Bunlar [bize karşı] saldırı hâlindeki hâricî işgâlci küfür güçlerinin dayattığı ve ayakta tuttuğu tâğût[î] yönetim belâsının görünümleridir. Şu üç önemli husûsa da dikkat etme çağrısında bulunur:

(1)- Bir fâsık, bir âsî-günahkâr da olsa ve küfre düşmediği müddetce bunlara ne kadar da bulaşsa bir Müslüman'ın kanının hürmetine riâyet etmek.

(2)- Şer'î ahkâmı ve had cezâlarını, Müslümanların ferdlerinden o [cezâları gerekli kılan] işleri işleyenlere uygulamak, varlığı sözkonusu olan Şer'î İmâm'a düşer. O ise şimdilerde mevcûd değildir. Direniş'in hedefi ise saldırı hâlindeki düşmanı def' ve bertaraf ettikten sonra öyle bir İmâm'ı tayîndir.

(3)- Şimdilerde [asıl] hedef ve evlâ olan/öncelikli şer'î farîza, saldırı hâlindeki kâfir düşmanı Müslümanların diyârından def' etmektir.

- **Mâdde 29:**

İşgâlci-istîlâcı Haçlı Seferleri, bizim ülkelerimizde, ona destek olup onunla birlikte savaşan askerî güçlere ek olarak şu iki önemli desteğe dayanır:

(1)- İşgâlin-istîlanın davetcileri olan, onu merhabalarla karşılayan, onun düşüncelerine ve medeniyetine çağrıda bulunan, bu arada İslâm'a ve davetcilerine karşı tehdîd diliyle konuşan *İhtilâl* [yani, *İşgâl*] *Davetcileri*...

(2)- Çözülmenin, rezâletlerin, fısk u fücûrun ve arsızlığın bayraktarlığını yapan, kezâ kadın erkek karışıklığının, zinâ ve fuhşiyyatın yayılmasını, bireysel özgürlük ve Amerikan tarzı yaşam gibi gerekçelerle isteyen *İnhilâl* [yani, *Tefessüh*] *Davetcileri*...

Bunların çoğu ise aydın, yazar, düşünür, sanatçı, gazeteci, edebiyatcı ve [sözümona] şâir... kesimlerdendir.

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, mücâhidleri, sömürgecilerin davetcisi/öncü kolları olan bu kesimlerin büyüklerini ve elebaşlarını tasfiye etmeye çağırır. Aynı şekilde, îmân edenler arasında hayâsızlığın/ve arsızlığın yayılması için çalışan rezâlet ve inhilâl, yani tefessüh davetcilerinin büyükleri hakkında da aynı çağrıyı yapar.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَإِن نَّكَثُوٓاْ أَيۡمَٰنَهُم مِّنۢ بَعۡدِ عَهۡدِهِمۡ وَطَعَنُواْ فِي دِينِكُمۡ فَقَٰتِلُوٓاْ أَئِمَّةَ ٱلۡكُفۡرِ... ﴿١٢﴾ ﴿سورة التوبة﴾

«Ve eğer ahidlerinden sonra yemînlerini bozacak olurlarsa ve dîninize ta'n ederlerse [/dil uzatır, saldırır, taarruzda bulunurlarsa], artık o küfür önderlerini [onlarla savaşıp derhâl] öldürün...» (9/et-Tevbe, 12)

إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحِبُّونَ أَن تَشِيعَ ٱلۡفَٰحِشَةُ فِي ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٌ ... ﴿١٩﴾ ﴿سورة النور﴾

«Îmân edenler arasında hayâsızlığın [ve arsızlığın, edebsizlik ve ahlâksızlığın] yayılmasını arzu eden kimseler için elîm bir azâb vardır...» (24/en-Nûr, 19)

لَّئِن لَّمۡ يَنتَهِ ٱلۡمُنَٰفِقُونَ وَٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَٱلۡمُرۡجِفُونَ فِي ٱلۡمَدِينَةِ لَنُغۡرِيَنَّكَ بِهِمۡ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَآ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٠﴾ مَّلۡعُونِينَۖ أَيۡنَمَا ثُقِفُوٓاْ أُخِذُواْ وَقُتِّلُواْ تَقۡتِيلًا ﴿٦١﴾ ﴿سورة الأحزاب﴾

«[Andolsun,] eğer münâfıklar ve kalblerinde bir maraz bulunanlar ve Medîne'de [müminler aleyhine] kötü haberler yayıp ortalığı karıştıranlar (bu hâllerinden) vazgeçmezlerse seni mutlaka onlara musallat ederiz [:onlarla savaşmanı ve onları şehirden çıkarmanı sana emrederiz de,] sonra orada seninle [pek] az bir zamandan fazla komşu olamazlar.» «[Hepsi de lanetlenmiş] melûnlar olarak nerede ele geçirilirlerse [kıskıvrak] tutulurlar ve [ağır bir şekilde] öldürülürler de öldürülürler.» (33/el-Ahzâb, 60-61)

İşbu mendebur, münâfık, küfrü açığa vuran pis/melûn tabur, bizim ülkelerimizde sömürgecilerin en önemli dayanaklarından, ayrıca direnişin köklerini kesme ve bu Ümmet'e bağlılık damarlarını kurutma yolunda çalışanların en tehlikelerinden biridir. Açıklamamızı yineleyerek diyoruz ki: Taleb olunan "**Küfrün ve Fesâdın Büyük Başlarına Suikasd**"dir ve onların kuruluşlarını tasfiyedir. Yoksa ne onların hizmetlileri, ne fısk u fücûr üzere onlarla birlikte çalışan paralı elemanları, ne de Müslümanların fâsık bireyleri değil..!

- **Mâdde 30:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, Filistin ve ona mücâvir Müslüman ülke topraklarının her bir karışı ve her bir zerresi üzerindeki Siyonist İsrail varlığını hükümsüz ve gayrımeşrû sayar. Her nerede olursa olsun Müslüman ülke topraklarını işgâlle ilgili her durum da böyledir. Yine Direniş Çağrısı, İsrail Devleti'ni, gayrımeşrû bir devlet olarak görür; onu yok edilmesi ve varlığı yeryüzünden temizlenmesi gereken ecnebî /parazit sömürgeci bir yapı olarak görür.

[Bu meseleyle alâkalı] hiçbir barış antlaşmasını veya Müslüman Filistin halkının meşrû haklarından herhangi bir hakkı zâyi eden herhangi bir ittifâkı tanımaz. Filistin meselesini, İslâmî bir davâ olarak görür; yoksa sadece Arabların veya Filistinlilerin bir meselesi olarak değil...

[Ayrıca] Filistin Ulusal Yönetimi'nin yasallığını tanımaz/ve onu gayrımeşrû sayar. Onu -riddet konusunda Arab ve/ya İslâm âlemindeki bütün rejimler hakkında geçerli olan hüküm çerçevesinde- Dîn'den çıkmış bir yönetim olarak görür. Bu yönetimin büyük erkânının çoğunu da bir hâinler gürûhu, kan tâcirleri, Yahûdî uşakları, kendi çıkarlarının ve ihtirâslarının kulu kimseler olarak bilir. [**! 2004 !**]

Filistin'i kurtarıp özgürleştirmek için tek çözüm yolunun da silâhlı cihâd olduğuna inanır. Cihâdî yapılanmalardan olan Müslüman mücâhidlerin elini güçlendirir/onlara destek verir. Ulusalcı, milliyetci veya solculardan olsun, silâhlı Filistinli örgütlerden olan bütün direnişçileri ve savaşçıları İslâm şiârı altında cihâd etmeye, ayrıca küfür ve dalâlet ilkelerini bir kenara atmaya çağırır. O küfür ve dalâlet ilkeleri ki her dâim Ümmet'in hezîmetine sebeb olmuştur ve hâlâ olmaktadır. Şehâdet'in Allah katında makbûl olmasına bir engel teşkîl eden de odur. Nitekim Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **«Kim Allah'ın kelimesi en yüce olsun diye** (İ'lâ-yı Kelimetullah için) **savaşırsa o kişi Allah yolundadır.»** (Ahrecehu'l-Hamse). «...**Kim de körükörüne çekilmiş (ummiyye) bir bayrak altında savaşır, asabiyyet (ırkçılık) için gazablanır veya asabiyyete çağırır veya asabiyyete yardım eder/destek verir de [bu yolda] öldürülürse, bu ölüm de câhiliyye ölümüdür**...» [Direniş Çağrısı,] Filistinli gençleri, sözkonusu o câhiliyye bayrakları altında iş tutmak sûretiyle kendi kanlarını heder etmemeye, bilakis İslâm ve cihâd şiârını göndere çeken kimselerle/kesimlerle hareket etmeye çağırır. Çünkü bir câhiliyye ölümü üzere ölen kişinin varacağı yer ateş-i cehennemdir ve Allah onun ameline zâten bereket vermez... Yine her nerede olurlarsa olsunlar bütün Müslümanları Siyonistlere, onların avenelerine ve taraftarlarına karşı hem Filistin'de hem de her yerde cihâd etmeye çağırır.

- **Mâdde 31:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, Yahûdîlerle ve Kanserî Varlık (İsrail) ile uyum-uyuşma/normalleşme çağrılarını, hükümsüz çağrılar olarak görür ve buna çağrıda bulunan kimseyi de bir hâin, bir kâfir, bir mürted ve bir sömürge*ci* uşağı olarak kabûl eder. Özellikle de bu kişi Müslümanların sözümona âlimlerinden veya uşak yöneticilerinden biri olursa...

Yine her nerede olurlarsa olsunlar bütün mücâhidleri, [bu] uyum-uyuşmanın her türlü biçimine, onun kurum-kuruluşlarına, adamlarına ve davetcilerine karşı cihâd etmeye, *aynı şekilde* o uyum-uyuşmanın politik, kültürel, ekonomik ve daha başka yapılarının tamâmını hedefe koymaya, bunları yıkmaya ve onları ayakta tutan kişilere suikasdler düzenlemeye ve bu esnâda hataen de olsa Müslümanlara bir zarar vermemek konusunda dikkatli olmaya çağırır.

- **Mâdde 32:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, Müslüman ülkelerdeki Haçlı Misyoner örgütlerin ve hıristıyanlaştırma kurum-kuruluşlarının tamâmını, sömürgecilerin en tehlikeli dayanaklarından ve Müslümanları fitneye düşüren en tehlikeli mihrâklardan biri olarak görür. Bunları meşrû hedefler sayar; mücâhidleri bunları hedef almaya ve yapılarını yıkmaya davet eder. Yine bu kurum-kuruluşlara verilmiş Müslüman ülkelerdeki her türlü izni ve emânı, hükümsüz izinler ve gayrımeşrû emânlar olarak görür.

Öte yandan, mücâhidleri ve direniş erlerini, bu kurum-kuruluşları, Müslümanların arasında ikâmet eden vatandaşlardan olan Hıristıyanların mabedleri ve kiliseleri ile karıştırmamaya, keză yabancı kökenli sözkonusu misyonerlik ve hıristıyanlaştırma kurum-kuruluşlarını, kendi dînî cemâatlerinin işlerini çekip çeviren, dînleri hakkında Müslümanları fitneye düşürme/veya onları dînlerinden döndürme yolunda ve işgâlci sömürgecilere yardım için çalışmayan yerli dîn adamları ile râhiblerden ayrıştırmaya [/bu ayrımlara dikkat etmeye] çağırır.

- **Mâdde 33:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, âlemşümûl bir davetdir; uyruk/cinsiyet ve kavim/milliyet veya renk ve ülke veya dil veya başka herhangi bir ayırıcı vasıfdan sarfınazar ederek, "Lâ İlâhe İllallah Muhammedun Resûlullah"dan gayrı bir hüviyyet ve ondan başka bir âidiyyet tanımaz.

Ve her mücâhidin ve her direniş erinin çalışma/eylem/faaliyyet sâhasını, o her nerede ise; her nerede ikâmet ve hareket ediyor ise; edâ ve îfâ biçimi her ne hâl üzere ise; Allah'ın düşmanlarına verdiği zarar veya vurduğu darbe ne derece etkili, ne kadar ağır ve ne denli faydalı ise; [onu] öylece [/olduğu gibi] kabûl eder.

- **Mâdde 34:**

Günümüz itibâriyle Müslüman ülkelerde Haçlılarla ve Amerikalı emperyalistlerle bir uyum-uyuşma/normalleşme operasyonu devreye sokulmuştur ki bu, İsraille ve Siyonistlerle uyum-uyuşma meselesinden çok daha büyük ve çok daha tehlikeli bir uyum-uyuşmadır. Nitekim günümüzde bu olgunun bileşenleri, siyâsetden topluma, kültürden bilime, spordan sâir alanlara varıncaya kadar hayâtın bütün yönlerini içine alacak şekilde dallanıp-budaklanmakta ve sözkonusu faaliyyet alanlarının tamâmını kapsamaktadır. Bunlar, çeşitli kılıflar uydurularak ulu-orta ilân edilen sayısız plan-projedir ki bazıları şöyledir:

– Siyâsî Alanda: Bizim ülkelerimizde ve Amerika'da, doğrudan doğruya onların kontrolünde [olan birtakım] kurum-kuruluşların ve merkezlerin inşâsı için çalışmak... Amaç/hedef ise onların [bu] plan-projelerini sâhiblenecek [birtakım] siyâsî elitler ve düşünürler ortaya çıkarmak ve onları gelecek on yıl zarfında -karâr ve komuta merkezlerine ulaşmak için- o plan-projeleri hayâta geçirmek üzere devreye sokmaktır.

– İktisâdî Alanda: Amerikalı işadamları ve dev kuruluşların kontrol edeceği, yerli işadamlarının ve tâcirlerle komisyoncuların da kendilerine ortak olacağı "Amerikan - Yerel" ortak plan-projeler...

– Bilimsel Alanda: Üniversiteler, enstitüler ve bilimsel/akademik araştırma merkezleri kurmak... (Örneğin yakın bir zamanda "Wadi Araba"da, Ürdün hükûmeti ve oradaki bilimsel/akademik kurumlarla işbirliği içinde kurduklarına benzer şeyler ki bu, Amerika, İsrail ve Ürdün arasında [yapılan ortak] bir projeydi.)

– Kültürel Alanda: Kültür, sanat, spor ve sâir kültürel faaliyyet alanlarını kapsayan, Amerikalıların denetiminde ve yerel ortaklı pek çok merkez açmak...

– İctimâî Alanda: Sosyal yardım adı ve kılıfı altında pek çok kurum-kuruluşu ve özgürlük(ler).. azınlıklar.. kadının özgürlüğü/kadın hakları.. çocukları koruma/çocuk bakımı.. demokrasiyi yayma.. gibi bahanelerle sözümona bilinçlendirme/aydınlatma merkezlerini, kezâ sağlık kurumlarını yaymak.. ilh...

Bu *devâsâ* korkunç işgâl [hareketi], *bu* Ümmet'i çökertmek ve onun bileşenlerini ilmek ilmek çözüp yok etmek noktasında "[Norman] Schwarzkopf, [Tommy] Franks, John Abizaid" gibilerin ve onların askerî filolarının seferlerinden çok daha tehlikelidir.

Dolayısıyla mücâhidlerin ve direnişçilerin üzerine düşen, bütün bu odakları hedefe koymak, hâk ile yeksân etmek, hem yabancı yöneticilerini hem de bunların idâresini deruhde eden yerli büyük başları bir tasfiyeye tâbi tutmaktır. Buralara gidip gelen, hattâ buralarda çalışan Müslümanların kanını akıtmaktan sakınmaya ise son derece dikkat etmek, bunu unutmamaktır. Zîrâ bunların çoğu Müslümanlardan olup sözkonusu merkezlerin hedefleri ile amaçlarının câhili kimselerdir.

Siyonist[ler] ve Haçlı[larla] uyum-uyuşma merkezleri karşısındaki bu askerî direniş çabasına, mutlaka âlimlerle davetcilerin deruhde edeceği ve bu hedefleri yok etme noktasında Direniş hücrelerinin çalışmasıyla paralel bir şekilde yol alacak bir bilinçlendirme hareketi de eşlik etmelidir.

- **Mâdde 35:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, "Diyâr"a ilişkin şer'î ahkâmın, fukahâ'nın beyân ettiği şekilde, üç kısım olduğuna inanır:

a- Diyâr-ı İslâm [Dâru'l-İslâm]: Bunlar, kendisine İslâm Şerîatı'nın hükmettiği ülkelerdir.

b- Diyâr-ı Küfr [Dâru'l-Küfr]: Bunlar, kendisine kâfirlerin şerîatlarının hükmettiği ve de Allah'ın Şerîatı ile hükmetmeyen ülkelerdir.

c- Husûsî Hâl: Bunlar, bir zamanlar Dâru'l-İslâm iken bilahare kendisine küffârın hükmünün galebe çaldığı ve ahâlisi hâlâ Müslüman olan İslâm diyârlarıdır.

Dolayısıyla ve buna binâen günümüz dünyasının vâkıa-i hâli itibâriyle Diyâr, dört kısma ayrılır:

1- Ahâlisi Müslüman olan Diyâr-ı İslâm:

Bu, kendisine Allah'ın Şerîatı'nın hükmettiği ve ahâlisinin çoğu da Müslüman olan ülkelerdir. Bu sınıf/kısım günümüz itibâriyle gayr-ı mevcûddur ve Allah'ın izniyle pek yakında kurulacaktır.

2- Ahâlisi Kâfir olan Diyâr-ı İslâm:

Bu, kendisine Allah'ın Şerîatı'nın hükmettiği, ama ahâlisinin çoğu gayrimüslim olan ülkelerdir. Meselâ bunun örneği ilk Müslümanların fethettiği, ama ahâlisi İslâm'a girmemiş ülkelerdir.

3- Ahâlisi Müslüman olan Diyâr-ı Küfr:

Günümüz itibâriyle Müslümanların bütün ülkelerinin hâli örneğinde olduğu gibi ki bunlara, mürted rejimler, küfür yasalarıyla hükmetmektedir. Bu ülkelerin halklarının çoğu ise Müslümanlardan oluşmaktadır.

4- Ahâlisi Kâfir olan Diyâr-ı Küfr:

Günümüz İslâm âlemi ülkelerinin dışındaki dünya ülkelerinin geneli gibi...

Bu taksîmat üzerine günümüzde -Müslümanların siyâsî [temsîl gücüyle ilgili] varlığının ve Müslüman İmâm'ın/Halîfe'nin yokluğu gözönünde bulundurularak- pek çok ahkâm-ı şer'iyye terettüb eder ki bunları bilmek gerekir. Bu ahkâmın en önemlilerinden bazıları ise şunlardır:

● a- [Bir] Müslüman'ın, bu diyârların hangi birinde olursa olsun, her yerde, "Lâ İlâhe İllallah Muhammedun Resûlullah" şehâdetiyle, kan/cân, mâl ve ırz u nâmûs ismeti/dokunulmazlığı vardır. Onun bu ismet hakkına tecâvüz ve ona karşı düşmanlık/taşkınlık edilmez.

● b- Müslümanların diyârında Müslüman bir İmâm/Halîfe'yi tayîn için çalışmak ve varlığı durumunda ona marûf çerçevesi içinde itâat etmek vâcibdir.

● c- Günümüzde Müslümanların diyârlarında Allah'ın indirdiğinin dışında şeylerle hükmeden yöneticilerin hiçbir meşrûiyyeti olmadığı gibi onlara itâat etmek de sözkonusu değildir. Onların [verdiği] hiçbir zimmeti[n] veya emânı[n] da [herhangi bir hükmü ve bağlayıcılığı] yoktur. Onlarla gönüllü olarak işbirliği yapmak [: yardımlaşmak, dayanışmak] ve yine onlar için mâl ü emvâl cibâyetinde bulunmak [: para pul tahsîl etmek] harâmdır. Allah'ın rızasına, onlara isyân/itâatsizlik yoluyla ulaşmaya çalışmalı, onları hal' etmek yolunda gayret göstermeli ve ne zaman imkân dâhilinde olur, buna güç yetirilirse onları Müslüman bir Yönetici ile değiştirmelidir.

- **Mâdde 36:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, bir Müslüman'ın, bilâd-ı küffâr'da/kâfirlerin ülkeleri'nde ve müşriklerin *sırtları* arasında ikâmet etmesini -zarûret hâli hâric- harâm olarak görür. Nitekim sahîh sarîh mufassal Sünnet nassları bunu nehyeder bir şekilde gelmiştir.

Ebû Dâvûd'un Semure [Bin Cundeb]'den rivâyet ettiği Hasen bir hadîs şöyledir: **«Kim müşrikle *birlikte olur (câme'e!)* ve** [âdeti geleneği göreneğiyle kâfirin sözünün geçtiği küfür diyârında] **onunla *oturur/ikâmet ederse (sekene)* o da onun gibidir.↓»**

... «مَنْ جَامَعَ الْمُشْرِكَ وَسَكَنَ مَعَهُ فَإِنَّهُ مِثْلُهُ» ...

en-Nesâî'nin rivâyet ettiği Hasen bir hadîs ise şöyledir: **«Bir müşrik, Müslüman olduktan sonra müşrikleri terk etmediği** [ve hicret ile Müslümanlara katılmadığı] **müddetce Allah onun hiçbir amelini kabûl etmez.↓»**

... «لَا يَقْبَلُ اللهُ مِنْ مُشْرِكٍ عَمَلًا بَعْدَمَا أَسْلَمَ أَوْ يُفَارِقَ الْمُشْرِكِينَ» ...

Yine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: **«Müşriklerle birlikte onların diyârında ikâmet eden kimseden zimmet**[-i İslâm] **kalkmıştır.↓»**

... «بَرِئَتِ الذِّمَّةُ مِمَّنْ أَقَامَ مَعَ الْمُشْرِكِينَ فِي دِيَارِهِمْ» ...

Hiç kuşkusuz Müslümanların ora*lar*da ikâmet etmesi üzerine büyük mefsedetler terettüb etti. Hem kendi hem de kendi nesillerinin dîni konusunda... Şu günlerde ise Haçlı savaşı alevlenmiş bir hâlde ve Allah yolunda mücâhid direnişçi birlikler, bizim ülkelerimizdeki Haçlı ordularına karşı cihâd ediyor ve operasyonları ta onların ülkelerine kadar ulaşıyor. İşte bu yüzden o [kâfir] topluluklardan [Müslümanlara yönelik] birtakım karşı tepkiler doğuyor. Bu karşı tepkilerin yansıması, Müslümanlara zulüm ve haksızlık; dînleri, görünümleri ve kadınlarının örtüsü konusunda onları fitneye marûz bırakma oluyor. Zaman zaman kimi Müslümanların -kâfirlere karşı duydukları korku sebebiyle- kendi dînlerinin esâslarından bazılarını terke meylettiği de oluyor. Onlara dostluk izhârında bulundukları ve Allah yolunda mücâhidlerden berâetlerini ilân ettikleri görülüyor. **Buna binâen:**

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, Batı ülkelerinde, küfrün ve **kâfirlerin diyârında ikâmet eden Müslümanları şu iki şeye davet ediyor:**

– **Evvelen**: **Küfür ve şirk *diyârlarından* [ayrılıp] Müslümanların ülkelerine hicret etmek**... Bu durum, kendileri hakkında dünyalık birtakım zararlara yol açacak ve [belki ülkelerimizdeki] riddet hükûmetlerinin zulmüne marûz kalmaya sebebiyyet verecek olsa bile bunu yapmak... Dîni koruma ve çocukların dînini muhâfaza altına alma, hiç kuşkusuz, dünyalığı ve yaşam refâhını korumaktan önceliklidir. Tabîî ki bu çağrı, güvenlik anlamında o hâle muztar-mecbûr olmayanlar içindir.

– **Sâniyen**: Direniş Çağrısı, Batı *ülkelerinde* ikâmet eden her Müslümana, hattâ **o ülkelerin yerlilerinden olan Müslümanlara bile** şunu hatırlatır: Amerika'nın ve Yahûdîlerin ittifâkına dâhil olan o kâfir işgâlci devletlerin hükûmetlerine karşı cihâd farîzası, kendisinin üzerin*d*e bir farz-ı ayndır. Bu noktada onun konumu her yerdeki her Müslüman'ın konumu gibidir. *Ayrıca* bu farzı edâ etmek, onun için, orada ikâmet etmeyen ve hükûmetlerini Müslümanlara karşı saldırılarından caydırmak amacıyla o ülkelere yönelen mücâhidlerin bu farzı edâ etmesinden daha kolaydır. Binâenaleyh onların üzerine düşen, o hükûmetlere karşı direniş gösterip cihâd etmektir; onların çıkar noktalarını vurmaktır ve yöneticilerini, siyâsî ve iktisâdî güç odaklarını hedefe koymaktır. Tabîî ki ahkâm-ı Şerîat'ın gerektirdiği ölçüler içinde ve hedefe konulmaya müstahak olanla olmayanı birbirinden ayırmak sûretiyle...

Onlar için uyarıyı tekrâr ediyor ve diyoruz ki: Her Müslüman Rabbinin karşısında kendi dîni, evlâd u ıyâlinin dîni ve onların cânlarıyla nâmûslarını koruma konusunda mesûldür. Binâenaleyh selâmet ile necâta doğru koşturun; sakın ola kendi kendinizi helâk noktalarına sürüklemeyin.

...قُلْ إِنَّ ٱلْخَٰسِرِينَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۗ أَلَا ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْخُسْرَانُ ٱلْمُبِينُ ﴿١٥﴾ ﴿سورة الزمر﴾

«... De ki: Asıl hüsrâna düşenler, kıyâmet günü hem kendilerini hem de âilelerini hüsrâna uğratanlardır. İyi bilin ki bu, apaçık hüsrânın ta kendisidir.» (39/ez-Zümer, 15)

Bitti

****

3. Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nın Cihâdî Akîdesi'nin Temel Bazı Noktalarıyla İlgili Şerî Delîller ve Detaylar

- **1. Günümüz itibâriyle İslâm ülkeleri ya doğrudan doğruya ya da dolaylı yollarla düşmanlar tarafından işgâl edilmiş bir hâl altındadır ve o düşmanlara karşı cihâd Müslümanlar üzerine icmâ yoluyla bir farz-ı ayn'dır.**
- **2. Günümüzde Müslüman ülkelerin hükûmetleri, şerî hükümleri değiştirdikleri ve Allah'ın indirdiği dışında şeylerle hükmettikleri, kâfirleri dost edinip Allah'a, Resûlü'ne ve Müminlere hıyânet ettikleri için mürted ve kâfirdir.**
- **3. İslâm'dan irtidâd ettiğinde veya kâfir olduğunda idâreciye karşı kıyâm etmek icmâ ile Müslümanlar üzerine farzdır.**
- **4. İslâm Şerîatı'nın ahkâmı, Müslümanlardan kâfirlerle birlik olan ve Müslümanlara karşı onlara yardım eden kimsenin küfür ve riddetini icmâ yoluyla takrîr eder ve ona karşı savaşmayı vâcib kılar.**
- **5. Ahkâm-ı Şerîat, Müslümanların dînine, cânlarına, nâmûslarına veya mâllarına -bir müslüman bile olsa- saldırana karşı savaşmanın vâcibliğini veya cevâzını takrîr eder.**

******** [↑ Aşağıda ele alınacak olan yukarıdaki beş başlık ağırlıklı olarak mükerrerdir.]

- **6. Ahkâm-ı Şerîat, Müslümanların kanları, mâlları ve nâmûslarının *hürmet*ini [*ismet altında/dokunulmaz olduğunu*] takrîr eder. Yine saldırı hâlindeki kâfirlerin her türlü *varlık/bulunma biçiminin* (*kanları ile mâllarının*) her yerde Müslümanlar için helâl olduğunu, *dokunulmazlığı olmadığını (hedr)* takrîr eder.**
- **7. Kâfirler kendilerine saldırdığı takdîrde Müslümanlara yardım etmek Dîn'de vâcibdir ve bu konuda içine düştükleri günah ve taksîrat gibi hâllerden sarfınazar edilir. Cihâd-ı meşrû‘, Müslümanların idârecilerinden ve âmmelerinden olan her *berr ve/ya fâcir* kişi ile birlikte deruhde edilir.**
- **8. Demokrasi meselesi ve İslâmî Uyanış hareketlerinin demokrasiye ilişkin deneyimleri.**
- **9. Ehl-i Sünnet dâiresi içindeki akîdevî ve mezhebî hilâf meselesi.**
- **10. "Tekfîr" meselesi, Genel Tekfîr'in ahkâmı ve Muayyen/Birebir Tekfîr konusu.**

Şimdi bu [konularla ilgili] hükümleri, delîlleri cihetiyle bir nebze tafsîlata inerek ele almaya çalışalım:

[3-] 1.
İslâm Diyârları Düşman Saldırısı ve Düşman İşgali Altındadır ve Günümüzde Bu İşgalcilere Karşı Cihâd Etmek İcmâ Yoluyla Bütün Müslümanlar Üzerine Farz-ı Ayn'dır

Birinci Bölüm'de "Günümüzde Müslümanların Hâli" başlığı altında açıkladığımız gibi, günümüzde, bir uçtan öbür uca bütün topraklarımız, ya düşmanlar tarafından doğrudan doğruya ya da onların mürted temsîlcileri eliyle dolaylı yollarla işgal altına alınmıştır. Bu durum, akıl ve basîret sâhibi her kişi tarafından kabûl edilen müsellem bir olgu hâlini almıştır. Bunun en bâriz göstergesi, İslâm topraklarının her bölgesine yayılan Haçlıların yoğun askerî varlığıdır; dört bir tarafa dağılan askerî üsleridir; her türlü ekonomik güç odağını tekelinde tutan iktisâdî işgalidir; istihbârât ağlarının ve güvenlik merkezlerinin yaygınlığıdır.

İşte Amerika! Günümüzde İslâm âlemini açık-seçik bir şekilde ve gözler önünde yeniden işgal etmekte..! Afganistan'ı doğrudan doğruya işgal etti. Hegemonyasını Pakistan ve Orta Asya üzerinde yaydı. Irâk'ı işgal etti. Yüzbinlerce askerini, Arab Yarımadası'na, Türkiye'ye ve Şâm'ın güneyine yaydı. Mısır'da, Afrika Boynuzu'nda, Kuzey Afrika'da ve bu bölgeleri çevreleyen denizlerde yaydıklarını da bir kalem bunlara ekleyin!

İşte Bush! NATO Paktı'ndaki Avrupalı müttefikleriyle, en başta da baş müttefiki, Filistin'i işgal altında tutan, Mescid-i Aksâ'yı yıkmaya ve Müslümanlardan geriye kalanları oradan kovmaya hazırlanan İsrail'le birlikte İslâm âlemine karşı bir Haçlı seferi yürüttüğünü ilâna koyuldu.

Peki, böylesi bir ahvâl ve şerâit karşısında Şerîat'ın hükmü nedir; ahkâm-ı Dîn böyle bir durum karşısında her Müslüman'ı neyle yükümlü kılar?

[Öncelikle] Cihâd, bir ibâdet ve bir farzdır. Bunu Müslümanlara Allah Teâlâ farz kılmıştır. Cihâd, Allah'ın Kitâbı'ndaki âyetler ve Resûlullah'ın Sünneti'ndeki hadîslerin tevâtürüyle sâbittir ki, burada buna dâir delîl serdetmemizi gerektirmeyecek bir husûstur. Çünkü buna ilişkin delîller sayılamayacak ve sınırlanmayacak kadar çoktur *ve* zikredilmeye ihtiyâc hissettirmeyecek derecede meşhûrdur.

Ruslara karşı cihâd edilen günlerde Afganistan'daki Arab Mücâhidlerin Pîri olan Şehîd **Abdullah Azzâm**'ın -Allah rahmet etsin- "ed-Difâ'u Ann Arâzi'l-Müslimîn Ehemmu Furûzi'l-A'yân/**Müslümanların Topraklarını Savunmak Farz-ı Aynların En Önemlisidir**" adlı kitâbından şunları iktibâs ediyoruz:

"Kâfirlere Karşı Cihâd İki Türlüdür:

"[Birincisi Cihâd-ı Taleb:] Kâfirlerin bulunduğu ve Müslümanlara karşı savaşmak üzere yığınak yapmadıkları topraklara karşı Cihâd-ı Taleb [Taarruz Cihâdı olup] (kâfirlere kendi diyârlarında yönelmek/taarruz etmektir.) Böyle bir durumda kıtâl, farz-ı kifâyedir. Bu farzın en az kifâyet mikdârı ise Allah'ın düşmanlarına gözdağı vermek amacıyla müminlerle sınırları korumak, açık gedikleri kapatmaktır... ilh."

Bunun akabinde Abdullah Azzâm (r.) şöyle diyor ki, bizim de şâhid makâmında sunmak istediğimiz bölüm burasıdır:

"[İkincisi] Cihâd-ı Def'/Difâ': [yani Müdâfaa Cihâdı olup] (kâfirleri bizim diyârlarımızdan defetmek, çıkarmaktır.) İşte bu, farz-ı ayn hâline gelir, hattâ farz-ı aynların en önemlisi olur. **Farz-ı ayn hâline gelmesi ise belli durumlarda vukû bulur:**

"1- Kâfirler, Müslüman beldelerden bir beldeye girdiğinde...

"2- İki saf karşı karşıya geldiğinde ve iki ordu karşılaştığında...

"3- İmâm [/Halîfe] belli ferdleri veya bir topluluğu cihâda çıkmaya çağırdığında ki böyle bir durumda çağrıya kulak verip cihâda çıkmaları vâcib [yani farz] olur.

"4- Kâfirler, Müslümanlardan bir topluluğu esîr aldığında..."

Sonra Abdullah Azzâm (r.), ilk durumu, yani kâfirlerin Müslüman topraklardan herhangi bir toprağa girmeleri konusunu ele alıp şöyle der:

"Böyle bir durumda, *selef* ve *halef*, dört mezhebin fakîhleri/imâmları, muhaddisler ve müfessirler, İslâm'ın bütün asırlarında ve mutlak manâda, cihâdın, kâfirlerin saldırdığı o belde*nin* insânlarına ve onlara yakın olanlara farz-ı ayn olacağı konusunda ittifâk etmişlerdir. Böyle bir durumda, oğul babasının, kadın kocasının ve borçlu alacaklısının izni olmadan cihâda çıka[bili]r. *Eğer* o belde ahâlisi, [kâfirleri çıkarmak konusunda] yeterli olmazsa veya kusûr gösterirlerse veya tembellik/gevşeklik ederlerse veyahut bundan geri dururlarsa, farz-ı ayn dâiresi, en yakın olanlardan başlamak üzere halkalar hâlinde genişler. Eğer onlar da yeterli olmaz veya kusûr gösterirse, onlardan sonra gelenleri sıra sıra içine alır ve nihâyetinde farz-ı ayn bütün yeryüzünü şâmil olur."

Sonra Abdullah Azzâm (r.), Ehl-i Sünnet mezhebleri ve âlimlerinin buna dâir delîllerini muhtasar bir şekilde şöylece sunar:

"1. Hanefîlere Göre:

"İbn Âbidîn, [*Reddu'l-Muhtâr ale'd-Durri'l-Muhtâr* adlı] *Hâşiyesi*nde (c.3, s.238) şöyle demektedir: ("... Düşman, İslâm hudûdlarından bir hudûda [/Müslümanların topraklarından bir toprağa] saldırdığında [cihâd], oraya yakın olanlar üzerine farz-ı ayn olur. Onların gerisinde bulunup düşmandan uzak olanlara gelince, kendilerine ihtiyâc duyulmaması hâlinde onlar için farz-ı kifâyedir. Aksi hâlde, düşmana yakın olanların düşmana karşı mukâvemet göstermeye güçlerinin yetmemesi yahut güçleri yettiği hâlde gevşeklik gösterip cihâd etmemeleri gibi durumlarda onlara ihtiyâc duyulursa, böyle bir hâlde cihâd, onlara yakın olanlar üzerine, namaz ve oruç gibi farz-ı ayn olur. Bunu terk etmeleri kendilerine câiz olmaz. Sonra sırasıyla diğerleri, sonra da diğerleri gelir ve cihâd, doğusundan batısına bütün ehl-i İslâm'a farz oluncaya kadar bu sırayla devâm eder.")

"Hanefî*lerin* imâmlarından el-Kâsânî "Bedâi'u's-Sanâi'" (c.7, s.72), İbn Nuceym "el-Bahru'r-Râik" (c.5, s.191), aynı şekilde İbnu'l-Humâm "Fethu'l-Kadîr"de böyle fetvâ vermişlerdir.

"2. Mâlikîlere Göre:

"Hâşiyetu'd-Dusûkî"nin 2. cildinin 174. sayfasında şöyle geçmektedir: ("Cihâd, düşmanın ânî saldırısı durumunda farz-ı ayn olur: Yani düşmanın ânî saldırısı karşısında derhâl müdâfaaya geçmek, kadın, köle veya çocuk da olsa her bir kişi için farz-ı ayn hâline gelir. Veli [konumundaki] kişi, eş, alacaklı onlara engel olmak isteseler bile cihâda çıkarlar [/çıkmaları gerekir].")

"3. Şâfiîlere Göre:

"er-Remlî'nin "Nihâyetu'l-Muhtâc"ında (c.8, s.85) şöyle geçmektedir: ("[Eğer kâfirler] Bizim diyârlarımızdan bir diyâra girerlerse ve bizimle onlar arasında *kasr mesâfesi*nden az bir mesâfe kalırsa, [bu durumda, saldırıya maruz kalan] o diyârın ahâlisine müdâfaa [cihâdı] lâzım [yani farz-ı ayn hâline] gelir. Öyle ki fakîr, çocuk, köle, borçlu ve kadın gibi [sâir hâllerde] üzerine cihâd [farz-ı ayn] olmayan kimseler bile buna dâhil olur.")

"4. Hanbelîlere Göre:

"İbn Kudâme'nin "el-Muğnî"sinde (c.8, s.345) şöyle geçmektedir: ("Cihâd, üç durumda farz-ı ayn olur:

"1- İki ordu karşılaştığında ve saflar karşı karşıya geldiğinde...

"2- Kâfirler [Müslüman] bir diyâra saldırdığında, o diyârın sâkinlerinin onlara karşı kıtâl [/cihâd] etmeleri ve onları *def*etmeleri/püskürtmeleri kendilerine farz-ı ayn olur.

"3- İmâm [/Halîfe] bir topluluğu cihâda çağırdığı zaman, cihâda çıkmaları lâzım [o topluluk üzerine farz-ı ayn] olur.")

"**Şeyhulislâm İbn Teymiyye** şöyle demektedir: ("Müdâfaa kıtâline [/cihâdına] gelince, dîni ve mukaddesâtı müdâfaa yolunda mütecâviz düşmana karşı verilen en büyük savaştır ve icmâ ile vâcibdir [/farzdır]. Allah'a îmândan sonra, -hem dîni hem de dünyayı ifsâd eden- mütecâviz düşmanı püskürtmekten daha vâcib bir şey yoktur. Böyle bir durumda cihâd için (erzâk, binek gibi) herhangi bir şart koşulmaz. Bilakis kişi, [kendi] imkânı ölçüsünde müdâfaaya geçer. Bunu, âlimler, ashâbımız ve başkaları böyle açıklamışlardır.") [*el-Fetâva'l-Kubrâ*, c.5, s.530]

"Yine İmâm İbn Teymiyye "el-Fetâvâ"sında şöyle demektedir: ("Düşman, bilâd-ı İslâm'a girdiğinde, hiç kuşku yok ki, onu defetmek, buna en yakın olanlar üzerine [yakınlık dereceleriyle] vâcib [/farz] olur. Zîrâ İslâm diyârlarının tamâmı tek bir diyâr mesâbesindedir. Babanın veya alacaklının izni olmaksızın oraya doğru seferber olmak vâcibdir. [İmâm] Ahmed'in bu konudaki ibâreleri gâyet açıktır." (c.4, s.608))

Abdullah Azzâm (r.), bu delîllerin akabinde [açıklamalarına] şu ifâdelerini ekler:

"Ve bu, genel seferberlik olarak bilinir. Genel seferberliğin delîlleri ise şöyledir:

1- Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

ٱنفِرُواْ خِفَافٗا وَثِقَالٗا وَجَٰهِدُواْ بِأَمۡوَٰلِكُمۡ وَأَنفُسِكُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۚ ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ﴿٤١﴾ ﴿سورة التوبة﴾

«(Ey müminler!) Gerek hafîf, gerek ağırlıklı olarak [genç–yaşlı, atlı–yaya, ağır veya hafîf techîzâtlı, sizin için kolay ya da zor olsun, her hâlükârda savaş için] seferber olun ve mâllarınızla, cânlarınızla Allah yolunda cihâd edin. Eğer bilirseniz böylesi sizin için daha hayırlıdır.» (9/et-Tevbe, 41)

"Bundan hemen önceki âyetlerde ise seferberlikten geri duranların azâba dûçâr olacakları ve [seferberliğe/cihâda] çıkmadıkları takdîrde onların götürülüp, yerlerine başkasının getirileceği beyân edilmiştir. Azâb ise ancak bir vâcibin [/farzın] terki veya harâm bir fiilin işlenmesi durumunda sözkonusu olur. Nitekim Allah Teâlâ et-Tevbe Sûresi'nin 39. âyetinde şöyle buyurmuştur:

إِلَّا تَنفِرُواْ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْـًٔا ۗ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ ﴿سورة التوبة﴾

«Eğer seferber olmazsanız, (Allah) sizi pek acıklı bir azâba dûçâr eder ve yerinize sizden başka bir toplum getirir. Siz ise Ona hiçbir zarar veremezsiniz. Allah, her şeye (hakkıyla) kadîrdir.»

"İbn Kesîr (r.) şöyle demiştir: ("Allah Teâlâ, Tebûk Gazvesi senesinde, Allah'ın düşmanları Romalı Ehl-i Kitâb kâfirlere karşı savaşmak üzere Resûlullah (s.a.v.) ile birlikte topluca seferber olmayı [müminlere] emir buyurmuştur. Buhârî de (r.) "Bâbu Vucûbi'n-Nefîr vemâ Yecibu Mine'l-Cihâdi ve'n-Niyye*ti* / [Kâfirlere Karşı] Seferberliğin Vucûbu ve Cihâd ile [Cihâda] Niyyet'ten Vâcib Olanı Beyân Bâbı" diye bir Bâb oluşturmuştur ve bu âyeti orada zikretmiştir. O zaman için genel seferberlik ilân edilmesine sebeb, Romalıların Arab Yarımadası sınırında Medîne'ye saldırmak üzere hazırlık yaptıklarıyla ilgili bir duyumun Müslümanlara ulaşmış olmasıdır. Peki, [duyum şöyle dursun] kâfirler, Müslüman*ların* diyârlar*ın*a girdiklerinde hâl nice olur? Böyle bir durumda seferberlik daha evlâ olmaz mı? Ebû Talha (r.a.) Allah Teâlâ'nın, (خِفَافاً وَثِقَالاً) "gerek hafîf, gerek ağırlıklı olarak" kavlinin manası hakkında, "genç veya yaşlı olarak [demektir] ki Allah, [bu konuda onların] hiçbirinin mazeretini kabûl etmemiştir" demiştir." (*Muhtasaru Tefsîr-i İbn Kesîr*'den, c.2, s.144.) Hasan el-Basrî ise: "Zorluk veya kolaylık hâlinde olsun" manasınadır demiştir.

"İbn Teymiyye [*el-Fetâvâ*] 28. cüz, 358. sayfada şöyle demektedir: ("Düşman, Müslümanlara saldırmak istediğinde, onları püskürtmek, kendilerine saldırılmak istenilenler üzerine vâcib olur. Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi:

... وَإِنِ ٱسْتَنصَرُوكُمْ فِى ٱلدِّينِ فَعَلَيْكُمُ ٱلنَّصْرُ ... ﴿٧٢﴾ ﴿سورة الأنفال﴾

«Ve eğer dîn husûsunda sizden yardım isterlerse yardım etmek üstününüze borçtur.» [8/el-Enfâl, 72] Yine Resûlullah (s.a.v.)'in Müslümana yardım ve destek olunmasını emir buyurduğu gibi ki, bu kişi savaş için ücretli [bir asker] olsun veya olmasın fark etmez. Bu [/seferberlik], kişinin, cânıyla, mâlıyla, azlıkla veya çoklukla, yaya veya atlı olsun, imkânı dâiresinde kendisine vâcib olur. Hendek Gazvesi'nde düşmanın Müslümanlara saldırması örneğinde olduğu gibi ki, Allah Teâlâ, bu gazveyi terk

etmek husûsunda hiç kimseye izin vermemiştir.") ez-Zührî şöyle demiştir: "**Saîd b. el-Müseyyeb**, gözlerinden biri görmez olduğu hâlde gazveye çıkmıştı. Kendisine, "Sen *ma'lûl*sün" denildiğinde, "Allah, hafîf–ağır herkesin seferber olmasını emir buyurdu. Savaşamayacak olsam bile [sizi] çokluk gösterir, eşyalar[ınız]a sâhib çıkarım" demişti." (Kurtubî, *el-Câmi'u li-Ahkâmi'l-Kur'ân*'da, (c.8, s.150) rivâyet etmiştir.)

Sonra Şeyh Abdullah Azzâm (r.), genel seferberliğe dâir delîlleri serdetmeye devâm eder ve şöyle der:

"**2.** Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

... وَقَٰتِلُواْ ٱلْمُشْرِكِينَ كَآفَّةً كَمَا يُقَٰتِلُونَكُمْ كَآفَّةً ۚ وَٱعْلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾ ﴿سورة التوبة﴾

«Müşrikler size karşı topyekûn savaştıkları gibi siz de onlara karşı topyekûn savaşın. Ve iyi bilin ki, Allah muttakilerle beraberdir.» (9/et-Tevbe, 36) İbnu'l-Arabî, "kâffeten/ topyekûn" hakkında, "Yani onları her yandan ve her şekilde kuşatın" anlamınadır demiştir. (Kurtubî, *el-Câmi'*, c.8, s.150)

"**3.** Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor:

وَقَٰتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ ٱلدِّينُ كُلُّهُۥ لِلَّهِ ۚ ... ﴿٣٩﴾ ﴿سورة الأنفال﴾

«[Yeryüzünde] fitne kalmayıncaya ve dîn tamâmıyla Allah'ın [dîni] oluncaya kadar onlarla savaşın!» (8/el-Enfâl, 39) Fitne ise, İbn Abbâs ve es-Suddî'nin de dediği gibi *şirk*-tir. Kâfirlerin saldırısı ve saldırdıkları yerlere hâkim olmaları durumunda ümmet, dîni dolayısıyla tehdîd altında kalır; akîdesi dolayısıyla şek ve şübheye maruz bırakılır. Dolayısıyla dîni, cânı, ırzı ve mâlı himâye için savaşmak vâcib olur.

"**4.** Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

«لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ، وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ، وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ فَانْفِرُوا.»

«Fetih'ten [yani Mekke'nin Fethi'nden] sonra [artık] hicret yoktur; velâkin cihâd ve niyyet vardır; öyleyse seferberliğe [/Allah yolunda savaşa] çağrıldığınız zaman derhâl seferber olun.» (Buhârî)

"Binâenaleyh, ümmet, seferberliğe [/silâh başına] çağrıldığı zaman, seferber olmak vâcibdir. Kâfirlerin saldırması durumunda ümmet, dînini himâye için seferber edilir. Vâcibliğin medârı ise, Müslümanlara duyulan ihtiyâc ve İmâm'ın seferberlik ilânıdır. İbn Hacer'in bu hadîsin şerhinde dediği gibi... *Fethu'l-Bârî* (c.6, s.20). Kurtubî şöyle demiştir: "Düşmanları karşısında Müslümanların zayıf olduğunu bilen ve onlara ulaşıp kendilerine yardım edebileceğine inanan her kişinin, mutlaka çıkıp onlara katılması gerekir." İmâm el-Cessâs ise *Ahkâmu'l-Kur'ân*'da (c.1, s.242) şöyle demiştir: "Kılıcını çekip bir adamı haksız yere öldürmeye kalkışan biri karşısında Müslümanların [o adama karşı durarak] onu öldürmeleri gerektiği konusunda bir ihtilâf bilmiyoruz." Böyle bir durumda -yani saldırı hâlinde-, saldıran kişi öldürülürse, Müslüman biri de olsa ateştedir. Haklı olan kişi öldürüldüğü takdîrde ise o bir

şehîddir. Saldırıda bulunan kişinin hükmü budur. Peki, kâfirler Müslüman[ların] topraklar[ın]a saldırdığında, dîn, ırz, cân ve mâl tehlikeye ve yok olmaya maruz kaldığında ne olur? Böyle bir durumda Müslümanların, [onlara] saldıran kâfirleri ve kâfir devleti püskürtmeleri vâcib [/farz] olmaz mı! **(....)**

"**7.** Bâğî Topluluğa [/İsyân veya Taşkınlık Eden Kesime] Karşı Savaşmak: Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor:

وَإِن طَآئِفَتَانِ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٱقْتَتَلُواْ فَأَصْلِحُواْ بَيْنَهُمَاۖ فَإِنۢ بَغَتْ إِحْدَىٰهُمَا عَلَى ٱلْأُخْرَىٰ فَقَٰتِلُواْ ٱلَّتِى تَبْغِى حَتَّىٰ تَفِىٓءَ إِلَىٰٓ أَمْرِ ٱللَّهِۚ فَإِن فَآءَتْ فَأَصْلِحُواْ بَيْنَهُمَا بِٱلْعَدْلِ وَأَقْسِطُوٓاْۖ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾ ﴿سورة الحجرات﴾

«Eğer müminlerden iki tâife birbiriyle çarpışırlarsa [hemen onların] aralarını bulup düzeltin. Şayet onlardan biri diğerine karşı [hâlâ] mütecâviz davranır/ona saldırırsa siz, o saldıran tarafa karşı, Allah'ın emrine dönünceye kadar savaşın. Eğer [Allah'ın emrine] dönerse, artık adâletle aralarını bulup düzeltin ve [her işinizde] adâlet[le, insâfla, hakkâniyyetle hareket] edin. Şübhesiz ki Allah, âdil olanları sever.» (49/el-Hucurât, 9)

"Şayet Allah Teâlâ bizlere, Müslümanların saflarının birliği; dînleri, nâmûsları ve mâllarının himâyesi için Müslüman da olsa Bâğî topluluğa karşı savaşmayı farz kılmışsa, acaba haddi aşıp taşkınlık ederek Müslümanlara saldıran kâfir devletlere karşı savaşmanın hükmü ne olur? Bu daha evlâ ve daha gerekli olmaz mı!?

"**8.** Hadd-ı Hirâbe: Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

إِنَّمَا جَزَٰٓؤُاْ ٱلَّذِينَ يُحَارِبُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَيَسْعَوْنَ فِى ٱلْأَرْضِ فَسَادًا أَن يُقَتَّلُوٓاْ أَوْ يُصَلَّبُوٓاْ أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُم مِّنْ خِلَٰفٍ أَوْ يُنفَوْاْ مِنَ ٱلْأَرْضِۚ ذَٰلِكَ لَهُمْ خِزْىٌ فِى ٱلدُّنْيَاۖ وَلَهُمْ فِى ٱلْءَاخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٣﴾ ﴿سورة المائدة﴾

«Allah'a ve Resûlü'ne karşı savaşanların ve yeryüzünde fesâd çıkarmaya çalışanların cezası; ancak öldürülmeleri, yahut asılmaları veya ellerinin ve ayaklarının çaprazlama kesilmesi, yahut o yerden sürülmeleridir. Bu [cezalar] onlar için dünyadaki bir zillettir. Âhirette ise onlar için (pek) büyük bir azâb vardır.» (5/el-Mâide, 33)

"Bu, Müslüman halkları korkutan, yeryüzünde fesâd çıkaran, insânların mâlları ve ırzlarına musallat olan muhârib [harâmî] Müslümanlarla ilgili hükümdür. Peki, insânların dînini ifsâd eden, mâlları ve ırzlarına tecâvüzde bulunan kâfir devletlerin hükmü nedir? Bunlara karşı savaşmak, Müslümanlar üzerine daha vâcib ve daha evlâ değil midir!?

"Bunlar, genel/umûmî seferberlikle ilgili bazı delîller ve gerekçelerdir. Kâfirlerin Müslüman topraklara girmesi hâlinde ki, bu durumda kâfir düşmanı bertaraf etmek, îmândan sonra vâciblerin [/farzların] en büyüğüdür." // Abdullah Azzâm'ın "ed-Difâ'u Ann Arâzi'l-Müslimîn" eserinden **alıntımız**, bir nebze ihtisârla **buraya kadardı**.

Derim ki: Günümüzde Müslümanların içinde bulunduğu hâli düşündüğümüzde, cihâdın, [zikri geçen] dört yönden de Müslümanlar üzerine farz-ı ayn hâline gelmiş olduğunu görürüz. Hem de bütün yeryüzünde! Farz olmaklığının en açık yönüyse Birinci Bâb, yani "Düşmanın, çoğu İslâm toprağına ayak basmış olmasıdır."

Günümüzde çeşit çeşit kâfirler tarafından işgal edilmeyen İslâm toprağı *hemen hemen* yok gibidir: Yahûdîler tarafından ki, Filistin topraklarını ve Şâm diyârının belli bölgelerini... yahut Haçlılar tarafından ki, Bosna, Balkanlar, Çeçenistan, Kafkaslar, Orta Asya İslâm Cumhuriyetleri, Filipin vs. yerleri işgal etmişlerdir. Yahut putperestler tarafından ki, Hintlilerin işgal ettiği Keşmîr, Çinlilerin işgal ettiği Doğu Türkistan ve bazı Güneydoğu Asya bölümleri bu kapsamdadır. ilh...

Bütün bu diyârların halkları ve onlara komşu olanlar, sonra onlara yakın olanlar, sonra da onlardan sonra gelenlerin ve onlara yakın olanların tamâmı, ya güçsüzlüklerinden ya atâletlerinden veyahut kusûr-kabahatlerinden ötürü, bu toprakları savunmaktan âciz kalmıştır. Dolayısıyla da cihâda dâir farz-ı ayn, yeryüzündeki bütün Müslümanları kapsar olmuştur.

Müslümanların topraklarının ana merkezini, bağrında Kâbe'yi ve Peygamberlerinin Mescidini bulunduran topraklar da dâhil olmak üzere geri kalan diğer Arab ve İslâm diyârlarına gelince; bunlar Haçlılar, Yahûdîler, onların vekîli mürted yöneticiler ve ordularını kâfirlerin hizmetine veren münâfık destekçileri tarafından dolaylı yollarla işgal edilmiştir. İşgal güçleri bellidir: Başları Amerika, onun başı İsrail ve Haçlı müttefikleridir. *Bunlar*, mevzubahis diyârları, kara, deniz, hava güçleriyle ve her türlü askerî üsleriyle doldurmuş ve çağdaş yollarla işgal altına almışlardır. Yani kuvvetlerini, oraya buraya yaymaktansa, bu diyârlardaki merkezî üslerinde yoğunlaştırmışlardır. Ondan sonra münâfıklardan, câhillerden, zorlanmışlar ve kendini yitirmişlerden oluşan, işgalcilerin temsîlciliği vazîfesini üstlenen mürted kuvvetlerini sâhaya sürmekle yetinmişlerdir. Haçlılar, kendi kuvvetlerini, sadece gerekli bazı durumlarda merkezlerinden çıkarmaktadır. Amerika ile Haçlı müttefiklerinin, Arab Yarımadası üzerinde bulundurduğu asker sayısının yüzbinlerle ifâde edildiğini, bir milyon askere yetecek mikdârda askerî techîzât yığınağının olduğunu ve ihtiyâc duyulduğunda bunları birkaç hafta içinde harekete geçirebileceğini bilmek yeter de artar bile! İşte böylesine pis bir yöntem ile, kuvvetlerini merkezî üslerde toplamak ve geri kalan detaylı hizmetlerde mürted kuvvetlere dayanmak ile yapılan yapılmış ve yeni/Neo işgalciler, Müslümanların cihâd yoluna baş koymaması için her yola başvurmuşlardır. Mürted yöneticilere, bağımsızlık teranesiyle avunma fırsatı bahşetmiş, sulta*n* âlimlerine ise insânları cihâddan alıkoyma ve onları mürted emir sâhiblerine/*yani mürted yöneticilere* itâat etmeye davet vazîfesi biçmişlerdir.

Dönüp dönüp aynı noktaya geliyoruz: Diyârlar işgal edilmiştir; kaynaklar yağmalanmıştır. Kâfirler, mürted yandaşları eliyle Müslümanlara envaiçeşit zillet ve meskenet elbisesi giydirmiştir. Allah'ın Şerîatı yürürlükten kaldırılmış, kâfirlerin sözü üstün tutulur olmuştur. Sâlih kulların meskeni zindânlar ve işkence mahzenleri

hâline gelmiştir. Haremeyn Diyârı'na, Şâm'a, Mısır'a, Kuzey Afrika'ya, Türkiye'ye, Pakistan'a ve benzeri yerlerin hâline bakan bir kimse bunu çok açık bir şekilde görür.

Cihâdın farz-ı ayn olmaklığıyla ilgili ikinci maddeye, yani "Müminlerin safıyla kâfirlerin safının karşılaşması" olgusuna geldiğimizde, bu hâlin, bütün İslâm diyârlarında, en kötü biçimleriyle, aynı zamanda çok çirkin bir sûrette gerçekleşmiş olduğunu görürüz. Nitekim Haçlı kâfirler ve mürtedler, sayıları yüzbinlerden müteşekkil asker, polis, istihbârât, muhbir, câsûs vs. kuvvetlerini İslâm topraklarının her bir karışına yaymış, saflarını perçinledikçe perçinlemiş ve her yerde var oldukları gerçeğini pekiştirmişlerdir. Daha önce değindiğimiz yüzbinlerce Haçlı askerini özellikle hatırda tutun. Bunlar karşısında dînini savunan ve dîninin emirlerini yerine getirmek gereğiyle savunma hattı oluşturan, kezâ ümmetinin davasını müdâfaaya koyulan her Müslüman, ânında takîb altına alınmakta, pusuda bekleyen o askerlerin ve câsûsların elleri onu kapıp götürmektedir. Acaba müminlerin safıyla kâfirlerin safı karşı karşıya gelmiş midir, yoksa henüz gelmemiş midir? Yoksa müftülerimiz, buna dâir fetvâ ihsân buyurmak için bunu bizzât görmek, ya da bütün o askerlerin, istihbârâtcıların ve câsûsların, tek saf hâlinde mescidlerin ve/ya onların evlerinin kapıları önünde toplanmalarını mı beklemektedirler?!

Cihâdın farz-ı ayn olduğu hâllerin üçüncü fıkrasına, yani "İmâm'ın [/Halîfe'nin] seferberlik ilânı"na geldiğimizde, ilk diyeceğimiz şudur ki, şikâyetimizi yalnızca Allah'a havâle eder ve her hâlükârda Ona hamd ederiz. Maalesef günümüzde Müslümanların şu yeryüzünde tek bir "şerî imâmı/meşrû önderi" yoktur. Günümüz itibâriyle var olan yöneticilerin tamâmı ise Allah'a ve Resûlü'ne karşı savaş açmış ve yeryüzünde fesâd çıkarmaya koyulmuştur. Tamâmı, kimi Yahûdî, kimi Haçlı ve kimi putperest olan envaiçeşit kâfire ve zimmetlerini münâfıklardan satın alanlara bel bağlamıştır. Dolayısıyla Müslümanları, kâfirlere karşı seferberliğe çağıracak *Şerî* bir *İmâm* yoktur. Bilakis ortalık, rezîl ayaktakımını Müslümanlara karşı seferber eden küfür ve riddet imâmlarıyla doludur. Peki, hâl böyle ve ortada *Şerî* bir *İmâm* yok diye cihâd farîzası [hükümden] düşecek mi? O zaman mütecâviz/işgalci düşmanı kim def'/ve bertaraf edecek?

Doğrusu Allah'ın cihâdla ilgili hükmü, dünyanın çoğu yerinde Allah'ın Müslüman kulları için çoktan geçerli olmuştur. *Ayrıca* Müslüman diyârlardan her bir diyâr içinde, ilmiyle amel eden âlimler veya fazîletli davetciler veya ihlâslı cihâd önderleriyle varlığını bulan hidâyet önderleri mutlaka ses vermiştir ve mutlaka insânları cihâda, emr-i bi'l-marûf ve nehy-i ani'l-münkerde bulunmaya davet etmiş ve onları cihâd yolunda seferber olmaya çağırmışlardır. Herhangi bir İslâm diyârı bu tür imâmlar veya sâlih cihâd önderlerinden -farzımuhâl- ârî kalmış olsa dahi, yine de biz şunu biliriz ki, İslâm ümmeti tek bir ümmettir ve İslâm'ın nazarınca, bizim diyârlarımız arasında Haçlıların çizdiği sınırların, peydahlamış oldukları uyrukların, vatandaşlıkların, bayrakların ve pasaportların hiçbir kıymeti yoktur. İslâm ümmeti tek bir ümmettir ve tek bir ümmet olarak kalacaktır. Diğer taraftan, bu ümmet, Müslümanları

cihâd yolunda seferber olmaya çağıran cihâd önderlerinden kesinlikle mahrûm kalmamıştır. Hâl böyle olduğu içindir ki, Müslümanların, bu tür kimselerin, mütecâviz düşmanı def' ve bertaraf etmek yönlü çağrılarına icâbet etmesi ve onlarla birlikte harekete geçmesi gerekir. Buna örnek insânlardan biri Rusların Afganistan'ı işgal ettiği dönemde cihâd yoluna baş koyan Şeyh Abdullah Azzâm rahmetullahi aleyh'tir. Aynı şekilde onunla birlikte cihâd için genel seferberlik çağrısında bulunan bazı Pakistanlı ve Afganistanlı âlimler ve benzerleridir. Farklı İslâm ülkelerindeki cihâdî hareketlerin ve cemâatlerin bütün komuta kademesiyle önderleri de bu zümredendir. Günümüzde bu insânlardan biri ise, hiç şübhesiz Şeyh Usâme bin Lâdin'dir ki, Allah onu korusun[1], günümüz itibâriyle Müslümanları, Amerikalılara ve Yahûdîlere karşı cihâd etmek üzere seferberliğe çağırmaktadır. Irâk'ta, Çeçenistan'da, Filistin'de, Filipin'de, Endonezya'da, velhâsıl Arab ve Acem âleminde bu gibi başka âlimler ve cihâd davetcileri bulunmaktadır. Müslümanların üzerine düşen ise onların seferberlik çağrısına icâbet etmektir.

Cihâdın farz-ı ayn olmaklığıyla ilgili dördüncü vecheye, yani "Düşmanların, bazı Müslümanları esîr alması hâli"ne gelecek olursak: Bu konuda ne diyelim, nasıl edelim? Kimi nasıl sayalım, neredekileri sayalım ve saydıklarımıza kimi nasıl katalım?

— Dünyanın muhtelif bölgelerinden alınıp götürülen ve Amerika'nın utanç dolu Guantanamo hapishânesine nakledilen farklı milletlere mensûb genç Müslüman esîrlerin sayısı, bizzât Amerika'nın kaynaklarına göre 700'ü aştı. Bir bu kadarı da Afganistan ve Pakistan'daki Amerikan hapishânelerinde tutuluyorlar.

— Bu sayıdan kat be kat fazla Müslüman genç ise İngiltere, Fransa, İspanya, Almanya, Belçika ve İtalya gibi Batı Avrupa hapishânelerinde esîr olarak tutuluyor.

— Rusya'da ise binlercesi var. Bundan daha az olmayan sayıları ise Keşmîr, Filipin, Eritre, Türkistan, Orta Asya ve Afrika ülkelerinde bulabilirsiniz.

— Suudi Arabistan, Mısır, Bilâd-ı Şâm, Kuzey Afrika, Türkiye ve Pakistan gibi Arab ve/ya Müslüman ülkelerin tâğûtlarının hapishânelerine gelince; İnsân Hakları Örgütleri ve Uluslararası Af Örgütü tarafından yayımlanan raporların kaydettiği rakamlara göre, bazen tek bir ülkede bu sayı onbinleri buluyor. Bu ülkelerin hapishânelerinde tutulan Müslüman gençlerin sayısının yüzbinleri aştığı şübhesiz. Ayrıca bu, belgeli-isbâtlı bir hakîkat olup hayâl mahsûlü abartılar da değildir.

— Filistin'e gelince; uluslararası haber kaynakları, Allah'ın her gününde yüzlerce kişinin öldüğünü ve binlerce kişinin tutuklandığını duyuruyor. İntifâda günlerinde Yahûdîler, tek bir günde binden fazla kişiyi esîr aldılar. Bütün o bölgelerin genelinde tutuklamalar, kadınları, genç kızları ve hattâ çocukları bile içine alır oldu.

— Bu ülkeler arasında cinâyet, işkence, tecâvüz, erkek veya kadınların şerefinin pâyimal edilmesi gibi durumların olmadığı yer ise hemen hemen yok gibi...

[1] [Allah rahmet etsin.]

İmdi! Cihâd bir farz mıdır yoksa henüz farz olmamış mıdır?! Üstelik Müslüman âlimler, Doğu'da tek bir Müslüman kadın esîr edildiğinde, Batı'daki Müslümanların onu kurtarmak için harekete geçmesinin, kezâ Müslümanların, kendi esîrlerini, velev ki bunun için bütün mâllarını harcamaları gerekse bile, üzerlerine bir farz olduğuna dâir fetvâ vermişlerdir.

Kim bilir belki de bazı münâfıklar veya câhil şaşkınlar, kimi İslâm ülkelerinde işgalin olmadığını iddiâya kalkışacak, Müslüman ülkelerin yöneticileriyle yapılan ittifâklar kapsamında geldikleri için işgalcilere karşı savaşmanın adem-i cevâzından dem vurup duracaktır. Bu tür kimselere şunu isbât etmemiz lâzım ki, böyle bir şeyi Müslüman bir idârecinin -eğer Müslümansa- yapması asla câiz değildir. Yine şunu açıklamamız lâzım ki, o yöneticiler, küfürleri, riddetleri ve bizim dînimizden çıkmaları dolayısıyla bütün meşrûiyyetlerini kaybetmişlerdir.

Bir sonraki başlık altında açıklamaya çalışacağımız konu budur:

***

[3-] 2.
Günümüzde Müslüman Ülkelerin Hükûmetleri, Şerî Hükümleri Değiştirdikleri ve Allah'ın İndirdiği Dışında Şeylerle Hükmettikleri, Kâfirleri Dost Edinip, Allah'a, Resûlü'ne ve Müminlere Hıyânet Ettikleri İçin Mürted ve Kâfirdir

● Her Müslüman, diliyle "Eşhedu en-lâ ilâhe illallah ve enne Muhammeden Resûlullah" diyerek ve kalbiyle [buna] inanarak şehâdet getirdiğinde özetle şunu kabûl ettiğini ve şuna inandığını açıklamış/itirâf etmiş olur: Kendisine hakkıyla ibâdet olunacak/kulluk edilecek hak ilâh ancak Allah Teâlâ'dır. Kendisinin bu tek/hak İlâh'a ibâdet ve kulluğu da Allah'ın, Kendi peygamberi Muhammed'e, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e indirdiği şeylerin mûcibince olur.

İşbu cân alıcı önemdeki şehâdetin birtakım gerek*tirdik*leri vardır ki bunları kavlen veya amelen inkâr etmek, Allah'a karşı küfrü gerektiren ve Millet-i İslâm'dan çıkışı getiren hâllerden sayılır. Allah, bizleri öyle bir hâle düşmekten muhâfaza buyursun. Hiç kuşkusuz bu şehâdetin gerektirdiklerinden olan pek çok husûs insânların zihin dünyasından uzaklaştırılmış, öyle ki pek çok işi bunların câhili olmuştur. Hakîkat şu ki insânların pek çoğu kendilerinin bir rabbi olduğunu bilir ve buna yürekten inanırlar. Yer yer dilleriyle bunu inkâr edecek olsalar bile yine de hâl budur. Ama onların pek az bir kısmı [gerçek anlamda] bu İlâh'a ibâdet/kulluk eder. İşte bu satırlar boyunca bu şehâdetin muhtevâsına ilişkin bazı şeyleri kısaca ele almaya çalışacağız. Daha fazla tafsîlata ulaşmak isteyenler Tevhîd inancıyla ilgili konuları tafsîl eden kitâblara başvurabilirler:

● Allah Teâlâ, bize, bir ilâh olarak Ona inanan çoğu kimsenin bir rab olarak Ona şirk koştuğunu, yine bir ilâh olarak Ona karşı küfre/inkâra sapan çoğu kimsenin de Onun Rubûbiyyetini, yani Rablığını inkâr etmediklerini haber vermiştir. Aynı şekilde Allah Teâlâ bizlere, Ona bir rab olarak îmân etmenin, [o îmân] sâhibine, Ona bir ilâh olarak -Onun Rubûbiyyetini inkâr etmeksizin- ibâdet/kulluk edilmeyinceye kadar bir fayda vermeyeceğini, kezâlik, bir rab olarak Ona îmân etmenin, [o îmân] sâhibine, Ona bir ilâh olarak ve hiçbir şeyi Ona şirk koşmaksızın ibâdet/kulluk edilmeyinceye kadar bir fayda getirmeyeceğini haber vermiştir. Nitekim şöyle buyurmuştur:

﴿وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُم بِٱللَّهِ إِلَّا وَهُم مُّشْرِكُونَ ١٠٦﴾ (سورة يوسف)

«Onların çoğu Allah'a, şirk koşmaksızın îmân etmez.» (12/Yûsuf, 106)

Hiç kuşkusuz beşerin çoğu, hem kendilerinin hem de şu kâinatın bir rabbi olduğuna; yaratanın ve rızık verenin O olduğuna; işleri çekip çeviren ve nimet ihsânında bulunanın yine O olduğuna inanmıştır/inanır. Ateist/mülhid -ama bilhâssa zorluk/ve sıkıntı demlerinde kendi ilhâdları-inkârlarında dahî şübheye düşen- bir avuç kesim istisnâ olmak üzere âdemoğullarının çoğu kısmı, asırlar boyunca bu rabbe inanmıştır. Fakat onların, Kendisine kulluk edilecek bir ilâh olarak Ona şirk koşma ve küfre sapma konusundaki yolları/hâlleri bir farklılık arzederek çeşitlenmiştir. Meselâ Hırıs-

tıyanlar, Mecûsîler, Hindular, Yahûdîler ve gayrıları, rab olarak Allah'a inanmış, ama ondan sonra, ibâdet/kulluk cihetiyle Ona karşı küfre sapmışlardır. Ona şirk koşmuş ve Ondan başkasına -ya Onunla birlikte ya da Onsuz- ibâdet/kulluk etmişlerdir. Nitekim Kur'ân, Ona bir rab olarak inanmak ve bir ilâh olarak şirk koşmakla varlığını bulan bu îmân hâlini kâfirler hakkında isbât etmiş ve onlara hitâben şöyle demiştir:

قُلۡ مَن يَرۡزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِ أَمَّن يَمۡلِكُ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡأَبۡصَٰرَ وَمَن يُخۡرِجُ ٱلۡحَيَّ مِنَ
ٱلۡمَيِّتِ وَيُخۡرِجُ ٱلۡمَيِّتَ مِنَ ٱلۡحَيِّ وَمَن يُدَبِّرُ ٱلۡأَمۡرَۚ فَسَيَقُولُونَ ٱللَّهُۚ فَقُلۡ أَفَلَا تَتَّقُونَ ٣١
﴿سورة يونس﴾

«De ki: «Sizi gökten ve yerden rızıklandıran kim? [Peki] ya o sem' u ebsâra [işitme ve görme yetileriniz olan kulaklarınıza ve gözlerinize] mâlik [ve hâkim] olan kim? Ölüden diriyi çıkaran, diriden de ölüyü çıkaran kim? [Kâinat ile hilkata dâir her türlü] işi [çekip çeviren:] tedbîr [ve idâre] eden kim»? Derhâl diyecekler ki: «Allah.» De ki: «O hâlde [Ona ortak koşmaktan] sakınmaz mısınız?» (10/Yûnus, 31)

Yani Rabbinizden korkmaz, sakınmaz mısınız? Şu yaptığınızı terk ederek Ona ibâdet/kulluk etmez, Ona şirk koşmaktan geri durmaz mısınız? Bu soru ve *kınama hâli* şu âyetlerde de tekrâr edilmiştir:

قُل لِّمَنِ ٱلۡأَرۡضُ وَمَن فِيهَآ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ٨٤ سَيَقُولُونَ لِلَّهِۚ قُلۡ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ٨٥ قُلۡ مَن
رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ ٱلسَّبۡعِ وَرَبُّ ٱلۡعَرۡشِ ٱلۡعَظِيمِ ٨٦ سَيَقُولُونَ لِلَّهِۚ قُلۡ أَفَلَا تَتَّقُونَ ٨٧ قُلۡ مَنۢ بِيَدِهِۦ
مَلَكُوتُ كُلِّ شَيۡءٖ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيۡهِ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ٨٨ سَيَقُولُونَ لِلَّهِۚ قُلۡ فَأَنَّىٰ
تُسۡحَرُونَ ٨٩ ﴿سورة المؤمنون﴾

—«De ki: "Eğer biliyorsanız [söyleyin]: Yeryüzü ve o yeryüzünde bulunanlar kime âitdir?"» —«"Allah'a" diyecekler. "Öyle ise siz hiç düşünüp öğüt almaz mısınız?" de.» —«De ki: "Yedi göğün Rabbi, o büyük Arş'ın Rabbi kimdir?"» —«"Allah'dır" diyecekler. "O hâlde [Ona şirk koşmaktan] sakınmaz mısınız?" de.» —«De ki: "Eğer biliyorsanız [söyleyin]: Her şeyin melekûtu/hükümranlığı elinde olan kimdir ki O himâye eder de Ona karşı himâye olunmaz?"» —«"Allah'dır" diyecekler. "O hâlde nereden/nasıl büyüleniyorsunuz?" de!» (23/el-Muminûn, 84-89)

"Efelâ tezekkerûn"..?, "Efelâ tettakûn"..?, "Fe-ennâ tusharûn"..? Yani nasıl îmân ediyor, sonra da şirk koşuyorsunuz?!

Allah'a ortak koşmakla ilgili pek çok şirk çeşidi, zaman içinde Müslümanlardan pek çok kimsenin akîdesine sirâyet etmiştir. Nihâyetinde ise insânı eseflere salan şu pespaye zamanlara ulaştık. Mevzubahis şirk çeşitlerinden ve birçok kimseye bulaşanlardan biri, hiç şübhesiz, Allah'tan başkasına kulluktur; Ona isyândır; Onun ahkâmını inkâr ve Onun yanında başkalarına ve onların hükümlerine itâattir; Ona ve Onun dostlarına dostluğu terk etmek, sonra da Onun düşmanlarına dostluk ve bağlılık göstermektir.

Elbette ki her Müslüman, yaratanın **Allah**, rızık verenin **Allah**, öldürenin **Allah**, diriltenin **Allah**, zarar ve fayda verenin **Allah**, yükseltip de alçaltanın **Allah**, âdil hüküm sâhibinin **Allah** olduğuna itikâd getirir, bunları kabûl ve bunlara îmân ettiğini iddiâ eder. Bunun gibi nice Esmâ ve Sıfâtı'yla ilgili durum da böyledir. Ama gel gör ki, Müslümanlardan pek çok kimse, gerçek hayâtında, bir faydaya erişmek veya bir zararı defetmek yahut rızık istemek husûsunda, aynı şekilde, havf ve recâ, hüküm ve teşrî‘, bir şeyin harâm veya helâl oluşu gibi konularda, Allah'ın emir buyurduğunun hâricinde bir yol tutar ve kendileri gibi birer beşer olanlara bel bağlar, onlara dayanırlar. Bilhassa yöneticilere, büyüklere, *ahbâr*a ve *ruhbân*a [/âlimler, şeyhler ve hocalara] ve/ya inandıkları adamlar her kimse onlara!

İbâdetin ve kulluğun, tâatin ve itâatin hakîkati budur ki, onların yaptıkları, yaratıcı olduğuna itikâd getirdiklerini söyledikleri Rabbe îmân davasını yerle bir eder. O Rabbe ki, Ona îmân ancak yegâne İlâh'ın O olduğunu bilmekle, her şeyde sadece Ona kulluk ve ibâdet etmekle, Ona hiçbir şeyi şirk koşmadan itâat göstermekle tamâma erer ve böylelikle mümkün olur. Zîrâ Rab Odur, Hâlık Odur, Rezzâk Odur, İlâh O!

Allah'a kulluğun ve itâatin en büyük vechelerinden biri, Onun hükümlerine, emir ve nehiylerine ve [bütün] kânûnlarına bağlı kalmaktır. Bu husûs gâyet bedîhîdir. Acaba bir adamın, "ben Allah'a îmân ediyorum" dedikten sonra, Onun Şerîatı'nı ve ahkâmını inkâr etmesinden ve bunlarda eksiklik görmesinden, bir de bunların bu asra uygun olmadığını ve Müslümanların gerilemesine bunların sebebiyet verdiğini söylemesinden, daha ötesi, *beşerî kânûnları*, bunlara bilfiil üstün görüp öncelemesinden, insânlara bunlarla hükmetmesi, bu kânûnlara zorla boyun eğdirmesinden daha büyük bir şey olabilir ve onun îmân iddiâsını yalanlayacak bundan öte bir delîl bulunabilir mi?!

Böyle bir itâati bunların hiçbiri ne kendi karısından ne evlâdından ne de hizmetkârından kabûl eder. Acaba bir hânenin efendisi, hanımının onu sevdiğini söyleyip sonracığıma kendi hânesi içinde ondansa başkasının emirlerine itâat etmesini ve bu emirleri yerine getirmesini kabûl eder mi?! Yahut öz oğlunun, kendisini bırakıp komşuya itâat, ona isyân etmesini makbûl bulur mu?! Onun verdiği ücretle geçimini sağlayan işçisi veya hizmetlisinin, kendisini patron bildiğini söyleyip de başkalarının yönlendirmeleri doğrultusunda hareket etmesine onay verir mi?! Bunların hiçbiri, böyle şeyleri kendi haklarında kabûl etmez. Peki-ya, bu tür teşbîhlere konu edilmekten münezzeh ve en yüce misâller Kendisine ait olan Allah Teâlâ?! O yüzdendir ki, bu tür kimselere yönelik hitâblar âyetlerin sonunda, "Efelâ tettakûn / (Allah'tan) sakınmaz / korkmaz mısınız?; "Efelâ tezekkerûn / Akletmez / (ibret ve öğüt almak için) düşünmez misiniz?" şeklinde gelmiştir. Velhâsıl böyle bir îmân iddiâsı, bâtıl bir iddiâdır ve münker bir ameldir.

Hâkimiyetin yalnızca Allah'a ait oluşu, teşrî‘in yegâne merciinin O olduğu, itâatin sadece Ona has kılınması gerektiği, helâlin O neyi helâl kılmışsa o, harâmın da O

neyi harâm kılmışsa o olduğu, emirlerinin mutlaka yerine getirilmesi ve nehyettiklerinin de mutlaka terk edilmesi gereken şeyler olduğu [evet, bu] gibi [tüm] konular, Uluhiyyet Tevhîdi'nin ve sadece ama sadece Allah'a kulluğun en temel esâslarıdır. Kur'ân-ı Kerîm bunu açıklayıp isbât eder ve bunları inkâr edenlerin kâfirler olduğuna hükmeder. Sünnet'in ortaya koyduğu budur ve bu ümmetin İcmâ'ının üzerinde akdolunduğu hakîkat budur. Asırlar boyunca âlimlerimizin ve fakîhlerimizin söylediği de budur. Dînin tamâmıyla Allah'ın dîni olması da ancak ve ancak böylelikle hakîkatini bulur. Konuya dâir âyetler pek çoktur ve her biri bu anlamı perçinlemektedir. Meselâ Hak Teâlâ'nın şu âyetleri:

...إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوٓاْ إِلَّآ إِيَّاهُ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾ ﴿سورة يوسف﴾

«...Hüküm ancak Allah'ındır, o size Ondan başkasına tapmamanızı emretti. İşte doğru [ve sâbit yegâne] dîn budur. Fakat insânların çoğu bilmezler.» (12/Yûsuf, 40)

...إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ يَقُصُّ ٱلْحَقَّ وَهُوَ خَيْرُ ٱلْفَٰصِلِينَ ﴿٥٧﴾ ﴿سورة الأنعام﴾

«...Hüküm ancak Allah'ındır, hakkı O beyân eder ve O [hüküm verenlerin, hakkıbâtıldan, haklıyı-haksızdan] ayırt edenlerin en hayırlısıdır.» (6/el-En'âm, 57)

إِنَّآ أَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ ٱلنَّاسِ بِمَآ أَرَىٰكَ ٱللَّهُ وَلَا تَكُن لِّلْخَآئِنِينَ خَصِيمًا ﴿١٠٥﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Elhak, biz sana kitâbı -Allah'ın sana gösterdiği vech ile insânlar arasında hükmetmen için- hak olarak indirdik. Hâinlere müdâfaa vekîli olma.» (4/en-Nisâ, 105)

...وَٱللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِۦ وَهُوَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ ﴿٤١﴾ ﴿سورة الرعد﴾

«...Allah hükmeder. Onun hükmünün önüne geçecek kimse de yokdur. O, hesâbı pek çabuk görendir.» (13/er-Ra'd, 41)

ثُمَّ جَعَلْنَٰكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ ٱلْأَمْرِ فَٱتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾ ﴿الجاثية﴾

«Sonra seni emr[-i Dîn]'den bir şerîat üzere kıldık. Artık sen ona/o şerîate tâbi ol, bilmeyenlerin hevâ ve heveslerine tâbi olma!» (45/el-Câsiye, 18)

أَمْ لَهُمْ شُرَكَٰٓؤُاْ شَرَعُواْ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنۢ بِهِ ٱللَّهُ ... ﴿٢١﴾ ﴿سورة الشورى﴾

«Yoksa onların Allah'ın izin vermediği şeyleri dînden [bir şerîat diye] kendilerine meşrû kılan [birtakım] ortakları mı var?» (42/eş-Şûrâ, 21)

وَأَنِ ٱحْكُم بَيْنَهُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ وَٱحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ عَنۢ بَعْضِ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ إِلَيْكَ فَإِن تَوَلَّوْاْ فَٱعْلَمْ أَنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ أَن يُصِيبَهُم بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلنَّاسِ لَفَٰسِقُونَ ﴿٤٩﴾ أَفَحُكْمَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ ٱللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥٠﴾ ﴿سورة المائدة﴾

—«[Ve şu emri indirdik:] Aralarında Allah'ın indirdiği ile hükmet; onların arzularına uyma ve Allah'ın sana indirdiği[hükümleri]nin bir kısmından seni şaşırtırlar diye sakın onlardan. Eğer onlar [indirilen hükümleri kabûlden] yüz çevirirlerse bil ki Allah, bir kısım günahları sebebiyle onları musîbete uğratmak istiyor. İnsânlardan birçoğu muhakkak ki fâsıklardır (/Allah'ın emrinden dışarı çıkanlar gürûhudur).» —«Yoksa câhiliyye [devrinin] hükmünü mü istiyorlar? [Îmânlarında] yakîn sâhibi bir topluluk nezdinde, Allah'tan daha güzel hüküm veren kim olabilir!» (5/el-Mâide, 49-50)

İbn Kesîr (r.) bu âyetleri tefsîr ederken şöyle demektedir: («Aralarında Allah'ın indirdiği ile hükmet; onların arzularına uyma...» Yani, ey Muhammed, Arabı Acemiyle, ümmîsi kitâbîsiyle, [bütün] insânlar arasında, Allah'ın bu yüce Kitâb'da sana indirdiğiyle hükmet!" ... «Onların hevalarına/arzularına uyma...» Yani üzerinde anlaştıkları ve kendisi sebebiyle Allah'ın, peygamberlerine indirdiklerini terk ettikleri görüşlerine uyma. İşte bu yüzden Allah Teâlâ, «Onların arzularına uyma» demiştir. Yani Allah'ın sana yerine getirmeni emir buyurduğu haktan, o câhillerin ve günahkârların arzuları dolayısıyla sakın ayrılma.")

Ondan sonra İbn Kesîr şöyle demektedir ki, bu değerli ve son derece önemli açıklamalarına dikkat edin:

("Allah'ın, «Yoksa câhiliyye [devrinin] hükmünü mü istiyorlar? [Îmânlarında] yakîn sâhibi bir topluluk nezdinde, Allah'tan daha güzel hüküm veren kim olabilir!» kavline gelince; Allah Teâlâ, Onun muhkem, her türlü hayrı hâvi olan ve her türlü şerri yasaklayan hükümlerinin dışına çıkıp, bunun yerine farklı görüş ve kanâatlere, [birtakım] adamların, Allah'ın Şerîatı'ndan herhangi bir mesned[i] olmaksızın ortaya koyduğu ıstılâhlara sapan kimseleri tevbîh etmektedir. **Câhiliyye devri** insânlarının yaptığı gibi ki onlar, kendi arzuları ve görüşleri doğrultusunda belirledikleri türlü türlü cehâlet ve dalâletle hükmediyorlardı. Yine Tatarların, hânları "**Cengiz Hân**"dan aldıkları siyâsî kânûnnâmeler doğrultusunda hükmetmeleri gibi ki, Cengiz onlar için "**Yasa*k***"ı ortaya koymuştu. Bu, Cengiz'in Yahûdîlikten, Hıristıyanlıktan, İslâm Dîninden ve başka şerîatlardan iktibâs ettiği farklı hükümleri toparlamak sûretiyle oluşturduğu bir kitâbtan ibârettir. İçindeki birçok kânûnu ise yalnızca kendi görüşleri ve arzularına dayanarak oluşturmuştur. İşte bu kitâb, kendisinden sonra oğullarının tâbi olduğu ve onu, Allah'ın Kitâbı'na ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Sünneti'ne önceledikleri bir düstûr hâline gelmiştir. Onlardan her kim bunu yaparsa, o bir kâfirdir; Allah'ın ve Resûlü'nün hükmüne dönünceye, bunun dışında herhangi bir şeyle, az ya da çok olsun, hükmetmeyinceye kadar onunla savaşmak farzdır. Allah Teâlâ, «Yoksa câhiliyye [devrinin] hükmünü mü istiyorlar?» buyurmuştur. Yani bunu mu diliyor ve Allah'ın hükmünden sapmak mı istiyorlar? Allah'ın «[Îmânlarında] yakîn sâhibi bir topluluk nezdinde, Allah'tan daha güzel hüküm veren kim olabilir!» kavline gelince; yani Allah'ın Şerîatı'nı akleden ve ona kesinkes îmân eden, Allah'ın hâkimler hâkimi ve mahlûkatına karşı bir annenin kendi evlâdına olan şefkatinden daha rahmetli olduğunu bilen kimselerin nezdinde hükümce Allah'tan daha âdil kim

olabilir? Hiç şübhesiz her şeyi hakkıyla bilen Allah'tır; her şeye hakkıyla kâdir olan Allah'tır; her şeyde âdil olan Allah'tır.")

İbn Kesîr'in "el-Bidâye ve'n-Nihâye" adlı târîh kitâbında "Yasa*k*"la ilgili olarak kaydettiği bazı şeyler ise şöyledir:

("Sonra el-Cuveynî, "Yasa"dan bazı şeyler zikretmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır: *Zinâ eden kişi, evli de olsa bekâr da olsa öldürülür. Aynı şekilde livata yapan kişi de öldürülür. Bile bile yalan söyleyen kişi öldürülür. Câsûsluk yapan öldürülür. Durgun suya bevleden kişi öldürülür. O suya dalan kişi öldürülür.* (...) Bunların tamâmında, Allah'ın, cümlesine salât ve selâm olsun, Peygamber kullarına indirmiş olduğu şerîatlarına [/hükümlerine] muhâlefet vardır. Her kim Hâtem-i Enbiyâ Muhammed Bin Abdullah'a indirilmiş olan muhkem Şerîatı terk eder de, bundan gayrı, *mensûh* [yürürlükten kaldırılmış] *şerîatları*n hükmüne/hakemliğine başvurursa o kişi kâfir olur. Peki "Yasa"yı buna önceleyen ve onun hükmüne başvuranın hâli nice olur. Böyle yapan biri Müslümanların icmâıyla kâfir olur.")

Derim ki: "Yasa": Bir anayasa ve birtakım kânûnlar manzûmesidir. Tatar/Moğol Hân'ı Cengiz Hân, Doğu'ya saldırdığı zaman orada dînlerin ve felsefelerin çeşitliliğini görür; hukûkcularıyla yaptığı istişâre sonucunda da bu anayasayı ortaya koyar. [Moğollar kendi] Akıllarınca ve tecrübeleri ışığında hoş gördüklerini bu anayasaya dercederler; İslâm'dan, Hıristıyanlık'tan ve kendi pagan dînlerinden aldıkları şeyleri bunlarla katıp karıştırırlar.

İşte günümüzde Müslüman ülke yöneticilerinin, hukûkcuları ve parlamentoları yoluyla yaptıkları şey de aynen budur. Zâten temeli itibâriyle bu yapıları, Fransız ve İngiliz kânûnları doğrultusunda oluşturmuşlardır. Kökeni ise Romalılara dayanmaktadır. Bunların içine biraz da İslâm Şerîatı'ndan *bazı* hükümler katıp-karıştırmışlardır. Bir de kendi hevalarının kendilerine dikte ettirdiği şeyleri! Ondan sonra ise en başa -bazı İslâm ülkelerinde olduğu gibi- "Teşrî'in ve Yasamanın Temel Kaynağı İslâm Şerîatı'dır" ibâresini kondurmuşlardır. Bazı ülkelerde ise pintilik ederek bu yalan ve şirk dolu ibâreyi dahi yazmamışlardır.

Eğer İbn Kesîr, Cengiz'in "Yasa"sıyla veya beşerin buna benzer cehâletleriyle hükmedenlerin, Müslümanların icmâıyla kâfir olduklarını naklediyorsa, acaba günümüzde Müslümanlar arasında malûm beşerî kânûnlarla hükmeden, üstelik bunu onlara baskıyla ve silâh zoruyla dayatanların hükmü ne olur!?

Küfrün, fâsıklığın ve zulmün hangi boyutlara ulaştığını, Şer'-i Şerîf'in hükümlerinin ne derece değiştirilip, Allah'ın âyetlerinin nasıl istihzâ malzemesi kılındığını görmek ve bilmek isteyenlerin, kendi ülkelerinin bir anayasa nüshasını açıp şöyle bir okuması, mahkemelerde geçerli yasalara, ülke yöneticilerinin ikide bir yenileyip durdukları karârnâmelere, tüzüklere bakması yeterlidir. [Bir İslâm devleti olduğunu iddiâ eden] Pakistan'daki durum bundan ibârettir ve bütün Müslüman ülkelerde de [aynen] böyledir. Tıpkı Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in haber verdiği gibi: «İslâm'ın bağları, bağ bağ [/peyderpey] sökülecektir. Bir bağ söküldüğünde, insânlar ondan

sonra gelen bağa tutunacaktır [/yönelecektir]. Sökülecek ilk bağ hükümdür, en sonuncusu ise namazdır.» (Müsned-i Ahmed)

Bu kânûnları yürürlüğe koyan kişi, hiç şübhesiz, Müslümanların icmâıyla kâfirdir ve ona karşı savaşılması vâcibdir.

[Yine konuyla ilgili âyetlerden] Allah Teâlâ'nın şu kavli[ni ele alalım]:

أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا۟ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوٓا۟ إِلَى ٱلطَّٰغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوٓا۟ أَن يَكْفُرُوا۟ بِهِۦ وَيُرِيدُ ٱلشَّيْطَٰنُ أَن يُضِلَّهُمْ ضَلَٰلًۢا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Sana indirilmiş olana ve senden önce indirilmiş bulunana îmân ettiklerini iddiâ edenleri görmedin mi ki onlar Tâğût'un önünde muhâkeme olunmayı [/onun hükmüne başvurmayı] istiyorlar. Hâlbuki onu inkâr etmekle emrolunmuşlardı. Şeytân ise onları [doğru yoldan pek] uzak bir dalâletle dalâlete düşürmek istiyor.» (4/en-Nisâ, 60)

İbn Kesîr, *bu âyeti tefsîr ederken* şöyle demektedir:

("Bu, Allah'ın, Peygamberine ve ondan önceki Peygamberlere indirdiklerine îmân ettiği iddiâsında bulunan, bununla birlikte, mahkemelik fasıllarda Allah'ın Kitâbı ve Resûlü'nün Sünneti'nin hâricinde şeylerin hükmüne başvurmak isteyenlere Allah tarafından bir *tevbîh*tir.") Bunu takîben şöyle diyor İbn Kesîr:

("Bu âyet, Kitâb ve Sünnet'den sapan ve bunlar*ın* yerine bâtıl şeylerin hükmüne -ki burada Tâğût kelimesiyle kasdedilen budur- başvuran herkesi *yermek*tedir. İşte bu yüzden «Tâğût'un önünde muhâkeme olunmayı [/onun hükmüne başvurmayı] istiyorlar» demiştir.") Yani yine en-Nisâ Sûresi'nde *geçen ve* birkaç âyet sonra gelen şu kavliyle buyurduğu gibi: («Hayır! Rabbine andolsun ki onlar, aralarında çıkan çekişmeli işlerde seni hakem yapıp, sonra da verdiğin hükme, içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın, tam bir teslîmiyyetle boyun eğmedikçe îmân etmiş olmazlar.» [4/65] Yani seni hakem tayîn ettiklerinde, içlerinden sana itâat edecekler; verdiğin hüküm husûsunda nefislerinde hiçbir sıkıntı, huzursuzluk hissetmeyecekler; zâhir*î* ve*/ya* bâtın*î olsun* bütün hâller*in*de buna boyun eğecekler; herhangi bir savunma, engelleme veya tartışma olmaksızın bütünüyle teslîmiyyet gösterecekler. Tıpkı hadîste geçtiği gibi: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يَكُونَ هَوَاهُ تَبَعًا لِمَا جِئْتُ بِهِ»

«Nefsim [/canım, Kendisi] elinde olan[Allah']a yemîn olsun ki, sizden biri, arzusu benim getirdiğime tâbi olmadığı müddetce îmân etmiş olmaz.»)

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ أَمْرًا أَن يَكُونَ لَهُمُ ٱلْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ۗ وَمَن يَعْصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَٰلًا مُّبِينًا ﴿٣٦﴾ ﴿سورة الأحزاب﴾

«Allah ve Resûlü bir iş hakkında hüküm verdikleri zaman, hiçbir mümin erkek ve hiçbir mümin(e) kadın için kendi işleri konusunda tercîh kullanma hakları yoktur. Kim Allah'a ve Resûlü'ne karşı gelir/isyân ederse, şübhesiz ki o apaçık bir dalâlet ile dalâlete düşmüştür.» (33/el-Ahzâb, 36)

İbn Kesîr (r.) şöyle demektedir: ("Bu âyet, bütün husûslar (umûr) hakkında [olup] geneldir. Şöyle ki, Allah ve Resûlü herhangi bir konu hakkında hüküm verdiklerinde, hiç kimsenin buna muhâlefet etme veya bu konuda tercîh belirtme veya görüş serdetme veya söz söyleme hakkı yoktur. (...) İşte bu yüzdendir ki Allah Teâlâ, buna muhâlefetin ağırlığına şiddetle işârette bulunmuş ve şöyle buyurmuştur: «Kim Allah'a ve Resûlü'ne karşı gelirse, şübhesiz ki o apaçık bir dalâlet ile dalâlete düşmüştür.» Benzeri bir âyette ise şöyle buyurmuştur: «... Onun emrine aykırı davrananlar, başlarına bir belâ gelmesinden veya kendilerine çok elemli bir azâb isâbet etmesinden sakınsınlar.» [24/en-Nûr, 63]")

—İmâm Ebû Bekr el-Cessâs, yukarıda geçen [33/el-Ahzâb, 36] âyetin tefsîri sadedinde şöyle demektedir: ("Bu âyette şuna işâret vardır ki, Allah Teâlâ'nın veya Resûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in emirlerinden herhangi bir şeyi reddeden kişi, İslâm dîninin dışına çıkmıştır. Bunu, ister ondan şübhe etmek cihetiyle, isterse de onu kabûlü terk etmek, ona boyun eğmekten ve ona teslîmiyyet göstermekten imtinâ etmek yoluyla reddetmiş olsun aynıdır. Bu da Sahâbenin, zekâtı vermekten imtinâ edenlerin riddetine hükmetmekle ilgili görüşlerinin doğruluğunu gerektirir.") (*Ahkâmu'l-Kur'ân*, c.2, s.212)

—İmâm İbn Teymiyye (r.) şöyle demektedir: («Aralarında hüküm vermesi için Allah'a ve Resûlü'ne çağırıldıkları zaman, müminlerin sözü ancak: "İşittik ve itâat ettik!" demeleridir. İşte onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.» (24/en-Nûr, 51) Allah Teâlâ, Resûlullah'a itâatten kaçınan ve Onun hükmünden yüz çeviren kişinin münâfıklardan olduğunu ve mümin olmadığını; yine müminin, "işittik ve itâat ettik" diyen kimse olduğunu beyân buyurmuştur. [Bir düşünün:] Eğer nifâk, Resûlullah'ın hükmünden yalnızca yüz çevirmekle ve Ondan başkasının hükmüne başvurmayı istemekle sâbit oluyor ve böylece îmân zevâl buluyorsa -ki bu da mahza terktir ve bunun sebebi bazen kuvvet-i ihtirâs olabilir- acaba, [Resûlullah'ın hükmünde] eksiklik [/yetersizlik] görmek ve benzeri hâllerde durum nice olur!") (*es-Sârimu'l-Meslûl*, s.38)

—Yine Şeyhulislâm İbn Teymiyye, 'fukahânın ittifâkı'nı nakletmekte ve şöyle demektedir: ("Ve kişi, ne zaman *ki* -hakkında icmâ olan- bir harâmı helâl addederse veya -hakkında icmâ olan- bir helâli harâma çevirirse veya -hakkında icmâ olan- şerî [hükümleri] değiştirirse, böyle biri, ittifâk-ı fukahâ'yla kâfir ve mürted olur.") (*el-Fetâvâ*, c.3, s.267)

—"el-Fetâvâ"nın 35. cüzü, 406. sayfasında ise şöyle demektedir: ("Allah'ın ve Resûlü'nün şerîatına muhâlif olan bir şeyle hükmeden ve bunun böyle olduğunu bilen kişi, "Yasa*k*"ın hükmünü, Allah'ın ve Resûlü'nün hükmünün önüne geçiren Tatarların [/Moğolların] cinsindendir.")

—Yine Şeyhulislâm İbn Teymiyye "Minhâcu's-Sünne" adlı eserinde (c.3, s.22) şöyle demektedir: ("Her kim, insânlar arasında, Allah'ın indirdiğine tâbi olmaksızın, [kendi zannınca] adâlet olarak gördüğü bir şeyle hükmetmeyi helâl addederse o kişi kâfirdir.")

—"el-Fetâva'l-Kubrâ"da ise şöyle demektedir: ("Müslümanların dîninde zarûrî olarak bilinen ve bütün Müslümanların ittifâkıyla kabûl edilen bir husûs şudur ki: İslâm Dîni'nden veya Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in Şerîatı'ndan gayrı bir şeye tâbi olmayı [câiz görüp] yürürlüğe koyan kişi kâfirdir." (c.4, s.515))

—İmâm İbnu'l-Kayyim (r.) Allah'ın: («...Herhangi bir husûsta anlaşmazlığa düştüğünüz takdîrde, eğer Allah'a ve Âhiret Günü'ne inanıyorsanız, onu Allah'a ve Resûlü'ne arzedin. Bu, hem hayırlı, hem netîce itibâriyle daha güzeldir.» (4/en-Nisâ, 59) kavli sadedinde şöyle demektedir: ("Bu, insânların, hakkında anlaşmazlığa düştüğü her şeyi, dîn namına medâr-ı münâzaa bütün konuları Allah'ın ve Resûlü'nün (s.a.v) hükmüne götürmenin vâcib/farz olduğuna katî bir delîldir. Allah'tan ve Resûlü'nden (s.a.v) gayrı herhangi bir mercie değil! Her kim hükmü, onlardan başkasına götürür ise, hiç şübhesiz Allah'ın emrine karşı gelmiştir. Her kim de nizâ hâlinde, Allah'ın ve Resûlü'nün hükmünden başkasının hükmüne başvurmaya çağırmışsa, hiç şübhesiz câhiliyye davasıyla çağrıda bulunmuştur. Binâenaleyh kul, anlaşmazlığa medâr olan bütün husûsları Allah'ın ve Resûlü'nün hükmüne götürmediği müddetce îmân dâiresine girmiş olmaz. İşte bu yüzden Allah Teâlâ, «Eğer Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsanız...» demiştir. Nitekim bu, az önce zikrolunmuştu. Bu bir şarttır ve yokluğu, kendisi için şart koşulduğu şeyin yokluğu demektir. Bu da şuna delâlet eder ki, medâr-ı nizâ olan husûslarda Allah'tan ve Resûlü'nden başkasını hakem kılan kimse, Allah'a ve Âhiret Günü'ne îmânın gereğinin dışına çıkmış olur. Beyân ve şifâ olarak bu "el-âsım" ve "el-kâsım"/"koruyan" ve "kıran" âyet sana yeter. Şübhesiz o, buna muhâlif olanların belini kırandır ve ona tutunanları, emir buyurduğunu yaşayanları koruyandır.") (*er-Risâletu't-Tebûkiyye*)

—Aynen bu âyetle ilgili olarak İbn Kesîr (r.) şöyle demektedir: ("Bu âyet şuna delâlet eder ki, nizâ mahallinde Kitâb'ın ve Sünnet'in hükmüne başvurmayan ve bu konuda onlara dönmeyen kişi, ne Allah'a ne de Âhiret Günü'ne îmân etmiştir.") (*Tefsîr-i İbn Kesîr*)

—İbnu'l-Kayyim (r.) şöyle demektedir: ("Sonra [Allah] Subhânehu, Resûlullah'ın getirdiğinin hâricinde şeylerin hakemliğine başvuran kimsenin, muhakkak [sûrette] Tâğût'u hakem tayîn etmiş olduğunu ve onun hükmüne başvurduğunu haber vermiştir. **Tâğût** ise kulun, kendisiyle [/veya kendisi dolayısıyla] haddini aştığı her tapınılan veya tâbi veya itâat olunandır. Binâenaleyh her topluluğun tâğûtu, Allah ve Resûlü'nden gayrı hükmüne başvurdukları veya Allah'tan gayrı kendisine tapınıp durdukları veya Allah'tan gelen herhangi bir delîl olmaksızın kendisine tâbi oldukları şeydir.") (*İ'lâmu'l-Muvakki'în*, c.1, s.5)

—Yine İbnu'l-Kayyim (r.) "Medâricu's-Sâlikîn" adlı eserinde ise (s.337) şöyle demektedir: ("[Eğer bir kişi,] Allah'ın indirdiğiyle hükmetmenin gayr-ı vâcib ve bu konuda muhayyer/tercîh sâhibi olduğuna inanırsa, bunu da Allah'ın hükmünü kesin olarak bilerek yaparsa, işte bu küfr-i ekberdir.")

—Kâdı Ebû Ya'lâ "Usûlu'd-Dîn"de (s.271) şöyle demektedir: ("Her kim, Allah'ın veya Resûlü'nün açık nassla harâm kıldığı veya Müslümanların harâm olduğuna dâir üzerinde icmâ ettikleri bir harâmın helâl olduğuna inanırsa, o kişi kâfirdir. İçki içmeyi mubâh kılan; namazı, orucu ve zekâtı yasaklayan gibi! Allah'ın helâl kıldığı ve açık nassla beyân buyurduğu -veya Resûlü'nün helâl kıldığı- bir şeyin harâm olduğuna inanan bir kişinin durumu da aynıdır. Burada asıl husûs, böyle bir tavırda, Allah Teâlâ'yı yalanlamanın; haber verdiği şeyde Onun Resûlü'nü yalanlamanın ve haber verdikleri şeylerde Müslümanları yalanlamanın var olmasıdır. Bunu yapan ise Müslümanların icmâıyla kâfir olur.")

—İmâm el-Kurtubî, şu âyetin tefsîri sadedinde şöyle demektedir:

وَإِن نَّكَثُوٓاْ أَيۡمَٰنَهُم مِّنۢ بَعۡدِ عَهۡدِهِمۡ وَطَعَنُواْ فِي دِينِكُمۡ فَقَٰتِلُوٓاْ أَئِمَّةَ ٱلۡكُفۡرِ إِنَّهُمۡ لَآ أَيۡمَٰنَ لَهُمۡ لَعَلَّهُمۡ يَنتَهُونَ ١٢ ﴿سورة التوبة﴾

«Ve eğer ahidlerinden sonra yemînlerini bozacak olurlarsa ve dîninize ta'n ederlerse [/dil uzatır, saldırır, taarruzda bulunurlarsa], artık o küfür önderlerini [onlarla savaşıp derhâl] öldürün. Şübhesiz onların yemînleri yoktur. Umulur ki, [küfürlerine/yaptıklarına] nihâyet verirler.» (9/et-Tevbe, 12)

("Bazı âlimler, bu âyeti, dîne ta'n eden kimsenin öldürülmesinin vâcibliğine bir delîl olarak almışlardır. Çünkü o bir kâfirdir. Ta'n ise dîne nisbeti uygun olmayan bir şeyi ona nisbet etmesidir. Yahut dînde kat'î delîlle sâbit, *usûl*ü cihetiyle sahîh, *fürû*u cihetiyle dosdoğru olan bir husûsa, onu alaya alarak, küçümseyerek itirâz etmesi/karşı gelmesidir.") (*Tefsîr-i Kurtubî*, c.8, s.82)

Başkanların ve onların avenelerinin günümüz itibâriyle yaptıkları açıklamalara ve/ya konuşmalara bir bakın ve bunların dîne ta'n eden, dînin değerlerini alaya alıp küçümseyen ifâdeleri üzerinde bir düşünün!

—Ayrıca İmâm el-Kurtubî (r.) şöyle demektedir: ("Eğer bir kişi, kendi nezdinden olan bir şeyle, Allah katındandır diye hükmederse, bu Allah'ın hükmünü değiştirmek demek olur ve küfrü gerektirir.") (*Tefsîr-i Kurtubî*, c.6, s.191)

—Yine şöyle demektedir: ("Eğer Allah'ın hükmünden başka bir şeyi, Allah'ın hükmünden râzı olmamak dolayısıyla isterse, o kişi kâfirdir.")

Şimdilik bu nakillerle iktifâ ediyoruz. Konuyla ilgili Kur'ân ve Sünnet nassları, imâmlarımızın ve âlimlerimizin görüşleri ve buna ilişkin delîller ise sayılamayacak kadar çoktur.

Bu apaçık âyetler ve gâyet vâzıh rivâyetler/nakiller/şerhler, son derece kesin bir şekilde, [bu] meselenin, insânlardan iki sınıfla ilgili olduğu gerçeğini göstermektedir ki onlar:

1. Hükmeden/Yöneten (el-Hâkim).

2. Kendisine Hükmolunan/Yönetilen (el-Mahkûm) [çevrelerdir.]

Kendisine Hükmolunan'a/Yönetilen'e gelince:

Onun üzerine vâcib olan, Allah'ın Şerîatı'na [itâat ve ona] boyun eğmektir; Onun hükmüne başvurmayı/ve onunla muhâkeme olunmayı tercîh etmektir; lehine veya aleyhine olsun onun netîcesine rızâ göstermektir; bu husûsda kendi içinde herhangi bir rahatsızlık/huzursuzluk hissetmemek, Allah'ın hükmüne mutlak bir teslîmiyyet ile teslîmiyyet göstermektir. Şunu bilmektir ki Müslüman'ın îmânı, (zâhiren Müslümanlık hükmü kendisi hakkında bâki kalmak kaydıyla) onun bu hüküm karşısında hissettiği nahoşluk veya rahatsızlık-huzursuzluk kadrince eksilir ve/ya yara alır. Yine bu îmân eksilmesi, onun, Allah'ın Şerîatı'na adem-i teslîmiyyeti kadrince ve onu reddetme biçimine göre büyüyebilir. Kendisine hükmolunan/yönetilen konumundaki bu kişinin hâli, Allah'ın hükmünü, ona îmân etmemek veya onda eksiklik görmek veya onun artık [bu zamanda] elverişli olmadığına inanmak sûretiyle red veya beşerî hükümleri ona öncelemek ve üstün görmek boyutuna ulaşırsa işte bu durum o îmânı külliyyen yok eder ve sâhibini küfre götürür. Ve'l-iyâzu billah.

Hükmeden'e gelince:

Bu, insânların boyunları üzerinde [ve onlar hakkında] hükmetme sorumluluğunu yüklenen ve Allah'ın [Kendi hükmünü ikâme etme noktasında] Kendi *hükm*üne ortak kıldığı kimsedir. Hiç şübhesiz böyle bir şahısda -ya kendi zâtı itibâriyle ya da ilim ve takvâ ehlinden olanların emir, nehiy ve irşâdının varlığıyla- ilim ve adem-i cehâlet aranır. Aynı şekilde kendisinde güç-kudret olması da gerekir. Çünkü *sulta(n)/iktidâr sâhibi* olan odur. Ayrıca bu [gibi bir] kişi, raiyye ferdlerinin hâli hakkında sözkonusu olabilecek/edilebilecek türden bir zorlama altında da değildir. [Hâsılı] Müslümanlara hükmeden bu yönetici, aslen meşrûiyyetini Müslümanlar arasında Allah'ın Şerîatı'nı tatbîke memûr emîn [bir] kişi olmasından alır. Âyetler, hadîsler ve ilmî nakiller ise, Allah'ın Şerîatı'nı beşerî hükümlerle değiştiren, ondan yüz çeviren ve onun yerine başka şeyler ikâme eden kişinin bir kâfir ve -Allah'ın Şerîatı'na dönünceye, az ya da çok şeyde olsun ondan gayrısıyla hükmetmeyinceye kadar- ona karşı savaşmanın vâcib olduğu konusunda mütevâtirdir. Daha önce İbn Kesîr'in (r.) açıklamalarında da gördüğümüz gibi... Nitekim Allah Teâlâ, Kur'ân-ı Kerîm'de, böyle bir şeyin fâili olan kişi hakkında Kendisine karşı gösterilen bütün inkâr/ve küfür vasıflarını bir araya getirmiştir. Hakk Teâlâ el-Mâide sûresinde şöyle buyurmuştur:

...وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَـٰفِرُونَ ﴿٤٤﴾ ﴿سورة المائدة﴾

«Her kim Allah'ın indirdiği [hükümler] ile hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir.» (5/el-Mâide, 44)

...وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّـٰلِمُونَ ﴿٤٥﴾ ﴿سورة المائدة﴾

«Her kim Allah'ın indirdiği [hükümler] ile hükmetmezse işte onlar zâlimlerin ta kendileridir.» (5/el-Mâide, 45)

... وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَـٰسِقُونَ ﴿٤٧﴾ ﴿سورة المائدة﴾

«Her kim Allah'ın indirdiği [hükümler] ile hükmetmezse işte onlar fâsıkların ta kendileridir.» (5/el-Mâide, 47)

Bu cân alıcı önemdeki itikâdî hakîkat, ([yani] Allah'ın indirdiğinin dışında şeylerle hükmeden ve Onun Şerîatı'nı değiştiren yöneticinin küfrü meselesi), saptırma, inkâr, Allah'ın âyetleriyle oynama ve bunları -Allah'ın Şerîatı'ndan yan çizen sulta(n)larla kralların arzularına göre ve onları râzı etmek gâyesiyle- asıl mazmûnunun/çerçevesinin dışına çıkarma gibi yollarla diğer âyetlerin ve hükümlerin marûz kalmadığı derecede bir saptırmaya marûz kalmıştır. Nitekim bu durum, Allah'ın indirdikleriyle hükmetme düstûruna ârız olan [yani, "İslâm'ın bağlarının teker teker söküleceği ve ilk sökülenin de "hüküm" bağı olacağı rivâyetindeki] sökülme ve bozulma vâkıasının görüldüğü ilk ândan itibâren başlamıştır. Aynen Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in haber verdiği gibi... İlk elde, Allah'ın Şerîatı ile hükmeden bazı melikler ve sultanlar, birtakım hükümleri -ya kendileri ya da yakınları hakkında, ya nefsî arzular ya da şahsî [bazı] kayırmalar sebebiyle- tatbîk etmekten kaçınmaya başlamış ve bu bozulma peyderpey büyümeye doğru yol almıştır. Ta ki İslâm Hilâfeti'nin düşüşüyle birlikte Allah'ın Şerîatı'nı küllî bir şekilde değiştirme durağına ulaşılıncaya kadar... Böylece bu haddi aşma hâli, Allah'ın en büyük/en yüce hakkının çiğnenmesi, teşrî‘ hakkının alınıp beşere verilmesi boyutuna ulaşmıştır. İşte bu aşamadan sonra artık Müslümanların yöneticileri, Allah'ın dışında asâleten teşrî‘de bulunmaya başlamış, Şerîat'ı değiştirme ve onu, yasa[lar]-anayasa[lar] belirleme gibi yollarla, dilediklerini alıp dilediklerini bir kenara atmak sûretiyle tahrîf işine dalmışlardır.

Evet, bu hâl, ilk dönem sultânların -umûmen Şerîat'la hükmetmelerine rağmen- içine düştükleri o zulüm ve dalâlet/haddi aşma ve sapma aşamasından sonra, küfre doğru, yeni/yepyeni bir sıçrayıştır. Bu konu, uzun bir konudur ki muâsır âlimler ve Müslüman mütefekkirler bunu ele almış ve hakkında tafsîlatlı açıklamalar yapmışlardır. Ayrıca câhillerin, bu şer‘î hakîkatle ilgili tartışmalarını; sulta(n) âlimlerinden ve resmî dînî kuruluşların nifâk birimlerinden olan ve çağdaş yöneticilerinin küfrüne yama vurmaya kalkışan, onlara yalan ve bühtân ile İslâm kisvesi giydirmeye çalışan birtakım sapkınların saptırmalarını da bertaraf etmişlerdir.

Bu Eser'e mührünü vuran özet yollu açıklama çerçevesi bu konu hakkında daha fazla delîl arzetmeye ve daha fazla tafsîlata inmeye müsâade etmiyor. Ama Müslüman okuyucunun dikkatini, günümüz İslâm âlemi yöneticilerinin küfrüyle ilgili hakîkat [iyice] anlaşılsın, [tebellür etsin] diye önemli bazı noktalara çekmeye çalışacağım:

Evvelen:

Biri şöyle bir soru yöneltebilir ve diyebilir ki: Mâdem Allah'ın indirdiğinin dışında şeylerle hükmeden yönetici bir kâfirdir, peki neden Kur'ân-ı Kerîm, «Her kim Allah'ın indirdiği [hükümler] ile hükmetmezse işte onlar...» kavli sadedinde onlar hakkında "Fâsıklar" ve "Zâlimler" ifâdelerini kullanmış ve sadece "Kâfirler" kavliyle iktifâ etmemiştir. Allahu a'lem dedikten sonra bunun cevâbı iki vecihdendir:

1. Öncelikle Allah'ın indirdiğinin dışında şeylerle hükmetmek bir "fısk" [hâli] olabildiği gibi bir "zulüm" [hâli] de olabilir ve bu hâller kişiyi Millet-i İslâm dâiresinin dışına çıkarmayan, küfre iletmeyen hâllerdir. Nitekim selef âlimlerinden bazıları, ilk dönem kendi idârecileri -meselâ bazı Emevî veya Abbâsî halîfeleri- hakkında buna kâil olmuşlardır. Yine bu, Allah'ın indirdiğinin dışında şeylerle hükmetmek vâkıasının sınırlı bazı ahvâl çerçevesinde kaldığı, sebebinin de hevâ ve heves yahut kayırma olduğu, beri taraftan Allah'ın hükmüne teslîmiyyet gösterildiği, onun ne olduğunun bilindiği, onun efdaliyyetine ve vücûbuna itikâd getirildiği, ayrıca o hâlin fâilinin bir günahkâr ve taksîrat sâhibi biri olduğuna inanıldığı, yine onlardan hiçbirinin Allah'ın indirdiğinin dışında şeylerle hükmetmeyi veya teşrî‘ yoluyla onu değiştirmeyi açıkça ifâde etmediği, açığa vurmadığı bir durumla ilgilidir. Oysa ki günümüzde yaşanan, Müslümanların bütün tarihinde geçmişi olmayan bir şeydir ve ancak şu zamanlarda gördük birilerinin çıkıp da -o yöneticilerin anayasaları-yasaları içre kayda geçirildiği şekilde- hırsızlık, zinâ, adam öldürme vs. kan, mâl ve ırz u nâmûsla ilgili ahkâmın, kezâ barış ve savaş, yargı ve siyâsetle ilgili idâre hukûkunun, ilh... İslâm Şerîatı'nca nasslara bağlanmadığı veya hakkında nass olmadığını söylediğini... Daha ötesi bu hükümleri bizzât kendilerinin koyduğunu ve bunları kâfirlerin yasalarından iktibâs ettiklerini... İşte bu hâl Allah'ın Şerîatı'nı tebdîl edip/değiştirmek ve Allah'ın dışında teşrî‘de bulunmak demektir. Yoksa sadece -sınırlı bir vâkıa çerçevesinde- Allah'ın indirdiğinin dışında bir şeyle hükmetmek değil..! Nitekim bu hâl[-i kadîm], Selef'e göre bir fısk ve/ya bir zulüm hâli idi. Ama [günümüzdeki] bu tebdîl ve bu teşrî‘ [hâli], yine o Selef'e göre, icmâ yoluyla bir küfür hâlidir. İbn Kesîr ve daha önce açıklamalarına yer verdiğimiz sâir kimselerin naklettiği şekilde ki böyle bir küfür, kişiyi Millet-i İslâm dâiresinin dışına çıkarır ve -selef veya halef, fıkıh, tefsîr ve/ya hadîs imâmları nezdinde- bila hilâf ona karşı savaşılmasını vâcib kılar. İşte bu hâl, şu günümüzde bizim ülkelerimizin yöneticilerinin hâlidir. Çünkü onların anayasaları ve yasaları, Allah'ın Şerîatı'nı tebdîl ve onu öteleme konusunda hiçbir kapalılık taşımaksızın ve herhangi bir tereddüde mahal bırakmaksızın gâyet açıktır. Günümüzde malûm olan şeylerdendir ki, *şer‘î hadler*in çoğu, Müslüman ülkelerde [uygulanan] beşerî/merî/pozitif hukûk uyarınca, hapis ve mâlî cezâlar cinsinden hükümlerle değiştirilmiştir. Zinâ, faiz, içki vs. harâmların helâl kılınması; bunun da bizzât hükûmetlerin çıkardığı izin ve lisanslarla yapılması; izâfeten iç ve dış siyâsetin Allah'ın indirdiği hükümlere zıd birtakım hükümler üzerine oturtulması; yargı gücünün/düzeninin Roma menşeli Avrupa felsefelerinden devşirilen bazı anayasalar, kezâ yasama gücünün/düzeninin Allah'ın dışında hüküm belirleme hakkı esâsı üzerine kurulması ise ayrı bir konudur ve İslâm ülkeleri devletlerinin anayasalarının hâli işte budur!

Böyle bir hâlin kadîm tarihde bir geçmişi/ve benzeri bir örneği yoktur. İllâ Cengîz Hân ile onun Moğol ahfâdının -Müslüman ülkelere hükmettikleri, Müslüman olduklarını iddiâ ettikleri ve namaz kılıp ezân sadâlarını yükselttikleri demlerde- yaptıkları ki [bu da ayrı bir hâldir ve] buna rağmen "Yasa" ile hükmetmişlerdir. Dolayısıyla da Müslüman âlimler onları tekfîr etmiş ve onlara karşı savaşmışlardır.

Bu asırda yöneticilerimizin küfrünü birebir gören ve bu meseleye ilişkin olarak konuşan; o yöneticilerin yapıp-ettiği kânûn çıkarma, Allah'ın hükümlerini değiştirme ve Allah'ın indirdiğinin hâricinde şeylerle hükmetme gibi durumların küfr-i ekber olduğunu beyân eden muâsır Müslüman âlimlerimiz de vardır. Şimdi de onların bazı görüşlerini sunmak istiyoruz:

—Şeyh Muhammed [/Reşîd] Rızâ (r.), Allah Teâlâ'nın:

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْاْ إِلَىٰ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ وَإِلَى ٱلرَّسُولِ رَأَيْتَ ٱلْمُنَٰفِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا ﴿٦١﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Onlara, "Allah'ın indirdiği [hüküm] ne ise ona ve Peygambere gelin!" denildiği zaman da o münâfıkları görürsün ki senden [kendileri hakkındaki hükme engel olmak için öfke ve nefretle] kaçındıkça kaçınıyorlar.» (4/en-Nisâ, 61)

kavlini tefsîr sadedinde şöyle demektedir:

("[Bu] âyet şunu [açıkça] ifâde etmektedir ki, Allah'ın ve Resûlü'nün hükmüne -bilerek, bilhassa buna çağrıldıktan ve kendisine bu hatırlatıldıktan sonra- karşı koyan ve ondan yüz çeviren kişi kuşkusuz bir münâfık olur. Onun îmân ve İslâm namına güttüğü iddiâya [/mümin-müslümanım deyu diline doladığı sözüne] itibâr olunmaz.") (*Tefsîru'l-Menâr*, c.5, s.227.)

—Şeyh [/Allâme] Mahmûd el-Âlûsî, Tefsîrinde şöyle demektedir: ("Kânûnu iyi/ve güzel bulup onu Şer'-i Şerîf'e tercîh eden, bunun hikmete daha muvâfık ve ümmetin maslahatına daha uygun olduğunu söyleyen; bu konuda Şerîat'ın emri şöyledir denildiği zaman öfkelenip parlayan ve kinini kusan kimsenin kâfir olduğu şübhesizdir. Buna, Allah'ın kendilerini rezîl-rüsva ettiği, kulaklarını sağır, gözlerini kör ettiği ve bizim de gördüğümüz bazıları birebir örnektir. Dolayısıyla böyle yapan, Şer'-i Şerîf'e muhâlif kânûnları iyi/ve güzel bulup bunları Şerîat'ın hükümlerine önceleyen kimselerin tekfîrinde bir ân olsun tereddüd göstermemek gerekir.") (*Rûhu'l-Me'ânî*, c(üz).28, s.20.)

—Şeyh [/Allâme] Muhammed Emîn eş-Şankîtî (r.) şöyle demektedir: ("Her kim, Peygamberlere muhâlefet ve Allah'ın hükümlerini ibtâl yoluyla Allah'ın indirdiği ile hükmetmez ise o kişinin zulmü, fıskı ve küfrü, [bunların] tamâmı dînden çıkarıcı mâhiyyettedir.") (*Edvâu'l-Beyân*, c.2, s.104)

—eş-Şankîtî (r.), Adiyy b. Hâtim hadîsi ve Resûlullah (s.a.v.)'in, «Allah'ın helâl kıldıklarını size harâm kılmadılar mı ve Allah'ın harâm kıldıklarını size helâl kılmadılar mı ve siz de onlara tâbi olmadınız mı?» [Adiyy:] "–Evet." "[Hz. Peygamber (s.a.v.):] «–İşte bu onlara[1] ibâdet(etmek)tir» kavli sadedinde yaptığı açıklamada ise şöyle demektedir: ("İşbu tefsîr-i Nebevî: Allah'ın teşrî' kıldığına muhâlif kânûn çıkaran herhangi bir mercie, helâl veya harâm diye çıkardığı herhangi bir husûsta

1 [Yani "ahbâr ile ruhbâna": Kendi hahamlarına/bilginlerine ve râhiblerine! Bkz: et-Tevbe Sûresi 31. âyetin tefsîri.]

tâbi olan kişi, onun âbidi/kuludur; onu rab edinmiştir; onu Allah'a ortak koşmuştur ve Allah'a karşı kâfir olmuştur [anlamına gelir]. Evet, bu tefsîr, sahîhliğinden asla şübhe olmayan doğru bir tefsîrdir. Şunu bilin ki kardeşler, hükmünde Allah'a şirk koşmak, ibâdetinde Ona şirk koşmak, [evet,] bunların tamâmı aynı anlamdadır ve aralarında kesinlikle fark yoktur. Allah'ın nizâmından gayrı bir nizâma, Allah'ın Şerîatı'ndan gayrı bir şerîata ve Allah'ın Şerîatı'na muhâlif beşer mahsûlü bir kânûna tâbi olan, Allah'ın gökten indirdiği ve Resûlü'nün diliyle beyân buyurduğu nûr-i semâvîden yüz çeviren kişi, evet böyle yapan bir kişiyle puta tapan ve putlara secde eden arasında kesinlikle ve hiçbir şekilde fark yoktur ve bunların her ikisi de aynıdır; her ikisi de Allah'a şirk koşan kimselerdir. [Nitekim] Biri, ibâdetinde Allah'a şirk koşmuştur, diğeri ise hükmünde!")

—Yine aynı tefsîr*in*/*izâhın* sadedinde şöyle demektedir: ("Zikretmiş olduğumuz bu semâvî nassların ışığında gâyet açık bir şekilde görülen şudur ki; şeytânın, dostlarının diliyle oluşturduğu ve Allah Teâlâ'nın, peygamberleri aracılığıyla teşrî' ettiği hükümlere muhâlif–beşerî kânûnlara tâbi olanların küfründen şübhe edilmez. Bundan şübhe edecekler, ancak ve ancak Allah'ın, basîretini körelttiği ve bunlar gibi vahyin nûru karşısında gözlerini kör ettiği kimselerdir.")

—Ayrıca Şankîtî (r.) şöyle demektedir: ("Gökleri ve yeri Yaradan'ın Şerîatı'na muhâlif olan beşerî sisteme/pozitif hukûka gelince; bunu yürürlüğe koymak, gökleri ve yeri Yaradan'a karşı küfürdür. Mîrâs hukûkunda erkeğin kadına üstün tutulmasının insâf olmadığı, bunların mîrâsta eşit kılınması gerektiği; çok evliliğin bir zulüm olduğu, boşanmanın kadına zulüm olduğu; recm*'in*, el kesme*'nin* ve benzeri işlerin vahşice eylemler olup insâna böylesinin reva görülemeyeceği iddiâları gibi ki, bu tür bir sistemi, toplumlar, onların mâlları, nesebleri, akitleri, dînleri üzerinde hâkim kılıp yürürlüğe koymak, gökleri ve yeri Yaradan'a karşı küfürdür.") (*Edvâu'l-Beyân*, c.4, s.84)

—Çağımızdaki İmâm ve Muhaddislerden olup 1958 yılında vefât eden, Mısır'da Şerîat Mahkemeleri alanında çalışıp sonra ayrılmış olan Şeyh (/Allâme) **Ahmed Şâkir** (r.), İmâm Ahmed'in *Müsned*'ini tahkîkinde ve 7747 rakamlı hadîse dâir açıklamalarında şöyle demektedir: ("Allah'ın indirdiğinin dışında bir şeyle bilinçli ve kasıtlı olarak hükmeden kişi kâfirdir. Bundan râzı olan ve bunu tasdîk eden kişi kâfirdir. İster adına Ehl-i Kitâb'ın şerîatı, isterse de pozitif hukûk dediği şeyle hükmetsin durum aynıdır. Bunların tamâmı küfürdür ve dînden çıkmaktır. Allah cümlemizi bundan korusun (Eâzenallâh!).")

—Yine şöyle demektedir: ("Bununla beraber, Müslümanların kendi diyârlarında, pagan - ateist Avrupa'nın mevzuâtından iktibâs ettikleri, dahası, bâtıl görüşlerle keyfî kanâatlerin karıştığı, dilediklerini diledikleri gibi değiştirip durdukları ve bu kânûnları belirleyenlerin, bunlar, İslâm Şerîatı'na muvâfık mıdır yoksa muhâlif midir hiç aldırmadıkları yasalarla hükmetmesinin hiç Allah'ın Şerîatı'nda yeri ve böyle bir şeyin cevâzı olabilir mi! Hiç kuşkusuz Müslümanlar, böyle bir belâya sadece ve

ancak Moğollar döneminde maruz kalmışlardır.") Ahmed Şâkir, açıklamalarının ilerleyen bölümlerinde şöyle der:

("Zannetmem ki dînini bilen ve ona icmâlî ve tafsîlî olarak îmân eden bir adam (...) zannetmem ki böyle biri, hiç tereddüd etmeden ve te'vîle de sapmadan, böyle bir hâlde yargı hâkimiyyetinin, temeli itibâriyle ve kökten bâtıl olduğuna, buna ne tashîhin [/doğrulama, düzeltmenin] ne de cevâzın/iznin (icâze) ilhâk edilebileceğine hükmetmekten gayrı bir yol bulabilir. İşbu beşerî kânûnlarla ilgili durum/hüküm (emr), hiç şübhesiz, güneş kadar ayandır. O apaçık küfürdür; bu konuda herhangi bir kapalılık yoktur; İslâm dînine mensûb olduğunu söyleyen biri de, her kim olursa olsun, bu kânûnlarla iş görmek veya bunları onaylamak olsun, hiçbir şekilde ne müdâra edilebilir ne de mazûr görülebilir.") (*'Umdetu't-Tefâsîr*, c.4, s.171)

2. [Ayrıca] "**fısk**" ve "**zulm**" lafızları, Kur'ân-ı Kerîm dilinde pek çok yerde îmânı nakzeden açık küfrü ifâde etmek üzere kullanılır. Bunun Kur'ân-ı Kerîm'deki örnekleri pek çoktur ve bazıları şöyledir:

● "**Fısk**" lafzının "açık küfrü/inkârı" ifâde etmek üzere/ona "ıtlaken" kullanılması, Allah Teâlâ'nın Kehf sûresindeki şu kavli gibi:

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ ٱلْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِۦٓ ... ﴿٥٠﴾ ﴿سورة الكهف﴾

«Hani biz meleklere, "Âdem'e secde edin!" demiştik de [hepsi hemen] secde etmişlerdi. İblîs hâric ki o cinlerdendi de [fâsıklık ederek] Rabbinin emri dışına çıkmıştı...» (18/el-Kehf, 50) Malûmdur ki İblîs sözkonusu bu fıskı sebebiyle küfre girdi, lanete ve tard'a müstahak oldu. Dolayısıyla onun küfrü "fısk" olarak tesmiye olundu.

Yine Allah Teâlâ'nın şu kavli de böyledir:

وَمَا نُرْسِلُ ٱلْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ ۖ فَمَنْ ءَامَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٤٨﴾ وَٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا يَمَسُّهُمُ ٱلْعَذَابُ بِمَا كَانُوا۟ يَفْسُقُونَ ﴿٤٩﴾ ﴿سورة الأنعام﴾

—«Biz peygamberleri ancak [rahmetimizin müjdecisi ve azâbımızın habercisi] mübeşşirler ve münzirler olarak göndeririz. O hâlde kim îmân eder ve [hayâtını havf ve recâ arasında] ıslâhda bulunursa artık onlar için bir korku yoktur. Onlar mahzûn da olmayacaktır.» —«Âyetlerimizi yalanlayanlara gelince, onlara yapmış oldukları fısk sebebiyle azâb dokunacaktır.» (6/el-En'âm, 48-49)

Allah'ın âyetlerini yalanlayan kimsenin muhakkak sûretde kâfir olduğu/olacağı açıktır ki onlar hakkında "yefsukûn" denilmiştir. el-Bakara sûresi 99. âyette ise şöyle geçmektedir ve âyet şerhe hâcet gerektirmemektedir:

وَلَقَدْ أَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ءَايَٰتٍۭ بَيِّنَٰتٍ ۖ وَمَا يَكْفُرُ بِهَآ إِلَّا ٱلْفَٰسِقُونَ ﴿٩٩﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«Andolsun, biz sana apaçık âyetler indirdik. Onları fâsıklardan başkası inkâr etmez.» [H.B.Çantay meâli] / «Şanım hakkı için sana çok açık âyetler: parlak mu'cizeler

indirdik; öyle ki îmân sâhasından uzaklaşmış fâsıklardan başkası onlara kâfirlik etmez.» [Elmalılı meâli] (2/el-Bakara, 99)

● "**Zulm**" lafzının şirk ve küfür anlamlarını ifâde etmek üzere/bunlara "ıtlâken" kullanılması.., meselâ Allah Teâlâ Lokmân sûresinde şöyle buyurmuştur:

... يَٰبُنَيَّ لَا تُشۡرِكۡ بِٱللَّهِۖ إِنَّ ٱلشِّرۡكَ لَظُلۡمٌ عَظِيمٞ ١٣ ﴿سورة لقمان﴾

«Ey oğulcuğum! Allah'a şirk koşma, zîrâ şirk çok büyük bir zulümdür.» (31/Lokmân, 13)

Burada anlam gâyet açıktır ve şirk, zulüm olarak tesmiye edilmiştir. Yine şu âyet:

وَجَحَدُواْ بِهَا وَٱسۡتَيۡقَنَتۡهَآ أَنفُسُهُمۡ ظُلۡمٗا وَعُلُوّٗاۚ فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُفۡسِدِينَ ١٤ ﴿سورة النمل﴾

«Kendileri de bunların hak olduğunu kesin olarak/yakînen bildikleri hâlde sırf zulüm ve kibirden dolayı onları inkâr ettiler. Ama bak o müfsidlerin encâmı nice oldu!» (27/en-Neml, 14)

Cuhûd, küfür/ve inkârdır ve âyetde zulüm olarak tesmiye edilmiştir.

● Aynı şekilde Allah Teâlâ, "**zulüm** ve **fısk"** sıfatlarını pek çok yerde **"küfür ve nifâk"** [sıfatları] ile bir araya getirmiştir: Meselâ bunların bazıları şu âyetlerdir:

إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَظَلَمُواْ لَمۡ يَكُنِ ٱللَّهُ لِيَغۡفِرَ لَهُمۡ وَلَا لِيَهۡدِيَهُمۡ طَرِيقًا ١٦٨ ﴿سورة النساء﴾

«O kâfir olanlar ve zulmedenler (var ya), Allah onları bağışlayacak ve asla [doğru] bir yola hidâyet edecek değildir.» (4/en-Nisâ, 168)

[Yukarıda geçen el-Bakara, 99. âyet↑]

فَبَدَّلَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ قَوۡلًا غَيۡرَ ٱلَّذِي قِيلَ لَهُمۡ فَأَنزَلۡنَا عَلَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ رِجۡزٗا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ بِمَا كَانُواْ يَفۡسُقُونَ ٥٩ ﴿سورة البقرة﴾

«Derken o zulmedenler sözü tebdîl edip kendilerine söylenenden gayrı bir şekle çevirdiler. Biz de ettikleri fıskın karşılığı olmak üzere o zâlimlerin üstüne gökten [şiddetli, korkunç] bir azâb indirdik.» (2/el-Bakara, 59)

● et-Tevbe sûresinde, dîn ile istihzâ eden münâfıkların küfrüne hükmettikten sonraki âyetlerde şöyle buyurmuştur:

...نَسُواْ ٱللَّهَ فَنَسِيَهُمۡۚ إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ ٦٧ وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ وَٱلۡمُنَٰفِقَٰتِ وَٱلۡكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَاۚ ... ٦٨ ﴿سورة التوبة﴾

—«...Allah'ı unuttular da O da onları unuttu. Şübhesiz ki münâfıklar fâsıkların ta kendileridir.» —«Allah, erkek münâfıklara, kadın münâfıklara ve kâfirlere, içinde ebedî kalmak üzere cehennem ateşini va'd buyurdu...» (9/et-Tevbe, 67-68)

Kur'ân'ın bu gibi, şâhid makâmında ele alınacak âyetleri pek çoktur ve günümüz yöneticilerinin küfrünün sadece fısk veya zulüm çerçevesinde kaldığını iddiâ eden-

lerin bu iddiâsı merdûddur, gayr-ı makbûldür. Doğru olan şudur ki onlar: Aynı ânda hem kâfirler hem zâlimler hem de fâsıklardır. Vallahu a‘lem.

Sâniyen:

Bir şeyleri helâl veya harâm kılmak ve Şerîat'ın hükümlerini değiştirmek yoluyla kendisinde kânûn çıkarma hakkı gören kimsenin küfrü; *yine* böyle birinin, Allah'ın hâkimiyyet hakkı karşısında haddini aştığı ve böylelikle kendi nefsini tapınılan bir rab kıldığına ilişkin son derece açık Kur'ân ve Sünnet nasslarından biri aşağıdaki âyet ve onu müteâkib hadîstir:

Allah Teâlâ, Yahûdîlerin ve Nasrânîlerin küfrüyle ilgili olarak şöyle buyurmuştur:

ٱتَّخَذُوٓاْ أَحۡبَارَهُمۡ وَرُهۡبَٰنَهُمۡ أَرۡبَابٗا مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَٱلۡمَسِيحَ ٱبۡنَ مَرۡيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُوٓاْ إِلَٰهٗا وَٰحِدٗاۖ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۚ سُبۡحَٰنَهُۥ عَمَّا يُشۡرِكُونَ ٣١ ﴿سورة التوبة﴾

«Onlar Allah'ın dışında ahbârları ve ruhbânlarını [hahamlarını ve râhiblerini] rabler edindiler ve Meryem oğlu Mesîh'i de. Oysa tek ilâhtan başkasına ibâdet [/kulluk] etmemekle emrolunmuşlardı. Ondan başka ilâh yoktur. Allah, onların şirk koştuklarından münezzehtir.» (9/et-Tevbe, 31)

İmâm Ahmed, Tirmizî ve İbn Cerîr, Adiyy b. Hâtim (r.a.) yoluyla şunu rivâyet etmişlerdir ki *İbn Kesîr* de bunu *Tefsîri*nde nakletmiştir: Bir Nasrânî olan Adiyy b. Hâtim, Müslüman olmak için Resûlullah (s.a.v.)'in yanına vardığı zaman Onu bu âyeti okurken görmüştür. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.v.)'e: "Onlar, onlara ibâdet etmiyorlardı/etmezlerdi" demiştir. Resûlullah (s.a.v.) ise *cevâben*: «Evet [onlara ibâdet ediyorlardı. Çünkü] onlar, onlara helâli harâm ve harâmı da helâl kıldılar da onlar da onlara tâbi oldular. İşte bu, onların, onlara ibâdetidir» buyurmuştur.

Kur'ân'ın, sâbit/*sahîh* sünnetle tefsîrinin en doğru tefsîr olduğu malûmdur. Bu âyet ile hadîsin delâleti ise son derece açıktır ve hüküm/kânûn çıkarıp bir şeyleri helâl veya harâm kılan kişinin, kendi nefsini bir rab/tanrı kıldığını, ona itâat edenin de ona ibâdette bulunduğunu göstermektedir. Firavun'un kavminin, Firavun'a ibâdeti de tam anlamıyla budur. Nitekim Firavun onlara: «... 'Ben sizin için benden başka bir ilâh bilmiyorum'...» (28/el-Kasas, 38) Ayrıca: «'Ben, sizin en yüce rabbinizim!' dedi.» (79/en-Nâziât, 24) dediğinde, onlardan, kendilerini yaratanın, onlara rızık verenin, kâinâtı yaratanın ve çekip çevirenin kendisi olduğuna inanmalarını istiyor değildi. Zâten Mısırlıların, Firavun'un döneminde bu sıfatla tapınıp durdukları ilâhları vardı. Onların Firavun'a ibâdet etmesi ise ancak, bir yasa koyucu olarak onu ilâh bellemeleri ve ona itâat etmeleriydi. Bu ise günümüz Müslüman ülke yöneticilerinin, onların yasa koyucularının, kâfir, zâlim ve fâsık parlamentolarının bizzât îfâ ettiği vazîfedir. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

فَٱسۡتَخَفَّ قَوۡمَهُۥ فَأَطَاعُوهُۚ إِنَّهُمۡ كَانُواْ قَوۡمٗا فَٰسِقِينَ ٥٤ ﴿سورة الزخرف﴾

«[Bu sûretle Firavun] kavmini istihfâf etti (/küçümsedi) onlar da ona itâat ettiler; çünkü [dînden çıkmış] fâsık bir kavim idiler.» (43/ez-Zuhruf, 54)

Nasıl böyle olmasın ki! Zîrâ onlar, parlamentoları ve kabinelerinde içkiyi -imâl, satış ve ruhsat boyutlarıyla- helâl kılıyor, bunun için genel ve özel vergiler alıyorlar. Umûmhâneler ve faizli bankalar da aynen böyle! Yasama noktasında oy hakkı olarak müminle kâfiri eşit kılıyor; iyiyle kötü, kadınla erkek, âlimle câhil arasında bir fark görmüyorlar. Harâm yemînler içiyor, bâtıl anlaşmalara imza koyuyorlar. Allah'ın mescidlerinde Onun adının anılmasını yasaklıyor ve bu mescidlerin harâb edilmesi için çalışıp duruyorlar. Buna karşın helâl olan şeyleri harâma çevirmeye kalkışıyor; emr-i bi'l-marûf ve nehy-i ani'l-münkeri, cihâdı ve cizyeyi, ihtisâbı, çeşit çeşit helâl satışları yasaklıyorlar. Haksız vergileri mubâh kılan kânûnları; insânları zulüm ve haksızlık yoluyla öldüren, hapseden ve sürgünlere gönderen yasaları da bunlara ekleyin. Çıkardıkları kânûn ve yasalar, dönüştürüp durdukları helâl ve harâmlar saymakla bitmez. Allah kahretsin onları, *nasıl da haktan dönüp duruyorlar*.

Sâlisen:

Burada önemli bir noktaya dikkat çekmemiz gerekiyor ki, o da şudur: Kimi İslâm ülkelerinde Şerîat'tan geriye bazı izlerin kalmış olması veya Ahvâl-ı Şahsiyye /Âile Hukûku, evlilik, talâk ve mîrâs gibi alanlarla ilgili bazı şerî hükümlerin beşerî kânûnlar manzûmesi içinde yer alması, hükmü/yönetimi Şerîat'ın hükmüdür diye betimlemeyi geçerli kılmaz. İnsânların akıllarına gülercesine ve *âdeta* onlarla alay edercesine yapılan ve bir nevi tezvîrât olarak atılan "Teşrî'in/Yasamanın Kaynağı İslâm Şerîatı'dır" veya -kimi ülkelerde olduğu gibi- "Teşrî'in Temel Kaynağı İslâm Şerîatı'dır" yahut Suudi Arabistan, Sudan ve Yemen gibi kimi ülkelerde tezvîrâtta dahi abartıya kaçılarak atılan "Teşrî'in Tek Kaynağı İslâm Şerîatı'dır" gibi başlıkların, sonra da Allah'ın hükmü bırakılıp bu başlıklar altında çıkarılan kânûn ve yasaların hiçbir anlamı yoktur. [Bütün bunlar boş ve aldatıcı laflardır.] Böyle bir eylem, hükmü, şerî kılmaz. Sultânların yamağı birtakım sözümona âlimleri kullanarak yaptıkları ve halklarının akıllarını küçümseyip durdukları bu tür işler karşısında şikâyetimiz Allah'adır. Kim üzerine "süt" yazılı bir "rakı"yı süt veya yağ diye satın almak ister ki?! Üzerine süt yazılmış olması o rakıyı temiz kılar mı?! Bu bir yandan... Diğer yandan bizim dînimizde malûm olan şudur ki, *necâset tahâreti ilga eder*.

Allah Teâlâ, Kendisine şirk koşulmaktan sonsuz kerre münezzehtir. Bizzât Kendi Zâtıyla ilgili olarak bir *kudsî hadîs*te haber verdiği gibi:

«[أَنَا أَغْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشِّرْكِ] مَنْ عَمِلَ عَمَلًا أَشْرَكَ فِيهِ مَعِي غَيْرِي تَرَكْتُهُ وَشِرْكَهُ.»

«[Ben, kendilerine şirk koşulanların şirkden en berî olanıyım.] Her kim bir amel işler de, o amelinde, başkasını Bana ortak koşarsa onu ve ortak koştuğunu başbaşa bırakırım.» (Müslim)

Allah Teâlâ, dînin tamâmının Onun [dîni] olmasından gayrı bir şeye râzı olmaz ki şöyle buyuruyor:

وَقَٰتِلُوهُمۡ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتۡنَةٞ وَيَكُونَ ٱلدِّينُ كُلُّهُۥ لِلَّهِۚ ... ﴿٣٩﴾ ﴿سورة الأنفال﴾

«[Yeryüzünde] fitne kalmayıncaya ve dîn tamâmıyla Allah'ın [dîni] oluncaya kadar onlarla savaşın!» (8/el-Enfâl, 39)

إِنَّآ أَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلْكِتَـٰبَ بِٱلْحَقِّ فَٱعْبُدِ ٱللَّهَ مُخْلِصًا لَّهُ ٱلدِّينَ ۝٢ أَلَا لِلَّهِ ٱلدِّينُ ٱلْخَالِصُ ۚ ...
﴿سورة الزمر﴾

—«Şübhesiz ki biz Kitâb'ı sana hak olarak indirdik. O hâlde sen dîni Allah'a hâs kılarak [ihlâs ile] Ona kulluk et.» —«İyi bil[in] ki hâlis dîn [yalnız] Allah'ındır...» (39/ez-Zümer, 2-3)

Asıl medâr-ı ibret olan, teşrî' ile ilgili bu şirkin ağırlığı ve büyüklüğü veya Allah'ın indirdiğine katıp karıştırılan hükümlerin azlığı veya çokluğu değil, bilakis bu eylemin mubâh görülüp buna girişilmesi ve:

... إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ ۚ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّآ إِيَّاهُ ۚ ... ۝٤٠ ﴿سورة يوسف﴾

«...Hüküm ancak Allah'ındır, o size Ondan başkasına tapmamanızı emretti...» (Yûsuf, 40) buyuran Allah'ın hâkimiyyet hakkının çiğnenmesidir. Bizim içinde bulunduğumuz fitne de dînin, bizim diyârlarımızda artık bütünüyle Allah'ın olmaması [/*yani yalnızca ve bütünüyle Ona hâlis kılınmaması*]dır.

İbn Kesîr, Allah'ın, «[Yeryüzünde] fitne kalmayıncaya ve dîn tamâmıyla Allah'ın [dîni] oluncaya kadar onlarla savaşın!» (8/el-Enfâl, 39) kavli hakkında şunları nakleder:

İbn Abbâs'ın: "Yani şirk olmayıncaya/kalmayıncaya kadar" dediği nakledilmiştir. Urve'den ve başka bazı âlimlerimizden ise, "Fitne kalmayıncaya, yani Müslüman kişi dîninde fitneye düşürülmeyinceye/dîninden döndürülmek istenmeyinceye kadar" diye nakledilmiştir. Muhammed b. İshâk'ın ise, "Tevhîd, içinde şirk olmaksızın Allah'a hâs kılınıncaya ve Allah'a ortak koşulan şeyler bertaraf edilinceye kadar" dediği nakledilmiştir.

İmâm eş-Şâtibî (r.) şöyle demiştir: ("Ekleme veya eksiltme veya sahîh bir aslı değiştirmeye yönelik olarak yapılan her türlü teşrî'/yasama yollu bidat, az da olsa, bütün bunlar [Şerîat'ın koyduğu] meşrû bir şeye ilhâk edilmiş de olsa, yine de [Şerîatca] meşrû olanı zedeler. Herhangi bir kimse, böyle bir şeyi, bizzât Şerîat üzerinde ve bilerek yapacak olursa, muhakkak kâfir olur." "Zîrâ onda ekleme ve eksiltme yapmak veya değişiklik yapmaya kalkışmak, *bu* az veya çok da olsa, küfürdür; az veya çok olan arasında herhangi bir fark da yoktur.") (*el-İ'tisâm*)

İmâm İbn Teymiyye şöyle demektedir: ("Dînin bir kısmı Allah'ın, bir kısmı da Allah'tan başkasının olursa, böyle bir durumda, dîn tamâmıyla Allah'ın oluncaya kadar savaşmak vâcib olur. İşte bu yüzden Allah Teâlâ: «Ey îmân edenler! Allah'tan korkun ve eğer müminler iseniz, faizden geriye kalan(alacağınız)ı bırakın. Eğer böyle yapmazsanız Allah'a ve Resûlü'ne karşı bir savaş içine girdiğinizi bilin!» (2/el-Bakara, 278-9) buyurmuştur.// "Bu âyet, Taiflilerle ilgili olarak inmiştir. Onlar İslâm'a girdikleri, namazı ve orucu kabûl ettikleri, ama faizi terk etmeye yanaşmadıkları zaman Allah Teâlâ, onların Kendisine ve Resûlü'ne karşı muhârib olduklarını beyân buyurmuştur. Eğer onlar, Allah'a ve Resûlü'ne karşı muhârib iseler ve onlara karşı cihâd etmek vâcibse, acaba İslâm'ın emirlerinden birçoğunu ve [hattâ] çoğunluğunu terk eden Tatarlar/

Moğollar ile ilgili durum nice olur?! İslâm âlimleri, eğer bir tâife, İslâmî farzların (vâcibât) bazısını yerine getirmekten imtinâ ederse, o tâifeye karşı savaşmanın vâcib olduğu konusunda ittifâk etmişlerdir. Eğer iki şehâdeti yerine getirir, ama namazdan ve zekâttan veya Ramazan orucunu tutmaktan veya Beytullâh'ı hacdan veya aralarında Kitâb ve Sünnet ile hükmolunmasından imtinâ ederlerse veyahut fuhşun/zinânın veya içkinin veya mahremle evliliğin harâm olduğunu kabûl etmezlerse veyahut haksız yere câna ve mâla kıymayı yahut faizi ve kumarı helâl görürlerse yahut da kâfirlere karşı cihâdı veya Ehl-i Kitâba cizye konulmasını vb. İslâm'ın hükümlerini inkâr edip/bunları kabûlden imtinâ ederlerse, böyle bir durumda dîn tamâmıyla Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşılır (/onlarla savaşılacağı konusunda âlimler ittifâk etmişlerdir.)") (*el-Fetâvâ*, c(üz). 28, mesele, 217)

Hulâsa Şudur ki:

Allah'ın dîni başkasının dîniyle, Allah'ın teşrî'i başkasının yasamasıyla, Allah'ın hükmü başkasının hükmüyle karıştığı zaman, Allah'ın dîninde fitneye düşülmüş [/yani ondan dönülmüş] olur ve fitne ortadan kalkıncaya kadar savaşmak vâcib olur. Günümüzde vukû bulan, yöneticilerimizin dâhilden, düşmanlarımızın ise hâricten bize karşı işlediği cinâyet, genel yaşam itibâriyle görülen sıkıntılar ve düşman eliyle marûz kalınan zillet budur [/veya bundandır].

Yüce Rabbimizin, bu tür yöneticilere verdiği isim, "kâfirler", "fâsıklar" ve "zâlimler"dir. Ne var ki, sulta*n*ların uşağı bazı sözümona âlimler peyda olup o yöneticileri "müslümanlar", "sâlihler" ve "meşrû yöneticiler" olarak isimlendirmeye başladılar. Sanki onların elinde kendilerine özel bir Kur'ân var da oraya [hâşâ ve kellâ]: Allah'ın indirdiği ile hükmetmeyenler müslümanlardır, müminlerdir, sâlihlerdir, yazmışlar!

Bütün bir sarâhatle ve açık bir şekilde ve de bizleri: "Onu mutlaka insânlara beyân edeceksiniz ve onu ketmetmeyeceksiniz" kavline muhâtab kılan Allah için şâhidlikte bulunarak diyeceğimiz ve bir vâcib olarak dememiz gereken şudur ki:

Kimi [çağdaş dönem] âlimlerin, kimi selef âlimlerinin Müslümanların ilk dönem bazı sultânları hakkında dile getirdiği bazı sözlerini Müslümanların günümüzdeki yöneticileri hakkında da geçerli saymaları veya aynı çerçeve içinde ele almaları en büyük yanlışlardandır. Selefin kendileri hakkında konuştuğu o ilk sultânlar Allah'ın indirdiği ile hükmeden, Allah yolunda cihâd eden ve emr-i bi'l-marûf nehy-i ani'l-münkerde bulunan kimselerdi. Emevî veya Abbâsî oğulları sultânlarından bazıları örneğinde olduğu gibi, aralarında zulüm ve haksızlık bulunsa da, haklarında bu tür şeyler sözkonusu olsa da hâl bu minvâl üzereydi. İşte selef âlimleri, onların Allah'ın indirdiği dışında hükümleriyle ilgili bazı hâller hakkında bunun "Küfür hârici küfür (Kufrun dûne kufr)" veya "Küçük küfür (Kufr-i asgar)" olduğunu söylemişlerdir. Onlar hakkında söyleneni yukarıda hâllerini, yasalarının ve yasama düzenlerinin ne hâl üzere olduğunu anlatmaya çalıştığımız günümüz yöneticileri hakkında da geçerli saymak [dediğimiz gibi] en büyük yanlışlardandır.

Fesubhanallah! Artık bunların Batı'da, kâfir Haçlı ülkelerinde okumuş, beşerî kânûnlar ve pozitif hukûk alanında ihtisâs yapmış uzman kadroları var. Bunlardan her birini, tamı tamına "müşerri/kânûn koyucu" olarak isimlendiriyorlar. O kralların, başkanların ve prenslerin, kânûn çıkarmak ve tüzükler oluşturmak yoluyla yaptıklarını, eğer akıllarına gelirse ve gerekli görürlerse yasama organlarına merkezlik eden "Parlamento"lar açmalarını ve istediklerinde bunları feshetmelerini ise hiç anmayalım!

Dememiz o ki, bazen yönetici, "kânûn koyucuya [yasama organına riyâset eden adam/lar/ına]" ibâdet *ve kulluk* eder; insânlardan da ona ibâdet etmelerini ister. Bazen de tutup onu hapseder. Onu öldürmeyi dilediğinde de tutup onu katleder! Tıpkı putperestlerin yaptığı gibi ki onlardan biri, hurmadan tanrı yapar, acıktığında ise onu yer imiş. Yahut tahtadan bir tanrı yontar, ondan sonra üstünde aş pişirmek için onu ateşlere salar imiş! Bu yöneticilerin büründüğü diğer küfür hâllerini, kâfirlere dostluk göstermelerini, müminleri katletmelerini, îmânın temel direklerini yerle bir eden sözleri ve fiillerini de bunlara ekleyin!

Şimdi ise karşımızda son derece önemli, belli çevrelerin kendisi dolayısıyla aşırılığa kaçıp haddi aştığı ve ifrâta sapıp Müslümanları dahi tekfîr ettiği, beri tarafta diğer bazı çevrelerin de yine kendisi dolayısıyla tefrîte düşüp kâfirleri dahi Müslüman saydığı ve mürtedler hakkında ehl-i İslâmdırlar deyu şâhidlik ettikleri bir mesele duruyor ki o mesele şudur:

<u>Kâfir veya Mürted Bir Yöneticinin Hükûmetinde Yer Alan Mürted Kâfirler Kimlerdir?</u>

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

...وَمَن لَّمۡ يَحۡكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ ﴿٤٤﴾ ﴿سورة المائدة﴾

«Her kim Allah'ın indirdiği [hükümler] ile hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir.» (5/el-Mâide, 44) Arabların dili [kullanma çerçevesi] içinde malûm olduğu gibi [âyette geçen] "Men (من)" sözcüğü *ism-i mevsûl*'dür ve "Ellezî(الذي)-O [kişi] ki" anlamına gelir. Yine bu, *umûm ve şümûl* bildiren sîgalardandır. Dolayısıyla Allah'ın "Men Lem Yahkum (من لم يحكم)" kavli, "O [kişi] ki hükmetmez" anlamına gelir ve hükmetmeyen her kişiyi içine alır.

Eğer düzen, kendisiyle birlikte hükmeden kurum-kuruluşlar olmaksızın mutlak manâda tek bir ferdin yönetimi üzerinde duruyor olsa, meselâ Firavun'un yönetimi, kezâ diktatör yöneticilerin yönetimi örneğinde olduğu gibi, böyle bir durumda kâfir, sadece o hâkim/yönetici *kişi* olur ve "Men" yani "O [kişi] ki" sözcüğü de sadece ona mahsûs kalır/kalabilir. Ama onun -*uygulayıcılar konumunda olan/müneffiz*- aveneleri genel bir çerçevede "**Küfür veya Riddet Tâifesi**" olarak kabûl edilir. Bunlar -belki küfre kadar ulaşabilecek veyahut günah çerçevesi içinde kalabilecek- o işe katılma derecelerine göre günahkâr olurlar.

Ammâ ve-lâkin yönetim, günümüz dünyası hükûmetlerinin çoğunun örneğinde olduğu gibi, kurum-kuruluşlar üzerinden yürüyorsa ve bunlar hüküm/yönetme işine toplu bir şekilde [doğrudan/bizzât] girişiyor/karışıyor/katılıyorsa, böyle bir durumda yönetime [doğrudan/bizzât] karışan o kurum-kuruluşlar ve bunlardan sorumlu büyük başlar kâfirdirler.

Günümüzde malûm/merî olan hâl üzere Anayasal Hükûmetler, üç güç/sulta/erk birimi üzerinde durur/yahut bunlar üzerine kuruludur:

1. **Yürütme Gücü**/Birimi: Bunlar Başkan ve vekilleridir. Bakanlar ve vekilleridir.

2. **Yasama Gücü**/Birimi: Bunlar Parlamento/Meclis vekilleridir yahut karârname ve yasa çıkarma yetkisini hâiz uzmanlardan bunlara denk gelen kimselerdir.

3. **Yargı Gücü**/Birimi: Bunlar savcılar veya kamu savcılığı, hâkim/yargıç türleri ve -Genel, İstinâf, Temyîz, Yüksek Mahkeme, ilh...- çeşitli mahkemelerdir.

Yok eğer hükûmet (ister askerî isterse de âile veya parti eksenli) bir diktatörlük hükûmeti/rejimi olup diktatör yönetici ve onun -yönetim işini, otoriteyi, yasama ve yargıyı kendi uhdesinde tutan- avenelerinden müteşekkil tek bir kuruluş üzerinde duruyor ise:

Her iki hâlde de kâide yine aynı kâidedir ki: «Her kim Allah'ın indirdiği [hükümler] ile hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir.» (5/el-Mâide, 44)

Binâenaleyh:

//...

Anayasal Hükûmetler'de ve "Men(من)" sözcüğünün umûmu hükmünce **mürted kâfirler** şunlardır:

1. Yürütme Gücü/Birimi: Başkan (veya Kral) ve vekilleri; Bakanlar ve vekilleri.

2. Yasama Gücü/Birimi: Meclis vekilleri ve (Anayasa mâddelerini veyahut kânûn metinlerini, Allah'ın indirdiğinin dışında bir şekilde yasama yoluyla belirleyenlerden (teşrî) veya onaylayanlardan (*ikrâr*) veya onayı için oy kullananlardan (*tasdîk*) veya *kabûl* edenlerden olan) Danışma Meclisi Üyeleri.

3. Yargı Gücü/Birimi: Allah'ın indirdiğinin dışında şeylerle hükmeden hâkimler/yargıçlar.

Diktatörlük durumunda ve aynı kâide uyarınca mürted kâfirler şunlardır:

1. Diktatör Yönetici ve vekilleri.

2. O diktatörün sulta/yönetim işine girişen/katılan büyük aveneleri, hükûmetinin veya idâresinin üyeleri veya (hüküm, yasama ve yargı yoluyla yönetimine katılan) bakanları...

....**//**

***

Öte yandan Anayasal Hükûmetler'e karşı yapılan askerî darbeler sebebiyle yeni bazı yönetim düzenleri ortaya çıktı ki bunları "**Anayasal Diktatörlükler**!!" olarak

adlandırmak mümkündür. (Bu adlandırmayı şaka yollu olarak kullan**ma**dığımızı da ayrıca belirtelim.) Tam aksine bunlar gerçek anlamda birer diktatörlüktür, ama iddiâ makâmında ve halkların akıllarını alaya alma noktasında ise anayasaldır. (Arab ve İslâm âlemi ülkelerindeki hâl de zâten budur.)

Böyle bir durumda da yine o kâide aynen kendisi olarak kalıyor: «Her kim Allah'ın indirdiği [hükümler] ile hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir.» (5/el-Mâide, 44)

Dolayısıyla [bu durumda] **mürted kâfirler şunlar oluyor**: **Diktatör yönetici ve** onun, sulta/yönetim işine katılan, küfür [ahkâmı] ile hükme koyulan, Allah'ın indirdiği dışında şeylerle yasama ve yargı işine karışan aveneleri...

[***]

Bu zamanda, İslâm ülkelerinin yöneticilerinin, Allah'ın Şerîatı dışında kânûnlar çıkarmaları ve Allah'ın indirdiği hâricinde şeylerle hükme koyulmaları dolayısıyla yaşadıkları küfre dâir söyleyebileceklerimiz bunlardır.

Ne var ki Allah'a ve Resûlü'ne karşı savaşan bu kesim, küfürlerini bu yönde ve bu sınırda tutmamışlardır. Bilakis buna, bundan daha açık ve isbâtlanması daha kolay olan bir küfür hâli daha eklemişlerdir. O ise, Müslümanların düşmanlarına dost olmaları, onlarla işbirliği yapmaları, kendi halkları ve dindaşlarına karşı onlara destek olmaları ve/ya arka çıkmalarıdır. Şimdi de onların bu cürmüne ilişkin şerî hükmü, özet sayılabilecek bir tafsîlâtla ele almaya çalışalım.

"el-Velâ ve'l-Berâ Akîdesi"; Kâfirlere Dost Olmanın Hükmü ve Bu Dostluğun Çeşitleri; Kâfir ve Mürtedlerle Bir/lik Olan Müslümanlara Karşı Savaşmanın Hükmü

Şerîat'ın insânlar için, cinsiyyetleri ve renkleri, dilleri ve milletleri, fakîrlikleri ve zenginlikleri yahut diğer herhangi bir âidiyyetlerinden sarfınazar ederek belirlediği sadece iki nisbet vardır: "**Mümin**" ve "**Kâfir**".

Ve Şerîat, apaçık Kitâb ve Sünnet nasslarıyla, **îmân ehli**nin kardeş olduğunu ve "**tek bir ümmet**"i oluşturduklarını ortaya koymuştur. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Müminler, ancak kardeştirler.» (49/el-Hucurât, 10)

Aynı şekilde Şerîat, **kâfirler**in, farklı mezhebleri ve meşrebleri, cinsiyyetleri ve milletleri, dilleri ve sâir âidiyyetleriyle "**tek bir millet**" olduklarına da hükmetmiştir.

Binâenaleyh bu apaçık hükümle görülen şudur ki, şu yeryüzünde *ins*i ve *cin*niyle ***ehl-i teklîf***, iki ümmettir: "**Ehl-i Îmân**" ve "**Ehl-i Küfür**".

Allah Azze ve Celle:

وَإِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمۡ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ وَأَنَا۠ رَبُّكُمۡ فَٱتَّقُونِ ﴿٥٢﴾ ﴿سورة المؤمنون﴾

«Ve işte sizin bu ümmetiniz tek bir ümmettir; [ben de sizin Rabbinizim, öyleyse benden korkun [bana karşı takvâlı olun]].» (23/el-Muminûn, 52) buyurmuştur ve Şerîat onlar arasında velâ/dostluk bağı ile bu dostluğun gerektirdiği şeyleri sâbit kılmış, kezâ onlar arasındaki üstünlük/fazîlet ölçüsünü de takvâ temeline bağlamıştır.

Şerîat'ın belirleyip de sâbit kıldığı diğer bir husûs ise şudur: «Allah îmân edenlerin velîsi/dostudur, onları zulümâttan nûra[/karanlıklardan (kurtarıp) aydınlığa] çıkarır. [Kâfir olanların velîleri/dostları ise tâğûttur. [O tâğûtların her biri de] onları nûrdan [ayırıp] zulümâta çıkarırlar.]...» (2/el-Bakara, 257)

Velhâsıl [Şerîat,] "el-Velâ ve'l-Berâ akîdesi"/"Allah için dostluk ve Allah için düşmanlık inancı" karşısında başka herhangi bir bağ kurmamış ve o bağları şayan-ı itibâr görmemiştir. Hattâ en güçlü akrabalık bağlarını bile... Nitekim Allah Teâlâ, sözkonusu o bağları, bunların kâfir sâhibleriyle kesmiştir. Meselâ Efendimiz İbrâhîm aleyhi's-selâm ile kâfir babası arasındaki bağı kesmiş, bu yüzden Hz. İbrâhîm ondan berî olduğunu ilân etmiştir: «[İbrâhîm'in, babası için af dilemesi, sadece ona verdiği bir söz yüzündendi.] Onun bir Allah düşmanı olduğu kendisine açıkça belli olunca, ondan uzaklaştı (berâetini ilân etti). Şübhesiz İbrâhîm, çok içli, yumuşak huylu bir kişiydi.» (9/et-Tevbe, 114) Aynı şekilde Efendimiz Nûh (a.s.) ile oğlu arasındaki bağı da kesmiştir: «[Allah,] "Ey Nûh! O, asla senin âilenden değildir. Çünkü o[nun yaptığı,] iyi olmayan [kötü] bir iştir."... [dedi]» (11/Hûd, 46) Bir mümine kadın olan Âsiye ile onun kâfir kocası Firavun arasındaki bağı da aynen böylece kesmiştir: «Allah, îmân edenlere ise, Firavun'un karısını bir misâl gösterdi. Hani o, "Rabbim! Bana Kendi katında, cennette bir ev yap. Beni Firavun'dan ve onun amelinden koruyup kurtar ve beni zâlimler topluluğundan koruyup necâte çıkar!" demişti.» (66/Tahrîm, 11) Nûh ve Lût (a.s.) ile onların iki kâfir hanımı arasındaki bağın kesilmesi de böyledir: «Allah, inkâr ile/küfre sapanlara, Nûh'un karısı ile Lût'un karısını bir misâl gösterdi. Bu ikisi, kullarımızdan iki sâlih kişinin nikâhları altında iken onlara hâinlik ettiler. Kocaları Allah'tan gelen hiçbir şeyi onlardan savamadı. Onlara: "Haydi, ateşe girenlerle beraber siz de girin!" denildi.» (66/Tahrîm, 10)

Allah Teâlâ, müminlere birbirlerini dost edinmelerini ve kâfirlerden berî olmalarını çok açık bir şekilde emir buyurmuştur. *İşte* "el-Velâ ve'l-Berâ Akîdesi" de bunun üzerine binâ olunmuştur. Ayrıca bu mesele, îmânla ilgili ferî meselelerden değildir; bilakis temel/aslî bir mesele olup [doğrudan doğruya] Tevhîd'in esâsıyla irtibâtlıdır. Çünkü îmân veya küfür, bunun üzerine binâ olunur; insânın mezkûr iki ümmetten birine nisbeti de böylece belli olur.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

لَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ يُوَآدُّونَ مَنْ حَآدَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَلَوْ كَانُوٓا۟ ءَابَآءَهُمْ أَوْ أَبْنَآءَهُمْ أَوْ إِخْوَٰنَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ۚ أُو۟لَـٰٓئِكَ كَتَبَ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلْإِيمَـٰنَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ ۖ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّـٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَـٰرُ خَـٰلِدِينَ فِيهَا ۚ رَضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ ۚ أُو۟لَـٰٓئِكَ حِزْبُ ٱللَّهِ ۚ أَلَآ إِنَّ حِزْبَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾ ﴿سورة المجادلة﴾

«Allah'a ve âhiret gününe îmân eden hiçbir topluluğun, babaları veya oğulları veya kardeşleri veya aşîretleri olsalar bile, Allah'a ve Resûlü'ne düşman olan kimselere sevgi beslediğini göremezsin. İşte Allah onların kalblerine îmânı yazmış ve

onları kendi katından bir rûh ile desteklemiştir. Onları, alt[lar]ından ırmaklar akan ve içlerinde ebedî kalacakları cennetlere sokacaktır. Allah onlardan râzı olmuş, onlar da Allah'tan râzı olmuşlardır. İşte onlar, Allah'ın tarafında olanlardır. İyi bilin ki, Allah'ın tarafında olanlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.» (58/el-Mücâdile, 22)

وَٱلْمُؤْمِنُونَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍۚ ... ﴿٧١﴾ ﴿سورة التوبة﴾

«Mümin erkekler ve mümin kadınlar birbirlerinin velileridir (/dostlarıdır).» (9/et-Tevbe, 71)

وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍۚ ... ﴿٧٣﴾ ﴿سورة الأنفال﴾

«Kâfir olanlar da birbirlerinin velileridir (/dostlarıdır).» (8/el-Enfâl, 73)

ٱلْمُنَٰفِقُونَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتُ بَعْضُهُم مِّنۢ بَعْضٍۚ ... ﴿٦٧﴾ ﴿سورة التوبة﴾

«Münâfık erkekler ve münâfık kadınlar birbirlerindendir (/birbirlerinin benzeridir.)» (9/et-Tevbe, 67)

... وَإِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍۖ وَٱللَّهُ وَلِيُّ ٱلْمُتَّقِينَ ﴿١٩﴾ ﴿سورة الجاثية﴾

«Şübhesiz zâlimler birbirlerinin dostlarıdır. Allah ise muttakilerin dostudur.» (45/el-Câsiye, 19)

Hâsılı bunlar, sadece iki nisbet ve iki âidiyyettir; iki dostluk bağı ve iki râbıtadır: "Müslüman Müslümana dost olur", "Kâfirler ve münâfıklar ise birbirlerine!"

Allah, bu itikâda sâhib olmamızı emir buyurmuştur. Bunu yapmadığımız takdîrde ise, «Yeryüzünde bir fitne ve büyük bir fesâd olacağı»nı (8/el-Enfâl, 73) haber vermiştir. Kur'ân-ı Kerîm'in âyetlerine bakan biri, müminleri dost edinmek ve bunun gereklerini yerine getirmek; kâfirleri dost edinmemek, onlardan berî olmak ve bunun gereklerini yerine getirmek meselesinin her yönüyle, son derece açık ve tekrar tekrar vurgulanarak ele alındığını görür. Bu konuyla ilgili emirleri ve nehiyleri içeren bazı âyetleri, ahkâmına müteallik bazı başlıklar eşliğinde ve öz bir şekilde şöylece sunabiliriz:

1. Mümin, Müminin Dostudur:

وَٱلْمُؤْمِنُونَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍۚ يَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَيُطِيعُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓۚ أُوْلَٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ ٱللَّهُۗ إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾ ﴿سورة التوبة﴾

«Mümin erkekler ve mümin kadınlar birbirlerinin velileridir (/dostlarıdır). Marûf ile emreder, münkerden nehyederler; namazı (dosdoğru) kılar, zekâtı verirler; Allah'a ve Resûlü'ne itâat ederler. İşte bunlara Allah rahmet edecektir (/onları bağışlayacaktır). Şübhesiz Allah azîzdir, hakîmdir.» (9/et-Tevbe, 71)

2. Kâfir, Kâfirin Dostudur:

وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍۚ ... ﴿٧٣﴾ ﴿سورة الأنفال﴾

«Kâfir olanlar da birbirlerinin velileridir (/dostlarıdır).» (8/el-Enfâl, 73)

ٱلْمُنَٰفِقُونَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتُ بَعْضُهُم مِّنۢ بَعْضٍۚ يَأْمُرُونَ بِٱلْمُنكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمَعْرُوفِ ... ﴿٦٧﴾ ﴿سورة التوبة﴾

«Münâfık erkekler ve münâfık kadınlar birbirlerindendir (/birbirlerinin benzeridir.) Münkeri emrederler, marûftan nehyederler.» (9/et-Tevbe, 67)

3. Kâfirleri Dost Edinmekten Nehy:

لَّا يَتَّخِذِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلْكَٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَۖ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ ٱللَّهِ فِى شَىْءٍ إِلَّآ أَن تَتَّقُوا۟ مِنْهُمْ تُقَىٰةًۗ وَيُحَذِّرُكُمُ ٱللَّهُ نَفْسَهُۥۗ وَإِلَى ٱللَّهِ ٱلْمَصِيرُ ﴿٢٨﴾ ﴿سورة آل عمران﴾

«Müminler, müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesin; kim böyle yaparsa Allah ile bir ilişiği kalmaz. Ancak onlardan [gelebilecek tehlikeden] korunmanız başkadır. Allah sizi Kendisiyle sakındırıp/korkutur ve dönüş Allah'adır.» (3/Âl-i İmrân, 28)

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَتَّخِذُوا۟ ٱلْكَٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَۚ أَتُرِيدُونَ أَن تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَٰنًا مُّبِينًا ﴿١٤٤﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Ey îmân edenler! Müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmeyin. Kendi aleyhinize Allah'a apaçık bir delîl mi vermek istiyorsunuz?» (4/en-Nisâ, 144)

4. Müminin Mümine Dostluğu, Allah'a ve Resûlü'ne Dostluktur; Ayrıca Bir Yardım ve Zafer[vesîlesi]dir:

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَهُمْ رَٰكِعُونَ ﴿٥٥﴾ وَمَن يَتَوَلَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ فَإِنَّ حِزْبَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلْغَٰلِبُونَ ﴿٥٦﴾ ﴿سورة المائدة﴾

—«Sizin veliniz (/dostunuz) ancak Allah Teâlâ'dır ve Onun Resûlü'dür ve îmân etmiş olanlardır. O îmân edenler ki, namazı (dosdoğru) kılarlar ve zekâtı verirler ve onlar rükûa varanlardır.» —«Ve her kim Allah Teâlâ'yı ve Onun Resûlü'nü ve îmân edenleri veli (/dost) ittihâz ederse şübhe yok ki gâlib (gelecek) olanlar, (ancak) Allah Teâlâ'nın hizbidir.» (5/el-Mâide, 55-56)

5. Müslüman'ın Kâfirlere Dostluğu, Şeytâna Dostluktur ve Onun Fırkasına Girmektir:

Bu ise bir kayıp ve hüsrân olup Allah Teâlâ'dan bir gazabdır ve cehennemde ebedî kalmayı gerektirir:

أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ تَوَلَّوْا۟ قَوْمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِم مَّا هُم مِّنكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى ٱلْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾ أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًاۖ إِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾ ٱتَّخَذُوٓا۟ أَيْمَٰنَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا۟ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٦﴾ لَّن تُغْنِىَ عَنْهُمْ أَمْوَٰلُهُمْ وَلَآ أَوْلَٰدُهُم مِّنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔاۚ أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ﴿١٧﴾ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ ٱللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ

لَهُۥ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍۚ أَلَآ إِنَّهُمْ هُمُ ٱلْكَٰذِبُونَ ﴿١٨﴾ ٱسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ ٱلشَّيْطَٰنُ فَأَنسَىٰهُمْ ذِكْرَ ٱللَّهِۚ أُو۟لَٰٓئِكَ حِزْبُ ٱلشَّيْطَٰنِۚ أَلَآ إِنَّ حِزْبَ ٱلشَّيْطَٰنِ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ ﴿١٩﴾ ﴿سورة المجادلة﴾

—«Allah'ın kendilerine gazab ettiği bir kavmi dost edinenleri görmez misin? Onlar ne sizdendirler, ne de onlardan. Onlar bile bile yalan yere yemîn ederler.» —«[Allah, onlara (pek) şiddetli bir azâb hazırlamıştır. Gerçekten onların yaptıkları şey ne kötüdür!» —«Onlar yemînlerini bir kalkan yapıp [insânları] Allah'ın dîninden alıkoydular. Bunun için onlara alçaltıcı bir azâb vardır.» —«Onların mâlları da, evlâdları da Allah'a karşı kendilerine bir yarar sağlamayacaktır. Onlar, cehennemliklerdir. Onlar orada ebedî kalacaklardır.» —«O gün (ki) Allah onların hepsini yeniden diriltecek, onlar da dünyada size yemîn ettikleri gibi, Ona yemîn edeceklerdir. Kendilerinin bir şey [/hakîkat] üzerinde olduklarını sanırlar. İyi bilin ki onlar gerçekten yalancıdırlar.]» —«Şeytân onları hâkimiyyeti altına alıp kendilerine Allah'ı anmayı unutturmuştur. İşte onlar şeytânın fırkasıdır. İyi bilin ki, şeytânın fırkası(nda olanlar) ziyana uğrayanların ta kendileridir.» (58/el-Mücâdile, 14-19)

تَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ۚ لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنفُسُهُمْ أَن سَخِطَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِى ٱلْعَذَابِ هُمْ خَٰلِدُونَ ﴿٨٠﴾ وَلَوْ كَانُوا۟ يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلنَّبِىِّ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْهِ مَا ٱتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَآءَ وَلَٰكِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ فَٰسِقُونَ ﴿٨١﴾ ﴿سورة المائدة﴾

—«Onlardan birçoğunun kâfirleri dost edindiklerini görürsün. Nefislerinin kendileri için takdîm ettiği [amel] ne kötüdür ki [bu amelleri yüzünden], Allah onlara gazab etmiştir ve onlar, o azâb içinde ebedî olarak kalıcıdırlar.» —«Eğer Allah'a, Peygamber'e ve ona indirilene [Kur'ân'a] inanıyor olsalardı, onları dost edinmezlerdi. Fakat onlardan birçoğu fâsık kimselerdir.» (5/el-Mâide, 80-81)

...وَمَن يَتَّخِذِ ٱلشَّيْطَٰنَ وَلِيًّا مِّن دُونِ ٱللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا ﴿١١٩﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Kim Allah'ı bırakıp da şeytânı dost edinirse, şübhesiz o apaçık bir hüsrâna düşmüştür.» (4/en-Nisâ, 119)

6. Müslüman'ın Kâfirlere Dostluğu Zayıftır ve Şeytân Kendilerini Küfre Düşürdükten Sonra Onların Dostluğundan Teberri Edecektir:

مَثَلُ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَوْلِيَآءَ كَمَثَلِ ٱلْعَنكَبُوتِ ٱتَّخَذَتْ بَيْتًاۖ وَإِنَّ أَوْهَنَ ٱلْبُيُوتِ لَبَيْتُ ٱلْعَنكَبُوتِۖ لَوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾ ﴿سورة العنكبوت﴾

«Allah'tan başka dost edinenlerin meseli, kendine bir ev edinen örümceğin meseli gibidir. Evlerin en dayanıksızı ise şübhesiz örümcek evidir. Eğer bilselerdi!» (29/el-Ankebût, 41)

وَقَالَ إِنَّمَا ٱتَّخَذْتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ أَوْثَٰنًا مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۖ ثُمَّ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا وَمَأْوَىٰكُمُ ٱلنَّارُ وَمَا لَكُم مِّن نَّٰصِرِينَ ﴿٢٥﴾ ﴿سورة العنكبوت﴾

«[İbrâhîm] dedi ki: Sırf aranızda dünya hayâtına mahsûs bir sevgi [ve çıkar] uğruna Allah'ı bırakıp birtakım putlar edindiniz. Sonra kıyâmet gününde kiminiz kiminizi inkâr edip tanımayacak; kiminiz kiminize lanet edecektir. Barınağınız cehennem olacaktır. Yardımcılarınız da olmayacaktır.» (29/el-Ankebût, 25)

كَمَثَلِ ٱلشَّيْطَٰنِ إِذْ قَالَ لِلْإِنسَٰنِ ٱكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّى بَرِىٓءٌ مِّنكَ إِنِّىٓ أَخَافُ ٱللَّهَ رَبَّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿١٦﴾ ﴿سورة الحشر﴾

«Tıpkı şeytânın meseli gibi ki, hani insâna "kâfir ol" dedi de o kâfir olunca, "ben" dedi "senden berîyim, çünkü ben âlemlerin rabbi Allah'tan korkarım".» (59/el-Haşr, 16)

7. Müslüman'ın Kâfirlere Dostluğu Kendisini Onlardan Kılar, Amelini Boşa Çıkarır ve Onu Riddete Götürür:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَتَّخِذُوا۟ ٱلْيَهُودَ وَٱلنَّصَٰرَىٰٓ أَوْلِيَآءَ ۘ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُۥ مِنْهُمْ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٥١﴾ ﴿سورة المائدة﴾

«Ey îmân edenler! Yahûdîleri ve Nasrânîleri dost edinmeyin. Onlar birbirlerinin dostlarıdırlar. Sizden her kim onları dost edinirse muhakkak o da onlardandır. Şübhesiz Allah, zâlimler topluluğunu [doğru yola] hidâyet etmez.» (5/el-Mâide, 51)

Allah Teâlâ bunu müteâkib âyetlerde ise şöyle buyurmuştur:

وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَهَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَقْسَمُوا۟ بِٱللَّهِ جَهْدَ أَيْمَٰنِهِمْ ۙ إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ ۚ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ فَأَصْبَحُوا۟ خَٰسِرِينَ ﴿٥٣﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَن يَرْتَدَّ مِنكُمْ عَن دِينِهِۦ فَسَوْفَ يَأْتِى ٱللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُۥٓ أَذِلَّةٍ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ يُجَٰهِدُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَآئِمٍ ۚ ذَٰلِكَ فَضْلُ ٱللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَآءُ ۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾ ﴿سورة المائدة﴾

—«(O zaman) îmân edenler derler ki: Bunlar mıdır sizinle beraber olduklarına bütün güçleriyle yemîn edenler? Onların [bütün] yaptıkları boşa gitmiştir de kaybedenlerden olmuşlardır.» —«Ey îmân edenler! Sizden kim dîninden dönerse, [bilsin ki] Allah onların yerine öyle bir topluluk getirir ki, Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler. Onlar müminlere karşı mütevâzı (/şefkatli), kâfirlere karşı izzetli (/zorlu ve sert)dirler. Allah yolunda cihâd ederler. [Bu yolda] hiçbir kınayıcının kınamasından da korkmazlar. İşte bu, Allah'ın bir lütfudur. Onu dilediğine verir. Allah, Vâsi'(lütfu bol olan)dır, Alîm(her şeyi hakkıyla bilen)dir.» (5/el-Mâide, 53-54)

Daha önce geçen,

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُواْ ٱلْكَـٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ۚ أَتُرِيدُونَ أَن تَجْعَلُواْ لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَـٰنًا مُّبِينًا ﴿١٤٤﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Ey îmân edenler! Müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmeyin. Kendi aleyhinize Allah'a apaçık bir delîl mi vermek istiyorsunuz?» (4/en-Nisâ, 144) kavlinin hemen akabinde ise Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

إِنَّ ٱلْمُنَـٰفِقِينَ فِى ٱلدَّرْكِ ٱلْأَسْفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٥﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Şübhesiz ki münâfıklar, cehennem ateşinin en aşağı tabakasındadırlar. Onlara hiçbir yardımcı da bulamazsın.» (4/en-Nisâ, 145)

8. Kavim–Kabîleyi ve Akraba–Taallukatı -Eğer Kâfir İseler- Dost Edinmenin Nehyedilmesi:

Kâfir oldukları hâlde onlara -akrabalık dolayısıyla- sevgi göstermenin, îmânı nakzedeceği ki, Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُوٓاْ ءَابَآءَكُمْ وَإِخْوَٰنَكُمْ أَوْلِيَآءَ إِنِ ٱسْتَحَبُّواْ ٱلْكُفْرَ عَلَى ٱلْإِيمَـٰنِ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَأُوْلَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّـٰلِمُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ إِن كَانَ ءَابَآؤُكُمْ وَأَبْنَآؤُكُمْ وَإِخْوَٰنُكُمْ وَأَزْوَٰجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَٰلٌ ٱقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَـٰرَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَـٰكِنُ تَرْضَوْنَهَآ أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَجِهَادٍ فِى سَبِيلِهِۦ فَتَرَبَّصُواْ حَتَّىٰ يَأْتِىَ ٱللَّهُ بِأَمْرِهِۦ ۗ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَـٰسِقِينَ ﴿٢٤﴾ ﴿سورة التوبة﴾

—«Ey îmân edenler! Eğer îmâna karşı küfrü [tercîh edip] seviyorlarsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi [bile] dost edinmeyin. İçinizden kim onları dost edinirse, işte onlar, zâlimlerin ta kendileridir.» —«De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşîretiniz, kazandığınız mâllar, kesada uğramasından korktuğunuz bir ticâret ve hoşunuza giden meskenler size Allah'tan, Resûlü'nden ve Onun yolunda cihâddan daha sevgili ise, artık Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyin! Allah, fâsık topluluğu [doğru yola] hidâyet etmez.» (9/et-Tevbe, 23-24)

لَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ يُوَآدُّونَ مَنْ حَآدَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَلَوْ كَانُوٓاْ ءَابَآءَهُمْ أَوْ أَبْنَآءَهُمْ أَوْ إِخْوَٰنَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ۚ أُوْلَـٰٓئِكَ كَتَبَ فِى قُلُوبِهِمُ ٱلْإِيمَـٰنَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ ۖ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّـٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَـٰرُ خَـٰلِدِينَ فِيهَا ۚ رَضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُواْ عَنْهُ ۚ أُوْلَـٰٓئِكَ حِزْبُ ٱللَّهِ ۚ أَلَآ إِنَّ حِزْبَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾ ﴿سورة المجادلة﴾

«Allah'a ve âhiret gününe îmân eden hiçbir topluluğun, babaları veya oğulları veya kardeşleri veya aşîretleri olsalar bile, Allah'a ve Resûlü'ne düşman olan kimselere sevgi beslediğini göremezsin. İşte Allah onların kalblerine îmânı yazmış ve onları kendi katından bir rûh ile desteklemiştir. Onları, alt[lar]ından ırmaklar akan ve

içlerinde ebedî kalacakları cennetlere sokacaktır. Allah onlardan râzı olmuş, onlar da Allah'tan râzı olmuşlardır. İşte onlar, Allah'ın tarafında olanlardır. İyi bilin ki, Allah'ın tarafında olanlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.» (58/el-Mücâdile, 22)

9. Kâfirleri Sırdaş ve Yardımcı/Müttefik Edinmenin Nehyedilmesi:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَتَّخِذُوا۟ بِطَانَةً مِّن دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُّوا۟ مَا عَنِتُّمْ قَدْ
بَدَتِ ٱلْبَغْضَآءُ مِنْ أَفْوَٰهِهِمْ وَمَا تُخْفِى صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ ۚ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ ٱلْـَٔايَـٰتِ ۖ إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ
﴿١١٨﴾ ﴿سورة آل عمران﴾

«Ey îmân edenler! Kendi dışınızdakileri [dost ve] sırdaş edinmeyin. [Çünkü] onlar size fenalık etmekten asla geri durmazlar, hep sıkıntıya düşmenizi isterler. Gerçekten, kinleri [ve düşmanlıkları] ağızlarından [dökülen sözlerinden] belli olmaktadır. Sînelerinde saklamakta oldukları [düşmanlıkları] ise daha büyüktür. Eğer düşünüp anlıyorsanız, âyetleri size [apaçık] beyân ettik.» (3/Âl-i İmrân, 118)

10. Bize Karşı Savaşan ve Bizi Yurtlarımızdan Çıkaranlara Dost Olmanın Nehyedilmesi:

إِنَّمَا يَنْهَىٰكُمُ ٱللَّهُ عَنِ ٱلَّذِينَ قَـٰتَلُوكُمْ فِى ٱلدِّينِ وَأَخْرَجُوكُم مِّن دِيَـٰرِكُمْ وَظَـٰهَرُوا۟ عَلَىٰٓ
إِخْرَاجِكُمْ أَن تَوَلَّوْهُمْ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّـٰلِمُونَ ﴿٩﴾ ﴿سورة الممتحنة﴾

«Allah sizi ancak, dîn husûsunda sizinle savaşan, sizi yurtlarınızdan çıkaran ve çıkarılmanıza yardım eden kimselere dostluk etmekten men‘ eder! Artık kim onlara dostluk ederse, işte onlar zâlimlerin ta kendileridir!» (60/el-Mumtehine, 9)

11. Dînimizi Alay ve Oyun Konusu Yapanlara Dost Olmanın Nehyedilmesi:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَتَّخِذُوا۟ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟ دِينَكُمْ هُزُوًا وَلَعِبًا مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ
مِن قَبْلِكُمْ وَٱلْكُفَّارَ أَوْلِيَآءَ ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾ ﴿سورة المائدة﴾

«Ey îmân edenler! Sizden önce kendilerine Kitâb verilenlerden dîninizi alay ve oyun konusu edinenleri ve [sâir] kâfirleri dost edinmeyin. Allah'tan korkun; eğer müminler iseniz.» (5/el-Mâide, 57)

12. Kâfirler Arasında Bilhâssa Yahûdîleri ve Hıristıyanları Dost Edinmenin Şiddetle Nehyedilmesi:

Kâfirlerin dost edinilmesini yasaklayan ve bunu nehyeden âyetlerin *esbâb-ı nüzûl*üne bakan bir kimse, bunların çoğunluğunun Yahûdîleri ve Hıristıyanları dost edinmekten nehyetmek üzere indiğini görür. Bununla beraber Kur'ân âyetleri, dost edinilmelerini yasakladığı bütün kâfirler arasında onları açık bir şekilde isimlendirir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

«Ey îmân edenler! Yahûdîleri ve Nasrânîleri dost edinmeyin...» (5/el-Mâide, 51)

«Ey îmân edenler! Sizden önce kendilerine Kitâb verilenlerden dîninizi alay ve oyun konusu edinenleri ve [sâir] kâfirleri dost edinmeyin...» (5/el-Mâide, 57)

13. Millet-i İbrâhîm'e Kâfirlerden Tamâmen Berî Olarak Uyulmasının ve Onlara Buğz ile Adâvet Gösterilmesinin Emredilmesi:

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِيٓ إِبْرَٰهِيمَ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ إِذْ قَالُواْ لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءَٰٓؤُاْ مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ ٱلْعَدَٰوَةُ وَٱلْبَغْضَآءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُواْ بِٱللَّهِ وَحْدَهُۥٓ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَآ أَمْلِكُ لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن شَيْءٍ رَّبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ ٱلْمَصِيرُ ﴿٤﴾ ﴿سورة الممتحنة﴾

«Muhakkak ki İbrâhîm'de ve Onunla beraber olanlarda sizin için (pek) güzel bir örnek vardı(r). Onlar kavimlerine demişlerdi ki: "Biz sizden ve Allah'tan gayrı tapmakta olduğunuz her şeyden [tamâmen] berîyiz. Sizi tanımıyoruz. Siz, Allah'a, bir olarak îmân edinceye kadar, bizimle sizin aranızda ebedî bir düşmanlık ve buğz başlamıştır." Şu kadar var ki, İbrâhîm, babasına: "Elbette senin için mağfiret dileyeceğim. Fakat Allah'tan sana gelecek herhangi bir şeyi önlemeye gücüm yetmez" demişti. [O müminler şöyle dediler:] "Rabbimiz! [Yalnızca] Sana tevekkül ettik ve Sana yöneldik ve dönüş de [ancak] Sanadır."» (60/el-Mumtehine, 4)

14. Kur'ân Ayetleri, Müslümanlardan Kâfirleri Dost Edinenlerin ve Nifâka Düşenlerin Bahanelerini Ya İzzet/Güç Talebi Ya da Eziyyet ve Felâket Korkusu Olarak Tahdîd Etmiştir:

Kur'ân-ı Kerîm, bu bahaneleri reddetmiş ve geçersiz saymıştır. Ayrıca bunların sâhibleriyle ilgili hükmü, nifâk, riddet ve kâfirlere mensûbiyyet olarak belirlemiştir. Bu da kalblerindeki maraz dolayısıyladır ki, onların âkıbetleri hem dünyada hem de âhirette pişmanlık olacaktır. Varacakları yer ise cehennemdir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

بَشِّرِ ٱلْمُنَٰفِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣٨﴾ ٱلَّذِينَ يَتَّخِذُونَ ٱلْكَٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ أَيَبْتَغُونَ عِندَهُمُ ٱلْعِزَّةَ فَإِنَّ ٱلْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿١٣٩﴾ ﴿سورة النساء﴾

—«Münâfıklara, kendileri için elem dolu bir azâb olduğunu müjdele.» —«Onlar ki, müminleri bırakıp kâfirleri dost tutarlar. Onların yanında mı izzet arıyorlar? Muhakkak ki izzet tamâmıyla Allah'ındır.» (4/en-Nisâ, 138-139)

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُواْ ٱلْيَهُودَ وَٱلنَّصَٰرَىٰٓ أَوْلِيَآءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُۥ مِنْهُمْ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِي ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٥١﴾ فَتَرَى ٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ يُسَٰرِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَىٰٓ أَن تُصِيبَنَا دَآئِرَةٌ فَعَسَى ٱللَّهُ أَن يَأْتِيَ بِٱلْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِّنْ عِندِهِۦ فَيُصْبِحُواْ عَلَىٰ مَآ أَسَرُّواْ فِيٓ أَنفُسِهِمْ نَٰدِمِينَ ﴿٥٢﴾ ﴿سورة المائدة﴾

—«Ey îmân edenler! Yahûdîleri ve Nasrânîleri dost edinmeyin. Onlar birbirlerinin dostlarıdırlar. Sizden her kim onları dost edinirse muhakkak o da onlardandır. Şübhesiz Allah, zâlimler topluluğunu [doğru yola] hidâyet etmez.» —«İşte kalblerinde bir maraz olanları, onların için(d)e koşar durur görürsün; "Bize bir felâket isâbet etmesinden korkarız" derler. Umulur ki, Allah Teâlâ bir fetih veya nezd-i ilâhisinden bir emir ihsân eder de, onlar kendi nefislerinde gizledikleri şeyden dolayı pişman olurlar.» (5/el-Mâide, 51-52)

KÂFİRLERİ DOST EDİNMENİN EN TEHLİKELİ ŞEKİLLERİ

1- Giyim-kuşam, davranış-ahlâk-gidişat, [örf-]âdet, isim(lenme) vb. şeylerde beğeni-hayranlık, hoşgörme ve tebaiyyet/onları taklîd, onlara uyma arzusu gibi yollarla onlara benzemek/benzemeye çalışmak. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Ben [Kıyâmet öncesinde], yalnızca Allah'a kulluk edilinceye kadar [cihâd etmek üzere elimde] kılıçla [peygamber olarak] gönderildim. Rızkım mızrağımın gölgesi altında kılındı. Zillet ve horluk ise benim emrime muhâlefet eden üzerine yazıldı. Her kim de bir kavme benzer [/kendini onlara benzetir] ise o da onlardandır.» (İmâm Ahmed rivâyet etmiştir.)

2- Kendi diyârlarında ve kendi meskenlerinde -[bir] zarûret [hâli] olmaksızın- müşriklerle birlikte yaşamak/ikâmet etmek. Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «[Kendi diyârlarında] Müşriklerle birlik*te* yaşamayın ve onlarla birlikte olmayın. Her kim onlarla birlikte yaşar veya birlik*te* olursa o da onlar gibidir.» (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

3- Onların bayramlarında ve [bu tür] merâsimlerinde kutlama yapmak, bunlar dolayısıyla onları kutlamak ve karşılıklı hediyeleşmek: Nitekim İslâm âlimleri [bu çerçeve içinde olmak üzere] dostluk meselelerine ve kâfirlere sevgi göstermeye özellikle vurgu yapmış ve bundan şiddetle sakındırmışlardır.

Kâfirlere benzemek, muteber şerî bir zarûret olmaksızın onlarla birlikte yaşamak, Mecûsî, Yahûdî, Nasrânî vb. kesimlerin bayramlarını kutlamak gibi yukarıda zikri geçen meseleler, artık Müslümanlar arasında [iyice] yaygınlaşan ve sanki de bunlar onların âdetleri ve dînleriymiş, sanki üzerine herhangi bir günah terettüb etmeyecek veya Allah Teâlâ'nın gazabını celbetmeyecek şeylermiş gibisinden bir hâl alan durumlardır. Nitekim günümüzde Müslümanların çoğu bunları bir çağdaşlık ve bir medeniyet görünümü zannetmede ve kavmin ileri gelenleri ile ekâbirinin [özenilesi] bir hasleti olarak görmektedir. Ecnebî giyim-kuşamı, Batı modasını takîb gavgaları, saç[-sakal] kesme modelleri, yeme-içme âdetleri, ev döşeme şekilleri, oturma-kalkma biçimleri, muzik-dans [fasılları], Avrupâî hareket tarzı ve Amerikan yaşam biçimi, evet bunlar -Allah'ın rahmet ettikleri müstesnâ- çeşitli Müslüman kesimler arasında artık bir yarış ve rekâbet sâhası hâline geldi.

Kâfirlerin ülkelerinde ikâmet ve orada yaşama meselesine gelince; Kâfirlerin ülkelerine göç edenlerin sayısına, onlarla ikâmet edenlerin ve onlarla evlenenlerin,

hem kendilerinin hem de kendi nesillerinin hayât ve memât müddetlerini kâfirlerin ülkelerinde geçirenlerin oranına bir nazar atfeden kimse, onların kesreti karşısında bir dehşete kapılır. Dahası bizim ülkelerimizde insânlar artık onlara, şu günümüzde [asıl] şanslı olanlar ve kurtuluş kapısını aralayanlar onlarmış gibi bakar oldu. Artık insânlar, özellikle gençler, kâfir ülkelerin, bilhassa Avrupa, Amerika ve Avustralya gibi ülkelerin konsolosluklarının kapılarının önünde kuyruk oluyorlar. Ta ki onlardan biri bir çalışma veya göç "vize"sine nâil olabilsin... Batı'da yaşayan on milyonlarca Müslümanın hayâtına, özellikle de onların evlâd ü ahfâdına bakan bir kişi, kalbi pür elem kılan acebü'l-acâib şeyler görür. Nitekim bunların arasında kâfir kadınlarla, daha ötesi kızlarının kâfir adamlarla evlenmesi vâkıası yayılıp gitmiş ve *sözümona* Müslüman âlimlerden onlar için bu [apaçık] zinâ hâline fetvâ çıkaran kimseler de bulmuşlardır!

Aynı şekilde [o ülkelerdeki] çocuklar, kâfirlerin okullarında kâfirler gibi eğitim görmekte ve onlar gibi yetiştirilmektedir. Bunlar, Müslüman babalarının dillerini dahi bilmemekte, hattâ bazıları kâfirlerin ordularına ve partilerine girmektedir! Avrupa'da yaşayan 40 milyon Müslümanın, kezâ bu rakamın yarısına denk gelen Amerika ve Avustralya'dakilerin ahvâline bakan bir kimse bunların kâhir ekseriyyetinin oralara zarûrî bir siyâsî veya emnî veya zorlama hâli olmaksızın, bilakis geçim ve hayât standartlarını iyileştirmek için gittiğini görür. Bu ihtiyâcları karşılandığında artık [o] yaşamı güzel bulmuş, dünya hayâtına râzı ve onunla mutmain olmuşlardır. Ve artık kendileri mi yoksa zürriyyetleri mi bu Dîn'den sıyrıldı, çoğunluğu kâfirlerin sayısına mı eklendi gibisinden şeylere aldırış etmemişlerdir.

Müslümanların, bizim ülkelerimizde, kâfirlerin, bilhassa Hırıstıyanlarla Batılıların bayramlarını kutlaması meselesine gelince: hiç kuşkusuz bu, bizim ülkelerimizdeki Müslümanların çoğunun nezdinde artık yaygın bir âdet olmuştur. Meselâ Hırıstıyan Mîlâd Bayramı'nı, Hırıstıyan [takvîmiyle] yılbaşı bayramı olan Noel'i, peydahladıkları sâir bayramları, örneğin kişinin doğum gününü, anneler gününü, babalar gününü, ağaç bayramını, evlilik gününü, sevgililer gününü, işçi bayramını, ilh... kutlamak [ve bunlar için özel programlar yapmak] artık Müslümanlar, onların hükûmetleri ve basın-yayın birimleri için sıradan bir iş hâlini almıştır. Öyle ki bu durum kimi Müslümanları kendi evlerine o süslü-püslü Noel Ağacı'nı dikmeye, o gece kendi çocuklarına hediyyeler vermeye ve bunu bizim Ramazan ve Kurban bayramlarımızı kutlar gibi, belki de daha güçlü bir şekilde kutlamaya kadar götürmüştür.

Zikri geçen bütün o şeyler Şerîat'ta harâm kılınan şeylerdir. Bunları yapan kişi bir günahkâr olduğu gibi aynı zamanda fâsıklıkla isyânkârlık görünümlerine arka veren biri sayılır. Nitekim bu hâller bize, kâfir Batı karşısında yaşanan rûhî, itikâdî, siyâsî, askerî ve iktisâdî psikolojik yenilginin bir netîcesi olarak gelmiştir.

4- Allah'ın âyetleriyle, Onun dîninin değerleriyle ve mümin kullarıyla alay ettikleri hâlde/*o esnâda* kâfirlerle, mürtedlerle ve münâfıklarla oturmak/*oturmaya devâm etmek*: Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي ٱلْكِتَٰبِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا
تَقْعُدُوا۟ مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا۟ فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِۦٓ إِنَّكُمْ إِذًا مِّثْلُهُمْ إِنَّ ٱللَّهَ جَامِعُ ٱلْمُنَٰفِقِينَ
وَٱلْكَٰفِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Allah size Kitâb[ı Kur'ân]'da, "Allah'ın âyetlerinin inkâr edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman, başka bir söze geçmedikleri müddetce, onlarla oturmayın, aksi hâlde siz de onlar gibi olursunuz" diye hüküm indirmiştir. Şübhesiz Allah, münâfıkların ve kâfirlerin hepsini cehennemde toplayacaktır.» (4/en-Nisâ, 140)

Allah'ın nehyettiklerinden, az da olsa, herhangi bir şeyde kâfirlere itâat etmek; aynı şekilde, Allah'ın Şerîatı'nı kerîh/çirkin görenlerin hükümlerine, az bir şeyle de olsa, itâat göstermek riddete kapı aralar. Allah Teâlâ Muhammed Sûresi'nde şöyle buyurmaktadır:

إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱرْتَدُّوا۟ عَلَىٰٓ أَدْبَٰرِهِم مِّنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلْهُدَى ٱلشَّيْطَٰنُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَىٰ لَهُمْ ﴿٢٥﴾
ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا۟ لِلَّذِينَ كَرِهُوا۟ مَا نَزَّلَ ٱللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ ٱلْأَمْرِ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾
﴿سورة محمد﴾

—«Kendileri için hidâyet [yolu apaçık] belli olduktan sonra gerisingeri dönenleri şeytân aldatıp peşinden sürüklemiş ve kendilerini [uzun emellerle] boş ümîdlere düşürmüştür.» —«Bu, onların [münâfıkların], Allah'ın indirdiğini kerîh gören kimselere, "Bazı işlerde size itâat edeceğiz" demelerindendir. Hâlbuki Allah onların [bütün] gizli konuşmalarını bilir.» (47/Muhammed, 25-26)

5- Kâfirleri sırdaş, müsteşâr, danışman ve yardımcı edinmek ve Müslümanları onların emri ve yetkisi altına koymak da Allah'ın, onları dost tutmak kapsamında *nehyettiği* şeylerdendir.

6- Kâfirlere nasîhatte/*veya tavsiyede* bulunmak; onları güçlendirecek yolları kendilerine göstermek; Müslümanlara karşı onlara görüş ve fikir yönünden destek vermek.

7- Onların kânûnlarının ve yasalarının yargısına başvurmak da onlara dostluk göstermenin en güçlü şekillerinden biridir. İmâm İbn Teymiyye (r.) "Mecmû'u'l-Fetâvâ"da (c.28, s.199) şöyle demektedir: ("Allah'ın Ehl-i Kitâb ile münâfıkları bundan ötürü zemmettiği, kâfirlere dost olmanın çeşitlerinden biri de onların üzerinde olduğu küfür hâllerinden birtakımına îmândır veya Allah'ın Kitâbı'nı bırakıp onların yargısına başvurmaktır. Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi:

أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ نَصِيبًا مِّنَ ٱلْكِتَٰبِ يُؤْمِنُونَ بِٱلْجِبْتِ وَٱلطَّٰغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ
كَفَرُوا۟ هَٰٓؤُلَآءِ أَهْدَىٰ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ سَبِيلًا ﴿٥١﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Görmedin mi o kendilerine kitâbdan bir nasîb verilmiş kimseleri ki, Cibt ve Tâğût'a [putlara, kâhinlere, şeytânlara] îmân ediyorlar ve kâfirler için, "Bunlar müminlerden daha doğru bir yoldadırlar" diyorlar.» (4/en-Nisâ, 51)")

Ne Var ki Riddet Yönünden En Tehlikeli ve En Açık Olanı

8- Kâfirlerle birlikte, onların bayrağı altında ve onların çıkarları uğruna savaşmaktır. Dostluğun en güçlü biçimi de budur. Çünkü böyle bir durumda kişi, cânını kâfirlerin yolunda kurbân vermiş olur. Bu ise Kur'ân nassıyla kişiyi İslâm dîninden çıkaran ve onu kâfirler kâfilesine katan bir küfür hâlidir:

... وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُۥ مِنْهُمْ ... ﴿٥١﴾ ﴿سورة المائدة﴾

«...Sizden her kim onları dost edinirse muhakkak o da onlardandır...» (5/el-Mâide, 51)

Allah Teâlâ böyle birinden berî olduğunu beyân etmiştir:

لَّا يَتَّخِذِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلْكَٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ۖ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ ٱللَّهِ فِى شَىْءٍ ... ﴿٢٨﴾ ﴿سورة آل عمران﴾

«Müminler, müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesin; kim böyle yaparsa Allah ile bir ilişiği kalmaz...» (3/Âl-i İmrân, 28)

ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ يُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۖ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ يُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ ٱلطَّٰغُوتِ ... ﴿٧٦﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Îmân edenler Allah yolunda savaşırlar, kâfir olanlar ise tâğût yolunda savaşırlar...» (4/en-Nisâ, 76)

أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ نَافَقُوا۟ يَقُولُونَ لِإِخْوَٰنِهِمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن قُوتِلْتُمْ لَنَنصُرَنَّكُمْ وَٱللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَٰذِبُونَ ﴿١١﴾ ﴿سورة الحشر﴾

«Bakmaz mısın şu münâfıklık yapanlara; Ehl-i Kitâb'dan o küfre sapan birâderlerine: "Yemîn ederiz ki, siz [Medîne'den] çıkarılırsanız, muhakkak biz de sizinle beraber çıkarız. Sizin hakkınızda asla kimseye boyun eğmeyiz. Eğer size karşı savaşılırsa, size mutlaka yardım ederiz" derler. Hâlbuki Allah onların kesinlikle yalancı olduklarına şâhidlik eder.» (59/el-Haşr, 11)

Yukarıda Geçen Bazı Ayetlerin Tefsîriyle İlgili Bir Kısım Nakiller

İbn Hazm (r.), konu hakkında icmâ olduğunu naklederek şöyle der: ("Allah Teâlâ'nın, «Sizden her kim onları dost edinirse muhakkak o da onlardandır.» (5/el-Mâide, 51) kavlinin, zâhirî anlamında olduğu doğrudur ve böyle biri kâfir olup, kâfirlerin cümlesindendir. Yine bu, Müslümanlardan iki kişinin [bile] hakkında ihtilâf etmeyeceği bir hakîkattir.") (*el-Muhallâ*, c.13, s.25)

İmâm Taberî (r.), Tefsîrinde (c.1, s.277) şöyle demektedir: ("Her kim, Müslümanları bırakıp da Yahûdîleri ve Nasrânîleri dost edinirse, şübhesiz o da onlardandır. Yani onların dîninden ve *millet*indendir. Zîrâ hiç kimse bir başkasını, ondan, dîninden ve üzerinde olduğu şeyden [/yoldan] râzı olmadıkça dost edinmez. Ona ve dînine râzı

olduğunda ise bunun muhâlifi olana düşmanlık etmiş ve kin göstermiş olur ki, bu durumda onun hükmü, [dost edindiği] o kişinin hükmü olur.")

İbn Cerîr (r.), Tefsîrinde (c.3, s.228) şöyle demektedir: ("Her kim, kâfirleri yardımcı, müttefik ve destekçi edinirse, dînlerinde onlara dostluk gösterir ve Müslümanlara karşı onlara arka verirse, onun Allah ile hiçbir ilişiği kalmaz. Yani dîninden irtidâd ettiği ve kâfirlerin dînine girdiği için Allah ondan berîdir.")

İbnu'l-Kayyim (r.) "Ahkâmu Ehli'z-Zimme" adlı kitâbında (c.1, s.67) şöyle demektedir: ("Allah Teâlâ, «Sizden her kim onları dost edinirse muhakkak o da onlardandır.» (5/el-Mâide, 51) buyurarak Yahûdîleri ve Nasrânîleri dost edinenlerin onlardan olduğuna hükmetmiştir ki Onun hükmünden daha güzeli yoktur. Eğer Kur'ân'ın nassıyla, onların dostları onlardan [kabûl edilmiş] ise, öyleyse bunlara da onlar hakkındaki hüküm geçerli olur.")

İbn Kesîr (r.) el-Mâide Sûresi 50 ila 53. âyetlerin tefsîrinde şöyle demektedir:

("Yani Allah Tebâreke ve Teâlâ, mümin kullarını, İslâm'ın düşmanları ve bunun ehli olan Yahûdîleri ve Nasrânîleri -Allah kahretsin onları- dost edinmekten nehyetmiştir. Sonra onların birbirlerinin dostları olduğunu haber vermiştir. Sonra da böyle yapanları tehdîd ve bundan sakındırmak için, «Sizden her kim onları dost edinirse muhakkak o da onlardandır.» (5/el-Mâide, 51) buyurmuştur. İbn Ebî Hâtim şöyle demiştir: (...) "Ömer b. el-Hattâb, Ebû Mûsâ el-Eşarî'den, [vâli olarak] neler alıp verdiğini [:yani gelir–gider hesablarını] tek bir deri [parşömeni] içinde [kendisine] sunmasını emir buyurmuştu. Ebû Mûsâ'nın, Nasrânî bir kâtibi vardı ve bunu ona sunmuştu. Ömer bunu pek beğenip, "Bu hâfızası pek kuvvetli/zeyrek biri. Sen bize, Şâm'dan gelen bir mektûbu mescidde okuyabilir misin?" demişti. Ebû Mûsâ: "O bunu yapamaz" deyince Ömer: "Neden ki, cenâbet midir o?" demişti. Ebû Mûsâ: "Hayır, bilakis Nasrânî'dir" demişti. Ebû Mûsâ der ki: "Bunun üzerine Ömer bana çıkışıp baldırıma vurdu ve, "Onu çıkarın!" dedi. Sonra da, «Ey îmân edenler! Yahûdîleri ve Nasrânîleri dost edinmeyin...» âyetini okudu." (...)

Muhammed b. el-Hasen bizlere şöyle anlattı: (...) Abdullah b. Utbe şöyle dedi: "Sizden biri, farkına varmadan bir Yahûdî veya Nasrânî olmaktan korksun." Onun, bu âyeti kasdettiğini düşündük.")

İbn Kesîr şöyle demiştir: ("Allah Teâlâ'nın, «İşte kalblerinde bir maraz olanları...» Yani şek-şübhe ve nifâk olanları... «Onların için(d)e koşar durur görürsün...» Yani onlara dost olmaya, içlerinde ve dışlarında onlara sevgi göstermeye koştururlar. «"Bize bir felâket isâbet etmesinden korkarız" derler.» Yani onlara gösterdikleri dostluğu ve sevgiyi te'vîl eder, kâfirlerin Müslümanlara karşı muhtemel bir zafer kazanmaları hâlinde Yahûdîlerin ve Nasrânîlerin nezdinde bir güçlerinin olmasını ve bunun kendilerine bir fayda getirmesini dilerler. «Umulur ki, Allah bir fetih...» Suddî, "Yani Mekke'nin Fethi" demiştir. Gayrı ise, "Yani tahakküm ve ayrışma" demiştir. «veya nezd-i ilâhisinden bir emir ihsân eder de» Suddî, "Yani Yahûdîler ve Nasrânîler üzerine cizye vurulmasıdır" demiştir. «onlar» Yani Yahûdîleri ve Nasrânîleri dost

edinen münâfıklar, «kendi nefislerinde gizledikleri şeyden dolayı» yani dostluktan «pişman olurlar» yani yaptıkları ve kendilerine bir fayda getirmeyen veya sakındıkları bir şeyi gidermeyen, bilakis mefsedetin ta kendisi olan şeyden pişmanlık duyarlar. Şübhesiz onlar açığa çıkarılıp kepaze edilmişlerdir ve Allah, onların hâlini, gizli-kapaklı ve hâllerinin nice olduğu bilinmiyorken bunu [daha dâr-ı] dünyada mümin kullarına bildirmiştir. Ne zaman ki açığa çıkarılacakları şartlar oluşmuştur, işte o zaman hâlleri Allah'ın mümin kulları için tebeyyün etmiştir.")

Subhanallah! Sanki bu âyetler ve tefsîri, Müslüman ülke yöneticilerinin hâlini tasvîr ediyor. Pakistan hükûmetini, Müşerref'i ve Amerika'ya gösterdiği dostluğu bir düşünün! Ona dostluk gösteriyorlar; zîrâ Amerika'nın Müslümanlara karşı muzaffer olacağını düşünüyor, böylelikle onun yanında *iyi* bir mevkilerinin olmasını istiyorlar. Buna ilişkin bahaneleri ise başlarına bir felâketin veya belânın gelmesi korkusu ve onlardan izzet/güç devşirme talebi... Allah'ın yardımı geldiğinde müminlerin eliyle görecekleri cezâ, bundan önce ise yaptıklarının açığa çıkarak kepaze olacakları ve ziyana uğrayıp pişmanlıkla kahrolacakları meselesi de bu tefsîrin içinde!

Allah Teâlâ'nın, «Müminler, müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesin; kim böyle yaparsa Allah ile bir ilişiği kalmaz...» (3/Âl-i İmrân, 28) kavlinin tefsîri sadedinde ise İbn Kesîr şöyle demektedir:

("Allah Tebâreke ve Teâlâ, mümin kullarını, kâfirleri dost tutmaktan, müminleri bırakıp da onları, kendilerine sevgi gösterilir, sır verilir veliler edinmekten nehyetmektedir. Sonra vaîdi/tehdîdiyle bundan sakındırmakta ve, «kim böyle yaparsa Allah ile bir ilişiği kalmaz» buyurmaktadır. Yani her kim, Allah'ın nehyettiği bu cürmü işlerse Allah ondan berîdir, demektedir. (...) «Allah sizi Kendisiyle sakındırıp/korkutur [ve dönüş Allah'adır].» Yani, eğer Onun düşmanlarını dost edinmek ve Onun dostlarına düşmanlık etmek sûretiyle Onun emrine muhâlefet ederseniz, sizi, Kendi intikâmıyla, cezası ve azâbıyla korkutmaktadır.")

«Ey îmân edenler! Kendi dışınızdakileri [dost ve] sırdaş edinmeyin. [Çünkü] onlar size fenalık etmekten asla geri durmazlar, hep sıkıntıya düşmenizi isterler. Gerçekten, kinleri [ve düşmanlıkları] ağızlarından [dökülen sözlerinden] belli olmaktadır. Sînelerinde saklamakta oldukları [düşmanlıkları] ise daha büyüktür. Eğer düşünüp anlıyorsanız, âyetleri size [apaçık] beyân ettik.» (3/Âl-i İmrân, 118)

İbn Kesîr, [yukarıdaki] âyetin tefsîrinde şöyle demektedir: ("Allah Tebâreke ve Teâlâ, mümin kullarını, münâfıkları sırdaş edinmekten, yani kendi sırlarını onlara açmaktan, düşmanlarına ve münâfıklara karşı içlerinde olanı onlara haber vermekten nehyetmektedir. O münâfıklar ki, bütün gayretleriyle ve *tüm* güçleriyle müminlere fenalık etmekten geri durmazlar. Yani onlara muhâlefette yarışır ve hep onları sıkıntıya düşürmek isterler." ...)

Daha önce de dediğimiz gibi âyetler, hadîsler, nakiller/rivâyetler ve âlimlerimizin görüşleri, hep bu anlamları perçinler niteliktedir. Bu hakîkatler, İslâm'ın öncelikli meselelerinden olup akîdenin de en temel esâslarındandır. Kur'ân-ı Kerim'in, her

Müslüman'a yönelmiş olan hitâbı bunu gâyet vecîz ve son derece açık bir şekilde beyân etmektedir:

«Sizden her kim onları dost edinirse muhakkak o da onlardandır.» (5/el-Mâide, 51)

«Müminler, müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesin; kim böyle yaparsa Allah ile bir ilişiği kalmaz.» (3/Âl-i İmrân, 28)

Bu, son derece açıktır. Her kim kâfirleri dost edinirse, o da onlar gibi bir kâfir ve bir mürteddir ki Allah Teâlâ ondan berîdir.

Şeyh Muhammed b. Abdulvahhâb, Müslümanlara karşı kâfirlerle birlik olmayı, insânı İslâm'dan çıkaran on husûs kapsamında saymıştır ki bu on husûs şunlardır:

1- Allah'a şirk koşmak; Allah'tan başkası ve kabir için kurbân kesmek.

2- Her kim, Allah ile kendi arasına, duâ talebini kendisine yönelttiği aracılar koyar, onlardan şefâat ister ve onlara tevekkül ederse.

3- Her kim, müşrikleri tekfîr etmezse veya onların küfründen şübhe ederse veya onların yolunu doğrularsa, kâfir olur.

4- Her kim, başka herhangi birinin yolunun, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in yolundan daha ekmel veya başkasının hükmünün, Onun hükmünden daha güzel olduğuna inanırsa, o bir kâfirdir. Tâğûtların hükmünü Onun hükmünden üstün gören gibi...

5- Her kim, Resûlullah (s.a.v.)'in getirdiği -bununla amel de etmiş olsa- herhangi bir şeye buğzederse o bir kâfirdir.

6- Her kim, Resûlullah'ın dîninden herhangi bir şeyle yahut sevâbı veya ikâbıyla istihzâ ederse o kişi kâfirdir. Delîli ise Allah'ın: «De ki: Allah'la, Onun âyetleriyle ve Onun Resûlü'yle mi alay ediyordunuz.» (9/et-Tevbe, 65) kavlidir.

7- Sihir, her kim bunu yapar veya buna râzı olursa kâfir olur. «Hâlbuki o iki melek, "Biz ancak fitneyiz (imtihân için gönderilmişizdir). [Sihri câiz görüp de] sakın küfre girme" demedikçe, kimseye (sihir) öğretmiyorlardı.» (2/el-Bakara, 102)

8- Müşriklere destek olmak ve Müslümanlara karşı onlara yardım etmek. «Sizden her kim onları dost edinirse muhakkak o da onlardandır.» (5/el-Mâide, 51) (Şâhid mahalli de burasıdır.)

9- Her kim, bazı insânların, Hızır'ın Mûsâ (a.s.)'ın şerîatının dışına çıkması gibi Muhammed (s.a.v.)'in şerîatından dışarı çıkabileceğine inanırsa o kişi kâfirdir.

10- Her kim, Allah'ın dîninden yüz çevirirse, onu öğrenmez ve onunla amel etmezse. «Kâfir olanlar ise uyarılmış oldukları şeyden yüz çeviricilerdir.» (46/el-Ahkâf, 3)

Süleymân Bin Abdullah Bin eş-Şeyh Muhammed Bin Abdulvahhâb şöyle demektedir: ("Şunu bil ki -Allah sana rahmetini yâr etsin- insân, onlardan korktuğu veya onları müdâra etmek veya şerlerini defetmek için müdâhene yoluyla müşriklere dînleri üzere muvâfakat izhâr ederse o da onlar gibi kâfirdir. Dînlerini kerîh görse, onlardan nefret etse, İslâm'ı ve Müslümanları sevse de... Bu ondan sadece bunun [sadece bu kadarcığın] sâdır olması cihetiyle böyledir. Peki, korunaklı bir yurtta olur

da onları çağırırsa, onların itâati altına girerse, onların bâtıl dînlerine muvâfakatini izhâr ederse, bunun için onlara destek olup yardım ederse, onlara dost olursa, kendisi ile Müslümanlar arasındaki dostluk bağını keserse, hiç şübhesiz böyle bir kişi kâfirdir, Allah'a ve Resûlü'ne (s.a.v.) düşmanlık edenlerin en şiddetlilerinden biridir. Bundan istisnâ tutulacak kişi ise ancak, *mukreh*tir [: şerî olarak geçerli kabûl edilen mazeretlerden biriyle buna *zorlanmış* olandır]. Âlimler, istihzâ yoluyla küfür sözü konuşan kimsenin kâfir olacağı konusunda icmâ etmişlerdir. Peki, korku ve tamah yoluyla küfrü izhâr edenin hâli nice olur!" [...[1]]

Süleymân Bin Abdullah Bin eş-Şeyh Muhammed Bin Abdulvahhâb şöyle demektedir: ("Müslümanlık iddiâsında bulunan ve birlik, destek, menzil/mekân gibi şeylerde müşriklerle beraber olan, müşriklerin kendisini kendilerinden saydığı kişi aynen onlar gibi bir kâfirdir. Müslüman olduğunu iddiâ etse de... Mekke'de ikâmet edip Hicret sonrasında Müslüman olduklarını iddiâ eden, Bedir savaşına katılan, bazı sahâbelerin kendilerini Müslüman zannettiği ve haklarında: "Kardeşlerimizi öldürdük" dedikleri insânlar gibi ki bunun üzerine Allah Teâlâ şu kavlini indirmiştir:

«Kendilerine zulmetmekteler iken meleklerin cânlarını aldığı kimseler var ya; melekler onlara şöyle derler: "Ne işte idiniz? [Niçin hicret etmediniz?]" Onlar da, "Biz yeryüzünde zayıf (ve güçsüz) kimselerdik" derler. Melekler, "Allah'ın arzı geniş değil miydi, orada hicret etseydiniz ya!" derler. İşte bunların gidecekleri yer cehennemdir. O ne kötü varış yeridir.» (4/en-Nisâ, 97)

("Her kimden kendisinin bir münâfık olduğuna delâlet edecek alâmetler zuhûr ederse, meselâ müminlere karşı birliklerin hazırlandığı-birleşildiği bir demde gerisin geri kaçar ve düşmanla karşı karşıya gelindiğinde onları hızlâna uğratır-yarı yolda koyup yardımsız bırakırsa o kişi için münâfık ismini kullanmak câiz olur.")

Binâenaleyh ve Allah İçin Şâhidlikte Bulunarak Deriz ki:

Tezvîrâtın, zulmün ve Allah'a karşı iftirâ ile yalan uydurmanın; Allah'ın âyetlerini değiştirmenin ve onları istihzâ malzemesi kılmanın; dîni dünyaya, Allah'ın âyetlerini az bir bahaya satmanın en büyük göstergesi ve bütün bu konularda işlenebilecek cürümlerin en büyüğü, kimi düzenbâzların, Müslümanların yöneticileriyle kâfirler arasında kurulan bu tam-tekmil dostluk bağını ve onlarla Yahûdîler, Hırıstıyanlar, Amerikalılar, Avrupalılar ve sâir kâfirler arasındaki bu sağlam müttefiklik hâlini, zorunlu meseleler, meşrû çıkarlar veya kaçınılmaz durumlar diye tasvîr etmeye çalışmalarıdır. Üstelik nifâkları dört bir taraflarından sarkıyorken...! Üstelik kâfirlere

[1] [Müellif, bu noktadan sonra "Şeyh, bu açıklamalarına yirmi delîl getirmiştir" deyip bunların bazılarını sunmuştur. Daha önce geçenler için bkz: 2/el-Bakara, 120; 2/el-Bakara, 217, 3/Âl-i İmrân, 28; 4/en-Nisâ, 140; 5/el-Mâide, 80-81. Ayrıca bir paragraflık alıntının benzerini Müellif'in kendisi başka bir yerde açıkladığı için burada tekrar yer vermeye gerek görmedik. Bu paragrafta yer alan bir hadîsi ise buraya taşıdık ki şudur: «Kim müşrikle birleşir (câme'e) ve onunla birlikte yaşarsa (sekene) o da onun gibidir.» Birleşir diye çevirdiğimiz ifâde evlilik/ve cimâ anlamına da yorulmuştur.]

gösterdikleri dostluk çeşitleri binbir şekle bürünmüşken...! Hattâ ve hattâ zirvesine ulaşmışken...! Nitekim onlarla birlikte savaşıyorlar ve onları savunup duruyorlar. Müslüman diyârların bütün bütün harâb olması, Müslümanların cânlarına kıyılması, kanlarının akıtılması, mâllarının yağmalanması ve topraklarının satılması bahasına Müslümanlara karşı onlara, yani kâfirlere destek oluyorlar. Bu, öyle bir hâldir ki, bunun adına ancak ihânet, *ancak* kâfirlere uşaklık, *ancak* onlara dostluk ve *ancak* müminlerden berî olmak denir.

Kendisinden asla şübhe olmayan hakîkat şudur ki, kâfirlere gösterilen bu dostluk hâliyle gelen ve günümüz Müslüman ülke yöneticilerinin çoğunun içine düştüğü, kendileriyle birlikte düzenlerini ve hükûmetlerini de içine düşürdükleri, bütün gayretlerini ve bütün kuvvetlerini de uğruna sâhaya sürdükleri riddet, onların küfürleri ve münâfıklığının en açık yönlerindendir. İslâm'ın hükümlerini değiştirmek ve bunların yerini, onlara dost oldukları küfrün ve tâğûtun hükümleriyle, bu dînin düşmanlarının öğretileri ve felsefeleriyle doldurmak yönlü açık küfürleri de buna eklenmelidir. Bunlar, o yöneticileri, küfür ve riddetle ve dahi İslâm dîninden çıkmakla mühürleyen iki açık delîldir.

Allah'ın, «Hâinlere müdâfaa vekîli olma!» kavline rağmen, kendi kendilerini o hâinlerin müdâfaa vekîli tayîn edenlerin veya onların avukatı kesilenlerin yaptığı alavere-dalavereler, o yöneticilerin üzerindeki bu hükmü [asla] kaldıramayacaktır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

إِنَّآ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّ لِتَحۡكُمَ بَيۡنَ ٱلنَّاسِ بِمَآ أَرَىٰكَ ٱللَّهُۚ وَلَا تَكُن لِّلۡخَآئِنِينَ
خَصِيمٗا ﴿١٠٥﴾ وَٱسۡتَغۡفِرِ ٱللَّهَۖ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورٗا رَّحِيمٗا ﴿١٠٦﴾ وَلَا تُجَٰدِلۡ عَنِ ٱلَّذِينَ يَخۡتَانُونَ
أَنفُسَهُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ خَوَّانًا أَثِيمٗا ﴿١٠٧﴾ يَسۡتَخۡفُونَ مِنَ ٱلنَّاسِ وَلَا يَسۡتَخۡفُونَ مِنَ ٱللَّهِ
وَهُوَ مَعَهُمۡ إِذۡ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرۡضَىٰ مِنَ ٱلۡقَوۡلِۚ وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا يَعۡمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٠٨﴾ هَٰٓأَنتُمۡ هَٰٓؤُلَآءِ
جَٰدَلۡتُمۡ عَنۡهُمۡ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا فَمَن يُجَٰدِلُ ٱللَّهَ عَنۡهُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ أَم مَّن يَكُونُ عَلَيۡهِمۡ
وَكِيلٗا ﴿١٠٩﴾ ﴿سورة النساء﴾

—«Elhak, biz sana kitâbı -Allah'ın sana gösterdiği vech ile insânlar arasında hükmetmen için- hak olarak indirdik. Hâinlere müdâfaa vekîli olma.» —«[Ve Allah'a istiğfar eyle, çünkü Allah Gafûr ve Rahîm'dir.» —«Kendilerine hâinlik edenleri müdâfaa etme. Zîrâ Allah, hıyânetkâr olup vebâl yüklenen kimseleri sevmez.» —«İnsânlardan gizlenmeye çalışırlar da Allah'tan gizlenmezler. Hâlbuki Allah, geceleyin, râzı olmayacağı sözleri kurarlarken onlarla beraberdir. Allah, onların yaptıklarını (ilmiyle) kuşatmıştır.]» —«İşte siz, o kimselersiniz ki, dünya hayâtında onları müdâfaaya giriştiniz (diyelim). Peki kıyâmet gününde Allah'ın huzurunda onları kim müdâfaa edecektir? Yahut onlara kim vekîl olacaktır?» (4/en-Nisâ, 105-109)

Fesubhanallah!

«Onlar Kur'ân'ı düşünmüyorlar mı? Yoksa kalblerin üzerinde kilitleri mi var?» [47/Muhammed, 24] Öyle zannediyorum ki her ikisi birden! Harâmdan ve sultânların mâllarından yedikleri dolayısıyla pas bağlamıştır o kalblerini! Bu yüzden kilitlenmiş kalblerdir onların o kalbleri ki, [bu yüzden] Kur'ân'ı düşünmezler. Hz. Peygamber'in kavline uygundur hâlleri:

«Kim sultân(lar)ın kapılarına varırsa, fitneye dûçâr olur. Bir kulun sultâna yakınlığı arttıkça Allah'tan uzaklığı da [o derece] artar.»

Allah uzak kılsın onları!

***

[3-] 3. İslâm'dan İrtidâd Ettiğinde veya Kâfir Olduğunda İdâreciye Karşı Kıyâm Etmek İcmâ ile Müslümanlar Üzerine Farzdır; İdâreci Kâfir veya İslâm'dan Çıkıp Mürted Olduğunda Şerî Olarak Müslümanların Üzerine Düşen Nedir?

Daha önce belirttiğimiz gibi, Müslümanların marûz kaldığı bütün felâketlerin ve içerde yaşadıkları tüm musîbetlerin temel kaynağı, Allah'ın Şerîatı'nın Müslümanlar arasında kaybolup gitmesidir; Allah'ın indirdiği dışında şeylerle hükme koyulmuş olmalarıdır; idârecilerinin küfrü ve kâfirlere dostluk göstermeleridir.

Şerîat'ta aslolan, "İmâm'ın [/Halîfe'nin] bir kalkan" olduğudur. Nitekim onun arkasında savaşılır ve saldırılar onunla püskürtülür; adâlet ve hakkâniyyet onun vâsıtasıyla takviye edilir ve haklar onunla yerini bulur. Böylelikle ümmet içeriden dengelenir ve dış düşmanı da böylece bertaraf edilir.

Aynı şekilde idârecinin/yöneticinin fesâdı/bozukluğu ölçüsünde tebaanın/halkın ahvâli de fesâda uğrar/bozulur.

İdârecileri dengeleyecek olanlar ise âlimlerdir. Âlimlerin fesâdı ölçüsünde de idâreciler fesâda uğrar. Tıpkı bir rivâyette denildiği gibi:

«İnsânlardan [şu] iki sınıf salâha ererse insânlar da salâha ererler. Onlar fesâda uğradığında insânlar da fesâda uğrarlar: Âlimler ve Emîrler (/İdâreciler).»

Doğrusu idârecilerimizin Müslümanlığı veya küfür ve riddetleri meselesi, hele ki ahvâl günümüzde gördüğümüz şu seviyeye ulaştıktan sonra, mutlaka irdelenmesi gereken büyük, büyük olduğu ölçüde önemli ve cân alıcı bir meseledir. Çünkü günümüz itibâriyle Müslümanların yaşadığı sorunların çözümüne dâir çıkış yolu, buradan geçmektedir. Aynı zamanda bu, bizim dîn ve dünya meselemizdir.

Özetle, idârecinin Müslümanlığı veya idârecinin küfrüne dâir şerî hüküm, bunun üzerine terettüb eden bazı yükümlülükler ve netîceler doğurur ki bu da biri diğerine tamâmen zıd iki fıkhî anlayışı getirir.

İdârecinin Müslümanlığı veya kâfirliği üzerine nelerin terettüb ettiği konusuna dalmadan önce, bu konuda hidâyetin ve dalâletin nirengi noktasını teşkîl eden çok önemli bir meseleye vurguda bulunmak istiyoruz. O da şudur ki: İdârecinin Müslümanlığı veya kâfirliği, tamâmen kendisiyle hükmettiği şerîatla irtibâtlıdır. **Yani**:

—Eğer hüküm Allah'ın hükmüyse ve Şerîat yürürlükte ise, bu demektir ki idâreci, Müslümanlığını bozacak bir şey yapmadıkça Müslüman'dır.

—Eğer idâreci Müslüman ise, bunun kaçınılmaz gereklerinden biri Allah'ın indirdiğiyle hükmetmesidir.

Binâenaleyh, eğer idâreci kâfir ise, ortada Allah'ın indirdiğiyle hükmetmek diye bir şey olamaz. Aynı şekilde idâreci, Allah'ın indirdiği dışında şeylerle hükmederse, idârecinin Müslümanlığından falan söz edilemez.

Bunlar müterâdif şeylerdir:

Müslüman idâreci = Allah'ın indirdiğiyle hükmetmek.

Bunun aksi ise aksi demektir:

Allah'ın indirdiği dışında şeylerle hükmetmek = Kâfir idâreci.

Bu konuyu, bir önceki başlık altında açıklamaya çalıştık.

Allah'ın Şerîatı'yla Hükmeden ve Müslümanlara Dostluk, Kâfirlere Düşmanlık Gösteren Müslüman İdâreci Karşısındaki Sorumluluklar

Bu sorumlulukların en başında, Allah'a karşı masiyet olmadığı müddetce emrettiği her şeyde, neşe ve keder, zorluk ve kolaylık hâllerinde ona itâat etmenin, diğerkâmlıkla sabretmenin, iktidârında onunla çekişmemenin vâcibliği gelmektedir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَأُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنكُمۡۖ ... ٥٩﴾(سورة النساء)

«Ey îmân edenler! Allah'a itâat edin. Peygamber'e itâat edin ve sizden olan ûlu'l-emre (emir sâhibi idârecilere) de...» (4/en-Nisâ, 59)

Müslümanların [böyle bir] idârecinin ahidlerine, muâhedelerine, akitlerine, yaptığı anlaşmalara, verdiği emâna ve zimmete, Şerîat'ın hudûdları dâhilinde olduğu müddetce hürmet/bağlılık göstermesi de vâcibdir.

*Kâfir*lerin veya *mürted*lerin, *bâğî*lerin veya yeryüzünde fesâd çıkaran *müfsid*lerin karşısında Allah yolunda cihâd için seferber olma çağrısını kendilerine yönelttiğinde Müslümanların onunla birlikte cihâda çıkmaları vâcibdir.

Elden geldiğince ona nasîhatte bulunmak, takvâ ve hayır yolunda onunla yardımlaşmak, emr-i bi'l-marûf ve nehy-i ani'l-münker konusunda kusûr göstermediği müddetce ona karşı taşkınlık etmekten geri durmak Müslümanlar üzerine vâcibdir.

«Mâlını alsa da» «Sırtına celde vursa da», kendi nefsiyle sınırlı kalan fıska dalsa da, hükmünde haksızlık vukû bulsa da, Allah katından gelmiş bulunan açık/kesin bir delîlle sâbit küfür hâllerinden birine bulaşmadığı müddetce ona karşı sabretmek ve itâat göstermek de vâcibdir. Bu husûslara delâlet eden hadîsler pek çoktur.

Bütün bunlar, idârecinin İslâm dâiresinde kalması ve îmânı*nı* nakzeden yahut Allah katından gelen açık/kesin delîlle sâbit küfür hâllerinden birine açıkça bulaşmaması durumunda böyledir. Nitekim üzerinde ittifâk bulunan ve Ubâde b. es-Sâmit (r.a.)'dan rivâyet olunan bir hadîs şöyledir:

«دَعَانَا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَبَايَعْنَاهُ، فَكَانَ فِيمَا أَخَذَ عَلَيْنَا: أَنْ بَايَعَنَا عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فِي مَنْشَطِنَا وَمَكْرَهِنَا وَعُسْرِنَا وَيُسْرِنَا وَأَثَرَةٍ عَلَيْنَا وَأَنْ لَا نُنَازِعَ الْأَمْرَ أَهْلَهُ»، قَالَ [صلى الله عليه وسلم]: «إِلَّا أَنْ تَرَوْا كُفْرًا بَوَاحًا عِنْدَكُمْ مِنَ اللهِ فِيهِ بُرْهَانٌ.» (رواية مسلم)

"Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bizleri çağırdı ve biz de Ona biat ettik. [Biat şartları kapsamında] bizden aldığı sözler arasında şunlar da vardı: Neşeli ve kederli,

zorluk ve kolaylık [gibi] hâllerimizde ve gayrımızın bize tercîh edildiği [/hakkımız konusunda kusûr gösterildiği] zamanlarda dinleyip itâat etmek ve emir [/iktidâr] sâhibleriyle [iktidârları dolayısıyla] çekişmemek üzerine biat ettik. [Ayrıca Resûlullah (s.a.v.)]: «[İktidâr sâhiblerinde] apaçık bir küfür görmeniz ve bu konuda elinizde Allah katından [gelmiş bulunan kesin] bir delîl olması hâli müstesnâ!» buyurdu." (Bu Müslim'in rivâyetidir.)

Kâfir veya Mürted İdâreciye Karşı Cihâd Etmenin Vâcibliği:

İmâm en-Nevevî, *Sahîh-i Müslim Şerhi*'nde ve bu hadîs üzerine yaptığı şerhte, Kâdı İyâz'dan, [küfre girip/] kâfir olduğu takdîrde idâreciye karşı kıyâm etmenin vâcibliğine dâir icmâ'ı nakletmiş ve şöyle demiştir:

("Kâdı İyâz şöyle demiştir: 'Âlimler, İmâmet'in kâfir için akdolunmayacağı [yani gerçekleşmeyeceği] ve kendisine küfür hâllerinden birinin ârız olması durumunda azlolacağı [İmâmetinin kendiliğinden düşeceği] konusunda icmâ etmişlerdir.' Yine demiştir ki, 'Kezâ namazların ikâmesini ve buna çağrıyı terk ederse durum aynıdır.' Kâdı İyâz şöyle demiştir: 'Eğer ona küfür veya Şerîatı değiştirme veya bidat ârız olursa, velâyet [/hâkimiyyet, bağlılık] hakkının dışına çıkar, ona itâat sâkıt olur ve eğer güçleri yetiyorsa Müslümanların ona karşı kıyâm etmeleri, onu hal'etmeleri ve [onun yerine] âdil bir İmâm'ı tayîn etmeleri kendilerine vâcib [/farz] olur. Eğer böyle olmaz ve sadece belli bir tâifenin buna gücü yeterse, onların o kâfiri hal'etmek için kıyâma kalkışmaları kendilerine vâcib olur. Bidatciye gelince, ancak ona güç yetirebileceklerine inanıyorlarsa kendilerine vâcib olur. Bundan âciz kalma[ları] durumunda ise kıyâm vâcib olmaz. Müslüman, onun [hâkim] olduğu topraktan hicret eder ve dînini muhâfaza için hicret yoluna başkoyar.'") (*Sahîhu Müslim BiŞerhi'n-Nevevî*, c.12, s.229)

el-Hâfız İbn Hacer, Buhârî Şerhi *Fethu'l-Bârî*'de (c.13, s.154) şöyle demiştir: ("O -yani İmâm- küfr[e düşmesi] hâlinde icmâ ile azlolur [İmâmeti düşer]. Her Müslüman'ın bu konuda kıyâma geçmesi vâcib [/farz] hâle gelir. Bunu yapabilen her kişi sevâba erer ve bu konuda ihmâlkâr davranan ise günahkâr olur. Bundan âciz kalanın ise o topraktan hicret etmesi kendisine vâcib olur.")

Ebû Ya'lâ şöyle demiştir: ("Eğer ondan dînini zedeleyecek bir şey sâdır olursa bakılır: Eğer îmânından sonra küfre girerse, İmâmeti sâkıt olur ve bunda herhangi bir muğlâklık yoktur. Çünkü dînden çıkmıştır ve katli vâcib olmuştur.")

Üstâd Abdulkâdir Udeh (r.), "el-İslâmu Beyne Cehli Ebnâihi ve Aczi Ulemâihi" /"Evlâdlarının Cehâleti ve Âlimlerinin Aczi Arasında İslâm" adlı eserinde şöyle der:

("Ve harâmlığı üzerinde icmâ olan zinâ, içki gibi şeyleri helâl kılmak, hadleri [İslâm'ın cezâî hükümlerini] ilga etmeyi câiz görmek, Şerîat'ın ahkâmını yürürlükten kaldırmak ve Allah'ın izin vermediği şeyleri yürürlüğe koymak, bunlar ancak küfür ve riddettir. Eğer irtidâd ederse Müslüman idâreciye karşı kıyâm etmek Müslümanlar*ın* üzerine vâcibdir. *Emir sâhibleri*ne karşı kıyâma kalkışmanın en düşük dereceleri ise onların Şerîat'a muhâlif emirlerine ve yasaklarına karşı gelmektir.")

Âlimler ve müfessirler, Allah Teâlâ'nın İbrâhîm aleyhi's-selâm'a müteveccih,

وَإِذِ ٱبْتَلَىٰٓ إِبْرَٰهِـۧمَ رَبُّهُۥ بِكَلِمَٰتٍ فَأَتَمَّهُنَّ ۖ قَالَ إِنِّى جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا ۖ قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِى ۖ قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِى ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٢٤﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«Ve hatırlayın o zaman ki Rabbi, İbrâhîm'i birtakım kelimelerle [emirleriyle] imtihân edib de O bunları tamâmen yerine getirince [Allah]: "Seni insânlara imâm kılacağım" buyurmuş, [İbrâhîm], "Zürriyyetimden de" demişti. [Allah]: "Benim ahdime zâlimler nâil olamaz" buyurmuştu.» (2/el-Bakara, 124) kavlinden şunu istinbât etmişlerdir: İmâmet, bir kâfir için, dahası bir fâsık veya zâlim için daha en başta akdolmaz. Yine:

... وَلَن يَجْعَلَ ٱللَّهُ لِلْكَٰفِرِينَ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤١﴾ ﴿سورة النساء﴾

«...Allah, kâfirler için müminler üzerinde asla bir yol kılmaz.» (4/en-Nisâ, 141) kavlinden şunu istinbât etmişlerdir: Yani Allah, kâfirler için müminler üzerinde bir sulta, boyunduruk ve tahakküme yol vermez. Sulta'nın en büyük vechelerinden biri ise idârecinin velâyeti/hâkimiyyetidir. Bu da büyük İmâmet olup, itâate ve nüfûza götüren en büyük yoldur. Oysaki âlimler, Müslüman bir kölenin bile kâfir birine satılmasını menetmişlerdir. Aynı şekilde Müslüman'ın, kâfirin hükmü altında kalacağı mevki ve makâmları da menetmişlerdir. Müslüman bir kadının kâfir biriyle evlenmesinin harâm olması da bu cihettendir. Zîrâ evin yetkisi kocadadır. Öyle bir durumda ise Müslüman bir kadın, kâfir birinin emri altında olacaktır. Beri tarafta ise bunun aksine, [yani Müslüman bir erkeğin Ehl-i Kitâb kadınla evlenmesine] cevâz verilmiştir.

Hulâsa-i kelâm şudur ki: İmâm en-Nevevî'nin de icmâ olduğunu naklettiği gibi, kâfir kişinin veya kendisine küfür hâllerinden biri ârız olan veya irtidâd eden bir idârecinin hâkimiyyet yetkisi butlâna uğramıştır ve ona karşı kıyâm etmek ve onu hal‘etmek vâcibdir.

Abdullah ed-Dumeycî'nin telîf ettiği "el-İmâmetu'l-‘Uzmâ İnde Ehli's-Sünne [ve'l-Cemâ‘a" / "Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in Nazarında Büyük İmâmet]" adlı eserin Üçüncü Bölüm'ünde ve "Azlu'l-İmâm ve'l-Hurûcu Ale'l-Eimme" / "İmâm'ın Azli ve İmâmlara Karşı Kıyâma Kalkışma" başlığı altında (s.465) yer alan bazı açıklamaları bir nebze ihtisâr ile şöylece naklediyoruz:

("Âlimler arasında ittifâkla kabûl edilen şudur ki, İmâm, tebaasının işlerini görmek husûsunda onun boynuna bırakılan sorumluluklarını yerine getirdiği ve onlar arasında adâletle hükmettiği müddetce onu azletmek veya ona karşı kıyâma kalkışmak câiz değildir. Bilakis bu, İslâm'ın sakındırdığı ve ahdini bozanı elîm bir azâbla tehdîd ettiği bir husûstur. Fakat Müslümanların dînî ve dünyevî hayâtlarına etkisi olan pek büyük bazı durumlar da vardır ki bunlar, bunları işleyen İmâm'ın azlini zorunlu kılar. Bu durumlardan kimisi âlimler arasında üzerinde ittifâk bulunan meselelerdendir; kimisinde ise ihtilâf vardır. Şimdi âlimlerin konuyla ilgili görüşlerine vâkıf olmak için bu meseleleri sunmaya çalışalım:

"**Birincisi: İslâm'dan Sonra Küfür ve Riddet:**

"İdârecinin azlini gerektiren meselelerin ilki ve en büyüğü, îmândan sonra küfür ve riddettir. İmâm, kendisini küfre veya dînden çıkmaya götürecek büyük bir cürüm işlediğinde, bundan dolayı azlolur [yani İmâmeti düşer] ve herhangi bir Müslüman üzerinde hiçbir şekilde bir yetkisi kalmaz.

"Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

... وَلَن يَجْعَلَ ٱللَّهُ لِلْكَٰفِرِينَ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤١﴾ ﴿سورة النساء﴾

«...Allah, kâfirler için müminler üzerinde asla bir yol kılmaz.» (4/en-Nisâ, 141) Peki, İmâmet yolundan daha büyük bir yol var mıdır?! Ubâde b. es-Sâmit (r.a.)'dan rivâyet edilen bir hadîs şöyledir: "Neşeli ve kederli, zorluk ve kolaylık [gibi] hâllerimizde ve gayrımızın bize tercîh edildiği [/hakkımız konusunda kusûr gösterildiği] zamanlarda dinleyip itâat etmek ve emir [/iktidâr] sâhibleriyle [iktidârları dolayısıyla] çekişmemek üzerine (Resûlullah (s.a.v.)'e) biat ettik. [Resûlullah (s.a.v.)]: «[İktidâr sâhiblerinde] apaçık bir küfür görmeniz ve bu konuda elinizde Allah katından [gelmiş bulunan kesin] bir delîl olması hâli müstesnâ!» buyurdu." (Muttefakun Aleyh) el-Hattâbî [hadîste geçen «kufren] bevâhen» ibâresi hakkında, "Yani zâhir [/bâriz, açık, görünür manasınadır]" demiştir. Yine [hadîste geçen «ve indekum minallâhi burhân»] «Allah katından [gelmiş bulunan kesin] bir delîl» ifâdesi hakkında el-Hâfız İbn Hacer, [Sahîh-i] Buhârî Şerhi'nde, "Yani bir âyet nassı ve te'vîl götürmeyecek olan bir sahîh *haber* [/*hadîs*]" [anlamınadır] demiştir. en-Nevevî, [Sahîh-i] Müslim Şerhi'nde şöyle demiştir: "Burada küfürden maksad masiyettir. Hadîsin manası, İslâm'ın esâslarından olduğunu bildiğiniz bir konuda herhangi bir münker fiil işlediklerini kesin olarak görmediğiniz müddetce, emir/yetki sâhibleriyle, iktidârları dolayısıyla çekişmeyin ve onlara karşı durmayın demektir." Bu hadîsten anlaşılan bir [diğer] husûs ise idârecinin, İslâm'dan riddetini veya küfrünü ilân etmesinin şart koşulmayacağıdır. Bilakis küfrü gerektiren bazı hâlleri dışa vurması yeterlidir. Şeyh (/Allâme) Enverşâh Keşmîrî, "İkfâru'l-Mulhidîn" adlı eserinde (el-Meclisu'l-İlmî, Karaçi baskısı, s.22) şöyle demiştir: "Bu -yani bu hadîs- aynı zamanda şuna delâlet eder ki, Kıble'den çıkmamış olsalar bile Ehl-i Kıble'nin tekfîri câizdir. Yine kişi, küfre bağlılığı olmaksızın ve dîni[ni] değiştirmek istemeksizin de küfre düşebilir. Aksi takdîrde gören, delîle ihtiyâc duymazdı."

"Hadîsin zâhirinden anlaşılan şudur ki, *her* kim, küfrü gerektirir bir hâle düşerse, onun azli vâcib olur ve onun karşısında ümmetin üzerine düşen en basît şey de budur. Zîrâ vâcib olan, riddeti sebebiyle ona karşı savaşılması ve kanının helâl görülmesidir. Bu da Hz. Peygamber (s.a.v.)'in, «مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوهُ» «Kim dînini değiştirirse onu öldürün!» kavli gereğincedir.")

Sonra ed-Dumeycî, Kâdı İyâz, İbn Hacer ve Kâdı Ebû Ya'lâ'nın -daha önce yer verdiğimiz- açıklamalarını nakletmiş ve akabinde şöyle demiştir:

("es-Sefâkisî şöyle demiştir: "Halîfe'nin, küfür veya bidate çağrısı durumunda ona karşı kıyâm edileceği konusunda [âlimler] icmâ etmişlerdir." *İrşâdu's-Sârî BiŞerh-i Sâhîhi'l-Buhârî*, c.10, s.217.)

"**İkincisi: Namazı ve Namaza Çağrıyı Terktir: (...)**

"**Üçüncüsü: Allah'ın İndirdiğiyle Hükmü Terktir:**

"Bu sebebin, küfür veya fısk olsun, bütün hâlleriyle İmâm'ın azlini gerektirdiğini gösteren husûs ise, bunun aşağıdaki sahîh Nebevî hadîslerde mutlak bir şekilde vârid olmasıdır:

"Enes b. Mâlik (r.a.)'dan Resûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

«اسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَإِنِ اسْتُعْمِلَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ حَبَشِيٌّ كَأَنَّ رَأْسَهُ زَبِيبَةٌ» «مَا أَقَامَ فِيكُمْ كِتَابَ اللهِ.»

«Başınıza, başı kuru üzüm danesi gibi [siyâh] Habeşli bir köle dahi atanmış olsa, dinleyin ve itâat edin!» «Aranızda Allah'ın Kitâbı'nı tatbîk ettiği müddetce!»[1] (Buhârî)

"Ümmü'l-Husayn el-Ahmesiyye (r.anha)'dan, şöyle demiştir:

«حَجَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم حَجَّةَ الْوَدَاعِ [...إلى أن قَالَتْ:] ثُمَّ سَمِعْتُهُ يَقُولُ: «إِنْ أُمِّرَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ مُجَدَّعٌ - حَسِبْتُهَا قَالَتْ أَسْوَدُ - يَقُودُكُمْ بِكِتَابِ اللهِ فَاسْمَعُوا لَهُ وَأَطِيعُوا.»

"Resûlullah (s.a.v.) ile birlikte Vedâ Haccı'na katıldım. ... ... [Nihâyet Ummu'l-Husayn] Sonra Onu şöyle derken duydum [demiştir]: «Başınıza, sizi Allah'ın Kitâbı'yla idâre eden burnu (veya kulağı) kesik -belki de [Ümmü'l-Husayn] 'siyâh' demişti- bir köle dahi atanmış olsa onu dinleyin ve itâat edin.»

"Tirmizî ve Nesâî'nin rivâyeti ise şöyledir:

سَمِعْتُهُ يَقُولُ «يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللهَ وَإِنْ أُمِّرَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ حَبَشِيٌّ مُجَدَّعٌ فَاسْمَعُوا لَهُ وَأَطِيعُوا مَا أَقَامَ فِيكُمْ [=لَكُمْ] كِتَابَ اللهِ.»

"Onu şöyle derken duydum: «Ey insânlar! Allah'tan korkun. Başınıza, burnu (veya kulağı) kesik Habeşli bir köle dahi atanmış olsa aranızda [=sizin için] Allah'ın Kitâbı'nı tatbîk ettiği müddetce onu dinleyin ve itâat edin.»

"Bu hadîsler, açıkça şunu göstermektedir ki, [kendisini] dinleyip itâat etmek için, İmâm'ın, tebaasını Allah'ın Kitâbı'yla yönetmesi şart koşulur. Yok, eğer onların arasında Allah'ın Şerîatı'nı tatbîk etmezse, böyle biri ne dinlenilir ne de ona itâat gösterilir. Ayrıca bu [durum], onun azlini gerektirir. Yine bunlar, Allah'ın indirdiği dışında şeylerle hükmetmenin 'fısk'la ilgili yönleridir. 'Küfür'le ilgili yönleri ise onun azlini vâcib kılar. Velev -daha önce Birinci sebebde açıklandığı gibi- ona karşı savaşmak yoluyla olsun. Vallâhu a'lem.") (ed-Dumeycî'den alıntımız buraya kadardı.)

Konumuzla ilgili çağdaş dönemde yazılmış şâhid niteliğinde son derece önemli bazı açıklamaları ise Pakistan'ın Şeyhulislâmı kabûl edilen "Muhammed Takî el-

---

1 [Müellif'in alıntı yaptığı eserde geçen hadîs'in "Aranızda Allah'ın Kitâbı'nı tatbîk ettikçe" veya "ettiği müddetce" kısmının Buhârî'de geçmediği ve *ziyâde* olduğu kaydedilmiştir ki araştırdığımız kadarıyla öyledir. Her hâlûkârda rivâyet başka kaynaklarda farklı lafızlarla yer almaktadır ki bunların bazıları bu hadîsi müteâkiben zikredilmiştir. Birçok kişi bitişik rivâyet etmesine rağmen biz rivâyeti -burada bir eserden iktibâs da olsa- bu şekilde -ayırarak- tercüme etmeyi münâsib gördük. Diğer bir husûs ise sonraki hadîslerde geçen "burnu (veya kulağı) kesik" ifâdesidir: Hadîsin metninde burun ve kulak kelimeleri geçmemekte, ama "mucadda" kelimesi her iki anlamı da ihtivâ etmektedir.]

Usmânî"nin *"Tekmiletu Fethi'l-Mülhim - Fi Şerh-i Sahîhi'l-Müslim"* adlı eserinde gördüm. Bu hadîs-i şerîfin şerhinde yer alan bazı açıklamaları şöyledir:

عَنْ جُنَادَةَ بْنِ أَبِي أُمَيَّةَ قَالَ: «دَخَلْنَا عَلَى عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ وَهُوَ مَرِيضٌ، فَقُلْنَا حَدِّثْنَا -أَصْلَحَكَ اللهُ- بِحَدِيثٍ يَنْفَعُ اللهُ بِهِ سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم»، فَقَالَ: «دَعَانَا رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَبَايَعْنَاهُ، فَكَانَ فِيمَا أَخَذَ عَلَيْنَا أَنْ بَايَعَنَا عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فِي مَنْشَطِنَا وَمَكْرَهِنَا وَعُسْرِنَا وَيُسْرِنَا وَأَثَرَةٍ عَلَيْنَا وَأَنْ لَا نُنَازِعَ الْأَمْرَ أَهْلَهُ»، قَالَ: «إِلَّا أَنْ تَرَوْا كُفْرًا بَوَاحًا عِنْدَكُمْ مِنَ اللهِ فِيهِ بُرْهَانٌ.»

"Cunâde b. Ebî Umeyye'den, demiştir ki: Ubâde b. es-Sâmit'in yanına vardık ki, o [zaman] hasta idi. Kendisine: "Allah sana âfiyet/hayırlar versin. Bizlere, Resûlullah (s.a.v.)'den duyduğun, Allah'ın [bize kendisiyle] fayda ihsân edeceği bir hadîs anlat" dedik. Şöyle dedi: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bizleri çağırdı ve biz de Ona biat ettik. [Biat şartları kapsamında] bizden aldığı sözler arasında şunlar da vardı: Neşeli ve kederli, zorluk ve kolaylık [gibi] hâllerimizde ve gayrımızın bize tercîh edildiği [/hakkımız konusunda kusûr gösterildiği] zamanlarda dinleyip itâat etmek ve emir [/iktidâr] sâhibleriyle [iktidârları dolayısıyla] çekişmemek üzerine biat ettik. [Ayrıca Resûlullah (s.a.v.)]: «[İktidâr sâhiblerinde] apaçık bir küfür görmeniz ve bu konuda elinizde Allah katından [gelmiş bulunan kesin] bir delîl olması hâli müstesnâ!» buyurdu."

"Şeyh [/Allâme] Takî el-Usmânî" şöyle demiştir: ("Ve en-lâ nunâzi'a'l-emre ehlehu /ve emir sâhibleriyle çekişmemek" kavli, yani emîrin [/idârecinin] emîrliği [/iktidârı, idâresi] dolayısıyla kendisiyle çekişmemek... demektir. [İmâm] Ahmed, Umeyr b. Hâni'in, Cunâde'den naklettiği rivâyet yolunda şu *ziyâde*ye yer vermiştir:

«وَإِنْ رَأَيْتَ أَنَّ لَكَ فِي الْأَمْرِ حَقًّا فَلَا تَعْمَلْ بِذَلِكَ الظَّنِّ، بَلْ اِسْمَعْ وَأَطِعْ، إِلَى أَنْ يَصِلَ إِلَيْكَ بِغَيْرِ خُرُوجٍ عَنِ الطَّاعَةِ.»

«Yönetim (el-emr) konusunda bir hakkının olduğunu düşünsen de o zanla hareket etme; bilakis [o hak] sana itâat dâiresinin dışına çıkmadan ulaşıncaya kadar dinle ve itâat et.»

Hibbân b. Ebi'n-Nadr*'ın* rivâyetinde ve İbn Hibbân ile Ahmed'in kayıtlarında *şu ziyâde*ye de yer verilmiştir:

«وَإِنْ أَكَلُوا مَالَكَ وَضَرَبُوا ظَهْرَكَ.»

«Mâlını yeseler de, sırtına vursalar da.» *Fethu'l-Bârî'de* de (13/8) geçtiği gibi...

«İllâ en terev kufren bevâhen/apaçık bir küfür görmeniz ... hâli müstesnâ» kavline gelince; (bevâh) ba ile vav'ın fethasıyla, yani, zâhir [/bariz, açık, görünür]... demektir. Bu da "Bâhe bi'ş-şey'i yebûhu bihi bevhan ve bevâhen" sözlerinden alınmıştır ki, kişinin bir şeyi açığa vurması ve yayması demektir. Bazı rivâyetlerde ise vav yerine ra ile "berâhen" şeklinde gelmiştir ki, o da bu anlama yakındır. "el-Berâh"ın aslı, üzerinde binâ olmayan ve kimsenin yaşamadığı boş/çorak arazi demektir. Yine "el-berâh", "beyân" anlamınadır denilmiştir. Nitekim "Beriha'l-hafâu" denilir ki, gizlilik

kalkmak, bilinmek, aşikâr olmak manasınadır. Hadîsin Taberânî'deki rivâyetinde, "kufren surâhen" [sarîh, açık bir küfür] şeklinde geçmektedir. *Fethu'l-Bârî'de* (13/8) geçen açıklamaların özeti budur.

"**Zâlim İmâmlara/İdârecilere Karşı Kıyâma Kalkışma Meselesi:**

"Cumhûr-i ulemâ, bu hadîsi, kendisinden apaçık bir küfür hâli zuhûr etmediği müddetce zâlim veya fâsık sultâna karşı kıyâma kalkışmanın câiz olmadığına delîl almışlardır. el-Hâfız [İbn Hacer] *Fethu'l-Bârî*'de (13/7) şöyle demiştir: "İbn Battâl şöyle demiştir: Hadîste, zulüm de etse sultâna karşı kıyâma kalkışmanın terkine dâir delîl vardır. Fukahâ, mütegallib sultâna itâat etmenin ve onunla birlikte cihâda çıkmanın vâcibliği, aynı şekilde ona itâatin ve ona karşı kıyâma kalkışmaktan el çekmenin daha hayırlı olduğu konusunda ittifâk etmişlerdir. Zîrâ böyle bir durumda, kan dökülmesi önlenir ve ahâli yatıştırılır. Buna dâir delîlleri ise işbu hadîs ve bunu destekleyen başka rivâyetlerdir. Bundan, sadece sultânın apaçık küfre düşmesi hâlini istisnâ tutmuşlardır. Bu durumda ona itâat câiz olmaz. Bilakis gücü yetenlerin ona karşı cihâd etmesi vâcib olur."

"Belki bazı insânlar bundan, İslâm'ın adıyla müsemma olduğu müddetce zâlim İmâma karşı hiçbir şekilde kıyâm edilemeyeceği, bunun asla câiz olmadığı gibi bir şey anlayabilirler. Mesele böylesine mutlak/genel değildir. Özellikle de İmâm Ebû Hanîfe'nin (r.) mezhebinde:

"İmâm Ebû Bekr el-Cessâs (r.) *Ahkâmu'l-Kur'ân*'da (1/70) ve Allah'ın, «...Benim ahdime zâlimler nâil olamaz» (2/el-Bakara, 124) kavli sadedinde şöyle demektedir:

"Onun (yani **Ebû Hanîfe**'nin) mezhebi, zâlimlere ve zâlim idârecilere karşı savaşmakla meşhûr idi. İşte bu yüzden el-Evzâî, "[Görüşlerine dâir] Her konuda Ebû Hanîfe'ye tahammül ettik, en sonunda bize kılıçla geldi" yani [Evzâi] zâlim[idâreci]lere karşı savaşmakla ki, "bu konuda onu taşıyamadık" [demek istemiştir]... ... Onun, Zeyd b. Ali meselesindeki tavrı, ona mâl taşıdığı, ona destek olmaları ve onunla birlikte savaşmalarının vâcibliğine dâir insânlara gizli bir şekilde fetvâ verdiği; aynı şekilde Abdullah b. Hasen'in iki oğlu Muhammed ve İbrâhîm'le ilgili durumu da meşhûrdur."

"el-Cessâs'ın işâret ettiği, Zeyd b. Ali'yle ilgili meseleye gelince; târîhcilerin zikrettiği kadarıyla olay şudur: Zeyd b. Ali, Ümeyye Oğullarına karşı kıyâma kalkıştığında İmâm Ebû Hanîfe mâlıyla ona destek vermiştir. el-Muvaffak, *sened*iyle şunu rivâyet etmiştir: "Zeyd b. Ali, kendi yanında yer almaya davet etmek üzere Ebû Hanîfe'ye bir elçi göndermişti. Ebû Hanîfe onun elçisine şöyle demişti: "Eğer insânların onu yarı yolda koymayacaklarını ve onunla birlikte sâdıkane bir kıyâma kalkışacaklarını bilsem, ona tâbi olur ve kendisiyle birlikte ona muhâlefet edenlere karşı savaşırdım. Zîrâ o bir hak İmâmdır. Ama ben, insânların, babasını yarı yolda koydukları gibi onu da yarı yolda koymalarından korkarım. Velâkin ben mâlımla ona destek olurum, o da kendisine muhâlefet edenlere karşı bununla kendini takviye

eder." Yine [Zeyd b. Ali'nin] elçisine: "Mazeretimi ona bildir" demiş ve kendisine onbin dirhem göndermişti." Sonra el-Muvaffak şöyle demiştir: "Bundan başka bir rivâyette ise, ["] o günlerde yaşadığı bir hastalık dolayısıyla mazeret beyânında bulunmuş ve böylece ondan geri kalmıştı, ["] diye geçmektedir. Başka bir rivâyette ise, onunla birlikte cihâd etmek sorulduğunda, "Onun çıkışı, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Bedir Günü'ndeki çıkışına benzer" dediği, kendisine, "Peki, neden ondan geri kaldın?" diye sorulduğunda ise, "Elim altında olan ve insânların bana bıraktığı bazı emânetler dolayısıyla... Bunları İbn Ebî Leylâ'ya emânet vermeyi istedim, bunu kabûl etmedi. Emânetleri zâyi etmiş bir hâlde öldürülmekten korktum" diye cevâb verdiği ve Zeyd b. Ali'nin katli her anıldığında ağladığı geçmektedir." Bkz. el-Muvaffak el-Mekkî, "Menâkıbu'l-İmâmi'l-A'zam" (1/260-261)

"Muhammed en-Nefsu'z-Zekiyye ve kardeşi İbrâhîm b. Abdullah'la ilgili kıssasına gelince; Bu ikisi Mansûr'a karşı kıyâma kalkışmışlardır. el-Mekkî, *el-Menâkıb*'da (2/84), Ebû Hanîfe'nin, insânları İbrâhîm'e katılmaya teşvîk ettiğini ve kendilerine ona tâbi olmayı emrettiğini zikretmiştir. Bundan önce ise, İmâm Ebû Hanîfe'nin, İbrâhîm'le birlikte gazveye çıkmayı elli hacca üstün gördüğünü aktarmıştır. el-Kürdî ise *Menâkıb*'ında (2/22), İmâm Ebû Hanîfe'nin, Mansûr'un ordu komutanlarından biri olan Hasen b. Kahtaba'yı, İbrâhîm b. Abdullah'a karşı koymaktan menedip vazgeçirdiğini zikretmiştir. Denilir ki, Mansûr bu yüzden Ebû Hanîfe'yi zehirletmiştir ve en sonunda vefât etmiştir, Allah ona rahmet etsin.

"Huseyn b. Ali (r.a.) Efendimiz'in, Yezîd b. Muâviye karşısındaki kıssası da malûmdur. Aynı şekilde muttakilerden bir topluluk Haccâc b. Yusûf es-Sekafî'ye karşı kıyâm etmişlerdir.

"Bu konuyla ilgili Şerî nasslara, Fukahâ ve Muhaddislerin görüşlerine mürâcaattan sonra bu naçiz kula -Allah ona mağfiretini yâr etsin- görünen şudur ki, -Allahu a'lem- İmâm'ın fıskı iki kısımdır:

"– Birincisi, [sadece] kendi nefsiyle sınırlı kalandır. Bu durum, ona karşı kıyâma kalkışmayı mubâh kılmaz. "Fâsık veya zâlim imâma karşı kıyâma kalkışmak câiz değildir" diyenlerin görüşü de buna yorulur.

"– İkincisi, [kendi nefisini aşıp etrafa] yayılandır. Bu ise küfrün görünümlerini tervîc ve değerlerini ikâme etmesi; onun kânûnlarını yürürlüğe koyup yerleştirmesi; Dîn'in hükümlerini küçümsemesi; gücü yettiği hâlde Allah'ın Şerîatı'nı, onu çirkin gördüğü için hükme koymaktan imtinâ etmesi; Allah'ın Şerîatı dışındaki şeyleri ona üstün görmesi gibi yollarla olur ki, işte bu *küfr-i bevâh*, apaçık küfür demektir. Böyle bir hâlde ve şartları gereğince ona karşı kıyâm etmek câiz olur.

"Bu konuda gördüğüm en güzel açıklama hocalarımızın hocası, ümmetin bilgesi Eşref Ali et-Tehânevî'nin (r.) "Cezlu'l-Kelâm Fi Azli'l-İmâm" adlı risâlesinde yer alan enfes ifâdeleridir. Bu risâle, *İmdâdu'l-Fetâvâ* adlı eserin beşinci cildi içinde (s.119-131) yer almaktadır. Allah rahmet etsin, İmâmeti zedeleyip ilga eden durumların yedi kısım olduğunu belirttiği o risâlede yaptığı açıklamaların özeti şöyledir:

"Birinci Kısım: İmâm'ın sebebsiz olarak [kendi] kendisini azletmesidir. *Şerhu'l-Mekâsıd*'da (2/282) geçtiği gibi bu konuda ihtilâf vardır.

"İkinci Kısım: İmâmet vazîfelerini yerine getirmesini engelleyecek, delilik, körlük, sağırlık, dilsizlik gibi hâllerin kendisine ârız olması... veyahut kurtuluşuna ümîd beslenmeyen bir esârete uğramasıdır. Bu durumda İmâmet akdi çözülür ve bu hâllerin tamâmında İmâm azlolur [İmâmeti düşer].

"Üçüncü Kısım: Küfre düşmesidir. Bu, *tekzîb* ve *inkâr küfrü* veya *inâd* ve *muhâlefet küfrü* veya dînin emirlerini çirkin görme ve küçümseme küfrü olsun fark etmez. Böyle bir durumda İmâm azlolur [İmâmeti düşer], İmâmet akdi çözülür. Eğer İmâm olarak kalmakta ısrâr ederse, Müslümanların, buna güç yetirmeleri şartıyla, onu azletmeleri kendilerine vâcib olur. Velâkin bu konuda, o küfür hâlinin üzerinde ittifâk bulunması şart koşulur. Delîli ise "Bu Bölümün Hadîsi"nde geçen Hz. Peygamber (s.a.v.)'in, «Apaçık bir küfür görmeniz ve bu konuda elinizde Allah katından [gelmiş bulunan kesin] bir delîl olması hâli müstesnâ!» kavlidir. Aynı şekilde küfrün kesinliği de şart koşulur. Yine küfrün ondan kesin bir şekilde, gözle görülmüş gibi sâdır olması da şart koşulur. Bu konuda zanna dayalı rivâyetlerle yetinilmez. Delîli ise Hz. Peygamber (s.a.v.)'in, «İlla en terev/görmeniz ... müstesnâ» kavlidir. Bundan maksad, gözle görmektir ki delîli de bunun *tek* bir *mefûle müteaddî olma*sıdır. Ayrıca sultândan sâdır olan şeyin küfür olup olmadığı veya küfre delâlet edip etmediği veya söz ve hâl karîneleriyle sübûtu veya ondan sâdır olan küfrün kesinliği konusundaki görüşlerde ihtilâf vukû bulabilir. Bu türden ihtilâfların vukû bulduğu hâllerde, Allah'la kendisi arasında doğru olduğuna inandığı görüşüyle amel eden herkes, bir müctehid ve mazûr kabûl edilir. Dolayısıyla da eleştiri oklarını ona doğrultmak câiz olmaz. Böyle bir hâlde, İmâma karşı kıyâma kalkışmanın vâcibliği, *kudret* [/buna güç yetirme] ve böyle bir İmâmın kalmasından daha büyük zararlara yol açmama şartına bağlıdır. Şerîf el-Curcânî, *Şerhu'l-Mevâkıf*'da (8/353) şöyle demektedir: "Ümmetin, bunu gerektiren bir sebeb olması hâlinde imâmı hal' ve azl etmesi hakkıdır. Müslümanların ahvâline zarar getiren ve dînin emirlerinin altüst olmasına sebebiyet veren bir hâlin onda bulunması gibi ... ... Eğer onun hal'i, bir fitneye sebebiyet verecek olursa, iki ihtimâlden en az zarar getiren tercîh edilir." En az zarar getirecek iki hâlin tesbîtinde de ihtilâf vukû bulabilir. Herkes, kendisiyle Allah arasında doğru olduğuna inandığı görüşüyle amel eder. Dolayısıyla da birinin ötekini levmetmesi câiz olmaz. Sahâbe, Tâbiûn ve onlardan sonra gelen kimselerin kendi zamanlarında bazı İmâmlara karşı kıyâma kalkışmak konusunda yaşadığı ihtilâflar da bu gibi ictihâdî durumlara hamledilir.

"Dördüncü Kısım: Sultânın, kendi nefsiyle sınırlı kalan, zinâ, içki içmek vb. gibi bir fısk irtikâb etmesidir. Hükmü ise onun nefsiyle sınırlı kalan bu durumda, azlolmayacağıdır [İmâmetinin düşmeyeceğidir]. Ama azli hakeder. Ümmetin üzerine de, eğer bu azle bir fitne terettüb etmeyecekse, onu azletmek düşer. *ed-Durru'l-Muhtâr* [müellifi], İmâmet Bâbı'nda şöyle demiştir: "Fâsıkın [İmâmet makamına]

tayîn[edilmes]i mekrûh görülür ve fitne hâric bundan dolayı azlolunur." İbn Âbidîn bunun hemen altında şöyle demiştir: "'Bundan dolayı azlolunur' kavline gelince, yani eğer işlerse fıskından dolayı azlolunur. Bundan maksad, daha önce gördüğün gibi, azledilmeyi hakettiğidir. İşte bu yüzden, "yen'azil" / azlolur [/İmâmeti düşer] dememiştir." İbnu'l-Humâm, *el-Musâyere*'de şöyle demiştir: "Tayîn edildiğinde âdilken, sonradan zulüm ve fısk işlerse azlolmaz [İmâmeti düşmez]. Bu zorunlu olmamakla birlikte azli hakeder. Eğer fitne doğmayacaksa..." Hulâsa-i kelâm şudur ki, bu durumda, fitne çıkacağından ve kan akıtılacağından ona karşı kıyâma kalkışmak câiz olmaz. (...)

"<u>Beşinci Kısım</u>: Etkisi başkasının mâllarına ulaşan bir fısk irtikâb etmesidir. İnsânlara mâlları üzerinde[n] zulmetmesi gibi... Ama böyle bir durumda cevâz şübhesiyle te'vîl yoluna gidilir. Örneğin âmmenin maslahatını öne sürerek insânlar üzerine vergiler koyabilir. Hükmü ise bu durumda, bundan dolayı azlolmayacağıdır [İmâmetinin düşmeyeceğidir]. Kendisine itâat etmek vâcibdir ve bundan dolayı ona karşı kıyâma kalkışmak câiz olmaz. İbn Âbidîn'in ifâdelerinde geleceği gibi...

"<u>Altıncı Kısım</u>: İnsânlara mâlları üzerinde ve bu konuda bir te'vîli veya cevâz şübhesi olmaksızın zulmetmesidir. Hükmü ise mazlûm için, onun bu zulmünü, velev kıtâl yoluyla olsun, bertaraf etmesinin câiz olduğudur. Buna sabretmek de câizdir ve bundan dolayı sevâba da nâil olu(nu)r. Ayrıca bu kıtâl hâli, İmâma karşı kıyâma kalkışmak demek değildir. Bilakis mâlı savunmaktır. Eğer İmâm, zulmetmekten geri durursa kıtâlden geri durmak vâcib olur. İbn Âbidîn, *Fethu'l-Kadîr*'den nakille şöyle demiştir: "İmâma karşı kıtâlden el çekmeye gücü yeten herkesin bundan geri durması vâcibdir. Ona karşı kıtâle kendilerini mecbûr görmeleri hâli müstesnâ ki, onlara veya başkalarına, içinde şübhe olmayan bir şekilde zulmetmesi bu kabîldir... ... Zulmedip etmediği şübheli olan durumlar ise bunun aksinedir. İmâm'ın onlara, bunları alıp da kendilerine bundan dolayı zarar eriştirdiği, ama bunlarla daha genel zararları defettiği bazı vergiler yüklemesi gibi..." Bu, zulmü kendi nefsinden uzaklaştırmak için kıtâlde bulunan mazlûmun hükmüdür. Peki, başkasının, İmâma karşı, böyle bir mazlûma yardım etmesi câiz midir? Âlimlerin bu konudaki ifâdeleri farklıdır. *Fethu'l-Kadîr*'de, başkasının, İmâm onun hakkını verinceye ve zulmünden vazgeçinceye kadar, böyle bir mazlûma ve kıtâlde bulunan böyle bir kişiye yardım etmesinin vâcib olduğu kayıtlıdır. *Câmi'u'l-Fusûleyn*'de, *el-Mubteğâ*'da ve *es-Sirâc*'da ise insânların, ne sultâna ne de onlara yardım etmelerinin gerekmediği kayıtlıdır. İbn Âbidîn ise eğer İmâmı zulmünden vazgeçirme imkânı sözkonusuysa, insânların onlara yardımı vâcibdir, aksi hâlde değildir, şeklinde iki görüş arasında muvâfakat yoluna gitmiştir. Bkz. *Reddu'l-Muhtâr*, Bâbu'l-Buğât (3/341). Böyle bir hâlde sabrın daha evlâ olduğu meselesi ise, Huzeyfe b. el-Yemân (r.a.) hadîsinde ve haber verdiği 'zâlim imâmlar' bahsinde gelecektir. Nitekim orada şöyle geçmektedir: "Dedim ki: "Peki, ben o zamana ulaşacak olursam ne yapayım ey Allah'ın Resûlü?" «Dinleyip itâat edersin. Sırtına vursa da, mâlını alsa da

dinle ve itâat et!» buyurdu." Resûlullah (s.a.v.)'in, «Dinle ve itâat et» kavlinden murâd, kıyâma kalkışmaktan nehiydir. Zulmü bertaraf etmek için kıtâlin cevâzı ise cânı ve mâlı korumak için kıtâli mubâh kılan hadîslere mebnîdir. Bu nevi bir kıtâl, bir yönüyle kalkışmaya benzese de, dîni muhâfaza için bunu terk etmek daha evlâdır.

"Yedinci Kısım: İmâmın, insânların dînine etki eden bir fısk irtikâb etmesi [ve] insânları günahlara zorlamasıdır. Hükmü ise [konuya ilişkin] mahallinde açıklanan zorlamanın hükmüdür. Bu zorlama, bazı durumlarda ya hakîkaten ya da hükmen küfr*ün* dâiresine girer. İslâm Şerîatı'yla çatışan kânûnları tatbîkte ısrâr etmesi böyledir. Bunu, ya bu kânûnları, Allah'ın Şerîatı'na üstün gördüğü için yapmasıdır -ki bu apaçık küfürdür- ya da gevşeklik ve tembellik dolayısıyla Allah'ın Şerîatı'nı tatbîkten geri durması; bunu da, Şerîat'ın hilâfına amelde devâmlılığın insânların kalblerinde Şerîat'a karşı bir istihfâf doğuracağını zann-ı gâlible bilerek yapmasıdır ki, böyle bir gevşeklik ve tembellik, işleyeninin tekfîr edildiği apaçık bir küfür [hâli] olmasa bile küfür hükmü dâhilindedir. Delîli ise fakîhlerin, bir belde ehli ezân okumayı terk ederse onlara karşı savaşmak helâl olur, yönlü ifâdeleridir. Zîrâ ezân Dîn'in işâretlerindendir. Bunu terk etmekte ise onu açıkça hafîfe almak sözkonusudur. Bkz. *Reddu'l-Muhtâr*, Bâbu'l-Ezân (1/384) İşte o zaman, işbu Yedinci Kısım, Üçüncü Kısma ilhâk olunur ki, o da apaçık küfürdür. Bu durumda ise İmâma karşı kıyâma kalkışmak, daha önce tafsîlâtıyla geçen hüküm dâiresinde câiz olur.

"Ayrıca kıyâma kalkışmanın Üçüncü ve Yedinci kısımdaki vâcibliği, kudret ve mukâvemet şartına bağlıdır. Yine bu iki kısımdaki kıyâmın cevâzı ise, İmâmet yetkisinin, kendisinde İmâmet şartları bulunan sâlih bir adama verilmesi imkân ve umudunun varolması şartına bağlıdır. Yoksa yetki bir zâlimin elinden öbür zâlimin eline geçerse veya kâfirlerin Müslümanları istîlâ etmesi gibi bazı sonuçlar*ı* doğurursa, bu iki durumda da kıyâma kalkışmak câiz olmaz.

"Efendimiz Huseyn b. Ali'nin (r.a.), Yezîd b. Muâviye'ye karşı kıyâma geçmesi, İmâm Ebû Hanîfe'nin, kendi dönemlerinin sultânlarına karşı kıyâm eden Zeyd b. Ali'ye, Muhammed en-Nefsu'z-Zekiyye'ye ve İbrâhîm b. Abdullah'a destek vermesiyle ilgili rivâyetler ise Üçüncü veya Altıncı veya Yedinci kısma hamledilir. Kıyâma kalkışmayı mubâh kılan durumları tayîn noktasında görüşlerin farklılaşabileceğini ve bu konuda ihtilâf vukû bulabileceğini ise daha önce zikretmiştik. En doğrusunu ise Allah Subhânehu ve Teâlâ bilir.") (*Tekmiletu Fethi'l-Mülhim*, c.3, s.326-331, alıntımız buraya kadardı).

Daha önce de dediğimiz gibi, bizler, yöneticilerimizin -riddet biçimleri içinden- apaçık iki büyük küfür hâliyle karşı karşıyayız ki şunlardır:

—Allah'ın [ahkâmı] karşısında yasamada bulunmak, Allah'ın Şerîatı'nı beşer kânûnlarıyla değiştirmek ve Allah'ın indirdiğini bırakıp bunlarla hükmetmek...!

—Yahûdî, Hıristıyan -ve bunlardan başka- kâfirleri dost edinmek ve onlarla birlikte, yine onların çıkarları yolunda Müslümanlara karşı savaşmak...!

Bunlar ve bunlardan gayrı işlemiş oldukları küfrü gerektiren envaiçeşit sözlü ve fiilî hâller, aynı şekilde Müslümanların dîninden çıkışı getiren sebebler meyanında peydahladıkları bütün şeyler, onlara karşı kıyâma kalkışmayı, onlarla savaşmayı ve onları öldürmeyi -geçen delîllerden de anlaşıldığı üzere- icmâ ile vâcib kılar.

İdârecinin Aslen Kâfir veya Sonradan Mürted Olması Hâlinde Doğan Zorunlu Sonuçlar:

1- Velâyet [/hâkimiyyet] hakkının düşmesi ve İmâmetinin butlâna uğraması...!

2- Silâhlı olarak ona karşı kıyâm ve onu hal‘ etmenin vâcib olması...!

3- Riddetinden dolayı katlinin vâcib olması...! [Nitekim] Resûlullah (s.a.v.), «Kim dînini değiştirirse onu öldürün! » buyurmuştur. ([İmâm] Ahmed rivâyet etmiştir.)

4- Onu silâhla korumak isteyen herhangi bir tâife olursa, onlara karşı kıtâlin vâcib veya câiz olması...!

5- Onu dinlememenin, ona itâat etmemenin ve ona [vergi, destek vs. için] mâl toplamamanın vâcib olması...!

6- Ona yardım etmemenin, onun yanında çalışmamanın ve Allah'ın indirdiği dışında şeylerle hükmetme cürmüne iştirâk etmemenin vâcib olması...!

7- Bütün ahidleri, mîsâkları, anlaşmaları ve emânlarının butlâna uğraması...! Zîrâ artık o, Müslümanları temsîl etmemektedir.

8- Onun yerine Müslüman bir İmâm'ın derhâl tayîn edilmesinin ve yukarıda geçen haklar ve vecîbeler doğrultusunda ona itâat gösterilmesinin vâcib olması...!

İdârecinin irtidâdı meselesi ve bunun üzerine terettüb eden: hakların yitirilmesi, idârî yapının ve birimlerinin fesâda uğraması, dolayısıyla da cânların, mâlların ve nâmûsların tehlikeye maruz kalması; aynı şekilde kâfirlerin taşkınlık göstermesi, zâlimlerin yükselmesi, müfsid ve fâsıkların hüküm sürmesi; kâfir ve dînsizlerden oluşan dış düşmanların ve onlarla birlik olan münâfıkların tasallutu, bunun netîcesinde yurtların viran ve kulların perişan edilmesi, evet, bütün bunlar, Şerîat'ın bu konularda hükümler, emir, nehiy ve yükümlülükler belirlemediği ferî veya ikincil derecede meseleler değildir. Nasıl böyle olabilir ki Allah Teâlâ, şöyle buyuruyor:

...وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ تِبْيَٰنًا لِّكُلِّ شَىْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾ ﴿سورة النحل﴾

«...Sana [bu] Kitâb'ı <u>her şey için apaçık bir beyân</u> ve bir hidâyet ve bir rahmet ve Müslümanlar için bir müjde olmak üzere [peyderpey] indirdik.» (16/en-Nahl, 89)

Bu, avâmı havâsıyla insânların çoğu*nluğu* günümüzde bunu ihmâl etmiş olsa bile, son derece önemli temel bir meseledir.

Burada, hem ilim ehlinin hem de onların takîbcilerinin pek çoğu arasında yayılan tehlikeli bir duruma dikkat çekmemiz de bir zorunluluktur. Şöyle ki: Onlar, Şerî

delîller doğrultusunda -günümüz itibâriyle- idârecinin küfrüne/küfre girdiğine -ki bu durum artık körlerin bile her hâlleriyle görebildiği bir şeydir- inansalar veya buna kâil olsalar bile, yine de idârecinin küfrü üzerine terettüb eden -ve yukarıda geçen- durumları ikrâr aşamasına intikâl etmemektedirler. Onların, idârecinin *küfür üzre olduğunu* kabûl etmekle birlikte, onun yanında çalışmaktan, makâm-mevki işgal etmekten, idârecinin küfür üzerine kurulu yasama, yürütme, yargı gibi kurumlarına girmekten geri durmadıklarını, dahası, Müslümanları biçse de, adâletle emreden [adâletli olmayı tavsiye eden] insânları katletse de onun safında ve onun bayrağı altında savaştıklarını görürsünüz.

Bu durum, çoğu Müslüman ülkede yüz gösteren ve varlığını dayatan bir belâdır. Buna dâir sebebler, pek çok olsa bile *en* nihâyetinde Müslümanların genel ve özel kesimleri arasındaki cehâlete veya âcizliğe dayanmaktadır. Nitekim onlar ne Allah'ın düşmanlarına destek olan o kâfir idârecilere karşı kıyâma kalkışmakta ve ne de onlara karşı savaşmaktadır. Dolayısıyla onlar, ya onlara karşı kıtâlin vâcibliğinden habersiz câhillerdir ya da bu vâciblik hâlini bilip onayladıkları hâlde âcizlik iddiâsına sığınan kimselerdir.

İşbu hâle ilişkin sebebleri ve öne sürdükleri âcizlik iddiâsını tahkîk ettiğimizde, hakîkatin, bunun tam aksi [bir istikamette] olduğunu ve bütün açıklığıyla kendini gösteren asıl sebebinse Hz. Peygamber (s.a.v.)'in iki kelimede özetlediği hakîkat içre yattığını görürsünüz. Nitekim Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in haber verdiği gibi ümmeti "vehen" vurmuştur ki Ebû Dâvûd'un rivâyet ettiği hadîste şöyle buyurmuştur:

«Milletlerin, çağrışıp çanağına üşüşen oburlar gibi sizin üzerinize üşüşecekleri zamanlar yakındır.» Birisi: "O gün bizim [sayıca] azlığımızdan mı [böyle olacak]?" dedi. [Resûlullah (s.a.v.)]: «Bilakis siz o gün çok olacaksınız, ama selin üzerindeki köpük [/çerçöp] gibi... Allah, düşmanlarınızın göğsünden size karşı duydukları korkuyu çekip çıkaracak ve Allah sizin kalblerinize 'vehen' atacak» buyurdu. Yine birisi: "Ey Allah'ın Resûlü, vehen nedir?" dedi. [Resûlullah (s.a.v.)]: «Dünya sevgisi ve ölümden nefrettir» buyurdu."

Hiç şübhesiz Allah'ın kendilerine rahmetini yâr ettikleri hâricinde bütün insânlar, avâmı havâsıyla, dünyayı sever ve ölümden nefret eder olmuştur. Dolayısıyla da milletler çağrışıp onların üzerine üşüşmüştür. Bunun bir netîcesi olarak da yöneticilerinin eliyle dar bir maîşete, pek sıkıntılı bir yaşama mahkûm edilmişlerdir. Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi:

«Her kim de zikrimden yüz çevirirse ona dar bir maîşet [/pek sıkıntılı bir yaşam] vardır ve onu Kıyâmet Günü kör olarak haşrederiz.» (20/Tâ-Hâ, 124)

Oysaki ölümle gelen hayât, mahkûmu oldukları o yaşamdan daha evlâdır.

Ahkâm-ı Diyâr Meselesi: Acaba o bir Dârü'l-İslâm mıdır? Yoksa Dârü'l-Küfr mü?

Yöneticinin küfrü ve Allah'ın Şerîatı ile hükmetmenin ortadan kalkması vâkıası üzerine terettüb eden son derece önemli bir husûsa da işâret etmemiz gerekiyor ki bu, Ehl-i İslâm'ın üzerinde icmâ ve Ehl-i Sünnet'in Dört Mezhebinin de üzerinde ittifâk ettiği bir husûsdur. Şöyle ki: Kâfir birinin, Allah'ın indirdiği dışında şeylerle hükmettiği ülkelerin üzerinden Dârü'l-İslâm sıfatı kalkar.. [Bu ülkelerin] umûm ehli/veya geneli Müslüman olsa da [böyledir]. Allah kendilerine rahmet etsin İslâm fukahâsının tasnîfine bakan bir kimse açık ve öz(et) [şöyle] bir netîceye ulaşır: Bir Diyâr'ın, acaba o bir Diyâr-ı İslâm mıdır yoksa bir Diyâr-ı Küfr mü şeklindeki hükmü, o diyârda üstün/hâkim olan-ona hükmeden ahkâma bağlıdır.

Eğer o diyârda İslâm ahkâmı üstünse-kendisine o ahkâm hükmediyorsa orası bir Diyâr-ı İslâm'dır. Yok eğer o diyârda küfür ahkâmı üstünse-kendisine o ahkâm hükmediyorsa bu durumda orası bir Diyâr-ı Küfr'dür.

[Bu konuda] o diyârın ehlinin dînine bakılmaz/bundan sarf-ı nazar edilir. Yine bu konuda İslâm fukahâsının söylediği bazı şeyler şöyledir:

[Bir] Hanefî [âlimi olan] el-**Kâsânî**, *Bedâiu's-Sanâi'*de (c.9/s.375) şöyle demiştir:

("**Her Dâr [:diyâr-yurt], ya İslâm'a ya da küfre izâfe olunur**. Bir Dâr'ın İslâm'a izâfe olunması, orada İslâm ahkâmının tatbîk edilmesiyle mümkün olur. Küfre izâfe olunması ise orada onun ahkâmının tatbîk edilmesi dolayısıyladır.")

Hanbelî Kâdı Ebû Ya'lâ şöyle demiştir:

("**İslâm ahkâmı karşısında hâkimiyyetin küfür ahkâmında olduğu her D*iy*âr kâfirlerin yurdudur[:bir Dârü'l-Küfr'dür]**.") (*el-Mutemed fî Usûli'd-Dîn*, s.276)

İmâm İbnu'l-Kayyim (r.), *Ahkâmu Ehli'z-Zimme* adlı kitâbında (c.1, s.166) şöyle demiştir:

("**Cumhûr[-i ulemâ] şöyle demiştir: Dâru'l-İslâm, Müslümanların girdiği ve İslâm ahkâmının uygulanmış olduğu yerdir. İslâm ahkâmının uygulanmadığı yerler ise Dâru'l-İslâm değildir. [Dâru'l-İslâm] Oraya bitişik olsa da...**")

Binâenaleyh Diyâr, İslâm nokta-i nazarınca iki çeşit ve her çeşit de iki kısımdır:

1- Diyâr-ı İslâm: Ahâlisinin çoğu Müslümandır; Allah'ın Şerîatı ile hükmeder.

2- Diyâr-ı İslâm: Ahâlisinin çoğu kâfirdir; Allah'ın Şerîatı ile hükmeder.

3- Diyâr-ı Küfr: Ahâlisinin çoğu Müslümandır; Allah'ın Şerîatı ile hükmetmez.

4- Diyâr-ı Küfr: Ahâlisinin çoğu kâfirdir; Allah'ın Şerîatı ile hükmetmez.

● Birinci çeşit: Bir zamanlar *İslâm* Şerîatı'n*ın* hükmü altında olan İslâm ülkeleri gibi.. Meselâ Afganistan'da Tâlibân hükûmeti döneminde Şerîat'ın hükmü altında yaşanan buna bir örnektir.

● İkinci çeşit: Müslümanların fethettiği ve kendisine İslâm ile hükmettikleri, ama ahâlisinin kendi kâfir dînleri üzere kaldığı, cizye ödedikleri, kendilerine İslâm Şerîatı ile hükmolunduğu ülkeler gibi ki bunun günümüzde bir örneği yoktur.

● Üçüncü çeşit: Günümüzde Müslümanların geri kalan ülkeleri örneğinde olduğu gibi ki bunların ahâlisinin çoğu Müslümandır; ama yöneticileri, tâğûtların şerîatıyla hükmeden ve Allah'ın düşmanlarına dostluk-bağlılık gösteren mürted kâfirlerdir.

● Dördüncü çeşit: Günümüzde aslî kâfirlerin ülkelerinin geneli gibi ki bu ülkelerin ahâlisi kâfirdir ve kendilerine çeşitli küfür *kânûnlarıyla* hükmetmektedirler. Avrupa, Amerika, Hindistan, Çin vs. gibi...

***

[3-] 4.
Ahkâm-ı Şerîat, Müslümanlardan Kâfirlerle Birlik Olan ve Müslümanlara Karşı Onlara Yardım Eden Kimsenin Küfür ve Riddetini İcmâ Yoluyla Takrîr Eder ve Ona Karşı Savaşmayı Vâcib Kılar

Her birliği ve/ya her topluluğu birbirine bağlayan ve etrafında kenetlendikleri birtakım bağları, değerleri vardır. Bunların en önemli bazıları şunlardır:

Kendisine inandıkları bir inanç manzûmesi... Çevresinde halelendikleri ve [onun için] birlik oldukları bir nitelik veya maslahat... Yahut komutası altında birleştikleri, onun emirleri ve istişâresi doğrultusunda hareket ettikleri bir önder veya önderlik... Yahut [gölgesi] altında savaştıkları bir bayrak... Yahut gerçekleşmesi için çalışıp çabaladıkları ortak bir hedef...

Herhangi bir insân öbeğinin bünyesinde bu tür*den* özellikler var olursa, onlara cemâat/topluluk adı verilir. Yahut onlara, şerî ıstılâhtaki isimlendirme ile "**tâife**" denilir. Eğer onların bir kuvveti, şevketi ve kendilerini savunma mukâvemeti varsa onlara "şevketi ve mukâvemeti olan bir tâife" denilir. Eğer bu tâife, İslâm ve Îmân üzere bir araya gelirse kendilerine "**Îmân ve İslâm Tâifesi**" adı verilir. Yok, eğer İslâm'ı nakzeden esâslardan biri üzerin*de* birleşirlerse kendilerine "**Riddet** [veya **Mürted**] **Tâifesi**" denilir. Nitekim Hz. Ebû Bekr (r.a.) dönemindeki mürtedlerin hâli buna bir örnektir. Yine böyle bir kesim, asıl itibâriyle kâfir iseler kendilerine "**Küfür Tâifesi**" adı verilir. İslâm'a bağlı olmalarına rağmen bir Meşrû İmâma karşı isyâna kalkışırlarsa bu durumda kendilerine "**Bâğî Tâife**" denilir. Yok, eğer yağma, çalma-çırpma ve katliâm için isyân ederlerse kendilerine "**Fesâd Tâifesi**" adı verilir. ilh...

Bu kabîl tâifelerin, baskın vasıfları [veya öne çıkan bâriz özellikleri] dolayısıyla isimlendirileceği bedîhîdir. Aralarında o vasfa mutâbık olmayan birtakım ferdlerin bulunması bu hâli değiştirmez. Meselâ içlerinden herhangi birinin, onların [gerçekte kim ve] ne olduğu konusunda câhil veya onlarla beraber olmaya zorlanmış veya şahsî çıkarı, akrabalık taassubu veya başka herhangi bir sebeble bir araya gelmiş olması gibi... İslâm tâifesi içinde, kendilerinden olmayan münâfıkların var [olduğu ve de] olabileceği kuşkusuzdur. Nitekim Müslümanların târîhinde bu vâkıa genel anlamda yaşanmıştır. Hattâ Hz. Peygamber (s.a.v.)'in ordusu bile bundan sâlim kalamamıştır. Aynı şekilde Müslümanların safında, kendi çıkarı için yer alan ve dünyalık için İslâm'a müntesibliğini ilân eden kimseler de bulunabilir. Buna karşın kâfirlerin tâifesi içinde, onlarla birlikte olmaya zorlanmış veya cehâleti dolayısıyla onların hâli kendisine kapalı kalmış bir Müslüman da olabilir. İşbu istisnâ hâl*i*, bâğî, müfsid, mürted ve kâfir tâifeler içinde var olan bazı şâz kimseler hakkında da söz konusu olabilir. Ama bu gibi şâz kimselerin o tâifenin içinde veya onların bayrağı altında veya onları bir araya getiren bağ dâiresinde olması, kendilerini o tâifeyle ilgili genel hükme [birebir] dâhil etmeyebilir. Ayrıca böyle bir tâifeye verilecek şerî isim ve haklarındaki şerî hüküm, aralarındaki o şâz kimseler dolayısıyla değişmez. Şerîat'ın

hükmüne göre, bu tâifelerden her biri için geçerli şerî hükme tâbi olmak gerekir ki, îmân ehli tâifeler karşısında vâcib olan, onlara dostluk ve yardımdır. Küfür ve riddet tâifeleri karşısında vâcib olan, onlardan berîlik ve onlara düşmanlıktır. Şer ve fesâd ehli tâifeler karşısında vâcib olan ise, onların karşısında -Müslümanların dînine, nâmûslarına, mâllarına veya cânlarına saldırdıklarında- müdâfaa ve kıtâldir.

Tâife mefhûmu ve aralarındaki şâz kimselerle birlikte onlar hakkında geçerli genel hükümle ilgili îzâhâtı yaptıktan sonra, İslâm'a müntesib olup da kâfirler ve mürtedlerle birlik olanlarla, aynı şekilde kâfir, mürted veya benzeri tâifelerle birlikte Müslümanlara karşı savaşanlarla ilgili sorunu irdelemeye geçebiliriz. Özellikle de hükûmet*ler* bazında ve onu savunmak yolunda icrâ-i faâliyyette bulunan, mürted yöneticilerin çıkardığı emirler doğrultusunda Müslümanlara karşı savaşan -asker, polis, istihbârât gibi askerî ve güvenlik yahut bilumûm kolluk kuvvetleri yahut silâhlı ve silâhlı sayılabilecek bütün birimlerde çalışan- kimselerin durumunu ele alabiliriz.

Acaba asıl itibâriyle İslâm dînine müntesib olan o kimseler hakkında inanılması vâcib olan ve benimsenmesi gereken şerî hüküm nedir? **Onlar ki,** Müslümanların dînine inanıyor ve onların isimleriyle çağrılıyorlar. *Hatta* bazıları kimi İslâmî ibâdetleri dahî yerine getiriyor. Ama ondan sonra kalkıp Müslümanlara karşı savaşıyor, onları yer-yurtlarından kovuyor ve habire kovuşturuyorlar. Bunu da efendilerinin, yani mürted yöneticilerinin emirlerini uygulamak için yapıyorlar. Bu arada Müslümanlıkları, kendilerini -kâfirlere dost ve onların müttefiki olduklarını ilân eden yöneticilerinden aldıkları emirler gereği- aslı ve faslı itibâriyle kâfir kimselerin yanında yer alıp savaşmaktan, onların çıkarlarını savunmaktan ve emirlerini kabûl etmekten bile alıkoymuyor.

Doğru yolu gösteren ve insânı inâyetiyle hakka hidâyet eden Allah'tan yardım isteyerek deriz ki:

Böyle bir asker veya güvenlik adamı veya polis, yani Tâğût'u müdâfaa eden, onun yanında çalışan, onunla ve onun kâfir dostlarıyla birlikte Müslümanlara karşı muhârib olan bir kimse, şu hâllerden biri içindedir:

Birincisi: Ast konumundaki bu kişinin, İslâm'a düşmanlık, kâfirlere dostluk ve Allah'ın Şerîatı'na hasımlık bağlamında tuttuğu yol konusunda efendisine, yani kâfir yöneticisine muvâfık ve mutâbık olması; başındaki kişinin ahvâlini bilmesi, İslâm'a ve Müslümanlara karşı verdiği savaşta onunla aynı görüşü, aynı kanâati taşımasıdır.

İkincisi: Ast konumundaki bu kişinin, efendisiyle birlikte çalışıp savaştığı hâlde İslâm'a ve Müslümanlara karşı verdiği savaşta efendisine muvâfık ve mutâbık olmamasıdır. Böyle biri için ise şu üç hâlden biri sözkonusu olabilir:

[Birinci hâl:] Onun, olup biten hakkında tamâmen câhil olması ve ne yaptığının idrâkinde olmaması; icrâ eylediği vazîfenin dîne ve Müslümanlara karşı bir savaş olduğunu bilmemesi; efendisinin riddeti, küfrü ve kâfirlere nifâk gösterdiği konusunda câhil kalmasıdır. Böyle biri "**câhil**"dir.

[İkinci hâl:] Efendisinin emirlerini, bunları yerine getirmediği takdîrde cezâ, hapis veya öldürülme tehdîdiyle yerine getirmeye zorlanmış olmasıdır. O tehdîdin de kendisinden kaçıp kurtulamayacağı fiilî/gerçek bir tehdîd olması lâzımdır. Böyle biri ise "**mükreh**" kimsedir.

Üçüncü hâl: Efendisinin ahvâlini bilmesi, aynı zamanda ne *câhil* ne de *mükreh* olmasıdır. Aksine onların yanında yerini, kazanç veya iş-güç gibi dünyevî bir çıkar uğruna veyahut akrabalık veya parti veya mezheb gibi bir taassub yahut başka herhangi bir dünyevî sebeb dolayısıyla almış olmasıdır. Böyle biri ise ya "**paralı asker**"dir ya da bir "**mutaassıb**"tır. Pratik açıdan baktığımızda bu dört sınıf, yani:

1. Bilinç ve kasıt sâhibi
2. Mükreh/Zorlanmış
3. Câhil
4. Bâtıldan nemâlanan paralı asker

Evet, pratik açıdan bakıldığında bu dört sınıf, Allah'a, Resûlü'ne ve müminlere karşı savaşmak ve adâletle emreden insânları kovuşturmak, hapsetmek, işkenceye tâbi tutmak ve öldürmek gibi yollarla icrâ ettikleri vazîfe açısından birbirlerinden farksızdırlar. Sonuç itibâriyle onlar, efendilerinin/âmirlerinin, başları ve başkanlarının emirleriyle öldürmekte ve öldürülmektedirler. Aynı şekilde kendi halklarına veya başkalarına karşı savaşmaktadırlar.

Bu tür kimselerle ilgili Şerî hükmü, belli noktalar hâlinde ve bu kitâbın ihtisâr usûlünün dışına çıkmayacak bir şekilde özetle sunmaya çalışacağız ki, bu konudaki şerî hüküm, iki meseleye ayrılmaktadır:

Birinci mesele: Bu insânlar, hâlâ daha İslâm dâiresi içinde midir? Yoksa kâfir olup İslâm dîninden çıkmışlar mıdır?

İkinci mesele: Onlara karşı savaşmak ve onları öldürmek câiz midir yoksa değil midir?

Birinci meseleye gelince; Öncelikle, İslâm'a ve Müslümanlara karşı savaşmak ve kâfirlere dost olmak konusunda efendileriyle hemfikir olanlar, şerî hükme göre onlarla aynı olup, münâfık, mürted ve kâfirdir. Bu da efendilerine tâbi oldukları için değil, asıl itibâriyle ve küfre kanâat getirdikleri için böyledir. Daha önce geçen ve bu gibi kimseler hakkında vârid olan delîller gereğince de hükümleri budur. İkinci sınıfa, yani efendileriyle hemfikir ve onlarla mutâbık olmayan, ama onlarla birlikte savaşan câhillere; zorlanmışlara; dünyalık çıkarlar, kazançlar ve bağlar uğruna savaşanlara gelince; onlar, bu fiilleriyle küfrün amellerinden bir ameli işliyorlar ki o da kâfirlerle birlikte Müslümanlara karşı savaşmaktır. Onlar, bu hâlleriyle, eğer bir mürtedin komutasında savaşıyorlarsa riddet tâifesine, yok eğer aslî bir kâfirin bayrağı altında savaşıyorlarsa küfür tâifesine müntesib olurlar. Bu da Allah'ın şu kavliyle sâbittir:

ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ يُقَـٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۖ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ يُقَـٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ ٱلطَّـٰغُوتِ فَقَـٰتِلُوٓا۟
أَوْلِيَآءَ ٱلشَّيْطَـٰنِ ۖ إِنَّ كَيْدَ ٱلشَّيْطَـٰنِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٦﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Îmân edenler Allah yolunda savaşırlar, kâfir olanlar ise tâğût yolunda savaşırlar. O hâlde siz, şeytânın dostlarına karşı savaşın. Şübhesiz şeytânın hîlesi zayıftır.» (4/76)

Bu âyet, müminin, Allah yolunda savaşacağını isbât etmektedir ki Allah yolunda savaşmak, îmân tâifesine mensûbiyyetin bir alâmetidir. Aynı şekilde kâfirin, tâğût yolunda savaşacağını ve tâğûtun yolunda savaşmanın da tâğûtun tâifesine mensûbiyyetin bir işâreti olduğunu; böyle yapan birinin ise -Allah'ın ona karşı savaşmayı emir ve ona karşı muzaffer olunacağını müjde buyurduğu- şeytânın dostu olduğunu da isbât etmektedir. Ayet gâyet sarîh ve açıktır. Başka bir âyette ise Allah Teâlâ, bizlere, Firavun'u, onun tâifesini ve üzerinde oldukları küfür hâlini ve Müslümanlara karşı yürüttükleri savaşı haber vermekte ve şöyle buyurmaktadır:

... إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَٰمَٰنَ وَجُنُودَهُمَا كَانُواْ خَٰطِـِٔينَ ﴿٨﴾ ﴿سورة القصص﴾

«Şübhesiz Firavun, Hâmân ve (ikisinin) askerleri hata eden kimselerdi.» (el-Kasas, 8)

Allah Teâlâ, hem Firavun hem -onun vezîri, muâvini ve nâibi olan- Hâmân hem de askerleri için aynı sıfatı kullanmıştır: "Hatakâr!" Firavun'un hatasının, Allah'ı inkâr etmek ve müminlere karşı savaşmak olduğu malûmdur. O -yani Firavun- kendi nefsini, kânûn koyan ve tapınılan bir ilâh kılmış, kavmini küçümsemiş, onlar da ona itâat etmişlerdir. [«[Bu sûretle Firavun] kavmini istihfâf etti (/küçümsedi) onlar da ona itâat ettiler; çünkü [dînden çıkmış] fâsık bir kavim idiler.» (43/ez-Zuhruf, 54)] Dolayısıyla bu sıfat/veya vasıf onların tamâmını kapsar olmuştur.

Günümüz itibâriyle Müslümanlara karşı savaşan o askerlere (*yani* câhil, zorlanmış ve bilincinde olduğu hâlde dünyevî bir çıkar uğruna savaşana) gelince: Onlarla ilgili tafsîlâtlı hüküm -Allahu a'lem- şöyledir:

1.

Gerçek *ama gerçek* bir cehâletle malûl olan ve cehâleti, kendisinin ve başkanlarının üzerinde olduğu hâli idrâk etmesine (ki bu da böyle bir cehâletin farzımisâl var sayılmasına binâen) engel teşkîl eden kişilere; aynı şekilde hakîkî ve bilfiil zorlanma hâliyle karşı karşıya olup tehdîd ve işkenceyle zorlanmış bulunan, işinden kaçmaya ve ikâmete zorlandığı yerden hicret etmeye gücü yetmeyen(mükreh)lere gelince; Ehl-i Sünnet âlimleri şunu belirtmişlerdir:

Bu tür kimselerin cehâletleri ve zorlanmışlıkları (eğer hakîkî ise), kendileri için şerî bir mazeret kabûl edilir ve onlar hakkında Müslümanlık hükmü bâkî kalır. Ama beri tarafta, haklarındaki genel hüküm (yani küfür tâifesinden oldukları) geçerliliğini korur. Çünkü onlarla beraberdirler. Bu da küfür tâifesi içindeki her bir kişinin bizzât kâfir olduğu anlamına gelmez.

2.

Kazanç, iş veya maddî nemâlanma gibi bir dünyalık uğruna yahut bir millet, toprak, parti, kabîle veya başka herhangi bir asabiyyet bağı dolayısıyla mutaassıb olarak savaşan, ayrıca kâfirlere dostluk gösterip onlara destek veren kâfir ve zâlim

bir yöneticiyle beraber Müslümanlara karşı savaştığının bilincinde olan kimselere gelince; öncelikle böyle bir asker, ne bu konuda câhildir ne de tehdîdle zorlanmış biridir. Aksine tercîh sâhibi biri olup, işini bırakma, firâr etme veya istediği takdîrde böyle bir işe daha en başta girmeme gücüne sâhibdir; ama bu yola dünyalık çıkarlar uğruna girmiştir. İşte bu yüzden o, âhireti dünyaya satan bir münâfıktır. Dünyalık uğruna Müslümanlara karşı savaşa girişmiştir. Kâfirlerin bayrağı altında savaştığı için de bir kâfirdir. Bu konuda cehâlet veya zorlanmışlık gibi bir mazereti de yoktur. Dünyalık veya kazanç elde etme isteği ise küfre dâir fiiller sözkonusu olduğunda şerî mazeretlerden sayılmaz. Bu mazeretler, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat nezdinde bilinen şeylerdir ki bunlar "cehâlet, zorlanmışlık/ikrâh, te'vîl ve fiili işlemek konusunda kasıt sâhibi olmamak"tır. Bunlarla ilgili açıklamalar ileride gelecektir inşallah. Âhireti dünyaya satan bu gibi kimseler hakkında ise Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَآءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُونَ أَنفُسَكُم مِّن دِيَٰرِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٨٤﴾ ثُمَّ أَنتُمْ هَٰٓؤُلَآءِ تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِّنكُم مِّن دِيَٰرِهِمْ تَظَٰهَرُونَ عَلَيْهِم بِٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ وَإِن يَأْتُوكُمْ أُسَٰرَىٰ تُفَٰدُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ ۚ أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ ٱلْكِتَٰبِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ ۚ فَمَا جَزَآءُ مَن يَفْعَلُ ذَٰلِكَ مِنكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۖ وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰٓ أَشَدِّ ٱلْعَذَابِ ۗ وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱشْتَرَوُا۟ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا بِٱلْءَاخِرَةِ ۖ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ ٱلْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٨٦﴾ ﴿سورة البقرة﴾

—«Hani, "Birbirinizin kanlarını dökmeyeceksiniz, birbirinizi yurtlarınızdan çıkarmayacaksınız" diye de sizden kesin söz (mîsâk) almıştık. Sonra [bunu böylece] kabûl etmiştiniz. Kendiniz de [buna hâlâ] şâhidlik etmektesiniz.» —«Sonra [bu mîsâkı kabûl eden] sizler, [verdiğiniz sözün tersine] birbirinizi öldürüyor, aranızdan bir zümreyi yurtlarından çıkarıyor, kötülük ve düşmanlıkta onlara karşı birleşiyorsunuz. Onları yurtlarından çıkarmak size harâm olduğu hâlde [hem çıkarıyor hem de] size esîrler olarak geldiklerinde fidye verip onları kurtarıyorsunuz. Yoksa siz Kitâb'ın bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz? Artık sizden bunu yapanın cezası, dünya hayâtında rezîl olmaktan başka bir şey değildir. Kıyâmet Gününde ise onlar azâbın en şiddetlisine uğratılırlar. Allah sizin yapmakta olduklarınızdan asla gâfil değildir.» —«İşte onlar, âhirete karşılık dünya hayâtını satın alan kimselerdir. Bu yüzden ne azâbları hafifletilecek ne de kendilerine yardım edilecektir.» (2/el-Bakara, 84-86)

İmâm Müslim (r.), Ebû Hureyre (r.a.) yoluyla Hz. Peygamber (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

«مَنْ خَرَجَ مِنَ الطَّاعَةِ وَفَارَقَ الْجَمَاعَةَ فَمَاتَ، مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً؛ [وَمَنْ قَاتَلَ تَحْتَ رَايَةٍ عُمِّيَّةٍ يَغْضَبُ لِعَصَبَةٍ أَوْ يَدْعُو إِلَى عَصَبَةٍ أَوْ يَنْصُرُ عَصَبَةً فَقُتِلَ، فَقِتْلَةٌ جَاهِلِيَّةٌ؛] وَمَنْ خَرَجَ عَلَى أُمَّتِي يَضْرِبُ بَرَّهَا وَفَاجِرَهَا وَلَا يَتَحَاشَ مِنْ مُؤْمِنِهَا وَلَا يَفِي لِذِي عَهْدٍ عَهْدَهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَلَسْتُ مِنْهُ.»

«Kim itâatten çıkar ve cemâatten ayrılır da [bu hâl üzere] ölürse, câhiliyye ölümü ile ölmüş olur. [Kim de körükörüne çekilmiş (ummiyye) bir bayrak altında savaşır, asabiyyet (ırkçılık) için gazablanır veya asabiyyete çağırır veya asabiyyete yardım eder/destek verir de [bu yolda] öldürülürse, bu ölüm de câhiliyye ölümüdür.] Kim de ümmetime [isyân yoluyla] karşı çıkar, iyisi ve kötüsüne [ayrım yapmaksızın] vurur [/öldürür], müminlerinin hürmetini bilip tanımaz ve ahd verdiği bir kimseye karşı ahdine vefâ göstermezse, o benden değildir, ben de ondan değilim.»

Onlar hakkında, kendilerine kâfir mi yoksa Müslüman mı diye hükmedileceğine dâir, nazarî - şerî hüküm budur.

İkinci meseleye, yani kâfirlerle birlik olup Müslümanlara karşı savaşan ve İslâm'a mensûbiyyeti olan kimselere karşı savaşmaya gelince; Allahu a'lem diyerek konuyu şöylece özetlemeye çalışacağız:

Kâfirlerle birlikte Müslümanlara karşı savaşan herkese karşı savaşmak Müslümanlar üzerine vâcibdir. Ayrıca Müslüman kişinin üzerine, Allah ona gücünün kaldıramayacağı bir şey yüklemediği için, câhil ile kasıt sâhibi olanı ve/ya zorlanmış ile taammüd taşıyanı temyîz/ayırt etmesi vâcib değildir. Bilakis Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَقَٰتِلُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ ٱلَّذِينَ يُقَٰتِلُونَكُمۡ وَلَا تَعۡتَدُوٓاْ ... ﴿١٩٠﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«Sizinle savaşanlara karşı Allah yolunda siz de savaşın. Ancak aşırı gitmeyin...» (2/el-Bakara, 190)

Hz. Âişe (r.anha)'dan rivâyet edilen bir hadîste Resûlullah (s.a.v.), bir ordunun Kâbe'ye saldırmak üzere yola çıkacağını, düz bir araziye (el-Beydâ) geldiklerinde baştan sona hepsinin yere batırılıp helâk edileceğini haber vermiştir. Hz. Âişe: "Ya Resûlellah, nasıl baştan sona hepsi yere batırılıp helâk edilecek ki aralarında, köleleri, alış-veriş yapanları ve onlardan olmayanlar vardır?" diye sorduğunda ise Resûlullah (s.a.v.) ona, hepsinin yere batırılıp helâk edileceğini ve âhirette niyyetlerine göre haşredilip/hesâb vereceklerini haber vermiştir.

Sahîh-i Müslim'de geçen ve Ümmü Seleme (r.anha)'dan gelen bir rivâyette ise Resûlullah (s.a.v.): «Bir sığınmacı Beytullâh'a sığınır ve onun için bir ordu gönderilir. Onlar, düz bir araziye (el-Beydâ) vardıklarında yere batırılırlar» buyurmuştur. Ümmü Seleme: "Ya Resûlellah, peki zorlanmış olan kimse nice olur?" diye sorduğunda ise Resûlullah (s.a.v.): «O da onlarla birlikte yere batırılır, ama kıyâmet günü niyyetine göre haşrolunur» buyurmuştur. Âlimler bu hadîsi, kâfirlerle birlikte Müslümanlara karşı savaşa yönelen, ama câhil ve zorlanmış olup da kasıt taşımayan kimsenin öldürüleceğine; ayrıca Allah'ın onu niyyetine göre -ve eğer mazereti varsa- mazeret sâhibi olarak dirilteceğine delîl almışlardır.

Ayrıca âlimlerimiz şöyle demişlerdir: Eğer Allah Teâlâ -ki O, câhil ile zorlanmışı temyîz etmeye hakkıyla kâdir olduğu hâlde- onları temyîz etmeden yere batırıp helâk etmişse, acaba Allah'ın [âciz] kulları, böyle birini kâfirlerden nasıl temyîz etsinler ki o da onlarla birlikte, onların safında savaşmaktadır?!

Böyle birinin onlarla birlikte yere batırılıp helâk edilmesi veya onlarla beraber öldürülmesi, kâfirlerin veya zâlimlerin birliği içinde yer alan Müslüman için kaderî cezalardan biridir. Dolayısıyla da cezâ, onlarla birlikte kendisini de içine alır. Allah Teâlâ, ona asla zulmetmez ve onu niyyetine göre haşreder. Eğer niyyeti sâlih ise âhirette kendisine fayda verir.

Her hâlükârda, Müslümanlara saldıran kişi, onlara zarar ve eziyyet vermek istiyor demektir. En iyi hâlinde bile ona verilecek isim "Mütecâviz Müslüman"dır. Böyle birinin hükmünün ne olduğu konusunda ise âlimlerimiz gerekli açıklamaları yapmışlardır ki bu mâddenin sonunda buna işârette bulunmaya çalışacağız.

Hulâsa

Biz zâhire bakarız, içerde ne olup olmadığının hesâbı ise Allah'a kalmıştır. Böyle birinin zâhiri ise kâfirlerle birlikte muhârib konumunda olduğudur. Dolayısıyla ona karşı savaşmak vâcib veya câiz olur. İçinde olanın hesâbı ise Allah'a kalmıştır. Eğer niyyeti sâlih ise kıyâmet günü ona fayda verir. İmâm Buharî (r.) Sahîhi'nin "Kitâbu'ş-Şahâdât" bölümünde Ömer b. el-Hattâb'ın (r.a.) şöyle dediğini rivâyet etmiştir:

«إِنَّ أُنَاسًا كَانُوا يُؤْخَذُونَ بِالْوَحْيِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، وَإِنَّ الْوَحْيَ قَدِ انْقَطَعَ، وَإِنَّمَا نَأْخُذُكُمُ الآنَ بِمَا ظَهَرَ لَنَا مِنْ أَعْمَالِكُمْ، فَمَنْ أَظْهَرَ لَنَا خَيْرًا أَمِنَّاهُ وَقَرَّبْنَاهُ، وَلَيْسَ إِلَيْنَا مِنْ سَرِيرَتِهِ شَيْءٌ، اللهُ يُحَاسِبُهُ فِي سَرِيرَتِهِ، وَمَنْ أَظْهَرَ لَنَا سُوءًا لَمْ نَأْمَنْهُ وَلَمْ نُصَدِّقْهُ، وَإِنْ قَالَ إِنَّ سَرِيرَتَهُ حَسَنَةٌ.»

«Kimi insânlar Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem döneminde vahiyle muâhaze olunurlardı. Şübhesiz ki artık vahiy kesildi. Şimdilerde biz, sizleri amellerinizden bize zâhir olanla muâhaze ederiz. Her kim bize hayır izhâr ederse, onu emîn sayar ve onu yakınlaştırırız. Bize, onun içinde olanın hesâbı namına bir şey düşmez. İçindekinin hesâbını soracak olan Allah'tır. Her kim de bize kötülük izhâr ederse, içinin iyi olduğunu söylese bile ona güvenmeyiz ve onu tasdîk etmeyiz.»

Binâenaleyh böyle biri hakkında verilecek genel hüküm, eğer kâfirlerle birlikteyse 'Kâfir Tâife'den, eğer mürtedlerle birlikteyse 'Mürted Tâife'den, yok eğer bâğîlerle birlikteyse 'Bâğî Tâife'den olduğudur. Câhiller ve zorlanmışların mazereti ile ilgili tafsîlât ise aşağıdaki mâddede gelecektir inşallah.

Meselenin Biraz Daha İyi Anlaşılması İçin ve Allah'tan İnâyet Dileyerek Deriz ki:

O, Müslüman olduklarını iddiâ eden, Müslümanların isimleriyle isimlenip onların kisvelerine bürünen, belki namaz kılan ve belki oruç tutup da Müslüman ülkelerin hükûmetlerinin ordularında veya polis teşkîlâtlarında veya istihbârât birimlerinde çalışan, ondan sonra, üstlerinden kendilerine yöneltilmiş -harâm veya helâl olsun- her emri yerine getiren, onlara ya inanarak ya cehâlet ya da zorlanma yoluyla itâat gösteren -ki efendileri onları bu minvâl üzre yetiştirmiş ve kendilerinden bunun

üzerine/itâate dâir söz ve ahd almışlardır- kimseler, malûmdur ki, kâfir, zâlim ve fâsık idârecileri savunmakta ve kâfirlerin ordularıyla yanyana savaşmaktadırlar. Nitekim günümüz itibâriyle Türkiye, Pakistan ve diğer bazı Arab–İslâm ülkeleri ordularında yaşanan budur. Aynı şekilde onlar, Amerikalı veya Avrupalı Yahûdî ve Hıristiyanların ve başka kâfirlerin emniyet ve istihbârât birimleriyle yanyana/birlikte çalışmakta, onların askerî üslerini, diplomatik, ticârî, hattâ misyonerlik merkezlerini, kezâ fesâd, fuhuş ve ahlâksızlık yayan merkezleri korumaktadırlar. *Bu arada* yine onlar, bir Müslümanı öldürmüşler veya bir Mümini korkulara salmışlar veya bir Müslüman kadını perişan etmişler veya bir sabiyi yetim bırakmışlar veya mustazafların hâne haklarını veya nâmûslarını çiğnemişler, *evet*, bütün bunlara hiç aldırış etmeden efendilerinin emirlerini uygulamakta ve bundan geri durmamaktadırlar. Dahası onları, birbirleriyle savaşmaya ve birbirlerinin boyunlarını vurmaya hazırlıklı görürsünüz. Yeter ki bir iç darbe veyahut tâğût yöneticilerinin kendilerine mücâvir ülkelerin tâğûtlarıyla tutuştuğu bir iç savaş görmesinler! Birtakım İslâm veya Arab ülkeleri/devletlerinin birbirleriyle çok defa savaşa tutuştuğu zâten malûmdur. İşte kendilerine "Müslüman" denilen o orduların, birbirlerinin kanını dökmeye, birbirlerini esîr etmeye ve birbirlerinin kökünü kurutmaya koyulduklarını görürsünüz. Müslümanlık iddiâsında bulunmaktan da geri durmazlar! [Oysa] Yaşadıkları savaşların çoğu, ya sultânlarının tahtları ya da toprak kaygısı ve siyâsî ihtilâflar üzerinedir. Nihâyetinde de güç falanın veya filânın olsun diyedir. Yoksa hakkın yüceltilmesi ve bâtılın izmihlâle uğratılması için değildir. Çünkü onlar, sultânlara ve başkanlara itâat etmek; toprak, ırk veya partilere bağlılık göstermek üzere yetişmişlerdir.

En doğrusunu Allah bilir, onlar hakkındaki açık şerî hakîkat, o muhâriblerin toplu olarak, daha önce de geçtiği gibi, altında durdukları bayrağın veya içinde bulundukları tâifenin hükmüne dâhil olduklarıdır. Dolayısıyla her kim mürted bir yöneticinin bayrağı altında bize karşı savaşırsa, biz de onları mürted tâifesi sıfatıyla bilir ve bu cihetle onlara karşı savaşırız. Her kim de bize karşı Amerika'nın veya başka kâfirlerin bayrağı altında savaşırsa, biz de onları kâfir tâifesi sıfatıyla bilir ve bu cihetle onlara karşı savaşırız.

Binâenaleyh onların ölüleri üzerine namaz kılmak câiz olmaz ve Müslümanlarla birlikte defnolunmazlar. Çok önemli şöyle bir uyarıyı da yapmak isteriz: Bizler, onlardan olan her bir ferd için 'küfr-i aynî' ile hükmetmez/her biri bizzât kâfirdir hükmünde bulunmayız. İstisnâ konusu daha önce geçti ki böyle birinin, câhil veya zorlanmış olmadığına, bilakis bilinç ve taammüd taşıdığına, Amerikalı veya sâir kâfir efendilerine dostluk gösteren mürted efendilerine muvâfık-mutâbık olduğuna dâir bir delîl varsa ve hakkında böyle bir şey biliniyorsa, o kişinin diri ve ölü hâline kâfirdir ve mürteddir diye hükmederiz. Dolayısıyla da o, bunlarla ilgili hükümlere tâbi olur. Müslüman bir kadınla evliliği bâtıldır; bir Müslümana vâris olmaz ve ona vâris olunmaz. Mürtedlerle ilgili hükümler onun hakkında böyle devâm edip gider.

1958 yılında vefât eden Mısır diyârının Muhaddisi Allâme **Ahmed Şâkir**, "Mecelletu'l-Hudâ en-Nebevî" dergisinde yayımladığı, İngilizlere, Fransızlara ve bunlar gibi Müslüman diyârlara saldıran sâir kimselere karşı savaşılması ve onlara yardım eden Müslümanların hükmünün ne olduğuyla ilgili meşhûr **fetvâ**sında şöyle demektedir:

("İngilizlerle işbirliğine gelince; işbirliği şekillerinden hangi biriyle, az ya da çok olsun, bu[nun hükmü], bililtizâm riddet ve apaçık küfürdür. Bu konuda [herhangi] bir mazeret kabûl edilmez ve herhangi bir te'vîl fayda etmez. Ayrıca ebleh bir asabiyyet, cudam bir siyâset ve adı nifâk olan bir mücâmele [hiç kimseyi] bunun hükmünden kurtarmaz. Bunu yapanlar, ferdler veya hükûmetler veya reîsler olsun fark etmez. Onların tamâmı küfür ve riddette eşittir. Cehâlet gösteren veya hata eden, sonra da yaptığı hatayı idrâk edip bundan tevbe eden ve müminlerin yolunu tutan hâric ki, bu gibi kimselerin tevbelerini, -ne siyâset ne de insânlar için değil, eğer sırf Allah için ihlâsla yapılırsa- olur ki Allah Teâlâ kabûl eder. (...) Dikkat edilsin ve her Müslüman şunu bilsin ki, yeryüzünün hangi bölgesinde olursa olsun, eğer bir Müslüman, İslâm'ın düşmanları olan ve Müslümanları sömürüp/köleleştiren İngilizler, Fransızlar, onların müttefikleri ve benzeri kimselerle, işbirliği şekillerinden hangi biriyle olursa olsun, işbirliği yaparsa, yahut dîn kardeşlerine karşı onlara sözlü veya fiilî olarak yardım etmek şöyle dursun, elinden geldiği kadarıyla onlara karşı savaşmaz da onlarla barış yaparsa, evet, bu gibi şeylerden birini yapar da sonra namaz kılarsa, onun namazı bâtıldır. Yahut tahâret için abdest, gusül veya teyemmümde bulunursa, onun tahâreti bâtıldır. Yahut farz veya nâfile oruç tutarsa, onun orucu bâtıldır. Yahut haccederse, onun haccı bâtıldır. Yahut farz zekâtı edâ eder veya gönüllü olarak bir sadaka verirse, onun zekâtı [ve sadakası] bâtıldır ve kendisine reddolunur. Yahut Rabbine herhangi bir ibâdette bulunursa, onun o ibâdeti bâtıldır ve kendisine reddolunur. Bunlardan hiçbirinde kendisi için bir sevâb yoktur. Bilakis onun üzerinde günah ve vebâl vardır. Her Müslüman dikkat etsin ve şunu bilsin ki, eğer o, bu alçak ve aşağılık yola girerse, onun bütün amel*ler*i boşa gitmiştir. Kendi nefsi için râzı olduğu bu riddet batağına düşüp de topukları üzere gerisin geri dönmeden önce Rabbine karşı edâ ettiği bütün ibâdetler berhava olmuştur. Maazallah, maazallah ki bir Müslüman, bu kadar ağır bir vasıfla tavsîf edilmeye değer bir duruma düşmeye râzı gelsin. Çünkü malûm olduğu üzre îmân, her türlü ibâdetin sıhhati ve kabûlü için şarttır. Bu, dînde zarûrî olarak bilinen şeylerdendir ve Müslümanlardan hiç kimse buna itirâz [veya bu konuda ihtilâf] etmez. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

... وَمَن يَكۡفُرۡ بِٱلۡإِيمَٰنِ فَقَدۡ حَبِطَ عَمَلُهُۥ وَهُوَ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ﴿٥﴾ ﴿سورة المائدة﴾

«Kim îmânı inkâr ederse, şübhesiz amelleri boşa gider ve o, âhirette hüsrâna uğrayanlardandır.» (5/el-Mâide, 5) (...)

"Her Müslüman erkek ve her Müslüman kadın dikkat etsin ve şunu bilsin ki, kendi dînlerine karşı bayrak kaldıran ve düşmanlarına destek olan kimselerle evlenenin evliliği, aslı ve faslı itibâriyle bâtıldır. Ona tashîh ilhâk edilmez, nesebin, mîrâsın vb. şeylerin sübûtu gibi nikâhın netîcelerinden hiçbir netîce ona terettüb etmez. Her kim de onlardan biriyle evli idiyse, onun da evliliği butlâna uğrar. Onlardan tevbe eden,

Rabbine ve dînine dönen, ümmetine el verip düşmanına karşı savaşa girişen kimsenin, riddet içindeyken kendisiyle evlenmiş olduğu veya riddet ettikten sonra onun taht-ı nikâhında bulunan kadın, ne onun eşidir ne de onun ismetindedir. Dolayısıyla tevbe ettikten sonra onunla yeniden evlilik yapması/nikâhını yenilemesi vâcib olur. Açık ve bedîhî olduğu üzre, onunla şerî ve geçerli bir nikâh kıyması gerekir. Allah'ın, bu riddet batağına düşüp de topukları üzere gerisin geri dönen kocalarla kendilerini imtihân ettiği Müslüman kadınlar dikkat etsin ve bilsin ki, nikâhları butlâna uğramıştır ve o erkeklere harâm olmuşlardır. Doğru bir şekilde ve fiilen tevbe etmedikleri ve sonra onlarla sahîh bir nikâhla yeniden evlenmedikleri müddetce onların kocaları değildirler. Müslüman kadınlar dikkat etsin ve şunu bilsin ki, eğer hâlinin böyle olduğunu bildiği hâlde böyle bir adamla evliliğe veya riddete düşmüş bir kocanın -mürted olduğunu bildiği hâlde- nikâhı altında kalmaya râzı gelirse, onun da kocasının da hükmü riddette eşittir. Maazallah, maazallah ki Müslüman kadınlar, kendi nefisleri, ırzları ve çocuklarının nesebleri hakkında bu kabîl bir şeye râzı gelsinler. Dikkat edilsin ki mesele son derece ciddiyyet arzeden bir meseledir! (...) Her bir er kendi nefsine baksın ve hâinlerin hıyâneti, hoyratların hoyratlığı karşısında dîni için bir kalkan, bir zırh olsun!") (Ahmed Şâkir merhûmun "Kelimetu'l-Hakk" kitâbından yaptığımız alıntı buraya kadardı.)

Bütün bu şerî hükümler, akîdeyle birebir bağlantılı, dînin temellerinden, Allah'ın hâkimiyyet hakkının ve Allah'ın Zâtı karşısında ve Onun rızası için gösterilmesi gereken dostluk ve düşmanlığın temel meselelerinden olup ferî veya talî meseleler değildir. Daha önce de vurguladığımız gibi bu konulardaki emânet sorumluluğu her beldenin âlimlerinin boynundadır. Bunları insânlara beyân etmesi ve -sultânlardan nemâlanmak veyahut onlardan korkmak gibi sebeblerle- gizlememesi gerekenler onlardır. Zîrâ bu bir îmân ve küfür meselesidir. Zîrâ bu, bazen Müslüman olduklarını zannedip de tâğût yolunda savaşan yüzbinlerce insânı içine alan bir meseledir.

<u>Bu yüzdendir ki, bilhâssa her Müslüman âlimin, her önderin ve her davetcinin mutlaka sorması ve sıdk ile, sarâhatle ve erkekçe cevâblaması gereken son derece önemli bazı sorular vardır:</u>

Acaba ümmetimizin kendi ayakları üzerinde doğrulup yükselmesini **istiyor muyuz**?

Bizi sömürenlerden kurtulmak ve özgürlüğümüze kavuşmak **istiyor muyuz**?

İktisâdımızı ilerletmek ve kendi kaynaklarımızı kendimiz değerlendirip haklarımızı geri almak **istiyor muyuz**?

Çeşit çeşit kâfirler karşısında cânlarımızı savunmak ve kendimizi korumak **istiyor muyuz**?

Bütün bunlardan önce Allah'ın Şerîatı'nı tatbîk etmek istiyor muyuz? Bize hükmedip duran "Hıristıyanların yasaları"ndan ve "kâfirlerin kânûnları"ndan kurtulmak **istiyor muyuz**?

Eğer onlardan birinin, işbu sorulara cevâbı, "menfî" ise, bu demektir ki, onun, Müslümanları ilgilendiren ve bu eser boyunca işlenen meselelerle bir alıp vereceği yoktur. Hattâ ve hattâ onun Müslümanların listesinde/*defterinde* bile bir yeri yoktur.

Yok, eğer cevâb, her Müslüman'dan beklenilen yönde, yani "evet" [/"müsbet"] ise, bu demektir ki, geçen bütün o meseleler öncelikli meselelerdir ve bunların en başında da kâfirlere dostluk gösteren yöneticilerin küfrü ve riddeti; dostlarıyla birlikte onlara, dolayısıyla da onların askerlerine karşı savaş*mak* meselesi gelmektedir ki işbu sonuncusu da bu meselelerin, şer'an, aklen ve mantıken en önde gelenidir.

Akıl ve basîret açısından bedâheten malûm ve dile getirilmesi dahî *nâfile-i kavl* kabîlinden sayılacak olan hakîkat şudur ki: Günümüz itibâriyle Amerikalılar, bazı hâller hâric, bizimle doğrudan doğruya savaşmıyorlar ve askerlerini meydâna indirip bizimle yüzyüze karşılaşmıyor/göğüs göğüse çarpışmıyorlar. Bilakis İslâm'a mensûbiyyet iddiâsı taşıyan yüzbinlerce câhili, dalâlete düşmüşü, zorlanmışı, paraya-pula kul olmuşu ve nifâka bulanmışı öne sürüyorlar. Onlar da mürted efendilerinden aldıkları emir gereği Amerikalıların önleri ve arkalarında, sağları ve sollarında savaşıp duruyorlar. Afganistan'da başımıza gelenler buna bir örnektir. Aynı şey şimdilerde Pakistan'da yaşanmaktadır. Kuveyt harbinde yaşanan da bu idi ki, Arab ve Müslüman ülkelerin askerleri önden girdiler ve Amerikalılar için yol açtılar. Yine Amerikalıların şu günlerde, Irâk ordusu, Irâklı işbirlikçi gürûh eliyle ve Körfez ülkeleri, Pakistan, Ürdün vb. devlet askerlerinin hizmetleri sayesinde Irâk'ta yaptığı da [aynen] budur.

Amerikalıların, âlimleri ve Müslüman gençleri kovuşturma yöntemleriyle ilgili boyuta gelince: Her âlim, Allah'ın yoluna çağıran her davetci ve her mücâhid genç şunu [çok iyi] biliyor ki, bir gece vakti ansızın onun kapısına dayanan ve onu yatak kıyâfetleriyle hapis yoluna koşan, hânesinin ve hâne ehlinin mahremiyyetini ayaklar altına alan kişi bir Amerikalı değil, aksine *ve bilakis* kendi milletinden biridir! Hapishânede onu tekme-tokat karşılayan; küfür, hakâret ve işkenceye boğan da aynen onun gibi kendi milletindendir! Allah'ın indirdiğinin hâricinde hükümlerle onu yargılayan ve onu ya idâm ya da hapis cezasına çarptıran hâkim de aynen diğerleri gibi kendi milletindendir! Peki-ya [verilen] bu hükümleri uygulayanlar?! Acaba bütün o saydıklarımız, Yahûdîlerden veya Amerikalılardan olan birileri midir, yoksa Müslüman olduklarını iddiâ eden kimseler midir?! Hiç şübhesiz ki onlar, bizim milletimizin evlâdlarından olan dalâlet gürûhu ve mürtedlerdir. Acaba onlara karşı savaşacak mıyız, yoksa dînimizi, nâmûsumuzu, mâllarımızı ve cânlarımızı onların ellerine mi bırakacağız? Daha ötesi ve bunların yaptıkları yoluyla, Yahûdîler, Amerikalılar ve Haçlılar bizim diyârlarımızda kök salmakta, tahakkümlerini oturtmakta ve bizlere dilediklerini [diledikleri şekilde] yapmaktadırlar.

İşte bu yüzden, Allah'ın dînini ve mustazafları/mazlûmları savunmak için, onlarla savaşmak zorundayız. Allah'ın emri ise gâyet açıktır:

«Sizinle savaşanlara karşı Allah yolunda siz de savaşın. Ancak aşırı gitmeyin [Çünkü] Allah aşırı gidenleri sevmez.» (2/el-Bakara, 190)

«Size ne oluyor ki Allah yolunda -ve acz ü ıztırâb içinde bırakılıp: "Ey Rabbimiz, bizi ahâlisi zâlim olan şu memleketten [kurtarıp] çıkar, bize tarafından bir sâhib gönder,

bize katından bir yardımcı yolla" diyen [bîçâre] erkekler, kadınlar ve çocuklar uğrunda savaşmıyorsunuz?» (4/en-Nisâ, 75)

Şuna dikkat çekmek isteriz ki bizler, burada ve/ya işbu makâmda, onlara karşı savaşmakla ilgili şerî hükmü bilmek - öğrenmek sadedindeyiz, yoksa indî görüş, savaş ve onlara karşı hücûm mu yoksa savunma yoluyla mı savaşalım, Amerikalılardan veya kâfirlerden bunu mu önceleyelim yoksa şunu mu gibisinden taktik ve strateji içerikli konular sadedinde değiliz. Bu konu şimdilik Müslümanların cihâd emîrlerine ve harb komutanlarına bırakılmış bir şeydir ve zarûretler neyi gerektiriyor ve maslahat neyi îcâb ettiriyorsa buna onlar karâr vereceklerdir.

Ehl-i Sünnet ve Cemâat Nezdinde Küfür Amellerden Bir Amele Düşen Müslüman Kişi Hakkındaki Cehâlet, İkrâh, Te'vîl ve Adem-i Kasd-ı Fiil Mazeretleri;...

...Acaba Bunlar Müslüman Askerlerden ve/ya Belli Ferdlerinden Düşmana Yardım Eden Kimse İçin Bir Mazeret midir?

Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat âlimleri, son derece önemli bir meseleyi olabildiğince tafsîlatlı bir şekilde ele almıştır ki bu mesele: bir Müslüman'ın îmânı nakzeden küfür amellerinden bir amele düşebileceği/böyle bir ameli işleyebileceği, ama bu konuda -onu, kendisi hakkında küfür ve Müslümanların dîninden çıkma hükmü verilmekten koruyabilecek- makbûl şerî bir mazeretinin olabileceğidir. Daha önce de dediğim gibi bu eser boyunca uzun uzadıya fıkhî açıklamaları -olduğu gibi- nakletme sadedinde değiliz. Şu var ki ben [bu makâmda] genel bir çerçeve içinde, âlimlerin bu şerî mazeretleri dört kısım olarak tasnîf ettiklerini belirttikten sonra o kısımları şöylece özetlemeye çalışacağım:

1. Cehl/Cehâlet: Bu, küfür bir fiili işleyen kişinin, onun işbu küfür fiilinin kendisini Millet-i İslâm'dan/İslâm Dîni'nden çıkaran bir küfür fiili olduğunu bilmemesi, bunun câhili olmasıdır. Nitekim bu cehâlet [hâli], Dîn'de bilinmesi zorunlu [yani zarûriyyat-ı dîniyye kapsamında mutlaka bilinmesi gereken] bir mesele hakkında olmadığı müddetce şerî bir mazeretdir.

2. İkrâh/İcbâr [Edilme Hâli]: Bu, bir Müslüman'ın, küfür fiillerinden bir fiile, onun bir küfür fiili olduğunu bildiği hâlde yönelmesi, ama bunu tehdîd zoru altında, buna zorlanarak-icbâr edilerek işlemesidir.

3- Te'vîl: [Bir Müslüman'ın] küfür bir amele, bildiği şerî bir delîle istinâd ile bunun şer'ân câiz olabileceği te'vîl yoluna giderek ve Şerîat'ın bunu [:o te'vîli] kaldırır (mütehammil) olduğunu zannederek yönelmesidir. Nitekim te'vîl, gayr-ı delîl / delîl-dışı / delîl olmaya elverişli olmayan bir şeyi delîl zannetmek/onun delîl olabileceğini düşünmektir.

4- Kişiyi Küfre Götüren Fiili Adem-i Kasd: Bu ise ondan, küfrü gerektiren bir fiilin kasıd olmaksızın ve bilgi-dışı sâdır olmasıdır. Mushaf-ı Şerîf'e [ayağıyla] basan, ama onun bir Mushaf olduğunu bilmeyen, onu başka bir şey zanneden kimsenin

hâli örneğinde olduğu gibi ki kendisi [aslen ve bilerek] Mushaf'a basmayı kasdetmiş değildir.

Âlimlerin *bu konulara dâir* önemli tafsîlatlı açıklamaları vardır ki bunları etrâflıca öğrenmek isteyenler ilgili fıkıh ve akâid kitâblarına başvurabilirler.

Ama [asıl] önemli olan ve [burada] hatırlatmamız gereken şudur:

● Cehâlet mazereti, ilim ve beyân [bilgi ve açıklama] ile zâil olur [ortadan kalkar.] Her kim câhil idiydi de kendisine bildirilip-öğretildi ve/ya beyân edildiyse, o da hakkı kabûl etmediyse, böyle bir durumda artık onun cehâleti kendisi için bir mazeret değildir/olamaz.

● İkrâh/İcbâr [edilme] mazereti (tabîî ki gerçek bir icbâr edilme hâli ise), o icbâr hâlinin zevâl bulmasıyla/ortadan kalkmasıyla yahut icbâr altında olan kişinin o icbâr hâlinden kurtuluşa veya kaçışa yol bulabilmesi/böyle bir imkâna sâhib olabilmesi ile zevâl bulur/ortadan kalkar.

● Te'vîl mazereti de şerî hüccetin, o te'vîlin sâhibi kişi aleyhine ve onun delîlinin fâsid/geçersiz olduğunu isbât yoluyla ikâme ol(un)masıyla zevâl bulur. Hüccet kendisi aleyhine ikâme ol(un)duğunda ise artık o te'vîl kendisi için bir mazeret olmaktan çıkar.

● Adem-i kasd mazereti de beyân ile ortadan kalkar. Eğer o fiilin sâhibi kişi, beyân sonrasında o küfür fiiline tekrâr avdet eder/bunu yine yaparsa artık kasıd sâhibi biri olur/o işi bile bile yapan biri sayılır.

Hulâsa-i Kelâm:

Küfür *bir* fiili işleyen ve [bu konuda] şerî bir mazereti olmayan yahut mazeret hâli ortadan kalkan kişinin küfrüne hükmedilir. Şunu da mutlaka bilmemiz gerekir ki, belli/muayyen bir kişi hakkında küfür hükmü vermek/kâfir olduğuna hükmetmek, kefâet/yeterlilik sâhibi ve hükmetme/yargı konusunda şerî ehliyyeti olan, ahkâmın ne olup ne olmadığını bilip ayırt edebilme, mazeretleri ve zevâl hâllerini anlama, kezâ kendisi hakkında hüküm verilecek kişi karşısında hüccet ve beyyine ikâme etme kudreti taşıyan biri tarafından deruhde edilecek bir iştir.

Bizi burada, bu başlık altında ilgilendiren [asıl] mesele, İslâm'a müntesib olan, ama aynı zamanda kâfirler ve mürtedlerle birlikte, yine onların komutası ve onların bayrağı altında [bizzât] Müslümanlara karşı savaşan askerler hakkında öne sürülen cehâlet ve ikrâh/icbâr mazeretlerine ilişkin iddiâları ele alıp hakîkati ortaya koymaktır. Ayrıca tevîl ve adem-i kasd mazeretlerini [burada] ele almaya bir hâcet yoktur; çünkü bunlar şu durumda onlarla ilgili olan meseleler değildir.

Şuna da özellikle dikkat çekmemiz gerekir ki, onlarla ilgili mazeretleri ele alıp incelememiz kendileri hakkındaki küfür yahut mazeret hükmünü bilip öğrenme amacına matûfdur. Yoksa onlara karşı savaşmamak amacına matûf değil ki zâten onlara karşı savaşmak -daha önce [bu konuyla ilgili] şerî delîllerle de beyân [ve isbât] ettiğimiz gibi- bir vâcibdir. Nitekim onların Müslümanlara karşı kâfirlerle birlikte

savaşmaya kalkışma yönlü mücerred kasıdları bile onlara karşı -Müslüman dahî olsalar- savaşı vâcib kılmaktadır.

1. Kâfirlerle Birlikte Müslümanlara Karşı Savaşan Askerin Cehâlet Mazeretiyle İlgili Bahis:

[Kâfirlerle Birlikte Müslümanlara Karşı Savaşan Asker, Cehâlet Dolayısıyla Mazûr Görülür mü?]

Cehâlet mazeretine gelince; daha önce de dediğimiz gibi, bu, bir Müslüman'ın, bir küfür eylemine [/ameline], bunun harâm bir eylem olduğunu ve yaptığı o eylem üzerine küfür terettüb edeceğini bilmeksizin girişmiş olmasıdır. Bir örneklendirmede bulunacak olursak: Müslümanlara karşı savaşa girişen bu Müslüman askerin, giriştiği bu savaşta idârecisinin meşrû bir Müslüman yönetici olduğunu, kendilerine karşı savaştığı insânların Müslümanlar olmadığını veyahut "bâğîler ve müfsidler" gibi kendileriyle savaşılmaya müstahak Müslümanlar olduğunu düşünmesi, buna inanmasıdır. *Yine* bu konudaki cehâletinin de gerçek bir cehâlet olmasıdır. Örneğin *onun,* kâfirlerle birlikte savaştığı konusunda câhil kalmasıdır; yahut o kâfirleri, şerî olarak kendilerine karşı savaşılması câiz olan birilerine karşı Müslüman idârecisine yardıma gelen kimseler zannetmesidir.

Eğer böyle bir asker için, bu gibi bir farazî cehâlet sözkonusu olur da kâfirlerle birlikte Müslümanlara karşı savaşırsa, bu arada ne idârecisinin ne onunla birlikte olanların ne de kendilerine karşı savaştığı mazlûm Müslümanların ahvâlinin nice olduğunu bilmezse, böyle biri olur ki Allah Teâlâ katında cehâleti sebebiyle mazûr görülür. Biz ise böyle birinin, ayniyle [/bizzât] kâfir olduğuna hükmetmeyiz. Tabîî ki onun böyle bir cehâlet içinde olduğu bizim için sâbit olursa...

Peki, günümüz itibâriyle o mürtedlerin emri doğrultusunda ve Yahûdî–Hıristıyan askerlerin komutasında ve onların ordularıyla birlikte Müslümanlara ve mücâhidlere karşı savaşan o askerler, subaylar, polisler ve istihbârâtcılar için böyle bir cehâlet sözkonusu veya var olabilir mi?! Ayrıca radyo, televizyon, uydu kanalları, gazete, dergi gibi muhtelif basın–yayın organlarının bu derece yayıldığı bir ortamda böyle bir şey makûl olabilir mi?! Müslümanların meydânlarda düzenlediği protestoları ve yürüyüşleri, hatîblerin mescidlerde yaptığı konuşmaları ve insânların her tarafta bu gibi meseleleri konuşuyor olmalarını da bunlara ekleyin! Hattâ günümüz itibâriyle Müslümanlarla kâfirler arasındaki çatışmanın doğası, yöneticilerin fesâdı, küfürleri ve fücûrları, kadınlarının açık-saçık hâlleri, evlâdları ve akrabalarının kepazelikleri, aynı şekilde onların, İslâm Şerîatı dışında şeylerle hükmetmeleri, kâfirlere dostluk göstermeleri, mescidlere, âlimlere ve mücâhid Müslüman gençlere karşı savaş vermeleri ve benzeri nice mesele, artık bütün Müslüman diyârlarda ve -Pakistan'da da- her kişinin malûmu olan şeyler hâline gelmiştir denilebilir. Buna rağmen, eğer o askerler içinde, eblehliği ve hamâkati, bu meseleleri idrâk etmesine mâni olacak dereceye ulaşmış kimse varsa(!) o kişi -Allahu a'lem- cehâleti dolayısıyla mazûrdur. *Ama* her hâlükârda biz, vucûb veya cevâz kapsamında ona karşı savaşırız. Olur ki

mazereti ona Allah katında fayda verir ve Allah Teâlâ, onu niyyetine göre haşredip/hesâba çeker.

2. Kâfirlerle Birlikte Müslümanlara Karşı Savaşan Askerin İkrâh/İcbâr Mazeretiyle İlgili Bahis:

[Kâfirlerle Birlikte Müslümanlara Karşı Savaşan Asker, Zorlanmışlık Dolayısıyla Mazûr Görülür mü?]

Meseleleri muhtasar bir şekilde ele almak arzumuza karşın bu mazeret üzerinde durup, bir nebze tafsîlâta inmeye çalışacağız. Zîrâ en önemlisi ve en yaygın olanı budur. Orduda yer alan çoğu asker ve subay veyahut kolluk kuvvetlerindeki çoğu güvenlik elemanı ve polis, vâkıanın idrâkinde ve olup bitenin bilincinde olduklarını itirâf etmektedirler. Fakat öne sürdükleri veya onlardan riddet ve küfür töhmetini savuşturmak isteyenlerin öne sürdüğü mazeret, onların, mürted ve zâlim yöneticileri tarafından çıkarılan emirleri yerine getirmeye, dolayısıyla da kâfirlerin yanında ve onların komutasında Müslümanlara karşı savaşmaya zorlanmış olduklarıdır. Kimi Arab – İslâm ülkelerinde *görüldüğü* gibi ki, Amerika, Müslümanlara karşı savaşmak üzere o yönetici kölelerini, onlar da kendi köleleri olan askerlerini harekete geçirdiler.

Acaba onların, adına zorlanmışlık denilen mazeretlerini kabûl etmek mümkün müdür? Buna bir göz atalım:

Şerî Olarak "İkrâh"/"Zorlanmışlık":

Şerî olarak "ikrâh" *icbâr*(anlamına)dır. *Mükreh*, yani zorlanmış kişi, istemediği bir eylem(i işlemey)e veya söz(ü söylemey)e *mecbûr* edilmiş, bu zorlanma hâli olmadığında veya zâil olduğunda yaptığı o şeyi yapmayacak olan kişidir. İmâm İbn Hacer, pek değerli eseri *Fethu'l-Bârî Fî Şerh-i Sahîhi'l-Buhârî*'nin "İkrâh Bâbı"nda (c.12, s.385) şöyle demektedir:

("İkrâh: Başkasını, istemediği bir şeye mecbûr etmek/zorlamaktır. İkrâh[ın geçerli olabilmesinin] şartları ise dörttür:

"Birincisi: İkrâhta bulunan [veya tehdîd sâhibi] kişinin, tehdîd ettiği şeyi yerine getirebilecek gücü taşıyor olması, emre muhâtab [veya tehdîd altında olan] kişinin ise -firâr yoluyla da olsa- bunu [/yapmağa zorlandığı şeyi] savuşturmaktan [/bundan kurtulmaktan] âciz kalmasıdır.

"İkincisi: [İkrâh altında veya tehdîde muhâtab] kişinin, kendisinden yapılması istenilen şeyi yapmaktan imtinâ etmesi hâlinde, tehdîd sâhibinin onun başına o şeyi getireceğini zann-ı gâlible bilmesidir.

"Üçüncüsü: Tehdîdin hemen yerine getirilecek olmasıdır. Eğer [tehdîd sâhibi kişi] ona: "Şâyet şunu yapmazsan, seni yarın darb ederim" derse, buna muhâtab olan zorlanmış sayılmaz. Bunun istisnâsı ise çok yakın bir zamanın belirtilmiş olması veya tehdîd sâhibi kişinin, âdeten, dediğini yapmaktan geri durmayan biri olarak bilinmesidir.

"Dördüncüsü: Emir/ikrâh altında olanın, yaptığını kendi tercîhi/irâdesi ile yaptığını gösteren bir şeyin olmamasıdır. Meselâ zinâya zorlanmış bir kişinin, o işe yöneldikte geri çekilme veya "boşaldım" deme imkânı olduğu hâlde böyle yapmayıp, boşalıncaya kadar o işi sürdürmesidir.")

İbn Hacer (r.)'ın akvâlinden istifâde olunan hulâsa şudur ki, 'mükreh': İstemediği bir fiili yapmaya zorlanmış kişidir. Şöyle ki:

1- Kendi tercîhi/irâdesi ile o fiili işlemeyi istememesi, aksine gerçek bir zorlama ile buna mecbûr edilmesidir.

2- İkrâh edildiği şeyi yapmamağa güç yetirememesi, [yapmağa] zorlandığı şeyi savuşturmak veya bundan kurtulmak konusunda âciz kalmasıdır.

3- Onu, buna zorlayan kişinin elinden -firâr veya hicret etmek yahut benzeri bir yolla- kurtulmaya güç yetirememesidir.

4- Tehdîdin yakın bir zamanda ve kesinlikle yerine getirileceğini kesin bir şekilde bilmesidir.

5- Kendisinden ikrâh hâli kalktığı/zâil olduğu zaman, bir maslahat/çıkar veya şehvet için o fiili sürdürmeye devâm etmemesidir.

İmdi! **Acaba** bu şartlar, ha şu Müslüman olduğunu iddiâ eden, ondan sonra Müslümanlara yönelip onlarla savaşa girişen, onların kanlarını akıtıp nâmûslarını çiğneyen, mâllarını yağmalayıp talan eden, bunu da mürtedlerden aldığı emirler gereği ve Amerikalılar ile sâir kâfirlerin dostluğu eşliğinde yerine getiren kimselere uymakta mıdır? Böyle bir asker, polis veya güvenlik elemanı, zorlanmış sınıfında olup olmadığını anlamak, küfre kapı aralayan böyle bir konuda herhangi bir mazeret taşıyıp taşımadığını tam anlamıyla kavramak için, mutlaka şu birkaç soruyu kendisine sormak zorundadır.

1.

Acaba bu asker, orduya; polis veya istihbârâtcı, çalıştığı ilgili birime kendi tercîhiyle mi girdi, yoksa buna zorlandığı için mi? Biz biliyoruz ki bu konu, bazen bir devletten diğerine farklılık arzedebilmektedir. Örneğin kimi ülkelerde gençler, o kuvvetlere zorunlu olarak alınmakta/zorunlu askerliğe mecbûr edilmektedir. *Beri tarafta* kimi devletlerde ise bu kuvvetlere girmek bir tercîh meselesi olmakta, hattâ bunun için torpil ve rüşvete ihtiyâc duyulmaktadır. Niye mi? Kendileri için gelir odağı olduğu, rüşvet fırsatları bulunduğu, insânların mâllarını yağma ve gasb *etme* fırsatı doğurduğu için!

2.

Acaba böyle bir asker, yapmağa zorlandığı o şeyi gördükten sonra, işinden istifa etme veya bundan çekilme fırsatına sâhib midir, yoksa değil midir?

3.

Acaba istifa imkânı olmasa dahi işinden firâr etme ve kendi yurdunda gizlenme veya gerektiğinde oradan hicret etme gücüne sâhib midir, yoksa değil midir?

4.

Acaba bilfiil tehdîd edilmekte midir ve emirleri yerine getirmediği takdîrde kesin olarak cezaya çarptırılacağından emîn midir, yoksa değil midir?

5.

Acaba katliâma, yağmaya, nâmûsları ayakaltına almaya kendi arzu-isteklerini gerçekleştirmek için mi devâm etmektedir, yoksa buna zorlanmış olduğu için mi?

İkrâh Meselesiyle İlgili Açıklanması Gereken Başka Bazı Husûslar:

Birinci husûs: **Acaba** ikrâh iddiâsında olan kişi, bu işe -yani orduya ve kolluk teşkîlâtına, zorunlu askerlik kapsamında değil de- gönüllü ve tercîh sâhibi olarak girdiğinde, bu işinin, Allah'ın harâm kıldığı bir şeye zorlanmasını gerektireceğini ve bunu getireceğini biliyor muydu yoksa bilmiyor muydu? Eğer işinin, kendisini, ordu düzeni, polis ve emniyet sistemi hükmünce, o emirleri -helâli harâmıyla- yerine getirmeye zorlayacağını biliyorduysa ve sonradan buna zorlandıysa, onun işbu ikrâhı kendisi için bir mazeret olamaz. Zirâ küfür veya zulüm veya Allah'ın harâm kıldığı şeylere ikrâh edileceğini bildiği bir işe, daha en başta*n* tercîh sâhibi olarak yönelmiştir. Çünkü bu tür kurumlar ve işleyiş düzenleri bununla meşhûrdur. Âlimler, bu gibi bir duruma şöyle bir örnek vermişlerdir: Eğer bir kişi, orada yaşayanların küfre zorlandığını bildiği bir toprağa, bunu önceden bildiği hâlde girer de, ondan sonra küfre zorlanırsa, onun bu hâli kendisi için bir mazeret olmaz. İmdi! **Acaba** sözkonusu kuvvetlere tercîh sâhibi olarak ve gönüllü bir şekilde giren kişi, bu gibi işlere yöneleceğini biliyor mu, yoksa bilmiyor mu? Eğer bunun, kendisine, daha buna ikrâh edilmeden önce ne gibi mükellefiyyetler/sorumluluklar yükleyeceğini biliyorduysa, ondan sonra gelen ikrâh yollu mazereti makbûl olmaz. Kerîh gördüğü bir işi yapmaya gerçekten zorlanmış olsa bile mazereti geçerli sayılmaz.

İkinci husûs: "Mükreh"/"Zorlanmış Kişi" İki Sınıftır:

1. Küfür bir amele veya söze ikrâh edilip de bununla başka Müslümanlara zarar vermeyen kimsedir...

...Bilakis ikrâh altındayken dînde eksiklik sayılacak bir fiile veya söze yönelendir ki, Ammâr b. Yâsir efendimizin hâli buna bir örnektir. Nitekim işkence altındayken ve annesi ile babası öldürüldükten, kendisi de bir kuyuya atılıp üstü kapatıldıktan ve artık işkence altında ölecek bir kerteye geldikten sonra onu Resûlullah (s.a.v.) hakkında bazı kem sözler etmeye zorlamışlardır. O da küf*ü*r kelimesini telaffuz etmiştir. Resûlullah (s.a.v.) ise onu mazûr görmüş ve ona izin vermiştir. Ayrıca bunu Müslümanlar için bir ruhsat kılmıştır ve kendisine: «Eğer [yaptıklarına tekrar] dönerlerse, sen de [yaptığına] dön» buyurmuştur. Yine ikrâh hâlinde *azimet* ile sabrın daha evlâ ve ecrinin daha fazla olduğunu ve ikrâh altında yapılanın, kalbi îmân ile mutmain olanlar için bir mazeret sayılacağını da beyân etmiştir. Bu arada âlimler, işkenceyle 'tehdîd edilen' ve işkence edilip edilmeyeceğini kesin olarak bilmeyen kimsenin mazeretini makbûl bulmamışlardır. Yine bu yüzden, İmâm Ahmed b. Hanbel,

"Halku'l-Kur'ân" meselesinde, sultân, kendilerini tehdîd ettiği zaman sultânın sözüne gelen ve Allah Teâlâ'nın, «Kalbi îmân ile mutmain olduğu hâlde ikrâh edilen hâric» (16/en-Nahl, 106) kavlini ve Ammâr (r.a.) hadîsini/hâdisesini mazeret olarak öne süren âlimlerin mazeretini kabûl etmemiştir ve: "Ammâr darb edilmişti, size ise, sizi darb edeceğiz denildi" demiştir. Muhaddislerden pek değerli bir İmâm olan Yahyâ b. Ma'în, bunu delîl aldığında ve mazeret olarak bunu öne sürüp tehdîd karşısında çaresiz kalarak istenileni söylediğinde İmâm Ahmed onun delîlini reddetmiş ve: "Bana, ikrâh edildiğini söylüyor, hâlbuki kendisine tek bir kırbaç olsun vurulmadı" demiştir ve hayâtının geri kalan diliminde onunla asla konuşmamıştır. İbn Ma'în kendisine selâm verdiğinde selâmını almamıştır ve de İmâm Ahmed o zaman ölüm döşeğindedir! Allah ona *gani gani* rahmet etsin ve ümmetimiz içinde benzerlerinin sayısını arttırsın! Yine İmâm Ahmed'in, "İkrâh, ancak kılıçla olur" dediği rivâyet edilmiştir ki bu söz, başka âlimlerden de nakledilmiştir. Yine ondan ve başka âlimlerden, ikrâhın, [ancak] ölümle/öldürülmekle veya bir uzvun kesilmesiyle olacağı rivâyet edilmiştir. Bazılarının görüşü ise ikrâhın, insânın kaldıramayacağı ve firâra yol bulamayacağı mutlak işkence olduğu yönündedir.

Kim bilir belki de birtakım kimseler, Pakistan, Kuveyt, Suudi Arabistan ve Ürdün hükûmetinin Amerika'yla yardımlaşarak yaptığının takiyye/korunma kapsamında olduğunu, Allah Teâlâ'nın da kâfirlere karşı takiyyeyi mubâh kıldığını, onlarla birlikte savaşmalarının, kendilerine ve ülkelerine getirecekleri şerden/zarardan korunmak yollu olduğunu bir mazeret olarak öne sürebilirler. Onlara diyeceğimiz şudur ki, bu, reddolunacak bir iddiâdır. *Nitekim* Allah Teâlâ Âl-i İmrân Sûresi'nin 28. âyetinde şöyle buyuruyor: «Müminler, müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesin; kim böyle yaparsa Allah ile bir ilişiği kalmaz. Ancak onlardan [gelebilecek tehlikeden] korunmanız başkadır. Allah sizi Kendisiyle sakındırıp/korkutur ve dönüş Allah'adır.»

İbn Kesîr bu âyetin tefsîrinde şöyle demektedir: ("Yani, bazı beldelerde ve bazı vakitlerde, onların şerrinden korkan kişi hâric ki, böyle biri, zâhiri itibâriyle onlara takiyye yapabilir/onlardan korunabilir, ama bâtını ve niyyeti itibâriyle değil.

"Buhârî'nin de **Ebu'd-Derdâ**'dan rivâyet ettiği gibi ki, onun şöyle dediğini nakletmiştir: "Kuşkusuz biz, öyle kesimlerin yüzüne karşı teşekkür ederiz ki kalblerimiz onları lanetlemektedir." [Süfyân] es-**Sevrî** ise şöyle demiştir: "**İbn Abbâs** şöyle dedi: "Takiyye amel ile değildir, bilakis takiyye lisân iledir.")

2. Küfür bir amele veya söze ikrâh edilip de bununla başka Müslümanlara zarar veren kimsedir. Bir...

...Müslümanın öldürülmesini veya nâmûsunun pâymâl edilmesini veya mâlının yağmalanmasını veya ona işkence edilmesini emreden biri gibi! Âlimler, kendisi bir eziyyete uğratılmakla tehdîd edildiğinde, o eziyyeti başkasına eriştiren Müslüman kişinin, bu konuda mazûr görülmeyeceğine hükmetmişlerdir. Binâenaleyh, başka Müslümanların mâlını yağmalamazsa onun kendi mâlının alınacağı tehdîdiyle karşı karşıya kalan birinin, başka bir Müslümanın mâlının yağmalanması pahasına kendi mâlını korumaya çalışması, sonra da ben buna ikrâh edildim demesi câiz olmaz.

Bundan daha ağırı ise, onu öldürmediği takdîrde kendisinin öldürüleceği tehdîdi dolayısıyla bir Müslümanı öldürmesinin kendisine câiz olmadığıdır. Âlimler şöyle demişlerdir: Onun kendi cânını koruması, başka bir Müslümanın cânına kıyılmasına öncelenmez. Bilakis kendisini öldürseler bile başka bir Müslümanı öldürmemesi onun üzerine vâcibdir. Sabırla ve ecrini Allah'tan bekleyerek öldürülür ve böyle bir niyyetle inşallah şehîd olur.

Acaba "zorlanmışlık" iddiâsında olan o askerler, bunu yaparlar mı?! Acaba o askerlerden biri, Müslümanları öldürmeyi reddettiği takdîrde öldürülür mü? Yoksa [sadece] hapis mi edilir? Yoksa [sadece] aylığı mı kesilir? Yoksa sadece ordudaki veya polis teşkîlâtındaki görevinden mi atılır?

Peki, ne demeye onlar "Müslümanları" öldürmeye koyulur?! O Müslüman ki, Resûlullah (s.a.v.)'in haber verdiği gibi Allah Teâlâ, Kâbe'nin yıkılmasını [başka bazı rivâyetlerde dünyanın zevâlini], Dergâh-ı İzzetinde, Müslüman bir kişinin [haksız yere] öldürülmesinden daha ehven kılmıştır. [O Mümin/Müslüman ki] Allah Teâlâ [onun öldürülmesi hakkında] şöyle buyurmuştur:

وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَآؤُهُۥ جَهَنَّمُ خَـٰلِدًا فِيهَا وَغَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُۥ وَأَعَدَّ لَهُۥ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٣﴾ (سورة النساء)

«Kim bir mümini kasden öldürürse, cezası, içinde ebedî kalacağı cehennemdir. Allah, ona gazab etmiştir, ona lanet etmiştir ve onun için büyük bir azab hazırlamıştır.» (4/en-Nisâ, 93)

Bu, onu/Müslümanı dünyalık bir çekişme yolunda veya şeytânın dürtüklemesi sonucunda öldürürse böyledir. Peki, onu, mümin olduğu, muhâcir olduğu, Allah yolunda mücâhid olduğu için öldüren ve bunu da Amerika'yı râzı etmek için yapanın hâli nice olur?!

O, kendilerini zorlanmış zanneden, vazîfelerinden kovulmamak veya bir parça işkenceye uğramamak için Müslümanları öldüren askerlerin hâli, ikrâh edilmişlerin hâli değildir; olsa olsa hâlleri, Allah'ın, haklarında şöyle buyurduğu kimselerin hâlidir: «Bu böyledir. Çünkü onlar dünya hayâtını sevip âhirete tercîh etmişlerdir ve Allah da kâfirler topluluğunu doğru yola eriştirmez.» (16/en-Nahl, 107)

Dolayısıyla gerçekten ikrâh edilip de kalbi îmânla mutmain/sâbit ve dolu olduğu hâlde küfür kelimesini telaffuz eden kişi ile göğsünü küfre açan ve böylece küfür kelimesini telaffuz eden ve küfür bir fiil işleyen, bunu da dünyalık çıkarını korumak uğruna yapan arasında [dağlar kadar] fark vardır. Kur'ân-ı Kerîm bunu açık bir şekilde beyân etmiştir ki Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

—«Yalanı, ancak Allah'ın âyetlerine inanmayan kimseler uydurur. İşte onlar, yalancıların ta kendileridir.» —«Kalbi îmân ile mutmain olduğu hâlde ikrâh edilen hâric, her kim îmânından sonra Allah'ı inkâr eder ve (her) kim küfre sîne açarsa işte onların üzerine Allah'tan bir gazab vardır ve onlar için pek büyük bir azâb da vardır.» —«Bu böyledir. Çünkü onlar dünya hayâtını sevip âhirete tercîh etmişlerdir ve Allah

da kâfirler topluluğunu doğru yola eriştirmez.» —«İşte onlar, Allah'ın; kalblerini, kulaklarını ve gözlerini mühürlediği kimselerdir. İşte onlar gâfillerin ta kendileridir.» —«Hiç şübhesiz onlar âhirette de hüsrâna uğrayanların ta kendileridir.» —«Sonra şübhesiz ki Rabbin, o mihnete mübtelâ olmalarının ardından hicret eyleyen, sonra cihâd eden ve sabır gösteren kimseler hakkında, şübhesizdir ki Rabbin onun ardından da elbette Gafûr'dur Rahîm'dir.» (16/en-Nahl, 105-110↓)

إِنَّمَا يَفْتَرِى ٱلْكَذِبَ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِـَٔايَـٰتِ ٱللَّهِ ۖ وَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَـٰذِبُونَ ﴿١٠٥﴾ مَن كَفَرَ
بِٱللَّهِ مِنۢ بَعْدِ إِيمَـٰنِهِۦٓ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُۥ مُطْمَئِنٌّۢ بِٱلْإِيمَـٰنِ وَلَـٰكِن مَّن شَرَحَ بِٱلْكُفْرِ صَدْرًا
فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ ٱسْتَحَبُّوا۟ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا عَلَى ٱلْـَٔاخِرَةِ
وَأَنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْكَـٰفِرِينَ ﴿١٠٧﴾ أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَسَمْعِهِمْ وَأَبْصَـٰرِهِمْ ۖ
وَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْغَـٰفِلُونَ ﴿١٠٨﴾ لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ هُمُ ٱلْخَـٰسِرُونَ ﴿١٠٩﴾ ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا۟
مِنۢ بَعْدِ مَا فُتِنُوا۟ ثُمَّ جَـٰهَدُوا۟ وَصَبَرُوٓا۟ إِنَّ رَبَّكَ مِنۢ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٠﴾ ﴿سورة النحل﴾

Acaba ordudaki o askerler, emniyet teşkîlâtındaki o polisler, istihbârâtcılar, gardiyanlar ve cellâdlar; insânları, ölüm onları buluncaya kadar işkenceye tâbi tutanlar... ikrâh edilmiş kimseler midir?! Yalan sözden ve yalan yere şâhidlikden *bin defa* Allah'a sığınırız! Acaba o mücrimler zorlanmış kimseler midir?! İsterseniz onların ahvâline ve ahlâkına bir bakın da onları İslâm'ın ölçüsüyle ölçüye vurun. İsterseniz onların namazları, oruçları ve İslâmî ibâdetleri edâ şekillerine bakın da onlar hakkında bir hüküm verin. Sonra isterseniz onların harâm, rüşvet, insânlara zulüm gibi yollarla ve yollarda, çarşı-pazarlarda ve evlerin kapıları önünde kestikleri vergilerle gelen gelirlerine bakın. Ondan sonra isterseniz o zâlim ve necis kurumlarda, polis, istihbârât, zindân bekçiliği gibisinden vazîfe*leri* kapmak için birbirleriyle nasıl yarıştıklarına bakın!

Evet, vatanını savunmak ve/ya düşmanları karşısında savaşmak için orduya katılmış kimseler olabilir. Orduya katıldığında, günün birinde, efendilerinin, onu, kâfirlerin yanında ve Müslümanlara karşı savaşa sürebileceğini bilmemiş ve böyle bir şey aklından dahî geçmemiş kimseler bulunabilir. Ama böylelerinin, kâfirlerin komutası ve onların bayrağı altında, Amerikalılarla İngilizlerin yanında, müminlerin kanını dökmek için savaşması mazûr görülebilir mi? Sonra da "ben mecbûr ve zorlanmış idim" demesi makbûl bulunabilir mi?

Acaba böyle biri, orduya gönüllü olarak katıldığında, komutanları ve üstlerinin üzerinde olduğu, Şerîatı değiştirmek ve kâfirlere uşaklık etmek yoluyla gelen riddet hâlini, *kezâ*, ifsâdlarını, rüşvetlerini, bâğîliklerini ve zulümlerini biliyor muydu yoksa bilmiyor muydu?

Acaba orduya, vatanı, toprağı ve milleti savunmak için mi girdi? Eğer böyleyse, amaç İlâ-yı Kelimetullâh [veya Allah'ın emrine uymak] olmadıktan sonra bunların

hiçbiri Allah yolu namına bir şey ifâde etmez, aksine bunlar asabiyyet ve câhiliyyet taşıyan niyyetlerdir!

Yok, eğer Allah yolunda cihâd niyyetiyle girdiyse ve eğer buna bazı düzenbâz âlimlerin, o hükûmetlerin ve başlarının Müslüman kimseler ve meşrû yetki sâhibleri olduğu ve mefsedetlerinin onları İslâm dâiresinden çıkarmayacağı yollu birtakım düzenbâzlıkları sebebiyet verdiyse, o da bunun bir dalâlet lokması ve bir düzenbâzlık olduğunu görüp kendini yeni bir hâl karşısında bulduysa, diyebiliriz ki o, böyle bir orduda ve Müslümanları savunmak kasdıyla kendi bayrağı altında yer alması konusunda cehâleti sebebiyle belki mazûr görülebilir. Peki, bu kişi, cehâletinden ötürü yahut kâfirleri râzı etmek için hem onların komutası hem de bayrağı altında yer alarak Müslümanları öldürmesi sözkonusu olduğunda, zorlanmışlık cihetiyle mazûr görülebilir mi? Allah için cevâb "Hayır"dır!

Böyle birinin üzerine vâcib olan ordudan ayrılmasıdır veya en azından bu gibi emirleri reddetmesidir. Yahut hapsedilmeyi, işkence veya vazîfeden ihrâc edilmeyi getirecek olsa bile savaşmaktan kaçmasıdır. Kendisi hakkında verilecek bu tür cezalar, aslında onun için Allah'ın bir nimeti/lütfudur. Zîrâ onu dalâletten çıkaracak ve Allah'ın gazabından kurtaracaktır. Eğer bir Müslümanı öldürmek veya kendisi öldürülmek konusunda tercîh yapmak zorunda bırakılır veya buna zorlanırsa, onun üzerine vâcib olan, bir Müslümanı öldürmektense sabrederek ve sevâbını Allah'tan bekleyerek kendisinin ölümü tercîh etmesidir. Yoksa bir Müslümanı öldürüp, ondan sonra "ne yapayım, buna mecbûrdum" deme hakkı yoktur. Bu, şerî anlamda ikrâh denilen mazeretin kapsamına girmez. *Kişioğlu*, Müslümanları öldürmeye ve onların mahremiyyetini çiğnemeye yöneldikten sonra: "Eğer bunu yapmasam vazîfemden edilirim veya maâşım kesilir veya mâlî cezalara çarptırılırım" diyemez ve buna ikrâh falan da denilmez. Kendisini mürted efendileri veya onların efendisi Amerikalılar, İngilizler veya sâir kâfirler tarafından Müslümanları öldürmeye zorlanmakla karşı karşıya bulan böyle bir askerin üzerine vâcib olan, silâhını, onu bu gibi bir küfür eylemine zorlayanlara çevirmesi ve onlara karşı savaşmasıdır. Silâhıyla onlara karşı cihâd etmesi, bir sabır eri, bir mücâhid ve bir şehîd olarak cân vermesidir. Yoksa elini Müslümanların kanına bulayıp, onların nâmûslarını çiğnedikten sonra kendisini zorlanmış zannetmesi değildir. Eğer zayıflığı veya techîzâtının azlığından dolayı onlara karşı savaşmaya güç yetiremiyor ve askerden firâr hâricinde bir çıkış yolu bulamıyorsa, onun üzerine vâcib olan firâr etmesi ve yurdundan çıkıp hicret yoluna baş koymasıdır. Allah'ın arzı geniştir. Böyle bir durumda o, Allah yolunda ve fitneden kaçıp dînini korumak uğruna hicret yoluna baş koymuş sabırlı bir muhâcir olur. Günümüzde Pakistan'daki gibi hükûmetlerden kaçıp hicret etmek, kendisini, Amerikalıların bayrağı ve komutası altında savaşmak yoluyla dîni cihetiyle bir fitne karşısında bulan ve küfür bir eylemi işlemeye zorlananlar üzerine farzdır. Eğer bu hükûmete karşı savaşmaktan âcizse yapması gereken budur.

Kur'ân-ı Kerîm şunu haber vermiş, Sîret-i Nebevî ile Sünnet nassları şunu beyân etmiştir ki, Müslüman bir kesim, Resûlullah (s.a.v.) Medîne'ye hicret ettikten sonra bile, âile, mesken ve ticâret gibi Mekke'deki birtakım maslahatlarından dolayı hicret etmemişlerdir. Bedir Günü gelip çattığında ve Müslümanlarla Mekke müşrikleri karşılaştığında, o topluluk da Mekkeli kâfirlerle birlikte çıkmaya zorlanmış yahut kabîlelerine karşı utançlarından dolayı çıkmaya mecbûr edilmiştir. Onların bazıları Bedir meydânında öldürüldüğünde, Müslümanlar bundan dolayı esefe kapılmış ve "kardeşlerimizi öldürdük" demişlerdir. İşte bunun üzerine Allah Teâlâ, şu âyetleri indirmiştir:

إِنَّ ٱلَّذِينَ تَوَفَّىٰهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ ظَالِمِىٓ أَنفُسِهِمْ قَالُوا۟ فِيمَ كُنتُمْ ۖ قَالُوا۟ كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِى ٱلْأَرْضِ ۚ
قَالُوٓا۟ أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ ٱللَّهِ وَٰسِعَةً فَتُهَاجِرُوا۟ فِيهَا ۚ فَأُو۟لَٰٓئِكَ مَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَسَآءَتْ مَصِيرًا ﴿٩٧﴾ إِلَّا
ٱلْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ ٱلرِّجَالِ وَٱلنِّسَآءِ وَٱلْوِلْدَٰنِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿٩٨﴾
فَأُو۟لَٰٓئِكَ عَسَى ٱللَّهُ أَن يَعْفُوَ عَنْهُمْ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٩٩﴾ ۞ وَمَن يُهَاجِرْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ
يَجِدْ فِى ٱلْأَرْضِ مُرَٰغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً ۚ وَمَن يَخْرُجْ مِنۢ بَيْتِهِۦ مُهَاجِرًا إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ثُمَّ يُدْرِكْهُ
ٱلْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُۥ عَلَى ٱللَّهِ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٠٠﴾ ﴿سورة النساء﴾

—«Kendilerine zulmetmekteler iken meleklerin cânlarını aldığı kimseler var ya; melekler onlara şöyle derler: "Ne işte idiniz? [Niçin hicret etmediniz?]" Onlar da, "Biz yeryüzünde zayıf (ve güçsüz) kimselerdik" derler. Melekler, "Allah'ın arzı geniş değil miydi, orada hicret etseydiniz ya!" derler. İşte bunların gidecekleri yer cehennemdir. O ne kötü varış yeridir.» —«Ancak erkekler, kadınlar ve çocuklardan [hicret etmek için gerçekten] hiçbir çareye gücü yetmeyen ve hiçbir yol bulamayan zayıf [ve güçsüz] kimseler müstesnâ.» —«İşte onlar var ya, umulur ki Allah onları affeder. [Çünkü] Allah Afüvv'dür, Gafûr'dur.» —«Her kim Allah yolunda hicret ederse yeryüzünde gidecek çok yer ve genişlik de bulur ve her kim Allah'a ve Resûlü'ne hicret kasdıyla evinden çıkar da sonra kendisine ölüm yetişirse muhakkak ki onun ecri Allah'a düşer. Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir.» (4/en-Nisâ, 97-100)

Bu âyetler, müfessirlerin de şerh ettiği gibi, son derece önemli bazı hükümleri çok açık bir şekilde ortaya koymuştur:

—Küfür diyârından hicretin ve o diyârın fitnelerinden firârın vâcibliği! Özellikle de fitneye maruz kalanların, dîni dolayısıyla fitneye maruz kalmayacağı bir yere hicreti!

—İkrâh edilip de kâfirlerle birlikte savaşa çıkan kimsenin mazeretinin kabûl edilmediği! Zîrâ onun üzerine düşen, orada kalmak yerine ve en sonunda kâfirlerle birlikte 'savaşçı olarak' Müslümanların karşısına zorla çıkarılmadan önce hicret etmekti. Aynı şekilde onlardan [bu yolda] öldürülenlerin âkıbetinin cehenneme gidiş olduğu ve mazeretinin kabûl edilmediği...!

—Allah'ın, sadece, hicret etmeye gerçekten bir yol bulamayan, buna imkânları olmayan ve bunun için ellerinden bir şey gelmeyen zayıf ve güçsüz kimseleri mazûr

gördüğü...! İşte sadece onlar hicret edememeleri sebebiyle mazûr görülmüşlerdir. (Dikkat edelim, kâfirlerle birlikte savaşmak konusunda değil!) Ayrıca âyet, hicret edememe konusundaki taksîrâtları sebebiyle onlara af ve mağfireti vaad etmiştir.

—Sonra Kur'ân-ı Kerîm, Allah yolunda hicret eden muhâcire, dünyada rızkının genişliğinin Allah'ın kefâletinde olduğunu ve âhirette de onun sevâbına *yine* Allah'ın kefîl olacağını müjdelemiştir.

Bu hâller nere, o zâlim ordulara mensûbiyyeti olanlar nere?!

Tekrar soralım, acaba onlar, Müslümanları öldürmedikleri zaman, ölümle tehdîd edilmekte veya buna zorlanmakta mıdırlar? [Asla ve] hayır! Böyle olsa dahî, bu bile bir mazeret sayılmaz. Zîrâ böyle bir durumda onların üzerine düşen derhâl hicret etmek ve kendilerini zorlayanların elinden kaçıp gitmektir.

Ama acı hakîkat şudur ki, bunların çoğunluğu, kâfirlerle birlikte Müslümanları öldürmek yollu bu küfür eylemine, asker, polis veya istihbârât kurumlarındaki vazîfelerinin kendilerine sağladığı lüks evler, gösterişli arabalar, Müslümanların mâlından yağmalanan ve zayıflarının sırtına vurulan vergilerden elde edilen yüksek maâşlar dolayısıyla girişiyorlar. Sonra da kalkıp ordu veya polis teşkîlâtlarında olmalarını, vatan savunması mazeretine bağlıyor ve vazîfeleri dolayısıyla Müslümanlara karşı savaşmak zorunda bırakıldıklarını söylüyorlar.

Bu, ne aklî ne de şerî olarak *ikrâh*tır. Nasıl olur da onlardan birinin bir Müslümanı öldürmek yollu zorlanmışlığı mazeret kabûl edilebilir de Allah yolunda muhâcir ve mücâhid olan bir Müslümanın, kendisini savunmak için onlardan birini öldürmesi mazeret kabûl edilemez? Oysa o Müslümana düşmanlık edip saldıran, Amerikalı askerlerle birlikte gelip onun evini basan, hâne haklarını ve mahremiyyetini ayaklar altına alanlar bizzât onlardır.

Daha önce de dediğimiz gibi, bu hâl, bir *ikrâh* hâli değildir, bilakis Allah Teâlâ'nın vasfettiği gibi: «Bu böyledir. Çünkü onlar dünya hayâtını sevip âhirete tercîh etmişlerdir ve Allah da kâfirler topluluğunu doğru yola eriştirmez.» (16/en-Nahl, 107)

Müslümanlara karşı savaşanlar arasında şerî olarak mazeret sâhibi görülen zorlanmış kimsenin hâli ise kısaca aşağıdaki gibidir:

—Müslümanlara karşı savaşan bir orduya, zorunlu askerlik kapsamında ve kendi tercîhi olmaksızın zorla alınmış olması...

—Firâr veya hicret etmekten gerçekten âciz kalması...

—Savaşta onun üzerine vâcib olan ise çatışmadan geri durması ve silâhını da Müslümanlara zarar vermemek üzere geri tutması, hatta kâfirler veya Müslümanlar eliyle öldürülecek olsa dahî onu işlevsiz hâle getirmesidir. Bu niyyetle öldürülecek olursa inşallah şehîddir. Eğer böyle biri, Müslümanlara karşı savaşan veya bunların yaptıklarını yapan tâğûtların ordusunda er veya polis teşkîlâtında [memur] ise onun için zorlanmışlıkla ilgili işbu vasıflar geçerli olur ve mazûr görülür. Aksi hâlde hiçbir mazereti olamaz. ***

[3-] 5.
Ahkâm-ı Şerîat, Müslümanların Dînine, Cânlarına, Nâmûslarına veya Mâllarına -Bir Müslüman Bile Olsa- Saldırana Karşı Savaşmanın Vâcibliğini veya Cevâzını Takrîr Eder

Belki de kimi kibirli/muannidler, apaçık delîllere rağmen, kâfirler ve mürtedlerle birlikte Müslümanlara karşı savaşan o askerlerin Müslüman olduğunu, namaz kılıp oruç tuttuklarını, kelime-i şehâdet getirdiklerini ve Müslümanlara karşı savaşmaları dolayısıyla tekfîr edilemeyeceklerini söyleyip bunda ısrâr edebilir. Delîl ve mesned-den yoksun bir şekilde, sadece kendi arzularına dayanarak ve kendi duygularına yaslanarak konuşan o kimselere, boş bir tartışmaya dalmamak için ve kısa yoldan şunu diyelim:

Buyurun size âlimlerimizin "Def‘u's-Sâili'l-Muslim (دفع الصائل المسلم): Mütecâviz Müslüman'ın Def‘ (ve Bertaraf) Edilmesi" başlığı altında ele aldıkları mesele!

Müslümanlara karşı bâğî olarak ve yeryüzünde fesâd çıkarmak garazıyla silâhlı saldırıda bulunan herhangi bir Müslümanla ilgili hükümleri, âlimlerimiz bu başlık altında ele alıp açıklamışlardır. İlk açıkladıkları husûs ise Allah katından gelen bütün şerîatların "**Zarûrât-ı Hamse**" denilen beş temel hakkı korumak üzere gelmiş olduğudur. Bunlar ise "**dîn, cân, ırz, akıl ve mâl**"dır. Dolayısıyla bu zorunlu hakları meşrû olan her yolla korumak/savunmak gerekir. İşte İslâm, mütecâviz/saldırgan konumundaki kişinin def‘/ve bertaraf edilmesini bunun üzerinden teşrî‘ etmiştir.

"Siyâl (صيال)" [: Savlet/Saldırı]

[Siyâl:] Şerî olarak, âlimlerimizin tarîf ettiği gibi, *ma‘sûm* [yani dokunulmazlığı] olan bir şeye haksız yere saldırmaktır. *Ma‘sûm* [hakkı koruma altına alınmış] olan ise cândır, ırzdır, mâldır, ilh...

"Sâil (صائل)" [: Savlet Eden/Saldıran] Kişi:

Sâil: Şerî olarak *ma‘sûm* [dokunulmaz] kabûl edilen şeye saldıran her kişidir. Böyle biri, İslâm'ın hakkıyla *ismet*i koruma altına alınmış olan bir Müslüman'a veya Müslümanların zimmetiyle *ismet*i koruma altına alınmış başka [gayrımüslim] birine saldırmış olsun fark etmez. Düşmanlık gösterip saldırıda bulunanı bertaraf etmek ve *hürmet*i/hakkı korunması gereken şeyleri savunmak için savaşmak, şerî olarak *meşrû* kılınmıştır. Hattâ bu, pek çok durumda vâcib [/farz] hâline gelir. Allah Teâlâ: «...O hâlde kim size saldırırsa, size saldırdığı gibi misliyle siz de ona saldırın...» (2/el-Bakara, 194) buyurmaktadır.

Dîne Saldıran

Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in,

«مَنْ قُتِلَ دُونَ دِينِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ.»

«Kim dînini müdâfaa ederken öldürülürse o bir şehîddir» kavli gereğince [dîne saldıran karşısında dîni savunmak ve o saldırganı bertaraf etmek] vâcibdir.

İbn Teymiyye (r.) şöyle demektedir: ("Müdâfaa kıtâline [/cihâdına] gelince, dîni ve mukaddesâtı müdâfaa yolunda mütecâviz düşmana karşı verilen en büyük savaştır ve icmâ ile vâcibdir [/farzdır]. Allah'a îmândan sonra, -hem dîni hem de dünyayı ifsâd eden- mütecâviz düşmanı püskürtmekten daha vâcib bir şey yoktur.") (*el-Fetâva'l-Kubrâ*, c.5, s.530)

Irza Saldıran

Irza saldıran kişiyi, bir Müslüman dahî olsa ve onun öldürülmesini gerektirse de bertaraf etmek fukahânın ittifâkıyla vâcibdir.

İmâm en-Nevevî (r.) şöyle demiştir: ("Haremi müdâfaa etmek ise ihtilâfsız vâcibdir [/farzdır].")

Abdullah Azzâm (r.) şöyle demiştir: ("[...] Fukahânın icmâ ile görüşü şudur ki, hiç kimsenin, onun ırzını çiğnemek isteyen birine teslîm olması câiz olmaz. (...) Fukahânın hepsi, ırza saldıran bir kişiyi bertaraf etmenin icmâ yoluyla vâcib olduğu konusunda ittifâk etmişlerdir. Eğer sen, gecenin bir yarısında polisin senin evini basmasına ve hanımının gece*lik* kıyafetleriyle açık olduğu bir hâlde, onların, onun yanında uyuyup uyumadığını anlamak için senin hanımının örtüsünü kaldırmalarına fırsat verirsen, bu demektir ki senin ırzın çiğnenmiştir ve sen [müdâfaada bulunmadığın için] âlemlerin Rabbi katında günahkârsındır. İşte bu, zulümdür ve böyle bir polisin namazı ve orucu ondan öldürülme meselesini bertaraf etmez.") (*el-Cihâd Fıkhun ve İctihâd*, c.3, s.139)

Câna Saldıran

Cumhûr-i ulemâya göre böyle birinin bertaraf edilmesi vâcibdir. Bazı âlimler ise bunun vâcibliğine değil de cevâzına kâildirler. Bunu yapan bir Müslüman da olsa fark etmez. Sahîh bir hadîs şöyledir:

«مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دَمِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دِينِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ أَهْلِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ.»

«Kim mâlını müdâfaa ederken öldürülürse o bir şehîddir. Kim kanını müdâfaa ederken öldürülürse o bir şehîddir! Kim dînini müdâfaa ederken öldürülürse o bir şehîddir. Kim âilesini müdâfaa ederken öldürülürse o bir şehîddir.» (Ahmed ve Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.) Yine Peygamber Efendimiz'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

«مَنْ قُتِلَ دُونَ مَظْلَمَتِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ.»

«Kim uğradığı bir haksızlık karşısında müdâfaada bulunurken öldürülürse o bir şehîddir.» (Nesâî)

İmâm el-Cessâs, *Ahkâmu'l-Kur'ân*'da (c.1,s.242) bu hadîsin hemen akabinde şöyle demiştir: ("Kılıcını çekip bir adamı haksız yere öldürmeye kalkışan biri karşısında Müslümanların [o adama karşı durarak] onu öldürmeleri gerektiği konusunda bir ihtilâf bilmiyoruz.")

Şehîd Abdullah Azzâm (r.), şöyle demiştir: ("Böyle bir durumda -yani saldırı hâlinde-, saldıran kişi öldürülürse, Müslüman biri de olsa ateştedir. Haklı olan kişi öldürüldüğü takdîrde ise o bir şehîddir.")

Mâla Saldıran

Cumhûr-i ulemâ-i Müslimîn, bunun [:mâla saldıran kişinin bertaraf edilmesinin] câiz, bazıları da vâcib olduğu görüşündedir. Ebû Hureyre (r.a.)'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: «يَا رَسُولَ اللهِ أَرَأَيْتَ إِنْ جَاءَ رَجُلٌ يُرِيدُ أَخْذَ مَالِي؟» قَالَ: «فَلَا تُعْطِهِ مَالَكَ»، قَالَ: «أَرَأَيْتَ إِنْ قَاتَلَنِي؟» قَالَ: «قَاتِلْهُ»، قَالَ: «أَرَأَيْتَ إِنْ قَتَلَنِي؟» قَالَ: «فَأَنْتَ شَهِيدٌ»، قَالَ: «أَرَأَيْتَ إِنْ قَتَلْتُهُ؟» قَالَ: «هُوَ فِي النَّارِ.»

"Bir adam Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek, "Ya Resûlellah! Acaba bir kişi gelip mâlımı [zorla] almak isterse [ne yapayım]?" dedi. [Resûlullah]: «Ona mâlını verme» buyurdu. "Peki, benimle kıtâl ederse?" dedi. [Resûlullah]: «Sen de onunla kıtâl et» buyurdu. "Peki, beni öldürürse?" dedi. [Resûlullah]: «[O hâlde] sen şehîd olursun» buyurdu. "Peki, ben onu öldürürsem?" dedi. [Resûlullah]: «O, ateştedir» buyurdu." (Müslim)

İmâm İbn Teymiyye, *Mecmû'u'l-Fetâvâ*'da (28/**540**) şöyle demektedir: ("Sünnet ve icmâ ittifâkla şunu belirtir ki, eğer mütecâviz bir Müslümanın saldırısı, ancak onu öldürmekle bertaraf edilebiliyorsa -alacağı mal bir kırât [ölçüsünde, yani az bir mikdâr] dînâr bile **olsa-** öldürülür. Zîrâ sahîh hadîste, «Kim mâlını müdâfaa ederken öldürülürse o bir şehîddir» diye geçmektedir.")

İmâm eş-Şâfiî (r.), şöyle demiştir: ("Eğer bir adam, başka bir adamın hânesine gece veya gündüz vakti silâhla girer ve (hâne sâhibi) ona çıkmasını emreder de o da çıkmazsa, hâne sâhibinin onu vurma (darb) hakkı vardır...") *(el-Ümm*, c.6, s.33) (...)

Bunlar, Müslüman "ferd"lere saldırıda bulunan bir Müslümanı def'/ve bertaraf etmekle ilgili hükümlerin özetidir. Peki-ya o, dîne veya câna veya ırza veya mâla kasdetmek veyahut bunların tamâmına saldırmak üzere, üstelik Amerikalıların ve mürtedlerin bayrağı ve onların komutası altında gelirse durum nice olur?!

***

[3-] 6.
Ahkâm-ı Şerîat, Müslümanların Kanları, Mâlları ve Nâmûslarının İsmet Altında Olduğunu.. Kezâ Saldırı Hâlindeki Kâfirlerin Her Türlü Varlık/Bulunma Biçiminin (Kanları ve Mâllarının) Her Yerde Müslümanlar İçin Helâl Olduğunu, Dokunulmazlığı Olmadığını.. Takrîr Eder.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Vedâ' Haccı'nda [bir] hutbe îrâd etmiştir ki [o hutbede] buyurdukları arasında şunlar da vardır: «[...][Resûlullah (s.a.v.):] **«Bu [ay] hangi aydır?»** [diye sordu.]" Biz: "Allah ve Resûlü daha iyi bilir" dedik. Bunun üzerine [O] sükût etti; öyle ki onu asıl isminden gayrı bir isimle isimlendirecek zannettik. **«Bu** [ay] **Zilhicce** [ayı] **değil midir?»** dedi. Biz: "Evet [öyledir]" dedik. **«Bu** [belde] **hangi beldedir?»** [diye sordu.]" Biz: "Allah ve Resûlü daha iyi bilir" dedik. Bunun üzerine [O] sükût etti; öyle ki onu asıl isminden gayrı bir isimle isimlendirecek zannettik. **«Beled-i Harâm değil midir?»** dedi. Biz: "Evet [öyledir]" dedik. **«**[Peki] **Bu** [gün] **hangi gündür?»** [diye sordu.]" Biz: "Allah ve Resûlü daha iyi bilir" dedik. Bunun üzerine [O] sükût etti; öyle ki onu asıl isminden gayrı bir isimle isimlendirecek zannettik. **«Kurban Günü değil midir?»** dedi. Biz: "Evet [öyledir]" dedik. [Bunun üzerine O:] **«Muhakkak ki kanlarınız, mâllarınız ve ırz**[u namus]**larınız, şu gününüzün hürmeti gibi, şu** [harâm] **ayınızda**[ki hürmet hâli gibi], **şu** [harâm] **beldenizde**[ki hürmet hâli gibi] **birbirinize harâmdır.** [Günü geldiğinde] **Rabbinize mülâki olacaksınız ve O size amellerinizi soracak. Âgâh olun! Sakın ola benden sonra birbirinizin boyunlarını vuran küffâra dönüşmeyin.** [Burada bulunup] **şâhid olan**, [burada bulunmayıp] **gâib olana teblîğ etsin. Olur ki kendisine ulaşan/ulaştırdığı kimi kimseler, bunu, bizzât duyan kimi kimselerden daha iyi idrâk edici olur»** buyurdu. Ondan sonra: **«**[Şâhid olun!] **Teblîğ ettim mi?** [Şâhid olun!] **Teblîğ ettim mi?»** dedi. Bizler: "Evet" dedik. **«Allah'ım şâhid ol!»** buyurdu.» (Muttefakun Aleyh)

Hiç kuşkusuz umûm-i Müslimîn nezdinde sahîhliği üzerinde ittifâk bulunan bu hadîs-i şerîf, [bir] Müslüman'ın *hürmet*i, [yani] onun kanı, mâlı ve ırz u nâmûsunun *ismeti/dokunulmazlığı* ile ilgili kâideyi özetlemiştir. Küllî bir *hürmet* [yani bütün bir *harâmlık/dokunulmazlık* hâli] ile ki bunu helâl kılacak olan da ancak ve ancak yine umûm-i Müslimîn nezdinde sahîhliği üzerinde ittifâk bulunan [bir] hadîs-i şerîfde zikri geçen husûslardır ve o hadîs-i şerîf ise Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şu kavlidir: **«Allah'tan başka ilâh olmadığına ve benim Allah'ın Resûlü olduğuma şehâdet getiren Müslüman bir kişinin kanı, şu üç şeyden biri hâricinde helâl olmaz: Evli** [iken zinâ eden] **zinakâr**, [bir] **câna** [haksız yere kıyanın cânına] **karşı** [kısâs yoluyla] **cân ve Dînini terk edip** [Müslümanların birliğinden,] **Cemâat'den ayrılan.»** (Muttefakun Aleyh↓)...**:**

... «لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللهِ إِلَّا بِإِحْدَى ثَلَاثٍ: الثَّيِّبُ الزَّانِي، وَالنَّفْسُ بِالنَّفْسِ، وَالتَّارِكُ لِدِينِهِ الْمُفَارِقُ لِلْجَمَاعَةِ» ...

İslâm, Müslümanların *hürmet*e şayan haklarını pek yüce saymış ve o hakların sâhiblerine [hakları dolayısıyla] tecâvüzde bulunulmasını [şiddetle] yasaklamıştır. Kezâ onları zulüm-haksızlıktan nehyetmiş ve bir Müslüman'ın bir zâlimden, küçük ya da büyük, az ya da çok, her türlü hakkını mutlaka alacağını beyan etmiştir.

● Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

«إِنَّ رِجَالًا يَتَخَوَّضُونَ فِي مَالِ اللهِ بِغَيْرِ حَقٍّ فَلَهُمُ النَّارُ يَوْمَ القِيَامَةِ»

«Kimi adamlar [zekât, ganîmet, cizye vb. olarak Müslümanların Beytülmâlinde Müslümanlar için sarfedilmek üzere Allah'ın bir hakkı olarak duran] **Allah'ın mâlı hakkında** [çalıp-çırpma, yersiz-gereksiz harcamada bulunma gibi vs. yollarla] **haksız işlere dalarlar. Kıyâmet Günü onları bekleyen ateş[-i Cehennem]dir.»** (Buhârî)

● Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

«الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ.»

«Müslüman Müslüman'ın kardeşidir. Ona [asla] **zulmetmez ve onu** [kendisine haksızlık-eziyyet edilecek bir konumda bırakmaz veya bunları yapacak birinin ya da düşmanının eline] **teslîm etmez.»** (Muttefakun Aleyh)

● Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

«الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَخُونُهُ وَلَا يَكْذِبُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ، كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ عِرْضُهُ وَمَالُهُ وَدَمُهُ...»

«Müslüman Müslüman'ın kardeşidir. Ona ihânet etmez; ona yalan söylemez ve onu [yardımsız-desteksiz-yarı yolda-çaresizlik içinde bırakmak sûretiyle] **hızlâna uğratmaz.** [Bir] **Müslüman'ın** [ismet altında olan] **her şeyi** [diğer bir] **Müslüman'a harâmdır. Irzı, mâlı, cânı...»** (Tirmizî'nin rivâyeti)

● Câbir radıyallahu anhu'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: **«Zulümden sakının, çünkü zulüm Kıyâmet Günü** [sâhibi için zifîrî karanlıklar hâlinde:] **zulümât**[olacak]**tır.»** (Müslim'in rivâyeti↓)

... «اتَّقُوا الظُّلْمَ فَإِنَّ الظُّلْمَ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» ...

● Yine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

«[... وَ]اتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ اللهِ حِجَابٌ.»

«[...Ve] mazlûmun bedduasından da sakın. Çünkü onun bedduası ile Allah arasında bir hicâb yoktur.» (Muttefakun Aleyh)

● Ebû Ümâme İyâs Bin Sa'lebe el-Hârisî radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

... «مَنِ اقْتَطَعَ حَقَّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِيَمِينِهِ فَقَدْ أَوْجَبَ اللهُ لَهُ النَّارَ وَحَرَّمَ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ.» فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: وَإِنْ كَانَ شَيْئًا يَسِيرًا يَا رَسُولَ اللهِ؟ قَالَ : «وَإِنْ كَانَ قَضِيبًا مِنْ أَرَاكٍ.» ...

«Kim, [yalan] **yemîniyle, Müslüman bir kişinin hakkını kendine keser** [:alır, kendi zimmetine geçirir] **ise muhakkak ki Allah ona cehennemi vâcib, cenneti de**

kendisine harâm kılar.» Bir adam Ona: "Peki basît/az bir şey ise/olsa ya Resûlellah!" dedi. **«Velev misvâk ağacından bir çöp** [, çöp kadar bir şey] **olsun.»** buyurdu. (Müslim)

İslâm, Müslümanların hürmeti ve kanları, mâlları ve ırz u nâmûslarının ismeti konusuna şiddetle vurgu yapmıştır ki bunlar ancak ve ancak bir riddet hâlinde mubâh olabilecek şeylerdir. O riddet hâli ki kişiden îmânı izâle eder ve öyle bir durumda artık onun bir hürmeti kalmaz. Kanı hederdir; mâlı mubâhdır. Ayrıca kâfirin kanı ve mâlı hakkındaki aslî hüküm de budur. Nitekim âlimler, kâfirin kanı ve mâlı konusunda aslolanın mubâhlık durumu olduğunu belirtmişlerdir. Aynen bir Müslüman'ın kanı ve mâlı konusunda asl'ın *hürmet/harâmlık hâli* olması gibi ki bu -mümin kişinin kanı ve mâlı hakkındaki- harâmlık hâli de *küfr* ile ortadan kalkar. Yine âlimler, kâfirin kanı ile mâlının [asıl itibâriyle] helâl olduğunu, ancak iki hâlden biri sözkonusu olduğunda *bunların* harâm olacağını, bu iki durumda kanı ve mâlı itibâriyle dokunulmaz bir hâle geleceğini belirtmişlerdir ki bu iki durum şudur:

1. Ya **İslâm'a girmek** ki böyle bir durumda Müslümanların lehine veya aleyhine olan hak-hukûk onun için de geçerli olur. Çünkü o da artık onlardan biri olmuştur; dolayısıyla mâlı, kanı ve ırzı -Kur'ân âyetlerinin ve Sünnet-i Nebî'nin de belirlediği şekilde- harâm/ismet altında-dokunulmaz bir hâle gelmiştir.

2. Ya da şer'î [anlamda **meşrû**iyyeti olan **Müslüman** bir] **idâreci tarafından** ona **verilen emân** ile ki böyle bir durumda artık o, "Ehl-i Zimmet"den, yani "Zımmî" biri olur. Kendisinin üzerine şer'an belirlenmiş bir cizye konur. Tabîî eğer Müslümanların arasında ikâmet eden biriyse... Ehl-i Kitâb veya hükmen onların konumunda olup İslâm diyârında yaşayan kimseler gibi... Yahut Müslümanların topraklarından -ticâret veya geçici konaklama gibi amaçlarla- geçiş yapan, ama orada [kalıcı] ikâmet amacı taşımayan kâfirlere verilen muvakkat bir emân ile ki böyle bir durumda ticâret için taşıdıkları emvâl için belli bir vergi öderler ve kendileri için, o muvakkat emân çerçevesinde cân ve mâl güvenliği temînat altına alınır.

Bu iki **Zimmet ve Emân hâllerinden biri dışında kâfir kişinin kanı ve mâlı** Müslümanlara mubâhdır. Yine bedâheten malûmdur ki, onlara **zimmet ve/ya emân verme hakkı kâfir bir yöneticide değildir**; Şerîatı tebdîl eden, Allah'ın indirdiği dışında şeylerle hükmeden, Allah'ın düşmanlarına dostluk ve bağlılık gösteren öyle birinin böyle bir hakkı/veya salâhiyyeti yoktur. Bilakis bu, Müslümanların İmâmı olan şerî hâkimin/meşrû idârecinin hak ve salâhiyyetlerindendir. Çünkü kâfir bir idârecinin bizzât kendisine emân yoktur ve onun hem mâlı hem de kanı mubâhdır. Ona karşı kıtâl ve onu katletmek, yine ona karşı kıyâma kalkışmak ve onun tâifesine karşı savaşmak vâcibdir. Tabîî ki buna güç-kudret yeter, imkân elverirse.. Aksi takdîrde, yani bundan âciz kalınması durumunda, ya onun yaşadığı yerden hicret edilir ya da o bir tarassut altına alınır; kendisini hal' ve katl etmek için hazırlık yapılır. Velhâsıl ["Kendisi muhtâc-ı himmet dede - Nerde kaldı gayrıya himmet ide" deyişinde olduğu gibi] bizzât kendisi, İslâm dîni ve Müslümanlar nezdinde *gayr-ı müemmen* iken nasıl olur da o, kendinden gayrısına emân verebilir, emniyet hakkı tanıyabilir? Günümüz

itibâriyle Müslüman ülke yöneticilerinin hâli de budur. Kuşku yok ki onlar, Müslüman bir idârecinin hak ve salâhiyyetlerini, riddetlerinden dolayı yitirmişlerdir. Onlardan biri ise zimmet ve emân verme hakkıdır. Dolayısıyla onlar tarafından verilen o şeylerle bizim ülkelerimize giren kâfirler için, şu günümüzde, hangi sûretde olursa olsun, bir emân [hakkı] yoktur.

Onlar muhârib konumunda olan ve bize karşı muhârib milletlere mensûbiyyeti bulunan kimselerdir. Bu muhâriblik hâliyle bağlantılı bir şekilde bizim ülkelerimizde bulunma hedefleri ise, savaş ve savaşa ilişkin amaçlar, kezâ ifsâd, dalâlet ve türlü türlü rezâletleri yaymak arasında gidip gelmektedir. Bizim ülkelerimizin hükûmetleri tarafından kendilerine emân verilmiştir yönlü iddiâ ise -[bizzât] bizim ülkelerimizin hükûmetlerinin meşrûiyyetinin sâkıt ve aslen gayr-ı meşrû olması nedeniyle- sâkıt bir iddiâdır. Özellikle de bulunma sebebleri askerî veya siyâsî veya güvenlik veya misyonerlik gibi hedefler için olanlar, yahut, ne şekilde olursa olsun, Müslümanların ülkelerinde fesâd çıkarma garazıyla bulunanlar..!

Günümüz itibâriyle bizim ülkelerimizdeki Müslümanlarla kâfirlerin kanları ve mâlları hakkındaki ahkâm kısaca ve özetle şöyledir:

1. Günümüzde İslâm ülkelerimizde bulunan ve Lâ İlâhe İllallah Muhammedun Resûlullah diye şehâdet getirmiş olan, bu şehâdeti İslâm'a ve Müslümanlara karşı savaşmakla, onlara karşı düşmana arka çıkmakla, İslâm-îmânı nakzeden hâllerden muteber bir hâle düşmekle açıkça bozmamış olan Müslümanların hepsi kan, mâl ve ırz u nâmûs cihetiyle ismet altındadır. Lâ İlâhe İllallah demeleri hakkına ki [bundan öte içlerinde olana dâir] hesâbları Allah'a kalmıştır. Günah ve masiyet namına neye ne kadar bulaşmış olsalar bile durum bundan ibâretdir ve bunlar dolayısıyla onları hesâba çekecek olansa Allah Teâlâ'dır. Nitekim Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:**«Ben insânlara karşı onlar Lâ İlâhe İllallah deyinceye kadar savaşmakla emrolundum. Her kim Lâ İlâhe İllallah derse muhakkak ki benim karşımda -o şehâdetin hakkı** [gereği alınacak olan hak] **müstesnâ- mâlını ve cânını ismet altına almıştır.** [İçinde olana dâir] **Hesâbı ise Allah'a kalmıştır.»** (Buhârî'nin rivâyeti...)

2. Bizim ülkelerimizde kâfirlerin her türlü bulunma şekilleri, kan ve mâl cihetiyle mubâhdır. Yukarda da açıkladığımız gibi onların dostları ve aslen kendi kanları ve mâlları mubâh olan mürted yöneticilerimizin onlara vermiş olduğu sahte emânlar ve bâtıl zimmet [akidleri] onları dokunulmaz kılmaz, ismet altına almaz.

3. Kâfirler kendi ülkelerinde (Diyâr-ı Harb'de), malûm olduğu üzere kanları ve mâlları mubâh kimselerdir. Adına uluslararası antlaşmalar denilen şeyin ise hiçbir kıymeti-geçerliliği yoktur. Zîrâ bunlar aslen Müslümanların meşrû yetki sâhibleriyle karâra bağlanıp imzalanmış şeyler değildir. Bu antlaşmaların içerdiği -Allah yolunda cihâdı yok sayan ve hak-hukûk namına ne varsa onu, terörle mücâdele gerekçesi altında, saldırgan-işgâlci-düşman kâfirlere tanıyan; dahası, bir Müslüman'ın, kendi

dînini, cânını, ırz u nâmûsunu ve mâlını savunmasını terör ve suç sayan; kâfirlerin bize karşı saldırısının adını da bir adâlet ve uluslararası düzen koyan- aslen hükümsüz, bâtıl mâddeler ise bir kalem şöyle dursun..!

Bir Müslüman'ın Kanının İsmeti ve Allah Katındaki Değeri:

İslâm, bir Müslüman'ın kanının ismeti konusu üzerinde şiddetle durmuş ve onu *müteammiden-kasıdlı olarak* öldüren kişiyi lanete müstahak olma tehdîdiyle karşı karşıya bırakmıştır. [Böyle bir makâmda] lanet ise Allah'ın rahmetinden kovulmak, cehennemde ebedî kalmak ve elîm bir azâba dûçâr olmak demektir. Nitekim *İmâm* Buhârî rahimehullah, Abdullah Bin Ömer radıyallahu anhu'dan naklettiği [şu] hadîsde Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

... «لَنْ يَزَالَ الْمُؤْمِنُ فِي فُسْحَةٍ مِنْ دِينِهِ مَا لَمْ يُصِبْ دَمًا حَرَامًا» ...

«Mümin [kişi, eli nahak yere döktüğü] **harâm bir kana bulaşmadığı müddetce dîni dolayısıyla bir genişlik içinde olmaya devâm eder.»** Yani onun, affa nâil olmaya [ve âhiretde kurtuluşa] dâir umudu, bir Müslüman'ı kasden-taammüden öldürmediği müddetce var olacaktır. Buhârî, yine İbn Ömer'den Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

«Bize karşı silâh taşıyan bizden değildir.» «مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا»

Bir müminin kanının hürmeti ve onu *müteammiden* öldüren kâtilin kötü âkıbeti konusunda Allah Teâlâ'nın -yürekleri yerinden sarsan ve kalbinde Allah'ın dînine karşı bir hürmet taşıyan herkesi, bu derece şenî bir cürme teşebbüsden alıkoyacak olan- en-Nisâ sûresindeki şu kavli yeter:

وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَآؤُهُۥ جَهَنَّمُ خَـٰلِدًا فِيهَا وَغَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُۥ وَأَعَدَّ لَهُۥ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٣﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Kim bir mümini kasden öldürürse, cezası, içinde ebedî kalacağı cehennemdir. Allah, ona gazab etmiştir, ona lanet etmiştir ve onun için büyük bir azab hazırlamıştır.» (4/en-Nisâ, 93)

İmâm İbn Kesîr'in (r.) bu âyetin tefsîri sadedinde yaptığı bazı açıklamalar ise şöyledir: ("Bu şiddetli bir tehdîddir ve mutlaka yerini bulacak bir vaîddir. Bu derece büyük bir günaha girişen kimseler hakkında ki, Kitâbullah'ın başka bir âyetinde bu günah, Allah Teâlâ'ya şirk koşmakla birlikte anılmıştır. Nitekim Allah Teâlâ Furkân sûresinde şöyle buyurmaktadır: «Ve onlar ki Allah'ın yanısıra başka bir ilâha [tapınıp] yalvarmaz ve Allah'ın [öldürülmesini] harâm kıldığı câna haksız yere kıymazlar...» [25/el-Furkân, 68] (...) Câna kıymayı harâm kılan âyetler ve hadîsler gerçekten de pek çoktur. Bunlardan biri İbn Mesûd yoluyla rivâyet edilen ve *Sahîhayn*'da geçen şu hadîsdir: İbn Mesûd dedi ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«أَوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي الدِّمَاءِ.»

«**Kıyâmet Günü insânlar arasında** [hesâbı sorulup] **hükme bağlanacak ilk şey** "**dimâ**" [kan hakları, kan davaları] **hakkında olacaktır**.»

Ebû Dâvûd'un rivâyet ettiği başka bir hadîs ise şöyledir: ... Ubâde Bin es-Sâmit'den, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

... «لَا يَزَالُ الْمُؤْمِنُ مُعْنِقًا صَالِحًا، مَا لَمْ يُصِبْ دَمًا حَرَامًا، فَإِذَا أَصَابَ دَمًا حَرَامًا بَلَّحَ» ...

«**Mümin** [kişi, eli nahak yere döktüğü] **harâm bir kana bulaşmadığı müddetce** [tâati ve ameli cihetiyle] **cevvâldir sâlihdir** [:kutludur]. [Eli] **harâm bir kana bulaştığında ise artık** [tâati ve ameli cihetiyle] **tutuklaşır** [kutsuzlaşır].»

Diğer bir hadîs ise şöyledir:

«لَزَوَالُ الدُّنْيَا أَهْوَنُ عِنْدَ اللهِ من قَتْلِ رَجُلٍ مُسْلِمٍ»

«**Allah'ın nezdinde, dünyanın zevâli, Müslüman bir kişinin katledilmesinden şübhesiz ki daha ehvendir**.»

Diğer bir hadîs ise şöyledir:

«لَوْ أَنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ وَأَهْلَ الأَرْضِ اشْتَرَكُوا فِي دَمِ مُؤْمِنٍ لَأَكَبَّهُمُ اللهُ فِي النَّارِ»

«**Eğer ehl-i semâ ve ehl-i arz bir müminin kanını akıtmada ortak olsa Allah onları**[n hepsini birden] **cehenneme atar**.»

Diğer bir hadîs ise şöyledir:

«مَنْ أَعَانَ عَلَى قَتْلِ الْمُسْلِمِ وَلَوْ بِشَطْرِ كَلِمَةٍ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَكْتُوبًا بَيْنَ عَيْنَيْهِ آيِسٌ مِنْ رَحْمَةِ اللهِ»

«**Her kim** [bir] **Müslüman'ın katline -velev yarım bir sözle olsun- yardım ederse Kıyâmet Günü iki gözünün arasına, "Allah'ın rahmetinden umutsuzdur" yazılı olarak gelir**.»

Nitekim İbn Abbâs radıyallahu anhu, mümin kişiyi teammüden öldüren kimsenin tevbesinin [geçerli] olmadığı görüşündedir. Buhârî şöyle demiştir: Âdem bize rivâyet etti (...) (İbn Abbâs) dedi ki: «Kim bir mümini kasden öldürürse, cezası cehennemdir.» bu âyet, en son inen âyet[lerden]dir ve onu herhangi bir şey neshetmiş de değildir.

(...) Saîd Bin Cübeyr'den, şöyle demiştir: "İbn Abbâs'a, Allah'ın: «Kim bir mümini kasden öldürürse, cezası cehennemdir.» kavlini sordum. Dedi ki: "Bir adam İslâm'ı, İslâm'ın hükümlerini öğrenip-bilir de ondan sonra bir mümini teammüden öldürürse onun cezası cehennemdir ve kendisi için tevbe yoktur." Bunu Mücâhid'e anlattım, "Pişman olan müstesnâ" dedi.

(...) Sâlim Bin Ebi'l-Ca'd'dan, şöyle demiştir: "Gözleri görmez olduktan sonra[ki vakitlerin birinde] İbn Abbâs'ın yanında idik. Bir adam gelip ona: "Ey Abdullah İbn-i Abbâs!" diye seslendi ve: "Mümin bir adamı teammüden öldüren kimse hakkındaki görüşün nedir?" dedi. İbn Abbâs: "Cezası, içinde ebedî kalmak üzere cehennemdir; Allah ona gazab etmiştir; ona lanet etmiştir ve onun için büyük bir azâb hazırlamıştır" dedi. O kişi: "Peki tevbe eder, sâlih amel işler, sonra hidâyet üzre olursa?" dedi. İbn Abbâs da: "Anası onsuz kalaydı: Tevbe ve hidâyet nere, o nere..? Cânım elinde olana yemîn olsun ki Peygamberiniz sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «Anası onsuz kalaydı..! Bir müminin teammüden kâtili [ki,] Kıyâmet Günü maktûlü kendisini sağ -veya sol- eliyle [kıskıvrak] tutmuş, şahdamarından kan akar bir

hâlde gelir. Arş-ı Rahmân karşısında [durup] sol eliyle kâtilini kavramış, diğer elinde [kesik] başı ile: "Ya Rabbi!" der, "Buna sor, beni niçin öldürdü?» Abdullah'ın cânı elinde olana yemîn olsun ki bu âyet [en-Nisâ, 93] indirildi ve onu, Peygamberiniz vefât edinceye kadar hiçbir âyet neshetmedi."

(...) Abdullah Bin Mesûd'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Maktûl Kıyâmet Günü [bir eliyle] kâtiline yapışmış, öbür eline ise [kesik] başını almış bir hâlde gelir ve: "Ya Rabbi!" der, "Buna sor, beni niçin öldürdü?» ...: Allah: «İzzet/üstünlük senin olsun diye onu öldürdün.» ...:«Hiç kuşkusuz o benimdir» buyurur. Dedi ki: «Başka biri gelir kâtiline yapışmış bir hâlde ve: "Ya Rabbi!" der, "Buna sor, beni niçin öldürdü?" ...: Allah: «İzzet falânkesin olsun diye [başkası için] onu öldürdün.» ...:«Hiç kuşkusuz o onun değildir. Dön onun günahıyla!» buyurur. Böylece yetmiş fersah cehennemin dibine düşer.» (Nesâî rivâyet etmiştir) (...)

Başka bir hadîs: İmâm Ahmed demiştir ki: ... ...Bize rivâyet etti: Muâviye (r.a.)'ı şöyle derken duydum: "Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu işittim:

...«كُلُّ ذَنْبٍ عَسَى اللهُ أَنْ يَغْفِرَهُ إِلَّا الرَّجُلُ يَمُوتُ كَافِرًا، أَوِ الرَّجُلُ يَقْتُلُ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا»...

«**Her günahı olur ki Allah affeder. Kâfir olarak ölen veya bir mümini teammüden katleden kişi hâric**.»") ([İbn Kesîr'den] alıntımız buraya kadardı.)

Bütün bunlar, bir Müslüman'ı -bir kavga veya dünyalık bir şey uğruna çekişme veya bir öfke, şeytânın dürtüklemesi ve câhillik netîcesinde- teammüden katleden Müslümanla ilgili husûslardır. Bir Müslüman'ı, Rabbim Allah'dır dediği için katleden, aynı şekilde, Allah yolunda mücâhidleri, üstelik mürted başkanlarının emriyle yahut Amerikalıların veya kâfirlerin komutası altında katleden kimseye gelince, işte bunun durumu başka, bambaşka bir şeydir. Çünkü o, kâfirlere dost olmuştur ve onların yolunda [onların uğruna] savaşmıştır. Acaba İslâm âlemi ülkelerinin -sözkonusu o kâtillerden, müminleri katledenlerden olan- askerleri, polisleri ve güvenlik birimleri, müminlerden zulmen katlolunan kimseler Kıyâmet Günü onlar*ın yakasın*a yapıştığında, şahdamarlarından kan akar bir hâlde Allah'a ilticâ edip yalvararak onlara, "Rabbim, sor buna beni niçin katletti?" dediklerinde ne diyecekler?! Acaba: "İzzet-üstünlük George Bush'un olsun diye onları katlettik" mi diyecekler?! Yoksa: "İzzet-üstünlük Amerika'nın veya Müslümanların tâğûtlarından herhangi bir tâğûtun olsun diye onları katlettik" mi diyecekler?!

Anaları onlarsız kalaydı..! Allah kahretsin onları..! Eğer bilselerdi ve eğer idrâk etselerdi ne türden bir küfür, ne mene bir riddet vâdisi içinde [sersem sersem] dolanıp durduklarını!

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكۡفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَيَقۡتُلُونَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ بِغَيۡرِ حَقّٖ وَيَقۡتُلُونَ ٱلَّذِينَ يَأۡمُرُونَ بِٱلۡقِسۡطِ مِنَ ٱلنَّاسِ فَبَشِّرۡهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢١﴾ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ ﴿٢٢﴾ ﴿سورة آل عمران﴾

—«Allah'ın âyetlerini inkâr edenler, haksız yere peygamberleri öldürenler ve insânlardan adâleti emredenleri katledenler (var ya, işte) onları pek acıklı bir azâb ile muştula!.» —«Onlar, [bütün] yaptıkları dünyada da âhirette de boşa gitmiş (olan) kimselerdir ve onların [kendilerini kurtarabilecek herhangi bir] yardımcıları da yoktur.» (3/Âl-i İmrân, 21-22)

İbn Kesîr bu âyetlerin tefsîri sadedinde şöyle demiştir:

("İbn Ebî Hâtim demiştir ki: (...) Ebû Ubeyde Bin el-Cerrâh radıyallahu anhu'dan, dedi ki: "Ya Resûlellah! İnsânların Kıyâmet Günü azâbın en şiddetlisine marûz kalacak olan[lar]ı kim[ler]dir? dedim." «**Bir Peygamberi yahut emr-i bi'l-marûf nehy-i ani'l-münkerde bulunan bir kimseyi öldüren bir adamdır**» buyurdu. Sonra Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Allah'ın âyetlerini inkâr edenler...»[âyetin]i okudu.↑»)

Daha önce de açıkladığımız gibi bir Müslüman hakkında aslolan, kan ve mâl ismeti, dokunulmazlığıdır. Kendisinin ismet altındaki bu hakları, Millet-i İslâm'dan çıkmadığı müddetce mubâh olmaz. Beri tarafta kâfir bir kişi, kanı ve mâlı cihetiyle mubâhlık dâiresi içindedir; onun bu haklarını ismet altına alacak olansa ya Millet-i İslâm'a girmesidir ya da meşrû bir Müslüman idâreci tarafından kendisine verilecek emândır. Yine bu, o kâfirin Müslümanlara karşı bir muhârib olmamasıyla ilgili bir durumdur. Acaba bir muhârib ve onlara saldıran biri olduğunda hâli nice olur?!

Günümüzde de malûm olduğu üzere Amerikalılar, İngilizler ve onların NATO üyesi Avrupalı müttefikleri, aynı şekilde Rusya, Fransa, İspanya, Portekiz, Belçika, Almanya, İtalya, Kanada ve Avustralya gibi onlarla birlik olan ülkeler, Amerika ve onun Yahûdî efendileri tarafından Müslümanlara karşı ilân edilmiş açık bir savaş hâli içindedir. Müslüman gençleri öldürenler onlardır. Onları her yerde koğuşturan onlardır. Haklarında envâitürlü katliâm cürmünü işleyen onlardır. Bunu sivil, asker, yaşlı, kadın veya çocuk ayrımı yapmaksızın yapan onlardır. Günümüzde Filistin, Irak ve Afganistan'da ve de Amerika nereyi dilediyse orada vukû bulduğu gibi... Bu bir taraftan, diğer bir taraftan ise onların saldırganlık biçimleri, yol-yöntem ve araç-gereç itibâriyle alabildiğine çeşitlenmiştir. Orduları ulu-orta bir şekilde havadan, karadan ve denizden gelmektedir. Amerika'nın CIA, FBI gibi ve batılıların bunlara denk gelen istihbârat birimleri kimi zaman alenî bir şekilde, kimi zaman ticârî kurum kuruluşlar etiketi altında, kimi zaman da turistik veya kültürel plan-projeler kılıfıyla gelmektedir. Misyonerlik kurum-kuruluşları ise kimi zaman alenîdir, çoğu zaman da örtülü... Ekonomik finansal organizasyonları-şirketleri ise Müslümanların iktisâdını yağmalama organizasyonlarıdır. Onlardan turizm ve/ya gezi amacıyla gelenler ise düşmanlığın en düşük biçimlerini taşıyanlardır. Açıklık ve saçıklığın, rezâletin ve kepazeliğin birer numûneleridir. Müslümanların örf ve âdetleri, dînleri ve gelenek-görenekleri karşısında hürmet nedir bilmeyen, konup konakladıkları her yerde ifsâd için, edeb ve ahlâkı yıkıma uğratmak için habire efor sarfeden kimselerdir. Hâsılı [İslâm diyârlarındaki] her türlü Batılı varlık/bulunma biçimi İslâm'a ve Müslümanlara karşı muhârib bir var olma/bulunma hâlidir. Bu yüzden onların bizim diyârlarımızdaki

-erkekleri ve kadınlarıyla- her türlü bulunma biçimleri, Müslümanlara kan ve mâl cihetiyle mubâhdır, [dokunulmazlığı olmayıp] *hedr*e açıktır. Nitekim Müslümanların âlimleri böyle bir şeye, ülkelerimize yönelik eski sömürgecilik günlerinde sömürgeci İngilizler ve Fransızlar hakkında fetvâ vermiştir. Aynı şekilde Rusların Afganistan'ı işgâl ettiği günlerde de... **Bunlardan biri Muhaddis İmâm Şeyh Ahmed Şâkir'in** -İngilizlerin Mısır'ı, Sûdân'ı, Pakistan ve Hindistan'ı işgâl ettiği günlerde- **[verdiği fetvâ ve] dile getirdiği şu ifâdeleridir**:

("Vâcib olan, Müslümanların, Allah'ın Şerîatı dâhilindeki ahkâm-ı kıtâle ve onunla ilintili konulara dâir sahîh kâideleri çok açık bir şekilde bilmesi, öğrenmesidir. Hiç şübhesiz İngilizler bu savaşı Müslümanlara karşı Mısır'da apaşikâr ve gaddâr bir savaş olarak, bir düşmanlık ve büyüklenme savaşı olarak ilân ettiler. Beri tarafta bunu Sûdân'da Müslümanlara karşı maskeli bir savaş olarak, Sûdân ile Sûdânlıların çıkarı kılıfıyla kılıflı, özerk yönetim kisvesiyle süslenmiş bir şekilde ilân ettiler. ... Nitekim İngilizlerin, Süveyş Kanalı mıntıkasında ve ona yakın bölgelerde neler yaptıklarını [ayân-beyân] gördük. Emniyet içindeki sivilleri katletmelerini, kadınlara ve çocuklara karşı kıyıcılıklarını... Böylelikle düşmanlıklarını -ne kapalılık ne mücâmele ve ne de kandırmaca taşır bir hâlde- açıkça ve apaçık bir şekilde ilân ettiler.

Böylece [ve bu hâl dolayısıyla] onların kanları ve mâlları Müslümanlara helâl/mubâh olmuştur. Yeryüzünün hangi bölgesinde olursa olsun her Müslüman'ın üzerine vâcib olan onlara karşı savaşmak ve bulundukları her yerde -ister sivil ister asker olsunlar- onları öldürmektir ki onların tamâmı düşmandır, hepsi muhârib konumundadır. «Onları nerede yakalarsanız öldürün ve sizi çıkardıkları yerden siz de onları [aynı şekilde] çıkarın...» [2/el-Bakara, 191] *Hiç şübhesiz Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bizleri savaşta kadınları öldürmekten nehyetmiştir ve bu, açık bir illet ile muallel/sebebe dayalı bir nehiydir [ve o sebeb/illet de]: O kadınların savaşçı olmamalarıdır. Ammâ velâkin şimdilerde onların kadınları [dahî] emir altına alınmış askerlerdir ve erkeklerle yanyana/omuz omuza savaşan kimselerdir. Onların emir altına alınmış askerlerden olmayanları ise neferleşmiş/erkek-benzeri cinsden olup bir engel veya engelleyici olmaksızın/ulu-orta ve pervasızca Müslümanlara ateş etmektedir. Hiç kuşkusuz bunların katli helâldir. Cânı, dîni ve vatanı [meşrû] müdâfaada bulunmak için ki herhangi bir şeye güç yetiremeyen zayıf/güçsüz bir kadın olursa, o bundan istisnâdır. Nitekim demiştik ki: "Yeryüzünün hangi bölgesinde olursa olsun her Müslüman'ın üzerine vâcib olan onlara karşı savaşmak ve bulundukları her yerde -ister sivil ister asker olsunlar- onları öldürmektir." Bizler bu cümlenin içerdiği/ifâde ettiği anlamın her harfini/harfi harfine kasdediyoruz. Dolayısıyla her nerede ve hangi millet ile hangi uyruktan olursa olsun bir Müslüman'ın üzerine, Mısır ve Sûdân'da bizim üzerimize vâcib olan neyse o vâcib olur. Hattâ İngilizlerden*

olan Müslümanların üzerine ve bizzât kendi ülkelerinde düşen de budur. Eğer gerçekten Müslüman iseler, sâir Müslümanların üzerine vâcib olan ne ise onlara da o vâcibdir. Tabîî ki buna güç yetirebilirlerse.. Yok eğer buna güç yetiremezlerse bu durumda onların üzerine, düşmanların ülkelerinden veya Allah'ın kendilerine emir buyurduğu [cihâd farîzasını deruhde edip de] düşmana karşı savaşa güç yetiremedikleri o ülkelerden hicret etmek vâcib olur. Muhakkak ki İslâm tek bir uyruktur/Ümmettir ve o, kendi müntesibleri arasında ırk-uyruk ve kavim-kabîle gibi ayrımları ilgâ eder. Mısır'da ve/ya Sûdân'da, Hindistan'da ve/ya Pakistan'da, İngiliz düşmanların hükmettiği veya onların nüfûz bölgesi içinde kalan yeryüzünün sâir her diyârındaki her Müslüman şunu [cân kulağıyla] dinlesin ve şuna dikkat kesilsin:

İngilizlerle -hangi biçimde olursa olsun ya da az veya çok olsun- herhangi bir şekilde işbirliği içine girmek bütün bir riddet ve apaçık küfürdür. Bu konuda herhangi bir mazeret kabûl edilmez ve bununla birlikte herhangi bir tevîl fayda etmez. Bu [fiil] ister ferdlerden ister hükûmetlerden isterse de başkanlardan [sâdır] olsun farketmez ve bunların tamâmı küfür ve riddette eşittir.

Öyle zannediyorum ki her okuyucu şimdi şundan asla şübhe etmez ve şunun bedâheten malûm bir şey olduğunu bilir ki, bu anlamda Fransızların konumu yeryüzünün her köşesinde her Müslüman için aynen İngilizlerin konumu gibidir. Nitekim Fransızların Müslümanlara düşmanlığı ve İslâm'ı yok etmek yolunda çalışmakla ilgili yılmaz fanatizmleri İngilizlerden kat-bekat fazladır. Onlar ve İngilizler hükmen eşittir, aynı konumdadır: Kanları ve mâlları her yerde mubâhdır... Kezâ onlarla işbirliği içine girmenin hükmü de İngilizlerle işbirliği içine girmenin hükmüyle aynıdır."...) Allâme Ahmed Şâkir'in sözlerinden -bir nebze ihtisâr ile- yaptığımız alıntı burada sona erdi.

Ve dahî şundan da asla şek-şübhe yoktur ki, Amerikalılar, Ruslar, Yahûdîler ve günümüzde Müslümanların bütün düşmanları ile Fransızlar ve İngilizler arasındaki *hükmün illeti* ve *kıyâs yolu* birdir, aynıdır. Fransızlarla İngilizlerin [o dönemlerde] taşıdığı düşmanlık ne idiyse bu da odur. Daha ötesi, onlar, İngilizlerle Fransızlara izâfeten bize karşı [tek yumruk hâlinde] müttefik oldular. Dolayısıyla erkekleri ve kadınlarıyla onların kanları ve mâllarının, her yerde ve özellikle bizim ülkelerimizde mubâh, *hedr* olduğu da şübhe götürmez.

***

[3-] 7.
Kâfirler Kendilerine Saldırdığı Takdîrde Müslümanlara Yardım Etmek Dîn'de Vâcibdir ve Bu Konuda İçine Düştükleri Günah ve Taksîrat Gibi Hâllerden Sarfınazar Edilir. Cihâd-ı Meşrû', Müslümanların İdârecilerinden ve Âmmelerinden Olan Her Berr ve/ya Fâcir Kişi ile Deruhde Edilir

● **Kur'ân-ı Kerîm'de**...

Müslümana yardım etmenin vâcibliğiyle ilgili birçok delîl vardır ki bunlardan Hak Teâlâ'nın Enfâl sûresinin 72 ve 73. âyetlerinde geçen şu kavlini ele almaya çalışacağız. Eûzu billâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm dedikten sonra:

إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَهَاجَرُواْ وَجَٰهَدُواْ بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱلَّذِينَ ءَاوَواْ وَّنَصَرُوٓاْ أُوْلَٰٓئِكَ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَلَمۡ يُهَاجِرُواْ مَا لَكُم مِّن وَلَٰيَتِهِم مِّن شَيۡءٍ حَتَّىٰ يُهَاجِرُواْۚ وَإِنِ ٱسۡتَنصَرُوكُمۡ فِي ٱلدِّينِ فَعَلَيۡكُمُ ٱلنَّصۡرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوۡمِۭ بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَهُم مِّيثَٰقٞۗ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ ﴿٧٢﴾ وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٍۚ إِلَّا تَفۡعَلُوهُ تَكُن فِتۡنَةٞ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَفَسَادٞ كَبِيرٞ ﴿٧٣﴾ ﴿سورة الأنفال﴾

—«Onlar ki îmân ettiler, hicret ettiler, Allah yolunda mâlları ve cânlarıyla cihâd ettiler ve onlar ki [muhâcirleri] barındırdılar ve [onlara yardım edip] nusretde bulundular; işte onlar, birbirlerinin velîleridir. Îmân edip de hicret etmeyenlere gelince, onlar hicret edinceye kadar sizin için onlara velâyet namına bir şey yoktur. [Bununla beraber] eğer dîn husûsunda sizden yardım isterlerse yardım etmek üstünüze borçtur. Ancak sizinle aralarında antlaşma bulunan bir kavme karşı değil. Allah, yaptıklarınızı hakkıyla görendir.» —«Kâfir olanlar da birbirlerinin velîleridir. Eğer böyle yapmazsanız [size emredildiği gibi birbirinize destek olup yardımda bulunmazsanız] yeryüzünde bir fitne ve büyük bir fesâd olur.» (8/el-Enfâl, 72[-73])

İbn Kesîr (r.) âyetin tefsîri sadedinde (2. Cüz, 516. sayfada) şöyle demektedir: ("«...[Bununla beraber] eğer dîn husûsunda sizden yardım isterlerse yardım etmek üstünüze borçtur...» Allah Teâlâ, [meâlen:] eğer o hicret etmemiş olan [bâdiye-nişîn] Arablar (el-A'râb), dînî bir kıtâl konusunda kendi düşmanlarına karşı sizden yardım isterse onlara yardım edin. Onlara yardım etmek sizin üzerinize bir vecîbedir. Zîrâ onlar sizin dîn kardeşlerinizdir, buyuruyor... Nitekim bu [tefsîr], İbn Abbâs'tan rivâyet edilmiştir.") [... ...] ("«...Eğer böyle yapmazsanız yeryüzünde bir fitne ve büyük bir fesâd olur.» Yani eğer müşriklerden uzak durmaz ve müminlere velâyet/dostluk göstermezseniz insânlar arasında bir fitne çıkar ki bu, işin kapalı bir hâle gelmesi [neyin ne olduğunun muğlaklaşması] ve müminlerin kâfirlerle karış[tırıl]ması demektir. Böyle bir durumda insânlar arasında yaygın, büyük ve geniş bir fesâd vukû bulur.") İbn Kesîr'den (r.) iktibâsımız buraya kadardı.

el-Kurtubî (r.), tefsîri *el-Câmi'u li-Ahkâmi'l-Kur'ân*'da (8. Cüz, s.36) şöyle demiştir: ([Hak] Teâlâ'nın: "«...[Bununla beraber] eğer dîn husûsunda sizden yardım isterlerse...» kavli: [Hak Teâlâ'nın bu âyetden] murâdı şudur ki, eğer o -[Dârü'l-]Harb toprağından hicret etmemiş olan- müminler, kendilerini kurtarasınız diye sizden -bir seferberlik veya mâl [sarfı] yoluyla- yardım/destek isterse onlara yardım edin/destek olun. Bu sizin üzerinize bir farzdır ki onları [yardımsız bırakarak] hızlâna uğratmayın. Ama aranızda mîsâk bulunan [kâfir] bir topluluğa karşı yardım istemeleri [durumu] hâric ki [bu durumda] onlara karşı kendilerine yardım etmeyin ve müddeti doluncaya kadar [o toplulukla aranızda var olan] ahdi bozmayın. İbnu'l-Arabî şöyle demiştir: "Onların *zayıf-çaresiz (mustazaf)* esîrler olması [durumu] hâric ki [böyle bir durumda] onlar hakkındaki velâyet [hakkı] hiç şübhesiz kâimdir ve onlara yardım etmek bir vâcibdir. Ta ki onları kurtarmak için bizden gözünde fer olan tek bir kişi geride kalmayıncaya kadar [hep birden seferber olup] çıkalım.. *Tabîî* eğer adedimiz buna elveriyorsa... Yahut onları [esâretden] çıkarmak için hiç kimsede tek bir dirhem kalmayıncaya kadar bütün emvâlimizi [bu uğurda] sarfedelim.")

Ellerinin altında hazîneler dolusu emvâl olduğu hâlde [Müslüman] kardeşlerini düşmanların esâreti altında öylece bırakan, böyle bir hâle giriftar olacak derecede dönüşüme uğrayan, nice güç ve kudretin, nice sayı ve techîzatın ve daha nice nice fuzûlî ahvâlın sâhibi o kimseler hakkında ne diyelim, nasıl edelim..! Hiç şübhesiz Allah'tan geldik ve hiç şübhesiz yine Ona döneceğiz!

Seyyid Kutub (r.) *Fî Zilâl*'de (3. Cüz, s.1558) şöyle demiştir: ("O ferdler (Onlarla birlikte Darü'l-İslâm'a hicret etmemiş olan Müslümanları kasdediyor) Müslüman toplumun üyeleri değildir. O yüzden onlarla Müslüman toplum arasında bir velâyet [dostluk ve yardımlaşma bağı] yoktur. Ancak ortada [iki tarafı birbirine bağlayan] bir akîde/inanç bağı vardır. Bu bağ ise tek başına, o ferdler karşısında Müslüman toplum*un* üzerine birtakım yükümlülükler terettüb ettirmez. Ancak dînlerine saldırılması ve bu yüzden -meselâ- akîdeleri dolayısıyla fitneye düşecek olmaları durumu hâric ki bu gibi bir durumda -Dârü'l-İslâm'daki- müslümanlardan yardım isterlerse, müslümanların -ama sadece bu konuda- onlara yardım etmesi gerekir.")

Muvaffakiyyet Allah'tan, diyeceğim şudur ki: Emir, sözkonusu o Müslümanlara dîn konusunda yardım etmek doğrultusunda gelmiştir. Onlar ki devletleri kurulmuş olmakla birlikte hicret edip Müslümanlara katılmamış olan kimselerdir. Bunların kimi zayıf, kimi de mazeret sâhibi olabilir. Belki onlar arasında, haklarında pek şiddetli bir vaîdin, güçleri yettiği hâlde hicret etmedikleri için varacakları yerin ateş-i cehennem olacağını bildiren âyetlerin indiği kimseler de bulunabilir ki Allah Teâlâ en-Nisâ sûresinde şöyle buyurmuştur: «Kendilerine zulmetmekteler iken meleklerin cânlarını aldığı kimseler var ya; melekler onlara şöyle derler: "Ne işte idiniz? [Niçin hicret etmediniz?]" Onlar da, "Biz yeryüzünde zayıf (ve güçsüz) kimselerdik" derler. Melekler, "Allah'ın arzı geniş değil miydi, orada hicret etseydiniz ya!" derler. İşte bunların gidecekleri yer cehennemdir. O ne kötü varış yeridir.» (4/en-Nisâ, 97)

Her hâlükârda onlar, [bu konuda] geçerli bir mazereti olmayanı cehenneme [bile] sokacak olan o masiyetlerine rağmen, Lâ İlâhe İllallah ehlinden olmaları dolayısıyla, *eğer dîn konusunda sizden yardım isterlerse*... [meselesinde] hakları sâkıt olmayan kimselerdir ve Müslümanların onlara yardım etmesi gerekir. Onların Lâ İlâhe İllallah ehlinden olmaları hakkına böyle bir hakları vardır. Dahası, Allah Teâlâ, Müslümana yardım etmeme meselesini, yeryüzünde bir fitne ve büyük bir fesâda sebeb olacak bir şey kılmıştır. Günümüz itibâriyle şâhidi olduğumuz şey de budur ki Müslümanların bizzât kendi dînlerine, birbirlerine ve aralarındaki zayıf-çaresiz kimselere -türlü türlü gerekçelerle ve bu gerekçelerden biri olarak onların dîndarlıklarında kusûr olduğu bahanesiyle- yardım etmekten geri durması böyle bir hâle sebeb olmuştur. Oysa [onlar da biliyor ki,] bir Müslüman'ın hakkı-hukûkuyla ilgili bütün âyetler ve hadîsler, îmân noktasında bir Müslüman'a tanıdığı husûsî mevkii/ayrıcalığı başka herhangi bir noktada tanımamış ve [bu konuda] onunla diğer herhangi bir Müslüman arasında -Millet-i İslâm dâiresinin dışına çıkmadığı müddetce- ayrım yoluna gitmemiştir. Bu, *meselenin* Kur'ân-ı Kerîm *özelin*de *olan kısmı*dır.

● **Sünnet[-i Nebevî]'de**..

Ebû Mûsâ el-Eş'arî radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا.» ثُمَّ شَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ.

«[Bir] **Mümin** [diğer bir] **mümin için** [tuğlaları] **birbirini** [perçinleyip] **tahkîm eden binâ gibidir**.» «Sonra parmaklarını birbirine kenetledi.» Buhârî, *Kitâbu'l-Edeb*, *Bâbu Te'âvuni'l-Mu'minîn*... [Müslümanların Birbirleriyle Dayanışması], Müslim ise *Kitâbu'l-Birr*, *Bâbu Terâhumi'l-Mu'minîn ve Te'âtufihim* [Müminlerin Birbirine Rahmet ve Şefkati] bölümünde rivâyet etmiştir.

Nu'mân Bin Beşîr radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى.»

«**Birbirlerini sevme, birbirlerine merhamet ve şefkat gösterme konusunda müminlerin misâli** [tek] **bir cesedin misâli gibidir** [ki,] **onun herhangi bir uzvu** [rahatsızlıkla] **şikâyetlendiği zaman cesedin geri kalan**[azâlar]**ı da uykusuzluk ve hummâ ile** [acıda] **ona** [ortak olmaya] **çağrışır**.» *Muttefakun Aleyh* bir hadîs olup bir önceki hadîsin bâblarında geçmektedir. İmâm en-Nevevî rahimehullah, bu hadîsle ilgili, *Nuzhetu'l-Muttakîn-Şerhu Riyâzi's-Sâlihîn* adlı kitâb[ın]da yaptığı açıklamada şunu zikretmiştir: "[Hadîsde geçen] "(تراحم)Terâhum"den murâd: Müminlerin birbirlerine merhamet göstermesi, kezâ zorluk ve felâket zamanlarında birbirlerine destek olup yardım eli uzatmasıdır." (C.1, s.246)

İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

«الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ وَمَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ اللهُ فِي حَاجَتِهِ وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً فَرَّجَ اللهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرُبَاتِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.»

«Müslüman Müslüman'ın kardeşidir. Ona [asla] **zulmetmez ve onu** [kendisine haksızlık-eziyyet edilecek bir konumda bırakmaz veya bunları yapacak birinin ya da düşmanının eline] **teslîm etmez. Kim** [Müslüman] **bir kardeşinin** [yardımcısı ve hîn-i hâcetde] **ihtiyâcını karşılayıcı olursa Allah da onun** [her dâim yardımcısı ve] **ihtiyâcını karşılayıcı olur. Kim bir Müslümanın** [dâr-ı dünyadaki] **bir kederini giderirse Allah da** [buna karşılık] **onun Kıyâmet Günü**['ndeki] **kederlerinden bir kederi giderir. Kim de bir Müslümanı** [setredilebilecek bir ayıbı veya kabahati dolayısıyla] **setrederse Allah da Kıyâmet Günü onu setreder.»** (Muttefakun Aleyh)

el-Kastallânî, *İrşâdu's-Sârî li-Şerh-i Sahîhi'l-Buhârî*'de (4. Cüz, s.255) bu hadîsle ilgili açıklamaları meyânında şunu kaydetmiştir: "La-yazlimuhu (ona zulmetmez), ifâdesi *nehiy* anlamı taşıyan bir *haber*dir [ki, "ona zulmetmesin" manâsına gelir.] Çünkü bir Müslüman'ın bir Müslüman'a zulmetmesi [zâten] harâmdır. "ve la-yuslimuhu (onu teslîm etmez)" ifâdesi, "onu, kendisine eziyyet edecek birinin eline bırakmaz, bilakis onu himâye eder" anlamına gelir. et-Taberânî ise bu anlama ek olarak, onu, başına gelen bir musîbet-felâket zamanında öylece [kendi hâline] bırakmaz" demiştir."

İmâm en-Nevevî de bu hadîsi, *Şerh-i Sahîh-i Müslim* adlı eserinde şerhetmiştir ve [o şerhi esnâsında, yukarıda yer verilen hadîslerin birinde geçen] "la yahzuluhu (onu hızlâna uğratmaz)" ifâdesi hakkında demiştir ki: "Âlimler, el-hazl (hızlân): Yardım ve desteği terk etmektir, demişlerdir ki bunun anlamı, Müslüman, bir zâlimi veya benzeri birini defetmek konusunda kendisinin yardımına başvurursa -buna gücü yetmesi ve [bu konuda] şer'î bir mazeretinin olmaması durumunda- ona yardım etmesi lâzım gelir, demektir."[...]

Deriz ki bu [fasıl], bir Müslüman'dan, mezâlimi/haksızlığı/zulmü, velev -zulmen ve/ya nâhak yere kendisine saldıran- bir Müslüman tarafından yapılsın defetmekle ilgilidir. Peki ya böyle bir şey, işgâlci-istîlâcı/sâil bir kâfir veya bir mürted veya Müslüman kardeşine karşı kâfirlerden destek alan hak yoldan sapmış bir müslüman tarafından yapılsa aceb hâl nice olur?!

Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in, [bir] Müslümana yardım etmenin, onu hızlâna uğrat-ma-manın ve kendisini savunmanın vâcibliği ile ilgili hadîslerinin sadece en hayırlı çağların Müslümanlarına veya her devrin en seçkin, en hayırlı Müslümanlarına mahsûs olmadığını belirtmeye hâcet olmasa gerek. Bilakis Kitâb ve Sünnet'de gelen emir, [bir] Müslümana [mutlak manâda] yardım etmekle ilgilidir ve âhir zamanda Dîn'in [insânlar arasında] bir zayıflamaya-kırılmaya uğrayacağı husûsu, ilm-i İlâhî dâhilinde olduğu gibi aynı zamanda Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem tarafından da haber verilmiş bir şeydir. Nitekim aleyhi's-salâtu ve's-selâm Efendimiz şöyle buyurmuştur:

«[اصْبِرُوا فَإِنَّهُ] لَا يَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ إِلَّا الَّذِي بَعْدَهُ شَرٌّ مِنْهُ حَتَّى تَلْقَوْا رَبَّكُمْ.»

«[Sabredin, çünkü/şübhesiz ki] üzerinizden gelip-geçen her [sâl u] **zemânın bir sonrasındaki mutlaka [bir öncekinden] daha şerli/daha kötü olacaktır, ta ki siz Rabbinize mülâki oluncaya kadar.»** (Buhârî)

Daha ötesi Sahâbe, Tâbiûn ve onların sonrasında selef[-i sâlih]in her dâim hâli, insânlar arasında dîndarlığın azalmasından ve ahvâlin kötüden betere doğru yol almasından şikâyetlenmek olmuştur. Ama buna rağmen yine onların her dâim hâli, Müslümanlara nasîhat etmek ve onlardan zarar-ziyânı defetmek, özellikle de Dîn'e, toprağa, ırz u nâmûsa ve [her türlü] mukaddesata saldıran düşman belâsını def‘ ve bertaraf etmek olmuştur. Eğer yardım ve destek/ile nusret meselesi, sadece dîni bütün kimselere ve hâlleri -o da en fazla yüz yıl olan- en hayırlı çağların hâli üzere olanlara yönelik bir şey olsaydı hiç kuşkusuz İslâm tarihi boyunca ne bir cihâd, ne bir nusret ve ne de Müslümanları savunma diye bir şey olurdu. O tarih ki sözkonusu o yüz yılı müteâkiben yaşanan on üç asırdan fazla bir zamandır. İşte tarih kitâbları! O kitâblar hâlâ daha Müslümanların ahvâlinin fesâda uğramasını tahkiye ediyor. Bidatlerin yayılmasını; Sünnet'den uzaklaşılmasını ve masiyetlerin, içkilerin, çalgı-çengilerin, mezâlimin ve sâir şeylerin yaygınlaşmasını... Ama bütün bunlarla birlikte -ilerde de açıklayacağımız gibi- selefin ve âlimlerin büyüklerinin, her berr ve/ya fâcir [kişi] ile birlikte gazve [/cihâd] için çağrıda bulunduklarını, bu yolda harekete geçtiklerini, sâil düşmanı İslâm'dan ve Müslümanlardan uzaklaştırdıklarını, Müslümanların sevinçleri dolayısıyla sevindiklerini, yine onların derd u kederiyle dertlenip kederlendiklerini de görüyoruz. [Her berr ve/ya fâcir kişi ile birlikte cihâdla ilgili bu yol], Hâricîlerin ve onların gayrı, [okun] yaydan [çıktığı gibi hak yoldan] çıkmış ehl-i bidat sâir kesimlerin yolu ve yönteminin hilâfına Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in akîdesidir.

Lâ İlâhe İllallah kelime-i şehâdeti, Sahîh-i Tirmizî'de de Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet edildiği üzere, Âhir Zaman'da gelecek ve o Şehâdet'in anlamı namına bir şey bilmeyecek olan kimi kesimleri Allah katında kurtaracak, kurtarmaya yetecekken, peki nasıl olur da onların bizim üzerimizde belli hakları olmaz ki bizler sırf bu kelime-i şehâdet hakkına ve bu sebeble onların kardeşiyiz. Taksîrat namına içine düştükleri şeylerdense bir kalem sarfınazar edelim. Yeter ki o taksîrat, kendilerini, Lâ İlâhe İllallah Milleti'nin ehlinden olma dâiresinin dışına çıkaran bir şey olmasın. Şimdi varın bir düşünün Lâ İlâhe İllallah'ın anlamından bir şey dahî idrâk etmeyen kimsenin hâlini..! Nitekim bizler, İslâm âleminin çeşitli/uç bölgelerinden, meselâ Türkistan diyârı sâkinlerinden, Orta Asya ve Kafkaslar'dan, Bosna ve sâir topraklardan olan bunların benzeri kimseleri bizzât gördük. Velhâsıl, eğer sıradan bir Müslüman'ın hakkı-hukûku buysa, acaba şu zamanda Hak Üzere Zâhir Tâife'nin geriye kalmış *azınlık* kesimlerinden olan ve de Ehl-i İslâm'ı düşmanları karşısında müdâfaaya koyulan, bu uğurda mücâdele edip cihâd yoluna baş koyan bir mücâhidin hakkı-hukûku ne olur..?! Ki, Allah Teâlâ: «Onun için Allah yolunda savaş, Sen kendinden başkasıyla mükellef değilsin. Müminleri de [savaşa] teşvîk et. Umulur ki Allah, kâfirlerin gücünü kırar ve [muhakkak ki] Allah kuvvet ve kudretce daha şiddetli ve tenkîlce de daha şiddetlidir» (4/en-Nîsâ, 84) buyurmaktadır ve Resûlullah sallallahu

aleyhi ve sellem de şöyle demektedir: «Kim dînini müdâfaa ederken öldürülürse o bir şehîddir.» Yine hepimiz İbn Teymiyye'nin (r.), sâil düşmanı def' ve bertaraf etmekle ilgili sözlerini ve meşhûr fetvâsını duyduk ki, şöyle demektedir: "Müdâfaa kıtâline [/cihâdına] gelince, dîni ve mukaddesâtı müdâfaa yolunda mütecâviz düşmana karşı verilen en büyük savaştır ve icmâ ile vâcibdir [/farzdır]. Allah'a îmândan sonra, -hem dîni hem de dünyayı ifsâd eden- mütecâviz düşmanı püskürtmekten daha vâcib bir şey yoktur. Böyle bir durumda cihâd için (erzâk, binek gibi) herhangi bir şart koşulmaz. Bilakis kişi, [kendi] imkânı ölçüsünde müdâfaaya geçer. Bunu, âlimler, ashâbımız ve başkaları böyle açıklamışlardır." (*el-Fetâva'l-Kubrâ*, c.5, s.530)

Günümüzde -yakın bir dönemde Irâk'ta, daha önce yine orada, [2004 sonrasından şu günümüze ise çok daha ağır bir şekilde yine orada] ve pek çok Müslüman ülke toprağında yaşandığı gibi- Müslüman ülkelere saldıran bu düşman, hiç şübhesiz Dîn'i, cânları, mâlları ve ırz u nâmûsları hedef almıştır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ise şöyle buyurmaktadır: «**Kim** cânını müdâfaa ederken öldürülürse o bir şehîddir. **Kim** ırzını müdâfaa ederken öldürülürse o bir şehîddir! **Kim** mâlını müdâfaa ederken öldürülürse o bir şehîddir.» (*Ashâb-ı Sünen-i Erba'a* rivâyet etmiştir.) Yine Onun şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «**Kim** uğradığı bir haksızlık karşısında müdâfaada bulunurken öldürülürse o bir şehîddir.» (Nesâî rivâyet etmiştir.)

Ayrıca dört mezhebin âlimleri, tefsîr imâmları ve hadîs şârihleri, sâil düşmanı, bu bir Müslüman dahî olsa, def' ve bertaraf etmekle ilgili [özel, müstakil] Bâblar tasnîf etmiş ve bu nassları orada delîl/şâhid makâmında sunmuşlardır. Nitekim onların pek güzel açıklamaları vardır ki onları burada -özet çerçevemizin dışına çıkmamak için- nakletmiyoruz. O açıklamaların hepsi de saldırı hâlindeki/sâil düşmanla ilgilidir. Bu saldıran bir Müslüman dahî olsa... Artık günümüzün -Yahûdîlerden, Ruslardan, Amerikalılardan, Râfızîlerden, onların mürted-fâsık müttefiklerinden oluşan- o pis düşman ağını ve bu necis karışımın saldırısını varın siz düşünün!

Kimbilir belki biri çıkıp da, "Evet, bu, sâlih Müslümanları savunmakla alâkalıdır, ama onlar şu günümüzde şöyledir-böyledir/şu-bu gibi bed hâlleri vardır" diyebilir ve bizim de zikrettiğimiz olumsuz bazı yönleri öne sürebilir. Böyle bir sözün sahibi kardeşimize diyeceğimiz şudur ki, [bütün o hâllerine rağmen] onlar, daha önce geçen delîller ve bu konuyla ilgili ittifâktan da anlaşıldığı üzere hem benim hem de senin nezdinde hâlâ daha Müslümandır; Lâ İlâhe İllallah ehlindendir. Pek çoğu arasında birtakım bidatler vs. şeyler var olsa da, onların "adâlet"ini [doğruluk-dürüstlüklerini] eksik kılan şeyler bulunsa da bu böyledir ve yine onların pek çoğu sâlihdir, iyidir. Eğer buna kâni değilsen buyur benimle birlikte Ehl-i Sünnet'in kıtâl konusundaki yoluna, tavr u hareketine bak. O hâllere bulaşmış olsalar bile yine de Ehl-i Sünnet, onlarla birlikte, sâil düşmanı def' ve bertaraf etme, yani -İbn Teymiyye'nin de bu konuda âlimlerin icmâ'ı olduğunu öz*et* bir şekilde ifâde ettiği gibi- kendisi hakkında herhangi bir şart koşulmayan, bilakis herkesin kendi imkânı ölçüsünde müdâfaaya geçeceği "savunma cihâdı" şöyle dursun bizzât "taleb [yani "taarruz/fetih] cihâdı"na girişmiş/o hâllerine rağmen onlarla birlikte cihâd etmiştir.

Tefsîr kitâbları, hadîs şerhleri, Dört Mezheb'in fıkhî külliyyatları gibi kaynaklara yahut bunlar gibi mutemed eserlere, meselâ İbn Teymiyye'nin ve Endülüslü İmâm İbn Hazm'ın fetvâlarına ve sâir kimselerin kitâblarına baktığımız zaman, bunların içinde, hattâ yer yer Ehl-i Sünnet'in akîdeyle ilgili metinlerinde bile yer alan *Cihâda Dâir* muhtelif *Bâblar*da veyahut -bazen öylece geçtiği gibi- *Cihâd ve Siyer*'le ilgili bölümlerde "Her Berr ve Fâcir Kişiyle Birlikte Cihâd" edilebileceğine dâir birtakım fasıllar görürüz. Bu fasıllar bazen de "Her Emîrle Birlikte Cihâd" yahut "Ümerâ ile Birlikte Cihâd" gibi başlıklar taşır ve bunların tamâmında deveran edip duran söz, Hâricîlerin, Râfızîlerin ve dalâlet ehli fırkalardan olan sâir kesimlerin hilâfına Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in bu konudaki icmâına dâirdir.

Nitekim sözü geçen kaynaklardan -ulaşabildiğim ve elimden geldiği kadarınca- konuyla ilgili birtakım metinler ve delîller derlemiştim. Ondan sonra Cenâb-ı Hak, Üstâdımız Doktor Abdulkâdir Bin Abdulazîz'in "el-‘Umde fî ‘İ‘dâdi'l-‘Udde" adlı nefis eserine bakmayı müyesser kılmıştı. Allah kendisini hayırla yâd edilenlerden kılsın; kendisiyle Müslümanlara fayda bahşetsin ve esâretini gidersin. Evet, kendisinin, o kaynakların çoğunda geçen şeyleri özet bir yolla ve güzel bir şekilde ihtisâr ettiğini görmüştüm. Dolayısıyla bu faydalı özeti, delîlleri uzun uzadıya nakletmeye tercîh ettim. Çünkü meselenin özü ve kifâyet arzeden kısmı o özette yer almaktadır ki öncelikle o özette yer alan şeylere yer vermeye ve sonrasında konuyla ilgili orada geçmeyen ve benim ulaştığım bazı şeyleri zikretmeye çalışacağım. İşte sevgili kardeşim, "el-‘Umde fî ‘İ‘dâdi'l-‘Udde"de geçen o şeyleri istifâdene arzediyorum. Bir kez daha Allah kendisini hem İslâm ve Müslümanlar hem de hazırlık, hicret ve cihâd ehli olanlar adına hayırla mükâfaatlandırsın diyorum.

"**el-‘Umde fî ‘İ‘dâdi'l-‘Udde**"nin 9 ila 10. sayfalarında şunlar yer almaktadır:

("[...] Bundan pek çok ders/ve ibret alırız. Bunlardan biri şudur ki: Cihâd sâhası, münâfık ve fâcir kişileri, fâsid niyyet sâhiblerini ve [o cihâdın hayrından] nasîbsiz kesimleri bir arada bulunduruyor olabilir ki bütün bunlar Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem döneminde de var olan kimselerdir. Aynı şekilde [alınacak] diğer bir ders/ibret şudur ki, o [türden] kişilerin/kesimlerin cihâd sâhasında bulunuyor olması, "saf[lar]ın içinde *mecrûh*: [çürük-çarık] adamlar var" hücceti/bahanesi ileri sürülerek cihâddan geri durmaya bir gerekçe kılınamaz. Hiç şübhesiz cihâd, Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem döneminde o kişilerin varlığıyla birlikte deruhde edilmiştir. Bununla ilgili daha fazla açıklama ve İbn Teymiyye'nin buna dâir fetvâsı ise ileride gelecektir.") Sonra şöyle demiştir:

("Eğer bu, Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in ve beraberindeki kimselerin hayâtı döneminde vukû bulan bir şeyse, peki günümüz ahvâli hakkında ne demeli? Nitekim Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Üzerinizden gelip-geçen her [sâl u] zemânın bir sonrasındaki mutlaka [bir öncekinden] daha şerli/daha kötü olacaktır, ta ki siz Rabbinize mülâki oluncaya kadar.» (Buhârî rivâyet etmiştir.)")

Ondan sonra 58 ila 63. sayfalar arasında enfes bir tafsîlat sunmuştur ki orada "Mes'eletu'l-Gazvi ma'e'l-Emîri'l-Fâcir/Fâcir Emîrle Birlikte Gazve (Etmek) Meselesi" başlığını taşıyan bir bölüm oluşturmuştur. Kardeşlere o bölüme yönelmelerini ve onu bütün bir şekilde okumalarını; eğer imkânları elverirse onun -Allah kendisinden râzı olsun- bu konuda takdîm ettiği delîllere, ilgili kaynaklarına inerek bakmalarını tavsiye ederim. Bunların bir kısmı epeyce bir tafsîlatlıdır ki ben burada [sadece] onların, sadedinde olduğumuz konuyu, yani *gayr-ı udûl* olsalar da, *bidat*lere, *fısk u fücûr*a, [insânların mâlını haksız yere alma, hakkını-hukûkunu çiğneme ve ganîmet malını aşırma gibisinden herhangi bir:] *ğulûl* hâline ve *adâlet*i nakzeden sâir şeylere bulaşsalar da, bu yaptıkları, kendilerini Millet-i İslâm dâiresinin dışına çıkarmadığı müddetce [taksîrat sâhibi] Müslümanlar ve onların Emîrleri ile birlikte cihâd edileceği konusunu isbât için lâzım olan kısmı muhtasar bir şekilde nakletmeye çalışacağım. Nitekim söz konusu ettiğimiz bu hâl, İslâm tarihimizin ondört asırlık dilimi boyunca %90'ı aşacak bir şekilde Müslümanların ve emîrlerinin çoğunun hâli olmuştur.

<u>"el-'Umde"nin mevzubahis faslında yer alan açıklamalar şöyledir:</u>

("(**Fâcir**: Gayr-ı âdil kişidir. **Adâlet** ise: O kişinin ahvâlinin dîni cihetiyle istikâmet bulmasıdır. Kendisinden [bu konuda] şek-şübhe zâhir olmayan kişidir de denilmiştir ki, adâlet konusunda iki şeye bakılır/itibâr edilir:

[Bunların ilki] Dînde salâh/doğruluk-dürüstlük ki bu, nâfileleriyle birlikte farzları edâ ve -büyük günah işlemeyecek ve küçük günahları âdet edinmeyecek şekilde- harâmlardan ictinâb etmektir.

[İkincisi ise] Mürüvveti istimâl/mertliği yol edinmektir ki bu da kendisini [adamlık noktasında] güzelleştirip tezyîn edecek fiilleri işlemek, [beri tarafta] onu alçaltıp kirletecek şeyleri terk etmek ile olur.) *Menâru's-Sebîl*, s.447-448")

Ondan sonra 58. sayfanın alt kısmında şöyle demiştir:

("Üçüncüsü: Eğer Emîr fâcir bir kişiyse ve ondan başka biri bulunmuyorsa veya -eslah (daha uygun) birinin varlığının bilinmemesi ya da daha uygun olana *iltihâk* konusunda şiddetli bir zorluğun olması sebebiyle- kendisinden başka biriyle iş tutmak müyesser değilse, dolayısıyla o fâcir kişi ile iş tutmayı/yol almayı terk hâlinde, hazırlık-eğitim veya cihâd gibi konularla ilgili şerî maslahatın zâyi olması sözkonusu ise, böyle bir konumda söylenecek söz [/ortaya konulacak görüş] iki vecheden olur:

Birinci veche: O Emîr'in fücûrunun kendi nefsinde olması[/kendi nefsiyle sınırlı kalması] hâlidir. İçki içen, uyuşturucu çeken, ganîmet mâldan hırsızlık eden yahut kendisinde fısk veya bidat olan (iyice dikkat edin -kendisinde fısk veya bidat olan-) biri gibi ki, böyle bir kişiyle birlikte gazveye çıkılır. Tabîî ki onun bu fücûru, düşmana karşı savaşına bir halel getirmediği ve cihâd davâsını zâyi etmediği müddetce... [Ayrıca] ona nasîhat ve vaaza, onun gibi birinin hâline uygun düşecek bir şekilde kendisine talîme devâm etmek de [lâzım gelir]. (Dikkat edin: Onun gibi birinin hâline uygun düşecek bir şekilde..) Umulur ki Allah onun hâlini ıslâh eder. Zikrettiğim bu

şey, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in itikâdında mukarrer/sâbit bir esâs/husûs olduğu gibi Cihâd Fıkhı meyânında da kayda geç(iril)miştir. Her Berr ve Fâcir kişiyle birlikte gazve edilebileceği konusundaki merâm u maksûda dâir vechelerin ilki budur. (...) Kendi nefsinde fâcir olan kişiyle birlikte gazve/cihâd edilebileceği konusuyla ilgili zikrettiğimiz bu şeyin delîli ise aşağıda geçtiği gibidir:

[Bu delîllerin biri] İbn Kudâma el-Hanbelî'nin zikrettiğidir ki şöyle demiştir:

("Mes'ele: Demiştir ki: Her Berr ve Fâcir kişi ile birlikte gazve edilir. Yani her [Berr ve/ya Fâcir] İmâm ile birlikte [demek istemiştir]... "Ben gazve etmem. Alınacak olanı Abbâs[î] Oğulları alır ve fey [ganîmet] de onlara dağıtılır" diyen bir adamın durumu Ebû Abdullah'a (Ahmed Bin Hanbel'i (r.) kasdediyor), sorulduğunda, o: "Fesubhânallah! Onlar bed[meşreb] bir topluluktur. [Gazveden geri durmak sûretiyle] yerli yerine [çakılıp] oturan o kimseler, hamiyyetsizdir (مثبطون) ve câhildir. Onlara, acaba herkes sizin gibi yerli yerinde otursa, peki kim gazve edecektir diye sorulsa? [Böyle bir durumda acaba] İslâm yok olmaz mıydı? Acaba Romalılar [o gibi bir durumda] ne yapardı?" demiştir. Ebû Dâvûd, Ebû Hureyre'ye isnâdı ile Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir: **«Berr veya fâcir olsun her emîrle birlikte cihâd** etmek **üzerinize vâcibdir.»** Yine [Ebû Dâvûd,] Enes'e isnâdı ile Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir: «Üç şey îmânın aslındandır: **Lâ ilâhe illallah diyen** kimseye taarruzdan geri durmak ki onu bir günah [amel] dolayısıyla tekfîr **etme**zsin [etmeyiz] ve [günah] bir amel dolayısıyla onu [Millet-i] İslâm'dan **çıkarma**zsın [çıkarmayız.] **Cihâd**, Allah'ın beni peygamber olarak gönderdiği zamandan *ta* âhir-i Ümmetim Deccâlle savaşıncaya [onu öldürünceye] kadar devâm edecektir. [[Ki onu ne bir zâlimin zulmü ne de bir âdilin adâleti geçersiz kılacaktır.]] Ve **kader**ler**e îmân** etmek.» ... Fâcir kişi ile birlikte cihâd etmeyi terk, cihâdın inkıtâa uğramasına, kâfirlerin Müslümanlara galebe çalmasına, onların köklerini kazımasına ve küfrün hâkimiyyetinin tesîs olunmasına sebebiyyet verir ki böyle bir durum bünyesinde pek büyük bir fesâd taşır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Eğer Allah'ın, insânların bir kısmıyla diğerlerini savması olmasa yeryüzü fesâda uğramış olurdu.» (2/el-Bakara, 251) Bu [açıklamalar] *el-Muğnî* ve *eş-Şerhu'l-Kebîr*'den idi. Cüz 10, sayfa 371. Bitti.") Ben ise bunu [bendeki nüshada] 365. sayfada buldum.

Ondan sonra *el-'Umde* Müellifi (Allah esâretini gidersin ve o mücrim hâinlere de lanet etsin) [bunlara] şu açıklamalarını eklemiştir:

("Derim ki: Daha ötesi İbn Teymiyye, Ahmed Bin Hanbel'in -fâcir, ama güçlü bir emîr ile sâlih, ama zayıf bir emîr arasında hangisinin daha tercîhe şayan olduğu konusuyla ilgili- bundan daha şiddetli bir sözünü nakletmiştir. Nitekim İbn Teymiyye şöyle demiştir: "İnsânlar arasında *kuvvet* ile *emânet*in bir araya gelmesi [/bu iki vasfın aynı anda bir kişide bulunması] nâdirattandır. İşte bu yüzden Ömer Bin el-Hattâb -radıyallahu anhu- şöyle diyegelmiştir: "Allah'ım! Fâcir kişinin celâdetinden, emîn kişininse aczinden şikâyetim Sanadır [yani: Sana sığınırım]!" Dolayısıyla her vilâyet hakkında vâcib [/evlâ] olan, her birinin kendi hâline göre en uygun olanıdır.

Eğer iki adam taayyün eder [belirlenir de] bunların biri emânet açısından, diğeri ise kuvvet bakımından daha güçlü olursa bunların oraya en faydalı olanı öncelenir ve kendisinde fücûr olan [güçlü] adam, emîn bile olsa zayıf ve âciz olana tercîh edilir. İmâm Ahmed'e de sorulduğu gibi ki, gazvede emîr olan biri fâcir, ama güçlü, diğeri sâlih, ama zayıf iki adamdan hangi biriyle gazve edileceği kendisine sorulduğunda, "fâcir, ama kavî olanla", demiştir. "Çünkü onun kuvveti Müslümanlar içindir, fücûru ise kendi nefsinedir. Sâlih, ama zayıf olana gelince, onun salâhı kendi nefsinedir, zayıflığı ise Müslümanların aleyhinedir. Dolayısıyla fâcir, ama kavî olanla gazve edilir." Nitekim Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem: «Muhakkak ki Allah, bu Dîn'i fâcir kişiyle de teyîd eder/güçlendirir» buyurmuştur ve «nasîbsiz kimselerle de» şeklinde de rivâyet olunmuştur. Eğer fâcir biri değilse, bu durumda Harb Emîrliği için -dîndarlık cihetiyle kendisinden daha sâlih olandan- daha evlâdır. Tabîî eğer daha sâlih olan onun doldurduğu mevkii dolduramayacak bir konumdaysa..." Bu [açıklamalar] *Mecmû'u'l-Fetâvâ*'dan idi; Cüz 28, sayfa 254.")

Sonra "el-'Umde" Müellifi [bunlara] şu açıklamaları eklemiştir:

("Ve **İbn Teymiyye**, **Moğollara karşı savaşmakla ilgili fetvâsında fâcir emîrle birlikte gazve meselesini de ele alıp şöyle demiştir**: "Eğer kendisinin onlara karşı ber-vech-i kemâl kıtâl etmesi üzerinde ittifâk hâsıl olur ise işte bu, Allah'ın rızası, *Onun kelimesinin üstün*, dîninin hâkim kılınması ve Resûlüne itâat gösterilmesi namına gözetilen gâyenin bizzât kendisidir. Bu gibi emîrlerde fücûr olsa ve fesâd-ı niyyet bulunsa dahî böyledir. Meselâ [böyle bir] emîrin riyâset için savaşıyor olması veya bazı konularda kendilerine karşı taşkınlık/haksızlık etmesi hâli gibi ki, böyle bir durumda, eğer o emîrlere karşı savaşmayı terk [hâlinin] üzerine terettüb edecek mefsedet, Dîn'e karşı, onlarla birlikte bu şekilde savaşmak üzerine terettüb edecek mefsedetden daha büyük olursa, onlara karşı savaşmak da -iki mefsedetden ednâ (daha az zararlı) olanı iltizâm etmek sûretiyle en büyük olanını defetmek için- aynı şekilde vâcibdir. Hiç kuşkusuz bu, İslâm'ın -[mutlaka gözönünde bulundurulması ve] kendisine riâyet edilmesi- gereken esâslarındandır.

İşte bu yüzden **Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in usûllerinden biri,** her berr ve fâcir kişi ile birlikte gazve etmek [yönünde] olmuştur. Hiç şübhesiz Allah, bu Dîn'i, Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in de bunu bildirdiği gibi, fâcir bir kimseyle ve [yaptıkları o gazvenin hayrından] nasîbsiz bazı kesimlerle de destekler. Çünkü eğer o gazvenin, ümerâ-i füccârla veya fücûru pek fazla olan askerlerle birlikte yapılmasından gayrı bir imkân yoksa, böyle bir durumda mutlaka şu iki husûsdan biri söz-konusu olur:

–Ya onlarla birlikte gazveye çıkmayı terk etmek, ki böyle bir durum, dîn ve dünya hakkındaki zararları onlardan daha büyük olan diğerlerinin istîlâsını doğurur.

–Ya da fâcir emîrle birlikte gazve etmek, ki bundan ise, iki fücûr hâlinden büyük olanını defetmek ve İslâm'ın şeâirinin -belki onların tamâmını ikâme etme imkânı olmasa bile- çoğunu ikâme etmek husûle gelir. Böyle bir durumda ve bunun benzeri

bütün hâllerde vâcib olan budur. Daha ötesi Hulefâ-i Râşidîn sonrasında yaşanmış gazvelerin çoğu da ancak bu sûretde vukû bulmuştur.

Ayrıca Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in: («**Atların perçemlerine,** *ta* **Kıyâmet Gününe kadar hayır bağlıdır**» buyurduğu da sâbitdir. [Hayır bağlıdır, yani] Ecir ve ganîmet...) Yine bu sahîh hadîs Ebû Dâvûd'un, *Sünen*'inde rivâyet ettiği Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şu kavlinin anlamına delâlet etmektedir: «**Gazve** [: Cihâd], **Allah'ın beni peygamber olarak gönderdiği zamandan** *ta* **âhir-i Ümmetim Deccâlle savaşıncaya** [onu öldürünceye] **kadar devâm edecektir ki onu ne bir zâlimin zulmü ne de bir âdilin adâleti geçersiz kılacaktır.**» Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in, pek çok yolla rivâyet edilen: «**Ümmetimden bir tâife,** *ta* **Kıyâmet Gününe kadar -onlara muhâlefet edenlerin kendilerine bir zarar veremeyeceği şekilde- hak üzere zâhir olmaya devâm edecektir**» kavli ve sâir nasslar [da yine bu çerçeve dâhilindedir] ki, **Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat, Sünnet'in ve Cemâat'in dışına çıkan Râfızîlerle Hâricîlerin hilâfına olmak üzere** [ve diğer] bütün tâifelerle birlikte, bunlarla [/bu nasslar doğrultusunda] amel etme, ister ebrâr/berr, isterse de füccâr/fâcir olsunlar kendileriyle birlikte cihâd edilmeye değer ümerâ ile birlikte cihâd etme konusunda ittifâk etmiştir.

Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in [vukû bulacağını] haber verdiği şu hâl de bu çerçeve dâhilinde[malûm olan ve gözönünde bulundurulan şeylerden]dir: «**Zâlim hâin fâcir emîrler** [/başlar] **gelecektir. Her kim yalanları cihetiyle onları tasdîk eder ve** [zulümlerinde] **onlara yardımcı olursa o Benden değildir, Ben de ondan değilim ve o, Havz-ı Kevser**'[d]**e** [bana] **mülâki olmayacaktır. Her kim de yalanları cihetiyle onları tasdîk etmez ve zulümlerinde onlara yardımcı olmazsa o Bendendir, Ben de ondanım ve o, Havz-ı Kevser**'[d]**e** [bana] **mülâki olacaktır.**»

Kişi, Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in -emîrlerin Kıyâmet Gününe kadar deruhde edeceği- cihâd konusuyla ilgili emir buyurduklarını ve [aynı şekilde] zulümleri dolayısıyla zâlimlere yardımcı olmaktan nehyettiği şeyleri etrâflıca bildiği zaman, mahza İslâm dîninin [:yani emir buyurduğu yolun bizzât] kendisi olan orta yolun, İslâm için onlardan hangisi daha evlâ ise o emîr ve tâifelerden her biriyle birlikte cihâd edilmeye müstahak olan kimselere -meselâ onlardan sorumlu olan o kesimlere- karşı [veya onlarla birlikte] cihâd etmek olduğunu da bilir. Tabîî ki bu, onlara karşı cihâda bundan gayrı bir imkân bulunmazsa böyledir ve kendileriyle birlikte cihâd edilen tâifeye Allah'a karşı masiyet içeren herhangi bir şey üzre yardımdan da ictinâb etmek gerekir. Onlara sadece Allah'a itâat çerçevesi içinde itâat etmeli ve Allah'a masiyet konusunda itâatden geri durmalıdır. Zîrâ Allah'a masiyet husûsunda mahlûka itâat olmaz.

Eski ve yeni zamanlarda bu Ümmet'in hayırlılarının/seçkinlerinin yolu budur ve de bu, her mükellef üzerine vâcib olan bir şeydir. Yine bu -ilim kıtlığından neşet eden bozuk takvâ yolunu kendisine yol edinen- [Hâricî:] Harûriyye ve emsâllerinin yolu ile -emîrlere, *ebrâr* olmasalar dahî mutlak manâda itâat yolunu kendilerine yol

edinmiş- Mürcie ve emsâllerinin yolu arasında orta bir yoldur. Allah'tan niyâzımız hem bizleri hem de Müslüman kardeşlerimizi söz ve amel namına sevdiği ve râzı geldiği şeylere muvaffak kılmasıdır... **Vallahu a'lem ve sallallahu alâ Nebiyyinâ Muhammedin ve Âlihi ve Sahbihi ve sellem.**" *Mecmû'u'l-Fetâvâ*, c.28, s.506)

İbn Teymiyye'nin (r.) sözleri için bkz: *Mecmû'u'l-Fetâvâ*, Cüz 28, s.212 sonu.

Ondan sonra "el-'Umde" Müellifi şöyle demiştir: ("Tahâvî Akîdesi şârihi demiştir ki: [İmâm et-Tahâvî'nin:] "Hac ve cihâd, Müslümanların berr ve fâcir ûlu'l-emîrleriyle birlikte ta Kıyâmet kopuncaya kadar devâm edecektir ve bunları herhangi bir şey ne geçersiz ve ne de hükümsüz kılacaktır" kavli[ne gelince]: Şerh: Şeyh rahimehullah [bu ibâresiyle] Râfızîlere redd(iyyey)e işâret etmektedir. Nitekim onlar: Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in Âl'inden kendisinden râzı olunan kişi çıkıncaya ve gökten bir münâdî, "Ona tâbi olun!" diye nidâ edinceye kadar Allah yolunda cihâd yoktur, demişlerdir. Bu sözün butlânı/bâtıl bir söz olduğu ise kendisine karşı delîl sunulmaya hâcet bırakmayacak derecede açıktır.") Sonra "el-'Umde" Müellifi şöyle diyerek devâm etmektedir:

("İmâm el-Buhârî de (rahimehullah) bu mesele için [özel/] müstakil bir Bâb oluşturmuştur. Berr ve fâcir kişiyle birlikte gazve edileceğini belirten hadîsler, gerekli *sıhhat şartları*nı taşıyor olması hâli bir yana, birilerinin bunlar hakkında ileri geri konuşması ihtimâlinden uzak olmadığı için böyle yapmıştır. Nitekim kendisi (r.), bu hükmü, -istinbât konusundaki o pek ince, pek hassâs âdetini/yol- yöntemini devreye sokarak- «Atların perçemlerine, *ta* Kıyâmet Gününe kadar hayır bağlıdır» hadîsinden istinbât etmiştir ve *Sahîh*inin "Kitâbu'l-Cihâd" bölümünde şöyle demiştir: "Cihâdın Berr ve Fâcir Kişiyle Birlikte ~~Bile~~ Devâm Edeceği Bâbı.")

Ondan sonra "el-'Umde" Müellifi, açıklama bölümünde İbn Hacer'in şerhinden, onun şu sözlerine varıncaya kadar belli yerleri nakletmiştir:

("...Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in, "Atların perçemlerine,...ilh)" kavlinden dolayı ki, İmâm Ahmed, bununla istidlâl konusunda [İmâm el-Buhârî'nin] kendisini geçmiştir. Zîrâ aleyhissalâtu vesselâm [Efendimiz], atların perçemlerin*d*e ta Kıyâmet Gününe kadar hayrın bâkî kalacağını zikretmiştir ve kendisi bunu ecir ve ganîmet olarak tefsîr etmiştir. Ecr ü sevâba mukârin ganîmet ise ancak cihâd ile [ve bu uğurda yola koşulan] atlardan olur. Ayrıca bu konuda İmâm [:Emîr] âdil mi yoksa değil mi meselesini itibâra almamıştır. Dolayısıyla da bu, sözkonusu bu fazîletin husûle gelmesi noktasında gazvenin âdil bir imâm/emîrle birlikte mi yoksa zâlim biriyle mi yapılacağı arasında bir fark olmadığına delâlet etmektedir. [Ayrıca bu] hadîsde, atlar üzerinde gazveye tergîb ve teşvîk, aynı şekilde İslâm'ın ve ehlinin ta Kıyâmet Gününe kadar bâkî kalacağı müjdesi vardır. Zîrâ cihâdın bekâsının lâzım u melzûmu mücâhidlerin bekâsıdır ve onlar ise Müslümanlardır. Yine bu, diğer bir hadîs olan: "Ümmetimden bir tâife hak üzere savaşmaya devâm edecektir" hadîsi gibidir." *Fethu'l-Bârî*, c.6, s.56")

Sonra "el-'Umde" Müellifi şöyle demiştir:

("Fâcir emîr[in], kendisiyle birlikte cihâd etmek vâcib olduğu gibi aynı şekilde onun arkasında namaz kılmak da vâcibdir. Bu konuda Tahâvî Akîdesi Şârihi şöyle demiştir: "Allah sana da bizlere de rahmetini yâr etsin şunu bil ki, bir kişiye, kendisi hakkında bidat veya fısk namına bir şey bilmediği birinin arkasında namaz kılması câizdir. Bu konuda onu imtihân da etmez. Meselâ kendisine: Neye itikâd ediyorsun/[bu konuda] itikâdın nedir/neye inanıyorsun? gibi bir şey sormaz. Bilakis mestûru'l-hâl/hâli kapalı kişinin arkasında namaz kılar. Şayet kendi bidatine çağrıda bulunan bidat ehli birinin veya fıskı zâhir bir fâsıkın arkasında namaz kılar ve bu kişi, Cuma ve iki bayram namazı imâmı, kezâlik Arafat'da hac namazı imâmı vb. gibi ancak kendisinin arkasında namaz kılabileceği düzenli/görevli bir imâm olursa bu durumda imâma tâbi (me'mum) kişi, selef ve halef âlimlerinin geneline göre, onun arkasında namaz kıla[bili]r. Fâcir bir imâmın arkasında [namaz kılmayı reddedip] Cumayı ve cemâati terk eden kimse ise âlimlerin çoğuna göre bir bidatcidir. Doğru olan namazı kılması ve tekrâr iâde/edâ etmemesidir. Nitekim Sahâbe radıyallahu anhum, fâcir imâmların arkasında Cuma ve cemâat namazlarını kılmış ve o namazları iâde etmemişlerdir.(...) *Sahîh[-i Buhârî]*de şu geçmektedir ki, Osmân Bin Affân radıyallahu anhu muhâsara edildiği zaman başka bir şahıs insânlara namaz kıldırmış ve birisi kendisine: "Sen ki âmmenin imâmısın, insânlara namaz kıldıran bu kişi ise bir fitne imâmıdır?" diye sorduğunda cevâben: "Yeğenim! Şübhesiz ki namaz insânların amel ettiği en güzel şey(lerden)dir. Eğer [o insânlar] iyilik ederlerse sen de onlarla iyilik et ve eğer kötülük ederlerse onların kötülüğünden ictinâb et" demiştir. (...)

"Yok eğer onun arkasında namaz kılmayı terk, [imâma] tâbi kişiyi, Cuma'dan ve cemâatden alıkoyacaksa, böyle birinin arkasında namazı terk eden kişi, ancak bir bidatci ve Sahâbe radıyallahu anhum'a muhâlif biri olabilir.(...) Az fesâdı çok fesâdla defetmek/gidermek câiz olmadığı gibi iki zararlı şeyin hafîf olanını daha büyük olanının husûle gelmesiyle gidermek de câiz değildir. Hiç kuşkusuz şer'î hükümler, maslahatların temîn ve tekmîl edilmesi, mefsedetlerin ise elden geldiği kadarıyla ortadan kaldırılması ve azaltılması doğrultusunda gelmiştir. Hâsılı Cuma ve cemâat namazlarından geri kalmak, bu namazlarda fâcir bir imâma uymaktan daha büyük bir fesâddır. Özellikle de bunlardan geri kalmak bir fücûru gidermeyecekse...

Binâenaleyh **şer'î maslahatı, sözkonusu o mefsedetin def'i olmaksızın terk etmek gerekmez** [makbûl olmaz]." *Şerhu't-Tahâviyye*, el-Mektebu'l-İslâmî baskısı, s.422-423.)

Ondan sonra -Allah kendisinden râzı olsun- "el-'Umde" Müellifi konuyu özetleyip hitâma erdirmiş ve şöyle demiştir:

("Derim ki: Geçen o açıklamalardan şu anlaşılır ki, bu mesele, belli nasslar ve [belli] kâideler üzerine mebnîdir ve bunlardan bazıları şöyledir:

<u>1. "Zarar-ı eşed zarar-ı ehaf ile izâle olunur" kâidesi...</u> Şu bedâheten malûmdur ki eğer bundan gayrı bir yol müyesser olmaz ise böyle bir durumda kâfir düşman (ki zarar-ı eşed odur) fâcir müslüman emîr ile (ki zarar-ı ehaf odur) def' ve bertaraf edilir. Ayrıca bu kâide bazen "<u>Ehven-i şerreyn ihtiyâr olunur</u> [İki şerden daha hafîf olanı tercîh edilir]" ibâresiyle kâlıba dökülür/ifâde edilir. Bkz: *Mecmû'u'l-Fetâvâ*, C.28, s.212.

2. «Ameller niyyetlere göredir ve her kişiye niyyet ettiği ne ise ancak o vardır» hadîsi: (Muttefakun Aleyh) Eğer senin niyyetin sâlihse (ki bu da senin İ'lâ-yı Kelimetullah için cihâd ediyor olmandır) böyle bir durumda emîrin niyyetinin bozuk olması sana bir zarar vermez. Herkesin niyyeti kendine ve herkesin ecri o niyyete göredir. Meselâ emîrin herhangi bir kavim-kabîleye destek olmak/onları güçlendirmek veya riyâset veya mâl ü menâl veya benzeri başka bir gâye için savaşıyor olması gibi...

3. Allah Teâlâ'nın şu kavli: «Birr ü takvâ üzre yardımlaşın ve günah ü taaddî üzre yardımlaşmayın.» (el-Mâide [2])

Binâenaleyh tâat konusunda fâcir emîre yardımcı olur, ama masiyet husûsunda ne kendisine itâat eder ne de ona yardımcı olursun. Meâsî fiilleri işlemesi hâli, daha önce de [beyânı] geçtiği üzere, senin için, tâat konusunda ona yardımcı olmayı ve kendisiyle birlikte cihâd etmeyi terke bir gerekçe olamaz.")

{Derim ki: Bütün bunlar, [yukarıda zikri geçen] birinci vecheyle ilgilidir ve o da [fücûru kendi nefsiyle sınırlı] fâcir bir emîrle cihâd etmekten gayrı bir yolun müyesser olmaması hâlidir. Yok eğer fücûru [kendi nefsini aşıp] İslâm'a ve Müslümanlara zarar verecek bir kerteye ulaşıyorsa, [işte bu bir hâl-i digerdir ve] ikinci vechedir.} Ondan sonra "el-'Umde" Müellifi -Allah ondan râzı olsun-, fücûru, Müslümanlara zarar vermeye sebeb veya İslâm'a hıyânet olan kişiyle birlikte cihâd etmenin câiz olmadığını beyân ederek açıklamalarını sürdürmüştür. [Konuyla ilgili alıntımız] Bitti.

Şunu da belirteyim ki bunun benzeri açıklamaları/tesbîtleri, Allah her ikisine de rahmet etsin *İmâm* Ebû Hanîfe'nin bir talebesi olan İmâm Muhammed Bin el-Hasen eş-Şeybânî'nin *es-Siyeru'l-Kebîr*'inde de buldum. Onun işbu eseri, cihâd ahkâmıyla ilgili fıkhî külliyyatların en genişlerinden biridir. Nitekim Birinci Cüz'ün "el-Cihâdu ma'e'l-Ümerâ/Ümerâ ile Birlikte Cihâd" Bâbında, zikri geçen delîlleri destekleyen şeyler yer almaktadır. O da aynı meselenin/hakîkatın isbâtı netîcesine ulaşmış, yani berr ve/ya fâcir olsunlar emîrlerle birlikte kıtâl edileceği, her berr ve fâcir kişiyle birlikte -özellikle de dalâlet ve şirk ehline karşı- cihâd edileceğini kayda geçirmiştir. Bunlar, Birinci Cüz'ün "156 ila 160"ıncı sayfalarının "159-160-161"inci fıkralarında yer almaktadır. Onları, bahsimiz epeyce bir uzadığı ve birilerinin melâle kapılması endişesiyle burada nakletmeyeceğim. Bu meseleyle ilgili delîllerin hitâmı sadedinde şunu belirtelim ki, ister berr isterse de fâcir olsunlar, Müslümanlardan olan her emîr ve her cemâat ile birlikte cihâd meselesi, Cihâd-ı Taleb/Taarruz veya Fetih Cihâdı, aynı şekilde -sözkonusu cihâd ister farz-ı ayn ister farz-ı kifâye olsun- Cihâd-ı Def'/Müdâfaa Cihâdı ile ilgili bir husûsdur. Her hâlükârda, sâil düşmanı def' ve bertaraf etmekle ilgili Müdâfaa Cihâdı durumunda bunun daha bir husûsî ve daha müekked olduğunu ayrıca belirtelim. Nitekim fukahâ-yı Ümmet ve dört mezheb [imâmı], kezâ umûm-i eimme-i İslâm ile ehl-i tefsîr ve ehl-i hadîs, cihâdın, belli durumlarda, her Müslüman'ın üzerine bir farz-ı ayn hâline geleceği konusunda icmâ etmiştir. O belli durumların en önemlisi ve en müekked olanı ise düşmanın, Müslümanların ülkelerinden bir ülkeye girmesi/ayak basması/çıkarma yapmasıdır. Böyle bir durumda o

düşmanı def' ve bertaraf etmek, bir farz ve o farz da -eğer o belde ahâlisi âciz kalır veya tembellik ya da gevşeklik gösterirlerse- hür ve köle, erkek ve kadın, herkesin üzerine, efendinin, babanın, borç alacaklısının ve dahî eşin izni olmaksızın -önce o beldeye mücâvir olanların, sonra onlara mücâvir olanların üzerine ve eğer kifâyet hâsıl olmaz ise yakınlık derecesine göre [bir silsile hâlinde] ehl-i İslâm'ın tamâmını içine alacak şekilde- bir farz-ı ayn hâline gelir. İşte böyle bir durumda, sözkonusu o düşmanı def' ve bertaraf etmek için Müslümanlarla ve onların -ister *udûl* ister *gayr-ı udûl* olsunlar- emîrleriyle birlikte cihâd, Cihâd-ı Taleb'den daha müekked olup âlimler*imiz*in daha önce geçen sözleri de bunu göstermektedir. Vallahu a'lem.

Hitâm-ı kelâm faslında ve âlimlerin bu birinci meseleyle ilgili şer'î nasslara dayalı delîllerinin arzından sonra başka bir delîle geçmek istiyoruz ki o da Müslümanların âlimlerinin ve mücâhidlerinin asırlar boyunca tevâtür eden konumlarıyla ilgili tarihî delîldir. Ayrıca bu, şer'î, hattâ vâkıî ve yine en kesin şer'î delîllerden biri olarak kabûl edilir. Tabîî ki bir kalbi olan veya bir şâhid olarak kulak veren için... [Hicrî] Yedinci asırda yaşayan İmâm İbn Teymiyye rahmetullahi aleyh'in de dediği gibi gerçekten Hulefâ-i Râşidîn sonrasında yaşanan gazvelerin pek çoğu ancak bu sûretde vukû bulmuştur. Eğer -*el-Bidâye ve'n-Nihâye*, *Târîh-i İbnu'l-Esîr*, *Târîh-i Taberî* ve *Târîh-i İbn Haldûn* gibi- tarih kitâblarından konuyla ilgili kıssaları, delîl ve örnekleri çıkarmak istesek veyahut Müslümanların gazveleri ve başlarına gelen felâketleri demlerinde âlimlerin ortaya koyduğu tavır ve konumlarla ilgili *Siyer ve Terâcim kitâbları*na başvursak ve orada dağınık bir şekilde yer eden o kıssalara bir nazar atfetsek bu konu ile ilgili yüzlerce muhkem delîl buluruz. İşte bunların bir kısmını, hatırlatma bâbından zikretmeye çalışacağım. Kardeşlere [âcizâne] tavsiyem bu konuları mütâlaa için söz konusu tarih kitâblarına başvurmalarıdır. Çünkü ve hiç kuşkusuz tarih bu Ümmet'in hayâtıdır ve onun selefinin sîretinin kitâbıdır.

İmdi! Râşid Hilâfet'in gittiği ve Ümeyye Oğulları'nın *mülk* dönemi geldiği ândan itibâren bidatler, fesâd görünümleri ve dünyaya dalma vâkıası, ayrıca bu dünyaya dalmakla birlikte gelen fesâd, meâsî, fücûr, rekâbet ve iltimâs hâlleri gibi şeyler yüz göstermeye başlar. Tıpkı Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in haber buyurduğu gibi... Öyle ki daha [Hicrî] birinci asırdaki Tâbiûn'dan bazı kimselerin insânlara, şayet Ashâb-ı Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- sizin aranızda yaşayacak olsaydı, hiç şübhesiz Kıble hâric sizin her şeyinizi münker görürlerdi, dediği görülür. Ayrıca [Ashâb'dan o devirde yaşayan bazı kimseler] onlara, sizler küçük günahlardan saydığınız öyle şeyler işliyorsunuz ki biz onları Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem zamanında nifâkdan sayardık, diyegelirler. Selef-i sâlihin dilinde ve/ya kitâblarında, birbirini müteâkib ikinci ve üçüncü asır boyunca ve dahî bunların sonrasında bu kabîl pek çok şey*i* görebilirsiniz. Öyle ki eş-Şâtıbî'nin, Tâbiûn'dan birinin, Dîn'in elden gitmesi ve bidatlerin intişâr etmesiyle ilgili tarîzine yer verdiği bir sözünü okumuş, ondan sonra buna: İmam Ahmed'in: "Aceb o [Tabîî zât], bizim zamanımızda olsa ne derdi?" dediğini naklettikten sonra: "Aceb [İmâm] Ahmed bizim zamanımızda olsa [o] ne derdi?" sözünü eklediğini görmüştüm. Allah cümlesine rahmet etsin.

eş-Şâtıbî'nin (r.) *el-İ'tisâm* kitâbına başvurabilir ve onun, bidatler ve intişârı, selefin bunlardan şikâyetlenmesi; fısk, masiyet ve inhirâfların zuhûru, özellikle de ümerâ ve hâkim âileler arasında görülmesi hakkında söylediklerini oradan okuyabilirsiniz. Bu hâle rağmen yine onların -Allah kendilerine rahmet etsin- cihâd ve gazveyle ilgili sîretlerine de ilgili kaynaklardan bakabilirsiniz. Ben bunların bir kısmını, aklıma geldiği kadarıyla ve özet bir şekilde sunmaya çalışacağım:

İşte selef..! Bizzât Haccâc'la birlikte gazve etmişlerdir. O Haccâc ki, hem onun hem Ümeyye Oğulları'nın ordu ve harb komutanlarından (ümerâü'l-cünd ve'l-harb takımından) olan emsâllerinin kim ve ne gibi kimseler olduğunu bilen bilir.

Hicrî birinci asırda Kuzey Afrika Berberîleri birkaç kez irtidâd eder. Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat, bir defasında sancaklarını kendisine teslîm edebilecekleri Hâricîlerden olduğu bilinen bir komutandan başkasını bulamaz. Birileri bunu bir sorun olarak ele aldığı zaman ise Kuzey Afrika'nın Ehl-i Sünnet âlimlerinin bu konudaki şiârı şu olur: "Ehl-i Kıble'den olmayana karşı Ehl-i Kıble olanla birlikte savaşırız." Bu ise ancak zarûret hâlinin icâb ettirdiği bir şeydir ve o zarûret hâlini gidermek içindir.

Ondan sonra Abbâsî Oğulları gelir ve onların döneminde Halku'l-Kur'ân fitnesi başgösterir. Önce el-Me'mûn, onu müteâkiben el-Mu'tasım, sonra el-Vâsık ile el-Mütevekkil derken bu fitne ancak son bulur. Bunların hepsi, o dönemlerde, Abbâsî Oğulları'nın sâir hükûmet erkânı ve hâşiyeleri ile birlikte ehl-i bidat bidatcilerden gayrı kimseler değildir! Üstelik onların bidatleri bizzât Halku'l-Kur'ân meselesiyle ilgilidir ve sadece bu bidatlerine çağrıda bulunmakla yetinmeyip bir de âlimleri bu konuda imtihâna/ve sorguya çekmiş, onlara işkence etmiş ve onları katletmişlerdir. Peki, acaba selef, en başlarında da [o dönemde] İmâm-ı Ehl-i Sünnet [olan Ahmed Bin Hanbel], onların arkasında namaz kılmayı ve onlarla birlikte savaşmayı terk etmiş midir?! Asla..! Bilakis o, böyle diyeni, [gazveden geri durup] yerli yerine çakılan, hamiyetsiz ve câhil kimseler olarak tavsîf edip onlara, acaba herkes böyle yapsa, Romalılar ne yapar?! İslâm yok olmaya yüz tutmaz mı?! sorusunu tevcîh etmiştir.

Daha hayret verici olan şudur ki İmâm Ahmed Bin Hanbel'in mihnet döneminin en şiddetli demleri el-Mu'tasım döneminde olur. Nitekim İmâm Ahmed rahmetullahi aleyh el-Mu'tasım'ın huzûrunda darbolunur ve bizzât kendisi ona işkence eder. Onu bir hasıra sarıp çiğnerler; öyle ki İmâm Ahmed cellâdı gördüğünde: "[İşte şimdi] kurtuluş kapısı açıldı, dedim" der!

el-Mu'tasım, [Romalıların esâreti altındayken] "Yetiş ey Mu'tasım!" diye feryâd eden [Müslüman] kadının o sözü üzerine ve kendisini kurtarmak gâyesiyle, o pek meşhûr kıssada geçtiği gibi Ammûriye'nin fethi için sefere çıktığı ve o pek mutenâ duruşu sergileyip o pek şanlı zaferi kazandığı, Şâir Ebû Temmâm'ın da, matlaı:

السَّيْفُ أَصْدَقُ إِنْبَاءً مِنَ الْكُتُبِ – فِي حَدِّهِ الْحَدُّ بَيْنَ الْجِدِّ وَاللَّعِبِ

Kılıç, daha sâdık sözlüdür haberce kitâblardan
Onun keskin yüzüdür ayıran ciddiyyeti oyundan!

olan o pek meşhûr kasîdesiyle tarihe geçirdiği o hâdise yaşandığı zaman İmâm Ahmed Bin Hanbel'den, onun, [milleti] onlarla birlikte ve "Cihâd-ı Taleb" zımnında (dikkat buyurun bu bir Cihâd-ı Def'/Savunma Cihâdı değil) savaşa katılmaya teşvîk ettiği nakledilmiştir ki, [o dönemlerin] Anatolia topraklarından olan Ammûriye'deki Romalıların üzerine bizzât gidenler onlardır. Aynı şekilde İmâm Ahmed'in, Allah'ın el-Mu'tasım ile beraberindeki Müslümanlara bahşettiği o fetih hakkına, "Allah'ım! Beni darbetmesinden hâsıl olan günahı dolayısıyla kendisine hakkımı helâl ettim" dediği de nakledilmiştir. İmdi bunu bir düşünün..!

Sonra başka bir sıçrayış ile Abbâsîler sonrası Selçuklular dönemine geçelim ve Selçuklular kim idi diye suâl edelim. Kimdi onlar..?! Türklerden olan bir kesimdi. Şu Afganların, Özbeklerin ve Orta Asya ahâlisinin ataları.. Allah'ın dîni husûsunda câhil, aralarında eski dînlerden kalma birtakım kalıntıların ve tasavvufun yayıldığı, velhâsıl [genel bir çerçevede] cehâletin kendilerine baskın geldiği insânlardı. Bu yüzden âlimler onlar için medreseler açtı. Örneğin, Allah Teâlâ her ikisine de rahmet etsin İmâm Ebû Hâmid el-Gazzâlî ve İmâm el-Cüveynî gibi kimselerin zamanında olduğu gibi... Nitekim onlara bilmediklerini öğrettiler; kendilerine nasîhat ettiler; onlara karşı şiddetli bir ihtisâb hâli içine girdiler; arkalarında namaz kıldılar ve kendileriyle birlikte gazalara katıldılar. Buyrun Selçukluların gazvelerine ve onların sâlih sultânlarına bir nazar atfedin. Meselâ Alp Arslan'a ve onun o pek meşhûr, okunduğunda dîdeleri giryân kılan savaşına, "Malazgirt"e bir bakın. Oysa Selçuklular, İslâm topraklarına hükmeden âilelerin en câhillerinden ve aralarında bidat, tasavvuf, cehâlet gibi şeylerin en fazla yayıldığı kesimlerden biridir. Bununla birlikte Allah, ehl-i İslâm havzasını [siz deyin İslâm yurdu topraklarını] onlarla muhâfaza etmiş, onlarla korumuştur.

Başka bir sıçrayışla bir adım daha ileri gidelim ve Moğollar dönemine gelelim. O [hummalı] dönemde onların karşısında duranlar, İslâm'ın en büyük imâmlarından olan pek değerli iki İmâm idi ve bunların ilki İbn Teymiyye'ydi. İnsânları onlara karşı savaşmaya teşvîk etti ve bizzât kendisi de onlara karşı savaşa girişti. Peki kiminle birlikte? Memlûklarla, onların Mısır ve Şâm ordularından olan Memlûklu emîrleriyle birlikte... Peki Memlûklar ne/ve kim idi? Onların tarihine bir bakın. Cehâletin, bidat ile tasavvufun yayılmasına, kezâ kabîrlere haccetmelerine ve Mısır'da el-Bedevî'nin kabrine tazimde bulunmalarına bir bakın... Bunun dışında katl, zulüm, sefk-i dem, mâlları cihetiyle insânlara haksızlık, fısk, çalgı-çengi, tanbûrlar ve içki gibi şeylerin onların zamanında yayılışını da bunlara ekleyin. Öyle ki kimi insânlar onların bu hâlini pek kerîh görmüş ve İmâm İbn Teymiyye'ye, şöyle şöyle fenâlıkların sâhibi Mısır ve Şâm emîrleriyle birlikte savaşmanın/cihâd etmenin hükmünü sormuştur. O ise, ["] Onlarla birlikte savaşmayı inkâr eden ancak bir câhil olabilir. Eğer onlarla birlikte cihâd terk edilecek olsa acaba ehl-i İslâm ne yapar, nasıl eder?["] demiştir. Hattâ fetvâlarında Şam ve Mısır ordularını Tâife-i Mansûre olarak değerlendirecek bir noktaya kadar gitmiştir..! Allah'ın, o zamanda Kendi dînini kendileriyle muhâfaza edeceği Tâife-i Mansûre..! Buna rağmen Memlûklu emîrlerin ve onların âlimlerinin

karşısındaki ihtisâb hâlleri de pek çoktur. Onlara karşı emr-i bi'l-marûfda ve nehy-i ani'l-münkerde bulunması ve bundan dolayı hapsolunması hikâyesi de meşhûrdur. Daha ötesi kendisi -Allah rahmet etsin- bizzât onların zindânlarında cân vermiştir.

Tâife Devletleri/Sultânlıklarla ilgili hâle gelince; Atabeyler Devleti Şam diyarında ve Türkiye'nin güneyinde kurulduğu zaman -ki İmâduddîn Zengî ile oğlu (el-Melik es-Sâlih lakabıyla meşhûr) Nûruddîn [Zengî] de onların meliklerinden ve mücâhid emîrlerindendir- acaba bunların o dönemlerde tasavvufun ve bidatlerin yayılması namına hâlleri ne minvâl üzereydi? [O döneme dâir] Mefsedetler tarih kitâblarında mezkûr ve mevcûddur. [Beri taraftan] âlimlerin tamâmı, onları pek güzel övgülerle övmüş ve onlarla birlikte cihâd etmişlerdir. Onların akabinde gelenlerse Eyyûbîler olmuştur. Allah rahmet etsin el-Melik es-Sâlih Salâhuddîn Eyyûbî Haçlılara karşı cihâd vazîfesini deruhde etmiştir ki hem o hem de döneminin çoğu sultânı bir Şâfiî ve Eşârî'dir. Ammâ ve-lâkin o dönemin selefileri, ne onunla birlikte cihâd etmeyi inkâra kalkışmış ve ne de ona -bugünlerde kendilerini yalan ve bühtân ile selef-i sâlihin mezhebine mensûb olmakla niteleyip de kendisine kusûr-kabahat bulan ve ona dil uzatıp duranların yaptığı şekilde- dil uzatmıştır. Allah *gani gani* rahmet etsin o vefât ettiği zaman oğulları mülkü/saltanat topraklarını kendi aralarında paylaşır ve birbirleriyle savaşırlar. Kimileri ise bu uğurda Hırıstıyanlardan [bile] destek alır. En nihâyet onun kardeşi el-Melik el-Âdil gelir ve onları azlederek hükümdârlığı kendisi devralır. Onun sonrasında ise oğlu es-Sâlih İsmâîl gelir ve Şâm'a sultân olur. Onun amcası Necmuddîn Eyyûb da Mısır'ın sultânı... Bu ikisi saltanat uğruna birbirleriyle kavgaya tutuşur. Şâm sultânı olan İsmâîl [ona karşı] Hırıstıyanlarla ittifâk yapar ve Müslümanların [bazı] kalelerini de onlara verir. Onunla Sultânu'l-Ulemâ el-İzz Bin Abdisselâm arasında yaşanan hâdise pek meşhûrdur ki, sözü daha fazla uzatmış olmak endişesiyle o hikâyeyi burada zikre hâcet görmüyoruz. Ezcümle, el-İzz Bin Abdisselâm, İsmâîl'in yanından, o sebeb dolayısıyla onun hal'ini ve adem-i şer'iyyetini ifâde eden bir fetvâ verdikten sonra çıkar; Mısır'da Necmuddîn Eyyûb'un yanına gider. Peki acaba Necmuddîn en hayırlı çağların hâli üzere biri miydi? Asla! Ama onun, Şâm sultânı o hâin yeğeni karşısında Haçlılara karşı savaşmak fazîleti vardı. Hâsılı el-İzz Bin Abdisselâm onun yanında durur ve Necmuddîn'in gözünde mevkii iyice büyür. Ama Necmuddîn *zorba ve zâlim (tâğût)* biridir. Onun devrinde mezâlim, içki ve fısk yayılıp gitmiştir ki el-İzz Bin Abdisselâm'ın onun karşısında ihtisâb yollu pek şiddetli konumları/sert karşı duruşları vardır. Onlarla birlikte düşmana karşı cihâd etme meselesine gelince, bu konudaki hâli, Ehl-i Sünnet âlimlerinin her dâim hâli ne idiyse o olmuştur.

Ondan sonra Eyyûbîler gider, Memlûkların devleti kurulur. el-İzz Bin Abdisselâm onların karşısında da ihtisâb vazîfesini devâm ettirir. Öyle ki onun bu [ihtisâb] hâli, o meşhûr hikâye çerçevesinde de bilindiği gibi onları -kölelikten özgürlüğe çıkarmak için- satmaya kadar varır. Peki acaba onun, dem Moğollara karşı savaş demi olduğunda ortaya koyduğu tavrı ne olmuştur? Hiç şübhesiz orduyu cesaretlendirmek ve

milleti de onlarla birlikte savaşa teşvîk olmuştur ki en nihâyetinde Ayn-Câlût savaşı yaşanmıştır. Yine onun, Ayn-Câlût savaşına yönelen Moğollara karşı koysunlar diye Mısır ordusunu cesaretlendirmesi, Memlûklardan olan Kutuz ile Baybars'ın sancağı altında savaşa katılmaya teşvîkiyle ilgili hikâyesi de pek meşhûrdur. Memlûkların hâli ise malûmdur. Nitekim bu konuda şunu bilmek bize kâfî gelir: Ayn-Câlût savaşı Müslümanların zaferiyle henüz daha bitti-bitecek bir aşamadayken Baybars kalkıp kendi emîri Kutuz'u öldürür. Memlûkların [saltanat] mülkü onun olsun ve o savaşın muzaffer komutanı ismini kendisi alsın diye! Ondan sonra işbu -kendi emîrinin kâtili olan- Baybars'ın bizzât kendisi, Moğollara ve Haçlılara karşı gazayı elden bırakmaz. Âlimlerin onun karşısındaki ihtisâb hâlleri, ayrıca İmâm en-Nevevî'nin de Baybars'la yaşadığı hikâye pek meşhûrdur ki onları zikretmenin yeri şimdilik burası değil...

Memlûklar gider, Osmânlılar gelir. Peki Osmânlılar nedir, kimdir? Hiç kuşkusuz cehâlet, zulüm ve baskı vasfı kendilerini mühürlemiş kimselerdir. Yine hiç kuşkusuz Allah Teâlâ, İslâm'ı, onlarla muhâfaza etmiştir; Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in müjdelediği gibi Romalıların başkenti Konstantiniyye'nin fethini, onların eliyle müyesser kılmıştır. Orada ezân sesini yükseltmişlerdir ve yine orası İslâm yurdunun merkezi, Hilâfet'in başkenti olmuştur. Babalarımızın ömrünün vefâ ettiği günlere, Hilâfetimizin ilgâ edildiği yakın bir döneme, sadece yetmiş yıl[..!] öncesine kadar da Başkent olarak kalmıştır..! Peki acaba eimme-i İslâm/olan âlimlerimiz, Hanefî - Sûfî oldukları için onlarla birlikte cihâdı terk etmiş midir..?! Acaba hem Def‘ hem de Taleb olarak düşmanlara karşı gaza ve cihâdı terk etmişler midir..?!

Osmânlılara bir övgü olarak şu yeter ki onlar, Hırıstıyan gemilerinin Yemen'de Bâbu'l-Mendeb boğazından geçiş yaparak Süveyş Körfezi'ne ulaşmasına müsâade etmemiştir. Çünkü öyle bir durumda o Hırıstıyan gemiler Cidde denizi yakınından geçecektir ki orası "Harem toprakları" dâhilinde kalan bir yerdir. Nitekim onların gözünde bütün bir Kızıl Deniz Hırıstıyanların giremeyeceği bir Harem[-i Şerîf] bölgesi olmuştur! Hırıstıyan tâcirlerin mâllarını Osmânlı gemileri Yemen'de teslîm almış ve oradan Süveyş Körfezi'ne nakletmiştir. Onlara teslîmatları ise Akdeniz'de olmuştur. [... ...] İşte İslâm'ın şanı onların elinde böyleydi ve Müslümanlar onlarla birlikte cihâd ettiler ki hikâyeleri/tarihleri pek meşhûrdur.

Hilâfet Devleti yok oluncaya kadar hâl, tamâmıyla bu minvâl üzere devâm edip gelir ve öylece kalır. Sonra Romalıların orduları/ve askerleri, İkinci Haçlı Seferleri dalgası kapsamında ondokuzuncu ve yirminci yüzyıllarda akın eder. En başlarında ise İngiltere, Fransa, Avrupa Devletleri ve Orta Asya'da da Rusya yer almaktadır. Peki, geçen yarım asır boyunca onlara karşı kim cihâd etti ve İslâm âleminin doğu topraklarından onları kim çıkardı? Hiç kuşkusuz ki Diyobendilerden, Sûfîlerden ve Hanefîlerden olan Hindistan ~~ve Pakistan~~ âlimleri cihâd etti. Evet, 130 sene boyunca İngilizlere karşı cihâd ettiler ve onları o topraklardan çıkardılar. Afganistan'daki sûfî Hanefîler de aynı şeyi yaptı. Hattâ bir kerresinde İngilizlerin askerî topluluğunu tâm bir katliâma tâbi tutarlar. Bir rivâyete göre on bin, diğer bir rivâyete göre ise otuz bin

adamla harekete geçen İngilizlerden geriye tek bir kişi kalır. Kurtulan sadece odur[1] ve onu, gidip de hikâyeyi İngiltere Kraliçesine anlatsın diye salıverirler!

(Orta Asya, Özbekistan toprakları) Fergana Vâdisi'ndeki sûfî Hanefîlere gelince; onlar da Rusları analarından doğduklarına pişman ederler. Aynı şekilde Şâfiî Eşarî Sûfî İmâm Şâmil altmış yıl boyunca Kafkaslarda Ruslara karşı cihâd eder. Hikâyesi meşhûrdur ki hâlâ daha [bir destan gibi] anlatılır. Allah *gani gani* rahmet etsin.

Bilâd-ı Şâm'da ise Eşarî Sûfî Şeyhler, kezâ Hanefî ve Şâfiî mezhebi âlimleri, ilkin Fransızlara, sonra İngilizlere karşı ayaklanır ve onlara karşı cihâd ederler. Libya'ya gelince; Eşarî Sûfî Mâlikî Şeyhlerin önderliğinde belli kıyâmlar yaşanır ki bunların en meşhûru -Allah kendisine *gani gani* rahmet etsin- Ömer el-Muhtâr'ın kıyâmıdır. Yine Senûsî Tarîkatı şeyhlerinin, onun öncesindeki ve sonrasındaki hareketleri de böyledir. Sûdân'da ise sûfîler, İngilizleri o topraklardan çıkaran el-Mehdî Kıyâmı'nı gerçekleştirir. Cezâyir'de Eşarî Mâlikî Sûfî kesimlerin öncülüğünde pek çok kıyâm başgösterir ki bunların en meşhûru da [Şeyh] Ebû Amâme ile [Emîr] Abdulkâdir el-Cezâirî'nin kıyâmlarıdır. Tûnus'da yaşanan da aynen böyledir. Nitekim Zeytûne âlimleri -ki Eşarî Mâlikîdirler- Fransızlara karşı kıyâm ederler. Fas'da ise; bir Eşarî Mâlikî Sûfî olan Abdulkerîm el-Hattâbî bir kıyâm hareketi başlatır ve bunun netîcesi, varlığını 1963 yılına kadar devâm ettiren bir İslâm Cumhûriyyeti'nin kuruluşu olur. Maalesef ama maalesef -belki de- pek çok kişi bunu bilmez! Ayrıca Abdulkerîm el-Hattâbî, o meşhûr savaşlarında beş müttefik Avrupa devletinin ordularını hezîmete uğratır. Bu savaşların sadece birinde, meşhûr Annual Muhârebesi'nde, onbinden fazla askeri esîr alır ki bunların arasında Avrupalıların ordularından yüz general ve mareşal de vardır. Öyle ki Amerika devreye girer ve [gavurlar,] İslâm, Avrupa'yı fethetmek üzere geri döndü, derler. Bu zât, tarihine haksızlık edilen [ve o muhteşem tarihi nisyâna terk edilen] bir zâtdır. Meselâ bir keresinde Mao Zedong'un hayretimi celbeden bir sözünü okumuştum ki gerilla savaşlarının en meşhûr teorisyenlerinden biri olarak görülen Mao Zedong [Arabcaya] "Altı Askerî Makâle" [başlığıyla tercüme edilen] kitâbında, Abdulkerîm el-Hattâbî'nin, gerilla savaşları konusunda kendisinin en büyük askerî hocalarından biri olduğunu söyler..!! Oysa ki kendisi, el-Hattâbî'yi hiç görmemiş, ama onun tecrübelerini etüt etmiştir. Beri tarafta bizim çocuklarımızın ekseriyyeti el-Hattâbî'nin adını bile bilmez. Ama Gavvâr et-Tûşe'yi [siz deyin Kemâl S.'ı], Star Akademi yıldızlarını, Maradona'nın yaşam serüvenini, Madonna'nın aşk maceralarını, F.A. [kltğnın saçma-sapan] şakalarını bilirler!

---

[1] ["Diriden çok bir ölüye benziyordu, ama kendisine "Ordu nerede?" diye sorulduğunda asistan cerrâh William Brydon'ın zar-zor verdiği cevâb: "[Ordu mu?] Ordu benim" oldu. Bkz: William Dalrymple, *Return of a King: The Battle for Afghanistan*. [1839-42] Bu, orada neler olup bittiğini anlatan ve günümüz Afganistan savaşı hakkında onlara kendince nasîhat dağıtan kitâblardan biri... Tabîî ki o tarihi ele alan ve tahkiye eden yine bir gavur kafası... O gavurlar Afganlardan yedikleri o darbenin acısını hiç unutamamış olacaklar ki bu günlerde, kendi uşaklarına filim çektirip ölen o adamlarının sayısınca Afgan'ın karşısına yirmi-otuz "Sih" çıkarıyor ve bize alttan alta değil, doğrudan: Bakın o tarihlerde bizim yirmi-otuz uşağımız, binlerce Afgan'ı ne hâle getirmiş... mesajı vermeye çalışıyorlar. E yuh olsun yalan olur, ama bu ka... Mtrcm.]

Kara Afrika'da ise -tarihimiz karşısındaki cehâletimiz sebebiyle- bize ulaşmayan nice destansı hikâye vardır. [Malûmdur ki] İslâm Afrika'ya, sûfîler/tasavvufî tarîkatler yoluyla Libya, Cezâyir, Fas ve Sûdân gibi ülkeler üzerinden girer ki o sûfîler uzun bir zaman boyunca emperyalist-sömürgecilere karşı koyarlar. Doğu Asya ülkelerinde ve Malezya'da da hâl aynen böyledir. Filipin'den Endonezya'ya varıncaya kadar...

Gelelim Müslümanların son cihâd duraklarından birine, Afganistan'a: Orada da sûfî Hanefîler eliyle deruhde edilen [şanlı] bir cihâd [tarihi] vardır ki o sûfî Hanefîler, Cezîre-i Arabistan'daki ve sâir yerlerdeki pek çok [sallâfî] kardeşimizin ve yüce/hoşgörülü akîde sâhibi âlimlerin hoşuna gitmeyen kimselerdir! Ammâ velâkin ve de gel gör ki Yahûdîlerle uyum-uyuşma, Amerikalıların Harem-i Şerîf'i işgâli ve mürtedlerin hükm ü idâresi, onların hoşuna gitti-gidiyor!

Öyle ki şâir, felâketi resmederek onlara şöyle demiştir:

Aramızda onlara,
akîdenizde halel var,
diyenler var.
Maazallah, bu bir ifk ki
ne ihtimâline bir yol
ne de tahammülüne imkân var.
Ey sevgili Afganlarımız
ve ey ehl-i fedâ, diğerkâm olanlarımız.
Bilin ki hayât içre gül kokusu sizdedir
soğan-sarımsak kokmak bize özgedir.
Ki biziz, o Hak Cihâd'dan yüz çevirenler
mırın-kırın ile dil döndürenler!

***

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında artık sömürgeciler, bu Millet'in/bu Dîn'in ehliyle savaşmanın bir yarar getirmediğini görür ve ülkelerimizden çekilip giderler. Ama arkalarında -krallar, prensler, başkanlar ve laik partilerden müteşekkil- mürted gürûhları bırakırlar. İşte bunların eliyle, altmışlardan itibâren[?!] ve doksanlara kadar[?!] bize tahakküm ederler. Ta ki Amerika önderliğindeki Üçüncü Haçlı Seferleri 1990 yılında bizim kapımıza dayanıncaya kadar. Nitekim onların büyük başlarından biri [meâlen]: "Petrolü, ona ihtiyâcı olmayan ve onun değerini de bilmeyen ülkelere vermekle yaptığı yanlış dolayısıyla Tanrı'nın yanlışını düzeltmeye geldik. Onun -yani Tanrı'nın- üzerine düşen onu endüstriyel ülkelere vermekti" der. Bu domuzun dediği karşısında Rabbimiz ne yücedir!

[Sonrasında ne olduğuna gelince, sözümona] bizim âlimlerimiz, uydu kanallarını, İslâm ülkelerindeki Hırıstıyanların ve gayrimüslimlerin hakkı-hukûku söylemleriyle doldurmak üzere harekete geçer; yukarıda sözü geçen domuzun benzeri domuzlar karşısında hoşgörü kurallarını dillerine pelesenk ederler!

Beri tarafta işte İslâm gençliği! İşte onlar silâh taşıyor ve önlerinde bir öncü birlik olarak Afgan-Arab mücâhidler ve onlardan geriye kalan erler duruyor. Ahdine vefâ gösteren şehîdlerin izinde ve verdikleri ahdi asla değiştirmemek üzere..! İşte Arab ve gayr-ı Arab mücâhid cemâatler pek çok yerde bu yükü omuzlamış bir hâlde..!

[Konuyla ilgili ve sonuç olarak] belki de akıllarımıza sirâyet etmiş birtakım yamuk anlayışların en tehlikelilerinden ve en önemlilerinden biri, sadedinde olduğumuz işte bu musîbetdir. Kimilerinin [inkâr diliyle söze başlayıp] bidat ehli, mezheb takîbcileri, cerhe konu olmuş akâid sâhibleri, tasavvuf ehli ve daha bilmem ne gibi kimselerle birlikte nasıl cihâd ederiz? demeleridir.

Allah bizi de onları da affetsin acaba o [pek] sâlih kardeşlerimize Ehl-i Sünnet'in akîdesi namına sunduğumuz o delîller kâfî midir?! Acaba İslâm'ın ve Müslümanların tarihinden özetlediğimiz, Müslümanların emîrlerinden ve âmmelerinden olan her berr ve/ya fâcir kişiyle birlikte hem Taleb hem de Def‘ olarak cihâd edileceğine dâir örnekler kendilerine kâfî gelmiş midir?! Nitekim saldırı hâlindeki/sâil düşmanı, eldeki imkânlar ölçüsünde def‘ ve bertaraf etmekle ilgili kavâid, bunun için -icmâ yoluyla- hiç bir şart koşmaz ve o düşmanı defetmek Allah'a îmândan sonraki vecîbelerin en büyüğüdür. Hakîkatın tâlibi kimse için serdettiğimiz o şeylerde hem kifâyet hem de fayda olmasını umut ediyor ve yine Allah'tan ümîd ediyorum ki bunlarda, ne mâlın ne de evlâdın fayda edeceği o günde bize fayda edecek bir ecir olsun.

Eğer o kardeşlerimiz, Afgan-Arab Mücâhidlerin İmâmı olan Şehîd Şeyh Abdullah Azzâm rahmetullahi aleyh'in bu konularda yazmış olduğu ve onun -şu günümüze kadar kadr u kıymeti hakkıyla bilinmeyen- o nefîs külliyyatı içinde yer alan şeyleri okumuş olsalar, burada benim şu tekrârıma ihtiyâc duymazlardı. Her hâlükârda bu bir *tezkîr*dir ki inşallah mümin kardeşlerimize fayda verir. *Nice hâmil-i fıkh vardır ki onu kendisinden daha fakîh olana taşır.*

***

[3-] 8.
Demokrasi Meselesi ve
İslâmî Uyanış Hareketlerinin Demokrasiye İlişkin Deneyimleri

İslâmî Uyanış, daha önce de dediğim gibi, yirminci yüzyılın son on yılından bu yana, hem Uyanış içinde faaliyyet gösteren kimseler, hem de kendisini destekleyen cumhûrlar itibâriyle ve çoğu kısmıyla siyâsî/politik bir çizgiye kayar. Yine daha önce ifâde ettiğim gibi [İslâm âlemi ülkelerindeki] hükûmetler ve onların Batılı efendileri tarafından planlı-programlı bir şekilde [devreye sokulan ve] İslâmcıların demokrasi yoluna girip onu pratiğe dökmesi için açılan [o] yol, Uyanış'ın gayr-ı siyâsî/siyâset-dışı okullarından büyük bir kesimin de siyasallaş(tırıl)masına/politikleşmesine neden olur. [Öte yandan] Tekfîr olgusunun o şâz/aykırı okulu zaman içinde silikleşir yahut ne Ümmet ne de Uyanış içinde kendisine kök bulabilecek bir hâle gelir..[!?] Silâhlı cihâd olgusu ise bir kuşatma altına alınır ve Cihâdî Akım parçalanır. Cemâatleri ve ferdleri çağdaş bir Uhdûd sürecine sokulur/ateşten hendeklere atılır. Uyanış'ın ayak direten görünümleri ve yaşanan bütün o hâdiselerle vâkıalar karşısında Müslüman halkların bir karşı tepkisi namına soluklanılabilecek alanlardan geriye ise yalnızca barışçıl Uyanış alanı kalır ki o da demokrasi kapıları üzerinden kendisine izin verilen şeydir. Oysa [İslâm âlemindeki uşak] hükûmetler ve Batı, o demokrasi için özel bir çerçeve zâten belirlemiştir ki, "Arabların ve Müslümanların ülkelerinde İslâmcılar olmaksızın bir demokrasi" sloganını dillerine doladıkları ân onun ne mene bir şey olacağına *zâten karâr vermişlerdir*.

İslâmcıların "demokrasi" yolundaki girişimlerine/uygulamalarına/deneyimlerine ilişkin fenomenin geniş bir çerçeve kazanması vâkıasını gözönüne alarak burada, bu özet değerlendirme faslında Uyanış'ın bu mesele karşısındaki konumuna dikkat çekmemiz ve bununla ilgili hâlini ele almamız icâb ediyor. Öncelikle bunun -tatbîk edilme biçimi ve ne türden bir şeye evrildiği/hangi durağa ulaştığı perspektifinden- şerî hükmünün ne olduğunu ele almaya çalışacağız. İkinci olarak ise Uyanış'ın -ne gibi netîceleri tahakkuk ettirdiği, bu yolda ne türden bedeller ödediği ve Yeni Dünya Düzeni'nin pek ince bir ayar ve kontrol ile kendisi için belirlediği mevki namına hangi durağa ulaştığı/neye evrildiği perspektifinden- durumunu incelemeye çalışacağız.

Doğrusu bu konu, o derece önemli ve o derece büyük bir konudur ki hakkında pek çok kitâb yazılması ve kendisine pek çok araştırmanın tahsîs edilmesi gerekir. Dahası onunla ilgili -en üst düzeyde- geniş forumların düzenlenmesi ve -âlimlerden, İslâmcı düşünürlerden, Uyanış önderlerinden ve bu sâhada hem belli bir geçmişi, hem de tecrübesi olan şahsiyyetlerden- itimâda şayan büyük kimselerin bu konuyu ele almak üzere davet edilmesi lâzım gelir. Ta ki İslâmcıların demokrasi yolundaki girişimleri ve çabaları ile ilgili, handiyse seksen yıllık bir tecrübe süreci, yeniden/yeni bir değerlendirmeye tâbi tutulsun; bu değerlendirme de -parti eksenli bir taassubtan, kişisel veya grupsal çıkarları gözönüne almaktan, kezâ hükûmetlerin ve emperyalist güçlerin etkisinden uzak bir şekilde- ahkâm-ı Şerîat'ın aydınlığında, Kitâb ve Sünnet

nassları uyarınca ve nezîh *ictihâdlar* doğrultusunda yapılsın. Bu derece büyük bir konunun tafsîlatına girmek hiç kuşkusuz burası olmadığı gibi bu Eser'in amacı ve çerçevesi dışına çıkmak da elimde olan bir şey değildir. Bunun için gerekli dünya kadar belge, veri, istatistik ve o tecrübeler hakkında kesin malûmat gibi şeyler de işin cabası ki zâten bunlar şu an itibâriyle bana müyesser olmayan şeylerdir.

[Dikkatlerinize arzettiğim] bu hâlin müsâade ettiği bir çerçeve içinde ve Allah'tan yardım dileyerek konuyu temel bazı noktalar üzerinden özetlemeye çalışacağım:

Öncelikle biz, "Demokrasi" dediğimiz zaman, hiç kuşkusuz yabancı bir kavramı kullanmış oluruz ki o kavram, [asıl] sâhiblerinin ve ona bir tanım getiren kimselerin nezdinde [sınırları] belli bir anlama işâret eder. Nitekim biz, o anlama bağlı kalmak zorunda olduğumuz gibi bizim -hem mantık hem de emânet açısından- o kavramın delâlet ettiği veya içerdiği anlama -kimi İslâmcıların yaptığı şekilde- başka bir anlam yükleme ve/ya böyle bir iddiada bulunma hakkımız yoktur. Meselâ o İslâmcıların, [demokrasi derken] biz Şûrâ'yı veya İslâmî şer'î ölçülere uygun düşen bir demokrasi çeşidini kasdediyoruz demeleri gibi..! Çünkü bizler "Şûrâ"nın hakîkatine, siyâset-i şer'iyye mefhûmları uyarınca, onun hudûdları, ehli ve uygulanma yolları dâhilinde baktığımızda onu demokrasiyle yakından uzaktan alâkası olmayan, bilakis bütün alanlarda onunla çelişen bambaşka bir düzen olarak buluruz. Demokrasiye İslâmî bir anlam yüklenmesi meselesine gelince, hiç şübhesiz bu, akıl-mantık sınırlarının dışına çıkmak demek olur. Çünkü böyle bir şey, o kavramı, kendisine delâlet ettiği anlamın; yasal, anayasal ve siyâsî bir kavram olarak kendisine mahsûs içeriğiyle bilinen bilimsel anlamının dışına çıkarır.

Kavramların, [sınırları] belli birtakım anlamlar taşıdığı husûsu ise bedîhîdir. Hâl böyle olduğu için belli bir kavrama, o kavramın aslının kaldıramayacağı başka bazı anlamlar yüklemek câiz/doğru olmaz. Meselâ "süt" dediğimiz zaman bunu duyan bir kimsenin zihninde belli bir mâddeye delâlet eden bir anlam çağrışım yapar. Yine bu mâddeye, onu kendi cinsinden dışarı çıkarmayacak başka bir anlam tahsîs edebilir, meselâ "yağlı süt" veya "saf süt" veya "su katılmış süt" diyebiliriz. Ama "kırmızı süt" veya "gazlı süt" veya "sarhoşluk verici süt" diyemeyiz. Bu dakîklik, söze konu edilen anlamın belli bir şer'î boyutu olduğu zaman daha fazla artar.

Başka bir örnek olarak meselâ "içki" dediğimiz zaman "yıllanmış" veya "hafîf" içki diyebiliriz. Ama "tâhir/temiz içki" veya "İslâmî içki" diyemeyiz! Zîrâ Allah Teâlâ: «Ey îmân edenler! İçki, kumar, [put olarak tapınılan] dikili taşlar ve fal okları ancak şeytân işi bir(er) <u>pisliktir</u>. On(lar)dan kaçının ki kurtuluşa eresiniz.» [5/el-Mâide, 90] buyurmuştur. Faiz de aynen böyledir ki "İslâmî faiz", "Meşrû faiz" veya "Helâl faiz" diye bir şey yoktur, olamaz. Ama "Basît veya Bileşik fâiz" veya "Nesîe fâizi" olabilir. Çünkü Allah Teâlâ, alış-verişi helâl, faizi ise harâm kıldığını beyân buyurmuştur.

Peki öyleyse şu ortalıkta yayılıp duran "İslâmî Demokrasi!" veyahut "Demokrat İslâmcılar" kavramını şer'an ve akıl-mantık açısından kabûle bir yol bulunabilir mi?! Umulur ki belli alanlara dâir şu incelememiz boyunca aşağıda gelecek olan noktalar cevâbı anlamamıza yardımcı olur.

Onu icâd edenlerin nezdinde demokrasi(nin anlamı ve tanımı) nedir?

Çağdaş Batı medeniyeti onu nasıl tatbîk etmektedir?

Biz sözkonusu olduğumuzda demokrasi ne anlam ifâde etmektedir?

Arab ve İslâm âlemindeki hükûmetler/rejimler onu nasıl tatbîk etmekdedir?

İslâmî Uyanış okullarından olan İslâmcıların onu uygulama biçimleri, ayrıca Arab ve İslâm âleminde demokrasiye ilişkin anlayışlar nelerdir? Yine bu uygulamaların gerçekliği, şartları ve netîceleri nelerdir?

Hâkimiyyet Allah'ındır düstûru ve yönetici ile yönetilen arasında Şûrâ esâsı/ilkesi üzerine kurulu (olan) İslâmî nizâm ile demokrasi arasında çakışan ve çatışan yönler nelerdir?

İslâmcıların -bir tez olarak ortaya konulan şekliyle- demokrasi yoluna girmesi ve onu uygulamaları konusundaki şerî hüküm ve onun cevâz boyutu nedir?

İşte bunlar, Biiznillahi Teâlâ, aşağıdaki noktalar üzerinden özet bir şekilde ele almaya çalışacağımız konulardır.

Modern Demokrasinin Neşeti, Anlamı ve Batı Medeniyetinin Onu Nasıl Uyguladığı Meselesi:

Bilindiği üzere demokrasinin kadîm kökleri Mîlâd'dan önceki yüzyıllara dayanır. Öncelikle Yunan Medeniyeti içinde serpilir, ondan sonra Romalılar bunu onlardan mîrâs alır. Yeni çağlardaki batılı demokrasi ise Batılıların sınıfsal ayrım ile katışık deneyimleriyle birlikte en ilkin İngiltere'ye dayanır. Nitekim bunun, aristokratların üstünlüğüne dayalı bir modeli onbeşinci asırdan itibâren orada uygulanır. Hâlihazır itibâriyle Batı'da geçerli olan çağdaş dönem demokrasinin ilkelerine gelince; ona ilişkin düşüncelerin pratik açıdan netleşmesinin tarihi, Fransız Devrimi'ne ve onu müteâkiben yaşanan siyâsî ve sosyal dönüşümlere, yani onsekizinci asrın başlarına döner. O dönemlerde Batı'daki hukûkcular, "Ulusun egemenliği", "Halkın yönetimi", "Yetkilerin kaynağı halktır", "Genel halk oylaması", "Parlamenter sistem", "Genel özgürlükler", "Eşitlik", "İnsân hakları, "Anayasal meşrûiyyet" ... gibisinden birtakım ilkeler ve kavramlar ortaya koymaya başlar. Meselenin asıl başlangıç noktası ise Orta çağların sonlarına dönmektedir. Şöyle ki, o dönemlerde (Dînî Otorite) Papa ile (Zamansal [veya Dünyevî] Otorite) Kral, yani Vatikan'daki Papa ile -Kilise'nin kendi mutlak otoritelerini çiğnemesinden bîzar olan- Avrupa'nın çeşitli kralları arasındaki çatışma epeyce kızışmış bir hâldedir. Kilise'nin krallarla yaşadığı bu çatışmanın sebebi, kralların halk üzerindeki otoritesini halka karşı adâlet namına hafîfletmeye yönelik değildir. Bilakis bu despotluk hakkını onların elinden alıp Dîn Adamları'nın eline vermek içindir ki sözkonusu bu Dîn Adamları, uçsuz-bucaksız iktâ arâzilerini eline geçiren, devasa hazîneler devşiren, halkın üzerine hem envâiçeşit vergi koyan hem de ölüleri ve dirileri için kurbânlar belirleyen, ülkenin dört bir tarafını ve o ülke insânlarını kendi hâkimiyyetleri altına alan, öyle ki onlara Endüljans Kağıtları satan ve yüksek meblağlar karşılığında âhiret cennetlerinin arâzilerini dahî parselleyen kimselerdir! İşte bu çatışma, Orta çağların sonlarında, egemenlik kavramının ve [o

egemenliğin] kimin olacağı/kime ait olduğu meselesinin ortaya atılmasına neden olur. Böylece krallara bağlı hukûkcular, "Egemenlik" kavramıyla ilgili ilk anayasal metinleri kaleme alırlar. O egemenliği de krallık makâmına tanır ve bir de krallara ait *kutsal ilâhî hak* olarak bilinen bazı hakları ve sıfatları onun üzerine eklerler. İşte -ortaya çıkışı ilk defa Fransa'da vukû bulan- bu kavramlar/değerlerle, hâricî ve dâhilî çekişmeler-çatışmalar karşısında kralın egemenliğini savunmaya yönelirler. Kralların karşı karşıya kaldığı dış çatışmanın merkezinde papalık, iç çatışmanın merkezinde ise feodal lordlar yer almaktadır.

Fransız ve Avrupalı hukûkcular egemenliği/otoriteyi şöyle tarîf ederler:

"Devletin toprakları üzerinde yaşayan bireylerin tamâmına [yönelik] emir çıkarma yetkisi[ne sâhib olma]..." [Jean] Bodin ise bunu şu şekilde tanımlar: "Yurtdaşlar ve halk üzerinde, kendisini yasanın sınırlayamacağı yüksek bir otorite..." Ayrıca şöyle demişlerdir: "Egemenlik, kendisinden gayrı diğer herhangi bir irâdede var olmayan özelliklerle ayrışan/üstün olan yüce bir irâdedir." ve "Bu özelliklerin toplamı/bileşkesi, kendisini kendisi olarak belirleyen/sınırlayan irâde olmasıdır. Egemenlik sâhibinin herhangi bir yabancı irâde tarafından belli bir şekilde harekete zorlanması mümkün değildir. O mutlak bir otoritedir."

Batılı hukûkcular, bu egemenliğin özelliklerini altı özellikte toplamıştır:

1. Mutlaklık,
2. Yücelik,
3. Birlik ve Teklik,
4. Asâlet,
5. Temellüke Açık Olmama,
6. Hatadan Korunmuşluk.

Bu kavramların özü-özeti ise şudur:

1. Mutlaklık: Egemenlik sâhibinin otoritesi mutlakdır. Ona bir yasa dayatılamaz, aksine yasanın bizzât kendisi onun irâdesinin/buyruğunun bir ifâdesi, yansımasıdır. Kendisi dışındaki herhangi bir hâricî irâdenin onu belli bir şekilde hareket etmeye zorlaması sözkonusu olamaz. Çünkü ona denk gelebilecek veya yücelikte ona eş olabilecek başka bir irâde yoktur. İrâdesi her zaman âmirdir ve onun karşısında hiç kimsenin hakkı-hukûku yoktur. Kendisinden gayrısıyla bağı, *efendi*nin *reâya*sı veya *metbû*un *tâbi* ile olan bağı gibidir. *Raiyye*'nin veya *tâbî*'in üzerine düşen ondan çıkan her türlü emri -içeriği veya anlamı dolayısıyla değil, bilakis doğası itibâriyle onların irâdesinden daha üstün olan bir irâdeden çıktığı için- uygulamaktır!

2. Yücelik: Bu ona ait bir şeydir; o her türlü irâdeden üstün olan bir irâdedir ve bütün otoriteleri aşan bir otoritedir. Onun düzene koyduğu işler karşısında ondan daha üstün bir otorite ve ona eşit olabilecek bir yetke yoktur.

3. Birlik ve Teklik: Tek bir ülkede tek bir egemenlikten/otoriteden gayrısı yoktur. Zîrâ aynı ülkede iki otoritenin varlığı sözkonusu olsa bu durumda her ikisinin birden

hâli bozulur ki bu bedîhî bir şeydir. (Avrupa'da Ulus Devlet kavramının kökleri işte bu nokta üzerinden varlık kazanır.)

4. Asâlet: Yani zâtıyla kâimdir/kendisi bizzât kendisi olarak vardır ve ayaktadır. Bu üstünlüğü kendisinden önceki bir irâdeden veya ondan daha üstün bir irâdeden/güçten almış değildir. Bilakis bu, asâleten kendisinden kaynaklanan bir şeydir.

5. Temellüke Açık Olmama: Eğer onu haketmeyen biri kendisini gasbederse ve insânlara -ister uzun ister kısa olsun belli bir süre- kendi egemenliğini dayatırsa hiç kuşkusuz o, bu iş ne kadar uzarsa uzasın kendi otoritesinin veya egemenliğinin meşrûiyyetini iddiâ edemez. Egemenliği gasbetmek onun temellükünü sağlamadığı gibi zaman aşımı da onu geçerli kılmaz.

6. Hatadan Korunmuşluk: Bu kuram egemenlik sâhibinin irâdesini hem yasaya eş hem de hak ve adâlet kurallarına mutâbık olarak görür. Dolayısıyla da egemenlik sâhibinden çıkan [bir] yasaya, hem hatadan korunmuşluk hem de -mantık ile vicdân karşısında dahî- üstünlük atfederler. "Bailly"nin dediği gibi: "Kânûn konuştuğunda vicdân sus[turu]malıdır."

Egemenlik kavramının Batılı hukûkcular nezdinde demir attığı liman işte budur ki onlar da esâs itibâriyle Fransız felsefesine ve onun öncülerine dayanmışlardır.

Fransız Devrimi yaşanır yaşanmaz ve onun ilkeleri ile ilk/öncü felsefecilerinin yazdıklarının yayılmasıyla berâber bu egemenlik bütün özellikleriyle birlikte *kral*dan *ulus*a geçer. Böylece egemenlik ulusun ve ulus da hem yetkelerin kaynağı hem de yüksek otoritenin bizzât kendisi olur. O yüksek otorite, *şey*lere veya *fiil*lere hükümle ilintili bağlayıcı karârları almada/böyle bir söylemi inşâ etmede hak sâhibi tek merci pozisyonuna ulaşır. Yahut vatandaşların fiilleriyle ilintili söylemi -*teklîf*/*yap* veya *vaz'*/*yapma* yoluyla- inşâ konusunda tek başına hak sâhibi olan mutlak yüce otorite artık odur. Bir şeyi yapma veya terk etme veya ikisi arasında tercîhde bulunma teklîfi, bu yükümlülüğü belirleme gücü artık onundur. Bir fiili *farz/zorunlu* veya *harâm/yasak* veya *mubâh/uygun* kılma yetkisine sâhib olan artık odur. Bir şeyi *sebeb* veya *şart* veya *mâni/engel* kılma yetkisi artık ondadır. [ilh...] Ondan sonra Ulus'un Egemenliği kavramını ve [ilgili] içeriğini ifâde etmek üzere Demokrasi kelimesi devreye girer ki zâten [demos:halk, kratos:güç/iktidâr/*hegemonya*:*egemenlik*'ten de anlaşıldığı gibi] "Halkın Yönetimi" anlamına gelir. Nitekim Egemenlik, kânûnî/yasal, Demokrasi ise siyâsî/politik [boyutlu] bir ifâdedir. Dolayısıyla da Ulus'un Egemenliği, Demokrasi'yi ifâde etmenin yasal şeklidir. [İşte böylece] Fransız Devrimi öncesinde, Kral'ın şahsı Ulus'u ve Devlet'i ifâde-temsîl eder/yahut -Ondördüncü Louis'in de "Devlet benim" veya "Fransa benim" dediği gibi- Kral'ın kendisi bizzât Ulus'un ve Devlet'in kendisi demektir yönlü yaygın anlayış yok olup gider ve artık egemenlik Ulus'un bir mâlı olur. Ulus'un Egemenliği düşüncesi öncelikle Fransız genel [*ana*] *yasası*nda yer alır, oradan da dallanıp budaklanarak dünyanın çoğu anayasasına girer.

26 Ağustos 1789 yılında ilân edilen İnsân [ve Yurttaş] Hakları bildirisinin Üçüncü Mâddesi, Egemenliğin Ulus'a ait olduğunu ve yasa'nın da Ulus'un irâdesini ifâde ettiğini belirtir.

Fransız Devrimi'nden sonra bu kuram, [onlar açısından] biri olumlu, diğeri olumsuz olmak üzere iki boyut kazanır.

Olumsuz boyut: Egemenlik hakkının artık Kral'a ait bir şey olmaması ve Ulus'un egemenliğinin de mutlak bir hâl alması ve başka irâdelere dayanmamasıdır. [Yine onlar açısından] olumlu boyuta gelince: O da Ulus'un, bu egemenliği, üç otorite/güç üzerinden uygulamasıdır ki bunlar: Seçimler - Yasama - Yürütme'dir.

1. Seçim: Bu, yetkelerin ilkidir. Zîrâ Ulus'un irâdesi ve onun egemenliği, siyasal edebiyat dilinin de belirttiği gibi Yasama Gücü'nü seçmek için Genel Oylama yoluyla varlığını bulur.

2. Yasama: Egemenliğin en güçlü görünümü ve onun en bâriz göstergesidir ki Yasama Gücü, mutlakdır; onu herhangi bir şey sınırlayamaz ve de kayıtlayamaz. Yine o, Yasama hakkına sâhib cihet bunu istemedikçe ve Ulus adına [niyâbeten] ve kendi adına asâleten olmadıkça belli bir doğrultuda hareket etmek zorunda değildir / buna icbâr edilemez.

3. Yürütme: Yönetim ve irâdeyle irtibâtlı bir güçtür, yetkedir.

Kuram, bu şekil üzerinde varlığını bulduğu zaman hukûkcular ve medenî hakları savunan kesimler tarafından ona yöneltilen birtakım eleştirilerle karşı karşıya kalır ki bunların en önemlileri şunlardır:

1. Özgürlüklerin alanını daraltması
2. Genel oylama alanını daraltması

Binâenaleyh o eleştirilerden kurtulmak ve bunlara bir çare olmak üzere "Ulus"un egemenliği kuramı, kendisini "Halkın Egemenliği" ifâde etmek üzere geliştirilir. Bu da "Genel Oylama" ilkesinin alınıp benimsenmesini getirir. İşte bu noktada Batılı hukûkcular, "Seçim"i, vatandaşın bir görevi olmaktan çıkarıp "Onun bir hakkı"na dönüştürür ki bunun akabinde de halk eksenli katılım tabanı genişletilir. Yine siyâsî özgürlüğe doğrudan katılım fırsatı da referandum yolu üzerinden sunulur.

Velhâsıl o aşamaların özü-özeti şu şekildedir:

//..

Krallarla Kilise arasındaki iktidâr çatışması → Egemenliğin ve kutsal ilâhî hakkın krallara ait olduğu tezini doğurur → Krallarla Avrupa halkları arasında -baskı netîcesinde yaşanan çatışma- biri Tanrısal (Papa) diğeri Zamansal (Kral) olmak üzere her iki otoritenin birden reddedilmesi sonucunu getirir → ve bu da egemenliğin Ulus'a tanınması netîcesini doğurur.

....//

Ondan sonra bu, Halk'ın Egemenliği düşüncesi/inancı/ideolojisi şeklinde netleşir ki artık o [halkın bizzât kendisi,] Yasama, Yürütme ve Yargı gibi güçlerin tamâmının kaynağı olur. İşte bu noktada, Kralların ve Papaların [yaptıklarının bir diğer netîcesi olarak] bundan başka ve ondan daha şenî olan bir fiilleri daha tevellüd eder ki o da

Laikliğin doğuşudur. Dîni ve inancı red, Allah'a îmânı inkâr ve hem hayâtı hem de onun yasalarını bunlardan tamâmen uzak bir şekilde inşâ etme üzerine kurulu olan Laiklik..! Batılı anlamda Laikliğin özü de zâten budur ki bu [melanet], sonraları, daha önce zikri geçen diğer muammaların/melanetlerin tamâmıyla birlikte Müslümanların arasına da taşınan bir şeydir.

İşte Demokratik Siyâsî Düzen'in doğuşu böyle olmuştur ki bu düzen, şu gibi temel bazı esâslar üzerine kurulmuştur:

1. Toplumun bireyleri arasında -dîn, inanç, ırk, renk, dil, kadın veya erkek olsun cinsiyet, ilim veya cehâlet yahut başka herhangi bir ayrım gözetilmeksizin- seçme ve seçilme gibi siyâsî haklar bakımından eşitlik.

2. İnanç, ifâde ve -kendileri için bu özgürlükleri garanti altına alan- anayasa ve kânûnların belirlediği çerçeve içinde faaliyyet bakımından mutlak kişisel özgürlük.

3. Ulus'un, halkın egemenliğini, mevzûatın ve kânûnların onaylanması, üç sulta biriminin oluşturulması konusunda seçimler üzerinden ve çoğunluğun hakemliğine başvurarak uygulaması...

4. İktidâr erkinin, siyâsî kitleler ve partiler arasında, oylama ve yine çoğunluğun egemenliği üzerinden el değiştirmesi [/dönüşümlülüğü] ilkesi...

Ezcümle halkın egemenliğinin siyâsî biçimi, devletin, üç sulta birimi üzerinden yönetime koyulmasıyla/veya hükmetmesiyle varlığını bulmuştur ki o üç sulta:

● **Yasama Gücü**: Ulus tarafından seçilen ve anayasayı belirleme, karârnâmeler çıkarma ve onun ışığında yasalar oluşturma yetkisini hâiz cihetdir. Bunu yapanlarsa halk tarafından seçilmiş "Vekîller"dir. Parlamento'yu ya da kavram olarak kullanımı yaygın "Milletvekîli Meclisi" veya "Millet Meclisi" veya "Halk Meclisi" gibi ona denk gelen isimleri temsîl edenler onlardır. Anayasayı düzeltme veya ona [yeni] mevzûat ekleme, yasa çıkarma veya yürürlüğe konulmak için hükûmet tarafından oylamaya sunulanı lehte oy kullanarak onaylama yetkisini hâiz olan işte bu erktir.

● **Yürütme Gücü**: Devlet Başkanı veya sorumlu Başbakan'ın başkanlık ettiği "Hükûmet"dir. O hükûmetin bakanlıkları ise devletin idârî ve yürütmeyle ilgili işlerini deruhde edip yürütür, bunlara nâzırlık ederler.

● **Yargı Gücü**: Halkın çeşitli kesimlerinin veya bizzât yetkili birimlerin arasında vukû bulan [mahkemelik] husûmet hâllerini ve çekişmeleri, Halk adına ve Ulus'un egemenliği namına Ulus'un vekîlleri veya Ulus'un vekîllerinin çoğunluğu üzerinden veya Referandum yoluyla çıkmış olan ilgili mevzûat ve yasalar çerçevesinde bir çözüme kavuşturmakla yetkili cihetdir.

İşte Batı, ülkelere ve yönelimlerine, yine bir ekolden diğerine göre demokrasiyi uygulamada birtakım ayrılıklar/farklılıklar olmakla birlikte bütün düzenleri bu köklere ve bu gibi ilkelere dayanan bu sistemi böyle tanımış ve kendileri için buna böylece râzı gelmiştir. Nitekim Ulus'un, kendi vekîlleri ve yasa koyucuları üzerinden helâl u hoş gördüğü bir şey oylama sonrasında çoğunluk oylarla öyle olmuş; ama gün olup

devrân dönüp başka bir çoğunluk geldiğinde ve o helâl u hoş görülen şeyin doğru değil bilakis bir yanlış ve sapma olduğunu söylediğinde bu kez o, yine çoğunluğun oyları gereği bir sapkınlık ve çarpıklık olmuştur, üzerine de yasal cezâ konmuştur. Yargı birimi ve onun ardısıra Yürütme de bu irâdeleri uygulamaya koyulmuştur.

Batı, Ulus'un Egemenliği, Halk'ın Yönetimi veya Adına "Demokrasi" Dedikleri Şeyi Pratik Açıdan ve Gerçekte Nasıl Uygulamaktadır

Yukarıda geçen şeyler, Ulus'un Egemenliği kuramı ile Demokrasi'nin ne idiğine dâir bir hulâsaydı. Tabîî ki "kuramsal" kökleri itibâriyle... Ammâ velâkin yaşanan gerçeklik itibâriyle demokrasinin fiilî tatbîki, bu manzaradan [külliyyen] farklılaşmaktadır. Üstelik tatbîk edildiği her yerde ve bizzât Batı ülkelerinin birinden diğerine farklılık arzedecek bir şekilde... Üçüncü Dünya Ülkeleri demokrasilerine gelince, bu ise başka türden bir komedi, bir başka trajedi sahnesidir.

Günümüzde ve genel bir çerçeve içinde Batı dünyasındaki demokrasi düzeni, siyâsî partiler düzeni üzerine kuruludur. Nitekim her ülkede birtakım siyâsî akımlar bulunmakta ve toplamları itibâriyle bunların tamâmı geçen yüzyıl boyunca Avrupa'yı etkisi altına alan Liberalizm, Sosyalizm, Kapitalizm, Komünizm ve sâir felsefelere mensûbiyyete dayanmaktadır. Her ne kadar anayasa, parti kurmaya izin verse ve seçme-seçilme hakkını her şahsa tanısa bile yine de yaşanan gerçeklik, o ülkelerin her birindeki partileri bir elin parmak sayısını geçmeyecek derecede sınırlı kılmıştır ki iktidâr uğruna birbiriyle rekâbete tutuşan ve o iktidârı dönüşümlü bir şekilde kendi arasında paylaşan da onlardır. Ayrıca bu mücâdele, genelde iki ana parti ekseninde dönüp durur. Bunlardan biri -belirlenen kurala göre, meselâ ya üyelerin üçte ikisi ya da yarı+1 şeklinde- mutlak çoğunluğu elde ettiğinde o partinin Parlamento'daki vekîlleri birbaşlarına Hükûmeti (Yürütme Gücü'nü) teşkîl etme imkânına ulaşır. O seçim yarışını kaybeden parti ise bir muhâlefete dönüşür ve ya kendisi olarak ya da diğer küçük partilerle veya Parlamento'daki bağımsız üyelerle birlikte sözkonusu bu muhâlefeti teşkîl eder. Çoğu zaman ve plan-projelerin, Parlamento eksenli tezlerin ve insânların çeşitlilik/ve çok renklilik sevgisinin birbirine yakınlığı netîcesinde o iki partiden biri basît bir çoğunluğa ulaşma başarısına erer ve bu durum onu -gerekli Parlamento çoğunluğunu sağlamak için- diğer küçük partilerle koalisyona ve bu da kendisini, koalisyon kurduğu o partiye Yürütme Gücü'nde veya Yerel Yönetimler'de belli kazanımlar vermeye mecbûr eder.

İşte Batılı toplumlardaki siyâsî elitler eliyle çevrilen bu dolabın çarkları her dört veya beş yılda bir devriye nöbeti gibi böylece döner durur. Dönüp durma biçimi de bir devletten diğerine göre handiyse aynıdır. Meselâ İngiltere'de "Muhâfazakârlar ve İşçi Partililer"; Fransa'da "Merkez-Sağı temsîl eden De Gaulle'cüler", "Sosyalistler", "Komünist Sol Partiler" ve "Aşırı-Sağı temsîl eden Ulusal Cebhe"; Amerika'da ise "Cumhuriyetçiler ve Demokratlar"; İspanya'da "Sosyalistler" ve "Kapitalistler-Sağcı Halk Partisi" gibi ki, geri kalan Almanya, Kanada, Avustralya vs. devletlerdeki hâl de böyledir. Önce Belediyeler düzeyinde partilerin adaylarını seçmek için ilk seçimler

başlar ve onun ardısıra Parlamento seçimleri gelir. Sonra kazanan parti bir başına veya koalisyon yoluyla Yürütme Gücü'nü teşekkül ettirir. Beri taraftan Yargı Gücü bağımsız bir kuruluştan oluşur ve onun büyük başları ya Parlamento ya da Yürütme Gücü'nün başı tarafından tayîn edilir. Amerika gibi bazı ülkelerde ise halk, başkanı seçmek için Parlamento'dan (Congress) bağımsız bir şekilde oylama yoluna gider ki onların kendilerine mahsûs ve burada açıklanması gereksiz bir sistemleri vardır. Bu akışa, düzen ister Fransa veya Almanya örneklerindeki gibi başkanlık üzerine kurulu Anayasal Cumhuriyyet isterse İspanya, İngiltere, Belçika ve sâir yerlerdeki gibi Anayasal Krallık düzeni olsun bir etki etmez. Zîrâ Kral sâhibtir ama hükmetmez; o bir otorite adamı olmaktan çok Ulus'un bir simgesidir; [ve yerine] Yürütme Gücü'nün başkanlığını Başbakan üstlenir. Burada asıl dikkat çekmemiz gereken ise şudur:

● Batı'da demokrasinin işleyişi de nisbî bir işleyiştir ve büyük ölçüde de bir nevi tiyatrodur. Nitekim siyâsetin gerçekliğine asıl parlamentoya ve partilere hükmeden lobiler yön verir veya gerçek(te) politikaları asıl onlar belirler. Genelde de bu işleyişi kendi kontrolleri altında tutanlar, Yahûdîler veya Yahûdî teşkîlatların üyeleri, meselâ "Masonlar" veya aşırı Hıristıyan teşkîlatların üyeleri, meselâ [Evangelistler]" vb. gibi, büyük politikacılar ile büyük kapitalistlerden, medya [baronlarından], varlıklı [iş] adamlar[ın]dan ve bazen de mafya şebekelerinden oluşan baskı birimleridir. Bunlar genel bazı politikalar üzerinden seçim kampanyalarına [asıl] yön verenlerdir. Beri tarafta seçim süreci büyük ölçüde zorunlu bir işlem olarak yerini bulan [dostlar alış verişte görsün tarzı göstermelik] bir şeydir. Seçim kampanyalarını finanse eden paralarla rüşvetler, asıl rolü oynayan diğer büyük bir vâkıadır ki şunun veya bunun şahsı ile vicdânını satın alma, seçimlerin seyriyle oynama ve *istenilen* adayları öne çıkarma gibi işlemler bunlar üzerinden yapılır. Nitekim sistem genelde kapitalist bir sistemdir ki piyasa ekonomisine veya serbest ekonomiye dayanır. Toplum da geneli itibâriyle Hıristıyan kimliği benimser ve bu kimlik, halk eksenli çok geniş bir ateizm zemini üzerinde durur. Hıristıyanlıktan kendilerine kalansa sadece dînî bağnazlıktır; içkidir; domuzdur ve birtakım âdetler ve ritüellerdir. Kilise'nin rolü iyice silikleşmiş, öyle ki bir nevi sosyal kurum veya kültürel kulüp hâline gelmiştir. Daha fazlası değil, özellikle de gençler için... [Asıl konuya dönecek olursak,] ara ara Basın yolsuzluk ve rüşvet skandallarını gündeme taşımaktadır ki [o dünya içinde pek yaygın olan] bu durum, o [demokrasi denilen] düzenin ne derece kaypak, naylon bir şey olduğunu gözler önüne sermektedir. Nitekim o düzenin büyük politikacılarından biri, meşhûr İngiliz Başbakanı Winston Churchill, onu, "Demokrasi, yönetimin kötü yollarının en iyisidir" [veya bizde meşhûr olan şekliyle: "Demokrasi en kötü yönetim biçimidir"] diye betimlemiştir! Diktatör ve/ya Faşist düzenlere kıyâsla kendisinin demokrasiyle ilgili o dediğinin kendisine bir hak olduğu ise kuşkusuzdur. Her hâlükârda "Halk'ın Egemenliği" ve/ya Ulus'un egemenliği düşüncesi, en uç boyutlara kadar "teorik" bir düşüncedir. İşin [pratik açıdan] gerçek boyutu ise bunun -halkların gidişatını kendi kontrolleri altında tutan, başınabuyrukluk ve soysuzluk(ibâhîlik) noktasında büyük bir özgürlüğe ulaşmış, kendilerinden gayrısına kıyâsla pek lüks bir tüketimle yaşam

konforuna alışmış olan- kapitalist siyâsî elitlerin egemenliği olduğudur ki, bunların demokrasi denilen şeyden geriye bıraktığı sadece onun kırıntılarıdır. O düzen içre oynayanlar o kırıntılarla oynaya, onlar da demokrasi adına onlara güle dursun diye!

— Son dönemlerde iyice yüzeye vuran önemli diğer bir husûs da şudur ki, büyük devletler, küçük devletlerin siyâsî hayâtına tahakküm edip durur ve [sözkonusu bu küçük ülkelerdeki] yerel lobileri ve kendi politikalarını destekleyen partileri -seçimleri onlar kazansın ve iktidârın dizginleri kendi ellerinde kalsın diye- habire destekler. Meselâ "NATO"nun efendisi olan Amerika, Batılı devletlerin, Avrupa ülkelerinin ve Avustralya ile Kanada'nın politikalarına büyük ölçüde tahakküm eder. Nitekim bu baskı ve etki/veya tahakküm hâli 11 Eylül hâdisesi ve Irâk'ın işgâl edilmesi sonrası bir dünyada katlanarak arttı. Beri tarafta İngiltere, Avrupa familyası içinde Amerikan politikalarının çıkarına çok ciddi bir rol oynar. En başlarında Fransa ile Almanya olmak üzere Avrupalı büyük devletler de Avrupa Birliği ülkelerinin veya ona üyelik sevdasındaki diğer ülkelerin politikaları üzerinde güçlü bir baskı ve etki taşır. NATO üyesi Batı Avrupa devletlerinin politikaları da kimi alanlarda Amerika[n politikaları] ile kesişirken diğer bazı alanlarda ayrışır. Her hâlükârda bunların gölgesi/veya ağırlığı küçük Avrupa devletleri ile halklarının üzerinden eksik olmaz ki, [o] demokrasilerin gerçekliğini [*manipüle* edip] bulandırma konusundaki parmak izleri gâyet açıktır. Bu konuyla ilgili örnekler pek çoktur ki bunları ele almak bizi bu mâddeyle ilgili sınırlı özetin çerçevesi dışına çıkarır...

...Velhâsıl sözü geçen o dâhilî veya hâricî lobiler, seçimlere ilişkin belli bir hava oluşturmak istediği zaman [bu yolda dünya kadar] para harcanır ve basın-yayın organları da kendi kampanyalarını son günler ve son sâatlerde Batı toplumlarındaki en büyük seçmen kitlesinin üzerine odaklar ki o seçmen kitlesi [herhangi bir partiye] "Üyeliği Olmayanlar"/veya "Karârsızlar"dır. Bu kesim, çoğu tipleri, son dakîkalara kadar oyunu kime vereceği konusunda şaşkın bir tavır ortaya koyan bir kesimdir. Ayrıca basın-yayın araçları ve sokakta [sıradan] insânlarla yapılan TV röportajları, pek çok zaman, o toplumlardaki siyâsî cehâletin ne derece büyük olduğunu gözler önüne sermektedir ki o [siyâset âlemi içre gerçekte ne dolapların dönüp durduğunu bilmeyen] câhiller de o kampanyalara öylece aldanıp gider. Nitekim bizzât kendim, Batı Avrupa'ya göçüm ve orada -üç yılı Fransa'da, üç yılı İngiltere'de, geri kalan çoğu kısmı ise İspanya'da olmak üzere ondört yılı aşkın- ikâmet hayâtım boyunca demokrasi iddialarının öz yurdunda elini kurutan ve kendisini çürüğe çıkaran pek çok numûne ve canlı örnek gördüm. Ama daha önce de dediğim gibi o örneklere ve şâhid makâmındaki delîllere burada yer vermeye makâm müsâade etmemektedir.

Asya, Afrika, bağımsızlığını yeni yeni kazanmış [sözümona demokratik] Latin Amerika ülkeleri veya [hem onlar hem de onlar gibi henüz daha] diktatörlük rejimleri sâhibi Üçüncü Dünya Ülkeleri'ndeki demokrasilere gelince: Bu ise başka türden bir komedi, bir trajedidir ve büyük ölçüde hem Arab hem de İslâm âleminde kısmen varlık gösteren demokrasi modellerine benzemektedir. Ama arada, Arab ve İslâm

âlemindekileri -bu komedi merdiveninde- bir basamak önde kılan bir fark var ki o da Batı'nın, iktidâra ulaşmama noktasında, bizim diyârlarda "İslâmcılar" özelinde şart koştuğu şeyi o ülkelerdeki belli başlı siyâsî kesimler hakkında şart koşmamış olmasıdır. Bilakis onun, yer yer açıktan açığa müdâhale, şantaj/zor ve rüşvet yoluna başvurma gibi bir boyuta ulaşan etkisi, sömürgecilerin mamûllerini Üçüncü Dünya Ülkeleri'ne ulaştırmak ve bu ülkelerin zenginlik kaynaklarını elden geldiği kadarınca yağmalamayı devâm ettirmek, bunu sömürgeci devletlerin çıkarına garanti altında tutmakla sınırlıdır. Tabîî ki bağımsızlık, özgürlük, demokrasi, serbest ekonomi gibi etiketler/sloganlar/naralar altında..!

O demokrasinin, Batılı istihbârat araştırma merkezlerinde ve Batı'nın sömürgeci imâlat fabrikalarındaki bozuk kopyalar(ın)dan klonlanmış olan en sefîl, en pespaye örnekleri ise bizim ülkelerimizde olanlarıdır. Baskı altına alınmış/mazlûm/derbeder halklarımızın üzerinde -bir alternatif [!] olarak- tatbîk edilmek üzere ki o [sözümona] alternatif, halklarımızın -Diktatör Rejimlerin, Müstebid Krallıkların ve köhneleşmiş Arab rejimlerinin son icâdı Irsî/Hânedanlık Cumhûriyetlerinin despotluğu marifetiyle- yorgun düşürülmüş akıllarıyla [düpedüz] dalga geçmekten öte bir şey değildir.

Arab ve İslâm âleminde yaşanan demokrasi deneyimleriyle ilgili [özet ve] serî sunum*umuz*a geçmeden önce burada İslâm Şerîatı'nda [bizim tabîrimizle] "Efendilik (Siyâdet)" [onlardan hatalı bir şekilde devşirilen biçimiyle ve özü bakımından yine onların tabîriyle] "Egemenlik", ayrıca Hâkimiyyet kavramlarının ne anlam ifâde ettiği, aynı şekilde bunların Laiklik ve Demokrasi kavramlarıyla külliyyen çelişip-çatıştığı konusuyla ilgili önemli bir mâddeyi ele almak üzere bir durak yapmamız icâb ediyor. Ta ki bizim için, Hanîf Dînimiz ile demokrasi düşüncesi arasındaki küllî fark açığa çıksın; Arab ve İslâm âlemindeki demokrasi modelinin, bizzât demokrasinin kendi temellerine aykırı düştüğü husûsu da açığa çıkması gereken o şeye eklensin.

İslâm Dîni'nde Siyâdet/Efendilik [~~Egemenlik~~] ve Hâkimiyyet İlkesi:

İşin doğrusu Avrupalı halkların ve onların felsefecileri ile hukûkcularının, Krallık/ile krallardan, Papalık/ile papalardan, kiliseden ve o dönemlerin adamlarının despot politikalarından dolayı çektikleri bütün o uzun sıkıntılar sonrasında, kendi kafalarını, sağa sola vurarak [siz deyin yorup durarak] kendilerini hak ve adâlete yaklaştıracak birtakım yasalar çıkarmak üzere işletmesi, bu uğurda bir mücâdele içine girmesi ve çalışması pek de garipsenecek bir hâl değildir. Nitekim bütün o süreç sonrasında ulaştıkları durak, doğru olduklarına inandıkları o yoldur ve o yol, "Churchill"in de dediği gibi, onlara göre, yönetimin kötü yollarının en iyisidir [ki o da demokrasidir].

Ama [asıl] hayreti mûcib olan, Allah'ın kendilerini Hâtem-i Enbiyâ aleyhissalâtu vesselâm ile, son ve en üstün, Allah tarafından «...Bugün sizin için dîninizi kemâle erdirdim. Üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve size dîn olarak İslâm'a râzı oldum.» [5/el-Mâide, 3] buyurarak "kâmil ve tâm" olmakla vasfettiği Şerîat ile müşerref kılmış olduğu Ümmet-i Muhammed içinden birilerinin çıkıp Allah'ın nimetini küfre tebdîl

etmesi ve kendi milletini helâk yurduna sürüklemesi, kezâ gidip de beşerin [güdük] aklının ortalığa saldığı şeylerden terâküm eden mezbelelikleri karıştırması, orada anayasalar ve yasalar aramaya koyulmasıdır. [Peki ne için..?] Allah'ın, kendilerini "İnsânlar için çıkarılmış en hayırlı Ümmet" kıldığı, Efendiliğin/Siyâdet'in [ve onların tabîriyle Egemenliğin], aynı şekilde Hâkimiyyet'in, Rubûbiyyet'in, Ulûhiyyet'in ve de Teşrî (yasama) Hakkı'nın kime âit olduğunu... hattâ ve hattâ her şeyin tafsîlatını... kendilerine belirleyip-bildirdiği "Müslümanlara" hükmetmek, onları yönetmek için?!

İslâm Dîni'nde mutlak Siyâdet/Efendilik/~~Egemenliğe~~ gelince, özetle ve pek yalın bir şekilde bu, Allah Subhânehu ve Teâlâ'ya âitdir:

("İmâm Buhârî *el-Edebu'l-Mufred* adlı eserinde, aynı şekilde [İmâm] Ahmed, Ebû Dâvûd ve gayrı kimseler rivâyet etmiş ve pek çok kişi *sahîh* olduğu kaydını düşerek Mutarrif Bin Abdillah Bin eş-Şıhhîr'den, onun şöyle dediğini nakletmiştir: «Benî Âmir heyeti içinde Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in huzûruna varmıştım. [Heyettekiler:] "**Sen bizim Seyyidimizsin (Efendimizsin) (Ente Seyyiduna)**" **dediler**. [Hz. Peygamber (s.a.v.):] **«Seyyid Allah'tır (es-Seyyidu Allah)» buyurdu. Onlar**: "[Öyleyse] **Fazîletce en fazîletlimizsin ve kavilce en büyüğümüzsün** [diyelim]" **dediler. Bunun üzerine O: «**[Bu] **Sözünüzü** [...] **deyin ve** [sakın ola] **Şeytân sizi** [kendi yoluna veya câiz olmayan şeyleri konuşmaya] **sürüklemesin» buyurdu**.» ...

...el-Halîmî, Allah'ın Esmâ-i Husnâ'sından olan "**es-Seyyid**"in tefsîri sadedinde şöyle demiştir: ("es-Seyyid: Mutlak manâda kendisine ihtiyâc duyulandır. Nitekim insânların seyyidi, onların başı demektir ki herhangi bir konuda ona başvurur, onun emriyle bir işe girişir, onun görüşüyle harekete geçer ve *onun kavliyle doğru yolu arar-bulurlar [/onun kuvvetinden kuvvet alırlar].* Mâdem ki melekler ve ins u cin, el-Bârî azze ve celle'nin birer mahlûkatıdır; öyleyse onların, ne ilk başlangıç durumları -ki onları var etmese var olmazlardı-, ne varlığa getiriliş sonrası bekâ hâlinde tutulmaları, ne de o bekâ esnâsında kendilerine ârız olan herhangi bir ârızî hâl cihetiyle Ondan müstağnî olması/kalması sözkonusu olabilir. [Dolayısıyladır ki] Allah azze ve celle'nin Seyyid olması Kendisine bir hakdır ve onların da Onu bu isimle çağırmaları kendilerine bir hakdır.") [*el-Minhâc fi Şu'abi'l-Îmân*, 1/192]...

...Müfessirler Allah Teâlâ'nın [bu] ismini tefsîr faslına ulaştıklarında "es-Seyyid"i şöyle açıklarlar: "es-Seyyid, felâket zamanlarında ve ihtiyâc ânlarında kendisine bel bağlanan-dayanılan kimsedir. el-Kurtubî'nin de -dilcilere istinâd ederek- tercîh ettiği anlam budur. Ayrıca es-Seyyid'in anlamları kapsamında şunlar da zikredilmiştir: "Hâkimiyyeti, izzet-şeref ve güç-kudret çeşitleri bakımından en son noktaya ulaşmış kimsedir." Yine denilmiştir ki: "O, herkesten müstağnî olan ve de herkesin kendisine muhtâc olduğu kimsedir." Kezâlik: "O, dilediğini yapan ve istediği şekilde hükmeden kimsedir" ve: "O, kendisinde kusûr bulunmayan kâmil kimsedir" de denilmiştir...

[Molla Alî] el-Kârî, bu hadîsin şerhi sadedinde *Avnu'l-Ma'bûd*'da şöyle demiştir: "es-Seyyidu Allah (Seyyid Allah'tır): Yani mahlûkatın mukadderatını elinde tutandır, yani onlara hâkim olan Allah Teâlâ'dır. Bu hâl/veya bu anlam, onların [:o mahlûkat

içre birilerinin] mecâzî [manâdaki] siyâdeti/efendiliği ile çelişmez." Dolayısıyla bu, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Siyâdet'ine, Seyyid-i Veled-i Âdem/Âdem Oğullarının Efendisi olmasına da bir engel değildir. Ama Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bunu biliyor olması hâliyle beraber ki O, mutlak manâda Seyyid'in kim olduğunu belirleyip-bildirmiş ve: "Seyyid ancak Allah'tır (İnnema's-Seyyidu Allah)" buyurmuştur. [Hâsılı] bu konu, Müslümanlar arasında/ve onların nazarında akîdenin en özel/en hassâs konularından biridir:") (Mısır-Cemâatu'l-Cihâd'ın sesli yayınlarından, *İnnema's-Seyyidu Allah*, adlı konferanstan (1989) -bir nebze tasarrufla- alıntımız buraya kadardı.)

Batılı hukûkcuların belirlemiş ve ortaya koymuş olduğu Egemenliğin Özellikleri konusuna döndüğümüz zaman bunların, -İslâm akîdesinin ölçüleri uyarınca- aslında ve hakîkati itibâriyle, el-Vâhidu'l-Ahad/Tek ve Bir, es-Seyyidu'l-Ferdu's-Samed/Hiç kimseye muhtâc olmayan ve de herkesin Kendisine muhtâc olduğu Yegâne Hâkim olan Allah Teâlâ'dan gayrısına atfedilmeyecek özellikler/sıfatlar/vasıflar olduğunu, bunları Ondan gayrı bir kimseye/herhangi bir mercie -halka veya ulusa veya meclis çoğunluğuna veya krallara veya beşer cinsinden veya onlardan gayrı herhangi bir mahlûka- atfetmenin, Allah'a (karşı) -ne eksik ne de fazla- mahza şirk (koşmak) olduğunu görürüz.

Binâenaleyh diyorum ki: Acaba **bir müslüman**ın, Arab ve İslâm âlemi ülkelerinin çoğunun anayasaları içinde kayda geçirilen "Egemenliğin/Yönetimin/veya Otoritenin Kaynağı Halk'tır [:**Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir**] veya "Yasama, Yürütme ve Yargı Güçlerinin Kaynağı Ulus'tur" gibi sözlere inanma hakkı var mıdır?!

Halk'ın veya Ulus'un veya Meclis'teki Vekîllerinin veya Kralları ile Başkanlarının **egemenlik/mutlak hâkimiyyet** namına herhangi bir hakları, Allah Teâlâ'nın Kendi Kitâbı ve Kendi Peygamberinin Sünneti ile teşrî kıldığına ve Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in [apaçık] yoluna zıd ve ona aykırı bir şekilde yasamada bulunma salâhiyyetlerinin olduğuna inanan bir kimsenin, Allah'ın dîninin bir gereği olarak, bir **kâfir** ve Allah'a şirk koşan bir **müşrik** olduğu, kendi boynundan İslâm bağını çıkarıp attığı ve kendisini **putperestlerle tâğûtperestler** arasına kattığı şübhesizdir.

Yapılan o şey, ister **anayasa** ister **demokrasi** adına, isterse de başka herhangi bir iddiâ adı altında yapılsın farketmez. **İslâm'da hâkimiyyet**in [ve onların tabîriyle egemenliğin] anlamı ve özü-özeti işte budur.

O Allah'ındır ve Ona âitdir. **Her kim ki onu mutlak anlamıyla Ondan gayrısına atfeder veya Ondan başkasına tanırsa o bir kâfirdir**. İşte hakîkat bütün açıklığı ve bütün yalınlığıyla budur. Konuyla ilgili [kırmızı] çizgileri kesin bir şekilde ortaya koymak akîdenin ve tevhîdin bizzât özüne temâs eden bir şeydir. Ayrıca bu konu, ne hakkında kem-küm edilecek ne de kapalılığa mahal verilebilecek bir konudur.

Son olarak şunu da ekleyeyim: Allah'ın Şerîatı'na göre hâkimiyyet meselesine gelince, o, yalnızca Allah'a âitdir ve sadece Onundur. Bu fasıl boyunca, bizi burada aynı şeyleri tekrâr etmekten müstağnî kılacak derecede açıklamada bulunmuştuk ki

bunların özü-özeti ise şudur: «...Hüküm ancak Allah'ındır, o size Ondan başkasına tapmamanızı emretti. Doğru/sâbit dîn budur...» [12/Yûsuf, 40]... Binâenaleyh her kim, Halk'ın veya Ulus'un veya vekîllerinin veya parlamentolarının veya krallarının veya başkanlarının veya yargıçlarının, kanlar/cânlar, mâllar, ırz u nâmûslar, mahkemelik çekişmeler ve kavgalar [vb.vs.] hakkında, beşer şeytânlarının ve akılların hevâ ve hevesleri/siz deyin istek ve arzularının -Allah'ın indirdiğine mugâyir olarak ve dahî o şeyleri Allah'ın teşrî kıldığına üstün görerek veya Allah'ın Şerîatı'na kayıtsız kalıp ona lüzum görmeyerek veya çağdışı bulup/çağa uygun olmadığına inanarak veya insân haklarına ve medeniyete ters düştüğünü düşünerek veya Allah'ın Şerîatı ile beşer işi başka herhangi bir mevzûat/yasa/ve kânûn arasında tercîh yapma hakkı olduğuna kanâat getirerek- ortaya koyduğu yasalar doğrultusunda hükmetme hakkı ve salâhiyyeti olduğuna inanırsa, o bir kâfir, fâsık ve zâlimdir. Bununla ilgili delîller daha önce geçmişti ki bu konunun vuzûha kavuştuğunu farzederek [asıl] konumuza avdet edelim.

Arab ve İslâm Âleminde Demokrasi:

Batı'nın fikrî/veya kültürel işgâl kollarının öncü birlikleri, [ilk defa] İslâm âlemine, ondokuzuncu asrın başında Mısır'a yönelik olarak yapılan Napolyon komutasındaki Fransız seferinin öncü birlikleriyle birlikte ulaşır. Matbaalar yayılır ve batılı akımlar/düşünceler/ideolojilerden etkilenmenin ilk tohumları görünmeye ve Arab âlemindeki bir kısım aydın çevreler arasında yayılmaya başlar. Beri tarafta diğer emperyalist-sömürgeci ülkeler, özellikle de İngiltere, sözkonusu o düşüncelerin yayılmasına ayrı bir katkı sunar. Bu ülkelerin geliş amacı [bilindiği gibi] Müslümanları sömürmektir ki ortam da Batı Medeniyeti hayranlığının -Arab ve Müslüman çevreler içinde, hattâ o dönemin dîn adamlarından kabûl edilen bazı kimselerde bile- darbe etkisi yaptığı bir ortamdır. İşte böyle bir ortamda o düşünceler kısmen revâc bulur. Dîn âlimleri ile ıslâh ehli kesimlerden bazı kimselerin o dönemde o düşüncelere karşı durması da diğer bir gerçekliktir. Velâkin Osmânlı Hilâfeti'nin yıkılması ve Avrupalı devletlerin, özellikle de İngiltere ile Fransa'nın onun -daha önce de geçtiği gibi Arab ve İslâm âlemi ülkelerinden oluşan- mîrâsını kendi aralarında paylaşmasıyla birlikte artık o sömürgeci devletler, Müslümanların ülkelerine, kendi anayasaları ve kânûnlarıyla hükmeder. Yine Batı, sömürgeci işgâl döneminin sona ermesiyle birlikte zâten fikrî ve rûhî anlamda sömürgeleştirilmiş/sömürgeci kafası taşıyan bir nesil yetiştirmiştir ki bunlar, ya o batılı ülkelerde eğitim gören ya da onların bizim ülkelerimizde açtığı üniversitelerde veya ekmiş olduğu düşünceler çerçevesinde yetişen kimselerdir. En nihâyetinde bağımsızlık hükûmetleri, o sömürgeciler sonrasında, İslâm Şerîatı'yla hükmü kaldırma işini kendi üzerlerine alır ve kendi anayasalarını da Avrupalıların mevzûatları ve Fransız veya İngiliz kânûnları temeli üzerine inşâ eder. Aynı şekilde Egemenlik ve Demokrasi kavramları, ayrıca bunlardan dallanıp budaklanan Ulus'un Egemenliği, Halk'ın Yönetimi, Üç Erk, ilh... mefhûmlar da Müslümanların ülkelerinin anayasaları ile kânûnlarına girmek üzere yola koyulur. Ezcümle İslâm Şerîatı, yerini

çağdaş Romalıların kânûnları almak üzere sâhadan uzaklaştırılır ki hâl, daha önce Birinci Bölüm'de bir nebze tafsîlatla da geçtiği gibi hâlâ daha bu minvâl üzeredir...

...Nitekim Müslümanların ülkelerinde İslâm Şerîatı'ndan geriye evlilik, boşanma ve mîrâs gibi âile hukûkuyla ilgili çok az bazı kânûnlardan gayrı bir şey ve bundan artık bir iz kalmaz. O günden bugüne devâm edegelen Şerîat'ı karalama ve onu[n şu veya bu noktada ahkâmını] ilgâ işlemi de diğer bir husûsdur. Öte yandan Suudi Arabistan, Sûdân ve Yemen gibi çok az sayıda bazı ülkeler ise İslâm Şerîatı'ndan daha büyük bir nasîbi alan kimi devletlerdir. Ne var ki beşerî/pozitif hukûk kaynaklı pek çok şey o kânûnların, [hukûkî] lâyihaların ve manzûmelerin pek çoğunun içine girmiştir. Dolayısıyla bütün bir yalınlık ve açıklıkla denilebilir ki, şu günümüzde ve tüm yeryüzünde Allah'ın emrettiği şekilde Allah'ın Şerîatı ile hükmeden tek bir devlet dahî kalmamıştır.

Ne kadar acı olsa ve her ne kadar birileri buna karşı câhil kalsa veya insânların onun karşısında câhil kalmalarını istese de hakîkat budur. Ayrıca bu, hakkında pek kolay bir şekilde delîl ikâme edilebilecek olan sâbit bir husûsdur. Bunun için -meselâ- Arab ülkelerinin anayasa nüshalarını bir araya getiren bir Anayasa Ansiklopedisi'ne veya diğer İslâm ülkelerinin herhangi bir devletinin anayasasına basît bir şekilde göz atmak yeterli olur. [Ayrıca bütün bunlar bu meselenin] yasama, kânûn çıkarma ve hüküm/yönetim kurallarıyla ilgili "nazarî-kuramsal-teorik" tarafı, [sadece] bununla irtibâtlı boyutudur.

[İşin fiilî-amelî-pratik tarafına,] tatbîkle ilgili boyuta gelince; Batıda da olduğu gibi meselenin tatbîkat boyutu yaşanan gerçekliğe mugâyirdir ve ona tersdir. Anayasa ve kânûnlarda yazılı olan başka, gerçekte yaşanan başkadır. Ama geri kalmışlığın ve beşerî diktatörlüklerin tahakkümünün hacmine göre... Meselâ sâir Arab ve İslâm ülkelerindeki anayasalar, Yasama, Yürütme ve Yargı birimlerinin ayrılığını öngören aslın hilâfınadır. Nitekim o yönetmelikler, krallara, başkanlara ve hâkim prenslere -ki yürütme gücünün başı bunlardır- yasama gücünden belli bir pay vermiş, Krallık ve Prenslik rejimlerinde olduğu ve Fas anayasasında "Kralın kânûn çıkarma hakkı vardır" veya Ürdün anayasasında, "Yasama yetkisi Millet Meclisine ve Krala tanınır" veya Bahreyn anayasasında, "Bir kânûn, ancak Ulusal Meclis'in onay vermesi ve Prens'in buna muvâfakat göstermesiyle çıkar" örneklerinde olduğu gibi ya açık bir şekilde ya da Mısır, Suriye, Tunus, Cezayir, Libya vb. diktatörlük cumhûriyetlerinde olduğu gibi gizli bir şekilde onlara böyle bir hak veya yetki tanır. Bu son örneklerde anayasaların kaydı, Başkan'ın, Yürütme Gücü'nün başı olduğu ve Yasama Gücü'ne ise "ya katılır ya da onu denetler" şeklindedir. Bir örnek olarak Mısır Anayasası'nın 74. mâddesinde geçtiği gibi ki, bu mâdde şöyle der: "Cumhurbaşkanının, ülkenin birlik ve bütünlüğünü veya vatanın selâmetini veya devletin kurumlarının anayasal işleyişini tehdîd eden bir tehdîdle karşı karşıya kalındığı zaman, işbu tehdîde karşı koymak üzere âcil yaptırım karârları alma ve bu karârı aldığı tarihten sonraki 60 gün içinde, aldığı o karârlar konusunda halka bir açıklama yöneltip referandum yoluna gitme yetkisi vardır..."

Aynı şekilde çoğu Arab ve İslâm âlemi ülkelerindeki anayasalar, Başkan'ın veya Kral'ın, Meclis'i feshetme, Anayasal ve Parlamenter Hayâtı askıya alma yetkisinin olduğunu belirtir. Onları istediği vakitde ve istediği şekilde, keyfine göre eski hâline döndürme yetkisi de o yetki dâhilindedir. Anayasaları askıya alan ve pek çok Arab ya da sâir Müslüman ülkeleri sıkıyönetim veya olağanüstü hâl kânûnlarına boyun eğmeye mecbûr kılan askerî darbeler de işin diğer bir boyutudur. Meselâ Suriye gibi ki hâlâ [2004 öncesi] olağanüstü hâl ve sıkıyönetim kânûnları ile hüküm sürmekte/iş görmekte olup bu durum kırk yıldan fazla bir zamandan beri böyledir. Kezâ Mısır ki o da 25 yıldan beri ve hâlâ daha böyledir!!

Başkan'ların ve/ya Kral'ların, Meclis devirleri arasındaki veya teklîf/öneri veya değişiklik/düzeltme hakkı veya Yasama erkinin çıkardığı yönetmelikleri geri çevirme ve yeniden oya sunulmak üzere meclise geri gönderme gibi durumlarla ilgili yasama yetkisine gelince...

Arabların ve Müslümanların yöneticilerinin bu konuyla ilgili rezâletleri, sayıya gelmeyecek derecede çoktur ve cildler dolusu kitâb bu konuya tahsîs edilse yine de azdır. Ama şu ân itibâriyle aklıma gelen birtakım örnekleri serî bir şekilde arzedecek olursam: Meselâ Suriye anayasasının, başkan(lık) için gerekli en alt yaş sınırı olan 40 şartının -Hâfız Esed kendi yerine oğlunu bırakmak istediğinde- Beşşâr Esed'in yaşı olan 36'ya [34'e] çekilerek düzeltilmesi ki o anayasayı oluşturdukları ilk günden beri böyle olan bu mâdde çarçabuk değiştirilmiş ve Suriye Meclisi'nin bu düzeltmeyi oylaması sadece yarım saat almış ve bunu topluca onaylamışlardı. O dönemlerde "Albright" Dımışk'ta olup netîceyi bekliyor ve [bölgeyle ilgili] işleri tertîb ediyordu ki Hâfız Esed geberip gittikten, sulta Beşşâr'a verildikten ve onun -iktidârda gözü olan Nusayrî çevreler de dâhil olmak üzere [bütün]- muhâlifleri bastırıldıktan sonra açık bir şekilde ve ülkeden ayrılışı öncesinde yaptığı açıklama, Amerika'nın Suriye'deki yönetim devir-teslîminden memnûn olduğu şeklindeydi. Kezâ Ürdün Anayasası'nda yapılan değişiklik diğer bir örnektir ki, orada da anayasa, veliahdın vasıflarıyla ilgili mâddeler, şimdiki [2004...] Kral Abdullah'ın vasıflarına uygun düşecek bir şekilde düzeltilmişti. Babası ölüm döşeğindeyken yerine kendi oğlunu bırakmak istediğinde ve hem kendi kardeşi hem de Ürdün'ün tarihî veliahdı olan Prens Hasan'ı bir kenara ittiğinde yine Amerika'nın emriyle yapılan yapılmıştı.

Güvenlik kurumlarını/ve emniyet birimlerini -ki Arab ve İslâm âleminde fiilî hâkim onlardır- ve bunların temel yapıları ile Üç Erk'ini ele alma konusuna gelecek olursak: [Bunlar, aslında şunlardır:]

İşkence Erki

İdâm/ve İnfâz Erki

Toplu [Katliâmlarla Toplu] **Mezarlar Erki**

ve bunlara bağlı kurum-kuruluşlar ki, şu gibi:

Halkla Mücâdele ve Gösterileri Bastırma **Birimleri**

Tutuklama ve Gözaltı Kurum-Kuruluşları

Bunlardan bağımsız olan bakanlıklara, meselâ Allah'ın Şerîatı'nı ve Dîn-Diyânet İşleri'ni Tahrîf Etme bakanlıklarına, kezâ Basın-Yayın-Enformasyon ve Başkanlarla Kralların Keyfince Çalıp-Oynama bakanlığına hükmetmeleri gerçeğini de a bunlara ekleyin..! Bu ise işin sadece "lé lé"sidir ki bir de bunun "lo lo"su, yani anayasal ve laik açıdan -bastırılmış- halkın egemenliğini, -diz çöktürülmüş- ulusun egemenliğini ve -kırbaç/dipçik- demokrasisini gerçekte nasıl algıladıkları ve bunu pratikte nasıl uyguladıklarıyla ilgili daha nice hayret-engîz hikâyeler vardır! Öyle zannediyorum ki haberlerin ahvâli ve -hattâ günümüzde basın-yayın üzerinden de- yaygınlık gerçeği, hem güldüren hem de ağlatan ve dahî o ülkelerde yürekleri lime lime kılan cinsden örnekleri burada serdetmekten bizi müstağnî kılar.

Geriye kendisine işâret etmemiz gereken şu gibi bir husûs kalıyor: Arab ve İslâm âlemindeki hâkim rejimler içinde varlık gösteren siyâsî muhâlefetlerin çoğu kısmı, <u>Batı'nın kıstâsları/ve onun anlayışı uyarınca</u> yöntem olarak demokratik, inanç olarak laik ve algıları/tasavvurları itibâriyle de nezîhdir. Ama iktidârı devralıncaya kadar..! Nitekim iktidârı devraldığı ân o(nlar) da aslına döner ki bu ise aynı örneğin habire tekrâr edip durmasıdır. Şöyle ki devrik iktidârlar veya yeni muhâlefetler, müstakbel bir nezâhetden/temizlikten/iyi yönetimden dem vurarak o iktidâra tâlib olma sırasına girer, biri gelir, öteki gider [ammâ hiçbir şey değişmez]. Anayasalar, yönetmelikler, birlik-bütünlük projeleri, ikinci ve/ya üçüncü veliahdlık meselesi ve babadan oğula hânedanlık hâlleri, aynı şekilde krallık cumhûriyetlerinde -meselâ Suriye'de olduğu ve Mısır, Yemen, Libya... gibi yerlerde de emâreleri göründüğü gibi- veliahdlıklara ilişkin referandumların tamâmında her zaman için %99,99'un sâhibi Arab ve İslâm ülkelerinde demokrasinin ve seçimlerin, fiilî anlamda/gerçekten nasıl tatbîk edildiği meselesine gelince, bunlar, hakkında tartışmaya değmeyecek manzaralardır. Ben Suriye, Ürdün ve Pakistan gibi yerlerde bazı yerel ve genel seçimlere bizzât şâhidlik ettim ve hem köylerden hem de şehirlerdeki yoksul mahallelerden erkeklerin nasıl [arabalara doldurulup] taşındığını kendi gözlerimle gördüm. Onlardan her biri, elinde hem kendi şahsî kimliğini hem de [kendilerinden sorumlu olduğu veya akraba] kimi seçmen kadınların kimliklerini tutuyor, adaylara ve bu demokratik manzaraları tertîb eden partilere vekâleten onlara birşeyler ödeyen aracılar ve simsârlar vâsıtasıyla seçim merkezlerine intikâl ettiriliyorlardı. Oy bedeli ise "10 sent" yani "0,1" Amerikan doları ve bir bardak çaydı..! Kimi merkezler daha cömert davranabiliyor, en azından seçim döneminde bir koç kesip pirinç ve et "mensef"i ikrâmında bulunabiliyorlardı ki eğer Fransız Devrimi içre rol alan hukûkcular bu manzaraları görse, kesinlikle *kutsal ilâhî hak*kın yeniden krallara geri verilmesi talebinde bulunur ve demokrasi denilen şeye kuramcılık ettikleri için kesinkes o günahlarına bir kefâret olsun diye Kilise'den bir Endüljans Kağıdı satın alma arayışı içine girerlerdi.

Seçimlerde yapılan hîlebâzlıklar, sahtekârlıklar ve sâir skandallar şöyle dursun, bizim Arab ve İslâm âlemimizde Demokrasi rûhuna eşlik eden silâhlı çatışmaları, suikasdleri ve şiddet olaylarını da bir kalem bunlara ekleyin. Öyle bir Ümmet içinde ki onun başına, bülbülün yürüyüşünü taklîd etmek isteyip de bunu başaramayan ve

kendi yürüyüşüne geri dönmek istediğinde onu dahî unutmuş olan karganın başına gelen gelmiştir. Hop hop zıplar ve leng-leng topallar [bir varlık] olmuştur ki artık o ne bir kargadır ve ne de bülbüllere benzer. Üstüne bir de kuşların eğlencesi olmuştur. "Allah'ın zelîl kıldığını azîz kılacak/Onun alçalttığını yükseltecek kimse bulunmaz." [Bkz: 22/Hac Sûresi, 18]

Demokrasinin kendi ehli nezdindeki ve -hak söylenir, biz onun ne ehliyiz/ne de ehlindeniz- bizim éllerdeki hâliyle ilgili bu kısa özetten sonra konumuza geçiyoruz ki o da şudur:

"Demokrat İslâmcıların" Nezdinde Demokrasi Anlayışı ve Uyanış'ın -Son Çeyrek Asırlık Zaman Boyunca- Demokrasi Uygulamasıyla İlgili Deneyimleri ve Seyir Çizgisi

Bu olguyu iki zâviyeden ele almak faydalı olacaktır:

1. Demokrasiyle ilgili fikir, yöntem ve inanç zâviyesinden
2. Uygulama ve deneyimler zâviyesinden

Evvelen: Demokrat İslâmcıların Nezdinde Demokratik İnanç, Fikir ve Yöntem:

Doksanlı yılların başından şu günümüze kadar bu olguyla birebir ilgilenmem ve ona karşı yazı, ders ve seminer gibi yollarla bir mücâdele içine girme hâlim üzerinden -ki bu durum beni İslâmcıların ona ilişkin olarak yazdığı şeyleri ve bu konuyla ilgili deneyimlerini takîb zorunluluğuyla karşı karşıya bıraktı- İslâmcı demokratların belli başlı bazı çeşitlerini birbirinden ayırt edebildiğimi söyleyebilirim. Elden geldiği kadarıyla ve -Direniş yolunda seferberlik ile safları perçinlemek gâyesi taşıyan bu araştırmanın hatırına ve genel âdetimin de hilâfına- bu eser boyunca bağlı kaldığım yol-yöntem doğrultusunda cemâatlerle şahsiyyetlerin isimlerinden sarfınazar ederek o **İslâmcı demokratların çeşitleri**nin aşağıdaki gibi olduğunu gördüm:

1. Demokrasinin İslâm'a aykırı/ve zıd olmadığına inanan Demokrat İslâmcılar ki bu [yargı] onların açıklamalarına ve yazdıklarına istinâdendir. Nitekim bu ekolün önde gelenlerinden biri: "Demokrasi bizim [yitik] mâlımız olup bize geri verilmiştir" deme noktasına giderken diğer biri: "Demokrasi kesin bağlayıcılık taşıyan Şûrâ'dır" dedi. Üçüncü biri (en-Nahnâh-Cezâyir) bir öncekine yakın şeyler söyledikten sonra başka bir teklîfle öne çıkıp İslâmcıları, kendi yöntemlerini, "**Şûrâkrasi**(!)" şeklinde adlandırmaya çağırdı. Bu ekolün teorisyenlerinden biri olan "el-Gannûşî" ise şahsım olarak bizzât kendisiyle bir akşam yemeği münâsebetiyle "Madrid"de bir araya geldiğimiz meclisde yaptığı konuşma esnâsında şöyle demişti: "Biz Tûnus'ta İslâmcılar olarak bizim ile laik partilerden olan hasımlarımız arasında bir hakem olarak demokrasiye ve sandıklara râzı geldik. Eğer halk bizi tercîh ederse, bu durumda İslâm'la hükmederiz. Küfrün de kendi partileri ve kendi gazetelerinin olmasına izin veririz. Çünkü İslâm, kendisi hakkında özgürlükten korkulacak bir şey değildir. Yok eğer

halk, laik partileri seçerse, bu durumda, küfrün yönetimine râzı geliriz. Çünkü Allah Teâlâ: "Dînde zorlama yoktur" demiştir." Ayrıca sözkonusu bu meclisimizin kasete kayıtlı olduğunu da belirtelim! Onun "el-Hurriyyât es-Siyâsiyye fi'l-İslâm / İslâm'da Siyâsî Özgürlükler" adlı kitâbı bundan daha güçlü bir sarâhat taşır. Yine kendisinin bu konuyla ilgili pek çok makâlesi de vardır.

Bu akım, İslâm âleminin pek çok ülkesinde, özellikle de Sûdân, Kuzey Afrika gibi yerlerde, kezâ Avrupa'da, Amerika'da ve Batı âleminde yaşayan sürgündeki İslâmî Uyanış çevreleri içinde -göçmenlere âit İslâmî merkezler ve onların İslâmî basın-yayın kolları üzerinden- yayılma imkânı bulan bir akımdır.

2. Demokrasiyle ilgili İslâmî bir tasavvur teklîfinde bulunan/böyle bir tez ortaya koyan, ondan Siyâset-i Şer'iyye'nin temelleriyle çelişmeyen şeyleri alıp uygulayalım diyen ve aynı anda "İslâmî - Demokratik" kuramlar ortaya koymak için uzlaştırmacı ve yamacı/eklektik bir yöntem yolunu tutan, ayrıca belli-muayyen ölçüler dâiresinde İslâmî bir demokrasi kuramını teşkîl edecek ve onları -kendi tasavvurlarınca- Batılı demokrasinin -anayasal açıdan ve siyâsî kuram bakımından- bünyesinde taşıdığı ateizm, şirk ve küfr-i ekber gibi durumlar karşısında bir cevâz alanına çıkaracak olan, adına da "Parlamento Fıkhı" dedikleri bir şeyin ortaya çıkabileceği iddiâsında bulunan demokrat İslâmcılar... Yine bunlar, Yürütme Gücü'ne, demokrasi üzerinden ve bir muhâlefet olarak eklenmekte bir beis görmeyen ve Şerîat'ın cevâz verdiğinin dışında herhangi bir şeyi onaylamama düşüncesinde olan kimselerdir (ki Ürdün'de İslâmcı parlamenterlerin bazılarının görüşünde olduğu gibi). Beri taraftan bunların arasında Yürütme Gücü bünyesindeki bakanlıklara gelmekte ve bu görevleri teslîm almakta bir beis görmeyen kimseler de vardır ki bu konuyla ilgili sözümona delîlleri ise Yûsuf aleyhisselâm'ın yolu ve onun Firavun nezdinde vezîrlik/bakanlık yapmış olmasıdır!! (Ürdün, Kuveyt, Pakistan, Türkiye ve sâir pek çok ülkede olduğu gibi.)!

3. Üçüncü bir çeşit/veya üçüncü bir kesim ise asıl çerçevesi/ve temel anlamıyla demokrasinin İslâm'a ters olduğunu açıkça ifâde eden ve "Parlamento"da muhâlefet olarak yer almanın/muhâlefeti temsîl etmenin, şer'î açıdan herhangi bir sorun teşkîl etmediğini söyleyenlerdir. Ayrıca bunlar, kendileri için, bu aşamadan daha ilerisine gitmeyi, yani Yürütme Gücü içine girmekle son noktaya ulaşmayı câiz görmezler. Çünkü bu durum, kendilerini, Müslümanların ülkelerinin genelinde uygulamada olan kânûnların bir gereği olarak Allah'ın indirdiğinin dışında şeylerle hükmetme dâiresi içine sokacaktır! Yine bunlar İslâm Şerîatı'nın, muhâlefet ve Parlamento'da vekillik sınırında kalmak şartıyla demokrasiyi tatbîke cevâz verdiğine inanırlar! Hâl böyle olduğunda, kendileri, Şerîat'a uygun düşen şeyleri onaylayacak, uygun düşmeyen şeyleri ise câiz görmeyecek/ona izin vermeyeceklerdir. Çoğunluğu teşkîl etmedikçe ve Şerîatla yönetim imkânına erişmedikçe iktidârı devralma aşamasına geçmemek; Parlamento'da bulunma amaçlarını hüccet ikâmesinde bulunmak ve hakkın sesini ulaştırmak düşüncesiyle gerekçelendirmek, kezâlik Müslümanlar için birtakım şer'î maslahatlar tahakkuk ettirmek için orada olduklarını söylemek de bu kesime âitdir ki bu türden olanlar günümüzde Uyanış içinde pek azdır.

4. Dördüncü bir sınıf ise demokrasinin Allah'a karşı bir küfür olduğunu ve onun ilkelerinin de Ona şirk koşmak ve Ulûhiyyeti cihetiyle Allah'ı inkâr yoluna sapmak üzerine kurulu olduğunu çok açık bir şekilde ifâde edenlerdir ki, demokrasi yoluna başvurmalarını ise Uyanış'ın marûz kaldığı çaresizlik hâlleri sınırı içinde görürler. Meclis'e ancak çoğunluk olarak gireceklerini ve öyle bir hâlde ilk işlerinin Şerîatla hükmedecek bir hükûmet teşkîl etmek olacağını ve Batılı anlamıyla demokrasiyle iş tutmayı kaldıracaklarını söyleyenler, böyle düşünenlerdir. Belki de bunların en sarîh ve en vazıh örneği Cezâyir'deki "el-İnkâz Cebhesi" idi. Özellikle de onun önderi Ali Belhâc'ın açıklamaları üzerinden ki, Allah esâretine[!] bir son versin ve kurtuluşunu güzel kılsın[!]. Demokrasinin bu çeşidi/veya böyle bir demokrasi anlayışına sâhib kesimler, inhirâfı en az olan ve varlığı da pek nâdir bulunan kısımdır.

5. Son bir çeşit/veya sınıf daha var ki bunlar, kendi ülkelerinin şartları hükmünce iktidâra ulaşma emeli taşımayan ve böyle bir gâyesi olmayan kimselerdir. Meclis'te vekîl olarak yer almayı ise hakkın sesini bu minber/ve bu ortam üzerinden insânlara ulaştırmak için bir nevi araç olarak görürler. Sultaların Şerîat'ın dışına çıktığına ve demokrasi mefhûmunun da İslâm-dışı bir şey olduğuna inanırlar. Yine kendilerinin orada, Meclis çatısı altında onlarla birlikte olmalarını, Müslümanlar için tahakkuku mümkün en fazla maslahatı tahakkuk ettirmek maksadına matûf olarak görür, elde bundan fazla bir imkânın var olmadığını, böyle bir çaresizlik hâli içinde ancak bunun yapılabileceğini söylerler.

Burada zikredilmeye değer bir husûs ise şudur: "Demokrat İslâmcıların", Egemenlik, Hâkimiyyet, Anayasal Kavramlar ve İlkeler gibi mefhûmlar karşısındaki anlayışları, yöneticinin küfrü ve müslümanlığı konusundaki konumları, aynı şekilde o yöneticinin düzeni ve kurum-kuruluşları hakkındaki hükümle alâkalı tavırları da bir çeşitlilik arzetmekte ve farklılaşmaktadır. Bütün bu konularla ilgili pek çok bulanıklık, televvün/renk değiştirme/net olmama, iç-dış gayrılığı, medya karşısındaki/medyatik üslûblar ve konumlar, özel meclislerde konuşulan sözler, aynı mesele hakkında yeri geldiğinde diyalog, yeri geldiğinde sarâhat, yeri geldiğinde ortama ve şartlara göre konuşma veya şahsî cesârete göre bir tavır takınma gibi hâllerle varlık gösteren tezebzüb eksenli konumlar da işin diğer bir boyutu, ilh... Ama ortada dile getirilmesi gereken bir gerçek(lik) var ki o da **demokrat İslâmcıların bila istisnâ tamâmının**, bu alana girmekle ya inanarak ya da onaylayarak kabûl ettiği birtakım şeylerin var olduğu ve hem anayasal parlamenter sistemin hem de seçim yasalarının kendilerini bunlara bağlı kalmakla zorunlu tuttuğudur ki bunlardan bazıları şunlardır:

1. Düzenin/Rejimin ve -ister Başkan ister Kral isterse de Prens olsun- Hâkim/ Yöneticinin yasallığının/meşrûiyyetinin tanınması...

2. Ülkede yürürlükte olan Anayasa'nın tanınması ve onu koruma, ona [bağlılıkla] saygı gösterme ve onun doğrultusunda hareket etme konusunda şeref ve inanç üzerine yemîn edilmesi...

3. Devlet'in temel esâslarının, aynı şekilde Kurulu Düzen'in ve -durumuna göre- kendisini oluşturan temel yapıları ile bileşenlerinin tanınması...

4. Siyâsî haklarla ilgili eşitlik ilkesinin, seçme, seçilme ve meclis içinde oylama hakkı bakımından, dîn veya inanç veya cinsiyet veya diğer herhangi bir itibârdan sarfınazar edilerek tanınması...

5. İktidârın dönüşümlülük ilkesinin ve herkes için siyâsî rekâbet ve parlamenter temsîl hakkının tanınması...

6. Çoğunluğun aldığı karârlara bağlı kalma, kezâ alınan bu karârların anayasal ve yasal düzlemde geçerliği ilkesinin tanınması (ki bunlarla ilgili oylama esnâsında gösterilen özel tavır ve konumlar, ayrıca bunu [:o Meclis'te bulunmayı] Ümmet için bir kapı olarak görme hâli, bu noktada kendisinden sarfınazar edilecek bir durumdur ve o karârlar mücerred manâda çoğunluğun oylarıyla alınmaktadır.)

7. Her ülkenin durumuna göre orada yürürlükte olan seçim yasasının tanınması ve imzalanması... (ki [iktidâr tahtındaki] yetkililer, dâima bu yasaları, sonuçlar kendi istedikleri gibi olacak şekilde detaylandırır [ve bunlara, ona göre bir ayâr verirler.]

8. Yasama, Yürütme ve Yargı güçleri arasında yaşanan herhangi bir sorun veya bizzât bu güçlerin herhangi birinin bileşenleri arasında varlık gösteren çekişmeli durumlar karşısında anayasanın, resmî mahkemelerin ve yürürlükteki kânûnların hakemliğine başvurulması ve bunun da Başkan'ın veya Kral'ın, Meclis'i feshetme ve Anayasal Düzeni -[yine] onun [sözümona selâmeti] için, çoğu hâllerde olduğu gibi- askıya alma yetkisinin var olduğunun önceden bilinerek yapılması... Ayrıca seçim sürecine katılacak olanların bağlı kalmakla yükümlü olduğu başka birtakım şartlar daha vardır ki bunlar kimi ülkelerde var olan özel bazı durumlarla alâkalıdır. Meselâ dîn esâslı parti kurmanın yasaklanması ki Arab ve İslâm ülkelerinin çoğunda olduğu -örneğin Mısır'daki hâlet- gibi... Yine meselâ, temeli ve yapısı itibâriyle Devlet'in laik kimliğinin tanınması [zorunluluğu] ki Türkiye örneğinde olduğu gibi... Diğer bir örnek olarak doğrudan işgâl vâkıasının tanınması [/kabûl edilmesi] ki günümüzde Filistîn ve Irâk örneklerinde olduğu gibi...

Sâniyen: Uyanış'ın Seyir Çizgisi Boyunca Demokrat İslâmcıların [Demokrasiye İlişkin] Deneyimlerinin Pratikteki Sonuçları:

İslâmcıların parlamenter demokrasi deneyimlerinin son çeyrek yüzyıl öncesinde kayda değer bir ehemmiyyeti yoktur ve bunlar sadece belli bazı ülkelerle sınırlıdır ki o ülkelerde İslâmcılar, bağımsızlığın hemen sonrasında, yeni doğmuş bağımsızlık hükûmetleri içinde kısa bir süreliğine demokratik bir faaliyet süreci içine girmiştir. Ayrıca o süreç henüz daha neyin ne olduğunun iyice netleşmediği bir süreçtir. Aynı şekilde anayasalar henüz daha tafsîlatıyla ortaya konmamış ve yeni yeni doğmuş o hükûmetlerin tecrübeleri -İslâmcıları bir kuşatma altına alacak ve onları hareketten alıkoymak için ellerini-kollarını girift seçim yasalarıyla bağlayacak- olgunluğa henüz daha ulaşmış değildir.

Belki de bu dosya içindeki kayda değer en önemli şey, Müslüman Kardeşler'in ve İslâmcı bazı âlimlerin, Mısır, Suriye ve Pakistan gibi yerlerde [yerel] seçimlere katılması ve [genel seçimlere iştirâk ile] Meclislerde vekîl olarak yer almasıdır. Kırklı yılların sonlarında ve geçen yüzyılın ellili yılları boyunca ki, ondan sonra zâten bu ülkelerde askerî darbeler sökün etmiş, o deneyimlerin külünü göğe savurmuş ve demokrasi sayfasını kapatmıştır. O sayfanın yeniden açılması ise ancak Batı'nın, cihâdî yayılmanın veya adına "radikal İslâm" dediği şeyin önünü, demokratik İslâmcı yayılma veya adına "Ilımlı İslâm" dediği şeyle kesme karârı aldığı zaman olmuştur. Seksenlerin ortalarından bu yana ve doksanlı yıllar boyunca...

Nitekim o süreç içinde kendisinden ibret alınmaya değer tecrübeler yaşanmıştır ve bunların incelenmesi üzerinden sözkonusu o [demokratik] sürece [ayrıca onun hakîkatte ne olup ne olmadığına] vâkıî olarak hükmetmek mümkün olabilir. Tabîî ki onunla ilgili şerî hükmü bildikten sonra... Velhâsıl bunların incelenmesi sonrasında alınacak ibretin veya bundan çıkarılacak dersin özeti şudur: Hem şer'î açıdan hem de İslâmcıların demokrasi uygulamasıyla ilgili vâkıî tecrübeleri bakımından hüküm aynı netîceyi ifâde eder. Bu ise *sarîh aklın iktizâsı, sarîh naklin/nassın iktizâsıyla çelişmez* kâidesinin bir te'kîdidir. Yarattıklarının ne/ve kim olduğunu hakkıyla bilen Alîm ve Kadîr Rabbimiz ne yücedir ki [mümin kullarına karşı] Latîf ve [her şeyden hakkıyla haberdâr olan] Habîr Odur.

Bu dönem boyunca Arab âleminde yaşanan önemli tecrübelerin biri Müslüman Kardeşler hareketinin Mısır'daki tecrübesidir denilebilir ki bu hareket, o süreçle ilgili seyrin kapısını yaklaşık olarak yetmişlerin sonlarında ve seksenlerin başında, Enver es-Sâdât döneminde açmıştı. Diğer bir tecrübe Sûdân'daki Ulusal İslâmî Hareket'in, seksenlerin ortalarında en-Numeyrî ile ittifâk yaparak yaşadığı tecrübedir. Sonra seksenlerin sonunda Ürdün'deki Müslüman Kardeşler hareketinin tecrübesi... Kezâ Tunus'ta İslâmî Yönelim hareketinin tecrübesi ki bu hareket aynı dönem içinde en-Nahza Partisi'ne dönüşmüştür. Sonra [Cezâyir'deki] "İslâmî Kurtuluş Cebhesi", el-İnkâz hareketinin seksenlerin sonları ve doksanların başındaki tecrübesi... Körfez devletlerinden bazılarının, özellikle de Kuveyt'in doksanların başı itibâriyle yaşadığı tecrübeler... Yine doksanların başında Yemen'deki Müslüman Kardeşler hareketinin tecrübesi... 1947 bağımsızlık tarihinden şu günümüze kadar Pakistan'da Cemâat-i İslâmî'nin, İslâmcıların ve âlimlerden oluşan birliklerin yaşadığı önemli tecrübeler de bunlara eklenmelidir. Yine ~~altmışların~~ [yetmişlerin] başından günümüze kadar[2004] Türkiye'de Necmettin Erbakan'ın önderliğindeki [1970-Milli Nizâm Partisi ile 1972-] Selâmet Partisi'nin [ve sonrasındaki partilerin] yaşadığı önemli tecrübe[ler] de bu kapsamdadır. Şu ân itibâriyle içinde bulunduğum koşullardan dolayı sözü geçen o tecrübelerin her birine mahsûs vâkıalara, belgelere, rakamlara ve tarihlere sâhib değilim. Nitekim bunlarla ilgili pek çok şey derlemiştim. Böyle bir araştırma-inceleme siyâkında tafsîlata giremeyeceğimiz ise tabîaten malûmdur. Dolayısıyla sözkonusu o tecrübelerle ilgili bildiğim şeyleri ve -sonuç olarak hepsi de aynı şeyi ifâde eden- genel durumları zikretmekle iktifâ edeceğim.

Öncelikle konuya daha az ehemmiyyet taşıyan tecrübeler/deneyimlerle bir giriş yapacağız ve yine konuyu, hem en önemli hem de ibretlik anlamı itibâriyle en açık olan iki tecrübeyle hitâma erdireceğiz ki bunlar, Cezâyir'de ve Türkiye'de yaşanan tecrübelerdir. Nitekim bunlar hem demokrasiyle hem de İslâmcıların [onu] Arab ve İslâm âlemindeki uygulamasıyla ilgili [ibretnumâ] en iyi iki örnek olduğu gibi aynı zamanda İslâmcıların -bu seyir çizgisi boyunca- ulaştığı ve hayâlini kurduğu nihâî noktayı da temsîl etmektedir.

● Müslüman Kardeşler'in Enver es-Sâdât Döneminden Bu Yana Mısır'daki [Demokrasi] Tecrübelerinden [Bir Nebze]:

Müslüman Kardeşler hareketi, Parlamento'ya Enver es-Sâdât döneminde girdi. Muhalefete âit 52 koltuk kapsamında elde ettikleri en yüksek rakam ise 8 koltuktu. Beri tarafta Meclis'in geriye kalan 460'ı aşkın koltuğu ise es-Sâdât'ın hâkim/iktidâr partisinindi. Ayrıca etkisiz bir azınlık muhâlefet içinde ezik azınlığın hacmini dahî aşabilmiş değillerdi. Mübârek döneminde ise -dînî bir parti oldukları gerekçesiyle- bağımsız bir vasıfla Meclis'e girmeleri yasaklandı. Dolayısıyla Meclis'e laik partilerle yaptıkları ittifâklar üzerinden ve onların kimliğini taşıyarak girdiler. Bazen el-Vefd, bazen de el-Amel partisiyle... Öte yandan yine İhvân'ın gençlerinden bir grup ortaya çıktı ve gayrıdînî olduğunu söyleyerek "el-Vasat" partisini kurdu. Bazı Hıristıyanlar ve kadınlar da partiye sokuldu!! Devlet ise inâdcılıkla zorbalığını ve kırmızı çizgiler koymayı sürdürdü. Hâsılı İhvân-ı Müslimîn mensûbları Parlamento ile Hapishaneler arasında intikâl ede-durdu ki şu günümüze kadar [2004 öncesi kaydını düşelim ve sonrasını okuyucuya havâle ederek diyelim:] hâlâ daha öyledirler. Ayrıca İhvân hareketi, tavîz üstüne tavîz vermeyi ve [habire] boyun bükme hâlini devâm ettirdi. Hattâ son dönemlerde İhvân hareketinden olan bir kadını dahî -ittifâk listeleri kapsamında- İskenderiye'den aday gösterdi. Yaptıkları açıklamalarında inhirâf üstüne inhirâf eklediler, ama bu da hiçbir fayda getirmedi. İhvân hareketi, rejimden anayasaya ve oradan da hükûmetin dayattığı seçim yasasına varıncaya kadar istenilen her şeyi tanımasına ve bunlara bağlı kalmasına rağmen yine de bunların hiçbiri hiçbir şekilde kâretmedi ve bir fayda getirmedi. İhvân'ın yolu hâlâ daha budur ve hâl yine o hâldir. Nitekim -Allah rahmet etsin- kendi önderlerinden birinin de -kitâbına başlık olarak koyduğu "Mine's-Sicni ila'd-Da‘vâ/Zindân'dan Davete" başlığıyla- ifâde ettiği gibi ki, eğer hayâtta olsaydı muhtemelen o kitâbın başlığına "Ve Davet'ten Zindân"a ifâdesini de ekler ve onu -o kısır döngü veya boş halka etrâfındaki deverân tamamlansın diye- "Böyle Gelmiş Böyle Gider..." matbaasında baskıya verirdi.

● Müslüman Kardeşler'in Ürdün'deki [Demokrasi] Tecrübelerinden [Bir Nebze]:

İhvân-ı Müslimîn, [Ürdün'de] resmî bir partidir, alenî ofisleri izinli olup Ammân'da ve Ürdün'ün diğer bütün şehirlerinde yasal bir çerçeve içinde ve resmî bir şekilde faaliyet gösterir. İhvân'ın seçimlere girme ve demokrasi yolunu tecrübe etme karârı

alması ise seksenli yılların sonlarına dayanır. Nitekim o dönemlerde Kral Hüseyin'in politikası, -her ne zaman kendisini bir felâket saracak olsa- kendilerine bu yolu veya bu alanı açma doğrultusundaydı. Ta ki ölünceye kadar..! 1990 yılı ise Çöl Fırtınası savaşı ve Irâk'ı destekleyici konumu dolayısıyla kendisi için krizin zirve noktasıydı ki bundan dolayı onlara bu yolu [yine] açmıştı. Aynı şekilde Kral Hüseyin, "Ürdün Millî Mîsâkı'nı/Anayasasını" kaleme alsınlar diye 65 "Yasa Koyucu ve Hukûkcu'dan -ki lafzı lafzına aynen böyleydi (müşerri‘ ve kânûnî)!" oluşan bir kurul oluşturduğunu ve Ürdün'ün, Ürdün ile demokrasinin tatbîki(!) arasında bir engel olarak duran Siyonist düşmanın baskılarından kurtulma aşamasında olduğunu ilân etmişti!

İhvân Parlamento seçimlerine katıldı ve büyük bir meclis kitlesi kazandı. Meclis başkanı da İhvân-ı Müslimîn'in bir üyesi olan "Abdullatîf Arabiyât" oldu. Meclis'teki ilk celse konuşmasını da: "Mevlây el-Melik Hüseyn el-Muazzam/Haşmetmeâb Kral Hüseyin Efendim(iz) [veya Hazretleri]... Her dâim asîl bir Arab olduğun gibi asîl bir Hâşimî olduğunu da isbât ettin" diyerek açtı. Kral, İhvân-ı Müslimîn'den oluşan ve bünyesinde beş bakanlık bulunduran bir hükûmet teşekkül ettirdi. Bunların arasında hatırladığım kadarıyla Sosyal Hizmetler Bakanı olarak Davet'in büyük şâiri Üstâd Yusuf el-Azm da vardı. İhvân-ı Müslimîn'in Genel Murâkıbı Üstâd Abdurrahmân Halîfe'nin mahdûmu Doktor Mâcid ise Adâlet Bakanlığını (! yani İngiliz ve Fransız kânûnlarıyla, Allah'ın indirdiğinin dışında [şeylerle] hükmetme bakanlığını) teslîm almıştı. Bilahare Kral'ın [demokratik] krizi son bulmuş, bu alanla ilgili yol kapatılmış ve İhvân da o ma‘hûd hacmine geri dönmüştü [/döndürülmüştü]. Sonra geniş çaplı bir İslâmî ittifâk süreci içine girdiler ve diğer bazı İslâmcılarla birlikte "İslâmî Çalışma Cebhesi"ni oluşturdular. O gün bu gündür "Cebhe", parlamentoya girme çabalarını sürdürmektedir. Bunların en sonuncularından biri ise 2003 yılı ortalarında yapılan seçimlerdi. Nitekim devlet, bu seçimlerde, seçim bölgesi için tek oy kullanma yöntemi yasasını getirdi ve çoğunluk Kral'ı destekleyenlerin oldu. "Cebhe" ise ancak 15 koltuk elde edebildi. Seçimlerin hîleli olduğunu da söyledi. Ama o hîleli Meclis içinde kalmaya devâm etti!

Bu deneyimlerin yaşandığı süreç içinde Hukûk (Şerîa) doktorası taşıyanlardan ve Ürdün âlimlerinden belli başlı bazı kimseler, çağdaş dönem Parlamento Fıkhı'na kuramcılık eden ve ona dâir tezler ortaya koyan birtakım kitâblar ve araştırmalar kaleme aldılar! Bunların kimisi Parlamento'ya (Yasama Organı) girişe cevâz çıkardı ve -Allah'ın indirdiğinin dışında şeylerle hükmetme olduğu için- Yürütme'ye girmeye harâmdır dedi. Diğer bazıları Bakanlıklara girmeyi helâl görürken -çünkü vazîfedir- beri tarafta Parlamento'ya girmeyi harâm olarak gördü -çünkü Allah'a rağmen yasa çıkaran bir merkezdir-! Üçüncü bir takım ise her ikisinin de câiz olduğunu söyledi. Dördüncü bir takım, her iki hâlin de harâm olduğu doğrultusunda fetvâ verdi, ama [yine de kendisinin] Cemâat'in görüşü üzere olduğunu ekledi! *Ne desinler,* Uyanış'ın gençlerinin üzerine düşen sabretmektir ve her kim ki sabrederse Allah da kendisine sabır verir! Dîn de zâten kolaylık dînidir..!

● Müslüman Kardeşler'in ve Yemen el-Islâh Partisi'nin [Demokrasi] Tecrübesi:

Hatırladığım şu ki bunlar, Birlik sonrası [ilk defa seçimlere] 1993 yılında yapılan ilk seçimlerde katıldılar. Tabîî ki büyük çatışmalar ve devâsâ gösteriler sonrasında ki bunun sebebi de Laik Anayasa'nın ve Pozitif Yasalar'ın mukaddimesine veya en tepesine "Yasama'nın Temel Kaynağı Şerîat'tır" cümlesini yazmak içindi. Nitekim bir milyondan fazla silâhlı kişi anayasayı protesto etmek gâyesiyle yollara dökülmüş ve cumhurbaşkanlığı sarayına doğru yürümüştü. İhvân'ın önderlerinden ve âlimlerden müteşekkil, başlarında da Şeyh ez-Zindânî'nin olduğu bir gürûh onların karşısına çıkmış ve insânları gerisin geri evlerine döndürmüştü. "**Fitne**"yi savmak için..! Ali Abdullah Sâlih'in politikası ise güneyden gelen komünistlerle sosyalistlerin gücünü kırmak için İslâmcıları kendine yakın tutmak şeklindeydi. Birlik için tabîî! Bu yüzden İslâmcılar için [demokratik] kapıyı açtı ve Yemen Islâh Birliği de ülkedeki en güçlü ikinci parti oldu. Ayrıca Ali Abdullah Sâlih, muvahhad Yemen'in, 5 üyeden oluşan bir (Cumhûr)Başkanlık Kurulu üzerinden yönetimini öngören bir nizâm da(!) koymuştu. Başkanlığını Ali Abdullah Sâlih yapıyor, üyeliğini ise Güney Yemen'in başkanı "Ali Sâlim el-Bayd" ile "Şeyh Abdulmecîd ez-Zindânî(!)" [gibi kimseler] oluşturuyordu.

el-Islâh'ın hâkimiyyeti, güneylilerin parlamentoda kuşatılmasına neden oldu. Bu yüzden onlar, Körfez İşbirliği Konseyi üyesi devletlerin ve Suudi Arabistan'ın desteği eşliğinde bir ayrılık/kopma hazırlığı içine girdiler. Bu da bir savaşa ve o savaş da sosyalistlerin bastırılmasına, Kuzey Yemen'in Güney Yemen'i kendi kontrolü altına almasına neden oldu. Bu savaşa ilişkin temel çabaların sâhibi ve asıl rolü oynayan kesim genel anlamda İhvân'dı ve İslâmcılardı. Başkan Ali Abdullah Sâlih, savaştan sonra iktidârını iyice pekiştirdiği ve onlarla işi bittiği zaman, siyâset yine eski hâline, İslâmcıların rolünün küçül(tül)mesi aşamasına döndü. Onlar da sınırlı/veya azınlık bir meclis kitlesi olma hâline geri döndüler.

1996 seçim turunda başkanlığını Ali Abdullah Sâlih'in yaptığı el-Mutemer Partisi ezici çoğunluğu elde etti ve %70'i aşkın bir oranla seçimleri kazandı. el-Islâh Partisi'nin hacmi ise daha fazla küçüldü. 2003 yılı son seçim turunda da aynı senaryo tekerrür etti.

● Tûnus'a [ve Demokrasiyle İlgili Tecrübesine] Gelince:

en-Nahza Partisi'nin, seksenlerin sonlarında, seçimin ilk turunu %86'yı aşkın bir oy oranıyla kazanıp koltukların çoğunu elde etmesi, Parti'nin feshedilmesine, önderi el-Gannûşî'nin ülkeden kovulmasına ve Ali Zeynel Âbidîn'in -Amerika'nın desteği eşliğinde- diktatörlük rejimine geri dönmesine neden oldu. Kezâ İslâmcılar, sürgün ülkelerde habire koğuşturulan gruplara dönüştü. İşte Zeynel Âbidîn! 2004 yılı Ekim ayı zarfında bir Cumhurbaşkanlığı seçimi daha yaptırdı ve bu seçimleri hâlis-muhlis demokratik bir yolla ve tamıtamına %95,96'lık bir oranla kazandı! Zâten halk, geçip giden iki dönemdir ona tutkundur; o ise o koltuğa ölene dek vurgundur! [..!!!]

● **Kuveyt [ve Demokrasiyle İlgili Tecrübesi]:**

İhvân, Selefîler ve bağımsız bazı İslâmcılar, hem Millet Meclisi seçimlerine hem de yolsuzluk meseleleriyle ve iç içleriyle ilgili bazı konularda bir çatışma süreci içine girdiler. Zâten Meclis'in nüfûzu, ister iç isterse de dış politikalarda olsun egemenlikle ilgili işlere el atabilecek bir dereceye ulaşmamaktadır ki irâdesi de -Amerikalılara bağlı- Prens(liğ)'in irâdesiyle sınırlıdır... Şunu da hatırlıyorum ki Parlamento düzeni Kuveyt'te birden fazla kerre askıya alındı ve Parlamento da feshedildi... 2003 yılı Ağustos ayında yapılan son seçim turunda ise İhvâncılar ve Selefîler gibi muhtelif kesimlerden İslâmcılar Parlamento'da çoğunluğu elde etti. Bu deneyim, 11 Eylül ve Irâk'ın işgal edilmesi sonrası bir dünyada hâlâ daha -her zaman isbât ettiğini yine isbât etmek üzere- bir imtihân süreci içindedir.

● **Pakistan'a [ve Demokrasiyle İlgili Tecrübesine] Gelince:**

Hiç kuşkusuz Cemâat-i İslâmî [Partisi], Pakistan'daki iki büyük laik parti arasında yaşanan mücâdelede ek-vârî bir rol oynamayı âdeta kendisine bir yol edinmiştir. O iki partinin biri, [bir zamanlar] başkanlığını laik-komünist-kahpe "Benazir Butto"nun yaptığı Halk Partisi'dir. Diğeri ise Navâz Şerîf'in, vaktizamanında Anayasal Düzeni askıya alan Ziyaül Hakk'ın öldürülmesi sonrasında kurduğu [bu arada Müslümanlıkla bir alakası olmayan:] Pakistan Müslümanlar Birliği Partisi'dir. İşte bu iki parti iktidârı birkaç kez kendi aralarında paylaşıp durdu. En sonuncusu ise Navâz Şerîf'in Pakistan'ı yönetmesiydi ki ondan sonra Amerika Parlamenter hayâtı ikinci bir kez berhava etmek üzere 2000 yılında "Perviz Müşerref" *askerî* darbesini tertîb etti.

Ondan sonra Perviz Müşerref, Parlamenter hayâta benzer bir şeyleri geri getirdi. Sûfîlerden, Cemâat-i İslâmî'den, bazı Diyobend âlimlerinden, birtakım Şîîlerden ve gayrılarından oluşan İslâmcılar, "MMA-Müttehid Meclis-i Amel" çatısı altında toplandı. Hacim olarak ise üçüncü dereceden merkezleri işgâl ettiler. Nitekim Pakistan Müslümanlar Birliği'nin bir kanadı çoğunluğu kazandı. İkinci sırayı Butto'nun partisi aldı. Müttehid Meclis-i Amel üçüncü sırada kaldı; ama Serhad eyâletinde birinci oldu. Bilindiği gibi Pakistan, federal bir şekilde İslâmâbâd'a bağlı dört eyâletten oluşur ve bu eyâletlerin hükûmetleri iç içlerinde bir özerklik taşır.

Velhâsıl bir taraftan Meclis-i Amel, öte taraftan Müşerref[..!], diğer taraftan -ona kuyruk olan- siyâsî hükûmet/yönetim arasındaki med-cezir halleri hâlâ[..!] devâm etmektedir ki zâten o yönetim çok geçmeden Müşerref'in ve [dolayısıyla da] Amerikan politikalarının yörüngesine girdi. İslâmcıların rolü ise [sadece] Serhad Eyâleti dâhilinde olmak üzere basît bazı İslâmî kânûnları cüzî bir şekilde düzene koymakla, ayrıca -Pakistan'ı bütünüyle bir Amerikan sömürgesi hâline getiren- Müşerref'in politikalarına karşı gösteriler, protestolar, yürüyüşlerdeki öfkeli bağırtı-çağırtılar vb. şeylerle sınırlı kaldı. (Konuyla ilgili olarak bkz: Müellif'in: "Pakistanu Müşerref – el-Müşkiletu ve'l-Hall ve'l-Farîdatu'l-Mute'ayyine"/ "Müşerref'in Pakistan'ı – Sorun ve Çözüm ve Farz-ı Ayn Olan Farîza" adlı eseri.)

Ammâ ve-lâkin ibretlerin en belîği ve de en anlamlısı, Türkiye ve Cezâyir örneklerindeydi ki bunların, İslâmcıların taşıdığı demokratik emellere bir son nokta koyması ve *-aynı şekilde-* İslâmî Uyanış öncüleri için, Allah'ın indirdiği bir şekilde Şerîat'la hükmetmeyi geri getirmeye ve çözüm arayışlarına Ümmet'i ortak etmeye ilişkin bir yol olarak Parlamenter [ve/ya demokratik] yol-yöntemin [gerçekte] ne gibi bir anlam ifâde ettiği/faydasının ne olduğu [ve gerçekte ne getirip-neleri götürdüğü] konusu üzerinde yeniden düşünmeye bir başlangıç noktası teşkîl etmesi gerekirdi. Nitekim bu iki tecrübeyi yakından ve yoğun bir şekilde [takîb], özellikle de Cezâyir tecrübesine pek yakından şâhidlik ettim: Hulâsası ise şudur:

● Türkiye'deki İslâmcıların Demokrasiyle İlgili Tecrübesi:

Prof. Dr. Necmettin Erbakan liderliğindeki [Millî Nizâm Partisi 12 Mart askerî muhtırasıyla kapatıldıktan sonra açılan] İslâmî [Millî] Selâmet Partisi, aklımda kaldığı kadarıyla ~~1969~~ [1973] yılı seçimlerinde [%11'lik] bir başarı elde etti ve [48 milletvekili ile girdiği Meclis'te] Necmettin Erbakan [1974 Koalisyon] hükûmetin[in] Başbakan Yardımcılığı makâmına ulaştı. İslâmcıların bir yayılma alanı kazanması [ilerleyen süreç içinde] bir askerî darbeye neden oldu. Bu [12 Eylül 1980] darbe[si], Türkiye'de demokratik tecrübeye son verdiği gibi ülke de yeniden askerlerin yönetimi altına girdi. Yaşanan birtakım gel-gitlerden sonra siyâsîler işlerin dizginlerini ele almak üzere yeniden devreye girdi [/sokuldu]. Ama ismini bilahare Refah Partisi olarak değiştiren ve [demokratik] mücâdelesine bu isimle devâm etmek isteyen Selamet Partisi kapatıldı. Refah Partisi, on yıllık bir gayretin ve ~~1996~~ [1995] genel seçimlerinin netîcesinde yüzdelik çoğunluğu kazandı. Tek başına aldığı oy oranı %21[,38]'di. Toplam oylar arasından ki laik partilerin en büyüğünün [ANAP ve DYP'nin her birinin] aldığı oy oranı ise ancak %18'i aşkındı. Bu yüzden yer yerinden oynadı ve o netîce, Batı'nın tehlike çanlarını çalmasına sebeb oldu. Necmettin Erbakan, [ilkin] kendi başbakanlığında olan bir koalisyon hükûmeti kurdu[/kurmak zorunda kaldı] ki onun da ömrü bir yıl dahî sürmedi. Üstelik kendisi bütün baskılara [olumlu] karşılık vermesine ve onun döneminde, ~~İsraille imzalanan askerî işbirliği antlaşması~~ gibi vs. korkunç tavîzler verilmesine rağmen... Yine de bütün bunlar netîceyi değiştirmek noktasında bir işe yaramadı ki Laikler siyâsî bir [askerî!] darbeyi organize etmeyi başardılar. [Bizzât] Erbakan'a ve Refah Partisi'ne karşı yapılan, ayrıca düzmece suçlamalarla yol alan bu darbe sonrasında Erbakan hakkında verilen hüküm, iktidârdan uzaklaştırılması, Refah Partisi için de feshedilip kapatılmasıydı. Yine aralarında Erbakan'ın da olduğu Parti'nin önde gelen isimleri, öncüleri hakkında siyâset yasağı getirilmesi, siyâsî çalışmalardan menedilmeleriydi. Ondan sonra İslâmcılar, [bu yolda] yeniden yola koyuldular; Refah Partisi'nden arta kalanlar "Fazilet Partisi" adında yeni bir parti kurdular. Bu Parti, üçüncü bir kez daha seçimlere girdi, ama bir azınlığa dönüşmekten öteye gidemedi. Ayrıca üçüncü bir kez yine baskılara ve yasaklara marûz kaldı. Ta ki Erbakan'ın ~~yardımcılarından~~ [parti içi adamlardan biri] olan [ve henüz o hayâtta iken kendisinden ayrılan] Recep Tayyip Erdoğan [gelip] "~~İslâmî~~ - Laik" birtakım temeller üzerinde duran "Adalet ve Kalkınma Partisi"ni

kuruncaya, üçüncü bir kez seçimlere girinceye ve 2002 yılında en büyük çoğunluğa ulaşıp oyların %~~36~~ [34'ünü] alıncaya, Meclis'teki çoğunluğu da oluşturuncaya kadar. Nitekim ondan sonra bu Parti, hükûmeti teşkîl etme imkânına erdi; laik olduğunu da sabah-akşam ilâna devâm etti-ediyor. Bölge üzerinde iyice kök salan Amerika'nın politikaları karşısında da bir medd ü cezr/al gülüm-ver gülüm hâli içine girdi-giriyor ki Türkiye'nin "**Laikoslamist**" hükûmeti, kendi kimliğinin kökleri ile İslâmî kamuoyunun talebleri ile dışardan gelen Amerikan baskıları ile içerden gelen askerlerin tehdîdleri ile laiklerin baskısı arasında bir denge kurmaya çalışıyor.

● Cezâyir'deki İslâmcıların Demokrasiyle İlgili Tecrübesi:

Cezâyir Başkanı eş-Şâzeli Bin Cedîd, 1989 yılında, meşhûr "Ekmek Gösterileri" sonrasında siyâsete ilişkin bir reform ilânında bulundu ve bunun ilk önceliklerinden birini de tek parti politikasını ilgâ ve çok partili hayâta geçiş özgürlüğü kıldı. Bunun üzerine çeşitli akımlardan olan İslâmcılar alelacel harekete geçti ve "el-Cebhetu'l-İslâmiyye Li'l-İnkâz/İslâmî Kurtuluş Cebhesi" adıyla bilinen yapıyı kurdular. Bu yapı aşağı yukarı bütün İslâmî kesimleri içine alıyordu. Beri tarafta Müslüman Kardeşler hareketinden olan iki topluluk bağımsız bir sıfatla çalışmak üzere bu yapının dışında kaldılar ki bunlar, [Müslüman Kardeşler'in uluslararası kolu] "Cemâat-i İhvân", diğeri ise yerel [kolu] "İslâmî Nahza" cemâatiydi. Öte yandan iktidâr*ın* partisi "Cebhetu't-Tahrîr el-Vatanî", o güne dek ve bağımsızlıktan bu yana ülkedeki asıl ve en büyük güçtü. el-İnkâz Cebhesi, Belediye seçimlerinde %85'i aşkın bir oy oranıyla belediye meclislerini silip süpürdü ve kendi kitleleri, kezâ 3,5 milyon seçmeni aşan kendi halk tabanıyla temâsı üzerinden meclis seçimlerine güçlü bir şekilde girme ve 1990 yılı sonlarında ilk seçim turunu ezici çoğunluğu elde ederek kazanma imkânına erişti ki bu hâl, 1991 yılı başında yapılacak olan ikinci turu da ezici bir zaferle kazanacağını gösteriyor, bunu kesin kılıyordu. Bu da bir sonraki adımda hükûmeti bağımsız bir şekilde/ve tek başına kurabileceği anlamına geliyordu. Cebhe'nin iki lideri "Abbâs Medenî ile Ali Belhâc", Şerîat ile hükmedecek İslâmî bir hükûmet kurma azminde olduklarını ilân ettiler... Umûmen Batı, husûsen Fransa [tehlike çanlarını çalarak] derhâl harekete geçti. Fransa Başkanı Mitterrand, İslâmcıların iktidâra ulaşmasının önünü kesmek için gerekirse askerî müdâhaleye hazır oldukları tehdîdini savurdu. Ondan sonra Batı 1991 yılı başında âcil bir askerî darbe tertîb etti. Bu darbe İslâmî Cebhe'yi etkisiz hâle getirdi. Önderleri zindânlara atıldı ve onbinlerce destekçisi de tutuklanıp çöl hapishânelerine taşındı. Bu durum da geniş çaplı bir cihâd hareketinin patlak vermesine, pek çok tarafın çatışma hattına girmesine, yaşanan çatışmaların şiddet eylemlerine ve kanlı bir iç savaşa dönüşmesine, şu günümüze [2004] kadarki kurbanlarının ~~150~~ [250] bin [maktûl+250 bin kayıp] insâna ulaşmasına sebeb oldu.

Bugünlerde Batılı liderler, çeşitli açıklamaları meyânında tek bir ilkeyi ilân ediyor: "<u>Arab ve İslâm âleminde demokrasiyi uygulamak istiyoruz, ama hem İslâmcılar hem de radikaller olmaksızın</u>!" Bu tez, 11 Eylül sonrasında onların dilinde şu gibi bir söze dönüştü: "<u>Her İslâmcı aşırı bir radikaldir ve ortada ılımlılar diye bir şey yoktur</u>." Bu

anûd ve zorba hâlle ilgili şartlar daha fazla arttı, öyle ki ortaya, yaşanan gerçeklik ve gerçek anlamı itibâriyle: "Vekâlet Usûlü Demokrasi ve Anayasal Hayât" diye bir şey çıktı. Birtakım İslâmcılar ise hâlâ daha -sunulabilecek olanı sunmak için- bunu tek yol, tek alan olarak görüyorlar.

(Bkz: "Nedvetu Roma fî Zilâl-i Salîbi'l-Vatikan / *Vatikan Haçı Gölgesinde Roma Celsesi*", — "Şehâdetî Ale'l-Cihâd fi'l-Cezâir 1989-1996 / *Cezâyir'deki Cihâda İlişkin Tanıklığım 1989-1996*"; Müellif'in eserleri.)

İslâmcıların Demokrasiyle İlgili Pratik Deneyimlerinden İstifâde Olunan Hulâsa:

1. Müslüman halklar, bozulma ve çürüme görünümlerine, aynı şekilde rejimlerin -Müslümanların hayâtından dînî değerleri uzaklaştırmak ve bunları yok etmek için- ya dayattığı ya da yollarını kolaylaştırdığı türlü türlü fısk u fücûr hâllerine rağmen gerçek bir İslâmî Uyanış yaşamaktadır. Yaşanan o tecrübeler de, İslâmcıların, Arab veya başka herhangi bir İslâm ülkesinde gerçek demokratik seçimlere girdiğinde mutlaka çoğunluğu kazandığını/kazanacağını isbât etmiştir.

2. Hem Batı hem de onun Arab ve İslâm ülkelerindeki yönetici vekilleri, bu yola katılımları noktasında İslamcıların önüne engeller ve kırmızı çizgiler koymada, kezâ Üç Erk içinde etkin bloklar oluşturmasınlar diye oraya ulaşmalarının önüne geçme konusunda yasaklar getirmekte kesin karârlı olduklarını isbât etmiştir. Aynı şekilde sâbitlik kazanan diğer bir husûs, tüm o engellerin, İslâmcıların rolünün küçültülmesi ve varlık alanlarının daraltılmasına kâfî gelmemesi hâlinde onların, ya siyâsî ya da askerî darbeler veya türlü türlü entrikalar yoluna başvurmaya ve ne pahasına olursa olsun onların önünü kesmeye hazır olduğudur. Nitekim İslâmcılarla iktidâr arasına, Cezâyir'de, iktidâra ulaşmalarına az zamanın kaldığı bir dönemde böyle girdiler ve Türkiye'de onları, iktidâra ulaşmalarından kısa bir süre sonra böyle alaşağı ettiler. Geri kalan diğer deneyimlerde onların çabalarını boşa çıkarma başarısına da yine bu şekilde erdiler.

3. "Demokrat İslâmcılar"ın çoğu, ardı-ardına tavîzler vermeye hâzır olduklarını isbât etmiştir. [Üstelik] ne şerî bakımdan, ne akıl-mantık açısından ve ne de -rejimin despotluğu ve entrikaları karşısında- makûl bir siyâsî haysiyyet itibâriyle herhangi bir sınır ve ölçü tanımaksızın... [Peki neyin mukâbilinde?] İşbu "aşağılık demokrasi saçmalığı" yoluyla uygulanabilecek olanı uygulayabilmek mukâbilinde..!

4. Demokrat İslâmcılardan pek çok kişi, rejimin/veya yönetimin bir parçası hâline gelmeye müheyyâ olduğunu isbât etmiştir. Ya o rejimin Yürütme birimine eklenerek ya da bir bakanlık görevini teslîm almak sûretiyle onun yönetim biriminin bir parçası hâline gelerek ki bunun, Dîn'in açık hükmüne ters düştüğü ve bunun üzerine -ne bir delîlin kendisine cevâz vereceği ve ne de hakkında bir burhânın ikâme edilebileceği türden- nelerin terettüb ettiği gerçeğinden sarfınazar ederek [böyle yapmaktadırlar.]

5. "Demokrat İslâmcılar"dan pek çok kişi, artık hem kendisinin hem de onun üçlü erkinin veya bunlardan [herhangi] birinin bir parçası hâline geldikleri hükûmetlerinin

yanında yer alarak ve "Davet'in Maslahatı" söylemini dillerine dolayarak mücâhid akımın ve -[zorba] yöneticilere ve onların sömürgeci [efendileri ile yerli] avenelerine karşı direniş gösteren- bu Ümmet içindeki seçkin direnişçilerin karşısında durmaya ve onlara karşı savaşmaya hâzır olduğunu isbât etmiştir. Hattâ bunların niceleri nice utanç verici noktalara kadar gitmiştir ki o örneklere -bu eser için seçmiş olduğumuz yönteme bağlı kalmak adına- burada yer vermekten sarfınazar ediyoruz.

6. İşin hakîkati/meselenin özü, daha önce de ulaşmış olduğum hâliyle ve 1990[-91] yazında Peşaver'de, en-Nûr Merkezi'nde ve Arab mücâhidlerden müteşekkil bir topluluk içinde, "**Yeni Dünya Düzeni'nin Siyâsî Denklemi**" başlığıyla verdiğim bir seminerimde de belirttiğim gibi şudur: Demokrat İslâmcılar, Yeni Dünya Düzeni'nin kuvvetlerinin bir parçası olmaya ve -yaptıklarının farkında olarak veya olmayarak, bilerek veya bilmeyerek- onun plan-projeleri doğrultusunda harekete koyulmaya -işbu tehlikeli demokrasi ağının içine dalmaları sebebiyle- hâzır bir hâle geldiğini isbât etmiştir.

Hâtime faslında ve burada, Siyâset-i Şer'iyye'nin, İslâmcılar tarafından tutulan o demokrasi yolu konusuyla alâkalı birtakım yol işâretlerine değinmemiz yerinde olur ki bunlar bizim de bu konuyla ilgili bakış açımızın hulâsasını teşkîl etmektedir:

İslâmî Şer'î Siyâset'in Mîzânı'nda İslâmcıların Demokrasi Yolu:

Özet bir şekilde ve geçen bütün o açıklamaların aydınlığında şunu diyebiliriz ki, **Demokrasi**, bir felsefe ve bir düşünsel inanışlar bütünü olmak sıfatıyla, aynı şekilde kendi detaylarına ve kendi yasalarına sâhib bir yönetim düzeni olmak vasfıyla İslâm inancına tamâmen terstir ve onunla küllî bir şekilde çelişmektedir. Ayrıca ve daha önce de açıklandığı gibi **Ulûhiyyet Tevhîdi** inancının özü ve cevheriyle de çok açık bir şekilde çatışmaktadır. Çünkü **İslâm Akîdesi**, **teşrî**'/yani kânûn koyma ve bir şeyi helâl ve/ya harâm, mubâh ve/ya yasak kılma hakkını [yalnızca] Allah Teâlâ'ya tanır. Yine kendisine itâatin dünyada ve âhiretde sevâbı, ona muhâlefetin ise aynı şekilde hem dünyada hem de âhiretde cezâ ile ikâbı gerektirdiği bağlayıcı ve etkin **hüküm hakkı**nı da sadece Ona tanır. ...

...Beri tarafta Demokrasi ise bu hakkı benibeşere [/yani beşer cinsi mahlûklara] tanıdığını çok açık bir şekilde belirtir ve onların hükümlerini, çoğunluğun irâdesi gereğince, mutlaka uy*g*ul*an*ması gereken etkin hükümler kılar ve [bunu] böyle görür. Çoğunluğun irâdesi ise az yukarda da açıkladığımız gibi hem halkın irâdesi hem de Ulus'un mutlak egemenlik hakkını[n bir] uygulaması demektir; yani bunları ifâde ve temsîl eder. Ayrıca bu [hak veya o irâde, onların nazarında] ister Allah'ın şerîatına muvâfık olsun ister muhâlif farketmez. **Dolayısıyla ve böyle bir zâviyeden/veya bu gibi bir bakış açısıyla**, **demokrasi*nin ilkeleri***, **ya Allah'a karşı bir küfürdür veya Ona şirk koşmaktır**. Onun harâmlığına ve İslâm Dîni ile çelişip-çatışmasına esâs teşkîl eden nokta bu olduğu gibi onun, Tevhîd inancıyla çelişip-çatışan diğer bütün yönlerinin de bilahare kendisinden dallanıp budaklandığı nokta yine budur.

Demokrasinin İslâm Dîni ile çelişip-çatışan diğer bazı yönlerine gelince:

1. Demokrasi, her vatandaşa, inanç ve düşünce özgürlüğü [ve böyle bir hak] **tanır** ki öyle bir vatandaşın istediği şeye inanma ve istediği şeyi inkâr etme, ayrıca kendi kişisel görüşlerine ve keyfine göre inanç ve kanâatini değiştirme hakkı vardır.

Bu [durum] ise Allah'ın Şerîatı'ndaki hürriyyet/özgürlük mefhûmuna tamâmen terstir. Nitekim İslâm Dînine göre insân [yani Müslüman], Allah'a karşı küfür ve Ona şirk koşma konusunda özgür değildir ki, [İslâm'a girdikten sonra ondan] irtidâd eden bir Müslüman'ın Allah'ın Şerîatı'na göre hükmü öldürülmektir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet edilen sahîh bir hadîsde de geçtiği gibi ki O: **«Kim dînini değiştirirse onu öldürün!»** buyurmuştur. Ayrıca Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ile Kendisinden sonra Onun Râşid Halîfeleri, Arablardan ya İslâm ya da kılıç hâricinde bir şey kabûl etmemiştir [yani onlara, ya Müslüman olursunuz ya da sizinle savaşırız demişlerdir]. Aynı şekilde Allah Teâlâ, Peygamberine ve Müminlere Ehl-i Kitâb'a karşı, onlar kendi elleriyle ve küçük düşürülmüş/aşağılanmış/bastırılmış bir hâlde cizye verinceye kadar savaşmalarını ve onları "ya İslâm'a girmek ya cizye vermek ya da savaş" arasında üç şeyden birini tercîhle karşı karşıya bırakmalarını emir buyurmuştur:

قَٰتِلُواْ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَلَا بِٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ ٱلۡحَقِّ مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ حَتَّىٰ يُعۡطُواْ ٱلۡجِزۡيَةَ عَن يَدٖ وَهُمۡ صَٰغِرُونَ ٢٩ ﴿سورة التوبة﴾

«O kendilerine kitâb verilenlerden olup da ne Allah'a ne de Âhiret Günü'ne îmân eden, Allah'ın ve Resûlü'nün harâm kıldığını harâm tanımayan ve hak Dîni de dîn edinmeyen [Ehl-i Kitâb] kimselere karşı, ta ki onlar [bizzât] elden ve zelîl düş(ürül)müş bir hâlde cizye verinceye kadar savaşın.» (9/et-Tevbe, 29)

قُل لِّلۡمُخَلَّفِينَ مِنَ ٱلۡأَعۡرَابِ سَتُدۡعَوۡنَ إِلَىٰ قَوۡمٍ أُوْلِي بَأۡسٖ شَدِيدٖ تُقَٰتِلُونَهُمۡ أَوۡ يُسۡلِمُونَۖ فَإِن تُطِيعُواْ يُؤۡتِكُمُ ٱللَّهُ أَجۡرًا حَسَنٗاۖ وَإِن تَتَوَلَّوۡاْ كَمَا تَوَلَّيۡتُم مِّن قَبۡلُ يُعَذِّبۡكُمۡ عَذَابًا أَلِيمٗا ﴿سورة الفتح﴾

«A'râbîlerden [olup da seferden] geri [duran, bu yüzden de geri] bırakılmış olan o kimselere de ki: Sizler [pek yakında] şiddetli savaş ehli/güçlü-kuvvetli bir kavme [karşı savaşmak üzere] çağırılacaksınız, [ya] onlara karşı [emrolunduğunuz gibi sonuna kadar] muhârebe edeceksiniz yahut [onlar, müslüman olmak sûretiyle] teslîmiyyet gösterecekler. Eğer [emre] itâat ederseniz [bu takdîrde] Allah, size [pek] güzel bir ecir verir; [yok] eğer bundan önce de yüz çevirip-geri durduğunuz gibi yüz çevirip-geri durursanız [o takdîrde Allah] size [pek] elîm bir azâb ile azâb eder.» (48/el-Feth, 16)

Bu konuyla ilgili uzun uzadıya açıklamalara dalma makâmı burası değil ki zâten Kur'ân ve Sünnet nasslarında, keza Siyer ve ilk dönem İslâm tarihinde bununla ilgili delîller ve örnekler pek çoktur.

2. Demokrasi, kişiye -ifâde araçlarının tamâmı üzerinden, yazı, konuşma, işâret, basın veya başka herhangi bir yolla- istediği her şey hakkında, dilediği şekilde ve dilediği zaman konuşma hakkı, böyle bir ifâde özgürlüğü tanır!

Beri tarafta İslâm Şerîatı, ifâde hakkını/veya ifâde özgürlüğünü, bütün bir titizlik, itinâ ve dikkatle, kezâ geniş bir tafsîlatlandırma yoluyla belli bir nizâm-intizâm altına alır. Buna göre [-meselâ-] bir insânın, küfrünü açığa vurma hakkı yoktur. Yine böyle birinin, ister Müslüman ister Zimmî bir kimse olsun, İslâm Dîni'ne, onun şiârlarına ve mukaddesatına karşı düşmanlığını açığa vurma hakkı yoktur. Bu konuyla ilgili tafsîlat ise gerçekten de çok fazladır. Örneğin İslâm Devleti'nde, Müslüman bir kişi, İslâm'ın şiârlarıyla istihzâ ettiği zaman [yerine göre Dîn'den çıkan] bir mürted olur; bundan dolayı [duruma göre] ya tevbe ettirilir ya da katledilir. Kezâ Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e küfreden biri, tevbe etmesi istenmeksizin/bila istitâbe katledilir. Bunu yapan eğer bir Zımmî ise onun da zimmet akdi bozulur ve o da aynı şekilde katlolunur. İslâm, İslâm Devleti'nde, onların "İslâmcı(!)" diye tesmiye ettiği gürûhtan olan birtakım zındık davetcilerin -İslâm'da siyâsî özgürlükler yollu birtakım gerekçeler altında- iddiâ ettiği gibi küfrün kendi gazetelerinin ve kendi davetcilerinin olmasını mubâh görmez/böyle bir şeye izin ve geçit vermez.

[Yine İslâm Devleti'nde,] [*helâl-harâm nedir bilmeyen ve her şeyi mubâh gören*] *ibâhîlerin*, açık-saçık ve kahpelik ile çıplaklık yayan gazetelerinin olması; Televizyon kanallarının ve basın-yayın araçlarının, şarkı-türküyü, çalgı-çengiyi, hayâsızlık ve arsızlığı, kadın-erkek iç-içeliği/karma hâlini, defile gösterilerini ve.. ve.. ve benzeri şeyleri yayıp durması da mümkün değildir.

Hâsılı İslâm'da ifâde özgürlüğü, Allah'ın helâl veya harâm kıldığı şeylerin sınırları dâhilinde koruma altına alınmıştır. Küçük-büyük her şeyin İslâm Devleti'nde [belli bir çerçeve dâhilinde] koruma altına alınması gibi...

Demokrasinin sunduğu/tanıdığı şey ile İslâm'ın kendisine izin verdiği/müsâmaha gösterdiği şey arasındaki çelişki yönü, bu özet güzergâhında etrâflıca ele alınacak bir konu değildir; ama her hâlükârda bu mesele, burada açıklama gerektirmeyecek derecede açıktır.

3. Demokrasi, en temel ilkelerinden biri olarak benibeşer arasında, ırk veya cinsiyet veya renk veya dîn veya ilim veyahut başka herhangi bir farkı nazar-ı dikkate almaksızın "mutlak eşitlik" ilkesine dayanır.

Ama İslâm'ın nazarında eşitlik mefhûmu, *Dîn'de fazîlet*/Dîn tarafından çerçevesi belirlenmiş üstünlük *esâsı*, sonra takvâ ve ilim, kezâ Allah'ın, haklar-sorumluluklar bakımından kadınlar karşısında erkeklere mahsûs kıldığı özellikler ve sâir şeyler üzerinde durur.

Demokrasi ise makâmlık için adaylık-seçilme yahut bunları oylama veya insânlar arasında başka herhangi bir yasama konusunda oylama yapma haklarını, kâfir ile Müslüman, Mümin ile münkir-mülhid, berr ile fâcir/iyi ile kötü, ahlâklı ile ahlâksız, âlim ile câhil/ehil ile na-ehil, erkek ile kadın, adâleti/ve şâhidliği makbûl kişi ile sâkıt/

gayr-ı makbûl kimse, ilh... arasında eşit görür, eşit kılar. Ama İslâm'ın [bu konuyla ilgili tamâmen] farklı bir bakış açısı vardır ki Hak Teâlâ şöyle buyurmuştur:

أَفَنَجْعَلُ ٱلْمُسْلِمِينَ كَٱلْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾ ﴿سورة القلم﴾

«Biz [hiç] müslümanları mücrimler gibi kılar [onlarla bir tutar] mıyız?» «Size ne oluyor? Ne biçim hüküm veriyorsunuz?» (68/el-Kalem, 35-36)

...قُلْ هَلْ يَسْتَوِى ٱلَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۗ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿٩﴾ ﴿سورة الزمر﴾

«...De ki: "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?" Ancak akl[-ı selîm] sâhibleri [bunları hakkıyla] düşünüp-öğüt alır.» (39/ez-Zümer, 9)

...وَلَيْسَ ٱلذَّكَرُ كَٱلْأُنثَىٰ ...﴿٣٦﴾ ﴿سورة آل عمران﴾

«...Halbuki erkek, dişi gibi değildir...» (3/Âl-i İmrân, 36)

ٱلرِّجَالُ قَوَّٰمُونَ عَلَى ٱلنِّسَآءِ بِمَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَبِمَآ أَنفَقُوا۟ مِنْ أَمْوَٰلِهِمْ ۚ
فَٱلصَّٰلِحَٰتُ قَٰنِتَٰتٌ حَٰفِظَٰتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ ٱللَّهُ ۚ ... ﴿٣٤﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Erkekler kadınlar üzerinde hâkim dururlar. O sebeble ki Allah onlardan kimini kiminden üstün kılmıştır; bir de [erkekler] mâllarından [onlar için] infâk etmektedirler. [Onun için] İyi kadınlar itâatkâr olanlardır; Allah [onları] nasıl koruduysa onlar da öylece gaybı/göze görünmeyeni koruyanlardır...» (4/en-Nisâ, 34)

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ise şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: **«Kim dînini değiştirirse onu öldürün!»** Yine şöyle buyurmuştur: **«İşlerini/yönetimlerini bir kadına teslîm eden [hiç] bir kavim iflâh olmamıştır [/olmaz]!»**

Şerîat nassları, İmâmet'i -Müslümanların üzerinde herhangi bir İmâmet/yönetim şeklini/şu veya bu şekilde yöneticiliği ve idâreciliği- bir *kâfir*e veya bir *mürted*e, hattâ -daha yolun en başında- Müslümanlardan olan *bidat ehli bir zâlime* dahî tanımaz, buna cevâz vermez, bunu mubâh görmez. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Ve hatırlayın o zaman ki Rabbi, İbrâhîm'i birtakım kelimelerle [emirleriyle] imtihân edib de O bunları tamâmen yerine getirince [Allah]: "Seni insânlara imâm kılacağım" buyurmuş, [İbrâhîm], "Zürriyyetimden de" demişti. [Allah]: "Benim ahdime zâlimler nâil olamaz" buyurmuştu.» (2/el-Bakara, 124)

Aynı şekilde onun imâmeti, kendisine bir küfür ve riddet hâli ârız olduğunda icmâ yoluyla butlâna uğrar. Yerine göre *fısk* ve *zulüm* de -âlimler arasındaki ihtilâfa göre- yine bu kapsamdadır [ki onun imâmetini geçersiz kılar].

Beri taraftan Şerîat, kâfir bir zımmînin dînî ve şahsî haklarını korumayı tekeffül eder. Ahdini bozacak bir düşmanlık ortaya koymadıkça onun cânına, mâlına, ırzına ve zimmetine kasdedilmesinin önüne geçer.

Ama Şerîat, devlet işlerinin hiçbirinde bir kâfirin kullanılmasına-çalıştırılmasına cevâz vermediği gibi onun bir Müslüman üzerinde üstünlük sâhibi olacağı herhangi bir mevkide bulunmasına da izin-geçit vermez. Hak Teâlâ şöyle buyurmuştur:

... وَلَن يَجۡعَلَ ٱللَّهُ لِلۡكَٰفِرِينَ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤١﴾ ﴿سورة النساء﴾

«...Allah, kâfirler için müminler üzerinde asla bir yol kılmaz.» (4/en-Nisâ, 141)

Daha ötesi Şerîat, masiyeti[ni] açığa vuran *fâsık* bir müslümanı dahî *adâlet*inden tecrîd eder ve *şâhidlik* hakkını bile ondan çekip alır.

İslâm'da devletin idâresi, Ehlu'l-Hall ve'l-Akd kimselere âitdir ve bunlar âlimlerden ve Mümin-Müslüman emîrlerden oluşan Ûlu'l-Emr/yetki sâhibi kişilerdir. Ayrıca bu konuda ne bir kâfirin, ne de Müslümanlardan fısk u fücûrunu açığa vuran herhangi bir kimsenin hakkı vardır. Nitekim Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in: **«Sizden ûlu'l-ahlâm ve'n-nuhâ[1] olanlar bana yakın dursun»** buyurduğu rivâyet edilmiştir. Binâenaleyh [bu tür] yetkiler ve sorumluluklar, bırakın kâfiri, bırakın *gayr-ı udûl* fâsık müslümanları, avâm-ı müslimînden olan kimselerin bile işi değildir.

Hz. Ömer radıyallahu anhu, Ensâr ve Muhâcirlerden Sahâbe'nin ileri gelenlerinin aleyhissalâtu vesselâm Efendimiz'in halîfesinin kim olacağı konusunu istişâre ettiği bir zamanda, kabîlelerden ve bedevîlerden kimi insânların, Benî Sâ'ide *sakîfesinin* [yani *gölgeliğinin*] kapısında toplandığını gördüğü zaman onların karşısına çıkar ve onlara niçin toplandıklarını, onları oraya neyin getirdiğini sorar. Onlar, bu işe, [yani] aleyhissalâtu vesselâm Efendimiz'den sonra Velâyet'in/Hilâfet'in kimin olacağı işine [karışmak ve bu karâra] katılmak üzere geldiklerini söylediğinde onlara şöyle der: "Zenâat mahalli olan kendi zenâatine, iş sâhibi olan da kendi işine [geri] dönsün. Bu iş[i bir karâra bağlama yetkisi ise] ancak Medîne Ehli'nden olan Ensâr ile Muhâcirlerindir ve insânlar bundan sonra onlara tâbidir."

Bunlar, eşitlik mefhûmu konusunda İslâm ile demokrasi arasında çelişip-çatışan yönlerin [sadece] bazılarıdır.

4. Demokrasi, Ulus'un parlamentodaki vekîllerine ifâde özgürlüğü ve kendi görüşlerini dile getirme konusunda fazladan bir koruma/dokunulmazlık hakkı tanır; ortaya koydukları görüşler dolayısıyla kovuşturma altına alınmaktan ve muhâkeme olunmaktan kendilerini muâf kılar.

Bu, demokratik devlet anayasalarının çoğunun, hattâ Müslümanların ülkelerinde demokrasi iddiasıyla arz-ı endâm eden barbar diktatörlüklerin anayasalarının bile kayda geçirdiği bir şeydir.

İşte bu noktadan olmak üzere her mülhid-dînsizin, her laik'in ve her haç-perest'in ve dahî her mürted-kâfirin, Parlamento'da bir vekîl olduktan kelli, istediği her herzeyi diline dolama, istediği her şey hakkında yasamaya konulsun deme, istediği her şeyi inkâr etme, istediği her şeyin kutsallığını gütme ve istediği her şeyi kendi indî-keyfî görüşüyle harâm veya helâl olarak görme hakkı vardır. Böyle bir durumda, Şerîat'ı inkârın ve onunla -ya doğrudan ya da dolaylı bir şekilde- istihzânın var olduğu, yine Dîn'in değerleriyle ve onun mukaddesatıyla dalga geçmek vs. şeyler şöyle dursun

[1] [Düz anlamı, "yetişkinleriniz ve akıl sâhibleriniz [safta bana yakın dursun]" olmakla birlikte ehl-i ilim, ehl-i hibre, ehl-i vakâr, ehl-i takvâ, yaşlı-başlı-güngörmüş kimselere bir işâretdir. Mtrcm.]

bir de Allah'ın harâm kıldığını helâl ve helâl kıldığını da harâm kılmaya bir çağrının bulunduğu [gerçeği] ise son derece açık bir husûsdur.

Peki, Parlamento'da vekîl bir Müslüman'ın bu türden Meclis'lerde oturması nasıl mümkün olabilir ki Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي ٱلْكِتَٰبِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُواْ مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُواْ فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِۦٓ إِنَّكُمْ إِذًا مِّثْلُهُمْ إِنَّ ٱللَّهَ جَامِعُ ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْكَٰفِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Allah size Kitâb[ı Kur'ân]'da, "Allah'ın âyetlerinin inkâr edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman, başka bir söze geçmedikleri müddetce, onlarla oturmayın, aksi hâlde siz de onlar gibi olursunuz" diye hüküm indirmiştir. Şübhesiz Allah, münâfıkların ve kâfirlerin hepsini cehennemde toplayacaktır.» (4/en-Nisâ, 140)

Lâ ilâhe illallah..! Evvel*înden ve* âhir*înden olan* herkesi, oldu ve olacak her şeyi ilmiyle ihâta eden/ve ezelden ebede her şeyi hakkıyla bilen Rabbimiz ne yücedir!

5. Demokrasinin ilkeleri ve ondan kaynaklanan anayasal [hukûk] anlayış[ı], [herhangi bir] yasamanın, meşrûiyyetini, [onu] destekleyici [bir] çoğunluğun ve [ona] muhâlefet gösteren [bir] azınlığın varlığından aldığını belirtir. Yine herhangi bir yasanın, [onunla ilgili] muhâlefet hakkı [sözkonusu] olmaksızın anayasal [geçerliğinin] olmayacağını belirtir...

İşte [bir] Yasama'nın, demokratik değerini kazandığı nokta da burasıdır. Çünkü muhâlefet hakkı engellenecek olsa, bu durumda o, bir diktatörlük yasaması ve bir dayatma olur. Buna binâen de anayasal bir vasıf kazanmayı haketmez. Çünkü bu [demokratik] felsefeye/[anayasal] anlayışa göre "Egemenliğin ve Yüceliğin Sâhibi" olan Ulus'un bireyleri, [o konudaki] muhâlefet haklarını kullanamamıştır.

Binâenaleyh Yasama, bir destekten ve bir de muhâlefetten kaynaklanmış olur. Yani bu, o yasamaya, destek verenlerin kendi destekleri ve muhâlefet edenlerin de kendi muhâlefetleri ile katılmış olduğu anlamına gelir ki, destekleyenlerin çoğunluğu muhâlefet edenlerin azınlığına baskın gelince yasama, onaylanma ve meşrûiyyetini -muhâlif azınlığın varlığı eşliğinde- kazanma yoluna girmiş olur.

Dolayısıyla muhâlif, yasamayı oluşturmada müeyyidin ortağıdır. Nitekim geberip giden Mısır Meclis Başkanı "Rifat el-Mahcûb"un, Müslüman Kardeşler'in Meclis'teki temsîlcilerinden birine söylediği de buydu ki o temsîlci, yasamalardan birine itirâzen [ayağa kalkıp] hem kendisinin hem de partisinin Allah'ın Şerîatı'na muhâlif olan bu yasamayla bir alâkalarının olmadığını haykırdığında Meclis Başkanı bu kuralı onun yüzüne bir tokat gibi indirmiş ve ona, bu muhâlefetiyle, o yasamaya ortak olduğunu bildirmişti. [Ne diyelim..!] Allah, [a bu] *Mahcûb* gibilerle konuşulması gereken dili bilen ve onun beynini yere serip onunla hayât arasına bir *hicâb* çekenlere rahmet etsin! O, Allah'ın hükmünün önüne bir *hicâb* çekmeye cüret edendi ki mücâhidler de [onunla hayât arasına bir *hicâb* çekti ve] Mısır'da onu gebertti. Velhâsıl İslamcılar,

Allah'ın Şerîatı'na muhâlif şeyleri -velev o şeylere muhâlif olsalar bile- onaylamakla ilgili rollerine bir nazar atfetsinler..!

6. Bu nokta, demokratik kurum-kuruluşlara ve en başta da Parlamentoya katılmakla alâkalı harâmlık görünümlerinin en büyüğüdür. Çünkü demokrasi, demokratik kurum-kuruluşlardaki, en başta da Parlamentodaki bütün üyelerin herhangi bir yasama veya kânûn veya oylamaya sunulmuş bir karâr [tasarısı] karşısında *destek veya muhâlefet özgürlüğü ilkesi*ne bağlı kalması gerektiğini belirtir/ve onlara bu ilkeye bağlı kalma zorunluluğu getirir. Ammâ velâkin:

Bu **"Ammâ velâkin"**in altına istediğiniz türden kırmızı çizgiler koyabilirsiniz:

[Sözkonusu o] **Herkes, daha en başta, alınan herhangi bir karârın anayasal geçerlik veya meşrûiyyet/yasallık ilkesini ve oylama sonrası çoğunluk [oylar] ile kabûl edildiğinde de onun bir yasama kutsallığı kazanacağını, kezâ doğru, yasal(helâl) ve mutlaka uyulması-uygulanması gerekli bir vasıfla hem Ulus'un hem de Ulus'un -Devlet'in başından başlamak** (teoride)**, arada destekleyenleri ve muhâlefet gösterenleri ile bizzât Parlamento üyelerine uğrayıp Ulus'un en küçük bireyiyle son bulmak** (pratikte) **üzere- bütün bireyleri üzerinde bağlayıcılık taşıdığını kabûl [ve herkes bu ilkeyi daha yolun en başında ikrâr] eder.**

Faraza diyelim ki, faizi veya başka herhangi bir açık harâmı yasallaştırmak veya -meselâ- ya yasak (harâm) olan yahut da hıyânet vasfı taşıyan politikalarla ilgili bir kânûn tasarısını oylamaya sunmak sözkonusu oldu. Nitekim bu örnek[ler] Arab ve İslâm âlemi ülkelerinin bütün parlamentolarında çok defa tekerrür eden ve pek tabîî ki "Demokrat İslâmcılar"ın da bunun karşısında muhâlefet tavrı takındığı bir hâldir. Diyelim ki bu yapıldı ve sözkonusu bütün o yasak(harâm) yasamalar-yönetmelikler, -laiklerin çoğunluğu teşkîl ediyor olması ve bugüne kadarki gerçekliğin de her dâim bunu gösteriyor olması gerçeği de gözönünde bulundurularak- çoğunluğun oylarıyla [anayasal çerçevede] bir yasallık kazandı. İşte tâm bu noktada yasama -daha önce de dediğimiz gibi- ona destek veren çoğunluktan ve muhâlefet gösteren azınlıktan [aldığı güçle] anayasal vasfını kazanmış olur. İslâmcılar(!) ise demokrasi oyununun kuralları gereği daha yolun en başında ikrâr ettikleri ve daha peşinen o hâl üzere oldukları gibi Ümmet'in/Ulus'un bu yasamaya bağlı kalması, buna rızâ göstermesi, Ümmet/Ulus içinde ona bir yürürlük kazandırarak kendisiyle iş tutulması ve -Allah'ın indirdiğine muhâlif olarak- onunla hükmolunması gerektiğini kabûl etmiş oldular/ve peşinen de etmişlerdi.

Peki o, kendilerine "İslâmcı" diyenler bunu mubâh görme hakkını nereden alıyor! Mesele iyice anlaşılsın ve olabildiğince açığa çıksın diye başka bir örnek vermeye çalışacağız. Bir darbe etkisi yapsın diye de "pek çirkin" bir örnek sunacağız!

Diyelim ki bir grup erkek, her biri diğerinin karısıyla zinâ etmeyi ve bunu yasal kılan yahut Ulus'u da bağlayıcı bir yasaya dönüştürmeyi -demokratik bir şekilde- oylamak üzere bir araya geldi..!! Yine diyelim ki bunların arasında "iyiler" de vardı "kötüler" de... Bunlar kendi aralarında oylama, seçim ve ifâde özgürlüğü üzerinde

bir ittifâk yapıp anlaştılar. Ama herkesin, eğer oylamanın netîcesi çoğunluğun olursa o şeyi yapmaya, yok eğer muhâlefet çoğunluğu elde ederse onu yasaklamaya bağlı kalması gereğini de şart koştular.

Acaba [kursağında] şeref taşıyan bir kişinin böyle bir meclisde yer almasına ne demeli/onun hükmünü nasıl görmeli; üstelik o meclisde hâzır bulunanların çoğunun "Deyyûslar"dan ibâret olduğunu önceden bildiği hâlde..?! Acaba ona: Ben Davet'in maslahatının ve câmilerin imârı için yönetmelikler çıkarılmasına katılmanın ve bu meclisden emr-i bi'l-marûf'da bulunmanın, o karârı oylamaya tanıklık etmemi gerektirdiği görüşündeyim, demesi kendisi için yeterli olur mu?!

Acaba böyle bir şeyi kabûl eden, "kendi eşini" [başkasına] iâre etme yasasına ve bu helâk edici büyük günahın kânûnlaştırılmasına bağlılık gösteren ve îmân edenler arasında hayâsızlık ve arsızlık yayılsın diye Müslümanları da buna bağlılıkla karşı karşıya bırakan, bütün bunları da çoğunluğun görüşü uyarınca yapan, ha bu arada oylama esnâsındaki red hakkı "şerefini" de koruyan bir kimse, deyyûs'tan gayrı bir adla adlandırılabilir mi?! Hattâ ona deyyûsların sarıklı şeyhi demek hâricinde başka bir isim ve sıfat bulunabilir mi?!

Okuyucudan ricâm bu örneği tuhaf karşılamamasıdır! Acaba Allah'ın [hâkimiyyet ile] teşrî‘ hakkını gasbetmek veya onlarca, siz deyin yüzlerce mevzûat ve binlerce kânûn ile yönetmelik çıkarmak ve Parlamento'dan çıkan bu şeylerle Allah'ın harâm kıldıklarını helâle, helâl kıldıklarını da harâma çevirmek, pis politikaları ve dâhilî ya da hâricî hıyânet içeren karârları onaylamak vâkıası ve bu denli bir şenâat daha mı hafîfdir?! Acaba bu şenâat/veya alçaklık, onlardan herhangi birinin nazarında kendi ırzını(!) deyyûsların çoğunluk oylama sofrasında sunuma çıkarmasından daha hafîf bir alçaklık mıdır?! Peki öyleyse Allah'ın dîni ve Ümmetin ırz u nâmûsu karşısında gösterilmesi lâzım gelen gayret ve hamiyyet nerde kaldı/bu daha evlâ değil midir?!

Onların tamâmı, aday oldukları ve parlamentoya veya hükûmete üyelik başarısı kazandıkları zaman Anayasa'ya ve sözünü ettiğimiz bu Çoğunluğun yasalarına ve bunların yürürlüğüne saygı-bağlılık göstereceklerine şerefleri ve inançları, belki de Kur'ân üzerine yemîn etmiş kimselerdir.

Öyle zannediyorum ki mesele açık, hattâ son derece açıktır. Ama Hak Teâlâ'nın buyurduğu gibi: «...Gerçekte gözler kör olmaz, ama göğüslerdeki kalbler [kalb gözleri] kör olur.» (22/el-Hacc, 46)

Beni -inşallah- keffâret altına sokmayacak bir kasem ile Allah'a kasem ederim ki, o "İslâmcı demokratlar"ın fakîhleri ve âlimlerinden olan kimselerin kâhir ekseriyyeti, yukarda beyân ettiğim bu hakkı-hakîkati biliyorlar. Çünkü bundan [2004] yaklaşık yirmibeş yıl kadar evvel onların İslâmî Uyanış *çizgisin*e katıldığımızda bunu bize öğretenler onlardı. Ama bugün, hevâ ve heveslerinden dolayı ona muhâlefet ediyor/ve ona aykırı bir tavır ortaya koyuyorlar. Hak Teâlâ'nın buyurduğu gibi: «Kendileri de bunların hak olduğunu kesin olarak/yakînen bildikleri hâlde sırf zulüm ve kibirden dolayı onları inkâr ettiler. Ama bak o müfsidlerin encâmı nice oldu!» (27/en-Neml, 14)

8. Bu hâtimesidir ve *hitâmı da "zift"*dir:

Parlamenter Demokrasi, ayrıca Ulus'un Egemenliği, Halk'ın Yönetimi ve Üç "Salata"nın [afedersiniz] "Sulta"nın, yani Yasama, Yürütme ve Yargı'nın anası Anayasal Kurum ile ilgili ilkeler: Üç Erk'ten birinin veya birden fazla Erk'in üyeleri arasında yaşanan ihtilâf hâllerinde, hem Anayasa'nın hem de Yargı Birimi ile onun -çeşitli mahkemelerden oluşan ve en başında da Yüksek Anayasa Mahkemesi'nin geldiği- kurum-kuruluşlarının hakemliğine başvurulmasını öngörür.

Bu ise çekişmeleri, husûmetleri ve vekillerin kendi aralarında birbirlerine veya parlamento ile bakanlıklar veya vatandaşlar ile kurum-kuruluşlar arasında başka herhangi bir düzeyde karşılıklı bir şekilde öne sürülen suçlamaları-ithâmları ele alıp çözmek, bir karâra bağlamak içindir.

Anayasaların tamâmının beşer yapımı, yasaların da laik ve dînsiz/la-dînî olduğu husûsu ise hem açık hem de malûm olan bir şeydir. İslâmcılarla o sultalar arasında yaşanan ihtilâflarda hakemliğine başvurulacak merci Anayasa ve yasalar olacaktır ki o yasalar da bizzât [düşmanların ve] hasımların eliyle detaylandırılmıştır. Ayrıca bu fasıllar, yine bizzât o sultaların mahkemeleri üzerinden ve yine onların yasaları uyarınca gerçekleşecektir. Bu hâli ise şâir el-Mütenebbi'in son derece meşhûr şu kavlinden daha güzel vasfedecek bir şey bulunmaz:

يَا أَعْدَلَ النَّاسِ إِلَّا فِي مُعَامَلَتِي – فِيكَ الْخِصَامُ وَأَنْتَ الْخَصْمُ وَالْحَكَمُ

Ey a‘del-i nâs (olan)! İllâ ki bana muâmelede [adâleti unutan]
Husûmet seninledir ve sensin hem hasım hem hakem olan![1]

[O İslâmcıların] Tâğût'un hakemliğine(!) ve Allah'ın indirdiğinin dışında(!) şeylerin hükmüne başvurmaları yetmezmiş gibi bir de bu belâ [veya bu felâket zincîri, bizzât] hasmın yargılaması ve [bilfiil] ona başvurmak ile, onun yargısı, onun anayasası ve onun mahkemeleri ile tamamlanıyor. Ondan sonra adâletin tahakkuku ve kendilerince hayâlini kurup durdukları Şerîat'ın tahkîmi bekleniyor. A bu üst-üste yığılmış necâset kümeleri üzerinden ki bunlar, az-biraz da olsa kendisinde selîm fıtratdan geriye birşeyler kalmış olan birinin enfinde bir tiksinti oluşturur!

"**İslâmî Demokrasi** veya **Demokrat İslâmcılar**" kavramının adem-i meşrûiyyeti ve mantıksızlığı ehl-i insâf bir araştırmacıya işte bu noktadan ayân olur.

Çünkü demokrasi [kendince bir] bütünlük taşıyan bağımsız/apayrı bir doktrindir. Onun eski ve yeni çağlardan akagelen dersleri/belli bir tarihi, kezâ hayâtın -siyâsî, ictimâî, iktisâdî, dînî, kültürel ve sâir- bütün yönlerini içine alan anayasal ve kânûnî detayları ol(uş)muştur. Hiç şübhesiz o "**çağdaş bir dîndir ve bir hayât düzenidir**." Pagan ve sâir dînler şöyle dursun bizzât "Hıristıyanlık dîni"nden daha kapsamlı ve çok daha açık olan birtakım esâslara ve detaylara sâhibdir.

Ayrıca günümüz dünyasında ona inananların sayısı, diğer başka herhangi bir dîne inananların sayısından çok daha fazladır. Binâenaleyh onların:

[1] [Kâdı ola da'vâcı vü muhzır dahî şâhid -- Ol mahkemenin hükmüne derler mi adâlet. Z. Paşa]

"**İslâmî Demokrasi**" deyişi akıl ve mantık açısından "**İslâmî Hıristıyanlık**" veya "**İslâmî Yahûdîlik**" veya "**İslâmî Budizm**" demek gibidir ve kavramsal çerçevede böyle bir şeydir.

"**Demokrat İslâmcılar**" kavramının kullanılmasına gelince, bu da anlamsız bir söz olmaktan öte bir şey değildir ki başı sonuna, sonu da başına uymaz. Yine bu da hem mantıkî delâlet hem de [bünyesinde taşıdığı] tenâkuz bakımından daha önceki örneklerimize benzer ve "**Hıristıyan İslâmcılar**" demek gibi bir şey veya ne aklen-mantıken ve ne de şer'an birbirine karışması mümkün olan bunun benzeri başka bir şeyi demek gibi olur.

Dahası "**Demokrat İslâmcılar**" sözü, onun her bir kelimesinin içeriğini ve delâlet ettiği anlamını ve ikisinin bir araya gelerek neyi ifâde ettiğini/medlûlünü anladığımız zaman karşımıza "**Müşrik Müslümanlar**" gibi bir anlam çıkarır. Zîrâ böyle bir sıfatın sâhibi olduğunu iddiâ eden kişi, [o kavramın Arabca'da önde gelen kısmıyla ve] Lâ ilâhe illallah Muhammedun Resûlullah şehâdetiyle İslâm'a müntesib olduğunu ilân etmiş olur. Sonra da şirk koşar ve kendisini, kavramın [Arabca'da sonda gelen] diğer ikinci kısmının delâleti bakımından beşeri -daha önce açıkladığımız teşrî, harâm ve helâl belirleme hakkı vb. noktalar üzerinden- Allah'a şirk koşan kimselerin içine katar/böylece bir müşrik olup çıkar.

Ve çünkü demokrasinin -içerdiği anlam itibâriyle- gereği, "Hâkimiyyet ve Teşrî" hakkının ["Egemenlik ve Yasama" adı altında] Allah'tan çekilip alınması ve beşere ya doğrudan doğruya verilmesi ya da beşerin bu İlâhî hak konusunda Ona ortak kılınmasıdır ki Rabbimiz inkârcı kâfirlerin yaptıklarından münezzehdir ve yücedir.

Hiç şübhesiz bu (Demokratik) Doktrine inananlar, beşer tâğûtlarının birer kulu ve insânları da ya gönüllü olarak ya da zorla kendilerine tapındırır olmuştur.

//..

[Mutlaka işâret edilmesi gereken] son derece önemli bir nokta daha var ki o da şudur:

*Demokrat İslâmcıların bazı sözleri ve amelleri, kesin bir şekilde (yakînen) küfür sözlerinden ve küfür amellerindendir. Ammâ velâkin **birebir (aynî) küfür hükmü**nü, bunu [:öyle bir sözü dile getiren ve/ya ameli] irtikâb eden her bir ferd hakkında söz konusu etmenin Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat nezdinde muteber birtakım ölçüleri vardır. Meselâ **hüccet ikâmesi**, **adem-i cehâlet** [hâlinin sâbit olması], [bu konuyla ilgili] **şartların tahakkuku** ve [o küfür hükmüne bir engel teşkîl eden] **mevâni**'in ortadan kalkması gibi...*

Ayrıca bu [iş], kendisinde hüküm verme (kadâ) ehliyyeti olan kişiler tarafından deruhde edilecek bir şeydir. Yoksa avâm-ı nâs tarafından [yapılacak bir şey] değil ki bunlar, ister mücâhidlerden isterse de İslâmcı davetcilerden olsunlar [farketmez]. Câhiller ve ilmi olmaksızın olur-olmaz konuşan kimseler ise bir kalem şöyle dursun.

....//

Bu genel şer'î hüküm [olup] her demokrat İslâmcının birebir kâfir olduğu, [/hepsinin toptan tekfîr edileceği] anlamına gelmez.

Velhâsıl İslâm Dîni'nin medlûlü ve -hakîkati itibâriyle- demokrasi doktrininin/veya inancının ifâde ettiği anlam hükmünce hem aklen ve mantıken hem de şer'an [işin] hakîkat[i] budur. Bu hakîkat ve bu sarâhat, her ne kadar birilerine şaşırtıcı gelse de ve her ne kadar beşerin ve insânların hevâ vü hevesleriyle, günümüzde kutsanması alışkanlık hâline getirilmiş şeylerle çatışsa da böyledir.

Belki de "demokrasi" kelimesi, günümüz itibâriyle basın-yayın araçlarında, siyâsî kavramlar arasında ve her türlü diyalog ortamında en fazla tedâvülde olan kelimelerden biri olduğu gibi kendisine en fazla saygınlık gösterilen ve en fazla kutsanan kelimelerden ve ilkelerdendir de...

Ortada bu konuyla ilgili pek çok tartışma-çatışma-polemik, pek çok şübhe ve o, kendilerine "Ilımlı İslâmcılar" veya "Demokrat İslâmcılar" diyen kimseler tarafından ortalığa salınan pek çok reddiyye-cevâb vardır ki onları burada etrâflıca ele almak ve bunlara reddiyye vermek istemiyorum.

Ama bunların en önemlileri iki [husûs] olup bunların biri üzerinden kendileri için Parlamento'ya, yani -Teşrî' [hüküm koyma] hakkı konusunda Allah Azze ve Celle'ye meydân okuyan- "Yasama Birimi"ne katılma delîli çıkarırlar. Diğerinden ise kendileri için "Yürütme Birimi"ne katılmaya, bakanlık görevlerini ve [ilgili] resmî makâmları teslîm almaya yönelik bir delîl peydahlarlar. Böylelikle de Allah'ın indirdiğinin dışında şeylerle hükmeden yapıya katılmış ve/ya ona eklenmiş olurlar.

Birinci husûsa gelince:

Şudur ki: Onlar, Allah Teâlâ'nın, "**Ve iş husûsunda onlarla istişâre et..**", kezâ "**Ve onların işleri, aralarında şûrâ iledir**" kavlinden ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in **şûrâ ile ilgili fiilî sünneti**nden, Meclis'in, müslümanlardan, laiklerden, ateistlerden, müminlerden, erkeklerden, kadınlardan, âlimlerden, câhillerden, adâleti ve şehâdeti makbûllerden ya da gayr-ı makbûllerden.. her önüne geleni içermesinin cevâzına bir delîl çıkarırlar. Ta ki orası Veliyyü'l-Emr için bir şûrâ mahalli, hattâ ve hattâ -çoğunluk [oylama] gereğince- bir teşrî merkezi olsun..!! Bu ipe-sapa gelmez şübhenin reddi ise beyânına girişilmeye değmeyecek derecede açıktır.

Kabri pür nûr, rûhu şâd olsun Allâme Muhaddis Ahmed Şâkir, *Umdetu't-Tefâsîr* adlı eserinde, Allah Teâlâ'nın,

...وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ ... ﴿٣٨﴾ ﴿سورة الشورى﴾

...وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ ... ﴿١٥٩﴾ ﴿سورة آل عمران﴾

«...ve onların işleri, aralarında şûrâ iledir...» (42/eş-Şûrâ, 38), ayrıca «...ve iş husûsunda onlarla istişâre et...» (3/Âl-i İmrân, 159) kavliyle irtibâtlı birtakım husûsları şerh ederken çok güzel bazı açıklamalarda bulunmuştur ki burada onların bir kısmını şâhid/delîl makâmında arzedip açıklamaya çalışacağım: Meâlen demiştir ki:

["]Sapkınlar ve câhiller, şu zaman[ımız]da, bu iki âyeti, tuttukları o delâlet yolunu/ veya kendi sapkın görüşlerini isbât etmek için âdeta bir eğlence malzemesi edinmiş ve bunları, demokrasi adı altında, her *berr* ve *fâcir*in, her *kâfir* ve *zındığ*ın *şûrâ* işine ve yönetim hakkına ortak olabileceğine bir delîl kılmışlardır.["]

Allah rahmet etsin Ahmed Şâkir, bu iki âyetin çok açık olduğunu ve Allah'ın bu kavillerinde geçen "emru**hum** (أمرهم)" ve "beynehum (بينهم)" kelimelerindeki "hum (هم)" zamîrinin bunu gösterdiğini ve onun, marûfu emredip münkerden nehyeden müminlere-müslümanlara dönük olduğunu, ayrıca bunun Hz. Peygamber (s.a.v.)'in **«Sizden ûlu'l-ahlâm ve'n-nuhâ olanlar** (yani takvâ *ehli*, ahlâk, akıl ve -kavmin ileri gelenlerinden- muhkem ve müreccah görüş sâhibleri) **bana yakın dursun»** kavliyle beyân edilmiş olduğunu, yine bunun hiçbir şekilde -komünistlerden ve/ya laiklerden olan kâfirler, dînsizler ve zındıklar, kezâ erkek-benzeri olmuş dişi zındıklardan olan dînsiz karılar şöyle dursun- Müslümanların âsî-günahkârlarını ve fasık olanlarını {hattâ kadınları[nı], hattâ onların [...] sâliha olanlarını} dahî kapsamadığını belirtir.

Kâfir zımmîlere gelince, onlar raiyyedir, onların karşısında zimmetlerinden dolayı adaleti sağlama ve küfürlerinden dolayı da onlara hor ve zelîl olduklarını hissettirme mercii olan devletin gözetimi-denetimi altında kendi işlerine bakarlar.

Müslüman[ların arasından çıkan] mülhidlere gelince, onların yeri -Ahmed Şakir merhûmun dediği gibi- ya kırbacın ya da kılıcın altıdır. Yani o beyinleri, ins ü cin şeytânlarının dürtüklemeleri karşısında bir şifâ bulsun diye kırbaçla tedîb edilmeleri yahut öldürülmeleri, böylece beşeriyyetin onların şerleri ve pisliklerinden selâmete erdirilmesidir. Yoksa onların yeri Müslümanların işleri konusunda istişâre/müşâvere yeri-meclisi değildir.

Şeyh Ahmed Şâkir'in beyân ve benim de -anlamakta zorluk çekecekler daha iyi anlasın diye- ziyadesiyle şerh ettiğim bu şeyler, Dîn-i İslâm'ın ve Şerîat-ı Rahmân'ın bedîhiyyatındandır [/isbâtı için söz söylemeye hâcet olmayan husûslardandır]. Ama gel gör ki bunlar, şu "Buşcu, Ramsfeldci ve Kondollizacı - Ubeykancı ve Südeysci" başa-belâ zamanlarda pek tuhaf karşılanan sözlerden oldu.

Ha bir de meşveret/veya iştişâre, fikir ve ictihâda ihtiyâc duyulan yerlerde, bu tür konularda olur. Yoksa Şerîat'ın nassları ile ahkâmının isbât ettiği/ve kesin bir şekilde ortaya koyduğu konularda olmaz ki bu gibi durumlarda yapılması gereken o şeylere boyun eğmek, "İşittik ve itâat ettik" demektir. Müslüman ülkelerin parlamentolarının lobilerinde dönüp duran o ilhâda gelince; bu hiçbir şekilde şûrâ falan değildir, bilakis Allah'a karşı küfür ve Ona şirk koşmak türünden bir şeydir. Yine bunlar, Müslüman bir kişinin en azından kendisinden uzak durması, ehlini inkâr ve onlara düşmanlık etmesi gereken celseler, meclislerdir. «...Artık her kim tâğûtu inkâr edip Allah'a îmân ederse muhakkak ki o en sağlam tutamağa yapışmıştır...» (2/el-Bakara, 256)

İkinci husûs ise:

Efendimiz ve Nebimiz Yûsuf aleyhisselâm'ın, ~~Firavun'a~~ «Dedi ki: "Beni [bu ülke] toprağ[ların]ın hazîneleri üzerinde [bir vezîr] kıl. Çünkü ben [onun hazînelerini] iyi

korur, [işlerini] iyi bilirim".» (12/Yûsuf, 55) demek sûretiyle ondan vezîrlik taleb etmesi ve o görevi teslîm alması delîlini öne sürerek firavunların ve tâğûtların hükûmetlerinde bakanlık görevlerini ve makâmları teslîm almanın helâl olduğunu iddiâ etmeleridir. Ne yazıktır ki *Üstâdımız* Saîd Havvâ -Allah kendisini affetsin- seksenlerin başında, "Durûs fi'l-Ameli'l-İslâmî" kitâbında, bu *uyduruk sözü/asılsız iddiâyı(firye)* ortaya atan ilk kişilerdendi ki ondan sonra olan oldu, işin arkası çorap söküğü gibi geldi! Bu ise pek çok noktadan bâtıl bir iddiâdır. Eğer kişilikler, hevâ ve hevesden, Kur'ân nasslarını yersizce ve hinlikle kullanma profesyonelliğinden selâmet bulmuş olsaydı bunun butlânını gösteren pek çok delîl, pek çok noktadan açığa çıkardı, ki bunların bazıları şöyledir:

Evvelen: Günümüz itibâriyle Arab ve İslâm âlemi ülkelerinin hükûmetlerindeki o "Bakan İslâmcılara" soruyoruz: Sizler, o yöneticilerinizin birer firavun, kâfir, mürted olduğunu kabûl ediyor musunuz? Çünkü sizin delîliniz ve iddiânız, "Kâfir firavun bir yöneticinin hükûmetinde bakanlık görevini teslîm almanın cevâzına" dâirdir. Eğer "Hayır" derlerse ve "Bizim yöneticilerimiz Müslümandır" diye eklerlerse bu durumda bu hüccetle istişhâdda bulunmanın bir gereği yoktur. Zîrâ Müslüman bir Veliyyü'l-Emr'in yönetimi altında vezîrlik görevine gelmek ilke olarak câizdir. Onların fâcir ve zâlim olanlarından uzak durmak şer'an emredilen bir şey olsa bile [bu şimdilik ayrı bir konudur.] Yok eğer [bu soruya cevâben] "Evet" derlerse, bu durumda onlardan hem bunu hem de yöneticilerinin içine düştüğü küfrün yönlerini, riddet hâllerini ve o hâllerden berî olduklarını ilân etmelerini, sonra onların yanındaki görevleriyle ilgili maslahata dâir bakış açılarını, ondan sonra da bunun cevâzına ilişkin delîlleri beyân etmeleri talebinde bulunuyoruz.

Nebimiz Yûsuf aleyhisselâm'ın ilân ettiği gibi onlar da yöneticilerimizin birer firavun ve kâfir olduğunu ilân etsinler. Nitekim Yûsuf (a.s.) şöyle demiştir: «Ey benim zindân arkadaşlarım! Ayrı ayrı bir çok ilâhlar mı hayırlıdır yoksa [hepsine mutlak hâkim ve gâlib,] Kahhâr olan Bir Allah mı?» «Sizin ondan başka taptıklarınız birtakım kuru isimlerden ibârettir ki onları siz ve atalarınız [uydurup] takmışsınızdır. Yoksa Allah, onlar hakkında öyle bir delîl [onlara öyle bir saltanat] indirmemiştir. Hüküm ancak Allah'ındır, o size Ondan başkasına tapmamanızı emretti. İşte doğru [ve sâbit yegâne] dîn budur. Fakat insânların çoğu bilmezler.» (12/Yûsuf, 40)

Yûsuf aleyhisselâm'ın kavli ve tevhîdin özü ile esâsını ilân etmesi hâli nerede, o demokrat İslâmcıların firavunlara övgüler düze düze, onların makâmında fasıl tuta tuta, onları haşmetmeâb kral hazretleri, ülkenin yüce prensi, sayın cumhûrbaşkanı, bay başkan, pek değerli bakanlar.. deyu vasf ede ede zırlayıp durmaları hâli, ayrıca hem onların hem de kâfir anayasalarının ahvâline ilişkin gerçekliği tersyüz etmeleri, bir de o anayasaların hükmüne başvurmaları hâlleri nerede..!

Sâniyen: Eğer "Evet" der de yöneticilerinin küfrünü, onların birer mürted firavun olduğunu ikrâr ederlerse bu durumda onların o hüccetini birkaç nokta üzerinden çürütmeye yöneliriz:

1. Öncelikle Efendimiz Yûsuf (a.s.) için bunu yapmak câiz olmuş olsa bile [hiç şübhesiz] bu, bizim için bir şerîat sayılmayan, çünkü bizim şerîatımızla neshedilmiş olan *bizden öncekilerin şerîatı*nın hükümlerinden biridir. Evet, bizim Şerîatımız onu [ve aynı şekilde o şerîatların tamâmını] neshetmiştir. Ayrıca Allah Teâlâ: «Her kim Allah'ın indirdiği [hükümler] ile hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir.» (5/el-Mâide, 44) buyurmaktadır ki [daha önce de açıklandığı gibi âyetde geçen] "men(من)"in umûm bildiren sıfatıyla, yani "her kim"/veya hükmetmeyen "herkes" anlamına.. Yine şu kavlinden dolayı: «Müminler, müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesin; her kim böyle yaparsa Allah ile bir ilişiği kalmaz...» (3/Âl-i İmrân, 28) Ve şu kavli: «...Sizden her kim onları dost edinirse muhakkak o da onlardandır. Şübhesiz Allah, zâlimler topluluğunu [doğru yola] hidâyet etmez.» (5/el-Mâide, 51)

Nitekim müfessir âlimlerimiz, bunu yapan bir kimsenin, âyetin, onun da onlardan olduğuna hükmeden açık-sarîh lafzı gereğince kâfirlerin cümlesinden olan bir kâfir, müşrik olduğunu beyân etmiştir.

2. Bunun, ama kendisi için gerekli şartları ve doğru kıyâs yolları çerçevesi içinde, faraza câiz olduğunu kabûl edelim. Bu durumda, Efendimiz Yûsuf aleyhisselâm'ın, ~~Firavun'un/~~Melik'in nezdinde o sözümona bakanlık *görevin*i teslîm almasıyla alâkalı tafsîlat hakkında ilmî eserlere ve müfessirlerden olan selefin sözlerine bakılsın [ki]:

** Bazı selef âlimleri, Yûsuf aleyhisselâm'ın zamanındaki Mısır'ın ~~Firavunu~~'nun, Yûsuf (a.s.)'ın onunla konuşması sonrasında Allah'ın Peygamberi Yûsuf'un tevhîd davetine îmân ettiğini nakletmiştir. Meselâ bu, *Tefsîr-i Taberî*'de (c.8/11) Mücâhid'den nakledilmiştir: "Mücâhid dedi ki: Yûsuf'un devrindeki Melik Müslüman olmuştur." İbn Kesîr de bunu aynı şekilde Mücâhid'den nakletmiştir. (Bkz. *Tefsîr-i* İbn Kesîr, Yûsuf Sûresi 56. âyetin tefsîri.)

** Allah Teâlâ, Melik'in Yûsuf'a şöyle dediğini çok açık bir şekilde zikretmiştir: «Hükümdar: "Getirin onu bana", dedi, "onu bizzât kendim için [yetkili biri olarak] tahsîs edeyim". Onunla konuşunca da şöyle dedi: "Sen bu gün[den itibâren artık] bizim nezdimizde [pek] mühim bir mevki sâhibisin, emînsin [:mevkin ve yetkinle birlikte artık güven içinde birisin]".» (12/Yûsuf, 54)

Allah Teâlâ onun hâlini ise şu kavliyle tavsîf etmiştir: «Ve işte bu sûretle Yûsuf'a o [ülke] toprağ[lar]ı üzerinde [bir] imkân [ve iktidâr] bahşettik. O, onun [o toprakların] neresinde [-ne zaman] dilerse orada [öylece] oturur[-hükmeder] idi. Biz rahmetimizi dilediğimize nasîb ederiz ve muhsinlerin ecrini zâyi etmeyiz.» (12/Yûsuf, 56) Yine Kur'ân, Yûsuf (a.s.)'ın Mısır'da Allah'ın şerîatını tatbîk edebildiğine işâretde bulunmuştur ki, onun, kardeşinin alıkonulmasına hükmettiği zamanki hâliyle ilgili olarak Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «...İşte biz Yûsuf'a [kardeşini alıkoyabilmesi için] böyle bir tedbîr[i çare] kıldık. Yoksa hükümdarın dînine [cezâ kânûnuna] göre kardeşini alıkoyamaz idi...» (12/Yûsuf, 76) Yani hükümdarın şerîatına ve nizâmına göre... Ama Yûsuf (a.s.), hem kendi dîninin hem de ataları -cümlesine salât u selâm olsun- Yakûb, İshâk ve İbrâhîm'in dîninin şerîatını tatbîk etmiştir ki o da Tevhîd dînidir.

Peki öyleyse o sözümona davetcilerin ve sulta(n) âlimlerinin, kendileri nezdinde vezîrlik ettiği Müslümanların ülkelerinin yöneticileri firavunlar ile Mısır'ın hükümdarı arasındaki kıyâs yönü nerededir, ki o hükümdar:

– Ya -nassların zâhirinin ve bazı selef âlimlerinin rivâyetlerinin delâlet ettiği gibi- Müslüman olmuştur.

– Ya da Yûsuf'a imkân ile iktidâr vermiş ve yönetim yetkisini de kendisine teslîm etmiştir. Öyle ki o topraklar üzerinde dilediği şekilde hareket edebilecek bir imkâna ulaşmış ve [o derece(de)] kendisine güven duyulan biri olmuştur.

Acaba bu hâl, parlamento ile zindânlar arasında gidip-gelen davetcilerin hâline benziyor mu! Nitekim tâğût, onları gâhî bırakıyor, gâhî de çekip alıyor! Onları bazen [değil, her bilmem kaç yılda bir nice yıllığına, hattâ bazen müebbeden] zindânlara atıyor, bazen de kendilerine adaylık hakkı bahşediyor! Tâğût, ne zaman-nerede-nasıl dilerse öylece zindânlarda oturup-duruyorlar. Yoksa Yûsuf aleyhisselâm'ın, o toprakların istediği yerinde oturması-hükmetmesi hâlinde olduğu gibi değil..!

Acaba [o] davetcilerden herhangi biri, herhangi bir vezîrliği/bakanlığı veya -Yusûf aleyhisselâm'ın yeryüzünde sâhib kılındığına benzer bir yetkiyle yetkili kılınarak- herhangi bir yöneticiliği deruhde etmiş ve/ya böyle bir şeye sâhib olmuş mudur ki bir de kalkıp Yusûf aleyhisselâm'ın o yaptığını kendisine bir şâhid, bir delîl kılsın?!

Maalesef bizim davetcilerimizden ve bizim âlimlerimizden olup da yoldan çıkan o kimselerin ileri sürdüğü delîllerin en önemlileri bunlardır ve bu delîllerin sâkıtlığı ise meydândadır.

Bunların dışında kendisiyle ihticâcda bulundukları ve iddiâ olarak öne sürdükleri diğer bazı şeyler ise şöyledir:

Necâşî'nin, Habeşistan'a, Allah'ın şerîatıyla hükmetme kudreti taşımaksızın bir yönetici olması hâlini hüccet olarak öne sürmeleri...

Yine onların, anayasalara ve küfür kânûnlarına saygı göstereceklerine dâir Allah adına yemîn ettikleri zaman "gizli" bir şekilde bâtılı istisnâya ve sadece hak üzerine yemîn etmeye niyyet getirdiklerini bir iddiâ olarak öne sürmeleri...

Ayrıca oralara *teşrî* niyyetiyle değil de *ıslâh* niyyetiyle girdiklerini söylemeleri...

Bunlar gibi başka şeyler ki bunların tamâmı hem ipe-sapa gelmez dayanaklardır hem de ne şer'î bir delîl ne de mantıklı bir tefsîr karşısında tutunabilecek şeylerdir. Arabca'nın ve hattâ Honolulu dilinin *medlûl*lerinin bile kaldıramayacağı türden şeyler olması da işin cabası..!

Sözkonusu o saçmalıklara birer reddiyye faslına girmemize makâm elvermediği gibi bunun yeri de burası değildir. Öyle zannediyorum ki bu özet inceleme boyunca, demokrasinin hakîkati ve onun ilkelerinin aslı-esâsı, onun bizzât kendi sâhiblerince kendi ülkelerinde gerçekte nasıl tatbîk edildiği ve onların yine bizzât demokrasinin ilkeleriyle nasıl ters düştükleri, sonra onun -bizim Arab ve İslâm âlemi ülkelerimiz de dâhil olmak üzere- üçüncü dünya ülkelerindeki trajikomik uygulamasının gerçekliği

ve biçimleri, aynı şekilde, demokrasi ve laiklikteki egemenlik kavramının hakîkati ve onun İslâm Şerîatı'ndaki hâkimiyyet ilkesiyle zıdlığı, İslâmcıların demokrasi yolunda yaşadığı birtakım tecrübelerin biçimleri ve netîceleri, hâtime faslında yer verdiğimiz demokrasinin aslı-esâsı itibâriyle İslâm Dîni'nin özüyle çelişip-çatışıyor olması hâli, ayrıca onu uygulamanın harâm oluşuyla ilgili yönler, evet bütün bu konuların beyânı namına yer verdiğimiz o şeyler, meselenin izâhı için kâfîdir.

Bu noktada ise şu iki önemli noktaya bir işârette bulunmak ve şunu tekrâr etmek istiyorum:

//..

Öncelikle: "Demokrat İslâmcılar" kavramının medlûlü, bu kavramın içinde yer alan her bir kelimenin delâleti ve [kavramsal] içeriği bakımından, "Müşrik Müslümanlar" dememiz gibi bir şeydir ifâdem ve inancım, İslâmcılardan olup da kendileri için bu yolu ve yöntemi benimsemiş ve demokrasi uygulamasına girişmiş her bir kişinin [bizzât] kâfir olduğuna inandığım anlamına gelmez/ve [asla] böyle bir anlama çekilemez. O kavrama gelince, fehvâsı gereğince onun delâlet ettiği anlam budur ve bizim görüşümüzün, kavramların ihtivâ ve işâret ettiği anlamlardan bir şeyler eksiltmesi veya o anlamlara [onda olmayan] bir şeyler eklemesi sözkonusu olamaz. *"Demokrasiye inanmak"* ***meselesi ise diğer bir konudur.*** *"Onu uygulamak"* ***da yine başka bir mesele, üçüncü bir konudur. O yolun sâhibleri hakkında verilecek aynî [birebir] küfür hükmü de yine başka bir meseledir, dördüncü bir konudur. Ben ise hem usûlî İslâmî Uyanış hem de mübârek Cihâdî Akım içindeki seleflerimizden, meşâyıhımızdan, öncülerimiz ve komutanlarımızdan kendilerine ulaştığım kimselerin itikâdı üzereyim ki o itikâdın özü-özeti şudur: Demokrasinin ilkelerinin fehvâsına inanmak ve bunu [başla-göz üstüne] kabûl etmek, onu İslâm nizâmına öncelemek veya onunla çelişip-çatışmadığına inanmak, kezâ demokrasi şûrâ'nın kendisidir ve onunla çelişip-çatışmaz diye inanmak, ayrıca egemenlik hakkını Ulus'a, teşrî hakkını halka/millete, yönetim hakkını, her ne görüşte olursa olsun/veya hangi görüşü ortaya koyarsa koysun çoğunluğa vermeyi/bütün bu hakları onlara tanımayı açık bir şekilde söylemek, evet -daha önce tafsîlatına yer verdiğimiz- bütün bu düşünceleri/inançları taşıyan bir kişi, bir kâfir müşrik mürteddir. Müslüman olduğunu iddiâ etse de, İslâm'ın birtakım şeâir(ibâdetler)ini yerine getirse de... Hiç şübhesiz böyle birinin demokrasiye olan inancı-itikâdı, kendisinin Lâ ilâhe illallah Muhammedun Resûlullah şehâdetinin en yalın hakîkatlerini ve en basît gereklerini berhava etmiştir. Bu gibi ferdlerin her biriyle ilgili [onların birebir, aynî tekfîr hükmüyle tekfîr edilmesine] engel teşkîl eden mevâni‘ hâllerine ise bilahare bakılır.***

Demokrasi yolunu tutanlara/ve onu uygulamaya girişmiş olanlara gelince; bunlar kısım kısım, çeşit çeşittir. Dolayısıyla onlar hakkındaki hüküm değişir.

Ama genel bir çerçevede ben, demokrasinin küfür ve onun felsefî içeriği ile yasamalarının da İslâm inancına ve Tevhîd dînine aykırı olduğuna inanan, fakat o yolu çaresizlik hâliyle tevîl yoluna giderek tutan ve bunun davet, İslâm ve Müslümanlar için tahakkukunu arzuladığı birtakım maslahatlar için açık tek yol veya sunulan tek imkân olduğu düşüncesini taşıyan, ayrıca bu gibi şartlar altında Şerîatı tahkîme ulaşma yolunun ancak bu olduğunu, buna ulaşıldıktan sonra onunla çelişip-çatışan şeyleri ortadan kaldıracaklarını söyleyen yahut bu yolu hakkı söylemek, emr-i bi'l-marûf nehy-i ani'l-münkerde bulunmak ve hakkın sesini Ümmet'e ulaştırmak için imkân dâhilindeki tek yol olarak gören, ilh... şeylere inanan kimseler hakkında, onların samîmi olanlarının demokrasi yolunu tutmaları ve onun kurum-kuruluşlarına girme hâllerini tevîl mazeretiyle mazûr görenlerin görüşündeyim ve her ne kadar onların hatalı ve günahkâr olduğuna inansam da bu düşüncedeyim. Vallahu a'lem.

....//

Eğer sözkonusu bu görüşün sâhibi âlimlerin kim olduğunu ve onların isimlerini serdetmeye girişecek olsam söz iyice uzar. Hâsılı onlar İslâmî Uyanış'ın bu asırdaki âlimleri, öncüleri, meşâyıhı ve önde gelenleridir. Bunlardan bazıları ise -sınırlama değil örnek yollu olarak- şunlardır: (Çağdaş dönem müfessirlerin cumhûru ki Şeyh Emîn eş-Şankîtî, Şeyh Ahmed Şâkir, el-Kâsımî ve el-Âlûsî gibi kimseler bunlardan birkaç örnektir.

Âlimlerden: Muhammed Bin Abdulvvehâb'dan başlayıp geç dönem olanlarıyla son bulmak üzere Necd ve Hicâz diyârının bütün âlimleri ve hattâ bunların sulta(n) âlimleri dahî ki bunların tamâmı bu meselede aynı görüş üzeredir.

Yine Harameyn diyârındaki Uyanış davetcileri ve âlimleri de böyledir ki, meselâ Şeyh et-Turayrî; bu konuyu "el-Ilmâniyye (Laiklik)" adlı meşhûr kitâbında açıklamış olan Şeyh Sefer el-Havâlî; [konuyla ilgili] kitâbları ve kasetleriyle Şeyh Selmân el-*Avde* -Allah kendisine hakka *avdet* nasîb etsin-; Şeyh Muhammed Saîd el-Kahtânî ve bunların Nâsır el-Ömer, ed-Duveyş, et-Tuveyciri gibi akrânları birer örnektir.

Aynı şekilde Müslüman Kardeşler'in, inhirâf aşaması öncesindeki bütün âlimleri: Meselâ Mısır'dan Şehîd Abdulkâdir Udeh; Suriye'den Şeyh Saîd Havvâ, Abdulfettâh Ebû Gudde ve Şeyh Abdullah Ulvân (r.a.); Ürdün'den Doktor Muhammed Âdil Ebû Fâris, Doktor Ahmed Nevfel ve Şeyh Muhammed Naîm Yâsîn; Irâk'tan Üstâd Muhammed Ahmed er-Râşid ve gayrı kimseler; Lübnân'dan Üstâd Fethi Yeken; Şeyh ez-Zindânî ile İhvân'ın Yemen'deki âlimleri; ayrıca Cezâyir'den Ali Belhâc; Arab ve İslâm âlemindeki selefî davetcilerle âlimlerin ise tamâmı...

Cihâdî Akım'ın âlimlerinden ve davetcilerinden ise Şehîd Seyyid Kutub ve Şehid Abdullah Azzâm... Aynı şekilde ve ilmek ilmek işleneni ilmek ilmek sökme öncesi bir dönemde Mısır'daki el-Cemâatu'l-İslâmî'nin âlimleri ve davetcileri, en başlarında ise Doktor Ömer Abdurrahmân ve Şeyh Rıfâî Tâhâ... Yine Mısır'daki Cemâatu'l-Cihâd

ve onların pek değerli şeyhi/büyüğü Abdulkâdir Bin Abdulazîz -ki Yemen kendisini esîr almış ve ona ihânet edip 2004 yılı Mart ayında kendisini Mısır'a teslîm etmişti- ve eş-Şeyh el-Mücâhid Doktor Eymen ez-Zevâhirî... Suriye'den ise Şehîd Mervân Hadîd, onun öğrencileri ve bunların gayrı bazı âlimlerle davetciler... Ürdün'den Şeyh Ebû Muhammed el-Makdisî...

Bütün yapılanmalarını ve bütün cemâatlerini içine alacak şekilde Cihâdî Akım'ın kitâbları ve yayınları da bu inanç ve bu itikâd ile doludur.

Bunlar, demokrasinin küfür ve ona bir itikâd-veya bir doktrin olarak [gönülden] inananların da kâfir olduğuna inanan kimselerle ilgili şu ân itibâriyle aklıma gelen isimlerdir ve bu liste uzayıp gidecek bir listedir.

Hiç şübhesiz ona [demokrasiye] bulaşmak/onu bir yol edinmek küfür fiillerinden bir fiildir ki, bu fiili işleyenin hâline ve Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in nezdinde muteber şer'î dört mazeretden birinden bu konuda onun nasîbine düşen payın ne olduğuna bakılır. O dört muteber mazeret ise şudur: ***Cehâlet***, ***İkrâh***, ***Te'vîl*** ve **Adem-i Kasd** [hâlinin sübût bulması]...

Belki ve olur ki onların, bulaştıkları o şey dolayısıyla kendilerini küfür çukuruna düşmekten kurtaracak "Te'vîl" veya "Cehâlet" mazeretlerinden nasîblerine bir pay düşer veya bunlardan bir nasîbleri olur.

Yine şuna inanıyorum ki onlar, tuttukları bu yol cihetiyle, isâbet ettiğinde iki, hata ettiğinde bir sevâba nâil olan [ve her hâlükârda] ecir sâhibi müctehidin konumunda değillerdir. Bilakis onlar, hakkı ihkâk için bâtıl yolu tutmuş ve Allah'ın dînine nusreti Allah'ın harâm kıldığıyla aramaya koyulmuş âsî-günahkârlardır -o da eğer niyyetleri sâlih olursa-...

Hiç şübhesiz biz, Allah'a, şer'î hedeflerle kulluk ettiğimiz gibi meşrû vesîlelerle de kulluk ederiz. Bunlar ise genel bir çerçevede dile getirilmiş sözler olup bu konunun pek çok tafsîlatı vardır; ama yeri burası değildir.

Binâenaleyh eğer demokrasi yoluyla Allah'ın dînine hizmet ettiği iddiâsında olan kişinin niyyeti sâlih olur; bu ayak kaydıran yola girmesine bir sebeb olma noktasında kişisel çıkarlardan, indî hevâ ve heveslerden selâmet bulur; kezâ îmânı nakzeden sözlerin ve fiillerin batağına düşmez; Allah'ın indirdiği dışında şeylerle hükmeden gücün dâiresi içinde bizzât yer alan bir unsura dönüşmez ve bunu, kendisini Allah'ın indirdiği dışında şeylerle hükmeden birimin bir parçası hâline getirecek herhangi bir bakanlık veya benzeri bir makâmı teslîm almak sûretiyle yapmaz, ayrıca bu hâlini, Allah'ın şerîatına muhâlif her türlü yasamaya veya yasa çıkarmaya açık bir şekilde karşı çıkarak ve bu yolda gayret sarfederek ortaya koyarsa, işte böyle bir durumda kendisi için -Allahu a'lem- bir te'vîl mazereti sözkonusu olabilir ve bu, onu, kendisi hakkında verilecek küfür hükmünden belki kurtarabilir. Ama ve hiç kuşkusuz o, [bu hâliyle bile] benim gözümde, Allah'ın açtığı-gösterdiği hidâyet yoluna ve hak Dîn'e muhâlefetinden ötürü günah ve masiyet dâiresi içindedir. Vallahu Teâlâ a'lem.

Bunu birkaç kelimeyle özetleyip diyorum ki:

İslâmcılardan demokrasi yoluna giren-onu uygulamaya girişen kişi, ecir sâhibi bir müctehid değildir. Bilakis o bir hatakârdır. Hatası da küfür, günah ve mazeret arası bir noktadadır. Vallahu a'lem.

Bunu, onların yarım asırlık tecrübeleri üzerinden habire biriken şeyler de tekîd etmektedir ki o biriken şeyler birer başarısızlıktır; geriye doğru ket vurmadır; küfrün hâkimiyyetinin temel taşlarını ve kâfirlerin, mürtedlerin ve zâlimlerin iktidârını iyice sağlamlaştırmaktır; kezâ tâğûtların ve onların emperyalist-sömürgeci efendilerinin politikalarına hayât kazandırmaktır. Üstelik [tutulan] bu yolda hiçbir fayda tahakkuk ettirmeksizin ve muteber hiçbir netîceye de erişmeksizin... Bilakis ve dahası şudur ki onların Firavun'un kurum-kuruluşları ve "el-Mele" dâiresi içindeki varlığı, Firavun ile onun Mele'inin yararına, ayrıca âmme-i nâs, yani İslâm'a, Müslümanlara, âlimlere, davetcilere ve Uyanış'ın erlerine karşı içten-içe bir hürmet taşıyan, onlarda doğruluk ve öncülük vasfı bulunduğuna inanan âmme-i Müslimîn karşısında onlara bir meşrûiyyet boyası çalma konusunda, hareket hâlindeki cânlı birer yalancı şâhid olmuş, bu türden bir rol oynamıştır.

{Şunu da dikkatlerinize arzedeyim ki ben, daha önce açıkladığım bütün o şeylerde, âlimlerden ve davetcilerden bu görüş üzere olan kimselerin bir tâbii, onlara uyan biriyim; yoksa bu konuda sâhib-i fetvâ biri değilim ki ben bunları yalnızca naklettim ve [biraz da] tafsîl edip açıkladım.}

İslâmcıların hâricindekilere, **laik**lerden olan [demokrasi yolcusu] **demokratlar**a gelince; İhvâncısından Selefîsine varıncaya kadar İslâmî, sonra da Cihâdî Uyanış içinde kendilerine yetiştiğimiz bütün meşâyıhımızdan ve üstâdlarımızından öğrenip-bildiğimiz, onların, kâfirler mülhidler mürtedler olduğudur. Sözkonusu o laikler -eğer bana inanmıyorlarsa- gidip bunu, parlamento çatısı altında kendileriyle *birlikte olan (câme'e*[1]*)* o hocalarımızdan te'kîd etsin-iyice öğrensinler. Varsınlar onlara, Allah'ın dışında teşrî'de bulunma toplantılarının ara fasılları, dinlenme oturumları esnâsında kendileri hakkındaki görüşlerinin ne olduğunu sorsunlar. Belki onlara inanırlar ve belki de onlar, "Hey gidi günler hey!" diye söze başlar ve kendilerine bir, "Zamanede bir hâl..." türküsü çığırırlar.

Sözkonusu o hocalarımızın yeni bir fıkhı/fıkhî anlayışı var ki bu hoş örnek onlara pek uygun düşmektedir.

İkinci bir husûs şudur ki: Benim yahut emsâlim kimseler tarafından dile getirilen bu açık-sarîh-doğrudan söz(ler), günümüzde insânların geneli tarafından,

---

[1] **Câme'e**: Toplanmak-bir araya gelmek, birlikte oturmak-olmak-yaşamak veya dost-arkadaş olmak gibi anlamlara gelir... Bir hadîste şöyle geçmektedir: **«Kim müşrikle *birlikte olur (câme'e!)* ve onunla *oturur/ikâmet ederse (sekene)* o da onun gibidir.»** Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir. Hadîsin şerhi için bkz: *Avnu'l-Ma'bûd*... Nitekim orada onlar için epeyce bir ibret ve ders vardır. [Müellif] // Müellif'in bir sonraki cümle içinde kullandığı ironi imgesi, aslen âmmice: "Mevvâl": "Lisseh fâkir? Kâne zemân!" şarkısı imiş.

hattâ günümüzde kendisine ılımlı İslâmî uyanış denilen çevreler arasında bile pek tuhaf ve pek nahoş karşılanmaktadır. Bunun sebebi ise demokrasinin -basın-yayın araçlarının, aynı şekilde dış düşmanlarımızdan ve onların bizim içimizdeki münâfık avenelerinden olan siyâsîlerin çabaları netîcesinde- Müslüman cumhûrlar arasında elde etmiş olduğu mevkidir. Özellikle de ılımlılık iddiâsının, Uyanış çevreleri içinde, radikalizm-aşırılık, şiddet, dolayısıyla terör ve belki de el-Kâide'ye veya ondan gayrı -onların betimlemesine ve Amerikan tasnîfine göre- "Terörist" cihâdîlerden başka herhangi bir yapıya mensûbiyyetle yaftalanma töhmetinden kaçıp kurtulmanın en kolay yolu hâline geldiği böyle bir dönemde..!

Ama şunu [tekrâr] **hatırlatmak isterim ki** ben, Uyanış'ın âlimlerinin, öncülerinin ve önderlerinin, aynı şekilde İslâm davetcilerinin de genelini, hem ben hem de genç nesillerden akrânlarım olarak genel anlamda İslâmî, özel anlamda Cihâdî uyanışa katıldığımız zaman bu itikâd üzere buldum. Onlar, geçen asırda yetmişlerin sonları, seksenlerin başları ve doksanların sonlarına kadar bu Uyanış'a intisâbımız boyunca [demokrasi hakkında] böyle bir inanç/ böyle bir görüş taşıyordu. Ayrıca bunu onların yanında ve -Allah kendilerine rahmet etsin seleflerimizin, otuzlu yılların başından pek yakın bir döneme, ta yirminci yüzyılın sonuna kadar ortaya koymuş olduğu ve hâlâ daha kütübhâneleri dolduran(!)- İslâmî Uyanış literatürünün tamâmı içinde hem okuduk hem de ders olarak gördük. Bütün bunların bir gereği, kezâlik İslâmî ve Cihâdî Uyanış içindeki herkesin demokrasiyle ilgili inancı ve kanâati, zikrettiğim o şeydi. Dileyenler Müslüman Kardeşler'in, onun çeşitli kollarının ve yine ondan neşet eden hareketlerin kitâblarına, davet eksenli yayınları ve literatürlerine, aynı şekilde Selefîler'in, Ehl-i Hadîs'in, Surûrîler'in, Hizbu't-Tahrîr'in ve Uyanış okullarından sâir kesimlerin bütün âlimleriyle davetcilerine, yine [çağdaş dönem] İslâm âlimlerinden önde gelen muteber kimselerin fetvâlarına, özellikle İslâm'ın ana yurdunda, Bilâd-ı Harameyn'de-Necd ile Hicâz diyârında, Şâm, Mısır ve Irâk topraklarında, hattâ Arab ve İslâm ülkelerinin genelinde olanlara bakabilirler. Bunların hepsinin aynı inanç ve kanâat üzerinde birleştiği görülecektir. Hattâ şunu çok iyi bir şekilde hatırlıyorum ki, İslâmî Uyanış ve Cihâdî Akım içinde -eşit bir düzeyde-, genç iken okuduğumuz ve ihtiyârlık demlerinde de okuttuğumuz Hâkimiyyet Allah'ındır inancı-itikâdı ve onun esâsları konusu bu anlamlarla doluydu. Hattâ şunu da hatırlıyorum ki "**demokrasi**" kelimesi, İslâmî Uyanış'ın literatürü ve ehl-i ilim ile İslâm davetcilerinin kitâbları içinde ancak Allah'a karşı küfre, Ona şirk koşmaya ve Rubûbiyyeti karşısında Onu inkâr yoluna sapmaya delâlet eden bir kelime olarak geçiyor, bu anlamlardan gayrı bir şeye işâret etmiyordu. Öyle ki bu noktada veya uyandırdığı nefret bakımından "Komünizm" veya "Ateizm" veya "Egzistansiyalizm" veya "Laiklik" veya "Zındıklık" gibi kelimelerden daha aşağı bir derecede kalmıyordu.

Aynı şekilde şunu da hatırlıyorum ki, Müslüman Kardeşler'in Suriye'deki liderliği, (Suriye'de Nusayrî Rejimi ile yaşadığı çatışma sürecini idâre ettiği o günlerde) laik partilerle birlikte ilân ettiği Ulusal Birlik adlı o sefîl adımı attığı ve bununla ilgili millî bir

mîsâkı*n* yazı*l*dığı demlerde [o hareketi temsîl eden] herkes, Müslüman Kardeşler'in hem bizzât kendi kitleleri hem de [bütün] Müslümanlar karşısında yaşayacağı sıkıntı hâlini bertaraf etmek için [o mîsâk boyunca] "Demokrasi" kelimesine yer vermekten kaçınmıştı. Üstelik o Mîsâk'ın metni ve içeriği üzerinde bir ittifâk sağlanmış olmasına rağmen ki onun/demokrasi kelimesinin kavramsal içeriği ile anlamının delâlet ettiği küfürle birlikte gelecek yaftanın sorumluluğundan kaçmak için böyle yapmışlardı.

Pey-der-pey ve seksenlerin ortalarından bu yana.. bu demokratik terminoloji ve onunla ilgili anlamlar-anlayışlar, çaresizlik hâlinin ve rejimler tarafından uygulanan baskının dayattığı mecbûrî bir çözüm yolu olarak, bu sapkın yolda henüz daha ilk adımlarını atmış olan İslâmcıların birtakım uygulamalarını gerekçelendirmek üzere utangaç bir edâyla yol almaya, içlere doğru sızmaya başladı. Yirminci yüzyılın, 2000 yılı itibâriyle henüz daha bittiği bir dönemde ise [İslâmcı] beyler[imiz], o utangaçlık bariyerini [zâten] kırmış ve "İslâmî bir demokrasi" söylemini [dillerine dolayıp] tervîc etmeye başlamıştı. Ayrıca "İslâmcı Demokratlar" kavramı da alenileşmeye doğru yol almıştı. Selefîler ve Ehl-i Hadîs okulu mensûbları, Müslüman Kardeşler ile onun kollarının yaşadığı bu inhirâf hâlini, o zaman itibâriyle(!), inkâr edip eleştirmişlerdi. Fakat çok geçmeden onlar da o kervâna katılmıştı. Çünkü onların siyâsî ve davet eksenli uygulamalar namına ulaştığı alanları kıskanmış ve onların o yol-yöntemine teslîmiyyet göstermişlerdi. Ondan sonra çok geçmemiş sûfî, teblîğci [cemâatlerden] ve bunların gayrı siyâset-dışı yapılardan olan İslâmcılar da -İslâmî Uyanışı handiyse bütünüyle siyâsallaştırmak, ayrıca âlimlerimizin, davetcilerimizin ve meşâyıhımızın çoğu, Ümmet'i bitkin düşüren [kendi aralarındaki] o ihtilâflarına rağmen hep birlikte [böyle] bir "halk oyunu"nda cümbürcemâat raksetmek üzere- bu [nevzuhûr] "mevlid" faslına dâhil olmuştu. *Ne diyelim!* Handiyse hiçbir şey üzerinde ülfet ile birleşmeyen [o] kalbleri parlamento üzerinde ülfet ile birleştirip-bir araya getiren yüce Rabbimiz[in hikmetinden suâl olunmaz diyelim]!

En nihâyetinde bu demokratik cümbüşün dışında sadece ve sadece "Cihâdîler", bir de Allah'ın kendilerini bu şerre bulaşmaktan muhâfaza buyurduğu bazı bağımsız âlimler kaldı.

Sonra 11 Eylül hâdiseleri yaşandı.. Afganistan'da İslâm Emîrliği yıkıldı.. Amerika, İsrail, NATO Avrupası önderliğinde, onların mürted müttefiklerinin desteği eşliğinde, daha önce de geçtiği gibi onların deyişiyle teröre karşı beynelmilel savaş başlatıldı. Uydu kanalları, iletişim ağları, internet, gazeteler, kitâblar ve sâir şeyler üzerinden İslâm'a ve Müslümanlara karşı yürütülen medyatik savaş alabildiğine alevlendi. Bu saldırı dalgası, şu günümüzde hem İslâm Daveti'nin köklerine hem de itikâd[ımız]ın ana esâsları ile temel ilkelerine kadar uzandı. Davetciler ve İslâmcılar, kendilerine "sizler teröristsiniz!" diye bağıran karşıt fikrî terörün ağına takıldı. Baskı ve tasfiye tehdîdi altında gösterilen karşı tepki "Hayır, bizler ılımlılarız!" demek oldu! Sonra da hareket edebilmek için, [bir] örtü[ye bürünebilmek] ve ılımlılık davâsı[nı isbât etmek] için demokrasi iddiâsından gayrı bir kılıf bulamadılar. Ya isteyip gayret göstererek ya da nefret edip mecbûrî istikâmet yoluna düşerek..!

Fakat bütün bunlar, yaşanan gerçeklikten herhangi bir şeyi değiştirecek değildi/ ve değiştirmeye yetmedi de...

Kısacası ve sarîh bir şekilde:

İslâm âlimleri ile Uyanış davetcilerinin üzerine düşen bizim için şu husûslara bir açıklık getirmeleridir:

Acaba bizler, Hâkimiyyet [Allah'ındır] inancımızla yetmiş yıldır bir delâlet üzere mi idik ki o inancın bir gereği de demokrasinin küfür ve onun kurum-kuruluşlarına girmenin harâm olduğuna inanmak idi?!

Acaba seleflerimizden ölüp gidenlerimiz veya kahramanlarımızdan olup da cihâd yolunda şehâdet şerbetini içenlerimiz o inançlarıyla bir dalâlet ve inhirâf [yolu] üzere mi idi?!

Yoksa Yahûdîleri, Nasrânîleri ve onlara dostluk-bağlılık gösterenleri râzı etmek için kendi köktenciliğinden kopan, kendi köklerinden sıyrılan ve kendi ilkelerine karşı ters dönen kimseler mi günümüz itibâriyle bir dalâlet üzeredir?

Eğer birinci şık söz konusu ise, bu durumda bizi niçin dalâletle yaftaladıklarının gerekçesini bize açıklasınlar! Kırk veya daha fazla yıl boyunca bize niçin yalan söylediklerini beyân buyursunlar!

Yok eğer ikinci şık söz konusu ise, bu durumda bize şu günlerde insânları niçin saptırdıklarını söylesinler ve bize bunun cevâbını versinler!

Acaba topuklarımız üzere gerisin geri dönmemizi gerektirecek ne yaşandı da böyle oldu? Bizim o inandığımızın ve o zaman itibâriyle şer'î delîlleriyle birlikte hem okuyup hem de okuttuğumuzun bir dalâlet olduğuna dâir şer'î delîller[iniz] nedir?!

Evet, günümüzde uydu kanallarının ekranları, uluslararası iletişim ağları ve her türlü basın-yayın araçları üzerinden ortalıkta dolanıp duran son derece tehlikeli bir söz var.. Büyük âlimler.. İslâm davetcileri.. Uyanış önderleri.. Hattâ teslîm bayrağı çekmiş sınık cihâdî komuta kademeleri [tarafından dile dolanan bir söz ki, bunlar] "yöntemleri" ve "inancı" gözden geçirme, yeniden ele alma çağrısında bulunuyor.

Evet, günümüzde bizim yol-yöntemlerimize ve inançlarımıza karşı yürütülen bir savaş var ve bu savaş terörle mücâdele, düşünce savaşları, yöntemlerin ve eğitim-öğretim müfredatı ile araçlarının yeniden ele alınıp düzenlenmesi adı altında hem İslâm'a hem de Müslümanlara karşı yürütülen [sözümona] güvenlik eksenli askerî savaşın şiddetinden daha hafîf değil!

Eğer ortada topukları üzere gerisin geri dönen ve büzülüp sinen birileri varsa ve bu birileri kendi konumuna bir gerekçe peydahlıyor; hezîmetin ve ilkelerden gerisin geri dönmenin felsefesini yapıyor; bizlere yöntemleri-müfredatı düzeltmekle, bizim mescidlerimizdeki imâm ve hatîblere [aşırılık karşıtı, uysallaştırıcı] kurslar vermekle, her türlü şiârımıza, sembol isimlerimize ve bütün sâbit değerlerimize kadar uzanan düşünsel dönüştürme seferleriyle gelen "Amerikan İslâmı"na alkış tutanlar kâfilesi içinde kendisine bir yer buluyor ise hiç kuşkusuz böyle bir durumda mutlaka onlara

karşı duracak, değişmezleri[mizi] yerli yerinde sâbit tutacak ve bu inancın sancağını taşıyacak siperler/merkezler/erler olmalıdır.

Allah'ın kudreti ve Onun lütfuyla bizi orada bulacaklardır. Bu yüksek ve Biiznillah sarsılmaz zirvenin tepesinde..

İşte oradan, sebât zirvelerinin en yüce mevkiinden, yakînin soğukluğu ile îmânın harâretinin birleştiği ve mücâhidlerin de kınlarından çekilmiş kılıçlarına dayandığı o yerden daha önce söylediklerimizi bir kez daha tekîd ediyoruz.

Bizler, Dînimizden itikâd getirdiğimiz, dünya[mız]dan idrâk edip-öğrendiğimiz ve âlimlerle davetcilerden olan selef-i sâlihimizi de kendisi üzerinde bulduğumuz şeyler [ne ise aynen onların] üzerinde sâbitiz. Bizler, inşallah ebrâr şehîdlerimizin, Allah'ın kendilerine verdiği nimetlerin sevinci içinde Rablerine mülâki olarak bizden ayrıldığı zaman bizi kendisi üzerinde bıraktığı şeyler ne ise hâlâ daha onlar üzerindeyiz. Şu günümüzde hapishânelerin ve zindânların kuytularına mahkûm edilmiş âlimlerimizle önderlerimizin sâlihlerinin üzerinde olduğu şeylerin üzerinde...

Bizler, şu günümüzde ehl-i hakdan olan mazlûm müminlerin yüreklerinin taşıdığı şeyler üzerinde sâbitiz ve şübhesiz biz, Rubûbiyyet Tevhîdi ile Ulûhiyyet Tevhîdi'nin muktezâsı, aynı şekilde bu ikisinin Hâkimiyyet Tevhîdi namına iktizâ ettikleri şeyler ne ise onların üzerindeyiz.

Bütün bunlar üzerine şunu açıkça ifâde edip diyoruz ki:

● Demokrasi, Allah'a karşı küfürdür ve Ona şirk koşmaktır. Ona inananlarsa ya mülhid kâfirlerdir ya da mürted zındıklardır. Onlar nasıl tekfîr edilmesinler ki, Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: «Andolsun, "Allah üçün üçüncüsüdür" diyenler kâfir oldu. Hâlbuki bir tek İlâh'tan başka hiçbir ilâh yoktur. Eğer [onlar o] dediklerinden vazgeçmezlerse, andolsun onlardan inkâr edenlere muhakkak ki elem dolu bir azâb dokunacaktır.» (5/el-Mâide, 73) Peki ya -Allah Subhânehu ve Teâlâ hakkında- O, onun onuncusudur yahut yüzlerce parlamenterin ortağıdır diyenlerin hâli...........!!

● İslâmcılardan, tevîl yoluna giderek demokrasiye bulaşanlara gelince: Bunlar çeşit çeşit ve kısım kısımdır. Bunlardan her bir sınıfın hükmü ise bu konuyla alâkalı kanâatinin düzeyine, niyyetinin tabîatına, sözlü ve fiilî uygulamalarına ve kendisinin yerel şartlarına göredir.

Bunlar, bize [bu] emâneti ulaştıran kimselerden bize ulaşmış olanlardır. Bizim de çevremizdekilere ve kendilerine bu teblîğin ulaştığı kimselere ulaştıracağımız budur. Allah'ım şâhid ol! Allah'ım şâhid ol! Allah'ım şâhid ol!

Öyle zannediyorum ki mesele güneşin açıklığı gibi açıktır ki İslâmcılardan olan o demokratların hâlini vasf ve kendilerine vaaz konusunda, son derece revnak ve o derece muhteşem, ayrıca sadedinde olduğumuz şu gibi bir mesele hakkında son derece anlamlı işâretler de taşıyan en-Nisâ sûresindeki ve -salât u selâmın ezkâ ve etemmi Kendisi üzerine olsun- Muhammed sûresindeki şu âyetlerden daha güzelini bulamıyorum ki inşallah bu muhtasar sunumu da onunla hitâma erdireceğiz.

إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ثُمَّ كَفَرُواْ ثُمَّ ءَامَنُواْ ثُمَّ كَفَرُواْ ثُمَّ ٱزۡدَادُواْ كُفۡرٗا لَّمۡ يَكُنِ ٱللَّهُ لِيَغۡفِرَ لَهُمۡ وَلَا
لِيَهۡدِيَهُمۡ سَبِيلَۢا ﴿١٣٧﴾ بَشِّرِ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ بِأَنَّ لَهُمۡ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣٨﴾ ٱلَّذِينَ يَتَّخِذُونَ ٱلۡكَٰفِرِينَ أَوۡلِيَآءَ مِن دُونِ
ٱلۡمُؤۡمِنِينَۚ أَيَبۡتَغُونَ عِندَهُمُ ٱلۡعِزَّةَ فَإِنَّ ٱلۡعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعٗا ﴿١٣٩﴾ وَقَدۡ نَزَّلَ عَلَيۡكُمۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ أَنۡ إِذَا سَمِعۡتُمۡ
ءَايَٰتِ ٱللَّهِ يُكۡفَرُ بِهَا وَيُسۡتَهۡزَأُ بِهَا فَلَا تَقۡعُدُواْ مَعَهُمۡ حَتَّىٰ يَخُوضُواْ فِي حَدِيثٍ غَيۡرِهِۦٓ إِنَّكُمۡ إِذٗا مِّثۡلُهُمۡۗ
إِنَّ ٱللَّهَ جَامِعُ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ وَٱلۡكَٰفِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾ ٱلَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمۡ فَإِن كَانَ لَكُمۡ فَتۡحٞ
مِّنَ ٱللَّهِ قَالُوٓاْ أَلَمۡ نَكُن مَّعَكُمۡ وَإِن كَانَ لِلۡكَٰفِرِينَ نَصِيبٞ قَالُوٓاْ أَلَمۡ نَسۡتَحۡوِذۡ عَلَيۡكُمۡ وَنَمۡنَعۡكُم مِّنَ
ٱلۡمُؤۡمِنِينَۚ فَٱللَّهُ يَحۡكُمُ بَيۡنَكُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ وَلَن يَجۡعَلَ ٱللَّهُ لِلۡكَٰفِرِينَ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤١﴾ إِنَّ
ٱلۡمُنَٰفِقِينَ يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَهُوَ خَٰدِعُهُمۡ وَإِذَا قَامُوٓاْ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ قَامُواْ كُسَالَىٰ يُرَآءُونَ ٱلنَّاسَ وَلَا
يَذۡكُرُونَ ٱللَّهَ إِلَّا قَلِيلٗا ﴿١٤٢﴾ مُّذَبۡذَبِينَ بَيۡنَ ذَٰلِكَ لَآ إِلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ وَلَآ إِلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِۚ وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ فَلَن
تَجِدَ لَهُۥ سَبِيلٗا ﴿١٤٣﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُواْ ٱلۡكَٰفِرِينَ أَوۡلِيَآءَ مِن دُونِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۚ أَتُرِيدُونَ أَن
تَجۡعَلُواْ لِلَّهِ عَلَيۡكُمۡ سُلۡطَٰنٗا مُّبِينًا ﴿١٤٤﴾ إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ فِي ٱلدَّرۡكِ ٱلۡأَسۡفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمۡ نَصِيرًا ﴿١٤٥﴾
إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُواْ وَأَصۡلَحُواْ وَٱعۡتَصَمُواْ بِٱللَّهِ وَأَخۡلَصُواْ دِينَهُمۡ لِلَّهِ فَأُوْلَٰٓئِكَ مَعَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۖ وَسَوۡفَ يُؤۡتِ ٱللَّهُ
ٱلۡمُؤۡمِنِينَ أَجۡرًا عَظِيمٗا ﴿١٤٦﴾ ﴿سورة النساء﴾

137—«Îmân eden sonra [inkâr ile] küfre giren, sonra [yine] îmân eden sonra [yine inkâr ile] küfre giren, sonra da küfürde [ziyâdesiyle] ileri giden kimseler [var ya]. Allah onları [asla] affedecek de değildir, [kendilerini necât-bahş] bir yola hidâyet edecek de değildir.» 138—«Münâfıklara, kendileri için elem dolu bir azâb olduğunu müjdele.» 139—«Onlar ki, müminleri bırakıp kâfirleri dost tutarlar. Onların yanında mı izzet arıyorlar? Muhakkak ki izzet tamâmıyla Allah'ındır.» 140—«Allah size Kitâb[ı Kur'ân]'da, "Allah'ın âyetlerinin inkâr edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman, başka bir söze geçmedikleri müddetce, onlarla oturmayın, aksi hâlde siz de onlar gibi olursunuz" diye hüküm indirmiştir. Şübhesiz Allah, münâfıkların ve kâfirlerin hepsini cehennemde toplayacaktır.»141—«Onlar ki sizi [habire] gözetleyip dururlar. Eğer Allah tarafından size bir fetih [ile zafer] nasîb olursa, "Biz [de] sizinle beraber değil miydik?" derler. Şayet kâfirlerin [zaferden] bir payı olursa, "Size üstünlük sağlamadık mı, sizi müminlerden korumadık mı?" derler. Allah, kıyamet günü aranızda hükmünü verecektir. Allah, kâfirler için müminler üzerinde asla bir yol kılmaz.» 142—«Şübhesiz ki münâfıklar, Allah'a hud'a yapmağa [ve kendi akıllarınca Onu kandırmaya] çalışırlar. Allah da [o hud'alarını kendi başlarına geçirmek sûretiyle] onlara hud'a edicidir. Onlar namaza kalktıkları vakit üşene üşene kalkarlar ve insânlara riyâ /ile gösteriş yaparlar. Allah'ı da [çok değil] pek az anarlar.» 143—«[Onlar küfr ile îmân arasında debelenir,] Arada müzebzeb bir hâldedirler: ne onlara, ne bunlara [yâr olur, ne birine ne ötekine bağlanırlar.] Her kimi de Allah saptırırsa artık onun için [necâta ulaştıran] bir yol asla bulamazsın.» 144—«Ey îmân edenler! Müminleri bırakıp da *kâfirleri dost edinmeyin*

[*kâfirleri başlarınıza geçirmeyin*, *Elmalılı*]. Kendi aleyhinize Allah'a apaçık bir delîl mi vermek istiyorsunuz?» 145—«Şübhesiz ki münâfıklar, [cehennem] ateşin[in] en aşağı tabakasındadırlar. Onlara hiçbir yardımcı da bulamazsın.» 146—«Ancak [yaptıklarına pişman olarak] tevbe edenler, [hâllerini düzeltip] ıslâh edenler, [Kitâbına ve Resûlüne uymak sûretiyle] Allah'a sarılanlar ve dînlerini Allah için hâlis kılanlar müstesnâ ki işte bunlar müminlerle beraberdir, müminlere ise Allah azîm bir ecir verecektir.» (4/en-Nisâ)

فَٱعْلَمْ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ وَٱسْتَغْفِرْ لِذَنۢبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ ۗ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ
وَمَثْوَىٰكُمْ ﴿١٩﴾ وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ ۖ فَإِذَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُّحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا ٱلْقِتَالُ رَأَيْتَ
ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ ٱلْمَغْشِىِّ عَلَيْهِ مِنَ ٱلْمَوْتِ ۖ فَأَوْلَىٰ لَهُمْ ﴿٢٠﴾ طَاعَةٌ وَقَوْلٌ
مَّعْرُوفٌ ۚ فَإِذَا عَزَمَ ٱلْأَمْرُ فَلَوْ صَدَقُوا۟ ٱللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ﴿٢١﴾ فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِن تَوَلَّيْتُمْ أَن تُفْسِدُوا۟ فِى
ٱلْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوٓا۟ أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰٓ أَبْصَٰرَهُمْ ﴿٢٣﴾ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ
ٱلْقُرْءَانَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَآ ﴿٢٤﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱرْتَدُّوا۟ عَلَىٰٓ أَدْبَٰرِهِم مِّنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلْهُدَى ٱلشَّيْطَٰنُ
سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَىٰ لَهُمْ ﴿٢٥﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا۟ لِلَّذِينَ كَرِهُوا۟ مَا نَزَّلَ ٱللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِى بَعْضِ ٱلْأَمْرِ ۖ وَٱللَّهُ
يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾ فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَٰرَهُمْ ﴿٢٧﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ ٱتَّبَعُوا۟ مَآ
أَسْخَطَ ٱللَّهَ وَكَرِهُوا۟ رِضْوَٰنَهُۥ فَأَحْبَطَ أَعْمَٰلَهُمْ ﴿٢٨﴾ أَمْ حَسِبَ ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ أَن لَّن يُخْرِجَ ٱللَّهُ
أَضْغَٰنَهُمْ ﴿٢٩﴾ وَلَوْ نَشَآءُ لَأَرَيْنَٰكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُم بِسِيمَٰهُمْ ۚ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِى لَحْنِ ٱلْقَوْلِ ۚ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَٰلَكُمْ
﴿٣٠﴾ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ ٱلْمُجَٰهِدِينَ مِنكُمْ وَٱلصَّٰبِرِينَ وَنَبْلُوَا۟ أَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟
وَصَدُّوا۟ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ وَشَآقُّوا۟ ٱلرَّسُولَ مِنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلْهُدَىٰ لَن يَضُرُّوا۟ ٱللَّهَ شَيْـًٔا وَسَيُحْبِطُ
أَعْمَٰلَهُمْ ﴿٣٢﴾ ۞ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُوا۟ ٱلرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوٓا۟ أَعْمَٰلَكُمْ ﴿٣٣﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ
كَفَرُوا۟ وَصَدُّوا۟ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا۟ وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾ فَلَا تَهِنُوا۟ وَتَدْعُوٓا۟ إِلَى ٱلسَّلْمِ
وَأَنتُمُ ٱلْأَعْلَوْنَ وَٱللَّهُ مَعَكُمْ وَلَن يَتِرَكُمْ أَعْمَٰلَكُمْ ﴿٣٥﴾ ﴿سورة محمد﴾

19—«[Öyleyse şunu] bil ki "Allah'tan başka ilâh yoktur." [Bil de hem] kendi günahın ve [hem de] müminler ile mümine kadınlar için istiğfârda bulun. [Muhakkak ki] Allah [bir hâlden başka bir hâle inkılâb ile] dolaştığınız yeri de bilir [en nihâyet konaklayıp] durduğunuz [sâbit] yeri de...» 20—«Îmân edenler "[Keşke kıtâle dâir] bir sûre indirilmiş olsaydı" diyorlar. [Ama hükmü açık] muhkem bir sûre indirildiği ve onda kıtâl zikredildiği zaman kalblerinde bir maraz bulunanları görüyorsun ki sana, [tıpkı] üzerine ölüm baygınlığı çökmüş [bir] kimsenin bakışıyla bakıyorlar. [Oysa odur] onlara evlâ olan [ki]...» 21—«[Emir karşısında güzel] bir itâat ve marûf bir söz [söylemek]. [Kıtâle dâir emir kesinleştiği ve] iş ciddileştiğinde ise Allah'a karşı sâdık olsalardı elbette [bu] kendileri için hayırlı olurdu.» 22—«Demek ki, [siz ey münâfıklar, emrolunduğunuz şeylerden] yüz çevirdiğinizde [ve hâkimiyyeti ele geçirmeniz hâlinde] yeryüzünde

fesâd çıkaracak ve akrabalık bağlarını kesip-koparacaksınız, öyle mi?» 23—«İşte onlar, Allah'ın kendilerini lanetleyip de (kulaklarını) sağır ve gözlerini kör ettiği kimselerdir.» 24—«Onlar Kur'ân'ı düşünmüyorlar mı? Yoksa kalblerin üzerinde kilitleri mi var?» 25—«Kendileri için hidâyet [yolu apaçık] belli olduktan sonra gerisingeri dönenleri şeytân aldatıp peşinden sürüklemiş ve kendilerini [uzun emellerle] boş ümîdlere düşürmüştür.» 26—«Bu, onların [münâfıkların], Allah'ın indirdiğini kerîh gören kimselere, "Bazı işlerde[-emirlerde] size itâat edeceğiz" demelerindendir. Hâlbuki Allah onların [bütün] gizli konuşmalarını bilir.» 27—«[Peki ya] Melekler, onların -yüzlerine ve ardlarına vura vura- cânlarını aldığı zaman [hâlleri] nice olacak?» 28—«Öyle ya onlar Allah'ın gazabına sebeb olan şeylerin ardına düştüler/bunlara tâbi oldular ve O'nun rızasını nahoş buldular. Bu yüzden Allah da onların [bütün] amellerini boşa çıkardı.» 29—«Yoksa kalblerinde bir maraz bulunan(münâfık)lar, [onların o] kinlerini Allah'ın asla (meydâna) çıkarmayacağını mı sandı(lar)?» 30—«Eğer biz dilesek onları sana elbet gösterirdik de sen de elbet onları [o münâfık] çehrelerinden tanırdın. Elbet sen onları konuşma tarzlarından da tanırsın. Allah ise [bütün] yaptıklarınızı [hakkıyla] bilir.» 31—«Andolsun sizi imtihân edeceğiz, tâ ki içinizden mücâhidleri ve sabredenleri belli edip-açığa çıkaralım ve [sizin o] haberlerinizi de imtihân [meydânlarına birer ibret numûnesi] yapalım.» 32—«Kâfir olanlar, [insânları] Allah yolundan [engelleyip]-alıkoyanlar ve hidâyet [ile hak yol] kendilerine [açıkça] tebeyyün ettikten sonra Peygamber'e [muhâlefet edip-]karşı duranlar hiçbir şekilde Allah'a zarar veremezler. Allah, onların amellerini boşa çıkaracaktır.» 33—«Ey îmân edenler! Allah'a itâat edin ve Peygamber'e itâat edin de amellerinizi boşa çıkarmayın.» 34—«Kâfir olanlar ve [insânları] Allah yolundan [engelleyip-]alıkoyanlar, sonra da küffâr oldukları hâlde ölenler [yok mu], Allah onları asla bağışlamayacaktır.» 35—«Onun için [küffâra karşı sakın zaaf gösterip-]gevşek davranmayın. Siz daha üstün iken [zillet gösterip] barışa çağrıda bulunmayın. [Bilin ki] Allah sizinle beraberdir ve amellerinizi asla eksiltmez/eksiltmeyecektir[/emeklerinizi boşa çıkarmaz/çıkarmayacaktır].» (47/Muhammed Sûresi)

Peki ya demokrat İslâmcılar, Allah'ın âyetlerinin inkâr ve onlarla istihzâ edildiğini duydukları meclislerde oturmuş mudur?

Allah'ım şâhidlik ediyor ve diyoruz ki:

Evet!

Peki, acaba parlamentoda çoğunluğun görüşüne - hakemliğine başvurmak, bazı işlerde - emirlerde Allah'ın indirdiğini nahoş bulan kimselere itâati gerektiriyor mu?

Allah'ım şâhidlik ediyor ve diyoruz ki:

Evet!

Hattâ bütün işlerde - emirlerde veya bu işlerin - emirlerin çoğunda!

Âyetler, meselenin hikmetlerine dâir her şeyi anlatıyor ve -âyetlerin ihtişâmı bizi o yöne doğru çekse de- makâm daha fazla tafsîlata inmeye müsâade etmiyor. Allah nasîb-kısmet eder ve inâyetini ihsân buyurursa belki bunlara, bu konuya özel bir araştırma kapsamında tekrâr dönerim.

[3-] 9.
Ehl-i Sünnet Dâiresi İçindeki Akîdevî ve Mezhebî Hilâf Meselesi

İslâm yayıldığı, Müslümanların orduları yeryüzüne dağıldığı ve -Yunan, Roma, Pers, Türk, Çin, Hind ve Sind gibi- eski medeniyetlerin ülke toprakları fethedildiği zaman Müslümanlar, sözkonusu bu toplumların medeniyetleri, dînleri ve felsefeleri ile karşı karşıya gelir, bunlarla bir temas hâli yaşar. Bu durumun ekseriyyetle vukû bulduğu zamanlar ise Emevîler dönemi ile Abbâsîlerin ilk evresidir. Yine bu durum, o medeniyetlerin mîrâsını tercüme hareketinin ve bunların okunup-incelenmesiyle ilgili faaliyetin bir canlılık kazanmasına neden olur. O milletlerin [çeşitli] fenlerini ve tabîat vs. bilimlerini hazmetmek bir noktaya kadar faydalı olsa da -ki İslâm Ümmeti, sözkonusu o bilimleri ve edebiyyatı mezcetmiş; o medeniyetlerin verimini muhâfaza altına almış ve bunları İslâmî bir üslûbla yeni bir kâlıba dökmüştür; sonra da bunları, geliştirdikten ve üzerine yeni şeyler ekledikten sonra bir medeniyet ve [yeni] bilimler şeklinde beşeriyet âlemine [yeniden] nakl-takdîm etmiştir- ve her ne kadar bu, eşsiz bir medeniyet ve şanlı bir tarih olsa bile yine de bunun başka bir yönden, sözkonusu o felsefelerle ve o inançlarla içli-dışlı olmanın doğurduğu, hem İslâm medeniyeti için hem de Müslümanların dîni ve inançları üzerinde son derece tehlikeli olumsuz bir etkisi olmuştur. Nitekim bir kısım âlimlerin, özellikle de köken itibâriyle sözkonusu o eski medeniyetlere mensûb olan kimselerin, o felsefeler ve o inançlar ile yaşadığı *ihtilât* hâli, sâf İslâm akîdesi ile (sınırlı - eksik aklın aracılığıyla sınırsız - engin gayb âlemine dalmış olan) akılların felsefeleri ve zihinlerin güdük verimleri arasında bir nevi karışma ve katışmanın husûle gelmesine sebeb olur. Bu sebeble Müslümanlar arasında -kendisi içre dîn ile felsefenin ve hak ile bâtılın birbirine karıştığı- birtakım akîdevî mezhebler neşet eder. Yine bundan da -Ümmeti [asırlar boyu] bölüp parçalayan, onun akîdesinin berraklığını bulandıran ve Allah'ın rahmet edip korudukları müstesnâ sonraki nesillerinin de, sâf inançları karşısında, zihnini karıştıran- birtakım münharif itikâdlar ortaya çıkar.

[Açıklamaya çalıştığımız] bu durumun en şiddetli-en yoğun bir şekilde yaşandığı dönem ise Hicrî üçüncü asırdır ki, Abbâsî halîfesi el-Me’mûn bilim, medeniyet, kitâb ve tercüme aşkına tutulduğu, "Beytü'l-Hikme" ile devasa kütübhânesini kurduğu, Yunanların kitâbları ile felsefelerini, Romalıların medeniyet birikimi ile literatürünü derleyip toparlamak için oraya buraya adam göndermeye başladığı, birtakım âlimler bunları tercüme ve okuyup inceleme işine giriştiği, bir kısım insânların ise felsefeye, özellikle de Yunan felsefesine, onların dînî yorumlamalarına ve paganist, inançsal sapkınlıklarına yönelip bunlara iyice daldığı bir zamanda yaşanan yaşanır. Bütün bu süreç sonrasında "İlm-i Kelâm" olarak tesmiye edilen bir ilim [dalı] ortaya çıkar ki bu, mantık bilimleri ile Yunan felsefesinin birtakım Müslüman âlimler tarafından yeniden ve yeni bir kâlıba dökülerek yazılması netîcesinde tevellüd eden bir ilimdir. [İşte bu aşamadan sonra kimi] insânlar, [İslâmî] akîdenin temellerine ve Tevhîd'in cevherine,

felsefecilerin yolu-yordamı ve güdük akılların yol-yöntemleri üzerinden dalar/ve bu meseleleri, o yol-yöntemler üzerinden ele almaya başlarlar. Bu sebeble ortaya, son derece [girift, zor ve] çetrefilli birtakım kelâmî-akîdevî meseleler çıkar. Yine bunlar ne Selef ile Sahâbe'nin menheci ve ne de Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yolu içre yer alan şeylerdir. İşte böylelikle kimi kesimler *yoldan çıkar(dalle)* ve bazı akîdevî fırkalar neşet eder ki bunlar, [ana damardan ayrık veya kopuk denilebilecek] o şirzimeyi de [nicelik bakımından] arttırır. O şirzime ise daha önceleri, Müslümanlar arasında varlık gösteren bazı siyâsî sebebler dolayısıyla husûle gelen ve bunların netîcesinde tevellüd eden Hâricî ve Şîî fırkalarla varlığını bulmuştur.

Hâsıl-ı kelâm, yeni bazı mezhebler ortaya çıkar ve bunlar felsefe ile kelâm ilmine dayanır. Meselâ "kader"i yok sayan Kaderiyye, beşerin *ihtiyâr*ını/*cüzî irâde*sini yok sayan Cebriyye, ayrıca aklı ilâhlaştıran ve onu *sahîh nakil* ile *şer'î nasslar* üzerinde bir hüccet [/bunların fevkinde bir tutamak] kılan Mutezile gibi ve ilh... şeyler ki bütün bunlar ilmî, dînî ve edebî hayâtın, Hicrî üçüncü, dördüncü ve beşinci asırlar, aynı şekilde bunları müteâkib yüzyıllar boyunca, inhitât çağları ve Ümmet'in siyâsî gücü ile siyâsî varlığının parçalanıp-dağıldığı dönemlerde [bile] kendisiyle dolup taştığı şeylerdir. Sözkonusu o felsefelere bir karşı tepki olarak, ayrıca o sapkın mezheblere, fırkalara ve kendilerine "Kelâm âlimleri" denilen kimselere reddiyye vermek üzere muhlis/samîmî bazı Müslüman âlimler harekete geçer ve o kesimlerin şübhelerine kendi yol -yöntemleri üzerinden reddiyye vermek için felsefe alanına dalarlar. İşte o vakitden beri felsefe ve mantık bilimleri İslâmî ilimlerin alanı içine girmiş olur. Sözü geçen o samîmî eşsiz âlimler, münharif kesimler tarafından hassâs bazı noktalarda ortaya atılan o şübhelere, felsefecilerin üslûbları/yol-yöntemleri üzerinden reddiyye verme işini deruhde ederler. [O şübhelerle ilgili olarak] ele alınan bu konular, İslâm Dîninde akîde ile tevhîdin en özel konularını içeren şeylerdir/ve bunların en hassâs noktasına kadar uzanan bir şeydir ki o da Allah'ın, rubûbiyyeti, ulûhiyyeti, esmâ ve sıfâtı cihetiyle tevhîdi, birlenmesidir. Dolayısıyla [o âlimler,] doğru yapayım dedikleri noktadan hata yapmış, iyilik edeyim dedikleri noktadan da kötülük etmişlerdir. Allah kendilerini affetsin, doğru gayretlerini kabûl buyursun, zellelerini ise bağışlasın...

Şübhesiz bu durum, kıvâmını hâlis vahiyden alan ve kendisine akılların felsefesi ile zihinlerin zaafı namına bir şey bulaşmamış olan o rabbânî - sâf pek çok İslâmî akîde kitâbının sâfiyyetini kaybetmesine sebebiyyet verir. Bu sâflık ortadan kalkar ve Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat çevreler içinde, tevhîdi ve rubûbiyyetin özelliklerini ele almada te'vîle ve felsefeye dayanan bazı akîdevî okullar ortaya çıkar. Her inhirâfın zaman içinde mutlaka genişleyerek ve gittikçe büyüyerek yol alması hâlinde olduğu gibi sözkonusu o -yeniyetme, nevzuhûr ve yabancı- akîdevî mezhebler de -İslâm tarihinin çoğu dönemi boyunca tevhîd ile akîde alanlarında âlimlerin pek çoğunun yol-yöntemleri üzerinde hâkim olmak üzere- gelişip-ilerler.

Mantık bilimleri ile aklî muhâkemeler, fıkıh bâblarının ve fıkhî istinbât mîrâsının geliştirilmesine fayda sağlarken öte taraftan bunun tevhîd ilimlerinde verdiği zarar pek büyük olmuştur. Bunun en açık ve en önemli olanı ise *te'vîl* -yani Allah'ın Esmâ

ve Sıfâtı'nı tevîl etme- ve bunları yorumlama, anlamlar ve kinâyeler [yolu] ile ifâde edip-açıklama sâhasında görülendir. Bunun da ya avâm-ı nâsın kolayca anlaması için bunları basîtleştirmek üzere ya da felsefecilerin Allah'ın Esmâ ve Sıfâtı ile ilgili *tecsîm*, *tekyîf*, *teşbîh* ve *tahrîf* gibi şübhelerini defetme niyyetiyle yapılmasıdır. Her ne kadar o âlimlerin niyyeti selîm olsa da bunun zararının faydasından ve hatası ile tehlikesinin de onun doğrusundan çok daha fazla olduğu husûsunda kuşku yoktur.

Nitekim bu akîdevî mezheb ve tevhîd [ilimleri] ile ilgili o felsefî yol, bu mezhebin önde gelen büyüklerinden birine, "İmâm Ebu'l-Hasen el-Eş‘arî" rahmetullahi aleyh'e nisbet ile "Eşarî" Mezhebi olarak isimlendirilmiştir. İmâm Ebu'l-Hasen el-Eş‘arî (r.a.), bu mezhebe iyice dalıp-derinlere inmiş, sonra da ondan geri dönmüş ve *en nihâyet* kendisi hakkında sâbit olduğu üzere bundan tevbe etmiştir. O mezhebin önde gelen büyük âlimlerinin çoğunun hâlinde olduğu gibi ki Allah Teâlâ cümlesine rahmet etsin [İmâm] el-Cüveynî, er-Râzî, eş-Şehristânî, Ebû Hâmid el-Gazzâlî ve gayrı kimseler birer örnektir. Fakat çalışmaları ve yazdıkları geride kalmıştır ki, Allah'tan niyâzımız, onların [o eserler içinde yer alan bu konularla ilgili] hatalarından dönme hâllerini kabûl buyurması ve düştükleri zellelerden dolayı kendilerini affetmesidir.

Hicrî üçüncü ve dördüncü asırdan beri "Eşarilik" mezhebi, Ehl-i Sünnet'in eşsiz âlimlerinin ve Müslümanların sâlih sultânlarının [çoğunun] mezhebi olur. Bunun aksi veya karşıtı ise Hâricî ve Şîî fırkalar anlamına gelir. Abbâsî devleti döneminden bu yana ve onu müteâkib tâife devletlerinden ta Osmanlı devletinin kurulduğu zamana kadar gelip geçen Müslüman yöneticilerle hükümdârların çoğunu bu mezheb kendi kanatları altında tutmuştur. Ondan sonra Osmanlı sultânları ve yöneticileri de yine bu [mezhebe âit] menhece tâbi olmuştur. Aynı şekilde bu menhec, Dört Mezheb'in hâkim olduğu İslâm ülkelerinde de -o fıkhî mezheblere bağlılık konusunda görülen farklılaşmaya rağmen- yaygınlığını koruya-gelmiştir. Beri tarafta İslâm âlimlerinden [Eşarî olmayan] az bir kesimin varlığını koruya-gelmesi de diğer bir vâkıadır. Bunlar, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in arı [ve duru] hâlini muhâfaza eden âlimlerdir. Böylelikle akîde, kendi sâfiyyetini ve revnaklığını -herhangi bir karışım ve katışım olmaksızın-koruya-gelmiştir. İşbu kesimin mezhebi ise tarih boyunca "Selef"in Mezhebi, bazen de "Ehl-i Hadîs"in Mezhebi olarak bilinip-tanınmıştır. [Beri tarafta yine] Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'den olan diğer kesimin mezhebi ise "Eşarilik" olarak bilinip-tanınmıştır ki bu mezhebin birtakım usûllerini ve yolunu, Ehl-i Sünnet nezdinde fakîhlerden ve müfessirlerden olan büyük âlimler ve dînî ilimlerin sütûnlarından sayılan [esâtîn-i ulemâ] kimseler almıştır. Aynı şekilde "Selef"in Mezhebi içinde de tarih boyunca pek büyük âlimler tanınmıştır ki Allah cümlesine rahmet etsin [İmâm] İbn Teymiyye, eş-Şâtıbî, İbnu'l-Kayyim, İbn Batta, [İmâm] Ahmed, Süfyân ve gayrı kimseler bunlara bir örnektir. Ama bunlar tarih boyunca Ehl-i Sünnet âlimlerinin cumhûru içinde [her dâim] azınlığı teşkîl eden kimseler olmuştur.

Evet, İslâm tarihi şiddetli bazı akîdevî çatışmalarla, ateşli pek çok münâzaralarla ve Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat çatısı altında yer alan bu iki kesim arasında vukû bulan

tartışmalarla dolup taşmış; reddiyyeler ve o reddiyyelere karşı reddiyyeler yazılmış, kîl u kâl ve kesret-i suâl çoğalıp gitmiştir.

Siyâsî çevreler ve hükümdârların revâkları bu tartışmalara dâhil olmuş, biri şunu desteklerken öbürü bununla kendini takviye etmiştir. Hâsılı bunlar, Müslümanların tarihinde bir fitne ve bir garaz kapısı olmuştur ki bunları burada zikretmek epeyce bir zaman alır.

Taassubu ve hizibciliği doğuran her türlü fitne ortamında olduğu gibi bu sorunlar da zaman zaman, mezhebî taassubdan kaynaklanan sorunlara ilâveten, [birtakım] kötülüklerin, kıtâl ve fitnelerin kapısını aralamıştır ki çoğu zaman da hükümdârlar, o tür konuların konuşulmasının önüne geçerek bunları durdurmak için müdâhalede bulunmuş ve onların bu müdâhalesi işi iyice kızıştırmıştır.

Bu sorun, bu iki okulu ortaya çıkarmıştır: "Eşarilik"i ve ondan teferru edenleri.. "Selefilik"i veya "Ehl-i Hadîs"i ve ondan teferru edenleri... En nihâyet bunlardan her biri, yek diğerinin üstüne çizgi çekip onu "Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat" tâifesi olmanın dışına çıkarmıştır. Yine bu kesimlerin her biri, kendisini "Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat" saydığı gibi kendi akîdesini de "Fırka-i Nâciye"nin akîdesi olarak kabûl etmiş, beri tarafta diğer kesimin ise -Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in haber buyurduğu, Ümmet'in 73 fırkaya ayrılacağı, kurtulan biri hâric diğerlerinin ateşte olacağıyla ilgili sahîh[!] hadîse binâen- ateşte olan "yetmişiki fırka"dan olduğunu söylemiştir.

Hadîs âlimleri ile hadîs şârihleri, bunun, o fırkaların tamâmının ve Ehl-i Kıble ile Ümmet-i İslâm'dan olup da o fırkalara bağlanan herkesin ateşte ebediyyen kalacağı anlamına gelmediği konusu üzerinde ittifâk etmesine rağmen yine de bu iki kesimin her biri, "Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat"e âidiyyeti ve bu lakabın mülkiyyetini kendisiyle sınırlandırmış ve bu konuda diğerinin üzerine bir çizgi çekmiştir.

Bu sorunlar, benzeri diğer sorunlar gibi, son asırlarda, Ümmet'in, emperyalist-sömürgecilerle ve bunların belâsıyla, onları müteâkiben de "sömürgeci bağımsızlık" hükûmetleriyle meşgûl olması dolayısıyla bir nebze diner. Bunların ortaya çıkarmış olduğu çağdaş dönem siyâsî ve laik fikrî akımların saldırısının Ümmet içinde, genel bir şekilde yirminci yüzyılın ortaları boyunca dîndarlığın zayıflamasına sebeb olması vâkıası da buna etki eden diğer bir husûsdur. Evet, bu sorun, çağdaş dönem İslâmî Uyanış okullarının neşetiyle birlikte tekrâr uyanmak üzere kısa bir süreliğine böylece uykuya geçer. Çağdaş dönem "Selefî Akım"ın okullarının neşeti, bu Akım'ın Eşarilik mezheb(ciliğ)ine karşı hamlesi, ayrıca diğer Uyanış okulları çevrelerinin çoğunun, özellikle ıslâh eksenli okulların, Teblîğ ve Davet cemâatlerinin, tasavvufcuların ve gayrılarının, resmî âlimlerin ve câmi imâmlarının, aynı şekilde dört mezhebe bağlı âlimlerin ekseriyyetinin Eşarilik akâidi üzere kalması ile birlikte yeniden avdet eder.

Cihâdîlerin çoğunun Selefî Akîde'yi, Delîl Fıkhı'nı ve selefî menhecin tercîhlerini tercîh etmesiyle birlikte bu sorun, geç dönemlerde bize de ulaştı ve bu durum onu, Küresel İslâmî Direniş Çağrısı içinde yer eden akîdemizin [genel yönlerini ve ana]

görünümlerini ele almaya çalıştığım böyle bir makâmda kendisi hakkında yazmaya ehemmiyyet gösterdiğim önemli mâddelerden biri kıldı. Çünkü bu, cihâd, direniş ve sâil düşmanı defetme yolu üzerinde duran çetin sorunlardan birini oluşturuyordu ve çünkü o nihâî şekliyle [veya netîce itibâriyle bizzât] Müslümanların safları ve direniş çevreleri içinde bir ayrılık, hizibleşme ve öncelikle fıkhî, sonra fikrî sonra da hareket eksenli bir taassubun kapısını ve bir iç çatışmanın esbâbını teşkîl ediyordu. Üstelik çağdaş dönemlerin Moğolları olan Amerikalılarla Siyonistlerin tankları ile uçaklarının bize karşı saldırıya geçtiği, uydularının ise bizim akîdevî fısıltılarımızı ve günübirlik hareketlerimizi dahî gözetlediği, füzeleri ile lav silâhlarının da havadan, karadan ve denizden tepemize yağ(dırıl)dığı böyle bir dönemde..! Evet, eğer hâl böyle olmasa, elbet bu hikâyeyi ele almazdım.

Bu soruna ilk defa ihtimâm atfetmem ise Afganistan'daki Arab cihâdı günlerinde oldu. Şöyle ki, o sâhaya, hem selefî cihâdî âlimlerden olan belli başlı bazı kimseler hem de diğer okuldan, "Eşarilik" okulundan olan onların endâdı kimseler gelmişti. Afganistan, Pakistan, Hind Alt Kıtası ve Orta Asya âlimleri, kezâlik bu bölge(ler)de onların mukallidi/takîbcisi olan Müslümanların geneli Eşarilerdendi. Hiç şübhesiz bu [vâkıa], Arab mücâhidler ile bütün o kimseler arasında büyük bir uçurumun/ayrılığın sebebiydi. O sâhada gerçek bir soruna sebeb olmuş bir ayrılık... [Çeşitli] istihbarat birimleri bunu bir fırsat bilip değerlendirmiş ve "BBC" [dahî] Afganistan'da Vehhâbî sorununu [habire kaşıyıp] gündemden düşürmez olmuştu. Şeyh Abdullah Azzâm ve emsâli kimselerin ise, kardeşleri, bu gibi bir meseleyi şimdilik bir kenara bırakmaya iknâ konusunda harcadığı çaba da bir işe yaramamıştı.. Bunların tafsîlat mahalli ise burası değil...

Ayrıca ve ondan sonra -Birinci Cild'de de açıkladığım gibi- komuta kademesinin inhirâfı öncesinde Cezâyir'deki -komutasını el-Cemâatu'l-İslâmiyye el-Musallaha'nın deruhde ettiği- cihâdı (1994-1997) destekleme işine giriştiğim dönemlerde selefî ilim talebelerinden bazı kimseler, (Selefî menhecli) el-Cemâatu'l-Musallaha'ya destek işine yoğun bir şekilde dalmışlardı ki bizim Cezâyir'deki cihâd davâsını destekleyen yayın minberlerimiz üzerinden de Eşarilere ve mezheblilere karşı selefîler için/veya onların yararına birtakım savaş ve çatışma hatları edinmiş/oluşturmuşlardı(!) Bu da etkilerini bizzât gördüğüm başka bir felâket idi.

Ondan sonra bu sorun, Afgan-Arabların Afganistan'daki ikinci evreleri boyunca, Tâlibân döneminde de tekerrür etmiş ve Arablardan olan selefî cihâdîler ile -hepsi de Eşarî, Hanefî ve mezhebci olan, kendi görüşlerine taassubla bağlılık konusunda, kendi adlarına selefîlik mezhebine taassubla bağlı mutaassıb kardeşlerimizin pek çoğundan da geri kalmayan- Afganistan'daki şer'î emîrlik, onun emîri, Tâlibân'dan olan komuta kademesi ve âlimleri arasında çok büyük bir ayakbağı olmuştu. Bu da bizzât yaşadığım üçüncü bir tecrübeydi ve düşmanların saldırıları dolayısıyla yaşadığımız ağır şeyler karşımızda dururken vakitsiz bir şekilde önümüze çıkıp duran bu kör düğümün önemini [daha iyi bir şekilde] görmemi sağlamıştı.

[Velhâsıl] bu sorunu, genel bir çerçevede akîde meselesi ve özelde ise Direniş'in Cihâdî Akîdesi ile ilgili bu özel fasıl içinde, hem bu sorunun Cihâdî safımıza verdiği zararı durdurmaya yönelik bir katkıda bulunmak için, hem de bunun bir dîn ve akîde meselesi olması sebebiyle burada ele almak istedim.

Diyebilirim ki bunu insâf ile ve bütün bir tarafsızlıkla ele aldım. Kendim için doğru olan itikâdı araştırmak ve her şeyden önce Rabbimi râzı kılacak bir inanca ulaşıp ona inanmak, ondan sonra, sonuç olarak vardığım şeyleri mücâhid kardeşlerimize ve Müslümanlardan kime ulaştıysa onlara bir nasîhat olarak takdîm etmek için böyle yaptım. // Netîce itibâriyle ulaştığım görüşümü burada belli noktalar hâlinde özetlemeye çalışacağım. Bu görüşüm hakkında Allah'a istihârede bulunduğumu ve Ondan beni hidâyete erdirmesini dilediğimi belirtmek, ayrıca bu görüşümü ilân konusunda şu iki sebebden ötürü büyük bir korku yaşadığımı da itirâf etmek isterim:

Bu sebeblerin ilki, meselenin pek hassâs bir mesele olması ve Dîn'in en husûsî konularına temâs etmesi, dokunmasıdır. Zâten tarihî olarak da bir çatışma alanı ve bir sorunlar yumağı olmuştur. // İkinci sebeb, mensûbu bulunduğum cihâdî vasatın, çoğu kısmıyla, selefî mezheb olmasıdır ve yine onun içinde, diğer bütün meselelerin çoğunda olduğu gibi bu meselede de kendi görüşüne muhâlif olan herkesi hiddet ve taassub ile ele alan kimselerin bulunmasıdır.

<u>Ama iki husûs daha var ki bunlar da bana bu konuyu ele alma cesâreti verdi:</u>

Bunların ilki, hem Cihâd ve Direniş yolunda Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in saflarını *birleştirme* hem de bu sorunun -en azından- mücâhidlerle direnişçiler arasındaki ağırlığını bir kenâra bırakmasının *zarûretidir*.

İkinci husûs ise benim kendi naçiz gayretimle münferiden ulaştığım bu sonuca benden önce büyük mücâhid âlimlerden birinin ulaştığını görmüş olmam ve onun bu meseleyi açıkça ve sarâhat ile yazmış olduğu gerçeği karşısında hayretler içinde kalmamdır. Onun, şu zamanın âlimlerinden olup da belki görüşlerini benim okuma imkânı bulamadığım başkaca bazı akrânları/emsâlleri olduğu kuşkusuzdur. Sözünü ettiğim o kişi ise Şeyh Abdullah Azzâm'dır. Allah ona rahmet etsin ve onu şehîdler zümresi içinde kılsın.

Bu konuyla ilgili görüşümün özetini kısa bazı noktalar üzerinden arzetme faslına girmeden önce, onun bu konudaki öncülüğünü ve fazîletini itirâf ile Abdullah Azzâm rahmetullahi aleyh'in yazdıklarını nakletmek istiyorum. Yine Allah'tan bana doğruyu ilhâm etmesini ve hüsn-i kasdımı da rahmet ve mağfiretle kabûl buyurmasını niyâz ediyorum. Şübhesiz ki O bize yakındır; duâları hakkıyla işiten ve bunlara keremiyle icâbet buyurandır.

Şeyh Abdullah Azzâm'ın (r.) bu meseleyle ilgili görüşünün hulâsası [şu] iki nokta üzerinden özetlenebilir:

(1)- Esmâ ve Sıfât ile ilgili âyetleri ve hadîsleri, *tekyîf* ve *teşbîh* olmaksızın, yine [bunların mâhiyyetine dâir ilmi Allah'a havâle etmek sûretiyle:] *tefvîz* ile, zâhiri üzere

ele almak, aynı şekilde Allah Tebâreke ve Teâlâ'yı, O kendi Zâtını nasıl vasfettiyse -tev'îl veya vasf/betimleme veya tefsîr/yorumlama olmaksızın- öylece vasfetmek, hattâ Kitâb ve Sünnet'de olanla fetvâ verip bunun ötesinde sükût etmek konusunda **Hak ve doğru olan Selef'in mezhebidir**. Sahâbe ile Selef'in mezhebi işte budur ve Abdullah Azzâm da kendi akîdesinin bu olduğunu beyân etmiştir.

(2)- "Halef"in mezhebi denilen veya **"Eşarilik"** olarak bilinen ve Esmâ ile Sıfâtı tevîl yoluna giden ikinci mezhebin sâhiblerine gelince**; bunlar Ehl-i Sünnet'dendir** ve Ehl-i Sünnet'e mensûbiyyetden nefyolun(a)mazlar. Tevîl namına tuttukları o yolla ilgili mezhebleri ise bir hatadır. Nitekim o yol cihetiyle ve bu [konuyla ilgili] sınırlı/belli [bazı] meselelerde "Ehl-i Sünnet'in menheci"ne muhâlif davranmışlardır.

Hâsılı onlar Ehl-i Sünnet'dendir ve bu sınırlı noktalarda tahtie edilirler.

Abdullah Azzâm hem bu konuyu hem diğer bazı akîdevî meseleleri, "el-Akîdetu ve Eseruhâ Fî Binâi'l-Cîl/Akîde ve Nesli İnşâ Konusundaki Etkisi" adlı pek değerli eserinde ve farklı yerlerde tafsîl etmiştir ki onun bütün çalışmalarını ihtivâ eden ve adına "Mevsûatu'z-Zehâiri'l-İzâm Fîmâ Usîre Ani'ş-Şeyh Abdullah Azzâm" denilen külliyyatının Birinci Cildi içinde yer alan bu eserde geçen konuyla ilgili açıklamaların özü-özeti şudur:

– "11-12-13." sayfalarda, "Şekâu'l-Beşeriyye el-Yevm bi-Sebeb-i Tahrîfi'l-Akîde / **Günümüzde Beşeriyyetin Bedbahtlığı Akîdenin Tahrîf Edilmesi Dolayısıyladır"** başlığı altında, akîdevî tasavvur ile felsefe arasındaki farkı, *âlimlerin* bu işe/alana dalmalarının etkisini ve *büyüklerinin* bundan geri dönmesini îzâh etmiştir.

– "21-22." sayfalarda, "Sıfâtullâh-i Azze ve Celle/Allah'ın Sıfatları" başlığı altında, itikâdî mezheblerin kısımlarını îzâh etmiş; ayrıca el-Müşebbihe ile el-Mücessime'nin görüşlerini beyân ve bunları reddetmiştir. el-Mu'attıla ile el-Cehmiyye'nin görüşlerini açıklamış ve bunları tenkîd edip reddetmiştir. Sonra Selef'in mezhebini beyân etmiş, bunun doğruluğu ve sıhhati ile ilgili tercîhini dile getirmiştir. Ondan sonra Halef'in ve Eşarilerin mezhebini, Esmâ ve Sıfât'ı *te'vîl* ve *tefsîr* etmeleriyle ilgili yanlışlıklarını ve bunun bir hata olduğunu açıklamıştır.

– "23." sayfada, Eşarilerin ve Halef'in mezhebine mensûb kimselerin (bu konular hâric) Ehl-i Sünnet'den olduğunu takrîr etmiştir. O konulardan dolayı da onları Ehl-i Sünnet'in dâiresi dışına çıkarmamıştır. Onlar için mazeret beyânında bulunmuş ve hatalarının esbâbını açıklamıştır. Sonra kendileri için istiğfârda bulunmuş, onlar için rahmet dilemiş ve -Allah cümlesine rahmet etsin- onların büyüklerinin pek çoğunun o yoldan döndüğünü açıklamıştır.

(Abdullah Azzâm'ın bu çalışması, özet ve değerli bir çalışmadır ki okunmasını tavsiye ederim.)

Belli başlı bazı akâid kitâbları üzerinde yaptığım okumalar ve bu iki tarafın bazı delîllerini mütâlaa üzerinden ulaştığım hulâsa kısaca budur.

Akîde meselesi ve mezhebcilik konusuyla ilgili ulaştığım hulâsayı ise aşağıdaki noktalar üzerinden özetlemeye çalışacağım:

Akîde konusunda:

(1)- Yukarıda açıkladığımız, Selef'in itikâdda mezhebi, doğru olan mezhebdir ve [ben de] Allah Teâlâ'ya o itikâd ile kulluk ederim. Onlar Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'dir ve inşaallah Fırka-i Nâciye de onlardır.

(2)- "Eşarilerin" mezhebi veya "Halef'in Mezhebi", Esmâ ve Sıfât'ı *te'vîl* ve *tefsîr* etmeyi kendine menhec [veya yol] edinmekle ve Ümmet'in selefinin [*tefvîz* ve] *imrâr* ettiği şekilde [bunları *tefvîz* ve] *imrâr* etmemekle doğrudan uzaklaşmıştır.

Fakat onlar, bundan dolayı Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'den olmanın dışına çıkmaz/çıkarılmazlar ve sadece hata ettikleri noktalarda [yanlış yaptıkları söylenerek] *tahtie* edilirler. Aynen şu günümüzde "Selef'in Mezhebi"ne müntesib olan âlimlerden pek çok kişinin hata ettiği ve Mürcie mezhebine kaydığı gibi.. Özellikle de Hâkimiyyet meselelerinde... Buna rağmen hiç kimse -günümüzde onlardan bazılarının yaptığı ve insânları [istedikleri şekilde] Ehl-i Sünnet'e sokup [istedikleri şekilde] çıkardıkları gibi- onların Ehl-i Sünnet'in dışına çıktığını iddiâ etmemiştir.

(3)- "Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat"in *mutekadât*ının dışına çıkan pek çok fırkadan, meselâ Şîa, Mürcie, Hâricî ve sâir fırkalar gibi, Lâ İlâhe İllallah ehli olan kimseler, "İslâm Ümmeti"(nden)dir ve "Ehl-i Kıble"dir. Bunlar genelleme yoluyla/veya toptan tekfîr edilmezler. Kezâ ne *İslâm* ve ne de *Ehl-i Kıble* olma *sıfatı* onlardan nefyedilir. Ehl-i Sünnet nazarında muteber ve onun âlimleri tarafından da beyân edilmiş olan, meselâ tekfîri gerektiren şartların tahakkuku ve buna mâni hâllerin ortadan kalkması gibi, belli ölçüler ve kâideler uyarınca bunun söz konusu olması durumu hâric ki, o iş ise itikâdlar ve inançlar üzerinde hüküm verebilecek bir mertebeye ulaşmış büyük âlimlerin işidir. Yoksa câhilleri ve avâmı şöyle dursun sıradan Müslüman ferdlerin bir işi değildir. Aynı şekilde kendisini cihâda ve sâil düşmanı defetmeye adamış [ehl-i cihâd] kimselerin de bir işi değildir. Ama eğer kendisinde fetvâ ve kâdılık şartları bulunacak derecede ilim ehli biriyse o başka...

(4)- *Tâife-i Mansûre* ise *sahîh itikâd*, *mazbût ilim ve* İslâm'ın ve Müslümanların düşmanları karşısında *cihâd* ve kıtâl *ehli kimselerdir*. Nitekim onlar, sahîh itikâd ehli Fırka-i Nâciye'nin, Fırka-i Nâciye de Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in zübdesidir. Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat ise Ehl-i Kıble'nin geneli olan Ehl-i İslâm'ın zübdesi...

...Buna binâen o, (Ehl-i Kıble bütününe ulaşıncaya kadar bütün o geniş/kapsamlı dâireler içindeki) özel merkezî dâiredir. Ehl-i Kıble ise Lâ İlâhe İllallah Muhammedun Resûlullah'a itikâd getiren ve bizim kıblemize yönelen herkestir.

Bu, konunun akâid meselesiyle ilgili kısmıdır.

Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat dâiresi içindeki mezheblilik meselesine gelince:

Ulaşmış olduğum netîcenin hulâsası şudur:

Şu günümüzde insânların çoğu, hattâ İslâmî Uyanış çevreleri içindekiler bile üç zümreye ayrılmıştır:

Birinci Zümre:

Mezheblilik düşüncesine taassub gösteren kimselerdir: Bunlar bir mezhebe bağlı olmamayı Dîn'de bir eksiklik olarak görür..! Bunlardan bazılarının taassubu, aşırılık (gulüvv) derecesine ulaşır. Meselâ bir kimsenin, kendi *mezhebinin* -fürûâtından olan herhangi bir meseleyle ilgili- *görüşünü* bırakıp da başka bir görüşe tâbi olmasını helâl saymaz/câiz görmezler! Hattâ bu aşırılık hâli bazen çok acâib boyutlara kadar ulaşır ki beylerimiz, "Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat dâiresi içindeki" Dört Mezheb'i, sanki bunlar başlıbaşına dört ayrı dînmiş gibi ele alıyor zannedersiniz. Nitekim bu durum, [mezheb dolayısıyla] tek bir cemâatde namaz kılmama ve iki ayrı mezhebden olan erkek ve kadının evlenmesini engelleme gibi boyutlara kadar ulaşmıştır. Husûmet, cidâl ve kavga gibi hâller ise şimdilik bir kenarda dursun..! Tarih kitâbları, hâlâ daha devâm eden bu belânın, kadîm zamanlardan beri var-olageldiğini kayda geçirmiştir. Bu taassubun keskinliği, Müslüman ülkelerin bazı yerlerinde bâki kalmakla birlikte [genelde] hafîflemeye başlamıştır. Allah'tan selâmet dileriz ki buna/bu taassuba dâir birşeyleri bizim [Arab] ülkelerimizde [sadece] duymuştum, ama ben Afganistan ile Pakistan'da bununla ilgili acâibin de acâyibi şeylere şâhid oldum.

İkinci Zümre:

Mezheblilik karşıtı mutaassıb kimselerdir: Bunlar, çağdaş dönem Selefî Akım'a mensûb olan veya yer yer kendilerini "Ehl-i Hadîs" olarak adlandıran bazı kişilerdir/ veya çevrelerdir. Bunlar ise mezhebliliğe/mezheb mukallidi olmaya mutlak manâda karşı olup böyle bir görüş taşırlar. Aynı şekilde bunların da taassubu ve *mezhebleri*, hattâ mezheblerin büyük imâmlarını *eleştirmekle* ve onların fazîletini inkâr etmekle, onlardan bazılarına karşı saldırganlık ile hürmetsizlik göstermekle, onların gıybetini yapmak ve onlara kusûr-kabahat bulmakla ilgili durumları çok acâib boyutlara kadar ulaşır. Beri tarafta kendi muâsır [selefî] büyüklerine saygı gözüyle bakar ve çağdaş dönem "Selefî" âlimlerden veya "Ehl-i Hadîs"den olan geç dönem bazı imâmlarının, fazîlet olarak Dört Mezheb'in İmâmlarından ve İslâm tarihi boyunca gelip geçmiş [kimi] âlimlerden daha büyük/daha üstün olduğunu düşünür, onları böyle görürler. Oysa ve hakîkatde onların [öyle gördüğü o çağdaş dönem âlimlerin] en iyilerinin bile ilmi, takvâsı ve ahlâkı, belki de sözkonusu o kadîm zamanın büyük âlimlerinin -Allah Teâlâ cümlesine rahmet etsin- en alt rütbede olanlarından birinin fazîletinin onda birine bile ulaşmaz, buna denk gelmez.

Meselâ onlardan birini şöyle derken duymuştum: "İmâm eş-Şâfiî, Bin Baz'ın ve İbn Useymîn'in derslerinden mahrûm kaldığı şeyler için elbet kabrinde ağlıyordur!" Artık gerisini siz düşünün..!!

Bu okulun tutulduğu illet ve bunların, "Delîl Fıkhı", "Kitâb'a ve Sünnet'e dönüş", "Onlar da adamdı biz de adamız" gibi sözleriyle varlığını bulan birtakım sloganları [kendilerine kalkan] edinmeleriyle birlikte bu aşırılık ve yamukluk hâli artık bizzât Dîn'in kendisi için tehlike teşkîl eden ve insânı mezheblere taassub gösterenlere hayranlık duyup onlara rahmet okuyacak hâle getiren bir boyuta kadar ulaşmıştır.

O mezheb mensûbları kendi taassublarında aşırı gitmiş olsa bile en azından onların bir selefleri ve kendisine tutunulacak muteber bir imâmları var. Dolayısıyla da onları delîle bağlı kılan bir mîzânları.. Onların da aşırılığını kabûl etmesek bile hâl budur.

Üçüncü Zümre:

Bunlar, önceki iki zümre arasında mutedil olanlardır. Yani hem mezheb *mukallidi olanlar* ve hem de selefîler *arasındaki* ehl-i itidâl kimselerdir. Bunlar, Dört Mezheb'in imâmlarına ve onların müctehid imâmlardan olan emsâllerine karşı hürmet taşırlar. Bunların çoğu ise âlimlerden ve ilim talebelerindendir ve geneli de belli bir mezhebe tâbidir. Fakat delîlin *rüchâniyyeti* açığa çıktığında kendi mezheblerinin dışında bir mezhebin görüşüne uyar, bunda bir beis görmezler. Bir taraftan mezhebe taassub göstermez, öte yandan da her uçtu-kaçtının önünde kapıyı açmaz, Kitâb ve Sünnet delîliyle amel [etme] iddiâsıyla onun, Şerîat karşısında haddini aşmasına müsâade etmezler. Avâm için asıl olanın *taklîd*, ilim talebeleri için *ittibâ*, ilimde derinlik/rüsûh sâhibi kimseler için ise *ictihâd* ve *tercîh* olduğuna inanırlar.

Ben de vasat menhecin bu olduğuna inanıyorum ve bunlara, hem îzâh için hem de bu meseleyle ilgili kendi bakış açımı beyân etmek için birkaç nokta eklemek istiyorum. Doğru yola hidâyet eden Allah'tan inâyet dileyerek diyeceğim şudur ki:

1. Ümmet'in, birbirini takîb eden asırlar boyunca rızâ ve kabûl ile alıp da taşıdığı Dört Mezheb'in mîrâsı, devâsa bir mîrâsdır; kezâ mütekâmil, şerî, ilmî ve medeniyet hazînesi bir birikimdir ki İslâm Ümmeti diğer milletlere karşı bununla, bu izz u fahr ile ne derece övünse hakkıdır. Bunu, aynı şekilde Dört İmâm'ın ve büyük talebelerinin fazîletini, mezheblerinin [tâbii-mukallidi olan] imâmları/ile âlimlerinin fazîletini, onların [yüce] makâmlarını ve ilimlerinin enginliğini inkâr edecek biri, olsa olsa bu Ümmeti köklerinden koparıp ayırmak isteyen garaz sâhibi birisi, ya da ne dediğini bilmeyen ve garaz sâhiblerinin sözlerini [körükörüne] tekrâr eden bir câhil olabilir.

Sözkonusu o İmâmların -Şerîat'ın temel ilimleriyle ilgili- [ilim] tahsîl seviyelerine, onların fıkhına [ve idrâkine], keskin nazarlarına [ve engin ufuklarına], fetvâ verme noktasındaki [titizliklerine ve] takvâlarına, hakka ulaşmak konusundaki [gayretlerine ve] ictihâdlarına, sâhib oldukları [edeb ve] ahlâka, hamiyyetleri ve dîndarlıklarına, dünya[lıklar]dan ve yöneticilerin kapılarından uzak durmalarına şöyle bir bakan ve bunlarla ilgili az-biraz mütâlaada bulunan bir kimse, [bunu rahatlıkla görebilir ve] Allah'ın onlara ne denli bir lütufda bulunduğunu ve onlarla bu Ümmeti [ne derece*de* bir] minnet altına aldığını az-biraz da olsa kavrayabilir. Aynı şekilde o zamanlarda fetvâ için belirlenmiş/konulmuş olan keskin şartlara bakan bir kimse, meselâ İbnu'l-Kayyim'in, "İ'lâmu'l-Muvakkı'în 'an Rabbi'l-Âlemîn" adlı eserinde yer alan bu konuyla ilgili bazı husûslar gibi ki, İbnu'l-Kayyim orada büyük mezheb imâmlarının fetvâ için belirlemiş oldukları şartlarına yer vermiştir. Farklı kırâat rivâyetleriyle birlikte Allah'ın Kitâbını ezbere bilmek ve onun tefsîriyle ilgili ilimlere, *esbâb-ı nüzûl*üne, *muhkem*ine ve *müteşâbih*ine, *nâsih*ine ve *mensûh*una ve bunun gibi daha başka ilimlere pek iyi derecede vukûfiyyet kesbetmiş olmak, kezâlik hadîs ilimlerinden de bu derecede bir

şeyler bilip böyle bir seviye taşımak, meselâ yüzbinlerce hadîsi senedleriyle birlikte ezberlemek, bunların farklı rivâyet yollarını, *illet*lerini, fıkhını, şerhlerini ve râvilerini[n hâllerini] bilmek.. aynı şekilde siyer ve megâzî ilimlerinden, imâmların, halîfelerin ve âlimlerin tarihinden haberdar olmak.. fukâhanın görüşlerini ve mezhebler arasındaki ihtilâf noktlarını inceleme-karşılaştırma yoluyla ihâta etmek.. Arabların dilini [iyi bir şekilde] bilmek ve onların mîrâsından şiir veya nesir olsun belli şeyler ezberlemek, böyle bir birikim taşımak.. kendi çağının ilimlerinden haberdar ve bunları idrâk etmiş olmak; kendi zamanında yaşayan insânların ve onlardan öncekilerin sorunlarını da aynı şekilde bilmek.. ayrıca vera‘ı ve takvâsına, hilmi ve ilmine, ahlâkı ve merdliğine, öncülüğü ve efendiliğine, dünyada bir zâhid ve ilm u ameliyle âhirete tâlib bir kimse olduğuna şâhidlik edilenlerden olmak...

... Sultânların kapılarına gidip-gelmeye ihtimâm atfetmeyen ve onlardan uzak duran biri olmak ve ilh... özellikler... Evet, böyle bir şeye bakan bir kimse, Ümmet'in, o imâmları, kendilerine tâbi olunacak bir konuma taşımasının, onların talebelerine ve onların sonrasında mezheblerinin taşıyıcısı kimselere hürmet göstermesinin boş yere ve abes yollu olmadığını bilip-anlar. Şunu da anlar ki, sözkonusu o imâmların derecesi ile geç dönem bazı imâmların/âlimlerin derecesini bir kıyâsa tâbi tutma yahut onları bunlarla karşılaştırma yönlü her türlü çaba, [ayakları yere basmayan ve] ne ilmî ne de vâkıî anlamda karşılığı olan saçmasapan bir çaba olmaktan öteye gitmez. Her ilim sâhibinin ilmini ve her gayret ehlinin de gayretini teslîm ve takdîr ederek onların her biri karşısındaki hürmetimizi korumamız ise başka bir konudur.

2. Ayrıca o zamanlarda, Hicrî ikinci ve üçüncü asırlar boyunca yaşamış Süfyân es-Sevrî, el-Evzâî, İbn el-Mübârek, eş-Şa‘bî, Saîd Bin Cübeyr,... ve Allah cümlesine rahmet etsin bunların gayrı büyük, önde gelen müctehid imâmlar vardır. Bunlar da yukarıda sözkonusu edilen o mertebe içre müctehidlik derecesine ulaşmış, fıkhî mezheb sâhibi ve ictihâdda kendi okulları olan kimselerdir. Ama onların mezhebleri, yazılı olarak muhâfaza edilmemiş ve dört mezheb hakkında vukû bulduğu gibi birer *mezhebî* okul olacak şekilde ilerletilip-geliştirilmemiştir. Dolayısıyla onların görüşleri, ictihâdları ve bunlarla ilgili delîllerinden bize ulaşan şeyler de [tıpkı diğer dört büyük mezhebinki gibi] aynı ilmî dereceye sâhibdir ve ehl-i ilim - ehliyyet sâhibi kimselerin nezdinde araştırma ve istinbâta açıktır.

3. O büyük-öncü imâmlardan sonra, ilmî-altın çağlar boyunca ve Hicrî sekizinci asra kadar, ictihâd mertebelerine ulaşmış olan [nice] güzîde-büyük âlimler gelmiştir. Ama bunların kâhir ekseriyyeti, -[bazılarının kendilerine mahsûs] fıkhî bazı tercihleri olmasına ve o tercîhleriyle diğer mezheblere, hattâ kendi mezheblerine muhâlefet etmiş olmalarına rağmen- "Dört Mezheb"den herhangi birinin *usûl*ü doğrultusunda ictihâdda bulunmuştur. Bütün o görüşler ve fetvâlar da aynı şekilde ilmî bir mîrâsdır ve derece olarak da diğerlerinden geri kalır değildir. Her zamanda ve her mekânda ilim ehli kimseler, bu mîrâs/ile bu birikimin sâhib olduğu konumu bil(mişt)ir ve onlar, ondan istifâde, ona başvurma ve onun rehberliğinde hareket gibi şeylerin nasıl ve ne şekilde olacağını da en iyi bilenlerdir.

4. Amme-i Müslimîn'in asırlar boyunca Dört Mezhebe bağlı kalmasının -birtakım kişilerin*, ictihâd*ın sınırlandırılması ve kapısının kapatılması gibisinden öne sürdüğü olumsuzluklara rağmen- çok büyük bir olumlu etkisi olmuştur; bunun kıymetini ise şu "Fıkhî Başıboşluk" hâline bir nazar atfeden kimse(ler) bilir ki, o başıboşluk da son yüzyıl boyunca, ölçüsüz bir şekilde dile dolanan şu gibi sözler/sloganlar/ve talebler netîcesinde husûle gelmiştir: (İctihâd kapısı açılsın), fıkha ve fetvâya dönmek üzere (Dört mezhebe bağlılık bir kenara atılsın), "delîl okulu iddiâsı" ile (Doğrudan doğruya Kitâb'a ve Sünnet'e dayanılsın); (Onlar da [kendi görüşleri olan birer] adamdı biz de [kendi görüşleri olan birer] adamız) sloganının *küstah bir eda* (*taşadduk*!) ile dile dolanması ve (Yeni yeni ortaya çıkan durumlar, ictihâd kapısının, her iki kanadıyla birden açılmasını gerekli kılıyor) denilmesi, [ilh...]

Hiç kuşkusuz Ümmet'in -genel manâda- Dört Mezhebe bağlı kalması ve her bir diyârda veya bölgeler düzeyinde her bir ilde/toprak parçasında bunlardan herhangi birinin hükmüne - hâkimiyyetine baş eğmesi, Ümmet'in birbirine kenetlenmesini ve onun dînî görüşlerinde birliğini sağlayan âmillerden biri olmuş, bunu temsîl etmiştir. Yine bu hâl, hüküm-idâre, kadâ, dîn ve dünya ile ilgili fetvâlar düzeyinde Ümmet'in geri kalan diğer işlerine bir uyumluluk, ahenk ve vahdet olarak yansımıştır. Nitekim Dört Mezheb, İslâm âlemi topraklarında hükmü-hükümranlığı [âdeta kendi arasında] paylaşmıştır. Meselâ Çin'in ortasından Türkistan ile Orta Asya'ya, Hind Alt Kıtası ile Pakistan'dan Afganistan'a kadar Müslümanların doğu toprakları, ayrıca Sovyetler Birliği'ndeki Müslümanların ekseriyyeti, aynı şekilde Türkiye, Irâk, Şâm ve İran'daki Sünnîlerin ekseriyyeti İmâm Ebû Hanîfe en-Numân [Bin Sâbit] rahmetullahi aleyh'in mezhebine tâbidir ve bu bölgelerin tamâmına bu mezheb hâkimdir.

Karadeniz'in batısı Kafkaslar, Suriye'nin güneyi, Ürdün, Filistîn, Lübnân, Mısır, Yemen'in çevre bölgeleri, Arab Yarımadası gibi yerlerde [ayrıca Kürtlerin yaşadığı tüm bölgelerde] ise İmâm-ı Celîl Muhammed Bin İdrîs eş-Şâfiî rahmetullahi aleyh'in mezhebi hâkimdir. Aynı şekilde Şâfiî mezhebi, Güney ve Doğu Asya ile Endonezya adalarında da yaygındır.

İmâm Mâlik [Bin Enes] rahmetullahi aleyh'in, "Medîne Ehli"nin mezhebi olarak bilinen mezhebi ise Afrika'nın kuzeyinde, Libya'dan Tûnus'a, oradan Cezâyir ile Fas ve Moritanya'ya kadar uzanan bölgelerde hâkimdir. Afrika'nın ortalarına da Kuzey Afrika üzerinden ulaşmıştır. Sûdân topraklarının genelinde de yaygındır.

Beri tarafta İmâm Ahmed Bin Hanbel rahmetullahi aleyh'in mezhebi ise Necd ile Hicâz diyârında ve Harameyn topraklarının genelinde yaygındır. Ayrıca Ehl-i Hadîs mezhebine bağlı olan kimselerin çoğu da bulundukları her yerde bu mezhebe tâbi olmuştur.

Hiç şübhesiz üç mezhebin etbâı, bir bölgede hâkim olan mezhebin yanıbaşında, icmâlen, bütün bir insicâm ve kolaylık ile yaşamıştır. Onların da [diğerleri gibi] kendi imâmları, âlimleri, mescidleri ve mercileri olmuştur. Ayrıca Dört Mezheb, [bütün bir] tarih boyunca İslâm âleminin büyük şehirlerinde ve/ya başkentlerinde çeşitli büyük

medreselerde ve ilmî merkezlerde [mutlaka] okutulmuş-öğretilmiştir. Araya taassub kaynaklı sorunlar, şu veya bu vakitde beşere musallat olan şeytânın dürtüklemeleri girse de, siyâset ilmin ve âlimlerin dünyasına [yersiz bir şekilde] dalsa da, birtakım âlimlerin ayağı, belli mezhebleri, şahısları ve/ya görüşleri onlarla takviye etmek için sultânların kapılarına doğru kaysa da, işler, kendi doğal mecrâsında ve müsbet bir şekilde aka-gelmiştir; mazbût ve muntazam olarak kalmıştır; Müslümanların dîn ve dünya âlemine bir hayır olarak yansımıştır.

5. "Mezhebliliği bir kenara atma [veya mukallidliği bırakma]" yönlü, özellikle de son asırda, Hilâfet'in ilgası ve Ümmet'in siyâsî merciliğinin yok olması sonrasında dile dolanan, ayrıca Ehl-i Hadîs ve adına "Selefî Akım" denilen çevrelerden pek çok kimsenin de benimsediği çağdaş dönem söylemler, onların benimsediği bu şekliyle ve -daha önce görülen ve günümüzde de görülmeye devâm eden- böyle bir yolla, hiç kuşkusuz faydadan çok zarar getirmiştir ve bu zararlar o faydalardan kat be kat fazladır. Bazıları ise şunlardır:

● Onların, Ümmet'in Dört Mezheb ekseninde -sözümona- bölünüp-parçalandığı, onu "Hak ve Delîl" mezhebi ve iki kaynak, yani "Kur'ân ve Sünnet" üzere birleştirme yolunda gayret yönlü iddiâları, kendisine istinâd ettiği [ve kısmen! doğru olan] nazarî hakîkate rağmen, [fiilî olarak] aksi [istikâmetde] korkunç bir netîce doğurmuştur ki yaşanan gerçeklik buna en büyük şâhiddir.

● Bu okul[un anlayışın]a göre pek çok âlim fetvâ işine girişti/nice fetvâlar verdi. Onların ilmî seviyesi ile ilk dönem imâmların, hattâ o mezheblerin âlimleri olan geç dönem dehâların seviyesini karşılaştırmayı -zâti mümkün olmayan bir karşılaştırma olduğunu bilerek- bir kalem geçsek ve onların [o çağdaş dönem müftîleri-âlimlerinin bu konuda] ehliyyetini kabûl etsek dahî yine de yamanın gittikçe büyümüş olduğunu görürüz. Evet, onlar da *istinbât* ve *ictihâd* alanına, mezheb imâmlarının zâten ele almış olduğu aynı delîller üzerinden daldılar ve sonuç olarak ortaya, ya o görüşlerin arasından bazı tercîhleri ya da yeni birtakım görüşler ve farklı bazı fetvâlar koydular. Fetvâların taaddüdü ise anlayışların, akılların ve bunların ihtilâfının taaddüdünün bir intâcı olduğu içindir ki günümüzde şu veya bu bölgede pek çok kişi *delîl fıkhı okulu*-nun birer imâmı olarak ortaya çıktı. Günümüzün meşhûrlarından olan ve şu bölgede veya bu memleketde [mebzûl mikdârda] bulunan falan veya filân.. İbn Falân veya Ebû Filân gibi.. İşte böylece imâmlar daha fazla çeşitlenip çoğaldı; her yeni imâmın da kendi tilmîzleri, etbâı ve mutaassıbları oldu. Biz ise kendimizi düzinelerce imâma taassub gösteren yeni mutaassıblar karşısında bulduk. Buna karşın daha önceden önümüzde duran ise [sadece] Dört Mezheb ekseninde bölünmek [ihtimâli] idi!

● Bizzât mezhebler[in görüşleri] arasında [örneğin "*Mesele'de İctihâd*" yoluyla] tercîh işleminin bile ilmen bunu yapabilecek kimselerden yoksun kaldığı gerçeği de bir kalem bunlara eklensin. Malûmdur ki bir hüküm, hükümler arasında ilmî olarak muhâkemede bulunabilecek veyahut ilmen ve fehmen, bir hükme karşılık başka bir hükmü tercîh edebilecek seviyede birilerinin varlığını gerektirir. Ta ki o kişi, ilim ile

ve hak gereği bunun veya şunun daha tercîhe şayan olduğuna hükmedebilsin. Ama herkes nezdinde müsellem bir hakîkatdir ki bu ehliyyet, şu zamanın âlimlerinin kâhir ekseriyyetinde mevcûd değildir. Ayrıca onlar, ilim, takvâ, fehm-idrâk ve dîndarlık gibi noktalarda o eski zaman âlimlerinden daha alt bir derecededir. Peki, hani nerde o Dört Mezheblilik sorununa çözüm getirmekten murâd olunan faydalar ve peki bu onlarca, hattâ yüzlerce mezheb(lilik hâli) nedir!

● Hiç kuşkusuz Kitâb ve Sünnet delîline (geri) dönüş kapısının açılması, çağdaş dönem onlarca imâmın/âlimin, onların okulları ile mutaassıb takîbcilerinin doğuşu musîbetiyle sınırlı kalmamış, bu sınırda durmamıştır. Musîbet bu noktada bir nebze ehvendir. Zîrâ genelde onlar [en azından] âlimdir veya ilim, marifet ve fetvâ ölçüleri konusunda büyük bir payeye sâhibdir.____________Ammâ velâkin, çağdaş dönem Selefî Akım'ın menheci, herkesin önünde bu kapıyı açmış ve her önüne gelenin bu işe girişmesine olanak tanımıştır. Selefî Akım'a mensûb çevrelerin çoğunun, [dikkat buyurun:] "hepsi"nin değil, "çoğu"nun içinde diyorum, malûm-marûf ve yaygın olan, ilim talebelerinden büyük-küçük herkesin, hem buna hem de *tashîh*, *taz'îf*, *cerh* ve *ta'dîl* gibi şeylere cüret etmesi, bu işlere girişmesidir. Bu durum ise "**ateşe cüret**" olgusunu, aynı şekilde ne akıl ve ne de dîn*î ilim*, hattâ bazen ahlâk dahî olmaksızın fetvâ işine girişme cüretini doğurmuştur.

● Evet, şübhesiz ki bizler, bu gerçeklik dolayısıyla, adına "**Fıkhî Başıboşluk**" dediğim bir durumla, kezâ ilmî, ictimâî ve dînî bir parçalanmışlıkla karşı karşıyayız. Zannetmem ki dîn-diyânet ve akıl-fikir sâhibi hiç kimse [o gidişat sonrasında varılan] bu durağı makbûl bulup onaylasın. Yine şübhesiz ki bizler yüzlerce, siz deyin binler, belki de onbinlerce -sözde- ilim talebesi/âlim ile karşı karşıyayız. Özellikle de İslâmî Uyanış Okulları, [ondan da özel bir şekilde] bilhâssa Arab âlemi içinde... ([Bilhâssa diyorum,] çünkü Acemler hâlâ daha kendi âlimleri ile mezheblerine hürmet üzeredir. Fakat "Ehl-i Hadîs" olgusu[na mensûb kesimler] ve adına onlar tarafından çağdaş dönem Selefîlik denilen çevreler hâric ki Arablar, kendilerinin bu -küçük ve/ya büyük herkesin fetvâ işine cüret etmesiyle ilgili- hastalığını onlara da taşıdılar.) Tuhaf olan şu ki bizler, şu yirminci ve yirmibirinci yüzyılda bilimsellik, nesnellik ve ihtisâsa saygı çağında olduğumuzu söylüyor, ayrıca meseleleri o işin ehli kimselere ve [b]ilimleri de erbâbına havâle etmek gerekir diyoruz. Ama gel gör ki bu (ölçüsüz bir şekilde(!) çok okullu ve çok mercili, mensûblarının kendilerini pek çok durumda "Selefîliğe" nisbet ile -hâşâ/ve maazallah ki onların bu Ümmet'in Selefi'ne, onların ilimlerine, ahlâkına, dîndarlıklarına, vera' ve takvâlarına nisbeti doğru ola- "Selefîler" olarak adlandırdığı) yeni mezheb [ölçüsüz bir şekilde hareket etmektedir(!)], evet, şübhesiz ki bu çağdaş dönem [yeni] fıkhî mezheb, kim olursa olsun, herkesin, oradan hükümler çıkarmak için Şerîat kitâblarının göğsünü [yarıp] açmasına, böyle bir cüret göstermesine [şu veya bu şekilde] onay vermiştir ve o mezhebin ilim talebelerinden olan öncüleri ve câhiller[i] de [aynen böyle] bu işe girişmiştir. Ve vallâhi [bu konuyla ilgili] bildiğim [yaşanmış] öyle hikâyeler ve [bizzât şâhid olduğum] öyle örnekler var ki bunlar tâm

bir felâket boyuna ulaşmaktadır. Yine bunlar, bu İslâmî Uyanış'ın içinde geçirdiğim çeyrek asırlık zaman dilimi boyunca, özellikle Selefî Cihâdî çizginin etbâından -ve hem bizim okulumuza zarar vermiş hem de cehâletleriyle düşmana fayda sağlamış- olan yeniyetme bazı etbâımız nezdinde görüp de şâhid olduğum şeylerdir. Ama ben bunları, hem o hikâyelerin saçmalığı hem de sözü daha fazla uzatmış olmamak için zikretmekten imtinâ edeceğim. Hiç şübhesiz ki *câhil kişi, cehliyle, [zaman olur] fâcir kişinin kendi fücûruyla verdiği zarardan çok daha büyük zararlar verebilir* [:ve nice kaş yapayım diyenler göz çıkarabilir.]

Ama son derece önemli ve tehlikeli bir noktaya vurguda bulunmak istiyorum ki o da şudur: Bu, olur-olmaz, bilir-bilmez herkesin, mezhebi terk etme ve delîl fıkhı[na sarılma], Kitâb ve Sünnet'e dönüş iddiâsı, kezâ "Onlar da [kendi görüşleri olan birer] adamdı biz de [kendi görüşleri olan birer] adamız" sloganı ve bunların benzeri daha başka, o Akım'ın toylarının ve onlara aldanmışların tekrâr edip durduğu sözlerin eşliğinde Dîn ve Fetvâ dünyasına dalmasıyla ilgili apaçık belânın, dîndarlığın farklı yönleri ve Ümmet'in hayâtının çeşitli alanları üzerinde çok kötü bir etkisi olmuştur. Ammâ velâkin bu belâ, İslâmî Uyanış çevreleri içine ve "Selefî Cihâdî" yolu tutmuş olan ve daha en başta kendi menheclerini/yol-yöntemini, o çizgi içinde[ki,] emsâlsiz öncülerin ve gözde âlimlerin eliyle tamamlamış bulunan Cihâdî Akım'a ulaştığında, bu olgu, günümüz itibâriyle onlardan bazılarının nezdinde felâketi inzâr eden/veya ona davetiye çıkaran bir hadde ulaşmıştır.

Zîrâ: Sözkonusu o toylardan olan küçük bazı müftîler, Dîn'in *-ibâdât*, *muâmelât*, *mevârîs* ve sâire gibi- sıradan meselelerinde fetvâ verme işine cüret etmiş olsa bile yine de bunun insânlara dönen zararı sınırlıdır ve sadece ibâdetlerde yapılan bazı hatalarla yahut muâmelât konusunda zâyi edilen birtakım haklarla alâkalıdır. Fakat cihâd sözkonusu olduğunda fetvâ meydânı, en tehlikeli/en hassâs işlerden biridir. Hiç şübhesiz o, şu gibi beş konuda hüküm vermek demektir:

<u>(1)- İnsânların dînleri ve itikâdları; İslâm'a veya küfre, riddete veya nifâka, bidate veya fıska mensûb olup-olmadıkları, girip-girmedikleri hakkında hüküm, ilh..</u>

<u>(2)- Kanlar/ve cânlar konusunda, kimin öldürülmesinin câiz veya kimin katlinin Şerîat'a göre vâcib olduğu hakkında hüküm..</u>

<u>(3)- Emvâl ve neyin alınmasının helâl, neyin harâm olduğu hakkında hüküm..</u>

<u>(4)- Irzlar ve hangisinin helâl, hangisinin harâm olduğu hakkında hüküm..</u>

<u>(5)- Emr-i bi'l-marûf ve nehy-i ani'l-münker davâlarında hüküm, münkeri sözlü ve fiilî olarak izâle yollarının nasıl olacağı..</u>

<u>Şimdi</u> varın [sözkonusu ettiğimiz] o felâketin ne mene bir şey olacağını tahayyül edin. İşler, o işlerin ehli olmayanlara tevdî edildiği zaman ki, o durumda da kıyâmeti bekleyin. Zâten onun küçük ve orta alâmetlerinin çoğu zuhûr etmiştir. Onlardan biri ise sadedinde olduğumuz, kendisine şâhidlik ettiğimiz ve kendisinden çektiğimiz bu husûsdur, bu durumdur. [2004 **!!** **<u>Şimdi</u>** bu satırlar karşısında bir durun ve İŞİD'i düşünün **!!** Mtrcm.]

Şundan kıl kadar şübhe etmiyorum ki, bu cürümle ilgili [sorumluluğun en büyük payı âlimlere âitdir ve ona] sebeb, âlimlerin cihâddan yüz çevirmesidir; emr-i bi'l-marûf ve nehy-i ani'l-münkerden geri durmalarıdır; bu sâhaları ihlâs sâhibi, ama aralarında bu işlere ehil olanın da olmayanın da olduğu gençlere, onların öne çıkmasına ve bu işlere dalmasına bırakmalarıdır. Oysa bu vazîfeyi ve bu mesûliyyeti, Ümmet'in âkillerinin, âlimlerinin ve Uyanış'ın öncülerinin deruhde etmesi gerekirdi ve bu iş onların işiydi.

Beri taraftan sulta(n) âlimleri ile İslâmî Uyanış'ın öncülerinden olan fesâda uğramış kimselerin, [despot] yöneticilere ve hattâ yeni dönemlerin Amerikan sömürgeciliğine yardakçılık ve münâfıklık etmeyi bir gelir kaynağı/ve meslek edinmişlerin oynadığı çirkin rol de buna eklenmelidir ki, bu durum, insânları Allah'ın yolundan engelleyip-alıkoymada, ayrıca [sözkonusu o] yeniyetme/toy kimselerin, âlimlerin bir işi olan ve onların açık bıraktığı o gediği kapatmaya, ehliyyetsiz bir şekilde girişmeye cüret etmesi konusunda en fazla etki yapan şeylerden biridir. Bu felâketler karşısında yardım ise Allah'tandır.

Acaba, ehil değildir diye kendisini fetvâ vermekten ve ilim talebi ile delîl arayışı yolunda gayret göstermekten menettiğin bir genci, o, sana, "Peki, öyleyse bana kim fetvâ verecek?!" diye sorduğunda ona nasıl ve ne şekilde cevâb vereceksin ki bu, hem doğru hem de o, "Allah'ın nimetini küfre tebdîl edenleri ve kendi milletini helâk yurduna sürükleyenleri" rezîl-rüsvâ eden bir sorudur. Günümüzde sâlih olan âlimler ise sükûta sarılıp kendi köşesine çekilmişlerdir. Şerlilerine gelince, gidin de onları sulta(n)ların kapılarında arayın..! Terörle mücâdele sofralarında.. Uydu kanalları ile internet forum kahveleri üzerinden cihâd kulvarlarında..! Şikâyetimiz ise Allah'adır!

Hiç şübhesiz bizler, [zifîrî] zulmetiyle gecenin kapkaranlık ânlarını andıran ve biri diğeri ardınca, kapkaranlık gecenin parçaları gibi gelecek olan fitnelerin dünyasına, kaos ve karmaşa ortamına doğru yol alıyoruz.. ki bu da onun alâmetlerinden biridir.

Şâhidlik Allah içindir.. Ben, Cihâdî Akım içindeki seyrim boyunca bu konuyla ilgili acâyib vakalara şâhid oldum. Bunlar, Cezâyir tecrübesi örneğinde olduğu gibi, kimi tecrübelerde korkunç boyutlara ulaşan şeylerdi. Bunların bazısına Londra'da bizzât tanık oldum veya bunları, Cezâyir'de yaşananlara bizzât tanıklık eden kimselerden duydum. Şikâyetimiz ise Allah'adır.

İşte 11 Eylül olayları ve Irâk'ın işgâl edilmesi sonrası dünya..! *Beşikteki* bebelerin bile saçlarını ağartacak ve akıl-hikmet sâhibi kimseleri de ne yapacağını bilemez bir hâlde hayretler içinde bırakacak şeylerin kapısını araladı.

6. Evet, bizden önceki zamanlarda olmayıp da bu [son] asırlarda ortaya çıkmış çağdaş dönem binlerce yeni meselenin var olduğu, bunların müctehidlerin ictihâdına ihtiyâc duyduğu doğrudur. Ama kim dedi ki bu durum, mezheblerin mîrâsının yerle bir edilmesini gerektirir. Öyle bir durumda onlar nasıl ictihâd edecek ve ictihâdlarını o mezheblerin yüce okullarının usûlü üzerine kurmadan nasıl yol alacaklar. Ayrıca bu çağdaş dönem -sözümona- Selefî Akım'ın en acîb u garîb hâllerinden biri, onun,

ortaya çıkan yeni fıkhî meseleler ve başa gelen felâketlerle ilgili açık gediği kapatma işine girişmemiş, böyle bir ictihâd çalışmasına yönelmemiş olmasıdır. Bilakis onun bütün yaptığı, İslâm kütübhânesi raflarının kendisi hakkında yazılmış binlerce cild kitâb ve araştırma ile tıka-basa dolu olduğu ibâdât ve bazı muâmelât meseleleriyle ilgili ictihâdlara/çalışmalara dönüktür. İsterseniz selefîlerin çağdaş dönem imâmları/âlimlerinin mîrâsına ve fetvâlarına bir bakın. Peki acaba bunlar, en önemli felâketler/vak(ı)alar.. siyâsetle, yönetimle ve iktidâr tahtındaki rejimlerle ilgili meseleler, sâil düşmanı defetmekle ilgili fetvâlar, çağdaş dönem siyâsî iktisâd meseleleri, yeni ilmî meseleler, ilh... karşısında nerde/ler? İşte orada, onlardan, birinin olsun, ne varlığını hissedebilir, ne de bir fısıltısını duyabilirsiniz.!

Şunu hatırlıyorum ki günlerin birinde mücâhid ilim talebelerinden biri -ki kendisi, Allah ona [gani gani] rahmet etsin, Harameyn diyârındandı ve öyle zannediyorum ki Afganistan Emîrliği'nin düşüşünün yaşandığı çatışmalar esnâsında Mezâr-ı Şerîf şehrinde vukû bulan "Cenk Kalesi Katliâmı"nda şehîd oldu- bir kerresinde karşımda hiddetle parlamış ve bana şöyle demişti: "İlim taleb etmek için Medîne'de ve başka yerlerde birkaç kez gayret gösterdim ve böylelikle de bir nebze ilim elde ettim. Ama ben şunu gördüm ki bizim âlimlerimizin çoğu, derslerinde hamâma giriyor ve oradan bir türlü çık[a]mıyor..." Kasdı şu idi ki onlar, tahâret fıkhı'nı ve ilgili ahkâmını tekrâr tekrâr okuyor, yeniden oraya dönüyor, ona bir şeyler ekleyip yine onun çevresinde dolanıyorlardı. Bunu inkâr edecek olanlar, oradaki ilmî dersleri gözden geçirebilir ve hem Harameyn diyârında hem diğer ülkelerde uydu kanalları üzerinden yayınlanan fetvâ programlarını ve şer'î dersleri takîb edebilirler. Ayrıca o yerlerdeki kitâblara ve kasetlere de bakabilir. Konularına da tabîî ki..!

Evet, bizler çağdaş dönem bir ictihâda muhtâcız ve pek tabîî ki İctihâd kapısının açılmasına da.. Peki ama kiminle ve kime yönelik olarak..? ve ne hakkında..? ve de nasıl..? Buyursun bu zamanda ilim, saygınlık ve dînî şiârların erbâbı kimseler bize bunların cevâbını ihsân buyursunlar!

Bu meseleyle ilgili ulaştığım hulâsayı ise kısa-özet bazı noktalar üzerinden şöylece arzetmeye çalışacağım:

İnsânlar, ilim ehlinin de bunu belirttiği gibi, mezheblere tâbi olma veya ictihâd konusunda üç sınıfdır.

Müctehid: İctihâd için gerekli şartları ve ilim ile fehm ehliyyetini tamamlamış olan kimsedir. Böyle biri *ictihâd* eder, *istinbât*da bulunur ve *delîl* ile *fetvâ* verir. Bu türden kimseleri şu zamanımızda görmüyorum/var olduklarına inanmıyorum. Bunun aksini iddiâ eden birileri olsa da ve bu nâdirden de ender bir şey olsa da [böyledir]...

Müttebi: Bu ise bir müctehide tâbi olan, [ama aynı zamanda] delîlleri birbirinden ayırt edebilme kudreti taşıyandır. Böyle biri, kendi fehmiyle gayret edebilir, kadr u kıymeti marûf/büyük imâmlardan birine nisbet edilen delîllerden birine ulaştığında/veya araştırma sonrası böyle bir şey kendisi için açığa çıktığında ona tâbi olabilir.

Dîn'in [Usûlî] Kâidelerini Bilmeyen Câhil-Avâm Kişi: Böyle biri ise müftîsinin görüşü/fetvâsı üzeredir. Onun işbu müftîsi bir müctehid de olabilir -eğer bir müctehid ise- yahut kendisine -fetvâyı veya müctehidin ictihâdını nakleden- bir müttebi' de...

Ümmet için hayırlı olan -benim kanâatime ve inancıma göre- itikâd noktasında Selef'in menhecine dönmesidir ve Dört Mezheb'in fıkhına, kezâlik bu Ümmet'in eski [kadîm zaman] âlimlerine, yani bu Ümmet'in, kendileri hakkında ilimde derinliklerine, takvâlarına ve salâh hâllerine şâhidlik ettiği kimselerin fıkhına bağlı kalmasıdır.

Ve fiilen.. gençlere ve ilim talebelerine nasîhatim, itikâd noktasında Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in [selefinin] mezhebine, [yani] Fırka-i Nâciye'nin itikâdı, Sahâbe'nin, Tâbiîn'in, Dört İmâm'ın ve bunların gayrı bu Ümmet'in önde gelen-büyük âlimlerinin mezhebi/itikâdı olan mezhebe/itikâda bağlanmalarını hatırlattıktan sonra onlara aynı şekilde nasîhatim [Dört Mezheb içinden] seçecekleri herhangi bir mezhebin fıkhını iyice öğrenmeleridir. Yine onlara, özellikle de Uyanış'ın ve Cihâd'ın gençlerine bir diğer nasîhatim, ikâmet ettikleri, davetde bulundukları, çalıştıkları veya cihâd ettikleri yerde yaygın olan mezheblerden herhangi birinin fıkhını iyice öğrenmeleridir. Ta ki o yerlerde, onların o aykırı hâlleri, fıkıh ve ahkâm namına âşinası oldukları şeyler dolayısıyla o insânlarla kendi aralarında bir mânia oluşturmasın. Eğer yaşadıkları yerde yaygın olan mezhebin dışında bir mezheb seçecek olurlarsa, orada yaygın olan mezhebin fıkhı üzerinde de çalışsınlar ve onu öğrenmeye gayret etsinler. Ta ki insânlara, âşinası oldukları şeyler doğrultusunda muâmele edebilsinler ve güzellikle, rahmet u şefkatle ve güzel öğütle **onların elinden tutabilsinler**.

Şâyet onlardan kimilerine muvaffakiyyet nasîb olur ve kendilerine ilim nimetinin kapıları açılırsa, ondan sonra bir ilim talebesi olarak ihtisâsa başlasın ve terakkisini ise [bir sonraki derece olarak] Dört Mezheb üzerine çalışmak kılsın. Ondan sonra peyderpey ilerlesin. Olur ki Allah Teâlâ bu Ümmet'e, şu fitne zamanlarında güvenilir/*sebt* müctehidler bahşeder. Bu murâd [ile]; taleb-i ilm ise, nice uzun yılları, sabır ile sebâtı ve uygun koşulları gerektirir.

Görüşümün özetini -ona kulak verecek olanlar için- bir nasîhat olarak iki cümle içinde yeniden tekrâr etmek istiyorum:

//...

Ben, Ümmet'i, Selef'in akîdesine davet etme ve Halef'in menhecini bir yol olarak tutanları mazûr görme, onlara hürmet gösterme, onlara karşı ihtilâf edeb ve ahlâkına bağlı kalma, kezâ onları Ehl-i Sünnet'den sayma taraftarıyım. Hataları[-yanlışları] ise merdûd [ve gayr-ı makbûl] olmakla birlikte onları Ehl-i Sünnet'in dışına çıkarmaz. // Yine ben, Dört Mezheb'den birinin tâbileriyle beraberim. Mezhebe taassub göstermeyen ve Ehl-i Sünnet'in başka bir imâmının mezhebinin delîli de olsa ilim ehline tebeyyün eden sâbit delîl gereği ve hakka ittibâ gâyesiyle, özellikle (ama ruhsatcılık ve kolaycılık gâyesiyle değil, bilakis) zarûret ve açık maslahat durumunda o delîle tâbi olan [ve bunda herhangi bir beis görmeyen] mutedil mezheblilikten yanayım. Muvaffakiyyet ise Allah'tandır. ....//

[3-] 10.
"Tekfîr" Meselesi, Genel Tekfîr'in Ahkâmı ve Muayyen/Birebir Tekfîr Konusu

İşin doğrusu bu meseleyi menhec meseleleri içine eklemeden önce bir ân durup düşündüm/ve bir nebze tereddüd yaşadım. Zîrâ bu, [oldukça] hassâs bir meseledir ve onu muhkem bir şekilde ele almak, ancak tafsîlat yoluyla ve uzun açıklamalarla mümkün olabilecek bir şeydir ki o da bu kitâbın kaldırabileceği bir şey değildir. Ama hem bu meseleyle ilgili olarak bazı cihâdî çevreler içinde yayılan birtakım sorunların ve yer yer de aşırılığın -ki bazıları tekfîr konusunda haddi aşmıştır- hem de İslâmî Uyanış çevreleri içinde ve Müslümanların âlimleri arasında -tekfîrden kaçmak için- yayılmış olan -ve müfrit bir *ircâ* [*akîdesi*], özellikle de *siyâsî ircâ* ile varlığını bulan- karşıt olgunun arzettiği tehlike sebebiyle, evet bu iki musîbet sebebiyle bu meseleye değinmek, onu ele almak istedim. Çünkü o, Kıtâlî Akîde'nin en hâlis meselelerinden biridir ve aynı şekilde çatışma dâiresinin meselelerinden biri ki, konu, Müslümanlık iddiâsı güden, sonra da bize karşı silâh taşıyan ve kâfir ordularla birlikte bize karşı savaşan, kezâ biz de İslâm ehliyiz dedikten sonra kalkıp Ümmet'in o İslâm uyarınca yaşamasını isteyen kimselere karşı her türlü vesîleyle muhârebeye kalkışan büyük bir beşer sürüsüyle alâkalı olunca *onu ele almak bir zarûret arzediyor*.

Tahâvî Akîdesi Şârihi'nin (r.) tafsîl ettiği şeylerde, bu cân alıcı/hassâs meseleyle ilgili temel kâideleri içeren açık ve yeterli bir özetin olduğunu gördüm. Onun -Allah rahmet etsin- kitâbı ise pek meşhûr olup yaygındır. Ayrıca Allah'ın, cumhûr-i Ümmet içinde, asırlar boyunca, özellikle günümüzde ve Uyanış'ın farklı çevreleri arasında kendisi hakkında makbûliyyet takdîr buyurduğu kitâblardandır.

<u>**İmâm İbn Ebi'l-İzz el-Hanefî, Tahâvî Akîdesi Şerhi'nde şöyle demiştir:**</u>

{*et-Tahâvî'nin*, **Ehl-i Kıblemizi**, **Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in getirdiği şeyleri kabûl edenler ve dediği ve haber verdiği her şey cihetiyle Onu tasdîk edenler oldukları müddetce müslümanlar-müminler olarak isimlendiririz** kavli:

(Şerh[:]) Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Kim bizim namazımızı kılar, bizim kıblemize yönelir ve bizim kestiğimizi yer ise işte o [kişi bir] Müslüman'dır; [zâhirî hak-hukûk namına] bizim lehimize olan [ne ise] onun da lehinedir ve [mükellefiyyet namına] bizim üzerimize düşen [ne ise] onun da üzerine [o] düşer.» Şeyh/*et-Tahâvî* rahimehullah, bu ifâdeler[i] ile, İslâm ile Îmân'ın bir olduğuna ve [bir] Müslüman'ın günah işleme dolayısı ile [-ama] o günahı helâl görmediği müddetce[-] İslâm'dan çıkmayacağına işâret etmektedir. ***Ehl-i Kıblemizi*** kavlinden murâd [ise] İslâm [:Müslümanlık] iddiâsında bulunan ve Kâbe'ye yönelen kimse/ler/dir. <u>[Bunlar,] Ehl-i ehvâ veya ehl-i meâsî kimselerden olsa bile **ki** Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in getirdiklerinden herhangi bir şeyi yalanlamadığı **müddetce** [böyledir/ler]</u>.

Bu iki manâyla ilgili [bazı] açıklamalar, *et-Tahâvî'nin*, **Ehl-i Kıblemizden olan bir kimseyi**, **bir günah** [işlemesi] dolayısı **ile** [-]**o günahı helâl görmediği müddetce**[-] **tekfîr etmeyiz** kavli ve [yine] onun, **İslâm ve Îmân birdir**[/aynı şeydir] **ve onun ehli de onun aslı husûsunda eşittir** kavli meyânında gelecektir.

et-Tahâvî'nin, **{Allah**['ın Zâtı] **hakkında konuşmaya dalmayız ve Allah'ın Dîni hakkında *mirâ*** [yollu *şübheci-nâfile cedeller*e dalıp münâkaşa] **etmeyiz}** kavli:

(Ş[erh:]) *et-Tahâvî* rahimehullah, Kelâmcıların bâtıl[-beyhûde] kelâmından [yani sözleri ve görüşlerinden] geri durmaya ve onların [o] ilmini[n] zemme [müstahak bir şey olduğuna] işâret etmektedir. Zîrâ onlar [Zât-ı] İlâh[î] hakkında ilimsiz [bir şekilde] ve [bu konuda] kendilerine gelmiş bir delîl olmaksızın [:hadleri dışında] konuşurlar. Onlar ancak zanna ve nefislerin hevâ [ve heves] ettiği şeylere tâbi olurlar. Oysa/hiç şübhesiz Rablerinden kendilerine [doğru yolu gösteren] hidâyet gelmiştir. Ebû Hanîfe rahimehullah'ın [ise] şöyle dediği *nakledilmiştir:* Hiç kimsenin Allah'ın Zâtı hakkında bir şey konuşmaması gerekir, bilakis Onu, O Kendi Zâtını ne ile vasfetmişse [ancak] onunla vasfeder [:etmesi gerekir]. (...).

et-Tahâvî'nin, **{Ve Kur'ân hakkında cedel etmeyiz ve onun Kelâm-ı Rabbi'l-Âlemîn olduğuna** [ki] **onu Rûhu'l-Emîn** [Cebrâîl]**'in** [semâdan inzâl ile] **Seyyidu'l-Mürselîn Muhammed'e getirdiğine şehâdet ederiz. O**, **Allah Teâlâ'nın kelâmı olup mahlûkların kelâmından hiçbir şey ona denk gelmez.** [Yine] **onun mahlûk olduğunu söylemeyiz ve Müslümanların Cemâati'ne muhâlefet etmeyiz}** kavli:

(Ş[:]) Onun, **Ve Kur'ân hakkında cedel etmeyiz** kavline gelince: [Bu ifâdesiyle] murâdı şu olabilir ki bizler, onun hakkında, sapkın kesimlerin dediği gibi demeyiz, ihtilâfa düştükleri ve hakkı bâtılla bastırmak için cedele giriştikleri gibi [bu konuda cedel ve ihtilâf etmeyiz.] Bilakis onun, Kelâm-ı Rabbi'l-Âlemîn olduğunu ve Rûhu'l-Emîn'in onu... ilh... indirdiğini... söyleriz. (...). [...//... //...//...]

<u>Ayrıca Allah Teâlâ bize, onlardan zulüm edenler müstesnâ Ehl-i Kitâb ile ancak</u> en güzel olan yolla mücâdele edip tartışmamızı emir buyurmuştur. [Hâl böyleyken peki] acaba Ehl-i Kıble ile münâzara nasıl olmalıdır? Hiç kuşkusuz Ehl-i Kıble, toplu bir şekilde Ehl-i Kitâb'dan daha hayırlıdır. Dolayısıyladır ki onlardan zulüm etmemiş olanlarla münâzara, en güzel olan yolun hâricinde bir şeyle câiz olmaz. Yoksa [Ehl-i Kıble biri] bir hata ettiği zaman onun bir kâfir olduğu söylenmez. Bilakis ona karşı, Resûlullah'ın, [bir konuda] onu terkeden kişinin küfrüne hükmetmiş olduğu [türden bir] hüccetin ikâme edilmesi gerekir. Allah Teâlâ ise bu Ümmet için hata ve nisyân eseri olarak yaptıkları şeyleri af buyurmuştur. İşte bu yüzden Selef, Ehl-i Hevâ olan <u>kimseleri zemmetmiş ve onların en son hâllerinin kılıç [altı] olduğunu belirtmişlerdir.</u>

Bu manâyla ilgili daha fazla beyân Şeyh'in, **Cemâat'i hak ve doğru, ayrılığı ise sapma ve azâb olarak görürüz** kavli sadedinde gelecektir inşaallah. (...)

et-Tahâvî'nin, **{Ehl-i Kıble'den olan bir kimseyi**, **bir günah** [işlemesi] dolayısı **ile** [-]**o günahı helâl görmediği müddetce**[-] **tekfîr etmeyiz ve îmân ile birlikte günah** [-]**onu işleyen kimseye**[-] **bir zarar vermez de demeyiz}** kavli:

(Şerh:) Ehl-i Kıble'den kasdettiği, daha önce, **Ehl-i Kıblemizi, Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in getirdiği şeyleri kabûl edenler ve dediği ve haber verdiği her şey cihetiyle Onu tasdîk edenler oldukları müddetce müslümanlar-müminler olarak isimlendiririz** kavli içre zikri geçen kimselerdir. Şeyh [et-Tahâvî] rahimehullah bu ifâdeler[i] ile, [işlediği] her günah dolayısı ile [günahkâr kişiyi] tekfîre kâil olan Hâricîlere reddiyyeye işâret etmektedir.

<u>Allah sana da bizlere de rahmet etsin, şunu bil ki, tekfîr ve adem-i tekfîr kapısı,</u> kendisi hakkında fitne ile mihnetin iyiden iyiye büyüdüğü, ayrılık ile gayrılığın iyice çoğaldığı, hevâların ve görüşlerin çeşitlendiği ve bu konuyla ilgili delîl sâhiblerinin delîllerindin de farklılaşıp-çatıştığı bir kapıdır. Nitekim insânlar bu konuda, Allah'ın, Resûlü'nü kendisiyle göndermiş olduğu hakka muhâlif bozuk itikâdların ve sözlerin sâhibi kesimleri -birebir o hakka veya itikâdları dolayısıyla ona muhâlefet etmeleri sebebiyle- tekfîr etmenin yolu konusunda iki [uç] taraf ve bir de orta yol üzeredirler ki onların bu ihtilâfı, amelî büyük günah sâhiblerini tekfîr konusunda vâki ihtilâfları gibi bir şeydir. Meselâ onlardan bir tâife, Ehl-i Kıble olan [hiç] kimseyi tekfîr etmeyiz der, böylelikle de tekfîri, nefy-i âmm ile/genelleme yoluyla nefyeder. Oysa şunu da bilir ki Ehl-i Kıble içinde münâfıklar da vardır ve onların içinde de Kitâb'ı, Sünnet'i ve İcmâ'ı inkâr noktasında Yahûdîlerden ve Nasrânîlerden daha şiddetli [kâfir] olanlar bulunmaktadır. Yine bunların arasında o [küfür] şeylerin bir kısmını, imkân bulmaları hâlinde [açıkça] dışa vurabilecek olanlar da vardır. Üstelik iki şehâdeti izhâr ediyor oldukları hâlde... Kezâ Müslümanlar arasında, bir adamın, açık-mütevâtir *vâcibât*ı, açık-mütevâtir *muharremât*ı ve benzeri şeyleri inkâr hâlini izhâr etmesi durumunda tevbe ettirileceği, eğer tevbe ederse [..ne âlâ], aksi takdîrde mürted bir kâfir olarak katledileceği konusunda herhangi bir ihtilâf yoktur. Nifâkın ve riddetin kendisinden [kaynaklandığı veya genellikle] beklendiği yer ise *bidat* ve *fücûr*dur. el-Hallâl'ın da *Kitâbu's-Sünne*'de zikrettiği gibi ki, Muhammed Bin Sîrîn'e varan senediyle, onun şöyle dediğini nakletmiştir: "Hiç şübhesiz riddete en hızlı düşen insânlar Ehl-i Hevâ kimselerdir." Ayrıca o, şu âyetin onlar hakkında indiği görüşündeydi: «Âyetlerimiz hakkında [münâsebetsizliğe] dalanları gördüğün vakit de onlardan yüz çevir; ta ki onlar başka bir söze dalıncaya kadar... [Eğer şeytân [bunu] sana [bir ân] unutturursa hatırladıktan sonra [derhâl kalkıp uzaklaş ve sakın] o zâlimler gürûhu ile birlikte oturma!]» [6/el-En'âm, 68] İşte bu yüzden imâmların pek çoğu, bizler Ehl-i Kıble olan [hiç] kimseyi [herhangi] bir ***günah*** dolayısı ile tekfîr etmeyiz, sözünü mutlak bir ifâde ile kullanmaktan imtinâ etmiştir. Bilakis şöyle denilir/denilmiştir: Biz onları -Hâricîlerin öyle yaptığı gibi- ***her günah*** dolayısı ile tekfîr etmeyiz. Nefy-i âmm ile nefy-i umûm arasında ise fark vardır. Vâcib olan da nefy-i umûm'dur. Hâricîler'in kavlinin aksine olmak üzere ki onlar her günah dolayısı ile [kişiyi] tekfîr ederler. İşte -Allahu a'lem-

bu yüzden *et-Tahâvî* rahimehullah, o ifâdeye, "O günahı helâl görmediği müddetce" kavliyle bir kayıd getirmiştir. Onun, "O günahı helâl görmediği müddetce" kavlinde, bundan kasdının, ilmî değil de amelî günahlardan her günahı nefy-i âmm olduğuna bir işâret vardır. Bunda ise sorun vardır. Çünkü Şâri', mükellefden, amelî şeylerde ilim olmaksızın sırf amel ve ilmî şeylerde amel olmaksızın sırf ilim ile yetinmemişdir ve amel, azâların ameliyle sınırlı bir şey değildir; bilakis kalblerin amelleri, azâların ameli için bir asıldır ve azâların amelleri ise [ona] tâbidir. İllâ ki onun, "helâl görmesi" kavli, "helâl olduğuna inanması" ve benzeri manâları içeriyor olsun...

Onun, **Îmân ile birlikte günah** [-]**onu işleyen kimseye**[-] **bir zarar vermez de demeyiz**, kavline ve ilh.. ifâdelerine gelince: [Bu,] Mürcie'ye bir reddiyyedir. Çünkü onlar, küfür ile birlikte [herhangi] bir tâat [kâfir kişiye] fayda vermediği gibi îmân ile birlikte [herhangi] bir günah da [Müslüman kişiye] zarar vermez, derler. İşte bunlar bir [uç] tarafta, Hâricîler ise [başka] bir [uç] taraftadır. Nitekim Hâricîler, Müslüman kişiyi, her günah veya her büyük günah sebebiyle tekfîr ederiz, derler. Aynı şekilde Mutezile ki onlar ise büyük günah [işlemesi] sebebiyle onun bütün îmânı boşa çıkar ve [ondan sonra] kendisinde îmân namına bir şey kalmaz, derler. Ama [şu farkla ki] Hâricîler, onun îmân *dâiresin*den çıkacağını ve küfre gireceğini söylerler. Mutezile ise îmân *dâiresin*den çıkar, ama küfre girmez der... İşte [*iki konum arası bir konum*/ *îmân ile küfür arası bir durak* manâsına] *el-menziletu beyne'l-menzileteyn* [dedikleri şey] budur. Onlar, onun îmân *dâiresin*in dışına çıkacağını ifâde ettikleri bu sözleriyle ona cehennemde ebedîliği de vâcib [:gerekli] kılmış oldular/olurlar. Kelâm, fıkıh ve hadîs ehlinden olan kimi tâifeler/kesimler ise ameller konusunda bunu demezler, ama [ve bilakis bunu] bidat eksenli itikâdlar hakkında -o itikâdların sâhibi tevîlci biri olsa dahî- sözkonusu ederler. Dolayısıyla, bu [bidat eksenli itikâdlarla ilgili] sözü söyleyen [veya öyle bir görüşü benimseyip dile getiren] herkes kâfir olur, derler. Bu konuda, hata eden müctehid ile başkasını birbirinden ayırmaz/aralarında bir fark görmezler veya, her bidatci kâfir olur, derler. [Ne var ki bu türden görüşlerin sâhibi] o kimseler, bu nevi bir isbât-ı âmm [:genelleme yapma] dolayısıyla birtakım büyük [ve cân alıcı önemde] husûslarla/meselelerle karşı karşıya kalırlar. Çünkü mütevâtir nasslar, kalbinde zerre miskâl îmân olan kimsenin cehennemden çıkacağını ifâde etmiştir. Onların kendisiyle ihticâc ettiği *vaîd nassların*a gelince, bunlar, [onların karşısında yer alan] diğer kesimin kendisiyle ihticâc ettiği *vaad nassları* ile çelişip-çatışmaktadır.

Vaîd ile ilgili açıklamalar ise ilgili yerinde tafsîl olunmuştur ve bunların bir kısmı et-Tahâvî'nin, **Ve** [büyük günah sâhibi:] **Kebâir Ehli**, **Muvahhidler olarak öldükleri takdîrde**, **âteş**-i cehennem**de ebediyyen kalmazlar** kavli sadedindeki açıklamalar meyânında gelecektir. Burada *merâm u* maksûd ise *sözkonusu* bidatlerin bu cinsden [bidatler] olduğudur. Nitekim kişi, bâtın ve zâhir itibâriyle bir mümin olur, ama kendisi içre hata ettiği bir *tevîl*le, ya [bu konuda] bir *müctehid* ya da bir *müfrit müznib* olarak *tevîl*de bulunur. Öyle bir durumda ise sırf bundan dolayı, onun îmânı boşa çıkmıştır,

denilmez. [Ama] buna delâlet eden şer'î bir delîl olması durumu hâric... Bilakis bu, [yani sırf öyle bir şeyden dolayı onun îmânının boşa çıktığını söylemek] Hâricîler'in ve Mutezile'nin sözü/görüşü cinsinden bir şeydir.

O [gibi biri] **kâfir olmaz da demeyiz**. Bilakis âdil olan [yol], vasat olandır. Şöyle ki, Resûlullah'ın sâbit kıldığı herhangi bir şeyi nefyetmeyi veya nefyettiği herhangi bir şeyi sâbit kılmayı veyahut nehyettiği herhangi bir şeyi emretmeyi veya emrettiği herhangi bir şeyi nehyetmeyi içeren harâm bâtıl bidat [yollu] sözler [veya görüşler] hakkında, hak ne ise söylenir ve bunlar hakkında -nassların kendisine delâlet ettiği- vaîd isbât olunur/ortaya konulur. [Kezâ] bunların bir küfür olduğu beyân edilir ve onu diyen kimsenin de bir kâfir olduğu söylenir, ilh... bu gibi şeyler. Aynen cân ve emvâl hakkında vâki zulümle ilgili vaîdin sözkonusu edilmesi gibi.. ve yine Ehl-i Sünnet'in meşhûr pek çok âliminin, Kur'ân'ın mahlûk olduğunu.. Allah'ın âhiretde görülmeyeceğini.. Allah'ın, eşyâyı/hâdiseleri vukûundan önce bilmediğini.. söyleyenleri tekfîr etmeleri ve buna kâil olmaları gibi... Ebû Yûsuf rahimehullah'ın şöyle dediği *nakledilmiştir:* Ebû Hanîfe rahimehullah ile bir müddet münâzara ettim, en nihâyet benimle onun görüşü, Kur'ân mahlûkdur diyen kimsenin kâfir olduğu üzerinde birleşti.

Muayyen/belli bir şahsa gelince; eğer [bize] **onun Ehl-i Vâid'den ve bir kâfir olduğuna şâhidlik eder misiniz denilse, böyle birinin aleyhine** [hemen] **şâhidlik etmeyiz. Meğer ki onun hakkında** [bu] **şâhidliği câiz kılan bir husûsun varlığı sözkonusu ola... Zîrâ muayyen bir kişi hakkında**, **Allah'ın onu affetmeyeceği**, **ona rahmet etmeyeceği**, **bilakis onu cehennemde ebedî kılacağı gibisinden bir şâhidlikte bulunmak en büyük *hadsizlik*lerden/*haksızlık*lardandır (*bağy*). Hiç şübhesiz** [/çünkü] **bu** [nevi bir hüküm**,** küfür üzere ölen] **kâfirin ölümden sonraki** [hâliyle ilgili bir] **hükmüdür.**

İşte bu yüzden Ebû Dâvûd, Sünen'inde, Kitâbu'l-Edeb *bölümün*de Babu'n-Nehyi Ani'l-Bağyi ["Hadsizlikten Nehiy Bâbı" adlı bir bâb başlığı] zikretmiş ve orada Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan [rivâyet ederek] onun şöyle dediğini kayda geçirmiştir: "Resûlullah'ı şöyle buyururken işittim: «İsrâîloğulları arasında *kardeş olmuş* iki adam vardı. Bunların biri günah işler, öteki ise ibâdetde gayret gösterirdi. İbâdetde gayret gösteren her zaman ötekini günah üzere bulur ve ona, [bundan] Geri dur, derdi. Yine bir gün onu bir günah üzere buldu ve ona, [bundan] Geri dur, dedi. Bunun üzerine o, Beni Rabbimle başbaşa bırak, sen benim üzerime bir bekçi mi gönderildin, dedi. O da, Vallâhi Allah seni affetmeyecektir veya Allah seni cennete sokmayacaktır, dedi. [Allah, her] ikisinin de rûhlarını kabzetti ve Âlemlerin Rabbi'nin huzûrunda bir araya geldiler. Bu ibâdetde gayret gösterene [Allah Teâlâ:] "Acaba Beni[m kimi affedip kimi affetmeyeceğimi] biliyor muydun yoksa benim elimde olana kâdir mi bulunuyordun" buyurdu. Günahkâr olana ise: "Git, rahmetimle cennete gir" buyurdu. Öteki hakkında da: "Onu cehenneme götürün" buyurdu.» Ebû Hureyre dedi ki: "Nefsim elinde olana yemîn olsun ki o, dünyasını da âhiretini de berbâd eden bir söz konuş*muş*tu." Hasen bir hadîsdir.

Ve çünkü muayyen bir şahıs, hata edip de affolunmuş bir *müctehid* olabilir. Yine kendisine [elindeki] o nassların ötesinde nass [ve delîl] ulaşmamış kimselerden de olabilir. Onun, kendisi hakkında Allah'ın [affını ve] rahmetini mûcib olacak büyük bir îmânı ve [pek çok] hasenâtı da olabilir. "Ben öldüğümde beni [yakın, kalanımı ezip] öğütün, sonra beni[m küllerimi rüzgâra] savurun" diyen ve bilahare Allah'ın kendisini affettiği kimsenin affolunması gibi ki [o kişi, Allah'a karşı haşyeti dolayısıyla böyle yapılmasını istemiş ve] Allah Teâlâ, [onun o] haşyeti dolayısıyla kendisini affetmiştir. Nitekim o, Allah'ın onu[n bedenini] yeniden bir araya getirmeye ve diriltmeye kâdir olmadığını zann veya bunda şübhe etmiştir. Ama [sözkonusu kimselerin] âhiretdeki durum[u] ile ilgili bu *tevakkuf/ihtiyât* hâli, bizi, öyle bir kimseyi, onun bidatine engel olmak ve onu tevbe ettirmek üzere dünyada cezalandırmaktan da alıkoymaz. Eğer tevbe ederse [ne âlâ] aksi takdîrde onu **katlederiz**.

Ayrıca eğer [bir] söz, bizâtihi küfür bir söz ise bunun küfür olduğu söylenir, ama bunu diyen kimse, belli bazı şartlarla ve [o küfür hükmüne engel] mevâni'in ortadan kalkmasıyla küfre girer. Bu da ancak o kişi bir münâfık ve zındık olursa olur. Binâenaleyh İslâm'ı [:Müslümanlığını] izhâr eden kimselerden olan Ehl-i Kıble bir kimsenin, onun bir münâfık ve zındık olması hâli hâric, tekfîr edilmesi tasavvur olunamaz ki, Allah'ın Kitâbı bunu beyân etmektedir. Nitekim Allah Teâlâ, bu konuda insânları üç kısma ayırmıştır: Bir kısım, müşriklerden ve Ehl-i Kitâb'dan olan kâfirlerdir ki bunlar iki şehâdeti ikrâr/ve kabûl etmeyen kimselerdir. Diğer [ikinci] kısım, zâhir ve bâtın itibâriyle mümin olanlardır. Diğer bir [üçüncü] kısım ise [şehâdeteyni dil ile ikrâr edip kalb ile tasdîk etmemek sûretiyle] zâhiren îmânı ikrâr edip bâtınen etmeyen [münâfık] kimselerdir. İşbu üç kısım, Bakara sûresinin evvelinde zikrolunmuştur. [Zâhir hâliyle ve gerçekte] bizâtihi bir kâfir olduğu sâbit olan, ama aynı zamanda iki şehâdeti ikrâr eden herkes, olsa olsa ancak bir zındık olur, zındık ise münâfığın ta **kendisidir**.

İşte bu noktada [mutlak manâda tekfîr edenler ve mutlak manâda tekfîr etmeyenler olarak] her iki tarafın da galatı açığa çıkmaktadır. Çünkü bâtında olan bidat bir sözü söyleyen herkesi tekfîr eden[ler], bâtın itibâriyle münâfık olmayan birtakım kesimleri /kimseleri de tekfîr etmek zorunda kalır. Hâlbuki o kesimler, birer günahkâr olsalar dahî, bâtınları itibâriyle Allah'ı ve Resûlü'nü seven, Allah'a ve Resûlü'ne îmân eden kimseler olabilir. *Sahîh-i Buhârî*'de de Eslem Mevlâ Ömer radıyallahu anh'dan [nakil ile Hz.] Ömer'den [rivâyetle] sâbit olduğu gibi [ki orada şöyle geçmektedir]: "[Hz.] Peygamber [s.a.v.] döneminde bir adam vardı. Adı Abdullah ve lakabı da Himâr idi. [Ayrıca] Resûlullah'ı [s.a.v.] güldürür [biri] idi. Resûlullah ona içki dolayısıyla *celde* vurdurmuştu. Birgün yine getirildi; [Resûlullah (s.a.v.)] emir buyurdu ve kendisine *celde* vuruldu. Orada bulunanlardan biri, "Allah'ım ona lanet et, [içki yüzünden] ne kadar da çok getiriliyor" dedi. Bunun üzerine Resûlullah [s.a.v.] şöyle buyurdu: «Ona lanet etme! *Çünkü o Allah'ı ve Resûlü'nü seviyor.*»

Bu [bidate veya masiyete veya günaha veya amelî nifâka düşmek, ama aynı zamanda Allah'ı ve Resûlü'nü sevmek hâli] ise pek çok kesimle, ilim ve dîn *husûsun*da öncü pek

çok kimseyle ilgili kesin olarak bilinen bir durumdur ki onların arasında Cehmiyye'nin veya Mürcie'nin veya Kaderiyye'nin veya Şîa'nın veya Hâricîler'in birtakım sözlerini/görüşlerini *taşıyanlar* da vardır. Ama ilim ve dîn *husûsun*da öncü/imâm kimseler, o bidati [bir menhec veya] bir bütün olarak taşımaz, bilakis bunlardan [ancak] ferî bir şeye sâhib olurlar. O yüzden bu [bidat sâhibi] ehl-i hevâ kimseler, Selef'ten meşhûr bazı kesimleri/pek çok kimseyi seçip kendisine nisbet etmiştir. [Hâsılı] **Ehl-i Bidat'in kusûrlarından biri, birbirlerini tekfîr etmeleridir. Ehl-i İlm'in övgülerinden biri ise onların,** [hata ehlini, yanlış yaptıklarını söyleyerek] **tahtie etmeleri, ama tekfîr etmemeleridir.**

Ama geriye Şeyh/et-Tahâvî rahimehullah'ın ifâdeleriyle ilgili olarak ortaya çıkan [veya akla takılabilecek] bir sorun kalıyor ki o da Şâri'in bazı günahları küfür olarak adlandırmış olmasıdır. [Meselâ] Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Her kim Allah'ın indirdiği [hükümler] ile hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir.» Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Müslümana sövmek fıskdır ve [kendisini öldürmek kasdıyla] onunla kıtâl etmek ise küfürdür.» Muttefakun aleyh olup İbn Mesûd radıyallahu anhu'dan mervî bir hadîsdir. Yine şöyle buyurmuştur: «Sakın ola benden sonra birbirinizin boyunlarını vuran küffâra dönüşmeyin.»// «[Müslüman] bir adam [Müslüman] kardeşine, Ey kâfir!, dediğinde, mutlaka bu [:küfre nisbet hâli], o ikisinden birine döner.» Her iki hadîs de Muttefakun aleyh olup *İbn Ömer* radıyallahu anhu'dan rivâyet edilmiştir. Şöyle buyurmuştur: «[Şu] dört (haslet) kimde olursa o kişi hâlis bir münâfıkdır. Kimde de o hasletlerden biri bulunursa onda, o hasleti terk edinceye kadar nifâk hasletlerinden biri vardır: Konuştuğunda yalan söyler. Vaad ettiğinde [vaadine] muhâlefet eder. Ahid/söz verdiğinde [ahdinden] cayar [/sözünü çiğner]. Husûmet gösterdiğinde ise haddinden ziyâde taşkınlık eder.» Muttefakun aleyh olup *Abdullah Bin Amr* radıyallahu anhu'dan rivâyet edilmiştir. Şöyle buyurmuştur: «Zânî, zinâ ettiği vakit mümin olarak zinâ etmez. Hırsız, hırsızlık ettiği vakit mümin olarak hırsızlık etmez. İçkiyi içtiği vakit de bir mümin olarak içmez. Tevbe ise ondan sonra arzolunacak bir şeydir.» Şöyle buyurmuştur: «Müslüman ile küfür arasında namazı terk vardır.» Müslim, Câbir radıyallahu anhu'dan rivâyet etmiştir. Şöyle buyurmuştur: «Kim bir kâhine gider de onu tasdîk ederse yahut bir kadına dübüründen yaklaşırsa hiç şübhesiz Muhammed'e indirileni inkâr ile/küfre girmiş olur.» Şöyle buyurmuştur: «Allah'tan başkasının adıyla yemîn eden muhakkak ki kâfir olmuştur.» el-Hâkim, bu *lafız*la rivâyet etmiştir. Şöyle buyurmuştur: «İki şey var ki bunlar Ümmetim arasında küfürdür: Nesebe ta'n etmek ve ölü üzerine niyâhat [:ağıt yakıp-dövünmek].» Bunların benzeri nasslar ise pek çoktur.

Cevâb ise şudur ki, Ehl-i Sünnet'in tamâmı, büyük günah işlemiş kimsenin, kişiyi Millet-*i İslâm*'dan tamâmen dışarı çıkaran bir küfürle küfre girmeyeceği konusunda müttefikdirler. Hâricîler'in dediğinin aksine ki eğer [o, öyle bir şeyle] kendisini Millet-*i İslâm*'dan çıkaran bir küfür ile küfre girecek olsa şübhesiz ki o, her hâlükârda katledilecek olan bir mürted olur. [Eğer sözkonusu büyük günah, kısâs hakkına taalluk

eden bir şeyse] kısâs hakkına sâhib kimsenin onu affı kabûl olunmaz. Zinâ, hırsızlık ve/ya içki içmek ile ilgili[yse, riddet dolayısıyla] hadd cezâları cârî olmaz. Böyle bir sözün/görüşün butlânı ve bozuk olduğu ise İslâm Dîni'nde zarûrî olarak [bilinmesi gerekli şeyler kapsamında bilbedâhe] **malûmdur**.

Yine [Ehl-i Sünnet arasında] şunun üzerinde de ittifâk vardır ki o, Îmân'dan ve İslâm'dan çıkmaz, küfre girmez ve kâfirlerle birlikte cehennemde ebedî bir şekilde kalmaya müstahak olmaz. Mutezile'nin dediğinin aksine ki onların da görüşü, aynı şekilde bâtıldır. Çünkü Allah, büyük günah işlemiş kimseyi müminlerden saymıştır ki [Hak] Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Ey îmân edenler! Maktûller hakkında üzerinize kısâs yazıldı. ...ilâ... Ancak [kâtil olan] her kim ki **kardeşi** [:maktûlün vârisi-velisi] tarafından cüzî bir affa mazhar olursa, artık marûf olana ittibâ edilsin...» Binâenaleyh kâtili, îmân edenler'in dışına çıkarmamış ve onu kısâs sâhibine bir kardeş saymıştır. Bundan murâd ise şübhesiz dîn kardeşliğidir. [Aynı şekilde Allah] Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Eğer müminlerden iki tâife birbiriyle çarpışırlarsa [hemen onların] aralarını bulup düzeltin.» ...ilâ... «Müminler, ancak kardeştirler. Öyleyse iki mümin kardeşinizin arasını bulup düzeltin.» Kitâb ile Sünnet nassları ve İcmâ, zinâ eden, hırsızlık yapan ve/ya zinâ iftirasında bulunan kimsenin öldürülmeyeceğini, bilakis kendisine had cezâsı uygulanacağını belirtmektedir ki bu da onun bir mürted olmadığını göstermektedir. Nitekim sahîh [bir] rivâyetde [Hz.] Peygamber'in [s.a.v.] şöyle buyurduğu sâbitdir: «Kimin üzerinde [Müslüman bir] kardeşinin, haysiyeti [ve şerefi] veya [mâlı vb.] başka herhangi bir şeyi dolayısıyla [ona yaptığı haksızlıktan ötürü] şu gün bir hakkı varsa, ondan şu gün, dirhem ile dînar[ın geçer akçe olmayacağı bir vakitden, gün Mahşer günü] olmadan önce helâllik alsın. [O gün geldiğinde] eğer onun sâlih bir ameli varsa, haksızlığı kadrince kendisinden alınır. Yok eğer onun hasenâtı olmaz ise [kendisine haksızlık ettiği hak] *sâhib*inin seyyiâtından alınır ve onun üzerine bırakılır. Sonra da cehenneme atılır.» *Sahîhayn*'da tahrîc etmişlerdir. Böylelikle şu sübût bulur ki zâlimin birtakım hasenâtı olur ve mazlûm da [ondan] hakkını oradan alır. Aynı şekilde sahîh [bir] rivâyetde [Hz.] Peygamber'in şöyle buyurduğu sâbitdir: «Siz, aranızda müflis diye kime dersiniz/kimi müflis addedersiniz?» Dediler ki: "Biz, aramızda ne dirhemi ne de dînârı olan kimseyi müflis biliriz." Buyurdu ki: «[Asıl] müflis, Kıyâmet Günü, dağlar misâli hasenâta sâhib olarak gelen kimsedir. Gelir [gelmesine] ama, şuna sövmüştür, bunun mâlını almıştır, birinin kanını akıtmış, ötekine iftirâ atmış, diğerini darbetmiştir ki biri onun hasenâtından [kısâsen] hakkını alır, öteki onun hasenâtından hakkını alır, en nihâyet üzerindeki hakları ödemeden önce hasenâtı bittiğinde, diğerlerinin hata[ve günah]larından alınır ve onun üzerine bırakılır. Sonra da cehenneme atılır.» Müslim rivâyet etmiştir. [Hak] Teâlâ da: «Muhakkak ki hasenât seyyiâtı giderir» buyurmuştur. Bu da şunu gösterir ki o, isâet hâlinde, birtakım hasenât işle[yebili]r ve bunlar onun seyyiâtını yok ede[bili]r. Bu konu ise ilgili yerinde tafsîl olunmuştur. İşte bu noktada Mutezile, âhiretdeki hüküm [ile ilgili görüşleri] konusunda Hâricîlere muvâfıkdır. Zîrâ onlar da büyük günah sâhibinin cehennemde ebediyyen kalacağı konusunda onlara muvâfakat etmişlerdir. Ama [şu farkla ki] Hâricîler, Biz onu kâfir olarak adlandırırız,

derken, Mutezile ise, Biz onu fâsık olarak adlandırırız, demiştir. Aralarındaki ihtilâf ise sadece lafzîdir. Kezâ Ehl-i Sünnet de onun [ama cehennemde ebedî kalacağını söylemeksizin] o günah üzerine terettüb eden ve hakkında nassın vârid olduğu bir şekilde vaîde müstahak olduğu konusunda ittifâk içindedir. Yoksa onlar, Mürcie'nin dediği gibi, Küfür ile birlikte [herhangi bir] tâat fayda [vermediği gibi] îmân ile birlikte [herhangi bir] günah da zarar vermez, demezler. Mürcie'nin delîl olarak aldığı vaad nassları ile Mutezile'nin ve Hâricîler'in delîl aldığı vaîd nassları bir araya getirildiği [ve toplu bir şekilde değerlendirildiği] zaman her iki görüşün de bozukluğu senin için tebeyyün eder. [Aslında] onların kelâmında bir fayda [falan] da yoktur. Şu var ki sen, iki tâifenin birinin kelâmından, diğer tâifenin *mezheb*inin [:*yol*unun ve/ya *görüş*ünün] bozukluğunu öğrenme istifâdesine erersin.

[Yukarıda sözü geçen] bu ittifâkdan sonra şu açığa çıkar ki Ehl-i Sünnet, kendisi üzerine herhangi bir fesâd terettüb etmeyecek olan lafzî bir hilâfla [kendi aralarında] ihtilâf etmişlerdir. O [hilâf] ise küfrün, küfürden gayrı bir küfür [veya küfür hârici bir küfür veya küfr-i ekber ve küfr-i asgar] şeklinde belli mertebeler/dereceler üzere olup olmayacağıdır. Kezâ îmânın, îmândan gayrı bir îmân şeklinde belli mertebeler/dereceler üzere olup olmayacağı konusunda da ihtilâf etmişlerdir. Bu ihtilâf ise onların, îmânın müsemmâsı [:tanımı, neye îmân denileceği], acaba o, kavl ve amel [birlikteliği] olup artar ve eksilir [bir şey] mi[dir], yoksa [böyle] değil mi[dir] konusundaki ihtilâflarından neşet etmiştir. [Pek tabîî ki bu ihtilâf] onların, Allah Teâlâ'nın ve Resûlü'nün bir kâfir olarak adlandırdığı [herhangi bir] kimseyi biz de bir kâfir olarak adlandırırız [yönlü] ittifâklarından sonra [gelen bir şeydir]. Çünkü Allah Teâlâ, Allah'ın indirdiği dışında şeylerle hükmeden[birin]i kâfir olarak adlandırmışken ve Onun Resûlü, zikri geçen kimseyi bir kâfir olarak isimlendirmişken, bizim o ikisine kâfir ismini vermememiz [ve onlara kâfir dememememiz] imkânsız bir şeydir. Şu da var ki, Îmân, kavl ve ameldir, artar ve eksilir, diyen[ler]: O [küfür], itikâdî değil de amelî bir küfürdür, demiş(ler)dir ve o[nlar]a göre küfrün, küfürden gayrı bir küfür şeklinde belli mertebeleri/dereceleri vardır. Îmânın da on(lar)a göre [aynen] böyle [belli mertebelere sâhib] olması gibi... Îmân, tasdîk[den ibâret]dir ve amel ise îmânın müsemmâsına [:kapsamına] girmez; küfür de inkâr (cuhûd) demektir [ki]; her ikisi de artmazlar ve eksilmezler diyen(ler) ise o [küfür], hakîkî değil de mecâzî bir küfürdür demiş(ler)dir. Çünkü hakîkî küfür, [kişiyi] Millet-*i İslâm*'dan çıkaran küfürdür. [Yine bunlar,] bazı amellerin îmân olarak tesmiye edilmesi hakkında da böyle der/ler. Meselâ [Hak] Teâlâ'nın şu kavli: «...Allah sizin îmânınızı zâyi edecek değildir...» [2/el-Bakara, 143] [*Îmânınızı*] yani Beyt-i Makdis'e doğru kıldığınız *namazınızı*... [İşte bunlara göre] o, mecâzen îmân olarak tesmiye edilmiştir. Onun sıhhatinin îmâna bağlı [:ondan kaynaklanıyor!?] olması veya onun îmâna delâlet etmesi nedeniyle ki namaz, onu edâ eden birinin bir mümin olduğuna delâlet eder. İşte bu yüzden bizim namazımızı kılması hâlinde [bir] kâfirin Müslüman olduğuna hükmolunur. Binâenaleyh Fukahâ-i Ümmet arasında, eğer [Hz.] Resûl'ün [s.a.v.] getirdiklerini bâtınen ve zâhiren ikrâr/ile kabûl ediyorlarsa, günah sâhibleri hakkında herhangi bir nizâ/görüş ayrılığı yoktur ve onlardan tevâtür eden, onların

ehl-i vaîd'den olduğudur. Ama münharif [olan] akvâl [ve yanlış görüş], Hâricîler ve Mutezile gibi onların cehennemde ebedî kalacağını söyleyenlerin görüşü olup böyle demekdir. Fakat bu konuda en [ziyâde] kötü/ve çirkin olan ise [onların,] kendilerine muhâlefet gösteren kimse karşısındaki taassub[ları], kendi görüşüne karşı çıkan bir kimseyi -bağlı kalmak zorunda olmadığı bir şeye- bağlanmaya zorlamaları ve onu teşnî edip karalamalarıdır.

Şâyet bizler, kâfirlerle tartışma-mücâdele konusunda adâletle emrolunmuşsak ve onlarla en güzel olan bir yolla tartışıp-mücâdele etmek gerekliyse, acaba [biz, biz olarak] böyle bir hilâf konusunda birbirimize karşı nasıl adâletli davranmayız [ki Hâk] Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Ey îmân edenler! Allah için kâimler[/hakkı ayakta tutan], adâletle şâhid[lik eden kimse]ler olun. Bir kavme olan buğzunuz [:öfke ve kininiz, sakın ha] sizi adâletsizliğe sevk etmesin. Adâletde bulunun, o takvâya en yakındır ve Allah'tan korkun. Şübhesiz Allah, yaptıklarınızdan [hakkıyla] haberdârdır.» [5/el-Mâide, 8]

Bu noktada kendisine mutlaka dikkat edilmesi gereken bir husûs var ki o da şudur: Allah'ın indirdiği dışında şeylerle hükmetmek, [kişiyi] Milleti-*i İslâm*'dan çıkaran bir küfür de olabilir ve/ya büyük ya da küçük bir masiyet de... [Ayrıca] bu, ya mecâzî bir küfür ya da bir küfr-i asgar olur. [Daha önce] zikri geçen iki kavle göre ki bu da o hükmü uygulayanın hâline göredir. Nitekim eğer o [kişi], Allah'ın indirdiği ile hükmetmenin gayr-ı vâcib [bir şey] olduğuna ve bu konuda muhayyer bulunduğuna inanırsa veyahut onu, onun Allah'ın hükmü olduğunu kesin bir şekilde bildiği hâlde küçük görürse işte bu, küfr-i ekberdir. [Yok] eğer, Allah'ın indirdiği ile hükmetmenin vâcib olduğuna inanırsa, bu vâkıada Allah'ın o konuyla ilgili hükmünü bilirse ve [onu uygulamaması dolayısıyla] cezâya müstahak olduğunu itirâf/ve kabûl ederek ondan saparsa, böyle biri, bir âsî-günahkârdır ve kendisine, küfr-i mecâzî veya küfr-i asgar yoluyla bir kâfir[dir] denilir. Eğer, Allah'ın o konudaki hükmünü, elinden gelen gayreti sarf ve o hükmü öğrenmek yolunda [tüm] imkânlarını seferber etmekle birlikte [yine de] bilemez ve bu konuda hata eder ise böyle biri, bir hatakârdır; kendisine ictihâdı [:gayreti] dolayısıyla bir ecir vardır, hatası ise mağfûrdur.

et-Tahâvî rahimehullah, **Ve îmân ile birlikte günah** [-]**onu işleyen kimseye**[-] **bir zarar vermez de demeyiz** kavliyle Mürcie'ye muhâlefeti murâd etmiştir. Onların bu [konuyla ilgili] şübhesi, ilk dönem bazı kimseler hakkında da vâki olmuştur ve bu sebeble Sahâbe onları, eğer ondan tevbe etmezlerse kendilerini katletmek üzerinde ittifâk etmiştir. Şöyle ki, Kudâme Bin ~~Abdillah~~ [Maz'ûn] ve bir *grup*, harâm kılındıktan sonra içki içmiş ve [Allah] Teâlâ'nın: «Îmân edenlere ve sâlih amel işleyenlere, takvâlı oldukları, îmân ettikleri ve sâlih amel işledikleri takdîrde tatmış olduklarından dolayı bir beis yoktur...» [5/el-Mâide, 93] kavlini tevîl etmişlerdir. Bu durumu Ömer Bin el-Hattâb radıyallahu anhu'ya zikrettikleri zaman, o, Ali Bin Ebî Tâlib ve diğer Sahâbeler, eğer onlar, [içkiyle ilgili] *tahrîm* hükmünü itirâf/kabûl ederlerse onlara *celde* vurulacağı, [yok] eğer onun helâl olduğu üzerinde ısrâr ederlerse öldürülecekleri üzerinde ittifâk etmiştir. [Hz.] Ömer, [bilahare] Kudâme'ye, "*Sen sen ol haltettiğini bil..!* Eğer sen,

[yukarıda geçen âyetin ilgili yerini kasdederek: hakkıyla] takvâlı olaydın, îmân edeydin ve sâlih amel işleyeydin [o] içkiyi [hiç] içmezdin" demiştir.

Nitekim bu âyetin nüzûl sebebi şudur: Allah Teâlâ, içkiyi harâm kıldığı zaman -ki onun tahrîmi Uhud Vak‘ası'ndan sonra olmuştur- bazı Sahâbeler, Peki [daha önce] içki içiyor oldukları hâlde ölen arkadaşlarımızın hâli n'olacak?, demiş, bunun üzerine Allah bu âyeti indirmiş ve bu âyet meyânında, eğer müminlerden, muttakilerden ve muslihlerden ise harâm kılınmazdan evvelki durumda [o içkiden] bir şey tatmış olan kimse hakkında bir beis/bir günah olmadığını beyân buyurmuştur. Aynen [Kıble'nin Kâbe kılınması öncesinde] Beyt-i Makdis'e yönelinmesi [ve daha önce oraya doğru namaz kılan kimselerin] hâlinde olduğu gibi... Ayrıca [yukarıda sözü geçen] o şeyi yapanlar, [bundan dolayı] pişman olmuş, hata ettiklerini anlamış ~~ve~~ [ama aynı zamanda] tevbeden umut da kesmişlerdir. Bunun üzerine [Hz.] Ömer, Kudâme'ye bir mektûb yazıp ona şöyle demiştir: «Hâ-Mîm. [Bu] Kitâb'ın indirilmesi; O mutlak gâlib, O her şeyi hakkıyla bilen, [müminler için] **günahı bağışlayan**, **tevbeyi kabûl eden**, [münkirler için] azâbı çetin olan... Allah'tandır.» [40/el-Ğâfir/Mümin, 1-3] Bilemiyorum acaba senin o iki günahından hangisi daha büyük?! Önce harâm olan bir şeyi helâl görmen mi, yoksa onun ardısıra [bir de] Allah'ın rahmetinden umut kesmen mi?!"

[Netîce-i kelâm,] Sahâbe'nin üzerinde ittifâk ettiği bu husûs, Eimme-i İslâm arasında da Muttefakun aleyh bir husûsdur.**"}** Alıntımız buraya kadardı ve **İbn Ebi'l-İzz el-Hanefî rahmetullahi aleyh'in kelâmı burada son buldu ki** onda şerh ile îzâha hâcet bırakmayacak derecede bir beyân/açıklık bulunmaktadır.

Bu mâddeyi, Huccetu'l-İslâm **İmâm** Ebû Hâmid **el-Gazzâlî** rahmetullahi aleyh'in "**Feysalu't-Tefrika Beyne'l-İslâm ve'z-Zendaka**" adlı kitâbında geçen şu sözleriyle hitâma erdirmek istiyorum. Der ki:

"Yapılması gereken, kendisine yol bulunabildiği kadarıyla/elden geldikçe tekfîrden sakınmaktır. Çünkü tevhîdi ikrâr edenlerden olan ehl-i namaz kimselerin kanını [onları tekfîr edip de] mubâh görmek [pek büyük] bir hatadır. **Bin kâfiri hayâtda bırakmak sûretiyle yapılacak bir hata ise tek bir Müslüman'ın kanını akıtmak sûretiyle yapılacak hatadan ehvendir.**" Vallahu a‘lem.

Bunu naklediyorum ta ki mücâhidler ve onların arasındaki ilim talebesi kimseler, bu konuda dînleri ve dilleri adına daha fazla ihtiyât kesbetsinler; insânların, bilhâssa avâm-ı Müslimîn'in inançları hakkında hüküm konusunda daha bir dikkatli olsunlar. Yoksa bunları şu zamanımızda Mürcie [kafası taşıyan] kimselere ve onların o aşırı kuyruklarına bir hüccet olsun diye naklediyor değilim. Allah kahretsin onları! Nitekim benim bu eserimin risâleleri/mesajları içre, işgâlci kâfirlere ve onların mürtedlerden müteşekkil kuyruklarına, ordularına ve avenelerine karşı, **[hem kalem hem] kılıç** ile cihâd edilmesine, Allah'ın indirdiği şeylerin dışında yasamada bulunan ve onların dışında şeylerle hükmeden kimseleri, kezâ mürted yöneticilerden veya onların ordu ve askerlerinden olup Müslümanlara karşı kâfirlere yardım edenleri ve onlara arka çıkanları tekfîre teşvîkde bulunduğumu ve Allah'ın dînine düşmanlık eden laiklerden

olan küfrün önderlerinin de aynen böyle olduğunu gösteren kâfî mikdârda açıklama vardır. Yine onların âlimlerine, basın-yayın organlarına ve peydahlamış oldukları o düşünce savaşları programlarına karşı, **hüccet ve beyân yoluyla** cihâd edilmesi konusunda gaflet gösterilmemesine teşvîkde bulunmam da aynen böyledir.

Hâtime faslında mücâhidlere şunu tavsiye ediyorum: Bu gibi meselelere girmeyi, âlimlere ve -onun bu denli zor meydânına inme kudretine sâhib- ilim talebesi kişilere bıraksınlar ve günümüz itibâriyle her Müslüman üzerine bir farz-ı ayn hâline gelmiş olan bu farîzaya kesin inançları ölçeğinde, onu tatbîken Allah'ın düşmanlarına karşı cihâda yönelsinler.

//..

Bu Fasl'ın hitâmında şunu tekrâr vurgulamak istiyorum ki, İslâm Akîdesi ve ondan teferru eden Cihâd Akîdesi, mümin-mücâhid kişi için her hareketin ve her davranışın ana esâsı/temel hareket noktasıdır. Şu hayât içre her türlü davranışının seviyesi ve o hayât boyunca karşısına çıkan her şey karşısındaki konumu da yine o Akîde'nin, bir mümin kişi olarak onun kalbinde ve aklında kazandığı vuzûhun derecesiyle irtibâtlıdır.

Şübhesiz ki bu Akîde'nin varlığı[nın], köklülüğü[nün] ve vuzûhunun etkileri begâyet açıktır. Onun, sâlih-ahlâklı mümini ve [belli bir fikriyyatla yoğrulmuş] akâid sâhibi-sâbitkadem mücâhidi -Allah'ın lütfuyla- varlık sâhasına çıkarma konusundaki etkisi nihâî bir derecededir. Aynı şekilde onun zevâl bulmasının ve/ya bozulup-bulanıklaşmasının etkileri de begâyet açıktır. Böyle bir hâlin ise insânların fısk u fücûr, dalâlet ve sapkınlık, zaaf ve zillet derekeleri arasında derecelenmesi konusundaki etkisi de nihâî bir derecededir ki zâten bunları şu günümüzde yaşıyor ve bütün bir açıklıkla hissediyoruz.

İşte başlangıç bu noktadandır ki Allah rahmet etsin şu kavlin sâhibine: "Bu Ümmet'in âhiri, onun evvelinin düzeldiği şeyden gayrısıyla düzelmeyecektir."

....**//**

****

İKİNCİ FASIL:
KÜRESEL İSLÂMÎ DİRENİŞ ÇAĞRISI'NIN SİYÂSÎ KURAMI'NIN ESÂSLARI

Eğer siyâsî kuramımızı, geçmiş cihâdî tecrübelerin/girişimlerin/veya hareketlerin siyâsî tezleri/önerileri ile ilgili eksiklik veya başarısızlık yönlerini etüt üzerine kurulu bir değerlendirmeye tâbi tutacak olursak, şunu görürüz ki, cihâdî hareketlerin çoğu, maalesef, mufassal siyâsî kuramlara ve hattâ bazı tecrübelerde -*gene* maalesef- bu kuramların muhtasar bir şekline dahî sâhib değildi. Bu bir yandan, diğer yandan ise cihâdî yapılanmaların ana siyâsî hedefi ile Direniş Çağrısı'nın hedefi arasındaki farkı mutlaka gözönünde bulundurmamız gerekmektedir ki birincisinin hedefi yürürlükteki rejimleri devirmek ve bir İslâm nizâmı kurmak iken, ikincisinin hedefi işgâlci istîlâcı sâil düşmanın ve destekçilerinin saldırısını bertaraf etmektir. İşte bu yüzden geçmiş hareketlerin eksiklikleriyle ilgili yönleri ele almaksızın doğrudan doğruya bizim siyâsî kuramımızın yol işâretlerini ele alma konusuna giriş yapıyoruz. Muvaffakiyyet ise Allah'tandır.

1. Giriş ve Genel Bazı İlkeler

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nın Siyâsî Kuramı konusuna girmeden önce, hem kuramımızın hem de onun kendisi üzerine kurulduğu ana esâsların anlaşılmasına yardımcı olacak belli bazı tanımlamaları ve siyâsî kavramları [kısaca] ele almamız yerinde ve faydalı olacaktır.

[1.]1- Siyâset-i Şer'iyye'nin Haiz Olduğu Mevki

[Bizde] Siyâset [onlarda Politika], benibeşerin varolduğu günden bu yana varolagelen bir [b]ilim ve sanatdır. Kadîm zamanlardan ta şu yeni çağlara kadar da ilerleyip gelişmesini sürdürmüştür ki [bu yeni dönemlerde] artık hem benibeşerin hareket/ve hayâtı hem de onun maslahat/ve çıkarları ona ve onunla ilintili şeylere bağlı bir hâle gelmiştir. Gayrımüslimlerin nezdinde[ki] siyâset [anlayışı] ile [Müslümanlar olarak] bizim nezdimizde[ki] siyâset [anlayışı] ise birbirinden farklılaşır. Onların nazarında siyâsetin gerçekte ne gibi bir anlam taşıdığını ifâde eden en öz deyişlerden birini ise İkinci Dünya Savaşı'nın meşhûr İngiliz askerî komutanı "**Montgomery**"nin şu sözü içre gördüm: **"Savaş pis bir iştir. Politikaya gelince, aman Tanrım!"**..

[Bu konuda,] onların, onu [/yani politika denilen şeyi], şu sözleri üzerine oturtmuş olmaları[nı bilmek] yeterlidir:

"Siyâsette süreğen ilişkiler yoktur.. Siyâsette süreğen ilkeler yoktur.. [Ama] **siyâsette süreğen çıkarlar vardır.."**

Nitekim günümüzde siyâsetin [neredeyse tamâmen] kendisi ekseninde dönüp durduğu şey, küfür, zulüm ve despotizm güçlerinin hem kâfir[lerin] âlem[in]e hem de bizim -mecâzen "İslâmî[!]" denilen- [İslâm] âlemimize eşit bir düzeyde [iyice] hâkim

olmasıyla birlikte, "**Makyavelist**" temeller olmuştur. O [Makyavelizm] ki çıkarların, amaçların ve arzuların karşısında her dîni, her [türlü] ahlâkı [veya etiği] ve her ilkeyi yerle bir eder. Çünkü o, ahidlere ihânet etmeyi/veya antlaşmaları bozmayı, [ikide bir fırıldak gibi] konum değiştirmeyi ve ilkelere aykırı davranmayı, aynı şekilde ahlâkın en temel kurallarını çiğneyip ayak altı etmeyi bir ayıb, bir yanlış/lık olarak görmez. Bu durum onun için artık bir gelenek veya alışıldık bir yol hâlini almıştır.

Ammâ velâkin bizim nezdimizde, Müslümanlar olarak bizim nazarımızda siyâset bambaşka bir şeydir. O da insânoğlunun şu yeryüzündeki her türlü faaliyet alanı gibidir ve o da birtakım şer'î ahkâm ile kayıt altına alınmış, çerçevelenmiştir. Yine o, Hak Teâlâ'nın şu iki kavli içre yer alan bir şeydir: «...Biz [bu] Kitâb'da hiçbir şeyi eksik bırakmadık...» [6/el-En'âm, 38] «...Sana [bu] Kitâb'ı her şey için apaçık bir beyân olmak üzere indirdik...» [16/en-Nahl, 89] İşte bu noktadan olmak üzere onun ıstılahî kökleri-usûlü, ilimleri ve onunla ilintili şeyler Müslümanlar arasında varlık kazanmıştır ve kavramsal bir çerçevede ona "**Siyâset-i Şer'iyye**" denilmiştir.

Yine bu ilim, kendisine Şerîat ilimleri arasında gözde bir yer edinmiş ve İslâm'ın ilk dönemlerinden beri hakkında pek çok kitâb yazılmıştır. Âlimler, onun esâslarını, onunla ilgili kâide ve kuralları çeşitli şekillerde ele almıştır ki bunları -eskilerin yolu ve âdeti üzere- onların diğer ilimlerle ilgili farklı eserleri içinde dağınık bir şekilde de bulabilirsiniz. Bilahare bu ilim, İslâm Hilâfeti'nin *iyice* istikrâr kazanması, gelişmesi, öncelikle Emevîler, sonra Abbâsîler, sonra da diğerleri döneminde bir imparatorluk hacmine ulaşması, yine sultânlarla âlimlerin İslâm halklarının taaddüdü dolayısıyla ortaya çıkan muhtelif meselelerle karşı karşıya kalması ve bunlara belli çözümler araması, yeni yeni şeylerin ortaya çıkması ve hem *taknîn*e hem de Müslümanların adlandırdığı şekliyle "Siyâset-i dîn u dünyâ"ya ihtiyâc duyulması, aynı şekilde siyâsî sorunlara ve ihtilâflara çözüm arayışı ihtiyâcı, ilh... hâllerle birlikte artık müstakil bir şekilde ele alınır olmuştur. Böylece siyâset-i şer'iyye ilimleri iyice gelişip-ilerlemeye ve âlimler siyâset-i şer'iyye ilmiyle alâkalı *müstakil* ve *bâb*lı kitâblar tasnîf etmeye başlamıştır. Yine bu kitâblar, bir hükümdâr ile tebaası arasındaki ilişkilerle ilgili bütün alanları/konuları, ondan doğabilecek her türlü ittifâk ve ihtilâf yönlerini, Müslümanların, kendi aralarında ikâmet eden gayrımüslimlerle, savaş ve barış gibi hâllerde ise kâfirlerle ilişkilerini, ahid ve emân durumlarını ve sâir şeyleri etrâflıca ele almıştır.

Böylelikle de bizlere devasa bir mîrâs bırakmışlardır. Bu, son derece müthiş ve o derece geniş, ansiklopedik ve günümüzde ~~*müctehidlerin*~~ [:*bu alanda çalışanların*], verileri ve sebebleri tekerrür eden konularda ahkâmı oradan almak üzere kendisine başvurabileceği ve oradan hareket edebileceği, yine benzeri meseleler sözkonusu olduğu zaman *ictihâd*, *istinbât* ve *kıyâs* gibi noktalarda kendisine istinâd edebileceği [pek zengin] bir kaynak hazînesidir.

//..

Siyâset-i Şer'iyye Ahkâmı ise şudur:

[Sâbit] **Şerîat Ahkâmı + Fıkh-ı Vâkı' ile Siyâset**[in Değişken] **Verileri**

....//

[1.]2- Şerîat ile Siyâset Arasındaki İlişki Sâbit Olanın Değişken Olanla İlişkisidir:

Siyâset-i şer'îyye meselelerinde hüküm ve fetvâ, tıpkı diğer bütün fetvâlardaki hareket noktaları gibidir. Öncelikle Şerîat'ın sâbit ahkâmını, usûlünü ve kâidelerini, sonra hakkında hüküm verilmesi gereken vâkıayla ilgili tafsîlatı bilmekten ve en son olarak da [kendisine ulaşılan] sözkonusu ahkâmı -o vâkıayla ilgili ilim ve fehmin/bilgi ve idrâkin sonrasında- onun üzerinde tatbîkden ibâretdir. Böylelikle müftî kişi, doğru (olan bir) ictihâda ulaşmış olur veya en azından bu konuda hata edenin bir, doğruya ulaşanınsa iki sevâb aldığı bir derece arasında kalır.

Ahkâm-ı şer'îyye ise iki kısımdır; birincisi, *esbâb*ın ve *menât-ı ahkâm*'ın sâbitliği dolayısıyla hakkında değişme sözkonusu olmayan sâbit kısımdır. *İbâdât* ve *mevârîs* ahkâmı, kezâ *muâmelât* ve alış-veriş/*büyû'* ile ilgili pek çok ahkâm gibi, ilh... Bu gibi konularda ahkâm ne eskilerde değişmiştir ne de şimdi değişir.

İkinci bir kısım ise insânoğlunun faaliyyet alanlarının gelişmesiyle ve yeni yeni meselelerin ortaya çıkmasıyla alâkalıdır. Meselâ muâmelâtla, ticâretle ve yeni yeni ortaya çıkmış mâlî meselelerle ilgili pek çok ahkâm gibi...

Siyâset ise Şerîat'ın, kendisi hakkındaki hükümleri ana hatlar hâlinde belirlediği, onunla ilgili pek çok meseleyi de *maslahat*ların ve *mefsedet*lerin netîceleri üzerine terettüb edecek şeylere bağlı kıldığı, ehl-i re'y, ehl-i tecrübe ve ehl-i hibre kimselerin takdîrine, değerlendirmesine bıraktığı husûsların en başında gelir. Şöyle ki, öyle bir durumda belli bir iş, o konuda vukûf sâhibi kimselerin takdîr edeceği belli sebebler ve şartlar gereğince helâl-meşrû bir şey de olabilir ve yine bizzât aynı şer'î kâidelere binâen, o şartların var olmaması durumunda bir harâm da olabilir.

Aynı şekilde siyâset, kendisi hakkında *kıyâs*ın ve koşullarla ahvâlin *istishâb*ının, *istihsân*ın ve *örf*ün epeyce işlek olduğu alanlardan biridir. Yine *mesâlih-i mürsele* ve *ahkâm-ı zarûrât* kapısı da bu konuda aynen böyledir. İşte bu yüzden o/siyâset, [bu gibi bir noktadan] ona girişecek kimselerin şu üç *özelliğe* aynı anda sâhib olmalarını gerektirir, buna ihtiyâc duyar:

Bu *özelliklerin* ilki **Şerîat'ı bilmek**tir. İkincisi **fıkh-ı vâkı'**/yani neyin ne olduğunu idrâkdir. Üçüncüsü ise kendilerini hevâ ve hevesden koruyacak **üstün bir takvâ**dır. Şimdi de buna -insânların âşinası olduğu- bazı örnekler verelim ki bunların ilki sâbit ahkâm'dan ikincisi ise değişken olandan olsun:

Meselâ *Tahâret* ve *İbâdât* ile ilgili ahkâmın tamâmı sâbitdir. Nitekim bir kimseye ârız olan her türlü *hades* hâli tahâreti bozar ki bu hâl şimdilerde ne ise Allah'ın şu insânı yarattığı ilk zamandan beridir de öyledir. Dolayısıyla bu konuyla ilgili ahkâm sâbit kılınmıştır. Yine *ibâdât ahkâmı*nın tamâmı [Şâri' tarafından belirlenmiştir ki:] *tevkîfî*dir ve tafsîl olunmuştur.

Şimdi de *mütehavvil*/değişken olana bir örnek verelim ve bu konuda kendisinden Kur'ân ve Sünnet nasslarıyla kesinlik kazanmış apaçık bir küfür hâli sâdır olan kâfir

bir yöneticiye karşı kıyâma kalkışma kâidesini/meselesini ele alalım. Fukahâ, Kâdı Iyâz'dan nakledilen meşhûr fetvâda şöyle demişlerdir: Eğer [Müslüman bir] yönetici küfre girer ve mürted olursa, buna güçlerinin yeteceğini zannetmeleri(!) durumunda Müslümanların ona karşı kıyâm ve onu hal' etmeleri onların üzerine bir vâcib olur.

Peki, güçlerinin yeteceği zannını takdîr edecek olan kimdir! Acaba insânların bu konuyla ilgili idrâk ve anlayışları eşit olabilir mi? Bu noktada nice âmillerin birbiriyle çatışması ve değerlendirmelerin değişmesi söz konusu olmaz mı? Yine acaba bu, ne derecede bir fehm u idrâke, kesinlik ve emînliğe, hevâ vü hevesden ârî bir takvâ ve selâmet hâline ihtiyâc duyar? Aynı şeyi, yine bir farîza olan, emr-i bi'l-marûf ve nehy-i ani'l-münker meseleleriyle ilgili olarak varın siz dile getirin... Nitekim âlimler onunla ilgili birtakım şartlar ileri sürmüşlerdir. Meselâ o emr-i bi'l-marûf... hâlinden, marûf/iyi ve hayırlı bir netîcenin hâsıl olması, yoksa daha büyük bir münkerin hâsıl olmaması, böylelikle onun harâm bir şey hâline dönüşmemesi gibi... Peki acaba o netîceleri takdîr edecek, böylelikle de o şeyin helâl kapsamında bir emr-i bi'l-marûf ve nehy-i ani'l-münker olduğunu belirleyecek veya harâm olduğunu söyleyecek ve bunu bir çözüme kavuşturacak olan kimdir? Müslümanlara karşı saldırıya geçmiş sâil düşmanı def' ve bertaraf etme konusunda gayrımüslimlerden yardım ve destek alma konusu da aynen böyledir. Nitekim âlimlerin tamâmı, hattâ Zâhirîler ve sâire gibi cihâd konusunda gayrımüslim kimseden yardım almayı harâm gören kimseler bile Müslümanların, *heleke*/yani tamâmen yok olma *aşamasına* geldiği bir durumda onlardan yardım ve destek almanın câiz olduğu konusunda ittifâk etmiş ve bunun ittifâkla câiz olduğunu söylemişlerdir. Öyle bir durumun dışında ise bazılarına göre bu câizdir, diğer bazıları ise bu konuda ihtilâf etmiştir... Peki bu hükümlerle alâkalı *menât-ı ahkâm* nedir/yani o hükümlere ilişkin illetler ve gerekçeler nelerdir..?! Hiç şübhesiz bunlar, âdil-sika, ehl-i takvâ, ehlihibre ve tecrübe sâhibi kimselerin bir işi olup onların değerlendirmesine kalmış bir şeydir. Onlar *ûlu'l-ahlâm ve'n-nuhâ*'dan, insânların ileri gelenlerinden ve onların muttaki âlimlerinden olan kimselerdir!

Binâenaleyh Şerîat ve ahkâmı sâbitdir. Benibeşerin hareketiyle ilgili vâkı, onların niyyetleri, kalbleri ve davranışları üzerindeki bütün tatbîkî hâller[i] ise değişkendir. Dolayısıyla karşımızda duran netîce, siyâset-i şer'îyye ahkâmının esnek-değişken olduğudur. Tabîî ki usûl-i Şerîat'ın umûmî esâslarının sâbitliği çerçevesi dâhilinde... İşte bu yüzden bu konuda söz söylemek en hassâs/en ince ve en zor meselelerden biri olmuştur. Belki de bu, fıkh'ın ve fetvâ'nın en zor ve mutlak manâda en tehlikeli bâblarından biridir, öyle olmuştur.

[1.]3- Direniş'in Faaliyyetleri ve Alanları: Şerî Bir Farîzadır, Şerî Birtakım Ahkâmdır, Siyâsî Bir Gerçeklik/ve Hakîkatdır:

Çağdaş dönem bazı sosyologlar ve siyâset bilimi uzmanları, "Savaş: Sert yol-yöntemlerle icrâ edilen bir siyâsetdir", demiş ve onu böyle tanımlamışlardır. Bunun böyle olduğu doğrudur. Nitekim bütün savaşlar ve çatışmalar, siyâsî ilişkilerin sert yüzüdür ki diplomatik ve politik yollarla anlaşma yolları tıkandığında görülen budur.

Yine, "Savaşlar, politikanın araçlarıdır" demişlerdir. Bu da aynı şekilde doğrudur. Onun biz Müslümanlardaki karşılığına baktığımızda ve bunu Şerîatımızın ahkâmı perspektifinden ele aldığımızda onun yine doğru olduğunu görürüz. Nitekim cihâd, şerî bir farîzadır; birtakım dînî ahkâmdır; ama onun kâideleri, usûlü ve ondan doğan şeyler, bu ister *taleb cihâdı* ister *müdâfaa cihâdı* olsun farketmez, dost ve düşman karşısındaki siyâsî ilişkilerle ilgili bir alandır. Hepsi de siyâsî bir doğa/veya böyle bir nitelik taşıyan birtakım ilişkiler ve faaliyet alanları olup yine ondan neşet eder.

Konumuza, yani **Direniş**'e, bize karşı saldırıya geçmiş **emperyalist-sömürgeci güçler**e ve insânoğlunun her türlü faaliyet alanını ve bütün medeniyet bileşenlerini içine alan geniş kapsamlı plan-programlarla bizleri işgâle girişen düşmana Direniş gösterme konusuna gelecek olursak; görürüz ki, Direniş, "Siyâsî Bir Faaliyetdir" ve o, bu -son derece öz(et)- tanımlamanın içerdiği her türlü anlamla ve tüm boyutlarıyla böyledir. Direniş faaliyetlerinin -o geniş anlam çerçevesiyle- herhangi bir hedefe ulaşabilmesi ve bu yolda bir netîce elde edebilmesi ise -bütün o cihâdî fedakârlıklar ve askerî çalışmalarla ilgili- siyâsî bir verim elde etmeye yönelik bir plan-program olmadıkça mümkün değildir ki sözkonusu o fedakârlıkların ve askerî çalışmaların tamâmı da bir hedef için vesîle/veya bir amaç için araç olacak bir şekilde planlanıp programlanmalıdır.

Meselâ askerî vesîle/yol-yöntem, işgâlci-istîlâcı güçleri bastırmak, onları bizim ülkelerimizden çıkarıp atmak, tuzaklarını bizden uzaklaştırmak, müttefiklerinin rejimlerini yıkmak ve bizim bağımsız şer'î nizâmımızı kurmak içindir. Dolayısıyladır ki o, hepsi de siyâsî olan birtakım hedefler için bir vesîledir!

Çerçevesi Şerîatımızın sâbit hükümleriyle belirlendiği içindir ki bizler, Direniş'i şu şekilde tarîf ediyoruz:

[Direniş:] "Şer'î siyâsî hedeflerin tahakkuku için, sâil düşmanın saldırısını bertaraf etmek için, İ'lâ-yı Kelimetullah için, onun sancağını göndere çekmek ve Onun Şerîatını hâkim kılmak için yapılan silâhlı cihâd faaliyetleridir."

Böylelikle Direniş, Allah yolunda bir cihâd olur. Onun sancağı altında öldürülmek ise -Allah Teâlâ'nın nezdinde, yine Onun rahmeti ve lütfuyla- Allah yolunda -makbûl-bir şehâdet olur.

[1.]4- Direniş'in Faaliyetleri Bir Nevi Gerilla Savaşlarıdır ve Aynı Zamanda Siyâsî Bir Çalışmadır:

Gerilla savaşları yolu, birtakım askerî taktiklerden oluşan stratejik bir sanatdır ki artık bilinen ve okutulan bir şey olmuştur. Ayrıca kendisine mahsûs usûlüyle [tabîri câizse müstakil] bir bilim [dalı] hâline gelmiştir. Nitekim [gerilla savaşlarında] zayıf [taraf], çalışmalarını/eylemlerini ve faaliyetlerini, kendi kıt imkânları dâiresi içinde vazîfelendirir ve bunları, düşmanı, uzun vadeli bir savaş süreci üzerinden yıpratmak /yıldırmak, böylelikle de onu ya geri çekilmek ya da kendi içinden yıkılmak tercîhiyle karşı karşıya bırakacak siyâsî bir atmosferin içine sokmak için harekete geçirir.

Gerilla savaşları, bütün bir tarihi boyunca, asla ve kat‘a, savaşı kazanmak için, düşmanın güçlerine ve ordularına yönelik geniş kapsamlı bir imha savaşı/veya bu gibi bir kitlesel yıkım harekâtı olmamıştır. Daha ötesi çağdaş dönemlerde yaşanmış savaşların çoğu, o çatışmayı -pek nâdir bazı hâller istisnâ olmak kaydıyla- düşmana maddî anlamda yaşatılan yıkım nedeniyle sonlandırmış değildir. Bilakis o savaşlar, düşmanı, kendisini hezîmet ve çöküş kapısına çıkartacak belli bir siyâsî, iktisâdî ve ictimâî atmosferin içine sokmaya bir vesîle kılınmıştır.

Burada, bu sanatı uzun uzadıya şerh etme sadedinde değilim ki okuyucuyu, bu başlıkla ilgili olarak verdiğim ve kayda geçirilip yayımlanmış olan bazı derslerime yönlendirmek isterim. Bu derslerin en geniş olanı [Robert Taber'in ***War of the Flea****: The Classic Study of Guerrilla Warfare*, adlı gerilla savaşlarıyla ilgili kitâbının Arabca tercümesini şerhi içeren] "**Şerhu Kitâbi Harbi'l-Mustaz‘afîn**" başlıklı seridir ve ~~31~~ [-33] kasete kaydedilmiş bir hâldedir. Hâsıl-ı kelâm ve burada konumuzla ilgili olan şudur ki: Gerilla savaşları, siyâset ve medya araçlarını çok iyi bir şekilde kullanıp değerlendirme üzerine kuruludur. Gerillaların veya zayıf direnişçilerin, sayı, techîzat ve imkân bakımından kendisinden çok daha üstün olan düşman güçler karşısında ortaya koyduğu askerî çabalar bu yolla verimlendirilir. Nitekim direnişin çalışmaları, askerî ve medyatik çabaları, kezâ siyâsî taktikleri arasında sağlanan koordinasyon, uzun vadeli bir yıpratma savaşı üzerinden düşmanı -ya iç ya da dış kamuoyunun ona yönelik baskısı netîcesinde- bir çöküş süreci içine sokar ve onu, o hâlle birlikte artık bu çatışma sürecini daha fazla devâm ettiremeyeceği, varlık dinamiklerini ve iç ve dış ilişkilerini koruma endişesi, zorunluluğuyla karşı karşıya bırakır.

Velhâsıl Direniş'in çalışmalarıyla ilgili askerî zafer, siyâsî bir doğa/böyle bir boyut taşır ve o da etkin bir askerî vesîle/çalışma, sâha zemîninde düşmana ağır darbeler indiren ve ona gerçek kayıplar verdiren bir direniş olmadığı müddetce gerçekleşme imkânı bulamaz. Bu bahis de böylece uzayıp gider ki burada kendisine yer verilen şeyler, bir işâret ve mukaddime içre bir fasıl olarak şimdilik yeterlidir.

[1.]5- Direniş, Er Temîni, Tarafsızlaştırma ve Parçalama Kuramı:

İki hasım taraf, kezâlik Direniş ile düşmanları arasındaki çatışma sâhası aşağıda derecelendirilen kesimlerden oluşur:

1- Direniş'in üyeleri/veya unsurları.

2- Direniş'in yardımcıları ve destekleyenleri.

3- Direniş ile düşman kamp arasındaki tarafsızlar.

4- Direniş'in düşmanlarının yardımcıları ve destekleyenleri.

5- Direniş'e karşı [bilfiil] savaşan düşmanlar.

Her direnişin ve herhangi bir çatışmadaki iki tarafın, davet/propaganda çabaları ve siyâsî çalışması, medyatik ve politik araçlar üzerinden asıl varlığını kazanır/veya bunların üzerine odaklanır, yoğunlaşır. Hattâ bazen askerî olanlar bile böyledir. Bu

ise gidişatın seyrini değiştirmek ve onu [yukarıdaki] o bileşenleri bir ibre gibi sondan başa doğru hareket edecek bir hâle getirmek içindir.

Yani doğrudan doğruya çatışma hâlindeki düşman kamp olan beşinci safdaki o bileşenlerden, unsurlardan ve kitlelerden mümkün olduğu kadarını, dördüncü safa doğru çekmek ve onları doğrudan doğruya savaşa ve yardıma katılmayan, düşmanı sadece destekleyen kimselere dönüştürmek, böyle olmalarını sağlamaktır. Yine bu dördüncü sınıfdan olanları da -çarkları dönüp duran- bu çatışmada bir tarafsız olsun diye üçüncüye doğru kaydırmaktır. Üçüncüyü de -savunma ve çalışma yoluyla ona doğrudan katılımı sözkonusu olmaksızın- direnişi destekleyen biri olsun diye ikinci safa taşımaya çalışmaktır. Aynı şekilde onları da elden geldiği kadarıyla Direniş'in unsurları hâline gelecek bir şekilde dönüştürmektir. Şöyle bir mekanizmayla:

//..

5- Düşman Kamp → 4- Düşmanı destekleyen → 3- Çatışmada tarafsız → 2- Direnişi destekleyen → 1- Direnişe iştirâk eden

....//

//..

Askerî, siyâsî ve basın-yayın eksenli çalışmaların veya sâir faaliyetlerin toplamı, bunun tersi bir seyre ilettiğinde ve direnişin komuta kademeleri veya hangi türden olursa olsun herhangi bir çatışmaya giren herhangi bir grup, hattâ belli bir sektörde rekâbete girişmiş olan ticârî bir şirket bile, işbu denklemin tersine doğru seyrettiğini gördüğünde, yani unsurlar çekilip eksildiği, destekleyenler azalıp tarafsızlara dönüştüğü, tarafsızlar düşmanı destekleyen ve ona yardım eden kimselere dönüştüğü ve destekleyenler konumundaki bazıları bilahare düşman kampa katıldığı zaman..!!

İşte o zaman böyle bir grup şunu bilsin ki, Allah, onları, kendilerini başarısızlığa ve hezîmete doğru sürükleyen bir komuta kademesiyle mübtelâ kılmıştır; ayrıca onların çalışma plan-progamları ve hareket yol-yöntemleri yanlış birtakım esâslar üzerine kurulmuştur.

....//

İşte genel kâide budur ki bunun siyâset ve çatışmalar dünyasında seferberlikle ilgili meselelerdeki istisnâsı pek azdır. Dolayısıyla bu siyâsî işleyişin o şekilde akıp gitmesi gerekir. Yani er temîni [direnişi] destekleyenlerin safları içinden sağlanmalı, tarafsızlaştırma da ona [/düşmana] destek verenlerin safları arasında yapılmalıdır. Parçalama ise düşman saflar arasında gerçekleştirilmelidir. İşte böylece Direniş'in, unsurları ile destekleyenlerinin dâiresi genişler. Beri tarafta düşmana yakın duran tarafsızlık dâiresi büzülüp küçülür ve mümkün olduğu kadarıyla Direniş'in yararına olumlu bir tarafsızlık dâiresine dönüşür. Düşmanı destekleyenler dâiresi de aynen böyle parçalanır ve tarafsızlığa doğru yol alır. Böylece düşman saflarından kopup ayrılabilecek en büyük bir kitle ve ferdler ondan kopup ayrılmış olur.

[1.]6- Seferberlik Kuramı, Çatışma Anahtarı ve Cihâdî İklîm:

Devrimlerin dinamikleri, direniş metodolojisi ve gerilla savaşları gibi konuları ele alan kitâblarda şu gibi birtakım kavramlara rastlarsınız:

● Seferberlik Kuramı:

Bundan kasdettikleri şey, direnişçilere, yardımcılar ve destekleyenler dâiresini genişletmelerini sağlayan ve yine bunlar arasından yeni bazı unsurları emir altına alıp seferber etme imkânı sunan, aynı şekilde onlara lojistik destek-hizmet imkânı doğuran, barınma-gizlenme, mâddî gereksinimlerin karşılanması ve bilgi akışı gibi şeylerle kendilerini donatan siyâsî ve propaganda eksenli çalışmaların toplamıdır.

● Çatışma Anahtarı:

Bu, birtakım sloganların, söylemlerin, hedeflerin ve davaların toplamı bir şeydir ki direniş bunları, insânları kendi davasının haklılığına ve kendi adâletine iknâ etmek için ortaya koyar; onları destekleyenler veya elemanlar topluluğu içinde yer almaya hazır bir hâle getirme noktasında bunlara başvurur. Biz ise bu konuda şu kavramı kullanıyoruz:

"**Cihâd ve Direniş'in Anahtarı**"... [böyle dedik,] ta ki bu, bizim menhecimizle ve şerî İslâmî tezimizle bir uygunluk arzetsin.

● Devrimci İklîm:

Bundan kasdettikleri şey, şu gibi genel bir atmosfer ve kamuoyunun şöyle bir kanâate ulaşmış olmasıdır: Bir emperyalist-sömürgeci veya zâlim bir tâğûtî hükûmet olsun düşmanla yaşanan sorun son kerteye ve kapalı bir yola ulaşmıştır ve artık bu sorunu çözmek için silâha sarılmaktan gayrı bir yol kalmamıştır. Böyle bir durumda insânların bu yolda fedakârlıkta bulunması kolay bir hâl alır. İçinde bulundukları kötü hâlden ve bilfiil çektikleri şeylerden dolayı ki bunlara sebeb, dînî mukaddesatın veya örf, gelenek ve göreneklerin çiğnenmesi olabilir veya cânlara kıyılması veya ırzların tehdîde marûz kalması veya mâlların yağmalanması veya vatanın saygınlığının çiğnenmesi veya ecnebî işgâli veya zulüm veya fakîrlik-yoksulluk, ilh... şeyler olabilir.

Biz ise bunu, bizim fikrimiz ile tezimize uygun düşsün diye "**Cihâdî İklîm**" olarak adlandırıyoruz. [İfâde ettiği anlam itibâriyle kısaca:...]

...O, Müslümanların, fedakârlıkta bulunma ve Allah yolunda silâhlı cihâd yolunda seyre koyulma kanâatine kendisi üzerinden ulaşacakları genel bir atmosferdir.

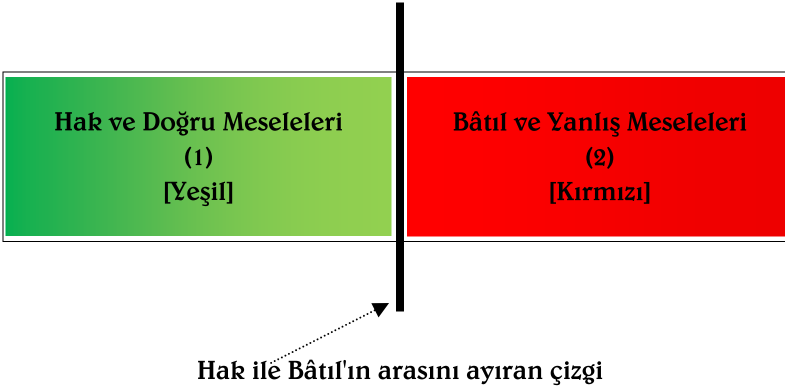
[1.]7- Çatışma Dâiresi Sınırı ve Hak ile Bâtıl Meselelerinin Arasını Ayıran Çizgi Kuramı:

Müslümanlar, Rabbânî bir Dîn'in, geniş/büyük bir medeniyetin ve mütekâmil bir hayât nizâmının sâhibi kimselerdir ki bu zâten malûm olan bir şeydir. Müslümanlar hakkın taşıyıcıları, onun davetcileri ve temsîlcileri oldukları içindir ki bâtıl güçler ve ehl-i dalâlet kimseler, kezâ hevâ vü heves sâhibleri ve ehl-i fesâd/bozuk kesimler,

bütün o uzun tarih boyunca bu Dîn'e ve onun ehline düşman olmuş yahut tuttukları yol ve ilkeleri cihetiyle, ayrıca değişebilen bir ihtilâf çizgisi içinde farklı derecelerle Müslümanlara muhâlefet etmişlerdir. Bu/hâl ise eşyânın tabîatından ve kâinat içre cârî Sünnetullah'tan olan bir şeydir. Yani mâdem ki ortada hak-hakîkat diye bir şey vardır, öyleyse onun karşısında mutlaka bâtıl da olacaktır ve bunun sâhibleri ile ötekinin sâhibleri arasında mutlaka bir çatışma yaşanacaktır. Yine mâdem ki ortada doğru diye bir şey vardır, öyleyse onun karşısında mutlaka yanlış denilen şey ve bu ikisi arasında bir çelişme, bir çatışma ve sâhibleri arasında da bir ayrışma olacaktır.

Şayet İslâm'ın hak ilkelerini, ondan teferru eden hidâyet kâidelerini ve ölçülerini, doğruluk yönleri ile dosdoğru yolu tadad etmeye kalkışacak olsak hiç şübhesiz bunu sınırlamaktan âciz kalırız. Hâsılı o, mütekâmil/tâm bir itikâddır ve tafsîl olunmuş bir şerîatdır. Şu yeryüzünde hayâta dâir hangi mesele olursa olsun veya insânoğlunun faaliyyet alanlarından hangi biri sözkonusu edilirse edilsin Şerîatın o konu hakkında mutlaka -ya bir emir, ya bir nehiy ya da mubâh bildiren- bir hükmü vardır. Dîn'in de o konuda, onun bir hak mı yoksa bâtıl mı, doğru mu ya da yanlış mı olduğuna dâir mutlaka bir sözü vardır.

Bu Dîn'in usûlünün ihtivâ ettiği her *hak* ve her *doğru* karşısında mutlaka bunlarla çelişip çatışan ve onlara zıd olan bir *bâtıl* ve bir *yanlış* da vardır. Bunu, bu konuyla ilgili merâm u maksûdu îzâh edecek bir grafikle gösterecek, örneğimiz olan hak ve doğru, bâtıl ve yanlış ve bunların arasını ayıran çizgiyi ele alacak olursak, görürüz ki bunlar iki alandır ve bunların arasını ayıran bir çizgidir ve o da şu şekildedir:

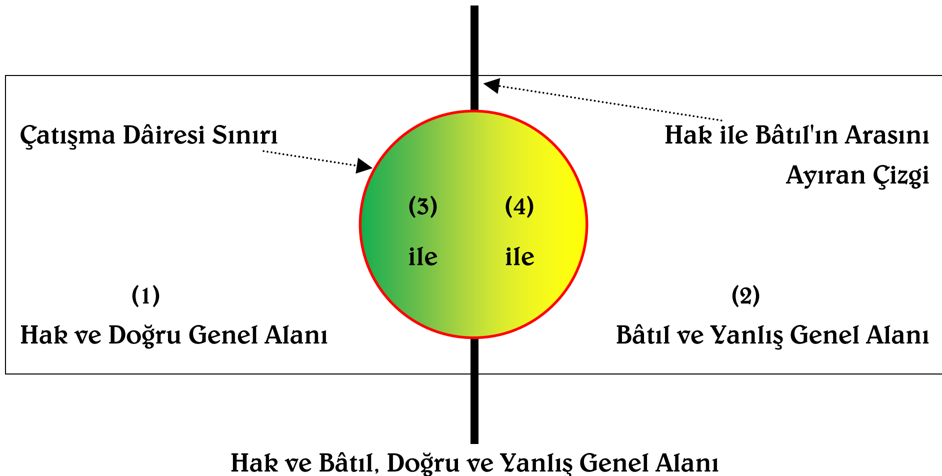

Bu, hak ehli/Müslümanlar ile onların hasımları/ehl-i bâtıl arasındaki ihtilâf alanları ile ilgili her mesele hakkında geçerli olan bir şeydir. İşte böylece devâm edebilir ve o şekil üzerinden her bir konu hakkında bir örnek verebilirsiniz. Meselâ Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in itikâd meselelerini, aynı şekilde onların bütün hareketlerini ve [ahlâkî] davranışlarını, (1) No'lu alandaki noktaların temsîl ettiğini görürsünüz. Ehl-i küfrün inançlarını, aynı şekilde Müslümanların arasındaki ehl-i hevâ ve sapkın kesimleri, ve onların bütün davranışlarını da (2) No'lu alandaki noktaların temsîl ettiğini görürsünüz. Ayrıca hak ile bâtılın arasını ayıran o çizginin, onun fevkinde bir meselenin

varlığına geçit vermeyeceğini farzettiğimizi de mutlaka gözönünde bulundurmamız gerekmektedir. Çünkü herhangi bir meselenin veya görüşün veya sözün, aynı ânda hem hak hem bâtıl olması mümkün değildir ki, öyle bir şeyin aynı ânda hem doğru hem yanlış olması da aynen böyledir ve o da mümkün değildir. Akıl ve mantık böyle bir şeyi kabûl etmez ki bu zâten bedâheten malûmdur.

Günümüz itibâriyle yaşadığımız çatışmaya, işgâlci kâfirler ve -ne şekilde olursa olsun herhangi bir fiil, söz veya konum yoluyla- onlara dostluk/bağlılık gösterenler ile direnişçi mücâhidler ve -ne şekilde olursa olsun herhangi bir fiil, söz veya konum yoluyla- onlara dostluk/bağlılık gösterenler arasındaki çatışmaya geldiğimiz zaman şunu görürüz ki, bizimle düşmanlarımız arasındaki çatışma meseleleri, hak ve bâtıl meseleleriyle ilgili genel(/sınırsız)-açık alan kapsamında, sınırlı/ve belli bir dâireye sâhibdir. Nitekim Amerika, müttefikleri ve onun yanında yer alanlar tarafından sevk ve idâre edilen Yahûdî-Haçlı Seferlerine karşı Küresel İslâmî Direniş Çağrısı olarak bizim ve bize destek olan kimselerin çatışma dâiresinin sınırları, onların bize karşı saldırıya geçmiş düşmanlar olmaları, bizim medeniyetimizi ve varlığımızı yıkıp-yok etmek istemeleri, böylece tâm bir tarafı [teşkîl ve onu] temsîl etmeleri.. öte taraftan bizim, sözkonusu bu saldırgan düşmanı [kendimizi müdâfaa yoluyla] def' ve bertaraf etmek istememiz, kezâ dînimizi, cânlarımızı, nâmûslarımızı ve varlık dinamiklerimizi korumaya çalışmamız ile alâkalıdır.

Hak-bâtıl ve doğru-yanlış ile ilgili bütün meseleler hakkındaki çatışma ve ayrılık konusu daha fazla dallanıp budaklanmasın diye düşmanlarımız karşısında Direniş [Çağrısı] olarak bizim [bu] çatışmamızla ilgili meselelerin sınırını, hak ve bâtıl alanı kapsamında yer alan mahdûd bir dâire ile göstermek istiyoruz. Belli bir sınırı olan ve onun akîdevî, fikrî, siyâsî, basın-yayın eksenli, ilh... bütün meselelerini sınırlayan bir dâire... Ayrıca bunu *Çatışma Dâiresi Sınırı* olarak adlandırıyoruz. Dolayısıyla hak ve bâtıl meselelerinin umûmunu, kezâ Çatışma Meselesi meselelerini temsîl eden şekil aşağıdaki gibi bir hâl almaktadır:

Gördüğümüz gibi Hak ile Bâtıl'ın arasını ayıran çizgi, Çatışma Dâiresi meselelerini, hakkında (3) ve (4) [No'lu] tabîrlerini kullanacağımız bir alana ayırmaktadır. İşte bu nokta üzerinden herhangi bir fikri veya itikâdı yahut sözü veya görüşü yahut fiili veya edebi(yyatı) yahut şiiri veya fetvâyı veya davranışı, ilh... şeyleri bir tasnîfe tâbi tutabiliriz ki bunların her biri için, hem bu şekil içinde, hem de onun dört alanı içinde bir yer bulabilirsiniz. O alanlar ise şu gibi bir dört tasnîf hâlinde olacaktır:

– Çatışma dâiresi, onun sınırı ve alanı içine girmeyen Hak-Doğru meseleleri: (1)

– Çatışma dâiresi, onun sınırı ve alanı içine girmeyen Bâtıl-Yanlış meseleleri: (2)

– Direniş'in, düşmanlarıyla yaşadığı çatışma davâları ve o çatışma alanı ile ilgili olan Hak-Doğru meseleleri: (3)

– Direniş'in, düşmanlarıyla yaşadığı çatışma davâları ve o çatışma alanı ile ilgili olan Bâtıl-Yanlış meseleleri: (4)

Bu şekli îzâh sadedinde diyoruz ki:

Direniş'in kendi hedeflerini gerçekleştirebilmesi için, ayrıca öncelikli olan/ve evleviyyet arzeden husûsları bir düzene koymak, ehemmi mühimme takdîm etmek, celb-i mesâlih ve def'-i mefâsid, iki maslahatdan büyük olanı küçük olanına tercîh ve -eğer tercîh kaçınılmaz/zarûrî bir şeyse- iki mefsedetden büyük olanı küçük olanla def' bâbından olmak üzere:

Bugün itibâriyle ve ihtisâs bâbından olmak üzere bizim **üzerimize düşen**/veya yapmamız gereken **şey**, bu mücâdelemiz/çatışmamızla ilgili kendi işimizle meşgûl olmak ve "Direniş Çağrısı" ile alâkalı davâlar üzerinde yoğunlaşmaktır ki bu, askerî-cihâdî, veya siyâsî veya basın-yayın eksenli veya fikrî veya edebî veyahut bizleri meşgûl eden veya bizim herhangi bir şekilde belli bir çaba sarfetmemizi gerektiren veya bizi şu veya bu şekilde belli mükellefiyyetler altına sokan, bu çatışmayla ilgili herhangi bir konu veya davâ olsun farketmez. Her hâlükârda bizim üzerimize düşen Çatışma Dâiresi Sınırı çerçevesi içinde yer alan sınırlı meselelerle meşgûl olmaktır ve en nihâyetinde herkes neye ehil olarak yaratıldıysa onu ortaya koyacaktır.

Geriye kalan hayır, hak ve o yolda gayret kapılarınınsa [mesâisini bunlara sarfeden] kendi ehli vardır. Müslümanlardan her kim bunlara ihtimâm gösterir ve onlarla meşgûl olursa Allah, meşgûl oldukları o şeyler cihetiyle kendilerine yâr ve yardımcı olsun, yaptıklarını da kabûl buyursun.

Binâenaleyh Direniş'in başlatılmasına veya doğrudan doğruya onun köklerinin güçlendirilmesine yardımcı olacak her fikir veya görüş veya davranış veya söz veya fiil, Direniş'in amaçlarından bir amaçtır ve onun lehine [ortaya konulmuş] bir görüş, söz ve destektir. Bunun aksi -Direniş'i sekteye uğratacak, onun köklerini kurutacak ve onun düşmanlarına yardımcı olacak- her şey hakkında ise Direniş Çağrısı'nın bir sözü ve onun karşısında duracak bir tavrı vardır. Münâsib bir dille veya uygun bir üslûbla tabîî ki, o da askerî veya siyâsî veya basın-yayın eksenli veya daha başka meşrû herhangi bir yolla olabilir. Aynı şekilde üzerimize düşen, ardısıra hiçbir fayda barındırmayan sözlerle ve bu türden işlerle meşgûl olmamak, gayretimizi bu yolda

hebâ etmemek ve bitmek-tükenmek bilmeyen hak-bâtıl, doğru-yanlış meseleleriyle ilgili gereksiz çatışmalara girmemek, bilakis Çatışma Dâiresi Sınırı içinde yer alan meselelere ihtimâm göstermektir.

Meselâ günümüzde Müslümanlar arasında yayılmış-yaygınlaşmış olan pek çok bidat türü, inhirâf hâlleri, türbecilikler, dalâletler, fısk u fücûr ve meâsî görünümleri, ilh... bunlar, bitmek-tükenmek bilmeyen şeylerdir ve tamâmı, Şer'î İmâm/Halîfe'nin gıyâbı ve Şerîat'la hükmün ortadan kalkması dolayısıyla varlık gösteren şeylerdir. Onun yok olmasıyla ortaya çıkmıştır ve onun ortaya çıkmasıyla yok olacaktır.

Bunlar (2) No'lu alan içinde yer alan şeylerdir ve bunlara (1) No'lu alan içinde yer alan kimi âlimler ve davetciler karşı duracaktır. Aynı şekilde her tür ahlâkî bozukluk, rüşvet ve yolsuzluk, ilh... şeyler de yöneticileri ve yönetilenleriyle insânların çoğunun Allah'ın zikrinden/Onun dîninden yüz çevirmeleri netîcesinde dûçârı oldukları o "pek sıkıntılı bir yaşam"ın görünümleridir ve Allah'ın şerîatının gıyâbı dolayısıyla ortaya çıkmış şeylerdir. O Şerîat'ın tekrâr hâkim olmasıyla birlikte yok olup gidecektir. Yine bunlar da (2) No'lu alan içinde yer alan meselelerdir ve onlara (1) No'lu alan içinde yer alanlar karşı durmuştur/ve duracaktır.

Ama bir müftî kalkar da Amerikalıların askerleri ve kuruluşları, kendilerine emân verilmiş antlaşmalı kimselerdir, onlara karşı saldırganlık câiz değildir diye fetvâ verir ise(!) işte bu (4) No'lu alan içinde yeri olan bir meseledir ve ona (3) No'lu alan içinde yer alan [bazı] kimselerin hüccet ve beyân yollu cihâd kapsamında, uygun bir dille ve elden geldiği kadarıyla karşı durması gerekir. Yine [meselâ] onun/müftî efendinin kurumu kalkar da Amerika'nın fikrî ve kültürel işgâl kampanyalarıyla uyum-uyuşma yoluna gider, insânları yoldan çıkarır ve onların Dîninin esâslarını yerle bir ederse, örneğin Ürdün-İsrail sınırı boyunca yer alan "Wadi Araba"da inşâ ettiklerine benzer bir şeyler yaparsa -ki benzeri örnekleri çoktur-, işte böyle bir eylem (4) No'lu alanla ilgili Çatışma Dâiresi içinde yer alır. Onun karşısında üzerimize vâcib olan ise ona karşı cihâddır, onu yerle bir etmektir; varlık harîtasından silmektir; kâfirlerden veya bizim ülkelerimizin vatandaşı münâfıklardan olan sorumlularını da suikasd yoluyla öldürmektir. Bu ise Direniş ve Kıtâl eylemlerinden bir eylem olup (3) No'lu alanımızla ilgilidir. İşte bu [akış] böylece devâm edip gider.

Böylelikle, daha kolay anlaşılsın diye o şekil/grafik ile anlatmaya çalıştığımız bu şerhimizi özetleme yoluna gidiyor ve diyoruz ki:

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı, saldırı hâlindeki-sâil düşman ve müttefikleri karşısında Çatışma Dâiresi Sınırı içinde yer alan meselelerle ilgilenir ve bunlar beyân/kalem yoluyla cihâd olabildiği gibi kılıç/silâh yoluyla cihâd da olabilir. Bunun ötesinde şeylerle meşgûl olmaktan ise geri durur. Ayrıca onun bu geri durma hâli *asla* hak ile doğrudan istiğnâ yollu değildir ki her hak zâtı itibâriyle mukaddesdir. Bilakis onun bu hâli, ihtisâs/kendi alanı üzerinde yoğunlaşmak, evleviyyet arzeden şeyleri öne almak ve Ümmet'in gayretini [aynı ortak hedef doğrultusunda] birleştir/ebil/mek bâbındandır ki onun bütün gayreti birleşse

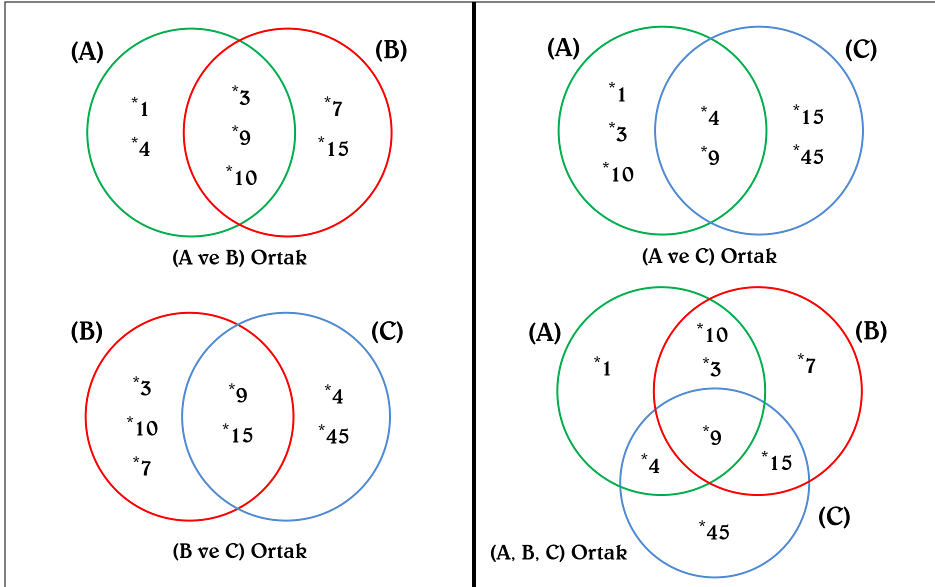
bile bu azman belâyı bertaraf etmeye handiyse yetmez gibidir. Başımıza gelen bu belâ ise kimilerine Allah'tan bir cezadır; diğer bazıları için de bir imtihân ki Allah'tan kurtuluş ve selâmet dileriz.

[1.]8- Farklı Taraflar Arasında Siyâsî Çatışma Meseleleriyle İlgili Ortak Paydalar Mefhûmu:

Modern matematiğin basît prensiplerinden olup günümüzde ilkokul çocuklarına okutulan ve kendisi hakkında "Venn Şeması" kavramı kullanılan bir konu vardır ki, o kümeler ve birim öğeleriyle ilgili tabîri ilk defa kullanan, matematiksel denklemleri ve farklı gruplar/veya kümeler arasındaki ortak paydaları şemalar yoluyla kullanan matematik bilimcisinin ismine nisbetle ona verilen ad budur. Basît bir düşünce olup siyâset âlemi içinde yer tutan birbirinden ayrı ve farklı, birbirine zıd ve hattâ düşman gruplar arasındaki ortak paydalar meselesinin anlaşılmasına da gerçekten yardımcı olacak bir şeydir. Nitekim aşağıda yer alan basît örnek bu prensibi açıklamaktadır:

Diyelim ki elimizde şu gibi sayı kümeleri var: Birinci Küme: {A= (1, 3, 4, 9, 10)}. // Başka bir Küme: {B= (3, 7, 15, 9, 10)}. // Üçüncü bir Küme: {C= (4, 9, 15, 45)}.

Dikkat ettiğimizde görürüz ki (A) ve (B) arasındaki ortak sayılar (3, 9, 10)'dur. (A) ve (C) arasındaki ortak sayılar (4, 9)'dur. (B) ve (C) arasındaki ortak sayılar (9, 15)'dir. Üç küme, (A) ve (B) ve (C) arasındaki ortak sayı ise sadece (9)'dur. Bu ise aşağıdaki basît şemayla şöylece gösterilebilir:

Bu matematiksel basît şema, siyâset âlemindeki bağımsız gruplar arasında var olan ortak paydalar mefhûmu hakkında da bir fikir vermektedir.

Nitekim iki veya daha fazla grup arasında ortak öğeleri içeren kısım hakkında "**Ortak Payda**" kavramını kullanıyoruz. Bu noktadan hareketle siyâset, fikir-ideoloji, prensip, çıkar, inanç, ilh... mefhûmlarla ilgili grupların dünyasına geçtiğimiz zaman görürüz ki "Ortak Payda" mefhûmu [orada ne ise burada da] aynen odur.

Meselâ.. Ehl-i Kıble bütün Müslümanlar arasındaki "Ortak Payda" İslâm'ın genel ilkeleridir ve onun, üzerinde ittifâk bulunan (Rab olarak Allah'a, Peygamber olarak Muhammed'e, Kitâb olarak Kur'ân'a îmân ve Kıble'ye doğru namaz gibi, vb. vs.) temel inançlarıdır. Yine buna bağlı olan ve "Ehl-i Kıble" arasında ittifâk konusu olmuş şeyler de aynen böyledir. Bu pek geniş bir alan olup pek çok itikâdı/inancı ve ilkeyi/esâsı içerir.

Aynı şekilde İslâm'ın davâları, onun mukaddesâtı, tarihi, ilh... şeyler de böyledir ve bütün bunlar Müslümanların arasındaki ortak paydalardır. Ayrıca bu, sınırlamaya gelmeyecek derecede geniş, büyük bir alandır.

Amerika'ya karşı durmak ve onun Müslümanlara yönelik saldırısını def‘ ve bertaraf etmek de bütün Ehl-i Kıble arasında bir "Ortak Payda"dır.

Amerika'nın kayba ve hezîmete uğraması ve bunun için çalışıp-çabalamak, yine hem onlar, hem Amerika'nın bütün düşmanları, hem de -kâfirlerden bile olsalar- onun hezîmeti kendisini ilgilendiren/veya buna sevinecek olan herkes arasında bir başka "Ortak Payda"dır.

İşte böylelikle ve bir parça idrâk, geniş ufuk ve tasavvur ile, [birbirlerinden] bağımsız farklı gruplar arasındaki "Ortak Paydalar"ın siyâset kavramları içinde de yer aldığını, uzman gruplar veya bileşenler veya hedefler veya ortak çıkarlar veya daha başka herhangi bir âmil veya bileşen hakkında da mantığın aynı şeyi isbât ettiğini ve ona "ortak" denildiğini görürüz.

Nitekim siyâset âlemindeki bütün çatışmalar, "Ortak Paydalar"ın sâhibi kesimler arasında, ortak hasma karşı yapılan ittifâklar ve ortak çıkarlar üzerine kurulur.

Aynı şekilde, "Ortak Paydalar" kavramını iyi anlamak, mücâhid taban unsurların ve Direniş'i destekleyenlerin, cihâd komutanlarının belli bazı taraflarla ya doğrudan ya da dolaylı yollarla ittifâk yapmak üzere alacağı siyâsî karârları daha iyi bir şekilde anlamalarına/veya anlatılmasına da yardımcı olacaktır. Nitekim kendileriyle ittifâk yapılacak o güçler, menhec ve/ya itikâd olarak/yöntem ve inanç bakımından Direniş topluluklarından ayrı/yahut birbirlerine karşıt olabilir. O güçleri Direniş ile bir araya getiren ortak payda ise Direniş'in meşrû düşmanları karşısındaki düşmanlık ve ona karşı durma hâlidir. Öyle bir durumda her iki tarafın komuta kademeleri, o ortak paydalar ekseninde bir işbirliği yapmak üzere harekete geçer. Ama bu işbirliği, siyâset-i şer'iyye'nin ölçüleri ve onun kâideleri çerçevesi içinde vukû bulur. Yine bu husûsda, *zarûret ahkâmı*nın izin verdiği şeyler de -askerî, siyâsî ve emnî noktalarda basîret üzre yapılmış hesâbların eşliğinde- hesâb içre tutulur.

[1.]9- İlişki Mefhûmu; İlişkilerde Etkileme ve Etkilenme Mefhûmu ve Siyâsî İlişkiler Ağı:

● İlişki Mefhûmu:

"Alâka/İlişki/Bağ" kelimesini iki unsur veya iki grup veya iki varlık arasındaki her türlü irtibât yolunu ifâde etmek üzere kullanırız. [Meselâ:]

Kardeşler arasındaki râbıtaya:	"Kardeşlik bağı/ilişkisi" deriz.
Baba ve oğulları arasındaki râbıtaya:	"Babalık ve Oğulluk"
Karı-koca arasındaki râbıtaya:	"Evlilik bağı"
İki hasım arasındakine:	"Husûmet ilişkisi"
Birbirini seven iki kişi arasındakine:	"Sevgi bağı"
Savaşan iki kesim arasındakine:	"Savaş ilişkisi"
Çıkar sâhibleri arasındakine:	"Ortak Çıkar/lar ilişkisi"

Birbirleri arasında hiçbir bir bağ bulunmayanlar hakkında ise "Var olmayan bir bağ" veya "İlişkisiz" gibi tabîrler kullanırız. // "Komşuluk bağı/ilişkisi".. "Saldırmazlık ilişkisi".. "Diplomatik ilişki/bağ".. "İttifâk ilişkisi".. "İşbirliği bağı", ilh... günümüzde yaygın bir şekilde, özellikle bizi ilgilendiren yönüyle siyâsî ilişkiler konusunda kullanılan pek çok kavram ve tabîr de böyledir.

● Elemanlar ve Gruplar Arası Doğrudan ve Dolaylı Etkileme ve Etkilenme Mefhûmu:

– İki taraf arasında kurulan her türlü ilişkiden, doğrudan bir etkileme ve etkilenme husûle gelir. Yine bu, iki taraftan birinin diğerine oranla sâhib olduğu dinamiklerin ve özelliklerin gücüne göre artar ya da eksilir.

– Yine iki taraf arasında kurulan bir ilişki, hem bu iki öğe arasında hem de bu iki öğeye doğrudan bazı irtibâtlarla bağlı diğer bütün yan öğeler arasında da dolaylı bir etkileşime kapı aralar. Bu durum iş dünyası üzerinden vereceğimiz şöyle bir örnek üzerinden açıklık kazanabilir:

Diyelim ki bir sektörde (1), (2), (3), (4) adlı dört şirket ve bunların (1) ve (2) adlı şirketleri arasında doğrudan bir ilişki/bağ var. (3) ve (4) de [ayrı bir kalem olarak] kendi aralarında [aynen böyle bir ilişkiye sâhib...]

Pek tabîî ki bunların tamâmı arasında dolaylı bir bağ vardır ve o da sektörde var olma bağıdır. Eğer (2) ile (4) adlı şirket arasında doğrudan bir bağ kurulacak olsa bu her iki şirketin birbirlerine etki etmesi sonucunu doğuracaktır. O bağ hükmünce de bu bir doğrudan etkileme-etkilenme olacaktır. Ama bu, birinci dereceden (1) ile (4) arasında, ayrıca ikincil bir dereceden olmak üzere (1) ile (3), aynı şekilde (3) ile (4) arasında dolaylı bir etkileşim bağının oluşmasına da kapı aralayacaktır.

Buradan hareketle diyebiliriz ki aynı alan içinde ortak bir şekilde varlık gösteren unsurların tamâmı arasında, kompleks ilişkiler ağı uyarınca ve farklı derecelerde bir etkileme-etkilenme bağı oluşacak veya karşılıklı etkileşim ilişkileri doğacaktır.

Siyâsî ilişkiler dünyasına adım attığımızda ise bunu son derece açık ve [/ama!] nihâî derecede girift bir husûs olarak buluruz. [O yüzden] siyâsî çalışma gavgâsına, özellikle de sert bir boyut taşıyan -meselâ sadedinde olduğumuz [bu:] **(Direniş X İşgâlciler ve Müttefikleri)** gibisinden- siyâsî savaşların dünyasına dalacak olan biri, yerel, bölgesel ve küresel ilişkiler ağının doğasını, her tür derecesiyle, mevzubahis bütün taraflar arasındaki doğrudan ve dolaylı etkileme-etkilenme ilişkilerinin yapısını mutlaka bilmek, anlamak zorundadır.

Binâenaleyh ve böylelikle bizim nezdimizde, adına ilişkiler ağı denilen şey neşet eder. Buna, günümüz itibâriyle Arab ve İslâm âleminde Amerika ile onun müttefikleri karşısında Direniş'in Çatışma Meselesi'nin merkezinde yer alan bir örnek verecek olursak, görürüz ki bu konuyla ilgili veriler, gâyet yalın bir anlatımla ve basîtleştirme yoluyla aşağıdaki gibidir:

1- Amerika Mihveri:

– Amerika'yı: organik bir bağ ve bir kader birliği İsrail'e bağlar.

– Amerika'yı: son derece güçlü bir bağ İngiltere'ye bağlar.

– Amerika'yı: bir öncekinden aşağı derecede bir bağ batılı bazı devletlere bağlar ve bunların en başında da Avustralya, İtalya, Kanada, ayrıca Japonya gelir.

– Amerika'yı: yine bir müttefiklik (Tâbi-Metbû/[yani efendi-köle/merkez-periferi]) bağı Doğu Avrupa ülkelerinden diğer bazı bileşenlere ve bazı Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerine bağlar.

– Amerika'yı: bir Haçlı İttifâkı bağı Rusya'ya ve Haçlı dünya devletlerinin bütün bileşenlerine bağlar.

Bu bağlar veya ilişkiler, gelişigüzel ve rastgele [varlık kazanmış] değildir. [Bilakis] birtakım inançlar/ideolojiler, düşünceler, antlaşmalar, ittifâklar, paktlar, çıkarlar ve baskılar, ilh... üzerine kuruludur.

Beri tarafta: Yine bize karşı savaşan tarafta yer alan, ama farklı bir doğa taşıyan başka bir kitlenin daha var olduğunu görürüz ki o da bağımsız[!] Avrupa mihveridir.

2- Avrupa Mihveri:

Fransa, Almanya, Rusya, İspanya, Belçika... ve [bunlarla birlikte anılması lâzım gelen] bir Avrupa devletleri topluluğu ve onun yörüngesinde dönüp duran ülkeler... Meselâ etki alanlarının hâlâ daha geçerli olduğu bazı Afrika ve Asya devletleri...

3- [Bu] İki Mihver Dâhilindeki İlişkiler/Bağlar:

Bu iki mihverin bütün bileşenleri birtakım paktlar/ittifâklar ile birbirine bağlıdır ki bunların bilinmesi gereken en önemli bazıları şunlardır:

1. NATO Birliği: Bu iki mihverin bileşenlerinin çoğunu birbirine bağlayan ve "26" devletden oluşan bir pakttır.

2. Avrupa Birliği: İkinci mihverin çoğu bileşenini birbirine bağlayan bir birlik olup "25" devletden müteşekkildir. Hâlihâzır itibâriyle [2004 öncesi!] bu devletlerin toplam

nüfûsu ise 450 milyonu aşkındır ki diğer bazı devletler de bu birliğe girmek için sıra beklemektedir ve üye devlet sayısının 40'a ulaşması beklenmektedir.

Meseleyi daha girift bir hâle getirense şudur:

Siyâset dünyasında, unsurlar, genellikle, içiçe geçmiş son derece girift birtakım çelişkili ilişkiler üzerinden birbirine bağlanır. Örneğin; Japonya, Amerika ve Avrupa, uluslararası ve askerî alanlarda, özellikle de mesele Müslümanlarla çatışmakla ilgili olunca, ayrıca bir ittifâk ne derece güçlü olabilirse o derecede müttefiklermiş gibi görünürler. Ama bunlar pek çok alanda, özellikle de ekonomik çıkarlar için rekâbet noktasında iktisâdî olarak âdetâ birbiriyle savaşan üç mihveri temsîl eder ki bunlar Amerika mihveri, Avrupa mihveri ve Japonya ile Doğu Asya ülkeleri mihveridir...

...[Faraza] tahayyül etsek [ve desek] ki ortada sözkonusu o doğrudan ve dolaylı ilişkileri, her türlü derecesiyle şekillendiren ve onlara yön veren bir ağ var. Böyle bir durumda şunu da bedâheten tahayyül edebiliriz: Bütün ağlarda olduğu gibi bu ağın da herhangi bir düğümünün (herhangi bir devletinin) konumunun -hâricî veya dâhilî bazı sebeblerle- sarsılması/veya çözülmeye uğraması, aynı şekilde iki düğüm (iki devlet) arasındaki irtibât bağının da şu veya bu şekilde sarsılması veya parçalanıp kopması, [o ağ içinde yer alan] bütün unsurların -o sarsılma merkezine yakınlık ve uzaklık derecelerine göre- sarsılmasına yol açacaktır. Kimi zaman ise bu sarsılma bazı düğümlerin bileşenlerinin değişmesine veyahut bazı ilişki ve irtibât bağlarının kopmasına neden olur. Eğer o sarsılma şiddetli veya patlayıcı cinsden bir şey olursa hiç şübhesiz o ağın bazı bölümlerinin yanmasına veya -yeniden örülmeyi ve tekrâr işlenmeyi beklemek üzere- bağla(ntıla)rının kopmasına yol açar.

Büyük olaylar esnâsında[/ve sonrasında] yaşanan da budur. Sovyetler Birliği'nin çökmesiyle birlikte yaşanan şeyler gibi ki onu da Berlin Duvarı'nın yıkılması, Avrupa harîtasının yeniden çizilmesi ve Yeni Dünya Düzeni'nin kurulması takîb etmişti.

Yine günümüzde, Amerika'nın imparatorluk hülyâsı yönünde harekete geçmesi, ve Haçlı Seferlerine yönelmesiyle birlikte yaşanan şeyler de böyledir. Bunun Doğu ve Batı, ayrıca Doğulu, aynı şekilde Batılı bileşenlerin ve bütün herkes arasındaki ilişkiler üzerinde oluşturacağı inkılâbî dönüşümler de bu çerçeve içindedir, ilh...

Eğer bu türden ağlar/şebekeler arasındaki dengeleri etkileme veya bunları bizim yararımıza yeniden şekillendirme veya onun sarsıntılarından en az bir zarar-ziyânla çıkma yönünde bir isteğimiz varsa hiç kuşkusuz bu, birbiriyle irtibâtlı şu iki önemli etkene bağlıdır:

Birincisi: Oyunun doğasını, taraflarını, irtibâtlarını, ilişkilerini ve tüm bileşenlerini tafsîlatlı bir şekilde ve inceden inceye anlamış olmamızdır. Yani birbiriyle çatışan iki tarafın, bizim tarafımız ile düşman tarafın ve bu ikisi arasında yer alan tarafsızların yapısını/ne olup ne olmadığını anlamaktır. Aynı şekilde bu anlayışı/ve bilgi birikimini bizim lehimize işe koşma/kullanma kudretine sâhib olmaktır.

İkincisi: Mâddî ve manevî anlamda etki oluşturma kudretine sâhib olmaktır. Bu ise şu âlem-i esbâb içinde yüz gösteren imkânlara ve verilere göre değişebilecek bir

şeydir. O sebebleri yaratan, Mâlikü'l-Mülk olan Rabbimiz ne yücedir ki.. çoğu zaman idrâk ve anlayış bulunur, ama onu etkili bir harekete ve eyleme dönüştürecek mâddî sebebler/imkânlar elde olmaz. Bu da elbet şu şartlar altında kendisine esef edilecek bir şeydir.

[1.]10- Strateji, Taktik ve Siyâsî Manevra Kâbiliyyeti:

Bu üç kavram, siyâsî ve askerî çalışma alanlarında, hattâ diğer faaliyyet alanlarında da çok sık kullanılan kavramlardandır. Onlardan burada bizi ilgilendiren ise [bunların] Direniş'in siyâsî [yönüyle ilgili] boyutudur. Nitekim bu kavramlar pek çok şekilde tanımlanmıştır. Ama ben bunların ihtivâ ettiği o anlamların bizi ilgilendiren kadarını kısaca açıklamaya çalışacağım:

● Strateji:

Önceden planlanmış belli bir programın ana hatlarıdır ki o programla amaçlanan hedeflerin veya adına "stratejik hedefler" denilen şeyin gerçekleştirilmesi için ortaya konulur. Stratejinin asıl önemli yönü, onu uygulamak için [lâzım olan] belli birtakım verilerin ve gerçek potansiyellerin üzerine kurulu olmasıdır.

Onun temel özelliklerinden biri ise nisbî sâbitlik/kesinliktir. O, taktiklerin aksine ve -olması gerektiği gibi- genel verilerin sâbitliği üzerine kurulduğu için sâbitlik ile öne çıkmak zorundadır. Ama kendisini çevreleyen koşullara ve verilerine [olumsuz] etki edecek beklenmedik bazı durumların yaşanması hâli hâric ki, öyle bir durumda, o stratejinin külliyyen değiştirilmesi gerekir veyahut genellikle bu değişikliğin bedeli mâddî ve manevî anlamda, hareket ile eylem bazında ve her düzeyde çok ağır olur. Ayrıca o stratejinin çöküşünü izleyen artçıları belirleyip-kontrol altına alacak ve ona alternatif bir strateji ortaya koyacak bir kriz yönetimine gereksinim duyar. Şunu da bedâheten bilebiliriz ki öyle bir strateji değişikliğinin en basît bedellerinden biri, onun için sarfedilen bütün çabaların, harcanan tüm paraların, yapılan hazırlıkların, onun için belirlenip-hazırlanan âlet-edevâtın, hattâ bazen şahısların çoğunun, genellikle, bir sonraki stratejiyi uygulamaya elverişli olmamasıdır. Meğer ki onlardan, yeni bir binâyı inşâ konusunda yıkılan bir binânın enkâzından ne derece istifâde olunabilirse o kadar istifâde olunsun... Tabîî o yıkımın şekli ve malzemeleri ile tuğlalarının ikinci bir kez kullanılmaya elverişli olup olmadığı husûsu da hesâb içredir.

● Stratejik Hedef:

Stratejinin, [bizzât] kendisinin tahakkuku için belirlendiği ve gerekli taktiklerin de [bilfiil] kendisi için uygulandığı ana, temel hedefdir. Bize gelince: ***Bizim***...

//..

Stratejik Hedefimiz şudur:

Amerika ve müttefikleri komutasında ülkelerimizi işgâle girişen/işgâlci ve istîlâcı güçleri bizim ülkelerimizden çekilmeye icbâr etmektir ve Amerika'nın bu ülkelere etki gücüne bir son vermektir. Ta ki ortam ve şartlar, bizim ülkelerimizdeki uşak rejimleri

devirmeye müheyyâ bir hâle gelebilsin... Bu da o mürted rejimlerin enkâzı üzerinde, bizim Arab ve İslâm âlemi ülkelerimizde Allah'ın indirdiği şeylerle hükmedecek olan İslâmî-Şer'î nizâmı kurmak içindir.

....//

● Taktikler:

Aşamalı/geçici planların, programların, operasyonların, manevraların ve kısmî uygulamaların toplamıdır ki stratejik hedefi gerçekleştirme durağına ulaşma yolunda genel planın (stratejinin) uygulanmasını hedefler. Genellikle de -stratejiyi belirlemiş olan- üst yönetim, -o stratejinin gerçekleşmesine ileteceğini öngördükleri- taktikler bütünüyle ilgili genel planları da ortaya koyar.

Sözkonusu taktiklerle ilgili kısmî planlar ise genellikle alt komuta kademelerine bırakılır. Merkezî komuta kademesinin, bu 'kısmî şeyler'e müdâhale etme yönünde bir eğilim taşıması durumları hâric ki böyle bir şeyin de genellikle çok kötü birtakım sonuçları olur.

Taktiklerle ilgili programların, bunları uygulayacak olan kimseler tarafından ibtâl edilmesi veya düzeltilmesi veya değiştirilmesi de olağan bir şeydir. Bu ise o taktikleri uygulama alanını çevreleyen şartların ve koşulların değişmesiyle ilgili bir durumdur. Ayrıca bunun, tabîî eğer geçici bir şeyse, genel planı (stratejiyi) uygulama üzerinde herhangi bir etkisi yoktur. Ama eğer [görünen] genel vasıf, taktikleri [ikide bir veya sık sık] değiştirme yönünde ise bu demektir ki bunları belirleyenlerin nesnelliğinde ve kendi imkânlarını veya o planı uygulama alanını çevreleyen koşulları iyiden iyiye bilme konusunda bir eksiklikleri vardır.

● Manevralar:

Bu ise esnek [birtakım] taktikler bütünüdür ki zaman veya [belli] mevkileri veya pozisyonları kazanmak için kurnazlıkla harekete ve düşmanı kandırmaya dayanır. Yine bu manevralar, bunları uygulayacak olan komutanlarla elemanların zekâsına, aynı şekilde ve büyük ölçüde ortamla ilgili genel şartlara ve koşullara dayanır.

● Manevra Boşlukları:

İçinde bulunulan ortamı çevreleyen, manevra taktiklerine ve kurnazlıkla harekete imkân tanıyan, kezâ az yukarıda zikri geçen [belli] mevkileri, pozisyonları ve zaman kazanmayı sağlayan şartlar ve koşullardır. Genellikle de bu durumlar ânî bir şekilde ve kısa süreliğine ortaya çıkar. O yüzden bunları [iyi] *değerlendirmek* ve manevra taktikleri becerisi ve bunlara ivedilikle girişme kâbiliyyeti *üzerinden* stratejik plana bir ivme kazandırmak gerekir.

● İnisiyatif:

İnisiyatif, genel ortam veya düşman karşısında bir eylemi ortaya koyma [/bir işle ilgili gerekli karârı alıp harekete geçme] potansiyeli taşımaktır. Bu inisiyatif, fikrî de olabilir siyâsî veya askerî veya medyatik de... Yine bu inisiyatif, yaşanan gerçekliğe

uygunluk, dinamiklik, yenilik ve kapsamlılık özelliklerini taşıma yönünden ne derece güçlü olursa vaziyyeti/hâdiseleri ve çevresini değiştirme, ayrıca programa güçlü bir ivme kazandırma noktasında da o derece etkili olur.

● İnisiyatifi Ele Almaya gelince:

Harekete geçme/eylemde bulunma, stratejiyi yönetme, düşmanın stratejisini bir çıkmaza sokma ve siyâsî, askerî veya başka bir konuda olsun kendi elinde tuttuğu inisiyatif gücüne bağlı eylemler doğrultusunda düşmanı birtakım karşı tepkilere icbâr etme gücüne sâhib olmaktır.

[1.]11- Stratejik Hareketde Hedm ve İnşâ Kuramı:

Bu ilke, her çatışma/ve mücâdele konusunda, kezâ iki hasmın birbiriyle çatıştığı her seviyede geçerli temel bir esâsdır. En başta akîde olmak üzere ki Allah'a îmân, tâğûta inanmakla birlikte mümkün olacak bir şey değildir. Nitekim Hak Teâlâ şöyle buyurmuştur: «...Artık her kim tâğûtu inkâr edip Allah'a îmân ederse muhakkak ki o en sağlam tutamağa yapışmıştır...» [2/el-Bakara, 256]

[Yine meselâ] fikrî inşâ düzeyinde herhangi bir düşünceyi isbât, onun karşıtının butlânını/asılsızlığını-yanlışlığını isbât etmedikçe mümkün olamaz. Askerî düzeyde ise en iyi savunma yolu hücûmdur. İşte her türlü rekâbet ve çatışma düzeyinde de aynen bu durum geçerlidir.

Direniş'e ve hasımlarına gelecek olursak, görürüz ki, arada, medeniyet eksenli, her türlü seviyeyi ve akîdevî, siyâsî, fikrî, kültürel ve/ya iktisâdî bütün alanları içine alan bir çatışma vardır.

Çatışmanın sert boyutuna (askerî alana) geldiğimiz zaman ise şunu görürüz ki, hasımların uşağı olan kesimlerin güçlerini, dayanaklarını ve iddiâlarını hedm/yıkma, Direniş'in hücûm stratejisinin öncelikli meselelerinden biri olduğu gibi daha yolun en başında, Direniş'in başlamasıyla birlikte ve Direniş'in kendisine mahsûs bileşenlerini inşâ işleminin yanısıra, eşit bir şekilde ve bütün düzeylerde yürütülmesi gereken bir işlem, deruhde edilmesi gereken bir iştir.

//..

Hiç şübhesiz bizimle hasımlarımız arasındaki stratejik denge mâddî açıdan tamâmen dengesizdir ve onların lehinedir. Beri tarafta manevî bakımdan -ister Arab ve Müslüman kitleler, ister bütün bir dünya kamuoyu düzeyinde olsun- bizim lehimizedir.

....//

Binâenaleyh Direniş'in fikrî kuramı, hedm/yıkma ve binâ/inşâ ilkesine dayanmak zorundadır. Bizim cenâhda olanların düşünce dünyası, genel itikâdlarımız ve cihâdî akîdemiz/fikriyyatımız üzerine inşâ olunmalıdır. Bunun karşıtı ve hasımların taşıdığı şeylerin de butlânı/asılsızlığı ve yanlışlığı isbât edilmelidir. Bu ise diyalog, hüccet ve beyyine yoluyla yapılacak bir şeydir. Nitekim rejimlerin ve sömürgecilerin âlimleri ile fakîhlerinin hüccetlerini ve iddiâlarını çürütmek stratejik bir mihverdir.

Düşünsel, kültürel ve toplumsal boyuta gelince; burada da direniş fikriyyatını ve direniş kültürünü yaymak, ayrıca yerli yerine çakılma ve teslîmiyyet düşüncesine, zillet ile meskenete karşı savaşmak da gerekir. Aynı şekilde bu da diyalog, hüccet ve beyyine yoluyla yapılacak bir şeydir.

Siyâsî ve basın-yayın eksenli boyutta ise Direniş'in kuramlarını isbât konusuna ve hem ona hem de onun sembol isimlerine [katılmaya] davetde bulunmaya, hüccet ve beyyine yoluyla yönelmemiz gerekir. Emperyalist-sömürgecilerin dayanağı-uşağı olan kesimlerin iddiâlarını çürütmek, onların ve sembol isimlerinin gerçek yüzlerini, onların o sahte yüzlerini hedm yoluyla ortaya koymak, onların siyâsî iddiâlarını ve burhânlarını çürütmek de [bu noktada yapılması gereken diğer bir iştir]. Tabîî ki yine hüccet ve beyyine yoluyla...

Askerî alanda ise er temîni/askerî seferberlik, hazırlık, organizasyon, finansman, ve Direniş'in köklerini destekleyen sivil kurum-kuruluşlarla *irtibât* gibi işlemlerin akışı sürdürülmelidir. Aynı zamanda askerî kollar ve direniş mücâhidleri, düşmanın bizim topraklarımız üzerindeki bütün dayanaklarını yıkıp-yok etmelidir. Şahısları tasfiye, kurum-kuruluşları ise bütün bir şekilde ve askerî yollarla yerle bir edilmelidir. Kezâlik düşmanı bizzât kendi topraklarında ve caydırıcılık amacıyla vurma hakkını da muhâfaza etmelidir. Direniş eylemlerinin bir dalı ve misliyle muâmeleye kâdir olduğunu isbât eden kollar olarak ki, bu konular ileride gelecektir.

[1.]12- Siyâsî–Şer'î–Hareket Eksenli Herhangi Bir Karârla İlgili Üç Muhâkeme:

Bir Müslüman'ın bütün karârları ile hareketlerinin, hayâtındaki faaliyyet alanları ile yapmaya azmettiği şeylerin tamâmının kendisine boyun eğmesi lâzım gelen üç temel muhâkeme vardır ki bunlar:

A- Şer'î Muhâkeme (Haram mıdır yoksa Helâl mi?!)

B- Bir maslahat ve mefsedetle ilgili Siyâsî Muhâkeme (Faydalı mıdır yoksa Zararlı mı?!)

C- Gerçekleşebilirlik ve İmkân-İhtimâl Muhâkemesi (Mümkün müdür yoksa Gayr-ı Mümkün mü?!)

Meselâ diyelim ki Müslüman bir tâcir bir alışveriş yapmak istedi. Bu durumda hiç şübhesiz onun üzerine düşen, bu alışverişi, üç yönden ele almak ve üç muhâkeme ile üç türlü bir tedkîkata tâbi tutmaktır.

– Bu alışveriş, mubâh ve helâl kapsamında mıdır yoksa -fâiz, *bey'u'l-'îne*, *bey'u'l-garar*, hîleli ve sâir türden- harâm kılınmış bir alım-satım veya alış-veriş midir?

– Bu alışveriş, ticârî ve mâddî yönden kendisi için faydalı mıdır yoksa zararlı mı?

– Bu alışveriş, gerçekleşebilme imkânı bakımından ve mâddî anlamda mümkün bir şey midir yoksa değil midir?

Bu misâl her konu hakkında söz konusu edilebilir. Hattâ bir Müslüman evlenmek istediğinde evleneceği kişi hakkında yine bu muhâkemelere başvurmak zorundadır.

Öncelikle sorulacaktır, bu evlilik Müslüman veya ehl-i kitâb bir kadınla, Allah'ın helâl kıldığı bir kimseyle mi olacaktır; helâl midir? Yoksa Allah'ın kendileriyle evlenmeyi harâm kıldığı biriyle mi olacaktır; harâm mıdır? İkinci olarak bu evlilik, boyutları ve kendisi üzerine terettüb edecek şeyler cihetiyle faydalı mıdır yoksa zararlı mı? Son olarak bu evlilik, yapılması imkân dâhilinde olan bir şey midir yoksa ya onun ya da tercîh ettiği kişinin önünde bir engel olarak duran birtakım şeyler dolayısıyla gayr-ı mümkün mü?

Bu muhâkemeler, asıl/büyük önemini siyâset âleminde kazanır. Bilhâssa karâr konusu o şey, ölüm-kalım tarzı meselelerle alâkalı olunca... Direniş'in karârları ve ondan neşet eden şer'î-siyâsî veya askerî veya basın-yayın eksenli, ilh.. türden kimi ölümcül karârlar gibi...

Bu alan, Direniş konusuna yön veren mücâhid komuta kademelerinin iyice idrâk etmesi gereken en ince/en hassâs alanlardan biridir. Zîrâ [alınmış] yanlış karârların, özellikle de askerî alanla ilgili olanlar[ın bedeli pek ağırdır.] Meselâ hedeflerin yanlış seçilmesi ve Direniş'in ikincil bazı çatışmaların içine çekilmesi.. ona kendi çizgisiyle ilgili kimliğini yitirtecek veya ona kendi kitlelerini kaybettirecek mücâdelelerin içine sokulması... Aynı şeyi siyâsî karârlarla veya basın-yayın faaliyyetleriyle ilgili olarak varın siz dile getirin... Binâenaleyh bu türden her karârın, Direniş alanında faaliyyet gösteren herkes tarafından bu muhâkemelere tâbi tutulması ve...

...öyle birinin kendisine şunu sorması gerekir:

Evvelen: Yapmak istediği o şey helâl midir yoksa harâm mı? Eğer bunu bilemez ise onun üzerine düşen Hak Teâlâ'nın, «Eğer bilmiyorsanız Zikir [:İlim] Ehli'ne sorun» kavli gereğince hareket etmek, gidip bunu şer'î ilmi, sâha bilgisi ve dîndarlığı-takvâsı cihetiyle güvenilir birine sormaktır. Çünkü mesele cânlarla, ırzlarla, mâllarla.. ilgili bir mesûliyyet meselesidir.

Sâniyen: Yapacağı o işin boyutlarına ve onun üzerine terettüb edecek şeylere bakması ve bunlar üzerinde düşünmesidir. Acaba bu, Direniş davâsı için faydalı bir şey midir yoksa ona bir zarar mı getirecektir? Bu husûs, maslahat ve mefsedetlerin çetrefilliliğiyle alâkalı olması dolayısıyla bir öncekinden daha zor bir husûsdur. Bu sebeble *o* hükmün zâhirinin bir helâl-mubâh olması, fiilen de öyle olacağı anlamına gelmez ve bunun için yeterli olmaz. Zîrâ, eğer siyâsî ve sâha eksenli hesâblamalar yoluyla, ayrıca tecrübe ehli ve savaş-çatışma gibi konularda mütehassıs kimselerin görüşleri gereği, o işin nihâî sonucundan ve üzerine terettüb edecek şeylerden bir mefsedetin ve zararın doğacağı [kesin bir şekilde] sâbit olursa, dolayısıyla da o işe girişmenin, **"(لا ضرر ولا ضرار، كل مضر حرام) Zarar vermek de zarar görmek de yoktur; Her muzır [şey] harâmdır**" genel kâidesine binâen bir harâm olacağı açığa çıkarsa ve o da bunu bilip-anlarsa, ondan geri durur; aksi takdîrde kendisine güvendiği bazı ilim ehli, hem siyâsî hem yaşanan gerçeklikle ilgili meselelerde vukûf sâhibi hem de bu konularda ehlihibre, ayrıca takvâsı cihetiyle de itimâda şâyân kimselere yönelir ve bunu onlara sorar. Eğer [bütün bunlardan sonra] o işin hem helâl hem faydalı bir şey olduğu [kendisi için] sâbit olursa, bu kez üçüncüsüne bakar:

Sâlisen: O işin uygulama açısından imkân dâhilinde olup olmadığı konusunda kendi imkânlarına bakmasıdır. Bu tür şeyleri en iyi takdîr edecek olanlar ise o işlere girişme ve bunları deruhde etme azminde olan kimselerdir. Özellikle de bu konuda ehlihibre kimselerle iştişâre etmeleri hâlinde ki kendisiyle iştişâre edilecek kimsede aranan şartlar arasında [Kasas Sûresi 26. âyetde geçen hayır hasletlerine işâreten] "güçlü ve emîn" olmak vardır.

Şer'ân ve aklen de vâzıh olduğu gibi bir işe girişme ve bir karâr alma, sözkonusu üç muhâkemenin üçünden birden icâzet almadıkça mümkün değildir: **Şer'î**, **Siyâsî**-maslahat eksenli ve **Vâkıî**/Gerçekleşebilir-hareket eksenli... Böylelikle de o olur bir: **Helâl - Faydalı - Mümkün**.

[1.]13- Cihâd'ın ve Siyâset-i Şer'iyye'nin Ahkâmı ve Vâkı'a İstinâdı ve Stratejik Hedefe Ulaşıncaya Dek Taktiklerin Aşamalılığı:

İbnu'l-Kayyim rahmetullahi aleyh *Zâdu'l-Me'âd* adlı eserinde şöyle demiştir:

{"Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, peygamber olarak gönderildiği ândan Allah Azze ve Celle'ye mülâki olduğu âna kadar, kâfirler ve münâfıklar karşısında izlediği yolun keyfiyyetini tertîb ile ilgili bir fasıl:

(["]Rabbinin -Tebâreke ve Teâlâ- kendisine vahyettiği ilk şey, Yaradan Rabbinin adıyla oku'masıdır ve bu, peygamberliğinin başlangıcındadır. Ona [sadece] kendi içinde okumasını emir buyurmuş ve o durumda henüz daha kendisine teblîği emir buyurmamıştır. Sonra ona, «Ey örtüye bürünen! Kalk da uyar!» (el-Müddesir, 1-2) âyetini inzâl etmiştir. Nitekim onu «Oku!» kavliyle bir nebî [kılmış] ve, «Ey örtüye bürünen!» kavliyle de bir resûl olarak göndermiştir. Ondan sonra yakın akrabalarını uyarmasını kendisine emir buyurmuştur. Sonra da O, [önce] kendi kavmini, sonra onların çevresinde olan [yakın] Arabları, sonra [uzak-yakın] bütün Arabları, ondan sonra da [ins u cinniyle bütün] âlemleri uyarmıştır. Nitekim Nübüvvetinden sonra on küsûr seneyi, savaş ve cizye olmaksızın [sadece] davet [ve teblîğ] yoluyla uyarıda bulunarak geçirmiştir ve [bu müddet zarfında] kendisine [savaş ve çatışmadan] geri durma[sı], sabır ve müsâmaha [göstermesi] emredilegelmiştir.

Sonra kendisine hicret ve kıtâl konusunda izin verilmiştir. Sonra da Allah Teâlâ ona, kendisine karşı savaşana karşı savaşmasını, kendisine ilişmeyene ve onunla savaşmayana da karışmamasını emir buyurmuştur. Daha sonra ise dîn tamâmıyla Allah'ın [dîni] oluncaya kadar [bütün] müşriklere karşı savaşmasını ona emretmiştir. [İşbu] Cihâd emrinden sonra ise onun karşısındaki kâfirler üç kısım hâlini almıştır: [1.] Sulh ve mütâreke ehli.. [2.] Ehl-i harb [olup kendilerine karşı savaşılanlar].. [3.] Ehl-i zimmet [olan Zimmîler]. [Bu aşamadan sonra] Ona, sulh ve ahid sâhiblerinin ahid müddetini tamâma erdirmesi, bu ahde bağlılık gösterdikleri müddetce onların karşısında, [yaptığı] o ahde [onun da] vefâ göstermesi, eğer onların [bu konuda] bir ihânet göstermelerinden endîşe edecek olursa ahidlerini geri çevirmesi ve o ahdin bozulduğunu kendilerine haber vermeyinceye kadar onlarla savaşmaması, [kezâlik]

ahdini bozanlara karşı savaşması emir buyrulmuştur. [Nitekim] Berâe (et-Tevbe) sûresi nâzil olduğu zaman, bütün bu kısımlarla ilgili hükmü beyân eder bir şekilde inmiştir. Bu sûrede Allah Teâlâ ona, Ehl-i Kitâb'dan olan düşmanlarına karşı, onlar ya cizye verinceye ya da İslâm'a girinceye kadar savaşmasını emretmiştir. [Yine] bu sûrede, kâfirlere ve münâfıklara karşı cihâd etmesini ve onlara karşı sert/şiddetli olmasını da kendisine emir buyurmuştur. **O da kâfirlere karşı kılıç ve mızrak ile; münâfıklara karşı ise delîl ve dil ile cihâd etmiştir.**

[Aynı şekilde Allah Teâlâ bu] sûrede, ona, kâfirlerin ahidlerinden berî olduğunu ilân etmesini ve ahidlerini geri çevirmesini emir buyurmuştur. Ahid sâhiblerini ise bu konuda üç kısım kılmıştır: Bir kısım, onlara karşı savaşmasını kendisine emir buyurduğu kimselerdir ve bunlar onun ahdini bozup ona sadâkat göstermeyenlerdir ki o da onlara karşı savaşmış ve karşılarında muzaffer olmuştur. Bir kısım, geçici bir ahidleri olan ve onu bozmayan, ayrıca ona karşı düşmana destek vermeyenlerdir ki bunlar hakkında ise kendisine onların ahid müddetini [vefâ ile] tamamlamasını emretmiştir. Bir kısım ise ahidleri olmayan ve ona karşı savaşmamış olan veya bir ahdi bulunan kimselerdir. Bunlara dört ay mühlet tanımasını ve bu mühlet bittiğinde onlara karşı savaşmasını emretmiştir. O dört ay ise Allah Teâlâ'nın şu kavlinde zikri geçen aylardır: «Yeryüzünde dört ay [daha rahatca gezip] dolaşın!...» (et-Tevbe, 2) Aynı şekilde şu kavlinde zikri geçen Harâm aylardır: «Harâm aylar çıktığında müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün!...» (et-Tevbe, 5) Burada zikri geçen Harâm Aylar'dan murâd, Tesyîr Ayları olup ilk günü, Ezân Günü'dür ve o da Zilhicce'nin onuncu günüdür; yine o da, bu konuyla ilgili ezân/teblîğ/bildirinin vâki olduğu Hacc-ı Ekber günüdür. Son günü ise Rebîulâhir ayının onudur. Yoksa bu aylar, Allah Teâlâ'nın şu kavlinde geçen Harâm Aylar değildir: «Muhakkak ki Allah katında ayların sayısı on iki aydır, Allah'ın kitâbında, gökleri ve yeri yarattığı gün[den beri de bu böyledir]. Bunlardan dördü ise harâm[aylar]dır...» (et-Tevbe, 36) Nitekim o ayların biri münferitdir, diğer üçü ise peşpeşedir. Receb; Zilkade, Zilhicce ve Muharrem... Müşrikler ise bu dört ayda tesyîr edilmemiştir [yani kendilerine rahatca gezip dolaşma izni bu aylarda verilmemiştir]. Hiç şübhesiz bu mümkün değildir. Çünkü bu aylar peşpeşe değildir. Allah Teâlâ ise onlara sadece dört ay mühlet tanımıştır. Yine ona [/Resûlullah'a] bu aylar çıktıktan sonra onlara karşı savaşmasını emir buyurmuştur. O da [bu mühlet içinde] ahdini bozmuş olanlarla savaşmış ve ahdi olmayanlara veya mutlak[genel/şartsız] bir ahdi olanlara dört aylık bir mühlet tanımıştır. [Aynı şekilde] Allah Teâlâ ona, ahdine vefâ gösterenin ahdini, ilgili müddetine kadar [vefâ ile] tamamlamasını emir buyurmuştur. Onların tamâmı ise [bilahare] Müslüman olmuştur ve kendilerine tanınan o müddete kadar küfürleri üzere kalmamışlardır. Zımmîlerin üzerine ise cizye koymuştur.

Böylece onun karşısında kâfirlerin durumu, Berâe (et-Tevbe) sûresinin inişinden sonra üç kısım hâlinde sâbitleşmiştir: [1.] Ona karşı muhârib olanlar.. [2.] Ahid ehli olanlar.. [3.] Zımmîler.. Bilahare ahid ve sulh ehli olanların hâli İslâm'a girmekle bir son bulmuştur. [Bu merhaleden sonra ise] Onun karşısındaki kâfirler artık iki kısım

hâline gelmiştir: Muhâribler ve Zımmîler. Onunla harbedenlerse ondan korkanlardır. En nihâyet bütün yeryüzü ahâlisi onun karşısında üç kısım olmuştur:

Ona îmân eden Müslüman[lar].. Onunla barış yapıp emân içinde olan[lar].. ve [ondan] korkup savaşan[lar].

Münâfıklarla ilgili sîretine gelince; Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onların alenî hâllerini kendilerinden kabûl ve içlerinde olanı ise Allah'a havâle etmekle, kezâ onlara karşı ilim ve hüccet [yolu] ile cihâd etmekle emrolunmuştur. [Yine] Hak Teâlâ ona, onlardan yüz çevirmesini, onlara karşı sert/şiddetli olmasını ve içlerinde tesîr bırakacak belîğ bir üslûbla [onlara] teblîğde bulunmasını emir buyurmuştur. [Ayrıca] Onu, onların cenâze namazını kılmaktan, kabirleri başında bulunmaktan nehyetmiş ve eğer onlar için istiğfârda bulunsa dahî Allah'ın onları asla affetmeyeceğini haber vermiştir.

İşte Onun, kâfir ve münâfık düşmanları karşısındaki sîreti budur."]) [Alıntı] Bitti.

Cumhûr-i ulemâ, bütün bu hükümlerin nesholunmadığı ve son hâlinin bu minvâl üzere olduğu konusu üzerinde müttefikdir ki Müslümanların kendisi doğrultusunda hareket etmesi gereken hâl de odur. Ama eğer onların karşısına şu veya bu şekilde o hâllerden bir hâl çıkar ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, sîreti boyunca yaşadığı o hâllerden biriyle karşı karşıya kalırlarsa, yapmaları gereken, bu hâli o hâle kıyâs etmek ve Resûlullah'ın yoluna tâbi olmaktır. Daha önce de ifâde ettiğimiz gibi medâr-ı ahkâm-ı siyâset-i şer'iyye, şerî hükmü bilmek, vâkı'ı idrâk etmek ve onu bunun üzerinde tatbîk etmek üzerindedir ki bunu yapacak olanlarsa dîndarlıkları ve hâlleri cihetiyle güvenilir ilim ehli ve ihtisâs sâhibi kimselerdir.

Bütün o mukaddimelerden, tarîflerden, açıklanması zarûret arzeden temel siyâsî kavramlardan sonra şimdi de konunun özüne giriş yapıyoruz. Amerikan [Haçlı] *seferlerinin*, aynı şekilde Arab ve İslâm âleminin ve de uluslararası dünyanın bu seferler karşısındaki *hâlihâzır gerçekliğini* ele almak üzere ki bunu açıkladıktan sonra ise *umut ve arzu edilen Küresel İslâmî Direniş* Çağrısı'nın siyâsî kuramının genel yönlerini ortaya koyma faslına intikâl edeceğiz.

2. Amerikan Seferleri'nin, Arab ve İslâm Âlemi ile Uluslararası Dünyanın Bu Seferler Karşısındaki Hâlihâzır Gerçekliğinin Özeti

Hiç kuşkusuz Direniş'in genel stratejik esâslarını ve onun siyâsî kuramını ortaya koymanın temelinde, karşı/düşman stratejinin genel yönlerini, onun taraflarıyla ilgili bileşenleri ve onun verilerini, sonra/aynı şekilde bizi destekleyenlerle ilgili bileşenleri ve direniş safında kimlerin bizimle olduğunu bilmek durur. Geçen bölümler boyunca (Birinci Cild'de) İslâm Ümmeti'nin içinde bulunduğu hâlle ilgili pek çok ayrıntıyı zâten ele almıştık. Bu mâdde boyunca ise üç önemli noktaya değinmeye çalışacağız ki, bunları anlamak Direniş Çağrısı'nın Siyâsî Kuramı'nı belirleme konusuyla ilgili temel bazı hareket noktalarını teşkîl eder.

[2.]1- Amerikan Seferlerinin Doğası; Mihverleri, Hedefleri ve Yol-Yöntemleri/Araçları:

Günümüzde ardı arkası gelmeyen kitâblardan, araştırmalardan ve çeşitli basın-yayın organlarını dolduran açıklamalardan ve belgelerden çıkarılan/ve çıkarılacak olan hulâsa şudur ki: Sözkonusu bu yeni Yahûdî-Haçlı Seferleri, medeniyet eksenli, her şeyi içeren-kapsamlı bir boyut taşımaktadır; İslâm Ümmetinin medeniyet eksenli bütün bileşenlerini bütün seviyelerde yok etmeyi amaçlamaktadır. [Nitekim:]

● Akîdevî Noktada:

"Siyonist-Amerikan Seferleri", İslâm Dîni'nin [bütün] görünümlerini ve onun temel itikâdlarını/inançlarını [başkaca bazı şeylerle] değiştirmeyi, bunları tahrîf etmeyi ve Müslümanları onlardan uzaklaştırmayı amaçlamaktadır. Bunu da onlara çağdaş-laik ve Amerikan tarzı bir İslâm modeli sunarak yapmaya çalışmaktadır. Varlığı, birtakım şekilcilikten, [alışageldik] âdetlerden ve bazı ritüellerden ileri gitmeyen bir İslâm modeli..! Ammâ velâkin temel inanç esâslarını değiştirerek.. Dînî hüviyyet[imiz]le ilgili temel davâları[mızı], Allah için sevgi ve dostluk, Allah için nefret ve düşmanlık olan/el-Velâ ve'l-Berâ inancını, siyâsî varlığı[mızı], İslâmî şahsiyyeti[mizi] ve bütün seviyeleriyle İslâmî hayâtı[mızı] yok ederek, bunu hedefleyerek.. ilh...

Bu konuda kullandıkları ve kendisine dayandıkları en önemli araçlar ise sulta(n) âlimlerinden olan avangart bir birliktir ve İslâmî Uyanış'ın sembol isimlerinden bozuk bazı kimselerdir. Bu ise "**Sömürge Âlimleri**" ile "**Pentagon Davetcileri**"den oluşan familyaları seferber edip işe koşmak içindir. İslâm âlemindeki hükûmetlerle işbirliği içinde ortaya konulan tamahkâr bir program üzerinden "**Fikren evcilleştirilmiş**" ve "**Amerikancılıkla klonlanmış**" davetci ve âlim gürûhlarını me'zûn etmek/ve ortalığa salmak içindir. Tabîî ki câmi imâmlarına, hatîblerine, vâizlerine ve hocalarına yönelik birtakım *yeni usûl/nevzuhûr şerî ehliyet/yeterlilik kursları ve seminerler* yoluyla...

Aynı şekilde kendisine başvurdukları diğer bir yol ise farklı adlar altında birtakım [sözümona] İslâmî kurum-kuruluşlar açmaktır. "Diyalog", "Orta Yolculuk/Ilımlılık", "Farklı Sesler", "Dînî Söylemin Yeniden Şekillendirilmesi"... gibisinden söylemlerle İslâmî şahsiyyetin eritilmesi ve Dîn-i Mübîn'in tahrîf edilmesi için çalışan ve bunu da [sözde] hükûmet-dışı kurum-kuruluş ve/ya sivil toplum örgütü olma iddiâsıyla yapan kurum-kuruluşlar..! Nitekim 2004 yılı ortalarında, Amerikalıların bu sefîlliği ve çirkefi, İslâm Dîni'ni değiştirmekle ilgili o hastalıklı/müzmin tamahkârlıkları, bir grup âlimi, uzmanı veya birtakım mürtedleri Kur'ân'ı ihtisâr etmek(!) amacıyla bir araya toplama boyutuna kadar ulaştı..! Kur'ân-ı Kerîm'deki cihâd ve el-Velâ ve'l-Berâ ile ilgili, kezâ kâfirlerden nefrete, onlardan ayrılıp-ayrışmaya ve onlara karşı cihâda çağıran bütün âyetleri -bunlar İslâm Dîni'nde teröre davetiye çıkaran temel şeylerdir gerekçesiyle-çıkardıktan sonra ortaya muhtasar bir **yeni Kur'ân** çıkardılar. Adını da "**Furkânu'l-Hak**" koydular!!! Sanki bizim *-onların o kör olası inkârcı gözleri görmek istemese de-* kâmil olan ve Allah tarafından korunan Kur'ânımız, hâşâ ve kellâ furkânu'l-bâtıl'mış

gibi... *Ağızlarından çıkan o söz ne fenâ bir söz ki onlar ancak yalan söylüyorlar...* Şimdi varın siz tasavvur edin bu çatışmanın akîdevî boyutunun ulaştığı noktayı..!

● Fikrî ve Kültürel Noktada:

Bu Seferler, Arab ve İslâm aklını laikleştirmeyi ve onu ilmek ilmek söküp Amerikan tarzıyla yeniden şekillendirmeyi amaçlamaktadır. Böylelikle ortaya, dînî ve fikrî anlamda herhangi bir kimliğe sâhib olmayan ve kendilerini kendi tarihî ve kültürel köklerine hiçbir bağın bağlamadığı, yine onları -İslâm Ümmetine âidiyyetleri isim ve şekilden öteye gitmeyen; fikir, kültür ve inanç olarak siyonistleşmiş-amerikanlaşmış olan- uşak [hâin] bir bölüğün güttüğü, başkalaşıma uğrayıp kendisi olmaktan çıkmış birtakım nesiller çıkarmak istiyorlar. Sözkonusu bu hedef ve bu plan-programla ilgili dünya kadar tafsîlat ve artık meşhûr olmuş pek çok program vardır. Fikir ve yöntem savaşı sloganıyla ki bu, Amerika tarafından Müslümanlara, onların medeniyetine ve milletlerine karşı açılmış bir savaştır. Gâye[si] ise onları o medeniyyet bileşenlerinin tamâmından soyutlayıp çıkarmaktır.

● Siyâsî Boyutta:

Bu Seferler, Arab ve İslâm âleminde yürürlükte olan siyâsî yapıları parçalayıp dağıtmayı ve onları, siyâsî harîtalarla, yürürlükteki yönetimlerle, etnik ve tâifî nüfûs yapılarıyla oynama yoluyla yeniden biçimlendirmeyi amaçlamaktadır. Aynı şekilde amaçladığı diğer bir şey, "Demokrasinin Kökenleri", "Sömürgeciliğin Gerekleri" ve "Diktatörlük Rejimlerine Mahsûs Despotizm ve Baskı Yol-Yöntemleri" ile katıştırdığı ilkelerle yeni icâd/son model "**Sömürge Demokrasisi**"ni bu bölgelere dayatmaktır! Bu ise onun karşısına çıkan dînî, ulusal, millî ve siyâsî her türlü muhâlefeti bertaraf etmek ve/ya etkisiz bir hâle getirmek için belli birtakım politikaları dayatma yoluyla vukû bulmaktadır. Nitekim Amerika, daha önce bizzât iktidâra taşıdığı veya varlığını desteklediği bazı yönetimleri yok etmekte, bazılarını kenâra itmekte ve bazılarını da olduğu yerde tutmaktadır. Götürdüklerinin yerine ise yine kendisinin şekillendirdiği yeni bazı yönetimleri getirmektedir. Bu da ona, bizim bölgemize yönelik programını, adına "**Büyük Orta Doğu**" dediği **Projesi** üzerinden uygulama imkânı tanımaktadır. Çin sınırından Atlas okyanusu sâhillerine ve Karadeniz ile Hazar kıyılarından Arab denizi ile Büyük Afrika Çölü'ne kadar uzanan Büyük Orta Doğu.. yani kısaca.. bütün Arab âlemi ve İslâm âlemininse çoğu kısmı..!

● İktisâdî Boyutta:

Amerika, bu bölgenin her türlü ekonomisini ve kaynaklarını, özellikle de enerjiyi, husûsen petrolü ve gazı tamâmıyla kendi kontrolü altına almayı amaçlamaktadır. Bu da kendisine müttefiklerinin ekonomisi üzerinde bir tahakküm kurma ve onları kendi plan-programı doğrultusunda harekete zorlama imkânı sunacaktır. Bir diğer hedefi ise bölge ekonomisini, adına, ortaklık antlaşmaları, serbest bölgeler ve ortak ekonomik projeler oluşturma dediği şeyler vs. sömürgeci-tekelci-ekonomik oyunlar üzerinden hem kendisinin hem İsrail'in ekonomisine bağ*ım*lı kılmaktır.

● İctimâî Boyutta:

Bu Seferler, Arablarla Müslümanların ictimâî bileşenlerini/toplumsal dokusunu parçalamayı ve onları, örf-gelenek-görenekler ve ahlâkî özellikler düzeyinde, basın-yayın/medya programları, ayrıca hem uydu kanalları hem internet ağları üzerinden yapılan saldırılar yoluyla, yine -onları bir başkalaşıma uğratmak/âdeta formatlamak ve Batılı-Amerikan modeli doğrultusunda tekrâr yüklemek için- bunların üzerinden yayıp durduğu ve onun marifetiyle insânların akıllarıyla oynayıp durduğu o şeylerle yeniden biçimlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu yolda kullanılan açıklık-saçıklık-karı erkek karışıklık-çalgı-çengi-ve sanat adı altında envâtürlü rezîllik kültürünü yayma ve bunu da özgürlük, eğlence, iki cins arası eşitlik, kadın hakları, ilh... söylemler ve gerekçeler adı altında yapma hâli de buna eklensin... Nitekim Amerikalılar bu plan-programlarına **Toplumları Yeniden Dizayn** adını vermişlerdir!

● Talîm ve Terbiye/Eğitim Boyutunda:

Günümüzde Amerika, Arab ve İslâm âlemine karşı talîm ve terbiye, fikir ve kültür gibi alanlarda son derece azgın bir savaş yürütmektedir ki bu savaş, onun o askerî seferlerinden çok daha azgındır..! En büyük bütçe onundur..! Planları ile ağlarının en girifti odur ve yine yöl-yöntemleri en gizli-kapaklı olan da budur..!

Hiç kuşkusuz Haçlılar ve Yahûdîler, bu Eser'in Önsöz'ünde ve [1. Cild] "Direniş Odakları" başlığı altında da açıkladığım gibi, direnişin köklerinin Ümmet'in Dînî ve onun akîdevî, fikrî, ahlâkî ve kültürel mîrâsında yattığını, ayrıca bu mîrâsı besleyip koruyan asıl damarın da talîm ve terbiye, aynı şekilde onun yol-yöntemleri olduğunu görüp anlaşmışlardır. İşte bu yüzden Amerika ve onun müttefikleri, bu yöne saldırı üzerinde yoğunlaşmıştır. Aynen -yukarıda açıkladığımız- "Hedm ve İnşâ" stratejisini kullanarak ki şimdilerde bizzât o, bizim fikrî ve terbiyevî mîrâsımızı yıkıp-yok etmeye ve onun yerine kendi düşüncesini, kuramlarını, kendi medeniyeti ve yaşam tarzına âit yol-yöntemleri bizim Ümmetimizin içinde inşâya çalışmaktadır.

Veya böyle yapmak istemektedir. Nitekim bunu, Arab ve İslâm âlemindeki Talîm ve Terbiye/Eğitim Bakanlıklarına dayattığı eğitim programları değişikliği projeleriyle yapmaya çalışmış ve ilkokul aşamasından yüksek eğitime varıncaya kadar bütün merhalelerde müfredat programlarının değiştirilmesini istemiştir. Özellikle de tarihle, millî eğitimle, İslâmî terbiyeyle, Arab diliyle, siyâsî ve ictimâî ilimlerle, ahlâk dersleri ve benzeri şeylerle ilgili birtakım eğitim mâddelerini ve müfredatını kaldırma konusu üzerinde yoğunlaşmıştır. Aynı şekilde ihtisâs yollu dînî eğitimi engellemeye ve baskı altına almaya çalışmış ve hükûmetlerin, câmileri, dersleri ve hutbeleri kontrol altına almasını yine o hükûmetlere dayatmıştır.

● Bu Seferlerin Askerî Boyutuna gelince:

Amerikan Seferleri, adına **Büyük Orta Doğu** dediği bölge üzerinde kendi askerî hegemonyasını aşağıdaki strateji üzerinden dayatmaya çalışmaktadır:

1- Askerî varlığını, bazı bölgelerde, işgâl yoluyla, doğrudan doğruya yaymak ki Afganistan ve Irak buna bir örnektir. Suriye, İran, Sudan, Mısır, Arab Yarımadası'nın bazı bölümleri gibi diğer bazı bölgeleri ise işgâl etmeyi planlamaktadır.

2- Hâlihâzır itibâriyle Arab Yarımadası'nda, aynı şekilde Türkiye, Mısır, Kuzey Afrika ve Orta Asya ülkelerinde işbirliği ki adına orta direk operasyon bölgesi dediği ve Arab âleminin tamâmını, İslâm âlemininse çoğu kısmını içeren [bu] bölgede bir buçuk milyondan fazla Amerikan askeri bulunmaktadır. NATO vs. müttefik kuvvetler ise bunun dışındadır.

3- Kara ve deniz üsleri, yine -toplamı itibâriyle bu bölgenin tamâmını çevreleyen ve hem Arab hem de İslâm âleminin kalbindeki sâbit üsleriyle birlikte onun *bu* bölge üzerindeki işgâlini ve hegemonyasını gösteren- filoları yoluyla doğrudan doğruya askerî varlığı...

4- İsrail ordusunun imkânlarını, bölge üzerinde âdeta tek, üstün, vurucu, stratejik güç olacak şekilde arttırmak...

5- İsrail'i çevreleyen Arab ve İslâm âlemi ülke ordularını parçalayıp dağıtmak ve bunu, ya Irak örneğinde olduğu gibi yakıp-yıkarak ya da Mısır, Ürdün, Suriye ve sâir orduların başına geldiği gibi parçalayıp dağıtarak yapmak ki zâti bu ordular, yegâne vazîfesi kendi halklarını baskı altına alma olan güvenlik birimlerine dönüştüler.

6- Bölge üzerinde geriye kalan güçlü orduları, kendi hizmetinde lojistik destek işlerine koşmak... Meselâ Pakistan ordusunun yaptığı gibi ki şu satırların yazıldığı 21-3-2004 gece vakti, bu ordu, Vezîristan'ın kabîleler bölgesindeki katliâmlarına hız kesmeden devâm etmekte ve Arab-Özbek-Türkistanlı-Çeçen.. mücâhidleri ve onları barındıran herkesi katletmektedir. Bölge üzerinde geriye kalan, T.C. devlet ordusu gibi vs. ordular da kendi hizmetlerini isteyerek veya istemeyerek sunmaktadır.

● Güvenlik Boyutunda:

Amerika'nın güvenlikle ilgili stratejisini, ulaştığı son boyutlar itibâriyle şu noktalar üzerinden özetlemek mümkündür:

1- Amerika'nın "CIA", "FBI" gibi, ayrıca günümüzde yeni yeni oluşturduğu diğer istihbarat birimlerinden ve Amerikan güvenlik teşkîlatlarından olan çeşitli güvenlik birimlerini, Arab ve İslâm âlemi ülkelerinin başkentlerinde/büyük şehirlerinde resmî-alenî ofisler üzerinden doğrudan doğruya, kezâlik çeşitli kılıflar altında gizli ofisler ve bölge üzerindeki konsolosluklarında bulunan güvenlik kısımları yoluyla yaymak...

2- Bölge üzerindeki Arab ve İslâm âlemi rejimlerinin bütün istihbarat birimlerini doğrudan kendi hizmeti altına koymak ve tutuklama, işkence, baskı, tasfiye vb. pis işleri/ni bunlara havâle etmek...

3- Bütün dünya ölçeğinde, ya doğrudan ya da dolaylı bir şekilde onun müttefiki olan onlarca devletin güvenlik güçlerini, kendisinin o güvenlik programının hizmeti altına koymak ve yine o devletleri kendisine âit programları ve güvenlik layihalarını uygulamaya, istediği kimseleri tutuklamaya veya teslîm etmeye zorlamak... Üstelik

bunu hükûmetlerin ve onların yargı birimlerinin rağmına, hattâ onlar birileri hakkında berâat karârı vermiş olsalar bile böyle yapmak ki, Boşnak mahkemesinin kendileri hakkında berâat karârı vermesinden sonra Cezâyirli altı Arab mücâhidin Bosna'da başına gelenler buna bir örnektir..! Nitekim bunlar, hem Bosna hükûmetinin hem de beynelmilel siyonist medya araçlarının esîri olan ebleh dünya kamuoyunun rağmına kaçırılmış ve Guantanamo'ya götürülmüşlerdi.

4- Yeryüzünün dört bir köşesinde güvenlik eksenli periyodik ve/ya âcil kongreler düzenlemek, ittifâklar ve paktlar yapmak...

5- Bizzât Amerika yahut ülkeleri tarafından koğuşturma altında olan İslâmcıların geçici güvenli sığınaklarını yok etmek; devletleri onları teslîme veya kendi namına onları koğuşturma altına alabilsin ve kaçırsın diye ülkelerinden kovmaya zorlamak...

6- Cihâdî cemâatlerin ve bir terörist olarak gördüğü veya teröre destek veriyor dediği bütün İslâmî kurum-kuruluşların mâlî kaynaklarını kurutmak... Bunu da hem o mücâhidleri hem de onların âilelerini bir açlık, yokluk ve korku süreci içine sokma, böylece onların hareket ve faaliyyet gücünü felce uğratma çabası olarak yapmak...

7- Direniş merkezlerinin alenî hatlarını ve belli bir noktada konuşlanmış askerî üslerini hava ve füze bombardımanlarıyla yok etmek veya bu görevi uşak ordulara veya yerel milis güçlerine tevdî etmek; onları o merkezlerin üstüne sürmek; bunları tasfiyeyle görevlendirmek...

8- Direnişin önde gelenlerini ve cihâdîlerin sembol isimlerini suikasd/ler veyahut kaçırma yoluyla tasfiye etmek...

9- Cihâdî unsurları bulundukları her yerde tutuklamak ve Amerika'ya veya kendi ülkelerine teslîm etmek yahut ilgili bölgelerin yerel hapishanelerine atmak...

10- "Proaktif Darbeler" politikasını uygulamak ve kendilerince terörist olduğunu söyledikleri ve potansiyel terörist olarak gördükleri hücreleri bastırıp yok etmek... Nitekim Amerika, kendisine düşman yaftası vurduğu veya öyle kabûl ettiği her şahsı veya her kuruluşu ya tasfiye ya da yıkıp yok etmektedir.

11- Üstün-ileri teknolojik imkânlarını ve süper devlet gücünü kullanmak sûretiyle caydırıcılık veya "karşı terör" yoluna başvurmak...

12- İslâmcı çevreler içinde/ki uşakları [/siz deyin beşinci kolu] seferber etmek ve bunları muhtemel direniş sâhalarına [bir kanser uru gibi] ekmek...

13- Rumsfeld'in verdiği adla "Düşünce Savaşları"nı başlatmak ki bundan amaç, direnişi besleyen ve kişiyi ona hazır bir hâle getiren fikrî, dînî ve kültürel arkaplanı yıkmak ve bunların yerine düşmana teslîmiyyet göstermeyi doğuran bir anlayışı ve bu tür kavramları Ümmet içinde yaymaktır.

(Bunlar saldırı yönüyle ilgili şeylerdir; savunma yönüyle ilgili boyuta gelince, şu maddeler bunlara eklenebilir:)

14- İnsân hakları ve sivil/vatandaşlık hakları hiçe sayılarak hem Amerika içinde hem de müttefik ülkelerde, terörle mücâdeleyle ilgili yeni yasaların çıkarılması/ yasal düzenlemelerin alanının genişletilmesi...

15- Yeni iç güvenlik birimlerinin oluşturulması ve bunlara Amerika bünyesinde yeni bir bakanlığın verilmesi...

16- [Yeni birtakım] iç savunma önlemleri ve güvenlik prosedürleri ki bunlar artık onların nezdinde bir takıntı-saplantı hâline gelmiştir... Ayrıca kitle imha silâhları da dâhil olmak üzere muhtemel saldırılarla ilgili güvenlik tatbîkatları...

17- Arab ve Müslüman azınlık kesimlere baskı ve bunları güvenlik anlamında bir kuşatma altına alma, içlerine sızma ve [zorla] işe koşma...

18- Uluslararası ve Birleşmiş Milletler'in bir kolu olan organizasyonları-kurumları onun o terörle mücâdele programında görevlendirmek... Meselâ üye ülkelerin tamâmına, terörle mücâdele konusunda yapmış oldukları işlerle, yine kendi ülkelerindeki banka hesâb akışları ve havâlelerle ilgili raporlar sunma zorunluluğu getirmek; bunu bu konuda gevşeklik gösteren devletlere birtakım [yaptırımlar ve] cezâlar uygulama tehdîdiyle yapmak...

19- Son olarak o zenci kocakarı ve benekli yılan "Condoleezza Rice"ın, Amerika için terörle mücâdele konusunda yerel kollar/öncü birlikler olsunlar diye dünyanın bütün bölgelerinde dost kuvvetler arasından yerel milislerin teşkîl edilmesi yönünde ortaya koyduğu düşünce[nin hayâta geçirilmesi]... Bu ise hem Amerika'nın beşerî gücüyle ilgili âşikâr açığını kapatmak hem de bu gücün onun o imparatorluk hayâli ile ilgili gereksinimlerini karşılama konusundaki yetersizliğini gidermek içindi/r.

Kısaca, özet bir şekilde ve şu âna kadarki hâliyle, adına {**Dünyanın Tek Kutbu: Amerika**[n]**: Büyük Devlet Terörü Stratejisi**} diyebileceğimiz şey budur.

el-Cebbâru'l-Muntakim olan Allah Teâlâ onları rezîl-rüsvâ/kahr u perîşan etsin..!

İslâm medeniyetini yok etme hedefini kendileri için bir Varlık Yolu ve Saflarını Birleştirme meselesi olarak gördüklerini belirttikleri Medeniyetler Çatışması kuramı doğrultusunda hareket eden bu Seferler'in genel mihverleriyle ilgili konuyu böylece noktalamış olalım.

[2.]2- Arab Âlemi ile İslâm Ümmeti'nin Bu Seferler Karşısındaki Hâlihâzır Gerçekliği:

Bu başlığı, çeşitli kesimlerin hâlihâzır gerçekliği konusunu ele alma üzerinden açıklamaya çalışacağız:

A- Bu Seferler'in Gerçekleştiği Süreçte Arab ve İslâm Âlemi Ülkelerindeki Hâkim Yönetimlerin Hâli:

A.1- Bu yönetimler, husûsen Orta Doğu'dakiler ve onun çevresindekiler, eğer Amerika'nın taleblerine olumlu bir karşılık vermez ve bunu ona -özellikle de İslâmî hareketlere ve direnişin köklerine karşı, yine onun istekleri doğrultusunda mücâdele alanında- daha fazla hizmetkârlık/yaltaklık ve uşaklık ederek yapmazlarsa Amerika tarafından yok edilme tehdîdiyle karşı karşıya olduklarını hissetmektedir. Nitekim Amerika o yönetimlerin tamâmından Libya modeli doğrultusunda hareket etmesini

istemektedir ki el-Kazzâfî'nin sunduğu/açtığı bu yol: "Her şeyi teslîm etmek ve her türlü taleb ile her türlü tavîz karşısında bütün kapıları ardına kadar açmak"tır. [Olanı gördünüz diyelim ve bunların 2004 öncesinde yazıldığına dikkatlerinizi bir kez daha çekelim. Ayrıca aşağıdaki tesbîtleri de biraz daha itinayla okumaya ve kimlerin kimler yoluyla kimlerin -afedersiniz-gazını aldığı, kimin kimin eliyle kimin için ve niçin devrildiği üzerinde de tefekküre gayret edelim. Mtrcm.]

A.2- *Yine* bu yönetimler, eğer Amerika'nın bitmek-tükenmek bilmeyen isteklerine daha fazla olumlu karşılık verir ve ona daha fazla uşaklık, hizmetkârlık ve yalakalık ederse, *yine* yok olma ve kendi halkları tarafından devrimler yoluyla/devrilme tehdîdi altında olduğunu hissetmektedir.

A.3- Bu yönetimler, ya içerden ya da dışardan yok edilmekle ilgili bu iki seçenek karşısında bir korku ve panik içindedir. Ayrıca baskı-zulüm, yolsuzluk-yağma-talan, alışageldiği ve bir âdet edindiği cürümler, tahakküm-küstâhlık ve çıkarcılık yoluyla biriken o [kanlı-kirli-] devâsâ mîrâs sebebiyle de kendi halklarına açılma ve onlarla işbirliği yapma konusunda bir âcizlik hâli içindedir.

A.4- Şu âna kadar görünense bu yönetimlerin tercîhinin Amerika'nın baskılarına/ ve taleblerine olumlu karşılık vermek ve -Amerika'yı, kendilerini değiştirmesin diye râzı etmek için ve kendi halklarıyla yaşayacağı kaçınılmaz bir karşılaşmaya doğru yol almak üzere- kendi halklarına karşı durmak yönünde olduğudur. [!!!]

B- Müslümanların Âlimleri ile İslâmî Uyanış Önderlerinin Hâli:

[B.1- Âlimler:]

Günümüzde Müslümanların âlimleri iki gruba ayrılmaktadır:

Sulta(n) âlimleri münâfıklar grubu...

Sâlihler âcizler grubu...

Bunların her bir grubu da iki kısma ayrılmaktadır:

Sulta(n) âlimleri münâfıklara gelince, onlar:

a- **Hem sömürgecilerle hem de sömürgecilere dostluk-bağlılıkları cihetiyle kendi yöneticileriyle beraber olan grup...**

b- **Kendi hükûmetine münâfıklık eden ama sömürge[ci]ye karşı olan grup...**

Sâlihler âcizler grubu da aynı şekilde iki kısımdır:

c- **Yöneticiler ile cihâdî hareket tohumları/müstakbel direnişin görünümleri arasında ne şiş yansın ne kebâb tarzında hareket etmeye çalışan grup...** Ama her ne zaman onlar tarafsızlık yönünde bir tavır ortaya koyacak olsalar ve birazcık ıslâh talebinde bulunsalar karşılarında sulta*n*ın şişi parlamaktadır. Emr-i bi'l-marûf nehy-i ani'l-münkerin bedelleri ile sulta*n*ın öfkesi arasında gidip gelmekte, böylece sinip mücâmele, müdâhene, kekeleme ve pepeleme yollarına düşmektedirler. Hâl böyle olunca da Müslüman kesimler arasında kazanmış oldukları sevgi, güven ve muhabbet namına ne varsa onu da kaybetmektedirler. İşte böyle.. Hâlâ daha *ne o*

tarafa ne bu tarafa yâr olan ve iki taraf arasında bocalayıp duran bir çizgide gidip gelmekte, *iki koyun sürüsü arasındaki [şaşkın] koyun misâli*ni andırmaktadırlar.

d- **İkinci kısım sâlihlerden olup kendi köşesine çekilen, korkandır.** Bunların yüreği ve takvâsı sulta*n*ın yanında yer almasına müsâade etmemekte; ama taşıdığı imân, sebât ve şecâat, kendisini hak sözü söylemeye ve hak ehline yardım etmeye götürecek bir noktaya da ulaşmamaktadır.

İşbu grup, "Hakkı söylemek/haykırmak konusunda sessizliğe bürünenlerdir" ve bunlar, [ne acıdır ki] şu günümüzde İslâm âlimlerinin hayırlı olanlarıdır..! Âcizler.. insânların yitip gittiği, avâm-ı Müslimîn şöyle dursun [bizzât *akıl-hikmet-ferâset ve basîret sâhibleri*ni/yani] *halîm kimse*yi dahî hayretler içinde-ne yapacağını bil/e/mez bir hâlde bırakan bu azgın dalgalar/siz deyin felâketler-belâlar karşısında insânların hayretler içinde bir o yana bir bu yana dolanıp durduğu-birbirine girdiği bir zamanda ruhsatlara sarılanlar/kendilerine izin çıkaranlardır.

Şu âna kadar ve henüz daha ufukta.. İbn Teymiyye, Ahmed Bin Hanbel, Mâlik, Şâfiî, Ebû Hanîfe, Süfyân ve el-Evzâî gibi kimselerin medresesinden olan birilerinin varlık görünümleri belirmiş değildir.. Onlar [/o büyük âlimler ve o eşsiz imâmlar] ki, onların o güzelim kıssaları ve sabır-sebâtları, nice zaman, işbu âlim hazretler tarafından avâm-ı Müslimîn'in kulaklarına çalınmıştır [ve bir destân gibi anlatılmıştır]. [Hâlimize ağlayın ve bilin ki:] Şikâyetimiz Hak Teâlâ'yadır.

B.2- İslâmî Uyanış Önderlerinin Hâli:

İslâmî Uyanış önderlerinin çoğu kısmı arasında bir âcizlik ve meskenet dolanıp durmaktadır. Ayrıca öfke kadehlerini ve eleştirilerini Amerika ve onun uygulamaları üzerine boşaltmak, boca etmekten gayrı bir teneffüs yolu da bulamamaktadırlar ki özellikle de yönetimlerin, Amerika'nın baskıları karşısında bir öfkeye kapıldığı böyle bir hâl/böyle bir zaman[!], onlardan bazılarının önünde sömürge[ci]ye karşı küfürler savurma kapısını aralamıştır. Ama bizim ülkelerimizde o sömürge[ci]yi temsîl eden ve onun işlerini çekip çeviren yöneticileri es geçerek..!

İşin plan-program boyutuna gelecek olursak; [şimdilerde] onların tamâmı, demokrasi yoluna, siyâsî reformlara, halkın tercîhine çağrıda bulunmaktadır! Belki orada kendilerine bir alan bulabilir ve râhat bir nefes alabilirler diye..!

Yine Uyanış önderlerinin büyükleri ve ilk safda yer alan adamları arasında, şu gün itibâriyle, [bu iş için gönüllü bir] aday olarak öne çıkıp direnişe öncülük edecek ve direnişe davetde bulunacak birilerinin izleri de görünmemektedir.

Ama bunlardan pek çok kişi, Müslümanların âlimlerinden gizliliğe bürünmüş bazı sâlihlerin yanısıra, Ümmeti, hem kendi sâbit değerlerine tutunmaya davet, hem de batılılaşma kampanyalarına, kezâ fikrî ve medeniyet eksenli sömürgeci işgâle karşı duruş noktasında çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu, direniş altyapısının/veya ona uygun bir ortamın oluş*turul*ması konusunda gerçekten de önemli bir gayretdir.

B.2- Partilerin ve Ulusal, Millî ve/ya Laik Siyâsî Muhâlefetlerin Hâli:

Günümüzde İslâm'a karşı yürütülen küresel saldırının ve İslâmî bir ad-söylemle faaliyyetde bulunan kimselerin terörist olarak yaftalanmasının bir netîcesidir ki Arab ve İslâm âleminde, laik akımdan olan partiler ile fikrî ve siyâsî şahsiyyetler, kendileri için, "terör töhmeti"ne, dolayısıyla da öldürülme, kaçırılma ve hapsedilme yoluyla bir tasfiye sürecine marûz kalma imkân ve ihtimâlinden uzak olarak bir özgürlük alanı buldular.Yine bu akımın kendi düşüncelerine özgür bir şekilde çağrıda bulunmasına yardımcı olan başka birtakım etkenler daha vardı ki bunların da en önemli bazıları şunlardı: Demokrasi yoluna, yönetimin dönüşümlülüğü ve muhâlefet hakları ilkesine çağrıda bulunmaları ki bunlar, Amerika tarafında destekle karşılığını bulan ve onun [laiklik sözkonusu olduğunda] siyâsî reform projeleriyle uyuşan şeylerdi. O yüzden bunları korkusuz bir şekilde alenen dillendirir oldular. İktidâr tahtındaki yönetimlerin yaygın yolsuzluklarını ve uygulamalarını dillerine dolayıp-eleştirmekle de kendilerini tatmîne koyuldular. İşte bu noktada iki kısma ayrıldılar:

1. Kısım, onurlu muhâlefeti temsîl edenler: Bunlar, iktidârların yolsuzluğunu-bozukluğunu-çürümüşlüğünü ve Amerikan seferinin hedeflerini dile getirip eleştiren ve Ümmet'in safında yer aldığı gibi aynı zamanda güçlü, tutarlı bir üslûbla direnişe çağrıda bulunan kimselerdi. Millî ve ulusal bir tez üzerinden ki bu, ortaya koyduğu düşünceler itibâriyle, akîdevî hareket noktalar*ımız* farklı olsa bile direnişin ve cihâdın hedefleriyle örtüşen bir şeydi.

2. Kısım, hâin-uşak muhâlefeti temsîl edenler: Bunlar, İslâm'a saldırı, ayrıca Amerika'ya, siyâsî reform yapma ve bunu o yönetimlere isteseler de istemeseler de dayatma çağrısını yöneltme noktasında gerçekten de ileri gidenler/ellerinden geleni ardlarına koymayanlardı. Reform istekleri ise o yönetimleri devirmek yolunda bunu bir fırsat olarak değerlendirmeye, fırsat elde iken o yönetimlerin bütün kepâzeliğini ortaya koymaya, onları olabildiğince rezîl edip aşağılamaya ve [tabîî ki] kendilerini, o yönetimlerin ve onlarla çatışan güçler olarak ve bütün uçlarıyla [onlara göre] radikal İslâmcıların karşısında üçüncü bir alternatif olarak sunmaya matûfdu.

<u>İşte bu pis alternatif, günümüzde, Amerika'nın işgâl birliklerinin önüsıra sâhada hareket için seçilen alternatiftir. O yönetimleri devirmek ve küfür, dalâlet, uyduluk, hıyânet, İslâm'a ve Müslümanlara karşı savaş konusunda onlardan daha şiddetli bir alternatif olarak onların yerini almak için..!</u> // Günümüzde basın-yayın organları, uydu kanalları, internet siteleri ve forumları, o çirkin emellerine nâil olmak için, Amerikan tankları üzerinde iktidâr tahtına ulaşan "Karzai" ve "Irak Muhâlefeti" benzeri kimseleri/kesimleri bir model olarak gören [ve böylece iktidâra ulaşma emeli güden] sözkonusu bu *hâinlerle* dolup taşmaktadır.

B.3- Avâm-ı Müslimîn'den Olan Sokaktaki/Sıradan Adamın Hâli:

Sıradan bir Arab insânının -bozgun-karamsarlık, öfke, kahır-baskı, hem [iktidâr tahtındaki] yönetimleri hem de işgâlci-istîlâcı seferlerin plan-programlarının dayattığı şeyleri red başlıkları altındaki- hâlini şöylece özetlemek mümkündür:

Arab ve İslâm âlemindeki avâm halk iki kampa ayrılmaktadır:

1- Müstakbel değişimi, isterse Amerikan tanklarının sırtında gelsin, selamlayan azınlık bir kesim ki bunlar, baskıdan, yokluktan, zulümden, marjinalleştirilmekten ve sıkıntılı bir yaşamdan artık bıkıp-usanmıştır.

2- Hem [iktidâr tahtındaki] yönetimlere hem de Amerikan seferlerinin plan-programlarına karşı olup bunları reddeden ekseriyyet ki bunlar, direnişi dillendirmekte ve buna hazırlanmaktadır.

Arab ve İslâm âleminde sokaktaki kaynama hâlini gören-bilen biri, doğuda Çin sınırından batıda Atlas okyanusu kıyılarına kadar uzanacak ve alevi şu yeryüzünün dört bir tarafına ulaşacak olan direniş hareketlerinin mîlâdıyla ilgili bir hayrı, bütün bir hayrı müjdeler.

B.4- Cihâdî Akım'ın ve Direniş Güçleri Tohumlarının Hâli:

Yukarıda da belirttiğimiz gibi Cihâdî Akım, bütün kesimleri, erleri ve örgütleriyle birlikte, hattâ onu [gönülden] destekleyenlerin pek çoğu bile, daha önce tafsîlatlı bir şekilde açıkladığımız gibi 11 Eylül Sonrası Dünya'nın ateşten hendeklerine atılma sürecine girdiler. Bu yüzden onun erleri ve kadrolarından, katliâm, kaçırılma, hapis gibi şeylerden kurtulanlar çok az bazı kimselerdi. Bu geriye kalan az kesimin çoğu ise daha önceki bütün hedefleri ve seçenekleri bir kenara bırakmaya, Amerika'ya ve onun müttefiklerine karşı durmaya ve direniş seçeneğine kâni oldu.

Umulur ki Allah, küresel bir direnişin kâideleri/ana sütûnları olacak birilerini göndermek üzere hem bizim elimizden hem de geriye kalanların elinden tutar ve de onlar bu Ümmet içindeki direniş güçlerinin, onun kolları, seriyyeleri ve hücrelerinin kendisi üzerine kurulacağı sağlam-sarsılmaz kâide/ana hareket üssü olur.

Arab ve İslâm âleminde sokaktaki doğal direniş tohumlarına gelince, emâreler, onun bir oluşum aşamasında olduğunu göstermektedir. Nitekim cihâdî devrimci havanın harâreti hızlı bir ivmeyle yükselmektedir. Yaşanan günlük hâdiseler ise ona öfke ve mukaddes kin/lerin esbâbı hâlinde bir yakıt olmaktadır. Basın-yayın araçları, uydu kanalları devrimi ve bilgi-iletişim ağları, haber, fikir ve bilgi akışının sağlanması noktasında müthiş, önemli bir rol oynamaktadır. Velhâsıl sâha, "müjde" kelimesinin içerdiği bütün anlamlarla müjde verir bir hâldedir..

Ama olayların kontrolsüz bir şekilde patlak vermesi korku ve endişesi, yukarıda zikri geçen tüm o çelişkilerle birlikte/birbirine zıd-farklı kesimlerin varlığı dolayısıyla doğrudur/yerinde ve haklı bir şeydir. Allah'tan niyâzımız insânların büyük bir kaos-karmaşa, *fitne*, *melâhim* ve anarşi içine girmemesidir.

İşte İslâmî ve Cihâdî Uyanış'ın, direnişe öncülük, onu doğru yöne sevk ve idâre işini deruhde etmesinin asıl önemi de buradan kaynaklanmaktadır.

Son olarak, Müslümanların hâlihâzır gerçekliğini tavsîf konusuyla ilgili önemli ve cidden tehlikeli, ayrıca âlim, mütefekkir, gazeteci-yazar, davetci, ilh... kimselerden

direnişi sevk ve idâreye kâdir âkil adamlar tarafından âcil bir çözüm yoluyla tedâviye ihtiyâc duyan bir olguya da mutlaka işâret etmemiz gerekir ki **bu olgu şudur**:

"Ümmet'in Seçkinlerinin Ümmet İçindeki Direnişin Öncü Birliklerine Karşı Direnişi...!!!"

Sömürgecilik hâlleri ve direniş güçleri karşıtlığıyla ilgili -mümini kâfiriyle bütün milletler düzeyinde ve tarih boyunca görülen- [sömürgeci-istîlâcı-düşman biri varsa mutlaka ona karşı direnen birileri de vardır, genel-geçer] mantığın aksine...

Kezâ birinci ve ikinci Sömürgeci-Haçlı seferleri boyunca bütün bir Arab ve İslâm tarihimizde Ümmet'in ve seçkinlerinin işgâlci-istîlâcı düşmanlara ve müttefiklerine karşı durması gerçeğinin [tam] aksine olmak üzere, şimdilerde yaşanan ahvâl, hem direnişi hem de onu deruhde edecek kimseleri bir tehlike çemberi içine alan acîb u garîb bir olguya işâret etmektedir.

Şöyle ki, Arab ve İslâm toplumları, sözkonusu o hâllerin, zikri geçen o koşulların en kötüsünde bile ortaya [mutlaka] birtakım direniş güçleri çıkarmıştır ve Ümmet, faal-etkin-direniş ehli mücâhid bir azınlık ve cihâd ile direnişten geri kalan, ama onu destekleyen, mâddî ve manevî hizmetler yoluyla, hattâ duygusal/gönül bağıyla ona elinden gelen her türlü yardımı sunan bir ekseriyyet şeklinde ikiye ayrılmıştır. Ama Ümmet'in toplulukları arasında bu hâle aykırı bir yol tutarak *bileğinin gücünü-sesini-oyunu* sömürgeci güçlere yardım için kullananlar, ancak pek nâdir birileri olmuştur. Ayrıca o [eski] zamanlar boyunca sözkonusu bu direnişi destekleyen kuvvetlerin en başında, bir öncü birlik olarak hep Ümmet'in/Direniş'in âlimleri, mütefekkirleri, kalem erbâbı, edîbleri ve kanâat önderleri yer almıştır.

Evet, hem Müslümanların hem de işgâle-istîlâya marûz kalıp direniş göstermiş bütün milletlerin tarihinde yaşanan hiç kuşkusuz bu olmuştur.

Ammâ velâkin şimdilerde yaşanan... Arab ve İslâm toplumlarındaki -yöneticiler sınıfı, âlimler sınıfı, uyanış sınıfı, siyâsî muhâlifler sınıfı, aydın ve mütefekkirler sınıfı gibi- örgütlü-organizeli seçkin-elit kesimlerin birçoğunun, âdeta:

"Yeni sömürgecilik mikrobunu destekleyen direniş karşıtı antibiyotikler..!" şeklinde hareket ediyor olmasıdır.

Bunlar, en bozuk yöneticilerinden en sefîl yönetilenlerine varıncaya kadar bütün o sınıfları baskı, yağma-talan ve yakıp-yıkma yolunda bizzât hedefe koyan sömürgecilere karşı direniş göstermeyen kesimler olmalarının ötesinde bir de -Amerika'ya ve bölge üzerindeki uşaklarına karşı cihâd eden- zinde direnişin [bizzât kendisini bir mikrop veya hastalıklı olarak gören ve onun] hücreleri karşısında birer antibiyotik olmaya çalışan kesimlerdir.

Allah'a şükürler olsun ki avâm-ı Müslimîn'den olan sokaktaki sıradan insânların kâhir ekseriyyeti, sâhib oldukları selîm fıtrat pusulası netîcesinde cihâdı, mücâhidleri ve direniş güçlerini destekler bir tavır içindedir. Sözkonusu seçkin kesimlerden olan bazı "azınlık" çevreler de aynen böyledir.

Hakkında bir çözüm yolu bulunup tedâvi edilmesi lâzım gelen o şâz/aykırı olgu, kanâatimce, şu gibi üç sebebden tevellüd etmektedir:

(1)- Sömürgecinin, kendince adına "İslâmî terör" dediği şeye karşı mücâdeleyle ilgili düşünsel ve medyatik kampanyasında başarıya ulaşması... Nitekim o unvân/ yani "İslâmcı teröristler" söylemi, cihâdîlere bir yafta olarak yapıştırmada başarıya ulaştıkları bir unvândır. Direnişle ilgili -Filistin ve kısmen Irak örneği gibi [! 2004]- özel bazı hâller belki bundan hâric tutulabilir.

(2)- Yukarıda zikri geçen kesimlerin çıkarının, siyâsî veya şahsî veya fikrî veya mâddî bazı garazlar-amaçlar sebebiyle cihâdî direnişe karşı olmak/onun karşısında durmakla irtibâtlı olması...

(3)- **Bu üçüncüsü ise kanâatimce en önemli olandır ki** o da: 11 Eylül'den bu yana cihâdîlerin, açıklanması uzun sürecek bazı sebeblerden dolayı, o çevrelerin ölçülerine göre meşrû bir direniş olarak kendi varlığını isbât edebilecek düşünsel ve medyatik bir kampanya yürütme konusunda başarısız olmasıdır.

Günümüzde yöneticileri-yönetilenleri olsun farklı ırklarıyla birlikte Arab ve İslâm halkları bileşenlerinin umûmu, Filistin'deki cihâdı meşrû bir direniş olarak görürken, yine kısmen de olsa Irak'taki direnişin[!] bazı kesimlerine aynı gözle bakarken, beri tarafta Amerikalıların ve müttefiklerinin karşısına dikilen cihâdîlerin Afganistan'daki ve dünyanın farklı ülkelerindeki -meselâ Suudi Arabistan, Ürdün ve Avrupa'da vukû bulan bazı operasyonlar gibi- bütün hareket ve eylemleriyle ilgili, [alabildiğine] menfî bir hava hâkimdir. Nitekim cehâlet, hunharlık, terör ve bunların benzeri daha başka ne kadar olumsuz sıfat-etiket-yafta[-iftirâ] varsa cihâdîlerin üzerine vurulmuştur; aynı şekilde onlar çok kötü bir dar dâireye hapsolunmuştur/ve bir kısır döngüye mahkûm edilmiş/haklarında çok çirkin bir algı oluşturulmuştur. Bu durum ise hakkın yeniden nisâbına konulmasını sağlayacak âcil bir çözüm beklemektedir.

Bunlar, Amerika ile onun müttefikleri ve uşakları tarafından yürütülen Siyonist-Haçlı Seferlerine karşı duran cihâdî direnişin önündeki en önemli bazı zorluklardır.

[2.]3- Direniş Kampı, İşgâl Kampı ve Bu İkisi Arasındaki Tarafsız Kamp ile İlgili Güç Bileşenlerinin Hulâsası:

Düşmanın plan-programlarını, hedeflerini ve bu hedefleri gerçekleştirmekle ilgili stratejisini gördükten sonra -ki bu husûs, direnişin plan-programını ve stratejisini ortaya koyma konusunda vazgeçilmez bir esâsdır- geriye -bizim stratejimizle ilgili verileri tamamlayabilelim diye- hem direniş kampının güç bileşenlerini ve -kendisini daha fazla arttırabilelim diye- onun potansiyel güçlerini hem de düşman kampın ve müttefiklerinin aynı şeylerini -bunları parçalayıp dağıtma yolunda çalışabilelim diye- görmek-öğrenmek kalıyor. Ondan sonra bizimle düşmanlarımız arasında tarafsız olan güç bileşenlerini de aynı şekilde ele almamız gerekiyor. Bu da onları kazanma veya -en azından- tarafsızlık dâiresi içinde tutma yolunda çalışmak içindir.

● *Amerika'nın ve Müttefikleri ile Uşaklarının Seferlerinin Bileşen Haritası:*

Bu Seferler, askerî, emnî, siyâsî, iktisâdî, medya, ilh... her türlü alanda birbiriyle işbirliği/koordinasyon içinde hareket eden birtakım ceberrut güçlerden, aynı şekilde Amerika öncülüğünde ve önem sırasına göre aşağıdaki güçlerden oluşmaktadır:

1. Amerika Birleşik Devletleri:

Siyâsî bazı [belli] güçler, medya [baronları] ve finans lobileri tarafından yönetilir. Nitekim Yahûdîler, iki asırlık bir zaman boyunca bu devleti istîlâ etmeyi, onun sevk ve idâresini [hepten] kendi kontrolleri altına almayı başarmıştır. ABD askerî, iktisâdî ve teknolojik güç anlamında birtakım görünümlere ve verilere sâhibdir ki bunları ele almanın yeri burası değildir ve zâten bunlar burada ele alınmayı gerektirmeyecek derecede meşhûr şeylerdir. Bu konuda şunu bilmek kâfî gelir ki, stratejik araştırma merkezleri, Amerika'nın askerî gücünü, günümüzde, sıralamada ondan sonra gelen en büyük dokuz askerî gücün toplamından daha büyük olarak sınıflandırmaktadır!

2. İsrail:

Bu Seferlerle ilgili önemi açısından ikinci sırada gelir. Bu, sadece onun -Amerika ve Avrupa tarafından ilerletilip-geliştirilmesi ve üstün seviyelere ulaşması sağlanan- askerî potansiyelinin önemi sebebiyle değildir; daha ötesi onun siyon bilgelerinden olan hahamlarının, sözkonusu o müttefiklerin tamâmının düşüncelerine yön veren asıl kişiler olması dolayısıyladır. Uluslararası bankaların ve büyük finans şirketlerinin sâhibi büyük kapitalistlerin yine Siyonist Yahûdîlerden olması da o önemin diğer bir boyutudur ki işbu siyonistler, gazete-dergi, sinema, uydu kanalları, yayın evleri vb. uluslararası basın-yayın kuruluşlarını/ve küresel medya ağlarını kendi hâkimiyyetleri altında tutan, böylece -küçükleri şöyle dursun- bizzât büyük devletler içindeki politik oyunlara/ve siyâsî gidişata yön veren kimselerdir. Bu önemin diğer bir boyutu olarak ve çünkü: İsrail, bizim Arab ve İslâm âlemimizin kalbine [bir kanser uru gibi] ekilip-yayılmış bir şeydir.

3. İngiltere:

Amerika'nın dînî/mezhebî anlamda doğal bir müttefikidir (çünkü İngilizlerin çoğu Amerikalılar gibi -siyonist birtakım etkiler taşıyan- Protestan mezhebindendir). Kezâ dil, tarih gibi vs. şeyler de onları Amerika'ya bağlayan diğer bazı bağlardır. Ayrıca İngiltere'de iktidârı kendi aralarında dönüşümlü bir şekilde devralan "Muhâfazakâr" ve "İşçi" partisinin her ikisinin yönetimine de -çoğu ya Yahûdî ya da Yahûdî nüfûzu altında olan- politik, ekonomik ve medyatik bazı lobiler hâkimdir. Bu noktada her iki partinin konumu, Amerika'daki "Cumhuriyetciler" ve "Demokratlar" gibidir. Yine işbu müttefikin bu Seferlerle ilgili önemi, onun o devâsâ sömürgeci tarihî tecrübesinden, husûsen Arab ve İslâm ülkelerimizdeki [kirli] geçmişinden ileri gelmektedir.

4. Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) Devletleri:

İkinci Dünya Savaşı'ndaki galibiyyetinden bu yana Amerika'yı Batı Avrupa devletleriyle birbirine bağlayan, ayrıca belli aşamalar boyunca genişletilmiş olan askerî pakttır. O aşamaların en önemlisi ise Sovyetler Birliği'nin dağılması sonrası süreçtir ki bir zamanlar "Varşova Paktı"nı oluşturan ve bilahare "NATO Paktı" içinde eriyen Doğu Avrupa devletlerinin çoğu bu aşamadan sonra NATO'ya katılmış, böylelikle *ve ilerleyen süreç içinde* üye devletlerin günümüz itibâriyle [2004] sayısı yaklaşık 26 devlete ulaşmıştır. Ama sözkonusu bu müttefik devletlerin askerî ve stratejik açıdan önde gelenleri ve en önemlileri Batı Avrupa devletleridir ki Fransa, Almanya, İtalya, İspanya, Belçika, Portekiz gibi, ayrıca Avustralya ve Kanada...

5. Amerika'nın Müttefiki NATO-dışı Bazı Ülkeler:

Amerika'nın, tarihde örneği görülmemiş aykırı bir sıçramayla dünyada tek kutub hâline gelmesi, aynı şekilde *hem* iktidâr tahtındaki rejimler ve devletler üzerinde etki edip/tahakküm kuracak askerî ve siyâsî *gücün*, *hem* küresel ekonominin ve dünya enerji kaynaklarının *anahtarlarını*, hem de -küresel siyonist-yahûdî lobilerin kontrolü üzerinden- küresel medya ağlarını ve genel yönlendirme araçlarını/algı oluşturma mekanizmalarını kendi elinde tutuyor olması dolayısıyladır ki artık dünya ülkelerinin çoğu, isteyerek veya istemeyerek Amerika'nın geçici veya dâimî müttefikleri listesi içinde yer alır olmuştur. Bu liste dâhilinde yer alan Amerika'nın müttefiki NATO-dışı devletlerin en önemli bazıları ise şunlardır:

a. Japonya:

Ekonomi alanında rakîb bir müttefik ve bunlar arasında ateşli bir -velev ki soğuk-savaş dönüp duruyor olsa bile yine de Amerika, Japonya'nın -İkinci Dünya Savaşı 1945 hezîmeti sonrasında- dînî ve kültürel yapısını paramparça etmeyi, medeniyet eksenli kimliğini değiştirip kendisini batı dünyasına eklemeyi başarmıştır.

Birinci Körfez Savaşı (Çöl Fırtınası) 1999 tarihinden ve Yeni Dünya Düzeni'nin harekete koyulmasından bu yana ise Amerika Japonya'yı kendi tarafına çekmeyi ve onu peyderpey Amerika'nın çatışma sâhalarına dalacak askerî bir müttefik kılmayı başarmıştır. 11 Eylül ve Irak'ın işgâl edilmesi sonrasında ise Amerika, Japonya'yı, sâhada onun gerçek bir askerî ortağı olacak hâle getirmiş ve onu, kendi işgâllerinin, savaşlarının ve Haçlı seferlerinin bir ortağı kılmıştır. Nitekim şu günlerde [2004] onu peyderpey Afganistan içlerine doğru çekmektedir.

b. Rusya:

Rusya hâlâ daha Amerika'nın tarihî bir rakîbidir [! öyle görünür, öyle gösterilir !]. Ama onun iktisâdî ve siyâsî ahvâli kendisini NATO'nun ve efendisi Amerika'nın elinde bir oyuncak kılmıştır. Kendi varlığını -özellikle de Orta Asya Cumhuriyetleri, Baltık Devletleri ve Doğu Avrupa ülkelerini çevreleyen çerçevesiyle- isbât çabalarına rağmen

yine de Amerika sözkonusu bu ülke ve devletlerin çoğunu aynı şekilde kendi ittifâkı içine çekmeyi başarmıştır.

Dolayısıyla Rusya'ya kalan, "Almanya, Fransa ve geç bir dönemde İspanya" gibi Avrupalı başat devletlerin mihveri ile "Amerika, İngiltere ve İtalya" mihveri-bunların güçsüz Avrupa ülkelerinden olan kuyrukları-izâfeten Japonya arasında kalan alt bir çerçeve içinde çalıp oynamak ve orada soluklanmaktır. ...

...Ama Rusya da dâhil olmak üzere bu ülkelerin tamâmı, İslâm'a ve onun medeniyetine karşı durdukları/onun karşısında yer aldıkları içindir ki bunların tamâmını bir Haçlı İttifâkı [aynı zemînde] bir araya getirmiştir. Ayrıca bize karşı yürüttükleri bu savaşlarında, kendi içlerindeki zıdlaşmalara ve kendi aralarındaki çatışmalara rağmen genelde birbirleriyle uyum arzeden ve ağırlıkla birbirine tutunan bir ittifâk hâli içinde[dirler] ki, işte bu zâviyeden olmak üzere Rusya Amerika'nın bir müttefikidir ve diğerlerinde olduğu gibi bu ittifâk içinde de görülen sözkonusu o zıdlaşmalara ve çatışmalara rağmen onun bu ittifâkı içinde yer almaktadır.

c. Hindistan:

Hindistan, büyük bir devlet/bir süper güç olma yolundadır. Nitekim onun beşerî gücü bir [buçuk] milyâra ulaşmakta ve dünya nüfûsunun yaklaşık altıda birini onlar oluşturmaktadır! Ekonomik gücü, gayrına rakîb olacak bir şekilde gelişmekte; büyük ticârî pazarları ise küresel kapitalist ekonomi için gerçekten de önemli bir sâha teşkîl etmektedir. Ayrıca askerî, konvansiyonel ve nükleer teknoloji alanındaki ilerleyişi de kendisini stratejik güçler arasına katmaktadır. ...

...Bağnaz Hindu kimliğiyle Müslümanların karşısında taşıdığı tarihî çatışma geçmişi, onu, Müslümanlara karşı saldırıya geçmiş olan "Haçlı-Yahûdî" şer ekseninde temel bir ayak olmaya aday kılmaktadır. Stratejik araştırmalar, Hindistan'ın, "2050 Milâdî" yılının girişi itibâriyle, askerî ve iktisâdî bir güç olarak -ilk sırayı işgâl edecek Çin ile ikinci sıraya düşecek olan ABD'nin akabinde- üçüncü büyük devlet/süper güç sırasına ulaşacağını belirtmektedir!!

Hindistan'ın BM Güvenlik Konseyi'nde Veto Hakkı'na sâhib dâimî bir üye olacağı konusu gündemde olup açıklık ve kesinlik kazanmaya doğru yol almaktadır. Nitekim bazı Avrupa ülkeleri bunu taleb etmiştir ki Fransa da bunlardan biridir!

Bu yüzden Amerika ve İsrail, uyuyan bu devi uyandırıp güçlü bir müttefik olarak kendi kampına katma konusunda çaba göstermeyi ihmâl etmemiştir ki Amerika'nın "Hindistan - Pakistan" arası çatışma gel-gitlerinde Pakistan'a karşı alenî bir şekilde Hindistan'a tarafgîrlik ettiği ve Amerika-Hindistan arasındaki siyâsî-askerî ittifâkın adım adım ilerlediği, süreç içinde ortaya çıkmıştır. Amerika ve Hindistan arasındaki ortak askerî tatbîkat haberleri de artık mütekerrir ve mütevâtir olan bir şeydir. Ayrıca Amerikalı birtakım yetkililer, Güney ve Doğu Asya'nın terörle mücâdele konusunda bir istikrâra kavuşmasında Hindistan'ı temel dayanakları olarak gördüklerini açık bir şekilde ifâde etmiştir.

d. Amerika'nın Üçüncü Dünya Ülkeleri'ndeki Müttefikleri:

ABD, Üçüncü Dünya Ülkeleri arasında şu gibi önemli bazı müttefiklere dayanır: Güney Kore ve Tayvan gibi bazı Asya ülkeleri.. Güneydoğu Asya ülkelerinin çoğu.. Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin birçoğu.. Henüz daha NATO'ya katılmamış olan Doğu Avrupa ülkeleri... Amerika bu müttefiklerin çoğunu, hâlleri Arab ve İslâm âlemi ülkelerindeki yönetimlerden/rejimlerden farklı olmayan bozuk yönetimleri dolayısıyla Amerikan kampına doğru çekmiştir. Bu müttefiklerden bazıları Amerika için stratejik bir öneme sâhibdir ki bu önem, onların, kendi deyimleriyle terörle küresel mücâdele kampanyasında kuyruğa girmeleri, bilfiil yer almaları ve bu sürece dâhil olmalarıyla [iyice] şekillenmeye başlamış bir şeydir. Bu önemin diğer bir boyutu ise Amerika'nın askerî maceralarına uluslararası bir ittifâk şekli/süsü vermektir ki bu da büyük bir siyâsî ehemmiyyeti hâizdir. Meselâ Kore, Polonya ve bazı Latin Amerika ülkelerinin şu günlerde [2004] Irak'ta ona katılması gibi...

e. Amerika'nın Arab ve İslâm Âlemi Safı İçindeki Müttefikleri ve Uşakları:

Müttefiklerin en tehlikeli olanları bunlardır. Zîrâ bunlar bizim içimizde olup bizim saflarımız arasından çıkanlardır ki bu kamp, mürtedlerden ve münâfıklardan oluşur. Düşman yararına oynadıkları rolün önemine göre zikredeceğimiz bir sıralamayla da aşağıdaki mendebur bölüğü oluşturur:

1. Arab ve İslâm Ülkelerindeki Hâkim Mürted Rejimler:

Bu rejimlerin [eskiden beri süregelen ve habire biriken] tarihî fesâdı/despotluğu/bozukluğu/çürümüşlüğü, hâlihâzır acı gerçekliği ve ne pahasına olursa olsun bütün derdi-tasasını iktidâr tahtında kalmaya hasretmiş olması dolayısıyla ve/ya bunun bir netîcesidir ki bunlar, [her dâim] Amerika'nın elinde bir oyuncak, bir kukla olmuştur. O yönetimlerin o bozuk yönlerini ve düşmanlara uşaklık hâllerini etrâflıca ele alma yeri burası değildir. Bu konu uzayıp gidecek bir konudur ve her hâlükârda meşhûr ve malûmdur. Kısaca şunu belirtelim ki bu rejimler, bütün irâdelerini ve hareketlerini İslâm düşmanlarının, özellikle de Amerika'nın irâdesine rehin bırakmış, düşmanların eline teslîm etmiştir. Dolayısıyla kara, hava veya deniz olsun bütün sâhalarını, tüm topraklarını onların kullanımına açmış, bunların üzerinde üsler kurmalarına, o üsler üzerinden harekete geçip Müslümanlara karşı savaşmalarına ve onları yakıp-yok etmelerine izin vermiş-olanak tanımıştır. *Bir de* onların savaş makinelerini harekete geçirsin diye kendilerine petrol ve enerji desteği sunmuş, Müslümanların servetlerini yine onların bankalarına ve hazînelerine akıtmıştır. Emniyet ve istihbarat birimlerini, o iğrenç hapishanelerini/işkencehanelerini, İslâm'a, Müslümanlara ve onların öncü birliği olan mücâhidlere ve direniş erlerine karşı savaşında Amerika'nın hizmetine sunmuştur... Kısacası siyâsî, askerî ve sâir bütün birimleriyle Amerika'nın yanında yer almıştır; kendi halklarını zorbalıkla bastırmıştır; yine o halklara, kendi davâlarına [şu veya bu şekilde] destek ve Müslüman kardeşlerine herhangi bir şekilde yardımcı

olma hakkı-imkânı tanınmamış/onları yasaklarla kuşatmıştır. Hattâ onları, bütün bu zulümler ve zulmetler karşısında en basît itirâz hakkından ve kendi görüşlerini ifâde hürriyyetinden mahrûm bırakmıştır.

2. Sulta(n) Âlimlerinden ve Sömürge Fakîhlerinden Olan Münâfıklar; İslâmî Uyanış Önderlerinden Fesâda Uğramış Olanlar:

Kısaca bu gürûh, Müslümanların marûz kaldığı her türlü zulüm ve baskı hâline meşrûiyyet boyası çalma vazîfesini gören cevâzcılar ağını/şer'î kalkanı temsîl eder. En başta da belâların anası/en büyüğü olmak üzere ki o da onların, Allah'ın indirdiği şeyleri bir kenara bırakmak sûretiyle bizzât düşmanlarının yasalarıyla [hükmeden yöneticilerinin meşrûiyyetine] hükmetmesidir. Bu hâl, Müslümanların topraklarının işgâl edilmesine meşrûiyyet boyası çalmaları ve düşmanların askerlerini de şer'an saldırılmaları câiz olmayan emân verilmiş kimseler olarak görmeleri boyutuna kadar uzanır. Yahûdîlerle uyum-uyuşma projelerini desteklemek de arada kaynayıp gider. Sonuncu değil ama son olarak ise Amerika'nın düşünce savaşları plan-programları dâhilinde/doğrultusunda tam bir gayret ve ciddiyyetle hareket gelir... Şer'î olarak dîn adına ve fikrî olarak da İslâm adına Müslümanlarla, mücâhidlerle ve direniş erleriyle mücâdele etmek, cihâd ve direnişin üzerinden meşrûiyyet hakkını çekip almak için..! Üstelik o meşrûiyyet hakkını, işgâl/ciler/e ve onların müttefiki o mürted yöneticilere tanıdıktan sonra..! Eserin önceki bölümlerinde bu konuyla ilgili çok şey geçmişti ki onlar, bizi, burada, aynı şeyleri tekrâr etmekten müstağnî kılar. Velhâsıl bunların en tehlikelisi ve cürüm olarak en şiddetlisi, Dîni[mizi] tahrîf ve onu Amerika'nın terörle mücâdele tanımlamalarına uygun bir şekilde yeniden takdîm etmek için belirledikleri uzun vadeli bir yeniden inşâ plan-programıdır. Nitekim Amerika o terörün kaynağını en başta Kur'ân-Sünnet nasslarında ve Ümmet'in -asırlar boyu üzerinde icmâ edilen Hâkimiyyet Allah'ındır, dostluk ve düşmanlık Allah içindir, Tevhîd'in esâsları, ilh...- mîrâsında görmektedir.

3. Arab ve İslâm Âlemindeki Dînî ve Etnik Azınlıklar:

Amerika, üstüste biriken sorunları ve pek çok azınlık kesim hakkında vukû bulan zulüm hâlini -ki bu konuda hâlleri Ümmet'in sâir kesimlerinin hâli gibidir- bir yandan, diğer yandan ise bazı azınlık kesimler nezdinde -çoğu hâllerde- haksız yere biriken tarihî kinleri bir fırsat bilip değerlendirerek sâhada Amerikan güçleri ve müttefikleri ile birlikte ahenkli bir şekilde hareket eden askerî-siyâsî mızrağın başını/öncü kolları o azınlıklardan oluşturmayı başardı. Meselâ Afganistan'ı işgâli esnâsında bu bölge üzerinde Fars, *Türkmen* ve Hazara Şîîleri gibi azınlıkları.. Irak'ı işgâli esnâsında ise Kürtleri ve sâir azınlık kesimleri kullanmasıyla yaşananlar gibi... Aynı şekilde onları/Kürtleri, **şu günlerde** [**!..2004..!**] Suriye, Türkiye ve İran'da harekete geçsinler diye hazırlamaktadır..! Beri taraftan Lübnan'daki Hırıstıyan-Haçlı siyâsî-askerî güçlerin yapıp-ettikleri.. Fransa ve Amerika'nın Kuzey Afrika'da Berberî ırkcılığını harekete geçirme çabaları, ilh... sayın sayabildiğiniz kadar... Aynı şekilde Amerika, Orta Doğu

bölgesinde, bahusûs Körfez ülkeleri ile Suriye'de Şîî-Sünnî kesimler arasında kurulu saatli bombanın pimiyle oynayıp durmaktadır ki bir taraftan cehâlet, diğer taraftansa tarihî kinler kendisine Ümmet'in vahdetini içerden parçalama fırsatı sunmaktadır. Bu çatışmada muzaffer olmasını sağlayan etkenlerin en önemlisi de budur. Zâten Arab milliyetcileri ve azınlıklardan-laiklerden olan bağnaz halkcılar/ulusalcılar, [Amerika denilen vebâya] bu öldürücü zehrin mâddesini, birbirini müteâkib onyıllar boyunca, Ümmet'in birliğini/gücünü parçalayıp dağıtsın diye sunabilecekleri kadar sunmuştu.

4. Çifte Vatandaşlık ve Amerika'ya Bağlılık Taşıyan Batılılaşmış Göçmen Çevreler:

Teknokratlardan, yüksek eğitim ve akademik diploma sâhiblerinden oluşan bu kesim, en önemli ve en tehlikeli kesimlerden biridir. Nitekim bu tabaka, Amerika ve Avrupa'daki Müslüman topluluklardan olan göçmenler ve bu göçmenlerin çocukları arasından çıkmıştır. Bunun sebebi ise Arab ve İslâm âlemindeki siyâsî ve iktisâdî şartlar-koşullardır. Batılı istihbarat birimleri sözkonusu bu kesim ve onların çocukları arasından onbinlerce kişiyi seçip almış ve bunları ileride kendi ülkelerinin siyâset ve pek çok alanda yönetim adamları olacak bir hâle getirmiştir. Bunların en açık prototiplerinden bazıları, Amerika vatandaşlığı taşıyan Peştu-Afgan işadamı ve petrolcü, Afganistan Devlet Başkanı[!], vaktizamanında Amerika'da göçmen "Hamid Karazai" ve Afganistan'ın Amerika konsolosu[!], Fars asıllı, aynı şekilde Amerikan vatandaşı, bu arada "Bonn Konferansı"nın ve Afganistan'ı siyâsî işgâl harîtasının mimârı olan "[Zalmay] Halilzad" gibilerdir [ve Afganistan'da Müslüman kanı içen bunların benzeri binlerce kansız/ve soysuz-zâdedir].

Aynı şekilde diğer bir prototip, kıdemli/böyük baş Iraklı muhâliflerdir... Meselâ beynelmilel [bir] profesyonel hırsız "Ahmed Çelebi" ve onun "[Iyâd] Allâvî", "Bahru'l-Ulûm" gibi ve sâir -ömürlerinin yarısını Amerika'da ve Batı'da geçirmiş olan [vatan hâini] diğer [aşağılık]- yoldaşları...

Günümüz itibâriyle [!. 2004.!] yine bunlar gibi olan Libyalı muhâlifler ve onların Amerika'daki büyük sembol isimleri... Kezâ Suriye ve İran muhâlefetleri... Bunların tamâmı şu günlerde alelacel bir şekilde Amerika'da hazırlanmaktadır...[!!!]

Prototipler/modeller pek çoktur. Hele ki zulüm ve istibdâd rejimleri, kuruldukları ilk günden beri sayıları onmilyonları aşan Müslüman toplulukları Batı ülkelerine sunmuş olduktan/mecbûr ve mahkûm ettikten kelli..!

Hâsılı bu konuyla ilgili plan-programlar; aynı şekilde bunların adamları ve malzemeleri artık açıklık kazanmış, tekerrür etmiş ve malûm dâiresine girmiş şeylerdir.

5. Arab ve İslâm Âlemi İçindeki Laik Akım[lar]dan Olan Amerikanlaşmış Uşaklar:

Reform ve demokrasi iddiâsıyla Arab ve İslâm âlemine yönelik Amerikan siyâsî saldırısı, ortaya, Amerika'nın o demokrasi ve siyâsî reform projelerini benimseyen,

batılılaşmış, daha doğrusu Amerikanlaşmış laiklerden olan ve Amerikan modelinin -velev Irak modelinde olduğu gibi Amerikan tankları üzerinde [zorla]- getirilmesini ve bütün bir yaşam düzeni üzerinde uygulanmasını sarâhaten ve hiç çekinmeden dile getirip savunan birtakım siyâsî muhâlefet unsurları çıkardı. Sözkonusu bu muhâlif unsurlar, Amerikan himâyesini[n kendi arkalarında olduğunu] sezinledikten ve -artık son günlerini saymakta olan(!)- rejimlerin bitmiş-tükenmişlik hâlini gördükten sonra [iktidâr tahtındaki] yönetimlere karşı, hattâ Mısır, Körfez ülkeleri gibi ve sâir kapalı siyâsî yönetimler/rejimler karşısında bile aslan kesildiler. İşte bu sınıf, bir öncekiyle birlikte, Amerika'nın, hâlihâzır rejimlerin zevâli sonrası bir aşamada bize hükmetmek üzere kendilerini hazırladığı kimseler/kesimlerdir.

6. Bizim Ülkelerimizdeki Büyük İş Adamları ve Kapitalist Zenginlerden Olup Emperyalist-Sömürgecilikten Mâddî Çıkar Devşiren Çıkarcılar Tabakası:

Günümüzde, Amerika'nın, büyük birtakım ekonomik entrika projelerini de içeren kapsamlı saldırısıyla birlikte Arab ve İslâm âleminde yeni bir iş adamları ve kapitalist sermâye sâhibleri tabakası oluşmaktadır. Bunlar birtakım ortaklık planları.. serbest bölgeler.. Amerika ve Batı menşeli büyük ekonomik projeler üzerinden Amerika'nın sömürge[ci işgâl] projesine ortaklar olarak giren kimselerdir. Bunların çoğu, iktidâr ve siyâset adamlarındandır; Arab ve İslâm toplumlarının başkanlarındandır; kabîle reîsleri veya toprak ağalarındandır; veya çıkarları, adına Büyük Orta Doğu dedikleri Amerikan projesinin hedefleri ve çıkarlarıyla uyumluluk arzeden ve onunla çakışan kapitalistlerdendir.

7. Avâm-ı Müslimîn'in Fâsıklarından Olan Fesâda Uğramış-Bozuk-Çürük Tabaka:

Bunların çoğu, Arab ve İslâm milleti içindeki genel avam halk kesimlerindendir. Fikrî olarak bir başkalaşıma uğrayıp kendisi olmaktan çıkmış ve medeniyet algısı cihetiyle yenik düşmüş/ezik kimseler.. Zihinlerini, Batılı ve Amerikan basın-yayın araçlarının düşünsel ve kültürel yayın kaynaklarına bağlamış/o çarkın dişlilerine kaptırmış ve TV kanallarının [kısaca: insânı insân olmaktan çıkaran saçma-sapan] programlarıyla yetişmiş olanlar..! Nitekim sömürgeci güçler, bu kesimi daha fazla büyütmek için büyük bir batılıla*ştır*ma programının üzerinde özellikle durmakta ve bunu üniversiteler, bilimsel ve kültürel merkezler açmak, ayrıca yurtdışında eğitim programı üzerinden Amerika'ya uzun süreliğine öğrenci grupları göndermek yoluyla yapmaya çalışmaktadır. Onları düşünsel, kültürel ve akademik anlamda potansiyel uşak kadrolar olarak yetiştirip geri göndermek için..! Amerika'nın, enlemi boylamıyla şu günlerde bizim ülkelerimizde çalıp-durduğu davulu eşliğinde onun o [demokratik] halk türküsüne alkış tutacak yığınlar olsunlar [ve: "Dostlar bizim inancımız bellidir / Demokrasi nerde ise ordayız / Softaların sözlerine kanmayız / Demokrasi nerde ise ordayız", diye diye, siz deyin herze-gûluk ede ede geberip gitsinler] diye..!

● ***Arab ve İslâm Âlemi Bazında ve Küresel Planda Direniş Güçleri, Destekçileri ve Müttefikleri ile İlgili Bileşenler:***

Yeni yeni boy atan ve bu Haçlı Seferlerine karşı duran Direniş'in öncü birlikleri, önem sırasına göre zikredeceğimiz aşağıdaki güçlerden ve kesimlerden oluşur:

(1)- Cihâdî Akım'ın Afgan Arablar'dan ve el-Kâide'den olan örgüt*lenme*lerinden geriye kalanlar ve umûmen -cemâatlerle ferdlerden geriye kalıp günümüz itibâriyle dünyanın çeşitli bölgelerine yayılmış dağınık- Cihâdîler...

(2)- İslâm âleminin farklı bölgelerindeki (Cihâdî Akım hârici) Mücâhid örgüt*len-me*ler... Meselâ Filistin, Keşmir, Filipin, Burma, Güneydoğu Asya, Afrika Boynuzu, Çeçenistan, Bosna, Balkanlar, Orta Asya ve sâir yerlerdeki mücâhidler gibi...

(3)- Arab ve İslâm âlemindeki hamâset sâhibi gençlerden olup cihâdî fikriyyatı taşıyan cihâdî olgunun destekçileri...

(4)- İslâmî Uyanış cemâatlerinin farklı kesimlerinden olan genel taban unsurlar ki önderlerinin çoğunun siyâsî ve davet eksenli çalışmalara yönelmesi, cihâddan ve direnişten geri durması hâline rağmen bunların nezdinde gayret ve hamiyyet duygusu, hamâset, devrimci *rûh*, cihâdî yönelim ve sempati gittikçe artmaktadır. Ayrıca bu zümre, sayıları -hamd Allah'a- milyonları bulan bir zümredir.

(5)- Bağımsız sâlih âlimler ki pek çokturlar. Ama hâlâ daha acz, ruhsat ve yerli yerine çakılmışlık dâiresi içindedirler. Yine de onlar direnişe sempati duymaktadır ve öyle inanıyorum ki direnişin güçlenmesi durumunda öne çıkacaklardır.

(6)- İslâmî Uyanış içindeki haysiyetli ve sâlih lider kadrolar. Özellikle de ikinci ve orta dereceli liderlik kadroları içinde yer alanlar... Bunların birçoğu, çözümün cihâd olduğunu, siyâsî seyirlerin kısırlığı ve emperyalist-sömürgeci saldırının çirkinliğinin artması sonrasında artık idrâk etmeye başlamıştır. Bilhâssa Selefî Akım ve İhvân-ı Müslimîn fikriyyatını taşıyan cemâatler içinde...

(7)- Arab ve İslâm âleminde sokaktaki sıradan Müslüman adam... Bu, pek büyük bir kitledir. Cihâd ve direniş konusunda hamâset hissi taşıyan ve bu uğurda yardım için belli şeylere hazır olan bir kesimdir. Meselâ "askerî" doğrudan alanda veya "sivil direniş" yolunda direniş için belli şeyler takdîm etmek veya mâlî yolla veya söz/dil ile veya başka herhangi bir yolla ona katkıda bulunmak gibi.. hattâ gıyâbında kendisi için **duâ** etmekle ki bu, **bu çatışmadaki en etkili silâhlardan biridir**. Yine bunlar, günümüz itibâriyle sayısı birbuçuk milyârı bulan[/aşan] bastırılmış bir Ümmet içinde sayıları yüzmilyonlara ulaşan bir kesimdir.

(8)- Arab ve İslâm âlemindeki milliyetci, ulusalcı, solcu akımlar ve laik birtakım muhâlif kesimler içinde yer alan şeref-haysiyet ve vicdân sâhibleri...

● ***Küresel İslâmî Direniş'in Hâricî Plandaki Farazî Müttefikleri ve Destekçilerine Gelince: Amerika'nın Emperyalist Planına, Yayılmacı İmparatorluk Programına ve Emperyalist Haçlı Seferlerine Düşman Bütün Herkestir:***

Günümüzde Amerikan emperyalizmine düşman çevreler pek çoktur. Hattâ Batı dünyasında, hattâ bizzât Amerikan halkı içinde... Bunlar dünya genelinde pek geniş bir kesimi oluşturur ki bunların kimisi bu tavrını açığa vurmuştur; kimiyse korku ve baskı nedeniyle bunu içinde tutar olmuştur. Ama dem İslâmî Direniş damarının iyice güçlenmesi, Amerikan kuvvetlerine kan kaybettirmesi ve onun o heybetini bir nebze kırması demi olduğunda bu, Amerika'nın despotluğundan korkan o kesimleri kendi tavrını alenen ortaya koymaya götürecek ve Amerikan ittifâkını da çözülüp dağılma aşamasına getirecektir.

Direniş'in sözkonusu bu hâricî çevreler içindeki farazî destekçilerine ve müttefiklerine gelince, bunlar, önem sırasına göre şunlardır:

a- Amerikan politikalarına karşıtlık geçmişiyle tanınmış olan Batı ülkelerindeki sol partiler...

b- Emperyalizme, özellikle de Amerikan emperyalizmi ve hegemonyasına karşı direniş/ve mücâdele geçmişiyle tanınmış olan Üçüncü Dünya Ülkeleri'ndeki ulusal partiler ve küresel kurtuluş güçleri...

c- Amerika'nın politik çizgisine karşıt olan Batı dünyasındaki Yeşil partiler, kezâ ulusalcı ve milliyetci birtakım siyâsî partiler...

d- Amerikan politikalarına karşı duran Batı dünyasındaki İnsân Hakları örgütleri ve hükûmet-dışı organizasyonlar/sivil toplum örgütleri...

e- Amerika'ya ve müttefiklerine karşı düşmanlığıyla tanınmış solcu ve sâir yeraltı askerî örgütler... Meselâ Kızıl Tugaylar; Japon Kızıl Ordusu; İspanya-Bask bölgesi ETA Örgütü; İrlanda Cumhuriyet Ordusu'ndan silâh bırakmayı reddeden örgütler ve ve bunların benzerleri...

f- Amerika'nın yayılmacı politikalarına karşı bloklardan, oluşumlardan ve muhâlif şahsiyyetlerden oluşan bizzât ABD bünyesindeki sivil örgütler ve kurum-kuruluşlar...

Bunlar, Amerika'nın emperyalist politikaları karşısında bizimle onlar arasındaki ortak paydadan yararlanmak için siyâsî, basın-yayın ve sâir eksenlerde kendilerine yönelik olarak hareket edilmesi gereken çevrelerdir. O politikalara karşı duruş ise herkesin kendi gücüne/çizgisine göre olacaktır.

İnancım odur ki bunu gerçekleştirme imkânına sâhib kimseler için böyle bir geçiş bizim önümüzde, düşmanın kafasını karıştıracak, ayrıca onun güvenlik ve stratejik hesâblarını tepetaklak edecek bazı alanlar açabilir.

● ***Küresel İslâmî Direniş Güçleri ile Amerikan Seferleri Arasındaki Çatışmada Tarafsız Kampın Hâlihâzır Gerçekliği:***

Şu âna kadar, bir tarafta Amerika-Müttefikleri öbür tarafta İslâmî Direniş Güçleri arasındaki çatışmada Tarafsız Kamp hâlâ daha sınırlı bir çerçevededir ve küçüktür. Bunun sebebi ise üçtür:

Bunların ilki: [Yayılmacı] Amerikan projesine karşıtlığını ilân eden bütün taraflara yönelik siyâsî, medyatik, iktisâdî, askerî ve emnî Amerikan terörüdür. Tabîî ki onun bu yolda onlara karşı kullandığı bahane, teröre destek ithâmıdır.

İkincisi ise: Bütün kesimleri ve bütün renkleriyle birlikte Küresel İslâmî Direniş'e "terörist" damgası vurup tamâmını bu çerçevenin içine katmak, hattâ onların hepsini "el-Kâide" ve el-Kâide destekçisi yaftasıyla yaftalayıp bu çemberin içine katmaktır. Dolayısıyla bu direnişi deruhde edecek herkesi sıkıntılı bir sürecin içine sokmak ve onlarda ölüme doğru yol aldıkları hissini uyandırmaktır.

Üçüncüsü: Direniş'in farklı kesimleri/çevrelerinin, şu âna kadar, siyâsî ve basın-yayın eksenli kendi programlarında, kezâlik kendisini yerel ve uluslararası kamuoyu karşısında meşrû bir direniş gücü olarak göstermede başarısızlığa uğraması, ayrıca kamuoyunun [kendi lehinde] oluşmasına yön verecek bir seyir hâlini gözeten siyâsî ve medyatik boyutlar olmaksızın [sadece] eyleme teşvîk eksenli boyut üzerinde yoğunlaşmış olmasıdır.

Oysa ki ortada hâlâ daha [2004 öncesi..!] tarafsızlık dâiresi içinde olan birtakım ülkeler, bölgesel ve beynelmilel güçler vardır ve bunlar, Direniş güçleri ve kadroları tarafından kendilerine yönelik -özellikle de siyâsî ve basın-yayın eksenli- belli bazı çalışmalar yapılması gereken bir kesimdir. Hedef ise onları, elden geldiği kadarıyla Direniş güçlerini destekleyen kampın içine çekmektir. Sözkonusu o güçlerin bazıları ise şunlardır:

1- Hâricî planda:

Çin ki, Amerika kendisini parçalamak için çalışmaktadır. Nitekim ABD Kongresi bunun için 1995 yılından beri alenî bir plan ortaya koymuştu. O yüzden Çin, Amerika karşısında direnişe destek kampında yer almaya ve böyle bir dönüşüm yaşamaya adaydır. Direniş güçlerinin kendisini isbât etmesi ve kendilerini uluslararası anlamda "Meşrû" bir direniş olarak sunabilmesi, "Terör" ithâmına marûz kalmaktan kurtulma konusunda başarıya ulaşması durumunda bu olabilecek bir şeydir. Birçok Asya ve Afrika ülkesi de aynen böyledir. Yine Batılı ülke halklarından olup hem Amerika'dan hem de onun plan-progamlarından nefret eden, ama bizim ülkelerimizdeki Direniş'in plan-programından ve hedeflerinden bihaber ve bunu anlamamış olan gerçekten de önemli başka bazı kesimler de vardır. Bu kampın ne kadar büyük olduğu, pek çok ülkenin meydânlarını ve Batı ülkelerinin başkentlerini dolduran devâsâ yürüyüşlerle ortaya çıkmıştır. Tabîî ki bunlar, Direniş'i destekleyen kesimler değildir.

2- Bizzât Arab ve İslâm âlemi toplumları bünyesinde yer alan tarafsızlara gelince:

Tarafsız güçleri içeren bu kesimler hâlâ daha çok büyüktür. Bunlar Amerika'dan nefret eden, ama Direniş'i desteklemeyen kesimlerdir. Onun mesajını anlamadıkları gibi kendisi hakkında birtakım çarpık/bozuk anlayışlar da taşırlar. Dînî ve etnik kimi azınlıklar ve avâm-ı nâsdan olan pek çok kimse bunlara bir örnektir.

Birbiriyle çatışma hâlinde olan her iki kampla, yani işgâlci-istîlâcı Düşman Kamp ve ona karşı direniş gösteren Küresel İslâmî Direniş Güçleri Kampı ile ilgili güçler ve müttefikler hakkındaki haritaya dâir bu özet açıklamalardan sonra bir sonraki önemli başlığa geçebiliriz ki o da şudur:

3. Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nın Siyâsî Stratejisinin Genel Esâsları

Amerika ve müttefikleri karşısında Küresel İslâmî Direniş Çağrısı stratejisinin ana hatlarıyla ilgili sözümüzün başında gerçekten de önemli şu gibi bazı noktalara dikkat çekmemiz yerinde olacaktır:

● Bir stratejinin taşıması gereken özelliklerden biri, daha önce de ifâde ettiğimiz gibi onun nisbî bir sâbitlik taşımasıdır. Onun sâbitliği ise kendisini çevreleyen genel koşullar ve verilerle ilgili genel sâbitliğe bağlıdır. Fakat Direniş güçleri ile bu [Haçlı] seferlerin sâhibi Amerika ve müttefiklerinin güçleri arasındaki mâddî güç dengesinin açık bir orantısızlık taşıması dolayısıyladır ki Direniş'in stratejisinin ayrıntılı olması mümkün değildir. **Çünkü**

stratejileri, zayıf/ve güçsüz olanlar belirleyemez...

Bu ise şartları dayatma/[uygun] koşulları oluşturma veya -en azından- bunların sâbitliğini koruma imkânına [bilfiil veya bizzât] onların sâhib olmaması dolayısıyladır. İşte bu yüzden ve genel koşullarla ilgili değişim-dönüşüm netîcesinde stratejiler de değişebilir. *Ezcümle* Direniş'in stratejisinin, kendisine hareket esnekliği sunabilecek ve ortaya çıkan yeni durumlara göre taktik değiştirmesini sağlayacak ana birtakım stratejik hatlar bütünü olması/bu ana hatlardan oluşması daha faydalı olacaktır.

● Hiç kuşkusuz direniş, bir çatışma eylemidir ve bir karşı duruş projesidir ki şunu açık bir şekilde dile getirmek ve gerçekten de önemli şöyle bir hakîkati idrâk etmek gerekir: Güçlü ve sâhada hâzır silâhlı bir karşı duruş, ayrıca bir dizi kalkışma eylemi değil, genel olgu sıfatını kazanan/veya fenomen hâlini alan bir direniş olmaksızın Direnişin siyâsî ve basın-yayın eksenli herhangi bir kuramının hiçbir kıymeti olmayacaktır. Çünkü direniş, kendi varlığını ve hayâtını, sâhada etkin olan kendi silâhlı gücünden kazanır. Yine onun siyâsî ve basın-yayın eksenli projeleri de kıymetini ve kıvâmını, mücâhidlerin kurşun seslerinde ve operasyonlarının patlama gürültülerinde bulur.

Beri tarafta siyâsî ve basın-yayın eksenli bir çalışma olmadıkça da bütün askerî çabalar heder olur, boşa gider. Ayrıca bunların hedefi gerçekleştirme noktasında bir işe yaraması da mümkün değildir. Çünkü -daha önce de belirttiğimiz gibi- direnişte zafer/üstünlük, bir siyâsî yıldırma/çökertme operasyonudur; yoksa -ortama bu gibi verilerin hâkim olduğu bir zamanda- düşmanı [mâddî anlamda bir] yıkma-yok etme [operasyonu] değil... Ama eğer Allah Teâlâ bizleri veya gayrımızı, Amerika'yı bizzât kendi ocağında kitle imha silâhlarıyla vurmaya muvaffak eder veyahut meteorlar,

depremler, kasırgalar, [kısacası] Rabbânî âfetler kendisini hâk ile yeksân eder de beşeriyyeti onun şerlerinden kurtarıp sâhil-i selâmete çıkarırsa o başka..!

//...

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nın Dört Stratejik Hedefi şudur:

(1)- Amerika ve Yahûdîlerle Haçlılardan olan müttefiklerinin öncülüğünde yürütülen [bu] Yahûdî-Haçlı Seferlerini bastırmak ve onların İslâm âlemindeki artıklarını kovup-çıkarmak...

(2)- [Bu] İşgâlci-istîlâcı Seferlerin, hedeflerini gerçekleştirmesi için çalışan münâfık ve uşak güçleri tasfiye etmek...

(3)- Sözkonusu işgâlci-istîlâcı Seferlerin desteği dolayısıyla bizim ülkelerimizde kâim/ve hâkim hıyânet ve riddet rejimlerini devirmek...

(4)- Bu mürted kuvvetlerin enkâzı üzerinde Şerîatı hâkim kılmak...

....//

[3.]1- Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nın Siyâsî Stratejisinin Genel Mihverleri

***Birincisi**: Direniş mefhûmunu ve onun mihverlerini, Amerikan-Siyonist Seferlerin saldırı mihverlerine ve bütün yönlerine karşı duruşu içerecek bir şekilde genişletmek ki bunlar -daha önce de açıkladığımız gibi- kapsamlı mihverlerdir. Aynı şekilde onu, Direniş Çağrısı'nın özü ve esâsı olsa bile sadece askerî alanla sınırlamamak... Bu mihverler ise şunlardır:*

1- Askerî Direniş:

Düşmanların ve onlara arka veren her kesimin her türlü varlığını; kezâ onların projelerini ve askerî, siyâsî, iktisâdî, kültürel ve sâir kurum-kuruluşlarını -daha önce açıkladığımız ve Askerî Kuramı[mızı] şerh esnâsında inşallah tafsîlatlı bir şekilde açıklayacağımız- şer'î menhecî ölçüler doğrultusunda hedefe koymak yoluyla...

2- Siyâsî Direniş:

Bunu ise düşmanın siyâsî projelerine, hedeflerine ve bizim ülkelerimizdeki temel dayanaklarına karşı direnişle, ayrıca barışçıl siyâsî yol-yöntemlerle yapmak... Bu konuda ise yerel ve uluslararası kânûnların yasal gördüğü alt çerçevelerden yararlanmak mümkündür. Özellikle de sivil kurum-kuruluşlar ve sivil toplum örgütleri gibi alanlarda... Yine bu konuda, bizzât düşmanın kurmuş olduğu veya Allah'ın indirdiği dışında şeylerle hükmedip düşmana dostluk-bağlılık gösteren kurum-kuruluşlara girmekten ve bunlara üye olmaktan sakınmak...

3- Basın-Yayın Eksenli Direniş:

Bu ise siyâsî direnişin bir kolu olup bütün çeşitleriyle modern iletişim araçlarının, özellikle uydu kanalları ve internet ağlarının kullanılmasıyla yapılacak bir şeydir. Her türüyle direnişe teşvîkde bulunmak ve bu uğurda hem bizim ülkelerimizdeki hem de

her yerdeki, hattâ bizzât düşmanın ülkelerindeki, bilhâssa bizim yararımıza şu veya bu şekilde kendisine etki edilmesi muhtemel çevreler arasındaki kurum-kuruluşlar, örgütler-organizasyonlar ve şahsiyyetlerle yazışmak.. bunu da bir taraftan direnişe bir ivme kazandırmak ve onun saflarını birleştirmek, diğer taraftan düşmanın safını parçalamak, onu zayıflatmak, delîllerini ve gerekçelerini çürütmek için yapmak...

4- Sivil Direniş:

Bunu, düşmana ve destekçilerine karşı gösteriler, oturma eylemleri, grevler ve her türlü halkcı protestolar ve sâire yoluyla yapmak... Meselâ sloganlar belirlemek, duvarlara yazılar yazmak; yazılı, sözlü, görüntülü yayınlar ve her türlü yol-yöntem, kezâ insânların yapabileceği her ne varsa onun üzerinden işgâlcilere ve avenelerine karşı devrimi/isyânı/eyleme geçmeyi teşvîk eden materyalleri yaymak... Nitekim bu, sendikalar, dernekler, işçi ve öğrenci birlikleri gibi halkcı organizasyonlar; en başta âlimler, liderler, sembol isimler olmak üzere her yerde baş konumunda olanlar ve/ya ileri gelenler tarafından deruhde edilmesi gereken bir sorumluluktur.

5- Olumsuz/Pasif Direniş:

Bu ve sonraki [mâdde], sözkonusu düşmanlara ve bizim ülkelerimizde onlara münâfıklık eden kesimlere karşı cihâd konusunda îmânın en zayıf olan tarafıdır ve bu konuda [direniş adına] yapılacakların en başında gelen şeylerden biri onlarla her türlü ilişkiyi kesmektir... Onlara bir şey satmamak ve mâllarını [boykot edip] satın almamaktır. Onları [asla] karşılamamak ve onlara güleryüz göstermemektir. Onların kurum-kuruluşlarına girmemek ve zorla olmadıkça onlara vergi ödememektir. Gücü ölçüsünde onlara her türlü el-Berâ [Allah için nefret ve Allah için düşmanlık] hâlini göstermektir. Onların medya organlarını boykot etmek ve dinlememektir. Allah için onlara bedduâ etmek; kalbiyle ve -eğer gücü yeterse- diliyle onlara lanet etmektir ki Allah Teâlâ, bir kimseye, kaldıramayacağı mükellefiyyeti yüklemez.

6- Direnişin Köklerini Derinleştirme Yoluyla Direniş:

Bu ise Arabların ve Müslümanların dînî, millî, fikrî ve medeniyet eksenli kimliğini korumak, beri taraftan bu [Haçlı] Seferlerin eğitim ve kültür eksenli her türlü yönüne, onun bütün işgâl biçimlerine karşı durmak yoluyla olur. Yine bu tür bir direniş, kolay görünmesine ve onu deruhde edecek kişinin herhangi bir fiilî zorlukla karşı karşıya kalmayacak olmasına rağmen yine de Ümmet içindeki hayât korunun kendi varlığını canlı bir şekilde devâm ettirmesi noktasında çok önemlidir. Belki bu nesil, zayıflığı ve koşulları nedeniyle olması gerektiği gibi bir atılım göstermeye kâdir olmayabilir. Ama Ümmetin dînî, kültürel, ictimâî ve ahlâkî kimliğini ve medeniyet eksenli her tür özelliği[ni] korumak, [belki bu noktada çok] daha iyi bir verim ortaya koymaya kâdir olacak [müstakbel] nesiller için direniş rûhunu ve onun köklerini korumaya kefîldir. Bu ise mütedeyyinlik rûhunu korumak yoluyla ve İslâmî ilimleri -bizim ülkelerimizde Amerika'nın maşası kesimlerin yaptığı tezvîratdan uzak bir şekilde- kendi safiyyeti içinde yaymakla olur. İşte mescidlerin/ve câmilerin, alenî ve -eğer zorunluysa- gizli

ders halklarının rolü tâm bu noktada öne çıkar. Kitâbları ve terbiyevî yayınları, aynı şekilde alenen veya gizlice yaymak da böyledir. Ev-içi eğitimin ve annelerin ya da kendi evlerinin efendisi hanımların, küçükleri kendi dînleri üzere yetiştirme, İslâmî kimliği onların yüreğine ve aklına küçüklükten beri işleme husûsu da bu konuda son derece büyük bir fayda ve etki taşır.

***İkincisi**: Direniş'in akîdevî, menhecî ve fikrî hareket noktalarına ve onun şer'î istinâdlarına; İslâm Dîni'nin esâslarıyla, Cihâd'ın yüce değerleriyle ve onun kavâidi, şer'î siyâsî köklü ahkâmı, malûm/ve meşhûr şer'î âdâbı ile uyumluluğuna riâyetdir.*

Bunları bir kaos-karmaşa, bir anarşi ve fitne ortamına dönüşmekten korumaktır. Berri fâciri/iyisi kötüsüyle Müslümanların cânları ve mâllarını koruma, ayrıca onları ıslâha gayret, aynı şekilde düşmanı ve ona arka çıkan destekçilerini vurma konusu üzerinde yoğunlaşmaktır.

***Üçüncüsü**: Küresel İslâmî Direnişi, basın-yayın organlarının ortalığa saldığı/ve bir önyargı olarak kabûl ettirdiği o, herhangi bir hedefi olmayan "Körükörüne Terör" ithâmı dâiresinden kurtarmak ve* bütün *dînler ve semâvî şerîatler tarafından tekeffül edildiği gibi* bütün *örfler ve insânî kânûnlar tarafından da tekeffül edilen gâyet meşrû bir hak çerçevesinde kendisinin meşrû müdâfaa hakkını kullanan bir cihâd hareketi olarak direnişin haklı kimliğini öne çıkarmaktır.*

Arab ve İslâm âlemi bazında ve uluslararası bir düzeyde halkların ve toplumların farklı kesimleri arasında kamuoyunu kazanmaya çalışmaktır.

***Dördüncüsü**: Askerî ve emnî karşı koyuş yol-yöntemlerinin, güç dengelerinin Amerika ile müttefiklerinin azgın saldırısıyla birlikte açık-ara orantısızlık taşıdığı şu hâlle uyumluluk arzedecek bir şekilde geliştirilip-ilerletilmesi ve direniş güçlerinin, orantısız açık çatışmaların içine sokulmaması...*

***Beşincisi**: Arab ve İslâm toplumlarının despotluğa karşı olan çeşitli bileşenleri, farklı kesimleriyle iletişim köprüleri kurmak ve cihâdîler-direnişçiler ile sözkonusu bu kesimler arasındaki fikrî, siyâsî ve ictimâî kopmuşluk hâlini elden geldiği kadarıyla gidermeye çalışmaktır ki o kesimlerin en başında ise İslâmî Uyanış'ın bileşenleri, onun liderleri, âlimleri ve taban unsurları, bunları müteâkiben de [bu] işgâl-istîlâ ve saldırı-düşmanlık karşısında Ümmet'in diri vicdânının sesi olan şeref ve haysiyyet sâhibi güçler, her çevreden bütün gruplar, partiler ve şahsiyyetler gelmektedir.*

***Altıncısı**: Amerikan-Haçlı-Yahûdî düşman ittifâkını bölüp-parçalama siyâsetine başvurulması ki bu, Amerika, İsrail, Siyonist Yahûdîler ve Siyonistleşmiş Haçlı güç-lerle müttefik olanların sayısını olabilecek en az sayıya düşürmek içindir.*

***Yedincisi**: İslâmî Direniş Çağrısı'nın medeniyet eksenli boyutunu, İslâm devletini kurmayı, hem medeniyet hem de insânlık için kurtuluş meşalesini taşımayı ve diğer halklarla adâlet ve ihsân temelinde ilişkiler kurmayı hedefleyen dörtbaşı mamûr bir medeniyet hareketi olarak öne çıkarmak...*

***Sekizincisi**: Çatışmayı, düşman güçler ve müttefikleri çerçevesi ile sınırlama stratejisine, aynı şekilde muhtelif güçleri elden geldiği kadarıyla tarafsızlaştırma ve yine elden geldiği kadarıyla bu tarafsızları destekçi güçler arasına katma ve direniş çerçevesi içinde çalışıp-çabalayan güçler olarak seferber edip harekete geçirme ilkesine itimâd edilmesi...*

***Dokuzuncusu**: Direniş için, ana bazı ilkeler üzerinde duran.. üç dâireye istinâd eden bir ittifâk oluşturmak ki bunlar:*

***(1)-** Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'le birlikte cihâddır.*

***(2)-** Ehl-i Kıble Müslümanlarla işbirliği/ve yardımlaşmadır.*

***(3)-** Gayrımüslimlerden olup Amerika ile müttefiklerine düşmanlık güden ve bu konuda bize destek olacak samîmi güçlerin tamâmından destek almaktır.*

[Tabîî ki] siyâset-i şer'iyye'nin ölçüleri dâhilinde, maslahat verileri mûcibince ve yaşanan siyâsî gerçekliğin aydınlığında hareket yoluyla...

***Onuncusu**: Amerika ve müttefikleri karşısındaki kapsamlı çatışmada uzun süreli bir yıpratma savaşı siyâsetine başvurmak ve bunu, gizli/yeraltı gerilla savaşları yol-yöntemlerini, özellikle de şehir gerilla savaşları yolu üzerinden terör/korku salma ve yıldırıp-caydırma yol-yöntemlerini kullanarak, kezâ düşmanın bizim ülkelerimizdeki stratejik varlığını hedefe koyarak yapmaktır...*

***Onbirincisi**: [Bu] Seferler karşısında Hedm ve İnşâ stratejisine başvurmaktır... Direniş güçlerini ve onun bütün dayanaklarını, köklerini, kadrolarını ve müttefiklerini inşâ, buna mukâbil Amerika ile müttefiklerinin bu seferlerdeki güçlerini hedm'dir ve bu Seferlerin Müslümanların ülkelerindeki her türlü dayanağını ve siyâsî, iktisâdî, kültürel ve sâir bütün alanlardaki alternatiflerini tasfiye etme ve bastırma işine önem göstermektir.*

***Onikincisi**: Hem Batılı hem de Amerika önderliğindeki bu Siyonist-Haçlı ittifâkını oluşturan sâir ülkelerin toplumları içinde yer alan, ama bizim davâmızı destekleyen kamptan istifâde yoluna gitmektir.*

***Onüçüncüsü**: Direniş'in genel stratejisini gerçekleştirmek için Ümmet içindeki cihâdî, askerî, siyâsî, basın-yayın, davet ve eğitim eksenli çalışmalar arasında bir taktik uyumluluğu oluşturmaya çalışmaktır.*

Düşmanı, bu seferler, işgâl ve düşmanlık üzerinden devşireceği semerenin onun o seferlerinin beşerî ve iktisâdî külfetlerinden/bu anlamda yaşayacağı kayıplardan çok daha az olacağına inanmaya zorlamaktır.

***Ondördüncüsü**: Gayret ile çalışma stratejisine bel bağlamak ve atâlet ile cedel labirentlerinde dolaşmayı bir kenara atmaktır. Şübhesiz ki hâdiseler her şeyi ayân beyân ortaya çıkarmıştır. Düşmanın safı ve hedefleri, aynı şekilde direnişin safı ve meşrûiyyeti belli olmuştur.* «De ki: Çalışın! Yaptıklarınızı hem Allah görecek, hem Resûlü, hem de müminler; [ve hepiniz mutlaka gaybı ve şahâdet âlemini [/görülen ve

görülmeyen âlemi] bilen Allah'ın huzuruna götürüleceksiniz; [işte o zaman] O, size neler yaptığınızı haber verecek.» (9/et-Tevbe, 105)]

***

Akla şöyle bir soru gelebilir ve bu Seferlerin hezîmete uğratılması, müttefiklerinin çökertilmesi sonrası bir aşamada Direniş'in stratejisinin, ayrıca onun siyâsî, iktisâdî, ictimâî, kültürel, ilh... programının ne olduğuna dâir önemli bir soru sorulabilir.

Bu noktada îzâhımızı şöylece özetlemeye çalışacağız:

(1)- Direniş merhalesi uzun sürelidir/uzun soluklu bir süreçtir ve kendi erlerini, kadrolarını, âlimlerini, davetcilerini ve sembol isimlerini zamanla ortaya çıkaracaktır ki o seyrin doğuracağı mîrâs ve onun sâbiteleri üzerinden bu soruya cevâb vermek yine onların üzerine düşecek bir iştir.

(2)- Öyle bir zamanda -ve düşmanın hezîmeti sonrası- o gibi yeni bir gerçeklik durumunda onun kendi erlerini ortaya çıkarmasının yanısıra kendisine mahsûs yeni şartları/koşulları da oluşmuş olacaktır ki bunların karşısında nasıl hareket edilmesi gerektiğine, sâbitelerimiz ve kendi tecrübeleri üzerinden yine onlar karâr verecektir. Sözkonusu o aşamaları ve inşallah gelecek olan o zafer şartlarını, içinde bulunduğumuz şu gibi bir çöküş ve hezîmet hâlinin verileriyle ele almamız için henüz daha vakit çok erkendir.

(3)- Yukarıda zikri geçen stratejik hedefler, kendi silsilesi içinde, yani düşmanın hezîmeti, sonra uşaklarının tasfiyesi ve düşmanla iş tutup onun o seferlerine imkân sağlayan rejimlerin devrilmesi ve akabinde Müslümanların ülkelerinde -o koşullara göre- İslâm Şerîatı'nın hâkim kılınması.. genel program olarak varlığını korumaya devâm edecektir.

(4)- Şerîat'ın küllî ve mufassal kâideleri içinde; teşrî, taknîn, hüküm, idâre, ilh... bütün meselelerin cevâbı, sadra şifa bir şekilde ve kâfî derecede yer almaktadır ve bizi burada onların tafsilatına girmekten müstağnî kılar. Her hâdiseyle ilgili bir söz ve her sözün de bir makâmı vardır. O despot/Tâğûtların baskısı Ümmet'in âlimlerinin, fikir adamlarının ve ûlu'l-ahlâm ve'n-nuhâ erlerinin üzerinden kalktığı zaman o erler, kendi işlerini Allah'ın Şerîatı hükmünce ve içinde bulundukları o şartlara göre nasıl çekip-çevireceklerini elbet bilecektir.

Şimdilerde asıl önemli olansa bu seferin başlangıcından onun hezîmetine kadar uzanacak olan o uzun merhale/süreç ile ilgili stratejiyi ortaya koymak ve onu hayâta geçirmektir. Şimdilerde işimiz budur. Yardım ise Allah'tandır.

4. Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nın Temel Bazı Davâlarla İlgili Siyâsî Konumu

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nın siyâsî stratejisinin temel görünümleriyle ilgili îzâh[ımız]ın tamâma ermesi için burada, siyâsî bakış açısı itibâriyle, önemli birtakım temel davâlar/meseleler hakkındaki konumumuzu, Direniş Çağrısı'nın etbâı veya ilgili bütün herkese kâfî derecede bir özetle îzâh etmemiz gerekmektedir:

[4.]1- Arab ve İslâm Âlemindeki Kâim/Hâkim Rejimlerle Çatışma Meselesi

Direniş Çağrısı'nın siyâseti, Amerika ile dâhilî ve hâricî güçlerden ona yardım ve müttefiklik edenler tarafından temsîl edilen işgâlci-istîlâcı düşmana karşı koymaya yönelmektir. Binâenaleyh:

[Arab ve İslâm âlemindeki] kâim/hâkim rejimlerle [doğrudan bir] çatışmaya yönelmek --bunu hakediyor olsalar bile-- Direniş'in hedeflerinden biri değildir. Bu ise Ümmet'in gayretlerini Direniş'in stratejik hedefi üzerinde birleştirmek içindir. O hedef de Siyonist-Amerikan projesini çökertmektir. Geriye sözkonusu rejimlerin bazı kesimlerini hedef almak meselesi kalıyor ki bu da onların o Amerikan ittifâkına dâhil olmaları kadrince ve Cihâdîlerin [uzun bir zaman boyunca o rejimleri devirmek için] kendisi doğrultusunda hareket ettikleri yerel devrimler şekline dönüştürülmeksizin yapılacak bir şeydir.// O rejimlerin birimleriyle müdâfaa yollu çatışmaya gelince, bu, meşrû bir hakdır, vâcib bir ameldir ve zarûret kadrince yapılacak bir şeydir.

[4.]2- İslâmî Uyanış Hareketlerinden ve Liderlerinden Olan Müslümanların Âlimleri Karşısındaki Konum

Bu konuyu şöylece özetlemeye çalışacağız:

a- Hakkı haykıran ve Ümmet'in davâlarını savunan âlimleri ve mücâhid liderleri desteklemek...

b- Mütereddid ve hâif olanları uygun bir üslûbla düzeltmeye, hikmetli bir yolla ve güzel öğütle güçlendirmeye çalışmak.. İşgâlcilerin ve yöneticilerin saldırısı için bir yardım/ve destek yöntemine dönüşmediği müddetce zellelerinden geçmek...

c- Sulta(n) âlimleri münâfıklara ve sömürge fakîhleri hâinlere -tabîî ki hüccet ve beyyine yoluyla- şiddetli bir şekilde karşı durmak ve <u>bunu, ne türden olursa olsun herhangi bir kışkırtma/provokasyon karşısında ve herhangi bir durumda silâhlı ve güç kullanma yollu bir karşı koyuş aşamasına taşımamak...</u>

[4.]3- Laik Akımlardan Olup Amerikan Seferlerine Karşı Direniş Gösteren Şeref ve Haysiyyet Sâhibi Kimseler

Düşmanı püskürtmenin sözkonusu olduğu bir ahvâl içinde bu konudaki konumun hulâsası, o düşmana karşı koymakla ilgili ortak noktalarımızı araştırıp bulmak ve o çevrelere diyalog, yazışma ve görüşme gibi yollarla İslâm'ın hakîkatini, bu Ümmetin geleceği için siyâsî ve medeniyet eksenli bir alternatif olduğunu yeniden anlatmak, onun engin ufuklarını yeniden tanıtmaktır. Tabîî ki itikâdî sâbiteler*imiz*e ve siyâsî alt çerçevelere dikkat ederek..!

[4.]4- Arab ve İslâm Âlemi Hükûmetlerinin Askerleri ve Güvenlik Birimleri

Bu konuyla ilgili açıklamalar daha önce menhecimizin esâsları içinde geçmişti. Kısacası onlarla çatışmamız sadece müdâfaa yolludur ve zarûret sınırları içinde yer

alan bir husûsdur. Bu konuda kışkırtmalara kapılmamak ve şu ânki ölümcül çatışma içinde onları da kendi Ümmetlerinin safına kazandırma yönünde bir siyâset yoluna başvurmak gerekir.

[4.]5- Filistin Meselesi Karşısındaki Konum

Bu konuya, genel yol-yöntemimizle ilgili fasıllar içinde işâret etmiştik ki hulâsası ise şudur:

1- Filistin, Müslümanların davâsıdır. Yoksa sadece Arabların ve Filistinlilerin bir davâsı değildir. Hiç kimsenin onu uluslararası köle masalarında satılık bir malzeme kılmak üzere kendi tasarrufuna/ve kendi tekeline alma yetkisi yoktur.

2- Filistin, nehirden denize kadar bir Arab İslâm toprağıdır. Orada Yahûdîler için ne bir yetkinin, ne bir yasallığın, ne de bir yerleşim/oturum hakkının varlığını tanırız ki bu son hak, ancak ve ancak o topraklarda aslî bir unsur olan, Siyonist işgâl-istîlâ öncesinde sayıları 15.000'i aşmayan yerli Yahûdîler ve onların kendi zürriyyetleri olarak geride bıraktığı m.....lar ve d.....lar için geçerlidir. İşte sadece bu melûnlar oranın aslî vatandaşlarıdır. İslâm onlar hakkında ne türden hak-hukûk belirlediyse ve haklarında neye kefîl olduysa ancak ona sâhibdirler. Göçmen işgâlcilere gelince, onlara düşen, gemilerin ve uçakların sırtında, kim kendilerini denizaşırı nereden getirdiyse aynen öylece oraya geri dönmektir veya inşallah yakın ve *mutlaka* gelecek olan taş ve ağaç muhârebesinde boğazlanmayı beklemektir.

3- Bizler, Filistin Yönetimi'ni tanımıyoruz ve onu da Müslümanların bağrı üzerine despotlukla kurulmuş diğer mürted Arab rejimlerinden biri olarak görüyoruz [! 2004]. Onların Oslo'dan başlayıp -sâhiblerine bir utanç ve rezâlet olmaktan öteye gitmeyen ve inşallah onları cehennemin dibine ulaştıracak- Yol Harîtası'na varıncaya kadar her türlü antlaşmasını ve sahte barış tiyatrolarını da tanımıyoruz.

4- Bileğimizin Filistin'deki muhlis mücâhidlerin bileğiyle birlik olduğunu bildiriyor ve nusret, savaş ve kader birliği yolunda onlara ahid veriyoruz.

[4.]6- Müslümanlara Saldırıya Ortak Olan Devletlerin Ülkelerinde Sivilleri Hedef Alma Meselesi

Daha önce de ifâde ettiğimiz gibi bu, ancak ve ancak Misliyle Muâmele dâiresi içinde yer alan, o saldırı/ve düşmanlığı caydırıcılık yoluyla bertaraf etmek için, yine zorunlu hâllerin en dar çerçeveleri içinde yapılacak olan bir şeydir. Bu konuda siyâsî maslahatlara ve devletlerin farklılaşan konumlarına dikkat ve riâyet etmek de diğer bir husûsdur. Hâsılı cihâd konusunda aslolan Hak Teâlâ'nın şu [iki] kavlidir:

وَقَٰتِلُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ ٱلَّذِينَ يُقَٰتِلُونَكُمۡ وَلَا تَعۡتَدُوٓاْۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُعۡتَدِينَ ١٩٠ ﴿سورة البقرة﴾

«Sizinle savaşanlara karşı Allah yolunda siz de savaşın. Ancak aşırı gitmeyin. [Çünkü] Allah aşırı gidenleri sevmez.» (2/el-Bakara, 190)

... فَمَنِ ٱعۡتَدَىٰ عَلَيۡكُمۡ فَٱعۡتَدُواْ عَلَيۡهِ بِمِثۡلِ مَا ٱعۡتَدَىٰ عَلَيۡكُمۡۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلۡمُتَّقِينَ ١٩٤ ﴿سورة البقرة﴾

«O hâlde kim size saldırırsa, size saldırdığı gibi **misliyle** siz de ona saldırın. Allah'tan korkun ve bilin ki Allah muttakilerle beraberdir.» (2/el-Bakara, 194)

[4.]7- Avrupalı Hükûmetler ve Halklar

Daha önce de îzâh ettiğimiz gibi bizler Amerika'nın Müslümanlarla savaşının, bu savaşın netîceleri ve onun üzerine terettüb eden şeyler itibâriyle Avrupa'nın stratejik çıkarlarına cümleten ve tafsîlen ters olduğunu düşünüyoruz.

Nitekim Avrupa'da pek çok çevre, Amerika'nın kendilerini içine soktuğu bu savaş karşısında bir rahatsızlık göstermeye başlamıştır. Aynı şekilde şuna inanıyoruz ki, Avrupa'nın Amerika'dan ayrılması ve kendisini -NATO Paktı ve sâir ittifâklar yoluyla- Amerika'ya bağlı kılan uygulamalardan ayrışması çok da uzak değildir.

Direniş güçlerinin maslahatına uygun olansa Avrupalı ana devletlere, diplomatik bir şekilde Amerikan ittifâkından çekilmesi için bir fırsat tanımasıdır.

[Tabîî ki] İslâmî direniş güçleri tarafından ortaya konulması muhtemel siyâsî ve basın-yayın eksenli gayretler ile askerî caydırıcılık siyâsetinde karârlılık arasında bir denge kuracak dakîk hesâbları da ihmâl etmeksizin... Sözkonusu askerî caydırıcılık siyâseti ise Avrupalıları -bilhâssa [bize karşı] saldırı/ve düşmanlıkta ısrârcı olanları- Amerikan mihverinden uzaklaşma yönünde bir politika izlemeye zorlayacak tarzda olmalıdır ki bu hem bizim hem onların çıkarına olacaktır. Yine bu, kendisi hakkında verilecek karâr, direnişin ferâset sâhibi/bu işlerin ehli komuta kademelerine havâle edilmesi gereken ve buna ihtiyâc duyan bir şeydir.

Genel bir çerçevede bizler, bütün gayretlerin, Amerikan-Siyonist mihvere ve bu mihver içinde yer almakta ısrârcı ve ona katılımı etkin olanlara karşı birleştirilmesi, bu yöne odaklanılıp bu doğrultuda çalışılması taraftarıyız.

Şunu da bir uyarı olarak kaydedelim:

[Bizim] bu savaş[ımız], bize düşmanlık eden ve bize karşı saldırıya geçmiş Avrupalı hükûmetlere karşıdır, yoksa Avrupalı halklara yönelik bir savaş değildir ki onların birçoğu, bu saldırıyı ve düşmanlığı red bağlamında iyi bazı ilkesel tavırlar ortaya koymuştur.

[4.]8- Amerikan Yönetimi ve Amerikan Halkı

Ne acıdır ki resmî istatistikler, kamuoyu yoklamaları ve anketler, hâlâ daha şunu isbât etmektedir: Düşmanlık stratejisi, hegemonya/zorbalık eğilimi ve zayıf-güçsüz halkların varlıkları üzerinde tahakküm kurma arzusu noktasında Amerikan halkı ile Amerikan hükûmeti arasındaki alâka, Avrupalı halklar ile onların kendi hükûmetleri arasındaki alâkanın tâm tersinedir ki Avrupalı halkların bu konudaki hâli bir farklılık arzetmekte ve onların bazı hükûmetlerinin saldırı ve düşmanlık yönelimlerine karşıt

bir tavır taşımaktadır. Hattâ bu tavır İngiltere'de de aynen böyledir ki orada da halkın çoğu kısmı kendi hükûmetinin bu saldırı ve düşmanlığına destek vermemektedir.

Irak'ı işgâlle ilgili iddiâların asılsızlığı ortaya çıkmasına, kitle imha silâhları ve sâir gerekçelerle ilgili iddiâların kuyruklu birer yalan olduğu anlaşılmasına.. Ebû Gureyb skandalına.. İsrail'in Avrupa ve bütün dünya halklarında nefret uyandıran suçlarına.. Amerikan ordusunun Afganistan'da işlediği cürüm haberlerine.. evet, bütün bunlara rağmen Amerikan halkı hâlâ daha çoğunluğu itibâriyle -kendisine hükmeden o- Yahûdî medya organlarının esîridir; hâlâ daha ekseriyyeti itibâriyle İsrail'in yanında yer almaktadır ve kendi tavrını, birbirini izleyen Amerikan yönetimlerinin Müslümanlara, güçsüz dünya halklarına, hattâ bütün beşeriyyete yönelik saldırılarından yana/ve de ona destek olarak ortaya koymaktadır.

Bunun en büyük delîli ise**: Amerikan halkının, George Bush denilen domuzu yüksek bir oranla tekrâr seçmesidir**; muhâliflerin de bunu tâm bir belâhetle kabûl etmesidir ve bunların tamâmının tek bir saf hâlinde birleşmeye-birlik olmaya çağrıda bulunmasıdır. Çünkü Müslümanlara karşı bir savaş hâli içindedirler.

İşte bu yüzden bizler şuna inanıyoruz ki, Amerikan yönetimiyle savaş, o savaşla ilgili bütün meşrû ve siyâsî gerekçelerle birlikte, hattâ Batılı mantık ve hattâ bizzât Amerikan mantığı gereğince:

Hükûmeti ve halkıyla Amerika'ya karşı bir savaştır ve bir karşı koyuştur.

Öyle görünüyor ki bu halk ve kısa da olsa o tarihi boyunca pek çok cürümle isbât ettiği gibi kâhir ekseriyyeti itibâriyle [hunhar olan] bu mücrim toplum, birbiri ardınca gelen o siyonist yönetimlerinin dünyanın dört bir yanında insânlığa ve beşeriyyete tattırdığı ve tattırmakta olduğu tüm o acıları tatmak ve o vebâlin bedeline katlanmak zorundadır. En başta Amerika'nın yerlilerini toplu katliâmlara tâbi tutmaları.. Arada İkinci Dünya savaşındaki nükleer katliâmları.. Nihâyet Vietnam, Kore, Irak, Somali, Afganistan ve sâir bütün savaşlarındaki iğrenç suçları, toplu katliâmları...

Evet, Amerikan halkı, birbirini izleyen o çeşitli hükûmetlerinin Müslümanlara ve bütün beşeriyyete karşı saldırganlığı dolayısıyla yaşadığı kendi beşerî ve iktisâdî kayıplarının büyüklüğünü anladığı zaman -ki bunu da ancak zorla/kafalarına vurula vurula anlayabileceklerini sanıyorum-, işte ancak o zaman, kendi şerlerinden geri duracak, dolayısıyla insânları katletmek ve halkları yağmalamak yolunda kendi yöneticilerine verdikleri desteğin vergisini ödemeyeceklerdir.

Amerikan halkı içinde -kendi iddiâlarınca- **barış sever güçler**in üzerine düşen şey, kendi siyonist hükûmetlerini bütün bir beşeriyyete karşı saldırganlık etmekten -velev silâhlı çatışma yoluyla olsun- caydırma mesûliyyetini yüklenmektir. Aksi takdîrde, Amerika tarafından saldırıya marûz kalmış *bütün* halkların, Amerika'nın o saldırısına misliyle ve kitle imha silâhları da dâhil olmak üzere her türlü yol-yöntem, her türden araç-gereçle karşılık verme hakkı vardır. Düşmanın belini, kitlesel kırım ve sivilleri katl yoluyla kırma siyâseti de o yol-yöntemlere dâhildir ki bu, onların çok

defa başvurduğu bir yol-yöntem olup defalarca tekerrür etmiştir. Adâletin ta kendisi ise onlara misliyle mukâbelede bulunmaktır.

Hak Teâlâ şöyle buyurmuştur: «**O hâlde kim size saldırırsa, size saldırdığı gibi misliyle siz de ona saldırın...** » (2/el-Bakara, 194)

[4.]9- Müslümanların Ülkelerindeki Dînî Azınlıklar Karşısındaki Konum

Bu meseleye daha önce değinmiştik.. Özellikle de Hıristıyanlarla ilgili boyuta... Kısaca: Onların İslâm Dîni tarafından kendilerine tanınan şer'î hak-hukûku malûm bir konudur. Yönetim işi Allah'ın indirdiği şeylerle hükmetmek üzere Müslümanların eline geçtiğinde onlara o hak-hukûk doğrultusunda muâmele edilir. Şimdilerde ise henüz daha düşmanı defetmek aşamasındayız. Binâenaleyh onlara karşı tavrımız, onlara taarruzda bulunmamaktır. Saldırganlıkla düşmanın ve işgâl*ci*nin safında yer alanlar hâric ki bu yüzden onlara karşı durulur ve kendileriyle çatışılır. Bu konudaki konumları ise aynen diğerleri, hattâ öyle olan müslümanlar gibidir. Hâsılı Direnişin ve hedeflerinin maslahatına uygun olan, bu azınlıkları kazanmaktır veya en azından tarafsız kılmaktır.

[4.]10- İnsân Hakları Örgütleri Karşısındaki Konum

Hâlihâzır itibâriyle çarkları dönen böylesine azgın bir savaşta sözkonusu o insân hakları örgütlerinin ortaya koyduğu tavır ve konumların, herhangi bir hakkı geri alma veya herhangi bir saldırıyla ilgili caydırıcı rol oynama konusunda pek öyle büyük bir önem taşımadığı görülmektedir. Hâl böyle olmasına rağmen yaşanan hâdiseler, o örgütlerin ve basın-yayın eksenli konumlarının -genellikle- uluslararası kamuoyunun oluşmasında etkili olduğunu ve o kamuoyunun da hak ve adâlet davâlarına destek üzerinde uzun vadede de olsa bir etki oluşturduğunu isbâtlamıştır. Bu yüzden siyâsî ve basın-yayın eksenli direniş alanında gayret gösterenlere, işgâlci-istîlâcı güçlere yönelik baskı ve kamuoyunun bizim davâlarımızın lehine oluşturulması noktasında o örgütlerin etkisi konusunu ihmâl etmemeyi tavsiye ediyoruz.

[4.]11- Birleşmiş Milletler, Uluslararası Kânûnlar ve Uluslararası Organizasyonlar/Kurum-Kuruluşlar

Birleşmiş Milletler, kısaca, dünyanın kontrolünü paylaşmayı garanti altına almak ve o kontrolü yasalara bağlamak sûretiyle -her birinin kendi gücü, askerî ve siyâsî ağırlığına göre- kendi aralarında dağıtmak için İkinci Dünya savaşının gâlibi müttefikler tarafından oluşturulmuş bir organizasyondur.

Bu organizasyona bağlı bazı kurum-kuruluşlara, reklam/ve propaganda eksenli birtakım alt çerçeveler/ikincil hareket alanları bırakılmıştır. Ta ki güçsüz halklar ve uydu hükûmetler/devletler, o alt çerçeveler içinde hareket etsin ve bunun bir siyâsî tesîr alanı olduğu vehmine kapılsın diye... Beri taraftan Birleşmiş Milletler'den pek çok uluslararası organizasyonun dallanıp-budaklandığı malûmdur ve bunlar, güçsüz

halkları, sömürgeci devletlerin yörüngesinde dönüp dursunlar, böylece yoksulluğa ve sefâlete mahkûm olsunlar diye eğitim, sağlık, tarım, insânî ve iktisâdî kalkınma, ilh.. alanlarda bir boyunduruk altına alıp kontrol etme işini kendi aralarında paylaşan yapılardır. Sovyetler Birliği'nin çökmesiyle birlikte uluslararası güç dengeleri bozulduğu ve Amerika dünyanın kontrolünü tek başına kendi eline geçirdiği zaman işbu organizasyonun kontrolünü de -şibh-i kâmil bir şekilde- Amerika kendi eline geçirdi ki bu organizasyon yakında yıkılıp gidecek ve eski dünya düzeninin artıklarından biri ola[rak tarihin çöplüğüne karışa]caktır.

Bu organizasyon, Arabların ve Müslümanların davâsı olarak kendisine sunulan her türlü meselede onların hakkını-hukûkunu, yasalaştırma ve kodlama yoluyla zâyi eden organizasyonun ta kendisidir. Bütün bunların arkasında bizzât o vardır ki buna yine bizzât kendisi tanıktır. Bu konunun tafsîlatını ele almak ise ona özel *koca* bir cildin varlığını gerektirir. Hâsılı İsrail'i tanıyan ve kuruluşu sonrası çevirdiği her türlü entrikayı onayan odur. Arabların ve Müslümanların lehine aldığı karârları ise, çatılan kaşların gözüne bir avuç ölü karâr toprağı serpmekten öte bir şey değildir. Gelelim bu organizasyonun Amerika'nın vesâyeti [/nikâhı] altındaki hâline:

Hiç kuşkusuz [Kufiyye'sinin İnân'ı (yuları) sıkı sıkıya bağlanmış] bu "Kofi Annan", Beyaz Saray'a bağlı pespâye bir memûra dönüştü. Nitekim Güvenlik Konseyi, Irak işgâline yasal bir çerçeve sundu; o işgâli yasalaştırdı; yetmedi o işgâli uluslararası bir boyuta ulaştırdı. Aynen Afganistan ve daha önce Bosna hakkında yaptığı gibi...

Hulâsa-i kelâm şudur ki, Direniş güçlerinin üzerine düşen, bu uluslararası kurum -kuruluşlara, bunların, Siyonist-Amerikan saldırılarına ve onun o gizli yönetiminin dünyayı kontrolüne geçit veren ve buna perdedarlık eden yapılar olduğu gerçeğini bilerek hareket etmek; onların her birine, zararına ve düşmanlığına göre muâmele yoluna gitmektir. Ayrıca Birleşmiş Milletler'in, Amerika'nın emellerine karşı durduğu safsatasına aldanmamaktır ve şunu bilmektir ki, Birleşmiş Milletler bünyesinde yer alıp Amerika karşıtlığıyla öne çıkan ülkelerin [tamâmının] rolü, kurtların, sırtlanların ve farelerin, Amerikan aslanının bizim sâhamızdan kapıp-aşırdığı avdan ve bizim servetlerimizden yağmaladıklarından geriye bıraktığı artıktan kendi paylarına düşeni arttırma hırsından öte bir şey değildir.

O kurum-kuruluşların memûrlarının, bizim ülkelerimizde her nereye kondularsa orada istihbarat ve câsûsluk namına oynadıkları rol de ayrı bir kalem olarak bunlara eklenmelidir. Ezcümle bunların karşısında bizim üzerimize düşen, bunları, Siyonist-Amerikan işgâlinin birer uzantısı ve birer düşman kurum-kuruluş bilmektir ve onlara öylece muâmeledir. Bizim ülkelerimizdeki varlıklarını -hiç acımadan- hâk ile yeksân etmektir. Onların cümlesine karşı yardımcımız ise Allah'tır.

****

ÜÇÜNCÜ FASIL: KÜRESEL İSLÂMÎ DİRENİŞ ÇAĞRISI'NDA MÜTEKÂMİL TERBİYE [KAPSAMLI EĞİTİM] KURAMI

● Uyanış Okulları ve Eğitim Alanları

Daha önce, İslâmî ve Cihâdî Uyanış seyri boyunca bizim ve gayrımızın [geçmiş] tecrübelerini tedkîk üzerinden çalışma/hareket kuramlarını belirleme ve doğru olan veya doğru olduğunu farzettiğimiz tasavvurları ortaya koyma, aynı şekilde hata ve kusûrlarla ilgili dersleri bir değerlendirmeye tâbi tutarak bunlara ulaşma konusuyla ilgili menhecimiz/yol-yöntemimiz bağlamında da ifâde ettiğim ve...

Mücâhid Müslüman kişi için gerekli mütekâmil eğitim alanlarını tedkîk yoluyla da görüleceği gibi bunlar, şu beş alanı kapsamaktadır:

(1)- Âdâb-ı muâşeret, ahlâk, ibâdât ve *rekâik* eksenli eğitim...

(2)- Akâid, muhtelif dînî ilimler, özellikle de cihâd fıkhı gibi alanlarda şer‘î ilim...

(3)- Siyâsî bilinç veya fıkh-ı vâkı‘ ve yaşanan hâdiselere vukûfiyyet...

(4)- Mücâhid kişiyi kendisine lâzım olan savaş sanatlarıyla mücehhez kılmak için cihâdî askerî hazırlık...

(5)- Son olarak: Müslümanlara yönelik düşman saldırısını püskürtmek yolunda cihâd etmekle ilgili fiilî tatbîk...

Gelelim Cihâdî okul da dâhil olmak üzere Uyanış içindeki çeşitli İslâmî faaliyyet okullarının bu konuyla ilgili hissesini/nasîbini/ve katkısını tedkîk meselesine; acaba bunların (o) eğitim alan(lar)ındaki ahvâli namına göreceğimiz şey nedir?!

Şu husûsa da dikkat çekmek isteriz ki bizim bu noktadaki hükmümüz/ve konuyla ilgili değerlendirmemiz umûmî hâletle ilgilidir, yoksa şaz/istisnâ hâllerle ilgili değil... Çünkü Uyanış okullarından herhangi bir okulun herhangi bir ferdini, diğer okullardan herhangi birinde var olan olumlu bazı özellikleri taşır bir hâlde bulabilirsiniz.

1. Islâh ve Ahlâkî Terbiye Eksenli Okullar

Meselâ Teblîğ ve Davet cemâatleri, tasavvufî cemâatler ve benzerleri... Görürüz ki bunlar, [yukarıda yer alan mâddelerdeki] ilk sâhada, [yani] ibâdetler, ahlâk, edeb, rekâik ve âdâbın çeşitli yönleri.. alanında büyük bir hisseye/bol bir nasîbe sâhibdir. Yine görürüz ki bunların (tabîî ki genel bir çerçevede) akâid ile fıkıh bâbları ve çeşitli dînî ilimlere dâir şer‘î ilimden nasîbleri onların büyükleri/ileri gelenleriyle sınırlıdır ve taban unsurlarında şibh-i madûmdur/handiyse yok gibidir. Bunların siyâsî bilinçten ve [gerçekte ne olup bittiğine dâir] fıkh-ı vâkı‘dan nasîblerinin de -nâdir hâller hâric- aynı şekilde şibh-i madûm bir hâl üzre olduğunu görürüz. Gelelim cihâd için hazırlık yapma ve onu fiiliyyata aktarma alanına, bu konuda onların -genelde- bir hisse/katkı sâhibi olmadığını görürüz.

2. Selefî ve Şer'î İlmî Eğitimde Öne Çıkan Okullar

Meselâ Selefî Akım'ı ve şer'î ilim talebelerini oluşturan çeşitli okullar... Görürüz ki bunların ilk sâhadaki, yani "Ahlâk, İbâdetler ve Rekâik" sâhasındaki hisseleri azdır; ayrıca bu çevrelere genelde kabalık, katılık ve rûhî terbiye izlerinin nedreti hâkimdir. İkinci sâhadan, akîde ilimleri, tenkîh-i âsâr/rivâyet tedkîki, sünnet-hadîs çalışmaları, çeşitli dînî ilimler ve fıkıh alanından ise bol bir nasîb/büyük bir hisse almışlardır ki bunların büyükleri/ve ileri gelenlerinin bu noktada büyük bir derece taşıdığını, aynı şekilde taban unsurlarının da -genel bir çerçevede- bu konuda fena sayılmayacak bir seviyeyi hâiz olduklarını görürsünüz. Bir önceki mâddede yer alan çevreler gibi bunların da siyâsî bilinç ve fıkh-ı vâkı' alanındaki nasîblerinin az olduğunu görürüz. Hazırlık ve cihâd alanına gelince, daha önce de kendilerine işâret olunduğu gibi, *ne bu kervânda bir mâlları, ne de bu seferberlikde bir şanları vardır*. Ferdî hâller istisnâ olmak üzere onların bu alanda bir hisseleri/katkıları -genellikle- yoktur.

3. Siyâsî Faaliyyet Okulları ve Davet, Siyâset ve Parti Eksenli Yapılanmalar

Meselâ İhvân'ın ve Hizbu't-Tahrîr'in [çeşitli] cemâatleri ve bunların benzeri siyâsî cemâatler... Görürüz ki bunların, ibâdetler, rekâik, rûhî ve ahlâkî terbiye alanındaki nasîbleri -umûmen- azdır. Şer'î ilim alanındaki hâlleri de aynen böyledir. Fıkh-ı vâkı', siyâset ve yönetim bilimleri, kezâlik genel kültür gibi alanlardaki nasîblerinin ise bol olduğunu, ayrıca ileri gelenlerinin bu konuda yüksek bir seviye taşıdığını ve taban unsurlarının da makbûl ve iyi bir seviyeyi hâiz olduklarını görürüz. Hazırlık ve fiilî anlamda cihâd gibi alanlarda ise yine bunların da -genel bir çerçevede- bir nasîbi/bir katkısı yoktur. Tabîî ki özel ve ferdî hâller hâric...

4. Cihâdî Akım'ın Okulları ve Cihâdîler

Öncekiler gibi bunların da belli bir alan üzerinde yoğunlaşıp diğer alanları ihmâl ettiğini görürüz. Nitekim bunlar, bütün vakitlerini askerî hazırlığa ve askerî eğitime ayırmış ve kendilerini tamâmen bununla meşgûl etmiştir. Yine pek çoğu, cihâda ve fiilen savaşa katılmış kimselerdir.

Âdâb, ahlâk, ibâdât ve rekâik gibi alanlarda hazırlık/terbiye/ve eğitim hâlinin ise bunlar arasında -genellikle- orta dereceli veya az olduğunu görürsünüz. Özellikle de geç dönem erleri arasında...

Şer'î ilim alanlarına ve onu taleb/ile tahsîl meselesine geldiğinizde ise bunun da orta dereceli olduğunu görürsünüz.

Fıkh-ı vâkı' ve siyâset alanlarında ise bunların büyük çoğunluğunun bu konudaki nasîbini az [ve seviyelerini cılız] bulursunuz. Ama İslâmî cemâatler ve ilim halkaları içinde iyi bir şekilde yetişmiş olan cihâdîlerin ilk nesli bundan müstesnâ...

***

İşte böylece biraz dikkatle baktığımızda görürüz ki Uyanış'ın ve İslâmî faaliyyet okullarının tamâmı, kendi yol-yöntemleri içinde yalnızca bir veya iki boyut üzerinde yoğunlaşıp geriye kalan diğer boyutları ihmâl etmek sûretiyle parçalı bir eğitim ve hazırlık yoluna gitmiştir ve böyle bir hâl ortaya koymuştur. Bu ahvâli tablo cedvelleri üzerinden açıklama yoluna gidersek bunun aşağıdaki gibi olduğunu görürüz:

Uyanış Okulları → Terbiye/Eğitim Alanları ↓	**Ahlâkî-Terbiyevî Okullar. (Tasavvûfî, Teblîğ...)**	**Selefîlik ve Şer'î İlim Talebeleri**	**Siyâsî ve Parti Eksenli Okullar**	**Cihâdî Okullar**
Ahlâk, Âdâb ve İbâdât	İyi	Orta veya Zayıf	Orta veya Zayıf	Zayıf veya Orta
Şer'î İlimler	Zayıf	İyi	Zayıf veya orta	Zayıf veya Orta
Siyâsî Bilinç ve Fıkh-ı Vâkı'	Cidden Zayıf	Orta veya Zayıf	İyi	Zayıf veya Orta
Askerî Hazırlık	Madûm	Madûm	Madûm	İyi
Cihâda Katılım	Madûm	Madûm	Madûm	Orta

Gördüğümüz gibi Cihâdî Okul olarak bizler, toplamda daya iyi bir hâl üzere olsak bile, umûmen bizim okulumuz da aynı parçalı vasıfla ve [sâir alanların tamâmını kapsayan] terbiye ve hazırlık konusunu ihmâl yönüyle öne çıkmıştır. Bu ise o alanların dörtte birlik kısmı üzerinde yoğunlaşıp dörtte üçlük *terbiyevî* yönünü ihmâl yoluyla vukû bulmuştur.

Cihâdî Akım'a bizzât içerden tanıklığım ve uzun bir süre boyunca bizzât sâhada onun içinde geçirdiğim hayâtım üzerinden dikkatime çeken şuydu ki, terbiye/eğitim alanında üstün bir seviyeye ulaşmış olan ilk neslin, bilhâssa Uyanış'ın diğer okulları ve cemâatleri içinden çıkmış ve onların eğitim yollarından epeyce bir nasîblenmiş olanların tâm tersine cihâdîlerin geç dönem erleri, sadece askerî hazırlıkla ve fiilen cihâda katılmakla yetinen kimselerdi. Gördüğüm buydu ve onlar bunun kendilerini İslâm'ın zirve noktasına ulaştırdığını sanıyordu. Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet edilen "Cihâd İslâm'ın zirve noktasıdır" meâlindeki hadîsi parçalı veya yanlış bir şekilde anlamaları onların o anlayışına bir dayanak teşkîl ediyordu. Bu parçalı anlayış, hem İslâm'ın bütün esâslarını hem de hayır alanlarının tamâmını içeren o genel ve kapsamlı hadîsin sadece sözkonusu kısmını ele alma üzerinden doğuyordu ki bu hadîsin tamâmı şöyledir:

(**Muâz** radıyallahu anhu'**dan**, demiştir ki: "Ya Resûlellah! Beni cennete sokacak, cehennemdense uzaklaştıracak bir ameli bana haber ver[seniz]" dedim. Buyurdu ki:

«Muhakkak ki çok büyük bir şey(den) suâl ettin. Bununla birlikte o, Allah Teâlâ'nın kendisi hakkında müyesser kıldığı kimse için kolaydır. [Nitekim] Allah'a -hiçbir şeyi Ona ortak koşmaksızın- ibâdet edersin. Namazı kılar, zekâtı verir, Ramazân orucunu tutar, Beytullah'ı haccedersin.» Sonra buyurdu ki: «Sana hayır kapılarını göstereyim mi? Oruç [bir siper ve] kalkandır. Sadaka, günahı -su ateşi söndürür gibi- söndürür. Gece ortasında adamın namaz kılması da [böyledir].» Sonra: «Tetecâfâ cunûbuhum ani'l-medâci'i...» âyetini «...ya'melûn»a[1] ulaşıncaya kadar okudu. Ondan sonra: «İşin (Dîn'in) başı, direği ve en yüce tarafı/zirve noktası nedir sana haber vereyim mi?» dedi. "Evet ya Resûlellah!" dedim. «İşin başı İslâm'dır. Direği namazdır. En yüce tarafı/zirve noktası ise cihâddır» buyurdu. Sonra: «Bu dediklerimin hepsini [bir kıvâmda] tutan/onun sebeb-i bekâ ve kemâli olan nedir sana söyleyeyim mi?» dedi. [Ben:] "Evet ya Resûlellah!" deyince [mübârek] dilini *eliyle* tutup: «İşte şunu [gereğince] tut!» buyurdu. Dedim ki: "Ya Nebiyyellah! Biz konuştuğumuz şeylerle de mi muâhaze olunacağız!" «Hay anan senden mahrûm kal[may]a..! İnsânları yüzleri üzere ateş[-i cehennem]e düşüren dillerinin hasâdından gayrı nedir (ki)...» buyurdu." Bu hadîs-i şerîfi Tirmizî rivâyet edip «Hasen Sahîhdir» demiştir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, Allah cümlesinden râzı olsun ilk nesil Sahâbelerini eğitim yoluna, sonra onların Tabîûn'u eğitim yollarına, sonra da onların, kendilerine ihsân üzere tâbi olan kimseleri eğitmelerine, aynı silsile içinde ve aynen böyle olmak üzere selefin, âlimlerin ve sâlihlerin bu konudaki hâllerine baktığımızda görürüz ki, bunların tamâmı, bizzât Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem tarafından inşâ edilmiş olan o şümûllü yolun üzerine inşâ edilmiştir ve o yolun bütün yönlerini içermiştir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bizzât kendisi Zâtı itibâriyle bir örnektir. Onun ahlâkı ise -Hz. Âişe'nin de rivâyet ettiği gibi- Kur'ân'dır. Ahlâkı Kur'ân olan bir kimse ise fazîletlerin, ilimlerin, edebin ve mekârim-i ahlâkın bütün yönlerini kendi bünyesinde bir araya getirmiş demektir. Resûlullah'ın sîretine gelince; o, Allah Teâlâ'ya ulaş*tır*an köklü bir akîdenin yoludur.. Şerîat ilimlerinin menbaıdır ve onun *engin* denizidir. Ahlâkına gelince, Allah Teâlâ'nın Onun ahlâkını vasfettiği şu kavli bu konuda yeterlidir: «Ve elbetteki sen [pek] yüce bir ahlâk üzeresin.» [68/el-Kalem, 4] Hazırlığı ve cihâdı ise açıklama gerektirmeyecek derecede meşhûrdur.

Hazırlık ve eğitim konusunda Onun yolu hiç kuşkusuz Sahâbe'nin günlük olarak o tekâmül hâlini kendisiyle birlikte yaşadığı mütekâmil bir medrese olmuştur. Ahlâk ve ibâdet.. İlim ve amel.. Bilinç ve hazırlık.. Cihâd ve bir şehâdet.. yolu.. olarak...

Nitekim Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, akîdesi, fıkhı, ahlâkı ve cihâdı.. ile onların önünde tecessüm eden en güzel örnek/üsve-i hasene olmuştur. Onun, dört başı mamûr/mütekâmil yolu, ilk neslin Mekke'de kendisinden en büyük nasîbi aldığı

---

1 [es-Secde sûresi 16-17. âyetler: «[Onlar öyle kimselerdir ki] yanları yataklar[ın]dan uzaklaşır [/ibâdet için kalkıp gece kıyâma dururlar] ve Rablerine kâh korkarak kâh umarak duâ ederler ve rızık olarak kendilerine verdiğimizden de infâk ederler.» «[İşte] Onlar için, yapmış olduklarına karşılık bir mükâfaat olarak [göze nûr/gönle sürûr] ne sevinçler saklandığını hiç kimse bilemez.»]

akâidi kökleştirme esâsına dayanmıştır. Evet O, ilk elde akîdeyi ekmiştir ve onun ağacını, kökleri onların içinde iyice güçleninceye, sonra rûhlarında serpilinceye ve onların hâl ü hareketinde meyvelerini verinceye kadar gözetmiştir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in onları ibâdete, tâate ve *tebettül*e lisân-ı hâl ile teşvîk ve bu konuda onlar için en güzel bir örnek olması hâline gelince, hadîs ve siyer kaynakları bunlarla doludur.

Sıdk, emânet, kerem, şecâat, misâfire ikrâm, sevgi-dostluk-muhabbet, şefkat, rahmet, müminlere karşı tevâzu ve merhamet, birlik-beraberlik, diğerkâmlık ve bu gibi mekârim-i ahlâk konusunda onları gözetip eğitmesi ve onları övgüye değer her türlü ahlâkın en yüce zirvesine eriştirmesi konusu da aynen böyledir.

İçinde bulundukları ahvâli-koşulları bilerek yaşamaları, bunun bilincinde olmaları ve ona göre hareket etmeleri konusuna gelince, ister kendi toplumları içinde ister kendilerini çevreleyen yakın ve uzak güçler karşısında yaşadıklarıyla alâkalı olsun onların hayâtında buna delâlet eden dünya kadar örnek vardır.

Askerî hazırlıkları konusuna gelince; Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onları bu konuda eğitime, kuvvet hazırlığında bulunmaya, okçuluğu ve at binmeyi öğrenip-öğretmeye bizzât teşvîk etmiştir.

Fiilî cihâd konusunda ise Resûlullah'ın bizzât kendisi en güzel örnek/ve en güzel komutan olmuştur. Nitekim bizzât Kendisi pek çok gazveye çıkmıştır. Ayrıca örnek alınsınlar ve tehlike mevkilerinde onlar bulunsunlar diye Kendisine en sevgili gelen kimselerin komutasında seriyyeler ve ordular göndermiştir. Yine aleyhi's-salâtu ve's-selâm Zât-ı Şerîfiyle bizzât örnek bir komutan olmuştur. Öyle ki Hz. Ali radıyallahu anh, kendilerinin en cesûrunun düşmana en yakın duran kişi olduğunu ve düşmana Ondan daha yakın kimsenin olmadığını söylemiştir. Ayrıca O, bir adam Müslüman olduğu zaman onu bekletmemiş ve gidip İslâm üzere yetişsin diye -günümüzün yerli yerine çakılı davetcilerinin iddiâ ettiği gibi- cihâddan geri tutmamıştır. Bilakis Onun şiârı: bir savaşta Kendisine katılmak isteyen ve henüz daha Müslüman olmamış bir kişiye dediği şu söz olmuştur: "[Önce] Müslüman ol, sonra savaş!"

Hâsılı Onun eğitimle ilgili yolunun özü, bütün alanları/yönleri içine alan dört başı mamûr-mütekâmil bir yol olmasıdır ki, kısaca şunlar üzerine kurulmuştur:

(1)- Akîde ve İlim

(2)- Ahlak ve Tâat

(3)- Fehm-i Vâkı‘ ve Ona Göre Hareket

(4)- Hazırlık ve Kuvvet

(5)- Gereği Hâlinde Bir Farîzayı Edâ Olarak Fiilen Cihâd

İşte bu noktadan olmak üzere Selef'in -Allah cümlesinden râzı olsun- kendi hâl u hareketlerinde, talebelerini hazırlamada, Ümmeti irşâdlarında ve ortaya koydukları güzel örneklik yolunda bu mütekâmil yönler/alanlar üzerinde yoğunlaştığını [ve biri adına diğerini ihmâl etmediklerini] görürüz.

Siyer-i Nebevî eserlerinden, Sahâbe hayâtından ve hem onların hem de onlara ihsân üzere tâbi olanların o fevkalâde hikâyelerinden bu konuyla ilgili rivâyetleri ve örnekleri serdetmek yoluyla sözü daha fazla uzatmak istemiyorum ki bütün bunlar hakkında son derece enfes pek çok kitâb yazılmıştır.

Yukarıda geçen şeyler üzerinden **Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nda Eğitim Metodolojisi** ile ilgili kuramımızın kendisi üzerine kurulması gerekli temel yönlere/ana alanlara ulaşırız ki bunlar şunlardır:

1- Akîde ve Şer'î İlim...

2- Edeb, İbâdet, Ahlâk ve Rekâik...

3- Siyâsî Bilinç ve Fıkh-ı Vâkı'

4- Askerî Hazırlık...

5- Sâil Düşmanı Def' ve Bertaraf Etme Yolunda Bilfiil Cihâd ve Direniş

Bizim eğitim yolumuzun kendisi üzerine kurulacağı beş temel bunlardır. Binâenaleyh âlimlerin, davetcilerin ve Ümmet içinde bu sanatlarda ve onlarla ilgili alanlarda kalem erbâbı olanların üzerine düşen şey, çağdaş dönem İslâm kütübhânesini, bu temeller doğrultusunda yetişecek -mücâhidlerden ve direniş erlerinden müteşekkil-gelecek neslin eğitimine yardımcı olacak bir yöntemle ve pratiğe aktarılması kolay öz çalışmalarla zenginleştirmek, bu uğurda gayret göstermektir.

Direnişin komuta kademelerinin ve kurucu kadrolarının üzerine düşen ise hem kendilerini hem de kendileriyle beraber olan kimseleri hazırlama konusunda bu tür yöntemlere-metodlara başvurmasıdır. İlerleyen sayfalar boyunca mücâhidlere ve direnişçilere, özellikle de Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'na müntesib olanlara hem kendilerini ve kendi kadrolarını hem de Ümmeti, -aynı ânda ve muvâzeneli/birbirine paralel bir şekilde seyretmesi/öğrenilip-öğretilmesi gereken- bu mütekâmil ufuklar doğrultusunda hazırlamalarına yardımcı olacak birtakım genel programları ve özet sunumları arzedip açıklamaya çalışacağız.

(1) Eğitimle İlgili Birinci Alan:
AKÎDE VE ŞER'Î İLİM

İlmin Derecesi ve Fazîleti

Riyâzu's-Sâlihîn'de şunlar yer almaktadır: **(...** Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

... وَقُل رَّبِّ زِدۡنِي عِلۡمٗا ﴿١١٤﴾ ﴿سورة طه﴾

«...ve de ki: Rabbim! İlmimi artır.» [20/Tâ-Hâ, 114]

... قُلۡ هَلۡ يَسۡتَوِي ٱلَّذِينَ يَعۡلَمُونَ وَٱلَّذِينَ لَا يَعۡلَمُونَۗ ... ﴿٩﴾ ﴿سورة الزمر﴾

«...De ki: "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?"...» (39/ez-Zümer, 9)

...يَرۡفَعِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ دَرَجَٰتٖۚ ... ﴿١١﴾ ﴿سورة المجادلة﴾

«...Allah, sizden îmân edenleri ve kendilerine ilim verilenleri derecelerle yükseltir...» (58/el-Mücâdile, 11)

... إِنَّمَا يَخۡشَى ٱللَّهَ مِنۡ عِبَادِهِ ٱلۡعُلَمَٰٓؤُاْۗ ... ﴿٢٨﴾ ﴿سورة فاطر﴾

«...Allah'tan ancak âlim kulları [hakkıyla] haşyet eder...» (35/Fâtır, 28)

وَعَنْ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ يُرِدِ اللهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ.» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

Muâviye radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «**Allah kimin hakkında hayır dilerse onu Dîn'de fıkıh sâhibi kılar**.» (Muttefakun Aleyh)

وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللهُ مَالًا فَسَلَّطَهُ عَلَى هَلَكَتِهِ فِي الْحَقِّ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللهُ الْحِكْمَةَ فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُهَا.» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

İbn Mesûd radıyallahu anh'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «**Şu ikiden gayrısına hased** [: gıbta] **edilmez: Allah'ın kendisine mâl ihsân ettiği ve o mâlı hak** yolun**da harcayıp tüketmeye kendisini muvaffak kıldığı kimse ve Allah'ın kendisine hikmet** [: ilim] **ihsân ettiği kimse ki o, o hikmetle** [amel eder, yerli yerince] **hükmeder ve onu** [başkalarına da] **öğretir**.» (Muttefakun Aleyh)

وَعَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَثَلُ مَا بَعَثَنِي اللهُ بِهِ مِنَ الْهُدَى وَالْعِلْمِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَصَابَ أَرْضًا، فَكَانَتْ مِنْهَا طَائِفَةٌ طَيِّبَةٌ قَبِلَتِ الْمَاءَ فَأَنْبَتَتِ الْكَلَأَ وَالْعُشْبَ الْكَثِيرَ؛ وَكَانَ مِنْهَا أَجَادِبُ أَمْسَكَتِ الْمَاءَ فَنَفَعَ اللهُ بِهَا النَّاسَ فَشَرِبُوا مِنْهَا وَسَقَوْا وَزَرَعُوا؛ وأَصَابَ طَائِفَةً مِنْهَا أُخْرَى إِنَّمَا هِيَ قِيعَانٌ، لَا تُمْسِكُ مَاءً وَلَا تُنْبِتُ كَلَأً. فَذٰلِكَ مَثَلُ مَنْ فَقُهَ فِي دِينِ اللهِ وَنَفَعَهُ مَا بَعَثَنِي اللهُ بِهِ فَعَلِمَ وَعَلَّمَ، وَمَثَلُ مَنْ لَمْ يَرْفَعْ بِذٰلِكَ رَأْسًا، وَلَمْ يَقْبَلْ هُدَى اللهِ الَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ.» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

Ebû Mûsâ [el-Eş'arî] radıyallahu anh'dan, demiştir ki: [Hz.] Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «**Allah'ın benimle göndermiş olduğu hidâyet ve ilim, bir araziye düşen bol bir yağmura benzer.** [Yağmurun düştüğü] **o arazinin bir kısmı iyidir**[-verimlidir] **ki** [yağmur] **suyu**[nu] **kabûl edip** [emer], **bol çayır ve ot bitirir. Bir kısmı da** [sert ve] **çoraktır ki suyu** [emmeyip] **üstünde tutar.. Allah o sudan insânları faydalandırır.. O sudan içerler,** [hayvânlarını] **sularlar ve zirâat**[larını da o suyla] **yaparlar. Yine o yağmurun düştüğü** [başka] **bir kısım** [toprak parçası] **daha var ki o ise düzdür**[-kaygandır]. **Ne su tutar, ne de ot bitirir. İşte bu** [hâl], **Allah'ın dîni konusunda fıkıh sâhibi olan ve Allah'ın benimle gönderdiği** [hidâyet ve ilim] **kendisine fayda sağlayan,** [ayrıca] **onu hem öğrenen hem de öğreten kimse ile;** [kibrinden dolayı] **başını kaldırıp da ona bakmayan ve kendisiyle gönderildiğim Allah'ın hidâyetini kabûl etmeyen kimsenin misâlidir.**» (Muttefakun Aleyh)

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «وَمَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللهُ لَهُ بِهِ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ.» رَوَاهُ مُسلِمٌ

Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «**Ve kim kendisi üzerinden ilim tahsîl etmek için bir yola girerse Allah da ona** [tuttuğu] **o yol cihetiyle cennete giden yollardan birini kolaylaştırır.**» (Müslim rivâyet etmiştir.)

وَعَنْهُ أَيْضًا رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ تَبِعَهُ، لَا يَنْقُصُ ذٰلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا» رَوَاهُ مُسلِمٌ

Yine Ondan -radıyallahu anhu-, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «**Kim bir hidâyete davet ederse, ona, o hidâyete tâbi olanların sevâbları mislince sevâb vardır,** [ki] **bu, onların sevâblarından herhangi bir şey de eksiltmez.**» (Müslim rivâyet etmiştir.)

وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا مَاتَ ابْنُ آدَمَ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ: صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ.» رَوَاهُ مُسلِمٌ

[Yine] Ondan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «**Âdemoğlu öldüğü zaman onun** [her türlü] **ameli**[nin sevâbı da] **kesilir;** [şu] **üç şey** [üzerinden gelen sevâb] **hâric:** [Ardınca bıraktığı herhangi] **bir sadaka-i câriye veya kendisinden istifâde olunan bir ilim veya ona duâ eden** [hayırlı-] **sâlih bir evlâd.**» (Müslim rivâyet etmiştir.)

وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَبْتَغِي فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللهُ لَهُ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَضَعُ أَجْنِحَتَهَا لِطَالِبِ الْعِلْمِ رِضًا بِمَا يَصْنَعُ، وَإِنَّ الْعَالِمَ لَيَسْتَغْفِرُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ حَتَّى الْحِيتَانُ فِي الْمَاءِ، وَفَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ، وَإِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ، وَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوَرِّثُوا دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا وَإِنَّمَا وَرَّثُوا الْعِلْمَ، فَمَنْ أَخَذَهُ أَخَذَ بِحَظٍّ وَافِرٍ.» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ

Ebu'd-Derdâ radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «**Kim kendisi üzerinden ilim tahsîl etmek için bir yola girerse Allah da ona cennete giden yollardan birini kolaylaştırır**. **Muhakkak ki melekler**, [tahsîl-i ilm için] **yaptığı** [o] **işten hoşnut bir şekilde ilim talebesinin üzerine kanatlarını gererler. Şübhesiz göklerde ve yeryüzünde bulunan herkes, hattâ sudaki balıklar bile âlim** [bir kimse] **için istiğfârda bulunur. Âlimin âbide üstünlüğü ise ayın sâir yıldızlara üstünlüğü gibidir. Şübhesiz ki âlimler peygamberlerin vârisleridir ve şübhesiz ki Peygamberler ne dînâr namına bir şey mîrâs bırakmıştır ne de dirhem.** [Bilakis] **Onlar ancak ilim mîrâs bırakmıştır. Her kim ki onu alırsa, bol bir nasîb almış demektir**.» (Ebû Dâvûd ve et-Tirmizî rivâyet etmiştir.)

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ سُئِلَ عَنْ عِلْمٍ فَكَتَمَهُ أُلْجِمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِلِجَامٍ مِنْ نَارٍ.» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «**Bir kimseye** [bildiği] **bir ilimden sorulur da o da ilmini** [bile bile] **gizlerse Kıyâmet Günü ağzına ateşten bir gem vurulur.»** (Ebû Dâvûd ve et-Tirmizî rivâyet etmiştir. [Tirmizî:] "Hasen bir Hadîs'dir" demiştir.)

وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ تَعَلَّمَ عِلْمًا مِمَّا يُبْتَغَى بِهِ وَجْهُ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ لا يَتَعَلَّمُهُ إِلَّا لِيُصِيبَ بِهِ عَرَضًا مِنَ الدُّنْيَا لَمْ يَجِدِ عَرْفَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.» يَعْنِي: رِيحَهَا. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

[Yine] Ondan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «**Kim, kendisiyle Allah Azze ve Celle'nin rızası** [gözetilip] **aranacak** [herhangi] **bir** [dînî] **ilmi, sadece/sırf, onunla/onun üzerinden dünyalık bir menfaat/çıkar elde etmek için öğrenirse Kıyâmet Günü cennetin kokusunu** [bile] **alamaz.»** (Ebû Dâvûd, sahîh bir isnâdla rivâyet etmiştir.)

وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ اللهَ لَا يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِزَاعًا يَنْتَزِعُهُ مِنَ النَّاسِ، وَلٰكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ، حَتَّى إِذَا لَمْ يُبْقِ عَالِمًا اتَّخَذَ النَّاسُ رُؤُوسًا جُهَّالًا، فَسُئِلُوا فَأَفْتَوا بِغَيْرِ عِلْمٍ، فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا.» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

Abdullah Bin Amr Bin el-Âs radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «**Allah, ilmi, insânlar**[ın hâfızaların]**dan çekip almak sûretiyle kabzetmez** [ortadan kaldırmaz]; **velâkin ilmi, âlimleri kabzetmek** [ölüm yoluyla insânların arasından çekip almak] **sûretiyle ortadan kaldırır. Öyle ki ortada herhangi bir âlim bırakmadığı zaman insânlar birtakım câhilleri kendilerine baş edinir. Böylece** [ne sorulacaksa] **onlara sorulur; onlar ise ilimsiz bir şekilde** [olur-olmaz] **fetvâ verirler. Böylelikle hem kendileri dalâlete gider hem de başkalarını dalâlete götürürler.»** (Muttefakun Aleyh) **...)**

[***]

1. Akîde

Daha önce, işbu İkinci Cild'in Birinci Faslı'nda, [Cihâdî] Akîde ve Menhec'le ilgili açıklamalar meyânında Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in akîdesinin temel esâsları beyân olunmuştu. Nitekim bunlara genel hatlarıyla ve özet bir şekilde yer vermiştik. Direniş hücreleri ve seriyyeleri/birliklerinin üzerine düşen ise onların komuta kademelerinin eğitim eksenli bir hazırlık programlarının olmasıdır ve bu programın da her şeyden önce Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in itikâd esâslarıyla ilgili tafsîlatı hâvî muhtasar bir kitâbı tedrîsi içermesidir. Bu konuda tavsiyem ise Uyanış'ın pek çok hareketi içinde hüsn-i kabûl görmüş ve yaygınlık kazanmış olan şu iki kitâbdan biridir: "[İbn] Ebi'l-İzz el-Hanefî"nin "Şerhu'l-Akîdeti't-Tahâviyye" adlı Tahâvî Akîdesi Şerhi veya "İbn Teymiyye"nin "el-Akîdetu'l-Vâsitiyye" adlı kitâbının şerhlerinden biri... Allah Teâlâ her ikisine de rahmet etsin. Bu ise bir ilk seviye/veya bir giriş bâbındandır... Çünkü bunlar öz, özet, kolay ve râhatlıkla ulaşılabilecek kitâblardır.

Cihâdî akîde ve cihâdî fikriyyat alanına gelince; az yukarıda sözü geçen Birinci Fasıl, Cihâdî Akîde'nin temelleriyle ilgili bir özeti ihtivâ etmektedir ki orada onun ana esâsları delîlleriyle birlikte, inşâ ve eğitim konusunda Direniş hücreleri için faydalı bir bölüm olarak yer almaktadır. Genel bir çerçevede, Cihâdî Akîde'nin güçlendirilmesi için Şehîd Seyyid Kutub rahmetullahi aleyh'in ve Şeyh Abdulkâdir Bin Abdulazîz'in eserlerini tavsiye ederim. Yine bilhâssa Şeyh Abdullah Azzâm'ın eserlerini.. ki zâten kendisi fikir ve eğitim konusunda başlıbaşına bir medresedir. Diğer bir tavsiyem ise cihâdî örgütlenmelerin ve cemâatlerin [kendi eserlerinden oluşan] kütübhâneleridir. Meselâ bunlar arasından Şeyh Ömer Abdurrahmân'ın, Şeyh Eymen ez-Zevâhirî'nin ve Şeyh Ebu'l-Munzir es-Sâidî el-Lîbî'nin eserleri.. Yine bunların Mısır ve Libya'daki cihâdî cemâatlerinin yayınları.. Cihâdî fikriyyatla ilgili faydalı diğer bazı kütübhâneler Şeyh Ebû Muhammed el-Makdisî'nin ve ~~Şeyh Muhammed el-Fezâzî el-Mağribî'nin~~ eserleridir. Allah kendisine hıfz u inâyetini yâr etsin/[!] Allah gani gani rahmet etsin Üstâd Muhammed Kutub'un külliyyatı, Üstâd Ebu'l-Alâ Mevdûdî'nin -rahimehullah- eserleri ve Şeyh Saîd Havvâ'nın -Allah kendisine rahmetini ve mağfiretini yâr etsin- eserlerinden bazı seçkiler de böyledir. Özellikle de onun "Cundullâhi Sekâfeten ve Ahlâken/Allah Eri'nin Ahlâk ve Kültürü" ve "Min Ecli Hutvetin ile'l-Emâm Alâ Tarîki'l-Cihâdi'l-Mübârek/Kutlu Cihâd Yolunda Bir Adım İleri.." adlı kitâbları.. Tabîî onun son eserlerindeki hatalarına da dikkat ederek... Bunlar şu ân itibâriyle aklıma gelenlerdir. Aslında sözkonusu bu değerli zâtların bazı kitâblarında geçen ve kendisine dikkat çekilmesi gerektiğine inandığım bazı husûsları ele almam gerekirdi. Ama şu ân için buna vaktim [ve imkânım] yok. Olur ki bunu bilahare telâfî ederim.

Aynı şekilde Harameyn Diyârı'ndaki Uyanış'ın sembol isimlerinin 1400-1980 ile 1415-1995 yılları arasında yayımlanmış olan sesli/görüntülü ders/hutbe/seminer vb. kayıtlarının dinlenmesini de tavsiye ederim ki bunların içinde akîdevî, şer'î ilmî ve fikrî hareket eksenli cihâdî konularla ilgili fevkalâde güzel dersler vardır. Özellikle de Şeyh Abdurrahîm et-Tahhân, Şeyh Muhtâr eş-Şankîtî, Şeyh Sefer el-Havâlî (Allah

kendisine içinde bulunduğu o hâlden çıkışı getirecek güzel bir tevbe nasîb etsin ve onu faydalı kılsın), Şeyh Selmân el-Avde (Allah kendisine, kendisi hakkında âşinası olduğumuz o ciddiyyete güzel bir avdet [ile geri dönüş] nasîb etsin), Şeyh Nâsır el-Ömer, Şeyh Abdulvehhâb et-Turayrî (Allah azîmetlerini güçlendirsin) gibi kimselerin ve bunların sözkonusu dönem içindeki sâir çağdaşlarının kasetleri... Ayrıca bunların bazılarının [kendilerine yönelik] baskı [işkence] ve hapis sonrası bir aşamada, kezâ terörle mücâdele kampanyalarının kızışması sonrası bir dönemde ortaya koyduğu birtakım yayınlarına ve fetvâlarına da mutlaka dikkat edilmesi gerekir. Nitekim [bu süreç sonrasında] bunların bazıları aleyhine menhec eksenli bazı geri adım atmalar ve tehlikeli konumlar kayda geçirilmiştir. Allah bizi de onları da affetsin. Ama bu hâl, onların sözkonusu o menhec eksenli yayınlarının kıymetini düşürmez. Ayıklama ve uygun konuları seçip çıkarma işi ise Direniş gençleri ile onun hücrelerine kalmış bir şeydir. Bu tür faydalı mâddeleri/konuları ayıklama kudreti taşıyan yol-yön gösterici sorumluların işidir. Aynı şekilde şuna da dikkat çekmek isterim: Resmî bazı âlimlerin akâid ve şer'î ilimler alanındaki yayınları içinde de -kendi sulta*n*larına yaranma yollu malûm bazı şaz görüşlerini bundan istisnâ tutacak olursak- son derece iyi ve faydalı yayınlar vardır. Her hâlükârda benim, sulta*n* âlimleri ve o sulta*n*ların onların benzeri münâfıkları karşısında izlediğim yol-yöntemim, Allah'ın kendilerini sözkonusu o nifâk çukuruna düşmekten sâlim kıldığı kimselerin yayınları arasında onların yayınlarına alternatif olacak bir şeylerin varlığı durumunda onların yayınlarından yüz çevirmek doğrultusundadır. Aksi takdîrde onların sırf ilminden istifâde olunur ve onların yanlış yaptığı noktalara dikkat çekmek de *pek yerinde olur*. Onlardan uzak durmaktan *asıl* murâd ise Ümmeti onlardan sakındırmak içindir.. Ta ki onların, âmmeyi, onların o büyük yanlışlarına kapılmaya götürecek bir konumu olmasın.. Sulta*n*ların dalâletini destekleyen ve sömürgecilerin işgâline gerekçe devşiren o fetvâlar*ın*a ki bunlar son derece büyük meseleler olduğu gibi artık şöhret bulmuştur.

Daha önce de belirttiğim gibi bu Eser'de, "Cihâdî Akîde"ye, -Direniş mücâhidleri için gerekli olan akîdenin temel esâslarını güçlendirmeye yönelik olarak- önemli ve odaklı-yoğun bazı düşünceler şeklinde yer verdim ki bunlar, araştırma-incelemeye ve okumaya âşinalığı olan kimselerin *istifâdesine açıktır*.

2. Şer'î İlim

Direniş mücâhidleri için gerekli şer'î ilim konusunda denileceklere gelince; şer'î ilim bâbları içinde Mücâhid Müslüman bir kişinin bilmesi gerekli ve onun üzerine [bir farz-ı ayn olarak] taayyün eden şeyler üçtür:

A- İbâdetlerle İlgili Şer'î Ahkâm

Meselâ tahâret, namaz ve oruç fıkhı.. eğer mâlı varsa zekât fıkhı.. eğer gitmeye gücü yetiyorsa hac fıkhı gibi... Binâenaleyh her Direniş hücresi, kendi ferdleri için, kendi bölgelerinde yaygın olan mezheb veya kendileri için seçecekleri fıkhî tercîhler

uyarınca İbâdât Fıkhı ile ilgili muhtasar ve kolay bir çalışma hazırlamalıdır. Bunlar kolay meselelerdir; burada uzun uzadıya ele alınmayı gerektirmeyecek şeylerdir.

B- [Müslüman'ın] Hayâtındaki İşlerle İlgili Husûsî Fıkıh [İlmihâl]

Çünkü o kendi fiilleriyle ilgili şer'î hükümleri bilmek zorundadır. Meselâ diyelim ki kendisi evli biridir. Bu durumda o, kadınlarla ilgili fıkhî hükümleri bilmek ve bunları eşine de öğretmek zorundadır. Yine diyelim ki kendisi bir tâcirdir. Bu durumda ise o, alış-veriş fıkhını, ticâret ahkâmını, alım-satımla ilgili *şer'î hukûku*, kendi ticâretiyle ilgili mâl hareketliliğini, mâlının zekâtını, ilh... bilmek-öğrenmek zorundadır. Nitekim bu, bir Müslüman'ın, Rabbinin dînini beyyine üzere/bilinçli bir şekilde yaşaması için araştırıp-öğrenmesi gereken bir şeydir. Bu da aynı şekilde burada kendisi hakkında daha fazla tafsîlata girilemeyecek bir konudur.

Yukarıdaki iki başlıkla, "İbâdetler Fıkhı" ve "Genel Fıkıh"/"İlmihâl" ile ilgili olarak tavsiyem, daha önce de dediğim gibi bir Müslüman'ın bilmesi gerekli bu konularda kendi bölgesinde yaygın olan ve bilinen mezhebin hükümlerini almasıdır. Tabîî eğer avâm-ı Müslimîn'den biriyse ve [fıkhî konularda] daha fazla araştırma ve daha ileri bir seviyeye gitme kudretine sâhib değilse...

Bu bir nasîhatdir. Aksi takdîrde bir mezhebe veya delîl fıkhına ve fıkhî tercîhlere dayanan, kendisine tâbi olmaya kâni olduğu bu kabîl özet eserlere bağlı kalmalıdır.

C- Cihâd Fıkhı ve Ahkâmı

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: «Ey îmân edenler! Allah yolunda [cihâd için] sefere çıktığınız zaman gerekli araştırmayı yapın...» (4/en-Nisâ, 94) Binâenaleyh Direniş mücâhidinin ve bu yolda, Allah yolunda azimle yürümeye karârlı bir kimsenin, cihâd farzını ve yine onun şu zamanda her Müslüman üzerine bir farz-ı ayn hâline gelen hükmünü bilmesi gerekir.. Ta ki inançla ve şuûrlu bir şekilde onun yolunda seyrine devâm edebilsin.. Bilmesi gereken diğer bir husûs ise bu farîzanın Allah'ın dîninde hâiz olduğu mevki, derecedir.. Bu farîzayı edâ etmenin Allah katında ne gibi bir ecri getireceğidir.. Allah'ın, fazlı ve keremiyle şehîdler için hazırladığı derecelerdir.

Dolayısıyla bilmesi gereken diğer bir husûs, kendisinin bu farîzayı terk etmesi cürmü üzerine terettüb edecek günah ve Allah katındaki ikâbdır. Aynı şekilde dünya hayâtında düşmanlar eliyle hem kendisinin hem ümmetinin başına getirilecek, zillet ve aşağılanma; vatan topraklarının, ırzların, mâlların ve saygınlığın ayakaltı edilip çiğnenmesi, cânların katledilmesi gibisinden felâketlerdir.

Beri taraftan eğer kendisi cihâd etmeye karâr verirse bu durumda onun üzerine cihâdın ahkâmını öğrenmesi vâcib olur. Zîrâ mesele kanlar, mâllar ve hak-hukûkla.. neyin helâl ve neyin ise harâm olduğuyla alâkalıdır. Dolayısıyla kendisine, o cihâda, onun hükümlerini, helâlini ve harâmını bilmeksizin körükörüne dalması câiz olmaz. Cihâdın amaçlarını, hedeflerini ve âdâbını bilmesi de kendisinin üzerine evleviyyetle vâcib olan bir şeydir.

Bunlar uzayıp gidecek meselelerdir. *Kısacası* mücâhid bir kişinin üzerine vâcib olan, bunlardan kendi mesûliyyet dâiresi içine giren kadarını, gücü yettiği kadarıyla öğrenmesidir. Ayrıca her cihâdî örgütün veya grubun veya seriyyenin üzerine düşen ise kendilerinin, karşı karşıya kaldıkları meseleleri kendisine sorabilecekleri güvenilir bir mercilerinin olmasıdır.

Küresel İslâmî Direniş Çağrısı'nın fikri ve yöntemiyle ilgili temel esâsları içeren Birinci Fasıl'da, şer'î eğitim minhâcı, kezâlik cihâd ve hareket fıkhı konusunda temel bir hareket noktası teşkîl eden bazı şer'î meseleleri nakletmiştim ki bunlar aşağıda yer alan konuları ihtivâ ediyordu:

1. Günümüzde Müslüman ülkelerin hükûmetleri, şerî hükümleri değiştirdikleri ve Allah'ın indirdiği dışında şeylerle hükmettikleri, kâfirleri dost edinip Allah'a, Resûlü'ne ve Müminlere hıyânet ettikleri için mürted ve kâfirdir.

2. İslâm'dan irtidâd ettiğinde veya kâfir olduğunda idâreciye karşı kıyâm etmek icmâ ile Müslümanlar üzerine farzdır.

3. Günümüz itibâriyle İslâm ülkeleri düşmanlar tarafından işgâl edilmiş bir hâl altındadır ve o düşmanlara karşı cihâd Müslümanlar üzerine icmâ yoluyla bir farz-ı ayn'dır.

4. İslâm Şerîatı'nın ahkâmı, Müslümanlardan kâfirlerle birlik olan ve Müslümanlara karşı onlara yardım eden kimsenin küfür ve riddetini icmâ yoluyla takrîr eder ve ona karşı savaşmayı vâcib kılar.

5. Ahkâm-ı Şerîat, Müslümanların dînine, cânlarına, nâmûslarına veya mâllarına -bir müslüman bile olsa- saldırana karşı savaşmanın vâcibliğini veya cevâzını takrîr eder.

6. Ahkâm-ı Şerîat, Müslümanların kanları/cânları, mâlları ve ırz u nâmûslarının hürmetini [ismet altında/dokunulmaz olduğunu] takrîr eder. Yine işgâlci-istîlâcı kâfirlerin her türlü varlık/bulunma biçiminin, kanları ve mâllarının, en başta bizim ülkelerimizde olmak üzere her yerde Müslümanlar için helâl olduğunu, dokunulmazlığı olmadığını (hedr) takrîr eder.

7. Kâfirler kendilerine saldırdığı takdîrde Müslümanlara yardım etmek Dîn'de vâcibdir ve bu konuda içine düştükleri günah ve taksîrat gibi hâllerden sarfınazar edilir. Cihâd-ı meşrû', Müslümanların idârecilerinden ve âmmelerinden olan her berr ve/ya fâcir kişi ile deruhde edilir.

8. Şerîat ve yaşanan gerçeklik mîzânında demokrasi meselesi ve İslâmcıların demokrasi yolundaki girişimleri/uygulamaları...

9. Ehl-i Sünnet dâiresi içindeki akîdevî ve mezhebî hilâf meselesi...

10. "Tekfîr" meselesi, Genel Tekfîr'in ahkâmı ve Muayyen/Birebir Tekfîr konusu..

Bunlar, cihâd düşüncesinin ve direnişin tamâmen kendisi üzerine kurulacağı en önemli temel ilkeler/hareket noktalarıdır.

Burada, şu günümüzdekine benzer koşullar içinde bir mücâhidin karşısına çıkabilecek olan önemli bazı konularla ilgili önemli bazı şer'î hükümleri özet bir şekilde nakletmeye çalışacağım:

(Bunların çoğunu, Allah kendisine [gani gani] rahmet etsin Abdullah Azzâm'ın [bütün] eserlerini içeren "Mevsûatu'z-Zehâiri'l-İzâm Fîmâ Usîre Ani'ş-Şeyh Abdullah Azzâm" adlı kitâbdan naklettim ve **[ ]** parantezleri içine aldım. Yeri geldiğinde alıntı paragrafların arasına özet bazı açıklamalar ve yorumlar ekledim ki bunları da { } parantezleri içine aldım.)

// [**Aranot**: Müellif'in, A. Azzâm'ın -bütün eserlerinin sonradan bir araya getirilmesiyle oluşturulan ve baskısı çok kötü olan- ansiklopedik eserinden/veya külliyyatından alıntıladığı aşağıdaki başlıklar veya uzun açıklamalar, hem alıntı usûlü bakımından hem imlâ-yazım açısından yer yer problemlidir ve bunları kelime kelime değil, harf harf tedkîk işi bizi haylice yormuştur. Binâenaleyh, Arabca bilenlerin, bu nakilleri, özellikle âlimlerin fıkhî hüküm bildiren açıklamalarını, değil bu Eser'in Arabca aslı üzerinden, iyice tedkîk etmedikçe bizzât Abdullah Azzâm'ın işbu ansiklopedik eseri üzerinden yapması bile doğru ve/ya yerinde olmaz. Bu nakil işi, ancak asıl alıntı yapılan kaynaklara, hattâ onların da farklı tahkîklerine bakılarak yapılmalıdır. Zîrâ o ansiklopedik eser de -eğer üzerinde çalışılmış, hataları giderilmiş ve o ansiklopedik eserin dışında ayrı-müstakil nüshalar değilse- teknik pek çok sorun taşımaktadır. Hâsılı ve bu yüzden, mükerrer bazı paragraflara, ilgili yerlerde bazı atıflar yapılıp hazfedilmiştir ki bu durum çok nâdirdir. Tercümede asıl kaynak esâs alınmıştır ve o kaynakta geçen hatalı yerler naklin kendisinden yapıldığı asıl kaynaklara göre düzeltilmiştir. Bu tür hatalara ise gerekmedikçe, şu şöyledir, bu böyledir diye tek tek işâret olunmamıştır. // Şunu da belirtelim ki aşağıdaki başlıklar, bu konularda geniş-derin okuma yapılsın ve bunlardan bihaber bir şekilde yol alınmasın diye birer yol işâretidir; bu böyle görülmeli ve o konularda son sözün o olduğu da asla düşünülmemelidir. // (Müellif'in içinde bulunduğu o dönemle ilgili zor koşullar da mutlaka gözönünde bulundurulmalıdır.) // Başka bir yerde yine not düşmemek için belirteyim ki bu durum, ileride kendilerinden sık sık alıntı yapılan İmâm en-Nevevî, el-Gazzâlî, İbnu'l-Kayyim gibi kimselerin eserleri hakkında da aynen geçerlidir. Bunların tercümesinde de farklı nüshalar ve şerhler esâs alınmıştır. Mtrcm.] **//**

Direniş Mücâhidi İçin Önemli Bazı Meseleler ve Şer'î Hükümler

1- Uzak Düşmana Karşı Cihâd

(... İmâm eş-Şâfiî "el-Ümm"de (4/177) şöyle demiştir:[1]↓→**...]** *ez-Zehâir*, c.1/128.

[1] [Müellif'in "el-Ümm"den yaptığı alıntıda klavye işi veya hâfızadan nakil dolayısıyla anlama etki eden bazı hatalar vukû bulduğu, ayrıca "el-Ümm" nüshalarında da bazı farklılıklar olduğu için burada sadece o alıntıda anlatılmak istenen husûsları aslına uygun bir şekilde meâlen şöyle maddelendirmeye çalıştık: a- Ortada kendisine karşı savaşılacak farklı düşmanlar bulunuyorsa ve bunların hâli muhtelif bir vaziyyet arzediyorsa, meselâ kimisi daha zararlı veya daha korkak bir hâl taşıyorsa, b- Böyle bir durumda Müslümanların İmâmı/Halîfesi konumunda olan kişi, ilk elde bu düşmanlardan daha zayıf veya daha korkak olana yönelebilir ki bu düşmanın toprakları/yurdu diğer düşmanlardan daha uzak olsa da 'İmâm savaşa onunla başlasın' diyen İmâm eş-Şâfiî, c- O düşmandan endişe edilen şeyin diğerlerinden endişe edilmediği böyle bir durumda savaşa onunla başlamasında, d- İnşâallah bir sakınca olmadığını, zîrâ bunun bir zarûret hâli kapsamında olduğunu, sâir/normal durumlarda câiz olmayan şeylerin ise zarûret hâlinde câiz olabileceğini belirtir. e- Sonra İmâm eş-Şâfiî, Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in, Hâris Bin Ebî Dirâr'ın, Kendisine karşı bir savaş hazırlığı içinde olduğunu haber aldığı zaman ona baskın düzenlediği, oysa ki Ona, [mesâfe olarak] Hâris'ten daha yakın düşmanlar olduğu hâlde böyle yaptığını örnek verir. Verdiği ikinci bir örnek ise Hz. Peygamber'in (s.a.v.), Hâlid Bin Ebî Süfyân Bin Şuhh'un [bazı nüshalarda Hâlid Bin Ebî Süfyân Bin Nubayh'ın], Kendisine karşı savaşmak üzere adam topladığını ve bir hazırlık yaptığını haber aldığı zaman İbn Üneys'i göndererek onu öldürttüğü ve bunu yaparken [aynı şekilde mesâfe olarak] Kendisine ondan daha yakın düşmanların bulunduğudur.] Mtrcm.

2- Ebeveynden, Zevcden ve Alacaklıdan İstizân

(... "İzin isteme (istizân) hükmü, düşmanın durumuna bağlıdır:

1- Eğer kendi ülkesindeyse, sınır boylarına çıkarma yapmıyorsa, Müslümanların ülkeleri üzerinde herhangi bir etki yoksa, ayrıca sınır boyları [Müslüman] askerlerle doluysa, böyle bir durumda cihâd farz-ı kifâyedir ve mutlaka izin almak gerekir. Zîrâ ebeveyne ve kocaya itâat farz-ı ayndır. Cihâd ise [bu durumda] bir farz-ı kifâyedir. Farz-ı ayn ise farz-ı kifâyeye mukaddemdir.

2- Eğer düşman Müslümanların sınır boylarından herhangi birine saldırırsa veya bir İslâm ülkesine girerlerse işte bu noktada, daha önce de belirttiğimiz gibi cihâd, o belde ahâlisinin ve o beldenin çevresindekilerin üzerine bir farz-ı ayn olur. Böyle bir durumda izin düşer. Hiç kimsenin hiç kimseden izin alması gerekmez. Nitekim oğul babasının, kadın kocasının ve borçlu da alacaklısının izni olmaksızın cihâda çıkar.

Ebeveynden ve kocadan izin hükmünün düşmesi hâli, düşmanı Müslümanların topraklarından çıkarıncaya veya -velev ki toplanacak o kimseler yeryüzündeki bütün Müslümanlar olsun- düşmanı çıkarmaya kifâyet edecek bir sayının toplanmasına kadar devâmlılığını korur.

Cihâd ki [öyle bir durumda] farz-ı ayn'dır, *aynı şekilde* bir farz-ı ayn olan babaya itâate öncelenir. Çünkü cihâd dîni himâyedir, ebeveyne itâat ise cânı himâye... Kezâ cihâd (ki ebeveynin hüznünün ve meşakkatinin kaynağıdır) ve dîni korumak, cânı korumaya öncelenir. Çünkü cihâdın bizzât kendisi, mücâhid kişinin cânını, eğer dîni korumak için şehîd olursa, alacak olan bir şeydir. Dîni himâye bir yakîndir/kesinlikle yerine getirilmesi gereken bir şeydir. [Geride bırakılan] Ebeveynin [bundan dolayı] ölmesi ise bir zanndır. Yakîn ise zanna öncelenir.

Farz-ı Ayn ile Farz-ı Kifâye'nin misâli:

Bir deniz kenarında gezintiye çıkmış bir grubun hâli gibidir ki bunların arasında yüzmeyi çok iyi bilen birileri de bulunmaktadır. Bunlar boğulmak üzere olan ve beni kurtarın diye çığlık atan bir çocuk görürler. Ama o yüzme bilenlerden biri olsun onu kurtarmak için harekete geçmez. [Sadece] bir yüzücü onu kurtarmak için harekete geçmek ister, onu da kendi babası engeller. Acaba bütün çağların fakîhlerinden tek bir fakîh olsun, onun üzerine vâcib olan babasına itâatdir ve çocuğu boğulmaya terk etmektir, der mi?

Bu Afganistan'ın {ve günümüz itibâriyle onun konumunda olan işgâl altındaki Irak, Filistin, Keşmir ve..ve.. sâir ülkelerin} misâlidir. Hiç kuşkusuz o, yardım istemektedir ki, çocukları boğazlanmakta, orada ırzlar çiğnenmekte, günahsızlar katledilmekte ve paramparça edilmiş bedenler oraya buraya dağılmaktadır. Bazı samîmi gençler ise onları kurtarmak ve onlara yardım etmek için harekete geçmek istemekte, ama gel gör ki onların karşısında bir inkâr çığlığı yükselmektedir: "Ebeveyninin izni olmadan mı gideceksin?"

Boğulmakta olan çocuğu kurtarmak, onu görüp de yüzme bilen herkesin üzerine bir farzdır. Bir kişi bu konuda hareket etmeden önce onu kurtarmakla ilgili bu farzın hükmü onların tamâmına yöneliktir. Eğer onlardan biri onu kurtarmak için harekete geçerse bunun günahı/sorumluluğu diğerlerinin boynundan düşer. Yok eğer onların biri olsun hareket etmezse bu günah o yüzme bilenlerin tamâmının boynuna kalır. Ayrıca hareket edecek o kişinin kendi ebeveyninden izin almasına gerek de yoktur. Eğer baba oğlunu boğulmakta olan kişiyi kurtarmaktan nehyederse kendisine itâat yoktur. Çünkü başlangıç itibâriyle farz-ı kifâye'ye muhâtab olmak aynen farz-ı ayn'a muhâtab olmak gibidir. Bunlar ancak sonuç itibâriyle farklılaşır. Nitekim birileri kalkıp o farz-ı kifâyeyi yerine getirirse onun günahı/sorumluluğu diğerlerinden düşer. Yok eğer birileri kalkıp da onu yerine getirmezse bu durumda onların tamâmı günahkâr/bundan mesûl olur.

İbn Teymiyye şöyle demektedir: "Ve eğer düşman saldırırsa, ortada hilâf namına bir şey kalmaz. Zîrâ onların dîne, câna ve haremlere yönelik zararını defetmek icmâ yoluyla vâcibdir."

Farz-ı kifâye hâlinde ebeveynden istizânın ve farz-ı ayn hâlinde adem-i istizânın delîli, ayrıca aşağıdaki iki hadîsin arasını cem‘ konusu ise şöyledir:

Evvelen: Buhârî'de geçen ve Abdullah Bin Amr Bin el-Âs'dan (r.a.) rivâyet edilen hadîs şöyledir: (Bir adam, cihâd için Kendisinden izin istemek üzere Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in huzûruna geldi. [Hz. Peygamber ona:] «Ebeveynin sağ mıdır?» diye sordu. Adam, "Evet" dedi. «Onların üzerinden cihâd et» buyurdu.)

Sâniyen: İbn Hibbân, Abdullah Bin Amr'dan (r.a.) şöyle rivâyet etmiştir: (Dedi ki: Bir adam Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve Ona en fazîletli amelleri sordu. [Resûlullah (s.a.v.):] «Namaz(dır)» buyurdu. "Sonra ne(dir)?" dedi. «Cihâd(dır)» buyurdu. "Ama benim ebeveynim var?" dedi. «Sana ebeveynine karşı hayırlı olmanı emrederim» buyurdu. "Seni hak ile gönderene yemîn olsun ki cihâd edeceğim ve onları bırakacağım" dedi. «Sen daha iyi bilirsin» buyurdu.) el-Hâfız: "Bu [rivâyetdeki durum], iki hadîsin arasını tevfîk yollu olarak farz-ı ayn olan cihâda yorulur" demiştir.

Şeyhden ve Hocadan İstizân

Selef ve halef fukahâsı arasından tek bir kişi olsun *şeyh*in veya hocanın kendi talebeleri üzerinde ibâdetler konusunda bir izin hakkı olduğunu söylememiştir. İşbu ibâdetler ister farz-ı kifâye ister farz-ı ayn ile alâkalı olsun farketmez. Bunun aksini söyleyen biri bize bu konuda şer‘î bir delîl veya açık bir beyyine getirsin. Hâsılı her Müslüman kişi, cihâda, *şeyh*inin veya mualliminin izni olmaksızın gidebilir. Çünkü mukaddem olan Âlemlerin Rabbi'nin iznidir. O ise buna izin vermiştir, hattâ cihâdı farz kılmıştır.

İbn Hübeyre şöyle demiştir: "Hiç şübhesiz şeytânın tuzaklarından biri, Allah'ın dışında kendisine tapınılan birtakım anlam putları inşâ etmesidir. Meselâ böyle bir kişiye hak tebeyyün ettikten sonra onun: Bu bizim mezhebimiz[de yer alan bir şey]

değildir, demesi gibi ve bunu kendi gözünde yücelttiği bir kimseyi taklîden yapması, böylelikle onu hakka-hakîkate öncelemesi gibi..."

[Konuya dönecek olursak:] diyelim ki sözkonusu bu talebe, Batılı ülkelerde veya Amerika'da, yani fitne-fesâdın karanlık gecenin kesitleri gibi [yoğun] olduğu, insânı baştan çıkaranların ortalıkta cirit attığı, şehvetleri azdıran kokuların ortalığı sardığı ve dürtüleri kabarttıkça kabartan o yerlerin birinde, mühendislik veya tıb veya tarih okumak istedi. Evet, diyelim ki o talebe oraya gidecek oldu. Emîn olun ki şeyh/hoca veya başka biri onun bu karârını nahoş görmez/buna karşı çıkmaz. Ama eğer o, bir rıbât bölgesine seferber [edilecek] veya cihâd için yola çıkacak olsa, dillerin dört bir taraftan ona karşı harekete geçtiğini görürsünüz. Nitekim, Nasıl olur da izin almaksızın gider? denilecektir. Ama bu arada onun şeyhinin/veya hocasının aklına, Hz. Peygamberin şu kavl-i şerîfi gelmeyecektir: **«Allah Teâlâ yolunda bir gecelik nöbet, gecesi kıyâm gündüzü sıyâm ile geçirilen bin geceden daha hayırlıdır.»** Sahîh-i Müslim'de ise şöyle geçmektedir: **«**[Fi sebîlillah] **Bir günlük ve bir gecelik rıbât, bir aylık sıyâm ile kıyâmdan daha hayırlıdır. Eğer kendisi** [o hâl üzere] **ölürse, onun, işlemekte olduğu o ameli**[nin sevâbı] **kendisi için yazılmaya devâm eder. Rızkı da** [şehîdler âleminde] **kendisine mütemâdiyen verilir. Fettân'dan** [kabir sorgu-suâline müvekkel meleklerin imtihânından] **dahî emîn olur** [/emîn kılınır]**.»//«Allah yolunda tulû ile gurûb veya gurûb ile tulû arası bir yürüyüş dünyadan ve içindeki her şeyden daha hayırlıdır.»** Binâenaleyh o şeyh/hocanın ve tilmîzlerinin üzerine düşen hayırlı amellere doğru koşturmaktır; hayırlarda yarışmaktır ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şu nasîhatinden mahrûm kalmamaktır: **«Beş şeyden önce beş şeyin kıymetini bil: Ölümünden önce hayâtının, hastalığından önce sıhhatinin, meşgûliyyetinden önce boş vaktinin, ihtiyârlığından önce gençliğinin ve fakîrliğinden önce zenginliğinin...»** Aynı şekilde onların üzerine düşen şu sahîh hadîse kulak vermektir: **«Allah yolunda kıtâl için safda bir sâatlik kıyâm, altmış senelik bir** [gece namazı] **kıyâm**[ın]**dan daha hayırlıdır.»**

[İmâm] eş-Şâfiî şöyle demiştir: "Müslümanlar, bir kimseye, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bir sünnetinin tebeyyün etmesi hâlinde, onun, o sünneti başka birinin kavli nam u hesâbına bırakmasının kendisine câiz olmadığı konusunda icmâ etmiştir."

Farz-ı Ayn Olan Cihâd Konusunda İstizân

Böylece şu husûs bizim için açıklığa kavuşmuş oldu ki, *taayyün ettiğinde* (*farz-ı ayn hâline geldiğinde*) cihâd farîzasını edâ için herhangi bir kimseden izin istenmez. Nasıl ki baba veya efendiden, güneş doğmadan önce sabah namazının farzını edâ etmek husûsunda izin istenmezse aynen öylece cihâd farîzasını edâ etmek için de hiç kimseden izin istenmez. Diyelim ki baba ile oğul aynı yerde uyudu ve oğul kalkıp babasının uykuda olduğu bir sırada sabah namazını kılmak istedi. Acaba böyle bir durumda herhangi bir kimse oğulun o farz namazı edâ husûsunda babasından izin alması bir farzdır der mi? Yine diyelim ki baba oğlunu namaza kalkmaktan alıkoydu

ve bunu, kendi içinde taşıdığı herhangi bir sebeb dolayısıyla veya -sabah namazını kılmayanlardan olan- uyuyanları rahatsız etmemek veyahut bizzât kendisi namazı istemediği için yaptı. Acaba böyle bir durumda o oğul o babaya itâat mi edecektir!? Cevâb gâyet açıktır: **«[İ]tâat ancak marûfda olur.»** (Muttefakun Aleyh) **«Hâlık'a isyân husûsunda mahlûka itâat yoktur.»** (Ahmed rivâyet etmiştir.) **«Allah'a itâat etmeyene itâat edilmez.»** (Ahmed rivâyet etmiştir.) Cihâdı terk etmek bir masiyetdir. Allah'a isyân husûsunda ise herhangi bir mahlûka itâat edilmez. (...)

Seferberlik sonrasında cihâdın bir farz-ı ayn olması konusuna gelince; böyle bir durumda Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den izin istemek hiç kuşkusuz bir nifâk alâmeti ol*muş*tur. Nitekim Muhkem-i Tenzîl'de şöyle buyrulmuştur: «Allah'a ve âhiret gününe îmân edenler, mâllarıyla ve cânlarıyla cihâd etmek[ten geri kalmak] husûsunda senden izin istemez. Allah muttakileri çok iyi bilendir.» «Senden ancak o kimseler [cihâddan geri kalmak için] izin ister ki [onlar,] Allah'a ve âhiret gününe îmân etmezler. Kalbleri de şek-şübheye düşmüştür de onlar o şek-şübheleri içinde bocalayıp dururlar.» (9/et-Tevbe, 44-45)

Hulefâ-i Râşidîn'e -Allah cümlesinden râzı olsun Ebû Bekr, Ömer, Osmân ve Alî'ye- gelince; Sahâbe ve Tabiîn'in onlardan bu konuda izin istediklerini bilmiyoruz. Gazveye veya cihâda çıkmak isteyen her bir kişi [-meselâ- Hz.] Ebû Bekr'e gidip de ondan izin istemiş değildir. Önemli olan sancağın bağlanması ve seriyyenin yola revân olmasıdır. Hulefâ-i Râşidîn'den sonra gelen ümerâ-i müminîne de rıbâta veya cihâda niyyet eden herhangi birinin izin için başvurduğunu bilmiyoruz. Aynı şekilde bütün bir İslâm tarihi boyunca, herhangi bir Müslümanın, emîrü'l-müminîn'den izin almadan cihâda ve/ya gazveye çıktı diye onun tarafından cezalandırıldığına dâir bir şey de bilmiyoruz. Sadece harb emîri ve/ya savaş komutanı kim ise o kişi gazve ve hücûm konusunda izin ister ki bu da nizâm-intizâm, insicâm ve düşmana saldıracak olan o kişinin Müslümanların genel hareket/planını bozmaması içindir. el-Evzâî gibi bazı fakîhler ise İmâm'dan[/Sultân'dan] izin almayı, maaşlarını ordu dîvânından alan askerlerle ilgili duruma mahsûs kılmıştır. er-Remlî ise *Nihâyetu'l-Muhtâc*'da şöyle demiştir: ("İmâm'ın veya nâibinin izni olmaksızın gazvede bulunmak mekrûh görülür ve şu gibi hâllerde kerâhet sözkonusu değildir:

1- Eğer izin istemek maksûda engel olacaksa...

2- Yahut İmâm gazveyi [külliyyen] ortadan kaldırırsa...

3- Yahut onun zannına, el-Bulkînî'nin de ortaya koyduğu gibi, izin almamak gâlib gelirse [:mesûl kişi, izin almayı gerektirecek bir durum olmadığını düşünürse]...")

Dönüyor ve şunu tekrâr vurguluyoruz ki: Tüm bunlar cihâdın farz-ı kifâye olması hâliyle ilgilidir. Ama eğer cihâd farz-ı ayn olursa, bu durumda ne izin istemek vardır ne de izin vermek... İbn Rüşd şöyle demiştir: "İmâm'a itâat etmek bir zorunluluktur. Velev gayr-ı âdil biri ve yeter ki bir masiyeti emretmemiş olsun... Farz-ı ayn olan cihâddan nehyetmek/alıkoymak da bir masiyetdir."

Meseleyi biraz daha vâzıh kılmak adına diyoruz ki: İzin istemek ve izin vermek farz-ı kifâyeyle, yani mücâhidlerin sayısının o farzı edâya kâfî gelecek bir dereceye ulaşması sonrası durumla ilgilidir. Ama o kifâyet mikdârının hâsıl olması öncesinde bu farzla ilgili mesûliyyet herkese yöneliktir ve herkesin üzerine bir vâcibdir/farzdır. Onlardan bazılarının bu mesûliyyeti deruhde etmesiyle o farziyyet hâli diğerlerinin üzerinden düşer. Kifâyet mikdârının hâsıl olması öncesinde ise farz-ı kifâye ile farz-ı ayn arasında [mesûliyyet bakımından] hiçbir fark yoktur. Kifâyet öncesinde: Ne izin vermek vardır ne de izin istemek.. Bu ancak Müslümanların o farzı savaş alanında bizzât edâya kifâyet ettiklerini bilmek sonrasında olur."[1] **...)**

[***]

3- Tek Bir Emîr'in Yokluğu Hâlinde Cihâd

(... "**Bizim [tek] bir emîrimiz olmadığı hâlde cihâd eder miyiz?**

Evet, [tek] bir emîrimiz olmasa da cihâd ederiz. Ayrıca hiç kimse, [tek] bir emîrin hükmü altında Müslümanların müttehid/birlik olmaması hâli cihâd farîzasını düşürür falan da dememiştir. Bilakis gördüğümüz şudur ki, Müslümanlar, Haçlı Seferleri ve Moğol saldırıları dönemlerinde, çeşitli emîrleriyle birlikte cihâd etmiştir. Üstelik her beldede bir veya birkaç emîr olduğu hâlde... Meselâ Haleb'de bir emîr, Dımışk'da başka bir emîr, Mısır'da ise birden fazla emîr... Yine bunların bazıları kendi ümerâ kardeşlerine karşı Haçlılardan destek bile almıştır. Meselâ Emîr Şâver'in yaptığı gibi ki kendisi Mısır'daki başka bir emîre, "Dırğâm"a karşı Haçlılardan yardım almıştır.

Hiçbir âlim ise işbu hâlin ve işbu çer-çöpün, Müslümanların topraklarını müdâfaa cihâdıyla ilgili farziyyeti düşüreceğini söylemiş değildir. Daha ötesi [bu hâl] onların üzerindeki o farziyyeti daha bir pekiştirmiştir. [Beri tarafta yine] o hâl, şâirin de dediği gibi Endülüs'de de aynen yaşanmıştır:

وَتَفَرَّقُوا شِيَعًا فَكُلُّ قَبِيلَةٍ -- فِيهَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَمِنْبَرُ

Hizib hizib dağıldılar ki her *bir* mahallede
Bir emîrü'l-müminîn oldu bir de minber[i]

Hiçbir âlim bu durumda cihâd olmaz dememiştir. Bilakis âlimlerin önde gelenleri Endülüs'de safların hep en önünde olmuştur.

Nitekim savaşa, genel emîr tarafından verilmiş yetkiye sâhib şer'î bir komutanı arayıp bularak girmişlerdir. Mu'te günü vukû bulduğu gibi ki Hâlid Bin el-Velîd öne çıkıp sancağı devralmış ve Allah onun eliyle İslâm ordusunu kurtarmıştır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de bunu onaylamış ve kendisini övmüştür.

İmâm veya Emîrü'l-Müminîn var olmayabilir. Bu hâl ise kıtâl ve Müslümanların topraklarını müdâfaa farîzasını hükümden düşürmez. Velâyet-i Kübrâ kuruluncaya ve Hilâfet yeniden yola koyuluncaya kadar da beklemeyiz. Çünkü Genel Velâyet ve

[1] *ez-Zehâir*, c.1/129.

Hilâfet, nazarî olarak kültür ve okuma yoluyla gelecek bir şey değildir. Bilakis cihâd, Özel Velâyet'in -yani Kıtâl Emîrliği'nin- Genel Velâyet ve Hilâfet olması için en sâlim yoldur. Mücâhidler, cihâd için, kendi aralarından, onlara bir nizâm-intizâm verecek, dağınıklıklarını giderecek ve güçlü olanları karşısında zayıf olanları savunacak bir emîr seçerler. Meselâ [1] ...[2]**...)**

[***]

4- İnsânlar Geri Durduğunda Tek Kişinin Tek Başına Savaşı

(... İnsânlar geri durduğunda bir kişi tek başına savaşır mı?

Evet savaşır. Çünkü Allah Azze ve Celle, Peygamberine (s.a.v.) şu şekilde hitâb etmiştir: «Onun için Allah yolunda savaş, Sen kendinden başkasıyla mükellef değilsin [/sorumlu tutulmayacaksın]. Müminleri de [savaşa] teşvîk et. Umulur ki Allah, kâfirlerin gücünü kırar ve [muhakkak ki] Allah kuvvet ve kudretce daha şiddetli ve tenkîlce de daha şiddetlidir.» (4/en-Nisâ, 84) Bu âyet Resûlullah'a (s.a.v.) vâcib olan -ki emir vucûb bildirmektedir- iki şeyi emir buyurmaktadır.

1- Savaş.. velev tek başına olsun...

2- Müminleri [savaşa] teşvîk...

Allah Teâlâ, o savaşla alâkalı hikmeti de zikretmektedir ki o da kâfirlerin gücünü kırmaktır. Zîrâ küffâr bizim varlığımızdan ancak savaş yoluyla korkar: «[Yeryüzünde] fitne kalmayıncaya ve dîn tamâmıyla Allah'ın [dîni] oluncaya kadar onlarla savaşın!» (8/el-Enfâl, 39)

Savaşı [:cihâdı] terk hâlinde şirk yayılıp hâkim olur -ki fitne odur- ve küfür gâlib gelir. Ayrıca Sahâbe (Allah cümlesinden râzı olsun), âyeti [en-Nisâ, 84], zâhiri üzere anlamıştır. Ebû İshâk'dan, demiştir ki: ("el-Berâ Bin Âzib radıyallahu anhu'ya dedim ki: "Müşriklerin üzerine hamle yapan [:tek başına onların içine dalan] bir kişi, acaba

---

[1] [Abdullah Azzâm bu noktada Ukbe Bin **Âmir**'den diyerek sahîh bir hadîs nakletmiştir ki doğrusu Âmir değil **Mâlik**'tir. Ayrıca hadîsin iki rivâyet yolu vardır ve burada nakledileni hem kısa olanıdır hem de okuyucunun herhangi bir manâ çıkarmakta zorlanacağı rivâyetdir. Kısaca: Hz. Peygamber (s.a.v.) Âmir Bin Mâlik'in de aralarında olduğu bir seriyye gönderir. Bu seriyye bir kabîleye baskın verir ve onların arasından bir adam kaçmaya başlar. Seriyyeden bir adam kılıcı çekili bir hâlde onun peşine düşer. Koşan adam, ben Müslümanım der. Kılıcı çekili adam onun ne dediğine aldırış etmeksizin onu öldürür ve bu haber Resûlullah'a ulaşır... ilh... Abdullah Azzâm'ın yer verdiği ve bizim kısmen naklettiğimizden çok kısa olan rivâyetin konuyla ilgili kısmı şöyledir: (...Ukbe dedi ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bizi nasıl levmettiğini bir göreydin. Buyurdu ki: «Ben sizden bir adam gönderdiğimde ve o [adam] emrimi yerine getirmediğinde onun yerine emrimi yerine getirecek birini atamaktan âciz mi kaldınız!») A. Azzâm'ın bunu müteâkib sözleri şöyledir: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, onları, sancağını bizzât kendi mübârek eliyle bağlamış olduğu Seriyye emîrini değiştirmeye teşvîk etmiştir. Peki aslen bir emîr olmadığında ne yapılır?..." Buradan sonraki üç noktalı son cümle Müellif'in alıntısı ile asıl kaynakta farklılaşmakta ve anlamı muğlak bir hâle getirmektedir: Özetle anlam, ya "öyle bir durumda bir savaş emîrini tayîne olan ihtiyâc daha şiddetli olur" ya da "İhtiyâc, savaş için bir emîr tayîninden daha şiddetlidir" yani savaş emîri olmuş olmamış bu cihâdın yürütülmesi daha önceliklidir manâsına ki İbn Kudâma'dan yapılan, "İmâm'ın var olmaması hâlinde cihâd tehîr edilmez, ilh..." alıntı açıklama da bunu göstermektedir. Mtrcm.]

[2] *ez-Zehâir*, c.1/133.

kendi eliyle kendisini tehlikeye mi atmış olur?" Dedi ki: "Hayır. Çünkü Allah, Resûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i gönderdi ve şöyle buyurdu: «Onun için Allah yolunda savaş, Sen kendinden başkasıyla mükellef değilsin Müminleri de [savaşa] teşvîk et...» [Senin] o [dediğin] ise infâkla ilgilidir.[1]")

İbnu'l-Arabî, *Ahkâmu'l-Kur'ân*'da (2/954) şöyle demiştir: ("Düşmanın herhangi bir bölge üzerinde baskın gelmesi veya ana yurda girmesi dolayısıyla cihâdın bir farz-ı ayn hâline gelmesi netîcesinde herkesin seferber edilmesini gerekli kılan bir durum da olabilir. Öyle bir durumda bütün herkesin üzerine cihâd ve seferber olmak vâcib olur. Eğer bunda kusûr gösterirlerse âsî-günahkâr olurlar.")

Düşmanın bölgeye baskın gelmesi veya pek çok kimseyi esîr alması dolayısıyla genel seferberlik sözkonusu olduğunda hafîf veya ağırlıklı, binekli veya yaya, köle veya hür... herkesin üzerine seferber olup yola çıkmak vâcib olur. Babası olan onun izni olmaksızın, babası olmayansa öylece çıkar. Ta ki Allah'ın dîni hâkim gelinceye, İslâm toprağı himâye olununcaya, bölge koruma altına alınıncaya, düşman bastırılıp püskürtülünceye ve esîrler kurtarılıncaya kadar. Bunda herhangi bir *ihti*lâf da yoktur.

Peki herkes yerli yerine oturup/cihâddan geri durduğunda tek kişi ne yapar? Bir esîre yönelir ve onu fidye karşılığı kurtarır. Eğer gücü yeterse tek başına gazveye çıkar, aksi takdîrde bir *gâzî*yi hazırlar.

Daha ötesi kişinin tek başına savaşı Allah'ın rızasını ve hoşnutluğunu celbeder. Nitekim Ahmed ve Ebû Dâvûd'un rivâyet ettiği Hasen bir hadîs şöyledir: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

«Rabbimiz [şu gibi] **bir er**[kişinin hâlin]**den hoşnut** [:râzı] **olmuştur ki o, Allah yolunda gazve etmiştir de arkadaşları münhezim oldukta kendi üzerine düşeni bilmiş ve geri dönüp kanı**[nın son damlası] **akıtıl**[ıncaya kadar savaş]**mıştır.** [İşte öyle biri hakkında] **Allah Azze ve Celle meleklerine şöyle buyurur: «Kuluma bakın! Benim nezdimde olana umut besleyerek (rağbeten) ve benim nezdimde olandan havf ederek (şefekaten) geri döndü de ta ki kanı akıtıldı.»[2] ...)**

[***]

5- Fâsıklar ve Fâcirlerle Birlikte Kıtâl ve Cihâd

(... "İslâmî terbiye konusunda makbûl bir seviyede olmayan Müslümanlarla birlikte kıtâl eder miyiz?

Bu soru birtakım kimseler tarafından ortaya atılır ve bunların bir kısmı da samîmi insânlardır. Sorup dururlar: Aralarında doğrunun da yalancının da olduğu, sigara ve [*maraş otu* benzeri:] *nesvâr* içmenin yaygınlaştığı, kimilerinin silâhını dahî sattığı... ayrıca kendi Hanefî mezhebine taassub gösterdiği ve bazılarının muska dahî taktığı (meselâ Afganlar gibi) bir toplulukla birlikte nasıl savaşırız..? [Bu konuyla] ilgili şer'î

[1] [«Allah yolunda infâkda bulunun ve kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın...» (2/el-Bakara, 195) kavline işâret etmektedir. Mtrcm.]

[2] *ez-Zehâir*, c.1/134.

hükmü beyân etmeden önce diyeceğim şudur: Bana, yeryüzünde, bu tür şeylerin içlerinde var olmadığı tek bir (Müslüman) halk gösterin! Peki aralarında bu tür şeyler var diye kâfirleri Müslümanların bütün topraklarında öylece bırakacak mıyız?

el-Cevâb: [O kâfirlere karşı] Kıtâl bir vâcibdir. Çünkü kıtâl, iki zarardan en büyük olanı defetmeye mebnîdir. *Mecelle-i Ahkâmı Adliyye*'de geçen şu gibi fıkhî kâideler ise [gâyet] açıktır:

26. Mâdde: *"Zarar-ı âmmı def' için zarar-ı hâs ihtiyâr olunur."*

27. Mâdde: *"Zarar-ı eşed zarar-ı ehaf ile izâle olunur."*

28. Mâdde: *"İki fesâd* [:mefsedet] *teâruz ettikde ehaffi irtikâb ile a'zamının çâresine bakılır."*

29. Mâdde: *"Ehven-i şerreyn ihtiyâr olunur."*

Binâenaleyh iki şerden mutlaka ehven olanını tercîh etmek gerekir. Peki şunların hangi biri şerce daha büyüktür: Rusların Afganistan'ı işgâl etmesi ve orayı Kur'ân ile İslâm'ın yasaklanacağı bir küfür yurduna dönüştürmesi mi yoksa aralarında günah ve hataların var olduğu bir toplulukla birlikte cihâd etmek mi?

İbn Teymiyye, *Mecmû'u'l-Fetâvâ*'da (28/506) şöyle demektedir: ("İşte bu yüzden Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'in usûllerinden biri, her berr ve fâcir kişi ile birlikte gazve etmek [yönünde] olmuştur. Hiç şübhesiz Allah, bu Dîn'i, Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in de bunu bildirdiği gibi, fâcir bir kimseyle ve [yaptıkları o gazvenin hayrından] nasîbsiz bazı kesimlerle de destekler. Çünkü eğer o gazvenin, ümerâ-i füccârla veya fücûru pek fazla olan askerlerle birlikte yapılmasından gayrı bir imkân yoksa böyle bir durumda mutlaka şu iki husûsdan biri sözkonusu olur:

Ya onlarla birlikte gazveye çıkmayı terk etmek, ki böyle bir durum, dîn ve dünya hakkındaki zararları onlardan daha büyük olan diğerlerinin istîlâsını doğurur. Ya da fâcir emîrle birlikte gazve etmek, ki bundan ise, iki fücûr hâlinden büyük olanını defetmek ve İslâm'ın şeâirinin -belki onların tamâmını ikâme etme imkânı olmasa bile- çoğunu ikâme etmek husûle gelir. Böyle bir durumda ve bunun benzeri bütün hâllerde vâcib olan budur. Daha ötesi Hulefâ-i Râşidîn sonrasında yaşanmış gazvelerin çoğu da ancak bu sûretde vukû bulmuştur.

Ayrıca Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in: («**Atların perçemlerine, *ta* Kıyâmet Gününe kadar hayır bağlıdır**» buyurduğu da sâbitdir. [Hayır bağlıdır, yani] Ecir ve ganîmet...) [...]")

Binâenaleyh mâdem Müslümandırlar öyleyse onlarla birlikte kıtâl etmek gerekir.

Afganistan'daki sancak ise İslâmî'dir ve ilân edilmiş olan hedef[i] de yeryüzünde Allah'ın dînini hâkim kılmaktır. ...

...Nitekim eğer Müslümanlar, yolun (en) başında, [orada] var olan mefsedetlere rağmen ve mesele külliyyen fesâda uğramadan, [yani] Corc Habeş, Nayif Havatme, Piskopos Capucci ve emsâlleri gelmeden önce Filistin'de cihâd etmiş olsaydı Filistin [öylece] yitip gitmezdi.

Müslüman her toplulukla birlikte kıtâl etmek gerekir. Mâdem ki Müslümandırlar, öyleyse küffâra veya Ehl-i Kitâb'a veya dînsiz-mülhidlere karşı onlarla birlikte -fısk u fücûrları ne derecede olursa olsun- kıtâl vâcibdir.

eş-Şevkânî, *Neylu'l-Evtâr*'da (8/44) şöyle demektedir: "Kâfirlere karşı fâsıklardan yardım/ve destek almak icmâ yoluyla câizdir."[1] **...)**

[Aranot: Müellif, bu noktada, *ez-Zehâir*, c.1/1017'den de bir sayfalık alıntı yapmıştır ki bunların çoğu daha önce hem Abdullah Azzâm'ın açıklamaları hem de Abdulkâdir Bin Abdulazîz'den yapılan alıntılar içinde geçen şeylerdir. Başlığı ise "Fâcir ve Fâsıklarla Birlikte Cihâd Etmek Câiz midir?" sorusudur ve içeriği de ona verilmiş fetvâ yollu bir cevâbdır. Mtrcm.]

[***]

6- Kâfirlerin Sivillerini Öldürme ve Mâllarını İfsâd Etme

(... "**Kadınları, Çocukları ve Yaşlıları Öldürme**

Daha önce de beyân ettiğimiz gibi İslâm, ancak ve ancak mukâtile'yi [: savaşçı/ muhârib kadınları] veya müşriklere ve İslâm düşmanlarına mâl veya görüş yoluyla yardım edip/destek çıkan kimseleri öldürür/öldürülmesine cevâz verir. Çünkü âyet[in emri] şöyledir:

«Sizinle savaşanlara karşı Allah yolunda siz de savaşın. Ancak aşırı gitmeyin...» [2/el-Bakara, 190]

«[Yeryüzünde] fitne kalmayıncaya ve dîn Allah'ın [dîni] oluncaya kadar onlarla savaşın! [Eğer (saldırılarına) son verirlerse artık düşmanlık ancak zâlimlere karşıdır.]» (2/el-Bakara, 193).

Mukâtile: İki yandan da müşâreketde bulunan mufâile'dir [bir eyleme bilfiil katılan ve ondan bilfiil etkilenme ihtimâli olan kimsedir]. Her kim ki öldürür veya herhangi bir vesîleyle savaşa katılırsa hiç şübhesiz o öldürür de savaşır da... Aksi takdîrde onu öldürmenin bir gereği [zâten] yoktur.

Bu yüzden kadınları öldürmenin bir gereği yoktur. Zayıflıklarından dolayı ki bilfiil savaşmaları durumu bundan istisnâdır. Aynı şekilde çocuklar ve râhibler de kasıdlı bir şekilde öldürülmezler ki [bilfiil savaşan] müşriklerle içiçe girmeleri ve o savaşçı müşrikleri ayrı bir şekilde vurma imkânımızın sözkonusu olmaması hâli istisnâdır. İşte bu noktada o müşrikleri vururuz ve zayıfları/güçsüzleri [bizzât] hedef almayız.

Hiç kuşkusuz zürriyyeti/çoluk-çocuğu ve zayıfları/âciz-güçsüzleri [vurma yoluyla] tenkîl, pek çok neslin nezdinde nice kinleri doğurur ve tarih de onu -nesilden nesile aktarılmak üzere- gözyaşı ve kan kalemiyle kayda geçirir. İşte İslâm'ın istemediği [ve râzı gelmediği şey] de budur.

Şübhesiz ki İslâm kendisini insânlara sevdirmek ister. Allah'ı, Resûlü'nü ve Dînini insânlara sevdirmek ister. Ama aynı zamanda İslâm insânların şehvetlerinin sırtını sıvazlamaz ve onların hevâ ve heveslerini tatmîn için kendi minhâcını değiştirmez:

[1] *ez-Zehâir*, c.1/135.

«Eğer hak onların ehvâına [keyiflerine, hevâ ve heveslerine] tâbi olsaydı muhakkak ki semâvât, arz ve onların içindeki kimseler fesâda uğrardı...» (23/el-Muminûn, 71)

Nitekim âlimlerin bu meseleyle ilgili görüşleri belli *mezheb*ler hâlinde bir farklılık taşır:

Birinci Mezheb: [Buna göre] kadınları ve çocukları hiçbir şekilde öldürmek câiz değildir: (Bu, [İmâm] Mâlik'in ve el-Evzâî'nin mezhebidir [/görüşüdür].) Hattâ kâfirler kendi çocuklarını ve kadınlarını bir siper edinse dahî onlara remy'de bulunmak câiz olmaz. Eğer bir kaleyi korunak edinmiş olsalar ve çoluk-çocukları da onlarla birlikte olsa aynı şekilde onlara mancınık ve sâir şeylerle remy'de bulunmak câiz olmaz.

İkinci Mezheb: Zayıflar/âciz-güçsüzler ~~kıtâl~~ [katl] için kasdolunmaz [/öldürülmek üzere kendilerine yönelinmez ve doğrudan hedefe konulmazlar.] Savaşmaları veya savaşçı kimselerle -öyle ki o savaşçılara karşı savaşmamızı onları öldürmeksizin imkânsız kılacak bir şekilde içiçe girmeleri/birbirlerine karışmaları- hâli haric... Bu ise [İmâm] eş-Şâfiî'nin ve Hanefîlerin görüşüdür.

el-Mâverdî, *el-Ahkâmu's-Sultâniyye*'de (41) şöyle demiştir: "Ne savaşta ve ne de gayrı bir durumda, [bilfiil] savaşmadıkları müddetce, kadınları ve çocukları öldürmek câiz değildir. Çünkü Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) onları öldürmekten nehyetmiştir."

es-Serahsî, *el-Mebsût*'da (10/31) şöyle demiştir: "İçinde kadınlar ve çocuklar var diye onların kalelerini yakmaktan imtinâ olunmaz. Kezâ içinde Müslüman esîrin var olması da onların kalelerinin yakılmasına bir engel değildir. Velâkin onlar, müşrikleri hedef alırlar."

Eğer görüş sâhibi [/akıl hocası] biriyse yaşlı kimseyi öldürmek câizdir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bunu *takrîr etmesi* hâlinde olduğu gibi ki Ebû Âmir el-Eşarî'nin "Düreyd Bin es-Sımma"yı öldürmesini *onaylamıştır*. Düreyd [o dönemde] yüz yaşını aşkındır. [Konuyla ilgili] Hadîs ise *Sahîhayn*'da geçmektedir.

Esîrlerden kör, kötürüm-oturaklı ve matûh kimse de öldürülmez. Zîrâ öldürülecek olan ancak mukâtil (ve iki taraftan mukâtile/kadın savaşçı) kimsedir. Ehl-i Harb olan tarafın şehrine su ve onların üzerine ateş salmak, içlerinde çocuklar ve Müslüman insânlar olsa dahî mancınıklarla vurmak konusunda da bir beis yoktur... Yine onlara Müslümanların çocuklarını kendilerine siper edinseler bile remyetmek câizdir. Hiç kuşkusuz Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Ahmed ve Ebû Dâvûd'un rivâyet ettiği hadîsdeki *illet*i beyân buyurmuştur. Her ne kadar o rivâyetle ilgili [râvilerinden biri dolayısıyla cerh yollu] bir şeyler söylenmiş olsa da... [Sözkonusu hadîs şöyledir:] Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem [gazvelerin biri esnâsında] maktûl bir kadının yanından geçti ve şöyle buyurdu: «Bu [kadın] savaşan biri değildi.» Binâenaleyh *illet*, *katl* ve *mukâtele*dir. Her kim ki kıtâl ehlinden olur, [o], ya öldürür ya da öldürülür.

İmâmların hilâfının medârı ise zâhiren birbiriyle müteârız hadîsler hakkındadır:

Nitekim Mâlik: Nassın umûmunu [esâs] almıştır. İbn Ömer'in (r.a.) [rivâyet ettiği hadîsin] nassını ki şöyledir: Demiştir ki: «Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in

gazvelerinden birinde maktûl bir kadın bulundu. Bunun üzerine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kadınları ve çocukları öldürmekten nehyetti.» (en-Nesâî hâric *el-Cemâa [: Kütüb-i Sitte sâhibleri]* rivâyet etmiştir.)

Şâfiîlere gelince: Onların istidlâli, bu nassın *genel* olduğu, ama onu es-Sa'b Bin Cessâme tarafından rivâyet edilen şu hadîsin *tahsîs* ettiğidir: Demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, gece kendilerine baskın verilen ve kadınlarıyla çocukları isâbet alan müşriklerin yurdunun [bu] hâli soruldu. «**Onlar onlardandır**» buyurdu." (en-Nesâî hâric el-Cemâa [: Kütüb-i Sitte sâhibleri] rivâyet etmiştir. Ebû Dâvûd ise şunu eklemiştir: "ez-Zührî demiştir ki: "Sonra Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kadınları ve çocukları öldürmekten nehyetti.")

[Şartlar] her ne olursa olsun kadınları ve çocukları öldürmekten nehy görüşüne tutunanlar bunu delîl alsalar ve ez-Zührî'nin kavlini neshedici [bir hükmü haber verir] olarak görseler bile yine de Şâfiîlerle Hanefîlere et-Tirmizî'nin *mürsel* olarak rivâyet ettiği şu hadîs şâhidlik etmektedir: «Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Tâiflilere karşı mancınık kurdurdu.»

Seleme Bin el-Ekva'ın rivâyet ettiği şu hadîs de böyledir: «Ebû Bekr es-Sıddık ile birlikte Hevâzinlilere gece baskın verdik [beyyetnâ]. Onu Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem üzerimize emîr olarak atamıştı.» ([İmâm] Ahmed rivâyet etmiştir.)

[Hadîsde geçen] Beyât: Geceleyin yapılan baskındır. Tâif ve Hevâzin gazveleri ise Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in hayâtının son dönemlerinde vukû bulmuştur.

Müslüman bir orduyu, kendi çoluk-çocuklarıyla ihtilâtları hâlinde müşriklere karşı her hâl ü kârda savaşmaktan menetmeye gelince, bu, onlara karşı cihâdı [bilfiil] durdurmak demektir. Bunun anlamı budur. Bunda ise Müslümanlara karşı bir tehlike ve Müslüman toplumun maslahatlarına zarar vardır. Özellikle de şu günlerimizde ki bu günlerde artık savaş uzun menzilli top mermileriyle, uçaklardan ve tanklardan atılan güdümlü füzelerle yapılmaktadır. Bu ise bütün bunların kullanımının yasaklanması ve hepsinin durdurulması demektir.

Mâdem ki fukahâ, kâfirlerin kendilerini siper edinmesi durumunda Müslümanların [bile] öldürülebileceğine ittifâkla cevâz vermiştir, peki öyleyse çocukları ve kadınları kendileriyle birlikte diye kâfirlere karşı savaşılmasına nasıl cevâz vermezler?!

Acaba müşriklerin kadınları ile çocuklarının kanı Müslümanların kanından daha fazla mı hürmete şayandır?

Ayrıca günümüzde o kadınları öldürmekle ilgili yasak, şayet o kadın/lar savaşa katılan, ordulara giren, komünizm ve sâir ideolojileri benimseyip de onların yolunda savaşan ve onların uğrunda ölen... birileri değilse geçerlidir. Evet şimdilerde durum değişmiştir ve kadın -bu açıdan- erkekten pek de fark(l)ı olmayan bir hâle gelmiştir.

İbn Teymiyye, *Mecmû'u'l-Fetâvâ*'da (28/537) şöyle demektedir: ("Hiç kuşkusuz ~~Ümmet~~ [Eimme], kâfirlerin Müslümanları siper edinmesi ve onlara [:kâfirlere] karşı

savaşılmaması hâlinde Müslümanlar hakkında [vukû bulacak daha büyük bir zarardan] endişe edilmesi durumunda onlara remyde *bulunmamızın* ve [bu arada bizim, asıl] kâfirleri hedef almamızın câiz olduğu konusunda ittifâk etmişlerdir. Yine âlimlerin iki kavlinden birine göre, Müslümanlar hakkında [öyle bir] endişe taşıyor olmasak dahî sözkonusu o Müslümanlara remyde bulunmak da aynı şekilde câizdir.")

İbnu'l-Arabî, *Ahkâmu'l-Kur'ân*'da (1/104) şöyle demiştir: "Savaşıyor olmaları hâli hâricinde kadınlar öldürülmez. Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in onları öldürmekten nehyetmesi sebebiyle ki bu, o kadınların [bilfiil] savaşmaması hâlinde böyledir. Yok eğer savaşırlarsa öldürülürler."

Ayrıca Şâfiîler, çocukları ve kadınları öldürmek ile râhibleri, yaşlıları ve körleri öldürmek arasında ayrım yoluna gitmişlerdir. Nitekim zarûret hâli hâricinde kadınları ve çocukları katle kasdetmeyi harâm görmüşlerdir. er-Remli (8/64) şöyle demiştir: "Çocuğu, deliyi, -bir ~~kitâbı~~/kitâbî olmasa dahî- kadını, *kadınımsı* hünsâyı ve cânında ramak kalanı öldürmek, savaşmadıkları veya Allah'a veya Resûllerinden -cümlesine salât u selâm olsun- birine sövmedikleri müddetce harâmdır."

Râhib'e ve yaşlıya gelince: er-Remli (8/64) şöyle demiştir: "Râhibi, *ecîr*i [: *paralı asker*i veya *hizmetli*yi], körü ve ne savaşma ne de görüş [akıl hocalığı] konusunda bir katkısı olan kimseleri öldürmek ise, Hak Teâlâ'nın «..Müşrikleri öldürün..» kavlinin umûmu gereği, *azher olan görüş*e göre câizdir. İkinci [: *zâhir*] görüşe göre ise onları öldürmek câiz değildir."

Râhib Kişiyi Öldürmek:

Râhib kişiyi öldürüp öldürmeme meselesinin medârı ise onun insânlara karışıp karışmamasıyla ilgilidir. Eğer karışırsa öldürülür, yok eğer kendi ibâdetine çekilmiş bir hâlde onlardan ayrı ise [kendi hâline] bırakılır/öldürülmez.

Nitekim İbn Abbâs'ın (r.a.) rivâyet ettiği bir hadîs şöyledir: ("Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ordularını gönderdiği zaman şöyle buyurur idi: «**Allah Teâlâ'nın adıyla** [yola] **çıkın; Allah yolunda Allah'ı inkâr edenlere karşı** [mücâdele ettiğinizin idrâkinde olarak] **savaşın.** [Ahidlerinize] **ihânet etmeyin; ganîmet mâldan haksız yere bir şey almayın;** [kimseye] **müsle** [: işkence] **yapmayın; çocukları ve savmaa-nişîn olanları da öldürmeyin.**») (Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.)

es-Serahsî'nin *el-Mebsût*'unda (10/128) şöyle geçmektedir: "[İmâm] Ebû Yûsuf ile Muhammed'in kavli ve *es-Siyeru'l-Kebîr*'in Ebû Hanîfe'den rivâyeti: Öldürülmezler." [şeklindedir.]

Ebû Yûsuf ise şöyle demiştir: ("Ebû Hanîfe'ye, savmaa sâhiblerini ve râhibleri sordum. Onların öldürülmesinin iyi olduğu yönünde görüş belirtti ve: "Onlar küfrün önderleridir" dedi.")

Ebû Hanîfe'den rivâyet olunan iki görüşün arasını cem' ise, insânların arasına karışıp karışmama hâliyle çözüme kavuşturulur. Her kim ki onların arasına karışır, öldürülür. Karışmayan ise öldürülmez.

Müşriklerin Yaşlılarını, Hastalarını, Körlerini ve Özürlülerini Öldürme

Müşrikleri öldürme konusunda iki farklı görüş üzere ihtilâf edilmiştir:

1- Bunların kimisi, [müşriklerin] yaşlıları[nı], [bu konudaki hükümleri bakımından] çocuklara ve kadınlara eklemiştir. Hanefîler ve Mâlikîler gibi... ve [yine bu konuda,] Ebû Dâvûd'un Enes'ten *merfûan* rivâyet ettiği şu hadîsi delîl almışlardır: «**Pîr-i fâniyi ve de küçük çocuğu öldürmeyin**..!» Hadîsin isnâdında Hâlid Bin el-Ferz vardır ki "Leyse bizâk"dır.

Ayrıca fukahâ, onları öldürmemekle ilgili "illet"in kaynağı, çocuklarda var olanın aynısıdır, demişlerdir. Şöyle ki onların [savaş konusunda] müşriklere herhangi bir faydası, aynı şekilde Müslümanlara da herhangi bir zararları yoktur. İbn Nüceym, *el-Bahr*'da (5/84) şöyle demiştir: "Kadın, gayr-ı mükellef [: çocuk], pîr-i fânî, kör ve oturaklı [kimseler] öldürülmez. Bunlardan birinin harb konusunda görüş sâhibi [/akıl hocası] olması hâli müstesnâ..."

2- Kimisi ise, meselâ Şâfiîler gibi -*esah* olan görüşe göre-, onların öldürülmesini câiz görmüştür. Bu konuda ise *Sahîhayn*'da geçen bir hadîs delîl alınmıştır ki o da: "Ebû Âmir el-Eşarî'nin, Düreyd Bin es-Sımma'yı, yüz yaşını aşkınken öldürmesidir."

Aynı şekilde onlar namına kayda geçirilecek bir delîl ise Ahmed ve et-Tirmizî'nin Semure'den rivâyet ettiği, ayrıca [et-Tirmizî'nin] sahîh olduğunu belirttiği şu hadîsdir: «Müşriklerin yaşlılarını [: olgunlarını] öldürün, delikanlılarını [: rüşdüne ermemişlerini] ise alıkoyun!» (en-Nesâî rivâyet etmiştir.)

Nitekim Ahmed Bin Hanbel, Hz. Peygamber'in, [onların] yaşlıları[nı] öldürmekle ilgili emrini, onların artık zor Müslüman olacağı, ama küçüklerinin Müslüman olmaya daha yakın olduğu şeklinde *ta'lîl* etmiştir.

Ayrıca buna şu da eklenebilir ki yaşlılar, genelde, harb husûsunda bir görüş ve hîle sâhibidir. Meselâ Düreyd Bin es-Sımma, [Tâif hezîmeti sonrasında kendilerine sunulan tercîhler arasında] Mâlik Bin Avf'a çocukları ve kadınları almamasını salık vermiş, ama o kendisini dinlememiştir. (...)

Sözkonusu [bu] kesimin aynı şekilde delîl aldığı diğer bir nass ise Hak Teâlâ'nın: «...müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün!...» [et-Tevbe, 5] kavlinin umûm manâsıdır. (...) Zîrâ o bir kâfirdir; yaşamasında bir fayda yoktur ki genç gibi o da [savaşta] öldürülür.

Meselenin Hulâsası ve Vallahu A'lem Diyerek Tercîh Ettiğimiz Görüş:

Her kimin [savaş husûsunda] müşriklere veya başkalarına bir faydası varsa o kişi -ister yaşlı ister râhib ister oturaklı olsun- öldürülür.

Pîr-i fânî -bunamış- kimseye, uzlet hâlindeki râhibe ve kendi elemlerinin derdine düşmüş hastaya gelince; bunlar, küfre/kâfirlere bir faydası, Müslümanlara karşı da bir zararı olmayan kimselerdir. Binâenaleyh evlâ olan, bu konuyla ilgili nasslardan dolayı onlara ilişmemektir. (Her ne kadar bu nasslarda [... bkz: Neylu'l-Evtâr, 7/218]...)

[Hz.] Ebû Bekr ise Yezîd Bin Ebî Süfyân'a şöyle diyerek nasîhat etmiştir: "Sakın ola bir kadını, bir çocuğu ve bir pîr-i fânîyi öldürmeyesin[iz]..!" Mâlik, el-Muvatta'da tahrîc etmiştir. Bakınız: *el-Muvatta Bi-Şerhi'z-Zurkânî* (3/290). Ama hadîs *mürsel*dir.

es-Serahsî'nin *el-Mebsût*'unda (10/137) ise şöyle geçmektedir: "Ebû Yûsuf şöyle demiştir: "Ebû Hanîfe'ye, kadınları, çocukları, savaşmaya gücü olmayan ihtiyârları ve kendilerinde [savaşmalarına mâni] bir özür bulunan kimseleri öldürme konusunu sordum. Bundan nehy etti ve bunu kerîh gördü."

Ağaçları Kesme ve Hayvânları Öldürme:

Dört Fukahâ'nın cumhûru, savaş veya ona hazırlık esnâsında Müslümanların maslahatına ve kâfirlerin zararına olan [meşrû] her şeyin yapılmasının câiz olduğu konusunda ittifâk etmiştir. Yapılacak o şey[ler], ister bir kimseyi veya bir hayvânı öldürmek isterse de bir ağacı kesmek veya bir binâyı yıkmak olsun farketmez. Zîrâ ibtidâen ve intihâen, savaştan maksad, fitneyi izâle etmektir, daveti yaymaktır ve i'lâ-yı kelimetullahdır. Eğer İslâm, davetin karşısına dikilen beşeri öldürmeyi mubâh kılmışsa hiç şübhesiz onların mâllarını -eğer bununla onlara bir zarar verilecekse veya bu durum onları bu Dîn'e boyun eğmeye icbâr edecekse- itlâf etmek hayli hayli câiz olur. [(...)]

Şu âyete gelince: «O, dönüp gitti mi [*veya* iş başına geçti mi] yeryüzünde, orada [bozgunculuk yapıp] fesâd çıkarmak, ekini ve nesli yok etmek için çalışır-durur...» [2/el-Bakara, 205] Bu, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gelip Müslüman olduğunu ilân eden, çıkıp gittikten sonra ise ekinleri yakan ve davarları doğrayan el-Ahnes Bin Şurayk hakkında nâzil olmuş bir âyetdir. Dolayısıyla bu âyeti -diyelim ki ağaçları kesmeye mecbûr kalan- Müslüman bir Ordu hakkında sözkonusu etmenin konuyla yakından uzaktan alâkası yoktur/olamaz.

Dönüyor ve diyoruz ki: Müslümanların faydasına ve cihâdın maslahatına veya kâfirlerin zararına olan [meşrû] her şey yapılır. Çünkü cihâdın maslahatı her şeye mukaddemdir. [(...)]

Top, Uçak, Havan ve Füze, [ilh... Şeyler] Kullanmak:

Daha önce de ifâde ettiğimiz gibi İslâm'da savaş, kendi davetinin önünde duran engelleri yok etmek ve İslâm'ın halklara ulaşmasının önüne bir engel olarak dikilen siyâsî düzenleri yıkmak içindir. İslâm davetini, katl veya kıtâl olmaksızın ulaştırma imkânımızın olması Müslüman'ın bizzât temenni ettiği şeydir. Çünkü Allah'ın, onun eliyle birini hidâyete erdirmesi, "Onun için kırmızı develerden daha hayırlıdır." Yok eğer buna imkânımız olmazsa bu durumda o engelleri mümkün olan bütün yollarla, zayıf-güçsüzlerin cânına kıymadan ve emvâle zarar-ziyân getirmeden kaldırmaya çalışırız.

Ayrıca yeryüzünde ilâhlık taslayan tâğûtlara, ancak ve ancak nesilleri öldürme, ağaçları kesme ve yapıları yıkma gibi yollarla ulaşmamız sözkonusuysa bunda da bir beis yoktur. Çünkü bunlar, kendisine mecbûr kaldığımız şeylerdir, yoksa bizzât bizim amacımız ve de hedefimiz olan şeyler değil..!

Nitekim es-Sa'b Bin Cessâme tarafından rivâyet edilen şu hadîse daha önce yer vermiştik: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, gece kendilerine baskın verilen

ve kadınlarıyla çocukları isâbet alan müşriklerin yurdunun [bu] hâli soruldu. «**Onlar onlardandır**» buyurdu."

ez-Zührî şöyle demiştir: "Sonra Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kadınları ve çocukları öldürmekten nehyetti." Hiç kuşkusuz ez-Zührî, kadınları ve çocukları öldürmeyi, eğer [bu] kasdolunmazsa harâm olarak görüyor. Kezâ bunu neshedilmiş olarak kabûl ediyor. Ona reddiyye konusuna, daha önce, et-Tirmizî'nin tahrîc etmiş olduğu: «Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Tâiflilere karşı mancınık kurdurdu.» *mürsel* hadîsiyle değinmiştik ki râvileri sikâdır. Bakınız: *Subulu's-Selâm* (4/1352). Yine diğer bir hadîsle ki o da Seleme Bin el-Ekva'ın rivâyet ettiği şu hadîsdir: «Ebû Bekr es-Sıddık ile birlikte Hevâzinlilere gece baskın verdik [beyyetnâ]. Onu Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem üzerimize emîr olarak atamıştı.» (Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir ve el-Münzirî "sekete aleyh"...) Tâif ve Hevâzin gazveleri ise Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hayâtının son dönemlerinde vukû bulmuştur.

et-Tirmizî ise şöyle demiştir: "İlim ehlinden bir zümre, gece saldırısına ve gece düşmana baskın yapılmasına ruhsat vermiştir. Bazıları da bunu mekrûh görmüştür. [İmâm] Ahmed ve İshâk: "Düşmana gece vakti baskın yapmalarında bir beis yoktur" demişlerdir."

es-San'ânî ise mancınık kurulmasıyla ilgili hadîs sadedinde şöyle demiştir: ("Bu hadîsde, [kalelerini bir] korunak edinmeleri hâlinde kâfirleri mancınıkla öldürmenin câiz olduğuna bir delîl vardır.")

Hazır toplar ve sâir şeyler de Sıddık [Bin] Hasan [el-Kınnevcî'n]in *el-İbre [Mimmâ Câe fi'l-Gazvi ve'ş-Şehâdeti ve'l-Hicre* adlı eserin]'de [137] geçtiği gibi buna kıyâs edilir.[1] **...)**

[***]

7- İstişhâdî Operasyonların Hükmü

(... İşte bu yüzden cihâdın bizzât kendisi cân ile *ta'zîr*dir [!.. bizzât cânı bu yolda fedâ etmektir]. Görmez misin ki [Ashâb-ı Uhdûd kıssasındaki] o genç, dîni yaymak için [bizzât] kendi cânını *ortaya koymuştur*!

İbn Teymiyye, *Mecmû'u'l-Fetâvâ*'da (28/540) şöyle demektedir: ("O genç, dînin yayılması maslahatı için kendisinin öldürülmesini emretmiştir." İşte bu yüzden Dört İmâm, Müslüman [bir] kişinin, kendisini öldürecekleri zannı ona gâlib gelse bile ve eğer yapacağı o şey Müslümanların maslahatına olacaksa, küffârın saf*ları arası*na [tek başına] dalmasına cevâz vermişlerdir. [Nitekim bu meseleyi başka bir yerde uzun uzadıya ele aldık.]")

[...İlgili paragraf ve İmâm Muhammed Bin Hasen'in açıklamaları için iki sayfa sonrasına ve: bkz. el-Cessâs, *Ahkâmu'l-Kur'ân* (1/262)]

el-Cessâs şöyle demiştir: (Eğer kendi cânını fedâ etmesinde Dîn'e dönecek bir fayda varsa işte bu, şerefli bir makâmdır ve Allah bununla Hz. Peygamber sallallahu

[1] *ez-Zehâir*, c.1/s.288 - 294.

aleyhi ve sellem'in Ashâbını övmüştür ve şöyle buyurmuştur: «Allah, müminlerden -karşılığında onlara mutlaka cenneti vermek üzere- cânlarını ve mâllarını satın almıştır...» [9/et-Tevbe, 111])[1] **...)**

(... "İntihâr ise harâmdır. Çünkü cân, onu taşıyanın bir mülkü değildir. Bilakis o, Allah Azze ve Celle'nindir. Binâenaleyh ona, kendi cânı hakkında, Allah'ın rızasına göre tasarrufda bulunması hâricinde bir şey câiz olmaz. İntihâr eden kişi ise ateş-i cehennemi hakeder. Nitekim Buhârî ve Müslim, Sâbit Bin Kays'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivâyet etmişlerdir: «Kim İslâm'dan gayrı bir dîn ile yalan yere yemîn ederse o [kişi], dediği gibidir. Kim cânına bir şeyle kıyarsa Kıyâmet Günü kendisine onunla azâb edilir. Kim bir mümine küfür ithâmı yöneltirse o, onu öldürmek gibidir. Mümine lanet etmek de onu öldürmek gibidir.»

Şunlar ise intihâr kabîlinden şeyler değildir: Kişinin kendi cânını İslâm'a hizmet yolunda ve Müslümanların maneviyyatını yükseltmek veya Allah Azze ve Celle'nin düşmanlarına [gözdağı ile] zarar vermek için fedâ etmesi... Nitekim Müslim'in, el-Burûc sûresi tefsîriyle ilgili olarak rivâyet ettiği gencin kıssasında, kralın onu öldürmekten âciz kaldığı, bunun üzerine gencin, krala, kendisini öldürme yolunu gösterdiği ve krala, halkı bir araya topladıktan sonra bir ok almasını, kendisini [nişângâh olarak] dikmesini ve sonra: "Gencin Rabbinin adıyla bu genci öldürüyorum" deyip o oku atmasını söylediği, böylece o genci öldürdüğü ve insânların da, Gencin Rabbine îmân ettik, dedikleri geçmektedir ki bu ve benzerlerinin, Allah'ın, kendileri hakkında şöyle buyurduğu kimselerden olduğunu düşünüyoruz: «İnsânlardan öylesi de vardır ki Allah'ın rızasına ermek gâyesiyle nefsini satar [/kendisini fedâ eder]...» [2/el-Bakara, 207]

Nitekim Şeyhu'l-İslâm, Muhammed Bin el-Hasen, el-Cessâs ve es-Serahsî bunu belirtmişlerdir. Şöyle ki: Müslüman kişiye, kâfirlerden bin kişiye saldırması câizdir. Cânının bu yolda gideceğini ve öldürüleceğini kesin olarak bilse ve eğer yapacağı o şeyde Müslümanların maslahatına veya kâfirlerin zararına bir şeyler varsa, yahut Müslümanlar zaaf ve yılgınlık gösterir ve o da [yapacağı o şeyle] onların himmetini güçlendirmek ve azimlerini bilemek isterse kendisine öyle yapması câizdir. el-Berâ Bin Mâlik'in kıssası da bu kabîldendir. Nitekim Sahâbe'den kendisini bir levh/kalkan üzerine koymalarını, mızrakların ucunda yükseltmelerini ve onu, ölüm bahçesine, el-Yemâme Günü'nde Müseyleme el-Kezzâb'ın askerlerinin içine atmalarını istediği zaman yaptığı [aynen] budur.

Bana, ırzlara musallat olmaya başlayan Ruslar karşısında kendi ırzlarına da bir halel geleceği korkusuna kapıldıkları için kendilerini Afganistan'daki "Kunar" nehrine atan bazı kadınların durumu sorulmuştu. Bu inşallah bir şehâdetdir demiştim. Zîrâ âlimler, bir kadının [...], kendi ırzı hakkında korku/ve endişeye kapıldığında kendisini esârete teslîm etmesinin câiz olmadığı konusunda icmâ etmişlerdir.[2] **...)**

[1] *ez-Zehâir*, c.1/292.

[2] *ez-Zehâir*, c.1/323.

//..

Önemli Bir Soru:

(... Bedenine patlayıcı kemer bağlayıp sonra da kendisini kâfir bir grubun veya tankların içine atan, böylece hem kendisini hem de onları toptan havaya uçuran bir kişinin hükmü nedir? [Ayrıca] Düşman sâhasına bir başına hücûm eden tek kişinin hükmü nedir?

Fetvâ:

Fukahâ, İslâm'a nusret için cânı fedâ etmeye cevâz vermiştir ve bu bir intihâr sayılmaz.

Ayrıca intihâr ile cânı fedâ etme/cân fedakârlığı arasında fark vardır:

İntihâr: Yaşamın sıkıntılarından ve onun acılarından kaçmak için kendi cânına kıymaktır. [Cân] fedakârlığ[ın]a gelince: O, Allah'ın dînini himâye ve Onun şerîatına nusret için gamsız ve kedersiz bir şekilde cânı bezletmektir.

....//

el-Cessâs'ın *el-Ahkâm*'ında (1/292) şöyle geçmektedir: ("Eslem Ebî İmrân'dan: Dedi ki: "Kustantiniyye'ye gazvede bulunduk ki cemâat'in [: ordunun] başında [emîr olarak] Abdurrahmân Bin el-Velîd vardı. Romalılar ise sırtlarını şehrin [sûr] duvarına dayamış bir hâldeydiler. [Bizden] bir adam [tek başına] düşmana hücûm etti. Millet: "Geri dur, geri dur..! Lâ ilâhe illallah! Kendi elleriyle kendisini tehlikeye atıyor" dedi. Bunun üzerine Ebû Eyyûb [el-Ensârî]: "Bu âyet, bizler, biz maşer-i Ensâr hakkında nâzil oldu. Allah, Peygamberine nusret ettiği ve dînini -İslâm'ı- hâkim kıldığı zaman biz: "Gelin de emvâlimizle ilgilenelim ve onların işlerini çekip çevirelim" dedik. Bunun üzerine Allah Teâlâ: «Allah yolunda infâkda bulunun ve kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın...» kavlini indirdi. Binâenaleyh kendi eliyle kendini tehlikeye atmak, emvâlimizle ilgilenip onun işlerini çekip çevirmemiz ve cihâdı bırakmamızdır" dedi.") (Ahmed ve et-Tirmizî rivâyet etmiştir. et-Tirmizî: "Hasen Sahîh bir hadîsdir" demiştir.)

Düşman sâhasına bir başına hücûm eden/dalan tek kişiye gelince; Muhammed Bin Hasen, *es-Siyeru'l-Kebîr*'de şöyle demiştir: ("Eğer bir adam, bin adama karşı tek başına hücûm etse bunda bir beis görmem. [Tabîî] eğer [kendisi,] bir kurtuluş veya düşmana bir [gözdağı ile] zarar verme umudu taşıyorsa... Yok eğer bir kurtuluş ve [düşmana] bir [gözdağı ile] zarar verme umudu taşımıyorsa bunu kendisi hakkında mekrûh görürüm. Çünkü kendisini, Müslümanlara faydası olmayacak bir şekilde yok edilmeye marûz bırakmıştır. Bir kişinin bunu ancak kurtuluş veya Müslümanların faydasına olacak bir şeylerin umudunu taşıyorsa yapması gerekir.

1- Eğer kurtuluş ve [düşmana gözdağı ile] zarar verme umudu taşımıyor, ama böylelikle, onlar da onun yaptığını yapsınlar, onlar da düşmanı öldürsünler ve onlara zarar-ziyân versinler diye Müslümanları cesaretlendiriyor ise böyle yapmasında inşallah bir beis yoktur. Böyle bir durumda, kurtuluşa dâir bir umut taşımasa dahî onlara tek başına hücûm etmesinde bir beis görmem.

2- Aynı şekilde eğer düşmana karşı yaptığı bu hücûmuyla kendisinden gayrısını da onlara zarar-ziyân vermeye iletme umudu taşıyorsa bunda da bir beis yoktur ve umut ederim ki bu konuda ecir sâhibi olur.

3- Eğer kurtuluşa ve [düşmana] zarar vermeye dâir bir umut taşımıyorsa, fakat yaptığı bu iş düşmanı korkulara salacak bir şeyse bunda da bir beis yoktur. Çünkü bu, zarar vermenin en iyi yoludur ve onda Müslümanlar için bir fayda vardır.") [bkz. el-Cessâs, *Ahkâmu'l-Kur'ân* (1/262)]

el-Cessâs şöyle demiştir: (Eğer kendi cânını fedâ etmesinde Dîn'e dönecek bir fayda varsa işte bu, şerefli bir makâmdır ve Allah bununla Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Ashâbını övmüştür."...)

«Allah, müminlerden -karşılığında onlara mutlaka cenneti vermek üzere- cânlarını ve mâllarını satın almıştır...» [9/et-Tevbe, 111]

«Allah yolunda katledilenleri sakın "ölüler" sanma... Bilakis onlar diridirler, Rableri katında rızıklandırılırlar.» [3/Âl-i İmrân, 169]

«İnsânlardan öylesi de vardır ki Allah'ın rızasına ermek gâyesiyle nefsini satar [/kendisini fedâ eder]...» [2/el-Bakara, 207]

Bunların benzeri daha pek çok âyet ki Allah, o âyetlerde, kendi cânını Allah için verenleri övmüştür. // Bir hadîs-i şerîf ise şöyledir:

«شَرُّ مَا فِي الرَّجُلِ شُحٌّ هَالِعٌ وَجُبْنٌ خَالِعٌ»

«[Mezmûm hasletler namına bir] **kişide bulunan en kötü şey**, [daha hırslı-hasîs olmak yolunda sâhibini endişelere salıp] **korkutan** [aşırı] **bir cimrilik ve** [sâhibinin yüreğini âdeta yerinden] **çekip-çıkaran** [: zaaf derecesinde, aşırı] **bir korkaklıktır.»**

Korkaklığın yerilmiş olması, cesâret ve atılganlığı övmeyi gerekli kılar. Yeter ki onun faydası Dîn'e dönecek bir şey olsun ve velev ki öldürüleceğini kesinkes bilsin.

İbn Teymiyye, *Mecmû'u'l-Fetâvâ*'da (28/540) şöyle demektedir: ("O genç, dînin yayılması maslahatı için kendisinin öldürülmesini emretmiştir." İşte bu yüzden Dört İmâm, Müslüman [bir] kişinin, kendisini öldürecekleri zannı ona gâlib gelse bile ve eğer yapacağı o şey Müslümanların maslahatına olacaksa, küffârın saf*lan aras*ına [tek başına] dalmasına cevâz vermişlerdir. [Nitekim bu meseleyi başka bir yerde uzun uzadıya ele aldık.]") [1] **...)**

***

<u>**{ Allah'tan muvaffakiyyet dileyerek diyeceğim şudur ki**: Şeyh Abdulkâdir Bin el-Abdulazîz (Doktor Fadl)'a -Allah kendisine esâretden kurtuluş nasîb etsin- istişhâdî operasyonların hükmünü sormuştum. Bana [meâlen]: "Kendisinin [evvelce] bunu, bu konuda, onu intihâr hükmünden çıkaracak sarîh nassî bir delîl bulamadığı için câiz görmediğini, konu üzerinde uzun uzun düşündüğünü ve en nihâyet cevâzına ilişkin delîli Allah Teâlâ'nın şu kavlinde bulduğunu" söylemişti:</u>

[1] *ez-Zehâir*, c.1/1016.

... وَلَا تَقْتُلُواْ ٱلنَّفْسَ ٱلَّتِي حَرَّمَ ٱللَّهُ إِلَّا بِٱلْحَقِّ ...﴿١٥١﴾ ﴿سورة الأنعام﴾

«...ve [öldürülmesini] Allah'ın harâm kıldığı cânı, hak gereği/hakkıyla olmadıkça öldürmeyin...» (6/el-Enʻâm, 151)

Düşmanlara karşı cihâd ve onlara zarar-ziyân vermek ise en haklı/ve en yerinde haklardandır. Onun bu delîlini, çağdaş dönem yol-yöntemiyle istişhâdî operasyonlar konusunda delîl alınmış en sarîh delîllerden biri olarak gördüm. Çünkü eskilerin bu konuyla ilgili kavillerinin çoğu, kişinin, büyük ihtimâlle öldürüleceğini bilerek düşman safların arasına dalmasıyla ilgilidir. Ama [her hâlükârda kendisinin] ölümü düşmanın elinden olacaktır. Oysaki Üstadımızın delîl aldığı [bu] nass, geneldir.**}** Vallahu aʻlem. [Müellif]

***

8- Düşman Esîrlerle İlgili Hüküm

(... Esîrle ilgili hüküm, cinsiyyete, yaşa ve dîne göre farklılık arzeder. Esîrler ise genellikle üç sınıfdır:

1. Kadınlar ve Çocuklar: Bunların, eğer ayrı bir hâldelerse ve savaşçı değillerse, savaş esnâsında, aynı şekilde esâret sonrasında öldürülmesi câiz değildir. Esâret altına düşer düşmez ise kölelere dönüşürler. [Bkz. el-Muğnî maʻe'ş-Şerhi'l-Kebîr, 10/150]

2. Mecûsîlerden ve Ehl-i Kitâb'dan olan Erkekler: Bunlar, fukahânın kendileriyle ilgili görüşlerinin farklılaştığı kimselerdir. Tafsîlatını ise -inşallah- sizlere şöylece arzetmeye çalışalım:

Bazı âlimler -meselâ Hasen ve Mücâhid- şöyle demiştir: Esîrin öldürülmesi câiz değildir. Muhammed Bin Hasen et-Temîmî ise bunun Sahâbe'nin icmâı olduğunu tahkiye/rivâyet etmiştir. [Bkz. Bidâyetu'l-Müctehid, 1/279]

Dört İmâm ise: İmâm'ın [/Halîfe'nin] esîrler hakkında, öldürmek ve köleleştirmek arasında muhayyer olduğu konusunda ittifâk etmişlerdir. Menn yoluyla [mâl karşılığı olmaksızın âzâd etmeye/veya bağışlamaya] gelince; Hanefîler bunu yasaklamış, Şâfiîler ve Hanbelîler ise buna cevâz vermişlerdir.

İmâm Mâlik'e gelince: Ondan, mâl karşılığı olmaksızın âzâd konusunda rivâyet edilen görüş, cevâz ile adem-i cevâz şeklinde ihtilâflıdır. [Bkz. Neylu'l-Evtâr, 8/145, Meânî es-Sıhâh'dan, 2/281 ve el-Muğnî, 10/300]

Fidye karşılığı serbest bırakmaya gelince: Mâlikîler, Şâfiîler ve Hanbelîler buna cevâz vermiş, Hanefîler ise bunu menetmişlerdir.

es-Serahsî'nin *el-Mebsût*'unda şöyle geçmektedir: "Ona esîri sordum, öldürülür mü yoksa fidye karşılığı serbest mi bırakılır? "Öldürülür veya bir fey kılınır" dedi."

[İmâm] eş-Şâfiî ise: "Büyük bir fidye karşılığında serbest bırakılır" demiştir.

[İmâm] Muhammed ise: "Eğer Müslümanların mâla ihtiyâcı varsa fidye karşılığı serbest bırakılır" demiştir.

[İmâm] Ebû Hanîfe ise bu konuda [Hz.] Ebû Bekr'in şu sözünü şâhid göstermiş/ delîl almıştır: "Onu fidye karşılığı serbest bırakmayın. Velev size onun [fidyesi] için iki müd altın verilmiş olsun."

Çünkü müşrik kişiyi, gidip de Müslümanlara karşı bir muhârib olsun diye serbest bırakmak ve mâl menfaati için masiyet işlemek câiz değildir ve öyle bir şey, vâcibi terkdir. Müşriki katletmek ise farzdır. Eğer bize namazı terk edelim diye mâl verseler ve mâla da ihtiyâcımız olsa onu almamız câiz olmaz.

Nasıl ki müşrikleri silâh ile takviye etmek câiz değilse aynı şekilde onları adam ile takviye etmek de câiz değildir. Menn ve Fidâ'nın/Karşılıksız Âzâd Etme ve Fidye Karşılığı Serbest Bırakma'nın cevâzına delâlet eden âyetse Allah Azze ve Celle'nin şu kavlidir.

... فَإِمَّا مَنًّۢا بَعۡدُ وَإِمَّا فِدَآءً ... ﴿٤﴾ ﴿سورة محمد﴾

«... sonra da ya [karşılıksız olarak] âzâd [edin] ya fidye [yoluyla serbest bırakın]...» (47/Muhammed, 4)

Âyet, bir mâl karşılığı olmaksızın âzâd etmenin veya bir mâl karşılığı fidye ile serbest bırakmanın cevâzını bildirmiştir.

Hanefîler ise bu âyetin Allah Teâlâ'nın şu kavliyle neshedildiği görüşündedir:

«Harâm aylar çıktığında müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün!...» (et-Tevbe, 5)

Çünkü bu âyet, bir önceki âyetden, et-Tevbe sûresi de Muhammed sûresinden sonra inmiştir. Fakat neshi gösteren bir delîl yoktur. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in uygulaması ise Onun, karşılıksız âzâd ettiğini, fidye karşılığı serbest bıraktığını, esîr takasında bulunduğunu, öldürdüğünü ve köleleştirdiğini göstermektedir.

Karşılıksız âzâd etme konusuna gelince; Sahîh-i Müslim'de Enes [Bin Mâlik]'den şu rivâyet edilmiştir ki, Mekke ehlinden seksen kişi, sabah namazı esnâsında [ânî bir baskınla] kendilerini öldürmek gâyesiyle et-Tan'îm dağından inip Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in ve Ashâbı'nın üzerine yürürler. Hz. Peygamber onları selâmetle derdest eder. [Bilahare] kendilerini âzâd eder. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle şu âyeti indirir: «O, Mekke'nin göbeğinde, sizi onlara karşı üstün kıldıktan sonra, onların ellerini sizden, sizin ellerinizi de onlardan çekendir...» (48/el-Feth, 24) [Bkz. Neylu'l-Evtâr, 8/146]

Cubeyr Bin Mut'im'den rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Bedir esîrleri hakkında şöyle buyurmuştur: «**Eğer Mut'im Bin Adiyy hayâtda olsaydı, sonra da benimle şu pis**(herif)**ler hakkında** [kendilerini bağışlamam için] **konuşsaydı, onları elbet kendisine** [bağışlayıp] **bırakırdım**.» {Buhârî rivâyet etmiştir.}

Sahîhayn'da ise Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, Benî Hanîfe'den olan Sumâme Bin Usâl'i -ki kendisi Yemâme Ehli'nin efendisidir- menn yoluyla bıraktığı [karşılıksız âzâd ettiği] geçmektedir. (Neylu'l-Evtâr, 8/140)

Fidyenin cevâzıyla ilgili delîle gelince; İbn Abbâs'ın (r.a.) rivâyet ettiği şu hadîsdir: «**Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Bedir günü** [esîr alınan], **ehl-i câhiliyyenin**

[her birinin genel(!)] **fidyesini dörtyüz** [dirhem] **kılmıştır.»** Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir ve o, el-Münzirî ve *el-Talhîs*'de el-Hâfız "sekete aleyh" olup râvileri sikadır.

Esîr Mübâdelesi hakkındaki delîle gelince:

Sahîh-i Müslim'de, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, Benî Ukayl'dan olan -el-Adbâ'nın sâhibi- adamı iki Müslüman karşılığında serbest bıraktığı geçmektedir.

(el-Adbâ, [bir] bedevînin, [bilahare] Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in olan devesinin adıdır.)

Ebû Hanîfe'den ise [bu konuda] iki görüş rivâyet olunmuştur: Bu görüşlerin *azher* olanı adem-i cevâzdır. es-Sâhibân [:İmâm Ebû Yûsuf ile İmâm Muhammed] ise esîr mübâdelesine cevâz vermişlerdir. (el-Mebsût 10/129)

[Beri taraftan] Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Benî Kurayza'nın erkeklerini öldürtmüştür ki sayıları altıyüz ila yediyüz arasıdır.

Bedir Günü de en-Nadr Bin el-Hâris ile Ukbe Bin Ebî Mu'ayt'ı öldürtmüştür ki bu [hâller], esîrleri öldürmenin cevâzına bir delîldir.

Esîrler Konusunda Râcih Olan Görüş:

Esîrler konusundaki râcih görüş hiç şübhesiz cumhûrun görüşüdür ve o görüş ise: İmâm'ın, esîrler konusunda -öldürme, köleleştirme, menn/karşılıksız âzâd etme ve ya bir Müslüman ya da mâl karşılığında fidye yoluyla serbest bırakma arasında Müslümanların maslahatına [en uygun] olanı tercîh sûretiyle- muhayyer olduğudur.

Delîllerin desteklediği görüş budur. Binâenaleyh İmâm [Halîfe] esîrler konusunda Müslümanlar için en uygun olan ne ise onu seçer.

el-Muğnî ma'e'ş-Şerhi'l-Kebîr'de (10/407) şunlar yer almaktadır: ("Eğer o esîrler arasında güçlü-kuvvetli ve Müslümanlara zarar-ziyânı dokunabilecek biri varsa onu öldürmek daha uygundur. Kimisi zayıf-güçsüz, ama mâlı çok olan biri olabilir ki onu ise fidye karşılığı serbest bırakmak daha uygundur. Kimisi Müslümanlar hakkında iyi bir görüş taşıyan, karşılıksız âzâd edilmesi hâlinde Müslüman olması veya kendi esîrlerini kurtarma veya onların yerine ödeme yapma konusunda Müslümanlara yardım/ve desteği umut edilen biri olabilir ki onu, menn yoluyla [minnet altına alma sûretiyle karşılıksız] âzâd etmek daha uygundur. Kimisi de hizmetinden istifâde ve şerrinden emîn olunabilecek biri olabilir ki onu ise köle olarak tutmak daha uygundur. Kadınlar ve çocuklar gibi... Maslahata uygun olanı İmâm daha iyi bilir ki bu iş ona havâle edilmiştir. Öyle bir durumda hiç şübhesiz bu, bir maslahat ve ictihâd tercîhi olur, yoksa [keyfe göre] bir arzu-istek tercîhi değil... Ne zaman ki bir hasletde/belli bir hâlde maslahat olduğunu görürse ondan gayrısını tercîh etmesi câiz olmaz. Zîrâ onlar adına, onların maslahatına en uygun olan yola bakarak tasarrufda bulunur. Bu yüzden ona, behreli/faydalı olanı terk etmesi câiz olmaz [ve bu konuda] bir yetîmin velisi gibi [hareket etmesi gerekir]. Bu hasletler/durumlar karşısında ne zaman ki o, bir tereddüde düşerse, işte o zaman [esîri] katl[etmek] evlâ olur. [...]")

Komünist Afgan Esîrle İlgili Hüküm:

Pek çok komünist [asker], mücâhidler kendilerini esîr aldığı ve öldürüleceklerini anladıkları zaman şehâdet kelimesini telaffuz ediyorlar. Buna rağmen[!!] mücâhidler onları öldürüyor. İşte kimileri bu fiile, şehâdet kelimesinin onların kanını ismet altına alacağı zannıyla, itirâz etti. Nitekim onlar, Üsâme [Bin Zeyd] hadîsini bu konuda bir delîl alıyorlar: «O, Lâ İlâhe İllallah dedikten sonra nasıl oldu da onu öldürdün?!»

Doğrusu Afganistan'daki durum bir farklılık arzetmektedir. Çünkü mücâhidlerin âdeti, birilerini esîr aldıkları zaman onları Hizb'in Kadâ Meclisi'ne getirmektir. Onlar hakkında tahkîkat yapılır ki zâten onlar birbirlerini tanır/ve kimin ne olduğunu bilirler. İşte öyle bir esîrin komünist olduğundan kesin emîn olduklarında ve köylülerinin de kendisini teşhîs etmelerinden sonra onu -ister şehâdet getirmiş, ister namaz kılmış ister İslâm'ın şeâirini ikâme etmiş olsun- öldürürler.

Evet, esîr kâfirle ilgili şer'î hüküm, Müslüman olması durumunda onu öldürmenin câiz olmadığıdır. Bu durumda o, kanı ismet altında/dokunulmaz biri olur ve der-hâl bir köleye dönüşür. Kendisiyle ilgili hüküm ise çocuklarla ilgili hükümdür ki artık onu öldürmek câiz olmaz ve o bir köle olur. Bu ise Lâ İlâhe İllallah kelimesinin, küfür ile İslâm'ın arasını ayırıcı olması hâlinde böyledir. Afganistan'daki hâle gelince, burada durum tamâmen değişmektedir. Çünkü "Babrak Karmal" ve "Necîb"..-Afganistan'da İslâm'ı yok eden Komünist Parti'nin önderi-.. ben bir Müslümanım demektedir ve [bu hâli izhâr eden] görüntüsü [ile] televizyonda arz-ı endâm etmektedir.

İşte böyleleri öldürülür ve onların *Müslümanlık* iddiâsına itibâr edilmez. Buyurun size bu hükmün sıhhatiyle ilgili delîller:

1- Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem [Mekke'i] Fetih Günü'nde, bir grup [kişi] hakkında: «**Onları Kâbe'nin örtülerine tutunmuş bir hâlde bulsanız dahî öldürün!**» buyurmuştur. -Mikyes İbn S*a*bâbe, İbn Ha*t*l ve Hz. Peygamberi hiciv yoluyla şarkı söyleyen iki câriye de bunlar arasındadır-. Oysa *ehl-i harb* olan kimselerin kadınları, çoluk-çocuğun da öldürülmemesi gibi öldürülmezler.

2- İmâm Müslim rivâyet etmiştir: ("İmrân Bin Husayn'dan, dedi ki: "Sakîf, Benî Ukayl'ın müttefikleriydi. Sakîf, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashâbından iki kişiyi esîr aldı. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashâbı ise Benî Ukayl'dan bir adamı esîr aldı; onunla birlikte el-Adbâ'yı da ele geçirdiler. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, o adamın yanından geçti ki kendisi bağlı bir hâlde idi. [Adam:] "Ey Muhammed!" dedi. [Resûlullah (s.a.v.)] onun yanına geldi ve: «Ne istiyorsun?/Derdin nedir?» buyurdu. [Adam:] "Beni niçin derdest ettin ve niçin Hacıları Geçeni -yani el-Adbâ'yı- aldın?" dedi. [Resûlullah (s.a.v.):] «Müttefiklerin olan Sakîf'in işlediği cürüm dolayısıyla seni derdest ettim?» buyurdu. Sonra ayrılıp gitti. [Adam yine] Ona seslendi ve: "Ey Muhammed! [...]" dedi.[...] [Resûlullah (s.a.v.):] «Ne istiyorsun?/Derdin nedir?» buyurdu. [Adam:] "Ben Müslümanım" dedi. [Resûlullah (s.a.v.):] «**Eğer bunu**, [böyle artık esîr değil de] **kendi emrine** [özgürlüğüne] **mâlik iken demiş olsaydın bütün bir felâh ile felâha ermiş olurdun**!» buyurdu.")

eş-Şevkânî ise bu hadîsle ilgili olarak şöyle demiştir: ("İmâm'ın, [aslında] İslâm'a girme rağbeti taşımadığını, aksine onu böyle yapmaya zarûretin götürdüğünü bildiği bir kimsenin Müslümanlığını kabûlden imtinâ etme *hakkı* vardır. Özellikle de adem-i kabûlde Müslümanlar için bir maslahat varsa...")

3- Komünist bir Afgan, ya bir Zındık'dır ya da bir Mürted... Zındıkla ilgili hüküm ise onun bila istitâbe öldürüleceğidir. Cumhûr-i fukahânın görüşü de budur ki Mâlik, Ahmed, el-Leys ve gayrıları böyle demiştir.

İbn Ömer'den (r.a.): [Demiştir ki:] "Riddetini tekerrür ettiren bir kimsenin tevbesi, aynen Zındık [kişinin tevbesi] gibi kabûl edilmez. Allah Teâlâ'nın şu kavli sebebiyle: «Şübhesiz ki, îmânlarından sonra inkâr ile/küfre giren, sonra da küfürde [ziyâdesiyle] ileri giden kimselerin tevbeleri asla kabûl olunmayacaktır. İşte onlar, [ehl-i dalâlet] sapkınların ta kendileridir.» (3/Âl-i İmrân, 90)"

ed-Dirâye'de ise (Hanefî Mezhebi['nin görüşü olarak]) Zındık hakkında iki rivâyet vardır: "[Tevbesi] Kabûl olunmaz" ki Mâlik ve Ahmed'in kavli gibi[dir]... Diğer rivâyet ise [tevbesi] kabûl olunur [şeklindedir] ki eş-Şâfiî'nin kavli gibi[dir.]

4- Riddeti galîz/pek ağır olan ve kendisini İslâm'a ve Müslümanlara karşı savaşa konuşlandırmış bulunan Mürted kişiyi ise bila istitâbe katletmek câizdir.

İbn Rüşd, *Bidâyetu'l-Müctehid*'de (2/344) şöyle demiştir: ("Eğer mürted savaşır, sonra kendisine karşı gâlib gelinir ise o, "Hirâbe" gereği öldürülür ve tevbe etmesi istenmez. Onun bu *hirâbe* hâli ister Dâr-ı İslâm'da ister Dâr-ı Harb'e iltihâkı sonrası olsun [fark etmez]. Müslüman olması hâli müstesnâ ki İslâm['a girmesi] kendisinden *hadd-ı hirâbe*yi düşürür.[...] Ama işlediği cürümler noktasında onun hükmü mürtedle ilgili hükümdür ki eğer riddet hâli esnâsında Dâr-ı İslâm'da cürüm işlemiş ve sonra Müslüman olmuşsa...") yani eğer birilerini öldürmüşse kısâsen öldürülür.

İbnu'l-Kayyim, *Zâdu'l-Me'âd*'da (3/464) şöyle demektedir: ("Mürted kişiyi, eğer riddeti galîz/pek ağır olursa bila istitâbe katletmek câizdir. Nitekim Abdullah Bin Sa'd Bin Ebî Serh, [ilk elde] Müslüman olmuştur ve hicret etmiştir. [Ayrıca] Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem için vahiy kâtibliği yapmış biridir. Sonra da irtidâd etmiş ve Mekke'ye gitmiştir. Fetih Günü ise Osmân Bin Affân onu, Kendisine biat etmesi için Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huzûruna getirmiştir. [Resûlullah (s.a.v)] ona karşı epeyce [bekleyip biatını kabûlden] imtinâ etmiş, sonra da kendisinden biat almıştır ve şöyle buyurmuştur: «İmtinâ ettim ki birileriniz kalkıp da onun boynunu vursun!» Bir adam Kendisine: "Bana [gözucuyla] bir imâda bulunsaydın olmaz mıydı ya Resûlellah!" deyince şöyle buyurmuştur: «Bir Peygambere hâince bakışlara sâhib olmak yaraşmaz!»)

5- Allah'a veya Resûlullah'a veya İslâm Dîni'ne açıkça küfreden/bunu açık açık yapan her kişi, ister Müslüman isterse de bir Zımmî olsun bila istitâbe katledilir. Bu yüzden [sahîh bir hadîsde zikri geçen] a'mâ kişi, kendi ümm-i veled'ini [kendisinden çocuğu olmuş câriyesini, ikide bir] Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e sövdüğü

için öldürdüğü zaman [kendisine kısâs uygulanmamış ve o] kadının kanı [bizzât Hz. Peygamber tarafından] heder görülmüştür.

Bu konuda daha fazla okuma yapmak isteyenler Şeyhulislâm İbn Teymiyye'nin "es-Sârimu'l-Meslûl Alâ Şâtimi'r-Resûl" adlı kitâbına başvursunlar. Sözkonusu bu hüküm, Allah cümlesinden râzı olsun Hulefâ-i Râşidîn'in icmâıdır. Bu konuyla ilgili nassların gereği bu olduğu gibi yine bu konuda kırktan fazla hadîs vardır.

Sözkonusu bu komünist kişi ise kendi belde ahâlisi nezdinde İslâm'a sövmesiyle ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e düşmanlığıyla bilinmektedir. Nitekim son âna kadar da İslâm'a karşı savaşmaya devâm etmiştir.

6- Faraza diyelim ki onlar aslen Müslümandırlar, savaşa zorla sürülmüşlerdir ve Müslümanları öldürmüşlerdir. Öyle de olsa kısâsen öldürülürler. Nitekim [Hz.] Ömer şöyle demiştir: "**Eğer San'a ahâlisi** [nahak yere] **bir adamın katline iştirâk edecek olsa ona karşılık onların hepsini katlederim**."

Esîrlerle İlgili Bazı Mülâhazalar:

1- Kim birini esîr alırsa onun hakkında [kendi başına] tasarrufda bulunması câiz değildir. Bilakis o esîrin durumu [ile ilgili karâr] Emîr'e kalmıştır. Afgan Cihâdı'nda emîr ise bir örgütlenmenin veya hizbin emîridir. Kezâ birini esîr alan kimseye o esîri öldürmesi câiz olmaz. O esîrin kendisiyle birlikte seyre koyulmaktan imtinâ etmesi veya seyre gücü yetmeyecek [ve cihâd esnâsında onlara ayakbağı olabilecek] bir şekilde yaralı olması hâli hâric...

2- Küffârdan olan savaş yaralılarını öldürmek ve *hayâtlarına* son vermek câizdir.

3- (....)

4- [Kısaca: Bize karşı bilfiil savaşan komünist kadınları öldürmek de câizdir.]

5- Esîr kimsenin biçimini bozmak (teşvîh) câiz değildir. Aynı şekilde kulaklarını kesmek veya gözlerini çıkarmak da... Çünkü Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem "müsle"den nehyetmiştir. Başını ve ayaklarını kesmek de câiz değildir.[1] **...)**

[***]

9- Câsûs [ve Ajan] Kişinin Hükmü

(... Câsûs'la ilgili hüküm, onun dînine ve hâline göre değişmektedir. Nitekim söz konusu bu câsûs bir kâfir de olabilir veya gayr-ı zımmî veya muâhedeli veya gayr-ı müslim biri de...

Câsûs ise: İnsânların sırlarını ve kusûrlarını [/açık noktalarını] gözetleyen ve [bu şeyleri] başkalarına taşıyan kimsedir.

Bu noktada câsûs'dan maksad ise: Müslümanların sırlarını onların düşmanlarına taşıyan kimsedir.

Kâfir câsûs ise cumhûr-ı fukahâya göre öldürülür.

[1] *ez-Zehâir*, c.1/s.299 - 303.

Bu konuyla ilgili delîl ise *Sahîhayn*'da geçen ve İyâs Bin Seleme Bin el-Ekva'ın, babasından rivâyet ettiği şu hadîsdir: (Dedi ki: "[Hz.] Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına -Kendisi seferde olduğu bir sırada- müşriklerden bir *câsûs* (: *ayn*) geldi ve Ashâbı'nın yanında oturup [bir şeyler] konuştu. Sonra da sıvışıp gitti. [Hz.] Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem: «Onu bulup yakalayın ve öldürün!» buyurdu. O da onu [yakalayıp] öldürdü ve [Hz. Peygamber (s.a.v.)] onun eşyâsını kendisine *nefl* [: husûsî ganîmet olarak tayîn] etti.") (Bu, Buhârî'nin rivâyetidir.)

Müslim'in rivâyetinde ise: ([Hz. Peygamber] sallallahu aleyhi ve sellem: «Adamı kim öldürdü?» buyurdu. "İbnu'l-Ekva'" dediler. «*Eşyâsı* tamâmıyla onundur» buyurdu.)

en-Nevevî şöyle demiştir: ("Hadîsde, muhârib kâfir câsûsun katledileceği [delîli] vardır ki bu, üzerinde ittifâk olan bir şeydir. Muâhedeli zimmîye gelince; Mâlik ve el-Evzâî: "Öyle bir şeyle onun ahdi bozulur" demişlerdir. eş-Şâfiî'nin ise bu meselede bir görüş ayrılığı vardır... Ama eğer muâhedesinde bu [husûs] ona şart koşulmuşsa [öyle yapması durumunda onun o muâhedesi] ittifâkla bozulur.")

Zımmî'ye gelince: Fukahâ, Müslümanlara karşı *tecessüs*de bulunması hâlinde onun bu *tecessüs*ünün kendisinin ahdini bozup bozmayacağı, dolayısıyla öldürülüp öldürülmeyeceği veya Müslümanlar için bir *fey* [: köle] olup olmayacağı konusunda ihtilâf etmiştir.

Hanefîler şöyle demiştir: Bu [hâl], ahdi bozacak bir şey olmaz. İllâ ki [bu husûs], zimmet akdi'nde veye emân ahdi'nde ona karşı şart koşulmuş olsun...

Şerh-i Siyer-i Kebîr'de (5/2040) şöyle geçmektedir: ("Muhammed Bin el-Hasen şöyle demiştir: "Aynı şekilde eğer bunu -tecessüsü- bir zımmî yaparsa, kendisine bir cezâ olmak üzere darbolunur ve hapse konulur. Yaptığı bu şey ise onun ahdini bozacak bir şey olmaz. Yine bunu bizim içimizde bulunan emân sâhibi biri de yapsa aynıdır. Ama her hâlükârda, kendisine bir cezâ olmak üzere o da darbolunur.")

Eğer emân taleb ettiği sırada Müslümanlar ona: Bize karşı bir câsûs olmaman/câsûsluk yapmaman şartıyla sana emân verdik, der, o da bu meseleyi görmezden gelirse [/yani buna aykırı bir şekilde hareket ederse] onu öldürmekte bir beis yoktur. Eğer İmâm, diğerleri bundan bir ibret alsın diye onun varlığına el konulmasını uygun görürse bunda da bir beis yoktur. Kezâ eğer onun -benzeri diğer esîrler gibi- bir fey kılınmasını uygun görürse bunda da bir beis yoktur.. Şu var ki bu noktada evlâ olan, diğerleri bundan bir ibret alsın diye onu öldürmesidir. Eğer [sözkonusu bu hâllerde] erkek yerine bir kadın varsa, aynı şekilde onu öldürmekte de bir beis yoktur. Ama yine de bu mekrûh görülür.

Savaşma gücü taşımayan âkil yaşlı kişi de kadın mesâbesindedir. <u>Çocuk ise</u> [bu noktada] ne fey kılınır ne de öldürülür[<u>!!!</u>].

<u>**Zâhiren Müslüman Görünen Câsûs**</u>

Fukahânın böyle biriyle ilgili görüşü ihtilâflıdır:

Hanefîler, Şâfiîler ve Hanbelîler: Öldürülmez, bilakis *tazîr* olunur, demiştir.

Mâlik ve Mâlikîlerden İbnu'l-Kâsım ve Eşheb: Bu konuda İmâm bir karâr almaya çalışır, demiştir.

Mâlikîlerden İbnu'l-Mâcişûn şöyle demiştir: Eğer bu onun bir âdetiyse öldürülür. Zîrâ o bir câsûsdur. Nitekim Mâlik, Câsûs öldürülür, demiştir. Bu, Müslümanları bir himâye [yolu] olması ve onun yeryüzünde fesâd çıkarmaya çalışması dolayısıyla doğrudur. (Tefsîru'l-Kurtubî, 18/52) el-Evzâî ise şöyle demiştir: İmâm onu pek ağır bir şekilde cezalandırır ve sürgünlere gönderir. [Bkz: el-Beğavî, Şerhu's-Sünne, 10/71]

Siyer-i Kebîr'de şöyle geçmektedir: ("Muhammed Bin el-Hasen şöyle demiştir: "Eğer Müslümanlar, Müslümanlara karşı müşriklere câsûsluk eden ve onların gizli şeylerini [/açıklarını] onlara yazan -[ama] Müslüman olduğunu iddiâ eden- bir adam bulur, o da kendiliğinden/tav'an bunu itirâf ederse o kişi öldürülmez. Ama İmâm onu kendisine bir cezâ olmak üzere darbeder.")

Bu konuda esâs alınan ise Bedir Ashâbı'ndan olan Hâtıb Bin Ebî Belte'a ile ilgili hadîsdir ki kendisi Mekke kâfirlerine, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in onlara karşı gazvede bulunmak istediğini haber vermek üzere bir mektûb yazar. [Bilahare] Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kendisine: «Bu da nedir ey Hâtıb?» buyurduğu zaman ise o şöyle der: "Bana karşı acele etmeseniz... Nitekim ben Kureyş[liler]'e sonradan *ilhâk olmuş* biriyim ve onların içinden çıkmış biri değilim. Seninle birlikte olan Muhâcirlerin, kendi akrabalarını kendisi üzerinden himâye edebilecekleri bazı yakınlıkları/[neseb bağları] vardı. Benim ise Mekke'de bir yakınlığım/[neseb bağım] yoktu. İstedim ki [neseb cihetiyle] sâhibi olamadığım o şeyi böylece giderip onların nezdinde [evlâd u ıyâlimi himâye edecek] bir el edineyim. Vallâhi bunu, dînimde bir şübhe ettiğim veya İslâm sonrası küfre râzı geldiğim için yapmış değilim..." Bunun üzerine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Şübhesiz ki doğru söyledi?» buyurur. Ömer ise: "Bırak da şu münâfığın boynunu keseyim ya Resûlellah" der. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: «Şübhesiz ki o Bedir'e katılmıştır. Ne bilirsin ey Ömer belki de Allah Teâlâ Bedir Ehli'ne [bir] nazar kılıp: «Ne dilerseniz onu yapın, muhakkak ki sizi [peşin peşin] affettim» buyurmuştur.» Bunun üzerine şu âyet nâzil olur: «Ey îmân edenler! Düşmanımı ve düşmanınızı dostlar edinmeyin! Siz onlara meveddet ilkâ ediyorsunuz...» (60/el-Mumtehine, 1)

el-Beğâvî'nin *Şerhu's-Sünne*'sinde (10/74) şöyle geçmektedir: (el-İmâm demiştir ki: Hâtıb hadîsinde, mahzûrlu bir şeyi tevîl yoluna giderek mubâh görme hükmüne bir delîl vardır ki bu durum o mahzûrlu şeyi bir tevîl olmaksızın kasıdlı olarak mubâh görenin hükmünün hilâfınadır. Yine mahzûrlu bir şeye girişen sonra da onunla ilgili makûl bir tevîl iddiâsında bulunan bir kişi ondan dolayı öldürülmez. Yine kâfirler için tecessüsde bulunan sonra da bir tevîl ve cehâlet iddiâsı ortaya koyan kimseden de geçilir [: onu öldürmekten sakınılır.].[)]

Nitekim cumhûr[-i ulemâ], «Ey îmân edenler! Düşmanımı ve düşmanınızı dostlar edinmeyin!...» âyetini delîl almıştır ki Allah], Hâtıb Bin Ebî Belte'a'yı mümin olarak adlandırmıştır. Mümini ise öldürmek ve/ya onun kanını dökmek câiz değildir.

Nitekim İmâm İbnu'l-Kayyim de İmâm Mâlik'in görüşüne meyletmiştir ki bizler de İmâm Mâlik'in (r.) görüşündeyiz.

İbnu'l-Kayyim, *Zâdu'l-Me'âd*'da (3/114) şöyle demiştir: ("Onun [Resûlullah'ın] bir câsûsu öldürttüğü sâbitdir. Ömer de Hâtıb'ı öldürmek için izin istemiştir ve O şöyle buyurmuştur: «Ne bilirsin ey Ömer belki de Allah Teâlâ Bedir Ehli'ne [bir] nazar kılıp: «Ne dilerseniz onu yapın, muhakkak ki sizi [peşin peşin] affettim» buyurmuştur.»)

Aynı şekilde bu hadîsi, İmâm Mâlik, ayrıca [İmâm] Ahmed'in bazı ashâbı gibi kimseler de -Allah cümlesine rahmet etsin- câsûsun öldürüleceğine bir delîl almıştır ve şöyle demişlerdir: Zîrâ [hadîsde], onun öldürülmesi, bunu engelleyecek bir *illet-i mânia* ile *talîl* edilmiştir [buna engel olacak bir sebebe bağlanmıştır]. Bedir Ehli'nden olmanın ötesinde husûsî bir talîl yapılamaz. Zîrâ hüküm, umûmî (eamm) olanla talîl olunduğu zaman husûsî olan (ehass) tesîrini yitirir. Bu daha güçlü[olan görüş]dür ki Vallahu a'lem."[1] **...)**

***

{ Doğrusunu Allah bilir, diyeceğim şudur ki:

Mücâhidler için efdal [iyi/ve hayırlı] olan İmâm Mâlik'in ve İmâm İbnu'l-Kayyim'in görüşünü almak ve zâhiren müslüman gibi görünen câsûsları öldürmektir. Bilhassa düşmanlarımızla yaşadığımız çatışmaların çoğunun, câsûsluk ve güvenlik eksenli sızmalar yoluyla bir sonuca bağlandığı böyle bir dönemde... Nitekim mücâhidler ve gizli örgütlenmeler bu belâdan epeyce bir çekti/ve pek çok yara aldı. Bu konuda şu husûsu bilmemiz kâfidir: Filistinlilerin bölgelerinde, onyıllardır Yahûdîlerin yararına ve onların çıkarına çalışan binlerce câsûs vardır. Hattâ Yahûdîler, ömrünü bu yolda tüketmiş kimselere emekli maâşı bile vermektedir. Ayrıca onlar için özel köyler inşâ etmekte ve bu köylerin bazılarının nüfûsu binlerce âileyi bulmaktadır!! Yine şunu da bilmemiz kâfî gelir: Suriye'de, Cezayir'de ve sâir bölgelerde cihâd, istihbarat eksenli bir câsûsluk plan-programı marifetiyle bastırıldı. Binâenaleyh ben de İmâm Mâlik'in mezhebini ve İbnu'l-Kayyim'in tercîhini seçen Şeyh Abdullah Azzâm'ın görüşüne, bu işin İmâm'a kalmış bir karâr olduğu görüşüne meylediyorum ve Müslümanlık iddiâsı taşıyan câsûsların katledilmesini de tavsiye ediyorum. Cihâd emîrlerinin bu konuda, Hâtıb'ın örneğine yakın olabilecek özel birtakım ipuçları gördükleri nâdir bazı hâller hâric olmak üzere.. meselâ İslâm ve cihâd konusunda özel bir imtihân hâline dûçâr olmuş, o yüzden ayağı -sınırlı bir çerçevede- kaymış, yaptığı o yanlıştan dolayı bir Müslümanın ölümüne sebebiyyet vermemiş bir adam gibi ki eğer emîr kişi, istisnâî bir durum kapsamında onu affetmeyi uygun görür ve o hâli, gereğince takdîr ederse buna diyecek bir şey yok.. aksi takdîrde şu günümüzde aslolan câsûsları idâm/infâz etmektir.

Allah onlara lanet ve onları rezîl-rüsvâ etsin.**}** [Müellif]

***

[1] *ez-Zehâir*, c.1/304.

10- Müslümanlara Karşı Kendisini Güçlendirecek Şeyleri Düşmana Satmanın Harâmlığı

(... Savaş esnâsında Müslümanlarla kâfirler arasındaki ticârî ilişkilere gelince: Fukahâ, ticârî kâidelerini belirledikleri [veya bu konuyla ilgili fıkhî görüşlerini ortaya koydukları] zaman bunları, esâs itibâriyle, Müslümanların hayrına/yararına olacak, kâfirlerinse alanını daraltacak şeylerle ilgili tasavvurları üzerine binâ etmişlerdir.

1- Meselâ İmâm Mâlik, bilâd-ı küffârdan idhâlâta cevâz verir ve kendileriyle harb hâlinde olunan ülke tâcirlerinin beraberlerinde taşıdıkları ticârî mâllarıyla İslâm ülkelerine girişine izin verilmesi görüşündedir. Zîrâ bunda Müslümanları takviye vardır. Beri taraftan İmâm Mâlik, bilâd-ı küffâra ihrâcâtı meneder. Zîrâ bunda onları takviye vardır. [Bkz: el-Mudevvene, 10/103. ez-Zuhayli, *Asâru'l-Harb*, 513]

Oysa şu günümüzde ve küresel planda, kâfirlerin ürünlerini satın almak, sert paranın ihrâcâtcı ülkelere sokulmasıyla, kâfirleri takviye etmek anlamına geliyor. Büyük devletlerin ürünlerinin kendisi içre tüketileceği ticârî pazar arayışları ise çağdaş dönem savaş*lar*ın kendisi için çıkarıldığı ve emperyalist-sömürgeciliğin de yine kendisi yüzünden harekete geçtiği ana sebeblerden biri olarak görülüyor.

Her hâlükârda fukahâ nazarında ticâret sâhasıyla ilgili kâide şudur: ("Kendisiyle kâfirlerin takviye edileceği bir şeyin ihrâcât veya idhâlâtı menolunur.") ("Kendisiyle Müslümanların takviye edileceği her şeyin ihrâcât ve idhâlâtına izin verilir.")

Meselâ kâfirlerin ülkelerine silâh ihrâcâtı harâmdır. Aynı şekilde, kendisiyle silâh fabrikalarının ve bütün harb âlet-edevâtının çarklarının döndürüldüğü petrol ihrâcı da... Hattâ fukahâ, ipek ve dîbâyı ihrâc etmeyi bile yasaklamıştır. Çünkü bunlardan savaş bayrakları yapılır. Kendisinden silâhların imâl edildiği demir/çelik ihrâcâtı da yasaklanır. Nitekim *el-Fetâvâ el-Hindiyye*'de şöyle denilmiştir: ("Savaşta bir asıl/bir ana mâdde olan hiçbir şey de [kâfirlere] satılmaz.") Çağdaş dönemlerde ise bakır, kobalt, radyum ve uranyum gibi şeylerin satışı da menolunur. (Çünkü bu son ikisi atom bombası yapımında kullanılan şeylerdir.) İmâm Mâlik, *el-Mudevvene*'de şöyle demiştir: ("Ehl-i İslâm için bir kuvvet olan, kendilerini harbleri konusunda takviyeye yarayan, at, silâh veya -âdî bir- metâ veya harbde bir kuvvet olduğu bilinen, bakır veya sâir şeylerin hiçbiri onlara satılmaz.") [1] **...)**

[***]

11- Kâfirlerin, Savaşta, Savaşçı Olmayan Kendi İnsânlarını veya Müslümanları Bir Kalkan/Bir Siper Olarak Kullanması (Teterrüs)

Evvelen: Kâfirlerin Kendi Kadınlarını ve Çocuklarına Kalkan Edinmesi

(... Teterrüs: Kalkan (: türs) ile korunmak ve sakınmaktır. Kalkan ise kılıçtan [ve kargı, mızrak, ok gibi şeylerden] korunmak için taşınan demir [ve sâir çeşitli şeylerden mamûl] plakadır. Kısaca kalkan: Savaşta kendisiyle korunulan şeydir.

[1] *ez-Zehâir*, c.1/164.

Teterrüs demek: Müslümanların kâfirler tarafından (koruyucu) bir kalkan olarak kullanılması demektir. Nitekim bazen kâfirler, savaş esnâsında Müslüman bir esîri veya bir grup Müslüman çocuğu bir kale veya bir merkez içinde kendileriyle birlikte tutma yoluna gider ve mücâhid Müslümanları onlara ateş etmekten engellemek için böyle yaparlar. Böyle yaparlar, çünkü mücâhidlerin, o kale içinde kâfirlerle birlikte olan kendi esîr kardeşlerini öldürmekten sakınacağını bilirler. Çünkü Müslümanların kanı[nı akıtmak] harâmdır: «**Müslümanın [ismet altında olan] her şeyi Müslümana harâmdır: Kanı ve mâlı [ve ırzı]**...» Sahîh bir hadîsdir.

Bazen de kâfirler, kendi çocuklarını (kâfirlerin çocuklarını), Müslümanların onlara mermi [top, vb. şeyler] atmasını engelleyici bir sâika olsun diye kendileriyle birlikte herhangi bir kaleye veya askerî merkezlere koyma yoluna giderler. Çünkü kâfirler bilirler ki, «Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kadınları ve çocukları öldürmekten nehyetmiştir.» Muttefakun Aleyh.

Bu ise modern savaşlarda mücâhidlerin karşı karşıya kaldığı ciddî sorunlardan biridir. Zîrâ bu savaşların çarkı büyük ölçüde ağır mermiler üzerinden döner. Havan, roketler ve makineli tüfekler gibi... Bazı mücâhidlerin ise, ilminin kıtlığından dolayı, içinde müşriklerin çocuklarının veya Müslüman bir esîrin bulunduğu bir kaleye [bu türden] mermi atmaktan sakındığı da olur. Komünistlerin [askerî] merkezlerinden hiç biri de yoktur ki içinde mutlaka Afgan halkından olup "zorunlu askerlik" kapsamında askere alınmış birileri bulunmasın... İşte meseleyi daha girift hâle getiren şeylerden biri de bunu biliyor olmanızdır. Ayrıca kardeşler onları, o tür komünist merkezlerde namaz kılarken görmekte ve ezânlarını işitmektedir. Bazen de bunların sayısı çok olabilmektedir. Onlarınsa ne bir gücü ne de kuvveti vardır/çaresizdirler. Çünkü zorla [askere] alınmış ve o komünist merkezleri korumak üzere oraya dikilmişlerdir. Oysa zorla askere alınan o kişiler komünizmden de komünistlerden de nefret etmektedir. Peki bu tür durumlarla ilgili hüküm nedir?

Komünistlerin Kendi Çocuklarıyla Karışık Bir Hâlde [Bir Arada] Bulunma Durumları

<u>Evvelen</u>: İslâm, ayrı olmaları veya ayrıştırılabilmeleri hâlinde çocukları öldürmeyi harâm kılmıştır. Bu ise şu hadîs dolayısıyladır: «Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kadınları ve çocukları öldürmekten nehyetti.» Buhârî ve Müslim rivâyet etmişlerdir. Kadınlara gelince; savaşmaları veya Müslümanlık sonrası -meselâ Afganistan'daki komünist kadınlar gibi- irtidâd etmeleri durumu hâric öldürülmezler. Bu, üç İmâm'ın görüşüdür. Hanefîler ise mürted kadının öldürülmesi konusunda muhâlefet etmiştir ki onun hapsedileceğini, ama öldürülmeyeceğini söylemişlerdir.

<u>Sâniyen</u>: Eğer müşriklerin çocukları, o müşriklerin savaşçı olanlarıyla karışırsa: İşte bu noktada âlimler, onların içinde bulunduğu kaleye *mermî* atılıp atılmayacağı konusunda ihtilâf etmiştir:

1- [İmâm] Mâlik ve el-Evzâî şöyle demiş*ler*dir: Kadınları ve çocukları öldürmek herhangi bir şekilde câiz değildir. Hattâ ehl-i harb *olan taraf*, kadınları veya çocukları

kendilerine bir kalkan edinse veyahut bir kaleye veya gemiye sığınsa ve yanlarına kadınları ve çocukları alsalar [bile] onlara remyde bulunmak ve onları yakmak câiz olmaz. (Evcezu'l-Mesâlik, 8/223)

2- Şâfiîlerin, Hanefîlerin ve Hanbelîlerin cumhûru ise şöyle demiştir: Onlara remy câizdir. Velâkin çoluk-çocuğu öldürmeye kasdetmeyiz. [Ama] çocuklar ve kadınlar ölürse de bunda bir beis ve sıkıntı yoktur. Nitekim cumhûr, [bu konuda] es-Sa'b Bin Cessâme hadîsini delîl almıştır: ("[Hz.] Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, el-Ebvâ veya Veddân['da benim yanım]'dan geçti ve Ona: Gece kendilerine baskın verilen ve kadınlarıyla çocukları isâbet alan müşriklerin yurdunun [bu] hâli soruldu. «**Onlar onlardandır**» buyurdu." (Buhârî ve Müslim rivâyet etmiştir.)

[Hadîsde ..yubeyyetûn.. olarak geçen] Beyât'ın anlamı ise geceleyin hücûmdur. Öyle bir durumda çoluk-çocuk ile erler arasında bir ayrım yapabilme imkânı olmaz. «**Onlar onlardandır**»'ın manâsı ise: Yani onların [çocuklarıyla kadınlarının] hükmü onların [erlerinin] hükmü gibidir. en-Nevevî, *Şerh-i Müslim*'de (12/49) şöyle demiştir: ("Murâd, [bunun] bir zarûret olmaksızın [ve] kasıdlı bir şekilde yapılmamış olmasıdır. Kadınlarla çocukların öldürülmesini nehyeden daha önceki hadîse gelince; bundan murâd ise onların ayrışması durumudur. Bu hadîsi, onlara beyât [gece vakti baskın ile hücûm] yapılacağının ve [öyle bir durumda] kadınlarla çocukların öldürüleceğinin cevâzına dâir [bir delîl olarak] zikrettik. Beyât [ile ilgili cevâz hükmü] ise [hem] bizim mezhebimizdir, [hem de] Ebû Hanîfe ile cumhûrun mezhebidir [görüşüdür].") Bunun benzeri bir açıklamayı en-Nevevî *el-Minhâc*'da da kayda geçirmiştir: Bakınız: *Zâdu'l-Muhtâc Bi-Şerhi'l-Minhâc*, 4/303.

Mâlikîlerin bu konuda delîl olarak öne sürdükleri şeylerden biri, ez-Zührî'nin, [bu] hadîsi, sonra da Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kadınlarla çocukları öldürmekten nehyini rivâyet ettikten sonraki kavlini bir delîl olarak öne sürmek sûretiyle es-Sa'b Bin Cessâme hadîsinin nesholunduğunu söylemeleridir.

Kezâ Mâlikîler, [İmâm] Mâlik'in *el-Muvatta*'da Abdurrahmân Bin Ka'b'dan rivâyet ettiği [şu] hadîsi de [bu konuda] bir delîl olarak öne sürerler: Demiştir ki: ("Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem İbn Ebi'l-Hukayk'ı öldüren kimseleri [bu işe gitmeden önce] kadınları ve çocukları öldürmekten nehyet[miş]ti." [Râvî] dedi ki: "Onlardan bir adam şöyle der idi: "İbn Ebî'l-Hukayk'ın karısı bizi çığlığıyla sıkıntıya sokmuştu. Kılıcı ona karşı kaldırıyor, sonra da Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in nehyini hatırlayıp [onu öldürmekten] geri duruyordum. Eğer o [nehiy] olmasa [ondan da] kurtulmuş olurduk.") (Evcezu'l-Mesâlik, 8/220)

Eğer ortada kadınları öldürmeye dâir herhangi bir ruhsat olsaydı [o Sahâbî] onu mutlaka öldürürdü. O Sahâbî'nin de dediği gibi: "Eğer o [nehiy] olmasa [ondan da] kurtulmuş olurduk." Oysa o kadın da savunmaya katılmıştır. Velev çığlık yoluyla olsun ki onun çığlığı sebebiyle Sahâbe'nin hayâtı bir tehlikeye marûz kalmıştır. Zîrâ onlar, [o suikasd vaktinde bizzât] Yahûdî İbn Ebi'l-Hukayk'ın kalesi içindedir.

Râcih olan ise cumhûrun görüşüdür. Çünkü cumhûr, iki hadîsin, [yani] kadınları ve çocukları öldürmeyi nehyeden hadîs ile es-Sʿab Bin Cessâme hadîsi'nin («**Onlar onlardandır**») arasını cemʿ etmiş ve şöyle demişlerdir: es-Sʿab Bin Cessâme hadîsi, onların ayrıştırılamama durumuyla ilgilidir. Nehiy hadîsi ise ayrıştırılma durumuyla ilgili... [Ayrıca İmâm] Mâlik'in görüşünü almamız hâlinde günümüzde cihâd kapısı [hepten] kapanır. Çünkü savaşın büyük kısmı, uzaktan atılan çeşitli mermilerle, ağır makinelilerle ve sâir şeylerle gerçekleşmektedir.

Aynı şekilde cumhûrun görüşüne şâhidlik eden/onu destekleyen *diğer* bir rivâyet "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem"in "Tâiflilere karşı mancınık kurdurdu"ğunu bildiren Mekhûl hadîsidir. Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir. (...)

[Evet,] Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Tâiflilerin üzerine, çocuklara ve kadınlara da isâbet edebileceğini bilerek mancınıkla taş attırmıştır. Tâif muhâsarası ise Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hayâtının son dönemlerinde, Hicretin 8. yılının sonlarında vukû bulmuştur.

Yukarıda geçen şeylere binâen: Eğer birbirlerinden ayrı değillerse [/ayrıştırılma imkânı yoksa], kâfirlere, çocukları ve kadınları kendileriyle birlikteyken remy câizdir. Ayrı olmaları durumunda ise çocukları ve kadınları öldürmek câiz değildir. Ama eğer kadınlar -velev görüş yoluyla olsun- savaşa katılmış olur, ondan sonra ayrışırlarsa öldürülürler.

Sâniyen: Kâfirlerin Müslümanları Kalkan Edinmesi

Bazı komünist merkezler ve bunların içinde de zorla askere alınmış askerler var. Bunlar namaz kılıyor ve her vakit ezân okuyorlar. Kardeşler de Câcî'de kendilerine yakın olan komünist üslerde namaz kılan ve ezân okuyan bazı insânlar görmüşler ve onlara karşı savaşmak husûsunda bir râhatsızlık hissetmişler. Bu meseleyle ilgili şer'î hükmün ne olduğunu bana sordular. Allah'tan muvaffakiyyet dileyerek derim ki: Eğer sözkonusu bu merkezlere hücûmdan imtinâ edecek olsak hiç şübhesiz cihâd kapısı kapanır, küfür yayılır, fitne yaygınlaşır ve komünizm de hem bir râhata erer hem de onun Afganistan'daki gücü iyice pekişir. İşte bu yüzden:

Bu merkezlere karşı savaşmak gerekir. Velev [zorla askere alınmış] sözkonusu *mükreh* kimseler [o saldırılar esnâsında] ölecek olsun... Şu sebeblerden dolayı:

1- Genel/Umûmî zararı defʿ etmek için özel/husûsî zararı göze almak gerekir ki bu üzerinde ittifâk bulunan şer'î bir kâidedir. Nitekim sözkonusu Müslüman askerleri öldürmek özel/husûsî zarardır. Ülkelerin yitip gitmesi ise genel/umûmî zarardır ki bu, özel/husûsî zararla defʿ olunur.

2- Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «**Bu Beyt'e** (Kâbe'ye) **karşı ~~insânlardan~~ bir ordu saldırıya geçer. Bunlar**, [el-]**Beydâ** [düz ve geniş] **bir arazide iken** [hepsi birden] **yerin dibine geçirilir.**» Denildi ki: "Ya Resûlellah! Onların arasında mükreh kişi de olur?" «**Niyyetlerine göre baʿs olunurlar**» buyurdu.") Buhârî ve Müslim rivâyet etmiştir.

İbn Teymiyye, *Mecmû'u'l-Fetâvâ*'da (28/537) şöyle demektedir: ("...Allah Teâlâ, Onun mukaddesatını çiğnemek isteyen orduyu, -içindeki mükreh ve gayr-ı mükreh kimselerle birlikte-, [üstelik] onları birbirlerinden ayırmaya [hakkıyla] kâdir ve onları niyyetlerine göre haşredecek olmasına rağmen [toptan] helâk etmiştir [:edecektir]. Hâl böyleyken mükreh olanlarla olmayanları ayırt etmek mümin-mücâhid kişilerin üzerine nasıl vâcib olsun ki onlar bunu bilmezler?")

3- Hiç kuşkusuz sözkonusu o askerlerin zâhiri [hâlleri] Müslümanlara karşıdır: Nitekim ülkeleri fesâda veren ve milleti asıp-kesen o komünistlerin üslerini koruma işini deruhde edenler onlardır. Bu üsler, mücâhidlerin yolunu kesmek için kurulmuş üslerdir ve gün yoktur ki o yollardan geçen mücâhidlerin üzerine o üslerden çeşitli mermiler atılmış ve onlardan kimini yaralayıp kimini de öldürmüş olmasın.

Binâenaleyh onların, elde silâh müşriklerin safında yer alıyor olma hâlleri onların kanını mubâh kılar. Muhammed Bin el-Hasen ise *Siyer-i Kebîr*'de (Fıkra 2799/1446) şöyle demektedir: ("Kezâ müşriklerin safında yer alan Müslümana karşı savaşmak da, eğer üzerinde silâh varsa, mubâh görülür. Müşriklerin safında bulunuyorsa, ama Müslümanlardan herhangi bir kimseye karşı savaşmamışsa da... Çünkü müşriklerin safında savaş*may*a hazır olan kimse, kanı mubâh olan bir kimsedir. Her ne kadar onun gerçekte ne hâl üzere olduğu konusunda -eğer buna imkân varsa- araştırma yapmak müstehab görülse de...")

[Hâl-i] Zâhir, kâfirlerin safında yer alan Müslümanlara karşı savaşmanın cevâzı konusunda mücâhidler için bir hüccetdir. Nitekim rivâyet edilmiştir ki: Abbâs Bin el-Muttalib, Müslümanlar kendisini Bedir Günü esîr aldığında [Hz.] Peygambere: "Ya Resûlellah! Şübhesiz ki ben [buna zorlanmış] bir mükreh idim" der. [Hz.] Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem [ona] şöyle buyurur: «**Ama zâhirin bizim aleyhimizeydi. İçinde olana gelince, o ise Allah'a kalmış bir şeydir.**» (Mecmû'u'l-Fetâvâ, 28/537)

İbn Teymiyye bu hadîsi müteâkiben şu açıklamada bulunur: Eğer onların içinde insânların [en] hayırlılarından sâlih bir zümre olsa ve onlara [: kâfirlere] karşı savaş, onları [: o sâlihleri] öldürmek dışında [bir yolla] mümkün olmasa onlar da öldürülür.

Yine [kimi] Müslümanlar, Moğollara karşı, bazıları namaz kılıyor ve oruç tutuyor diye savaşmak konusunda bir huzûrsuzluk *izhâr ettiği* zaman İbn Teymiyye şöyle demiştir: ("Eğer beni bile onların arasında görseniz ve başımın üzerinde Mushaf da olsa beni bile öldürün!")

4- Sözkonusu müslüman askerlerin, Allah'a ve Resûlü'ne karşı savaşan kâfirler arasında yaşıyor olması, mücâhidlerin yolunu kesmesi, hattâ mücâhidleri öldürmesi hâli, en az ihtimâlle onlar hakkında yol kesenlerin cezâsını geçerli kılar: «Allah'a ve Resûlü'ne karşı savaşanların ve yeryüzünde fesâd çıkarmaya çalışanların cezası; ancak öldürülmeleri, yahut asılmaları veya ellerinin ve ayaklarının çaprazlama kesilmesi, yahut o yerden sürülmeleridir. Bu [cezalar] onlar için dünyadaki bir zillettir. Âhirette ise onlar için (pek) büyük bir azâb vardır.» (5/el-Mâide, 33)

[Evet,] O müslümanlar(!), Müslümanları katleden ve onların yolunu kesen *Tâife-i Mumteni'a* ile [: kısaca: *İslâm'ın hâkimiyyetine mâni olmak için müdâfaada bulunan veya savaşanlarla*] birlikte yaşıyorlar [/onlarla birlikte hareket ediyorlar]. Dolayısıyla onlarla ilgili hüküm, ayrıştırma kudretinin olmaması hâlinde müşriklerle ilgili hükmün aynısıdır.

Alî radıyallahu anhu, ordusuyla Basra ehline karşı savaştığında şöyle demiştir: "Onlar size karşı savaşa başlamayıncaya kadar siz onlarla savaşa başlamayın." Bu istidlâlden merâmı ise "Savaşın onların bazıları tarafından başlatılması, onlara karşı savaşın mubâh görülmesiyle ilgili hüküm husûsunda, onların topluluğu[nun tamâmı] tarafından başlatılmış olması mesâbesindedir." (Muhammed Bin el-Hasen el-Hanefî, *Şerhu's-Siyeri'l-Kebîr*, 2798/1446) Oysa Basra ehlinin tamâmı Müslümandılar.

5- Fukahâ, Kâfir bir ordunun, kendi ellerindeki esîr bazı Müslümanları bir kalkan edinmeleri ve onlara karşı savaşılmadığında Müslümanlara [daha büyük] bir zararın geleceği endişesinin olduğu bir durumda onlara karşı savaşılacağı konusunda icmâ etmiştir. Velev ki bu savaş, kâfirler tarafından bir kalkan edinilen o Müslümanların ölümüne sebeb olsun...

Sözkonusu bu [komünist askerî] merkezlerin varlığı ise zararı kesin olan, birebir görülen, ayrıca hakkında şek-şübhe bulunmayan bir vâkıadır. Nitekim onların varlığı cihâdın kökünü kazımak ve kâfirleri ülke toprakları içinde tutmak içindir.

a- *Hâşiyetu'd-Dusûkî* el-Mâlikî (2/128)'de şöyle geçmektedir:

[Alıntı hem Müellif'in hem de Abdullah Azzâm'ın eserinde cidden problemlidir. O yüzden asıl kaynağa bakılması ricâ olunur. Asıl kaynakta geçen ise özetle şudur: Kâfirlerin herhangi bir Müslüman'ı bir kalkan edinmeleri ve o kâfirlere karşı savaşılmadığında Müslümanların geneli için bir zararın söz konusu olması durumunda o kâfirlere karşı savaşılır, ama o kalkan bizzât hedef alınmaz. Eğer Müslümanların çoğunun cânından endişe edilirse o kalkanın hürmeti düşer ve ona remy câiz olur. Eğer onların cânından endişe edilmezse kalkan edinilen o Müslüman'ın kanı, mücerred bir cân korkusu dolayısıyla mubâh görülmez.]

b- en-Nevevî *el-Minhâc*'da şöyle demektedir: ("Kâfirleri, ülkeler(i) ve kaleler(in)de muhâsara etmek, onların üzerine su salmak, onlara ateş ve mancınık atmak, gece vakti onlara ânsızın baskın düzenlemek câizdir. Eğer onların arasında Müslüman bir esîr veya tâcir varsa bile [Mezheb'e göre bu câizdir]. Eğer savaş kızışır ve onlar [kendilerinden olan] kadınları ve çocukları kalkan edinirse onlara remyde bulunmak câizdir. Eğer onlarla kendi cânlarını savunurlarsa ve onlara remyde bulunmak bir zarûret olmazsa, azher olan [görüş] onları [vurmayıp] terk etmektir. Eğer kendilerine Müslümanları kalkan edinirlerse ve onlara remyde bulunmak bir zarûret olmazsa, onları terk ederiz. Aksi takdîrde [yani zarûret hâlinde], esah olan görüşe göre onlara remy câizdir.") (Zâdu'l-Muhtâc, 4/302)

c- *Şerhu's-Siyeri'l-Kebîr*'de (Fıkra 2800, c.4/1446) şöyle geçmektedir: ("Eğer müşriklerin gemilerinden bir gemiyi yakar veya onu batırırlarsa ve o geminin içinde Müslüman bazı insânlar olursa, Müslümanların üzerine onlardan dolayı bir diyet ve keffâret düşmez. Çünkü onlar, şer'an kendilerine helâl olan bir fiile girişmişlerdir ki işin hakîkatini de zâten bilmektedirler.")

Müslüman esîrlerin [kâfirler tarafından bir] kalkan olarak kullanılması [ve onlara remy] hâlinde [bizzât] mücâhidlere bir zarar gelmesinden endişe ediyorsak, acaba bu durumda onlara remy câiz olur mu? İşte bu noktada Dört İmâm ihtilâf etmiştir ki Hanefîler bunu mubâh [/câiz] görmüştür; diğer üçü ise bunu menetmişlerdir. Hanefî İbnu'l-Hümâm'ın *Fethu'l-Kadîr*'inde (5/198) şöyle geçmektedir: ("Şayet [kâfirler,] esîr Müslümanları ve onların çocuklarını kendilerine kalkan edinse, eğer onlara remyde bulunmaktan geri durmanın Müslümanların hezîmetine sebeb olacağı bilinse veya bunu bilmeseler, [bu hâllerde Müslümanlar] remyleriyle ancak kâfirleri hedef alırlar. Müslümanlardan herhangi birinin isâbet alması hâlinde ise [bundan dolayı onlara] ne bir diyet ne de keffâret vardır.

Üç İmâma göre ise [böyle bir] teterrüs hâlinde onlara remy, onlara remyden geri durulması hâlinde Müslümanların hezîmetinin söz konusu olması hâric câiz değildir ki bu, Hasen Bin Ziyâd'ın bir kavlidir...")

Üç İmâm'ın fetvâsı, cihâdın bir farz-ı kifâye olması, Müslümanların yeni ülkeleri fethetmesi hâli üzerine mebnîdir/bununla ilgilidir. Ama Afganistan benzeri, toprakları işgâl ve istîlâ edilen, dînleri yok olma tehlikesiyle karşı karşıya gelen ve kendisi içre sözkonusu o [sözümona] müslüman askerlerin küfrü/kâfirleri korumak, o işgâl-istîlâ ve ırzlara tecâvüz hâlini devâm ettirmek üzere konuşlandırıldığı Müslüman ülkelerin hâliyle ilgili olarak hiç zannetmem ki fukahâdan herhangi biri onlara karşı savaşmayı meneden bir fetvâ verecek olsun.

Niyyetlerimizde Müslümanları Öldürmekten Sakınmamız Gerekir:

Bizim, [sadece ve sadece kâfirlere/] müşriklere karşı savaşmaya, Müslümanları öldürmekten ise sakınmaya niyyet etmemiz lâzım gelir. Savaşımız esnâsında onları birbirinden ayırma gücüne her ne kadar sâhib olamasak bile.. Niyyete gelince, o ise bizim gücümüz ve imkânımız dâhilinde olan bir şeydir.

Müşriklerin Safında Yer Alan Müslümanları Öldüren Kimsenin Üzerine Ne Diyet Ne de Keffâret Vardır:

el-Merğînânî, *el-Hidâye*'de şöyle demektedir: ("*Eğer Müslümanların çocuklarını veya esîrleri kendilerine kalkan edinirlerse onlara remyden geri durulmaz.*") "[Daha önce] açıkladığımız şeyler dolayısıyla.. [ki"] ("*Remy ile kâfirlere kasdederler/onları hedef alırlar.*") "Çünkü onları bilfiil birbirinden ayırmak mümkün olmazsa dahî niyyet (kasd) olarak ayırmak hiç şübhesiz mümkündür. Tâat ise tâkat kadrincedir. [Ayrıca] onlardan isâbet alan kimse dolayısıyla onların üzerine ne bir diyet ve ne de keffâret vardır. Çünkü cihâd farz-ı ayn'dır ve garâmetler [:kısaca zarar tazmînatı manâsına ki burada diyet ve keffâret'dir] farzlara mukârin olmaz.") (Fethu'l-Kadîr, 5/198)

Hasen Bin Ziyâd ise, "Müslümanın katlinde diyet ve keffâret vardır" demiştir.

Şâfiîlerin ise keffâret konusunda bir kavli, diyet konusunda ise iki kavli vardır.

6- Kâfirlerle beraber Müslümanların var olması hâlinde *onlara karşı* savaşmanın cevâzına delîl olacak şeylerden biri de Buhârî'nin İkrime'den şu rivâyetidir: Demiştir

ki: (Bana İbn Abbâs [şöyle] haber verdi: "Birtakım insânlar müşriklerle beraber olup [Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem karşısında] müşriklerin kalabalığını arttırıyor idiler. Ok *atılıp geliyor* ve onlardan birine isâbet ediyor [da kendisini öldürüyor] veya ona [kılıç darbesi] vurulup da böylece öldürülüyor idi. Bunun üzerine Allah şu kavlini indirdi: «Kendilerine zulmetmekteler iken meleklerin cânlarını aldığı kimseler var ya; melekler onlara şöyle derler: "Ne işte idiniz? [Niçin hicret etmediniz?]" Onlar da, "Biz yeryüzünde zayıf (ve güçsüz) kimselerdik" derler. Melekler, "Allah'ın arzı geniş değil miydi, orada hicret etseydiniz ya!" derler. İşte bunların gidecekleri yer cehennemdir. O ne kötü varış yeridir.» (4/en-Nisâ, 97)") Bu, mâllarını korumak için Mekke'de kalıp hicret etmeyen ve Bedir'de öldürülen zayıf (mustazaf) müminlerle ilgili hükümdür. Peki acaba komünist mürted Afganların kalabalığını/gücünü arttıran zayıf/mustazaf Afganların hükmü nedir/nice olur? Hiç kuşkusuz onlarla ilgili hüküm daha şiddetli ve cezâları da daha ağır olur/olacaktır. Vallahu a'lem.

7- Hiç şübhesiz [birtakım] müslümanların kendileriyle birlikte olduğu sözkonusu müşriklere karşı savaşmak sâil düşmanın savletini def' ve bertaraf etmek içindir ki [savlet/saldırı hâlindeki] <u>sâil müslümanı</u> def' etmek, fukahânın cumhûruna göre bir farzdır ve bazılarına göre ise câizdir. Müslümanlardan hiç kimse de sâil kimsenin def' edilmesinin bir mekrûh veya harâm olduğunu söylemiş değildir. Velev ki o sâil, Müslümanların en hayırlılarından biri olsun..!

8- Dîni koruma maslahatı, cânı koruma maslahatına öncelenir. Müşriklerin safı içinde yer alan sözkonusu müslümanları öldürmekte ise -her ne kadar cânı koruma maslahatı arada gidecek olsa bile- Dîni koruma maslahatı vardır.

<u>İbn Teymiyye, *Mecmû'u'l-Fetâvâ*'da (28/**540**) şöyle demektedir: ("Sünnet ve icmâ ittifâkla şunu belirtir ki, eğer mütecâviz **(sâil)** bir Müslümanın **savleti**/saldırısı, ancak onu öldürmekle bertaraf edilebiliyorsa -alacağı mâl bir kırât [ölçüsünde, yani az bir mikdâr] dînâr bile **olsa-** öldürülür.") Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sahîh bir hadîsde buyurduğu gibi: «Kim mâlını müdâfaa ederken öldürülürse o bir şehîddir. Kim kanını müdâfaa ederken öldürülürse o bir şehîddir! [...] Kim âilesini müdâfaa ederken öldürülürse o bir şehîddir.</u>» [Mtrcm: Paragraftaki bold yerlerin, Cild, 1-1'de (s.258) düzeltilmesi ricâ olunur. Kezâ Müellif'in alıntısından kaynaklanan sayfa hatası da gözümüzden kaçmış...]

Hâl böyleyken acaba o müşriklere karşı savaşmak nice olur? Kendileriyle birlikte birtakım müslümanlar olduğu hâlde Dîne, ırza, câna ve mâla saldırıp duran müşriklere karşı savaş..! Hiç kuşkusuz bu daha evlâ ve daha vâcibdir.

Eğer öyle bir üs'de bulunanların tamâmı müslüman olsa ve eğer kendileri bizzât geri çekilmezse onlara karşı savaşmak vâcib olur. Çünkü Müslümanların toprağına ve dînine karşı saldırıya geçmiş kimselerdir.

<u>**Hulâsa-i Kelâm:**</u>

<u>Kâfir [bir] orduyla karışan/onlarla bir arada bulunan Müslüman kimseleri, eğer onları [kâfirlerden] ayrıştırma imkânımız varsa ve onların [bu işe zorlanmış] mükreh</u>

kimseler olduğunu biliyorsak onlara karşı savaşmak/onları öldürmek] câiz değildir. Ama [diyelim ki] bir kaleyi fethettik ve içinde müslüman bazı askerler bulduk. Onlara hâkim olmamız sonrasında eğer onlar[ın] daha önce herhangi bir Müslümanı öldürmüş [olduğu tesbît edilir] ise bu durumda onlar kısâsen öldürülür.

Ama eğer müşriklerle karışırlarsa ve eğer onları ayrıştırma imkânımız olmazsa, ayrıca kimin mükreh olup olmadığını bilmediğimiz gibi böyle bir ayrıştırma kudretine de sâhib olmazsak, [bu durumda] eğer onlara karşı Allah'ın emri gereği savaşacak/ ve onları öldürecek olursak bu konuda biz me'cûr ve ma'zûr sayılırız. Onlarsa kendi niyyetlerine göre *haşrolunup hesâba çekilir*. Onlardan her kim mükreh ve [o hâlden] imtinâa/kaçıp kurtulmaya imkânı yok idiyse hiç kuşkusuz o, Kıyâmet Günü niyyetine göre haşrolunur. (el-Fetâvâ, 28/540) [1]**...)**

***

{Burada bu konuyla alâkalı son derece önemli bir meseleye dikkat çekmek istedeğimi belirtmek isterim. Şöyle ki:

Kâfirlerin Müslümanları Kalkan Olarak Kullanması Meselesiyle İlgili Önemli Bir Uyarı:

Yardım Allah'tan, diyeceğim şudur ki:

Gördüğümüz gibi âlimlerin, Müslümanların [kâfirler tarafından] bir kalkan olarak kullanılması meselesiyle ilgili yukarıdaki bütün sözleri/açıklamaları şu iki hâletden biriyle alâkalıdır:

Birincisi, kâfirlerin esîr bazı Müslümanları veya alıkonulmuş birilerini alması ve bunları kendileriyle birlikte aynı yere koymasıdır. Amaç ise Mücâhid-Müslümanların kendi kardeşlerini öldürmekten sakınarak onları vurmamasıdır ki bu meseleyle ilgili hulâsanın şu yönde olduğunu görmüştük: Öyle yapmamaları durumunda eğer Müslümanların hezîmete uğramasından korkulur/endişe edilirse veya onları vurmamak üzerine terettüb edecek zarar, o esîr ve/ya alıkonulmuş Müslümanlardan bazılarının öldürülmesinden daha büyük bir zarar olacaksa, onları [kâfirleri] vurmak, râcih olan görüşe göre mubâhdır/câizdir. Velev ki bu sözkonusu o alıkonulmuş Müslümanların öldürülmesine sebebiyyet verecek olsun... Buna rağmen fukahâdan bazıları hem bu mesele hem de [o tür] Müslümanları öldürmekten nehiy konusunda pek müteşeddid davranmıştır. Bunun sebebi ise bir Müslümanın kanını koruma meselesinin taşıdığı [ehemmiyyet ve onun kanının ismetiyle ilgili] hürmet ve derecedir.

İkincisi, kâfirlerin safında savaşa çıkmaya zorlanmış (meselâ Müslümanlardan zorunlu askerlik kapsamında kâfir bir ordu içinde emir altına alınmış askerler gibi) mükreh kimselerle ilgili meseledir. Nitekim bunlarla ilgili hükmün de -eğer [kâfirlerle] ayrıştırılmaları imkânı yoksa- onları öldürmenin cevâzına dâir olduğunu, ayrıca Allah Subhânehu ve Teâlâ'nın onlara -hâşâ [ve kellâ]- zulmetmeyeceğini ve onların kendi niyyetlerine göre haşrolunacağını görmüştük.

[1] *ez-Zehâir*, c.1/1022 - 1026.

Ammâ velâkin ortada, günümüz itibâriyle ortaya çıkmış yeni birtakım hâller var ki bu da [bizim karşımıza] nihâî derecede *dikkat gerektiren/tehlikeli*, zor ve hassâs bir mesele çıkarmıştır. Şöyle ki: İşgâlci-istîlâcı güçler, bizzât bizim ülkelerimize girmiştir ve mücâhidlerin onlara -[karşı karşıya] ayrışık iki saf hâlinde açık bir şekilde- karşı koyma gücü/imkânı yoktur. Meselâ Irak, Afganistan, Filistin, Keşmir, Çeçenistan ve sâir yerlerde olduğu gibi... Ayrıca onların [bizim ülkelerimizdeki] askerî, emnî, farklı sivil ve sâir varlık biçimleri de çeşitlenmiştir ki bunlar şehirlerdeki **Müslüman ahâli** ve **toplu yerleşim birimleri** arasında *konuşlanıp/dağılmış* bir hâldedir. Onlara karşı mücâdele konusunda ise gerilla savaşları yol-yöntemi ve *vur-kaç taktikleri* bir esâs olmuştur. Yine patlayıcı [maddeler] kullanma yol-yöntemi de mücâhidlerin arasında yaygınlık kazanmış bir şeydir. İster uzaktan patlatma, ister istişhâdî operasyonlar, isterse de patlayıcıları kullanmakla ilgili başka yol-yöntemlerle olsun... Beri taraftan Allah'a, Resûlü'ne ve Müslümanlar'a karşı savaşan Allah'ın düşmanı işgâlci güçlere dostluk/ve bağlılık gösteren tâğût mürtedlerin varlığı, ayrıca onların ve askerlerinin, güvenlik güçleri ile muhâfızlarının, onların o kâfir müttefiklerine muhâfızlık edenlerin de Müslümanlarla karışık/içiçe olması, bunların da toplu yerleşim birimleri arasına yayılması, Müslümanların çarşı-pazarlarında ve yaşadıkları bölgelerde hareket edip durması da aynı şekilde böyledir. Bu durum ise Allah'ın düşmanlarını, sözkonusu o kesimleri çeşitli patlatma yol-yöntemleriyle hedef aldığınız zaman Müslümanlardan masûm pek çok kişinin ölü ya da yaralı bir şekilde bunun bir kurbânı olmasına, kezâ evlerinin, mülklerinin ve mâllarının yakılıp-yıkılmasına sebebiyyet vermektedir.

Mücâhidlerin bazı beyânlarında, bu tür durumları, "teterrüs" hükmüne kıyâsla ve savaş esnâsında düşmanların kendileri için bir kalkan olarak kullandığı Müslüman kimseleri öldürmenin cevâzıyla ilgili bazı şeyler yaygınlaşmıştır... Benim kanâatime göre ise "teterrüs" meselesinin bu tür durumlarla doğrudan, açık bir alâkası yoktur. Aynı şekilde şuna inanıyorum ki, meseleyi bu şekilde hafîfe almak ve [iyiden iyiye bir] tedkîk, ayrıntı[lı araştırma], belli ölçüler ve şartlar olmaksızın bu yola gelişigüzel bir şekilde başvurmak eksiklikten/yanlışlıktan/kusûrdan hâlî değildir ve bu hâl, bazı mücâhidleri, masûm bazı Müslümanların kanını akıtma günahını yüklenmekle karşı karşıya bırakabilir.. Yakıp-yıkılacak mâl-mülkle ve Müslümanların, dokunulmazlığı olan ve böyle mutlak bir şekilde -Allahu a'lem- helâl görülmeyecek şeylerini mubâh görmekle ilgili durum da aynen böyledir ki, savaşta kâfir*ler*in Müslüman*ları* kalkan olarak kullanması meselesiyle ilgili hükme dayanmak, bunu, öyle mutlak bir şekilde geçerli/haklı/meşrû kılmaz. [O yüzden bu konuyla ilgili] belli başlı bazı noktalara bir uyarı kabîlinden dikkat çekmek istiyorum:

(1)- [Öncelikle] Ben, işgâlci kâfirlere veya onların Allah'a, Resûlü'ne ve Müminlere karşı savaşan dostları/müttefikleri ve yardımcılarına karşı savaş, Müslümanlarla karışmaları/içiçe geçmeleri/bir arada bulunmaları durumunda külliyyen durdurulsun falan demiyorum. Zîrâ böyle bir şey onların bizim ülkelerimizde iyice hâkim olması, dolayısıyla da Müslümanların dînini ve dünyasını ifsâd etmesi sonucunu doğurur ki

Allah'ın düşmanlarının istediği şey de zâten budur. Maazallah, maazallah ki ben böyle bir şeye çağrıda bulunayım!

(2)- Mücâhidlerin üzerine vâcib olan, her operasyonun şer'an ve siyâseten, kezâ askerî ve emnî açıdan [mesûliyyetinin ne olduğu, ayrıca] artçılarının/getirecekleri ve götüreceklerinin ne olacağı konusunda bütün gayretlerini ortaya koyarak araştırma-inceleme/etüd/tedkîk/ve tahkîkat yoluna gitmeleridir. Üzerinde durmaları gereken en önemli konulardan biri ise sadedinde olduğumuz bu meseledir. [Yani] mücâhidlerin yapacağı o patlamalarda Müslümanlardan kimin öleceği/kimin ölümüne sebebiyyet verileceği meselesidir. Onları öldürmekten her türlü vesîleyle [ve şiddetli bir şekilde] sakınmanın vâcibliğidir. O tür operasyonların yankısının ve bunun ehemmiyyetinin, kasıdsız bir şekilde-hata yoluyla isâbet alacak Müslümanların oranının ve kâfirlere verilmesi beklenen muhtemel zarar-ziyânın ve bunun onların üzerindeki etkisinin ne olacağının.., [iyiden iyiye] hesâb edilmesidir. Nitekim bazı operasyonlar görüyoruz ki bunlarda bombalar Müslümanların yoğunlukta olduğu çarşı-pazarlara konuluyor ve o operasyonla kâfirlerin birkaç devriye askeri öldürülmek isteniyor veyahut bomba yüklü bir araç götürülüp Amerikan konsolosluklarından birinin önüne konuluyor ki o da sûrların dışında bir yere.. o sûrların arkasında ise bir bahçe duruyor.. o bahçenin arkasında ise birtakım ofisler.. içindekilerin çoğu ise Amerikalı değil... Aklı başında biri, böyle bir operasyonda tek bir Amerikalının isâbet alma ihtimâli bulunmadığını bilir..! Dolayısıyla hedefe konulan düşmanlardan öldürülen veya yaralananlar çok az sayıda bazıları oluyor. Belki de hiç isâbet almadıkları oluyor. Beri tarafta, aralarında çocuklar, kadınlar ve masûmlar da olmak üzere onlarca Müslüman ya ölü ya yaralı olarak bundan isâbet alıyor. Mâlları da aynen böyle..!! Bu, aklı başında herkes için malûm bir netîcedir ve mekân, ihtimâller ve Müslümanlardan orada bulunacak olan kimseler üzerinde yapılacak en basît bir tedkîkat bunu açığa çıkaracak bir şeydir. İtikâdım odur ki bu câiz değildir.

Ayrıca **patlayıcıları kullanma konusunda mutlaka gözönünde bulundurulup dikkate alınması gereken büyük bir fark var ki o da, bunların, kâfirlerin ülkelerinde ve onların Tel Aviv, Washington ve Londra gibi başkentlerinde kullanılması...; ile Müslümanların ülkelerinin başkentlerinde ve onların topraklarında kullanılması arasındaki farkdır.**

Nitekim daha önceki sayfalarda, bir Müslümanın kanı, mâlı ve ırzının hürmeti ve ismetiyle ilgili uzun uzadıya açıklamalara yer vermiş ve bunu [özel] bir başlık altında görmüştük. Müslim'in *Sahîh*'inde rivâyet ettiği şu hadîs de o açıklamalar içinde yer alan şeylerdendi ki Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **«Kim itâatten çıkar ve cemâatten ayrılır da [bu hâl üzere] ölürse, câhiliyye ölümü ile ölmüş olur. Kim de körükörüne çekilmiş (ummiyye) bir bayrak altında savaşır, asabiyyet (ırkçılık) için gazablanır veya asabiyyete çağırır veya asabiyyete yardım eder/destek verir de [bu yolda] öldürülürse, bu ölüm de câhiliyye ölümüdür. Kim de ümmetime [isyân yoluyla] karşı çıkar, iyisi ve kötüsüne [ayrım yapmaksızın]**

vurur [/öldürür], müminlerinin hürmetini bilip tanımaz ve ahd verdiği bir kimseye karşı ahdine vefâ göstermezse, o benden değildir, ben de ondan değilim.»

Binâenaleyh fâcir kişiyi ve kâfiri vurmak [kasdı-niyyeti], mümini ve şer'an geçerli zimmet ve ahid sâhibi kimseyi vurmaktan sakınmamaya bir gerekçe olamaz/öyle bir şey böyle bir şeyi meşrû kılmaz. el-Beyhakî'nin el-Berâ Bin Âzib yoluyla tahrîc ettiği hadîs-i şerifde ise Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: **«Şübhesiz ki dünyanın ve içindeki her şeyin zevâli Allah'ın nezdinde bir müminin [haksız yere] öldürülmesinden daha ehvendir. Eğer Onun semâvât ve arzının ehli bir müminin kanını [nahak yere] akıtmaya ortak olsa muhakkak ki Allah Teâlâ onları[n hepsini] ateşe atar.»** Kâbe-i Müşerrefe'ye nazar ile ona hitâb ederek [meâlen] şu kavli: ("Şübhesiz ki senin Allah'ın nezdinde bir mevkiin vardır ve şübhesiz ki senin zevâlin Allah'ın nezdinde Müslüman bir kişinin öldürülmesinden daha ehvendir.) "Ev kemâ kâle..." [Bu rivâyetin sıhhat derecesi tahkîk edilmelidir.]

Peki acaba kâfir birtakım yobazların veya onların [kanı] beş para etmez birtakım destekçilerinin yok edilmesi zannı, [o tür operasyonlar esnâsında] kesin bir şekilde veya zann-ı gâlible ölecek onlarca mümin cânın yok edilmesini geçerli/haklı/meşrû kılar mı?! İtikâdım odur ki bu kasd ve niyyet, bütün o hâllerde böyle bir işi geçerli/haklı/meşrû kılmaz. Üstelik sözkonusu o kâfirlerin ve destekçilerinin yok edilmesi, içine girdiğimiz bu uzun vadeli mücâdele ile çatışmanın seyrini değiştirme namına hiçbir etki de yapmayacaktır.

Müslüman bir cânın hürmeti ve bunun ne derece büyük bir önem taşıdığıyla ilgili pek çok Kur'ân ve Sünnet nassı daha önce geçmişti ki bunlar, Allah yolunda [cihâd eden] mücâhid kişilerin kendisi üzerinde tefekkür-teemmülde bulunması ve işlerini [bunlara göre] tedkîk [ve ona göre hareket] etmesi için kâfidir [diye düşünüyoruz].

(3)- Olur ya kimi mücâhidler, kendisinin, kâfirleri öldürmeyi kasdetmekle, yoksa [o tür operasyonlarda] ölecek olan Müslümanları [öldürmeyi] kasdetmemekle ilgili mücerred niyyetinin bütün o işlerin/eylemlerin mubâhlığı için kâfî olduğu gibisinden bir zanna kapılabilir. Kanâatimce niyyetin ve kasdın doğru olması tek başına yeterli değildir. Çünkü Allah, kulundan ancak ve ancak Kendi rızası için yapılan ve "doğru olan" bir ameli kabûl buyurur. Doğru olan ise Kitâb'a ve Sünnet'e, âlimlerin şerhettiği şekilde tâbi olmaktır/bağlı kalmaktır. Müminlerin ve savaş hâlinde şer'an masûm kimselerin kanını dökmekten [şiddetli bir şekilde] sakınmak ve mümkün olan bütün yollarla buna dikkat etmek de [bağlı kalınması gereken] o husûslardan biridir.

(4)- Eğer mücâhidlerin kendisine kasdedeceği hedef, (zann-ı gâlibe göre/büyük ihtimâlle) düşmana kesinkes zarar verecek ve düşmanın hezîmetine katkı sunacak, Müslümanların da muzaffer olmasını sağlayacak türden bir şeyse, meselâ hedefe konulup öldürülecek o kişi düşmanın büyük başlarından önemli biriyse veya öyle bir eylem kâfirlerin safları arasında gerçekten de etkili, büyük bir kayıp oluşturacaksa..; ayrıca mücâhidler, Müslümanları öyle bir olay yerinden uzaklaştırmakla ilgili bütün önlemleri almış ve onların oradan uzak durmaları için ellerinden gelen bütün gayreti

sarfetmişlerse ve onların orada nâdiren bulunduğu uygun vakitleri seçme konusuna aynı şekilde dikkat etmişlerse.. velhâsıl bu gibi tedbîrleri alma konusunda ellerinden gelen gayreti ortaya koymuşlarsa ve ondan sonra bir kader-i İlâhî eseri olarak bazı Müslümanlar kasıdsız bir şekilde isâbet almışsa, bu durumda ben, Allah'ın, onları, bu konuda -niyyet ve kasdlarının sıhhati, kezâ ellerinden gelen bütün gayreti ortaya koymuş olmaları dolayısıyla- affetmesini umut ederim.

(5)- İşbu başa belâ meseleyi münâkaşa esnâsında bazı mücâhidlerden onların [sözkonusu bu operasyonlar sırasında] avam-ı Müslimîn safları arasında yaşanan kayıpları hafîfe aldıklarını hissettiren birtakım şeyler duydum. Meselâ şöyle demeleri gibi: Müslümanlardan isâbet alan o kimselerin ekseriyyeti fâsıklardandır veya cihâd etmeyip yerli yerine çakılan kimselerdendir veya onlar, itikâdlarının pek çoğu fesâda uğramış olan bidatcilerdendir..; ilh... doğru olabilecek veya olmayabilecek başkaca birtakım betimlemeler.. Ama bu [gibi] söz[ler] bâtıldır. Zîrâ onların aslen Müslüman olması onları ismet altına alır ve [kanlarını dökmek husûsunda] onlardan sakınmayı vâcib kılar. Ayrıca ehl-i İslâm'dan olup kendisine itimâd edilen hiç kimse de o gibi kimselerin kanının mubâh görüleceğini söylemiş falan değildir. Binâenaleyh malûm ahkâm[-ı İslâm dâiresi içindeki husûslar] hâricinde herhangi bir Müslüman'ın kanı mubâh görülemez. Ama benim bazı hâllerde gördüğüm şu idi ki: Bir taraftan Allah'ın düşmanlarının baskısı, öbür taraftan âmme-i nâsın Allah'ın dînine destek olmaktan geri durması ve yine bunların bulaşmış olduğu birtakım fesâd/bozulma hâlleri, belki bazı mücâhidlerin de taşıyabileceği *bir* hâlet-i rûhiyye *doğurmuştur ve bu*, onlardan bazılarının [sözünü ettiğimiz bu konuda] gerçek anlamda sakınma meselesini hafîfe almalarına sebeb olmuştur. Bu ise tehlikelidir ve câiz değildir.

(6)- Son olarak: Her örgütlenmeye veya mücâhidlerden her seriyyeye tavsiyem, kendilerinin bu tür büyük âfetler ve başa belâ meseleler hakkında kendilerine kapalı kalan husûsları sorabilecekleri şer'î bir mercilerinin olmasıdır. Bu konuda ilmine/ve kendisine güvenilebilecek veya ilmiyle mücâhidlere destek olmaya hazır kimselerin -o da eğer bu zamanda bulunulabilirlerse- pek nâdir olduğunu bilmeme rağmen bu tavsiyede bulunuyorum. Şikâyetimiz ise Hz. Ömer radıyallahu anhu'nun şikâyetiyle "Fâcir kimsenin cüretkârlığı, sika-emîn kimsenin ise âcizliği/korkaklığı" karşısında Allah'adır. Lâ Havle Vela Kuvvete İllâ Billâhi'l-Aliyyi'l-Azîm. **...}**

***

12- Müşriklerin Diyârında İkâmet'in Hükmü

Abdullah Azzâm (rahmetullahi aleyh) şöyle demiştir:

(... Müşriklerin diyârında ikâmet etmek/yaşamak, çok büyük bir zarûret hâli söz konusu olmadıkça harâm görülür. Ebû Dâvûd'un Semure'den *merfû'an* rivâyet ettiği Hasen bir hadîs şöyledir: **«Kim müşrikle *birlikte olur (câme'e!)* ve** [âdeti geleneği göreneğiyle kâfirin sözünün geçtiği küfür diyârında] **onunla *oturur/ikâmet ederse (sekene)* o da onun gibidir**.»

en-Nesâî'nin rivâyet ettiği Hasen bir hadîs ise şöyledir: **«Bir müşrik, Müslüman olduktan sonra müşrikleri terk etmediği** [ve hicret ile Müslümanlara katılmadığı] **müddetce Allah onun hiçbir amelini kabûl etmez.»**

[Bu konuyla ilgili] *hükmün medârı*, Dîn'i, ırzı ve mâlı koruma *illet*i eksenindedir ki [Müslüman] kişi, kendi Dîni ile ırzının selâmeti için daha uygun bir mekân bulduğu zaman onun üzerine orayı [yaşanılacak] bir yurt olarak tercîh etmek vâcib olur.

{Mâlikî fıkhında} *el-Mi'yâr* müellifi [el-Venşerîsî], küfür diyârında yaşamakla ilgili olarak şöyle demektedir: ("Bu, Dîn'de harâm olduğu kesinlik kazanmış bir şeydir ki, kanın, domuz etinin, haksız yere câna kıymanın ve bunun benzeri -*milel ve edyân* ehlinin harâmlığı üzerinde ittifâk ettiği *külliyyât-ı hamse*den olan *sâir*- şeylerin harâm kılınması gibi.") el-Kurtubî ise şöyle demiştir: ("Binâenaleyh bir Müslüman'ın ticâret veya başka bir şey için Dârü'l-Küfr'e girmesi câiz olmaz. Dîn'de zarûrî [görülen] bir hâl istisnâ ki, bir Müslüman'ı fidye yoluyla kurtarmak için oraya giren gibi... Nitekim İmâm Mâlik, ticâret için Dârü'l-Harb'e giren kimsenin şâhidliğini ibtâl etmiştir [yani geçersiz saymıştır].")

[Bu konuyla ilgili sorumluluk ve] mükellefiyyet ise imkâna ve zarûrete göre olup kendi kadrince takdîr olunur. Ve'l-Hamdu Lillâhi Rabbi'l-Âlemîn!"[1] **...)**

***

{ Yardım Allah'tan, diyeceğim şudur ki:

Kâfirlerle müşriklerin diyârında ikâmetin harâm görülmesi, genel bir hüküm olup bu konuda İslâm âlimleri ile mezheblerinin tamâmı arasında bir ittifâk vardır. Sebebi ise [öyle bir durumun] Dîn konusunda sebeb olacağı fitnedir.. müşriklerin âdetlerini benimsemektir.. onlarla sıkı-fıkı olmak ve Allah'ın onlara karşı gösterilmesini harâm kıldığı sevginin zaman içinde oluşmasını sağlayacak ülfetin kesbedilmesidir.. yeni yetişen nesillerin onların arasına, çocuklarına karışması ve onların sayıya gelmez pis, bozuk âdetlerini öğrenmesi/yoz alışkanlıklarını edinmesidir... Bunlara, İslâm'ın âdetlerinden ve müminlerin örflerinden uzaklaşma, câmilerin yokluğu, insâna Allah'ı hatırlatacak şeylerin olmaması, emr-i bi'l-marûf ve nehy-i ani'l-münkerde bulunacak kimselerin bulunmaması gibi hâlleri de varın siz ekleyin..! Kâfirlerin Müslümanlara eziyyet etme çabaları, düşmanlıkları ve saldırıları, Dînleri husûsunda onları fitneye düşürmeleri de işin cabası..! Allah'ın bir takdîridir ki uzun bir süre boyunca Avrupa ülkelerinde mecbûren yaşamak zorunda kaldım:

1983-1997 yılları arasında ki buna sebeb ise beni ve emsâllerimi, o tâğût/despot rejimlerden kaçmaya ve göçe mecbûr eden güvenlikle ilgili [zarûrî bazı] durumlardı. Evet, o ülkelerde yaşadım, eğitim gördüm ve ticâretden gazeteciliğe ve sâir şeylere varıncaya kadar hayâtın çeşitli alanlarında çalıştım. Nitekim yaklaşık üç yıl kadar Fransa'da ikâmet imkânım oldu.. sekiz yıl kadar İspanya'da.. üç yılı aşkın bir süre boyunca da İngiltere'de... Almanya, İskandinav ülkeleri, İtalya, Belçika, Hollanda ve

[1] *ez-Zehâir*, c.1/1022.

sâir birtakım Avrupa ülkelerini de gördüm. Bu ülkelerdeki İslâmî Uyanış kesimleri arasında çalıştım... Velhâsıl gördüklerim üzerinden bilfiil ulaştığım netîce şu idi ki, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, kâfirlerin ve müşriklerin diyârında ikâmet/ ve yaşamdan Müslümanları nehyi gerçekten de Nübüvvet'in mucizelerinden biridir. Gördüğüm hâdiseler, sahneler ve iyisi kötüsüyle, mümini, fâsığı ve kâfir[leşmiş]iyle Müslümanların, hattâ kendilerini İslâmî Uyanış'a nisbet eden, onun adına faaliyyet gösterdiğini söyleyenlerin ve hattâ cihâdîlerden(!) Avrupa'ya gidenlerin ahvâli beni böyle bir netîceye ulaştırdı.

O ülkeler onların ve bila istisnâ bütün çocuklarının üzerinde [pek kötü bir şekilde] etki etmişti. Fark ise sadece bu etkinin ve bozulmanın derecelerindeydi. Aşamalı bir fısk u fücûr hâlinden tutun da -Allah muhâfaza buyursun- kesin bir riddete/Dîn'den büsbütün çıkışa varıncaya kadar!

Burada, gördüğüm ve duyduğum o hâllerin hulâsasını kayda geçirmeye makâm elvermemektedir. Bunlar, Müslümanların ahvâli namına; dînleri, âdetleri ve orada onların başına nelerin geldiği konusunda [insânı hüzne garkeden,] yürek burkan ve kalbi yaralayan şeylerdir. Olur da fırsat bulursam belki bunları özel bir risâle içinde kayda geçiririm. Kâfir ülkelerde kendilerine "müslüman" denilen ve sayıları sadece Avrupa'da onmilyonları bulan (bunların 45 milyondan fazla "müslüman!" olduğu da belirtilmiştir) ve bir o kadarı Amerika, Kanada, Avustralya gibi yerlerde ve doğusu-batısıyla sâir dünya ülkelerinde bulunan kimselerin kâhir ekseriyyeti, namaz kılmaz, zekât vermez ve İslâm'ın şeâir[ibâdetler]inin çoğunu da edâ etmezler. Babalarının dîninden kendilerine kalansa sadece bir tutam âdet ve gelenektir. Onlar da zaman içinde onların çocukları ve torunları arasında eriyip gidecek olan şeylerdir. Kadınları ve kızları ise açık-saçıktır. Müslümanlardan ve kâfirlerden olan erkeklerle karışan/ onlarla aynı ortamları paylaşan, onların okullarında okuyan ve onların okullarında okutan tiplerdir. Gençleri ise fâsık/bozuk kimselerdir ki çoğu içki içer ve pek çoğu da domuz eti yer. Aralarında zinâ ve fısk u fücûr yaygınlaşmıştır. Hattâ kadınlarının pek çoğu arasında bile... (Çoğu, Ehl-i Kitâb'dan olmadıkları, ateist ve günümüzde bunu açığa vurup bununla övünen Batı'nın çoğu gençleri gibi dînsiz oldukları için aslen kendileriyle evlilik câiz olmayan) kâfir kadınlarla yapılan sık evlilikler ise ortaya kendi Arab veya Müslüman babalarının dilini [dahî] bilmeyen ve analarının yolu-yöntemi üzere [yetişip-] yaşayan bir neslin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Dahası ise son dönemlerde müslümanların kızlarının kâfirlerle evliliğinin yaygınlaşmış olmasıdır. Üstelik medenî evlilik yoluyla ki batılılaşmış birtakım sapkın âlimler arasından bu tür -aslen harâm olan- evliliklere cevâz veren kimseler de çıkmıştır. Sözkonusu o Batılı çevreler içinde artık sıradan bir şey hâline gelen farklı -gayrımeşrû- evlilik biçimleri de işin cabası ki bütün bunlar [o sözümona müslüman çevreler arasında da yayılan] kahpelik, zinâ ve tefessühün çeşitli biçimleridir. Öyle ki müslümanların kızlarından pek çok kişi, babalarının bilgisi dâhilinde erkeklerle veya erkek arkadaşlarıyla oturup kalkmaktadır ve babaları, evlerini terk edip gitmesinler diye onlara karşı onların bu hâlini [sözle de olsa] inkâr edip kınayamamaktadır..! Orta Avrupa ülkelerinde olduğu

gibi, "müslümanların!" kızları denilenlerin ucuz fuhuşu bir meslek hâline getirmişleri de işin diğer bir boyutu! Bütün bunların dışında Avrupalıların âdetlerine, bayramları, kutlamaları ve merâsîmlerine, yeme-içme-giyinme gibi yaşam biçimlerine gelince; bütün bu husûslarda, bir kâfir ile kendilerine dînlerinin ne olduğunu sorduğunuzda size hamâsetle "müslüman!!" olduğu cevâbını verecek olanlar arasında handiyse hiçbir farkın kalmadığını görürsünüz. Kâhir ekseriyyetin hâli budur. Yaşadığım bazı ülkelerde, Cuma namazı kılanların toplamı üzerinden (ki çoğu beş vakti edâ etmez) namaz kılanların oranını tahmîn etmeye çalışmıştım ve bunun azınlık Müslüman kesimlerin toplam sayısı içinde çok düşük bir oran olduğunu görmüştüm. Toplamda Cuma namazı kılanların oranı en iyi ihtimâlle %1'i veya %2'yi aşmaz diyecek olsam herhalde hata etmiş sayılmam!

Mütedeyyinlere, mescidlere ve İslâmî merkezlere gidip gelen kesimlere gelince: bunların düşüncelerini ve hâllerini, onların haberleri/ve hâlleriyle ilgilenen bazı uydu kanallarının yaptığı birtakım programları takîb üzerinden öğrenebilirsiniz.. Meselâ "İkrâ Kanalı"nı ve benzerlerini.. Bu konuyla ilgili gördüğüm şeylerin özeti ise şudur: Beylerimiz, zarûretler, ruhsatlar, itidâl/ılımlılık, kalbleri ısındırma ve [yumuşaklıkla dîne] davet olunabilsinler diye Müslümanlara karşı rıfk gibi gerekçelerle kendileri için yeni bir dîn peydahlamıştır. Avrupalı-Amerikalı bir dîn..! Şuna bütün bir yalınlıkla -ve marifet üzere- şâhidlik edebilirim ki, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in Dîninden geriye onların o yeni batılı [sözümona] islâmî dînine kalan, sadece basît birtakım akîdevî asıllardır ve bazı âdetlerle ibâdetlerdir. Sözkonusu o mescidlerin ve [İslâmî] merkezlerin faaliyyetlerinin çoğu ise "helâl et" imkânı sağlamakla, şer'î evlilik akidlerini kıymakla, ölü ve cenâze işlerini bir düzene koymakla..; konferanslar ve -ılımlılık, orta yolculuk, şiddet karşıtlığı(!) gibi gerekçeler adı altında kendisine batı tarzı İslâm anlayışıyla uyumluluk arzedecek bazı yollar bulunan/ve meşrûiyyet kılıfı uydurulan- birtakım merâsîmler ve programlar düzenlemekle sınırlıdır. İşbu azınlık kesim arasında kendi dînine tutunan azınlık topluluklar için, ki, bunların çocuklarının çoğu ise -fiilî anlamda ve hakîkat-i hâl itibâriyle- [Dîn'den] irtidâd etmiştir. Lâ Havle Vela Kuvvete İllâ Billâhi'l-Aliyyi'l-Azîm!

Beri taraftan kendilerine "İslâmcı düşünürler(!!)" dedikleri çevreler ve yine Batı dünyasında kendilerine âlim denilen bazı kimseler arasında birtakım bozuk, insânı Dîn'den çıkaran düşünceler yayılmıştır. [Meselâ] dînlerin birbirine yakınlaştırılması, dînî hoşgörü, medeniyetler arası diyalog, İslâm-Hıristıyanlık diyalogu, ayrıca adına "öteki(!) ile diyalog" dedikleri şey, Dîn'den terör ithâmının bertaraf edilmesi [ve sâir düşünceler]..!! Aynı şekilde nihâî derecede zındıklık kokan ve inhirâfın uç noktasını temsîl eden birtakım [sözümona] "İslâmî(!)" düşünceler ve fetvâlar da yayılmıştır ki bunlar özel bir bahis konusudur. Bunları etrâflıca ele almak ve gerekli reddiyyeleri vermek müstakil bir çalışma gerektirir. Ama bu garâbetlerle ilgili tek bir örnek olarak kendilerine müslüman düşünürler dedikleri bazı kimselerden duyduğum şu husûsu zikretmek isterim: Yolunmuş veya hallaç pamuğu gibi atılmış/veya şekilli sakalların, beyâz takkelerin, boyunbağı denilen veya üstâdlarımızın birinin tabîriyle "medeniyet

yuları!" olarak tesmiye edilen "kravat"ların sâhiblerinden olan o düşünürlerin dediği şudur ki: Kıyâmet kopmadan önce güneşin batıdan doğuşu demek, Batı ehlinden olan Avrupalılarla Amerikalıların müslüman olması demektir.. O da İslâm güneşinin batıdan doğması anlamına gelmektedir..! Yani Amerikalılar ve Batı, İslâm davetini taşıyacaktır ve (Batı'dan doğmuş olan o) İslâm ile kendisini fethetmek üzere bizim ülkelerimize fâtihler olarak gelecektir. Çünkü güç-kuvvet onların elindedir ve İslâm sancağını da onlar ele geçirecektir! Bu ise Moğolların başına gelenin bir benzeridir ki onlar da bize karşı fâtihler/işgâlciler olarak gelmiş ve sonra müslüman olmuşlardı. Nitekim "Timurlenk" ve onun müslüman Moğol torunları bizim ülkelerimizi ve başka bölgeleri fethedip İslâm'a açmışlardı..!

Artık varın siz tahayyül edin zırvalık ve saçmalık ile yoğrulu bu zoraki yorumların ulaşabileceği boyutları..! Açık-mufassal Nebevî hadîslerden ve şerhlerinden, kezâ bunların sahîh hadîslerde tafsîl edilip birebir görülen delîllerini görmezden gelme, bunlardan yüz çevirme hâlini..! Bu [tür] görüşlerin [sâhiblerinin], hem tarih karşısında hem de -[bu konuda] örnek gösterdikleri- o Moğolların, müslüman olduklarını iddiâ ettikten sonraki küfür ahvâli, yeryüzünde bozgunculuk edip fesâd çıkarmaları ve Müslüman ecdâdımızın onlara karşı cihâd etmeleri konusunda taşıdığı cehâlet de işin cabası..!

Evet, tersinden işlemeye, çarpıklaşmaya ve bozulmaya başladığında akılların hâli bu olur. O akıllar sâhiblerinin kafasına gömülüp gittiğinde görülecek olan budur. Böylece bu tür hezeyânları sayıklar ve abuk-sabuk konuşup dururlar. Günümüzdeki siyâsî tartışmalara gelince, anlatın anlatabildiğiniz kadar..! Batılı toplumlara entegrasyon çağrıları mı dersiniz; onların siyâsî partilerine girmekten, hükûmetlere baskı uygulayacak lobiler teşkîl etmekten, yaygın toplumsal âdetlere uyum sağlamaktan dem vuranlar mı dersiniz yoksa şer'î anlamda tâm bir felâket olan daha başka belâ ve âfetler mi dersiniz, sayın sayabildiğiniz kadar..!

İslâmcılardan ve cihâdîlerden olan ve kendi ülkelerinden sırf dînlerini muhâfaza etmek için çıkmış bulunan çok ama çok az bir kısım istisnâ ki bunlar, siyâsî ilticâ yoluyla birtakım batı ülkelerine sığınmak zorunda kalmış kimselerdir. Bunlar -Allah kendilerine sabır gücü versin- nâdir bulunan az bir kesim olup katmerli bir gurbet hâli yaşamaktadır. Hem vatandan ayrılık hem de Dîn gurbeti... Bu, küffâr arasında [yaşanan] bir gurbet olduğu gibi aynı zamanda -hâllerini zikrettiğimiz- sözkonusu o müslümanlar arasında da [yaşanan] bir gurbetdir. Şöyle ki, aralarında imâmlar ve İslâmî merkezler de olmak üzere sözkonusu o İslâmî çevrelerin çoğu, bu [gurbeti yaşayan o] gençlere şübheli bir gözle bakmakta, onlardan sakınmakta, davranış ve inanç noktasında onlara muhâlefet etmektedir. Öyle ki bazıları onları mescidlerden bile kovmakta ve buralara girmekten onları alıkoymaktadır. Buna sebeb ise onların salâh hâlinin yayılması ve o yerli yerine çakılı, ehl-i fesâd kimselerin fesâdını boşa çıkarma korkusudur. İşte nâdir bulunan bu az kesim istisnâ olmak üzere o azınlık toplulukların ahvâli, kısaca değinmeye çalıştığım gibidir.

[Konuyla ilgili] bildiğim pek çok acîb u garîb hikâye ve örnek, aynı şekilde bizzât şâhid olduğum nice acı gerçeklik vardır. [Batı ülkelerinde yaşayan o] müslümanların ahvâli ve yaşam biçimleriyle, mescidlerinin imâmlarının ve [sözümona] "İslâmî(!)" merkezlerinin müdürlerinin ne türden bir dîn anlayışı taşıdığıyla ilgili olarak güvenilir kimselerden duyduğum şeyler ise şimdilik bir kenarda dursun ki bunları burada ele almamıza makâm elvermemektedir. Bunları -eğer Allah Teâlâ nasîb ve müyesser ederse- bu önemli konuyla ilgili [daha önce sözünü ettiğim] risâle içinde ele almaya çalışırım. Ama...

Çağdaş dönem Haçlı Seferleri'nin -1990 yılından beri-, kezâ adına "Teröre Karşı Küresel Savaş" dedikleri şeyin de onunla birlikte harekete geçmesinden bu yana, Batı'da yaşayan müslümanların ahvâli başka bir boyut kazanmaya başladı. 11 Eylül 2001 olayları, Irâk'ın işgâl edilmesi ve Amerika ile müttefiklerinin Büyük Orta Doğu ile ilgili plan-programlarını ilân etmesi, yine onların o Haçlı Seferleri'nin çok açık bir şekilde harekete koyulması sonrasında ise bu durum bambaşka boyutlara ulaştı.

Nitekim Müslümanların aleyhine Avrupa ile Amerika'da ve sâir Batılı toplumlar arasında ırkcı bir saldırı dalgası alıp başını yürüdü ve birtakım yaptırımlar devreye sokuldu. Bunun ilk görünümleri ise mescidlere saldırılması ve İslâmî merkezlerin ya yakılması ya da bombalanması, aynı şekilde Müslümanlara, onların çocuklarına ve özellikle örtüleriyle öne çıkan kadınlarına saldırılması oldu. Mesele, savaş durumu ve mücâhidlerin bu savaş karşısındaki eylemleri sonrasında [Batılı] bağnaz ve ırkcı kesimlerin -ki pek çokturlar ve sayıları da habire artmaktadır- bu saldırılarıyla sınırlı kalmadı. Bilakis Müslümanlara karşı yürütülen bu saldırı, şu günlerde bizzât Batılı hükûmetlerin bir politikası hâline geldi. Nitekim Batılı devletlerin tamâmı, aşırılık ve terörle mücâdele bahanesiyle, Müslümanların alanını daraltacak yeni bazı yasalar çıkardı. Meselâ Fransa'da örtüyü yasaklayan bir yasa çıktı ki bunun benzeri şeyler diğer ülkelerde de etüd edilmektedir. Yine mescidlerdeki hutbeleri denetleyip kontrol altına almak ve hükûmetlerin baskıcı talîmatlarına bağlı kalmayan hatîbleri kovmak için birtakım yasalar çıkarıldı. Namaz kılanların çoğu, bilhâssa gençler, potansiyel suçlu olarak takîb altına alındı. Pek çoğu da sorgulanmak üzere çağrılıp haklarında tahkîkat yapıldı. İstihbarat birimleri de mescidlere gidip gelenlerin arasına binlerce câsûs yerleştirdi. Bütün bunlar ise sadece Avrupa'da olanlardı. Amerika'ya gelince, burada devreye sokulan baskıcı uygulamalar çok daha şiddetlidir ve düşmancadır. Ayrıca güvenlik uygulamaları [orada, ayrı] bir kin de taşır ki bunlar, uzun uzadıya ele alınmaya gerektirmeyecek derecede malûm olan ve basın-yayın araçlarında her gün tekrarlanan haberlerdir.

Ama burada vurgulanması ve dikkat çekilmesi gereken boyut şudur: Bu hâller ve bu baskılar, günümüzde, Batı'da ikâmet eden pek çok müslümanı, harâm fiilleri işlemeye ve suç ithâmını -aşırılık ve terör ithâmını- kendinden uzaklaştırma adına onları, kendi dîn ve itikâdlarını tehdîd eden açıklamalarda bulunmaya sevk etmeye başlamıştır. Kendi dînlerinden yavaş yavaş uzaklaş[tırıl]ma hâli de aynen böyledir. Meselâ örtünmenin veya mescidlere gidip gelmenin terk veya kendi dîn ve itikâdını

açık bir şekilde dile getirmekten imtinâ edilmesi gibi... Kimilerinin hâli ise yine aynı amaç dolayısıyla [:terör ithâmından beri olmak adına] birtakım meâsî ve münkerâtı açıktan açığa işleme boyutuna kadar ulaşmıştır. Bütün bunlar içinde en vahim olanı ise müslümanların [câmi] imâmlarının, [İslâmî] merkezlerin yöneticilerinin ve İslâmî toplulukların başlarının, sözkonusu o baskılar sonrasında ortaya koyduğu tehlikeli gerileme hâlleridir. Öyle ki bu durum, kâfirlere açıktan açığa dostluk gösterme ve müminlerden, özellikle de Allah yolunda mücâhid kimselerden *berâet*ini ilân etme, hattâ basın-yayın araçları üzerinden onlara açıkça sövüp-sayma boyutuna kadar ulaşmıştır. [Bu yolda] ortalığa salınan sapkın fetvâları, Dîn'in gereklerine ve itikâdın [temel] esâslarına [taban tabana] zıd görüşleri de varın siz bunlara ekleyin. *Hâsılı*, basın-yayın araçlarını takîb eden bir kimse, insânı eseflere garkeden sözkonusu o açıklamalar ve uygulamalar namına pek çok şey görebilir.

Eğer tüm bu şeylerin esbâbına bir nazar atfedecek olursanız bütün bir açıklıkla şunu görürsünüz: Özetle bütün bunlara sebeb, sözkonusu o "müslümanların(!)", o kâfirlerin diyârında ikâmet imkânını, dünyalık için, kendi ellerinde tutma çabasıdır.. Karşılığında hem kendilerinin hem de -çoğu bu amaç uğrunda zamanla küfre giden- evlâdlarının dînini fedâ ettikleri o dünyalık ve ondan bir şeyler ele geçirmek için..! O ikâmet ki aslen ve daha o ülkelerin sâhibi kâfirler tarafından yapılan bu baskılar ve bu saldırı dalgası husûle gelmeden önce harâmdır. Bu zâlim seferlerin sonrasını ise varın siz düşünün!

Her hâlükârda hakîkat şudur ki: Sözkonusu o kavm[-i necîb]in ekseriyyeti, orada dünya hayât*ın*a râzı gelmiş ve onunla mutmain olmuşlardır.

Bu faslı bitirmeden önce, sözkonusu o müslümanlara, son derece önemli şu iki husûsu mutlaka hatırlatmamız ve dikkatlerini bunlara çekmemiz gerekir:

Birincisi: Kalbinde kendi dîni için bir endişe taşıyan, Allah'a ve Resûlü'ne itâat etmek gibi bir derdi-tasası olan herkesin kendi hâliyle ilgili şerî hükmü bilmesidir ki o da zarûretin kendisini küfrün ve kâfirlerin diyârında öyle bir ikâmete icbâr etmediği herkesin orada ikâmetinin harâm ve kendi ülkesine (Müslümanların ülkelerine), bu ülkelerde bulunan zulme, fakîrliğe ve sâir zorluklara rağmen geri dönmesinin vâcib olduğudur. Tabîî eğer kendi ülke yöneticileri cihetiyle kendisi için [ciddî] bir tehlike söz konusu değilse ki öyle bir durumda ise kendisinin üzerine düşen Müslümanların ülkelerinden olan başka bir yere göç imkânını araştırmasıdır. Çünkü Darü'l-Küfr'den -eğer varsa- Dârü'l-İslâm'a hicret etmek gerekir. Eğer [bir Dârü'l-İslâm] yoksa, bu takdîrde kendi dîni, ırzı, cânı ve mâlı için emniyyetin var olabileceğini düşündüğü Müslümanların diyârlarından herhangi birine gitmelidir. Ayrıca bunun için en uygun (eslah), sonra daha uygun ve fesâdı en az, sonra daha az olanı arayıp bulmalıdır... Dünyalık, mâl ve rızık gibi şeylere gelince; hiç kuşkusuz bunlara Allah Teâlâ kefîl olmuştur. İş, ticâret ve iyi bir yaşam-geçim imkânı araştırma gibi şeyler ise kâfirlerin diyârında kalmak için bir mazeret değildir. Özellikle de ahvâl [herkesin malûmu olan] şu gibi bir ahvâle inkılâb etmişken...

Batı'da ve başka küfür ülkelerinde kalmak câiz değildir. Bundan gayrı bir çareye [şu veya bu şekilde bir] yol bulamayıp da tercîh imkânı kendi elinde olmayan, o tür yerlerde baskı sonucu mecbûren kalan veyahut Müslümanların ülkelerinden çıkıp gitsinler diye kendi ülkelerinde kâfirlere karşı cihâd etmek gibi şer'î bir maslahat için orada bulunan bir kimsenin hâli hâric ki, daha önce bu bölümün birinci faslında da beyân ettiğimiz gibi [onlara karşı] cihâd her Müslüman'ın üzerine bir farz-ı ayn'dır. Aynı şekilde âlimlerden veya Allah'ın yoluna çağıran davetcilerden olup da orada Müslümanların kendilerine ihtiyâc duyduğu kimseler için de câizdir. [Fakat] dînleri konusunda hem kendilerine hem de âilelerine bir zarar getirmemeleri, Allah'a davet işini özgür bir şekilde deruhde etme imkânına sâhib olmaları ve o çevreler arasında –ya kâfirlerden ve onların kuyruklarından korkarak ya da bile-isteye– yaygınlaşmış olan nifâka bulaşmamaları şartıyla... Kalbler ve niyyetler üzerinde bir murâkıb olan ise hiç şübhesiz Allah Teâlâ'dır.

İkincisi: Batı diyârındaki veya ülkelerimize yönelik işgâli konusunda Amerika'nın müttefiki ve Müslümanlara karşı savaş içinde olan diğer ülkelerdeki Müslümanların dikkatini şu husûsa çekmek isteriz: Bu savaş başlamıştır ve uzayıp gidecektir de.. işte onun şiddeti..! gün geçtikçe artmakta... Mücâhidlerin öncü birliklerinin ve direniş erlerinin -hem bizim ülkelerimizde hem de bizzât onların ülkelerinde eşit bir şekilde- Amerika ile müttefiklerinin karşısına dikilmeleri ise kendisini göstermeye başlamıştır ve -doğal bir şekilde şiddetlenecek olan- bu hâl, kâfirlerin onlardan intikâm almasına ve onlara yönelik baskılarını da arttırmasına neden olacaktır. Hiç zannetmem ki aklı başında bir kimse Allah yolunda mücâhid kimselerden, Allah'ın düşmanlarına, bizim ülkelerimizi işgâl eden, çocuklarımızı, kadınlarımızı ve erlerimizi boğazlayan, bizim servetlerimizi yağmalayan ve bize işkencenin binbir türlüsünü tattıran o düşmanlara karşı cihâdı terk etmelerini istesin.. Kâfirlerle müşriklerin sırtları arasında ve onların ayakları altında yaşamayı, kendi dünyalıkları için ve o kokuşmuş dünya içinde tercîh etmiş olan ve pek çoğu da irtidâd eden, geriye kalanlarının çoğu ise birer fâsık olan [sözkonusu o] müslümanlardan belli sürülerin çıkarını korumak adına cihâdın terk edilmesi talebinde bulunsun... Evet, bu farîza onlar için [asla] terk edilmez/edilemez ki zâten onların kâhir ekseriyyeti, Rablerine karşı âsî olan ve Peygamberlerinin açık-sarîh emirlerini terk eden, Allah'ın salât u selâmı üzerine olsun Onun, eğer kâfirlerin diyârında ikâmet ederlerse kendilerinden beri olduğunu bildirdiği vaîdini [tabîr câizse] savsaklayan kimselerdendir.

Sözkonusu o azınlık topluluklara dînî rehberlik işini/mesûliyyetini yüklenmiş olan o kimselerin üzerine düşen şey, kendi çevrelerindeki Müslümanlara bu hükümleri ve tafsîlatını açıklamaktır. Aynı şekilde İslâm âlimlerinin üzerine düşen şey de onlara, kâfirlerin ülkelerinde ikâmetleriyle ilgili hükmün ne olduğunu ve onun üzerine ne gibi şeylerin terettüb edeceğini açık bir şekilde söylemek, beyân etmektir. Özellikle de Haçlı Seferleri'nin harekete koyulduğu ve alevlerinin alaz alaz ortalığı sardığı böyle bir dönemde...!**}**

***

13- "Müsle" ve "Teşvîh"in Yasaklanması ve Müşriklerin Leşlerine Nasıl Muâmele Edileceği

(... Şübhesiz ki İslâm, denî-pespâye şeylerden, basît-alçakça işlerden ve ölülerin cesedlerinden intikâm almak yoluyla varlık gösteren küçük kinlerden imtinâ eden/ve bu tür şeyleri zül addeden bir Dîn'dir. Hattâ câhiliyyenin ululları bile bu fiilden/ölülerin cesedlerine böyle yapmaktan imtinâ ve küçük adamları böyle bir şey yaptığında ise onlardan beri olduklarını *ilân etmişlerdir.* (...)

{**Müsle** ise: Cesedi teşvîh'dir/yani biçimini bozmaktır. Meselâ maktûlün kolunu-bacağını kesmek veya gözlerini oymak yahut kulaklarını veya burnunu veya başka herhangi bir uzvunu kesmek gibi...}

Fukahâ, Müsle konusunda iki görüş çerçevesinde ihtilâf etmiştir:

1- Birinci Görüş: Hanefîlerle Hanbelîlerin görüşü olup bunlar, müsle'ye, daha en başta cevâz vermezler. Ama buna, [kısâs gereği] bir cezâ ve misliyle muâmele söz konusu olduğunda cevâz verirler.

2- İkinci Görüş: Şâfiîlerle Mâlikîlerin görüşüdür ki, müsle'yi, mekrûh veya harâm olarak görürler. İster başta, ister misliyle muâmele yoluyla olsun.(...)"[1] **...)**

[***]

Abdullah Azzâm rahmetullahi aleyh şöyle demektedir:

(... Cihâd âdâbından biri de müşriklerin maktûllerinin cesedlerini gömmektir ve eğer bunları almak ve karşılığında belli bir ücret ödemek isterlerse evlâ olan o ücreti almamaktır. Nitekim Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Bedir Günü, Kureyş'in önderlerinin cesedlerini Kalîb kuyusuna attırmıştır. Benî Kurayza [Yahûdîleri] için de katledildikleri zaman [oraya gömülsünler diye] hendekler kazdırmıştır. // İbn İshâk ise *el-Meğâzî*'de şunu zikretmiştir ki, müşrikler, [Hendek Gazvesi'nde müşriklerin önde gelen komutanları ve güçlü savaşçılarından olup] hendeği aşan [ve mübâreze talebinde bulunduğu zaman Zübeyr Bin el-Avvâm tarafından öldürülen] Nevfel Bin Abdillah Bin el-Muğîre'nin cesedini kendilerine satmasını Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den istediklerinde O şöyle buyurmuştur: **«Ne onun semenine ne de cesedine ihtiyâcımız var!»** (...)

Bizler de Şâfiîlerle Mâlikîlerin -müsle'nin menedilmesiyle ilgili- görüşünü tercîh ediyoruz. Çünkü bu, İslâm'ın genel kâideleriyle bir uyumluluk ve bu Dîn'in talîm ettiği değerlerin taşıdığı rûhla bir ittifâk arzetmektedir. (...)"[2] **...)**

[***]

14- Savaşta Biat

Abdullah Azzâm rahmetullahi aleyh şöyle demektedir:

(... 1- [Abdullah] İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: ("**Bir sonraki yıl döndük ki** [o zaman **bizden**] **iki kişi olsun, altında biat etmiş olduğumuz ağacın**

[1] *ez-Zehâir*, c.1/167.

[2] *ez-Zehâir*, c.1/169.

[nerede olduğu] **üzerinde ittifâk edemedi.** [Bu] **Allah'tan bir rahmet idi.**" [Râvî Nâfi'e]: "**Ne üzerine onlardan biat almıştı? Ölüm üzerine mi?**" denildi. "**Hayır**" dedi. "**Sabır**[-sebât] **üzerine onlardan biat almıştı**.") (Buhârî rivâyet etmiştir.)

Savaşta biat, Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem'den naklolunmuş bir sünnetdir ki yüreklere sebât kazandırılması ve kendi cânları adına verdikleri sözün savaş öncesinde kendilerine hatırlatılması için yapılır.

"Altında biat etmiş olduğumuz ağaç": Hicret'in 6. yılında Rıdvân Biati'nin kendisi altında yapıldığı ağaçtır. "Bir sonraki yıl" -ki Hicret'in 7. yılıdır- "bizden iki kişi olsun, o ağacın yerini bilemedi." Bu Allah'tan bir rahmetdir. Ta ki o ağaç mukaddes bir şey hâline gelmesin, sonra da onun varlığı üzerinden birtakım bidat ve hurâfeler yayılıp gitmesin.. ve ta ki insânlar onunla teberrükde bulunmak için gelmesin...

Müslim'de geçen Câbir hadîsi ise şöyledir: **"Bizler firâr etmemek üzere [Ona] biat ettik, yoksa ölüm üzerine Ona biat etmedik."**

Bu ağaç ise çöl ağaçlarından biri olan Semure'dir. Hudeybiye Antlaşmasını takîb eden yıl içinde Sahabe'ye gizli kalmıştır. (...)

2- Abdullah Bin Zeyd radıyallahu anh'dan, demiştir ki: ("**el-Harre zamanında bir kişi ona** [:Abdullah Bin Zeyd'e] **gelip kendisine: "İbn Hanzale insânlardan ölüm üzerine biat alıyor**..!**" dedi. O ise: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den sonra bunun üzerine hiç kimseye biat etmem" dedi.)** (Buhârî rivâyet etmiştir.)

el-Harre: H.63 senesinde Medine'de vukû bulan bir muhârebedir. el-Harre olarak isimlendirilmiştir, çünkü "Yezîd"in atl(ıl)arı el-Harre'ye [zorla] girmiştir (ki bu, atların el-Harre Taşlığı'na ilk kez girdiği bir hâdisedir). Zîrâ el-Harre, Medine'yi çevreleyen siyâh taşlık bir bölgedir. Doğusunda "Vâkım" Harresi, batısında ise "Vebere" Harresi yer alır. Bu yüzden "onun İki Harresi" veya "İki Lâbesi [siyâh taşlarla kaplı iki bölge] arası" denilir ve bununla sözkonusu bu iki Harre kasdedilir. [Hâsılı] "Yezîd"in ordusu Medîne'yi *mubâh* gördüğü zaman Sahâbî Abdullah İbn Hanzale, Yezîd'in biatinden çıktıktan sonra ona karşı savaşmak için insânlardan ölüm üzerine biat almak üzere harekete geçmiştir.

3- Seleme Bin el-Ekvâʿ radıyallahu anh'dan, demiştir ki: ("[Hudeybiye Günü] **Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e biat ettim, sonra da *ağacın* gölgesine doğru çekildim. Millet seyrekleşince,** [Hz. Peygamber (s.a.v.)]**: «Ey İbn'el-Ekva'! Biat etmez misin?» buyurdu. "Resûlullaha [zâten] biat et*miş*tim" dedim. «Yine [et]!» buyurdu. Bunun üzerine Ona ikinci bir kez biat ettim." Kendisine: "O gün ne üzerine biat ediyordunuz?" denildi. "Ölüm üzerine" dedi.")**

Hiç şübhesiz Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kendilerini geleceğe yönelik önemli bazı işler/vazîfeler için hazırladığı bazı Sahâbîlerini seçe-gelmiş, sonra da onlardan özel bazı ahidler almıştır ki onlar, diğer Sahâbîlerden bunlarla temeyyüz etmiştir. Meselâ Sevbân'dan, *Hz.* Ebû Bekr'den ve bir grup Sahâbî'den "İnsânlardan hiçbir şey istememeleri" üzerine [ahid] aldığı gibi ki onlardan birinin [binek üstünde

iken] kamçısı elinden düştüğünde hiç kimseden onu alıp da kendisine vermesini bile istememiştir.

[Diğer bir husûs ise şudur ki:] Biat dâimâ iyilik ve takvâ üzer*in*e olur. Çünkü biat, iyilik ve takvâ üzerine yardımlaşma konusunda verilmiş bir ahiddir. Yoksa günah ve düşmanlık/taşkınlık üzerine biat câiz değildir. Meselâ birilerinin özel bir çeşit ahidde bulunması, sonra da kendisiyle biatleşilen kimseden Allah'ın râzı gelmeyeceği ve Şerîat'ın da onaylamayacağı birtakım işleri işlemeyi taleb etmesi, örneğin falân kişi ile irtibâtın kesilmesi, falân kişi hakkında câsûsluk edilmesi ve/ya başka kimselerin mahrem şeylerinin izlenmesi [talebinde bulunulması] gibi...

Bir Müslümanın [aynı ânda] birkaç kişiye biat vermesi câizdir. Meselâ bir şeyhe/hocaya kendisiyle birlikte cihâd, diğer bazı kimselere ise ondan ilim tahsîl edeceği ve onun elinde yetişeceği üzerine biat vermesi gibi ki bu biatler arasında herhangi bir çatışma yoktur. Ayrıca hiç kimseye, kendisinin her konuyla ilgili itâatini, herhangi bir konuda kendisine ahid verdiği bir kişiyle sınırlandırması câiz değildir. Kezâlik hiç kimsenin de kendisine biat eden bir kimseyi, [bizzât] Kitâb ile Sünnet'in belirlemiş olduğu, örneğin Allah yolunda cihâd etmek gibi, hayır bir amelden geri tutmaya ve o biati öne sürerek kendisine engel olmaya çalışması da câiz olmaz. Çünkü öyle bir durumda o biat, günah üzerine bir biate dönüşür ki: **«[İ]tâat ancak marûfda olur.» «Hâlık'a isyân husûsunda mahlûka itâat yoktur.»**[1] **...)**

[***]

15- Şehîd'le İlgili Hükümler

ez-Zehâir külliyyatının "eş-Şehîd ve Ahkâmuhu" başlığı altında [c.1, s.308 vd.] Şeyh Abdullah Azzâm rahmetullahi aleyh'in faydalı ve tafsîlatlı açıklamaları vardır ki bunlardan şu kısımları özet bir şekilde nakletmeye çalışacağız:

(... Şehîd Olarak Tesmiye Edilmesinin Sebebi:

[(...)] el-Ezherî demiştir ki: ("[Ona "şehîd" denilmiştir.] Çünkü Allah Teâlâ ve Resûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun cennetlik olduğuna şâhidlikde bulunmuşlardır.")

[Denilmiştir ki:] "Şehîd: Hay/diri[demek]dir.. Bu yüzden öyle isimlendirilmişlerdir. Çünkü onlar Allah katında diridirler."

Denilmiştir ki: "Çünkü rahmet melekleri ona şâhidlik ederler/onun yanına varırlar ve onun rûhunu kabzederler."

Denilmiştir ki: "Çünkü zâhir hâli itibâriyle kendisi hakkında îmânlı ve hayırlı [bir hüsn-i] hâtimeye nâil olduğuna dâir şâhidlik edilmiştir."

Denilmiştir ki: "Çünkü onun rûhu {vefâtı esnâsında} Darü's-Selâm'ı [: Cennet'i] *müşâhede* eder/*görür*. Onun dışındakilerin rûhu ise bunu ancak Kıyâmet Gününde *müşâhede* eder."

---

[1] *ez-Zehâir*, c.1/263.

Şehîd'in Tarîfi:

- Şâfiîlere Göre: [*el-Mecmû' Şerhu'l-Muhezzeb*'de (1/261) şunlar yer almaktadır:] ("Şehîd, yıkanmayan ve üzerine namaz kılınmayan kimsedir: O, savaş esnâsında kâfirlerle çarpışma dolayısıyla ölmüş kişidir. İster onu bir kâfir öldürmüş olsun, ister bir yanlışlık sonucunda Müslüman bir kişinin silâhıyla veya kendi silâhının kendisine dönmesi sonrasında veya atından düşerek veya bineğinin onu üzerinden atması ve bundan dolayı ölmesi veya Müslümanların veya başkalarının bineklerinin kendisini çiğnemesiyle veya bir Müslümanın mı yoksa kâfirin mi attığı belli olmayan bir okun kendisine isâbet etmesiyle ölmüş veya savaşın nihâyete ermesi akabinde ölü olarak bulunmuş ve ölümünün sebebinin ne olduğu da bilinmemiş olsun.. ve üzerinde ister kan izi olsun ister olmasın... ister [savaş esnâsında] hemencecik ister belli bir süre yaşayıp ondan sonra savaş bitmeden önce o sebeb dolayısıyla ölmüş olsun ve ister [bu arada] [yiyip-]içmiş ve vasiyyetde bulunmuş isterse de bunlardan herhangi bir şeyi yapmamış olsun [farketmez]... Bütün bunlar bizim nezdimizde üzerinde ittifâk olan şeylerdir.. ve [İmâm] eş-Şâfiî bunu[n böyle olduğunu] belirtmiştir.")

- Hanefîlere Göre: [*Hâşiyetu İbn Âbidîn*'de (2/247) şu açıklama yer almaktadır:] ("Şehîd, o, her mükellef tâhir Müslüman olup [diyet değil, ancak ve ancak kısâs gerektiren] bir yaralama ile zulmen öldürülmüş ve o aynı öldürülme sebebi ile [kısâs yerine diyet için] mâl gerekmeyen [bilakis kısâs gereken] ve "resyet" hâli [şehâdetini geciktirecek derecede bir yaralılık/bekleme durumu] yaşamamış kişidir.[(...)]")

Şehâdet/Şehîdliğin Şartları:

1- Kıtâlin[in] Allah yolunda olması: «**Kim Allah'ın kelimesi en yüce olsun diye** (İ'lâ-yı Kelimetullah için) **savaşırsa o kişi Allah yolundadır**.» (Muttefakun Aleyh) Bu, açık/kesin bir nassdır ki kimin kasdı/niyyeti İslâm'a nusret olur da sonra [bu yolda] öldürülürse o kişi bir şehîddir, aksi hâlde değildir.

2- Sabır[-Sebât]: «Eğer sabırlı olarak, ecrini Allah'tan bekleyerek, ilerleyerek ve [kaçıp] geri çekilmeyerek öldürülecek olursan Allah senin [bu hâlini bütün] hatalarına keffâret kılar, borç hâric...» (Müslim rivâyet etmiştir.)

Sabırlı kişi ise: Sabır-sebât ve metânet-i kalb ile düşmanın üzerine giden kişidir. Bununla birlikte kalbinde bir elem, ölümden nefret ve âilesinden ayrılık [acısı] hissetmesi kendisine bir zarar vermez. ~~İbâdet~~ [Cihâd] üzerine sabır ise onu şartlarınca edâ etmektir.

3- İlerlemek ve [Kaçıp] Geri Çekilmemek.

4- Adem-i Gulûl: «...Kim ganîmetden [bir şey] aşırırsa, Kıyâmet Günü, aşırdığı o şeyle gelir...» [3/Âl-i İmrân, 161] Ganîmetden aşırdığı o şeyi sırtında taşıyarak...

Gulûl ise taksîmat öncesinde ganîmetlerden hırsızlık etmektir. *Sahih-i* Buhârî'de Abdullah Bin Amr radıyallahu anhuma'dan şöyle rivâyet edilmiştir: ("[Sefer esnâsında] Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in yükünden mesûl Kirkire adında bir

adam vardı. [Bu adam nerden atıldığı belli olmayan bir okun kendisine isâbet etmesi sonucu] öldü. Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve selem: «**O ateştedir**» buyurdu. Gidip baktılar ve [eşyâsının arasında] gulûl ettiği [ganîmetden çalmış olduğu] bir abâ buldular.") (...)

Borcun Şehâdet ve Günahlara Keffâret Olma Üzerindeki Etkisi:

Borç, şehâdete etki etmez. Ama günahlara keffâret olma noktasında borcun tüm günahlar üzerinde bir etkisi olabilir. (en-Nevevî şöyle demiştir: «.., borç hâric..» [kavli:] Bunda, âdemîlerin hukûku'nun tamâmına [: her türlü kul hakkı'na] yönelik bir uyarı vardır. Şehîdlik ise ancak Allah Teâlâ'nın hukûkuna keffâret olur.")

İbn Abdilberr de böyle demiştir: Nitekim el-Kurtubî, günahlara keffâret olmaya engel teşkîl eden borçla ilgili bir şart zikretmiştir ki o da şudur: ("Eğer o hakları edâ edip ödeme imkânı olduğu hâlde bundan imtinâ etmişse...") Yok eğer, bunun için gayret göstermesine rağmen o borcu ödemeye gücü yetmemişse -ayrıca kasdında sâdık ve niyyetinde samîmî idiyse- bu durumda, Allah Teâlâ'nın kereminden umut edilen, Allah Teâlâ'nın, onun yerine davacılarını, ta ki kendisi cennete girinceye kadar dilediği herhangi bir şeyle râzı etmesidir.

İşte kul*un* hakkı-hukûku böyledir. Allah Teâlâ'nın hakkı-hukûkuna gelince; zâhir olan bunların tamâmının şehâdet ile affolunacağıdır. *en-Nevâdir*'de ise, borçla ilgili vârid olan bütün ağırlaştırmaların nesholunduğu geçmektedir. İsrâf veya fesâd ve benzeri şeyler için borçlanan kimse hâric... İbn Şihâb'dan böyle nakledilmiştir ki bu, Mâlikîlerin görüşüdür.

Şehîdin Yıkanması:

Dört İmâm, şehîdin yıkanmayacağı husûsu üzerinde ittifâk etmiştir. İlim ehlinin genelinin kavli de budur. Bu hükme muhâlefet edenler ise sadece Hasen, Saîd Bin el-Müseyyeb ve İbn Süreyc eş-Şâfiî'dir. Bunlar şehîdin yıkanacağını söylemişlerdir ve şunu bir hüccet olarak öne sürmüşlerdir: Ölen hiç kimse yoktur ki [ondan sonra] cünüb olmasın... Cünüb kişiyi ise yıkamak vâcibdir.

Cumhûr ise [bu konuda] Câbir hadîsini delîl almışlardır: ("Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Uhud şehîdlerinin kanlı hâlleriyle defnedilmelerini emir buyurdu ve ne yıkandılar ne de üzerlerine namaz kılındı.") [İmâm] Ahmed'in rivâyetinde ise Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Uhud şehîdleri hakkında şöyle buyurduğu geçmektedir: ("**«Onları yıkamayın! Muhakkak ki** [onların taşıdığı] **her yara veya her kan, Kıyâmet Günü** [etrâfına] **misk kokusu yayacaktır.»** [Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem] Onların üzerine namaz da kılmadı.")

Ercah olan, [konuyla ilgili] sahîh ve neredeyse tevâtür derecesine ulaşan delîller dolayısıyla cumhûrun görüşüdür. [(...)]

Şehîdin Üzerine Namaz Kılınması:

Âlimler, şehîdin üzerine namaz kılmak konusunda iki görüş çerçevesinde ihtilâf etmiştir:

Birincisi: -Cumhûrun görüşüdür- onun üzerine namaz kılınmayacağı yönündedir ki bu, [İmâm] Mâlik ile eş-Şâfiî'nin ve Hanbelilerin cumhûrunun görüşüdür.

İkincisi: Hanefîlerle es-Sevrî'nin görüşüdür ve Ahmed Bin Hanbel'den gelen bir rivâyet de bu yöndedir ki buna göre onun üzerine namaz kılınır. Yine bu, Hasen el-Basrî ile Saîd Bin el-Müseyyeb'in de görüşüdür. [(...)]

Falân Kişi Şehîd'dir Denilir mi?:

Bizler, falân kişi bir şehîddir dediğimizde: Yani [merâm şudur ki] biz ona dünyada, [onu] yıkamayı ve [onun] üzerine namaz kılmayı terk noktasında kendisini şehîdlerin muâmelesine tâbi tutarız. Ama bizler, hiç kimse için, [o kesinkes] cennetlikdir veya cehennemlikdir şeklinde bir şâhidlikde bulunmayız. Çünkü kalbler Allah'ın elindedir; semâvât ile arzın gaybı Onun ilmi dâhilindedir ve her türlü emir de Ona döner [yani her şeyin hakîkatini ve kimin ne hâl üzere olduğunu-öldüğünü hakkıyla bilen yalnızca Odur].

[Bu tabîri kullanmaya gelince:] Siyer, Megâzî ve İslâm savaşları [tarihi] konusunda eser telîf etmiş müelliflerin usûlen kullana-geldiği [tabîr] budur. Nitekim onlar [meselâ] Uhud, Huneyn, Yermûk ve/ya Kâdisiyye Şehîdleri derler.

Şehîdlerin Kısımları:

1- Dünya ve Âhiret Şehîdi: Bu, kâfirlere karşı savaşta, İ'lâ-yı Kelimetullah için savaşırken öldürülmüş olan Müslümandır. [(...)]

2- Dünya Şehîdi: Kâfirlere karşı savaşta, ama asabiyyet (hamiyyet) ve riyâ için savaşırken öldürülmüş olan Müslümandır. {Buna ise millet tarafından şehîd ahkâmı doğrultusunda muâmele edilir.}

3- Âhiret Şehîdi: [Bu,] şehâdet ecrine nâil olan, ama kendisine şehîd muâmelesi yapılmayan kimsedir ki [böyle biri] yıkanır, kefenlenir ve üzerine [cenâze] namazı kılınır. Meselâ hicret ve cihâd yolunda veya mide hastalığından ve tâûndan ölmüş veya [suda] boğulmuş ... biri gibi [(...)]

Şehîdlerin Çeşitlerinden:

([Suda] boğulmuş, yanmış, garîb kişi, göçük altında kalan, mide hastalığı sâhibi, tâûn-zede, nifâs/loğusa (iken ölen) kadınlar, Cuma gecesi ölen, zâtülcenb hastalığı sâhibi, ilim talebi yolunda ölen, (...) hâmile kadın, verem[li], sara[lı], hummâ[lı], mâlı veya cânını müdâfaa esnâsında ölen, (...) yırtıcıların parçaladığı, sultânın hapsedip darbettiği; {sultândan gizlenen ve ondan} saklanarak ölen, zehirli hayvânın soktuğu, [sevâbını Allah'tan bekleyen] muhtesib müezzin, dürüst tâcir, denizin tuttuğu kişi..., kıskançlığa sabır göstererek ölen kadın, Duhâ namazını kılıp her aydan üç gün oruç tutan ve sefer ile hazar hâlinde Vitr'i terk etmeyen, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Sünnetine bağlılık gösteren, hastalığı hâlinde kırk defa "Lâ ilâhe illâ Ente Subhâneke inni kuntu mine'z-zâlimîn" diyen, murâbıt olarak ölen, her gece "Yasin" sûresini okuyan, [Allah yolunda iken] bineğinden düşüp ölen, sıdk ile/hâlisâne bir

şekilde şehîd olmayı dileyen, Cuma günü ölen, [Müslümanların] şehirler[in]den bir şehre yemek getiren, karla gusledip ölen..)

Evcezu'l-Mesâlik ilâ Muvatta-i Mâlik'de (4/267) şöyle geçmektedir: ("el-Hâfız [bu konuda] 27 yol zikretmiştir ki bunların rivâyet yollarının da "ceyyid" olduğunu ifâde etmiştir.) ... ("Binâenaleyh şehâdet esbâbı çoğalan her kişinin saâdeti de arttırılır.")

el-Mürtess

Savaş [/cihâd] meydânından yaralı bir şekilde taşınan ve hayât belirtisine sâhib kişidir. Fukahâ, *mürtess* kişinin şehîd muâmelesine tâbi tutulmayacağı konusunda ittifâk etmiştir. Resûlullah'ın, Sa'd Bin Muâz'a yaptığı gibi ki, onu yıkamış ve üzerine namaz kılmıştır. Kezâ Sahâbe'nin [yaralandıktan sonra Hz.] Ömer radıyallahu anhu hakkındaki uygulamasında da olduğu gibi...

Yine fukahâ, *mürtess* kişiyle ilgili olarak şu konu üzerinde de neredeyse ittifak ederler: *Mürtess*, savaş meydânından yaralı olarak taşınan ve yeme-içme, vasiyyet yazma gibi dirilerin yapacağı işleri yapan veyahut üzerinden kendisi zî-şuûr olduğu hâlde bir namaz vakti geçen ve o namazı edâya güç yetiren kişidir. Ama eğer bunu/ tüm bunları, savaşın devâm ettiği bir zamanda ve kendisi de savaş alanında iken yaparsa o bir *mürtess* sayılmaz.

Savaşçının "menfûz" (çok ağır, öldürücü bir yaraya sâhib olması ve iyileşmesinin umut edilmemesi) hâline gelince: Yiyip-içmiş ve vasiyyetde bulunmuş olsa da böyle bir durumda kendisine şehîd muâmelesi yapılır. Aynı durum savaş meydânından "mağmûr" (baygın) bir şekilde taşınan kimse için de geçerlidir. O da -velev birkaç gün kalmış olsun- şehîd muâmelesi görür. Binâenaleyh "el-Mürtess" ile ilgili şartlar şunlardır:

1- Savaş meydânından yaralı bir şekilde taşınması...

2- Yemek, satış veya vasiyyet yazmak gibi dirilerin yapacağı işleri yapması...

3- Yarasının öldürücü olmaması...

4- Mağmûr (baygın) olmaması...

5- Bu dört şart [kimde] bir araya gelmezse hiç kuşkusuz o şehîd muâmelesine tâbi tutulur. (...)"[1] **...)**

***

{ İşbu cihâdî fıkhî iktibâslardan sonra derim ki:

Mücâhid kişinin, genel bir çerçevede, umûmî bir şer'î bilgi birikimine sâhib olması gerekir. Bunun için ve temel şer'î-İslâmî bir kültüre ulaşılması yolunda ona aşağıda yer alan türden bazı kitâbları -ve imkânı olanların da bunları kendisini yönlendirecek birilerinin denetiminde- mütâlaa edip okumasını tavsiye ederim:

- Akîdeyle ilgili bir kitâb ki *bu konuda* İmâm İbn Ebi'l-İzz el-Hanefî'nin *el-Akîdetu't-Tahâviyye* adlı eserini tavsiye ederim.

[1] *ez-Zehâir*, c.1/[308-]314.

- Kur'ân-ı Kerîm tefsîriyle ilgili bir kitâb ki meselâ İbn Kesîr'in Tefsîri.. yine buna Seyyid Kutub rahmetullahi aleyh'in *Fî Zilâl*'ini eklemesini de tavsiye ederim.

- Hadîs-i şerîfle ilgili muhtasar bir kitâb ki meselâ *Riyâzu's-Sâlihîn*...

- Siyer-i Nebî ile ilgili muhtasar bir kitâb ki *bu konuda* "er-Rahîku'l-Mahtûm" adlı eseri tavsiye ederim.

- Usûl-i Fıkıh'la ilgili muhtasar bir kitâb...

- Mustalahu'l-Hadîs/Hadîs İlimleri ile ilgili muhtasar bir kitâb...

- İbâdetler Fıkhı/İlmihâl ile ilgili bir kitâb ki bunun Dört Mezheb'den birinin fıkhıyla, özellikle de ikâmet ettiği ve yaşadığı bölgede bilinen/yaygın mezheble ilgili olmasını tavsiye ederim.

- Rekâik ve Sulûk [/Ahlâk, Âdâb ve Zühd] ile ilgili bir kitâb ki bu konuda *Sıfatu's-Safve* ile *et-Terğîb ve't-Terhîb* adlı eserleri tavsiye ederim.

- en-Nevevî'nin *el-Ezkâr* kitâbı...

- Siyâset-i Şerʽîyye ile ilgili bir kitâb ki meselâ Ebû Yaʽlâ el-Ferrâ'ın *el-Ahkâmu's-Sultâniyye* adlı eseri...

- İmâm İbnu'l-Kayyim'in *Zâdu'l-Meʽâd* adlı kitâbının temîn edilip okunmasını da tavsiye ederim ki bu eser, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hayâtı/ve sünneti konusunda kapsamlı bir eserdir.

****

(2) Eğitimle İlgili İkinci Alan:
EDEB, İBÂDETLER, AHLÂK VE REKÂİK

• *Genel Âdâb*

İbnu'l-Kayyim [*Medâricu's-Sâlikîn*'de] şöyle demiştir:

(... "Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ قُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَـٰٓئِكَةٌ
غِلَاظٌ شِدَادٌ لَّا يَعْصُونَ ٱللَّهَ مَآ أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾ ﴿سورة التحريم﴾

«Ey îmân edenler! Kendinizi ve âilenizi [öyle] bir ateşten koruyun ki onun yakıtı insânlar ve taşlardır. (O ateşin) üzerinde [ona müvekkel kılınmış, gâyet] sert, şiddetli, Allah'ın kendilerine emir buyurduğuna karşı gelmeyen ve emrolundukları şeyi yapan melekler vardır.» (66/et-Tahrîm, 6)

İbn Abbâs ve gayrı: "Onları [*ateşten koruyun*, yani onları edeb üzre yetiştirin:] tedîb edin ve onlara [bilmediklerini] öğretin" [manâsınadır] demiştir.

Bu lafız [: edeb], toplanmaya çağrıdır/toparlayıcılık bildirir(!). Nitekim edeb, hayır hasletlerinin kulda bir araya gelmiş olmasıdır. "el-Me'dube" de ondan [: edeb kökünden] gelir ki insânların kendisi üzre toplandığı yemek/ziyâfet demektir.

Edeb İlmi/Edebiyyat ise lisânı ve hitâbı ıslâh/dili ve hitâbeti iyileştirme, onu yerli yerinde kullanma, lafızlarını güzelleştirme, onu hata ve kusûrlardan koruma ilmidir. *Aynı şekilde* genel edebden bir şubedir. Vallahu a'lem.

Edeb, üç çeşittir. Allah Subhânehu ve Teâlâ karşısındaki edeb.. Onun Resûlü ve Şerîatı karşısındaki edeb.. Onun *halkı* [/yani *insânlar*] karşısındaki edeb...

Evvelen: Allah'a karşı edeb üç çeşittir:

Birincisi, [kulun, Onun karşısındaki] muâmelesini, ona bir nakîsa karış*tır*maktan korumasıdır.

İkincisi, kalbini, Ondan gayrısına/mâsivâya yönelip-bağlanmaktan korumasıdır.

Üçüncüsü, irâdesini, Onun gazabını üzerine çekecek türden şeylere bağlanmaktan korumasıdır.

Ebû Alî ed-Dekkâk şöyle demiştir: "Kul, Allah'a tâat ile cennete ulaşır; tâatindeki edebiyle ise Allah'a ulaşır." [[...]]

İbn Atâ demiştir ki: "Edeb, müstahsenâtı işleyedurmaktır/güzel görülmüş şeylerle bezenmektir." Ona, "Bunun anlamı nedir?" diye sorulunca da: " Allah'a karşı, gizli ve alenî her hâl u kârda edeble muâmele yolunu tutmaktır" demiştir ve akabinde şu şiiri inşâd etmiştir: *Konuştuğunda [yâr,] getirir her tür hoşluğu*

Sükût ettiğindeyse getirir her tür hoşu [...]

İbn el-Mübârek şöyle demiştir: "Bizler az-biraz edebe çok ilimden daha ziyâde muhtâcız."

Hasen el-Basrî rahimehullah'a edebin en faydalısının ne olduğu sorulduğunda: "Dînde tefakkuhdur; dünyada zühddür ve Allah'ın senin üzerindeki *hakkı*nı bilmektir" demiştir.

Sehl şöyle demiştir: "Onlar, Allah'ın murâdına, Allah'ın istiânesine bel bağlayarak yöneldiler. Allah'ın [tayîn buyurduğu] âdâbına da Allah için sabır gösterdiler."

İbn el-Mübârek şöyle demiştir: "Bizler edebe, [gerçek] müeddeblerden mahrûm olduğumuz bir demde tâlib olduk." [...]

Ebû Hafs, Cüneyd kendisine, "Hiç şübhesiz ashâbını sultânların edebi ile tedîb ettin" dediğinde şöyle demiştir: "Zâhirdeki hüsn-i edeb, bâtındaki hüsn-i edebin bir alâmetidir. Allah'a karşı edeb ise zâhir ve bâtındaki hareketleri, *tazîm*, *iclâl* ve *hayâ* iktizâsınca ortaya koymak sûretiyle Onun karşında güzel [bir] sohbetdir/dostluktur. Sultânların meclislerinin ve *müsâhib*lerinin hâli gibi..."

Ebû Nasr es-Serrâc ise şöyle demiştir: "İnsânlar edeb konusunda üç tabakadır; dünya ehline gelince; en büyük edebleri, fesâhat, belâgat, ilimleri hıfz, sultânların gece sohbetleri ve Arabların şiirleri gibi konulardadır. Dîn ehline gelince; edeblerinin çoğu, nefisleri terbiye, azâları tedîb, sınırları muhâfaza ve şehvetleri terk gibi konulardadır. Havâs ehline gelince; en büyük edebleri, kalbleri arındırmak, sırlara mürâat etmek, ahidlere vefâ göstermek, vaktin kıymetini bilmek, *havâtır*a az *iltifât* etmek, *taleb* durumlarında hüsn-i edeb, *evkât-ı huzûr* ve *kurb makâmları* gibi konulardadır."

Sehl şöyle demiştir: "Kim nefsini edeble dizginlerse o kişi Allah'a ihlâsla kulluk ediyor demektir."

Abdullah Bin el-Mübârek şöyle demiştir: "İnsânlar edeble ilgili pek çok söz söylemiştir. Biz ise deriz ki: Hiç şübhesiz o, nefsi ve münâsebetsizliklerini bilmek ve onun o münâsebetsizliklerinden ictinâb etmektir." [...]

Ebû Osmân şöyle demiştir: "*Muhabbet* sıhhat bulduğu zaman *muhib* için edebe bağlılık göstermek kaçınılmaz olur." [...]

İşte bu yüzden bu ahlâkın kemâli, -Allah'ın salât ve selâmı cümlesinin üzerine olsun- ancak resûller ve nebîler için mümkün olmuştur.

Yine bu bâbdan olmak üzere: Hz. Peygamber [s.a.v.], kişiye, bir başına, kimse onu görmüyor olsa bile, avretini örtmesini emir buyurmuştur. Allah'a karşı edebin bir gereği olarak.. Ona [karşı duyduğu] yakınlığın, Onu tazîm ve iclâlinin derecesine, Ondan hayâ etme ölçüsüne ve Onun karşısında vakârını bilmesine göre...

Kimileri ise şöyle demiştir: "Zâhir ve bâtın itibâriyle edebe riâyet et.. [Zîrâ] zâhir itibâriyle edebsizlik eden hiç kimse yoktur ki zâhiren cezalandırılmış olmasın. Bâtın itibâriyle edebsizlik eden hiç kimse de yoktur ki bâtınen cezalandırılmış olmasın."

Abdullah Bin el-Mübârek rahimehullah ise şöyle demiştir: "Edeb konusunda gevşeklik gösteren kimse sünnetlerden mahrûmiyyetle cezalandırılır. Sünnetlerde gev-

şeklik gösteren kimse farzlardan mahrûmiyyetle cezalandırılır. Farzlarda gevşeklik gösteren kimse ise *marifet*den mahrûmiyyetle cezalandırılır." [...]

Edebin hakîkati ise güzel ahlâkı *istimâl*dir. İşte bu yüzden edeb, tabîatda/fıtratda kemâl namına var olan şeyi kuvveden fiile çıkarmaktır/çıkarmak olmuştur.

Hiç şübhesiz Allah Teâlâ, insânı, kendisine bahşettiği ehliyyet ve istidâd [hâli] ile, kemâli *kabûl*e müheyyâ kılmıştır. [...] Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Ve [her] bir nefse ve onu [dosdoğru] düzenliyene» «Sonra da ona fücûrunu [kötülük duygusunu] ve takvâsını [o kötülüklerden sakınıp korunma duygusunu] ilham eyliyene (andolsun) ki» «Nefsini [kötülüklerden] arındıran şübhesiz felâha ermiştir.» «Ve onu [kötülüklere] gömen [ise] şübhesiz ziyâna uğramıştır.» (91/eş-Şems, 7-10) Nitekim nefsin yaratılışını, itidâle ve tâmlığa bir işâret olmak üzere *(dosdoğru) düzenlemek* (:*tesviye*) ile ifâde buyurmuştur. Sonra da onun fücûra ve takvâya müheyyâ hâlini haber vermiştir ki bu da ona bir *imtihân* ve bir *ihtibâr* olmak üzere [böylece] verilmiştir. Ondan sonra felâhı, onu arındıran, geliştiren, yücelten ve -resûlleri, nebîleri ve velîlerini kendisiyle müeddeb kıldığı- âdâbı ile yükselten kimseye hâs kılmıştır. O [felâha götüren âdâb] ise takvâdır. Sonra da nefsini [kötülüklere] gömen, [günahlarla] silikleştiren, alçaltan, küçük düşüren ve fücûrla bastıran kimse hakkında *şekâvet* hükmü vermiştir. Allahu a'lem. [...]

Maksûd şudur ki: Allah Teâlâ karşısında edeb: Onun dînini yaşamaktır; zâhir ve bâtın itibâriyle, Onun [tayîn buyurduğu] âdâbı ile edeblenmektir.

Hiç kimsenin Allah Teâlâ karşısında*ki* edebi, şu üç şey olmadan asla istikâmet bulmaz: Esmâ ve Sıfatlarıyla Onu bilmek; Dîni ve Şeriatıyla Onu, kezâlik neyi sevip neyi sevmediğini/veya neye razı gelip gelmediğini bilmek ve ilim, amel ve hâl olarak hakkı-hakîkati kabûl etmeye müheyyâ, buna istidâd hâli taşıyan mülâyim bir nefis... Yardım [ve muvaffakiyyet ise] Allah'tan[dır].

Sâniyen: Resûl*ullah* sallallahu aleyhi ve sellem karşısındaki edebe gelince; Kur'ân bununla doludur:

Ona karşı edebin başı: Ona kemâl-i teslîmiyyet ile teslîmiyyet göstermek; Onun emrine boyun eğmek; Onun haber verdiği şeyi kabûl ve tasdîk etmektir. [O kabûl ile tasdîk konusu habere] bâtıl bir düşünce kaynaklı [herhangi bir] itirâz yüklemeksizin, *ayrıca* bunun adını *makûl* koymaksızın yahut ona bir şek veya şübhe yüklemeksizin veya birtakım adamların görüşlerini ve onların zihinlerinin [çer-çöp misâli] artıklarını ona öncelemeksizin [böyle yapmaktır]. Tahkîm/hükmüne başvurma ve teslîmiyyet, inkıyâd ve itâat gibi konularda Onu birlemektir. Aynen Onu göndereni, ibâdet, itâat, teslîmiyyet, tevbe ve tevekkül gibi noktalarda birlediği gibi...

Bunlar iki tevhîddir, ki kulun Allah'ın azâbından kurtuluşu ancak bu iki tevhîdle mümkündür: Göndereni tevhîd ve Resûle ittibâ tevhîdi... [Yani] ondan başkasının hükmüne-hakemliğine başvurmaması; Ondan gayrısının hükmüne râzı gelmemesi; emrini yerine getirmekten ve haber verdiği şeyi tasdîkden geri durmamasıdır. [[...]]

Resûl [s.a.v.] karşısındaki edeblerden biri de herhangi bir emir ve/ya nehiy, izin ve/ya tasarruf/hareket konusunda Onun önüne geçmemektir. Ta ki O, herhangi bir şeyi emir, nehiy ve/ya izin buyuruncaya kadar... Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi: «Ey îmân edenler! Allah'ın ve Resûlü'nün önüne geçmeyin...» (49/el-Hucurât, 1) Bu [hüküm] kıyâmet gününe kadar bâkidir ve nesh olunmamıştır. Binâenaleyh vefâtından sonra Onun sünnetinin önüne geçmek, O hayâtda iken Onun önüne geçmek gibidir. Akl-ı selîm sâhibi kimse nezdinde bu ikisi arasında herhangi bir fark yoktur. [[...]]

Yine Onun karşısındaki edeblerden biri, seslerin Onun sesini *bastıracak şekilde* yükseltilmemesidir. Çünkü bu, amellerin boşa gitmesine bir sebebdir. Hâl böyleyken acaba görüşleri ve düşünceleri~~n netîcelerini~~, Onun sünnetinin ve getirdiği şeylerin üstüne yükseltmek/onlara öncelemek/onlardan üstün görmek nice olur? Sesi, Onun sesinin üstüne yükseltmek amellerin boşa çıkmasını gerektirirken sanır mısın ki bu [hâl], amellerin kabûlünü gerektiren bir şey olsun! [...]

Onun karşısındaki diğer bir edeb: Onun kavlinde bir sorun görülmemesi, bilakis Onun kavli/nin karşısındaki görüşlerde sorun görülmesidir. Onun nassının karşısına herhangi bir kıyâs ile çıkılmaması, bilakis kıyâsların bertaraf edilip Onun nassları karşısında bir kenara bırakılmasıdır. Onun kavlinin -sâhiblerinin, kendilerince *makûl* [/akla yatkın] dediği herhangi bir düşünce/vehim üzerinden- kendi hakîkatinin dışına çıkarılıp tahrîf edilmemesidir. Evet [belki] o['nun bir kavli, anlamı akıl yoluyla anlaşılamayacak bir] *mechûl*dür ve [kesinkes şu anlama gelir denilemeyecek bir şekilde] doğrudan *mazûl*dür. Onun getirdiği şeyleri kabûl ise hiç kimsenin onayına bağlı değildir. Bütün bunlar(!), Onun karşısındaki edeb kıtlığındandır ve cüretkârlığın ta kendisidir.

Sâlisen: İnsânlar karşısındaki edeb:

Bu, derecelerinin farklılığını gözönünde bulundurmak sûretiyle onların her birine lâyıkıyla muâmeledir. Nitekim her bir mertebe/derece için bir edeb [hâli/yolu] vardır. Bu dereceler*in* içinde de husûsî bir[takım] edeb [hâlleri] bulunmaktadır. Meselâ ana-babaya karşı husûsî bir edeb, bu ikisi arasında da babaya karşı daha özel bir edeb vardır. Âlime karşı başka *türlü* bir edeb, sultân karşısında ise ona yakışır başka bir edeb olur. Kişinin kendi akrânlarına karşı onlara yaraşır bir edeb[i] olur. Yabancılara karşı ise samîmi dostlarının karşısında takındığı edeb hâlinin dışında bir edeb hâli bulunur. Misâfire karşı da kendi âile ferdleri karşısındaki edebin hâricinde bir edeb...

[Hâsılı] her bir hâl için [ayrı] bir edeb olur: Yemek yemenin [belli] bir âdâbı vardır. İçmenin [belli] bir âdâbı vardır. [Bineğe] binmenin, [bir yere] girip çıkmanın, seferin, ikâmetin, uyumanın, küçük su dökmenin, konuşmanın, susmanın ve dinlemenin de [belli] birtakım âdâbı vardır.

Kişinin edebi, onun saâdeti ile felâhının bir alâmetidir. Edebinin kıtlığı ise onun bedbahtlığı ile *felâketinin* bir alâmeti...

Dünya ve âhiret hayrını/saâdetini getirecek edeb gibi bir şey bulunmaz. Bundan mahrûmiyyeti doğuracak olansa ancak edeb kıtlığı olur.

Ebeveyn karşısındaki edebe bak ki, kaya üzerlerine kapanıp mağarada mahsûr kaldıkları zaman o edebin sâhibini oradan nasıl kurtarmıştır. [Beri taraftan] o edebi, anne[sinin] karşısında -tevîl/bahane yoluna saparak ve namaza yönelmek sûretiyle- ihlâl eden kişinin hâline, tapınağının yıkılması, insânların onu darbetmesi ve zinâ iftirâsına marûz kalması gibi hâllerle nasıl imtihân olunduğuna bir bak?!

Her bedbahtın, mağrûrun ve *dik kafalı*nın ahvâli üzerinde teemmül et de onları edeb kıtlığının o mahrûmiyyete nasıl götürdüğünü gör! [[...]] **...)**

{Mücâhidlerin ve umûmen Müslüman gençlerin terbiyesinde önemli husûslardan biri ise İbnu'l-Kayyim'in şu açıklamaları esnâsında zikrettiği şeylerdir:}

(... "el-Menâzil" Müellifi şöyle demiştir:

"Edeb: Haddi aşmanın zararını bilmek sûretiyle, aşırılık ve ihmâl arasında*ki* **sınır[lar]ı korumaktır."**

Bu, hadlerin en güzellerinden biridir. Çünkü aşırılık ve ihmâl uçlarından herhangi birine sapmak edeb kıtlığıdır. Edeb ise iki taraf arasında ortada durmaktır. Şerîatın hudûdlarını tastamâm ifâ konusunda kusûr göstermemektir. Yaptığıyla da o şey için bir sınır olarak belirlenen *haddi* aşmamaktır. Bunun aksi her iki hâl haddi aşmaktır ki Allah Teâlâ haddi aşanları sevmez. Haddi aşmak sû-i edebin ta kendisidir.

Selefden biri: "Allah'ın dîni, onda aşırıya kaçanla onun hakkında ihmâlkâr davranan arasındadır" demiştir.

Edebin ihmâlkârlıkla zâyi edilmesi: Abdest azâlarını [yıkamayı] tamamlamayan ve/ya namazın -Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem tarafından bir sünnet olarak belirlenen ve [fiilen] yaptığı, vâcib ve müstehab arasında yaklaşık yüz kadar edeb olan- âdâbının hakkını vermeyen kimsenin örneği gibidir.

Edebin aşırılıkla zâyi edilmesi ise: Niyyet getirmede vesvese, niyyet esnâsında sesin yükseltilmesi, Şerîat tarafından sessizce yapılması belirtilmiş olan zikirleri ve duâları açıktan/sesli bir şekilde yapma, Sünnet'in kısa tutulmasını ve hazfedilmesini bildirdiği şeyi uzatma [[... ilh...]]

Bu orta yolu tutmanın [meselâ] Peygamberler hakkındaki örneği: Onlar hakkında -meselâ Hıristıyanların Mesîh hakkında aşırı gittikleri gibi- aşırı gitmemektir. Beri taraftan -Yahûdîlerin yaptığı gibi- onlara karşı ihmâlkâr/cefâkâr olmamaktır. Nitekim Hıristıyanlar onlara tapınmış, Yahûdîler ise onları yalanlayıp katletmiştir. Vasat olan Ümmet ise onlara îmân etmiş, onlara yardım edip destek olmuş ve onların getirdiği şeylere tâbi olmuşlardır.

Bunun halkın/insânların hakkı-hukûku konusundaki örneği: Onların hakları[nı îfâ] husûsunda aşırıya kaçmamak, *aynı şekilde* bunlara -kendisini meşgûl edip Allah'ın hak-hukûkunu îfâdan veya bunları tamamlamaktan yahut dîninin ve kalbinin maslahatından alıkoyacak şekilde- iyice boğulmamaktır. Öte yandan yine bunlar hakkında -o hakları külliyyen askıya almaya götürecek bir şekilde- ihmâlkâr davranmamaktır. Şübhesiz o aşırılıkların her iki ucu da zararlıdır. Bu hadde-hudûda binâen de edebin

hakîkati [şudur ki], o, adl[in, itidâlin ta kendisi]dir. Allahu a'lem. **...)** (*Medâricu's-Sâlikîn* - Menziletu'l-Edeb, muhtasar bir şekilde) [Tercümede Eser'in farklı nüshaları esâs alınmıştır. Müellif'in alıntılarının bittiği ve devâmında açıklama var olduğunu gösteren yerler [...] veya (...) parantezleriyle, Müellif'in alıntılarından tercümeye gerek görmediğimiz (veya mükerrer) yerlerse [[...]] parantezleriyle kayda geçirilmiştir. Aşağıda gelecek olan alıntı metinler için de aynı durum söz konusudur. Mtrcm.]

***

● *Ülfet, Uhuvvet, Sohbet ve Çeşitli Kesimlerle Muâşeret Âdâbı*

İmâm el-Gazzâlî rahimehullah [*İhyâ*'da] şöyle demiştir:

(... Hamd olsun Allah'a ki, seçkin kullarını, fazl u ihsân[ı] ile husûsî lütuflar[ın]a mazhar kılan ve kalblerini ülfet üzre birbirine ısındıran, *böylelikle* onları, Kendisinin *o* nimeti sâyesinde kardeş kılan Odur. Sînelerinden gıllugışşı çekip çıkaran, *böylelikle* onları dünyada arkadaş ve sırdaş, âhiretde dost ve ahbâb kılan Odur. Salât u selâm olsun Muhammed Mustafâ'ya, -Ona tâbi olan, söz, fiil, adâlet ve ihsânca Ona iktidâ eden- Âli'ne ve Ashâbı'na... İmdi:

Allah için birbirini sevmek ve Onun dîninde kardeş olmak *kulu* Allah'a yaklaştıran en fazîletli *amellerden* ve cârî âdetler içre kendisinden istifâde olunan en latîf tâatlerdendir. Bunun ise Allah için birbirlerini seven ve birbirlerine dost olan kimselerce yerine getirilmesi gereken birtakım şartları ve hakkı-hukûku vardır ki bunlara riâyet edildiği zaman kardeşlik, kaygı/endişe/tasa şâibelerinden ve şeytânın vesveseleri/dürtüklemelerinden [kurtulup] bir sâfiyyet kazanır. Onun [aşağıda açıklanacak olan] hakkını-hukûkunu îfâ etmekle Allah'a daha bir yaklaşılır ve [yine] bunları muhâfaza etmekle [nice] yüce derecelere ulaşılır. [Şimdi] biz, bu *kitâb*ın [/*bölüm*ün] amaçlarını üç *bâb* hâlinde beyân edeceğiz:

Birinci Bâb: Allah için *ülfet*in/sevmenin ve *uhuvvet*in/kardeş olmanın fazîletine, bunun şartlarına, derecelerine ve faydalarına dâirdir.

İkinci Bâb: Sohbet/dostluk/arkadaşlık hak-hukûku, âdâbı, hakîkati ve gereklerine dâirdir.

Üçüncü Bâb: Müslümanın, akrabanın, komşunun ve *milk*in hakkı-hukûkuna; bu gibi esbâb ile imtihâna giriftâr olmuş birinin onlara nasıl muâmele edeceğine dâirdir.

Birinci Bâb: Ülfet ve Uhuvvetin Fazîleti, Şartları, Dereceleri ve Faydaları

Ülfet ve Uhuvvetin Fazîleti:

Şunu bil ki ülfet, güzel ahlâkın meyvesi, tefrika ise kötü ahlâkın [bir] semeresidir. Nitekim güzel ahlâk [karşılıklı] muhabbeti, ülfeti ve mutâbakati getirir. Kötü ahlak ise *karşılıklı* nefreti, zıdlaşmayı-hasedleşmeyi ve birbirine sırt çevirmeyi doğurur. *Ayrıca* semerenin kaynağı ne derece [güzel ve] övgüye değer olursa semere de o derece [güzel ve] övgüye değer olur. Güzel ahlâkın dîndeki [yeri ve] fazîleti ise açıktır. Allah Teâlâ'nın, Peygamberini -aleyhisselâm- kendisiyle övdüğü şey de odur ki şöyle buyurmuştur: «Ve elbetteki sen [pek] yüce bir ahlâk üzeresin.» [68/el-Kalem, 4]

Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ise şöyle buyurmuştur: «İnsânları en fazla cennete sokan şey Allah'a karşı takvâ ve güzel ahlâkdır.» Usâme Bin Şerîk şöyle demiştir: "Ey Allah'ın Resûlü! İnsâna verilmiş en hayırlı şey nedir? dedik." «Güzel ahlâkdır» buyurdu. Aleyhi's-salâtu ve's-selâm [Efendimiz] şöyle buyurmuştur: «Ben güzel ahlâkı tamamlamak üzere gönderildim.» Aleyhi's-salâtu ve's-selâm [Efendimiz] şöyle buyurmuştur: «Mîzâna konulacak en ağır şey güzel ahlâkdır.» [...]

Yine aleyhi's-salâtu ve's-selâm [Efendimiz]: «Ey Ebû Hureyre! Güzel ahlâka sarıl!» buyurmuştur. Ebû Hureyre radıyallahu anhu [Kasdettiğiniz o]: "Güzel ahlâk nedir ya Resûlellah?" diye sorunca da: «Sıla-i rahmi[ni] kesenin sıla-i rahmini devâm ettirirsin [/ettirmendir]; sana zulüm/haksızlık edeni affedersin [/affetmendir] ve seni mahrûm edene sen verirsin [/senin vermendir]» buyurmuştur.

Güzel ahlâkın semeresinin, ülfet/birlik, ayrıca *vahşet* hâlinin [yani yalnızlığın, ayrılık-gayrılığın] kesilip-ortadan kalkması olduğu âşikârdır ki semerenin kaynağı ne derece güzel olursa semere de o derece güzel olur. Nasıl böyle olmasın ki, sözkonusu bu ülfeti, özellikle de [onunla ilgili] bağ takvâ, dîn ve Allah sevgisi bağı olduğunda, övgü makâmında pek çok âyet, hadîs ve rivâyet vârid olmuştur ki bunlar bu konuda kâfidir ve sadra şifadır. Allah Teâlâ, ülfet nimetiyle *halk* üzerindeki büyük minnetini/lütfunu izhâr ederek şöyle buyurmuştur: «...Yoksa [sen] yeryüzünde ne varsa hepsini sarfedecek olsa idin [yine de] onların kalblerini ülfet ile birleştiremezdin. Fakat Allah onların aralarını ülfet ile birleştirdi...» [8/el-Enfâl, 63] Yine şöyle buyurmuştur: «...[Böylece] Onun nimetiyle kardeşler oldunuz...» [3/Âl-i İmrân, 103] yani [size bahşettiği o] ülfet sâyesinde... Tefrikayı ise zemmetmiş ve ondan sakındırmıştır ki en güzel buyruğun Sâhibi şöyle buyurmuştur: «Hep birden Allah'ın ipine sımsıkı sarılın. Parçalanıp [birbirinizden] ayrılmayın ve Allah'ın sizin üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Hani siz (birbirinizin) düşmanlar(ı) idiniz de O, kalblerinizi (İslam'a ısındırıp ülfet ile) birleştirmişti. İşte Onun (bu) nimeti sayesinde (dîn) kardeşler(i) olmuştunuz ve yine siz, bir ateş çukurunun tam kenarında iken oradan da sizi O kurtarmıştı. İşte Allah size âyetlerini böylece apaçık bildiriyor. Ta ki doğru yola eresiniz.» [3/Âl-i İmrân, 103]

Aleyhi's-salâtu ve's-selâm [Efendimiz]: «Sizin [Kıyâmet Günü] meclis olarak bana en yakınlarınız, ahlâkı en güzel olanlarınız, [dostluk/kardeşlik için] omuzları yumuşak olanlar, [ülfet ile] seven ve sevilenler(iniz)dir» buyurmuştur. [...]

Aleyhi's-salâtu ve's-selâm [Efendimiz], dînde kardeşliğe [/dîn kardeşliğine] övgü makâmında ise şöyle buyurmuştur: «Allah kimin hakkında hayır dilerse ona sâlih bir dost nasîb eder. O unuttuğu zaman [dostu] kendisine hatırlatır; O hatırladığında ise [dostu] kendisine yardımcı olur.» [...]

Ebû İdrîs el-Havlânî, Muâz'a, "Ben seni Allah için seviyorum" deyince Muâz ona şöyle demiştir: "Müjdele! Sonra yine müjdele! Çünkü ben Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «Kıyâmet Günü insânlardan bir tâife için Arş'ın çevresinde kürsüler kurulur. Yüzleri ondördündeki ay gibidir. İnsânlar dehşete düşer de onlar düşmezler; insânlar korkar da onlar korkmazlar. Onlar, kendileri için ne bir

korkunun olduğu ve ne de hüzünlenecek olan evliyâullahdır.» "Onlar kimlerdir ey Allah'ın Resûlü?" denildi. «Allah için birbirlerini sevenlerdir» buyurdu. [...]

Aleyhi's-salâtu ve's-selâm şöyle buyurmuştur: «Allah Teâlâ Kıyâmet Günü şöyle buyurur: «Benim Celâlim [hakkı] için birbirlerini sevenler neredeler. Bugün onları, Benim gölgemden gayrı gölgenin olmadığı [şu] günde, Kendi gölgemde gölgelendireceğim.» Aleyhi's-salâtu ve's-selâm şöyle buyurmuştur: «Yedi *zümre* var ki Allah onları, Onun gölgesinden gayrı gölgenin olmadığı [o] günde Kendi gölgesinde gölgelendirir: İmâm-ı âdil [:Âdil hükümdâr]; Allah'a ibâdet üzere yetişen genç; Mescidden çıktığında [tekrâr] oraya dönünceye kadar yüreği mescidlere bağlı olan kişi; Allah için birbirlerini seven, bunun için bir araya gelip o hâl üzere ayrılan iki kişi; Bir başınayken Allah'ı anıp da gözlerinden yaş boşalan kişi; Güzellik sâhibi ve soylu-soplu bir kadın kendisini [zinâya] çağırdığında, "Ben Allah Teâlâ'dan korkarım" diyen kişi; Bir sadaka verip de bunu gizleyen, öyle ki sağ elinin infâk ettiği şeyi sol eli bilmeyen kişi...» [...]

Îsâ aleyhisselâm şöyle demiştir: "Masiyet ehline buğzetmekle kendinizi Allah'a sevdirmeye, onlardan uzaklaşmak yoluyla da Allah'a yaklaşmaya çalışın. Allah'ın rızasını [yine] onlara öfke duymakta arayın." Dediler ki: "Ya Rûhellah! Peki kiminle oturalım?" Dedi ki: "Gördüğünüzde size Allah'ı hatırlatan, sözü amellerinizi arttıran ve ameli sizleri âhirete rağbet göstermeye götüren kimselerle oturun." [...]

Alî radıyallahu anh şöyle demiştir: "İhvân edinin/onlara tutunun. Zîrâ onlar dünya ve âhiretde bir hazırlık/bir azıktır. Cehennem ehlinin şu sözünü duymadın[ız] mı?: «Bizim için ne şefaat eden birileri» «ve ne de samîmî bir dost var/dır.» [26/eş-Şuarâ, 100-101] Abdullah Bin Ömer radıyallahu anhuma ise şöyle demiştir: <u>"Vallâhi iftâr etmeksizin gündüz[leri] oruç tutsam, uyumaksızın gece[leri] namaz kılsam ve mâlımı da tutup tutup Allah yolunda infâk etsem, gün ölüm günüm olduğunda [eğer] kalbimde Allah'ın ehl-i itâat kullarına karşı muhabbet ve Ona karşı masiyet içinde olanlara karşı nefret yoksa, bunun bana hiçbir faydası olmaz."</u> [...]

Hasen[-i Basrî] [[...]] şöyle demiştir: "Ey âdemoğlu! <u>'Kişi sevdiğiyle beraberdir'</u> diyenin bu sözü sakın ola seni bir aldanışa sürüklemesin..! Zîrâ sen [kâfile-i] *ebrâr*a ancak onların amelleriyle ulaşabilirsin. Şübhesiz ki Yahûdîler ve Nasrânîler de kendi peygamberlerini severler; ama [yolca ve amel itibâriyle] onlarla beraber değildirler." Bu [söz] şuna bir işâretdir ki, <u>mücerred manâda öyle bir şey</u>, bazı amellerde veya tamâmında [onlara] muvâfık olmadıkça [ve onlar gibi amel etmedikçe] faydasızdır. Fudayl Bin Iyâz ise bir kelâmı meyânında şöyle demiştir: "Hâ sen Firdevs'e konup da peygamberler, sıddıklar, şehîdler ve sâlihlerle beraber evinde Rahmân'a mücâvir mi olmak istiyorsun? Peki işlediğin hangi amelle? Terk ettiğin hangi şehvetle? Yuttuğun hangi öfkenle? Kesilen hangi sıla-i rahmi gözetmekle? Kardeşinin hangi sürçmesini affetmekle? Hangi yakın kişiyi Allah için [kendinden] uzaklaştırmakla?! Hangi uzak kişiyi [kendine] Allah için yakınlaştırmakla?!" [...] [[...]]

Fudayl Bin Iyâz: "Kişinin meveddet ve rahmetle kardeşinin yüzüne bakması bir [nevi] ibâdetdir" demiştir. **...)** (*İhyâu Ulûmi'd-Dîn*'den muhtasar bir şekilde)

● *Cihâd Âdâbından*

Abdullah **Azzâm**'ın "ez-Zehâir"inde, "Adâbu'l-Kıtâl ve Ahkâmuhu/Cihâd Âdâb ve Ahkâmı" meselesinde aşağıya alıntıladığımız şu açıklamalar yer almaktadır:

(... Hiç kuşkusuz İslâm'da kıtâl, İslâm davetinin yayılması, beşeriyyetin küfürden kurtarılması ve dünyanın karanlığından çıkarılıp [hem dünyanın hem de] âhiretin aydınlığına ulaştırılmaları için meşrû kılınmıştır.

Dolayısıyla bu Hanîf Dîn'de kıtâl, İslâm davetinin önündeki siyâsî, iktisâdî ve ictimâî engelleri ortadan kaldırmak içindir. Daha ötesi diyebilirsin ki cihâd (kıtâl)'in vazîfesi: Bu Dîn'in, dünyanın farklı bölgelerinde yayılmasının önüne bir engel olarak dikilen mânialarıı yıkmak içindir. İnsânların bu Dîn'i kabûl etmesi hâlinde ise ne kılıç çekmeye, ne kan dökmeye, ne de yapıları ve mâlları yok etmeye gerek kalır. Çünkü bu Dîn, ıslâh ve imâr için gelmiştir; yıkıp yok etmek için değil.

Katl ve kıtâl Müslümanların üzerine farz kılınmış bir zarûretdir. Zîrâ onlar Tevhîd sancağını taşımaktadır ve onlar onu her tarafa yaymak/onun sancağını her zirvede yükseltmek ile memûrdur. Zarûret ise kadrince takdîr olunur.

Eğer [bu] daveti, siyâsî düzenlere ve kurulu rejimlere karşı savaşmaktan gayrı bir yolla îfâ edemiyorsak bu durumda onlara karşı savaşırız. Çünkü onlar bizimle insânlara teblîğde bulunmamızın arasına girmekte/bizim önümüze bir engel olarak dikilmektedirler. Eğer bizim önümüze siyâsî bir kuvvet, mâl/kapital sâhibleri ve/ya kabîle toplulukları çıkarsa bu durumda biz onlara silâhlı bir şekilde karşı koymak/ve onlarla çatışmak mecbûriyyetinde kalırız. Ta ki onlar bu Dîn'e teslîm oluncaya ve kendilerini kurtarmakla emrolunduğumuz halklarla aramızdaki yolu açıncaya kadar.

«[Yeryüzünde] fitne kalmayıncaya ve dîn tamâmıyla Allah'ın [dîni] oluncaya kadar onlarla savaşın! [...]» (8/el-Enfâl, 39)

Binâenaleyh kıtâl, fitneyi izâle etmek içindir. İnsânları Allah'ın dışında kendilerine kul eden/tapındıran gürûhu yok etmek içindir. Eğer bu gürûh teslîmiyyet gösterir ve barışa yanaşırsa bu durumda ne silâha sarılmaya ve ne de insânları öldürmeye bir hâcet kalır.

Dolayısıyladır ki İslâm, her şeyden önce, insânları -hattâ ~~tâğûtları~~/zâlimleri bile- ateşten kurtarmaya itinâ gösterir. Dünyada câhiliyye ateşinden, âhiretinse cehenneminden.. İşte bu yüzden [Hz.] Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber Günü sancağı kendisine teslîm ettiği zaman [Hz.] Alî'ye şöyle buyurmuştur: «Vallâhi senin elinle/vesîlenle bir adamın hidâyete ermesi senin için kırmızı develerden daha hayırlıdır.» (Muttefakun Aleyh)

İşte bu noktadan olmak üzere İslâm'da savaş, zayıf/mustazaf halkları ve beşerî ilâhlara tapındırılan [baskı altına alınmış] *kesimleri* kurtarmak için bir zorunluluktur. İşbu beşerî ilâhları mutlaka kulluk makâmına indirmek ve kulları da mutlaka kurtarıp özgürleştirmek gerekir. Eğer o beşerî tanrılar/efendiler, üzerinde durdukları o zirvelerden inmek istemezse onların o kibrini mutlaka kırmalı ve onları doğal hacimlerine

gerisin geri döndürmelidir. Zulüm ve baskıyla çıktıkları, kandan deryalar, masûmların kafatasları ve şehîdlerin cüsseleri üzerinden ulaştıkları o yerlerden mutlaka indirilip kendi sınırlarına çekilmelidirler.

Yine bu noktadan olmak üzere İslâm, pek büyük birtakım ilkeler öğretir ve gâyet açık birtakım çizgiler çizer ki bunlar, cihâdda, genel kâideler olarak kabûl edilir. Bu kâidelerin en önemlileri [ise şöylece îzâh edilebilir]: Öncelikle kıtâl, İslâm davetinin yayılması içindir. Kim ki onun yoluna çıkmaz/onun önüne bir engel olarak dikilmezse ona karşı kıtâl câiz olmaz: Bu yüzden:

– İnsânlara karşı savaşmadan önce onlara mutlaka daveti arzetmelidir. – Davet kendilerine teblîğ olunmadan önce onlara karşı kıtâl câiz değildir.

– [Bize karşı] kıtâlde bulunmayan kimseleri öldürmek câiz değildir. «[Yeryüzünde] fitne kalmayıncaya ve dîn tamâmıyla Allah'ın [dîni] oluncaya kadar **onlarla savaşın** (**kâtil**ûhum)!» "**Kâtil**" (Fâil): bir müşâreket sîgasıdır/işteşlik bildirir. Yani: Müslümanların kendisine karşı savaştığı kişinin bir mukâtil/savaşçı olması gerekir. – Bir gücü, kuvveti olmayan ve -çocuklar, kadınlar, oturaklılar, zımmîler, râhibler, insânlardan ayrışıp uzlete çekilmişler gibi- kendileri hakkında bir fitne endişesi taşınılmayan kimselere karşı savaşmak da câiz değildir.

– Davetin önündeki engelleri kaldırmak için ve zarûret kadri hâricinde ne mâlları itlâf etmek, ne ağaçları kesmek, ne de evleri yakmak câizdir.

– Kıtâl sonrasında "müsle" yapmak ve ölülerin biçimini bozmak câiz değildir.

– Teslîm olma[ları] ve [kendilerine] zimmet ile ahid [verilmesi] sonrasında kıtâl ve ahde vefâsızlık etmek, onlar zimmetlerine ve ahidlerine bağlı kaldıkça câiz değildir. // [[bkz: 9/et-Tevbe, 4]] // «[Ahdine] **ihânetkâr her kişinin Kıyâmet Günü** [onun o ihânetini gösteren] **bir sancağı olur**.» Sahîh bir hadîsdir. **...)** (*ez-Zehâir*, 1/285)

***

Cihâd Âdâbıyla İlgili Genel Bazı Hatlar:

[Hz.] Ebû Bekr radıyallahu anhu, cihâd esnâsında kâfirlere karşı siyâsî muâmele konusuyla ilgili açık bazı yol işâretleri ve açık bazı hatlar belirlemiştir. Nitekim Yezîd Bin Ebî Süfyân'a, kendisini Şâm'a yönlendirdiği ve onu yaya bir hâlde uğurladığı zaman şöyle tavsiyede bulunmuştur:

("Şübhesiz ki ben seni imtihân edip denemek için vazîfelendirdim. Eğer iyi bir hâl ortaya koyarsan seni vazîfene geri döndürür ve terfi edip/yükseltirim. Yok eğer kötü bir hâl ortaya koyarsan seni azlederim. Allah'a karşı takvâyı elden bırakma.. Çünkü O, senin içinde olanı, aynen dışında olanı gördüğü gibi görür. [Şunu bil ki] Allah['ın nazarınd]a en evlâ kişi, Ona en fazla bağlılık gösterendir. Allah'a en yakın kişi de ameliyle Ona en fazla yakınlaşan kimsedir. Sana Hâlid [Bin Saîd]'in vazîfesini tevdî ettim. Sen sen ol câhiliyye kibir/ve mağrûriyyetinden uzak ol. Şübhesiz Allah onu da onun sâhiblerini de *sevmez*. Askerlerinin yanına vardığında onlarla güzel bir şekilde sohbet/yârenlik et. Onlara hayır ile başla [/sözünün girizgâhı hayırla olsun] ve bunu

kendilerine vaad et [/müjdele]. Onlara vaaz [u nasîhat] ettiğinde [sözünü] kısa tut/öz konuş. Zîrâ kesret-i kelâm, söylenecek olanların bir kısmını unutturur. Kendi nefsini ıslâh et [ki böylece] millet de senin karşında salâh bulur. Namazları, [tadîl-i erkâna riâyetle:] rükû ve secdelerini tamamlayarak ve huşû içinde vaktinde kıl. Düşmanının elçileri sana geldiğinde onlara ikrâmda bulun. Onları çok fazla tutma ki askerlerinin yanından çıkıp gittiklerinde onlar hakkında bir şey bilmiyor olsunlar. Onları uzunca tutma ki -Allahu a'lem- senin açıklarını görür ve bildiklerini öğrenirler. [Yine] onları askerlerinin en göz alıcı yerinde ağırla... Yanındakilerin onlarla konuşmasına mâni ve onların diyeceklerine sen sözcü ol. Sırrını açığa vurma ki iş*ler*in karışır. İstişâre ettiğin zaman [sarâhatle ve:] sıdk ile konuş ki meşveret [ehli de sana sarâhatle ve sıdk ile konuşsunlar da istişâre] sıhhatini bulsun. Kendisiyle iştişâre ettiğin kimseye karşı haberini gizli tutma ki kendi elinle kendine zarar vermiş olursun. Geceleri[ni] arkadaşlarının arasında sohbetle geçir ki [böylece] sana [türlü türlü] haberler gelir ve önündeki [birtakım] perdeler açılır. Nöbetçilerinin sayısını arttır ve onları askerlerinin arasına yay. Onları, onlar senin varlığını bilip-hissetmeksizin nöbet yerlerinde sık sık ansızın denetle. Nöbetinde ihmâlkâr davranan birini bulduğunda ise onu güzellikle tedîb et ve aşırıya kaçmadan cezalandır. Geceleri onları sırayla değiştir. İlk nöbeti son nöbetden daha uzun kıl. Çünkü o, gündüze yakınlığı dolayısıyla daha kolaydır. Müstahak olanı cezalandırmaktan da sakın korkma; bu konuda ne ağır davran, ne de aceleci ol. Askerlerinin ehl[u ıyâl]inden gâfil olma ki onları ifsâd edersin. Onlara karşı tecessüsde bulunma ki onların mahcûbiyyetine sebebiyyet verirsin. Milletin [sır] perdelerini indirme ve onların alenî/zâhirî hâlleriyle yetin. Abes ehli kimselerle oturma; doğruluk ve vefâ ehliyle oturup kalk. Karşılaşma/çarpışma vaktinde sâdık/sâbitkadem ol ve sakın korkma ki [sen korkarsan] millet de korkar. Gulûl'den [ganîmete ihânetden] sakın. Şübhesiz ki o, fakrı yakınlaştırır, zaferiyse uzaklaştırır. Kendilerini savmaalara kapatmış birtakım kimseler göreceksin*iz*. Onları, kendilerini uğruna kapattıkları şeyle başbaşa bırakın/onlara ilişmeyin.") (ez-Zehâir, 1/174-175)

***

• *[Farz] İbâdetler ve Nâfileler*

Namaz

*Ebû Hureyre'den [r.a.], demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Bana sorun!» dedi. "Mehâbetinden Ona sormaya çekindiler. Bir adam gelip Onun dizleri tarafında oturdu ve: "Ey Allah'ın Resûlü! İslâm nedir?" dedi. «Allah'a herhangi bir şeyi şirk koşmazsın; namazı kılarsın; zekâtı verirsin; Ramazânı tutarsın» buyurdu. "Doğru söyledin" dedi. [Sonra]: "Ey Allah'ın Resûlü! Îmân nedir?" dedi. «Allah'a, meleklerine, kitâbına, likâsına ve peygamberlerine îmân etmendir; ba's'a îmân etmendir ve kaderin tamâmına îmân etmendir» buyurdu. "Doğru söyledin" dedi. [Sonra]: "Ey Allah'ın Resûlü! İhsân nedir?" dedi. «Allah'tan, Onu görüyormuş gibi haşyet etmendir. Zîrâ sen Onu görmüyor olsan bile hiç şübhesiz O seni görüyor» buyurdu. "Doğru söyledin"

dedi. [Sonra da]: "Ey Allah'ın Resûlü! Kıyâmet ne zaman kopar?" dedi. «Bu konu(da) kendisine (soru) sorulan soruyu sorandan daha bilgili değildir. Sana onun alâmetlerini anlatacağım. Kadının, kendi (hanım) efendisini doğurduğunu gördüğünde [bil ki] bu onun alâmetlerindendir. Yalın ayak [baldırı] çıplak ker ebkemleri yeryüzünün kralları olarak gördüğünde [bil ki] bu onun alâmetlerindendir. Davar çobanlarının boy boy binâ dikmede yarıştığını gördüğünde [bil ki] bu onun alâmetlerindendir. Gaybdan beş şey içinde, ki onları Allah'tan başka kimse bilmez» buyurdu. Sonra şu âyeti okudu: «O Sâat'in [Kıyâmet'in kopacağı vaktin] ilmi şübhesiz ki Allah'ın nezdindedir. Yağmuru [mukadder olan vakitde ve mahalde] O indirir. Rahimlerde olanı O bilir. Hiçbir kimse yarın ne kazanacağını bilmez. Hiçbir kimse hangi yerde öleceğini de bilmez. Şübhesiz Allah (her şey'i) bilendir. Her şeyden haberdârdır.» Dedi ki: "Sonra o adam kalktı [gitti]. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Onu bana geri getirin» buyurdu. Arandı, ama onu bulamadılar. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Bu Cibrîl'dir; siz sormayınca öğrenmenizi istedi» buyurdu." (Buhârî, Müslim, en-Nesâî ve Ahmed rivâyet etmiştir.)

*İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «İslâm beş şey üzerine binâ olunmuştur. Allah'tan başka hiçbir ilâh olmadığı ve Muhammed'in Allah'ın resûlü olduğu şehâdeti; namazı ikâme; zekâtı verme; hac ve Ramazân orucu.» (Buhârî, Müslim, et-Tirmizî ve Ahmed Müsned'de rivâyet etmiştir.)

*Ebû Mâlik el-Eşarî'den [r.a.], demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Temizlik îmânın yarısıdır. Elhamdulillah [sözü/zikri] mîzânı doldurur. Subhânallahi ve elhamdulillahi göklerle yer arasını doldurur veya doldururlar. Namaz nûrdur; sadaka burhândır; sabır ziyâdır; Kur'ân senin lehine veya aleyhine bir hüccet-dir. Bütün insânlar sabah erkenden çıkar ve nefsini satar da onu ya âzâd ya da helâk eder.» (Müslim, et-Tirmizî, İbn Mâce ve Ahmed rivâyet etmiştir.)

*Ebû Amr eş-Şeybânî'nin şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Abdullah'ın evine işâret ile, şu evin sâhibi bizlere rivâyet etti ve dedi ki: "Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e, "Allah'a en sevgili gelen amel hangisidir?" diye sordum. «Vaktinde kılınan namazdır» buyurdu. "Sonra hangisi/dir?" dedim. «Sonra Birr-i vâlideyn/Ana-babaya iyiliktir» buyurdu." "Sonra hangisi/dir?" dedim. «Allah yolunda cihâddır» buyurdu." [[...]] (Buhârî, Müslim, et-Tirmizî, en-Nesâî ve Ahmed rivâyet etmiştir.)

*Ebû Hureyre'den [r.a.]; Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittiği rivâyet edilmiştir: «Birinizin kapısı önünde bir nehir olsa ve o kimse her gün bu nehirde beş defa yıkansa, acaba onun üzerinde kirinden eser kalır mı?» "Üzerinde kirinden eser kalmaz" dediler. «İşte beş vakit namaz da bunun gibidir. Allah, beş vakit namazla günahları temizler» buyurdu." (Buhârî, Müslim, et-Tirmizî, en-Nesâî ve Ahmed rivâyet etmiştir.)

*Ebû Hureyre'den [r.a.]; Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Beş vakit namaz ile bir sonraki Cumaya kadar Cuma, aralarında kalan günahlara, büyük günahlar işlenmedikçe keffâret olur.» (Müslim, et-Tirmizî, İbn Mâce ve Ahmed rivâyet etmiştir.)

<u>*Muâz Bin Cebel'den [r.a.]</u>, <u>demiştir ki</u>: "Bir sefer esnâsında Hz. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'le birlikteydim. Bir gün Ona yakın oldum -ki seyir hâlindeydik-. "Ya Resûlellah! Beni cennete sokacak, cehennemdense uzaklaştıracak bir ameli bana haber ver[seniz]" dedim. Buyurdu ki: «Muhakkak ki bana çok büyük bir şey(den) suâl ettin. Bununla birlikte o, Allah'ın kendisi hakkında müyesser kıldığı kimse için kolaydır. [Nitekim] Allah'a -hiçbir şeyi Ona ortak koşmaksızın- ibâdet edersin. Namazı kılar, zekâtı verir, Ramazân orucunu tutar, Beytullah'ı haccedersin.» Sonra buyurdu ki: «Sana hayır kapılarını göstereyim mi? Oruç [bir siper ve] kalkandır. Sadaka, günahı -su ateşi söndürür gibi- söndürür. Gece ortasında adamın namaz kılması da [böyledir].» Sonra: «Tetecâfâ cunûbuhum ani'l-medâci'i...» âyetini «...ya'melûn»a[1] ulaşıncaya kadar okudu. Ondan sonra: «İşin (Dîn'in) başı, direği ve en yüce tarafı/zirve noktası nedir sana haber vereyim mi?» dedi. "Evet ya Resûlellah!" dedim. «İşin başı İslâm'dır. Direği namazdır. En yüce tarafı/zirve noktası ise cihâddır» buyurdu. Sonra: «Bu dediklerimin hepsini [bir kıvâmda] tutan/onun sebeb-i bekâ ve kemâli olan nedir sana söyleyeyim mi?» diye sordu. [Ben:] "Evet ya Resûlellah!" deyince [mübârek] dilini *eliyle* tutup: «İşte şunu [gereğince] tut!» buyurdu. Dedim ki: "Ya Nebiyyellah! Biz konuştuğumuz şeylerle de mi muâhaze olunacağız!" «Hay anan senden mahrûm kal[may]a ey Muâz! İnsânları yüzleri -veya burunları- üzere ateş[-i cehennem]e düşüren dillerinin hasâdından gayrı nedir (ki)...» buyurdu." (Ebû Îsâ, [et-Tirmizî]: "Bu bir Hasen-Sahîh hadîsdir" demiştir. et-Tirmizî ve İbn Mâce rivâyet etmiştir.)

*Ebû Hureyre'den Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Bir kimsenin cemâatle kıldığı namazı[nın sevâbı], evinde ve iş yerinde kıldığı namazından yirmi beş derece fazla olur. Biriniz, güzelce abdest alır ve sonra -sadece namaz kılmak amacıyla- mescide giderse attığı her bir adım karşılığında Allah mutlaka onu[n için] bir derece yükseltir ve ondan bir günahını da düşürür. Ta ki o, mescide girinceye kadar.. Mescide girip de namazda olduğunda ve o namaz onu orada tuttuğu sürece melekler -kendisi namaz kıldığı o meclisinde oldukça ve orada abdestini bozacak bir şey yapmadıkça- onun için: "Allah'ım onu affet; Allah'ım ona rahmet et" diye duâ ederler.» (Muttefakun Aleyh)

*Ebû Hureyre'den, demiştir ki: "Âmâ bir adam Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e gelip: "Ya Resûlellah! Beni mescide getirecek bir rehberim yok" dedi ve evinde namaz kılmak için Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den kendisine izin vermesini istedi. Ona izin verdi. Adam dönüp gittiğinde onu çağırdı ve: «Namaz için nidâyı/ezânı duyuyor musun?» buyurdu. "Evet" dedi. «Öyleyse icâbet et» buyurdu." (Müslim ve en-Nesâî rivâyet etmiştir.)

*Ebû Hureyre'den, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Muhakkak ki münâfıklara en ağır gelen namaz, yatsı ve sabah namazıdır. Eğer

---

[1] [es-Secde sûresi 16-17. âyetler: «[Onlar) öyle kimselerdir ki] yanları yataklar[ın]dan uzaklaşır [/ibâdet için kalkıp gece kıyâma dururlar] ve Rablerine kâh korkarak kâh umarak duâ ederler ve rızık olarak kendilerine verdiğimizden de infâk ederler.» «[İşte] Onlar için, yapmış olduklarına karşılık bir mükâfaat olarak [göze nûr/gönle sürûr] ne sevinçler saklandığını hiç kimse bilemez.»]

bu iki namazda ne [gibi bir sevâb] olduğunu bilseler ona sürünerek de olsa mutlaka gelirlerdi. [Yemîn olsun ki zaman zaman] şunu yapasım geliyor: Namaz için emir buyurayım da kâmet getirilsin. Sonra bir adama emir buyurayım da millete namaz kıldırsın. Sonra beraberlerinde odun desteleri olan yanımdaki bazı adamlarla gideyim de namaza gelmeyen kimi kesimlerin evlerini başlarına yakayım.» (Buhârî ve Müslim...)

Namazı Terk Edenin Cezâsı:

*Ebû'l-Melîh'den, demiştir ki: "Bulutlu bir günde Bureyde ile birlikte bir gazvede idik. Dedi ki: "İkindi namazını erkence kılın. Zîrâ Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem: «Kim ikindi namazını terk ederse muhakkak ameli boşa çıkmıştır» buyurdu." (Muttefakun Aleyh)

*Ebû Hureyre'den, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Âdemoğlu [âyet-i] secdeyi okuyup da secde ettiği zaman Şeytân bir kenara çekilir; ağlar; "Veyl olsun bana/ya veylehu! -Ebû Kureyb'in rivâyetinde ise "ya veylî"-der." "Âdemoğlu secde ile emrolundu da secde etti ki ona cennet vardır. Ben secde etmekle emrolundum da bundan yüz çevirdim ki bana ise ateş vardır."» [[...]] (Müslim, İbn Mâce ve Ahmed rivâyet etmiştir.)

*Ebû Süfyân'dan, demiştir ki: "Câbir'in şöyle dediğini duydum: "Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu duydum: «Muhakkak ki kişi ile şirk ve küfür arasında namazı terk vardır.» (Müslim ve İbn Mâce rivâyet etmiştir.↓)

... «إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشِّرْكِ والْكُفْرِ تَرْكَ الصَّلاةِ» ...

***

Zekât

*Ebû Eyyûb radıyallahu anhu'dan: "Bir adam Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e: "Beni cennete sokacak bir ameli bana haber versen[iz]?" dedi. [Oradakiler:] "Ona ne oluyor, ona ne oluyor" dedi[ler]. Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem: «[Ona ne oluyor da ne! Adamın basît] bir derdi var [da soruyor]. Allah'a ibâdet/kulluk eder ve Ona hiçbir şeyi şirk koşmazsın. Namazı kılarsın. Zekâtı verirsin ve sılâ-i rahmi gözetirsin» buyurdu. (Buhârî ve Müslim rivâyet etmiştir.)

*Süleym Bin Âmir'den, demiştir ki: "Ebû Ümâme'nin şöyle dediğini duydum: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i Vedâ Haccı'nda hutbe îrâd ederken *dinledim* ki şöyle buyurdu: «Rabbiniz Allah'tan korkun. Beş vakit namazınızı kılın. [Ramazan] ayınızın orucunu tutun. Mâllarınızın zekâtını verin. Emir/yetki sâhiblerinize itâat edin. Rabbinizin cennetine **gir**ers**in**iz!» (Ebû Îsâ, [et-Tirmizî]: "Bu bir Hasen-Sahîh hadîsdir" demiştir. et-Tirmizî ve Ahmed rivâyet etmiştir.)

*Ebû Hureyre'den, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu duydum: «Herhangi bir şeyden iki çift şeyi Allah yolunda infâk eden *bir* kimse cennetin kapılarından, "Ey Allah'ın kulu! Bu senin için hayır(lı)dır" diye çağrılır. Cennetinse [çeşitli] kapıları vardır. Kim namaz ehlindense Namaz Kapısı'ndan çağrılır. Kim cihâd ehlindense Cihâd Kapısı'ndan çağrılır. Kim sadaka/zekât ehlindense Sadaka

Kapısı'ndan çağrılır. Kim de oruç ehlindense Reyyân Kapısı'ndan çağrılır.» Ebû Bekr: "O kapılardan çağrılan bir kimsenin üzerine [illa çağrıldığı o kapıdan girmek gibi] bir zarûret var mıdır? Acaba herhangi bir kimse o kapıların tamâmından çağrılır mı ya Resûlellah?" dedi. «Evet» buyurdu. «Ve şübhesiz ben, senin [de] onlardan [biri] olmanı [/olacağını] umut ediyorum.» [[...]] [Buhârî ve Müslim rivâyet etmiştir.]

*Hâlid Bin Eslem'den, demiştir ki: "Abdullah Bin Ömer radıyallahu anhuma ile birlikte çıktık. Bir bedevî kendisine: "Bana Allah'ın: «...O kimseler ki altını ve gümüşü biriktirirler de onları Allah yolunda infâk etmezler, [işte onları elem dolu bir azâb ile müjdele!]» [9/et-Tevbe, 34] kavli hakkında *bir şeyler söyle*" dedi. İbn Ömer radıyallahu anhuma şöyle dedi: "Onu biriktirip de zekâtını vermeyene veyl olsun. Bu [hâl], zekât emri indirilmeden önceydi. Zekât emri indirildiğinde Allah onu mâllar için bir temizlik kıldı." (Buhârî ve İbn Mâce rivâyet etmiştir.)

Zekâta Mâni Olanın/ve Onu Vermeyenin Günahı:

İmâm Buhârî demiştir ki: "Zekâta Mâni Olanın [Zekâtı Vermekten İmtinâ Edenin] Günahı ve Allah Teâlâ'nın: «O kimseler ki altını ve gümüşü biriktirirler de onları Allah yolunda infâk etmezler, işte onları elem dolu bir azâb ile müjdele!» «O gün ki bunların üzeri cehennem ateşinde kızdırılacak da onların alınları, böğürleri ve sırtları bunlarla dağlanacak ve, "İşte bu, kendiniz için biriktirip/sakladıklarınızdır. Haydi tadın bakalım biriktirip/sakladıklarınızı!" denilecek» Kavli Bâbı:

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan: "Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «[Kıyâmet Günü] develer, en iyi olduk*lan* hâl*ler*iyle sâhibinin üzerine gelir; eğer onların hakkını vermemişse kendisini toynaklarıyla çiğner[ler]. Koyunlar da en iyi oldukları hâlleriyle sâhibinin üzerine gelir[ler]; eğer onların hakkını vermemişse kendisini tırnaklarıyla çiğner ve boynuzlarıyla ona tos vurur[lar].» Dedi ki: «Onların su başında iken [miskîn-garîbler tarafından] sütlerinin sağılması da o hak*lar*dandır.» Dedi ki: «[Sakın ola] sizden birisi, Kıyâmet Günü, *omuzunda* taşıdığı, meler/bağırır hâlde bir koyunla gelip de "Ya Muhammed" demesin ki ben ona: "Senin için bir şey yapamam. Ben [teblîğ edeceğimi] teblîğ ettim" derim. [Sakın ola] sizden birisi, *omuzunda* taşıdığı, böğürür hâlde bir deveyle gelip de "Ya Muhammed" demesin ki ben ona: "Allah'a karşı senin için bir şey yapamam. Ben teblîğ ettim" derim.» (Muttefakun Aleyh)

***

Ramazân Orucu

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan: "Bir bedevî Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e gelip: "Bana öyle bir ameli işâret buyur ki onu işlediğimde cennete gire-[bile]yim" dedi. Şöyle buyurdu: «Allah'a, Ona hiçbir şeyi şirk koşmaksızın ibâdet/kulluk edersin. Farz namazları kılarsın. Farz zekâtı verirsin ve Ramazân *orucunu* tutarsın.» "Nefsim elinde olana yemîn olsun ki bunun üzerine [bir şey] eklemem" dedi. Dönüp gittiğinde ise Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem: «Cennet ehlinden bir adamı görmek kendisine sürûr verecek kimse şuna baksın!» buyurdu. (Muttefakun Aleyh)

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan [...]: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Ramazân girdiğinde cennet kapıları [alabildiğine] açılır; cehennem kapıları [sımsıkı] kapatılır ve şeytânlar zincîre vurulur.» (Muttefakun Aleyh↓)

... «إِذَا دَخَلَ رَمَضَانُ فُتِّحَتْ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ ، وَغُلِّقَتْ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ ، وَسُلْسِلَتِ الشَّيَاطِينُ» ...

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan [...]: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Âdemoğlunun işlediği hiçbir amel yoktur ki kendisine [ondan dolayı] on sevâb yazılmış olmasın, [ta] yediyüz katına varıncaya kadar. Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: "Oruç müstesnâ.. muhakkak ki o Benimdir ve onun mükâfatını Ben vereceğim. [Çünkü kulum] şehvetini ve yemeğini [sırf] benim için bırakır." Sabır kalkandır. Oruçlu kimse için iki sevinç vardır: Bir sevinç iftâr ettiği ânda; bir sevinç ise Rabbine mülâki olduğu ânda... Hiç şübhesiz oruçlunun ağız kokusu, Allah'ın nezdinde misk kokusundan daha güzeldir.» (Muttefakun Aleyh. [Rivâyet] lafızları ise en-Nesâî'nindir.)

*Ebû Hureyre'den [r.a.], demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kim Ramazân orucunu îmân [-ihlâs] ile ve sevâbını Allah'tan bekleyerek tutarsa geçmiş günahları affolunur.» [Buhârî↓]

... «مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ» ...

***

Hac Farîzası

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «...Ona bir yol bulabilenlerin [/gücü yetenlerin] Beyt'i haccetmesi de Allah'ın insânlar üzerinde bir hakkıdır...↓» (3/Âl-i İmrân, 97)

... وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلْبَيْتِ مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًاۚ ... ﴿٩٧﴾ ﴿سورة آل عمران﴾

*İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «İslâm beş şey üzerine binâ olunmuştur. Allah'tan başka hiçbir ilâh olmadığı ve Muhammed'in Allah'ın resûlü olduğu şehâdeti; namazı ikâme; zekâtı verme; Beyt'i hac ve Ramazân orucu.» [Buhârî ve Müslim]

... «بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَحَجِّ الْبَيْتِ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ» ...

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, "Amellerin hangisi daha fazîletlidir" diye soruldu. «Allah'a ve Resûlü'ne îmân etmektir» buyurdu. "Sonra nedir?" denildi. «Mebrûr/makbûl bir hacdır» buyurdu. [Buhârî ve Müslim]

*Yine ondan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «Her kim hacceder de kadı[nı]na yaklaşmaz ve günaha-kötülüğe sapmaz ise [oradan] annesinin kendisini doğurduğu [ilk] günki gibi döner.» [Buhârî ve Müslim]

*Yine ondan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Umre kendisinden önceki umre arasındakine keffâretdir. Hacc-ı mebrûrun mükâfaatı ise cennetden gayrı bir şey değildir.» [Buhârî ve Müslim↓]

... «الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا، وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةَ» ...

*Âişe radıyallahu anha'dan, demiştir ki: "Ya Resûlellah! Cihâdı en fazîletli amel olarak görüyoruz. [Biz de] Cihâd etmeyelim mi?" dedim. «Lâkin [sizler için] cihâdın en fazîletlisi mebrûr bir hacdır» buyurdu. [Buhârî]

*[Yine] Ondan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Allah'ın, Arefe Günü'nden daha fazla kendisi içre ateşten kul âzâd ettiği bir gün yoktur.» [Müslim]

*İbn Abbâs radıyallahu anhuma'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Ramazân'da yapılan bir Umre, bir hacca -veya benimle yapılan bir hacca- denk gelir.» [Buhârî ve Müslim]

*Âişe radıyallahu anha'dan, demiştir ki: "Ya Resûlellah! Kadınların üzerine cihâd var mıdır?" dedim. «Kıtâli olmayan bir cihâd vardır. Hac ve umre» buyurdu."

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, "Amel*ler*in hangisi daha fazîletlidir" diye soruldu. «Allah'a ve Resûlü'ne îmân etmektir» buyurdu. "Sonra nedir?" denildi. «Allah yolunda cihâddır» buyurdu. "Sonra nedir?" denildi. «Mebrûr/makbûl bir hacdır» buyurdu.

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu. «Allah'ın vefdi/misâfirleri üçtür: Gazâ eden/el-Gâzî, hacceden/el-Hâc ve umre yapan/el-Mutemir.»

*Şakîk'den, Abdullah'dan [Bin Mesûd], demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu. «Hac ile umrenin arasını yakınlaştırın/birbirine tâbi kılın. Hiç şübhesiz bu ikisi, fakrı ve günahları giderirler. Tıpkı körüğün, demir, [altın] ve gümüşün kir-pasını gidermesi gibi.. Hacc-ı mebrûrun ise cennetden öte bir sevâbı yoktur.»

*Ebû Hureyre'den, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Allah'ım! Elhâccı da affeyle elhâccın kendisi için af talebinde bulunduğu kimseleri de...» [diye duâ] buyurdu."

*Ebû Hureyre'den, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kim bu Beyt'e [hacı olarak] gelir de kadı[nı]na yaklaşmaz ve günaha-kötülüğe sapmaz ise [oradan] annesinin kendisini doğurduğu [ilk] günki gibi döner.»

***

• *Nâfileler ve Fazîletli Ameller*

Abdest'in Fazîleti

*Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Ey îmân edenler! Namaza [hazırlık için] kalktığınızda yüzlerinizi ve dirseklere kadar ellerinizi yıkayın, başlarınıza meshedin ve her iki topuğa kadar ayaklarınızı [yıkayın]. Eğer cünübseniz [gusül alarak] temizlenin. Eğer hasta olmuşsanız veya bir sefer hâlindeyseniz veya sizden biri ayak yolundan gelmişse veya kadınlara dokunmuşsanız ve bu hâlde su da bulamamışsanız o vakit tertemiz bir toprakla teyemmüm edin de yüzlerinizi ve ellerinizi [niyyet üzre] ondan meshedin.

Allah, size herhangi bir güçlük çıkarmak istemez. Velâkin O, sizi tertemiz yapmak ve üzerinizdeki nimetini tamamlamak ister ki şükredesiniz.» (5/el-Mâide, 6)

*Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Muhakkak ki benim ümmetim, Kıyâmet Günü, abdest izlerinden dolayı gurren ve muhaccelen/yüzleri nûrlu, elleri ve ayakları parıl parıl parlar bir hâlde çağrılacaktır.» «Sizden gurresini/nûrunu uzatıp/arttırmaya gücü yetenler *bunu* yapsın.» (Muttefakun Aleyh)

*Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Size, Allah'ın, kendisiyle günahları yok edeceği ve *yine* kendisiyle dereceleri yükselteceği şey/ler/i bildireyim mi?» "Evet ey Allah'ın Resûlü!" dediler. Şöyle buyurdu: «Mekârihe/zor şartlara karşı abdesti güzelce almak, mescidlere doğru çokça adım atmak ve [bir] namaz sonrası [diğer] namazı muntazır olmaktır. İşte rıbât budur! İşte rıbât budur!» (Müslim rivâyet etmiştir.)

*Ömer Bin el-Hattâb radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Sizden biri abdestini güzelce alır -veya mükemmel bir şekilde tamamlar- sonra da: "Eşhedu en la ilâhe illallah, vahdehu la şerîke lehu, ve-eşhedu enne Muhammeden abduhu ve Resûluhu - Şehâdet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur, O tektir ve Onun ortağı yoktur. Yine şehâdet ederim ki Muhammed Onun kulu ve elçisidir" derse, mutlaka kendisine cennetin sekiz kapısı açılır ve hangisinden dilerse ondan girer.» Müslim rivâyet etmiştir ve et-Tirmizî şu ziyâdeye yer vermiştir: "Allahummec'alnî mine't-tevvâbîn vec'alnî mine'l-mutatahhirîn - Allah'ım! Beni çokça tevbe edenlerden ve temizlenenlerden kıl!"

***

Kur'ân Tilâveti'nin Fazîleti

*Ebû Ümâme radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «Kur'ân okuyun. Hiç şübhesiz Kur'ân, Kıyâmet Günü ashâbına bir şefâatci olarak gelir.↓» (Müslim rivâyet etmiştir.)

... «اقْرَءُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا لِأَصْحَابِهِ» ...

*Osmân Bin Affân radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Hayırlılarınız Kur'ân'ı öğrenen ve öğretenlerinizdir.↓» (Buhârî rivâyet etmiştir.)

... «خَيْرُكُمْ مَن تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ» ...

*Âişe radıyallahu anha'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kur'ân'ı mâhir bir şekilde okuyan kimse itâatkâr şerefli elçi/melek/-lerle beraberdir. Kur'ân'ı kekeleyerek okuyan ve o[kuma] kendisine zor gelen kimseye ise iki ecir vardır.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَهُوَ مَاهِرٌ بِهِ مَعَ السَّفَرَةِ الكِرَامِ البَرَرَةِ، وَالَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَيَتَتَعْتَعُ فِيهِ وَهُوَ عَلَيْهِ شَاقٌّ لَهُ أَجْرَانِ» ...

*Ömer Bin el-Hattâb radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «[Hiç şübhesiz] Allah, bu Kitâb ile kimi kavimleri/kesimleri/toplulukları yükseltir, diğer bazılarını ise onunla alçaltır.↓» (Müslim)

... «إِنَّ اللهَ يَرْفَعُ بِهَذَا الْكِتَابِ أَقْوَامًا وَيَضَعُ بِهِ آخَرِينَ» ...

*İbn Mesûd radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kim Allah'ın Kitâbı'ndan bir harf okursa ona bir hasene/sevâb vardır ve [her] sevâb on katıyladır. Elif-Lam-Mîm [hep birlikte] bir harfdir demiyorum. Bilakis Elif [başlıbaşına] bir harfdir; Lam bir harfdir; Mîm bir harfdir.↓» (et-Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen-Sahîh bir hadîsdir" demiştir.)

... «مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللهِ فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ، وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا، لَا أَقُولُ الم حَرْفٌ، وَلَكِنْ أَلِفٌ حَرْفٌ وَلَامٌ حَرْفٌ وَمِيمٌ حَرْفٌ» ...

*İbn Abbâs radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «İçinde Kur'ân'dan herhangi bir şey olmayan kimse harâbe bir ev gibidir.↓» (et-Tirmizî rivâyet etmiştir.)

... «إِنَّ الَّذِى لَيْسَ فِي جَوْفِهِ شَيْءٌ مِنَ الْقُرْآنِ كَالْبَيْتِ الْخَرِبِ» ...

*Abdullah Bin Amr Bin el-Âs radıyallahu anhuma'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Kur'ân'ın dostuna: "Oku ve yüksel.. Dünyada iken tertîl ettiğin gibi tertîl et.. Şübhesiz senin menzil-i makâmın okuyacağın son âyetin olduğu yerdedir" denilir.↓» (Ebû Dâvûd ile et-Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen-Sahîh bir hadîsdir" demiştir.)

... «يُقَالُ لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ: اقْرَأْ وَارْتَقِ وَرَتِّلْ كَمَا كُنْتَ تُرَتِّلُ فِي الدُّنْيَا فَإِنَّ مَنْزِلَتَكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةٍ تَقْرَؤُهَا» ...

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Allah'ın evlerinden bir evde Allah'ın Kitâbı'nı tilâvet ve onu kendi aralarında tedrîs etmek için toplanan hiçbir zümre yoktur ki onların üzerine sekînet/huzûr inmiş, onları rahmet sarmış, melekler onları çevrelemiş ve Allah onları nezdindekilere anmış olmasın.↓» (Müslim rivâyet etmiştir.)

... «وَمَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللهِ يَتْلُونَ كِتَابَ اللهِ وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ وَحَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ وَذَكَرَهُمُ اللهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ» ...

***

Nâfile Namazların [ve İbâdetlerin] Fazîleti

**** Farz Namazların Sünnetleri:**

*Âişe radıyallahu anha'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in, "Öğle namazından önce dört rekâtı ve sabah namazından önce de iki rekâtı bırakmadığı rivâyet edilmiştir." (Buhârî rivâyet etmiştir.)

*Yine ondan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in: «Sabah namazının iki [sünnet] rekâtı dünyadan ve içindekilerden hayırlıdır» buyurduğu rivâyet edilmiştir. (Müslim rivâyet etmiştir.)

*Ümmü Habîbe radıyallahu anha'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kim hem öğle namazından önce hem de sonra dört rekât namaz kılmaya devâm ederse Allah onu cehenneme harâm kılar.» (Ebû Dâvûd ve et-Tirmizî rivâyet etmiştir.)

*İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Allah, ikindi namazı öncesinde dört rekât kılan kişiye rahmet etsin.» (Ebû Dâvûd ile et-Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen bir hadîsdir" demiştir.)

*Alî Bin Ebî Tâlib radıyallahu anhu'dan şöyle rivâyet edilmiştir: "Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ikindi namazından önce iki rekât kılardı." (Ebû Dâvûd, Sahîh bir isnâd ile rivâyet etmiştir.)

**** Nâfile namazları, Müekked ve gayrı da olsa evde kılmanın müstehablığı:**

*Zeyd Bin Sâbit radıyallahu anhu'dan Hz. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Evlerinizde namaz kılın ey ahâlî! Hiç şübhesiz namazın en fazîletlisi kişinin kendi evinde kıldığı namazdır. Farz namaz hâric..» (Muttefakun Aleyh)

*Câbir radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Biriniz mescidinde [farz] namazını edâ ettiğinde, namazından kendi evine bir nasîb kılsın/ayırsın. Şübhesiz ki Allah, o namazıyla onun evine bir hayır *ihsân eder*.» (Müslim rivâyet etmiştir.)

*İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Geceleyin namazınızın en sonunu vitir kılın/edin.» (Muttefakun Aleyh)

*Câbir radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Gecenin âhirinde kalkamayacağından endişe eden biri, evvelinde vitir kılsın. Âhirinde kalkabileceği *zannını* taşıyan biri ise gecenin âhirinde vitir kılsın. Çünkü âhir-i leyl namazına [rahmet melekleri tarafından] şâhidlik edilir ve o/böylesi daha fazîletlidir.» (Müslim rivâyet etmiştir.)

[Duhâ Namazı]

**** Duhâ Namazı'nın Fazîleti:**

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Halîlim sallallahu aleyhi ve sellem bana [üç şeyi] tavsiye buyurdu: Her aydan üç gün oruç tutmayı..; iki rekât duhâ namazını..; yatmadan önce vitir kılmamı.." (Muttefakun Aleyh)

*Ebû Zer radıyallahu anh'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Birinizin her bir eklemi üzerine [her yeni gün için] bir sadaka düşer. Nitekim her tesbîh bir sadakadır. Her tahmîd bir sadakadır. Her tehlîl bir sadakadır. Her tekbîr bir sadakadır. Marûfu emir bir sadakadır ve münkeri nehiy bir sadakadır. Duhâ vakti kıldığı[nız] iki rekât namaz ise bunun yerini tutar.↓» (Müslim)

... «يُصْبِحُ عَلَى كُلِّ سُلَامَى مِنْ أَحَدِكُمْ صَدَقَةٌ: فَكُلُّ تَسْبِيحَةٍ صَدَقَةٌ، وَكُلُّ تَحْمِيدَةٍ صَدَقَةٌ، وَكُلُّ تَهْلِيلَةٍ صَدَقَةٌ، وَكُلُّ تَكْبِيرَةٍ صَدَقَةٌ، وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ صَدَقَةٌ، وَنَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ؛ وَيُجْزِيءُ مِنْ ذَلِكَ رَكْعَتَانِ يَرْكَعُهُمَا مِنَ الضُّحَى» ...

*Âişe radıyallahu anha'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem duhâ namazını dört rekât olarak kılar ve Allah ne kadar nasîb buyurduysa o kadar arttırırdı." (Müslim rivâyet etmiştir.)

**** İki rekât Tahiyyetu'l-Mescid/Mescidi Selâmlama Namazı** ve mescide girdiği herhangi bir vakitde bunu kılmadan önce oturmanın mekrûhluğu:**

*Ebû Katâde radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Biriniz mescide girdiği zaman iki rekât kılmadan oturmasın.» (Muttefakun Aleyh)

*Câbir radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Kendisi mescidde iken Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına vardım. «İki rekât kıl!» buyurdu. (Muttefakun Aleyh)

****Abdest aldıktan sonra iki rekât namaz kılmanın müstehablığı:**

*Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Bilâl'e şöyle dediği rivâyet olunmuştur: «Ya Bilâl! İslâm'da amel ettiğin en ümîd-bahş amelinin ne olduğunu bana söyle.. çünkü ben cennetde önümsıra senin nalinlerinin sesini duydum.» Dedi ki: "Amel ettiğim ve benim nazarımda kendisinden daha ümîd-bahş olan şu amel[im]den gayrısı yoktur. Gece veya gündüzün bir vaktinde olsun abdest aldığımda mutlaka o abdestle benim için [nasîb olarak] yazıldığı kadarıyla namaz kılmamdır." (Muttefakun Aleyh; bu Buhârî'nin lafzıdır.)

[Gece Namazı]

**** Gece Namazı'nın Fazîleti:**

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَمِنَ ٱلَّيۡلِ فَتَهَجَّدۡ بِهِۦ نَافِلَةٗ لَّكَ عَسَىٰٓ أَن يَبۡعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامٗا مَّحۡمُودٗا ٧٩ ﴿سورة الإسراء﴾

«Gece(nin bir bölümünde) de (kalkıp) sana mahsûs fazla (bir namaz) olarak onunla (:Kur'ân ile) teheccüd kıl. Umulur ki Rabbin seni bir makâm-ı mahmûda ulaştırır.» (17/el-İsrâ, 79)

«[Onlar öyle kimselerdir ki] yanları yataklar[ın]dan uzaklaşır [/ibâdet için kalkıp gece kıyâma dururlar]...» (32/es-Secde, 16)

«Onlar gecenin (ancak) az bir kısmında uyurlardı.» (51/ez-Zâriyât, 17)

*Âişe radıyallahu anha'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem geceleri kalkar ve ayakları şişinceye kadar namaz kılardı. Ona: "Geçmiş ve gelecek günahların affolunduğu hâlde neden böyle yapıyorsun ey Allah'ın Resûlü?" dedim. «Allah'a [çokça] şükreden bir kul olmayayım mı?» buyurdu." (Muttefakun Aleyh)

*Alî radıyallahu anhu'dan, "Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in gece onunla Fâtıma'nın kapısını çalarak: «[Gece] namaz[ı] kılmaz mısınız?» dediği" rivâyet edilmiştir. (Muttefakun Aleyh)

*Sâlim Bin Abdillah Bin Ömer Bin el-Hattâb'dan -radıyallahu anhum-, Babasından, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in: «Abdullah ne güzel bir adamdır. Bir de gece namaz[ı] kılsa!» dediği rivâyet edilmiştir ki Sâlim şöyle demiştir: "Ondan sonra Abdullah geceleri pek az uyurdu." (Muttefakun Aleyh)

*İbn Mesûd radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında [bütün bir] gece sabahlayıncaya kadar uyuyan bir adam anıldı. Şöyle buyurdu: «O, şeytânın, iki kulağına -veya kulağına dedi- bevlettiği bir adamdır.» (Muttefakun Aleyh)

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Biriniz, [gece] uyuduğu zaman, şeytân onun ensesine üç düğüm atar; her bir düğüm [yerinin] üzerine, "[Önünde] uzun bir gece var. [Mışıl mışıl] Uyu!» diye vurur. Eğer uyanır da Allah Teâlâ'yı zikrederse bir düğüm çözülür. Eğer abdest alırsa bir düğüm daha çözülür. Eğer namaz kılarsa onun o düğümlerinin hepsi çözülür. Böylece cevvâl bir şekilde ve güzel bir hâlet-i rûhiyye ile sabahlar. Aksi takdîrde pis/kötü bir hâlet-i rûhiyye ile tembel/uyuşuk bir şekilde sabahlar.» (Muttefakun Aleyh↓)

... «يَعْقِدُ الشَّيْطَانُ عَلَى قَافِيَةِ رَأْسِ أَحَدِكُمْ إِذَا هُوَ نَامَ ثَلَاثَ عُقَدٍ، يَضْرِبُ عَلَى كُلِّ عُقْدَةٍ: عَلَيْكَ لَيْلٌ طَوِيلٌ فَارْقُدْ، فَإِنِ اسْتَيْقَظَ فَذَكَرَ اللهَ تَعَالَى انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، فَإِنْ تَوَضَّأَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، فَإِنْ صَلَّى انْحَلَّتْ عُقَدُهُ كُلُّهَا، فَأَصْبَحَ نَشِيطًا طَيِّبَ النَّفْسِ، وَإِلَّا أَصْبَحَ خَبِيثَ النَّفْسِ كَسْلَانَ» ...

*Abdullah Bin Selâm radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Ey insânlar! Selâmı yayın. Yemek yedirin. İnsânlar uykuda iken [gece] namaz[ı] kılın. ~~Cennete selâmetle girersiniz~~/Selâmetle cennete girin...↓» (et-Tirmizî rivâyet etmiştir.)

... «أَيُّهَا النَّاسُ! أَفْشُوا السَّلامَ وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ وَصَلُّوا باللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيامٌ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلامٍ» ...

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Ramazân'dan sonra orucun en fazîletlisi Allah'ın Muharrem ayı[nda tutulan]dır. Farz namaz*lar*dan sonra namazın en fazîletlisi ise gece namazıdır.» (Müslim rivâyet etmiştir.)

*İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan, Hz. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Gece namazı ikişer ikişerdir. Sabah [namazı vaktinin girişi] için endîşe edersen tek rekâtla vitir kıl.» (Muttefakun Aleyh)

*Âişe radıyallahu anha'dan: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onbir rekât kılardı -[Hz. Âişe] gece namazını kasdediyor-. O[namazı]nda secdeyi, başını kaldırmadan önce, birinizin elli âyet okuyacağı kadar uzatırdı. [Ayrıca] sabah namazından önce iki rekât kılar, sonra da münâdî/müezzin Kendisine [sabah] namaz[ı] için [hazır olunduğunu haber vermeye] gelinceye kadar sağ tarafına uzanırdı." (Buhârî...)

*Abdullah Bin Amr Bin el-Âs radıyallahu anhuma'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Allah'a en sevgili gelen namaz Dâvûd'un namazıdır ve Allah'a en sevgili gelen oruç Dâvûd'un orucudur. O, gecenin [ilk] yarısını uyur, üçte birini gece namazıyla geçirir ve [son] altıda birini [yine] uyurdu. Bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «أَحَبُّ الصَّلاةِ إِلَى اللهِ صَلاةُ دَاوُدَ، وَأَحَبُّ الصِّيامِ إِلَى اللهِ صِيامُ دَاوُدَ، كَانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ وَيَقُومُ ثُلُثَهُ وَيَنَامُ سُدُسَهُ، وَيَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا» ...

*Câbir radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «Şübhesiz gecede öyle bir vakit vardır ki Müslüman bir kişi o vakte denk gelir de dünya ve âhiret işiyle ilgili herhangi bir hayır isterse Allah onun o istediğini kendisine mutlaka verir ve o [vakit] her gece için geçerlidir.↓» (Müslim...)

... «إِنَّ فِي اللَّيْلِ لَسَاعَةً لَا يُوَافِقُهَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ يَسْأَلُ اللهَ تَعَالَى خَيْرًا مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ، وَذَلِكَ كُلَّ لَيْلَةٍ» ...

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Biriniz gece [teheccüde] kalktığı zaman namaza iki kısa rekâtla başlasın.» (Müslim rivâyet etmiştir)

*Âişe radıyallahu anha'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem gece [teheccüde] kalktığı zaman namazına iki kısa rekâtla başlardı." (Müslim...)

*Âişe radıyallahu anha'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ağrı/hastalık veya gayrı bir sebeble gece namaz[ı] kılamadığında gündüz vakti oniki rekât kılardı." (Müslim...)

*Ömer Bin el-Hattâb radıyallahu anh'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Biriniz [gece] uyur da hizbini veya bir kısmını okuyamaz ve onu sabah namazı ile öğle namazı arasında okursa kendisine, onu gece vakti okumuş gibi sevâb yazılır.» (Müslim rivâyet etmiştir.)

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Allah şol adama rahmet etsin ki, gece kalkıp namaz kılar ve hanımını da uyandırır. Eğer reddederse onun yüzüne su serpiştirir. Allah şol kadına rahmet etsin ki gece kalkıp namaz kılar ve kocasını da uyandırır. Eğer reddederse onun yüzüne su serpiştirir.» (Ebû Dâvûd, Sahîh bir isnâdla rivâyet etmiştir.)

*[Ebû Hureyre ve] Ebû Saîd'den -radıyallahu anhuma-, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Bir adam gece hanımını uyandırır da hep birlikte iki rekât namaz kılar/larsa [Allah'ı çokça zikreden] ez-Zâkirîn ve ez-Zâkirât'dan yazılırlar.» (Ebû Dâvûd, Sahîh bir isnâdla rivâyet etmiştir.)

*Âişe radıyallahu anha'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Birinizi namaz esnâsında uyku tutarsa uykusu gidinceye kadar uzanıp yatsın. Çünkü biriniz uykulu hâlde namaz kılarsa olur ki istiğfâr edeyim derken kendi kendisine sebbeder/bedduâda bulunur.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «إِذَا نَعَسَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلاةِ فَلْيَرْقُدْ حَتَّى يَذْهَبَ عَنْهُ النَّوْمُ، فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا صَلَّى وَهُوَ نَاعِسٌ لَعَلَّهُ يَذهَبُ يَسْتَغْفِرُ فَيَسُبُّ نَفْسَهُ» ...

Ramazân'ın Gece Namazının -ki Terâvîh'dir- Müstehablığı Bâbı:

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Kim Ramazân'ın gece/terâvîh namazını îmân [-ihlâs] ile ve sevâbını Allah'tan bekleyerek kılarsa geçmiş günahları affolunur.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ» ...

Kadir Gecesi Kıyâm'ın [/İbâdet Etmenin] Fazîleti ve Umut Edilen En Yakın Hangi Gecenin O Olduğunun Beyânı:

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Kim Kadir Gecesi kıyâm edip îmân [-ihlâs] ile ve sevâbını Allah'tan bekleyerek namaz kılar/ibâdet ederse geçmiş günahları affolunur.» (Muttefakun Aleyh↓)

... «مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ» ...

*Âişe radıyallahu anha'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Ramazân'ın son on gününde itikâfa girer ve: «Kadir Gecesi'ni Ramazân'ın son on gününde arayın» buyururdu." (Muttefakun Aleyh)

*[Yine Ondan, demiştir ki:] "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Ramazân'ın son on günü girdiğinde geceyi ihyâ eder, âilesini uyandırır ve *Kendisini yoğun bir şekilde ibâdete adardı*." (Muttefakun Aleyh↓)

... «كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ الْعَشْرُ الْأَوَاخِرُ مِنْ رمَضَانَ أَحْيَا اللَّيْلَ وَأَيْقَظَ أَهْلَهُ وَجَدَّ وَشَدَّ الْمِئْزَرَ» ...

[Zikrin Fazîleti]

Allah Teâlâ'yı Zikretmenin Fazîleti:

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: « Allah'ın, yollarda dolaşıp Zikir Ehli'ni arayan birtakım melekleri vardır ki onlar Allah'ı zikreden bir topluluk bulduklarında, "Aradığınıza gelin!" diye çağrışırlar.» Buyurdu ki: «Onları, [ta] dünya semasına kadar kanatlarıyla çevrelerler.» Buyurdu ki: «Rableri onlara -O onlardan daha iyi bilir ki- şöyle suâl eder: -"Kullarım ne diyor?" -"Seni tesbîh ediyorlar. Senin için tekbîr getiriyorlar. Sana hamd ediyorlar. Seni temcîd ediyorlar" derler. -"Peki Beni gördüler mi/görmüşler mi?" buyurur. -"Hayır vallâhi Seni görmüş değiller" derler.» [...:] «-"Peki ya Beni görmüş olsalar[dı]?" buyurur. -"Eğer Seni görmüş olsalar, Sana daha şiddetli bir şekilde ibâdet, Seni daha şiddetli bir şekilde temcîd ve tahmîd, Seni daha fazla tesbîh ederlerdi" derler.» [...:] «-"Peki Benden ne istiyorlar?" buyurur.» [...:]«-"Senden cenneti istiyorlar" derler.» [...:]«-"Onu görmüşler

mi?" buyurur.» [...:] «-"Hayır vallâhi ya Rab! Onu görmüş değiller" derler.» [...:]«-"Peki ya onu görmüş olsalar[dı]?" buyurur.» [...:] «-"Onu görmüş olsalar, ona daha şiddetli bir iştiyâk gösterir, daha şiddetli bir şekilde tâlib olur ve daha fazla rağbet gösterirlerdi" derler.» [...:] «-"Peki neden [Bana] sığınıyorlar?" buyurur.» [...:]«-"Ateş[-i Cehennem]den" derler.» [...:] «-"Onu görmüşler mi?" buyurur.» [...:] «-"Hayır vallâhi ya Rab! Onu görmüş değiller" derler.» [...:] «-"Peki ya onu görmüş olsalar[dı]?" buyurur.» [...:] «-"Onu görmüş olsalar, ondan daha şiddetli bir şekilde kaçınır ve daha şiddetli bir şekilde korkarlardı" derler.» [...:] «-"Sizi şâhid kılıyorum ki Ben onları muhakkak bağışladım" buyurur.» [...:] «Meleklerden bir melek: "İçlerinde onlardan olmayan falankes var; o ancak bir ihtiyâcı için [oraya] gelmişti" der.» [...:] «-"Onlar öyle bir meclis ehlidir ki onlarla birlikte oturan kişi bedbaht olmaz" [buyurur].↓» (Muttefakun Aleyh)

... «إِنَّ لِلهِ مَلَائِكَةً يَطُوفُونَ فِي الطُّرُقِ يَلْتَمِسُونَ أَهْلَ الذِّكْرِ، فَإِذَا وَجَدُوا قَوْمًا يَذْكُرُونَ اللهَ تَنَادَوْا: هَلُمُّوا إِلَى حَاجَتِكُمْ. قَالَ: فَيَحُفُّونَهُمْ بِأَجْنِحَتِهِمْ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا. قَالَ: فَيَسْأَلُهُمْ رَبُّهُمْ -وَهُوَ أَعْلَمُ مِنْهُمْ-: مَا يَقُولُ عِبَادِي؟ قَالُوا: يَقُولُونَ: يُسَبِّحُونَكَ وَيُكَبِّرُونَكَ وَيَحْمَدُونَكَ وَيُمَجِّدُونَكَ. قَالَ: فَيَقُولُ: هَلْ رَأَوْنِي؟ قَالَ: فَيَقُولُونَ: لَا وَاللهِ مَا رَأَوْكَ؟ قَالَ: فَيَقُولُ: وَكَيْفَ لَوْ رَأَوْنِي؟ قَالَ: يَقُولُونَ: لَوْ رَأَوْكَ كَانُوا أَشَدَّ لَكَ عِبَادَةً وَأَشَدَّ لَكَ تَمْجِيدًا وَتَحْمِيدًا وَأَكْثَرَ لَكَ تَسْبِيحًا. قَالَ: يَقُولُ: فَمَا يَسْأَلُونِي؟ قَالَ: يَسْأَلُونَكَ الْجَنَّةَ. قَالَ: يَقُولُ: وَهَلْ رَأَوْهَا؟ قَالَ: يَقُولُونَ: لَا وَاللهِ يَا رَبِّ مَا رَأَوْهَا. قَالَ: يَقُولُ: فَكَيْفَ لَوْ أَنَّهُمْ رَأَوْهَا؟ قَالَ: يَقُولُونَ: لَوْ أَنَّهُمْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ عَلَيْهَا حِرْصًا وَأَشَدَّ لَهَا طَلَبًا وَأَعْظَمَ فِيهَا رَغْبَةً. قَالَ: فَمِمَّ يَتَعَوَّذُونَ؟ قَالَ: يَقُولُونَ: مِنَ النَّارِ. قَالَ: يَقُولُ: وَهَلْ رَأَوْهَا؟ قَالَ: يَقُولُونَ: لَا وَاللهِ يَا رَبِّ مَا رَأَوْهَا. قَالَ: يَقُولُ: فَكَيْفَ لَوْ رَأَوْهَا؟ قَالَ: يَقُولُونَ: لَوْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ مِنْهَا فِرَارًا وَأَشَدَّ لَهَا مَخَافَةً. قَالَ: فَيَقُولُ: فَأُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ. قَالَ: يَقُولُ مَلَكٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ: فِيهِمْ فُلَانٌ لَيْسَ مِنْهُمْ، إِنَّمَا جَاءَ لِحَاجَةٍ. قَالَ: هُمُ الْجُلَسَاءُ لَا يَشْقَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ» ...

***

<u>İmâm el-Münzirî'nin *et-Terğîb ve't-Terhîb* adlı eserinde şunlar yer almaktadır:</u>

Zikir ve Duâ Bölümü

Gizli/Sessizce ve Alenî/Sesli Olarak Allah'ı Çokça Zikretmeyi Teşvîk, Buna Müdâvemet ve Allah Teâlâ'yı Çokça Zikretmeyen Kimseyle İlgili Rivâyetler:

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Allah buyuruyor ki: "Ben, kulumun Bana dâir zannı üzereyim ve Ben, Beni zikrettiği/andığı zaman onunla birlikteyim. Eğer o Beni kendi nefsinde anarsa Ben de onu Kendi nefsimde anarım. Eğer o Beni bir topluluk içre anarsa Ben onu, onlardan daha hayırlı bir topluluk içre anarım. Eğer o Bana bir karış yaklaşırsa Ben ona bir zirâ yaklaşırım. Eğer o Bana bir zirâ yaklaşırsa Ben ona bir kulaç yaklaşırım. Eğer o Bana yürüyerek gelirse Ben ona koşarak gelirim".↓» (Buhârî, Müslim, Tirmizî, Nesâî, İbn Mâce [Ebû Hureyre'den] ve <u>*Ahmed [ise Enes'den(!)]*</u> rivâyet etmiştir.)

... «يَقُولُ اللهُ: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي وَأَنَا مَعَهُ إِذَا ذَكَرَنِي، فَإِنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي وَإِنْ ذَكَرَنِي فِي مَلَإٍ ذَكَرْتُهُ فِي مَلَإٍ خَيْرٍ مِنْهُمْ، وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ شِبْرًا تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ ذِرَاعًا وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ ذِرَاعًا تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ بَاعًا وَإِنْ أَتَانِي يَمْشِي أَتَيْتُهُ هَرْوَلَةً» ...

*[Yukardaki hadîsin ilk kısmının içerdiği anlamı içeren üç kuds-i hadîse yer verilmiştir ki tercümesine gerek görülmemiştir. Mtrcm.]

*Abdullah Bin Busr radıyallahu anhu'dan, "Bir adamın: "İslâm'ın hükümleri [benim için] çoklaştı ya Resûlellah! Bana kendisine tutunacağım bir şeyi haber ver[seniz]?" dediği ve Onun: «Dilin Allah'ı zikirden her dâim yaş/ıslak olsun» buyurduğu" rivâyet edilmiştir. (Tirmizî, İbn Mâce ve İbn Hibbân rivâyet etmiştir.)

*Mâlik Bin Yuhâmir'den Muâz Bin Cebel radıyallahu anhu'nun onlara şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Kendisi üzre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den ayrıldığım son sözler şöyle idi ki: "Allah'a en sevgili gelen amel hangisidir?" demiştim de şöyle buyurmuştu: «Dilin Allah'ı zikirden yaş/ıslak bir şekilde ölmendir.» (İbn Ebi'd-Dünya [ve et-Taberânî, nisbeten farklı bir lafızla el-Bezzâr, ayrıca İbn Hibbân *Sahîhi*nde] rivâyet etmiştir.)

*[Burada, sıhhat derecesi bakımından sorunlu iki rivâyetin tercümesine gerek görülmemiştir. Ayrıca aşağıdaki [[...]] köşeli parantezlerle de ya sıhhat derecesi bakımından sorunlu ya da mükerrer olduğu için tercümesine gerek görülmeyen rivâyetlere işâret vardır ve hepsine ayrıca kayıt düşmeye gerek yoktur.]

*Ebu'd-Derdâ radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Amellerinizin en hayırlısını, Melîkiniz katında ezkâ olanını, dereceleriniz içre en yükseğini, altın ile gümüş infâkından daha hayırlısını ve sizin için, düşmanınızla karşılaşıp onların boyunlarını vurmanızdan, onların da sizin boyunlarınızı vurmasından daha hayırlı olanı size haber vereyim mi?» buyurdu. "Evet" dediler. «Zikrullah...» buyurdu." Muâz Bin Cebel: "[İnsânı] Allah'ın azâbından kurtaracak Allah'ı zikir gibi bir şey yoktur" demiştir. (Ahmed, Sahîh bir isnâdla [kezâ İbn Ebi'd-Dünya, et-Tirmizi, İbn Mâce, el-Hâkim ve el-Beyhakî de] rivâyet etmiştir.) // [[...]]

*Enes [Bin Mâlik] radıyallahu anhu'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Allah Azze ve Celle'yi zikretmek için toplanan ve bununla Allah'ın rızasından gayrı bir şeyi amaçlamayan hiçbir topluluk yoktur ki gökten bir münâdî onlara, "Bağışlanmış olarak kalkın. Muhakkak ki seyyiâtınız hasenâta tebdîl olundu" diye seslenmiş olmasın.» (Ahmed [ayrıca Ebû Ya'lâ, el-Bezzâr ve et-Taberânî de] rivâyet etmiştir.) // [[...]]

*Ebu'd-Derdâ radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Muhakkak ki Allah [Teâlâ], Kıyâmet Günü, öyle topluluklar ba's edecektir ki yüzlerinde nûr vardır; inci minberler üzerindedirler; insânlar onlara gıbta ederler ve onlar ne enbîyâdır ne de şüheda...» [Râvî] Dedi ki. "Bir bedevî dizleri üzere çöküp, "Ya Resûlellah! Onları bize tahlîl/tavsîf et*seniz* de onları bilip-tanısak" dedi. Buyurdu ki: «Onlar çeşitli kabîlelerden ve çeşitli diyârlardandır. Allah'ı zikir üzere bir araya gelirler de Onu zikrederler.» (et-Taberânî, *Hasen* bir isnâdla rivâyet etmiştir.)

[[...]]

*Enes radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Cennet Bahçeleri'ne uğradığınız zaman [onlardan bolca] nasîblenin.» "Peki Cennet Bahçeleri nedir?" dediler: «Zikir halkalarıdır» buyurdu." (et-Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen Garîb bir hadîsdir" demiştir.)

İnsânın Bir Meclisde Oturup Orada Allah'ı Zikretmemesinden ve Peygamberi Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e Salât u Selâm Getirmemesinden Terhîb:

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Bir meclisde oturup da orada Allah'ı anmayan ve peygamberlerine salât [u selâm] getirmeyen bir topluluk yoktur ki onların o meclisi kendileri için bir kusûr/bir nedâmet [kaynağı] olmasın. Eğer [Allah] dilerse onlara azâb eder, dilerse de onları affeder.↓» (Ebû Dâvûd ve et-Tirmizî rivâyet etmiştir ki rivâyet lafzı onundur ve "Hasen bir hadîsdir" demiştir.)

... «مَا جَلَسَ قَوْمٌ مَجْلِسًا لَمْ يَذْكُرُوا اللهَ فِيهِ وَلَمْ يُصَلُّوا عَلَى نَبِيِّهِمْ إِلَّا كَانَ عَلَيْهِمْ تِرَةً، فَإِنْ شَاءَ عَذَّبَهُمْ وَإِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُمْ» ...

***

***İbnu'l-Kayyim (r.) değerli kitâbı *Medâricu's-Sâlikîn*'de şöyle demiştir:**

(... "O, *sâliklerin* en büyük menzilidir ki ondan donanır, onunla ticârete koyulur ve her dâim onun *eşiğine varıp-oradan yola koyulurlar*.

Zikir, velâyet fermânıdır ki kime verilirse *ittisâl*e nâil olur ve kim ondan mahrûm edilirse *azl*olunur. *Sâliklerin* kalblerinin azığı odur ki o onlardan ayrıldığı ân bedenler kalblere bir mezar olur. Diyârlarının ümrânı onunladır ki o sekteye uğradığı ân diyârlar bir harâbeye dönüşür. Harâmilere karşı kendisiyle savaştıkları silâhları odur ve yolun alevlerini kendisiyle söndürdükleri suları o.. Derdlerinin devası odur ki ne vakit o kendilerinden ayrılacak olsa kalblerdeki hastalık nüksetmeye, *sebeb-i vasl* olan râbıta ve Allâmü'l-Guyûb ile aralarındaki alâka zayıflamaya başlar.

Hastalandığımızda zikrinizle tedâvî oluruz
Bazan zikri terk eder de hastalığa tutuluruz

Âfetlere karşı onunla metânet gösterir, gam/ile kederi onunla aşar ve musîbetler onunla kolaylaşır kendilerine... Belâ [bir karabulut gibi] üzerlerine çöktüğünde sığındıkları melce odur. Felâket başa geldikte yöneldikleri barınakları o... İçinde dolaşıp durdukları cennetlerinin bahçesi odur. Kendisiyle ticârete koyuldukları sermâye-i saâdetleri o... Odur mahzûn [bir] kalbi güldürüp sevindiren ve zikredeni zikrolunana eriştiren. Hattâ zikredeni [yâd-ı cemîl ile] zikrolunan bir makâma erdiren.

Âzâların her biri için muvakkat bir kulluk vardır. Zikir ise kalbin ve dilin kulluğudur ki o [kulluk] gayr-ı muvakkatdir. Bilakis onlar, mabûdunu ve mahbûbunu her hâl u kârda zikretmekle memûrdur; ayaktayken, otururken ve/ya yanları üzereyken... Nasıl ki cennet [İsrâ hadîsinde geçer: düz ve ağaçsız yer anlamına:] "kî'ân" ve onun ekimi de [yine İsrâ hadîsindeki belli zikirlerden mülhem olarak] o [yani zikir] ise aynı şekilde kalbler de çorak ve harâbdır ki kalblerin de ümrânı ve mebnâsı odur.

Kalblerin cilâsı ve perdâhı; hastalığı kendisini sardığında ise devâsı odur. Zâkir, istiğrak ile zikrini ne derece arttırırsa, mezkûr'un [/yani zikrolunanın] da ona mülâki olmaya dâir muhabbeti ve iştiyâkı o derece artar. Zikrinde kalbini diliyle bütünleştirir ise zikrinin ötesindeki bütün her şeyi unutur; *Allah her şeye karşı kendisini korur ve her şey karşısında ona bir vekîl olur*.

Kulaklardaki ağırlık ve dillerdeki lallık onunla kalkar. Gözlerdeki zulmet [perdesi] onunla bertaraf olur. Allah, zâkirlerin dilini, ehl-i nazarın gözlerini nûr ile müzeyyen kıldığı gibi onunla müzeyyen kılmıştır. Nitekim gâfil [bir] dil, kör göz, sağır kulak ve felçli el gibidir.

O, Allah'ın, kuluyla Kendisi arasındaki açık büyük kapısıdır. Kul kendi gafletiyle onu kapatmadığı müddetce böyledir.

Hasen el-Basrî rahimehullah şöyle demiştir: "Tatlılığı üç şeyde arayın: Namazda, zikirde ve Kur'ân okumada... Eğer [o tatlılığı] bulursanız [ne âlâ!] Aksi takdîrde bilin ki kapı kapalıdır."

Zikir ile kul şeytânın sırtını yere getirir. Tıpkı şeytânın gaflet ve nisyân ehlinin sırtını yere getirmesi gibi...

Selef'den biri demiştir ki: "Zikir kalbe hâkim olduğunda [ve o hâl üzre] şeytân ona yaklaştığında [o kalb] onun sırtını, tıpkı insânın şeytân kendisine yaklaştığında [sara hâlinde] yere çalınması gibi yere çalar ki şeytânlar onun başına toplanıp: "Buna ne olmuş?" derler ki: "Onu bir insî/bir âdemoğlu çarpmış" denir."

Sâlih amellerin rûhu odur. Eğer amel zikirden ârî olursa rûhsuz bir beden misâli olur. Vallahu a'lem.

Fasıl: O [yani zikir], Kur'ân'da On Vecih Üzeredir:

1. *Mutlak* ve *mukayyed* bir şekilde emrolunması...

2. Gaflet ve nisyân gibi onun zıddı hâllerden nehyolunması...

3. Felâhın ona müdâvemete ve onu çokça yapmaya bağlanmış olması...

4. [Zikir] Ehli'ne övgü ve Allah'ın onlar için hazırlamış olduğu cennet ve mağfiret gibi şeylerin haber verilmiş olması...

5. Ondan başkasını zikir [ile kalbi meşgûl etmek, dünyalık şeylerle oyalanmak], kendisini Allah'ın zikrinden alıkoyan kimsenin hüsrân hâlinin haber verilmiş olması...

6. Allah Teâlâ'nın onları zikredip-anmayı, onların Kendisini zikredip-anmasına bir mükâfaat kılması...

7. [Amel namına] her şeyden "ekber" olduğunun haber verilmesi...

8. Allah Teâlâ'nın onu, sâlih amellerin -açılışı olduğu gibi- hâtimesi de kılması...

9. Zikir Ehli'nin, Onun *âyet*lerinden faydalanan [asıl] kimseler ve gayrıları dışında [asıl] onların ûlu'l-elbâb/akıl[-hikmet-basîret] sâhibleri olduklarının haber verilmesi...

10. Allah Teâlâ'nın onu sâlih amellerin tamâmına mukârin ve onların rûhu kılmış olması ki sâlih ameller ne zaman ondan yoksun olursa rûhsuz bir cesed gibi olur.

Bunların Tafsîlatına Dâir Bir Fasıl:

Birinciye gelince: Allah Teâlâ'nın şu kavli gibi:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾ وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٢﴾ هُوَ ٱلَّذِى يُصَلِّى عَلَيْكُمْ وَمَلَـٰٓئِكَتُهُۥ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ ٱلظُّلُمَـٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ ۚ وَكَانَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٣﴾ ﴿سورة الأحزاب﴾

«Ey îmân edenler! Allah'ı çokça zikredin.» «Onu sabah akşam tesbîh edin.» «O'dur ki sizi karanlıklardan nûra çıkarmak için size rahmet etmekte; melekleri de (size duâ etmektedir). Müminlere Rahîm olan Odur.» (33/el-Ahzâb, 41-43)

وَٱذْكُر رَّبَّكَ فِى نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً {وَدُونَ ٱلْجَهْرِ مِنَ ٱلْقَوْلِ بِٱلْغُدُوِّ وَٱلْـَٔاصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ ٱلْغَـٰفِلِينَ} ﴿٢٠٥﴾ ﴿سورة الأعراف﴾

«Ve sabah-akşam, içinden tazarru' ile gizlice ve cehrin mâdûnu [yüksek olmayan bir] sesle Rabbini zikret de gâfillerden olma.» (7/el-A'râf, 205)

[Bu âyetin tefsîriyle ilgili] iki kavil vardır. Birincisi "İçinde*n* ve kalbinde*n*", ikincisi ise "Kendin*i* duyabileceğin bir şekilde dilinle" [zikret]...

Bunun aksi bir hâlden nehye gelince: Meselâ şu kavli: «Gâfillerden olma.» (7/el-A'râf, 205) Yine şu kavli:

وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ نَسُوا۟ ٱللَّهَ فَأَنسَىٰهُمْ أَنفُسَهُمْ ۚ ... ﴿١٩﴾ ﴿سورة الحشر﴾

«Allah'ı unutan ve [bu yüzden] Allah'ın da kendilerine kendilerini unutturduğu kimseler gibi olmayın...» (59/el-Haşr, 19)

Felâh'ın/kurtuluşun onu çokça yapmaya bağlanmasına gelince; şu kavli gibi:

...وَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٥﴾ ﴿سورة الأنفال﴾

«... ve Allah'ı çok(ça) zikredin ki felâha erebilesiniz.» (8/el-Enfâl, 45)

[Zikir] Ehli'ne övgü ve güzel mükâfaatlarına gelince; şu kavli gibi:

إِنَّ ٱلْمُسْلِمِينَ وَٱلْمُسْلِمَـٰتِ ... إلى ... وَٱلذَّـٰكِرِينَ ٱللَّهَ كَثِيرًا وَٱلذَّـٰكِرَٰتِ أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٥﴾ ﴿سورة الأحزاب﴾

«Müslüman erkeklerle müslüman kadınlar...**ilâ**... Allah'ı çok(ça) zikreden erkekler ile [Allah'ı] çok(ça) zikreden kadınlar, (işte) bunlar için Allah bir mağfiret ve pek büyük ecir hazırlamıştır.» (33/el-Ahzâb, 35)

Kendisini başka şeylerle meşgûl edip ondan alıkoyan kimsenin hüsrân/ve ziyân hâline gelince; şu kavli gibi:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَٰلُكُمْ وَلَآ أَوْلَـٰدُكُمْ عَن ذِكْرِ ٱللَّهِ ۚ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَـٰسِرُونَ ﴿٩﴾ ﴿سورة المنافقون﴾

«Ey îmân edenler! Mâllarınız ve evlâdlarınız sizi Allah'ın zikrinden alıkoymasın. Her kim böyle yaparsa, işte onlar hüsrâna uğrayanların ta kendileridir.» (63/el-Münâfikûn, 9)

Kendisini anıp-zikredenlerin bu hâlini onları anıp-zikretmeye bir mükâfaat kılmasına gelince; şu kavli gibi:

فَٱذْكُرُونِيٓ أَذْكُرْكُمْ وَٱشْكُرُواْ لِي وَلَا تَكْفُرُونِ ﴿١٥٢﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«Öyleyse Beni anıp-zikredin ki Ben de sizi anayım. Bana şükredin de [sakın] Bana [karşı] nankörlük etmeyin.» (2/el-Bakara, 152)

Onun her şeyden büyük olduğunun haber verilmesine gelince; şu kavli gibi:

ٱتْلُ مَآ أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ إِنَّ ٱلصَّلَوٰةَ تَنْهَىٰ عَنِ ٱلْفَحْشَآءِ وَٱلْمُنكَرِ وَلَذِكْرُ ٱللَّهِ أَكْبَرُ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾ ﴿سورة العنكبوت﴾

«Sana kitâbdan vahyedileni oku. Namazı ikâme et. Çünkü namaz, hayâsızlıktan ve münkerden nehyedip/alıkor. Ve elbette ki Zikrullah [ibâdetce] en büyüktür. Allah her ne yaparsanız [hakkıyla] bilir.» (29/el-Ankebût, 45)

Âyetin tefsîri sadedinde [ve "Zikrullahi Ekber" hakkında] dört kavil vardır:

Birincisi: Zikrullah'ın her şeyden büyük olduğudur. Nitekim tâatlerin en fazîletlisi odur. Çünkü bütün tâatlerden maksûd Onun zikrini edâdır. Tâatlerin/İbâdetlerin sırrı/özü ve rûhu da odur.

İkincisi: Manâ şudur ki: Sizler Onu anıp-zikrettiğinizde O da sizi anar ki Onun sizi anması sizin Onu anmanızdan daha büyükdür/ekberdir. Buna binâen: *Masdar fâil*e [Zâkir'e] *muzâf*dır. Birinciye göre ise: *Mezkûr*'a [Allah'a] muzâfdır.

Üçüncüsü: Manâ şudur ki: Zikrullah, kendisiyle birlikte hayâsızlık ve münker gibi şeylerin kalmasından ekberdir/yücedir. Bilakis zikir, tamâma erdiğinde/hakkıyla edâ edildiğinde her türlü günahı ve masiyeti yok eder. Müfessirlerin zikrettiği budur.

Şeyhulislâm İbn Teymiyye'nin ise -rahimehullah- şöyle dediğini duydum: "Âyetin manâsı şudur ki: Namazda iki büyük fâide vardır. Birincisi: Onun hayâsızlıktan ve münkerden nehyedip alıkoymasıdır. İkincisi ise: Allah'ı zikri içermesi ve onu kapsar olmasıdır. Allah'ı zikri kapsıyor olması, onun hayâsızlıktan ve münkerden nehyedip alıkoymasından daha büyüktür."

Sâlih amellerin onunla hitâma erdirilmesi konusuna gelince; meselâ oruç amelini şu kavlinde onunla hitâma erdirmesi gibi:

...وَلِتُكَبِّرُواْ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«...Bu da sayıyı tamamlamanız ve sizi hidâyete ulaştırmasına karşılık Allah'ı tekbîr edip yüceltmeniz ve şükretmeniz içindir.» (2/el-Bakara, 185)

Haccı da şu kavliyle onunla hitâma erdirmiştir:

فَإِذَا قَضَيْتُم مَّنَٰسِكَكُمْ فَٱذْكُرُواْ ٱللَّهَ كَذِكْرِكُمْ ءَابَآءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا ... ﴿٢٠٠﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«Nihâyet menâsikinizi [hacla ilgili ibâdetlerinizi] bitirdiğinizde [vaktiyle] atalarınızı andığınız gibi hattâ daha şiddetli bir anışla Allahı anın/zikredin...» (2/el-Bakara, 200)

Namazı onunla hitâma erdirmiştir ki meselâ şu kavli:

فَإِذَا قَضَيْتُمُ ٱلصَّلَوٰةَ فَٱذْكُرُواْ ٱللَّهَ قِيَـٰمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ ... ﴿١٠٣﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Namazı kılıp bitirdiğinizde gerek ayaktayken, gerek otururken ve gerek yanlarınız üzereyken Allah'ı anın/zikredin...» (4/en-Nisâ, 103)

Cuma namazını da onunla hitâma erdirmiştir ki şu kavli gibi:

فَإِذَا قُضِيَتِ ٱلصَّلَوٰةُ فَٱنتَشِرُواْ فِى ٱلْأَرْضِ وَٱبْتَغُواْ مِن فَضْلِ ٱللَّهِ وَٱذْكُرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾ ﴿سورة الجمعة﴾

«Namaz edâ olununca da artık yeryüzüne dağılın ve Allah'ın fazlından [nasîbinizi] arayın. Allah'ı çok(ça) zikredin ki kurtuluşa erebilesiniz.» (62/el-Cumua, 10)

İşte bu yüzden dünya hayâtının hâtimesi olmuştur ki kulun son sözü [o] olduğu zaman Allah onu cennete koyar.

Allah'ın *âyet*lerinden fayda/ibret almanın Zâkirlere mahsûs kılınması; Ûlu'l-elbâb ve akıl sâhiblerinin onlar olduğu husûsuna gelince; şu kavli gibi:

إِنَّ فِى خَلْقِ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱخْتِلَـٰفِ ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ لَءَايَـٰتٍ لِّأُوْلِى ٱلْأَلْبَـٰبِ ﴿١٩٠﴾ ٱلَّذِينَ يَذْكُرُونَ ٱللَّهَ قِيَـٰمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ ... ﴿١٩١﴾ ﴿سورة آل عمران﴾

«Şübhesiz ki göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde [selîm akıl sâhibleri:] ûlu'l-elbâb için âyetler/ibretler vardır.» «Onlar ki gerek ayaktayken, gerek otururken ve gerek yanları üzereyken Allah'ı anar/zikrederler...» (3/Âl-i İmrân, 190-191)

Onun bütün amellerle birlikteliği, onlara mukârin kılınması ve onların rûhu olduğu husûsuna gelince; nitekim Allah Teâlâ onu namaza mukârin kılmıştır ki şu kavli gibi:

... وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ لِذِكْرِىٓ ﴿١٤﴾ ﴿سورة طه﴾

«...ve zikrim için namaz kıl.» (20/Tâ-Hâ, 14)

Yine onu oruç, hac ve haccın menâsikine mukârin kılmıştır. Daha ötesi o, haccın rûhu, özü ve amacıdır. Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in buyurduğu gibi: «Beyt-i tavâf, Safa ile Merve arasında sa'y ve remy-i cimâr ancak Allah'ın zikrini edâ (ikâme) için [teşrî] kılınmıştır.»

Onu cihâda mukârin kılmış, rakîble karşılaşma ve düşmanla çatışma esnâsında Kendisini zikretmeyi emretmiştir ki [Hak] Teâlâ şöyle buyurmuştur:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَٱثْبُتُواْ وَٱذْكُرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٥﴾ ﴿الأنفال﴾

«Ey îmân edenler! (Savaş için) bir toplulukla karşılaştığınız zaman sebât edin ve Allah'ı çok(ça) zikredin ki felâha erebilesiniz.» (8/el-Enfâl, 45)

İlâhî bir rivâyetde Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: "Şübhesiz kulum, gerçekten kulum, [kendisinin dengi, düşman] rakîbiyle karşılaşınca Beni zikredendir."

Şeyhulislâm İbn Teymiyye'nin -kaddesellahu rûhehu- bunu şâhid makâmında kullandığını ve yine onun şöyle dediğini duydum: "Sevenler, bu [gibi] hâl[ler]de sevdiklerini anmakla iftihâr ederler. Antere'nin dediği gibi: [[...]]

[[**Fasıl**:]] Zâkirler, sebkat ehli olanlardır. Müslim'in, *Sahîh*'inde el-Alâ'dan rivâyet ettiği hadîsde geçtiği gibi ki el-Alâ→babasından→Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan rivâyetle şöyle demiştir: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Mekke yolunda seyir hâlindeydi. "Cumdân" denilen bir dağın yanından geçti ve: «Seyr[inize devâm]edin, bu Cumdân'dır; "el-Müferridûn" sebkat etti!» buyurdu. "el-Müferridûn" nedir ey Allah'ın Resûlü?" dediler. «Allah'ı çok(ça) zikreden (Zâkirûn) erkekler ve (Zâkirât) kadınlardır» buyurdu."

el-Müferridûn/Müferridler ise ya Muvahhidler, ya da tek tek Ferdler anlamınadır. [[... ... bu tür parantezlerde yukarıda geçen hadîslerin aynısı vardır ki tercümesine gerek görülmemiştir.]]

Zikrin şerefi/üstün derecesi hakkında, Allah'ın, meleklerine, zikir ehliyle mübâhat etmesi yeter. *Sahîh-i Müslim*'de, Muâviye radıyallahu anhu'dan rivâyetle geçtiği gibi: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ashâbından bir halkanın yanına vardı. «Sizleri [burada] oturtan nedir?» buyurdu. "Oturduk Allah'ı zikrediyoruz; bizi İslâm'a hidâyet ettiği ve onunla bize lütufda bulunduğu için Ona hamdediyoruz/bu sebeble oturduk" dediler. «Allah hakkı için sizleri [burada] oturtan sırf bu mudur?» buyurdu. "Allah hakkı için/vallâhi bizi [burada] oturtan sırf budur" dediler. «Öyleyse şunu bilin ki ben, sizlere bir töhmet olmak üzere size yemîn ettirmedim. Velâkin Cibrîl bana gelip şunu haber verdi ki Allah, sizinle meleklerine mübâhat ediyor» buyurdu." [[... ...]]

Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, atası İbrâhîm aleyhisselâm'dan, İsrâ Gecesi, onun kendisine şöyle dediğini rivâyet etmiştir: «Ümmetine benden selâm edip şunu haber ver ki, Cennet, toprağı güzel/verimli, suyu tatlı bir yerdir ve o [düz ve ağaçsız yer anlamına] "kî'ân"dır ve onun ekimi subhânallahi, velhamdulillahi ve lâ ilâhe illallahu vallahu ekber'dir.» et-Tirmizî, [Ahmed ve başkaları da] rivâyet etmiştir.

Sahîhayn'da Ebû Mûsâ radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Rabbini zikredenle Onu zikretmeyen kimsenin misâli/hâli, diri ile ölünün misâli/hâli gibidir.» Müslim'in [rivâyet] lafzı ise şöyledir: «İçinde Allah'ın zikredildiği ev ile içinde Allah'ın zikredilmediği evin misâli/hâli, diri ile ölünün misâli gibidir.» // Nitekim Zâkir'in evini, dirinin evi mesâbesinde, Gâfil'in evini ise ölünün evi mesâbesinde kılmıştır ki o da kabirdir. // Birinci rivâyet lafzında: Zâkir'i diri mesâbesinde, Gâfil'i ise ölü mesâbesinde kılmıştır. // Böylelikle her iki rivâyet lafzı şunu tazammun etmiştir: Zâkir'in kalbi, dirilerin evleri içre diri kimsenin kalbi gibidir. Gâfil kişi ise ölülerin evleri içre ölü kimse gibidir. Gâfillerin bedenlerinin kendi kalblerine birer mezar; o bedenleri içindeki kalblerinin de mezarlardaki ölüler gibi olduğundan ise şübhe yoktur. Denildiği gibi:

فَنِسْيَانُ ذِكْرِ اللهِ مَوْتُ قُلُوبِهِمْ -- وَأَجْسَامُهُمْ قَبْلَ الْقُبُورِ قُبُورُ

وَأَرْوَاحُهُمْ فِي وَحْشَةٍ مِنْ جُسُومِهِمْ -- وَلَيْسَ لَهُمْ حَتَّى النُّشُورِ نُشُورُ

Allah'ı zikri nisyân[ları], ölümüdür kalblerinin
O bedenleri, girmeden mezara birer mezardır
Bir ecnebîdir ervâhları kendi bedenlerine
Ta haşre dek diriliş yoktur kendilerine [...]

İlâhî bir rivâyetde Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Kuluma hâkim olan Beni zikir olduğunda o Beni sever Ben de onu severim." Diğer bir rivâyetde: "Benimle sevinin ve Benim zikrimle refâha erin..." Diğer birinde: "Âdemoğlu! Bana karşı münsif davranmadın. Seni anıyorum, ama sen Beni unutuyorsun. Seni çağırıyorum, ama sen Benden gayrısına kaçıyorsun. Senden belâları uzaklaştırıyorum, ama sen günahlara gömülüyorsun. Ey âdemoğlu! Yarın Bana geldiğinde ne diyeceksin?..." Diğer birinde: "Âdemoğlu! Kızdığın zaman Beni anıp-zikret ki gazab ettiğimde Ben de seni anayım. Sana yardımıma râzı gel. Şübhesiz Benim yardımım, senin kendi kendine yardımından daha hayırlıdır..." [buyurmaktadır.] [[...]]

Zikir konusunda yüz kadar faydayı "el-Vâbilu's-Sayyib ve Râfiu'l-Kelimi't-Tayyib" adlı kitâbımızda zikrettik. // Orada zikrin esrârını, faydasının büyüklüğünü ve güzel semeresini de zikrettik. Yine orada zikrin üç çeşit olduğunu belirttik:

– Esmâ ve Sıfât zikri, bunların anlamları, Allah Teâlâ'yı bunlarla senâ etmek ve tevhîd edip birlemek...

– Emir ve nehiy, helâl ve harâm zikri...

– Nimetleri ve lütufları, ihsân ve yardımları zikir...

Yine bu[nlar] da üç çeşittir.

– Kalb ile dilin birlikteliğiyle yapılan zikir ki bu en üstün olanıdır.

– Sadece kalb ile yapılan zikir ki bu ikinci derecededir.

– Sırf dil ile yapılan zikir ki bu ise üçüncü derecededir**...) [*Medâric*'den alıntımız** buraya kadardı.]

***

<u>* Farz Namazlardan Sonra Zikrin Fazîleti</u>

*Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Kim her namazın akabinde otuzüç defa Allah'ı tesbîh eder, otuzüç defa Allah'a hamd eder, otuzüç defa Allah'a tekbîr getirirse ki bu doksandokuzdur ve yüzü tamamlamak üzere: "La ilâhe illallahu vahdehu la şerîke leh.. lehu'l-mulku ve lehu'l-hamdu ve huve alâ kulli şeyin kadîr" derse, onun *günahları* (*hatâyâ*), deniz köpüğü misâli bile olsa affedilir.» (Müslim rivâyet etmiştir.)

*Muâz Bin Cebel radıyallahu anhu'dan, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in onun elini tutup şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Ey Muâz! (Vallâhi) Ben seni [Allah için] seviyorum ve sana ey Muâz şunu tavsiye ediyorum: Her namazın akabinde şöyle demeyi elden bırakma: اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكِ وَحُسْنِ عِبَادَتِكِ "Allahumme a'innî alâ zikrike ve şukrike ve husni ibâdetike/Allah'ım! Seni zikretme, Sana şükretme ve Sana güzelce ibâdet etmede bana inâyetini yâr et.» (Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.)

Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "[Muhâcirlerden (olan bazı)] fakîrler Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve dediler ki: "Varlık sâhibleri yüksek dereceleri ve [*cennetin bâkî nimetlerini*:] *naîm-i mukîm*i götürdüler. [Nitekim onlar da bizim] namaz kıldığımız gibi namaz kılıyor ve oruç tuttuğumuz gibi oruç tutuyorlar. [Ama] onların fazla(dan) [bazı] mâlları var ki on*lar*la haccediyor, umre yapıyor, cihâd ediyor ve tasaddukda bulunuyorlar?!" Şöyle buyurdu: «Size, ona tutunduğunuzda [o] sizi geçenlere yetişeceğiniz, sizden sonra hiç kimsenin size ulaşamayacağı ve -o şeyin aynısını yapan müstesnâ- aralarındaki en hayırlı kimseler de sizin olacağınız bir şeyi size anlatıp/öğreteyim mi! Her namaz sonrasında otuzüç defa tesbîhde bulunur, hamd eder ve tekbîr getirirsiniz.» "[Kendi] aramızda ihtilâfa düştük de kimimiz, "Otuzüç defa tesbîhde bulunur, otuzüç defa hamd eder ve otuzdört defa tekbîr getiririz" dedi. Bunun üzerine Ona geri döndüm. «Her biri otuzüç defa olacak şekilde Subhânallah, Elhamdulillah, Allahu Ekber dersin[iz]» buyurdu." (Muttefakun Aleyh)

Abdullah Bin Amr'dan [r.a.] demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «İki haslet var ki bunları muhâfaza eden müslüman bir kişi mutlaka cennete girer. Bunlar [pek] kolaydır, ama bunlarla amel eden[ler pek] azdır.» Dedi ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Beş vakit namaz [ki], biriniz her [bir] namazın akabinde on defa tesbîhde bulunur, on defa hamd eder ve on defa tekbîr getirir. Bunlar dilde yüzellidir, ama mîzânda binbeşyüzdür.» [Abdullah] dedi ki: "Ben Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in onları eliyle saydığını gördüm." [İkinci hasleti beyân meyânında ise buyurmuştur ki:] «Biriniz yatağına veya uzanacağı yere yöneldiği zaman otuzüç defa tesbîhde bulunur, otuzüç defa hamd eder ve otuzdört defa tekbîr getiririrse bu dilde yüzdür, ama mîzânda bindir.» Dedi ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Hangi biriniz her gündüz ve gece ikibinbeşyüz seyyie işler ki?!» Denildi ki: "Ya Resûlullah! [Hâl böyleyken] Nasıl olur da onları [o iki hasleti] muhâfaza etmeyiz?!: Buyurdu ki: «Namazda olduğu esnâda birinize şeytân gelir de şunu hatırla, bunu hatırla, der. Uyumaya yöneldiğinde ise [gelip] onu uyutur.» [Yani böylece kendisini o hastletleri muhâfazadan alıkor.]" (Tirmizî, Nesâî, Ebû Dâvûd, İbn Mâce ve Ahmed rivâyet etmiştir.)

Sabah ve Akşam Zikirlerinin Fazîleti

Meşhûr bazı kaynaklardan bu zikirlerle ilgili bir demet derleyip şu başlık altına dercetmeye yöneldim. Sonra Şeyhimiz Şehîd Abdullah Azzâm rahmetullahi aleyh'in bu konuda derlemiş olduğu şeylerin işbu özet sunuma uygun ve kifâyet arzeder bir muhtevâ taşıdığını gördüm ki bunları size takdîm ediyorum:

Abdullah Azzâm rahmetullahi aleyh, [zikir hakkında] derlediği hadîs demeti ile ilgili olarak şöyle demiştir:

(... Bütün bu hadîsler sahîhdir ve insânı her türlü şerden himâye, şeytândan ve bütün zararlardan korumak için elzemdir. Bu zikirleri yapan kimseyi bekleyen büyük sevâb da ayrı bir kalemdir.

Kalbî hastalıklara şifâ olacak zikirden daha iyi ilâc/ve onun gibi bir devâ yoktur. Zikir, [bir Müslüman için] balık ve ekin için su [ne ise aynen onun] gibidir. Zikir, kalbe

safiyyet kazandırır; sıkıntı ve darlığa karşı gönle şifâ olur; rûh ile bedeni güçlendirir; gam ve kederi giderir; şeytânı kovar; meleklerin, rahmetin ve sekînetin inişini getirir.

İnsân zikre müdâvim oldukça melekler ona cennetde menziller inşâ eder ve zikir durduğunda inşâ da durur. Aynı şekilde zikir cennetin ekimidir ki o durduğu zaman ekim de durur.

Zikir kalblerin pasını giderir. Rûha safiyyet kazandırır. Öncelikle Allah'a, sonra da mahlûkata karşı muhabbeti-sevgiyi doğurur. Tevekkülü inşâ eder; huzûru ve kadere rızâyı getirir.

Bütün çeşitleriyle birlikte zikir, farklı hastalıklar için çeşitli ilâcları içeren bir eczâhâne gibidir. Bunların kimisi kedere kimisiyse gama şifâ olur. Üçüncü biri uykusuzluğa, dördüncü biri korkuya, beşinci biriyse şeytândan korunmaya bir şifâdır ki bu böyle devâm edip gider. Tabîb-i Hakîm sallallahu aleyhi ve sellem [Efendimiz] ise her bir yudumun mikdârını tavsîf buyurmuştur. (Bir dane veya üç veya yedi... ilh...)

Ezkâr-ı Sabah'ın vakti, fecrin doğuşundan güneşin doğuşuna kadardır. **Ezkâr-ı Mesâ** ise ikindiden sonradır.

1- Sabah namazından hemen sonra ve namaz oturuşunda iken on defa şöyle der: "La ilâhe illallahu vahdehu la şerîke leh.. Lehu'l-mulku ve lehu'l-hamdu ve huve alâ kulli şeyin kadîr. / Allah'tan başka ilâh yoktur, O birdir Onun ortağı yoktur.. Mülk Onundur; Hamd Onadır ve O her şeye kadîrdir."

Ebû Eyyûb radıyallahu anhu'dan, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Kim [sabah namazını kıldıktan sonra], on defa, La ilâhe illallahu vahdehu la şerîke leh.. Lehu'l-mulku ve lehu'l-hamdu ve huve alâ kulli şeyin kadîr, derse, Allah bunlara karşılık ona on sevâb (hasenât) yazar ve ondan on günahı (seyyiâtı) siler. [Bunlara karşılık onun için on derece yükseltir ve] bunlar kendisi için dört köle âzâd etmesine denk gelir. Akşamlayıncaya kadar da bunlar kendisine bir koruma olur. Her kim de bunları akşam namazını kıldığında namazının akabinde der ise, aynı şey kendisi sabahlayıncaya kadar geçerlidir.»

2- Âyete'l-Kürsî: [[...2/el-Bakara, 255...]] // [[...]]

3- Bakara Sûresi'nin son iki âyeti [[Âmenerresûlu... 285-286]]

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Kim Bakarâ Sûresi'nin son iki âyetini gece okursa bunlar kendisine [o gece için...] yeterli olur.» [Buhârî rivâyet etmiştir. "Yeterli olur"un anlamı: Gece namazı yerine veya mahlûkatın ve şeytânların şerrine karşı...]

4- ("Kul huvallahu ehad; Kul e'ûzu bi-Rabbi'l-felak; Kul e'ûzu bi-Rabbi'n-nâs") ... [İhlâs, Felak ve Nâs sûrelerinin] her biri "üçer defa"...

Abdullah Bin Hubeyb şöyle demiştir: "Yağmurlu ve şiddetli karanlık bir gecede, bizlere namaz kıldırsın diye Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i aramaya çıktık ve Kendisine ulaştık. [...] «Kul (/ De)!» buyurdu. Bir şey demedim. Sonra [yine]: «Kul (/ De)!» buyurdu. Bir şey demedim. [Sonra yine:] «Kul (/ De)!» buyurdu. "Ne diyeyim ya Resûlellah?" dedim. «(De ki:) Kul huvallahu ehad ve el-Muavvizeteyn'i [de onunla

birlikte] akşamladığın ve sabahladığın vakit -üçer kez- (oku,) sana her şeye karşı yeterli olur» buyurdu."

5- Subhânallah, otuzüç defa; Elhamdulillah, otuzüç defa; Allahu Ekber, ~~otuzdört~~ defa...// Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Kim her namazın akabinde otuzüç defa Allah'ı tesbîh eder, otuzüç defa Allah'a hamd eder, otuzüç defa Allah'a tekbîr getirirse ki bu doksandokuzdur ve yüzü tamamlamak üzere: "La ilâhe illallahu vahdehu la şerîke leh.. Lehu'l-mulku ve lehu'l-hamdu ve huve alâ kulli şeyin kadîr" derse, onun *günahları* (*hatâyâ*), deniz köpüğü misâli bile olsa affedilir.»

6- Hadîs: «Sabahladık, mülk de Allah'ın olarak sabahladı. Hamd Allah'adır, Onun ortağı yoktur. Ondan başka ilâh yoktur ve diriliş/ile dönüş de Onadır.↓»

«أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلّٰهِ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ لا شَرِيكَ لَهُ، لَا إِلَهَ إِلا هُوَ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ»

7- Hadîs: «İslâm fıtratı, ihlâs kelimesi, Nebîmiz Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in dîni ve -bir Hanîf [Müslüman] olup müşriklerden olmayan- atamız İbrâhîm'in milleti üzere sabahladık.↓»

«أَصْبَحْنَا عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ، وَعَلَى كَلِمَةِ الْإِخْلَاصِ، وَعَلَى دِينِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَعَلَى مِلَّةِ أَبِينَا إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا [مُسْلِمًا] وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ»

8- Hadîs:

«اللَّهُمَّ مَا أَصْبَحَ بِي مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فَمِنْكَ وَحْدَكَ، لا شَرِيكَ لَكَ، فَلَكَ الْحَمْدُ وَلَكَ الشُّكْرُ»

Abdullah Bin Gannâm el-Beyâdî radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Her kim sabahladığında, "Allah'ım! (Sabahladığım şu vakit) benim veya mahlûkatından herhangi birinin sâhib olduğu her türlü nimet sadece Sendendir ki Senin ortağın yoktur. Hamd Sanadır, şükür de Sana... ↑"derse hiç şübhesiz gününün şükrünü edâ etmiştir. Her kim de akşamladığında böyle derse hiç şübhesiz gecesinin şükrünü edâ etmiştir.»

9- Hadîs↓: «يَا رَبِّ لَكَ الْحَمْدُ كَمَا يَنْبَغِي لِجَلَالِ وَجْهِكَ وَعَظِيمِ سُلْطَانِكَ»

Abdullah Bin Ömer radıyallahu anhuma'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in onlara şunu anlattığı rivâyet edilmiştir: «Allah'ın kullarından bir kul, "Ya Rabbi! Celâl-i Vechine ve Azamet-i Kudretine yaraşır bir şekilde hamd Sanadır↑" dedi ki bu, iki meleğe zor geldi de onu[n sevâbını] nasıl yazacaklarını bilemediler. Semâya çıktılar ve, "Ya Rabbena! Kulun öyle bir söz dedi ki onu[n sevâbını] nasıl yazacağımızı bilemiyoruz" dediler. Allah Azze ve Celle, "Kulum ne dedi?" buyurdu -ki O, kulunun ne dediğini en iyi bilendir-. Dediler ki: "Ya Rabbi! O, "Ya Rabbi! Celâl-i Vechine ve Azamet-i Kudretine yaraşır bir şekilde hamd Sanadır↑" dedi." Bunun üzerine Allah Azze ve Celle onlara: "Onu, kulumun dediği gibi yazın, ta ki [kulum] Bana mülâki oluncaya kadar. O zaman ben onun mükâfaatını kendisine [bizzât] vereceğim" buyurdu.»

10- Hadîs↓: «رَضِيتُ بِاللهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا وَرَسُولًا»

Sevbân ve gayrından Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Her kim akşamladığı ve sabahladığı vakit, "Rab olarak Allah'a, Dîn olarak İslâm'a, Nebî ve Resûl olarak Muhammed'e râzı geldim↑" derse, onu râzı etmesi Allah'ın üzerine bir hak olur.»

11- Hadîs↓: «سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ عَدَدَ خَلْقِهِ وَرِضَا نَفْسِهِ وَزِنَةَ عَرْشِهِ وَمِدَادَ كَلِمَاتِهِ» "Üç defa"

Ümmü'l-Müminîn Cuveyriye radıyallahu anha'dan şöyle rivâyet edilmiştir: Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem sabah namazını kılınca, kendisi mescidinde /ibâdet yerinde iken erkenden onun yanından çıkmış, bilahare duhâ vaktine erdikten sonra geri dönmüş, onu [orada] oturur bir hâlde bulmuştur ve: «Sen hâlâ seni kendisi üzere terk ettiğim hâl üzere misin?» buyurmuştur. O: "Evet" deyince Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Senden sonra -üç defa- dört kelime dedim ki eğer bunlar senin sabahdan beri dediklerinin ağırlığına karşı tartıya vurulsa mutlaka onlardan [daha] ağır gelir: "Mahlûkatının adedi, Zâtının rızası, Arşının ağırlığı ve kelimelerinin midâdınca Allah'ı tesbîh ve Ona hamd ederim↑".»

12- Hadîs: Ebân Bin Osmân Bin Affân radıyallahu anhu'dan: [Demiştir ki: "Osmân Bin Affân'ın (r.a.) şöyle dediğini duydum:] "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Her günün sabahı ve her gecenin akşamında -üç defa- şöyle diyen bir kula herhangi bir şey zarar vermez: "İsmi[nin zikri]yle birlikte ne yerde ne de gökte hiçbir şeyin zarar vermediği Zâtın adıyla... [ki her şeyi hakkıyla işiten ve hakkıyla bilen] Semî' ve Alîm Odur.↓» (el-Erbaa rivâyet etmiştir.) [[...]]

«بِسْمِ اللهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ»

13- Hadîs: «اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ نُشْرِكَ بِكَ شَيْئًا نَعْلَمُهُ، وَنَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا نَعْلَمُهُ» (Ahmed...)

Ebû Mûsâ el-Eşarî radıyallahu anh'dan, demiştir ki: "Birgün Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bizlere bir hutbe îrâd etti ve şöyle buyurdu: «Ey insânlar! Şu şirkten sakının. Şübhesiz ki o, karıncanın ayak sesinden daha gizlidir.» Allah'ın kendisine sözü takdîr buyurduğu biri Ona: "O, karıncanın ayak sesinden daha gizliyken ondan nasıl sakınalım ya Resûlellah?!" dedi. «Şöyle deyiniz» buyurdu: «Allah'ım! Bildiğimiz bir şeyi [bilerek] Sana şirk koşmaktan Sana sığınırız ve bilmediğimiz şeylerden de Sana istiğfârda bulunuruz.↑»

14- Hadîs: «أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ» "Üç defa..." (Müslim rivâyet etmiştir.)

«Kim akşamladığında -üç defa- "Yarattıklarının şerrinden Allah'ın tâm kelimelerine sığınırım↑" derse ona o gece yılan sokması zarar vermez.» (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

15- Hadîs: «Allah'ım! Hem ve hazenden [:Gam ve kederden] Sana sığınırım. Âcizlik ve tembellikten Sana sığınırım. Korkaklık ve cimrilikten Sana sığınırım. Borcun galebesinden ve kahr-ı ricâlden [:Borcun ağırlığından ve insânların baskısından] Sana sığınırım.↓» (Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.)

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ غَلَبَةِ الدَّيْنِ وَقَهْرِ الرِّجَالِ»

Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir gün mescide girdi ve Ensâr'dan Ebû Ümâme denilen bir adama rast geldi. «Ey Ebû Ümâme! Namaz vakti olmadığı hâlde seni niçin burada oturur görürüm?» buyurdu. "Peşimi bırakmayan sıkıntılar ve borçlardır ya Resûlellah..!" dedi. «Sana, onu dediğinde Allah'ın sıkıntını gidereceği ve borcunu ödeyeceği bir söz öğreteyim mi?» buyurdu. Dedi ki: "Evet ya Resûlellah" dedim. «Sabahladığında ve akşamladığında şöyle de» buyurdu: «Allah'ım! Hem ve hazenden Sana sığınırım. Âcizlik ve tembellikten Sana sığınırım. Korkaklık ve cimrilikten Sana sığınırım. Borcun galebesinden ve kahr-ı ricâlden Sana sığınırım.↑» // Dedi ki: "Bunu yaptım ve Allah sıkıntımı giderdi, borcumu da ödedi." (Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.)

16- Hadîs: «Allah'ım! Bedenimde bana [sağlık] âfiyet ver. Allah'ım! İşitmemde bana âfiyet ver. Allah'ım! Görmemde bana âfiyet ver. [...] Allah'ım! Küfürden, fakîrlikden ve kabir azâbından sana sığınırım. Senden başka ilâh yoktur.↓» (Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.)

«اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَدَنِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي سَمْعِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَصَرِي [...] اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ والْفَقْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ»

17- Hadîs: Şeddâd Bin Evs'den, *merfûan* [şöyle rivâyet edilmiştir: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu]: «Seyyid-i istiğfâr şöyle demendir: "Allah'ım! Rabbim Sensin ki Senden başka ilâh yoktur. Beni yarattın ve ben Senin kulunum. Elimden geldiğince Senin ahdin ve vaadin üzereyim. Yaptıklarımın şerrinden Sana sığınırım. Üzerimdeki nimetlerini ikrâr ve günahımı itirâf ederim. Beni affet. Şübhesiz ki günahları Senden başka affedecek yoktur." Kim gündüz vakti bunu, ona kesin bir şekilde inanarak der de [o gün] ölürse cennet ehlindendir. Yine kim gece vakti bunu, ona kesin bir şekilde inanarak der de sabahlamadan ölürse cennet ehlindendir.↓» (Buhârî rivâyet etmiştir.)

«سَيِّدُ الاسْتِغْفَارِ أَنْ تَقُولَ: اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلا أَنْتَ، خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأَبُوءُ بِذَنْبِي فَاغْفِرْلِي فَإِنَّهُ لا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلا أَنْتَ...»

18- Hadîs: Ebû Hureyre'den (r.a.): "Ebû Bekr es-Sıddık: "Bana sabahladığım ve akşamladığım vakit diye[bile]ceğim bir şey öğret[sen] ya Resûlellah?!" dedi. «Şöyle de» buyurdu: «"[Ey] gaybı ve şehâdet[âlemin]i bilen, gökleri ve yeri yoktan var eden, her şeyin rabbi ve melîki olan Allah'ım! Şehâdet ederim ki Senden başka ilâh yoktur. Nefsimin şerrinden, şeytânın şerrinden ve onun şirkinden -bir rivâyetde- nefsime karşı bir kötülük işlemekten veya onu/o kötülüğü bir Müslüman'a doğru çekmekten Sana sığınırım."↓ Sabahladığında, akşamladığında ve yatağında yerini aldığında bunu de...» (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

«... اللَّهُمَّ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ، رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهُ أَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشِرْكِهِ -وفي رواية- وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا أَوْ أَجُرَّهُ إِلَى مُسْلِمٍ...»

19- Hadîs: Abdullah Bin Ömer (r.a.) şöyle demiştir: "Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem akşamladığı ve sabahladığı vakit şu duâları terk etmezdi: «Allah'ım! Dünya ve âhiretde Senden âfiyet isterim. Allah'ım! Dînim, dünyam, âilem ve mâlım hakkında Senden afv ve âfiyet isterim. Allah'ım! Açıklarımı ört ve korkularıma [karşı bana] emniyyet bahşet. Allah'ım! Önümden, arkamdan, sağımdan, solumdan, üstümden [gelebilecek belâlardan] beni muhâfaza et. Alt tarafımdan beklenmedik bir belâya uğramaktan da Senin azametine sığınırım.↓» (Ebû Dâvûd rivayet etmiştir.)

«... اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَأَهْلِي وَمَالِي، اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي وَآمِنْ رَوْعَاتِي، اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ وَمِنْ خَلْفِي وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي وَمِنْ فَوْقِي وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ مِنْ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي»

20- Hadîs: «أَسْتَغْفِرُ اللهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ»

İbn Mesûd'dan, *merfûan* [şöyle rivâyet edilmiştir: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu]: «Kim, "Ondan başka ilâh olmayan el-Hayyu'l-Kayyûm Allah'a istiğfâr ve Ona tevbe ederim↑" derse onun günahları affolunur; *savaşta ordudan* kaçmış olsa bile...»

21- Hadîs: «يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ، أَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ، وَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ»

Enes Bin Mâlik radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Fâtıma'ya şöyle dedi: «[...] Sabahladığında ve akşamladığında şöyle demekten seni alıkoyan nedir: "Ya Hayyu ya Kayyûm! Rahmetinle istigâsede bulunuyorum. Her [türlü] işimi benim için ıslâh et ve beni göz açıp kapayınca kadar [da olsa] nefsimle başbaşa bırakma↑"...» (en-Nesâî rivâyet etmiştir.)

22- Hz. Peygamber'e on defa salât [u selâm] getirmek... // «Kim sabahladığı ve akşamladığı vakit bana on defa salât [u selâm] ederse Kıyâmet Günü şefâatim ona yetişir.» (et-Taberânî rivâyet etmiştir.)

23- Yüz kerre "Subhânallahi ve-bihamdihi..." // [İmâm] Müslim, Ebû Hureyre'den rivâyet etmiştir: Demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kim sabahladığı ve akşamladığı vakit yüz kerre "Subhânallahi ve-bihamdihi" derse hiç kimse Kıyâmet Günü onun getirdiğinden daha iyisini getiremez. Onun dediğinin benzerini diyen veya üzerine ziyâdeleştiren bir kimse hâric...»

24- Keffâret-i meclis: «سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ»

Ebû Hureyre'den, dedi ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kim bir meclisde oturur, orada fazlaca *çenebazlık* eder ve o meclisinden kalkmadan önce: "Allah'ım! Seni tesbîh ve Sana hamd ederim [/: Seni hamdinle tesbîh ederim]; şehâdet ederim ki Senden başka ilâh yoktur. Sana istiğfârda bulunur ve Sana tevbe ederim↑" derse, Allah [bunu] mutlaka onun için o meclisindeki şeylere keffâret kılar.» (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

25- Hadîs:

«سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»

«Rabbin, o izzet sâhibi, onların tavsîf ettiklerinden münezzehdir. Ve selâm peygamberlerin üzerinedir. Ve hamd, âlemlerin rabbi Allah içindir.↑" (Ebû Ya'lâ tahrîc etmiştir. [Aynı zamanda 37/es-Sâffât Sûresi'nin 180-182. âyetleridir.]) **...)** [A.Azzâm'dan] **Alıntımız buraya kadardı.** (*ez-Zehâir*, 1/114[-117])

***

[Uyumadan Önce Okunacak Zikir ve Duâların Fazîleti]

1- Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Biriniz yatağına vardığı zaman elbisesinin iç/uç tarafıyla yatağını üç kez silksin ve [sağ yanına yatıp] şöyle desin: "Rabbim Senin adınla yanımı [yatağıma] koydum ve onu Senin [takdîrin] ile kaldırırım. Eğer canımı alırsan onu affet ve eğer onu [tekrâr hayât(d)a] bırakırsan, sâlih kullarını koruduğun şeylerle onu koru↓."» (*el-Cemâa* rivâyet etmiştir.)

«...بِاسْمِكَ رَبِّ وَضَعْتُ جَنْبِي وَبِكَ أَرْفَعُهُ إِنْ أَمْسَكْتَ نَفْسِي فَاغْفِرْ لَهَا وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ»

2- Âişe radıyallahu anha'dan, demiştir ki: "Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem yatağına vardığı zaman, her gece, iki avucunu bir araya getirir, onlara üfler ve iki avucunun içine "Kul huvallahu ehad"; "Kul eûzu bi-Rabbi'l-felak" ve "Kul eûzu bi-Rabbi'n-nâs"ı okur, sonra iki avucuyla elinden geldiği kadarıyla bedenini meshederdi. Buna [öncelikle] başı, yüzü ve bedeninin geri kalan [ön] kısmı ile başlardı. Bunu üç kez yapardı." (Buhârî rivâyet etmiştir.)

3- [[...*Zayıf* olduğu için tercüme edilmedi.]]

4- Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Kim yatağına vardığı zaman şöyle "↓" derse onun günahları, deniz köpüğü misâli bile olsa affolunur.» (İbn Hibbân rivâyet etmiştir.)

«...لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ،لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ الْعَظِيمِ، سُبْحَانَ اللهِ وَالْحَمْدُ لِلهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَاللهُ أَكْبَرُ...»

5- el-Berâ Bin Âzib radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «*Yatacağın zaman* [önce] namaz için abdest aldığın gibi abdest al. Sonra sağ tarafın üzerine yat. Sonra şöyle de: "Allah'ım! Yüzümü [/Benliğimi] Sana teslîm ettim. İşimi [/ âkıbet-i hâlimi] Sana havâle ettim. Sırtımı Sana [ilticâ ve tevekkül ile Sana] sığındırdım. [Rahmetin için] Sana umut besleyerek ve [azâbından] havf ederek [ki,] Senden [asla] kaçış yoktur ve sığınılacak merci de ancak/yine Sensin. İndirdiğin Kitâbına ve gönderdiğin Nebîne îmân ettim↓." Eğer o gece ölecek olursan [bil ki] fıtrat[-ı İslâm] üzeresindir. [Ayrıca] bunları, [uyumadan önce] konuştuğun son sözlerin kıl.» (*el-Cemâa* tahrîc etmiştir.)

«...اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ، رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ، لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ، آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ...»

<u>*Uykuda Korkma Duâsı</u>

6- Amr Bin Şuayb'dan → Babası'ndan → Dedesi'nden (radıyallahu anhum), Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Şayet biriniz uykuda (iken) korkar [da uyanır] ise şöyle desin: <u>"[Allah'ın] gazabı, ikâbı ve kullarının şerrinden; şeytânların vesveseleri/ile dürtüklemeleri ve bana gelmelerinden Allah'ın tâm kelimelerine sığınırım↓</u>." [Bunu dediğinde] hiç şübhesiz o *dürtükleme*ler kendisine bir zarar vermez.» (Ebû Dâvûd, Tirmizî ve Nesâî tahrîc etmiştir.)

«...أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ غَضَبِهِ وَعِقَابِهِ وَشَرِّ عِبَادِهِ وَمِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَأَنْ يَحْضُرُونِ...»

<u>*Uykusuzluk Duâsı:</u>

7- Hâlid Bin el-Velîd radıyallahu anhu'dan, kendisine uykusuzluğun ârız olduğu ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in [ona] şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Sana, onları dediğinde uyuyacağın bazı kelimeler/sözler öğreteyim mi?! Şöyle de: <u>"[Ey] yedi göğün ve gölgelediklerinin Rabbi, [ey] iki arzın ve taşıdıklarının Rabbi, [ey] şeytânların ve saptırdıklarının Rabbi olan Allah'ım! Bütün mahlûkatının şerrine karşı, onlardan herhangi birinin bana karşı haddini aşması veya taşkınlık etmesine karşı bana Sen bir hâmî ol. Senin himâyende olan azîz olur. Senin ismin mübârekdir↓</u>."» Bunları dedi ve uyudu. (et-Taberânî rivâyet etmiştir.)

«...اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أَظَلَّتْ، وَرَبَّ الْأَرَضِينَ وَمَا أَقَلَّتْ، وَرَبَّ الشَّيَاطِينِ وَمَا أَضَلَّتْ، كُنْ لِي جَارًا مِنْ شَرِّ خَلْقِكَ أَجْمَعِينَ، أَنْ يَفْرُطَ عَلَيَّ أَحَدٌ مِنْهُمْ، أَوْ أَنْ يَطْغَى، عَزَّ جَارُكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ...»

8- Zeyd Bin Sâbit radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Bana ârız olan bir uykusuzluk [hâli] sebebiyle Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e şikâyetde bulundum ki şöyle buyurdu: «De ki: <u>"Allah'ım! Yıldızlar [yükseldi de] battı. Gözler dinginleşti. Sen ise Hay ve Kayyûmsun [ki,] Seni ne bir uyuklama ne de bir uyku alır. Ey Hayy u Kayyûm! Gecemi dinginleştir ve gözlerime uyku ver↓</u>."» Bunları dedim de Allah Azze ve Celle yaşadığım şeyi giderdi.

«...اللَّهُمَّ غَارَتِ النُّجُومُ، وَهَدَأَتِ الْعُيُونُ، وَأَنْتَ حَيٌّ قَيُّومٌ، لا تَأْخُذُكَ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ، يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ، أَهْدِئْ لَيْلِي وَأَنِمْ عَيْنِي...»

...) Alıntımız buraya kadardı. (*ez-Zehâir*, c.1/[103]) [Not: Abdullah Azzâm, bu son alıntı boyunca geçen hadîslerin dereceleriyle ilgili uzun dipnotlar düşmüştür. Mtrcm.]

***

Duâ'nın Fazîleti

<u>el-Hâfız el-Münzirî'nin *et-Terğîb ve't-Terhîb* adlı kitâbında şunlar yer almaktadır:</u>

(... Çokça Duâ Etmeyi Terğîb ve Duâ'nın Fazîletiyle İlgili Bazı Rivâyetler:

*Ebû Zer radıyallahu anhu'dan, Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in, Rabbi Azze ve Celle'den rivâyeten, şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir:

«Ey kullarım! Muhakkak ki Ben zulmü Kendime harâm ettim ve onu sizin aranızda da harâm kıldım; o hâlde/sakın birbirinize zulmetmeyin. Ey kullarım! Benim hidâyete

erdirdiklerim dışında hepiniz dalâletdesiniz; o hâlde Benden sizi hidâyete erdirmemi isteyin ki sizi hidâyete erdireyim. Ey kullarım! Benim doyurduklarım dışında hepiniz açsınız; o hâlde Benden sizi doyurmamı isteyin ki sizi doyurayım. Ey kullarım! Benim giydirdiklerim dışında hepiniz çıplaksınız; o hâlde Benden sizi giydirmemi isteyin ki sizi giydireyim. Ey kullarım! Şübhesiz siz gece-gündüz hata/günah işlersiniz; Ben ise günahları toptan affederim; o hâlde Benden sizi affetmemi isteyin ki sizi affedeyim. Ey kullarım! Şübhesiz siz Bana [bir] zarar vermeye asla ulaşamazsınız ki Bana zarar verebilesiniz ve [yine] siz Bana [bir] fayda vermeye asla ulaşamazsınız ki Bana fayda verebilesiniz. Ey kullarım! Eğer evveliniz, âhiriniz, insiniz ve cinniniz, sizden en takvalı bir adamın kalbi üzere olsalar, bu Benim mülkümde hiçbir şey arttırmaz. Ey kullarım! Eğer evveliniz, âhiriniz, insiniz ve cinniniz, sizden en fâcir bir adamın kalbi üzere olsalar, bu [da] Benim mülkümden hiçbir şey eksiltmez. Ey kullarım! Eğer evveliniz, âhiriniz, insiniz ve cinniniz, aynı [ânda, aynı] yerde kalkıp Benden istekte bulunsalar ve Ben de onlardan her [bir] kişinin istediğini kendisine versem, bu, Benim nezdimde olandan, iğne denize daldırıl*ıp-çıkarıl*dığında ondan ne gibi bir şey eksiltirse ancak o kadar eksiltir. Ey kullarım! Bunlar ancak sizin amellerinizdir; Ben onları sizin için kaydediyorum ki, sonra size onların karşılığını tam olarak vereceğim. Artık her kim bir hayır bulursa Allah Azze ve Celle'ye hamdetsin. Her kim de [bundan] gayrı bir şey bulursa, kendisinden başkasını levmetmesin.↓»

«عَنْ أَبِي ذَرٍّ الْغِفَارِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا يَرْوِيهِ عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنَّهُ قَالَ: ﴿يَا عِبَادِي، إِنِّي حَرَّمْتُ الظُّلْمَ عَلَى نَفْسِي وَجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّمًا، فَلَا تَظَالَمُوا. يَا عِبَادِي، كُلُّكُمْ ضَالٌّ إِلَّا مَنْ هَدَيْتُهُ، فَاسْتَهْدُونِي أَهْدِكُمْ. يَا عِبَادِي، كُلُّكُمْ جَائِعٌ إِلَّا مَنْ أَطْعَمْتُهُ، فَاسْتَطْعِمُونِي أُطْعِمْكُمْ. يَا عِبَادِي، كُلُّكُمْ عَارٍ إِلَّا مَنْ كَسَوْتُهُ، فَاسْتَكْسُونِي أَكْسُكُمْ. يَا عِبَادِي، إِنَّكُمْ تُخْطِئُونَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ، وَأَنَا أَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا، فَاسْتَغْفِرُونِي أَغْفِرْ لَكُمْ. يَا عِبَادِي، إِنَّكُمْ لَنْ تَبْلُغُوا ضُرِّي فَتَضُرُّونِي، وَلَنْ تَبْلُغُوا نَفْعِي فَتَنْفَعُونِي. يَا عِبَادِي، لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّكُمْ كَانُوا عَلَى أَتْقَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ مِنْكُمْ مَا زَادَ ذٰلِكَ فِي مُلْكِي شَيْئًا. يَا عِبَادِي، لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّكُمْ كَانُوا عَلَى أَفْجَرِ قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ مِنْكُمْ مَا نَقَصَ ذٰلِكَ مِنْ مُلْكِي شَيْئًا. يَا عِبَادِي، لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّكُمْ قَامُوا فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَسَأَلُونِي، فَأَعْطَيْتُ كُلَّ إِنْسَانٍ مِنْهُمْ مَسْأَلَتَهُ مَا نَقَصَ ذٰلِكَ مِمَّا عِنْدِي إِلَّا كَمَا يَنْقُصُ الْمِخْيَطُ إِذَا أُدْخِلَ الْبَحْرَ. يَا عِبَادِي، إِنَّمَا هِيَ أَعْمَالُكُمْ أُحْصِيهَا لَكُمْ، ثُمَّ أُوَفِّيكُمْ إِيَّاهَا، فَمَنْ وَجَدَ خَيْرًا فَلْيَحْمَدِ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ، وَمَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذٰلِكَ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ﴾. [رَوَاهُ مُسْلِمٌ]»

Saîd dedi ki: "Ebû İdrîs el-Havlânî, bu hadîsi anlatıp/rivâyet ettiğinde dizlerinin üzerine çökerdi." Müslim rivâyet etmiştir ve lafız onundur. et-Tirmizî ve İbn Mâce de rivâyet etmiştir ki İbn Mâce'nin [rivâyet] lafzı şöyledir....: [[... ...]]

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor: "Ben, kulumun Bana dâir zannı üzereyim ve Ben, Bana duâ ettiğinde onunla birlikteyim.» (Buhârî ve Müslim...↓)

... «إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي وَأَنَا مَعَهُ إِذَا دَعَانِي» ...

*Nu'mân Bin Beşîr radıyallahu anhuma'dan şöyle rivâyet edilmiştir: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Duâ [bizâtihi] ibâdetdir» buyurdu. Sonra şu âyeti okudu: «Rabbiniz buyurdu: Bana duâ edin ki size icâbet edeyim. Bana ibâdet[etmek]den kibirlenenler [mutlaka] hor-hakîr olarak cehenneme girecekler.» [40/Ğâfir (Mümin), 60] (Ebû Dâvûd ve et-Tirmizî rivâyet etmiştir.↓)

... «الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ» ثُمَّ قَرَأَ: وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدۡعُونِيٓ أَسۡتَجِبۡ لَكُمۡۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسۡتَكۡبِرُونَ عَنۡ عِبَادَتِي سَيَدۡخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾ ﴿سورة غافر﴾ ...

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: « Allah'ın, belâ [ve sıkıntı] zamanlarında kendisine icâbet etmesi kendisini sevindirecek olan bir kimse râhatlık demlerinde çokça dûa etsin.↓» (et-Tirmizî rivâyet etmiştir.)

... «مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْتَجِيبَ اللهُ لَهُ عِنْدَ الشَّدَائِدِ فَلْيُكْثِرْ مِنَ الدُّعَاءِ فِي الرَّخَاءِ» ...

*Enes Bin Mâlik radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: Ey âdemoğlu! Sen Bana duâ ettikçe ve Bana umut besledikçe, senden sâdır olan [günahların] ne [kadar çok] olsa da seni affederim ve [günahlarının çokluğuna] aldırmam.» (Tirmizî...↓)

وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «قَالَ اللهُ تَعَالَى: يَا ابْنَ آدَمَ إِنَّكَ مَا دَعَوتَنِي وَرَجَوتَنِي غَفَرْتُ لَكَ عَلَى مَا كَانَ مِنْكَ وَلَا أُبَالِي» ...

*Ubâde Bin es-Sâmit radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Yeryüzünde, Allah'a bir duâ [/istek] ile duâ eden herhangi bir Müslüman yoktur ki Allah Teâlâ onu mutlaka kendisine vermiş veya fenalıklardan onun misli bir şeyi kendisinden uzaklaştırmış olmasın. Bir günahla veya sıla-i rahmi koparmak için duâ etmedikçe...» "Meclisdekilerden bir adam, "Öyleyse [duâları] çoğaltalım" dedi. «Allah'ın icâbeti daha çoktur.» buyurdu." (Tirmizî...↓)

وَعَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَا عَلَى الأَرْضِ مُسْلِمٌ يَدْعُو اللهَ بِدَعْوَةٍ إِلَّا آتَاهُ اللهُ تَعَالَى إِيَّاهَا أَوْ صَرَفَ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهَا، مَا لَمْ يَدْعُ بِإِثْمٍ أَوْ قَطِيعَةِ رَحِمٍ.» فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: إِذًا نُكْثِرُ. قَالَ: «اللهُ أَكْثَرُ.» ...

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Bir mesele/istek dolayısıyla yüzünü Allah Azze ve Celle'ye [duâ için] *çeviren* bir Müslüman yoktur ki Allah onun o isteğini mutlaka kendisine vermiş olmasın. Onu kendisine ya [dünyada] âcilen verir, ya da onu kendisi için Âhiret'e saklar.↓» (Ahmed rivâyet etmiştir.)

... «مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَنْصُبُ وَجْهَهُ لِلهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي مَسْأَلَةٍ إِلَّا أَعْطَاهَا إِيَّاهُ، إِمَّا أَنْ يُعَجِّلَهَا لَهُ وَإِمَّا أَنْ يَدَّخِرَهَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ ...» ...

*Câbir Bin Abdillah radıyallahu anhu'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Allah, Kıyâmet Günü mümin *kişiyi* çağırır da onu huzûrunda [dîvân] durdurur ve: "Kulum! Ben sana Bana duâ etmeni emrettim ve sana icâbet edeceğimi sana vaadettim. Peki, Bana duâ ediyor muydun?» buyurur. "Evet, ya Rab!" der. "[Öyleyse bil ki] Bana ettiğin her duân için sana mutlaka icâbet ettim. [Hani] şu şu günde, başına gelen bir keder/sıkıntı için, onu senden gidereyim diye Bana duâ etmemiş miydin? Ben de onu senden gidermemiş miydim?" buyurur. "Evet/elbette, ya Rab!" der. "Şübhesiz ki Ben onu sana dünyada âcilen verdim" buyurur. "Şu şu günde ise başına gelen bir sıkıntı için, onu senden gidereyim diye Bana duâ etmişdin de bir kurtuluş görmemişdin, [değil mi]?" "Evet, ya Rab!" der. "Şübhesiz ki Ben ona karşılık sana cennetde şunu [ve] şunu sakladım" buyurur. "Şu şu günde bir ihtiyâcın için, onu sana vereyim diye Bana duâ etmişdin de onu sana vermişdim [öyle değil mi]?" buyurur. "Evet, ya Rab!" der. "Şübhesiz ki Ben onu sana dünyada âcilen verdim" buyurur. "Şu şu günde ise bir ihtiyâcın için, onu sana vereyim diye Bana duâ etmişdin de onun karşılandığını görmemişdin?" "Evet, ya Rab!" der. "Şübhesiz ki Ben ona karşılık sana cennetde şunu [ve] şunu sakladım" buyurur.» Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: «Allah, mümin kullunun ettiği tek bir duâ olsun bırakmaz ve hepsini ona beyân eder. Ya onu kendisine dünyada âcilen vermiştir ya da onu kendisi için Âhiret'e saklamıştır.» Dedi ki: «İşte o makâmda mümin der ki: "Âh n'olaydı *duâmdan* hiçbir şey âcilen verilmiş olmayaydı."» (el-Hâkim rivâyet etmiştir.)

*Enes radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Duâda âcizlik göstermeyin. Zîrâ duâyla birlikte kimse helâk olmaz.» (İbn Hibbân, *Sahîh*'inde rivâyet etmiştir; el-Hâkim de...) [Albânî buna, "Cidden Zayıf", kaydı düşmüştür. Bir sonraki -tercüme etmediğimiz- rivâyete "Uydurma", sonraki -tercümesine gerek görmediğimiz- rivâyete ise "Zayıf" kaydı düşmüştür.]

*İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Şübhesiz ki duâ [belâ ve musîbet namına] nâzil olana da fayda eder [henüz] nâzil olmayana da... O hâlde siz duâya sarılın [/duâyı elden bırakmayın] [ey] Allah'ın kulları!↓» (et-Tirmizî ve el-Hâkim rivâyet etmiştir.)

... «إِنَّ الدُّعَاءَ يَنْفَعُ مِمَّا نَزَلَ وَمِمَّا لَمْ يَنْزِلْ فَعَلَيْكُمْ عِبَادَ اللهِ بِالدُّعَاءِ» ...

*Selmân radıyallahu anh'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Şübhesiz ki Allah zî-hayâ'dır, kerîm'dir. Kişi [duâ için] iki elini Ona kaldırdığında onları boş olarak ve mahrûmiyyetle geri çevirmekten istihyâ eder.↓» (Ebû Dâvûd ve et-Tirmizî rivâyet etmiştir.)

... «إِنَّ اللهَ حَيِيٌّ كَرِيمٌ يَسْتَحْيِي إِذَا رَفَعَ الرَّجُلُ إِلَيْهِ يَدَيْهِ أَنْ يَرُدَّهُمَا صِفْرًا خَائِبَتَيْنِ» ...

*Enes radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Şübhesiz ki Allah rahîm'dir, kerîm'dir; [kulu] iki elini Ona kaldırır da sonra onlara bir hayır koymazsa kulundan istihyâ eder.↓» (el-Hâkim rivâyet etmiştir.)

... «إِنَّ اللهَ رَحِيمٌ كَرِيمٌ يَسْتَحْيِي مِنْ عَبْدِهِ أَنْ يَرْفَعَ إِلَيْهِ يَدَيْهِ ثُمَّ لَا يَضَعُ فِيهِمَا خَيْرًا» ...

*Abdullah Bin Mesûd radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kime bir fakr u zarûret ârız olur da onu insânlara arz ederse onun o fakr u zarûreti seddolunmaz ve kime bir fakr u zarûret ârız olur da onu Allah'a arz ederse Allah ona muaccel veya müeccel bir rızkı bahşediverir.↓» (Ebû Dâvûd, et-Tirmizî ve el-Hâkim rivâyet etmiştir.)

... «مَنْ نَزَلَتْ بِهِ فَاقَةٌ فَأَنْزَلَهَا بِالنَّاسِ لَمْ تُسَدَّ فَاقَتُهُ وَمَنْ نَزَلَتْ بِهِ فَاقَةٌ فَأَنْزَلَهَا بِاللهِ فَيُوشِكُ اللهُ لَهُ بِرِزْقٍ عَاجِلٍ أَوْ آجِلٍ» ...

*Sevbân radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kaderi duâdan gayrı bir şey geri çevirmez ve ömrü "birr"den gayrı bir şey ziyâdeleştirmez↓ [[...]].» (İbn Hibbân ve el-Hâkim rivâyet etmiştir.)

... «لَا يَرُدُّ الْقَدَرَ إِلَّا الدُّعَاءُ وَلَا يَزِيدُ فِي الْعُمْرِ إِلَّا الْبِرُّ [...]» ...

*Âişe radıyallahu anha'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kaderden sakınmak fayda etmez; duâ ise [belâ ve musîbet namına] nâzil olana da fayda eder [henüz] nâzil olmayana da... Nitekim belâ iner de duâ onun karşısına çıkar ve bu ikisi Kıyâmet Günü'ne kadar mücâdeleye tutuşur. » (el-Bezzâr, et-Taberânî ve el-Hâkim rivâyet etmiştir.) [Albânî, Cidden Zayıf, kaydı düşmüştür.]

*İbn Mesûd radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Allah'tan Onun fazlını/lütfunu isteyin. Şübhesiz ki Allah [Ona el açılıp] Kendisinden istenmesini sever. İbâdetin en fazîletlisi ise [Allah'tan gelecek bir] ferec'i beklemektir.» (et-Tirmizî rivâyet etmiştir.) [Albânî, Cidden Zayıf, kaydı düşmüştür.]

*Enes radıyallahu anh'dan, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet olunmuştur: «Duâ ibâdetin beynidir.» (et-Tirmizî rivâyet etmiştir.) [Albânî, Zayıf, kaydı düşmüştür. Bir sonrakine ise "Uydurma" demiştir ki tercüme olunmadı.]

Duâya Kendisiyle Başlanacak Bazı İfâdeleri Terğîb ve İsmullahi'l-A'zam İle İlgili Bazı Rivâyetler:

*Abdullah Bin Bureyde → Babası'ndan (radıyallahu anhuma) rivâyet etmiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir adamın [duâ ederken]: "Allah'ım Senden istiyorum; şehâdet ediyorum ki Allah Sensin; Senden başka ilâh yoktur. el-Ehâd, es-Samed [Sensin]. Doğmamış ve doğurulmamış olan ve Ona denk hiç kimse bulunmayan↓" dediğini işitti ve: «Muhakkak ki Allah'tan İsm-i Azam ile istekte bulundun. O [isim] ki eğer onunla Kendisinden istekte bulunulsa [onu mutlaka] verir ve onunla Kendisine duâ edilse icâbet eder» buyurdu." (Ebû Dâvûd ve et-Tirmizî rivâyet etmiştir.)

«...اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، الْأَحَدُ الصَّمَدُ، الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ...»

*Muâz Bin Cebel radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bir adamın [duâ ederken], "Ya Ze'l-Celâli ve'l-İkrâm" dediğini duydu ve: «Muhakkak ki sana icâbet olundu, iste!» buyurdu." (et-Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen bir hadîsdir" demiştir.) [Albânî ise, Zayıf, kaydı düşmüştür.]

*Ebû Ümâme radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Allah'ın, "Ya Erhame'r-Râhimîn!" diyen kimseye müvekkel bir meleği vardır ki bunu üç kerre diyene o Melek: "Muhakkak ki Erhame'r-Râhimîn sana yöneldi, iste[yeceğini iste]!" der.» (el-Hâkim rivâyet etmiştir.) [Albânî, Zayıf'dır, demiştir.] **...)**

***

● *Ahlâk ve Edebî Terbiye*

[Aranot: Bu başlık altında yer alan -örneğin ihlâs, sıdk, sabır ilh...- kelime ve kavramların anlamları ve ilgili açıklamaları için Kubbealtı Lugatı'na bakılması ricâ olunur. Mtrcm.]

Güzel Ahlâkın Fazîletini ve Kötü Ahlâkın Mezemmetini Beyân

İmâm en-Nevevî şöyle demiştir:

(... "Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾ ﴿سورة القلم﴾

«Ve elbetteki sen [pek] yüce bir ahlâk üzeresin.» [68/el-Kalem, 4]

...وَٱلۡكَٰظِمِينَ ٱلۡغَيۡظَ وَٱلۡعَافِينَ عَنِ ٱلنَّاسِۗ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ ﴿١٣٤﴾ ﴿سورة آل عمران﴾

«...öfkelerini yutan ve insânları[n kusurlarını] affeden kimselerdir. Allah muhsinleri sever.» [3/Âl-i İmrân, 134]

*Enes radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem insânların en güzel ahlâklı olanı idi." (Muttefakun Aleyh)

[Yine] ondan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in avucundan daha yumuşak ne bir dîbaya ne de ipeğe dokundum ve ne de Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kokusun*dan daha güzel bir koku kokladım. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e on yıl hizmet ettim de bana bir kez olsun 'öf' [bile] demedi ve ne yaptığım bir şey için 'bunu niçin yaptın?' ve ne de yapmadığım bir şey için 'şöyle yapsaydın olmaz mıydı?' dedi." (Muttefakun Aleyh)

*es-Sa'b Bin Cessâme radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e [av işi(!)] yabanî bir merkeb hediyye ettim. Onu [almaktan imtinâ edip] bana geri çevirdi. Yüzümdeki hâli görünce, «Biz onu ancak ihrâmlı olduğumuz için [almaktan imtinâ edip] sana geri çevirdik» buyurdu." (Muttefakun Aleyh)

*en-Nevvâs Bin Sem'ân radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e birr ve ism'i sordum. Şöyle buyurdu: «Birr, güzel ahlâkdır. İsm ise içinde râhatsızlık oluşturan ve insânların bilmesini nahoş bulduğun şeydir.» (Müslim...↓)

وَعَنِ النَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْبِرِّ وَالْإِثْمِ فَقَالَ: «الْبِرُّ حُسْنُ الْخُلُقِ وَالْإِثْمُ مَا حَاكَ فِي نَفْسِكَ وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلِعَ عَلَيْهِ النَّاسُ.» رَوَاهُ مُسْلِمٌ

*Abdullah Bin Amr Bin el-Âs radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem söz ve fiilce çirkin biri değildi, çirkinliğe de meyletmezdi ki: «Hayırlılarınız, ahlâkı güzel olanlarınızdır» buyurur idi." (Muttefakun Aleyh↓)

وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا وَكَانَ يَقُولُ: «إِنَّ مِنْ خِيَارِكُمْ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا.» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

*Ebu'd-Derdâ radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Kıyâmet Günü müminin terâzisinde güzel ahlâkdan daha ağır bir şey olmaz; şübhesiz ki Allah söz ve fiilce çirkin, ağzıbozuk kimselere buğzdeder.» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen-Sahîh bir hadîsdir" demiştir.↓)

وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَا مِنْ شَيْءٍ أَثْقَلُ فِي مِيزَانِ الْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ، وَإِنَّ اللهَ يَبْغَضُ الْفَاحِشَ الْبَذِيءَ.» رواه الترمذي وقال: حديث حسن صحيح. البذيء: هو الذي يتكلم بالفحش ورديء الكلام.

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e insânları cennete en fazla sokan şeyin ne olduğu soruldu. «Allah'a karşı takvâ ve güzel ahlâkdır» buyurdu. İnsânları en fazla ateşe sokan şeyin ne olduğu soruldu. «Ağız [/dil] ve iki apış arasıdır» buyurdu." (Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen-Sahîh bir hadîsdir" demiştir.↓)

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَكْثَرِ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ، قَالَ: «تَقْوَى اللهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ.» وَسُئِلَ عَنْ أَكْثَرِ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ النَّارَ، فَقَالَ: «الْفَمُ وَالْفَرْجُ.» رواه الترمذي وقال: حديث حسن صحيح.

*[Yine] Ondan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Îmânca müminlerin en ekmeli ahlâkca en güzel olanlarıdır. Hayırlılarınız ise kadınlarına hayırlı olanlarınızdır.» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen-Sahîh bir hadîsdir" demiştir.↓)

... «أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا وَخِيَارُكُمْ خِيَارُكُمْ لِنِسَائِهِمْ» ...

*Âişe radıyallahu anha'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken duydum: «Muhakkak ki mümin, güzel ahlâkıyla, [gündüzleri] sâim [geceleri] kâim [olan] kimsenin derecesine ulaşır.» (Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.↓)

... «إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيُدْرِكُ بِحُسْنِ خُلُقِهِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ» ...

*Ebû Ümâme el-Bâhilî radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Ben, haklı da olsa mirâ'ı [beyhûde tartışmayı] terk edene cennetin kenarında, şaka ediyor da olsa yalan söylemeyi terk edene cennetin ortasında, ahlâkını güzelleştirene de cennetin yüksek yerinde bir köşkün kefîliyim.» (Ebû Dâvûd'un sahîh bir isnâdla rivâyet ettiği sahîh bir hadîsdir.↓)

... «أَنَا زَعِيمٌ بِبَيْتٍ فِي رَبَضِ الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا، وَبِبَيْتٍ فِي وَسَطِ الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْكَذِبَ وَإِنْ كَانَ مَازِحًا، وَبِبَيْتٍ فِي أَعْلَى الْجَنَّةِ لِمَنْ حَسَّنَ خُلُقَهُ» ...

*Câbir radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Bana en sevgili gelenleriniz ve Kıyâmet Günü meclisce Bana en yakın olanlarınız, ahlâkı *en* güzel olanlarınızdır. Bana en sevimsiz gelenleriniz ve

Kıyâmet Günü Benden en uzak olanlarınız "Sersâr", "Muteşaddık" ve "Mutefeyhik" kimselerdir.» Dediler ki: "Ya Resûlellah! "Sersâr" ve "Muteşaddık"ların kim olduğunu bildik/biliyoruz. Peki [bu] "Mutefeyhikler" nedir/kimdir?" «Mütekebbirlerdir» buyurdu." (Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen bir hadîsdir" demiştir.↓)

وَعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ مِنْ أَحَبِّكُمْ إِلَيَّ وَأَقْرَبِكُمْ مِنِّي مَجْلِسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَحَاسِنَكُمْ أَخْلَاقًا، وَإِنَّ أَبْغَضَكُمْ إِلَيَّ وَأَبْعَدَكُمْ مِنِّي يَوْمَ الْقِيَامَةِ الثَّرْثَارُونَ وَالْمُتَشَدِّقُونَ وَالْمُتَفَيْهِقُونَ.» قَالُوا: "يَا رَسُولَ اللهِ! قَدْ عَلِمْنَا الثَّرْثَارُونَ وَالْمُتَشَدِّقُونَ فَمَا الْمُتَفَيْهِقُونَ؟" قَالَ: «الْمُتَكَبِّرُونَ.» رواه الترمذي وقال: حديث حسن.

Sersâr: Tekellüfle çok konuşan/çenebaz/lafazan kimsedir. **Muteşaddık**: Konuştuklarıyla insânlara küstahlık eden, kendi sözlerini büyük bir şeymiş gibi göstermek için ve belagat taslamak sûretiyle ağız dolusu konuşan kimsedir. **Mutefeyhik**: Aslen "fehk"dan olup "imtilâ/dolmak" demektir. Nitekim Mutefeyhik: Ağzını sözle dolduran, onu yaydıkça yayan ve o sözlerini tekebbürle, mağrûriyyetle ve başkasına karşı kendi üstünlüğünü göstermek/bilgiçlik taslamak amacıyla tuhaf bir şekilde sarfeden kimsedir. Yine et-Tirmizî, güzel ahlâk'ın tefsîri meyânında Abdullah Bin el-Mübârek rahimehullah'ın şöyle dediğini rivâyet etmiştir: "[Güzel ahlâk] güleryüzlülüktür; iyiliği yaymaktır ve eziyyetden geri durmaktır." **...)**

***

<u>el-Hâfız el-Münzirî'nin *et-Terğîb ve't-Terhîb*'inde şöyle geçmektedir:</u>

*Enes radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Şübhesiz ki kul, güzel ahlâkıyla -ibâdeti zayıf olduğu hâlde- âhiretin büyük derecelerine ve şerefli menzillere ulaşır. Kötü ahlâkıyla da cehennemin esfel derekesine ulaşır.» (et-Taberânî rivâyet etmiştir.) [Albânî, Zayıf'dır, kaydı düşmüştür.]

*Abdullah Bin Amr radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «Şübhesiz ki müsedded müslüman, güzel ahlâkı ve tabîatının keremi ile, çokça oruç tutan ve Allah'ın âyetleriyle [gece namazı için] çokça kıyâma duran kimsenin derecesine ulaşır.» (Ahmed ve et-Taberânî...)

*Safvân Bin Süleym'den, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «İbâdetin en kolayını ve bedene en hafîf olanını size haber vereyim mi?! Sükût ve güzel ahlâk...» (İbn Ebi'd-Dünya rivâyet etmiştir.) [Albânî, Mürsel ve Zayıf'dır, demiştir.]

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Müminin cömertliği onun dîni[nden]dir. Mertliği onun aklı[ndan]dır. Hasebi/asâleti ise onun ahlâkıdır.» (İbn Hibbân, el-Hâkim ve el-Beyhakî rivâyet etmiştir.) [Albânî, Zayıf'dır, kaydı düşmüştür.]

*Ebû Zer radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in ona şöyle dediği rivâyet edilmiştir: «Ey Ebû Zer! Tedbîr gibi akıl olmaz. İctinâb (el-keffu) gibi vera'/takvâ olmaz. Güzel ahlâk gibi de haseb/asâlet olmaz.» (İbn Hibbân ve gayrı rivâyet etmiştir.) [Albânî, Zayıf'dır, kaydı düşmüştür.]

*Daha önce İhlâs'la ilgili bölümde Ebû Zerr'in Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den şunu rivâyet ettiği geçmişti: «Kalbini îmânla hâlisleştiren ve kalbini selîm, dilini doğru, nefsini mutmain ve tabîatını müstakîm kılan kimse muhakkak ki felâha ermiştir.» (Hadîs.) [Albânî, Zayıf'dır, kaydı düşmüştür.] **...)**

***

[<u>İmâm el-Gazzâlî, *İhyâ*</u><u>'da</u> şöyle demiştir:...]

"Allah Teâlâ, Peygamberi ve Habîbine, onu överek ve onun nezdindeki nimetini izhâr ederek şöyle buyurmuştur: «Ve elbetteki sen [pek] yüce bir ahlâk üzeresin.» [68/el-Kalem, 4] Âişe radıyallahu anha ise: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ahlâkı Kur'ân idi" demiştir.

Bir adam Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e güzel ahlâk'ı sormuş ve O da [önce] Allah Teâlâ'nın: «Afva sarıl, marûfu [/marûf ile] emret ve câhillerden yüz çevir.» [7/el-A'râf, 199] kavlini okumuş, sonra da [âyeti açıklama bâbında] şöyle buyurmuştur: «O [:güzel ahlâk], Sıla-i rahmi kesenin sıla-i rahmini devâm ettirmendir [/varmayana varmandır]; [vermeyip] seni mahrûm edene senin [iyilik edip] vermendir; sana zulüm/haksızlık edeni affetmendir.»

Aleyhi's-salâtu ve's-selâm [Efendimiz]: «Ben mekârim-i ahlâkı tamamlamak üzere gönderildim» buyurmuştur. [[...]]

Aleyhi's-salâtu ve's-selâm [Efendimiz]: «Kıyâmet Günü mîzâna konulacak en ağır şey Allah'a karşı takvâ ve güzel ahlâkdır» buyurmuştur. [[...]] [...]

[Efendimiz] aleyhi'*s-salâtu ve's*-selâm'a: "Hangi amel daha fazîletlidir?" diye suâl olunmuş, «Güzel ahlâkdır» buyurmuştur. Aleyhi's-salâtu ve's-selâm: «Allah, hilkatini ve ahlâkını güzel kıldığı bir kulu[nu] cehenneme yedirmez» buyurmuştur.

Fudayl demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, "Falân kadın gündüz oruç tutar, gece namaz kılar, ama kötü ahlâklıdır; diliyle komşularına eziyyet eder" denilmiştir ki O da: «Onda hayır yoktur; o ateş ehlindendir» buyurmuştur. [...]

"Ya Resûlellah! Müminlerin hangisi îmânca en fazîletlidir?" denilmiş, «Ahlakı en güzel olanlarıdır» buyurmuştur. [...]

Lokmân Hakîm'in oğlu babasına: "Babacığım! Bir insânın *en* hayırlı/*en* iyi hasleti hangisidir?" *diye sorar*. "Dîndir/dîndarlıktır" der. "Peki, bu hasletler iki olursa?" der. "Dîn*darlık* ve mâl*dır*" der. "Peki ya üç olursa?" der. "Dîn*darlık*, mâl ve hayâ*dır*" der. "Peki ya dört olursa?" der. "Dîn*darlık*, mâl, hayâ ve güzel ahlâk*dır*" der. "Peki ya beş olursa?" der. "Dîn*darlık*, mâl, hayâ, güzel ahlâk ve sehâvet*dir*" der. "Peki ya altı olursa?" der. "Evlâdım! Eğer onda bu beş haslet bir araya gelirse, o, takvâlıdır, akpakdır; Allah'a bir velîdir ve şeytândan ise berîdir" der.

Hasen[-i Basrî]: "*Ahlâkı kötü olanın eziyyeti kendinedir*" demiştir. [...]

Yahyâ Bin Muâz: "Rızkın hazîneleri [güzel] ahlâk[ın] enginliğindedir" demiştir. Vehb Bin Münebbih ise: "Kötü ahlâklı kimsenin misâli, kırık çömlek gibidir ki ona ne yama vurulur ve ne de [yeniden işe yarar bir] çamura dönüş*türül*ür" demiştir.

Fudayl: "Güzel ahlâklı bir fâcirin bana yoldaş olması, kötü ahlâklı bir âbidin bana yoldaş olmasından daha sevimli gelir bana..." demiştir. [...]

Cüneyd ise şöyle demiştir: "Dört şey, -ameli ve ilmi az olsa da- kulu en yüksek derecelere çıkarır: Hilm, tevâzu, sehâvet ve güzel ahlâk ki o îmânın kemâlidir." [...]

İbn Abbâs'a, "Kerem nedir?" diye sorulmuştur ki şöyle demiştir: "O, Allah'ın, Azîz Kitâbı'nda beyân buyurduğudur: «...Şübhesiz ki sizin Allah katında ekrem olanınız en takvâlı olanınızdır.» [49/el-Hucurât, 13] "Haseb/asâlet nedir?" denilince de şöyle demiştir: "Ahlâkca en güzel olanınız, haseb/asâletce de en fazîletli olanınızdır." "Her binânın bir temeli vardır. İslâm'ın temeli ise güzel ahlâkdır."

Atâ şöyle demiştir: "Yükselen ancak güzel ahlâkla yükselmiştir. O ahlâkın kemâl noktasına da ancak [Muhammed] Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem ulaşmıştır ki Allah Azze ve Celle'ye en yakın kimseler, güzel ahlâk ile Onun [peygamberinin] izini takîb edenlerdir."

Güzel Ahlâk ile Kötü Ahlâk'ın Hakîkatini Beyân

Bil ki insânlar güzel ahlâkın hakîkati ve onun ne olduğu konusunda *pek çok şey* söylemişlerdir. Ama onun hakîkatine/aslına değil, bilakis semeresine değinmişlerdir. Ayrıca onun bütün semerelerini de etrâflıca ele almış değillerdir. Bilakis her kişi, onun semerelerinden hatırına geleni ve [o ân için] zihninde var olanı zikretmiştir. Onun sınırını ve bütün semerelerini çevreleyen hakîkatini, tafsîlatlı ve kapsamlı bir şekilde *açıklama konusu üzerinde de çok fazla durmamışlardır*. Şöyle ki: Meselâ Hasen *el-Basrî'nin* şu sözü gibi: "Güzel ahlâk, güleryüzlülüktür; [her türlü] iyilik/eli açıklıktır ve [insânlara] eziyyetden geri durmaktır." el-Vâsıtî ise: "O [:güzel ahlâk], münâkaşaya girmemesi ve [kendisiyle de] münâkaşaya girilmemesidir" demiştir. [*Bu ise onun, Allah Teâlâ karşısındaki şuûrunun yüksekliği dolayısıyladır.*!] Şâh el-Kirmânî de: "O, [insânlara] eziyyetden geri durmaktır ve meşakkatlere katlanmaktır" demiştir. Bazıları ise: "O, kişinin insânlara yakın, ama onlar arasında bir garîb olmasıdır [/*halvet der-encümen*dir]" demiştir. Bir defasında ise el-Vâsıtî: "O, darlıkta ve bollukta/iyi ve kötü günde halkı/insânları râzı etmektir" demiştir. Ebû Osmân ise: "O, Allah Teâlâ'dan râzı olmaktır" demiştir. Sehl et-Tüsterî'ye güzel ahlâkın ne olduğu sorulmuş, o da [cevâben] şöyle demiştir: "En alt derecesi tahammüldür; [iyilik için] karşılık beklemeyi/[kötülüğe] karşılık vermeyi terk etmektir; zâlime [bile] merhamet etmektir, onun için af dilemektir ve ona karşı şefkat göstermektir." Bir defasında ise şöyle demiştir: "Rızık husûsunda Allah'a itimâdsızlık etmemek, Ona güvenmek ve [rızık namına kendisine] kefîl olduğuna itimâd ile itminâna ermektir. Bütün işlerde, gerek kendisiyle Allah, gerek kendisiyle insânlar arasındaki her şeyde Allah'a itâat etmek ve Ona isyân etmemektir." Alî radıyallahu anhu şöyle demiştir: "Güzel ahlâk üç haslettedir: Harâmlardan sakınmak, helâli aramak ve *imkânlarını evlâd u ıyâli için seferber etmek*[te]dir." Hüseyn Bin Mansûr ise: "*Güzel ahlâk*, *Hakkı bildikten sonra* halkın cefâsının sana tesîr etmemesidir" demiştir. Ebû Saîd el-Harrâz: "*Güzel ahlâk*, senin Allah Teâlâ'dan başka bir *gâyenin* ("*hemminin*") olmamasıdır" demiştir.

Bu [kabîl ifâdeler] ve benzerleri pek çoktur. [Tüm] bunlar ise güzel ahlâkın bizzât kendisine değil de onun semerelerine bir değinidir. Ayrıca bunlar onun bütün semerelerini ihâta ediyor da değildir. [Binâenaleyh] hakîkatin peçesini kaldırmak, çeşitli sözleri nakletmekten daha evlâdır.

İmdi deriz ki: Halk/hilkat ve hulk/ahlâk birlikte kullanılan iki ibâredir. "Falankesin halk'ı ve hulk'u güzeldir" denir ki bundan "bâtını ve zâhiri güzeldir" anlamı kasdedilir. Nitekim halk'tan, zâhirî; hulk'tan ise bâtınî *sûret* murâd olunur. Çünkü insân, göz ile gören bir beden'den ve basîret ile gören bir rûh ile nefis'den mürekkebdir. Bunların her birinin ise ya kabîh/çirkin ya da cemîl/güzel olan bir hey'eti/hâleti ve sûreti/şekli vardır ki, basîret ile gören nefsin/rûhun kadr u kıymeti, basar/göz ile gören bedenin kadr u kıymetinden çok daha büyüktür. İşte bu yüzden Allah Teâlâ onun konumunu/ ve ehemmiyyetini, onu Kendisine izâfe etmek sûretiyle yükseltmiştir. Nitekim şöyle buyurmuştur: «...Muhakkak ki Ben çamurdan bir beşer halkedeceğim. Ona kıvâmını verip de kendisine rûhumdan üflediğim zaman derhâl ona secdeye kapanın!» [38/Sâd, 71-72] Böylece bedenin çamura, rûhun ise Âlemlerin Rabbine mensûbiyyetine tenbîh buyurmuştur. Bu makâmda rûh ve nefis'ten murâd ise aynıdır.

Nitekim Huluk/Ahlâk: Nefisde var olan, yerleşik bir *hey'et*'den/hâlet'den ibâretdir ki fiiller, kolay bir şekilde ve düşünüp-taşınmaya bir hâcet olmaksızın ondan sâdır olur. Eğer o *hey'et*, şer'an ve aklen mahmûd/makbûl, güzel fiiller kendisinden sâdır olacak bir hâl üzere ise ona güzel ahlâk adı verilir. Yok eğer o hey'et'den sâdır olan, çirkin fiiller ise, [bunlara] masdar/kaynak olan o hey'et'e kötü ahlâk adı verilir. Onun yerleşik/râsih bir heyet olduğunu söyledik, çünkü ârızî bir ihtiyâc dolayısıyla nâdirât kapsamında kendisinden bezl-i mâl sâdır olan biri hakkında onun ahlâkı cömertliktir denilmez ki bu ancak o hâl/keyfiyyet, onun nefsinde köklü bir şekilde yer ederse söz konusu olabilir. Fiillerin kolay bir şekilde ve düşünüp-taşınma olmaksızın ondan sâdır olmasını da şart koştuk, çünkü bezl-i mâl konusunda kendisini zorlayan veya öfke esnâsında, düşünüp taşınmakla ve çaba harcamakla [zoraki] sükût eden bir kimse hakkında onun ahlâkı cömertliktir ve hilmdir denilmez.

[İşte burada dört husûs vardır: Birincisi: Güzel ve/ya çirkin fiildir. İkincisi: Bunları yapmaya muktedir olabilmektir. Üçüncüsü: Bunları bilmektir. Dördüncüsü: Nefsin bir heyet'i/hâletidir ki, bu iki yönden herhangi birine onunla meyleder ve o iki durumdan biri, [yani] ya güzel ya da çirkin [olan böylece] kendisine kolaylaşır.

Hulk/ahlâk ise [sadece o heyet'den sâdır olan] fiilden ibâret değildir. Çünkü öyle kimse vardır ki ahlâkı cömertliktir, fakat ya mâl yoksunluğundan ya da bir mâniadan dolayı bezledemez. Kiminin de ahlâkı cimrilik olabilir, fakat ya [belli] bir gerekçeden dolayı ya da riyâ için bezleder.

Hulk/ahlâk, [sadece] kuvvetden/muktedir olabilmekten de ibâret değildir. Çünkü kuvvetin imsâk ve i'tâ'ya/verip vermemeye/cimrilik ile cömertliğe, hattâ [işbu] iki zıd unsura nisbeti aynıdır. Her insân [aslî] fıtratı itibâriyle, imsâk ve i'tâ'ya muktedir bir hâl üzre yaratılmıştır. Bu hâl ise ne cimrilik ne de cömertlik ahlâkını gerekli kılar.

Hulk/ahlâk, [o heyet'den sâdır olan fiille ilgili] bilgi/marifetden de ibâret değildir. Çünkü marifet, aynı vecih üzere, güzel ve çirkinin her ikisine birden taalluk eder.**]**

[Evet, sadece bunlar değildir.] Aksine o, dördüncü anlamdan ibâretdir. O [anlam] ise nefsin, imsâk veya bezl [/cimrilik edip vermeme veya cömertlik edip verme] gibi hâllerin kendisinden sâdır olmasına kendisiyle birlikte hâzır hâle geldiği [bir] *hey'et*/ hâlet/veya keyfiyyetdir. Öyleyse huluk/ahlâk, nefsin [işbu] *hey'et*'inden ve onun bâtınî sûretinden ibâretdir. Nasıl ki zâhirî sûretin güzelliği, burun, ağız ve yanak[lar] olmaksızın mutlak manâda sadece iki gözün güzelliğiyle tamâma ermiyorsa, bilakis zâhirî güzelliğin tamâma ermesi için bütün bunların güzelliği gerekiyorsa, aynen bunun gibi iç âlemde de dört rükün vardır ki, güzel ahlâkın tamâma erebilmesi için bunların tamâmında mutlaka güzellik olması gerekir. Bu dört rükün eşit, mutedil ve birbiriyle mütenâsib olduğu zaman güzel ahlâk husûle gelir. O [dört rükün] ise: İlim Kuvveti; Gazab Kuvveti, Şehvet Kuvveti ve bu üç kuvvet arasında Adl/itidâl Kuvveti'dir.

<u>İlim Kuvveti</u>'ne gelince, onun güzelliği ve salâhı; sözlerde doğruluk ile yalanın, inançlarda hak ile bâtılın ve fiillerde güzel ile çirkinin arasını kolayca ayırt edebilecek bir kıvâma ulaşmış olmasıdır. Eğer bu kuvvet salâh bulur/istikâmet kazanırsa ondan hikmet semeresi husûle gelir. <u>Hikmet</u> ise güzel ahlâkın başıdır ki, Allah'ın, kendisi hakkında şöyle buyurduğu da odur: «...Kime de hikmet verilirse muhakkak ki ona çok hayır verilmiştir...» (2/el-Bakara, 269)

<u>Gazab Kuvveti</u>'ne gelince: Onun güzelliği; [öfkeyi] tutma ve gösterme hâllerinin, hikmetin gerektirdiği bir sınırda [ve kıvâmda] olmasıdır. <u>Şehvet</u> <u>[kuvveti]</u> de böyledir ki, onun güzelliği ve salâhı da Hikmetin İşâreti altında olması[nda]dır. Kasdım, aklın ve Şerîat'ın işâretidir.

<u>Adl Kuvveti</u>'ne gelince; şehvet ile gazabı Akl'ın ve Şerîat'ın işâreti altında tutmak, zabt u rabt etmektir.

[Bu siyâkda] Akl'ın misâli, öğüt veren bir müsteşâr gibidir. Adl'in kuvveti, kudretin kendisidir. Onun misâli ise aklın işâretini/emrini fiiliyyata aktaran uygulayıcı gibidir. Gazab ise o işâretin kendisi üzerinde uygulandığı yerdir. Onun misâli de av köpeği gibidir. Nitekim av köpeği, gönderilişi ve durduruluşu [itibâriyle], nefsin şehveti/istek ve arzusunun heyecânına göre değil de o işârete göre olacak bir şekilde eğitilmeye muhtâcdır. Şehvet'in misâli ise av esnâsında binilen at gibidir ki o bazen talimli ve terbiyeli, bazen de asi/ve serkeş olur. [Hâsılı,] bu hasletler kimde eşit [bir seviyede] olur ve [böylece] itidâl bulursa o [kişi] mutlak manâda güzel ahlâklıdır. Kimde de bunların sadece bazıları itidâl bulursa, o [kişi], husûsen [/sadece] o anlama/haslete nisbetle güzel ahlâklı sayılır. Tıpkı yüzünün belli kısımları güzel, belli kısımları ise güzel olmayan kimse gibi...

Gazab Kuvveti'nin güzelliği ve itidâli Şecâat, Şehvet Kuvveti'nin güzelliği ve itidâli ise İffet/Namus diye ifâde edilir. Gazab Kuvveti, itidâlden sapıp fazlalık/ifrât tarafına kaydığında Tehevvür, zayıflık ve eksiklik/tefrît tarafına kaydığında ise Cebânet ve Âcizlik olarak isimlendirilir. Şehvet Kuvveti ifrât tarafına kaydığında Şereh/Oburluk/

Açgözlülük, eksiklik/tefrît tarafına kaydığında ise Cumûd/Donukluk/Tutukluk olarak isimlendirilir. Mahmûd/makbûl olan ise vasat olandır ki o da [bizzât] Fazîlet'dir. İki [uç] taraf ise yerilmiş iki çirkinliktir. Adl'e gelince; o yitirildiği zaman onun eksiklik ve fazlalık gibi iki [uç] tarafı olmaz. Aksine onun tek bir zıddı ve tek bir mukâbili vardır ki o da zulümdür. Hikmet'e gelince: Fâsid garazlar/kötü amaçlar için kullanıldığında onun ifrât hâline Habâset ve Cerbeze denir. Tefrît hâli de Belâhet olarak isimlendirilir. Vasat olan ise Hikmet ismine mahsûs [/hâs] olandır. Binâenaleyh ümmehât-ı ahlâk ve onun aslı-esâsı dörttür:

Hikmet, Şecâat, İffet ve Adâlet

Hikmet'ten murâdımız; nefsin sâhib olduğu bir hâletdir ki *ihtiyârî fiiller*in hepsinde doğru yanlıştan onun vâsıtasıyla anlaşılır/ayrıştırılır.

Adâlet'ten murâdımız; nefsin sâhib olduğu bir hâlet ve onda bulunan bir kuvvetdir ki gazabı ve şehveti idâre eder; onları, hikmetin iktizâsına/istikâmetine taşır ve yine onun iktizâsınca bunları -harekete sevk ve hareketden geri tutma bakımından- zabt u rabt altına alır.

Şecâat'ten murâdımız; gazab kuvvetinin, ileri atılışı ve geri çekilişinde [bir rehber olarak] akla münkâd olmasıdır.

İffet'ten murâdımız ise şehvet kuvvetinin, Akl'ın ve Şerîat'ın tedîbiyle edeblenmiş olmasıdır.

İşte her türlü güzel ahlâk bu dört aslın itidâlinden doğar.

Nitekim akıl kuvvetinin itidâlinden: hüsn-i tedbîr/güzel idâre, cevdet-i zihn/iyi zihin, sekâbet-i rey/keskin görüş, isâbet-i zan/isâbetli düşünce, işlerin incelikleri ve nefsin gizli âfetleri konusunda fetânet husûle gelir. Onun ifrâtından: cerbeze, mekr, hud'a ve dehâ/kurnazlık doğar. Onun tefrîtinden ise: belâhet, gamâret/toyluk, hamâkat ve cünûn doğar. Gamâret'den kasdım, selâmet-i tahayyül ile birlikte iş~~ler~~ konusundaki tecrübe kıtlığıdır. Çünkü insân herhangi bir konuda toy/ve tecrübesiz olabildiği gibi başka herhangi bir konuda toy/ve tecrübesiz olmayabilir. Hamâkat ile cünûn/delilik arasındaki fark ise şudur: Ahmak bir kimsenin amacı doğru *olabilir*; ama tuttuğu yol-yöntemi bozuk *olur*. Dolayısıyla onun, amaca ulaştıran yol-yöntemi takîb konusunda doğru bir görüşü-tasavvuru olmaz. Mecnûn/deli kişi ise seçmemesi gereken bir şeyi seçer. Dolayısıyla onun seçiminin aslı ve [daha en baştan] tercîhi bozuk olur.

Şecâat ahlâkına gelince: Ondan kerem, necdet/gözüpeklik, şehâmet/âl-i himmet, nefsi kırmak, tahammül, hilm, sebât, öfkeyi yutmak, vakâr, teveddüd ve bunların benzeri [güzel hasletler] doğar ki bunlar[ın tamâmı] mahmûd/makbûl [birer güzel] ahlâkdır. Onun ifrâtına gelince ki tehevvürdür. Ondan ise kasıntı-çalım, gurûr, sinirlilik, kibir ve kendini beğenmişlik doğar. Tefrît hâline gelince: Bundan ise değersizlik/düşüklük, zillet, [evham ile insânı yapacağı şeyden alıkoyan] sabırsızlık, bayağılık, küçüklük ve vâcib olan hakkı almak konusunda tutukluk/pısırıklık doğar.

İffet ahlâkına gelince: Ondan cömertlik, hayâ, sabır, müsâmaha[kârlık], kanâat-[kârlık], vera'/takvâ, letâfet/incelik, yardım[severlik], zariflik ve az tamahkârlık doğar.

İfrâta veya tefrîte sapmasından ise hırs, açgözlülük, vekâhat/arsızlık ve yüzsüzlük, habislik, tebzîr/aşırı isrâf, pintilik, riya[kârlık], rezillik, soytarılık, abes, yağcılık, hased, şemâtet, zenginlere yalakalık ve fakîrleri küçümseme, ilh... şeyler doğar.

Binâenaleyh güzel ahlâkın temelleri bu dört fazîlet/hasletdir ki onlar ise: Hikmet, Şecâat, İffet ve Adâlet'dir. Geriye kalanlar ise bunların birer fer'idir.

Bu dört hasletde kemâl-i itidâle ise ancak Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ulaşmıştır. Onun sonrasında ise insânlar, [ahlâken] Ona yakınlık ve uzaklık konusunda farklı dereceler taşır. Nitekim bu [gibi] ahlâk*î haslet*lerde Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e yaklaşan her kişi, Ona olan [o] yakınlığı nisbetince Allah Teâlâ'ya yakın olur. Her kim de bu [gibi] ahlâk*î haslet*lerin kemâl derecesine ulaşırsa o kişi insânlar arasında [kendisine] itâat olunan, -bütün milletin kendisine başvurduğu ve her türlü fiiller[in]de [söz, hâl ve hareketlerinde] kendisini örnek aldıkları- bir sultân olmayı [gerçekten] hakeder. Her kim de bu ahlâkî hasletlerin tamâmından sıyrılır ve bunların zıdlarıyla muttasıf olursa o kişi kulların ve diyârların arasından çıkarılmayı [gerçekten] hakeder. Zîrâ o, [nezd-i İlâhî'den kovulup] uzaklaştırılan melûn şeytâna yaklaşmıştır. Dolayısıyla onun uzaklaştırılması gerekir. Nasıl ki birincisi Mukarreb [bir] Meleğe yakındır ve o yüzden kendisine uyulması ve kendisine yakınlaşılması gerekir; [aynen böylece ikincisinden de uzak durulması gerekir.] Çünkü Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Kendisinin de buyurduğu gibi, ancak mekârim-i ahlâkı tamamlamak için gönderilmiştir.

Nitekim Kur'ân, müminlerin vasıfları meyânında bu ahlâk*î hasletler*e işâret etmiştir ki Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Müminler, ancak o kimselerdir ki Allah'a ve Resûlü'ne îmân etmişlerdir; sonra şübheye düşmemişlerdir ve mâlları ve cânlarıyla Allah yolunda cihâd etmişlerdir. İşte onlar sâdık olanlardır.» [49/el-Hucurât, 15] Binâenaleyh Allah'a ve Resûlü'ne -herhangi bir şübhe olmaksızın- îmân, yakîn'in kuvvetidir ve o da aklın [bir] semeresi, hikmetin de zirvesidir. Mâl ile mücâhede/cihâd ise şehvet [:mâla tamah] kuvvetini zabt u rabt altına almaya dayanan cömertliktir. Cân ile mücâhede/cihâd da gazab kuvvetini, aklın gereğince ve itidâl haddince kullanmaya dayanan şecâatdir. Allah Teâlâ, Sahâbe'yi şöyle buyurarak vasfetmiştir: «...Kâfirlere karşı [pek sert ve] şiddetli, kendi aralarında ise [birbirlerine pek] merhametlidirler...» [48/el-Feth, 29] Şiddetin bir yeri/zamanı, rahmetin de [başka] bir yeri/zamanı olduğuna işâreten [böyle buyurmuştur] ki kemâl, her hâl ü kârda sert-şiddetli olmakta değildir. Her hâl ü kârda merhametli olmakta da değildir.

Ahlâkın anlamı, onun güzelliği ve çirkinliği, *kezâ* rükünleri, semereleri ve fer'leri ile ilgili beyân[ımız] işte budur.

Riyâzet Yoluyla Ahlâk'ın Değişime Açık Olduğunun Beyânı

[Şunu] bil ki atâletin kendisine hâkim olduğu bazı kimselere, mücâhede, riyâzet, nefis tezkiyesiyle iştigâl ve tehzîb-i ahlâk [gibi şeyler] ağır ge[lebi]lir ve böyle birinin nefsi bunların olmasına, kendi kusûru, eksikliği ve içinin pisliği yüzünden müsaade etmez/etmeyebilir. Dolayısıyla ahlâkın değişmesinin tasavvur olunamayacağını

iddiâ eder. Çünkü tabîatlar değişmez *der*. Bu [iddiâsını isbât] konu[sun]da da [şu] iki husûsu delîl olarak öne sürer:

Birincisi: Hilkat, zâhirin sûreti/dış biçimi olduğu gibi ahlâk da bâtının sûreti/iç biçimidir. *Bir kimse*, zâhirî hilkati değiştirmeye güç yetiremez. Meselâ kısa biri kendisini uzun yapmaya muktedir olmadığı gibi uzun biri de kendisini kısa yapmaya muktedir değildir. Çirkin birinin kendisini güzelleştirmeye muktedir olmaması da böyledir. İşte iç çirkinliği de aynen bu şekilde ele alınır [derler.]

İkincisi: Şöyle demeleridir: "Güzel ahlâk, şehveti ve gazabı bastır[maktad]ır. Biz bunu uzun mücâhedelerle tecrübe ettik ve şunu gördük ki, bu [iki şey] mizâcın ve tabîatın iktizâsındandır. Çünkü bu*nlar* âdemoğlundan hiçbir şekilde kesilip-ayrılmaz. [Değiştireceğim diye] bununla uğraşması ise vakti boş yere zâyi etmektir. Yapılması lâzım gelen, kalbin, âcil/dünyevî hazlara yönelimini kesmektir ki bu ise varlığı muhâl olan bir şeydir."

[Biz de] deriz ki: Eğer ahlâk, değişiklik kabûl etmeyecek olsaydı bütün tavsiyeler, mevizeler ve tedîbler boşa çıkardı ve **...) Alıntımız buraya kadardı**. ("İhyâu Ulûmi'd-Dîn", 3. Cild'den - muhtasar bir şekilde...) [Tercüme'de *İhyâ*'nın farklı nüshaları ve şerhleri esâs alınmıştır ki Müellif'in alıntısında herhangi bir imlâ yoktu/r. Ayrıca bu alıntının en başında, İmâm el-Gazzâlî yerine yanlışlıkla İbnu'l-Kayyim denilmiştir. Mtrcm.]

***

İmdi de her Müslüman için faydalı ve kendisine mutlaka lâzım, Mücâhid kişi için ise hem elzem hem de kendisi hakkında daha bir zarûrî olan mekârim-i ahlâkın ve hayırlı/iyi hasletlerin bazılarını ele alalım:

İhlâs

İbnu'l-Kayyim'in (r.), *Medâricu's-Sâlikîn* kitâbındaki açıklamalarından -muhtasar bir şekilde- şunları iktibâs ediyoruz:

(... "Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ ... ﴿٥﴾ ﴿سورة البينة﴾

«Oysa onlar ancak, dîni Ona hâ[li]s kılan/muhlisler olarak Allah'a ibâdet/kulluk etmekle emrolunmuşlardı...» (98/el-Beyyine, 5)

إِنَّآ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّ فَٱعۡبُدِ ٱللَّهَ مُخۡلِصٗا لَّهُ ٱلدِّينَ ﴿٢﴾ أَلَا لِلَّهِ ٱلدِّينُ ٱلۡخَالِصُۚ ...﴿٣﴾ ﴿سورة الزمر﴾

«Şübhesiz ki biz Kitâb'ı sana hak olarak indirdik. O hâlde sen dîni Allah'a hâs/hâlis kılarak [ihlâs ile] Ona kulluk et.» «İyi bil[in] ki hâlis dîn [yalnız] Allah'ındır...» (39/ez-Zümer, 2-3) [[Peygamberine hitâben şöyle buyurmuştur: ...39/ez-Zümer, 14,..15 .../ : ...]]

قُلۡ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحۡيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿١٦٢﴾ لَا شَرِيكَ لَهُۥۖ وَبِذَٰلِكَ أُمِرۡتُ وَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلۡمُسۡلِمِينَ ﴿١٦٣﴾ ﴿سورة الأنعام﴾

«De ki: Benim salâtım, tââtım, hayâtım ve memâtım Âlemlerin Rabbi Allah içindir.» «Onun hiçbir ortağı yoktur. Ben bununla emrolundum ve ben müslümanların ilkiyim.» (6/el-En'âm, 162-163)

ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلْمَوْتَ وَٱلْحَيَوٰةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًاۚ ... ﴿٢﴾ ﴿سورة الملك﴾

«O ki ölümü ve hayâtı yarattı, sizi imtihân etmek için hanginiz amelce daha güzel [diye]...» (67/el-Mülk, 2)

Fudayl Bin Iyâz: "[Âyetde geçen "amelce daha güzel/en güzel" hakkında:] O, en hâlisi ve en doğrusudur" demiştir. Kendisine: "Ey Ebû Alî! En hâlisi ve en doğrusu nedir?" diye sorulunca şöyle demiştir: "Amel, hâlis olur da doğru olmazsa kabûl olunmaz. Eğer doğru olur da hâlis olmazsa yine kabûl olunmaz. Ta ki hem hâlis hem doğru oluncaya kadar... Hâlis, [bir amelin], Allah için, Doğru ise Sünnet'e uygun olmasıdır." Sonra Allah'ın şu kavlini okumuştur: «...Kim de Rabbine kavuşmayı ümîd ediyorsa sâlih amel işlesin ve Rabbine ibâdetine kimseyi ortak koşmasın.» (18/el-Kehf, 110)

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُۥ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ ... ﴿١٢٥﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Yüzünü [/kendisini] Allah'a -bir muhsin olarak- teslîm eden kimseden daha güzel dînli kimdir [/kim olabilir]?...» (4/en-Nisâ, 125)

Yüzü/kendini teslîm etmek, kasdı/niyyeti hâlis kılarak/ihlâslı olmak ve [sırf] Allah [rızası] için amel etmek demektir. İhsân'da ise Resûlullah'a ve Onun sünnetine ittibâ vardır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Amel namına işledikleri şeylere yöneldik de onları savrulmuş zerreciklere çevirdik.» (25/el-Furkân, 23) Bunlar, Sünnet'e muhâlif olan veya Allah'tan başkasının rızası uğruna işlenen amellerdir. [[...]] (...)

Resûlullah'a (s.a.v.), riyâ için savaşan, cesûrdur denilsin diye savaşan, asabiyyet için savaşan adamın hâli ve bunlardan hangisinin Allah yolunda olduğu sorulmuştur ki şöyle buyurmuştur: «Kim Allah'ın kelimesi en yüce olsun diye savaşırsa o kişi Allah yolundadır.» Cehennem ateşine yakılacak ilk üç kişinin de Kaari-i Kur'ân, Mücâhid ve mâlıyla tasaddukda bulunan/Mutasaddık kişi olduğunu haber vermiştir ki bunlar, o işleri, "Falan kişi bir kaari'dir; falan kişi cesûrdur ve falan kişi mutasaddık/cömert biridir" denilsin diye yapmışlardır ve amelleri Allah'a hâlis kılınmış değildir.

Sahîh Kudsî bir hadîsde Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: «Ben, kendilerine şirk koşulanların şirkten en berî olanıyım. Her kim bir amel işler de, o amelinde, başkasını bana ortak ederse o amel, ortak koştuğu o kimsenindir ve Ben ondan beriyimdir.» Başka bir rivâyetde ise Kıyâmet Günü ona şöyle buyuracağı geçmektedir: «Git de ecrini kendisi için amel ettiğin kimseden al..! Bizim nezdimizde sana verilecek bir ecir yok.» Hz. Peygamber'den rivâyet edilen sahîh bir hadîs şöyledir: «Allah sizin bedenlerinize ve sûretlerinize bakmaz. Velâkin kalblerinize bakar.» Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Elbette onların ne etleri ne de kanları Allah'a ulaşır. Velâkin Ona sizin takvanız ulaşır.» (22/el-Hacc, 37) Mervî kudsî bir rivâyet de şöyledir: «İhlâs, sırlarımdan bir sırdır ki onu kullarımdan sevdiğim kimselerin kalbine koydum.»

[Eskilerin] 'İhlâs' ve 'Sıdk' konusundaki ifâdeleri çeşitlidir, ama merâm u maksûd birdir. Nitekim denilmiştir ki: "O, tâatde kasd/niyyet itibâriyle Hak Teâlâ'yı birlemektir (هُوَ إِفْرَادُ الْحَقِّ سُبْحَانَهُ بِالْقَصْدِ فِي الطَّاعَةِ)." Yine: "O, ameli kulların mülâhazasından arındırmaktır (تَصْفِيَةُ الْفِعْلِ عَنْ مُلَاحَظَةِ الْمَخْلُوقِينَ)" denilmiştir.

[(التَّوَقِّي مِنْ مُلَاحَظَةِ الْخَلْقِ حَتَّى عَنْ نَفْسِكَ. وَالصِّدْقُ التَّنَقِّي مِنْ مُطَالَعَةِ النَّفْسِ) (İhlâs:) Kulların mülâhazasından, hattâ kendi nefsinden sakınmaktır. Sıdk ise nefsin mütâlaasından arınmaktır" denilmiştir ki:] Muhlis kişide riyâ, Sâdık kişide ise *kendini görme (i'câb)* olmaz. İhlâs ancak sıdkla, sıdk da ancak ihlâsla, yine bu ikisi de ancak sabırla tamâma erer/kıvâmını bulur.

Denilmiştir ki: "Kim kendi ihlâsında ihlâsı görürse onun ihlâsı ihlâsa muhtâc olur. Her muhlis'in kendi ihlâsındaki eksikliği, ihlâsını görme kadrincedir. Kendi nefsinde o ihlâsı görme [hâli] ortadan kalktığında ise o [kişi], hâlis bir muhlis olur."

Denilmiştir ki: "İhlâs, kulun amellerinin zâhir ve bâtın itibâriyle eşit bir hâl almasıdır. Riyâ, onun zâhirinin bâtınından daha hayırlı/daha iyi olmasıdır. İhlâsda sıdk ise onun bâtınının zâhirinden daha mamûr olmasıdır."

Denilmiştir ki: "İhlâs, Yaradan'ı[n rızasını] gözetmekte berdevâm olmak sûretiyle yaradılanların görmesini unutmaktır. Her kim kendisinde olmayan bir şeyle insânlar için [amele girişir ve bunlarla] süslenirse o kişi Allah'ın gözünden düşer."

Fudayl [Bin Iyâd]'ın sözlerinden biri de şudur: "İnsânlar[ın görmemesi] için ameli terk etmek riyâdır. İnsânlar için amel etmekse şirkdir. İhlâs ise Allah'ın seni bu iki hâlden âfiyetde kılmasıdır."

Cüneyd şöyle demiştir: "İhlâs, Allah ile kul arasında bir sırdır. Onu ne bir melek bilir ki yazsın, ne bir şeytân bilir ki ifsâd etsin ve ne de bir hevâ vü heves bilir ki onu başka bir tarafa kaydırsın."

Sehl'e, "Nefse en ağır gelen şey nedir?" diye sorulmuştur ki o: "İhlâs'dır; çünkü onun onda bir nasîbi yoktur" demiştir.

[Bazıları da şöyle demiştir: "İhlâs, amelin için Allah'tan başka bir şâhid ve Ondan gayrı mükâfaat verecek birini aramamandır."**]** [...]

İhlâs'ın Tarîfi:

el-Menâzil Müellifi [el-Herevî], "(الْإِخْلَاصُ: تَصْفِيَةُ الْعَمَلِ مِنْ كُلِّ شَوْبٍ) *İhlâs, ameli her türlü şâibeden arındırmaktır"* demiştir. Yani kişinin, ameline, nefsin irâdâtından/istek ve arzularından kaynaklanan herhangi bir şâibeyi karıştırmamasıdır. Bu, insânlara hoş görünme veya onların övgüsüne erme arayışı olabileceği gibi onların yergisinden kaçınma arayışı da olabilir. Yahut onların saygınlığını kazanma veya mâllarına ulaşma veya sevgilerine nâil olma, kendisine hizmet etmelerini ve ihtiyâclarını karşılamalarını sağlama veya [bu gibi] başkaca bazı illetler ve şâibeler/kusûrlar da olabilir ki bütün bu çeşitli şeylerin buluştuğu ortak nokta, onun, o ameliyle, her ne/veya her kim olursa olsun, Allah'tan başkasını[n rızasını vs.] istemiş olmasıdır.

İhlâs'ın Dereceleri:

[el-Herevî] Demiştir ki: *"İhlâs üç derece üzeredir:*

***Birinci Derece**: Ameli görmeyi, amelden çıkarmaktır; amele karşılık [bir] bedel [bekleme] talebinden kurtulmaktır ve amele râzı gelmekten sakınmaktır."*

Amel eden birine o amelinde üç âfet ârız olur: Amelini görmesi ve onu mülâhaza etmesi.. Ona karşılık bir bedel istemesi.. Ona râzı ve onunla mutmain/kâni olması...

Bu derecede [kul,] bu belâdan kurtulur. Onu kendi amelini görmekten kurtaracak olansa Allah'ın onun üzerindeki lütfunu, fazlını ve onu o ameli işlemeye muvaffak kılma hâlini müşâhede etmesidir. Yine onun Allah'la olduğunu yoksa kendi nefsiyle olmadığını ve onun o amelini Allah'ın meşîetinin vâcib kıldığını, yoksa bunda kendi isteğinin bir dahli olmadığını da görmesidir. (...)

Nitekim kulda bulunan her türlü hayır sadece Allah'ın bir lütfudur; Onun ihsânı ve nimetidir. Bundan [yani o ameli işlemeyi kendisine nasîb ve müyesser etmesinden] dolayı hamdedilip övülecek olan da Odur. Binâenaleyh kulun kendi amelini görmesi, hakîkatde kendisinin yaratılıştan gelen vasıflarını, meselâ kulağını, gözünü, idrâkini, kuvvetini, hattâ sıhhatini ve uzuvlarının selâmetini vs. şeyleri görmesi gibi bir şeydir ki bütün bunlar ancak ve ancak Allah'ın bir vergisidir; Onun ihsânı ve nimetidir.

Kulu bu âfetden kurtaracak olan ise: Rabbini ve kendini bilmesidir.

Amele karşılık bir bedel istemekten kendisini kurtaracak olansa: Onun, sade(ce) bir kul olduğunu bilmesidir. Nitekim kul, efendisine hizmeti karşılığında ne bir bedel ne de ücret hakeder. Zîrâ kulluğu iktizâsınca ona hizmet etmektedir. Ecir ve sevâb namına efendisinden kendisine ulaşan [şeyler] ise [sadece] onun bir lütfudur. Onun bir ihsânı ve inâmıdır ki [bunda] muâvaza [falan] yoktur. Zîrâ ücreti ancak hür veya başkasının kulu olan hakeder. Kendi nefsinin kulu olansa asla...

Onu, kendi amelinden râzı ve onunla mutmain/kâni olma hâlinden kurtaracak olan şeyler ise ikidir:

Birincisi: Kendi ayıblarını ve âfetlerini, o amelindeki taksîratını, nefsin nasîbini ve şeytânın payını görmesidir ki, kendisinde -az da olsa- şeytânın payının olmadığı amel pek azdır. Yine nefsin de onda [mutlaka] bir payı vardır. Namazda iken başka yöne bakan bir kimsenin hâli Hz. Peygamber'e sorulmuştur ki: «O, şeytânın, kulun namazından [sinsice] aşırdığı bir şeydir» buyurmuştur. Eğer gözünün ânlık kayışının veya bakışının hâli buysa acaba onun kalbinin Allah'tan gayrısına yönelmesi nice olur? İşte kulluktan şeytânın [kapıp aşırdığı] en büyük payı budur. [...]

Nefsin ameldeki payına gelince: Bunu ancak basîret ehli sâdıklar bilir.

İkincisi: Kulun, [Cenâb-ı Hak karşısında yerine getirmesi gerekli] kulluk hukûku/vazîfelerinden, onun zâhirî ve bâtınî âdâbıyla şartlarından Allah Celle Celâluhu'nun nelere lâyık olduğunu, keza kendisinin, bunların hakkını vermekten alabildiğine âciz, zayıf ve nâçiz olduğunu ve işlediği amelleri Rabbine lâyık görmek sûretiyle bunlara râzı gelmemeyi bilmesidir. Nitekim ârif kişi, işlediği amellerden herhangi bir şeye,

onu Rabbine lâyık görmek sûretiyle râzı gelmez; bir ân için olsun Allah'ın karşısında kendi nefsinden râzı olmaz ve kendi [kemter] ameliyle Allah'ın karşısına çıkmaktan hayâ eder.

Binâenaleyh onun, hem kendi nefsi hem de kendi ameli karşısında taşıdığı su-i zan, ayrıca nefsine buğzetmesi, kendi nefeslerini kerîh görmesi ve bunların [öylece, kusûrlu bir şekilde] Allah'ın katına yükseleceğini bilmesi, onunla kendi amelinden ve nefsinden râzı olmasının arasına girer ve buna engel olur.

Selef'den biri, bir gün ve gecede dörtyüz rekât namaz kılar, ondan sonra sakalını tutup sallayarak nefsine [hitâben] şöyle dermiş: "Ey her türlü kötülüğün ocağı! Bir ân için olsun Rabbimin karşısında senden râzı olur muyum hiç?"

Kimileri ise şöyle demiştir: "Kulun âfeti, kendi nefsinden râzı olmasıdır. Her kim nefsine, onun herhangi bir şeyini güzel görmek sûretiyle bakarsa hiç kuşkusuz onu helâk etmiştir. Her kim de nefsini akıp giden zaman içre her dâim ithâm altında tutmazsa o kişi *aldanmış* (*mağrûr)* biridir."

***İkinci Derece**: "Elden gelen gayreti sarfetmekle birlikte amelden hacletdir/hicâb duymaktır. Şühûd'dan/görülmekten sakınma yolunda gayret sarfetmektir ve ameli [bizzât İlâhî] kerem kaynağından nâşi muvaffakiyyet nûru içre görmektir."*

Bunlar üç husûsdur: [İlki, kulun,] kendi amelinden hacletidir ki bu ise onun Allah Teâlâ karşısında hissettiği şiddetli hayâsıdır. Zîrâ o ameli[ni], elinden gelen gayreti sarfetmekle birlikte Ona lâyık olarak görmez. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Ve verdiklerini, [bir gün] Rablerine dönecekleri[ni bildikleri] için kalbleri ürpererek verenler...» (23/el-Muminûn, 60) Hz. Peygamber [sallallahu aleyhi ve sellem] de: «O, o adamdır ki oruç tutar, namaz kılar ve sadaka verir de [bunların] kendisinden kabûl olunmamasından korkar» buyurmuştur.

~~Kimileri ise şöyle demiştir: "Ben iki rekât namaz kılar da Allah Azze ve Celle'den istihyâdan dolayı, bu iki rekâtdan âdeta insânların kendisini gördüğü bir hırsız veya zânî mesâbesinde [utanarak] kalkarım."~~

Evet, mümin kişi, [böyle] bir korkunun içinde ihsânı ve kendi nefsine karşı su-i zannı toplamıştır. Aldanmış (mağrûr) kişi ise kötülüğüyle birlikte kendi nefsine karşı hüsn-i zann taşır.

İkincisi: Şühûd'dan sakınma yolunda gayret sarfetmektir. Yani ameli tashîh için, onun ne senin tarafından, ne de seninle görülmesinden sakınmak sûretiyle elinden gelen gayreti ortaya koymaktır.

Üçüncüsü: Allah'ın, kulun basîretini kendisiyle münevver kıldığı muvaffakiyyet nûruna sığınmandır. Yine o nûrun ışığında senin amelinin, ne seninle ne de senden değil de bizzât Onun kerem kaynağından olduğunu görmendir.

Nitekim bu derece, beş şeyi ihtivâ etmiştir: Amel; amelde gayret; haclet ve Allah Azze ve Celle karşısında hayâ; onun senden görülmesinin önüne geçmek ve bizzât Allah'ın kereminden kaynaklandığını ve Ondan olduğunu görmek/bilmek...

Demiştir ki: ***Üçüncü Derece**: "Ameli, amelden halâs/kurtuluş ile ihlâslı kılmaktır ki onu, ilmin yol alışıyla yol almaya bırakırsın. Sen ise* resm*in köleliğinden âzâd bir şekilde hükme bir şâhid olarak yol alırsın."*

Şeyh [el-Herevî], *"Ameli, amelden halâs/kurtuluş ile ihlâslı kılmak"*tan murâdını, *"Onu, ilmin yol alışıyla yol almaya bırakırsın. Sen ise hükme bir şâhid olarak yol alırsın"* kavliyle açıklamıştır. Sözünün anlamı şudur ki: Sen amelini, ilme tâbi kılar, ona muvâfık bir hâle getirir ve yine ona uyarsın. Onun yol alışıyla yol alır ve onun duruşuyla durursun. Onun hareketiyle harekete geçer, onun konakladığı yerlerde konaklar ve susuzluğunu onun kaynaklarından giderirsin. Emir içeren dînî hükme, yapmak, terk etmek, yönelmek ve kaçınmak bakımından kendini onunla kayıtlamak sûretiyle bakarsın. Sevâb ve ikâbın onun üzerine terettüb etme hâline de *sebeb* ve *kesb* bakımından yine bu nazarla bakarsın. Buna rağmen sen, esbâb ile müsebbebatın, harekât ile sekenâtın kendisi içre dürüldüğü [kâinatla ilgili kaderî:] kevnî-kazâî hükme bir şâhid olarak kalbinle yol alırsın. [İşte hâl böyle olduğunda] ortada mahza [İlâhî] meşîetden ve efâlde Rabbin tek olarak teferrüdünden gayrı bir şey kalmaz ki o efâlin kaynağının da Onun irâdesi ve meşîeti olduğu bilinir. Böylece [kul,] emri ve nehyi, yapmak ve terk etmek itibâriyle yerine getiren biri olur. Onun yol alışıyla yol alır. Kazâ ve kaderle.. Îmân, şühûd ve hakîkat bakımından ki artık o hakîkate bakan ve Şerîatı hâkim tutup/öylece yaşayan biridir. Bu iki durum, şu iki âyetin beyân ettiği kulluktur: «Sizden istikâmete ermeyi dileyenler için...» «[ki] Âlemlerin Rabbi Allah dilemedikçe de siz dileyemezsiniz.» (81/et-Tekvîr, 28-29) «Şübhesiz bu bir tezkiredir/öğüttür ki artık dileyen Rabbine doğru bir yol tutar.» «Allah dilemedikçe de siz dileyemezsiniz. Muhakkak ki Alîm ve Hakîm olan Allah'tır.» (76/el-İnsân, 29-30)

Nitekim ameli, ilmin yol alışıyla yol almaya bırakmak, «Sizden istikâmete ermeyi dileyenler için...»'in *meşhedi*'dir. O amelin sâhibinin hükme bir şâhid olarak yol alışı ise, «Âlemlerin Rabbi Allah dilemedikçe de siz dileyemezsiniz»'in *meşhedi*'dir. **...)]**

***

Şeyh **Abdullah Azzâm** şöyle demiştir:

(... Niyyet ve [İlâhî Yardım ile] Zafer'in Esbâbı:

1- «Allah bu ümmete zayıf*lan*yla, onların duâları, namazları ve ihlâslarıyla yardım edip/zafer verir.↓» (en-Nesâî rivâyet etmiştir.)

«إِنَّمَا يَنْصُرُ اللّٰهُ هَذِهِ الْأُمَّةَ بِضَعِيفِهَا : بِدَعْوَتِهِمْ وَصَلَاتِهِمْ وَإِخْلَاصِهِمْ»

İbnu'l-Arabî şöyle demiştir: "Allah'ın azîm hikmetlerinden biridir ki düşmana karşı hazırlık yapılmasını ve onun kuvvet yoluyla/sertlikle bastırılmasını emir buyurmuş, *ama* ondan sonra, zaferin zayıflarla [/onların hürmetine] olacağını haber vermiştir. Ta ki insânlar, hazırlık namına kendilerine emrolunan şeyi ve ibâdetin [gerçekte] ne denli [büyük] bir değer taşıdığını bilsinler. Ta ki hakîkate/işin özüne dönsünler. Yine bilsinler ki yardım/ile zafer Allah katındandır; onu en zayıf olanın eline bırakır. Evet, ibâdet ve ilim için hazırlığın zafere nâzır tarafı zayıftadır ve tevhîdden dolayıdır. Her

türlü iş de hem *âdet* hem *hakîkat* itibâriyle Allah'ın hükmü altındadır ve bunları nasıl haber verdiyse öylece çekip-çevirir."

2- Sa'd Bin Ebî Vakkâs radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «[Allah'tan gelen yardım ile] zafere nâil kılınmanız ve rızıklandırılmanız ancak zayıflarınız sâyesinde değil midir!» (Buhârî rivâyet etmiştir.)

Hadîsin Buhârî'deki başlangıcı şöyledir: Musab Bin Sa'd'dan, demiştir ki: "Babam -yani Sa'd [Bin Ebî Vakkâs] radıyallahu anh- mâdûnu kimselere karşı bir üstünlüğü olduğunu düşünmüştü. Bunun üzerine Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem: «[Allah'tan gelen yardım ile] zafere nâil kılınmanız ve rızıklandırılmanız ancak zayıflarınız sâyesinde değil midir!» buyurmuştu."

el-Mühelleb şöyle demiştir: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Sa'd'a yönelik bu kavliyle, mütevâzı olmayı ve müminlerin kalblerinden kibir ile gurûru kaldırmayı murâd etmiştir. Yine aleyhi's-salâtu ve's-selâm [Efendimiz], [Allah'tan gelen yardım ile] zafere nâil kılınmalarının ve rızıklandırılmalarının da onların duâları sâyesinde olduğunu haber vermiştir. Zîrâ onların ibâdeti ve duâları, ihlâsca çok daha güçlüdür ve daha fazla bir haşyet taşır. Sebebi ise onların kalblerinin dünyanın süsü-püsüne bağlanmaktan ârî olması ve gönüllerinin de -kendilerini Allah Teâlâ'dan koparacak şeyler karşısında- bir sâfiyyet taşımasıdır. Dolayısıyla gâyelerini tek bir gâye kılmışlardır. Böylelikle amelleri hâlislesmiştir ve duâlarına icâbet edilmiştir." [...]

3- Ebû Ümâme radıyallahu anhu'nun şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Bir topluluk öyle fetihler yaptı ki onların kılıçlarının süsü ne altın[dan] idi ne de gümüş[ten]... Onların [kılıçlarının] süsü ancak sinir kirişleri, kurşun ve demir[den] idi." (Buhârî...)

4- Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, [çadırdan] bir kubbe *altında* iken: «Allah'ım! [Bana olan] ahdini ve vaadini istiyorum. Allah'ım! Eğer bu günden sonra Sana kulluk edilmemesini dilersen...» demiştir ki [Hz.] Ebû Bekr Onun elinden tutup: "[Yakarışın] yetişir ya Resûlellah! Rabbine [duânda] epeyce ısrârcı oldun" dedi. [Hz. Peygamber] zırh içindeydi. Şöyle diyerek çıktı: «O topluluk hezîmete uğrayacak ve arkalarını dönüp kaçacaklar.» «Bilakis onların [asıl azâb] mev'idi Sâat [/Kıyâmet]'dir ve o Sâat daha dehşetli ve daha acıdır.» Bir rivâyetde ise "O [gün] Bedir Günüydü" diye geçmektedir. (Buhârî rivâyet etmiştir.)

İbn İshâk demiştir ki: Abdullah Bin Ebî Bekr [Bin Hazm] bana şöyle *tahdîs* etti: "Sa'd Bin Muâz [Bedir Günü] dedi ki: "Ya Nebiyyellah! Sana bir çardak yapsak [iyi] olmaz mı? Bineklerini de Senin yanında hazır tutarız. Sonra da düşmanımızla karşılaşırız. Eğer Allah bizlere üstünlük verir de düşmanımıza karşı bizi muzaffer kılarsa [elbet] bu, *ümîd edip-dilediğimiz* şey olur. Yok eğer [bunun] gayrı [bir şey] olursa [bu durumda] bineklerine biner ve geride kalanlarımızın yanına dönersin. Çünkü öyle kimseler [yola çıkamayıp] Senden geri kaldı ki onların Sana olan sevgileri bizim sevgimizden daha az değildir ya Nebiyyellah! Eğer bir savaşa gireceğini bilselerdi elbet Senden geri kalmazlardı. [Gidersin de] Allah Seni onlarla himâye eder. Sana içten-

likle bağlılık gösterirler ve Seninle birlikte cihâd ederler." "Ondan sonra Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem için o çardak yapıldı ki onun içindeydi."

5- "Ebû Mûsâ el-Eş'arî bize şöyle rivâyet etti: "Bedevî bir adam Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve, "Ey Allah'ın Resûlü!" dedi, "Adam var ganîmet için savaşır; adam var [şöhret ile adı] anılsın diye savaşır; adam da var [kahramanlığına, cengâverliğine dâir] yeri görülsün diye savaşır; peki [bunlardan] hangisi Allah yolundadır?" Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Kim Allah'ın kelimesi en yüce olsun diye savaşırsa o kişi Allah yolundadır» buyurdu." (Müslim rivâyet etmiştir.↓)

حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ أَنَّ رَجُلاً أَعْرَابِيًّا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: "يَا رَسُولَ اللهِ! الرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلْمَغْنَمِ، وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيُذْكَرَ، وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيُرَى مَكَانُهُ، فَمَنْ فِي سَبِيلِ اللهِ؟" فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللهِ أَعْلَى فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللهِ.» رواه ملسم

Savaş Beş Şey Dolayısıyla Yapılır:

Ganîmet talebi; şecâat arzı; riyâ, taassub ve öfke... Bunların her biri ise medhe ve zemme açıktır.

Allah'ın Kelimesi'nden maksad: Allah'ın İslâm'a davetidir. Maksad şu da olabilir: Savaşının sebebi sadece Allah'ın kelimesini yüceltmek talebi/gâyesi olan bir kimse ancak Allah yolunda olabilir. Yani eğer o kişi, buna, zikri geçen sebeblerden başka herhangi birini eklerse ona halel getirmiş olur. Başka bir ihtimâl de şu olabilir: Eğer o [şeylerden herhangi biri] aslen ve maksûden değil de zımnen vukû bulursa ona bir halel getirmiş olmaz. et-Taberî'nin tasrîh ettiği de budur ki şöyle demiştir: "Eğer [onu harekete sevkeden] asıl sebeb/gâye, birincisi ise, ondan sonra kendisine ârız olan [diğer] şeyler ona bir zarar vermez." Cumhûr'un dediği de budur ki Ebû Dâvûd'un, Hasen bir isnâdla Abdullah Bin Havâle'den rivâyet ettiği şu hadîs de Cumhûr'un [bu] görüşünün sıhhatine delâlet etmektedir: Demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bizleri ganîmet elde edelim diye gönderdi. Ganîmet namına bir şey elde edemeden döndük. Şöyle buyurdu: «Allah'ım! Onları [birbaşıma] bana bırakma ki onların [ihtiyâclarını karşılamak] karşısında zayıf kalırım. Onları kendi nefislerine de bırakma ki onun karşısında âciz kalırlar. Onları insânlara da bırakma ki [insânlar,] onlara karşı kendilerini tercîh ederler.»

Allah'ın Kelimesi'nin en yüce olmasını istemek/İ'lâ-yı Kelimetullah niyyeti-gâyesi, Allah'ın rızasına, Onun sevâbına ve Onun düşmanlarını bastırmaya tâlib olmayı da kapsar ki bütün bunlar birbiriyle irtibâtlı şeyler olup biri diğerini gerekli kılar.

6- Süleymân Bin Yesâr'dan, demiştir ki: "İnsânlar [sohbetini dinlemek için] Ebû Hureyre'nin [yanında toplanmış idiler ki sonra onun] yanından dağıldılar. Şamlıların en-Nâkil'i [bir rivâyetde "Şâmlı en-Nâtil" (ki bir Tâbiî olup kavminin büyüğüdür)]: "Ya Şeyh! Bize Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den işittiğin bir hadîs anlat" dedi: "*Olur*, [anlatayım]" dedi, "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim": «Kıyâmet Günü kendisi hakkında hüküm verilecek insânların ilki şehîd olmuş

bir adamdır. O [kişi] getirilir de [Hak Teâlâ] ona [bahşetmiş olduğu] nimetlerini [kendisine] hatırlatır ve o da bunları hatırlar. "Bunlarla ne yaptın?" buyurur. "Senin [rızan] için savaştım, ta ki şehîd oldum" der. "Yalan söyledin. *Bilakis* sen, [hakkında] Cesûr denilsin diye savaştın. [Öyle] denildi de" buyurur. Sonra onun hakkında emir buyrulur da yüzü üstü sürüklenir ve ta ki/öylece cehenneme atılır. [Hakkında hüküm verilecek diğer ilklerden biri:] İlim öğrenip öğreten ve Kur'ân('ı) okuyan bir adamdır. O [kişi] getirilir de [Hak Teâlâ] ona [bahşetmiş olduğu] nimetlerini [kendisine] hatırlatır ve o da bunları hatırlar. "Bunlarla ne yaptın?" buyurur. "İlmi öğrenip öğrettim ve Senin [rızan] için Kur'ân'ı okudum" der. "Yalan söyledin. *Bilakis* sen, ilmi, [hakkında] Âlim denilsin diye öğrendin. Kur'ân'ı da [hakkında], o bir Kaari'dir denilsin diye okudun. [Öyle] denildi de" buyurur. Sonra onun hakkında emir buyrulur da yüzü üstü sürüklenir ve ta ki/öylece cehenneme atılır. [Hakkında hüküm verilecek diğer ilklerden biri ise:] Allah'ın, kendisine genişlik [/zenginlik] bahşettiği ve mâlın her çeşidinden [bolca] verdiği bir adamdır. O [kişi] getirilir de [Hak Teâlâ] ona [bahşetmiş olduğu] nimetlerini [kendisine] hatırlatır ve o da bunları hatırlar. "Bunlarla ne yaptın?" buyurur. "Uğrunda infâkın yapılmasını sevdiğin hiçbir yol bırakmadım da o yolda mutlaka Senin [rızan] için infâkda bulundum" der. "Yalan söyledin. *Bilakis* sen [bunu], o Cömertdir denilsin diye yaptın. [Öyle] denildi de" buyurur. Sonra onun hakkında emir buyrulur da yüzü üstü sürüklenir ve ta ki/öylece cehenneme atılır.» (Müslim rivâyet etmiştir.↓)

عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: تَفَرَّقَ النَّاسُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، فَقَالَ لَهُ نَاقِلُ أَهْلِ الشَّامِ: أَيُّهَا الشَّيْخُ حَدِّثْنَا حَدِيثًا سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قَالَ: نَعَمْ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ أَوَّلَ النَّاسِ يُقْضَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَيْهِ رَجُلٌ اسْتُشْهِدَ فَأُتِيَ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعَمَهُ فَعَرَفَهَا، قَالَ: فَمَا عَمِلْتَ فِيهَا؟ قَالَ: قَاتَلْتُ فِيكَ حَتَّى اسْتُشْهِدْتُ، قَالَ: كَذَبْتَ، وَلَكِنَّكَ قَاتَلْتَ لِأَنْ يُقَالَ جَرِيءٌ، فَقَدْ قِيلَ، ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَى وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ. وَرَجُلٌ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَعَلَّمَهُ وَقَرَأَ الْقُرْآنَ فَأُتِيَ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعَمَهُ فَعَرَفَهَا، قَالَ: فَمَا عَمِلْتَ فِيهَا؟ قَالَ: تَعَلَّمْتُ الْعِلْمَ وَعَلَّمْتُهُ وَقَرَأْتُ فِيكَ الْقُرْآنَ، قَالَ: كَذَبْتَ، وَلَكِنَّكَ تَعَلَّمْتَ الْعِلْمَ لِيُقَالَ عَالِمٌ وَقَرَأْتَ الْقُرْآنَ لِيُقَالَ هُوَ قَارِئٌ، فَقَدْ قِيلَ، ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَى وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ. وَرَجُلٌ وَسَّعَ اللهُ عَلَيْهِ [وَأَعْطَاهُ] مِنْ أَصْنَافِ الْمَالِ كُلِّهِ فَأُتِيَ بِهِ فَعَرَّفَهُ نِعَمَهُ فَعَرَفَهَا، قَالَ: فَمَا عَمِلْتَ فِيهَا؟ قَالَ: مَا تَرَكْتُ مِنْ سَبِيلٍ تُحِبُّ أَنْ يُنْفَقَ فِيهَا إِلَّا أَنْفَقْتُ فِيهَا لَكَ، قَالَ: كَذَبْتَ، وَلَكِنَّكَ فَعَلْتَ لِيُقَالَ هُوَ جَوَادٌ، فَقَدْ قِيلَ، ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَى وَجْهِهِ ثُمَّ أُلْقِيَ فِي النَّارِ.» رواه ملسم

7- Enes Bin Mâlik'ten, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kim sâdıkane bir şekilde [şehîd olmayı diler de] şehâdeti isterse o kendisine verilir. Velev [öldürülmek yoluyla] ona isâbet etmemiş olsun.» Bir rivâyetde ise: «Allah onu şehîdlerin derecelerine ulaştırır. Velev yatağında ölmüş olsun.» (Müslim...↓)

8- «Kim sıdk ile Allah'tan şehâdeti isterse Allah onu şehîdlerin derecelerine ulaştırır. Velev yatağında ölmüş olsun.» (Müslim rivâyet etmiştir.↓)

... «مَنْ طَلَبَ الشَّهَادَةَ صَادِقًا أُعْطِيَهَا وَلَوْ لَمْ تُصِبْهُ.» ...

... «مَنْ سَأَلَ اللهَ الشَّهَادَةَ بِصِدْقٍ بَلَّغَهُ اللهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ وَإِنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ.» ...

Hadîslerin anlamı şudur ki: Eğer şehâdeti sıdk ile/samîmî bir şekilde isterse ona şehîdlerin sevâbı verilir. Velev yatağında [ölmüş] olsun. Yine bu hadîslerde şehâdeti istemeye ve hayır niyyeti elden bırakmamaya teşvîk vardır.

9- Câbir'den, demiştir ki: "Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'le birlikte bir gazvedeydik. Şöyle buyurdu: «Medîne'de öyle erler var ki, katettiğiniz her mesâfede ve geçtiğiniz her vâdide mutlaka sizinle birlikteydiler. Onları hastalık alıkoydu.» Bir rivâyetde ise: «Mutlaka ecirde size ortak oldular.» (Müslim rivâyet etmiştir.)

Hadîsde: Hayır niyyetin fazîletine işâret vardır. Yine gazveye ve sâir tâatlerden herhangi birine niyyet eden, ama onu bundan alıkoyan bir mazeretin kendisine ârız olduğu kimseye niyyetinin sevâbının verileceğine, ayrıca kendisinden geri kaldığı o amel için ne kadar çok eseflenir ve mücâhidlerden olmayı veya benzeri bir şeyi ne kadar çok temennî ederse sevâbının da o derece artacağına bir işâret vardır. Allahu a'lem. // [Kezâ] hadîsde şuna delâlet vardır ki, kişi [sırf] niyyetiyle, kendisini amelden alıkoyacak bir şeyin vukûu hâlinde, bizzât amel eden kimsenin ecrine ulaşır.

10- Ebû Ümâme el-Bâhilî radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Bir adam Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelip: "Bir adam [hem] ecir [kazanmak] ve [hem de adı] anılmak gâyesiyle gazve ederse ona ne vardır?" dedi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Ona hiçbir şey yoktur» buyurdu. [Adam] bunu üç kez yineledi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de [her seferinde kendisine:] «Ona hiçbir şey yoktur» dedi ve sonra şöyle buyurdu: «Şübhesiz ki Allah Azze ve Celle, amelin hâlis bir şekilde/sırf Kendisi için yapılmış ve onunla Kendi rızası aranmış olanından gayrısını kabûl etmez.» (en-Nesâî rivâyet etmiştir.↓)

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَرَأَيْتَ رَجُلًا غَزَا يَلْتَمِسُ الْأَجْرَ وَالذِّكْرَ، مَا لَهُ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا شَيْءَ لَهُ.» فَأَعَادَهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، يَقُولُ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا شَيْءَ لَهُ» ثُمَّ قَالَ: «إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا يَقْبَلُ مِنَ الْعَمَلِ إِلَّا مَا كَانَ لَهُ خَالِصًا وَابْتُغِيَ بِهِ وَجْهُهُ.» رواه النسائي

Ebû Hureyre'den (şöyle rivâyet edilmiştir): "Bir adam: "Ya Resûlellah! Bir adam Allah yolunda cihâd etmek ister, [ama aynı zamanda] (herhangi) bir dünyalık arayışı içinde [de] olur?" dedi. «Ona ecir yoktur» buyurdu. Millet bunu pek dehşetli buldu da adama: "*Dediğini* Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem için yinele, belki de sen Ona merâmını iyice ifâde edemedin!" dediler. Bunun üzerine o: "Ya Resûlellah! Bir adam Allah yolunda cihâd etmek ister, [ama aynı zamanda] (herhangi) bir dünyalık arayışı içinde [de] olur?" dedi. «Ona ecir yoktur» buyurdu. Adama: "[Dediğini] Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem için yinele..." dediler. Üçüncü bir kez: «Ona ecir yoktur» buyurdu. (Ahmed rivâyet etmiştir.)

İbn Âbidîn, *Hâşiye*sinde (4/120) şöyle demiştir: "Eğer maksadının kısm-ı azamı cihâdsa ve bununla birlikte ganîmet rağbeti de taşıyorsa o kişi Allah Teâlâ'nın şu kavline dâhildir: «Rabbinizden bir fazl istemenizde sizin için bir günah/sıkıntı yoktur...» [2/el-Bakara, 198] yani Hac yolunda [veya hacda iken] ticâret [yapmanızda sizin için bir günah/sıkıntı yoktur]. Nasıl ki [bu durumda] o, haccın sevâbından mahrûm edilmez, cihâd da aynen böyledir."

11- «Kim gazâ etmeksizin ve içinden bunu geçirmeksizin [/gönlünde cihâd etme arzusu taşımaksızın] ölürse o kişi nifâk'tan bir şube üzere ölür.↓» (Müslim rivâyet etmiştir.)

... «مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغْزُ وَلَمْ يُحَدِّثْ بِهِ نَفْسَهُ مَاتَ عَلَى شُعْبَةٍ مِنَ النِّفَاقِ» ...

Yani öyle biri, bu vasıf itibâriyle, cihâddan geri kalan münâfıklara benzer. Çünkü cihâdı terk etmek, nifâk'ın şubelerinden biridir/bir tür münâfıklık alâmetidir. **...) Alıntı buraya kadardı.** (*ez-Zehâir*, c.1, 276[-278])

***

İhsân

[Cibrîl hadîsi'nin Ebû Hureyre rivâyetinin ilgili kısmı: [...İhsân nedir?" «(İhsân:) «Allah'tan, Onu görüyormuş gibi haşyet etmendir. Zîrâ sen Onu görmüyor olsan bile hiç şübhesiz O seni görüyor» buyurdu. ...↓] [Hz. Ömer'den gelen rivâyetde ise: «...(İhsân:) «Allah'a, Onu görüyormuş gibi ibâdet/kulluk etmendir↓]. ...» ...]

... مَا الْإِحْسَانُ؟ قَالَ: «أَنْ تَخْشَى اللهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، فَإِنَّكَ إِنْ لَا تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ.» ...

[[... فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ، قَالَ: «أَنْ تَعْبُدَ اللهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ.» ...]]

Ebû Ya'lâ Şeddâd Bin Evs radıyallahu anhu'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Muhakkak ki Allah [Teâlâ], ihsânı her şeye yazmıştır [: Her şeye iyilikle ve güzellikle muâmele edilmesini emir buyurmuştur]. Öyleyse [herhangi bir cânlıyı] öldüreceğiniz zaman [onu] güzel bir yolla öldürün. [Bir hayvânı] boğazlayacağınız zaman da [onu] güzel bir yolla boğazlayın. Biriniz [öyle bir durumda] bıçağını [iyice] bilesin ve keseceği hayvânını dinlendirsin.↓» (Müslim...)

عَنْ أَبِي يَعْلَى شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:« إِنَّ اللهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ، فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ، وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذِّبْحَةَ، وَلْيُحِدَّ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ وَلْيُرِحْ ذَبِيحَتَهُ.» رواه مسلم

***

İbnu'l-Kayyim rahimehullah [*Medâricu's-Sâlikîn*'de] şöyle demiştir:

(... İhsân Mertebesi:

O îmânın özüdür; onun rûhu ve kemâlidir. Bu mertebe, bütün mertebeleri [kendi bünyesinde] toplar ki onların tamâmı onun içinde dürülüdür. [Bu] Kitâb'ın evvelinden buraya kadar denilenlerin hepsi de İhsân dâiresi içinde yer alan şeylerdir.

el-Menâzil Müellefi [el-Herevî] rahimehullah, Allah Teâlâ'nın,

هَلۡ جَزَآءُ ٱلۡإِحۡسَٰنِ إِلَّا ٱلۡإِحۡسَٰنُ ٦٠ ﴿سورة الرحمن﴾

«Ihsân'ın mükâfaatı ancak ihsân değil midir!» [55/er-Rahmân, 60] kavlini bu mertebe ile ilgili bir şâhid olarak sunduktan sonra şöyle demiştir:

"İhsân: Hakîkat kapılarının tamâmını bünyesinde taşır ki o, Allah'a, Onu görüyormuş gibi ibâdet/kulluk etmendir."

Âyete gelince: İbn Abbâs ve müfessirler şöyle demiştir: "Lâ İlâhe İllallah diyen ve Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in getirdikleriyle amel eden birinin mükâfaatı cennetden gayrı ne olabilir!"

Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in de: «İhsân'ın mükâfaatı ancak ihsân değil midir!» âyetini okuduktan sonra, «Rabbiniz ne buyurdu biliyor musunuz?» dediği ve onlar: "Allah ve Resûlü daha iyi bilir" dediklerinde, «Rabbiniz buyuruyor ki: "Kendisine tevhîd nimetini bahşettiğim bir kimsenin mükâfaatı cennetden gayrı ne olabilir!"» dediği rivâyet olunmuştur.

Hadîse gelince: Allah Azze ve Celle karşısında kemâl-i *huzûr*a, kezâ Ona karşı haşyet ile muhabbeti, Onu marifeti, Ona inâbe ile ihlâsı ve îmânın bütün makâmlarını kapsayan murâkabesine bir işâretdir.

İhsân'ın Dereceleri:

[el-Herevî] Demiştir ki: *"İhsân, üç derece üzeredir:*

Birinci Derece:

"Kasd'da [:niyyet, gâye veya hedef'de] -onu ilmen tehzîb etmek, azmen [fiiliyyata aktarmada] ibrâm edip/kesinleştirmek ve hâl olarak tasfiye edip/arı kılmak sûretiyle- ihsândır."

Yani *kasd*'ı ihsân üzere kılmak [/iyileştirip güzelleştirmek] üç şeyle olur:

Birincisi: Onu ilmen tehzîbdir ki bunu ise onu ilme tâbi kılarak, onun iktizâsınca mühezzeb bir hâle getirerek ve *haz*ların şâibelerinden arındırarak yapmasıdır. Dolayısıyla ancak ilimde câiz olan şeyi kasd etmesidir [/amaçlaması ve hedeflemesidir]. İlim ise [buradaki anlamıyla, Şer'î] emr'e ve Şerîate ittibâdır.

İkincisi: Onu azim olarak kesinleştirmektir/yani [eylem/amel/hareket konusunda karârlı olmak sûretiyle] ibrâm'dır. İbrâm ise tahkîm[dir] ve güç(lendirmek, [irâdeli ve azîmli olmak]) demektir. Yani hayâta/fiiliyyata aktarma yolunda *kasd*'a eşlik edecek, bu eşliğinde onu gevşetip zayıflatacak fütûr ve zaaf gibi şeylere geçit vermeyecek bir azimdir.

Üçüncüsü: Onu hâlce saflaştırmak/arı-duru kılmaktır. Yani [o kasd'ın] sâhibinin hâlinin -onun o kasdının bulanıklığına-belirsizliğine delâlet eden- sıkıntı/tereddüd/kasâvet/kapalılık [gibi şeylerden] ve [bu kabîl] şâibelerden sâf/arı olmasıdır. Çünkü hâl, kasd'ın aynasıdır ve onun semeresidir. Aynı şekilde onun [ana] mâddesidir ve

onu harekete sevkeden sâikdir. Dolayısıyla biri diğerinden etkilenir ki birinin sâf ve hâlis kılınması demek diğerinin de aynı derecede sâf ve hâlis kılınması demektir.

İkinci Derece:

"Ahvâl'de [:Vâridât'da] ihsândır ki o da bunları, "gayreten" [titizce] gözetmendir, "tazarrufen" [incelikle] setretmendir ve "tahkîken" [itinâyla] tashîh etmendir."

Bunları gözetmek (mürâat) sözünden murâdı, bir hâlden başka bir hâle inkılâb eder diye/böyle bir his-böyle bir endişe ile bunlara karşı "gayreten" bunları [titizlikle ve üzerine titrercesine] korumak ve sıyânet etmektir. Zîrâ bunlar bulut misâli gelip geçer [bir ahvâldir]. Eğer bunların hakkını-hukûkunu gözetmez ise değişir/başka bir hâle inkılâb eder. O *ahvâli* gözetmek-korumak ise vefâ'da berdevâm olmakladır ve cefâ'dan uzak durmakladır.

Aynı şekilde onu, onun konukluk hâlini gözetmek sûretiyle korur. Zîrâ bir misâfir *gibi*dir. Misâfir ise onun konukluk hâli ikrâm ile gözetilmediğinde kalkıp gider. // Aynı şekilde onu, bir meleke hâlinde zabtetmekle ve elini onun üstüne koymakla/der-dest etmekle, ayrıca ne herhangi bir yol kesenin, ne de bir yağmacının eline geçmesine müsâade etmemekle gözetip-korur. // Aynı şekilde onu, *emr*'e muvâfık olduğunda, onun hükmüne inkıyâd ve *sultân*ına itâat etmekle gözetip-korur. // Aynı şekilde onu, "tazarrufen" setretmekle gözetip-korur. Bu ise onu, elinden geldiği kadarıyla ve onu bilmesinler diye insânlardan setredip-gizlemesi, kezâlik, bir hüccet veya hâcet veya müreccah bir maslahat [hâli] olmadıkça onu izhâr edip-açığa vurmaması demektir. Çünkü bunlar sözkonusu olmadıkça onu izhâr etmesinde pek çok âfet vardır. (...)

Üçüncü Derece:

"Vakt'de ihsândır ki o da müşâhede*den asla ayrılmaman,* himmet*ine hiç kimseyi karıştırmaman ve Hakka (olan)* hicret*ini sermedî kılmandır."*

Yani şühûd hâli'nden ayrılmamandır. Buna ise ancak -nefislerine üstün gelmiş olan ve nefis ile kalb, kalb ile Allah arasındaki mesâfeleri, bu mesâfeler üzerindeki yol kesicilere karşı mücâhede yoluyla katetmiş bulunan- *ehl-i temekkün* kimseler güç yetirebilir.

"Himmetine hiç kimseyi karıştırmaman" kavline gelince; yani himmetini sadece Hakka bağlaman ve Ondan gayrı hiç kimseye bağlamamandır. Çünkü öyle bir şey, sâdıkların yolunda [yani onların nazarında] bir şirkdir.

"Hakka (olan) hicretini sermedî kılmandır" kavline gelince; yani sıdk ve ihlâs ile Allah'a yönelmiş olan her kişi hiç kuşkusuz Ona hicret eden/muhâcir/lerdendir ki bu yüzden onun, bu hicretden geri kalmaması, bilakis -Allah Azze ve Celle'ye ulaşana dek/ulaşabilsin diye- sermedî bir şekilde ona yoldaşlık etmesi gerekir.

O ancak bir ândır, sonra geçip gider

Seyrin netîcesine, sâir olan hamdeder

Allah için her kalbin üzerine düşen iki hicret vardır ve bunlar nefesler üzerinde Onun [rızası] için [var olması gereken] zarûrî bir[er] farzdır:

[İlki:] Tevhîd, ihlâs, inâbe, muhabbet, havf, recâ ve ubûdiyyet ile Allah Teâlâ'ya hicretdir.

[İkincisi:] Onun hakemliğine başvurmak, Ona teslîmiyyet göstermek, iş(ler)i Ona havâle etmek, Onun hükmüne boyun eğmek, zâhir ve bâtınla ilgili hükümleri Onun mişkâtından almak yoluyla Allah'ın Resûlüne hicretdir. Böylece öyle birinin [Onun izindeki] kulluğu, -gecenin karanlığı ve yolun labirentleri karşısında mâhir bir rehber sâyesinde- kâfilenin kulluğundan çok daha iyi olur.

Kalbinin bu iki hicreti olmayan bir kimse gitsin de kendi başına toprak saçsın/ve hâline ağlasın. Îmânı[nı] aslı itibâriyle yeniden yoklasın. Bir nûr edinmek için dönüp arkasına [/geriye doğru şöyle bir] baksın. Kendisiyle o îmân arasına girilmeden ve bu, kendisine, Sırât üzerinde, [mahşer günü] sûr arkasından söylenmeden önce... İnâyet Allah'tan." **...)** (*Medâricu's-Sâlikîn*, 2. Cild'den, muhtasar bir şekilde...)

***

İstikâmet

İbnu'l-Kayyim rahimehullah [*Medâricu's-Sâlikîn*'de] şöyle demiştir:

(... "Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

إِنَّ ٱلَّذِينَ قَالُواْ رَبُّنَا ٱللَّهُ ثُمَّ ٱسْتَقَٰمُواْ تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ أَلَّا تَخَافُواْ وَلَا تَحْزَنُواْ وَأَبْشِرُواْ بِٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِى كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾ ﴿سورة فصلت﴾

«Şübhesiz ki, "Rabbimiz Allah'tır" diyenler, sonra istikâmet üzere olanlar (yok mu, işte) melekler onların üzerine iner: "[Asla] korkmayın, üzülmeyin ve size vaadolunan cennetle [müjdeleşip] sevinin! (derler)".» (41/Fussilet, 30)

إِنَّ ٱلَّذِينَ قَالُواْ رَبُّنَا ٱللَّهُ ثُمَّ ٱسْتَقَٰمُواْ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾ أُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ خَٰلِدِينَ فِيهَا جَزَآءًۢ بِمَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾ ﴿سورة الأحقاف﴾

«Şübhesiz ki, "Rabbimiz Allah'tır" diyenler, sonra istikâmet üzere olanlar (yok mu, işte) onlar için ne bir korku vardır ve ne de onlar mahzûn olurlar.» «Onlar ashâb-ı cennetdir; işledikleri amellere [karşılık] bir mükâfaat olmak üzere orada ebedî kalacaklardır.» (46/el-Ahkâf, 13-14) // Resûlüne hitâben şöyle buyurmuştur:

فَٱسْتَقِمْ كَمَآ أُمِرْتَ وَمَن تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْاْ إِنَّهُۥ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٢﴾ ﴿سورة هود﴾

«O halde (sen,) emrolunduğun gibi istikâmet üzere/dosdoğru ol; maiyyetinde[ki] tevbe edenler [de dosdoğru olsunlar. Haddi aşıp] Aşırı gitmeyin. Şübhesiz O, yaptıklarınızı (hakkıyla) görendir.» (11/Hûd, 112)

Böylece istikâmet'in, tuğyân'ın/aşırı gitme'nin zıddı olduğunu beyân buyurmuştur ki tuğyân, her ne olursa olsun o konuda haddi aşmaktır.

قُلْ إِنَّمَآ أَنَا۠ بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰٓ إِلَىَّ أَنَّمَآ إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ فَٱسْتَقِيمُوٓاْ إِلَيْهِ وَٱسْتَغْفِرُوهُ ... ﴿٦﴾ ﴿سورة فصلت﴾

«De ki: Ben de ancak sizin gibi bir beşerim. [Fakat] bana, ilâhınızın yalnızca bir tek ilâh olduğu vahyediliyor. Öyleyse istikâmet üzere Ona yönelin ve Ondan bağışlanma dileyin...» (41/Fussilet, 6)

وَأَلَّوِ ٱسْتَقَٰمُوا۟ عَلَى ٱلطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَٰهُم مَّآءً غَدَقًا ﴿١٦﴾ لِّنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ...﴿١٧﴾ ﴿سورة الجن﴾

«Ve eğer onlar, o yol üzere istikâmetle/dosdoğru gider olsalardı, elbet kendilerine bol bir su içirirdik.» «Onları onun içre imtihân edelim diye...» (72/el-Cin, 16-17)

[Bu] Ümmet'in Sıddıkına ve istikâmetce en büyüğüne -[yani] Ebû Bekr es-Sıddık radıyallahu anhu'ya- istikâmetin ne olduğu sorulmuştur ki [cevâben]: "Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamandır" demiştir ve bununla "mahza tevhîd üzere istikâmet"i kasdetmiştir. Ömer Bin el-Hattâb radıyallahu anhu: "İstikâmet, emir ve nehiy üzere dosdoğru olman ve tilki misâli kaypaklık/sinsilik etmemendir" demiştir. Osmân Bin Affân radıyallahu anhu: "İstikâmet üzere oldular/istikâmete erdiler: [Yani:] Ameli Allah için hâlis kıldılar [demektir]" demiştir. Ali Bin Ebî Tâlib ile İbn Abbâs radıyallahu anhuma şöyle demişlerdir: "İstikâmet üzere oldular/..: [Yani:] Farzları edâ ettiler [demektir]." Hasen[-i Basrî]: "[İstikâmet:] Allah'ın emri üzere dosdoğru oldular, Ona tâat yolunda amel ve Ona karşı masiyetden ictinâb ettiler [demektir]" demiştir. Mücâhid ise şöyle demiştir: "Allah'a ulaşıncaya [/son nefeslerine] kadar Lâ İlâhe İllallah şehâdeti üzere dosdoğru oldular [demektir]."

Şeyhulislâm İbn Teymiyye'nin ise -kaddesellahu rûhehu- şöyle dediğini duydum: "[İstikâmet:] Ona muhabbet ve kulluk üzere dosdoğru oldular; Onu bırakıp da sağa sola sapmadılar [demektir]."

Sahîh-i Müslim'de, Süfyân Bin Abdillah radıyallahu anhu'dan şöyle rivâyet edilmiştir: Demiştir ki: "Ya Resûlellah! Bana İslâm'da öyle bir söz söyle ki [artık] onu Senden gayrı bir kimseye sormaya[muhtâc olmaya]yım" dedim. «Amentü billah de, sonra da istikâmet üzere/dosdoğru ol!» buyurdu.

[Yine bu konuda] Sevbân radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «İstikâmet üzere/dosdoğru olun ki asla sayamazsınız [yani ya istikâmetin sevâbını sayamazsınız; ya da ne kadar gayret gösterseniz dahî "hakkıyla" istikâmet üzere olamazsınız. O yüzden elinizden geldiği kadarıyla istikâmet üzere olun!] Bilin ki amellerinizin hayırlısı namazdır ve abdeste [/abdestli olmaya da] ancak mümin kişi itinâ gösterir.»

Kuldan taleb olunan istikâmetdir ki o da sedâd'dır/doğruluk-dürüstlüktür. Eğer kul buna güç yetiremezse [onun üzerine düşen] *mukârebe*'dir [yani ona en yakın olana elden geldiği kadarıyla ulaşmaya çalışmaktır]. Yok eğer bunu bırakırsa bu, tefrît'dir ve onu zâyi etmek demektir. *Sahîh-i Müslim*'de Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan rivâyet edildiği gibi ki Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Seddidû ve kâribû [Yani, Sedâd'a/Doğruya ve/ya Hakîkate tâlib olun da tamıtamına onun mûcibince amel etmeye çalışın. Eğer buna hakkıyla güç yetiremezseniz (ifrât ile tefrîte) sapmadan ona yaklaşmaya çalışın]! [Şunu da] Bilin ki hiçbiriniz kendi

ameliyle kurtulacak değildir.» "Sen de mi ya Resûlellah!" dediler. «Ben de!» buyurdu, «Meğer ki Allah bana, Kendi katından bir rahmet ve lütufla inâyet buyura..!»

[Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem,] bu hadîsde Dîn'in bütün makâmlarını bir araya getirmiştir. Nitekim istikâmeti emir buyurmuştur, ki sedâd'dır ve niyyetlerde, sözlerde ve amellerde [doğruyu/hakkı-hakîkati] isâbetdir.

Sevbân hadîsinde ise onların buna [hakkıyla] güç yetiremeyeceğini haber buyurmuştur ki [bu sebeble de] onları mukârebe'ye yönlendirmiştir. Mukârebe ise güçleri ölçüsünde/elden geldiği kadarıyla istikâmete yaklaşma[ya çalışma]larıdır. Tıpkı bir hedefi nişân alan ve o hedefi isâbet ettiremese bile ona yaklaşan kimsenin hâli gibi... Bununla birlikte onlara şunu da haber vermiştir ki: İstikâmet ve mukârebe, Kıyâmet Günü necât-bahş [olacak] değildir. O yüzden hiç kimse [kurtuluş için] kendi ameline bel bağlamasın; onunla mağrûr olmasın ve kurtuluşunun onunla olacağını düşünmesin. Bilakis kurtuluşunun ancak ve ancak Allah'ın rahmetiyle, Onun afvı ve lütfu ile olacağını bilsin.

[Velhâsıl:] İstikâmet kapsamlı bir kelimedir. Dîn'in küllünü kıvâmda tutar ki o da Allah'ın huzûrunda sıdkın hakîkatiyle kıyâma durmaktır ve ahde vefâ göstermektir.

Aynı şekilde istikâmet, sözlerle, fiillerle, hâllerle ve niyyetlerle irtibâtlı bir şeydir. Bütün bu husûslarda istikâmet ise: Bunların Allah için, Allah'la ve Allah'ın emri üzere vukû bulmasıdır.

Âriflerden biri şöyle demiştir: "Sâhib-i istikâmet ol.. Tâlib-i kerâmet değil.. Çünkü nefsin, kerâmet talebindeyken hareket hâlindedir. Rabbin ise senden istikâmet üzre [sâbitkadem] olmanı ister."

Şeyhulislâm İbn Teymiyye'nin ise -kaddesellahu rûhehu- şöyle dediğini duydum: "En büyük kerâmet, istikâmete bağlılıktır [/istikâmetden ayrılmamaktır]." **...)**

***

Sıdk

İbnu'l-Kayyim rahimehullah [*Medâricu's-Sâlikîn*'de] şöyle demiştir:

(..."Bu, <u>kavmin</u> [:<u>takvâ yolunda seyir hâlinde olan kulların</u>] en büyük mertebesidir ki sâliklerin bütün mertebeleri ondan neşet eder. En doğru (ekvam) yol da yine odur ki o yol üzerinde yürümeyen biri [İlâhî lütuflara mazhariyyetden mahrûm:] munkatı' kimselerden [ve] helâk ehlindendir. Ehl-i nifâk/münâfıklar, ehl-i îmân/müminlerden; sükkân-ı cinân/cennetlikler de ehl-i nîrân/cehennemliklerden onunla ayrış(tırı)lır. O, Allah'ın yeryüzündeki kılıcıdır ki üzerine konduğu her şeyi mutlaka keser; karşısına çıkan her bâtılı da mutlaka altedip toprağa gömer. Onunla savlet edenin savleti geri çevrilemez; hasımlarına karşı onunla konuşan kimsenin sözüne üstün gelinemez.

Amellerin rûhu odur. Ahvâlin mihengi odur. Ehvâle karşı hamle yapan [süvari] odur. Hazret-i Zü'l-Celâl'e vâsıl olanların [o makâma] kendisinden giriş yaptığı kapı odur. Dîn binasının temeli odur. Yakîn çadırının ana direği odur. Şu âlemler içre en yüksek derece olan Nübüvvet'i müteâkiben gelen derece odur ki gözeler ve nehirler

onların [Enbiyâ hazerâtının] cennetdeki meskenlerinden akıp Sıddıkların meskenlerine ulaşır. Aynen dâr-ı dünyada onların kalblerinden onların kalblerine muttasıl bir mededin ve kaynağın ulaşması gibi...

Nitekim Allah Teâlâ, îmân ehline, Sâdıklarla beraber olmalarını emir buyurmuş ve kendilerine nimet verilenleri Nebîler, Sıddıklar, Şehîdler ve Sâlihler olarak *tahsîs* etmiştir ki şöyle buyurmuştur:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَكُونُوا۟ مَعَ ٱلصَّـٰدِقِينَ ﴿١١٩﴾ ﴿سورة التوبة﴾

«Ey îmân edenler! Allahtan korkun ve sâdıklarla beraber olun.» [9/et-Tevbe, 119]

وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ مَعَ ٱلَّذِينَ أَنْعَمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِم مِّنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ وَٱلصِّدِّيقِينَ وَٱلشُّهَدَآءِ وَٱلصَّـٰلِحِينَ ۚ وَحَسُنَ أُو۟لَـٰٓئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Kim Allah'a ve Peygamber'e itâat ederse işte onlar Allah'ın kendilerine nimet(ler) verdiği peygamberlerle, sıddîklarla, şehîdlerle ve sâlihlerle berâberdir...» [4/en-Nisâ, 69] Onlar, refîk-i a'lâ/en yüce dostlardır. «Ve onlar ne güzel yârândır.»

Allah, onları, nimetleri, lütufları ve [daha] fazlası ile, Kendisinden bir ihsân ve bir muvaffakiyyet olarak mededine mazhar kılmaya [mütemâdiyen] devâm eder.

Onlar 'Maiyyetullah' mertebesi sâhibleridir ve şübhesiz ki Allah Sâdıklarla beraberdir. *Kezâlik* onlar, Ona 'kurb/yakınlık' derecesi sâhibleridir ki onların Ona olan bu [yakınlık] dereceleri Enbiyâ'nın derecesinden *hemen sonra gelen* ikinci derecedir. Allah Teâlâ, Kendisini *tasdîk* eden kimse için bunun hayırlı olacağını haber vermiştir ki şöyle buyurmuştur: «...[Kıtâle dâir emir kesinleştiği ve] iş ciddileştiğinde ise Allah'a karşı sâdık olsalardı elbette [bu] kendileri için hayırlı olurdu.» [47/Muhammed, 21]

Yine Allah Teâlâ, Ehl-i Birr'in kim olduğunu haber vermiş ve onları îmân, islâm, sadaka ve sabır gibi en güzel amelleriyle övüp bunların Ehl-i Sıdk olduğunu *beyân* buyurmuştur:

... وَلَـٰكِنَّ ٱلْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ وَٱلْمَلَـٰٓئِكَةِ وَٱلْكِتَـٰبِ وَٱلنَّبِيِّـۧنَ وَءَاتَى ٱلْمَالَ عَلَىٰ حُبِّهِۦ ذَوِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَـٰمَىٰ وَٱلْمَسَـٰكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ وَٱلسَّآئِلِينَ وَفِى ٱلرِّقَابِ وَأَقَامَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ وَٱلْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَـٰهَدُوا۟ ۖ وَٱلصَّـٰبِرِينَ فِى ٱلْبَأْسَآءِ وَٱلضَّرَّآءِ وَحِينَ ٱلْبَأْسِ ۗ أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ صَدَقُوا۟ ۖ وَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«...Velâkin [asıl] birr, Allah'a, Âhiret Günü'ne, Melekler'e, Kitâb'a ve Peygamberler'e îmân eden; mâlı[nı Allah] sevgisiyle [yahut: mâla olan sevgisine rağmen] akrabaya, yetîmlere, [ihtiyâc sâhibi yoksul-] bîçarelere, [muhtâclıktan ötürü dilenip-] isteyenlere ve [özgürlüklerine kavuşturmak için] esîrlere/kölelere veren; namazı ikâme eden ve zekâtı veren; ahidleştikleri zaman ahidlerine vefâ gösteren; sıkıntı ile hastalıkta ve [savaşın kızıştığı] zor zamanlarda sabır[-sebât] gösteren kimselerin [birridir]. İşte sâdık olanlar onlardır ve muttakî olanlar da onlar...» [2/el-Bakara, 177]

Bu gâyet açıktır. Şöyle ki, sıdk, hem zâhirî hem bâtınî amellerde olur. Yine sıdk, makâm-ı İslâm ve Îmân'dır.

Allah Teâlâ insânları sâdık[lar] ve münâfık[lar] olarak [iki kısma] ayırmış ve şöyle buyurmuştur: «Ta ki Allah, sâdıkları, sıdkları [sadâkatleri] sebebiyle mükâfaatlandırsın, münâfıklara da dilerse azâb etsin yahut [tevbe hâlinde] tevbelerini kabûl buyursun...» [33/el-Ahzâb, 24]

Îmân'ın esâsı sıdkdır/doğruluktur, nifâk'ın esâsı ise kizbdir/yalandır. Kizb ile îmân asla bir araya gelmez ki bunların biri diğerine karşı mutlaka savaş hâlindedir.

Allah Teâlâ, Kıyâmet Günü, kula fayda verecek ve onu Allah'ın azâbından kurtaracak şeyin de ancak onun sıdk'ı olacağını haber vermiş ve şöyle buyurmuştur:

...هَٰذَا يَوْمُ يَنفَعُ ٱلصَّٰدِقِينَ صِدْقُهُمْ ۚ لَهُمْ جَنَّٰتٌ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۚ رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ ۚ ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿١١٩﴾ ﴿سورة المائدة﴾

«...Bu [gün] sâdıklara sıdklarının/sadâkatlerinin fâide vereceği [bir] gündür. Onlara altından ırmaklar akan cennetler vardır ki onlar orada ebediyyen kalıcıdırlar. Allah onlardan râzı olmuştur, onlar da Ondan râzı olmuşlardır. [İşte] o fevz-i azîm/en büyük kurtuluş budur.» [5/el-Mâide, 119]

وَٱلَّذِى جَآءَ بِٱلصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِۦٓ ۙ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُتَّقُونَ ﴿٣٣﴾ ﴿سورة الزمر﴾

«Sıdk (u hakîkat)ı getirene ve onu tasdîk edene gelince, işte muttakiler onlardır.» [39/ez-Zümer, 33] Sıdk'ı getiren kişi: Kavli, ameli ve hâli itibâriyle işi sıdk olan/özüyle ve her hâliyle sâdık olan kimsedir. Bu bakımdan sıdk şu üç şeydedir:

Akvâlde Sıdk: Dilin, [sarfettiği] sözler üzere doğruluk-düzgünlük-istikâmet-istikrâr kazanmasıdır ki tıpkı başağın kendi sapı üzerinde düzgün bir hâl alması gibi...

Amellerde Sıdk: Fiillerin, emir ve *mütâbaat* üzere doğruluk-düzgünlük-istikâmet-istikrâr kazanmasıdır ki tıpkı başın gövdenin üstünde düzgün duruşu gibi...

Ahvâlde Sıdk: Kalbin ve uzuvların amellerinin ihlâs üzere doğruluk-düzgünlük-istikâmet-istikrâr kazanmasıdır. Elden gelen çabanın ve var olan tâkatin bu uğurda harcanmasıdır.

İşte böylelikle kul, *sıdkı getiren kimse*lerden olur. Onun sıddıklığı da bu husûsların ondaki kemâline ve onun bunları îfâ derecesine göre olur. İşte bu yüzdendir ki sıddıklığın zirvesi Ebû Bekr es-Sıddık -radıyallahu anhu ve erdâhu- için sözkonusu olmuştur. O, mutlak manâda es-Sıddık olarak isimlendirilmiştir. Sıddık ise Sadûk'tan daha derin bir anlam/ve ondan daha üstün bir makâm taşır ki aynı şekilde Sadûk da Sâdık'tan daha derin bir anlam/ve ondan daha üstün bir makâm taşır.

Binâenaleyh sıdk'ın en yüce mertebesi, Sıddîkiyyet merbebesidir. O da *Cenâb-ı* Resûl sallallahu aleyhi ve sellem'e -[onu] gönderene karşı kemâl-i ihlâs ile birlikte-kemâl-i inkıyâddır.

Allah Teâlâ, Resûlüne, *medhal*ini ve *mahrec*ini sıdk üzere kılmasını Kendisinden niyâz etmesini emir buyurmuştur:

وَقُل رَّبِّ أَدْخِلْنِى مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِى مُخْرَجَ صِدْقٍ وَٱجْعَل لِّى مِن لَّدُنكَ سُلْطَٰنًا نَّصِيرًا ﴿٨٠﴾ ﴿سورة الإسراء﴾

«De ki: "Rabbim! [Gireceğim yere] beni sıdk girdirimi girdir, [çıkacağım yerden de] beni sıdk çıkarışı çıkar ve benim için ledünnünden bir sultân-ı nasîr kıl."» [17/el-İsrâ, 80]

Halîli İbrâhîm aleyhisselâm hakkında ise onun, Allah'tan, ona, sonraki(nesil)ler içinde kendisi hakkında bir lisân-ı sıdk/bir doğruluk dili bahşetmesini istediğini haber vermiştir: «[Benden] sonrakiler içinde benim için bir lisân-ı sıdk [doğruluk ve güzellikle anılıp övüleceğim bir dil] kıl.» [26/eş-Şuarâ, 84↓]

وَٱجْعَل لِّى لِسَانَ صِدْقٍ فِى ٱلْءَاخِرِينَ ﴿٨٤﴾ ﴿سورة الشعراء﴾

Yine kullarına, Kendi katında kendileri için bir *kadem-i sıdk* ve bir *mak'ad-i sıdk* olduğunu müjdelemiş ve şöyle buyurmuştur:

... وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِندَ رَبِّهِمْ ...﴿٢﴾ ﴿سورة يونس﴾

«...Îmân edenlere, onlar için Rableri katında bir kadem-i sıdk [doğruluk makâmı] olduğunu müjdele...» [10/Yûnus, 2]

إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ فِى جَنَّٰتٍ وَنَهَرٍ ﴿٥٤﴾ فِى مَقْعَدِ صِدْقٍ عِندَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍۭ ﴿٥٥﴾ ﴿سورة القمر﴾

«Şübhesiz ki muttakiler cennetlerde ve ırmak[başların]dadır.» «Bir sıdk meclisinde, Muktedir bir Melîk'in katında[dırlar].» [54/el-Kamer, 54-55]

Bunlar beş şeydir: **Medhal-i Sıdk**; **Mahrec-i Sıdk**; **Lisân-ı Sıdk**; **Kadem-i Sıdk** ve **Mak'ad-i Sıdk**... Sıdk'ın hakîkati işte bu şeylerdedir. O ki, Allah ile *muttasıl* olup Allah'a ulaştıran sâbit hak-hakîkatdir. Onunla ve Onun için olan sözler ve amellerdir. Yine bunların mükâfaatı hem dünyada hem âhiretdedir. [...]

Sıdk'ın alâmetlerinden [biri]: Kalbin on[unl]a mutmain olmasıdır. Kizb'in alâmetlerinden [biri]: Şek-şübhenin husûle gelmesidir. Tirmizî'de Hasen Bin Alî radıyallahu anhuma yoluyla, "merfûan", Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet edildiği gibi ki şöyle buyurmuştur: «Sıdk mutmainliktir. Kizb ise şek-şübhedir.↓»

... «[[دَعْ مَا يَرِيبُكَ إِلَى مَا لَا يَرِيبُكَ فَإِنَّ]] الصِّدْقَ طُمَأْنِينَةٌ وَإِنَّ الْكَذِبَ رِيبَةٌ.» ...

Sahîhayn'da ise Abdullah Bin *Mesûd* radıyallahu anhu yoluyla Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Şübhesiz ki sıdk birr'e götürür ve şübhesiz ki birr de cennete götürür. Nitekim kişi [her dâim] doğru söyler de en nihâyet Allah katında bir Sıddık olarak yazılır. Şübhesiz ki kizb fücûra götürür ve şübhesiz ki fücûr da cehenneme götürür. Nitekim kişi [her dâim] yalan söyler de en nihâyet Allah katında bir Kezzâb olarak yazılır.↓»

... «إِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَصْدُقُ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللهِ صِدِّيقًا، وَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللهِ كَذَّابًا.» ...

[Görüldüğü gibi] sıdk'ı, sıddıkiyyet'in anahtarı ve onun esâsı kılmıştır ki o, onun gâyesidir [yani sıddıkiyyet, sâdıklığın bir netîcesidir]. Onun derecesine herhangi bir yalancı elbette ulaşamaz. Ne sözünde, ne amelinde, ne de ahvâlinde... Özellikle de Esmâ ve Sıfatları, Onun [Kendi Zâtı hakkında] *isbât* ettiğini *nefyetme* veya Kendi Zâtından *nefyettiğini isbât* etme konusunda Allah'a karşı [iftirâ yoluna sapan] yalancı kimse... Evet, böyleleri arasında bir sıddık asla olmaz/bulunmaz.

Onun dîni ve şerîati konusunda Ona karşı [iftirâ yoluna sapan] yalancı kimse de böyledir. Onun helâl kıldığını harâm, harâm kılmadığını ise harâm kılmak, vâcib/farz kıldığını hükümden düşürmek, vâcib kılmadığını ise vâcib/farz kılmak, hoş görüp de müstehab kıldığını mekrûh görmek, hoş görmediğini ise hoş görmek sûretiyle ki, bütün bunlar Sıddıkiyyet'e aykırı şeylerdir.

Aslında onlardan [biri] olmadığı hâlde muhlis sâdıkların ve mütevekkil zâhidlerin kisvesine bürünmek/onlardan biriymiş edâsınca hareket etmek sûretiyle amellerde Ona karşı yalan yoluna sapmak da böyledir.

İşte bu yüzden Sıddıkiyyet, kemâl-i ihlâs ve inkiyâd ile zâhiren ve bâtınen [Şer'î] *emr*'e ve [Şer'î] *haber*'e mütâbaat olmuştur.

Hattâ alış-verişte bulunan iki kişinin sıdkı/doğruluğu-dürüstlüğü, onların o alış-verişine bereket getirir. Yalanları ise o alış-verişlerinin bereketini mahvedip götürür. *Sahîhayn*'da Hakîm Bin Hizâm radıyallahu anh'dan rivâyet edildiği gibi ki Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu demiştir: «Alış-veriş yapanlar [alıcı ve satıcı iki taraf, alış-veriş esnâsında] birbirlerinden ayrılmadıkları müddetce [alış-veriş akdini bozmak konusunda] muhayyerdirler. Eğer doğru söyler ve [alış-verişleri konusunda doğru] beyânda bulunurlarsa o alış-verişlerine bereket verilir. Yok eğer yalan söyler ve [beyân edilmesi gerekeni] gizlerlerse o alış-verişlerinin bereketi yok edilir.»

Sıdk'ın Hakîkatiyle İlgili Birkaç Söz

Abdulvâhid Bin Zeyd demiştir ki: "Sıdk: Amelle Allah'a [karşı] vefâdır."

Denilmiştir ki: "[Sıdk:] *Sırrın nutka* [yani için dışa] muvâfık olmasıdır."

Denilmiştir ki: "[Sıdk:] İçin ve dışın eşit bir hâl almasıdır. Yani: Yalancı kimsenin dışı, içinden daha iyidir. Aynen zâhiri bâtınından daha iyi olan münâfık gibi..."

Denilmiştir ki: "Sıdk: Câna malolacak yerlerde/konumlarda hakkı söylemektir."

Denilmiştir ki: "[Sıdk:] Hem korktuğun hem de kendisine umut beslediğin kimse karşısında hak sözü söylemendir." (...)

Cüneyd demiştir ki: "Sıdk'ın hakîkati, seni kendisinden ancak yalanın kurtaracağı bir konumda [bile] doğru söylemendir."

Denilmiştir ki: "Üç şey Sâdık kimseden uzak olmaz: Tatlılık, hoşluk ve heybet."

Kudsî bir rivâyetde ise şöyle denilmiştir: "Kim derûnu cihetiyle Bana karşı sâdık olursa Ben de mahlûkatım nezdinde o kişinin zâhirini sıdk yoluna çıkarırım."

Yûsuf Bin Esbât şöyle demiştir: "Bir geceyi Allah'a karşı sıdk ile geçirmem, bana, Allah yolunda kılıcımla vuruşmamdan daha sevimli gelir." [...]

Biri demiştir ki: "Dâimî farzı edâ etmeyenden muvakkat farz[lar] kabûl olunmaz." [Kendisine:] "Dâimî farz nedir?" diye sorulduğunda ise: "Sıdkdır" demiştir.

Denilmiştir ki: "Her kim sıdk ile Allah['ın rızasın]'a tâlib olursa Allah ona [öyle] bir ayna verir ki kendisi hak ve bâtılı o aynada görür."

Denilmiştir ki: "Sen, sana zarar vereceğinden endişe ediyor olsan bile [her hâl ü kârda] sıdka tutun. Şübhesiz o sana fayda verir. Sana fayda vereceğini düşünüyor olsan bile yalanı bırak. Şübhesiz o sana zarar verir."

Yine denilmiştir ki: "Sadûk/Dürüst tâcir sefâlete düşmez." [...] [[...]] **...)**

***

Tevekkül

<u>*Riyâzu's-Sâlihîn*'de şunlar yer almaktadır:</u>

(... Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَلَمَّا رَءَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلْأَحْزَابَ قَالُوا۟ هَٰذَا مَا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَصَدَقَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ ۚ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّآ إِيمَٰنًا وَتَسْلِيمًا ﴿٢٢﴾ ﴿سورة الأحزاب﴾

«Müminler ahzâbı [müttefik düşman birlikleri] görünce, "Bu, Allah'ın ve Resûlü'nün bize vaad ettiğidir. Allah ve Resûlü doğru buyurmuştur" dediler. [Bu,] onların ancak îmânlarını ve teslîmiyyetlerini arttırdı.» [33/el-Ahzâb, 22]

ٱلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ ٱلنَّاسُ إِنَّ ٱلنَّاسَ قَدْ جَمَعُوا۟ لَكُمْ فَٱخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَٰنًا وَقَالُوا۟ حَسْبُنَا ٱللَّهُ وَنِعْمَ ٱلْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾ فَٱنقَلَبُوا۟ بِنِعْمَةٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمْسَسْهُمْ سُوٓءٌ وَٱتَّبَعُوا۟ رِضْوَٰنَ ٱللَّهِ ۗ وَٱللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾ ﴿سورة آل عمران﴾

«Onlar öyle kimselerdir ki, millet kendilerine: "[Düşmanlarınız olan] insânlar size karşı (ordu) toplamışlar, o hâlde onlardan korkun!» dedi de [bu (söz)] onların îmânını artırdı ve: "Allah bize yeter. O ne güzel vekîldir" dediler.» «[Bundan dolayı] Allah'tan bir nimet ve lütuf ile, kendilerine hiçbir fenalık dokunmadan geri döndüler ve Allah'ın rızasına tâbi oldular. Allah [elbet çok] büyük bir lütuf sâhibidir.» [3/Âl-i İmrân, 173-174]

وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱلْحَىِّ ٱلَّذِى لَا يَمُوتُ ... ﴿٥٨﴾ ﴿سورة الفرقان﴾

«Ve o Hayyi lâ yemûta tevekkül et...» [25/el-Furkân, 58]

Tevekkülü emir buyuran âyetler pek çoktur ve malûmdur.

●İbn Abbâs radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «[Geçmiş] ümmetler bana gösterildi. Nebî gördüm yanında [beş on kişilik küçük] bir topluluk vardı. Nebî (gördüm) yanında bir iki kişi vardı. Nebî de (gördüm) yanında hiç kimse yoktu. [Âniden] bana bir sevâd-ı azîm gösterildi ki onların benim ümmetim olduğunu sandım. Bana: "Bu, Mûsâ ve kavmidir, ama sen ufka bak!" denildi. [Baktım.] Ne göreyim, [ufukda] bir sevâd-ı azîm! Bana: "Diğer ufka da bak!" denildi. [Baktım.] Ne göreyim, [ufukda] bir sevâd-ı azîm! Bana: "İşte bu(nlar) senin

ümmetindir. Beraberlerinde hesâb ve azâb olmaksızın cennete girecek yetmiş bin kişi de vardır" denildi.» [Râvî demiştir ki:] "Sonra [Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem] kalkıp hânesine girdi. [Orada bulunan] insânlar, hesâb ve azâb olmaksızın cennete girecek yetmiş bin kişi hakkında konuşmaya daldılar. Kimileri, "Muhtemelen bunlar Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ashâb olan kimselerdir" dedi. Kimileri ise, "Belki bunlar devr-i İslâm'da doğup da Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmamış olan kimselerdir" dedi. Başka bazı şeyler de zikrettiler. [Bu esnâda] Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onların yanına çıkageldi ve: «Hakkında konuşmaya daldığınız şey nedir?» dedi. [Meseleyi] Ona anlattılar. Bunun üzerine O: «Onlar, ne rukye yapan, ne rukye yaptıran, ne de uğursuzluğa inanlardır. [Bilakis] Rablerine tevekkülde bulunanlardır» buyurdu. Ukkâşe Bin Mihsan ayağa kalkıp: "Allah'a duâ et de beni onlardan kılsın [ya Resûlellah!]" dedi. [Resûlullah (s.a.v.)] «Sen onlardansın» buyurdu. Sonra başka bir adam ayağa kalkıp: "Allah'a duâ et de beni onlardan kılsın [ya Resûlellah!]" dedi. «Ukkâşe *bu duâyı taleb konusunda* seni geçti» buyurdu." (Muttefakun Aleyh)

●Yine İbn Abbâs radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Hasbunallahu ve ni'me'l-vekîl, bunu İbrâhîm aleyhi's-selâm ateşe atıldığı zaman dedi. Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem ise bunu, «..."[Düşmanlarınız olan] insânlar size karşı (ordu) toplamışlar, o hâlde onlardan korkun!» dedikleri zaman dedi. «[Bu (söz)] onların îmânını artırdı ve: "Allah bize yeter. O ne güzel vekîldir" dediler.» (Buhârî rivâyet etmiştir.)

●Ömer radıyallahu anh'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «Eğer siz Allah'a hakkıyla tevekkül edecek olsanız sizi kuşları rızıklandırdığı gibi rızıklandırır ki (onlar erkence) kursakları boş bir şekilde/aç çıkar da (akşamları) kursakları dolu bir şekilde/tok dönerler.» (Tirmizî rivâyet etmiştir.↓)

... «لَوْ أَنَّكُمْ تَتَوَكَّلُونَ عَلَى اللهِ حَقَّ تَوَكُّلِهِ لَرَزَقَكُمْ كَمَا يَرْزُقُ الطَّيْرَ، تَغْدُو خِمَاصًا وَتَرُوحُ بِطَانًا.» ...)

***

<u>İbnu'l-Kayyim'in [bu konuyla ilgili] *Medâricu's-Sâlikîn*'de dediklerini (muhtasar bir şekilde şöylece) naklediyoruz:</u>

(... "Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

... وَعَلَى ٱللَّهِ فَتَوَكَّلُوٓاْ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ ﴿٢٣﴾ ﴿سورة المائدة﴾

«...Eğer müminler iseniz Allah'a tevekkül edin.» (5/el-Mâide, 23)

... وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ﴿١١﴾ ﴿سورة إبراهيم﴾

«...Müminler [ancak] Allah'a tevekkül etsinler.» (14/İbrâhîm, 11)

... وَمَن يَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِ فَهُوَ حَسۡبُهُۥٓۚ ... ﴿٣﴾ ﴿سورة الطلاق﴾

«...Kim Allah'a tevekkül ederse O kendisine yeter...» (65/et-Talâk, 3)

Evliyâ kullarının hâli hakkında şöyle buyurmuştur:

... رَّبَّنَا عَلَيۡكَ تَوَكَّلۡنَا وَإِلَيۡكَ أَنَبۡنَا وَإِلَيۡكَ ٱلۡمَصِيرُ ﴿٤﴾ ﴿سورة الممتحنة﴾

«...Ey Rabbimiz! Sana tevekkül ettik. [İçtenlikle yalnız] Sana yöneldik. Dönüş de [ancak] Sanadır.» (60/el-Mumtehine, 4)

Peygamberinin Ashâbı hakkında ise şöyle buyurmuştur:

«Onlar öyle kimselerdir ki, millet kendilerine: "[Düşmanlarınız olan] insânlar size karşı (ordu) toplamışlar, o hâlde onlardan korkun!» dedi de [bu (söz)] onların îmânını artırdı ve: "Allah bize yeter. O ne güzel vekîldir" dediler.» (3/Âl-i İmrân, 173)

إِنَّمَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ وَجِلَتۡ قُلُوبُهُمۡ وَإِذَا تُلِيَتۡ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُهُۥ زَادَتۡهُمۡ إِيمَٰنٗا وَعَلَىٰ رَبِّهِمۡ يَتَوَكَّلُونَ ٢ ﴿سورة الأنفال﴾

«Müminler ancak o kimselerdir ki, Allah anıldığı zaman kalbleri [haşyetle] ürperir. Âyetleri kendilerine okunduğu zaman (bu) onların îmânını artırır ve onlar [sadece] Rablerine tevekkül ederler.» (8/el-Enfâl, 2)

Kur'ân bu gibi âyetlerle doludur.

Tevekkül dînin yarısıdır. İkinci yarısı ise inâbe'dir. Çünkü dîn, istiâne ve ibâdetdir ki tevekkül istiâne, inâbe ise ibâdet *demek*tir.

Onun mertebesi, mertebelerin en genişi ve en kapsamlısıdır. O, tevekkülle ilintili hâllerin enginliği, âlemlerin ihtiyâclarının kesreti ve tevekkülün umûmu, müminlerle kâfirlerden, ebrâr ile füccârdan, kuşlar, yabanîler ve hayvânlardan vukûu [/yani tüm bunların tevekkül makâmında olması] dolayısıyla her dâim konuklarla mamûrdur. Nitekim gökler ve yer ehli -mükellef olanlar[ıyla] ve gayrıyla, ayrıca tevekkülle ilintili hâlleri farklı olsa bile- tevekkül makâmındadır. Meselâ Onun velî kulları ve havâssı, îmân konusunda; Onun dînine nusret, kelimesini i'lâ, düşmanlarına karşı cihâd, Onun muhabbeti/rızası ve Onun emirlerini uygulama gibi husûslarda Ona tevekkül ederler. // Bunların dûnu olan/başkaca bazı kimseler, kendi nefislerinde istikâmetleri ve Allah'a karşı kendi hâllerini -insânlardan fâriğ olarak- muhâfaza husûsunda Ona tevekkül eder. // Bunların dûnu bazı kimseler, Allah'tan kendilerine ulaşacak, rızık veya âfiyet, düşmana karşı zafer, eş veya çocuk gibi ve benzeri malûm bazı şeyler için Ona tevekkül eder. // ~~Bunların dûnu birtakım kimseler ise günah ile fuhşiyyata ulaşmak için Ona tevekkül eder. Nitekim bu gibi isteklerin sâhibi kimseler, genelde bunlara, Allah'a istiânede bulunarak ve Ona tevekkül ederek ulaşırlar. Hattâ bunların tevekkülü [yer yer] ehl-i tâat pek çok kimsenin tevekkülünden güçlü de olabilir. İşte bu yüzden kendilerini, onları telef ve helâk edebilecek tehlikelerin içine atarlar. [Üstelik bu tehlikeler karşısında] kendilerini sâlim kılması için Allah'a dayanarak ve onları isteklerine ulaştırmasını [yine] Ondan dileyerek...~~

Tevekkülün efdali, vâcib konusundaki tevekküldür. Kasdım vâcib-i Hak, vâcib-i halk ve vâcib-i nefsdir [:Hak Teâlâ, insânlar ve kendisi karşısında vâcib olan şeylerle ilgili tevekküldür]. Tevekkülün en genişi ve en faydalısı ise dînî bir maslahat[ı celb] veya dînle ilgili bir mefsedeti def' konusunda hâricdeki tesîre karşı/veya hârice tesîr konusundaki tevekküldür. Bu, Allah'ın dînini ikâme [bakımından] ve müfsidlerin yeryüzündeki ifsâdını def' cihetiyle Enbiyâ'nın, kezâlik onların vârislerinin/yani âlimlerin

tevekkülüdür. Ondan sonra insânların, tevekkül konusundaki durumları/dereceleri, onların himmetlerine ve maksadlarına göredir. Kimi insân vardır ki saltanata, kimi insân da vardır ki bir kuru ekmeğe ulaşmak için Allah'a tevekkül eder. [...]

Tevekkülün Anlamı, Dereceleri ve Bu Konuda Söylenen Bazı Şeyler:

İmâm Ahmed demiştir ki: "Tevekkül, kalbin amelidir. Bunun anlamı şudur ki o, kalbî bir ameldir. Ne dilin kavlidir, ne de azaların ameli... Aynı şekilde o, ne ilimlerin, ne de idrâkâtın/anlayışların zımnında yer alan bir şeydir." [...]

Kimileri de onu "rızâ" ile tefsîr eder ve: "O, takdîr olunana rızâdır" der. Bişr el-Hâfî demiştir ki: "Herhangi biri: "Tevekkeltü alellah/Allah'a tevekkül ettim" der. [Bunu der de] Allah'a karşı yalan söyler. Eğer Allah'a [gerçekten] tevekkül etmiş olsa[ydı], Allah'ın takdîrine râzı olurdu." [...]

Ebû Turâb en-Nahşebî demiştir ki: "Tevekkül, bedeni ibâdete bırakmaktır; kalbin rubûbiyyete müteallık bulunmasıdır; kifâyet [kadarı] ile mutmain olmaktır; eğer verilirse şükretmesidir; verilmezse sabır göstermesidir." Böylelikle onu beş husûsdan mürekkeb kılmıştır: [1]Ubûdiyyet/kulluk hareketlerini/amellerini deruhde etmek; [2]kalbin, Rabbin tedbîrine müteallık bulunması ve Onun kaza ve kaderi ile sükûn*et* bulması; [3][Allah'a dayanma konusundaki hâl-i] itminânı ve Onun kendisine yeterliği [ile ilgili şuûru]; [Allah, ona] [4]verdiğinde şükretmesi, [5]vermediğinde ise sabretmesidir. [...]

Onların tamâmı, tevekkülün, kıyâm bi'l-esbâba münâfî/yahut esbâba tevessüle mâni olmadığı konusunda söz birliği etmiştir ki tevekkül, esbâbı yerine getirmedikçe sıhhat bulmaz. Aksi takdîrde o bir batâletdir ve bozuk bir tevekküldür.

Sehl Bin Abdillah şöyle demiştir: "Her kim harekete [:esbâbı yerine getirmeye] ta'n ederse hiç şübhesiz Sünnet'e ta'n etmiş olur. Her kim de tevekküle ta'n ederse hiç şübhesiz îmâna ta'n etmiş olur."

Nitekim tevekkül Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in *hâli*dir. Kesb/amel ise Onun *Sünneti*dir. Her kim Onun hâli üzre amel ederse Onun Sünnetini asla terk etmesin. [...]

Denilmiştir ki: "Tevekkül, kalbin, Allah'tan gayrısıyla olan alâkalarını kesmektir." Sehl'e tevekkülün ne olduğu sorulduğunda: "Bila alâka[-yı mâsivâ] Allah'la yaşamış olan bir kalbdir" demiştir. [... ...]

Şeyhimiz radıyallahu anhu şöyle derdi: "Makdûr/Mukadder olana iki husûs eşlik eder: Öncesinde tevekkül, sonrasında ise rızâ... Her kim kable'l-fiil/vâkıa öncesinde Allah'a tevekkül ederse ve kendisi için takdîr olunmuş/kadere ba'de'l-fiil/vâkıa sonrasında râzı gelirse o kişi hiç şübhesiz ubûdiyyeti yerine getirmiştir." Yahut bu manâda [bir şey derdi.]

Derim ki: Bu, Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in, istihâre duâsındaki kavlinin anlamıdır: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ، وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ، وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ»

«Allah'ım! Ben [hakkımda hayırlı olan için] İlminle Sana istihârede bulunuyorum. [Matlûbuma ulaşmada beni muktedir ve onu bana] Kudretinle [müyesser kılman için]

Senin takdîrine sığınıyorum ve Senin büyük fazlından istiyorum.» İşte bu, tevekkül ve tefvîz'dir. Sonra şöyle demiştir: «فَإِنَّكَ تَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ، وَتَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ، وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ»

«Şübhesiz ki Sen bilirsin, ben bil(e)mem. Sen güç yetirirsin, ben güç yetiremem ve Allâm-ı guyûb olan Sensin.» Bu ise ilim, güç ve kudret konusunda Allah'a sığınmadır ve Onun sıfatlarıyla Ona tevessüldür ki bunlar, tevessülde bulunanların, kendisiyle tevessülde bulundukları en sevgili sıfatlardır. Ondan sonra Rabbinden kendisinin o isteğini, eğer onda er veya geç bir maslahat varsa kendisi hakkında takdîr buyurmasını, eğer onda er veya geç bir zarar bulunuyorsa onu kendisinden uzaklaştırmasını istemiştir. İşte onun, istediği hâceti budur ve onun üzerine, Allah'ın kendisi hakkında takdîr buyuracağına rızâdan gayrı bir şey kalmamıştır ki şöyle demiştir:

«وَاقْدُرْ لِيَ الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ، ثُمَّ رَضِّنِي بِهِ.»

«Her nerede olursa olsun hakkımda hayrı takdîr buyur. Sonra da beni ona râzı kıl.» **...)**

***

Emânet

Riyâzu's-Sâlihîn'de şunlar yer almaktadır:

(... Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

إِنَّ ٱللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَن تُؤَدُّواْ ٱلْأَمَٰنَٰتِ إِلَىٰٓ أَهْلِهَا ... ﴿٥٨﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Allah size emânetleri ehline vermenizi emreder...» [4/en-Nisâ, 58]

إِنَّا عَرَضْنَا ٱلْأَمَانَةَ عَلَى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱلْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَن يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا ٱلْإِنسَٰنُ إِنَّهُۥ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٧٢﴾ ﴿سورة الأحزاب﴾

«Biz emâneti göklere, yere ve dağlara teklîf ettik de onlar onu yüklenmeğe yanaşmadılar ve ondan korktular. Onu insân yüklendi. O cidden çok zâlim, çok câhildi/r.» [33/el-Ahzâb, 72]

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Münâfığın alâmeti üçtür: Konuştuğunda yalan söyler. Vaadde bulunduğunda [vaadine] muhâlefet eder. [Kendisine güvenilip bir şey] emânet edildiğinde [emânete] ihânet eder.» (Muttefakun Aleyh↓) Bir rivâyetde ise: «Oruç tutsa da, namaz kılsa da, Müslüman olduğunu iddiâ etse de» [buyurmuştur.]

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ: إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ، وَإِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ.» متفق عليه، وفي رواية: «وَإِنْ صَامَ وَصَلَّى وَزَعَمَ أَنَّهُ مُسْلِمٌ.»

●Huzeyfe Bin el-Yemân radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bizlere [emânetle ilgili] *iki hadîs anlattı [:vukû bulacak iki hâli haber verdi]*. Bunlardan birini gördüm, diğerini ise bekliyorum. Bize şöyle anlattı: «Emânet erlerin kalblerinin köküne [derûnuna] indi. Sonra da Kur'ân indi. Böylece [insânlar,] Kur'ân ve Sünnet'den [emânetin ne olduğunu] öğrendiler.» Sonra bizlere emânetin kaldırılma hâlinden bahsetti ve şöyle buyurdu: «İnsân bir uyku uyur da emânet onun

kalbinden kabzolunup alınır. Onun izi [basît/hafîf] bir benek gibi kalır. Sonra bir uyku [daha] uyur da emânet onun kalbinden kabzolunup alınır. [Bu kez] onun izi fiske izi gibi kalır. Ayağının üzerinde yuvarladığın korun oluşturduğu kabarcık gibi ki sen onu [su toplamış bir hâlde] şişkin görürsün, ama içinde [işe yarar] bir şey yoktur.» Sonra eline [birkaç] çakıl taşı alıp ayağının üzerinde yuvarladı [ve şöyle buyurdu:] «[Vaziyet öyle bir hâl alır ki] insânlar alım-satım yapar da neredeyse hiç biri emâneti edâ etmez/ona riâyet etmez olur. Öyle ki, falân oğulları arasında emîn bir adam vardır, denilir. Öyle ki [belli] bir adam hakkında, ne mert, ne zarîf, ne zeyrek adam, denilir de onun kalbinde hardal danesi kadar olsun îmân yoktur.» Hiç şübhesiz ben [öyle] bir zaman yaşadım ki [o dönemde] hanginizle alış-veriş yaptığıma aldırmazdım. [Çünkü alış-veriş yaptığım kişi eğer] bir Müslümansa onun dîni[-îmânı] kendisini benim hakkımı vermeye/hakkıma riâyet göstermeye sevk ederdi. Eğer bir Yahûdî veya Nasrânî ise onun vâlisi kendisini benim hakkımı vermeye sevk ederdi. Şimdilerde ise sizlerden ancak falân ve/ya filân kişiyle alış-veriş yapabiliyorum." (Muttefakun Aleyh↓)

عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: حَدَّثَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثَيْنِ قَدْ رَأَيْتُ أَحَدَهُمَا وَأَنَا أَنْتَظِرُ الآخَرَ حَدَّثَنَا: «أَنَّ الأَمَانَةَ نَزَلَتْ فِي جَذْرِ قُلُوبِ الرِّجَالِ ثُمَّ نَزَلَ الْقُرْآنُ فَعَلِمُوا مِنَ الْقُرْآنِ وَعَلِمُوا مِنَ السُّنَّةِ.» ثُمَّ حَدَّثَنَا عَنْ رَفْعِ الأَمَانَةِ فَقَالَ: «يَنَامُ الرَّجُلُ النَّوْمَةَ فَتُقْبَضُ الأَمَانَةُ مِنْ قَلْبِهِ فَيَظَلُّ أَثَرُهَا مِثْلَ الْوَكْتِ، ثُمَّ يَنَامُ النَّوْمَةَ فَتُقْبَضُ الأَمَانَةُ مِنْ قَلْبِهِ فَيَظَلُّ أَثَرُهَا مِثْلَ أَثَرِ الْمَجْلِ كَجَمْرٍ دَحْرَجْتَهُ عَلَى رِجْلِكَ فَنَفِطَتْ فَتَرَاهُ مُنْتَبِرًا وَلَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ.» ثُمَّ أَخَذَ حَصَاةً فَدَحْرَجَهَا عَلَى رِجْلِهِ، [قَالَ:] «فَيُصْبِحُ النَّاسُ يَتَبَايَعُونَ فَلَا يَكَادُ أَحَدٌ يُؤَدِّي الأَمَانَةَ حَتَّى يُقَالَ: إِنَّ فِي بَنِي فُلَانٍ رَجُلًا أَمِينًا، وَحَتَّى يُقَالَ لِلرَّجُلِ: مَا أَجْلَدَهُ وَأَظْرَفَهُ وَأَعْقَلَهُ، وَمَا فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ إِيمَانٍ.» قَالَ [حُذَيْفَةُ:] وَلَقَدْ أَتَى عَلَيَّ زَمَانٌ وَمَا أُبَالِي أَيُّكُمْ بَايَعْتُ، لَئِنْ كَانَ مُسْلِمًا لَيَرُدَّنَّهُ عَلَيَّ دِينُهُ وَلَئِنْ كَانَ يَهُودِيًّا أَوْ نَصْرَانِيًّا لَيَرُدَّنَّهُ عَلَيَّ سَاعِيهِ، فَأَمَّا الْيَوْمَ فَمَا كُنْتُ أُبَايِعُ مِنْكُمْ إِلَّا فُلَانًا وَفُلَانًا. متفق عليه. ...)

[Bu ve benzeri hadîslerin şerhlerine bakmak gerektiğini burada bir not olarak kaydetmek ve Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şu kavlini de bu bölüme eklemek isteriz:

«لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ وَلَا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ»

«Emâneti [/emânet anlayışı] olmayanın îmânı, ahdi[ne vefâsı] olmayanın ise dîni yoktur.» Mtrcm.]

***

Hayâ

Medâricu's-Sâlikîn'den muhtasar bir şekilde şunları naklediyoruz:

(... "Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ ٱللَّهَ يَرَىٰ ﴿١٤﴾ ﴿سورة العلق﴾

«Bilmez mi ki Allah [her şeyi] görür?» [96/el-Alak, 14]

... إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾ ﴿سورة النساء﴾

«... Şübhesiz ki Allah, üzerinizde bir rakîb/bir gözetleyicidir.» [4/en-Nisâ, 1]

يَعْلَمُ خَآئِنَةَ ٱلْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِى ٱلصُّدُورُ ۝١٩ ﴿سورة غافر﴾

«[Allah,] Gözlerin hâin bakışını da bilir, sînelerin gizlediğini de...» [40/Ğâfir/Mümin, 19]

●*Sahîh[ayn]*da İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan rivâyet edilen bir hadîs şöyledir: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, [Müslüman] kardeşine hayâ konusunda nasîhat eden bir adamın yanından geçti ve: «Onu [kendi hâline, o hasleti üzre] bırak! Şübhesiz ki hayâ îmândandır» buyurdu." [Not: Burada kendisine nasîhat edilen kişi, şiddetli hayâ sâhibi biridir ve bu hâl onu kendi hakkını istemek konusunda bile utangaçlığa sevk edecek derecededir ki burada ona o hayâ hâlini birazcık olsun hafîfletmesi yönünde bir vaaz u nasîhat söz konusudur. Yoksa nasîhat, "biraz hayâlı ol!" gibisinden bir tarzda değildir. Mtrcm.]

●*Sahîhayn*'da İmrân Bin Husayn radıyallahu anhu'dan şöyle rivâyet edilmiştir: Demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Hayâ, hayırdan gayrı bir şey getirmez.→» «الْحَيَاءُ لَا يَأْتِي إِلَّا بِخَيْرٍ»

●*Sahîhayn*'da Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Îmân yetmiş küsur şubedir -veya altmış küsur şubedir-. [O şubelerin derece bakımından] en üstünü Lâ İlâhe İllallah sözüdür. En *alt derecesi* ise eziyyete/rahatsızlığa sebeb olan herhangi bir şeyi yoldan kaldırmaktır. Hayâ da îmândan bir şubedir.↓»

«الْإِيمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ شُعْبَةً -أَوْ بِضْعٌ وَسِتُّونَ شُعْبَةً-، فَأَفْضَلُهَا قَوْلُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ.»

●*Sahîhayn*'da Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anhu'dan onun şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, çadırdaki bâkire kızdan daha fazla hayâ sâhibi idi. Hoşlanmadığı bir şey gördüğünde ise bunu yüzünden anlardık.↓"

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشَدَّ حَيَاءً مِنَ الْعَذْرَاءِ فِي خِدْرِهَا، فَإِذَا رَأَى شَيْئًا يَكْرَهُهُ عَرَفْنَاهُ فِي وَجْهِهِ.

●Yine Ondan [s.a.v.] rivâyet edilen sahîh bir hadîs şöyledir: «Şübhesiz insânların ilk peygamberlik sözlerinden idrâk edegeldiği şeylerden biri, "Utanmadıktan sonra dilediğini yap" sözüdür.↓» [...]

[عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ عُقْبَةَ بْنِ عَمْرٍو الْأَنْصَارِيِّ الْبَدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:] «إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النُّبُوَّةِ الْأُولَى: إِذَا لَمْ تَسْتَحِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ.» [رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ]

●Tirmizî'de ise merfûan şöyle rivâyet edilmiştir: «Allah'tan hakkıyla hayâ edin..!» "Biz [-Allah'a hamdolsun-] hayâ ediyoruz ya Resûlellah!" dediler. «Öyle değil! Lâkin Allah'tan hakkıyla hayâ eden kimse, başı ve [kulak, göz, dil gibi] taşıdıklarını [Allah'ın rızası hâricinde kullanmaktan] korusun. Karnı ve [el-ayak, kalb, iffet mahalli gibi aza namına] ihtivâ ettiklerini de korusun. Ölümü ve [toprakta] çürümeyi anıp-dursun. Âhirete tâlib olan kimse dünya ziynetini terk eder. Kim bunları yaparsa hiç şübhesiz o, Allah'tan hakkıyla hayâ etmiş demektir. » [Tirmizî'nin lafzı↓sîga olarak nisbeten farklıdır.]

[[عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اسْتَحْيُوا مِنَ اللهِ حَقَّ الْحَيَاءِ.» قَالَ: قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللهِ! إِنَّا لَنَسْتَحْيِي وَالْحَمْدُ لِلهِ. قَالَ «لَيْسَ ذَاكَ، وَلَكِنَّ الِاسْتِحْيَاءَ مِنَ اللهِ حَقَّ الْحَيَاءِ أَنْ تَحْفَظَ الرَّأْسَ وَمَا وَعَى وَتَحْفَظَ الْبَطْنَ وَمَا حَوَى وَتَتَذَكَّرَ الْمَوْتَ وَالْبِلَى، وَمَنْ أَرَادَ الآخِرَةَ تَرَكَ زِينَةَ الدُّنْيَا فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدِ اسْتَحْيَا مِنَ اللهِ حَقَّ الْحَيَاءِ.»]]

Hayâ'nın Tarîfi:

"el-Hayâu", "Hayât"dan gelir. "Yağmur için" de "el-hayâ li'l-matar" denir. Fakat bu maksûrendir/hemzesizdir. Kalbin hayâtına/diriliğine göre ondaki hayâ ahlâkı kuvvetli olur. Kıllet-i hayâ kalbin ve rûhun ölümündendir. Nitekim kalb ne derece zî-hayât/diri olur ise hayâ da o derece kâmil olur.

Cüneyd -rahimehullah- şöyle demiştir: "Hayâ, [bahşedilen] nimetleri ve [bunların karşısında da kendi] taksîratı[nı] görmektir. Bu ikisi arasında bir hâlet doğar ki ona hayâ denir. Onun hakîkati ise, [kişiyi] çirkinlikleri terke sevk eden ve [kendisini] hak sâhibi hakkında tefrîtden alıkoyan bir ahlâkdır."

Ehl-i hikmetin sözlerinden bazıları ise şöyledir: "Hayâ'yı, Ondan hayâ eden kimselerle oturmakla ihyâ edin." "Kalbin ümrânı, heybet [haşyet] ve hayâ iledir. Eğer bu ikisi kalbden [çıkıp] giderse onda hayır [namına bir şey] kalmaz." [...] [[...]]

Fudayl Bin Iyâz demiştir ki: "Beş şey şekâvet alâmetlerindendir: Kasvet-i kalb, cümûd-i ayn, kıllet-i hayâ, dünyaya rağbet ve tûl-i emel."

İlâhî bir rivâyet şöyledir: "Kulum Bana insâf etmedi. [O] Bana duâ eder de onu[n o duâsını] geri çevirmekten hayâ ederim. O ise Bana isyân eder de Benden hayâ etmez." [...]

[el-Herevî(!)] hayâyı on kısma ayırmıştır: Kabahat/günah (cinâyet) hayâsı; Taksîr hayâsı; İclâl hayâsı; Kerem hayâsı; Mahcûbiyyet/çekingenlik hayâsı; Nefsi küçükseme ve onu tahkîr etme hayâsı; Muhabbet hayâsı; Ubûdiyyet hayâsı; Şeref ve izzet hayâsı; Kendi nefsînden istihyâ edenin hayâsı.. [...] **...)**

***

Hıfz-ı Lisân

[İmâm] en-Nevevî rahimehullah [*el-Ezkâr*'da] şöyle demiştir:

"[Şunu] bil ki, her mükellefin, dilini, her türlü kelâmdan muhâfaza etmesi gerekir. Bünyesinde bir maslahat görünen kelâm hâric ki, o maslahat husûsunda kelâm ile sükût eşit bir hâl aldığında Sünnet[e muvâfık] olan konuşmaktan geri durmaktır. Zîrâ mubâh bir konuşma [insânı] harâm veya mekrûh bir şeye çekebilir. Bu da âdeten çok defa yaşanan bir şeydir. [Hıfz-ı lisân ile] selâmete ise hiçbir şey denk gelmez."

●[...] Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet *edilmiştir*: «Allah'a ve Âhiret Günü'ne îmân eden ya hayır konuşsun ya da sussun.↓» (Muttefakun Aleyh) Bu hadîs, bir kimsenin, konuşacağı şey/veya söyleyeceği söz eğer hayır değilse [sükût edip] konuşmaması gerektiği

konusunda gâyet açıktır. Hayır olansa kendisi içre maslahatın zâhir olduğu sözdür/konuşmadır. Maslahatın zuhûru konusunda şübhe ettiği ân ise konuşmamalıdır. [...]

... «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ» ...

●[...] Ebû Mûsâ (el-Eşarî) radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Ya Resûlellah! Müslümanların hangisi daha fazîletlidir" dedim. «Müslümanların, dilinden ve elinden selâmet bulduğu kimsedir↓» buyurdu." (Muttefakun Aleyh)

وَعَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ! أَيُّ الْمُسْلِمِينَ أَفْضَلُ؟ قَالَ: «مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ.» متفق عليه

●[...] Sehl Bin Sa'd radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kim bana, iki çene kemiği [/iki dudağı] arasındaki ile iki bacağı arasındakini [hakkıyla] *korumayı taahhüd* ederse ben de ona cenneti *taahhüd* ederim.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «مَنْ يَضْمَنْ لِي مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَضْمَنْ لَهُ الْجَنَّةَ» ...

●[...] Ebû Hureyre radıyallahu anh'in Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittiği rivâyet *edilmiştir*: «Şübhesiz ki kul, kendisi hakkında [hayır mıdır yoksa değil midir diye] tebeyyünde bulunmadığı [/düşünmediği] öyle bir söz eder ki o söz yüzünden doğu ile batı arasından daha uzak bir mesâfece cehenneme düşer.↓» (Muttefakun Aleyh) [...]

... «إِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مَا يَتَبَيَّنُ فِيهَا يَزِلُّ بِهَا إِلَى النَّارِ أَبْعَدَ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ» ...

●[...] Yine ondan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet *edilmiştir*: «Şübhesiz ki kul, Allah Teâlâ'nın rızasını câlib olan, [ama] kendisine dikkat etmediği öyle bir söz eder ki o söz yüzünden Allah onu derecelerle yükseltir. Yine kul, Allah Teâlâ'nın gazabını câlib olan, [ama] kendisine dikkat etmediği öyle bir söz eder ki o söz yüzünden cehennemi boylar.↓» (Buhârî rivâyet etmiştir.) [...] [[...]]

... «إِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ رِضْوَانِ اللهِ تَعَالَى لَا يُلْقِي لَهَا بَالًا يَرْفَعُهُ اللهُ بِهَا دَرَجَاتٍ، وَإِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللهِ تَعَالَى لَا يُلْقِي لَهَا بَالًا يَهْوِي بِهَا فِي جَهَنَّمَ» ...

●[...] Süfyân Bin Abdillah radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Ya Resûlellah! Bana kendisine tutunacağım bir şey buyursanız" dedim: «De ki "Rabbim Allah!" Sonra da istikâmet üzere [dosdoğru] ol!» buyurdu. "Ya Resûlellah! Benim için en fazla endişe ~~ettiğiniz~~ [edilecek] şey nedir?" dedim. Kendi dilini tuttu, sonra da: «Bu/dur!» buyurdu." (Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen Sahîh bir hadîsdir" demiştir.)

●[...] İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Allah'ı zikir/anma olmaksızın çokça kelâm etmeyin/çok konuşmayın. Zîrâ Allah Teâlâ'yı zikir olmaksızın kesret-i kelâm, kalb için bir [sebeb-i] kasvetdir. Allah'tan en uzak olan kimse ise katı kalb[li kimse]dir.↓» (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

... «لَا تُكْثِرُوا الْكَلَامَ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللهِ، فَإِنَّ كَثْرَةَ الْكَلَامِ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللهِ تَعَالَى قَسْوَةٌ لِلْقَلْبِ، وَإِنَّ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنَ اللهِ الْقَلْبُ الْقَاسِي.» ...

●[...] Ukbe Bin Âmir radıyallahu anh'dan, demiştir ki: "Ya Resûlellah! Necât nedir [/kurtuluşa nasıl erilir]?" dedim: «Diline sâhib ol; evin sana geniş/kâfî gelsin ve kendi günahlarına [/yapıp-ettiklerine] ağla!» buyurdu." (Tirmizî... ... "Hasen bir hadîsdir" demiştir.)

وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ! مَا النَّجَاةُ؟ قَالَ: «أَمْسِكْ عَلَيْكَ لِسَانَكَ وَلْيَسَعْكَ بَيْتُكَ وَابْكِ عَلَى خَطِيئَتِكَ.» رواه الترمذي وقال: حديث حسن.

●[...] Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet *edilmiştir*: «Âdemoğlu sabahladığı vakit [bedendeki] bütün azalar dile boyun eğer ve der ki: "Hakkımızda Allah'tan kork! Şübhesiz biz ancak seninleyiz. Eğer istikâmet üzere olursan biz de istikâmet buluruz ve eğer yamulursan biz de yamuluruz!↓"» (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

... «إِذَا أَصْبَحَ ابْنُ آدَمَ فَإِنَّ الأَعْضَاءَ كُلَّهَا تُكَفِّرُ اللِّسَانَ فَتَقُولُ: اتَّقِ اللهَ فِينَا فَإِنَّمَا نَحْنُ بِكَ، فَإِنِ اسْتَقَمْتَ اسْتَقَمْنَا وَإِنِ اعْوَجَجْتَ اعْوَجَجْنَا.» ...

●Muâz radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Ya Resûlellah! Beni cennete sokacak, cehennemdense uzaklaştıracak bir ameli bana haber ver[seniz]" dedim. Buyurdu ki: «Muhakkak ki çok büyük bir şey(den) suâl ettin. Bununla birlikte o, Allah Teâlâ'nın kendisi hakkında müyesser kıldığı kimse için kolaydır. [Nitekim] Allah'a -hiçbir şeyi Ona ortak koşmaksızın- ibâdet edersin. Namazı kılar, zekâtı verir, Ramazân orucunu tutar, Beytullah'ı haccedersin.» Sonra buyurdu ki: «Sana hayır kapılarını göstereyim mi? Oruç [bir siper ve] kalkandır. Sadaka, günahı -su ateşi söndürür gibi- söndürür. Gece ortasında adamın namaz kılması da [böyledir].» Sonra: «Tetecâfâ cunûbuhum ani'l-medâci'i...» âyetini «...ya'melûn»a[1] ulaşıncaya kadar okudu. Ondan sonra: «İşin (Dîn'in) başı, direği ve en yüce tarafı/zirve noktası nedir sana haber vereyim mi?» dedi. "Evet ya Resûlellah!" dedim. «İşin başı İslâm'dır. Direği namazdır. En yüce tarafı/zirve noktası ise cihâddır» buyurdu. Sonra: «Bu dediklerimin hepsini [bir kıvâmda] tutan/onun sebeb-i bekâ ve kemâli olan nedir sana söyleyeyim mi?» dedi. [Ben:] "Evet ya Resûlellah!" deyince [mübârek] dilini *eliyle* tutup: «İşte şunu [gereğince] tut!» buyurdu. Dedim ki: "Ya Nebiyyellah! Biz konuştuğumuz şeylerle de mi muâhaze olunacağız!" «Hay anan senden mahrûm kal[may]a..! İnsânları yüzleri üzere ateş[-i cehennem]e düşüren dillerinin hasâdından gayrı nedir (ki)...» buyurdu." (Tirmizî rivâyet etmiştir ve: Hasen Sahîh bir hadîsdir, demiştir.)

عَنْ مُعَاذٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ! أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ وَيُبَاعِدُنِي عَنِ النَّارِ، قَالَ: «لَقَدْ سَأَلْتَ عَنْ عَظِيمٍ، وَإِنَّهُ لَيَسِيرٌ عَلَى مَنْ يَسَّرَهُ اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ: تَعْبُدُ اللهَ لَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ وَتَصُومُ رَمَضَانَ وَتَحُجُّ الْبَيْتَ.» ثُمَّ قَالَ: «أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى أَبْوَابِ الْخَيْرِ؟! الصَّوْمُ جُنَّةٌ وَالصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ وَصَلَاةُ الرَّجُلِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ.» ثُمَّ تَلَا:

1 [es-Secde sûresi 16-17. âyetler: «[Onlar öyle kimselerdir ki] yanları yataklar[ın]dan uzaklaşır [/ibâdet için kalkıp gece kıyâma dururlar] ve Rablerine kâh korkarak kâh umarak duâ ederler ve rızık olarak kendilerine verdiğimizden de infâk ederler.» «[İşte] Onlar için, yapmış olduklarına karşılık bir mükâfaat olarak [göze nûr/gönle sürûr] ne sevinçler saklandığını hiç kimse bilemez.»]

«﴿تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ﴾ حَتَّى بَلَغَ ﴿يَعْمَلُونَ﴾.» ثُمَّ قَالَ: «أَلَا أُخْبِرُكَ بِرَأْسِ الْأَمْرِ وَعَمُودِهِ وَذُرْوَةِ [وَذِرْوَةِ] سَنَامِهِ؟.» قُلْتُ بَلَى يَا رَسُولَ اللهِ! قَالَ: «رَأْسُ الْأَمْرِ الْإِسْلَامُ وَعَمُودُهُ الصَّلَاةُ وَذُرْوَةُ سَنَامِهِ الْجِهَادُ.» ثُمَّ قَالَ: «أَلَا أُخْبِرُكَ بِمَلَاكِ [بِمِلَاكِ] ذٰلِكَ كُلِّهِ؟.» قُلْتُ بَلَى يَا رَسُولَ اللهِ! فَأَخَذَ بِلِسَانِهِ وَقَالَ: «كُفَّ عَلَيْكَ هٰذَا.» قُلْتُ يَا نَبِيَّ اللهِ! وَإِنَّا لَمُؤَاخَذُونَ بِمَا نَتَكَلَّمُ بِهِ؟ فَقَالَ: «ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ! وَهَلْ يَكُبُّ النَّاسَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ إِلَّا حَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ.» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

...) [Alıntılar "el-Ezkâr" nüshalarına göre düzenlenmiştir. Mtrcm.]

***

Yakîn

İbnu'l-Kayyim, *Medâricu's-Sâlikîn*'de şöyle demiştir:

(... "**Yakîn Mertebesi**: Îmân'a nisbetle o, cesed için rûh mesâbesindedir. Ârifler onunla birbirlerine üstün gelmiştir. [Kullukta] yarışa duranlar onda yarışmıştır. Amel ehli de onun için hazırlığa girişmiştir. Kavmin ameli ancak onun üzerinedir ve bütün işâretleri de ona yöneliktir. Sabır ile yakîn bir araya geldiği zaman bu ikisi arasında "dînde imâmet" husûle gelir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur, ki hidâyet ehli olanlar Onun kavliyle dosdoğru yolu bulurlar:

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا۟ۖ وَكَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا يُوقِنُونَ ﴿٢٤﴾ ﴿سورة السجدة﴾

«Onlardan, sabrettikleri zaman, bizim emrimizle doğru yola sevk eden imâmlar kıldık ki onlar âyetlerimize yakîn ile [tereddütsüz] inanıyorlardı.» [32/es-Secde, 24]

[Hak] Subhânehu [ve Teâlâ], ehl-i yakîn'i, *âyet*lerden ve delîllerden istifâde etme konusunda bahusûs zikretmiştir ve şöyle buyurmuştur ki en doğru buyuran Odur:

وَفِى ٱلْأَرْضِ ءَايَٰتٌ لِّلْمُوقِنِينَ ﴿٢٠﴾ ﴿سورة الذاريات﴾

«Ve yeryüzünde de ehl-i yakîn için [nice] âyetler/delîller vardır.» [51/ez-Zâriyât, 20]

Yine âlemler içre ehl-i yakîn'i, hidâyet ve felâh konusunda bahusûs zikretmiştir:

وَٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِٱلْـَٔاخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«Onlar ki hem sana indirilene îmân ederler hem de senden evvel indirilen[ler]e... [Onlar] Âhirete de yakîn ile [tereddütsüz] inanırlar.» «İşte bunlar Rablerinden [gelen] bir hidâyet üzeredir ve felâha erenler de işte bunlardır.» [2/el-Bakara, 4-5]

Cehennem ehli hakkında ise onların ehl-i yakîn kimselerden olmadıklarını haber vermiştir. [Hak] Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ وَٱلسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا قُلْتُم مَّا نَدْرِى مَا ٱلسَّاعَةُ إِن نَّظُنُّ إِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ ﴿٣٢﴾ ﴿سورة الجاثية﴾

«Ve: "Şübhesiz Allah'ın va'di hakdır ve o Sâat/Kıyâmet hakkında da [hiçbir] şübhe yoktur" denildiğinde ise: "Sâat/Kıyâmet nedir bilmeyiz? Yalnız bir zandır zannederiz. [Hem] biz [bu konuda] yakîn sâhibi kimseler de değiliz" demiştiniz.» [45/el-Câsiye, 32]

Evet, yakîn, kalblerin amellerinin rûhudur ki onlar da azaların amellerinin ervâhıdır. Sıddıklığın hakîkati odur. O da bu işin *kutbu*dur ki *medân* da onun üzerinedir.

[...] Abdullah Bin Mesûd'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «[Sakın] hiç kimseyi Allah'ın gazabıyla [/Allah'ın gazabını üzerine çekerek] râzı etmeyesin(!!!) Hiç kimseyi Allah'ın fazlı [olarak kendisine verilen bir şey] üzere övmeyesin. Hiç kimseyi de Allah'ın sana vermediği bir şey dolayısıyla zemmetmeyesin. [Bil ki] Allah'ın [taksîm buyurduğu] rızkını, sana, ne bir hırslının hırsı getirebilir, ne de kemgözlü birinin kemgözü onu senden geri çevirebilir. Allah, adâleti ve kıstı ile, esenliği ve sevinci, rıza ve yakîn içre kılmıştır. Kederi ve hüznü ise şübhe ve öfke içre kılmıştır.» [Albânî, rivâyet hakkında "Zayıf" kaydı düşmüştür. Ama (!!!↑) biraz tefekkür!]

Yakîn, tevekkül'ün karînidir. İşte bu yüzden tevekkül, "yakîn kuvveti" olarak tefsîr edilmiştir. Doğru olan ise tevekkülün onun bir netîcesi ve semeresi olduğudur. İşte bu yüzden hidâyetin onunla iktirânı güzel olmuştur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

فَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ ۖ إِنَّكَ عَلَى ٱلْحَقِّ ٱلْمُبِينِ ﴿٧٩﴾ ﴿سورة النمل﴾

«Öyleyse Allaha tevekkül et. Elbette ki sen hakk-ı mübîn üzeresin!» [27/en-Neml, 79]

[Âyetde geçen] hak, yakîndir. Allah'ın peygamberleri şöyle demiştir:

وَمَا لَنَآ أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى ٱللَّهِ وَقَدْ هَدَىٰنَا سُبُلَنَا ۚ ... ﴿١٢﴾ ﴿سورة إبراهيم﴾

«Ve biz ne diye Allah'a tevekkül etmeyelim ki, şübhesiz O bizi yollarımıza hidâyet eyledi...» [14/İbrâhîm, 12]

Yakîn kalbe ulaştığı zaman kalb nûr ile ve revnaklıkla dolar. Her türlü şek-şübhe, öfke, hüzün ve keder ondan uzaklaşır. Allah'a muhabbet ile, Onun korkusu ve rızası ile, Ona şükür, Ona tevekkül ve Ona inâbet ile dolar. Nitekim o, bütün makâmların [ana] mâddesidir ve onlara götürendir.

Onun *kesbî* mi yoksa *vehbî* mi olduğu konusunda ihtilâf edilmiştir. Denilmiştir ki: O kalblere bırakılmış/yerleştirilmiş olan bir ilimdir. Bununla onun gayr-ı kesbî olduğuna işâret edilmiştir. // Sehl [et-Tüsterî]: "Yakîn, îmânın fazlalığındandır. Îmân'ın kesbî olduğunda ise şübhe yoktur" demiştir.

[Meselenin] tahkîki ise şudur: O, esbâbı itibâriyle kesbî, özü ve zâtı itibâriyle de vehbîdir. [...]

Kavm'in nezdinde/nazarında ise: Yakîn, Allah'tan gayrısıyla sükûn/huzûr bulma hâli olan bir kalbe yerleşmez.

Zü'n-Nûn şöyle demiştir: "Yakîn, kasr-ı emel'i doğurur [ve tûl-i emel'den alıkor.] Kasr-ı emel ise zühdü doğurur. Zühd ise hikmeti ve o da âkıbetlere nazar kılmayı getirir." [Yine] demiştir ki: "Üç şey yakîn'in işâretlerindendir: Muâşeret hâlinde [bile] insânlara çok az karışmak/onlarla çok fazla içli-dışlı olmamak; hediyye [vb. şeylerin]

verilmesi hâlinde onları medhi terk etmek ve verilmemesi hâlinde de onları zemme tenezzül etmemek." Yine [şu] üç şey de onun işâretlerindendir: "Her şeyde Allah'a nazar etmek [/yani Onun varlığını görmek]; her işte Ona dönmek ve her [türlü] hâlde Ondan istiânede bulunmak."

Cüneyd şöyle demiştir: "Yakîn, inkılâba, değişim ve dönüşüme uğramayan ilmin kalbde istikrâr kazanmasıdır/iyice yerleşmesidir."

İbn Atâ şöyle demiştir: "Onlar, takvâya olan yakınlıkları ölçüsünde yakîn(den bir şeyler)e ulaştılar."

Takvânın aslı, nehy olunan şeylerden, o da nefisden uzaklaşmaktır. Onlar, nefs ile olan ayrılıkları ölçüsünde yakîne ulaştılar. [...]

Ebû Bekr el-Verrâk ise şöyle demiştir: "Yakîn, kalbin *kemâl*idir (*melâk*). Îmânın kemâli de onunladır. Allah, yakînle bilinmiştir; Allah'tan gelen şeyler ise akılla idrâk edilmiştir." [...]

en-Nehrecûrî şöyle demiştir: "Kul, yakînle ilgili hakîkatleri tamamladığında belâ onun nazarında bir nimet, refâh ise bir musîbet olur." **...)**

***

Sabır

İbnu'l-Kayyim rahimehullah [*Medâricu's-Sâlikîn*'de] şöyle demiştir:

(... "İmâm Ahmed (rahimehullah) şöyle demiştir: Kur'ân'da sabır yaklaşık doksan yerde geçer.

O, Ümmet'in icmâı ile vâcibdir. Yine o, îmânın yarısıdır. Zîrâ îmân iki yarımdır. [Nitekim onun bir] yarım[ı] sabırdır, [diğer] bir yarım[ı] ise şükürdür.

Sabır Kur'ân'da onaltı şekilde zikrolunmuştur.

Birincisi: Onun emir buyurulması ki [Hak] Teâlâ'nın şu kavli gibi:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱسْتَعِينُواْ بِٱلصَّبْرِ وَٱلصَّلَوٰةِۚ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّـٰبِرِينَ ١٥٣ ﴿سورة البقرة﴾

«Ey îmân edenler! Sabır ve salât ile (Allah'tan) yardım isteyin. [Şübhesiz ki Allah sabredenlerle beraberdir].» [2/el-Bakara, 153] [...] Şu kavli:

... ٱصْبِرُواْ وَصَابِرُواْ ... ٢٠٠ ﴿سورة آل عمران﴾

«... Sabredin ve [düşmanlarınıza karşı] sabırda yarışın...» [3/Âl-i İmrân, 200] Şu kavli:

وَٱصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِٱللَّهِۚ ... ١٢٧ ﴿سورة النحل﴾

«Sabret! Sabrın ancak Allah['ın inâyeti] iledir.» [16/en-Nahl, 127]

İkincisi: Onun zıddının nehyedilmesi ki şu kavli gibi:

فَٱصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُوْلُواْ ٱلْعَزْمِ مِنَ ٱلرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِل لَّهُمْۚ ... ٣٥ ﴿سورة الأحقاف﴾

«O hâlde ûlu'l-azm peygamberlerin sabrettiği gibi [sen de] sabret ve onlar hakkında acele etme...» [46/el-Ahkâf, 35] **[**Şu kavli: «...[Kâfirlerle karşılaştığınız zaman] sakın onlara

arkanızı dönmeyin (savaştan kaçmayın).» [8/el-Enfâl, 15] Zîrâ arkayı dönmek sabır ile sebâtı terk etmek demektir. Şu kavli: «...Amellerinizi boşa çıkarmayın.» [47/Muhammed, 33] Amelleri boşa çıkarmak, onları tamamlama yolunda sabrı elden bırakmakla olur. Şu kavli: «Gevşemeyin, üzülmeyin...» [3/Âl-i İmrân, 139] Hiç kuşkusuz gevşeme, adem-i sabır dolayısıyladır.]

Üçüncüsü: [Sabır] ehlinin övülmesi ki [Hak] Teâlâ'nın şu kavli[nde geçtiği] gibi:

ٱلصَّٰبِرِينَ وَٱلصَّٰدِقِينَ ... ﴿١٧﴾ ﴿سورة آل عمران﴾

«Sâbirler ve Sâdıklar...» [3/Âl-i İmrân, 17] Şu kavli gibi:

... وَٱلصَّٰبِرِينَ فِي ٱلْبَأْسَآءِ وَٱلضَّرَّآءِ وَحِينَ ٱلْبَأْسِۗ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ صَدَقُواْۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«... sıkıntı ile hastalıkta ve [savaşın kızıştığı] zor zamanlarda sabır[-sebât] gösteren kimselerin [birridir]. İşte sâdık olanlar onlardır ve muttakî olanlar da onlar...» [2/el-Bakara, 177] Bu gibi âyetler Kur'ân'da pek çoktur.

Dördüncüsü: Allah'ın, Kendi muhabbetini onlara gerekli kılması ki şu kavli gibi:

... وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلصَّٰبِرِينَ ﴿١٤٦﴾ ﴿سورة آل عمران﴾

«... Allah sabredenleri sever.» [3/Âl-i İmrân, 146]

Beşincisi: [Allah'ın,] Kendi *maiyyeti*ni onlar için gerekli kılması ki bu, husûsî/özel bir maiyyet olup onları korumayı, onlara yardımı ve desteği içerir. Ayrıca bu, genel bir maiyyet değildir. O bir *ilm ve ihâta maiyyeti*dir. Şu kavli gibi:

... وَٱصْبِرُوٓاْۚ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ ﴿٤٦﴾ ﴿سورة الأنفال﴾

«... Sabredin! Şübhesiz ki Allah sabredenlerle beraberdir.» [8/el-Enfâl, 46] Şu kavli:

... وَٱللَّهُ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ ﴿٢٤٩﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«... Allah sabredenlerle beraberdir.» [2/el-Bakara, 249]

Altıncısı: Sabrın, ehli için hayırlı olduğunu haber vermesi ki şu kavli gibi:

... وَلَئِن صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِّلصَّٰبِرِينَ ﴿١٢٦﴾ ﴿سورة النحل﴾

«... Eğer sabrederseniz, elbette bu, sabredenler için daha hayırlıdır.» [16/en-Nahl, 126] Şu kavli: «... Sabretmeniz ise sizin için daha hayırlıdır...↓» [4/en-Nisâ, 25]

... وَأَن تَصْبِرُواْ خَيْرٌ لَّكُمْۗ ... ﴿٢٥﴾ ﴿سورة النساء﴾

Yedincisi: Onlara verilecek mükâfaatı, onların en güzel amellerine göre kılacağı ki şu kavli gibi: «... Elbette Biz o sabredenlere, yapmakta olduklarının en güzeliyle mükâfaatlarını vereceğiz.↓» [16/en-Nahl, 96]

... وَلَنَجْزِيَنَّ ٱلَّذِينَ صَبَرُوٓاْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾ ﴿سورة النحل﴾

Sekizincisi: Allah'ın, onlara verilecek mükâfaatı hesâbsız [bir şekilde] kılacağı ki [Hak] Teâlâ'nın şu kavli gibi:

... إِنَّمَا يُوَفَّى ٱلصَّٰبِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝١٠ ﴿سورة الزمر﴾

«... Ancak sabredenlerdir ki ecirlerine hesâbsız erdirilir.» [39/ez-Zümer, 10]

Dokuzuncusu: Sabır Ehli için müjdenin mutlak bir şekilde zikrolunması ki [Hak] Teâlâ'nın şu kavli gibi:

وَلَنَبْلُوَنَّكُم بِشَيْءٍ مِّنَ ٱلْخَوْفِ وَٱلْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ ٱلْأَمْوَٰلِ وَٱلْأَنفُسِ وَٱلثَّمَرَٰتِ ۗ وَبَشِّرِ ٱلصَّٰبِرِينَ ۝١٥٥ ﴿سورة البقرة﴾

«Andolsun ki sizi biraz korku, (biraz) açlık, (biraz da) mâllardan, cânlardan ve mahsûllerden yana eksiltme ile imtihân edeceğiz. Sabredenleri müjdele..» [2/el-Bakara, 155]

Onuncusu: Nasr'ın ve Meded'in onlar için temînat altına alınmış olması ki [Hak] Teâlâ'nın şu kavli gibi:

بَلَىٰٓ ۚ إِن تَصْبِرُوا۟ وَتَتَّقُوا۟ وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم بِخَمْسَةِ ءَالَٰفٍ مِّنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِينَ ۝١٢٥ ﴿سورة آل عمران﴾

«Evet, siz sabr (u sebât) eder, (itâatsizlikten) sakınırsanız, onlar da ansızın üstünüze gelecek olurlarsa Rabbiniz size nişanlı beş bin melekle imdâd eder.» [3/Âl-i İmrân, 125]

Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in: (وَاعْلَمْ أَنَّ النَّصْرَ مَعَ الصَّبْرِ) «Bil ki nasr [yardım ve zafer], sabırladır» kavli de yine bu minvâldedir.

Onbirincisi: Sabır Ehli'nin, [bizâtihi] Azîmet Ehli kimseler olduğunun Allah Teâlâ tarafından haber verilmiş olması ki [Hak] Teâlâ'nın şu kavli gibi:

وَلَمَن صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ ۝٤٣ ﴿سورة الشورى﴾

«Her kim de sabreder ve bağışlarsa, işte bu elbette azmedilecek işlerdendir.» [42/eş-Şûrâ, 43]

Onikincisi: Sâlih amellere, mükâfaatına ve büyük nasîblere ancak Sabır Ehli'nin kavuşacağı/kavuşturulacağının haber verilmesi ki [Hak] Teâlâ'nın şu kavli gibi:

وَقَالَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ وَيْلَكُمْ ثَوَابُ ٱللَّهِ خَيْرٌ لِّمَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحًا ۚ وَلَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلصَّٰبِرُونَ ۝٨٠ ﴿سورة القصص﴾

«Kendilerine ilim verilmiş kimseler ise, "Yazıklar olsun size! Îmân eden ve sâlih amel işleyen kimse için Allah'ın sevâbı [ve mükâfaatı, mâl-mülkden] daha hayırlıdır. Ona ise ancak sabredenler nâil olur" dedi(ler).» [28/el-Kasas, 80] Şu kavli:

وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُوا۟ وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ۝٣٥ ﴿سورة فصلت﴾

«Buna (bu güzel haslete) sabredenlerden başkası kavuşturulmaz ve buna büyük bir nasîbe mâlik olandan gayrısı eriştirilmez.» [41/Fussilet, 35]

Onüçüncüsü: Âyâtdan ve iberden ancak Sabır Ehli'nin istifâde edeceğinin haber verilmesi ki [Hak] Teâlâ'nın [Hz.] Mûsâ hakkındaki şu kavli gibi:

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَآ أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ وَذَكِّرْهُم بِأَيَّىٰمِ ٱللَّهِ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٥﴾ ﴿سورة إبراهيم﴾

«Andolsun, Mûsâ'yı da, "Kavmini karanlıklardan aydınlığa çıkar ve onlara Allah'ın [geçmiş kavimlerin başına getirdiği felâket] günlerini hatırlat" diye âyetlerimizle/mucizelerimizle gönderdik. Şübhesiz ki bunda çok sabreden, çok şükreden herkes için ibretler vardır.» [14/İbrâhîm, 5] Sebe halkı hakkındaki şu kavli:

...فَجَعَلْنَٰهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَٰهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿١٩﴾ ﴿سبأ﴾

«... Biz de onları sözlere [/dillerde ibret-engîz masallara] çevirdik ve onları darma-dağın/paramparça ettik. Şübhesiz ki bunda çok sabreden, çok şükreden herkes için ibretler vardır.» [34/Sebe', 19] eş-Şûrâ Sûresi'ndeki şu kavli:

وَمِنْ ءَايَٰتِهِ ٱلْجَوَارِ فِى ٱلْبَحْرِ كَٱلْأَعْلَٰمِ ﴿٣٢﴾ إِن يَشَأْ يُسْكِنِ ٱلرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَىٰ ظَهْرِهِۦٓ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٣﴾ ﴿سورة الشورى﴾

«Denizde dağlar gibi akıp giden gemiler de Onun âyetlerindendir.» «Eğer O dilerse rüzgârı durdurur da onlar denizin üstünde [akmayıp] durakalırlar. Şübhesiz ki bunda çok sabreden, çok şükreden herkes için ibretler vardır..» [42/eş-Şûrâ, 32-33]

Ondördüncüsü: [Onların,] istenilen ve sevilen fevze, korkulan ve nahoş görülen şeyden necâta ve cennete girmeye ancak sabırla nâil olduklarının haber verilmesi ki [Hak] Teâlâ'nın şu kavli gibi:

... وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِم مِّن كُلِّ بَابٍ ﴿٢٣﴾ سَلَٰمٌ عَلَيْكُم بِمَا صَبَرْتُمْ ۚ فَنِعْمَ عُقْبَى ٱلدَّارِ ﴿٢٤﴾ ﴿سورة الرعد﴾

«... Melekler de her bir kapıdan onların yanına girerler.» «"Sabretmenize karşılık selâm [olsun] sizlere! Ne güzeldir dârın ukbâsı [/kutlu olsun cennet sizlere!" derler.]» [13/er-Ra'd, 23-24]

Onbeşincisi: Sabrın, sâhibi için İmâmet derecesini getireceği ki Şeyhulislâm İbn Teymiyye'nin -kaddesellahu rûhehu- şöyle dediğini işittim: "Sabır ve yakîn ile dînde imâmete ulaşılır." Sonra [Allah] Teâlâ'nın şu kavlini okudu: «Onlardan, sabrettikleri zaman, bizim emrimizle doğru yola sevk eden imâmlar kıldık ki onlar âyetlerimize yakîn ile [tereddütsüz] inanıyorlardı.» [32/es-Secde, 24]

Onaltıncısı: İslâm ve Îmân makâmlarıyla birlikte anılması... Allah Teâlâ'nın onu yakîn, îmân, takvâ, tevekkül, şükür, amel-i sâlih ve rahmet ile birlikte anması gibi...

İşte bu yüzden îmâna nisbetle sabır bedende baş gibidir. Başı olmayanın bedeni olmadığı gibi sabrı olmayanın da îmânı yoktur. Ömer Bin el-Hattâb radıyallahu anh: "[En] hayırlı yaşama/maîşete sabırla ulaştık" demiştir. Hz. Nebî (sallallahu aleyhi ve sellem) ise sahîh bir hadîsde sabrın "ziyâ" olduğunu haber vermiştir. Ayrıca şöyle buyurmuştur: «... Kim de sabra gayret ederse Allah ona sabır [gücü] verir.»

Sahîh bir hadîsde: «Müminin hâli (ne kadar) mûcib-i hayretdir [/ne güzeldir]! Hiç şübhesiz onun her işi/her hâli kendisi için bir hayırdır ve bu durum müminden gayrı hiç kimse için geçerli değildir. Nitekim ona bir dirlik [ile sevinç hâli] ulaştığında şükreder ve bu onun için bir hayır olur. Yine ona bir darlık [ile sıkıntı hâli] ulaştığında sabreder ve bu da onun için bir hayır olur↓» [buyrulmuştur.]

... «عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ لَهُ خَيْرٌ، وَلَيْسَ ذَلِكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ» ...

Sara nöbetleri geçiren ve Ondan kendisi için duâ etmesini isteyen zencî kadına [Efendimiz:] «Eğer dilersen sabredersin ve sana cennet vardır. Dilersen de sana şifa bahşetmesi için Allah'a duâ ederim» demiştir. O da: "[Nöbet] esnâsında üstüm-başım açılıyor. Üstüm-başım açılmasın diye benim için Allah'a duâ et" demiştir ki O da ona [bunun için] duâ etmiştir.

Allah cümlesinden râzı olsun Ensâr'a, Kendisinden sonra karşı karşıya kalacakları, başkalarının onlara tercîh edilmesi hâline karşı, Havz-ı Kevser'de Ona mülâki oluncaya kadar sabır göstermelerini emir buyurmuştur.

Düşmanla karşılaşma esnâsında sabır[-sebât] gösterilmesini emir buyurmuştur. Kezâ musîbet esnâsında sabır gösterilmesini emir buyurmuş ve böyle bir sabrın da ancak ilk sadmede [/musîbetin ilk ânında] olacağını haber vermiştir.

Musîbete uğramış kimseye, kendisi için en faydalı olan şeyi emir buyurmuştur ki o da sabırdır ve ecrini Allah'tan ummaktır. Çünkü bu hem onun musîbetini hafifletir hem de ona sevâbını getirir. Sabırsızlık, öfke ve teşekkî gibi hâller ise hem musîbeti arttırır hem de ecri götürür. Yine sabrın tamâmen hayır olduğunu haber vermiştir ve şöyle buyurmuştur: «Hiç kimseye sabırdan daha geniş ve (kendisi için) hayırlı bir şey verilmemiştir.→» ... «مَا أُعْطِيَ أَحَدٌ عَطَاءً خَيْرًا وَأَوْسَعَ مِنَ الصَّبْرِ» ...

Sabrın Tarîfi:

[Kelime anlamı itibâriyle] lugâtde sabır, *habs* [/alıkoymak-tutmak] ve *keff*dir [/geri durmaktır]. "Falânkes sabren öldürüldü" deyişi bu cihettendir ki tutulduğu ve hapsolunduğu zaman [kişi o şartlar altında öldüğünde] böyle denir. [Allah] Teâlâ'nın şu kavli de bu minvâldedir:

وَٱصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِٱلْغَدَوٰةِ وَٱلْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُۥ ... ﴿٢٨﴾ ﴿الكهف﴾

«Nefsini, sabah akşam Rablerine, O'nun rızasını dileyerek duâ edenlerle beraber [olmak için] sabrettir...» [18/el-Kehf, 28] Yani kendini onlarla birlikte tut/onlardan ayrılma.

Sabır: Nefsi, tahammülsüzlük ve kızgınlıktan, dili şekvâdan ve azaları teşvîşden alıkoymaktır.

Sabır Üç Çeşittir:

Allah'a tâat üzre sabır. Allah'a masiyetden geri durmak konusunda sabır. Allah'ın imtihânı karşısında sabır.

İlk ikisi "kesb" ile irtibâtlı/ilintili şeylere karşı sabırdır. Üçüncü ise kulun kendisi içre [bir] "kesb"inin olmadığı şeylere karşı sabırdır.

Şeyhulislâm İbn Teymiyye'nin -kaddesellahu rûhehu- şöyle dediğini işittim: [Hz.] Yusûf'un, Azîz'in/Vezîr'in karısına -isteği dolayısıyla- boyun eğmeme konusundaki sabrı, kardeşlerinin onu kuyuya atması, satılması ve babasıyla onu birbirlerinden ayırmaları karşısında gösterdiği sabırdan ekmel idi. Zîrâ [bütün] bunlar, kendi tercihi olmaksızın onun başına gelen işlerdi ve bunlarda bir kesbi/dahli de yoktu. Bu [gibi] durumlarda kul için sabretmekten gayrı bir çare de yoktur. Onun masiyet karşısındaki sabrına gelince: İşte bu bir tercîh, rızâ ve nefse karşı savaş sabrıdır. Bilhâssa -kendisiyle birlikte muvâfakat/kabûl gerekçelerinin güçlendiği- esbâba karşı/veyahut bu gibi sebebler-koşullar var olmasına rağmen... Nitekim o bir genç idi. Gençlik hâli/duygusu ise ona/veya öyle bir işe yönelme konusunda [daha] güçlüdür. Bir bekârdı ve onun, şehvetini gidermede kendisine ivaz olacak veya onu bundan geri tutacak bir şeyi de yoktu. [O memleketde] bir yabancı idi ki yabancı kimse, kendi dostları, tanıdıkları ve âilesi arasında taşıdığı hayâ hâlini, yabancısı olduğu bir beldede taşır değildir. Bir köle idi ki köle kişiye mâni olacak şeyler, hür kişiye mâni olacak şeyler gibi değildir. [Beri taraftan] kadın güzel biridir ve mevki sâhibidir. Nitekim kendisinin hanımefendisidir ve "rakîb" de ortadan çekilmiştir. Ayrıca onu kendisine buyur eden ve o işe karşı şiddetli bir hırs taşıyan da yine bizzât odur. Bununla birlikte onu, eğer [dediğini] yapmazsa hapsedilmek ve küçük düşürülmekle tehdîd de etmiştir. Bütün bu [kışkırtıcı] hâllere/şartlara rağmen kendi ihtiyârı ile/gönülden gelerek ve Allah'ın katında olanı tercîh ederek sabretmiştir. Peki bu [sabrı] nerede, kendi kesbi/dahli ile olmayan [bilakis bir mecbûriyyet netîcesi olan] kuyudaki sabrı nerede..?

Yine şöyle der idi: Tâatleri edâ konusundaki sabır, muharremâtdan ictinâb konusundaki sabırdan ekmel ve efdaldir. Zîrâ tâati edâ ile ilgili maslahat, Şâri'e, masiyeti terk ile ilgili maslahatdan daha hoş gelir. Tâati adem-i edâ ile ilgili mefsedet de Ona, masiyetin varlığıyla ilgili mefsedetden daha nahoş ve daha çirkin gelir. [[...]]

Sabrın [Başka Bir Açıdan] Çeşitleri:

Üç çeşit üzeredir: // **Sabır Billah**. **Sabır Lillah**. **Sabır Maallah**.

İlki: Ondan istiânede bulunmak sûretiyle sabırdır ve sabrı verenin O olduğunu, yine kulun sabrının -kendi nefsiyle değil de- Rabbiyle/Onun inâyetiyle [var] olduğunu görmektir/bilmektir. [Hak] Teâlâ'nın, «Sabret! Sabrın ancak Allah['ın inâyeti] iledir.» [16/en-Nahl, 127] kavlinde geçtiği gibi ki bunun anlamı, eğer O sana sabır bahşetmemiş olsa sen sabredemezdin, demektir.

İkincisi: Allah için sabırdır. Bu ise kişiyi sabra sevk eden sebebin Allah sevgisi, Onun rızasını arayış ve Ona takarrüb olmasıdır. Yoksa nefsin gücünü göstermek, milletin övgüsüne erişmek ve sâir gâyeler değil...

Üçüncüsü: Sabır Maallah'dır. Bu ise kulun, Allah'ın kendisine yönelik dînî murâdı ve Onun dînî hükümleri ile deverânıdır [/her hâliyle bunların doğrultusunda hareket etmesi/veya bunların ekseninde dönüp durmasıdır]. Nefsini bunlarla sabır yoluna

koşması, bunların seyriyle seyre koyulması, ikâmet ettikleri yerde ikâmet etmesi, binekleri hangi yöne yöneliyorsa o yöne yönelmesi ve otağlarını kurduğu yer neresi ise [onun da] onlarla birlikte konaklamasıdır. Maallah bir sâbir olmasının anlamı işte budur. Yani nefsini/kendisini Onun emirlerine ve muhabbetini câlib olan şeylere bir vakf kılmış/vakfetmiş olmasıdır. Sabır çeşitlerinin en çetini ve en zoru da budur ki o, Sıddıkların sabrıdır.

Cüneyd demiştir ki: "Dünyadan âhirete yolculuk mümin için kolaydır, râhatdır. Hakk'ın yanında [/Onun rızası için] *hicrân-ı halk* [:*sevdiklerinden ayrılmak ve onlara karşı durmak*] çetindir. Nefisden Allah'a yolculuk zordur, çetindir. Maallah sabır ise [bunların hepsinden] daha çetindir." Yine kendisine sabrın ne olduğu sorulduğunda: "Yüzünü ekşitmeden acıyı yutabilmektir" demiştir.

Zü'n-Nûn el-Mısrî şöyle demiştir: "Sabır, itâatsizlik hâllerinden (muhâlefât'dan) uzaklaşmaktır. Belâ lokmalarını yutuş esnâsında sükûnetdir ve maîşet sâhalarında fakîrlik başa geldikte izhâr-ı ginâdır."

Denilmiştir ki: "Sabır, belâ karşısında hüsn-i edeb ile duruştur."

Denilmiştir ki: "Sabır, bila izhâr-ı şekvâ belâ içre fenâdır."

Denilmiştir ki: "Sabır, nefsi, mekârih'e [dert, belâ ve meşakkatlere karşı] hücûma alıştırmaktır."

Denilmiştir ki: "Sabır, [tıpkı] âfiyet ile ikâmet/yaşamak [hâlinde olduğu] gibi, güzel bir yârenlikle, belâ ile de ikâmetdir/yaşamaktır."

Amr Bin Osmân demiştir ki: "Sabır, sebât Maallah'dır ve Onun gönderdiği belâyı kaygısızca ve sükûnetle karşılamaktır."

el-Havvâs demiştir ki: "Sabır, Kitâb ile Sünnet'in ahkâmı üzerinde sebâtdır." [...]

Denilmiştir ki: "Sabır, Allah'tan istiânedir." [...]

Denilmiştir ki: "Sabır, adı gibi tadı acı, ama avâkıbı baldan tatlı olan bir şeydir."

Denilmiştir ki: "Sabır, sevdiğinin rızası yolunda yok olmaya râzı olmandır. Şöyle denildiği gibi:

Râzı olasın diye sabredeceğim ve hasretle öleceğim

Hasbim senin râzı olmandır, [varsın] sabrım öldürsün beni."

Denilmiştir ki: Sabırlıların mertebeleri beştir: Sâbir, Mustabir, Mutasabbir, Sabûr ve Sabbâr.

Sâbir, bunların en genelidir.

Mustabir, sabrı kazanmış ve onunla dolmuş olan kimsedir.

Mutasabbir, bu yolda zorlanan ve nefsini sabra taşıyan [kendisini sabırlı olmaya zorlayan] kimsedir.

Sabûr, büyük sabır sâhibi kimsedir ki sabrı, gayrının sabrından daha güçlüdür.

Sabbâr ise sabrı çok olan kimsedir ki bu, kemmiyyet ve mikdâr açısındandır. Bir öncesindeki ise keyfiyyet ve vasıf açısından...

Alî Bin Ebî Tâlib radıyallahu anhu: "Sabır tökezlemeyen bir binektir" demiştir. [...] [Hak] Teâlâ'nın:

... ٱصۡبِرُواْ وَصَابِرُواْ وَرَابِطُواْ ... ﴿٢٠٠﴾ ﴿سورة آل عمران﴾

«... Sabredin ve [düşmanlarınıza karşı] sabırda yarışın ve rıbâtda bulunun...» [3/Âl-i İmrân, 200] kavli hakkında denilmiştir ki: Bu, ednâ/alt dereceden a'la/üst dereceye bir geçiştir. Nitekim sabır müsâbere'den ve müsâbere de murâbata'dan/rıbât'dan aşağı derecededir. Murâbata, bağlamak anlamındaki rabt'dan gelir; müfâale veznindedir. Murâbıt'ın murâbıt olarak isimlendirilmesi de murâbıtların, [savaş zamanı] atlarını rabtetmeleri/bağlamaları ve korku/şiddet/çatışma ânını beklemeleri dolayısıyladır. Ondan sonra kendisini, beklediği/gözlediği bir tâate rabtetmiş olan her muntazır kişi hakkında murâbıt denilmiştir. Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şu kavli de bu cihettendir: «Size, Allah'ın, kendisiyle günahları yok edeceği ve *yine* kendisiyle dereceleri yükselteceği şey/ler/i bildireyim mi?», «Mekârihe/zor şartlara karşı abdesti güzelce almak, mescidlere doğru çokça adım atmak ve [bir] namaz sonrası [diğer] namazı muntazır olmaktır. İşte rıbât budur! İşte rıbât budur!» Yine şöyle buyurmuştur: «Allah yolunda bir günlük rıbât, dünyadan ve içindeki her şeyden daha hayırlıdır.»

Denilmiştir ki: "Nefislerinizi Allah'a tâat üzre sabra, kalblerinizi Allah için [çekilecek] belâlara karşı müsâbereye/sabırda yarışa ve sırlarınızı şevk-i İlâhî üzre/Allah'a kavuşma aşkıyla rıbâta tâbi tutun."

Denilmiştir ki: "Allah için (fillah) sabredin. Allah için (billah) müsâbere gösterin ve Allah'ın inâyetiyle (maallah) rıbâtda bulunun."

Denilmiştir ki: "Nimetlere karşı sabredin. Zorluklara ve sıkıntılara karşı müsâbere gösterip/sabırda yarışa-durun. Düşmanların yurdunda rıbâtda bulunun. Yeryüzünün ve gökyüzünün İlâhından korkun. Olur ki Dâr-ı Bekâ'da kurtuluşa erersiniz." **[[**Evet, sabır kendi nefsinledir. Müsâbere seninle düşmanın arasında/bir yarış/dır. Rıbât ise sebâtdır ve hazırlıkta bulunmaktır. Nasıl ki rıbât, düşman oradan saldırıya geçmesin diye sınır boyunu beklemektir, aynı şekilde diğer bir rıbât da şeytân oradan saldırıya geçmesin, onu kendi tahakkümü altına alıp yıkmasın ve tarumar etmesin diye kalbin sınır boyunu beklemektir. // Denilmiştir ki: "Sabrın acısına katlan. Eğer seni öldürür ise bir şehîd olarak öldürür. Eğer yaşatırsa bir azîz olarak yaşatır." // Denilmiştir ki: "Sabır, "Lillahi" ginâdır. "Billah-i Teâlâ", bekâdır. "Fillahi", belâdır. "Maallahi", vefâdır. "Anillahi", cefâdır. Taleb üzre sabır zafer'in, mihnetlerde sabır ise ferec'in unvânıdır." // Denilmiştir ki: "Kulun Allah'la olan hâli onun rıbâtıdır. Allah'ın dışındaki her şey ise onun düşman~~lar~~ıdır."**]]**

Buhârî'nin *Kitâbu'l-Edeb*'inde şöyle geçmektedir: "Resûlullah'a îmân'dan soruldu. «Sabır ve Semâhat(dir)» buyurdu." [...]

Bu, en özlü, burhân itibâriyle en büyük ve îmân makâmlarını -başından sonuna- en iyi şekilde ihtivâ eden sözlerdendir. Çünkü nefisden iki şey istenir: Emrolunduğu şeyleri bezletmesi ve vermesi ki, onu buna taşıyan semâhatdir. Nehyolunduğu şeyleri de terk etmesi ve onlardan uzaklaşması ki, onu buna taşıyansa sabırdır.

Allah Subhânehu ve Teâlâ Kitâbında, "**sabr-ı cemîl**"i, "**safh-ı cemîl**"i ve "**hecr-i cemîl**"i emir buyurmuştur. Şeyhulislâm İbn Teymiyye'nin ise -kaddesellahu rûhehu- şöyle dediğini işittim: "Sabr-ı cemîl, içinde ve beraberinde şekvâ olmayan sabırdır. Safh-ı cemîl, beraberinde itâb/azar(lama) olmayan safh/bağışlamadır. Hecr-i cemîl ise beraberinde ezâ olmayan hecr/ayrışma-uzaklaşma-terkdir." [...]

İbn Uyeyne, [Allah] Teâlâ'nın, «Onlardan, sabrettikleri zaman, bizim emrimizle doğru yola sevk eden imâmlar kıldık...» [32/es-Secde, 24] kavli hakkında: "İşin başına tutundular, O da onları baş~~lar~~ kıldı" demiştir. [...]

Allah Azze ve Celle'ye şikâyetde bulunmak sabra aykırı [bir hâl] değildir. Nitekim Yakûb aleyhisselâm sabr-ı cemîl [göstereceği] vaadinde bulunmuştur ki bir Peygamber vaadde bulunduğu zaman ona aykırı davranmaz. Sonra şöyle demiştir: «... Ben ızdırabımı ve hüznümü ancak Allah'a şikâyet [/arz] ederim.» [12/Yûsuf, 86] Kezâ Eyyûb [aleyhisselâm] ki Allah Teâlâ, onun şu sözüyle birlikte kendisini sabırlı bulduğunu haber vermiştir: «... [Şübhesiz ki bu] zarar bana dokundu [/bu derd u belâ beni hepten sarıverdi]. Erhamu'r-Râhimîn olan ise Sensin!» [21/el-Enbiyâ, 83]

Sabra aykırı olan ise Allah'ı şikâyet etmektir. Yoksa Allah'a şikâyetde bulunmak değil... Aynen bir adamın başka bir adama, yoksulluk ve hâcetden dolayı şikâyetde bulunduğunu gören birinin ona: "Sen ey..! Sana rahmet edecek olanı sana rahmet etmeyecek olana mı şikâyet ediyorsun?" demesi hâlinde olduğu gibi ki sonra da şu şiiri inşâd etmiştir:

Başına bir belâ geldikte, ona sabreyle
Er gibi ve bil ki Odur en iyi bilen seni
Âdemoğluna şikâyetde bulunduğun zaman
*rahmet etmeze şikâyet ediyorsundur [sen ol] Rahîm'i,***...)**

[Müellif tarafından alıntılanmayan kısım: "Avâma En Ağır/En Zor Gelen Derece Sabırdır" faslıyla devâm etmektedir. Ayrıca bazı yerlerdeki "bold" **[...]** köşeli parantez içleri, Müellif'in alıntılamadığı, ama bizim alıntılamakta fayda gördüğümüz yerlerdir. Mtrcm.]

***

Kerem

İmâm en-Nevevî "Riyâzu's-Sâlihîn" kitâbında şöyle demiştir:

(... "Kerem, Cömertlik ve Allah Teâlâ'ya İtimâd ile Hayır Yollarında İnfâk Bâbı:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

... وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥۖ ... ﴿٣٩﴾ ﴿سورة سبأ﴾

«... [Allah için/hayır yolunda] her ne infâk ederseniz O, ona bir halef kılar [/onun yerini doldurur]...» [34/Sebe', 39]

... وَمَا تُنفِقُواْ مِنۡ خَيۡرٖ فَلِأَنفُسِكُمۡۚ وَمَا تُنفِقُونَ إِلَّا ٱبۡتِغَآءَ وَجۡهِ ٱللَّهِۚ وَمَا تُنفِقُواْ مِنۡ خَيۡرٖ يُوَفَّ إِلَيۡكُمۡ وَأَنتُمۡ لَا تُظۡلَمُونَ ﴿٢٧٢﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«... Hayır namına her ne infâk ederseniz, kendiniz içindir. Zâten siz ancak Allah'ın rızasını kazanmak için infâk edersiniz. Hayır namına her ne infâk ederseniz karşılığı size tastamam verilir ve siz [asla] haksızlığa uğratılmazsınız.» [2/el-Bakara, 272]

... وَمَا تُنفِقُوا۟ مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٌ ﴿٢٧٣﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«... Hayır namına da her ne infâk ederseniz şübhesiz Allah onu bilir.» [2/el-Bakara, 273]

●İbn Mesûd radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Şu ikiden gayrısına hased edilmez: Allah'ın kendisine mâl ihsân ettiği ve o mâlı hak yolunda harcayıp tüketmeye kendisini muvaffak kıldığı kimse ve Allah'ın kendisine hikmet [: ilim] ihsân ettiği kimse ki o, o hikmetle [amel eder, yerli yerince] hükmeder ve onu [başkalarına da] öğretir.» (Muttefakun Aleyh) Bir kimseye, şu iki hasletden biri hâricinde gıbta etmemek gerekir, anlamınadır.

●[Yine] Ondan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Hanginize mîrâscısının mâlı kendi mâlından daha sevimli gelir?» "Ya Resûlellah! Her birimize kendi mâlı elbet daha sevimli gelir" dediler. «Hiç şübhesiz [biriniz için] onun [gerçek] mâlı önceden [hayır-hasenât olarak] gönderdiğidir. Mîrâscısının mâlı ise geride bıraktığıdır» buyurdu." (Buhârî rivâyet etmiştir.)

●Adiyy Bin Hâtim radıyallahu anhu'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Yarım hurmayla bile olsa ateş[-i cehennem]den korunun!→» (Muttefakun Aleyh) ... «اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ» ...

●Câbir radıyallahu anhu'nun şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bir şey istendiği zaman asla "Hayır!" demezdi." (Muttefakun Aleyh)

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kulların sabahladığı her günde mutlaka iki melek inerler de onlardan biri: "Allah'ım! İnfâk edene halef ver!" Diğeri de: "Allah'ım! [Cimrilik edip] tutana telef ver!" der.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ إِلَّا مَلَكَانِ يَنْزِلَانِ فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا: اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلَفًا، وَيَقُولُ الْآخَرُ: اللَّهُمَّ أَعْطِ مُمْسِكًا تَلَفًا» ...

●[Yine] Ondan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Allah Teâlâ şöyle buyurdu: "İnfâk et ey âdemoğlu! [İnfâk et ki] sana da infâk olunur/olunsun."» (Muttefakun Aleyh)

●Abdullah Bin Amr Bin el-Âs radıyallahu anhuma'dan şöyle rivâyet edilmiştir: "Bir adam Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, "Müslümanlığın hayırlısı nedir?" diye sordu. Şöyle buyurdu: «Yemek yedirmendir ve tanıdığın-tanımadığın kimseye selâm vermendir.» (Muttefakun Aleyh)

●[Yine] Ondan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kırk haslet [/iyilik] vardır, ki bunların en üstünü [bir kimseye sütünden istifâde etsin diye karşılıksız] keçi âriyetidir. Bu kırk hasletden herhangi biriyle, sevâbını umarak ve ona karşılık vaadolunana inanarak amel eden bir kimseyi Allah Teâlâ mutlaka ondan dolayı cennete sokar.» (Buhârî rivâyet etmiştir.)

●Ebû Ümâme Sudayy'ibn-i Aclân radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Ey âdemoğlu! Eğer [ihtiyâcından] fazla olanı bezledersen bu senin için elbet hayırdır; onu tutman ise senin için şerdir. Sana yetecek kadarın[ı elinde tutman]dan dolayı ise levmedilmezsin. [Bezle/infâka da öncelikle] baktığın kimselerle başla.. [Bil ki] yed-i ulyâ, yed-i süflâ'dan [/veren el, alan elden] hayırlıdır.↓» (Müslim rivâyet etmiştir.)

... «يَا ابْنَ آدَمَ! إِنَّكَ إِنْ تَبْذُلِ الْفَضْلَ خَيْرٌ لَكَ وَإِنْ تُمْسِكْهُ شَرٌّ لَكَ، وَلَا تُلَامُ عَلَى كَفَافٍ وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ، وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى» ...

●Enes Bin Mâlik radıyallahu anhu'nun şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den İslâm adına bir şey istendiğinde onu mutlaka verirdi. Nitekim bir defasında Kendisine bir adam geldi de ona iki dağ arası[nı dolduran bir] koyun [sürüsü] verdi. Adam kavim/kabîlesinin yanına dönmüştü de: "Ey kavm[im]! [Derhâl] Müslüman olun. Çünkü Muhammed fakrdan korkmayan kimse gibi ihsânda bulunuyor" demişti. Öyle kimse olurdu ki sırf dünyalık talebiyle Müslüman olur, ama çok geçmeden İslâm onun için dünyadan ve üzerindeki her şeyden daha sevgili bir hâle gelirdi." (Müslim rivâyet etmiştir.)

●Ömer radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir taksîmatda bulundu. "Bunların gayrı, buna onlardan ehak idiler" dedim. «Şübhesiz bunlar beni [şu gibi] bir tercîhle karşı karşıya bıraktılar: Ya benden çirkinlikle isteyecekler de ben de [bunu] onlara vereceğim ya da beni cimrilikle ithâm edecekler. Ben ise cimri biri değilim» buyurdu." (Müslim rivâyet etmiştir.)

●Cubeyr Bin Mut'im radıyallahu anhu'nun şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Kendisi Huneyn dönüşü Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte yol alırken bedevî Arablar Resûlullah'a yapışır da Ondan [ganîmet] isterler. Öyle ki Onu bir Semure ağacına doğru sıkıştırırlar. Ridâsı ağaca takılıp kalır. Bunun üzerine Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem durur ve şöyle buyurur: «Ridâmı verin bana! Eğer benim şu ağac(ın dikenleri) adedince davarım olsa onları aranızda taksîm ederdim ki ondan sonra benim ne cimri ne yalancı ne de korkak olmadığımı görürdünüz.» (Buhârî...)

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Sadaka, bir mâlı [asla] eksiltmiş değildir. Affı dolayısıyla bir kulun Allah mutlaka izzetini arttırmıştır. Allah için tevâzu gösteren birine ise Allah Azze ve Celle mutlaka rif'at bahşetmiştir↓.» (Müslim rivâyet etmiştir)

... «مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ، وَمَا زَادَ اللهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلَّا عِزًّا، وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللهُ عَزَّ وَ جَلَّ» ...

●Ebû Kebşe Amr Bin Sa'd el-Enmârî radıyallahu anhu'dan, kendisinin Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittiği rivâyet edilmiştir: «Üç şey var ki onların üzerine yemin ediyor ve size bir hadîs anlatıyorum. Onu ezberleyin. Bir kulun sadakadan dolayı mâlı [asla] eksilmiş değildir. Bir haksızlığa uğrayıp da ona karşı sabreden bir kulun Allah mutlaka izzetini arttırmıştır. Dilenme kapısını açan bir kula karşı

ise Allah mutlaka fakîrlik kapısını açmıştır.» Veya bunun benzeri bir şey dedi. «Size bir hadîs [daha] anlatıyorum. Onu [da] ezberleyin.» Buyurdu ki: «Dünya ancak dört nefer içindir [: Dünyada insânlar dört kısım/dört hâl üzeredir]. [Birincisi:] Allah'ın kendisine mâl ve ilim ihsân ettiği bir kuldur ki o, bu [mâlı konusu]nda Rabbinden korkar, onda sıla-i rahmini gözetir ve Allah'ın onda bir hakkı olduğunu bilir [/bu hakkı îfâ eder]. Bu kişi, derecelerin en üstünündedir. [İkincisi:] Allah'ın kendisine ilim ihsân edip de mâl ihsân etmediği bir kuldur. Bu kişi niyyetce doğru biridir ki, eğer benim mâlım olsa idi ben de falân kimsenin yaptığını yapardım, der. O, niyyetiyledir ve ikisinin ecri eşittir. [Üçüncüsü:] Allah'ın kendisine mâl ihsân edip de ilim ihsân etmediği bir kuldur. Bu kişi mâlını ilimsiz bir şekilde kullanır/harcar durur. Ne bu mâlı konusunda Rabbinden korkar, ne onda sıla-i rahmini gözetir ve ne de Allah'ın onda bir hakkı olduğunu bilir [/bunu îfâ eder]. Bu kişi derecelerin en çirkinindedir. [Dördüncüsü:] Allah'ın kendisine ne mâl ne de ilim ihsân ettiği bir kuldur ki o, eğer benim mâlım olsa idi ben de onunla falân kimsenin yaptığını yapardım, der. O [da] niyyetiyledir ve ikisinin günahı eşittir.↓» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen-Sahîh bir hadîsdir" demiştir.)

وَعَن أَبِي كَبْشَةَ...الأَنْمَارِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «ثَلَاثَةٌ أُقْسِمُ عَلَيْهِنَّ وَأُحَدِّثُكُمْ حَدِيثًا فَاحْفَظُوهُ.» قَالَ: «مَا نَقَصَ مَالُ عَبْدٍ مِنْ صَدَقَةٍ، وَلَا ظُلِمَ عَبْدٌ مَظْلِمَةً فَصَبَرَ عَلَيْهَا إِلَّا زَادَهُ اللهُ عِزًّا، وَلَا فَتَحَ عَبْدٌ بَابَ مَسْأَلَةٍ إِلَّا فَتَحَ اللهُ عَلَيْهِ بَابَ فَقْرٍ.» -أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا- «وَأُحَدِّثُكُمْ حَدِيثًا فَاحْفَظُوهُ.» قَالَ: «إِنَّمَا الدُّنْيَا لِأَرْبَعَةِ نَفَرٍ: عَبْدٍ رَزَقَهُ اللهُ مَالًا وَعِلْمًا فَهُوَ يَتَّقِي فِيهِ رَبَّهُ وَيَصِلُ فِيهِ رَحِمَهُ وَيَعْلَمُ لِلّٰهِ فِيهِ حَقًّا، فَهَذَا بِأَفْضَلِ الْمَنَازِلِ؛ وَعَبْدٍ رَزَقَهُ اللهُ عِلْمًا وَلَمْ يَرْزُقْهُ مَالًا فَهُوَ صَادِقُ النِّيَّةِ يَقُولُ: لَوْ أَنَّ لِي مَالًا لَعَمِلْتُ بِعَمَلِ فُلَانٍ، فَهُوَ بِنِيَّتِهِ فَأَجْرُهُمَا سَوَاءٌ؛ وَعَبْدٍ رَزَقَهُ اللهُ مَالًا وَلَمْ يَرْزُقْهُ عِلْمًا فَهُوَ يَخْبِطُ فِي مَالِهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ لَا يَتَّقِي فِيهِ رَبَّهُ وَلَا يَصِلُ فِيهِ رَحِمَهُ وَلَا يَعْلَمُ لِلّٰهِ فِيهِ حَقًّا، فَهَذَا بِأَخْبَثِ الْمَنَازِلِ؛ وَعَبْدٍ لَمْ يَرْزُقْهُ اللهُ مَالًا وَلَا عِلْمًا فَهُوَ يَقُولُ: لَوْ أَنَّ لِي مَالًا لَعَمِلْتُ فِيهِ بِعَمَلِ فُلَانٍ، فَهُوَ بِنِيَّتِهِ فَوِزْرُهُمَا سَوَاءٌ.» رواه الترمذي وقال: حديث حسن صحيح.

●Âişe radıyallahu anha'dan, kendilerinin bir koyun kestikleri, Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in: «Ondan geriye ne kaldı?» diye sorduğu, onun: "Ondan geriye sadece bir ketifi kaldı" deyince: «Bir ketifi hâricinde tamâmı kaldı?» buyurduğu rivâyet edilmiştir. [Hadîsin] anlamı şudur ki: Onlar [kestikleri o koyunu] bir ketifi hâric [tamâmen] tasadduk etmişler, O da: "Bir ketifi hâric o bize âhiretde [bir sevâb olarak] kaldı" buyurmuştur. (Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Sahîh bir hadîsdir" demiştir.)

●Esmâ Bint-i Ebî Bekr es-Sıddık radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu: «Kısma ki Allah da senin aleyhine kısar.» Bir rivâyetde ise: «İnfâk et ve sayma ki Allah da senin aleyhine sayar. Saklama ki Allah da senin aleyhine saklar.» (Muttefakun Aleyh)

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, onun Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittiği rivâyet edilmiştir: «Cimri ile [infâk ehli] cömert kişinin örneği, üzerlerinde göğüsleri ile köprücük kemiklerine kadar [uzanan] demirden bir cübbe/

zırh olan iki adamın hâli gibidir. Cömert kişi infâk ettikçe zırh onun bedeni üzerinde uzar veya bollaşır. Öyle ki onun [ayak] parmaklarını gizler ve [ayak] izlerini siler. Cimri kişi ise bir şey infâk etmek istedikçe [zırhtaki] her halka kendi yerine [iyice] yapışır/kenetlenir. O, zırhı genişletmek ister, ama zırh genişlemez.» (Muttefakun Aleyh) [...]

●[Yine] Ondan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kim tayyib/helâl kazancından -ki Allah ancak tayyib olanı kabûl eder- hurma kadar [bir şey] tasadduk ederse Allah onu sağıyla kabûl eder. Sonra onu, sâhibi için, birinizin kendi tayını büyüttüğü gibi, dağ gibi oluncaya kadar büyütür.» (Muttefakun Aleyh)

●[Yine] Ondan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Bir adam çöllük bir arazide yürürken bir bulut içinde(n), "Falânın bahçesini sula!" diye bir ses duydu. Bunun üzerine o bulut sapıp suyunu kara taşlık/kuru bir yere boşalttı. Derken yarıklardan bir yarık o suyun tamâmını topladı. Adam suyu takîb etti. [Gide gide] bahçesinde suyu küreğiyle [oraya-buraya] yönlendiren bir adam gördü. Ona, "Adın nedir ey Allah'ın kulu?" diye sordu. Adam, "Şudur" dedi ki bu onun bulutta(n) duyduğu isimdi. Adam, "Ey Allah'ın kulu! Adımı niçin sorarsın?" dedi. O: "Ben bulutta(n) bir ses duydum ki bu [su] onun suyudur. [O ses] senin adını anarak, "Falânın bahçesini sula!" dedi. [Sahi] sen bu bahçe ile ne yaparsın?" diye sordu. Adam: "Madem bunu sordun [öyleyse şunu bil ki:] Ben ondan çıkan/mahsûle bakarım. Onun üçte birini sadaka olarak veririm. Üçte birini ben ve evlâd u ıyâlim yeriz. Üçte birini de [tohumluk olarak yine] ona geri veririm [/ekerim]" dedi.» (Müslim...)

***

Kanâat(kârlık), Afâf, Maîşetde İktisâd ve Zarûret Olmaksızın Dilenmenin Zemmedilmesi:

[İmâm] en-Nevevî, *Riyâzu's-Sâlihîn*'de şöyle demiştir:

(... "Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَمَا مِن دَآبَّةٖ فِي ٱلۡأَرۡضِ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ رِزۡقُهَا ... ٦ ﴿سورة هود﴾

«Yeryüzünde hiçbir canlı yoktur ki rızkı Allah'a ait olmasın...» [11/Hûd, 6]

لِلۡفُقَرَآءِ ٱلَّذِينَ أُحۡصِرُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ لَا يَسۡتَطِيعُونَ ضَرۡبٗا فِي ٱلۡأَرۡضِ يَحۡسَبُهُمُ ٱلۡجَاهِلُ أَغۡنِيَآءَ مِنَ ٱلتَّعَفُّفِ تَعۡرِفُهُم بِسِيمَٰهُمۡ لَا يَسۡـَٔلُونَ ٱلنَّاسَ إِلۡحَافٗاۗ ...٢٧٣ ﴿سورة البقرة﴾

«[Sadakalar,] Allah yoluna adanıp kalmış, [geçimlik için] yeryüzünde sefere gücü olmayan fakîrler içindir. [Hâllerini] bilmeyen, iffetlerinden dolayı [/kimseden bir şey istemedikleri için] onları zengin~~ler~~ sanır; onları sîmâlarından tanırsın; insânlardan, ilhâh ile [bir şey] istemezler...» [2/el-Bakara, 273]

وَٱلَّذِينَ إِذَآ أَنفَقُواْ لَمۡ يُسۡرِفُواْ وَلَمۡ يَقۡتُرُواْ وَكَانَ بَيۡنَ ذَٰلِكَ قَوَامٗا ٦٧ ﴿سورة الفرقان﴾

«Ve onlar ki infâk ettikleri zaman ne isrâfa kaçarlar ne de kısarlar; ikisi arası dengeli bir yol tutarlar.» [25/el-Furkân, 67]

وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ مَآ أُرِيدُ مِنْهُم مِّن رِّزْقٍ وَمَآ أُرِيدُ أَن يُطْعِمُونِ ﴿٥٧﴾ ﴿سورة الذاريات﴾

«[Ben] cinleri ve insânları ancak bana ibâdet [/kulluk] etsinler diye yarattım.» «[Ben] onlardan bir rızık istemiyorum; beni doyurmalarını da istemiyorum.» [51/ez-Zâriyât, 56-57]

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Zenginlik, mâl-mülk (araz) çokluğu ile değildir. Velâkin zenginlik gönül zenginliği/gönül tokluğudur (gina'n-nefs'dir).↓» (Muttefakun Aleyh)

... «لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ وَلَكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ» ...

●Abdullah Bin Amr [Bin el-Âs] radıyallahu anhuma'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Müslüman olan, kifâyet kadarı ile rızıklandırılan ve Allah'ın ona verdiğiyle kendisini kanâatkâr kıldığı kimse muhakkak felâha ermiştir.↓» (Müslim rivâyet etmiştir.)

... «قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَسْلَمَ وَرُزِقَ كَفَافًا وَقَنَّعَهُ اللهُ بِمَا آتَاهُ» ...

●Hakîm Bin Hizâm radıyallahu anh'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den [mâl] istedim. Bana verdi. Sonra Kendisinden *yine* istedim. Bana *yine* verdi. Sonra Kendisinden *yine* istedim. Bana *yine* verdi. Ondan sonra şöyle buyurdu: «Ey Hakîm! Şu mâl [denilen şey] gerçekten de yeşildir, tatlıdır. Her kim onu gönül cömertliği [/gönül tokluğu] ile [aç gözlülük etmeksizin] alırsa o mâlda kendisine bereket ihsân olunur. Kim de onu hırs ile [/aç gözlülük etmek sûretiyle ona göz dikerek] alırsa, o mâlda kendisine bereket ihsân olunmaz ve böyle biri, yiyip de doymayan kimse gibidir. [Şunu bil ki] yed-i ulyâ, yed-i süflâ'dan [/veren el, alan elden] hayırlıdır.» Hakîm demiştir ki: "Ya Resûlellah! Seni hak ile gönderene yemîn olsun ki ben dünyadan ayrılıncaya kadar [/yaşadığım müddetce] Senden sonra hiç kimseden bir şey istemem" dedim." [Denilmiştir ki:] "Ebû Bekr radıyallahu anhu, kendisine [beytülmâlden hakkını] vermek için Hakîm'i çağırır, ama o kendisinden herhangi bir şeyi kabûl etmeye yanaşmazdı. [Daha] sonra Ömer radıyallahu anhu da ona [hakkını] vermek için kendisini çağırdı. Onu kabûle de yanaşmadı. Bunun üzerine Ömer: "Ey ma'şer-i Müslimîn! Sizi Hakîm'e karşı şâhid kılıyorum ki ben ona Allah'ın şu fey'den kendisi için taksîm buyurduğu hakkını sunuyorum, o ise bunu almaktan imtinâ ediyor" dedi. "Hakîm, [Hz.] Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den sonra, ölünceye kadar hiç kimsenin mâlını eksiltmedi/kimseden bir şey kabûl etmedi/almadı." (Muttefakun Aleyh)

●Ebû Burde'den, Ebû Mûsâ el-Eş'arî radıyallahu anhu'nun şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte bir gazveye çıkmıştık ki altı nefer idik. Aramızda nöbetleşe bindiğimiz bir devemiz vardı. [Yürümekten] ayaklarımız delinmişti. Benim de ayaklarım delinmiş ve tırnaklarım düşmüştü. Ayaklarımıza bez parçaları sarıyorduk. Ayaklarımıza bez parçaları sarmamızdan dolayı o [gazve] Zâtu'r-Rikâ' Gazvesi olarak isimlendirilmişti." Ebû Burde demiştir ki: "Ebû Mûsâ bu hadîsi/olayı anlattı. Sonra bunu nahoş gördü. "Bunu ne demeye anlattım/

keşke anlatmasaydım!" dedi. Sanki de o, kendi amelinden olan bir şeyi ifşâ etmeyi nahoş görmüştü." (Muttefakun Aleyh)

●Amr Bin Tağlib radıyallahu anh'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bir kısım ganîmet mâl -ya da esîr- getirilmişti. O bunları taksîm etmiş, kimi erlere [bundan] vermiş, kimi erlere de vermemişti. Vermediği kişilerin söylendikleri haberi kendisine ulaştı. Bunun üzerine öncelikle Allah'a hamd u senâ etti. Sonra da şöyle buyurdu: «İmdi! Allah'a yemîn olsun ki ben kimilerine [mâl] verir de kimilerine vermem ve vermediğim kişi bana verdiğim kişiden daha sevgilidir. Nitekim ben birtakım kimselere ancak onların yüreğinde görmüş olduğum kaygı ve endişeden dolayı [mâl] veririm. Diğer birtakım kimseleri ise Allah'ın onların yüreğine koymuş olduğu istiğnâ ve hayır [duygusu] ile başbaşa bırakırım. Amr Bin Tağlib de onlardandır.» Amr Bin Tağlib: "Vallâhi Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bu sözü benim için kızıl develere [/bütün dünyaya] bedeldir" demiştir. (Buhârî rivâyet etmiştir.)

●Hakîm Bin Hizâm radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Yed-i ulyâ, yed-i süflâ'dan [/veren el, alan elden] hayırlıdır. [İnfâka da öncelikle kendilerine] baktığın kimselerle başla. Sadakanın hayırlısı, müstağnî olunandan/ihtiyâc fazlasındandır. Kim [insânlara muhtâc olmamak yoluyla] afâf sâhibi olmayı dilerse Allah onu iffetli kılar. Kim de istiğnâya erişmek isterse Allah onu [insânlara muhtâc olmaktan kurtarıp] istiğnâya erdirir.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «الْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى، وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ، وَخَيْرُ الصَّدَقَةِ مَا كَانَ عَنْ ظَهْرِ غِنًى، وَمَنْ يَسْتَعْفِفْ يُعِفَّهُ اللهُ وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللهُ» ...

●[Ebû] Süfyân Sahr Bin Harb radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «İstemekte ilhâh etmeyin/ısrârcı olmayın. Allah'a yemîn olsun ki sizden biri benden [ilhâh ile] bir şey ister de istediği o şey kendisine, ben bunu nahoş gördüğüm hâlde çıkarılıp verilirse, ona verdiğim o şeyde kendisine bereket ihsân olunmaz.» (Müslim rivâyet etmiştir.)

●Ebû Abdurrahmân Avf Bin Mâlik el-Eşca'î radıyallahu anhu'dan, şöyle demiştir: "Dokuz -ya da sekiz ya da yedi- kişi olarak Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında idik: «Allah'ın Resûlü'ne biat etmez misiniz?» buyurdu. Oysaki biz yenice biat etmiş idik. Bu yüzden: "Sana zâten biat etmiştik ey Allah'ın Resûlü!" dedik. Sonra o yine: «Allah'ın Resûlü'ne biat etmez misiniz?» buyurunca ellerimizi uzattık ve: "Sana zâten biat etmiştik ya Resûlellah! Şimdi ne üzerine biat edeceğiz?" dedik. «Allah'a ibâdet/kulluk etmek, Ona hiçbir şeyi ortak koşmamak, beş vakit namazı kılmak ve -bir cümleyi [sır verircesine] gizlice söyleyip- insânlardan bir şey istememek üzere [biat edersiniz]» buyurdu. Ben o erlerden öyle kimseler gördüm ki onlardan birinin [binek üstündeyken] kamçısı elinden düşer de hiç kimseden onu alıp kendisine vermesini bile istemezdi." (Müslim rivâyet etmiştir.)

●İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Biriniz [yani kimi insânlar], Allah Teâlâ'ya mülâki

oluncaya kadar dilencilikte devâm/ısrâr ededurur da [o gün geldiğinde] yüzünde bir parça et [dahî] kalmamış olur.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «لَا تَزَالُ الْمَسْأَلَةُ بِأَحَدِكُمْ حَتَّى يَلْقَى اللهَ تَعَالَى وَلَيْسَ فِي وَجْهِهِ مُزْعَةُ لَحْمٍ» ...

●[Yine] ondan rivâyet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, minber üzerinde iken, sadakayı ve istemek/dilenmek karşısında iffetli davranmayı anlattıktan sonra şöyle buyurmuştur: «Yed-i ulyâ, yed-i süflâ'dan hayırlıdır.» (Muttefakun Aleyh) Yed-i ulyâ, infâk eden eldir. Süflâ olan ise isteyen/dilenendir.

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kim insânlardan (onların mâllarını) tekessür [/daha fazla mâla ulaşmak/daha çok biriktirmek] için dileniyorsa ancak kor dileniyor demektir. Artık [dilendiği o şeyi] ister azaltsın isterse de çoğaltsın.↓» (Müslim rivâyet etmiştir.)

... «مَنْ سَأَلَ النَّاسَ (أَمْوَالَهُمْ) تَكَثُّرًا فَإِنَّمَا يَسْأَلُ جَمْرًا، فَلْيَسْتَقِلَّ أَوْلِيَسْتَكْثِرْ» ...

●Semure Bin Cundeb radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Şübhesiz ki dilenmek, kişinin kendi yüzünü onunla lekelediği bir karadır. Kişinin sultândan [hakkına düşeni] istemesi veya zorunlu/zarûrî bir durumun sözkonusu olması hâli müstesnâ...↓» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen-Sahîh bir hadîsdir" demiştir.)

... «إِنَّ الْمَسْأَلَةَ كَدٌّ يَكُدُّ بِهَا اَلرَّجُلُ وَجْهَهُ، إِلَّا أَنْ يَسْأَلَ اَلرَّجُلُ سُلْطَانًا، أَوْفِي أَمْرٍ لَا بُدَّ مِنْهُ» ...

●İbn Mesûd radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kime bir ihtiyâc/fakr hâli ârız olur da onu insânlara arzeder/onlara sığınır ise onun o ihtiyâcı giderilmez. Kim de onu Allah'a arzeder/Ona sığınır ise Allah er ya da geç bir rızıkla ona imdâd buyurur.» (Ebû Dâvûd ve Tirmizî rivâyet etmiştir ki, [Tirmizî:] "Hasen bir hadîsdir" demiştir.)

●Sevbân radıyallahu anh'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kim bana insânlardan bir şey istemeyeceği/dilenmeyeceğini tekeffül/taahhüd ederse ben de ona cenneti taahhüd ederim.» Bunun üzerine: "Ben [taahhüd ederim]" dedim." [Râvî demiştir ki:] "Sevbân kimseden bir şey istemezdi." (Ebû Dâvûd sahîh bir isnâdla rivâyet etmiştir.)

●Ebû Bişr Kabîsa Bin el-Muhârık radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Bir kefâlet borcu yüklenmiştim. Bu konuda [yardım için] kendisine başvurmak üzere Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gittim. «Sadaka/zekât mâlı gelinceye kadar bekle de sana ondan verilmesini emrederiz» buyurdu. Sonra şöyle dedi: «Ey Kabîsa! İstemek/dilenmek ancak ve ancak şu üç kişiden birine helâl olur: Bir kefâlet borcu (hamâle) altına giren kişi ki, onu/borcu karşılayıncaya kadar istemek kendisine helâl olur. Sonra da bundan geri durur. Başına, (bütün) mâlını yok eden (büyük) bir felâket (câiha) gelmiş kişi ki, geçimini sağlayacak (kıvâm) -veya geçim için ihtiyâcını karşılayacak (sidâd)-kadarını elde edinceye kadar istemek kendisine helâl olur. Başına bir fakr hâli gelmiş, öyle ki kavminden akıl sâhibi üç kişinin kendisi hakkında "Falan kimse fakra düştü" diyecekleri bir kişi ki, geçimini sağlayacak (kıvâm) -veya geçim için ihtiyâcını karşıla-

yacak (sidâd)- kadarını elde edinceye kadar istemek kendisine helâl olur. Bu hâllerin hâricinde ey Kabîsa istemek/dilenmek harâmdır (suht'dur). Sâhibi de ancak harâm yemiş olur.» (Müslim rivâyet etmiştir.) **Hamâle**: İki taraf arasında kavga-çatışma vb. bir şeylerin vukû bulması, birinin de onların arasını, yüklendiği ve sorumluluğunu kendi üzerine alıp/kefîl olduğu bir mâl karşılığında bulmasıdır. **Câiha**: İnsânın mâlını vuran (büyük) âfet/felâketdir. **Kıvâm-kavâm**: İnsânın işini/veya hâlini bir kıvâmda tutan/ve geçimini sağlayan mâl vb. şeylerdir. **Sidâd**: Muhtâc kişinin ihtiyâcını karşılayan ve ona kâfî gelen şeydir. [...]

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «**Miskîn**, bir iki lokma veya bir iki hurma için insânları dolaşan kimse değildir. Velâkin [asıl] miskîn [ihtiyâcları karşısında] kendisini müstağnî kılacak bir ginaya ulaşamamış, [hakîkat-i] hâli bilinmediği için kendisine sadaka verilmeyen ve o da kalkıp insânlardan [bir şey] istemeyen kimsedir.» (Muttefakun Aleyh)

... «لَيْسَ الْمِسْكِينُ الَّذِي يَطُوفُ عَلَى النَّاسِ تَرُدُّهُ اللُّقْمَةُ وَاللُّقْمَتَانِ وَالتَّمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ وَلَكِنِ الْمِسْكِينُ الَّذِي لَا يَجِدُ غِنًى يُغْنِيهِ وَلَا يُفْطَنُ بِهِ فَيُتَصَدَّقُ عَلَيْهِ وَلَا يَقُومُ فَيَسْأَلُ النَّاسَ» ...

●Ebû Abdullah Zübeyr Bin el-Avvâm radıyallahu anh'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Birinizin, iplerini alması, sonra dağa gitmesi, sırtında bir odun bağıyla gelip onu satması ve Allah'ın bununla/böylelikle onun yüzünü [/haysiyyetini] muhâfaza buyurması, kendisi için, verseler de vermeseler de insânlardan [bir şeyler] istemesinden/dilenmesinden hayırlıdır.» (Buhârî rivâyet etmiştir.)

● Mikdâm Bin Ma'dîkerib radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Hiç kimse, kendi elinin emeğinden daha hayırlı bir yemek yememiştir. Allah'ın Peygamberi Dâvûd aleyhisselâm da kendi elinin emeğinden yerdi.↓» (Buhârî rivâyet etmiştir.)

عَنِ الْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِيكَرِبَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ، وَإِنَّ نَبِيَّ اللهِ دَاوُدَ -عَلَيْهِ السَّلَامُ- كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ.» رواه البخاري

***

Îsâr

(... Kavluhu Teâlâ:

... وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ... ﴿٩﴾ (سورة الحشر)

«...Kendileri [bizzât] ihtiyâc içinde olsalar bile (onları) kendilerine tercîh ederler...» [59/el-Haşr, 9]

Ebû Hureyre'den, demiştir ki: "Bir adam Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelip: "Ben [yok(sul)luk ve açlıktan] bitkinim" dedi. Bunun üzerine O, hanımlarından birine [yiyecek bir şeyler için] haber gönderdi. O [hanımı]: "Seni hak ile gönderene yemîn olsun ki yanımda sudan gayrı bir şey yok" dedi. Sonra diğerine haber gönderdi. O da aynı şeyi söyledi. En nihâyet onların tamâmı aynı şeyi söylediler. "Yok,

seni hak ile gönderene yemîn olsun ki yanımda sudan gayrı bir şey yok." Bunun üzerine O: «Bu gece bu [şahsı] kim misâfir eder. Allah ona rahmetini yâr etsin» dedi. Ensâr'dan bir adam kalkıp: "Ben [misâfir ederim] ey Allah'ın Resûlü!" dedi. Onu alıp evine götürdü. [Eve varınca] karısına: "Yanında [yiyecek] bir şeyler var mı?" dedi. O: "Hayır. Sadece çocuklarımın azığı/öğünü var" dedi. "Öyleyse onları bir şeylerle oyala. Misâfirimiz içeri girince de kandîli söndür ve [sofrada] biz de yiyormuşuz gibi yap. O yemeğe yöneldiğinde sen kandîli söndürmek için kalk" dedi. Râvî demiştir ki: "Oturdular ve misâfir yedi. Sabah olunca ikisi Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına vardılar. O: «Bu gece misâfirinize yaptığınızdan Allah Azze ve Celle hoşnut/râzı oldu» buyurdu." [[Bunun üzerine yukarıdaki âyet nazil olmuştur.]]

●İbn Ömer şöyle demiştir: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashâbından birine bir koyun kellesi hediyye edildi. O da: "Falân kardeşim ve âilesi buna bizden daha fazla muhtâcdır" dedi ve bunu onlara gönderdi. Onu biri ötekine göndermeye devâm etti. Öyle ki yedi hâneyi dolaştı. En sonunda yine onlara [ilk gönderilen eve] geri döndü. Bunun üzerine (وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰٓ أَنْفُسِهِمْ) âyeti nâzil oldu." [...]

●İbn Abbâs demiştir ki: "Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, Benî en-Nadîr Günü Ensâr'a şöyle buyurdu: «Eğer dilerseniz evleriniz ve emvâliniz sizin olur ve size [bu] ganîmetden bir şey taksîm etmeyiz.» Ensâr: "Bilakis, kardeşlerimiz için evlerimiz ve emvâlimizden taksîmatda bulunur ve ganîmetde de onları kendimize tercîh ederiz" dediler. Bunun üzerine (وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰٓ أَنْفُسِهِمْ) âyeti nâzil oldu." Esah olan ise [[yukardaki rivâyetlerin↑]] birincisidir. [...]

● Îsâr: Başkasını kendi nefsine ve nefsin dünyevî hazlarına öncelemek, bunu da dînî hazlara/sevâblara rağbet ile yapmaktır. Bu ise yakîn kuvvetinden, muhabbetin güçlülüğünden ve meşakkatlere karşı sabır göstermekten neşet eder. "[Şunun için/ veya şu husûsda onu [kendime] tercîh ettim manâsına:] Âsertuhu bikezâ" denir ki, "Bunu ona hâs kıldım ve onu [kendime önceledim,] tercîh ettim" demektir. [Âyetde] îsâr'ın mefûlü mahzûfdur; yani: "Mâlları ve evleri dolayısıyla -daha önce de beyânı geçtiği gibi bir zenginlik sebebiyle değil, bilakis o şeylere ihtiyâcları olmakla birlikte- onları kendilerine tercîh ederler" demektir.

● *İmâm* Mâlik'in Muvatta'ında şöyle geçmektedir: "Ona ulaşan rivâyete göre: Bir miskîn/fakîr Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Âişe'den bir şeyler ister/dilenir. O zaman kendisi oruçludur ve evinde bir ekmekten gayrı şey yoktur. Bir câriyesine: "Ekmeği ona ver" der. O ise: "Senin kendisiyle iftâr ede*bile*ceğin [başka] bir şeyin yok" der. O yine: "Ekmeği ona ver" der. Câriye demiştir ki: "Ben de öyle yaptım. Akşamladığımız vakit, daha önce bize hediyye vermemiş olan [yani ummadığımız] bir ev halkı -veya bir şahıs- bize buğday ekmeğine sarılı bir koyun hediyye etti. Âişe beni çağırıp: "Bundan ye! Bu senin [kuru] ekmeğinden daha iyidir" dedi."

Âlimlerimiz demiştir ki: Bu, kâr getiren bir mâldır ve tertemiz/bereket taşıyan bir fiildir. Ayrıca Allah Teâlâ ona bedel dilediği bir şeyi tez zamanda verir ve bu, verilen o şeye karşılık saklanan sevâbı da eksiltmez. Kim de Allah için bir şeyi bırakır/verir

ise onu yitirmiş olmaz. Âişe radıyallahu anha bu fiiliyle, Allah'ın kendilerini övdüğü, kendileri ihtiyâc içinde bulunsalar bile başkalarını kendilerine tercîh edenlerdendir ve böyle yapan biri [âyetin devâmında geçtiği gibi] nefsinin cimriliğinden korunmuş ve sonrasında kaybın olmadığı bir kurtuluş ile kurtuluşa ermiştir. [...]

● en-Nesâî, Nâfi'den şöyle rivâyet etmiştir: "İbn Ömer hastalanmış ve cânı üzüm çekmişti. Ona bir dirheme bir salkım üzüm satın alınmıştı. Bir miskîn gelip birşeyler istedi. "Üzümü ona verin" dedi. Arkasından bir adam [gidip] o salkımı bir dirheme satın aldı. Sonra onu İbn Ömer'e getirdi. [... ...] Dilenci tekrâr geri dönmek istedi, ama kendisine mâni olundu. Eğer İbn Ömer onun o salkım olduğunu bilmiş olsaydı, onu [asla] tatmazdı. Zîrâ Allah için elden çıkardığı bir şeye tekrâr geri dönmezdi." [Ricâli sika olmak üzere et-Taberânî, ayrıca Ebû Nuaym ve gayrı rivâyet etmiştir. Mtrcm.]

● [...] İbnu'l-Mübârek dedi ki: Bize Muhammed Bin Mutarrıf haber verdi, dedi ki: Bize Ebû Hâzim, Abdurrahmân Bin Saîd Bin Yerbû'dan [rivâyeten] anlattı. O [da] Mâlik ed-Dâr'dan şöyle *nakletti*: "Ömer Bin el-Hattâb -radıyallahu anh- dörtyüz dînâr aldı. Onu bir keseye koydu. Sonra da hizmetkâr/delikanlıya: "Bunu Ebû Ubeyde Bin el-Cerrâh'a götür. Sonra bununla ne yapacağını görmek için evde bir süre oyalan" dedi. Hizmetkâr keseyi alıp ona götürdü ve: "Müminlerin emîri sana, bunu bazı ihtiyâcları için kullansın, diyor" dedi. [Ebû Ubeyde de]: "Allah onun bağını gözetsin [: o bizi gözettiği gibi Allah da onu gözetsin] ve kendisine rahmet etsin" dedi. Sonra da: "Ey câriye! Gel... Şu yediyi/dînârı falâna, şu beşi filâna götür..." dedi. Ta ki o keseyi [böylece] bitirdi. Hizmetkâr [Hz.] Ömer'e geri döndü. Ona [olup-biteni] haber verdi ve o kesenin bir benzerini Muâz Bin Cebel için de hazırlamış olduğunu gördü. Ona: "Bunu Muâz Bin Cebel'e götür. Ne yapacağını görmek için de evde bir süre oyalan" dedi. Hizmetkâr keseyi ona götürdü ve: "Müminlerin emîri sana, bunu bazı ihtiyâcları için kullansın, diyor" dedi. [Muâz Bin Cebel de]: "Allah ona rahmet etsin ve onun bağını gözetsin" dedi. [Sonra:] "Ey câriye! Falânın evine şu kadar, filânın evine şu kadar götür" dedi. Muâz'ın hanımı bu/hâli görüp: "Biz, vallâhi [biz de] fakîriz/ihtiyâc içindeyiz, bize de ver" dedi. Kesede ancak iki dînâr kalmıştı ki onları da ona verdi. Hizmetkâr bu haberle [Hz.] Ömer'in yanına döndü [ve olup-biteni kendisine bildirdi. Hz. Ömer...:] "Şübhesiz onlar kardeştir; *birbirlerindendir/birbirlerine benzerler*" dedi."

● Bunun benzeri [bir hâl], Muâviye kendisine onbin [dirhem] gönderdiği zaman [Hz.] Âişe radıyallahu anha hakkında da vârid olmuştur ki [bunun için Hz.] Âişe'nin yanına İbnu'l-Münkedir gitmiştir.

Eğer, "Kişinin, mâmelekinin tamâmını sadaka olarak vermesini nehyeden sahîh rivâyetler vârid olmuştur" denilecek olursa, [böyle birine] denir ki: Bu ancak kendisi hakkında fakîrliğe karşı sabrından emîn olunmayan ve harcamaları için lâzım olanı yitirdiği [/harcayacak bir şey bulamadığı] zaman dilenciliğe düşme korkusu taşıyan kimse için mekrûh/nahoş görülmüştür. Allah'ın kendilerini, gayrını kendilerine tercîh etmek/îsâr ile övdüğü Ensâr'a gelince; onlar böyle bir vasıf üzere değildiler. Bilakis Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi onlar: «... sıkıntı ile hastalıkta ve [savaşın kızıştığı] zor

zamanlarda sabır[-sebât] gösteren kimseler...» [2/el-Bakara, 177] idiler. Îsâr, onlar arasında imsâkden/mâlı tutmak-vermemekten efdal idi. İmsâk ise [fakîrlik karşısında] sabra güç yetiremeyen ve isteme-dilenme tehlikesi bulunan kimse için îsârdan evlâdır.

● Rivâyet edildiğine göre bir adam yumurta kadar(ınca) altın ile [Hz.] Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e gelmiş ve: "Bu sadakadır" demiştir ki [Hz.] Peygamber onu adama atmış ve: "Biriniz sâhib olduğu her şeyi getirir, onu sadaka olarak verir, sonra da oturur insânlara el açar" buyurmuştur. Vallahu a'lem.

● Dokuzuncusu: Cân ile îsâr, mâl ile îsârın fevkindedir ki mâl ile îsâr [yine] câna döner/dokunur olsa da böyledir. Yaygın darb-ı mesellerden biri ise şöyledir:

Cân cömertliği, cömertliğin zirvesidir. (والجود بالنفس أقصى غاية الجود) [...]

● [...] Cân ile cömertliğin en fazîletlisi ise Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i korumak için gösterilen cömertlik/yapılan fedakârlıktır. Sahîh'de rivâyet edildiğine göre Ebû Talha Uhud Günü kendisini [Hz.] Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e siper etmiştir. [Hz.] Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem milleti görmek için *başını uzatıyor,* Ebû Talha da Ona: "*Başını uzatma* ey Allah'ın Resûlü! Sana isâbet ettirmesinler. Göğsüm göğsüne siper olsun" diyordu. Ayrıca Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i eliyle [kılıç darbelerine karşı] korumuş ve eli bu yüzden felç olmuştur.

● Huzeyfe el-Adevî demiştir ki: "Yermûk Günü bir amcazâdemi aramaya koyuldum. Beraberimde bir mikdâr su vardı. Kendi kendime, Eğer cânında ramak kaldı ise ona [bu sudan] içiririm diyordum. Bir ânda kendisini gördüm ve ona: "Sana [şu sudan] içireyim (mi?)" dedim. Başıyla "Evet" anlamına işâret etti. O esnâda birinin, "Âh, âh!" dediğini gördüm. Amcazâdem bana: "Ona git" diye işâret etti. Meğer o kişi Hişâm Bin el-Âs imiş. "Sana [su] içireyim (mi?)" dedim. "Evet" diye işâret etti. Başka birinin: "Âh, âh" dediğini duydu. Hişâm da: "Ona git" diye işâret etti. Ona gittim, ama ölmüş olduğunu gördüm. Hişâm'a döndüm, ama onun da ölmüş olduğunu gördüm. Bunun üzerine amcazâdemin yanına döndüm, ama o da ölmüşdü."

● Ebû Yezîd el-Bistâmî demiştir ki: "Hiç kimse bana, bize bir hâcı olarak gelmiş olan Belhli bir gencin baskın geldiği kadar baskın gelmemiştir. Nitekim kendisi bana: "Ey Ebû Yezîd! Size göre zühdün haddi/mâhiyyeti nedir?" demişti. Ben: "Biz bulursak yeriz, bulamazsak sabrederiz" demiştim. O: "Bizim orda Belh köpekleri böyledir" demişti. Ben: "Peki size göre zühdün haddi nedir?" demiştim. O: "Biz bulamazsak şükrederiz, bulursak başkalarını kendimize tercîh ederiz" demişti." [...]

● [...] Ebu'l-Hasen el-Antâkî'den hikâye edilmiştir ki: "Otuz küsûr kişi Rey köylerinden bir köyde kendisinin yanında bir araya gelir. Beraberlerinde hepsini doyuramayacak mikdârda birkaç ekmek vardır. Ekmekleri parçalarlar ve kandîli söndürüp yemeğe otururlar. Yemek kaldırıldığında olduğu gibi duruyordur. Herkes arkadaşını kendine tercîh edip ondan bir şey yememiştir."

● [Onuncusu:] Kavluhu Teâlâ: ... وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ... el-Hasâsa: Başa geldiği zaman durumu bozan/hâle halel getiren ihtiyâc anlamındadır. Aslı "ihtisâs"dandır ki

bir işde tek başına kalmak/iş kendisine mahsûs olmak anlamındadır. Binâenaleyh "el-hasâsa", ihtiyâcla tek başına (karşı karşıya) kalmaktır, yani ["velev kâne bihim hasâsa"]: "Kendilerinde bir fakîrlik ve ihtiyâc [hâli] bulunsa dahî" manasınadır. [...]

● [Onbirincisi:] Kavluhu Teâlâ:

... وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِۦ فَأُوْلَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ۝٩ ﴿سورة الحشر﴾

«...Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar felâha erenlerdir.» [59/el-Haşr, 9]

"Şuhh" ve "Buhl" aynıdır [ve ikisi de cimrilik manasınadır]. "Şuhh"ı, "Şahh"ı ve "Şehâhat"ı [itibâriyle cimriliği] açık olan kimse hakkında ["Cimri adam" anlamına] "Recûlun şahîh" denir. [...] Bazı dilciler "Şuhh"ı "Buhl"dan daha şiddetli/kötü olarak görür. [Meselâ] "es-Sihâh"da: "Şuhh: Hırs ile cimriliktir" diye geçmektedir. [... ...]

el-Esved'in İbn Mesûd'dan rivâyet ettiğine göre bir adam kendisine gelip: "Ben helâk olmuş olmaktan korkarım" der. İbn Mesûd: "Neden ki? diye sorar. O da: "Ben Allah Azze ve Celle'nin: «...Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar felâha erenlerdir» buyurduğunu işittim. Ben ise cimri (şahîh) biriyim. Handiyse elimden bir şey çıkarmam" der. Bunun üzerine İbn Mesûd: "O [senin dediğin], Allah Teâlâ'nın Kur'ân'da zikretmiş olduğu şuhh değildir. Allah Teâlâ'nın Kur'ân'da zikretmiş olduğu şuhh, kardeşinin mâlını zulmen/haksızlık ederek yemendir. Seninkine gelince o [ancak] buhldur/cimriliktir ve cimrilik ne kötü bir şeydir!" der. İbn Mesûd -radıyallahu anhu- şuhh ile buhl'u böylece birbirinden ayırır.

Tâvûs demiştir ki: "Buhl, insânın, kendi elinde bulunan şeyden bahillik etmesidir. Şuhh ise insânın başkasının elinde bulunan şeylere karşı şahîhlik etmesi/onlara göz dikmesidir; onların elinde olan o şeylerin, helâl veya harâm yolla kendisinin olmasını arzulayıp-istemesidir; [doymak nedir bilmemesidir]." [...]

● Enes demiştir ki: "[Hz.] Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Zekâtı veren, misâfiri ağırlayan ve felâket deminde bağışta bulunan kimse şuhhdan selâmete ermiştir.» [Yine] ondan rivâyet edildiğine göre [Hz.] Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle duâ edegelmiştir: «Allah'ım! Nefsimin şuhhundan, onun isrâf ve vesveselerinden Sana sığınırım.»

Ebu'l-Heyyâc el-Esedî demiştir ki: "Bir adamı tavâf esnâsında [habire]: "Allah'ım! Beni şuhh-ı nefsimden/nefsimin cimriliğinden koru" diye duâ edip buna başka birşey eklemediğini gürdüm. Ona: ["Niçin böyle yapıyorsun?"] dedim. "Eğer nefsimin cimriliğinden korunacak olursam, hırsızlık da yapmam, zina da etmem ve şunu da yapmam/bunu da yapmam" dedi. Bir de ne göreyim meğer o kişi Abdurrahmân Bin Avf imiş..." // Derim ki: [Resûlullah] sallallahu aleyhi ve sellem'in [şu] kavli [dahî] buna delâlet etmektedir: «Zulümden sakının! Çünkü zulüm Kıyâmet Günü [sâhibi için zifîrî karanlıklar hâlinde:] zulümât[olacak]tır.» Cimrilikten de (şuhh) sakının! Çünkü cimrilik sizden öncekileri helâk etti. [Nitekim cimrilik] onları birbirlerinin kanını dökmeye ve mahremiyyetini çiğnemeye [kadar] götürdü.» Bu konuyu "Al-i İmrân Sûresi"nin sonunda açıklamıştık.

Kisrâ da arkadaşlarına: "Âdemoğlu için en zararlı şey nedir?" diye sormuş, onlar: "Fakîrlikdir" deyince Kisrâ: "Cimrilik, fakîrlikden daha zararlıdır. Çünkü fakîr kimse [birşeyler] buldu mu [karnı] doyar, ama bahîl kimse bulduğunda [bile] asla doymaz" demiştir. **...)** [Müellif bu başlığı, bazı kesintilerle birlikte **Kurtubî Tefsîri**'nden nakletmiştir. Mtrcm.]

[***]

İbnu'l-Kayyim rahimehullah *Medâricu's-Sâlikîn*'de şöyle demiştir:

(... "Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

«...Kendileri [bizzât] ihtiyâc içinde olsalar bile (onları) kendilerine tercîh ederler. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar felâha erenlerdir.» [59/el-Haşr, 9]

Binâenaleyh îsâr, şuhh'un zıddıdır. Çünkü başkasını kendisine tercîh eden/îsâr sâhibi kişi, muhtâcı olduğu şeyi terk edendir. Şahîh/hasîs kişi ise elinde olmayan bir şeye karşı tamah besleyendir. Eline bir şey geçtiği zaman onun hakkında şahîhlik/hasîslik eder ve onu çıkarıp verme konusunda bahîl davranır. Dolayısıyla bahillik, şuhh'un bir semeresidir ve şuhh da bahilliği dikte eder. Hz. Peygamber'in [sallallahu aleyhi ve sellem] buyurduğu gibi: «Siz siz olun şuhh'dan sakının. Çünkü şuhh sizden öncekileri helâk etti. [Şuhh,] onlara bahilliği emretti de bahillik ettiler ve onlara sıla-i rahmi kesmeyi emretti de sıla-i rahmi kestiler.»

O yüzden bahîl kişi, şuhh'un çağrısına icâbet edendir. Îsâr sâhibi kişi ise cömertliğin çağrısına icâbet edendir. İnsânların elinde olan şeyler karşısında sehâvet göstermek de böyledir ki bu da bir sehâvetdir. Ayrıca bu, bezl sehâvetinden efdaldir. Abdullah Bin el-Mübârek: "Gönlün, insânların elinde olan şeyler karşısında sehâvet göstermesi, bezl yoluyla sehâvet göstermesinden efdaldir" demiştir.

Bu menzil/bu derece [yani îsâr]: Cûd, sehâvet ve ihsân derecesidir. Îsâr derecesi olarak isimlendirilmiştir, çünkü bunların en üstün mertebesidir. Nitekim [bu noktada] mertebeler üçtür. İlki: Kişinin bezl/hasletinden ârî olmaması ve bunun kendisine zor gelmemesidir. Bu ise sehâvet derecesidir. İkincisi: Çoğunu vermesi ve kendisi için az birşeyler veya verdiği kadarını bırakmasıdır ki bu da cûddur. Üçüncüsü: Kendisi bir şeye muhtâc olsa dahî gayrını kendine tercîh yoluyla onu başkasına vermesidir ki bu da îsâr mertebesidir. Bunun zıddı ise "Esere"dir ki o da [Müslüman] kardeşine karşı, muhtâcı olduğu bir şey konusunda kendini tercîh etmesi/o şeyi ondan sakınıp kendisi için tutmasıdır. Yine bu, Resûlullah'ın [sallallahu aleyhi ve sellem] hakkında Ensâr radıyallahu anhum'a şöyle buyurduğu mertebedir: «Muhakkak ki sizler benden sonra bir "esere" [/gayrınızın size tercîh edilmesi hâli] ile karşılaşacaksınız. [O hâlde siz] Havz-*ı Kevser*'de bana mülâki oluncaya kadar sabredin.» Ensâr ise Allah'ın kendilerini şu kavlinde îsâr ile övdüğü kimselerdir: «...Kendileri [bizzât] ihtiyâc içinde olsalar bile (onları) kendilerine tercîh ederler...» [59/el-Haşr, 9] Böylece onları sehâvetin en yüce mertebesiyle övmüştür ki bu [hâl], onlar arasında bilinen/haklarında malûm olan bir şeydir. // [Meselâ] Kays Bin Sa'd Bin Ubâde -radıyallahu anhuma- [aşırı] cömertliği ile tanınmış kimselerdendir. Nitekim bir kerresinde hastalanmış, dostları kendisini ziyâret konusunda ağır davranınca onlara ne olduğunu sormuş, kendisine: "Onlar

sana olan borçlarından dolayı utanıyorlar" denilince o: "Dostları ziyâretden alıkoyan bir mâlı Allah berbâd etsin" demiştir. Sonra da bir münâdî çıkartıp: "Kimin Kays'a bir borcu varsa bilsin ki o kendisine bağışlanmıştır" diye nidâ etmesini emir buyurmuştur ve daha akşama ermeden kapısının eşiği ziyâretcilerle dolmuştur. Yine bir gün kendisine: "Senden daha cömert birini gördün mü?" diye sorduklarında, "Evet" demiştir. "Bâdiyede bir kadına misâfir olmuştuk. Eşi geldi. Karısı ona: "İki misâfirin var" deyince adam [derhâl] bir deve getirip kesti. "Buyurun!" dedi. Ertesi gün olduğunda başka bir deve daha getirip onu da kesti. "Dün kestiğinden az-biraz birşeyler yedik /bunu niçin kestin?" dedik. "Ben iki misâfir*im*e, gece kalmışı yedirmem" dedi. İki veya üç gün onun yanında kaldık. Gökten yağmur yağıp duruyor ve o da aynı şeyi yapıyordu. Yola koyulmak istediğimizde evine yüz dînâr bıraktık ve kadına: "Bizim adımıza kendisine mazeretlerimizi sun" dedik. Böylece çıkıp gittik. Gün doğduğunda ne görelim, bir adam arkamızdan bağırıyor: "Durun ey uğursuz kâfile, durun! Bana misâfirperverliğimin ücretini verirsiniz hâ!" diyordu. Sonra bize yetişti ve: "Ya bunu alırsınız ya da sizi mızrağımla deşerim" dedi. [Çâr-nâçâr dînârları] aldık ve ayrılıp yola koyulduk." **...)**

***

Rıfk ve Hilm

<u>[İmâm] en-Nevevî rahimehullah [*Riyâzu's-Sâlihîn*'de] şöyle demiştir:</u>

(... Hilm, Teennî/Tahammül ve Rıfk Babı:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

«...öfkelerini yutan ve insânları[n kusurlarını] affeden kimselerdir. Allah muhsinleri sever.» [3/Âl-i İmrân, 134]

خُذِ ٱلۡعَفۡوَ وَأۡمُرۡ بِٱلۡعُرۡفِ وَأَعۡرِضۡ عَنِ ٱلۡجَٰهِلِينَ ١٩٩ ﴿سورة الأعراف﴾

«Afva sarıl, marûfu [/marûf ile] emret ve câhillerden yüz çevir.» [7/el-A'râf, 199]

وَلَا تَسۡتَوِي ٱلۡحَسَنَةُ وَلَا ٱلسَّيِّئَةُۚ ٱدۡفَعۡ بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ فَإِذَا ٱلَّذِي بَيۡنَكَ وَبَيۡنَهُۥ عَدَٰوَةٞ كَأَنَّهُۥ وَلِيٌّ حَمِيمٞ ٣٤ وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُواْ وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٖ ٣٥ ﴿سورة فصلت﴾

«Hem iyilikle kötülük bir olmaz. [Kötülüğü] en güzel bir şekilde sav. Bir de bakarsın ki, seninle arasında düşmanlık bulunan kimse sanki sıcak bir dost oluvermiştir.» «Buna (bu güzel haslete) sabredenlerden başkası kavuşturulmaz ve buna büyük bir nasîbe mâlik olandan gayrısı eriştirilmez.» [41/Fussilet, 34-35]

وَلَمَن صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنۡ عَزۡمِ ٱلۡأُمُورِ ٤٣ ﴿سورة الشورى﴾

«Her kim de sabreder ve bağışlarsa, işte bu elbette azmedilecek işlerdendir.» [42/eş-Şûrâ, 43]

●İbn Abbâs radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Eşecc Abdu'l-Kays'a şöyle buyurdu: «Sende Allah'ın sevdiği iki haslet vardır: Hilm ve teennî.» (Müslim rivâyet etmiştir.)

●Âişe radıyallahu anha'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Şübhesiz Allah rıfk sâhibidir; her şeyde rıfkı sever.» (Muttefakun Aleyh)

●[Yine] ondan rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Şübhesiz Allah rıfk sâhibidir; rıfkı sever. Rıfka karşılık olarak verdiğini huşûnete karşılık olarak vermez; rıfk hâricinde bir şeye de ona karşılık olarak verdiğini vermez.↓» (Müslim rivâyet etmiştir.)

...«إِنَّ اللهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرِّفْقَ وَيُعْطِي عَلَى الرِّفْقِ مَا لَا يُعْطِي عَلَى الْعُنْفِ وَمَا لَا يُعْطِي عَلَى مَا سِوَاهُ»...

●[Yine] ondan rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Rıfk her nede olursa onu mutlaka güzelleştirir ve her neden çekilip alınırsa onu mutlaka çirkinleştirir.↓» (Müslim rivâyet etmiştir.)

... «إِنَّ الرِّفْقَ لَا يَكُونُ فِي شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ، وَلَا يُنْزَعُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ» ...

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Bir bedevî mescidde bevletti. Millet derhâl onu paylamak için ayaklandı. Bunun üzerine Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Bırakın onu ve bevlinin üzerine bir kova su dökün. Sizler ancak kolaylaştırıcılar olarak gönderildiniz, zorlaştırıcılar olarak değil...» (Buhârî rivâyet etmiştir.)

●Enes radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız. Müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz.→» (Muttefakun Aleyh) ... «يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا، وَبَشِّرُوا وَلَا تُنَفِّرُوا.» ...

●Cerîr Bin Abdillah radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: «Kim rıfkdan mahrûm olur/kılınır ise hayrın tamâmından mahrûm olur.→» (Müslim rivâyet etmiştir.) ... «مَنْ يُحْرَمِ الرِّفْقَ يُحْرَمِ الْخَيْرَ كُلَّهُ» ...

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan: "Bir adam Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e gelip: "Bana tavsiyede bulun" dedi. «Öfkelenme» buyurdu. [Adam] birkaç kez [bunu] tekrarladı. [O yine:] «Öfkelenme» buyurdu." (Buhârî rivâyet etmiştir.)

●Ebû Ya'lâ Şeddâd Bin Evs radıyallahu anhu'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Muhakkak ki Allah [Teâlâ], ihsânı her şeye yazmıştır [: Her şeye iyilikle ve güzellikle muâmele edilmesini emir buyurmuştur]. Öyleyse [herhangi bir cânlıyı] öldüreceğiniz zaman [onu] güzel bir yolla öldürün. [Bir hayvânı] boğazlayacağınız zaman da [onu] güzel bir yolla boğazlayın. Biriniz [öyle bir durumda] bıçağını [iyice] bilesin ve keseceği hayvânını dinlendirsin.» (Müslim...)

●Âişe radıyallahu anha'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem iki şey arasında tercîhle karşı karşıya bırakıldığında mutlaka en kolay olanı seçerdi. O şey günah olmadığı müddetce ki eğer o şey bir günah olursa insânların ondan en uzak olanı olurdu. Yine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kendi nefsi için hiçbir şeyde intikâm da almadı ki Allah'ın [hürmete şayan kıldığı bir şeyin] hürmetinin çiğnenmesi hâli hâric... İşte o zaman Allah için intikâm alırdı." (Muttefakun Aleyh)

●İbn Mesûd radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Sizlere cehenneme harâm olan -veya cehennemin kendisine

harâm olduğu- kimseyi haber vereyim mi?!» «Cehennem, [iyi geçimli, câna] yakın, mütevâzı (heyyin), yumuşak (leyyin), müsâmahakâr (sehl) her kişiye harâm olur.↓» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen bir hadîsdir" demiştir.) ...)

... «أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِمَنْ يَحْرُمُ عَلَى النَّارِ-أَوْ بِمَنْ تَحْرُمُ عَلَيْهِ النَّارُ-تَحْرُمُ عَلَى كُلِّ قَرِيبٍ هَيِّنٍ لَيِّنٍ سَهْلٍ» ...

[***]

<u>el-Hâfız el-Münzirî rahimehullah'ın *et-Terğîb ve't-Terhîb*'inde geçtiği şekliyle:</u>

(... Rıfkı, Teennî/Tahammülü ve Hilmi Terğîb:

*Cerîr Bin Abdillah radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Allah Azze ve Celle, hamâkate/kabalığa karşılık olarak vermediğini mutlaka rıfka karşılık olarak verir. Allah bir kulu sevdiği zaman ise ona rıfk bahşeder. Rıfkdan mahrûm olan/kılınan bir ev halkı da mutlaka hayırdan mahrûm olur/kılınır.» (Ebû Dâvûd ve Müslim rivâyet etmiştir.)

*Ebû'd-Derdâ radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Kime rıfkdan (olan) nasîbi verilmişse şübhesiz ona hayırdan (olan) nasîbi (de) verilmiştir. Kim de rıfkdan (olan) nasîbinden mahrûm kılınmışsa şübhesiz [o,] hayırdan (olan) nasîbinden (de) mahrûm kılınmıştır.» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen-Sahîh bir hadîsdir" demiştir.)

*Ebû Ümâme radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Allah Azze ve Celle rıfkı sever, ona râzı gelir ve ondan dolayı [kuluna] sertliğe karşılık vermediği yardımını yâr eder.» (et-Taberânî ....)

*[Yukarıda İbn Mesûd'dan rivâyet edilen hadîsin aşağı-yukarı aynısı...]

*Enes Bin Mâlik radıyallahu anh'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Teennî Allah'tandır; acele ise Şeytân'dandır. Hiç kimse mazeretleri Allah'tan daha çok kabûl eder değildir ve hamd kadar Allah'a sevgili gelen bir şey yoktur.↓» (Ebû Ya'lâ rivâyet etmiştir ve râvîleri Sahîh'in râvîleridir.)

... «التَّأَنِّي مِنَ اللهِ وَالعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ، وَمَا أَحَدٌ أَكْثَرُ مَعَاذِيرَ مِنَ اللهِ، وَمَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَى اللهِ مِنَ الحَمْدِ» ...

*Enes radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'le birlikte yürüyordum. Üzerinde Necrân işi, yakası sert bir bürde vardı. Bir bedevî Ona yetişip ridâsından şiddetli bir şekilde çekti. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in boyun yüzeyine baktım. Ridânın yakası, onun o şiddetli çekişinden dolayı boynunda iz bırakmıştı. Sonra [o bedevî]: "Ey Muhammed! Yanında bulunan Allah'ın mâlından bana birşeyler verilmesini emret" dedi. Resûlullah dönüp ona baktı, güldü, sonra da ona bir bağışta bulunulmasını emir buyurdu." (Buhârî ve Müslim rivâyet etmiştir.)

*İbn Mesûd radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Hâlâ Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, kavminin darbettiği, kanını akıttığı ve yüzünden kanı silerken: "Allah'ım kavmimi affet. Çünkü onlar bilmiyorlar" diyen peygamberlerden bir peygamberi anlattığını görür gibiyim." (Buhârî ve Müslim rivâyet etmiştir.)

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «[Gerçek] yiğit, güreşte rakîbini yenen değil, bilakis [asıl] yiğit öfke ânında kendisine hâkim olabilendir↓.» (Buhârî ve Müslim rivâyet etmiştir.) ...)

... «لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرَعَةِ، إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ» ...

[***]

Güler Yüzlülük ve Tatlı Sözlülük

el-Hâfız el-Münzirî'nin *et-Terğîb ve't-Terhîb*'inde şunlar yer almaktadır:

*Ebû Zer radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Marûfdan/iyilikten herhangi bir şeyi küçümseme, velev [Müslüman] kardeşini güler bir yüzle karşılamak olsun.↓» (Müslim rivâyet etmiştir.)

... «لَا تَحْقِرَنَّ مِنْ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا، وَلَوْ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهٍ طَلِيقٍ» ...

*Hasen radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «İnsânlara, yüzün güleç bir hâlde selâm vermen de sadakadandır.» (İbn Ebî Dünyâ rivâyet etmiştir ve Mürsel bir hadîsdir.)

*Câbir Bin Abdillah radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Her marûf bir sadakadır. [Müslüman] kardeşini güler bir yüzle karşılaman da, kovandan onun kovasına su aktarman da o marûf içredir.» (Ahmed ve Tirmizî rivâyet etmiştir.)

*Ebû Zer radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kardeşinin yüzüne tebessüm etmen [senin için] bir sadakadır. Marûfu emretmen ve münkerden nehyetmen bir sadakadır. Kaybolduğu yerde bir kimseye yol göstermen senin için bir sadakadır. Eziyyet verici bir şeyi, dikeni ve kemiği yoldan kaldırman senin için bir sadakadır. Kendi kovandan kardeşinin kovasına su aktarman senin için bir sadakadır.» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve Hasen olduğunu belirtmiştir. İbn Hibbân da *Sahîh*'inde rivâyet etmiştir ve şu ziyâdeye yer vermiştir:) «Gözü iyi görmeyen birini [yardım için] gözetmen de senin için bir sadakadır.»

*Ebû Cureyy el-Huceymi radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına vardım ve dedim ki: "Ya Resûlellah! Bizler ehl-i bâdiye bir kavimiz. Bize, Allah'ın kendisiyle bizlere fayda bahşedeceği birşeyler öğret." Şöyle buyurdu: «Marûfdan/iyilikten herhangi bir şeyi küçümseme, velev kendi kovandan, su isteyen [Müslüman] kardeşinin kovasına su aktarmak olsun. Velev kardeşine, yüzün ona karşı güleç bir şekilde konuşman olsun. Sen sen ol paçalarını uzatmaktan sakın. Çünkü bu bir kibir alâmetidir ve Allah onu sevmez. Eğer bir kişi, sende var olduğunu bildiği bir şeyden dolayı sana hakâret/küfür ederse, sen, onda var olduğunu bildiğin bir şeyden dolayı ona hakâret etme. Böyle bir durumda onun ecri senindir ve vebâli o sözü diyen kimsenin üzerinedir.» (Ebû Dâvûd, Tirmizî ve İbn Hibbân rivâyet etmiştir.)

*Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in: «Güzel söz bir sadakadır» buyurduğu rivâyet edilmiştir. (Buhârî ve Müslim...)

*Adiyy Bin Hâtim radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Yarım hurmayla da olsa cehennemden sakının. Kim onu bulamaz ise güzel bir sözle [sakınsın].» (Buhârî ve Müslim...)

[***]

Rahmet

İmâm en-Nevevî rahimehullah [*Riyâzu's-Sâlihîn*'de] şöyle demiştir:

(... Müslümanların Haklarına Hürmet; Haklarını Beyân ve Onlara Şefkat ile Merhamet Göstermek Bâbı:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

ذَٰلِكَۖ وَمَن يُعَظِّمۡ حُرُمَٰتِ ٱللَّهِ فَهُوَ خَيۡرٞ لَّهُۥ عِندَ رَبِّهِۦۗ ...٣٠ ﴿سورة الحج﴾

«[İşte emir] böyledir; her kim de Allah'ın hürmetlerine ta'zîm ederse bu kendisi için Rabbinin katında [mutlak bir] hayırdır...» [22/el-Hacc, 30]

ذَٰلِكَۖ وَمَن يُعَظِّمۡ شَعَٰٓئِرَ ٱللَّهِ فَإِنَّهَا مِن تَقۡوَى ٱلۡقُلُوبِ ٣٢ ﴿سورة الحج﴾

«[İşte bu] böyledir; her kim de Allah'ın şeâirine ta'zîm ederse, şübhesiz o, kalblerin takvâsındandır.» [22/el-Hacc, 32]

... وَٱخۡفِضۡ جَنَاحَكَ لِلۡمُؤۡمِنِينَ ٨٨ ﴿سورة الحجر﴾

«... Müminlere de [şefkat] kanadını indir.» [15/el-Hicr, 88]

... مَن قَتَلَ نَفۡسَۢا بِغَيۡرِ نَفۡسٍ أَوۡ فَسَادٖ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ ٱلنَّاسَ جَمِيعٗا وَمَنۡ أَحۡيَاهَا فَكَأَنَّمَآ أَحۡيَا ٱلنَّاسَ جَمِيعٗاۚ ... ٣٢ ﴿سورة المائدة﴾

«...Kim, bir cânı/insânı, bir cân karşılığı veya yeryüzünde bir bozgunculuk çıkarmak karşılığı olmaksızın öldürürse, o sanki bütün insânları öldürmüştür. Her kim de birini [hayâtını kurtararak] yaşatırsa, sanki bütün insânları yaşatmıştır...» (5/el-Mâide, 32)

*Ebû Mûsâ radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Müminin mümine karşı konumu, [tuğlaları] birbirini perçinleyen binâ gibidir» buyurdu ve parmaklarını birbirine geçirdi.↓" (Muttefakun Aleyh)

وَعَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا» وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ. متفق عليه

*[Yine] Ondan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Yanında ok varken mescidlerimizden veya çarşı-pazarlarımızdan geçen biri, onlarla Müslümanlardan herhangi bir kimseye zarar vermemek için o oklarını tutsun veya temrenlerinin üzerini avucuyla kapatsın.» (Muttefakun Aleyh)

*en-Nu'mân Bin Beşîr radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Birbirlerini sevme, birbirlerine merhamet ve şefkat gösterme konusunda müminlerin misâli [tek] bir cesedin misâli gibidir [ki,] onun

herhangi bir uzvu [rahatsızlıkla] şikâyetlendiği zaman cesedin geri kalan[azâlar]ı da uykusuzluk ve hummâ ile [acıda] ona [ortak olmaya] çağrışır.» (Muttefakun Aleyh)

*Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan, demiştir ki: "Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Hasan Bin Ali'yi (radıyallahu anhuma) öptü. Yanında el-Akra' Bin Hâbis vardı. el-Akra': "Benim on evlâdım var; onların birini bile öpmedim" dedi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona baktı ve: «Merhamet etmeyene merhamet edilmez» buyurdu." (Muttefakun Aleyh)

*Âişe radıyallahu anha'dan, demiştir ki: "Bedevîlerden bazı kimseler Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gelmişti ve: "Siz çocuklarınızı öpüyor musunuz?" demişlerdi. Resûlullah: «Evet...» buyurmuştu. "Ama biz, vallâhi biz öpmüyoruz" demişlerdi. Bunun üzerine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Allah kalblerinizden rahmeti çekip almışsa ben size ne yapabilirim ki!» buyurmuştu. (Muttefakun Aleyh)

*Cerîr Bin Abdillah radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «İnsânlara merhamet göstermeyen kimseye Allah rahmet etmez» buyurdu." (Muttefakun Aleyh→) ... «مَنْ لَا يَرْحَمِ النَّاسَ لَا يَرْحَمْهُ اللّٰهُ» ...

*Ebû Katâde el-Hâris Bin Rib'î radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Ben, onu uzatmayı arzu ederek namaza dururum da bir çocuğun ağlamasını işitir, annesine meşakkat vermiş olurum endişesiyle namazımı kısa tutarım.» (Buhârî rivâyet etmiştir.)

*İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: **«Müslüman Müslüman'ın kardeşidir. Ona** [asla] **zulmetmez ve onu** [kendisine haksızlık-eziyyet edilecek bir konumda bırakmaz veya bunları yapacak birinin ya da düşmanının eline] **teslîm etmez. Kim** [Müslüman] **bir kardeşinin** [yardımcısı ve hîn-i hâcetde] **ihtiyâcını karşılayıcı olursa Allah da onun** [her dâim yardımcısı ve] **ihtiyâcını karşılayıcı olur. Kim bir Müslümanın** [dâr-ı dünyadaki] **bir kederini giderirse Allah da** [buna karşılık] **onun Kıyâmet Günü**['ndeki] **kederlerinden bir kederi giderir. Kim de bir Müslümanı** [setredilebilecek bir ayıbı veya kabahati dolayısıyla] **setrederse Allah da Kıyâmet Günü onu setreder.»** (Muttefakun Aleyh)

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **«Müslüman Müslüman'ın kardeşidir. Ona ihânet etmez; ona yalan söylemez ve onu** [yardımsız-desteksiz-yarı yolda-çaresizlik içinde bırakmak sûretiyle] **hızlâna uğratmaz.** [Bir] **Müslüman'ın** [ismet altında olan] **her şeyi** [diğer bir] **Müslüman'a harâmdır. Irzı, mâlı, cânı...** [-Üç defa göğsüne işâret ederek:] **Takvâ işte buradadır! Bir kimseye Müslüman kardeşini hor-hakîr görmesi şer olarak yeter.»** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

*[Yine] Ondan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Birbirinize hased etmeyin; birbirinize karşı mâlın fiyâtını kızıştırıp-arttırmayın; birbirinize buğzetmeyin; birbirinize sırt çevirmeyin. Birinizin satışı üzerine başka biriniz satış yapmasın. Kardeş olun ey Allah'ın kulları..! Müslüman Müslüman'ın kardeşidir.

Ona zulmetmez; onu hor-hakîr görmez ve onu hızlâna uğratmaz. -Üç defa göğsüne işâret ederek: Takvâ işte buradadır! Bir kimseye Müslüman kardeşini hor-hakîr görmesi şer olarak yeter. [Bir] Müslüman'ın [ismet altında olan] her şeyi [diğer bir] Müslüman'a harâmdır. Irzı, mâlı, cânı...» (Müslim rivâyet etmiştir.) **...)**

[***]

Kuvvet

Ebû Hureyre'den, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kuvvetli/güçlü mümin, zayıf/güçsüz müminden hayırlı ve Allah'a daha sevgilidir. [Bununla birlikte] her ikisinde de hayır vardır. Senin faydana olan şeylere azmet ve Allah'tan yardım iste de âcizlik gösterme... Şayet başına bir şey gelecek olursa, "Eğer [şöyle] yapsaydım şu ve şu olurdu" deme... bilakis "Allah neyi takdîr buyurdu, neyi dilediyse onu yaptı" de... Zîrâ "(لَوْ) Eğer/Keşke/Şayet" [sözü] şeytânın işine kapı aralar.↓» [Müslim rivâyet etmiştir.]

... «الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ، وَفِي كُلٍّ خَيْرٌ؛ احْرِصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ وَاسْتَعِنْ بِاللهِ وَلَا تَعْجَزْ، وَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ: لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ [كَذَا] كَانَ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ: قَدَّرَ اللهُ وَمَا شَاءَ فَعَلَ، فَإِنَّ لَوْ تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ» ...

[***]

Afv ve Câhillerden Yüz Çevirmek / Eziyyetlere Tahammül

İmâm en-Nevevî [*Riyâzu's-Sâlihîn*'de] şöyle demiştir:

(... Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

خُذِ ٱلْعَفْوَ وَأْمُرْ بِٱلْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ ٱلْجَٰهِلِينَ ﴿١٩٩﴾ ﴿سورة الأعراف﴾

«Afva sarıl, marûfu [/marûf ile] emret ve câhillerden yüz çevir.» [7/el-A'râf, 199]

«... [Şimdilik] sen [onlara] safh-ı cemîl ile muâmele et!.» [15/el-Hicr, 85]

«...Affetsinler, vazgeçip iyi muâmelede bulunsunlar. Allah'ın sizi bağışlamasını arzu etmez misiniz?...» [24/en-Nûr, 22] // «...ve insânları[n kusurlarını] affeden kimselerdir. Allah muhsinleri sever.» [3/Âl-i İmrân, 134] // «Her kim de sabreder ve bağışlarsa, işte bu elbette azmedilecek işlerdendir.» [42/eş-Şûrâ, 43]

*[Hz.] Âişe'den, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Allah yolunda cihâd ediyor olması hâli hâric, eliyle hiçbir şeye asla vurmadı. Ne bir kadına, ne de hizmetkâra... Kendisine bir şekilde fenâlık yapılması durumunda da o fenâlığı yapan kimseden asla intikâm almaya kalkışmadı. Allah Teâlâ'nın [hürmete şayan kıldığı] *mehârimin*den herhangi bir şeyin çiğnenmesi hâli hâric ki işte o zaman Allah için intikâm alırdı." (Müslim rivâyet etmiştir.)

*Enes radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'le birlikte yürüyordum. Üzerinde Necrân işi, yakası sert bir bürde vardı. Bir bedevî Ona yetişip ridâsından şiddetli bir şekilde çekti. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in

boyun yüzeyine baktım. Ridânın yakası, onun o şiddetli çekişinden dolayı boynunda iz bırakmıştı. Sonra [o bedevî]: "Ey Muhammed! Yanında bulunan Allah'ın mâlından bana birşeyler verilmesini emret" dedi. Resûlullah dönüp ona baktı, güldü, sonra da ona bir bağışta bulunulmasını emir buyurdu." (Muttefakun Aleyh)

*İbn Mesûd radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Hâlâ Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, kavminin darbettiği, kanını akıttığı ve yüzünden kanı silerken: "Allah'ım kavmimi affet. Çünkü onlar bilmiyorlar" diyen peygamberlerden bir peygamberi anlattığını görür gibiyim." (Muttefakun Aleyh)

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «[Gerçek] yiğit, güreşte rakîbini yenen değil, bilakis [asıl] yiğit öfke ânında kendisine hâkim olabilendir.» (Muttefakun Aleyh)

Eziyyetlere Tahammül/Sıkıntılara Katlanma Bâbı:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: // ↑[3/Âl-i İmrân, 134] // ↑[42/eş-Şûrâ, 43]

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan: "Bir adam, "Ya Resûlellah!" dedi. "Benim bazı akrabalarım var. Ben onların sıla-i rahmini gözetip-ziyâret ediyorum; onlar ise benim sıla-i rahmimi kesip-beni ziyâret etmiyorlar. Ben onlara iyilik ediyorum; onlar ise bana kötülük ediyorlar. Ben onlara karşı anlayışlı davranıp-tahammül ediyorum; onlar ise bana karşı anlayışsız davranıp-câhillik ediyorlar?" [Resûlullah]: «Eğer dediğin gibi isen, sanki de onlara kızgın kum yediriyorsundur ki sen bu hâl üzre oldukça sana her dâim Allah Teâlâ'dan onlara karşı bir destek/yardım vardır» buyurdu." (Müslim...) **...)**

[***]

Tevâzu

<u>İbnu'l-Kayyim *Medâricu's-Sâlikîn*'de şöyle demiştir:</u>

(... "Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَعِبَادُ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى ٱلْأَرْضِ هَوْنًا ... ﴿٦٣﴾ ﴿سورة الفرقان﴾

«Rahmân'ın kulları, onlar ki yeryüzünde vakâr/tevâzu ile yürürler...» [25/el-Furkân, 63] [Âyetde geçen "Hevnen"] yani: [Bir] sekînet ve vakâr [hâli] ile ve ne küstahlar, ne hoyratlar, ne de müstekbirler olarak değil, [bilakis] mütevâzı kimseler olarak [yürürler anlamındadır.] Hasen [el-Basrî]: "Âlimler, halîmler olarak" demiştir. Muhammed Bin el-Hanefiyye: "Vakâr ve iffet sâhibleri olarak ki, sefîhlik/âdilik etmezler ve kendilerine karşı sefîhlik edildiği zaman hilm ile hareket ederler" demiştir.

Fetha ile "Hevn": Lugatde rıfk ve mülâyemet anlamınadır. Damme ile "Hûn" ise: Hevân/alçaklıktır. Fethalı olan/ilki, ehl-i îmânın bir sıfatıdır. Dammeli olan/ikincisi ise ehl-i küfrânın bir sıfatıdır ki Allah tarafından onlara verilecek cezâ da nîrândır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَن يَرْتَدَّ مِنكُمْ عَن دِينِهِۦ فَسَوْفَ يَأْتِي ٱللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُۥٓ
أَذِلَّةٍ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ ... ﴿٥٤﴾ ﴿سورة المائدة﴾

«Ey îmân edenler! Sizden kim dîninden dönerse, [bilsin ki] Allah onların yerine öyle bir topluluk getirir ki, Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler. Onlar mümin-lere karşı mütevâzı (/şefkatli), kâfirlere karşı izzetli (/zorlu ve sert)dirler...» [5/el-Mâide, 54]

[Âyetde geçen "Ezille..." kelimesini açıklama bâbında:] Onlar tarafından gösterilen "zül", bir rahmet, âtıfet, şefkat ve tevâzu züllü olduğu için, onu, bu fiillerin anlamlarını 'tazmîn' için 'alâ' edâtıyla 'müteaddî' kılmıştır. Yoksa bundan, sâhibinin 'Zelîl' olduğu 'Hevân Zilleti'ni murâd etmiş değildir. Bilakis bu ancak bir mülâyemet ve inkıyâd züllüdür ki onun sâhibi 'Zelûl'dür. Nitekim mümin, [şu] hadîsde de geçtiği gibi zelûldür [yani yumuşak başlıdır/uysaldır/serkeş değildir]: «Mümin, zelûl/uysal deve gibidir. Münâfık ve fâsık ise zelîldir.» [Şu] dört kişiyi ise ~~züll~~/zillet, şiddetli bir aşk/tutku ile sever: Kezzâb/çok yalancı, Nemmâm/laf taşıyıcı, Bahîl/cimri ve Cebbâr/zorba [kimse]...

«...kâfirlere karşı izzetli...» kavline gelince: Bu bir güç-kuvvet, çetinlik ve baskınlık/üstünlük izzetidir. Atâ radıyallahu anhu: "Onlar, müminlere karşı oğula baba gibidirler. Kâfirlere karşı ise avı karşısında bir yırtıcı misâlidirler" demiştir. Diğer bir âyetde buyurduğu gibi: «...Kâfirlere karşı [pek sert ve] şiddetli, kendi aralarında ise [birbirlerine pek] merhametlidirler...» [48/el-Feth, 29] Bu ise haklarında şu sözün söylendiği kimselerin hâlinin aksinedir: Bize karşı kibir [/ile büyüklenmek], düşman karşısında ise cebânet [/ile korkaklık göstermek]... Ne kötü iki hasletdir bunlar: Kibir; Cebânet...

●Sahîh-i Müslim'de Iyâd Bin Hımâr radıyallahu anhu'dan rivâyet edilen hadîsde Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Allah [Teâlâ] bana [şöyle] vahyetti: Birbirinize karşı mütevâzı olun. Öyle ki kimse kimseye karşı böbürlenmesin ve kimse kimseye karşı [büyüklenip] taşkınlık etmesin.»

●*Yine* Sahîh-i Müslim'de İbn Mesûd radıyallahu anhu'dan rivâyet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Kalbinde zerre miskâli kibir olan kimse cennete giremez.»

●Sahîhayn'da merfû'an şöyle rivâyet edilmiştir: «Size cehennem ehlini[n kimler olduğunu] haber vereyim mi?! Her kaba-saba, zobu-zorba, müstekbir kimsedir.»

●Cennet ve cehennemin birbirlerine karşı ihticâcıyla ilgili hadîsde ise cehennemin şöyle dediği geçmektedir: "Ne oluyor ki bana ancak cebbârlar, mütekebbirler giriyor." Cennet ise şöyle demiştir: "Ne oluyor ki bana ancak insânların zayıfları ve düşkünleri giriyor." Rivâyet Sahîh'dedir.

●Sahîh-i Müslim'de Ebû Saîd [el-Hudrî] ve Ebû Hureyre radıyallahu anhuma'dan şöyle rivâyet edilmiştir: Demişlerdir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Allah Azze ve Celle buyuruyor ki: "İzzet benim izârımdır; kibriyâ ise benim ridâmdır. Kim [bu iki şeyden birinde] benimle nizâa tutuşursa ona [mutlak sûretde] azâb ederim."»

●Câmi'u't-Tirmizî'de Seleme Bin el-Ekva' radıyallahu anhu'dan merfû'an şöyle rivâyet edilmiştir: «Kişi, nefsini [kibir(lenmek) yolunda] sürükleye sürükleye en nihâyet cebbârların dîvânına yazılır/zorbaların arasında kayda geçirilir ve onların başına gelen onun da başına gelir.»

●"Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem çocukların yanına uğrar ve onlara selâm verirdi."

"Bir câriye, Onun -sallallahu aleyhi ve sellem- elinden tutar da [merâmını dinleyip derdine çare olsun diye] Onunla istediği yere giderdi."

"Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yemek yediğinde üç parmağını yalardı."

"Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, evinde âilesinin hizmetinde bulunur ve kendi nefsi için asla intikâm almazdı."

"Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, nalinlerini tamîr eder, elbisesini yamalar, âilesi için koyun sağar, deveye yem verir, hizmetkârla birlikte yemek yer, miskînlerle oturup kalkar, dul kadın/lar ve yetîm/lerle onların ihtiyâclarını gidermek için hemrâh olur, karşılaştığı kimseye ilkin o selâm verir, pek basît bir şey için de olsa Kendisini davet edenin davetine icâbet ederdi."

"Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, sade yaşayışlı, mülâyim ahlâklı, kerîm tabîatlı, iyi geçimli, güler yüzlü bessâm, zillet olmaksızın mütevâzı, isrâf olmaksızın cömert, ince kalbli, her müslümana karşı merhametli, müminlere kol-kanat geren ve onlara karşı yumuşak (davranan) biriydi."

●Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Sizlere cehenneme harâm olan -veya cehennemin kendisine harâm olduğu- kimseyi haber vereyim mi?!» «Cehennem, [iyi geçimli, câna] yakın, mütevâzı (heyyin), yumuşak (leyyin), müsâmahakâr (sehl) her kişiye harâm olur.» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen bir hadîsdir" demiştir.)

●Buyurmuştur ki: «Eğer [sade bir] paça veya kürek kemiği/yemeye davet edilsem [o davete] icâbet ederim. Eğer bana [sade bir] paça veya kürek kemiği hediyye olunsa [onu] mutlaka kabûl ederim.» (Buhârî rivâyet etmiştir.)

"Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem hastayı ziyâret eder; cenâzede bulunur. merkebe biner ve [bir] kölenin davetine [bile] icâbet ederdi."

"[Benî] Kurayza Günü, liflerden bir ip ile gemlenmiş ve üzerinde liflerden yapma bir semer olan bir merkeb üzerindeydi."

Fudayl Bin Iyâd'a tevâzunun ne olduğu sorulmuş, şöyle cevâb vermiştir: "Kişinin hakka-hakîkate boyun eğmesi, ona inkıyâd göstermesi ve diyeni kim olursa olsun onu ondan kabûl etmesidir."

Denilmiştir ki: "Tevâzu, kendi nefsinin bir kıymeti olmadığını görmendir. Her kim kendi nefsinin bir kıymeti olduğunu düşünürse onun tevâzudan nasîbi yoktur." Bu Fudayl'ın ve gayrının görüşüdür.

Cüneyd Bin Muhammed demiştir ki: "(Tevâzu:) Kanadı alçaltmaktır ve yumuşak [huylu] olmaktır."

Ebû Yezîd el-Bestâmî demiştir ki: "(Tevâzu:) "Kişinin kendi nefsi için ne bir hâl, ne de makâm görmesidir. Yine mahlûkat içre kendisinden şerli birini görmemesidir."

İbn Atâ demiştir ki: "(Tevâzu:) Kimden gelirse gelsin hakkı kabûl etmektir. İzzet tevâzudadır. **[**Onu kibir içinde arayan kimse, ateşten su dilenen kimse gibidir.**]**"

İbrâhîm Bin Şeybân demiştir ki: "Şeref tevâzudadır. İzzet takvâdadır. Hürriyyet ise kanâatdedir."

Süfyân es-Sevrî rahimehullah'ın şöyle dediği nakledilmiştir: "İnsânların en azîz olanları şu beş cândır: Zâhid bir âlim. Sûfî bir fakîh. Mütevâzı bir zengin. Şükreden bir fakîr. Sünnî bir şerîf [:seyyid]."

Urve Bin ez-Zübeyr (radıyallahu anhuma) şöyle demiştir: "Ömer Bin el-Hattab'ı (radıyallahu anhu) omuzunda bir su kırbasıyla gördüm. "Ey müminlerin emîri! Sana böyle şeyler yaraşmaz" dedim. Dedi ki: "Heyetlerin bana, boyun büker söz dinler bir hâlde geldiğini görünce nefsimi bir nevi gurur aldı. Onu kırmak istedim."

"Ebû Hureyre (radıyallahu anhu) bir defasında vâlilik makâmını deruhde etmişti. Bizzât sırtında odun kümesi taşır ve: "Emîre/vâliye yol açın!" derdi."

Zeyd Bin Sâbit bir kerresinde bir bineğe binmiş, İbn Abbâs bineğinin üzengisini tutmak için ona yaklaşınca: "Dur ey Resûlullah'ın amcazâdesi!" demiştir. İbn Abbâs: "Bizler büyüklerimize böyle yapmakla emrolunduk" demiştir. Zeyd ona: "Bana elini göster" deyip de o elini kendisi için çıkarınca onu öpmüştür ve: "Biz de Resûlullah sallallahu aleyh ve sellem'in Ehl-i Beyt'ine böyle yapmakla emrolunduk" demiştir.

Ömer Bin el-Hattâb radıyallahu anhu, bazı hulleleri Sahâbe radıyallahu anhum arasında taksîm etmiş ve Muâz Bin Cebel'e de pahalı bir hulle göndermiştir ki Muâz onu satıp parasıyla altı köle satın almış ve onları âzâd etmiştir. Bu haber Hz. Ömer'e ulaşınca ondan sonra kendisine o hulleden aşağı bahada bir hulle göndermiştir. Bu yüzden Muâz onu kınamıştır. Hz. Ömer ona: "Çünkü sen öncekini sattın" deyince Muâz: "Bundan sana ne..! Sen bana benim nasîbimi ver. Yemîn ettim onunla senin kafana vuracağım diye" demiştir. Bunun üzerine Ömer radıyallahu anh: "İşte kafam ellerinin altında/buyur..! Umulur ki genç olan yaşlı olana şefkat gösterir" demiştir.

Hasan Bin Alî, yanlarında ekmek parçaları olan bazı çocukların yanından geçer. Çocuklar kendisini çağırıp misâfir eder. O da inip onlarla yer. Sonra onları alıp evine götürür. Onları yedirip-içirir ve giydirir. Der ki: "[Üstün] el, onların elidir. Çünkü onlar bana yedirdiklerinden gayrı bir şey bulamıyor. Bizse ondan çok fazlasını buluyoruz."

Denildiğine göre Ebû Zer radıyallahu anhu siyâhlığından dolayı Bilâl radıyallahu anhu'ya laf eder. Sonra bundan pişmanlık duyar ve kendisini yere atıp: "Bilâl ayağı ile [şu] yanağımı çiğnemedikçe başımı [yerden] kaldırmayacağım" diye yemîn eder ki Bilâl denileni yapıncaya kadar da başını kaldırmaz.

Recâ Bin Hayve demiştir ki: "Kendisi hutbe îrâd ettiği sırada Ömer Bin Abdulazîz radıyallahu anhu'nun elbiselerinin kıymetini oniki dirhem olarak hesâbladım. Bunlar bir kabâ, bir amâme, bir kamîs, sirvâller, bir ridâ, bir çift huf ve bir kalansüve idi."

Muhammed Bin Vâsi' oğullarından birinin çirkin bir *yürüyüşle* yürüdüğünü görür. Ona: "Ananı kaça aldım bilir misin? Üçyüz dirheme.. Baban ise -Allah emsâllerini Müslümanlar arasında çoğaltmasın- benim! [Hâl böyleyken] sen [haddini bilmeyip] bu [tarz bir *kibirli*] yürüyüşle yürüyorsun?!"

Hamdûn el-Kassâr demiştir ki: "Tevâzu, ne dîn ne de dünya ile ilgili herhangi bir husûsda hiç kimsenin sana muhtâc olmadığını bilmendir."

İbrâhîm Edhem demiştir ki: "Müslümanlığımda ancak üç kez [hâsseten] mesrûr oldum. Nitekim bir gemide idim ve gemide gülünç bir adam da vardı ki: "Türklerin memleketinde idik. Kaba herîf [saçımdan] şöyle tuttu" deyip saçımdan tutuyor ve beni sarsıyordu. Çünkü o gemide benden daha değersiz kimse yokdu. Diğeri şudur ki: Bir mescidde idim ve hastaydım. Müezzin içeri girdi ve: "Çık [dışarı]" dedi. [Kalkıp çıkmaya] güç yetiremedim. Ayağımdan tutup beni dışarı sürükledi. Diğer bir hâdise şudur ki: Şâm'da idim ve üzerimde bir kürk vardı. Kürke baktım da onun kıllarıyla üzerindeki kehleleri birbirinden ayıramadım. O kadar çokdu. İşte bu beni mesrûr etmişti." [Çok da önemli olmamakla birlikte anlatılanların ilki, Kuşeyrî Risâlesi'nde farklı bir tahkiye biçimi taşımaktadır. Mtrcm.]

Biri demiştir ki: "Tavâf esnâsında bir adam gördüm ki önünde birtakım ücretliler onun için milleti tavâfdan engelleyip-alıkoyuyorlardı. Bir zaman sonra onu Bağdâd köprüsü üzerinde gördüm. Birşeyler dileniyordu. Hâline hayret ettim. Bana dedi ki: "Ben, insânların kendisi içre tevâzu gösterdiği bir yerde kibir gösterdim. O yüzden Allah beni, insânların kendisi içre büyüklendiği bir yerde zillete dûçâr etti."

Ömer Bin Abdulazîz radıyallahu anhu'ya bir oğlunun bin dirheme bir yüzük satın aldığı haberi ulaşır. Bunun üzerine Ömer ona şöyle yazar: "Bana senin bin dirheme bir yüzük satın aldığın haberi ulaştı. Bu mektûbum sana ulaştığı zaman o yüzüğü [derhâl] sat ve onunla bin karın doyur. Kendine de iki dirhemlik bir yüzük edin ve taşını da [ucuz] Çin demirinden kıl. Üzerine de: "Haddini bilene Allah rahmet etsin (رَحِمَ اللهُ امْرَءًا عَرَفَ قَدْرَ نَفْسِهِ)" yazdır." Vallahu a'lem.

İns ü cinnin [ilk] iki atasının kendisiyle Allah'a isyân ettikleri ilk günah: Kibir ve hırsdır. Nitekim kibir İblîs melûnunun günahı idi. Ondan sonra hâlinin nereye vardığı malûm...

...Ona da Peygamberimize de salât u selâm olsun Âdem'in günahı ise hırs ve şehvetden nâşi idi. Onun âkıbeti, tevbe ve hidâyet/ile doğruya ulaşmak oldu. İblîs'in günahı kendisini kader ile ihticâcda bulunup ısrârcı olmaya götürdü. Âdem'in günahı ise kendisini, o günahı kendi nefsine nisbet etmeye ve günahını itirâf [/kabûl] edip [ondan] istiğfârda bulunmaya götürdü.

Binâenaleyh kibir ve ısrâr ehli, [günahlarına karşı kaderi bahane etmek sûretiyle] kaderle ihticâcda bulunan kimseler: Şeyhleri ve önderleri İblîs'le berâber cehennem yolcusudur. Şehvet ehli olanlar, istiğfârda bulunanlar, tevbe edenler, günahları[nı] itirâf/kabûl edenler ve o günahlarına karşı kader ile ihticâcda bulunmayan kimseler ise: Ataları Âdem ile birlikte cennetdedir.

Şeyhulislâm İbn Teymiyye'nin -rahimehullah- şöyle dediğini duydum: "Tekebbür, şirkden daha şerlidir. Çünkü mütekebbir kişi, Allah Teâlâ'ya ibâdet/kulluk karşısında tekebbür gösterir. Müşrik kişi ise hem Allah'a hem başkasına ibâdet eder."

Derim ki: İşte bu yüzden Allah, cehennemi Mütekebbirlerin Yurdu kılmıştır. ez-Zümer [72. âyet] ve Ğâfir sûrelerinde buyurduğu gibi:

ٱدْخُلُوٓاْ أَبْوَٰبَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَا ۖ فَبِئْسَ مَثْوَى ٱلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٦﴾ ﴿سورة غافر﴾

«Cehennem kapılarından, içinde ebedî kalıcılar olarak girin. [Bak,] o mütekebbirlerin (dönüp) gidecekleri yer-yurt ne çirkindir!.» [40/Ğâfir/Mümin, 76]

[en-Nahl Sûresi, 26. âyete yer verilmiştir ki, anlam yukardaki âyetin aynısıdır.] Tenzîl Sûresi'nde [şöyle buyrulmuştur]:

... أَلَيْسَ فِى جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦٠﴾ ﴿سورة الزمر﴾

«...Cehennemde değil mi yeri mütekebbirlerin! [/Mütekebbirler için cehennemde bir yer-yurt mu yok?]» [39/ez-Zümer, 60]

Yine şunu bildirmiştir ki kibir ve tecebbür ehli, Allah'ın, kalblerini mühürlediği kimselerdir. Hak Teâlâ şöyle buyurmuştur:

... كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٥﴾ ﴿سورة غافر﴾

«...Allah, her kibirli zorbanın kalbini işte böyle mühürler.» [40/Ğâfir/Mümin, 35]

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

«لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبْرٍ»

«Kalbinde zerre miskâli kibir olan kimse cennete giremez» buyurmuştur. (Müslim rivâyet etmiştir.) Yine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

«الْكِبْرُ بَطَرُ الْحَقِّ وَغَمْطُ النَّاسِ»

«Kibir, hakka karşı büyüklenmektir ve insânları küçümsemektir» buyurmuştur.

Allah Teâlâ, şirkden daha büyük [bir cürüm] olan kibri affetmeyeceğine dâir bir tenbîh olarak şöyle buyurmuştur:

إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِۦ ... ﴿٤٨﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Allah, kendisine şirk koşulmasını (asla) bağışlamaz...» [4/en-Nisâ, 48]

Nasıl ki Allah Teâlâ'ya karşı tevâzu gösteren kimseyi Allah yüceltir, aynı şekilde hakka boyun eğmek karşısında tekebbür gösteren kimseyi de Allah zelîl, düşkün, küçük ve değersiz kılar. Her kim hakka -velev ki [o hak-hakîkat] kendisine, küçük veya kendisine nefret duyduğu veya düşman olduğu biri vâsıtasıyla gelmiş olsun-boyun eğmek karşısında kibir gösterirse, aslında onun o kibri Allah'a karşıdır. Zîrâ hak, Allah'tır. Kelâmı hakdır. Dîni hakdır. Hak Onun sıfatıdır. Ondandır ve Onundur. Binâenaleyh kul onu reddettiğinde ve kibir gösterip onu kabûlden imtinâ ettiğinde aslında Allah'a karşı çıkmış ve Ona karşı kibir göstermiş olur. Vallahu a'lem.

Tevâzu'nun Tarîfi:

["el-Menâzil" Müellifi demiştir ki:]

"Tevâzu: Kulun, hakkın gücüne (savle) [karşı] tevâzu göstermesidir."

Yani: Hakkın üstünlüğünü (sultân), ona boyun eğmek sûretiyle, zül ve inkıyâd ile ve onun boyunduruğu altına girmekle kabûl etmesidir. Öyle ki hak, onun üzerinde, efendinin kölesi üzerindeki tasarrufu gibi tasarruf sâhibi olmalıdır. İşte böylelikle kul için tevâzu ahlâkı husûle gelmiş olur. Bu yüzden [Hz.] Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, kibri, bunun zıddıyla tefsîr etmiş ve: «Kibir, hakka karşı büyüklenmektir ve insânları küçümsemektir» buyurmuştur. Hakka karşı büyüklenmek: Onu red ve inkâr etmek demektir. Onu, hamle yapan birini savuşturur gibi savuşturmaktır. İnsânları küçümsemek ise: Onları hor-hakîr görmek ve onlara tepeden bakmaktır. Bir kimse onları hor-hakîr gördüğü ve onlara tepeden baktığı ân ise onların hakkını-hukûkunu hiçe sayar, inkâr eder ve/ya hafîfe alır.

Hakkın sâhibinin bir sözü ve savleti (gücü) olduğu içindir ki mütekebbir kişilikler, onun o savletine boyun eğmez ve onu kabûle yanaşmazlar. Özellikle de bâtıl kişilikler ki onlar, hakkın savletine kendi kibirleri ve bâtıllarıyla savlet ederler. Dolayısıyla tevâzunun hakîkati: Kulun, hakkın savletine boyun eğmesidir; ona itâat göstermesi ve kendi savletiyle ona karşı durmamasıdır. **...)**

[***]

Masiyet Olmadığı Müddetce Şer'î/Meşrû Yetki Sâhiblerine İtâat

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَأُوْلِي ٱلْأَمْرِ مِنكُمْۖ ... ﴿٥٩﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Ey îmân edenler! Allah'a itâat edin. Peygamber'e itâat edin ve sizden olan ûlu'l-emre (emir sâhibi idârecilere) de. ....» (4/en-Nisâ, 59)

*İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Müslüman kişiye, sevdiği ve sevmediği şeylerde dinleyip itâat etmek düşer. Bir masiyetle emrolunması hâric ki masiyetle emrolunduğu zaman artık ne dinlemek vardır ne de itâat...↓» (Muttefakun Aleyh)

... «عَلَى الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ فِيمَا أَحَبَّ وَكَرِهَ إِلَّا أَنْ يُؤْمَرَ بِمَعْصِيَةٍ، فَإِنْ أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ فَلَا سَمْعَ وَلَا طَاعَةَ» ...

*[Yine] Ondan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e dinleyip itâat etmek üzere biat ettiğimiz vakit bizlere «Gücünüzün yettiği şeylerde/gücünüz yettiği kadar» buyurur idi." (Muttefakun Aleyh)

*[Yine] Ondan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyurur iken işittim: «Kim [biat ettiği] bir [imâma] itâatden el çekerse Kıyâmet Günü Allah'ın huzûruna bir hücceti olmaksızın çıkar. Kim de boynunda bir biat olmaksızın ölürse câhiliyye üzere bir ölümle ölmüş olur.↓» (Müslim rivâyet etmiştir.)

... «مَنْ خَلَعَ يَدًا مِنْ طَاعَةٍ لَقِيَ اللهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (وَ)لَا حُجَّةَ لَهُ، وَمَنْ مَاتَ وَلَيْسَ فِي عُنُقِهِ بَيْعَةٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً» ...

*Enes radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Başınıza, başı kuru üzüm danesi gibi [siyâh] Habeşli bir köle dahi atanmış olsa, dinleyin ve itâat edin!» (Buhârî rivâyet etmiştir.)

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Sana düşen, zorluk ve kolaylık demlerinde, neşeli ve kederli hâllerinde ve gayrının sana tercîh edildiği vakitlerde dinleyip itâat etmektir.» (Müslim...)

*Abdullah Bin Amr radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte bir seferde idik. Bir yerde konakladık. Kimimiz çadırını düzeltiyor, kimimiz ok talîmi yapıyor, kimimiz de [otlamaya bırakılmış] hayvânlarıyla meşgûl oluyordu. Derken Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in münâdisi "Namaz toplayıcıdır [/Haydi toplanın]!" diye seslendi. Biz de Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huzûrunda toplandık ki şöyle buyurdu: «Benden önceki her peygamberin üzerine hak olan/vazîfe, mutlaka kendi ümmetine, onlar için iyi olduğunu bildiği şeyi göstermek ve onlar için kötü olduğunu bildiği şeyden de onları sakındırmaktı. Sizin şu ümmetinizin ise âfiyeti [/fitnelerden selâmeti] hiç şübhesiz evvelinde kılınmıştır. Onun âhirinin başına birtakım belâlar ve nahoş gördüğünüz şeyler gelecektir. Öyle fitneler ki biri diğerini daha hafîf kılacaktır. Nitekim [bir] fitne gelecek, [onu gören] mümin, "İşte bu benim [sebeb-i] mahvımdır" diyecek. Sonra o fitne geçip gidecek ve başka bir fitne gelecek, [onu gören] mümin, "[İşte] bu! [İşte] bu [beni helâk eder]! diyecektir. Kim cehennemden uzak kılınıp da cennete girmek istiyorsa, ölümü kendisine, o, Allah'a ve Âhiret Günü'ne îmân etmiş bir hâlde iken gelsin. İnsânlara da kendisine nasıl muâmele edilmesini arzu ediyorsa öylece muâmele etsin. Kim bir imâma biat eder, ona elinin tokasını ve yüreğinin semeresini [/bağlılık üzere söz ve ahid] verirse ona elinden geldiğince itâat etsin. Eğer başka biri gelir de [idâreyi ele geçirmek için] o [hak/meşrû] imâmla nizâa girerse onun boynunu vurun.↓» (Müslim rivâyet etmiştir.)

... ... فَقَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَنَزَلْنَا مَنْزِلًا فَمِنَّا مَنْ يُصْلِحُ خِبَاءَهُ وَمِنَّا مَنْ يَنْتَضِلُ وَمِنَّا مَنْ هُوَ فِي جَشَرِهِ إِذْ نَادَى مُنَادِي رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الصَّلَاةَ جَامِعَةً؛ فَاجْتَمَعْنَا إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ نَبِيٌّ قَبْلِي إِلَّا كَانَ حَقًّا عَلَيْهِ أَنْ يَدُلَّ أُمَّتَهُ عَلَى خَيْرِ مَا يَعْلَمُهُ لَهُمْ وَيُنْذِرَهُمْ شَرَّ مَا يَعْلَمُهُ لَهُمْ وَإِنَّ أُمَّتَكُمْ هَذِهِ جُعِلَ عَافِيَتُهَا فِي أَوَّلِهَا وَسَيُصِيبُ آخِرَهَا بَلَاءٌ وَأُمُورٌ تُنْكِرُونَهَا وَتَجِيءُ فِتَنٌ يُرَقِّقُ بَعْضُهَا بَعْضًا وَتَجِيءُ الْفِتْنَةُ فَيَقُولُ الْمُؤْمِنُ: هَذِهِ مُهْلِكَتِي؛ ثُمَّ تَنْكَشِفُ وَتَجِيءُ الْفِتْنَةُ فَيَقُولُ الْمُؤْمِنُ: هَذِهِ هَذِهِ! فَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُزَحْزَحَ عَنِ النَّارِ وَيَدْخُلَ الْجَنَّةَ فَلْتَأْتِهِ مَنِيَّتُهُ وَهُوَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ، وَلْيَأْتِ إِلَى النَّاسِ الَّذِي يُحِبُّ أَنْ يُؤْتَى إِلَيْهِ؛ وَمَنْ بَايَعَ إِمَامًا فَأَعْطَاهُ صَفْقَةَ يَدِهِ وَثَمَرَةَ قَلْبِهِ فَلْيُطِعْهُ إِنِ اسْتَطَاعَ فَإِنْ جَاءَ آخَرُ يُنَازِعُهُ فَاضْرِبُوا عُنُقَ الْآخَرِ» ... ...

*Ebû Hüneyde Vâil Bin Hucr radıyallahu anh'dan, demiştir ki: "Seleme Bin Yezîd el-Cu'fî, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e: "Ya Nebiyyellah! Başımıza, kendi haklarını bizden isteyen, bizim hakkımızı ise bizden esirgeyen emîrler gelirse, bize ne yapmamızı emir buyurursun?" diye sordu. Resûlullah ondan yüz çevirdi. Ona yine sordu. Bunun üzerine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Dinleyin ve itâat edin. Onların mesûliyyeti kendilerinedir, sizin mesûliyyetiniz ise sizedir» buyurdu." (Müslim...)

*Abdullah Bin Mesûd radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Şübhesiz benden sonra birtakım kayırmalar/haksız tercîhler (esere) ve nahoş bulduğunuz işler/hâller olacaktır» buyurdu. "Ya Resûlellah! Bizden o vakti görecek olanlara ne emir buyurursunuz?" dediler. «Üzerinize düşen hakkı/mesûliyyeti edâ edersiniz ve size düşeni Allah'tan istersiniz» buyurdu. (Muttefakun Aleyh)

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kim bana itâat ederse şübhesiz Allah'a itâat etmiş olur. Kim de bana isyân ederse şübhesiz Allah'a isyân etmiş olur. Kim emîre itâat ederse şübhesiz bana itâat etmiş olur. Kim de emîre isyân ederse şübhesiz bana isyân etmiş olur.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللهَ وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ عَصَى اللهَ، وَمَنْ يُطِعِ الْأَمِيرَ فَقَدْ أَطَاعَنِي وَمَنْ يَعْصِ الْأَمِيرَ فَقَدْ عَصَانِي» ...

*İbn Abbâs radıyallahu anhuma'dan rivâyet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Kim emîrinden (yaptığı) bir şeyi nahoş/kötü görürse sabretsin. Zîrâ sultândan/itâatden bir karış dışarı çıkan kimse câhiliyye üzere bir ölümle ölmüş olur.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «مَنْ كَرِهَ مِنْ أَمِيرِهِ شَيْئًا فَلْيَصْبِرْ، فَإِنَّهُ مَنْ خَرَجَ مِنَ السُّلْطَانِ شِبْرًا مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً» ...

****

Kötü Ahlâkdan Sakın(dır)ma

Enes Bin Mâlik şöyle demiştir: "Şübhesiz ki kul, güzel ahlâkıyla, [çok fazla ibâdet ehli bir] âbid olmasa bile, cennetdeki en yüksek dereceye ulaşır. Kötü ahlâkıyla da, [bir] âbid olsa bile, cehennemdeki esfel derekeye ulaşır.↓"

قال أنس بن مالك: «إن العبد ليبلغ بحسن خلقه أعلى درجة في الجنة وهو غير عابد، ويبلغ بسوء خلقه أسفل درك في جهنم وهو عابد.»

Şimdi ise kötü ahlâkla ilgili bazı husûsları, onlardan sakındırmak için, bu konuda vârid olan birtakım rivâyetler üzerinden ele almaya çalışalım:

Riyâ, Süm'a ve Gösteriş Sevdâsı

Riyâzu's-Sâlihîn'den:

(... Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعْبُدُواْ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ ... ﴿٥﴾ ﴿سورة البينة﴾

«Oysa onlar ancak, dîni Ona hâ[li]s kılan/muhlisler, hanîf/hakperest muvahhidler olarak Allah'a ibâdet/kulluk etmekle emrolunmuşlardı...» [98/el-Beyyine, 5]

...لَا تُبْطِلُواْ صَدَقَٰتِكُم بِٱلْمَنِّ وَٱلْأَذَىٰ كَٱلَّذِى يُنفِقُ مَالَهُۥ رِئَآءَ ٱلنَّاسِ... ﴿٢٦٤﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«...Sadakalarınızı, -mâlını insânlara gösteriş için harcayan kimse gibi-, minnet ile/başa kakmak ve ezâ ile/gönül kırmak sûretiyle boşa çıkarmayın...» [2/el-Bakara, 264]

... يُرَآءُونَ ٱلنَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ ٱللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٢﴾ ﴿سورة النساء﴾

«...(Münâfıklar) insânlara gösteriş yaparlar ve Allah'ı da pek az anarlar.» [4/en-Nisâ, 142]

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Ben, kendilerine şirk koşulanların şirkden en berî olanıyım. Her kim bir amel işler de, o amelinde, başkasını Bana ortak koşarsa onu ve ortak koştuğunu başbaşa bırakırım."» (Müslim...)

*[Yine] Ondan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «Kıyâmet Günü kendisi hakkında hüküm verilecek insânların ilki şehîd olmuş bir adamdır. O [kişi] getirilir de [Hak Teâlâ] ona [bahşetmiş olduğu] nimetlerini [kendisine] hatırlatır ve o da bunları hatırlar. "Bunlarla ne yaptın?" buyurur. "Senin [rızan] için savaştım, ta ki şehîd oldum" der. "Yalan söyledin. *Bilakis* sen, [hakkında] Cesûr denilsin diye savaştın. [Öyle] denildi de" buyurur. Sonra onun hakkında emir buyrulur da yüzü üstü sürüklenir ve ta ki/öylece cehenneme atılır. [Hakkında hüküm verilecek diğer ilklerden biri:] İlim öğrenip öğreten ve Kur'ân('ı) okuyan bir adamdır. O [kişi] getirilir de [Hak Teâlâ] ona [bahşetmiş olduğu] nimetlerini [kendisine] hatırlatır ve o da bunları hatırlar. "Bunlarla ne yaptın?" buyurur. "İlmi öğrenip öğrettim ve Senin [rızan] için Kur'ân'ı okudum" der. "Yalan söyledin. *Bilakis* sen, ilmi, [hakkında] Âlim denilsin diye öğrendin. Kur'ân'ı da [hakkında], o bir Kaari'dir denilsin diye okudun. [Öyle] denildi de" buyurur. Sonra onun hakkında emir buyrulur da yüzü üstü sürük-

lenir ve ta ki/öylece cehenneme atılır. [Hakkında hüküm verilecek diğer ilklerden biri ise:] Allah'ın, kendisine genişlik [/zenginlik] bahşettiği ve mâlın her çeşidinden [bolca] verdiği bir adamdır. O [kişi] getirilir de [Hak Teâlâ] ona [bahşetmiş olduğu] nimetlerini [kendisine] hatırlatır ve o da bunları hatırlar. "Bunlarla ne yaptın?" buyurur. "Uğrunda infâkın yapılmasını sevdiğin hiçbir yol bırakmadım da o yolda mutlaka Senin [rızan] için infâkda bulundum" der. "Yalan söyledin. *Bilakis* sen [bunu], o Cömertdir denilsin diye yaptın. [Öyle] denildi de" buyurur. Sonra onun hakkında emir buyrulur da yüzü üstü sürüklenir ve ta ki/öylece cehenneme atılır.» (Müslim rivâyet etmiştir.)

*İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan [şöyle rivâyet edilmiştir]: "Bazı kimseler ona: "Bizler, sultânlarımızın yanına varıyoruz da onlara, onların yanından çıktıktan sonra, konuştuğumuzun hilâfına şeyler söylüyoruz" dediler. İbn Ömer radıyallahu anhuma: "Biz bunu Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem döneminde bir nifâk sayardık" dedi." (Buhârî rivâyet etmiştir.)

*Cundeb Bin Abdillah Bin Süfyân radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kim duyurursa Allah da onu duyurur. Kim gösterirse Allah da onu gösterir.» (Muttefakun Aleyh. Yine Müslim, İbn Abbâs radıyallahu anhuma yoluyla da rivâyet etmiştir.) "Duyurur/İşittirirse (سَمَّعَ)"nin anlamı, "Kim amelini, riyâ yollu olarak insânlar için teşhîr ederse", "Allah da onu duyurur", yani "Kıyâmet Günü onu rezîl-rüsvâ eder." "Kim gösterir/açığa vurursa"nın anlamı ise "Kim sâlih amelini, insânların gözünde yücelmek için (gösteriş yoluyla) onlara izhâr eder/açığa vurursa Allah da onun içindeki/riyâkârlığını herkesin gözü önünde gösterir, açığa çıkarır.

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kim, kendisiyle Allah Azze ve Celle'nin rızası [gözetilip] aranacak [herhangi] bir [dînî] ilmi, sadece/sırf, onunla/onun üzerinden dünyalık bir menfaat /çıkar elde etmek için öğrenirse Kıyâmet Günü cennetin kokusunu [bile] alamaz.» (Ebû Dâvûd, sahîh bir isnâdla rivâyet etmiştir.)

Riyâ Olduğu Sanılan Ama Aslında Riyâ Olmayan Şeyler Bâbı:

Ebû Zer radıyallahu anh'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e: "Acaba hayır namına bir amel işleyen ve insânların bundan dolayı kendisini övdüğü kimsenin bu hâli hakkında ne buyurursunuz?" denildi. «O, müminin âcil müjdesidir [/mümin için âcilen gelen bir müjde/bir mükâfaatdır].» buyurdu." (Müslim rivâyet etmiştir.)

[***]

Kendini Beğenmişlik ve Mağrûrluk

İmâm en-Nevevî -rahimehullah- şöyle demiştir:

(... Kibrin ve Kendini Beğenmişliğin Tahrîm Edilmesi Bâbı:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

تِلْكَ ٱلدَّارُ ٱلْءَاخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا ۚ وَٱلْعَٰقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ

٨٣ ﴿سورة القصص﴾

«[İşte] o Âhiret Yurdu! Biz onu, yeryüzünde ne ululanmak ve ne de fesâd çıkarmak isteyen kimselere veririz ve [hüsn-i] âkıbet muttakîler içindir.» (28/el-Kasas, 83)

«Yeryüzünde şımarıkça/böbürlenerek yürüme...» [17/el-İsrâ, 37]

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي ٱلْأَرْضِ مَرَحًاۖ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ١٨

﴿سورة لقمان﴾

«Hem insânlara avurdunu şişirip/kibirle onlardan yüz çevirme ve yeryüzünde şımarıkça/böbürlenerek yürüme. Çünkü Allah hiçbir mağrûru, böbürleneni sevmez.» [31/ Lokmân, 18]

«Şübhesiz Kârûn Mûsâ'nın kavmindendi de onlara karşı azgınlık etti. Biz ona öyle hazîneler verdik ki onun anahtarları(nı taşımak bile) güçlü-kuvvetli bir bölüğe ağır geliyordu. Hani [ol vakit] kavmi kendisine şöyle demişti: "Böbürlenme! Çünkü Allah, şımarıp/böbürlenenleri sevmez,» «Allah'ın sana verdiği [o] şeylerde âhiret yurdunu ara, dünyadan da nasîbini unutma. Allah sana ihsânda bulunduğu gibi [sen de] ihsânda bulun ve yeryüzünde fesâd arayışına girme. Çünkü Allah müfsidleri sevmez."» «[Kârûn] dedi ki: "Bu bana, sırf bendeki bir ilim sâyesinde verildi." O bilmiyor muydu ki Allah ondan önce, kendisinden [çok] daha güçlü ve daha fazla birikim/ile adam sâhibi nice nesilleri helâk etmişdir? [Ama] günahları[nın ne olduğu, o] günahkâr-mücrimlerden sorulmaz.» «[Derken Kârûn] zîneti içinde [/ihtişâm ile] kavminin karşısına çıktı. Dünya hayâtını isteyen kimseler, "Âh/keşke Kârûn'a verilen (servet) gibi bizim de (servetimiz) olaydı. Şübhesiz o [pek] büyük bir baht sâhibidir" dedi(ler).» «Kendilerine ilim verilmiş kimseler ise, "Yazıklar olsun size! Îmân eden ve sâlih amel işleyen kimse için Allah'ın sevâbı [ve mükâfaatı, mâl-mülkden] daha hayırlıdır. Ona ise ancak sabredenler nâil olur" dedi(ler).» «[Nihâyet biz, Kârûn'un] kendisini de evini de yer[in dibin]e geçirdik ki [ol vakit] onun -Allah'a karşı kendisine yardım edebilecek- bir topluluğu da yok idi. Kendisini kurtarabilecek biri de değildi.» [28/el-Kasas, 76-81]

*Abdullah Bin Mesûd radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem: «Kalbinde zerre miskâli kibir olan kimse cennete giremez» buyurmuştur. Bunun üzerine bir adam: "Kişi elbisesinin güzel, ayakkabılarının güzel olmasını ister?" deyince Hz. Peygamber: «Şübhesiz Allah güzeldir, güzel olanı sever. Kibir, hakka karşı büyüklenmektir ve insânları küçümsemektir» buyurmuştur." (Müslim rivâyet etmiştir.↓) Hakka-hakîkate karşı büyüklenmek, onu reddetmektir ve söyleyenine geri çevirmektir. İnsânları küçümsemek ise onları hor-hakîr görmektir.

عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبْرٍ.» فَقَالَ رَجُلٌ: إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ ثَوْبُهُ حَسَنًا وَنَعْلُهُ حَسَنًا؟! قَالَ: «إِنَّ اللهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، الْكِبْرُ بَطَرُ الْحَقِّ وَغَمْطُ النَّاسِ.» رواه مسلم. بَطَرُ الْحَقِّ: دفعه ورده على قائله، وَغَمْطُ النَّاسِ: احتقارهم.

*Seleme Bin el-Ekva' radıyallahu anhu'dan [şöyle rivâyet edilmiştir]: "Bir adam Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huzûrunda sol eliyle yedi. [Ona:] «Sağ elinle

ye!» buyurdu. [Adam:] "Yapamam" dedi. [Resûlullah:] «Yapamaz olasın!» buyurdu. [Râvî demiştir ki:] "Onu bundan alıkoyan sırf kibirdi." "[Ondan sonra] elini ağzına götüremez oldu." (Müslim rivâyet etmiştir.)

*Hârise Bin Vehb radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «Size cehennem ehlini[n kimler olduğunu] haber vereyim mi?! Her kaba-saba, zobu-zorba, müstekbir kimsedir.↓» (Muttefakun Aleyh)

... ... «أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ النَّارِ، كُلُّ عُتُلٍّ جَوَّاظٍ مُسْتَكْبِرٍ» ...

*Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Cennet ile Cehennem münâkaşa ettiler. Cehennem: "Bende zorbalar ve mütekebbirler var" dedi. Cennet ise: "Bende insânların zayıfları ve yoksulları var" dedi. Allah ikisi arasında hüküm buyurdu: "Sen Cennetsin ki rahmetimsin. Seninle dilediğime rahmet ederim. Sen de Cehennemsin ki azâbımsın. Seninle dilediğime azâb ederim. Her ikinizi doldurmak da Benim üzerimedir."» (Müslim rivâyet etmiştir.)

*Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Allah, Kıyâmet Günü, [dünyada] elbisesinin eteğini/paçalarını büyüklük taslayarak/kibirle [yerde] sürümüş olan kimsenin/yüzüne bakmaz.» (Muttefakun Aleyh)

*[Yine] Ondan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Allah, Kıyâmet Günü [şu] üç [sınıfdan olan] kimseyle ne konuşur, ne onları tezkiye eder, ne de onların yüzüne bakar. Onlar için elim bir azâb vardır: Zinakâr ihtiyâr; yalancı sultân ve müstekbir fakîr.↓» (Müslim rivâyet etmiştir.)

... «ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: شَيْخٌ زَانٍ، وَمَلِكٌ كَذَّابٌ، وَعَائِلٌ مُسْتَكْبِرٌ» ...

*[Yine] Ondan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Allah Azze ve Celle buyuruyor ki: "İzzet benim izârımdır; kibriyâ ise benim ridâmdır. Kim bu iki şeyden birinde benimle nizâa tutuşursa ona [mutlak sûretde] azâb ederim."» (Müslim rivâyet etmiştir.)

*[Yine] Ondan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Bir adam, nefsinin hoşuna giden bir elbisesi içinde, saçı taralı [bir hâlde] ve böbürlenerek/çalımlı çalımlı yürümeye çalışırken birden Allah onu yere geçirir ki o adam, ta Kıyâmet Günü'ne dek yere batıp durur.» (Muttefakun Aleyh)

*Seleme Bin el-Ekva' radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Kişi, nefsini [kibir(lenmek) yolunda] sürükleye sürükleye en nihâyet cebbârların dîvânına yazılır/zorbaların arasında kayda geçirilir ve onların başına gelen onun da başına gelir.↓» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen bir hadîsdir" demiştir.) "Yezhebu binefsihi": Büyüklenmek, kibirlenmek demektir. **...)**

... «لَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَذْهَبُ بِنَفْسِهِ حَتَّى يُكْتَبَ فِي الْجَبَّارِينَ فَيُصِيبُهُ مَا أَصَابَهُمْ» ...

Buhl/Cimrilik

en-Nevevî -rahimehullah- şöyle demiştir:

(... Buhl ve "Şuhh"dan Nehiy Bâbı:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَٱسْتَغْنَىٰ ﴿٨﴾ وَكَذَّبَ بِٱلْحُسْنَىٰ ﴿٩﴾ فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلْعُسْرَىٰ ﴿١٠﴾ وَمَا يُغْنِى عَنْهُ مَالُهُۥٓ إِذَا تَرَدَّىٰٓ ﴿١١﴾ ﴿سورة الليل﴾

«Amma kim cimrilik eder, kendisini müstağnî görür,» «ve o en güzeli yalanlarsa,» «Biz de ona en zor olanı kolaylaştırırız.» «[Cehenneme] düştüğü zaman da mâlı kendisine [hiçbir] fayda vermez.» [92/el-Leyl, 8-11]

... وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِۦ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾ ﴿سورة التغابن﴾

«Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar felâha erenlerdir.» [64/et-Teğâbun, 16]

Câbir radıyallahu anhu'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Zulümden sakının! Çünkü zulüm Kıyâmet Günü [sâhibi için zifîrî karanlıklar hâlinde:] zulümât[olacak]tır.» Cimrilikten de (şuhh) sakının! Çünkü cimrilik sizden öncekileri helâk etti. [Nitekim cimrilik] onları birbirlerinin kanını dökmeye ve mahremiyyetini çiğnemeye [kadar] götürdü.↓» (Müslim rivâyet etmiştir.) **...)**

... «اتَّقُوا الظُّلْمَ فَإِنَّ الظُّلْمَ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَاتَّقُوا الشُّحَّ فَإِنَّ الشُّحَّ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ حَمَلَهُمْ عَلَى أَنْ سَفَكُوا دِمَاءَهُمْ وَاسْتَحَلُّوا مَحَارِمَهُمْ» ...

[***]

Zulüm/Haksızlık

İmâm en-Nevevî rahimehullah'ın *Riyâzu's-Sâlihîn*'inde şunlar yer almaktadır:

(... "Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «...[O gün] zâlimler için ne samîmî bir dost, ne de sözü dinlenir bir şefâatci vardır.» [40/Ğâfir/Mümin, 18] // «...Zâlimlere [onları İlâhî azâbdan kurtaracak] hiçbir yardımcı yoktur.» [22/el-Hacc, 71]

... مَا لِلظَّـٰلِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ ﴿١٨﴾ ﴿سورة غافر﴾

... وَمَا لِلظَّـٰلِمِينَ مِن نَّصِيرٍ ﴿٧١﴾ ﴿سورة الحج﴾

●[Bkz: Az yukarda geçen Câbir hadîsi...]

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Kıyâmet Günü haklar mutlaka sâhiblerine verilecektir. Öyle ki boynuzsuz koyunun hakkı [dahî] boynuzlu koyundan alınacaktır↓.» (Müslim...)

... «لَتُؤَدُّنَّ الْحُقُوقَ إِلَى أَهْلِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُقَادَ لِلشَّاةِ الْجَلْحَاءِ مِنَ الشَّاةِ الْقَرْنَاءِ» ...

●İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Biz, Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem [henüz] aramızda iken Vedâ Haccı hakkında konuşur, ama Vedâ

Haccı nedir bilmezdik. Ta ki Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem [o gün] Allah'a hamd u senâ edinceye, sonra [Vedâ Hutbesinde] Mesîh Deccâl'i [de] anıp onu uzun uzadıya anlatıncaya kadar ki şöyle buyurmuştu: «Allah'ın gönderdiği her peygamber mutlaka ümmetini onun [hem kendisi hem fitnesi] hakkında uyarmıştır. Nûh da onun hakkında [kavmini] uyarmıştır, ondan sonraki [bütün] peygamberler de... Eğer o sizin aranızda çıkacak olursa onun hâline dâir herhangi bir şey size kapalı kalmış olsa dahî Rabbinizin bir gözünün kör olmadığı bilmediğiniz şey değildir. O ise sağ gözü kör olan biridir. Sanki gözü dışarı fırlamış/pırtlak (yaş) üzüm gibidir. Âgâh olun! Hiç şübhesiz Allah, kanlarınızı ve mâllarınızı, şu gününüzün hürmeti gibi,] şu [harâm] beldenizde[ki hürmet hâli gibi], şu [harâm] ayınızda[ki hürmet hâli gibi] birbirinize harâm kılmıştır. Elâ..! Teblîğ ettim mi?» "Evet" dediler. Üç kez: «Allah'ım şâhid ol..!» dedi ve: «Yazıklar -veya eyvahlar- olsun size! Bakınız/âgâh olunuz! Sakın ola benden sonra birbirinizin boyunlarını vuran küffâra dönüşmeyin» buyurdu." (Buhârî rivâyet etmiştir. Müslim ise bir kısmını rivâyet etmiştir.)

●Âişe radıyallahu anha'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Kim karış kadar bir yeri zulüm/ve haksızlıkla alırsa, onun yedi katı boynuna geçirilir.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «مَنْ ظَلَمَ قِيدَ شِبْرٍ مِنَ الأَرْضِ طُوِّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ» ...

●Ebû Mûsâ radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Allah zâlime mühlet verir, ama onu tutup-aldığı ân artık onun için kurtuluş yoktur» buyurdu. Sonra şu âyeti okudu: «İşte Rabbin zulmetmekte olan kentleri yakaladığı zaman böyle yakalar. Şübhesiz Onun yakalaması acıdır, şiddetlidir.» [11/Hûd, 102]

●Muâz Bin Cebel radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem beni Yemen'e gönderdi ve şöyle buyurdu: «Sen Ehl-i Kitâb('dan olan) bir kavme gidiyorsun. [Öncelikle] onları, Allah'tan başka ilâh olmadığına ve benim de Allah'ın Resûlü olduğuma şehâdete davet et. Eğer onlar bunu kabûl ederlerse onlara, Allah'ın her gün ve gecede beş vakit namazı kendilerine farz kıldığını bildir. Eğer onlar bunu kabûl ederlerse onlara, Allah'ın, zenginlerinden alınıp fakîrlerine verilmek üzere kendilerine sadaka/zekâtı farz kıldığını bildir. Eğer onlar bunu kabûl ederlerse sen sen ol onların güzîde mâllarından uzak dur ve mazlûmun bedduasından da sakın. Çünkü onun bedduası ile Allah arasında bir hicâb yoktur.» (Muttefakun Aleyh)

●Ebû Humeyd Abdurrahmân Bin Sa'd es-Sâ'idî radıyallahu anh'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Ezd kabîlesinden İbni Lutbiyye denilen bir adamı zekât [toplamak] üzere [bir memûr olarak] vazîfelendirmişti. Adam [işini bitirip geri] geldiği zaman: "Şu sizindir; bu da bana hediyye edilmiştir" dedi. Bunun üzerine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem minbere çıktı ve Allah'a hamd u senâ ettikten sonra şöyle buyurdu: «İmdi! Ben, sizden bir adamı, Allah'ın beni [kendisiyle] sorumlu kılmış olduğu işlerden birinde vazîfelendiriyorum, sonra da [o adam] gelip [bana]: "Şu sizindir; bu da bana hediyye edilen bir şeydir!" diyor. Eğer doğru sözlü ise babasının veya anasının evinde otursaydı da o hediyye ona öylece gelseydi ya! Vallâhi sizden

biri [herhangi] bir şeyi hakkı olmayarak alırsa, Kıyâmet Günü Allah'ın huzûruna onu mutlaka [omuzlarına/sırtına] yüklenmiş bir hâlde gelir. Sakın ola sizden birini Allah'ın huzûruna, [sırtında], böğüren bir deve veya böğüren bir inek veya meleyen bir koyun taşır hâlde çıkarken görmeyeyim!» Sonra da ellerini [yukarıya] kaldırdı, öyle ki koltuk altlarının beyâzı görüldü ve üç defa: «Allah'ım teblîğ ettim mi?» dedi." (Muttefakun Aleyh)

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Kimin üzerinde [Müslüman bir] kardeşinin, haysiyeti [ve şerefi] veya [mâlı vb.] başka herhangi bir şeyi dolayısıyla [ona yaptığı haksızlıktan ötürü] şu gün bir hakkı varsa, ondan şu gün, dirhem ile dînar[ın geçer akçe olmayacağı bir vakitden, gün Mahşer günü] olmadan önce helâllik alsın. [O gün geldiğinde] eğer onun sâlih bir ameli varsa, haksızlığı kadrince kendisinden alınır. Yok eğer onun hasenâtı olmaz ise [kendisine haksızlık ettiği hak] *sâhib*inin seyyiâtından alınır ve onun üzerine bırakılır.↓» (Buhârî rivâyet etmiştir.)

... «مَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ لِأَحَدٍ مِنْ عِرْضِهِ أَوْ مِنْ شَيْءٍ فَلْيَتَحَلَّلْهُ مِنْهُ الْيَوْمَ، قَبْلَ أَنْ لَا يَكُونَ دِينَارٌ وَلَا دِرْهَمٌ، إِنْ كَانَ لَهُ عَمَلٌ صَالِحٌ أُخِذَ مِنْهُ بِقَدْرِ مَظْلَمَتِهِ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ أُخِذَ مِنْ سَيِّئَاتِ صَاحِبِهِ فَحُمِلَ عَلَيْهِ» ...

●Abdullah Bin Amr Bin el-Âs radıyallahu anhuma'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Müslüman, elinden ve dilinden Müslümanların [emîn olduğu/] selâmet bulduğu kimsedir. Muhâcir ise Allah'ın nehyettiği şeyleri hecr (terk) eden kimsedir.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ، وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللهُ عَنْهُ» ...

●[Yine] Ondan -radıyallahu anh-, demiştir ki: "[Sefer esnâsında] Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in yükünden mesûl olan Kirkire adında bir adam vardı. [Bu adam nerden atıldığı belli olmayan bir okun kendisine isâbet etmesi sonucu] öldü. Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve selem: «O ateştedir» buyurdu. Gidip baktılar ve [eşyâsının arasında] gulûl ettiği [ganîmetden çalmış olduğu] bir abâ buldular." (Buhârî rivâyet etmiştir.) ... [Bu hadîs, kitâbda, teknik bir hata sonucu aşağıdaki hadîsle içiçe geçmiştir. Mtrcm.]

●Ömer Bin el-Hattâb radıyallahu anhuma'dan, şöyle demiştir: "Hayber [Gazvesi] günü Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in ashâbından bazı kimseler gelip: "Falânkes şehîddir; filânkes şehîddir" dediler. En nihâyet, [başka] bir adamın başına varıp: "Falânkes şehîddir" dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem: «Aslâ! Ben onu, üzerinde ganîmetden çalmış olduğu bir bürde -veya abâ- ile ateşte gördüm» buyurdu. (Müslim rivâyet etmiştir.)

*Ebû Katâde el-Hâris Bin Rib'î radıyallahu anhu'dan, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, onların arasında ayağa kalktığı ve kendilerine Allah yolunda cihâdın ve Allah'a îmânın amellerin en fazîletlisi olduğunu anlattığı, bunun üzerine bir adamın ayağa kalkıp: "Ya Resûlellah! Eğer ben Allah yolunda öldürülecek olursam, acaba bu benim [bütün] günahlarıma keffâret olur mu?" dediği, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in: «Eğer sen, sabrederek ve ecrini Allah'tan bekleyerek, [kaçmak için] geri-

leyerek değil, ilerleyerek Allah yolunda öldürülecek olursan, evet..» buyurduğu, sonra Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in: «Nasıl demiştin..?» diye sorduğu, adam: "Eğer ben Allah yolunda öldürülecek olursam, acaba bu benim günahlarıma keffâret olur mu?" dedi[m deyince] Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in: «Eğer sen, sabrederek ve ecrini Allah'tan bekleyerek, [kaçmak için] gerileyerek değil, ilerleyerek Allah yolunda öldürülecek olursan, evet. [Keffâret olur. Ama] borç hâric. Çünkü bunu bana Cibrîl [şimdi] söyledi» buyurduğu rivâyet edilmiştir. (Müslim rivâyet etmiştir.)

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet edilmiştir: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Müflis kimdir bilir misiniz?» buyurdu. "Bize göre müflis, ne dirhemi ne de metâı olan [/parası-pulu, mâlı-mülkü olmayan] kimsedir" dediler. Buyurdu ki: «Benim ümmetimden asıl müflis olan, Kıyâmet Günü, namaz, oruç ve zekât [gibi nice ameller] ile gelen; ama şuna sövmüş, buna iftirâ etmiş, şunun mâlını yemiş, bunun kanını dökmüş, şunu darbetmiş bir hâlde olan kimsedir ki, buna onun hasenâtından [kısâsen] alınıp verilir, şuna onun hasenâtından verilir, en nihâyet üzerindeki hakları ödemeden önce hasenâtı bittiğinde, diğerlerinin günahlarından alınır ve onun üzerine bırakılır. Sonra da cehenneme atılır.↓» (Müslim rivâyet etmiştir.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَتَدْرُونَ مَنِ الْمُفْلِسُ؟» قَالُوا: الْمُفْلِسُ فِينَا مَنْ لَا دِرْهَمَ لَهُ وَلَا مَتَاعَ. فَقَالَ: «إِنَّ الْمُفْلِسَ مِنْ أُمَّتِي مَنْ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصَلَاةٍ وَصِيَامٍ وَزَكَاةٍ وَيَأْتِي وَقَدْ شَتَمَ هَذَا وَقَذَفَ هَذَا وَأَكَلَ مَالَ هَذَا وَسَفَكَ دَمَ هَذَا وَضَرَبَ هَذَا فَيُعْطَى هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يُقْضَى مَا عَلَيْهِ أُخِذَ مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطُرِحَتْ عَلَيْهِ ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ» رواه مسلم

●Ümmü Seleme radıyallahu anha'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Ben ancak bir beşerim ve sizler muhâkeme olunmak üzere bana başvuruyorsunuz. Olur ki kiminiz, hüccetini beyân husûsunda diğer birinizden daha iyi bir dile sâhib olur [/ve davâsını daha iyi bir şekilde anlatır]. Ben de dinlediklerime göre onun lehinde hüküm veririm. [Bilin ki, bu şekilde] kimin lehine hükmedip kardeşinin hakkını kendisine verirsem ona ancak ateş[-i cehennem]den bir parça kesip-ayırmışım demektir.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ، وَإِنَّكُمْ تَخْتَصِمُونَ إِلَيَّ، وَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَلْحَنَ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ فَأَقْضِيَ لَهُ بِنَحْوِ مَا أَسْمَعُ، فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ بِحَقِّ أَخِيهِ .. فَإِنَّمَا أَقْطَعُ لَهُ قِطْعَةً مِنَ النَّارِ» ...

●İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Mümin [kişi, eli nahak yere döktüğü] harâm bir kana bulaşmadığı müddetce dîni dolayısıyla bir genişlik içinde olmaya devâm eder.↓» (Buhârî ...)

... «لَنْ يَزَالَ الْمُؤْمِنُ فِي فُسْحَةٍ مِنْ دِينِهِ مَا لَمْ يُصِبْ دَمًا حَرَامًا» ...

●Havle Bint-i Âmir el-Ensâriyye'den -ki kendisi Hz. Hamza radıyallahu anhu'nun hanımıdır-, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: **«Kimi adamlar** [zekât, ganîmet, cizye vb. olarak Müslümanların Beytülmâlinde Müslümanlar için sarfedilmek üzere Allah'ın bir hakkı olarak duran] **Allah'ın mâlı**

hakkında [çalıp-çırpma, yersiz-gereksiz harcamada bulunma gibi vs. yollarla] **haksız işlere dalarlar. Kıyâmet Günü onları bekleyen ateş[-i Cehennem]dir.»** (Buhârî ...)

[***]

Hükümdârlık ve Emîrlik Sevgisi [Makâm-Mevki Sevdâsı]

Ka'b Bin Mâlik radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Bir sürüye salınan iki aç kurdun ona verdiği zarar, kişinin, mâl ve [şan-] şeref [: baş olma] hırsıyla dînine verdiği zarardan daha büyük değildir.» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen-Sahîh bir hadîsdir" demiştir.↓)

«مَا ذِئْبَانِ جَائِعَانِ أُرْسِلَا فِي غَنَمٍ بِأَفْسَدَ لَهَا مِنْ حِرْصِ الْمَرْءِ عَلَى الْمَالِ وَالشَّرَفِ لِدِينِهِ»

Emâret'e Tâlib Olmanın Nehyedilmesi:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

«[İşte] o Âhiret Yurdu! Biz onu, yeryüzünde ne ululanmak ve ne de fesâd çıkarmak isteyen kimselere veririz ve [hüsn-i] âkıbet muttakîler içindir.» [28/el-Kasas, 83]

●Ebû Saîd Abdurrahmân Bin Semure radıyallahu anh'dan: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu demiştir: «Ey Abdurrahmân Bin Semure! Emâret'i [bizzât] isteme! Çünkü eğer o, [sen bizzât] istemeksizin sana verilecek olursa, onun üzerine sana [Allah tarafından] yardım olunur. Yok eğer o, [sen bizzât] isteyerek sana verilecek olursa, [yardım olmaksızın] onunla başbaşa bırakılırsın. Bir de bir [şey için] yemîn eder de onun gayrını ondan daha hayırlı olarak görürsen, hayırlı olanı işle ve yemîninin keffâretini öde.» (Muttefakun Aleyh)

●Ebû Zer radıyallahu anh'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu: «Ey Ebû Zer! Ben seni [idârecilik husûsunda] zayıf olarak görüyorum ve şübhesiz ben, kendim için sevip-istediğim şeyi senin için de istiyorum. [Sakın] ne iki kişiye emîr/baş ol, ne de bir yetîmin mâlına velî...» (Müslim rivâyet etmiştir.)

●[Yine] Ondan, demiştir ki: "Ya Resûlellah! Beni vâlî tayîn etmez misin?" dedim. Eliyle omuzuma vurdu ve sonra şöyle buyurdu: «Ey Ebû Zer! Şübhesiz sen [idârecilik husûsunda] zayıfsın ve şübhesiz o bir emânetdir. Kıyâmet Günü ise o bir utanç [sebebi] ve nedâmetdir. Onu hakkıyla [teslîm] alan ve bu konuda üzerine düşeni yapan kişi müstesnâ...» (Müslim rivâyet etmiştir.)

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Şübhesiz siz [yöneticilik/] emâret husûsunda hırs göstereceksiniz ve o, Kıyâmet Günü, bir nedâmet [sebebi] olacaktır↓.» (Buhârî rivâyet etmiştir.)

... «إِنَّكُمْ سَتَحْرِصُونَ عَلَى الْإِمَارَةِ وَسَتَكُونُ نَدَامَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ» ...

İmâm İbn Teymiyye -rahimehullah- "es-Siyâsetü'ş-Şer'iyye" adlı kitâb[ın]da (1/15) şöyle demiştir:

(... Bâb-ı Evvel: [İdârî Mesûliyyetler manâsına:] Velâyetler

Emânetleri edâ etme [yani ehline tevdî] meselesine gelince: Burada iki tür [bir emânet] vardır: Bunların ilki "Velâyetler"dir. {«Allah size emânetleri ehline vermenizi

emreder...» [4/en-Nisâ, 58]} âyetin[in] sebeb-i nüzûlü de o olmuştur. Yine bu/Bâbda dört Fasıl bulunmaktadır:

– Birinci Fasıl: Eslah/en uygun olan kişiyi tayîn etmek/vazîfelendirmektir: Nitekim Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'yi fethettiği ve Kâbe'nin anahtarlarını Şeybe Oğulları'ndan teslîm aldığı zaman [amcası Hz.] Abbâs bunları, Hacıları Sikâye ve Beyt'in Sidâne/Hicâbe işlerini kendi yetkisi altında birleştirsin diye Ondan istemiştir ki bunun üzerine Allah Teâlâ bu *âyeti indirmiştir ve O da Kâbe'nin anahtarlarını Şeybe Oğullarına vermiştir[!]*. Binâenaleyh Veliyyü'l-Emr'in üzerine vâcib olan, Müslümanların işlerinden her bir işin başına, o iş için bulabildiği en uygun kimseyi getirmesidir. Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Kim ki Müslümanların işlerinden herhangi bir işin başına geçer/herhangi bir mevki-makâma gelir ve [yetkisi dâhilindeki] bir işin başına, Müslümanlar[ın hayrı] için ondan daha uygun olan birini bulabildiği hâlde başka bir adamı getirirse hiç şübhesiz Allah'a ve Resûlü'ne ihânet etmiştir.» Bir rivâyetde ise şöyle buyurmuştur: «Kim ki bir topluluğun başına, bir iş için, bir adamı tayîn eder de bunu, o topluluk içinde [o işe (Allah'ın)] kendisinden daha fazla râzı olduğu birinin varlığını bildiği hâlde yaparsa hiç şübhesiz Allah'a, Resûlüne ve Müminlere ihânet etmiştir.» el-Hâkim, *Sahîh*inde rivâyet etmiştir. (...) Ömer Bin el-Hattâb radıyallahu anhu da şöyle demiştir: "Kim ki Müslümanların işlerinden herhangi bir işin başına geçer ve [yetkisi dâhilindeki] bir işin başına, [daha iyi/daha uygun birini bulabildiği hâlde sırf] onunla kendisi arasındaki bir sevgi veya akrabalık [bağı] dolayısıyla bir adamı getirirse hiç şübhesiz Allah'a, Resûlüne ve Müslümanlara ihânet etmiştir."

[Evet,] bu onun üzerine bir vâcibdir. Velâyetleri hakeden kimseleri, şehirler üzerine tayîn edilmiş nâibleri, sultân/yetki sâhibi kimselerin nâibleri olan emîrler, kâdılar ve benzerleri, ümerâ-i ecnâd [/sancak beyleri], büyük ve küçük ordu komutanları, mâlî yetkililer, vezîrler, kâtibler, zekât ile harâc işlerinden ve Müslümanların olan sâir mâllardan sorumlu memûrlar ve dîvân müfettişleri arasından arayıp bulması gerekir. Bütün bu kimselerden her birinin üzerine düşen de [yetkisi dâhilindeki herhangi bir iş için] bulabildiği en uygun kimseyi seçip-tayîn etmesi ve bir nâib edinmesidir. Ta ki bu iş namaz imâmlarına, müezzinlere, kaarilere, muallimlere, hac emîrlerine, ulaklar /postacılara, izci-gözcülere, hazînedarlara, kale muhâfızlarına, kaleler ile şehirlerin kapıcılarına, büyük ve küçük ordu nakîblerine, kabîlelerin ve çarşı-pazarların temsîlcilerine, köylülerin ileri gelenlerine varıncaya kadar... [Yani] bunlar veya bunlardan başka, Müslümanların işlerinden herhangi bir işin başına geçen her kişinin üzerine, o iş için, her yerde/her mevki-makâmda/her vazîfede, kendi eli/sorumluluğu/yetkisi altındaki en uygun, o işi deruhde edebilecek en iyi kişiyi kullanmasıdır. Bir velâyete /mevki-makâma tâlib oldu veya bu konuda tez davrandı diye herhangi bir kimseyi öncelememesidir ki bu durum asıl o kimsenin [o işten] engellenmesine bir sebebdir. Çünkü *Sahîhayn*'da Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den şöyle rivâyet edilmiştir: "Birtakım kimseler Onun huzûruna vardılar ve bir velâyete/makâma tâlib oldular. «Bizler, şu işimizi, ona tâlib olan kimseye vermeyiz» buyurdu." Abdurrahmân

Bin Semure'ye de şöyle buyurmuştur: «Ey Abdurrahmân Bin Semure! Emâret'i [bizzât] isteme! Çünkü eğer o, [sen bizzât] istemeksizin sana verilecek olursa, onun üzerine sana [Allah tarafından] yardım olunur. Yok eğer o, [sen bizzât] isteyerek sana verilecek olursa, [yardım olmaksızın] onunla başbaşa bırakılırsın.» [Hadîsi] *Sahîhayn*'da tahrîc etmişlerdir. [Yine Hz. Peygamber] sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Kim kadılığı [bizzât] taleb eder ve onun için [aracılar yoluyla] yardım alırsa [Allah'ın yardımı olmaksızın] onunla başbaşa bırakılır. Kim de kadılığı [bizzât] taleb etmez ve onun için yardım almazsa Allah Teâlâ onun için, onu sedîd kılacak/destekleyecek bir melek indirir.» *Ashâb-ı Sünen* rivâyet etmiştir.

Bir iş için ehak/en lâyık ve eslah/en uygun olandan sapar da başka birini, onunla kendisi arasındaki bir akrabalık-yakınlık, âzâdlık bağı veya dostluk yüzünden yahut aynı memleketden veya mezhebden veya tarîkatden olma yahut -Arablık, Farslık, Türklük veya Rûmluk gibi- aynı ırkdan olma sebebiyle veyahut mâl, menfaat-çıkar veya başka bir şekilde ondan aldığı herhangi bir rüşvet karşılığı yahut ehak olana karşı yüreğinde taşıdığı bir kin-nefret veya ikisi arasındaki bir düşmanlık dolayısıyla tercîh ederse hiç şübhesiz Allah'a, Resûlüne ve Müminlere ihânet etmiştir ve Allah Teâlâ'nın şu kavliyle nehiy buyurduğu hâle dâhil olmuştur: «Ey îmân edenler! Allah'a ve Peygamber'e ihânet etmeyin; (sonra) bile bile kendi emânetlerinize ihânet etmiş olursunuz.» [8/el-Enfâl, 27] Sonra da şöyle buyurmuştur: «Bilin ki mâllarınız ve çoluk çocuğunuz bir fitne/bir imtihândır. Allah katında ise [pek] büyük bir mükâfaat vardır.» [8/el-Enfâl, 28] Nitekim kişi, oğluna veya âzâdlığına duyduğu muhabbet sebebiyle onu bazı velâyetlerde/mevki-makâmlarda tercîh edip öne çıkarabilir veya ona müstahak olmadığı şeyleri verebilir ki böylelikle de emânetine ihânet etmiş olur. Aynı şekilde onu, haketmediği bir şeyi almak sûretiyle, mâlını arttırmak veya korumak için yahut kendisine dalkavukluk eden birini bazı velâyetlerde kayırmak sûretiyle tercîh edip öne çıkarabilir ki böylelikle de Allah'a, Resûlüne ve emânetine ihânet etmiş olur.

Beri taraftan emâneti, kendi hevâsına muhâlefetle birlikte ehline teslîm eden bir kimseyi Allah Teâlâ *sâbitkadem kılar [/sevâba erdirir]* ve [hem hayâtında onu, hem] kendisinden sonra âilesini ve mâlını muhâfaza buyurur. Hevâsına tâbi olan kimseyi ise Allah, arzusunun hilâfına cezalandırır. Âilesini zelîl kılar ve mâlını da mahveder. O meşhûr hikâyede [belirtilmiştir ki:] Abbâsî halîfelerinden biri, âlimlerden birine, [devrine] ulaştığı kimselerden bazı şeyleri kendisine anlatmasını ister. O da şöyle der: "Ömer Bin Abdulazîz'e ulaştım. Ona: "Ey müminlerin emîri! Oğullarının *elini şu mâldan çektirdin* ve onları fakîrler olarak bıraktın. Birşeyleri yok" denildi ki o zaman ölüm döşeğinde idi. "Onları içeri alıp-yanıma getirin" dedi. Onları içeri alıp-yanına getirdiler ki on küsûr erkek idiler ve aralarında bülûğa ermiş kimse yok idi. Onları görünce gözleri yaşardı. Sonra [onlara] şöyle dedi: "Evlâdlarım! Vallâhi sizin olan bir haktan sizi engellemedim ve insânların mâlını alıp size verecek biri de değildim. Siz ancak şu iki kişiden birisinizdir: Ya sâlih ki sâlihlere Allah yâr/ve yardımcı olur. Ya da gayr-ı sâlih ki ben ona, Allah'a masiyet yolunda kendisinden destek alacağı bir şey bırakmam. Şimdi kalkıp-ayrılın yanımdan!" [O âlim] dedi ki: "Vallâhi onun bir oğlunu

gördüm. Allah yolunda [cihâd için] yüz atı donattı." Yani o atları, üzerlerinde gaza edecek kimselere verdi. Derim ki: Bu [zât], en uzak doğudan, Türklerin diyârından en uzak batıya, Endülüs ile gayrı yerlere, Kıbrıs adaları ile Şâm boylarından, Tarsûs ve benzeri başkentlere, oradan Yemen'in uzak bölgelerine varıncaya kadar [tüm o topraklarda] Müslümanların Halîfesi olan biri idi ve oğullarından her biri onun terekesinden çok/ama çok az bir şey almıştı ki bunun yirmi dirhemden daha az olduğu belirtilmiştir. [Yine] demiştir ki: "Halîfelerden [başka] birinin huzûrunda da bulundum. Oğulları onun terekesini kendi aralarında taksîm etmiş ve onların her biri altıyüzbin dînâr almış idi. Onlardan birini ise insânlara avuç açıp-dilenir bir hâlde gördüm." Bu bâbda öyle hikâyeler ve [şu] zaman içre yaşanıp-görülmüş, öncesinde ise duyulmuş öyle vakalar vardır ki bunlar aklı başında her kişi için bir ibret aynasıdır.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünneti, velâyetin bir emânet olduğunu ve mutlaka ehline tevdî edilmesi gerektiğini göstermektedir. Daha önce zikri geçen yerlerin benzeri yerlerde ve emîrlik konusunda Ebû Zer radıyallahu anhu'ya buyurduğu şu kavli örneğinde olduğu gibi: «... şübhesiz o bir emânetdir. Kıyâmet Günü ise o bir utanç [sebebi] ve nedâmetdir. Onu hakkıyla [teslîm] alan ve bu konuda üzerine düşeni yapan kişi müstesnâ...» Müslim rivâyet etmiştir. Buhârî ise *Sahîh*'inde Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir: «Emânet zâyi edildiği zaman Kıyâmeti bekle!» "Onun zâyi edilmesi nedir/nasıl olur ya Resûlellah?" denildi. «İş, ehli olmayan kimseye tevdî edildiği zaman Kıyâmeti bekle!» buyurdu."

Nitekim Müslümanlar bu anlam üzerinde icmâ etmiştir. [Meselâ] yetîmin vasîsi/velîsi, vakıf sorumlusu ve kişiye mâlı cihetiyle vekâlet eden kimselerin, onlar için en uygun/en faydalı/eslah olan ne ise o doğrultuda hareket etmesi gerekir. Eslah olan ise Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibidir: «Yetîm[in] mâlına da en güzel bir yolun dışında yaklaşmayın...» [17/el-İsrâ, 34] "Güzel olan" dememiştir ["en güzel" demiştir]. Zîrâ vâlî, insânlar üzerinde bir çoban [misâli] olup koyunlar üzerine çoban olan kimse gibidir. Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in buyurduğu gibi: «Hepiniz birer çobansınız ve hepiniz kendi raiyyenizden sorumlusunuz. İnsânlar üzerine imâm/idâreci olan kişi bir çobandır ve kendi raiyyesinden sorumludur. Kadın kocasının evinde bir çobandır ve kendi raiyyesinden sorumludur. Oğul babasının mâlı üzerinde bir çobandır ve kendi raiyyesinden sorumludur. Köle efendisinin mâlı üzerinde bir çobandır ve kendi raiyyesinden sorumludur. Âgâh olun! Hepiniz birer çobansınız ve hepiniz kendi raiyyenizden sorumlusunuz.» *Sahîhayn*'da tahrîc etmişlerdir. [Yine Hz. Peygamber] sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Allah'ın, herhangi bir raiyye üzerine kendisini bir çoban kıldığı hiç kimse yoktur ki, gün onun ölüm günü olduğunda eğer o kişi, o raiyyeyi aldatmış [bir hâlde] ise Allah mutlaka ona cennetin kokusunu harâm kılar.» Müslim rivâyet etmiştir.

"Ebû Müslim el-Havlânî, [bir gün] Muâviye Bin Ebî Süfyân'ın huzûruna girmiş ve ona: "Esselâmu aleyke eyyuhe'l-ecîr!/Selâm (olsun) sana ey ecîr!" demiştir. Ona: "Esselâmu aleyke eyyuhe'l-emîr!/Selâm (olsun) sana ey emîr" de!" dediklerinde o

[yine]: "Esselâmu aleyke eyyuhe'l-ecîr!" demiştir. Ona: "Eyyuhe'l-emîr" de!" dediklerinde o [yine]: "Esselâmu aleyke eyyuhe'l-ecîr!" demiştir. Ona: "el-emîr" de!" dediklerinde bu kez Muâviye: "Ebû Müslim'i kendi hâline bırakın. Çünkü o ne dediğini daha iyi bilir" demiştir. Bunun üzerine Ebû Müslim: "Sen ancak bir ecîrsin ki şu koyunların Rabbi/sâhibi seni onlara bakasın diye seni tutmuştur. Eğer onların uyuz olanlarını iyileştirir, hasta olanlarını tedâvî eder ve öncekileri sonrakilerden/hastalıklı olanları sağlam olanlardan ayrı tutarsan o/sürünün efendisi/sâhibi sana ecrini/ücretini verir. Yok eğer uyuz olanlarını iyileştirmez, hasta olanlarını tedâvî etmez ve öncekileri de sonrakilerden ayrı tutmazsan o/sürünün efendisi/sâhibi seni cezalandırır" demiştir."

Bu, anlamı açık olan bir şeydir. Çünkü halk, Allah'ın kullarıdır. Vâlîler/emir-yetki sâhibleri ise Onun kulları üzerinde Allah'ın nâibleridir. Onlar, kendi adlarına kulların vekîlleridir ve birbirlerine nisbetle iki ortaktan biri mesâbesindedirler. Dolayısıyladır ki bunların arasında bir velâyet ve vekâlet *bağı* vardır. Bir velî ve vekîl, ne zamanki kendi işlerinde bir adamı nâib olarak kullanır, bu arada ticâret veya akâr için ondan daha uygun olan birini bir kenarda bırakırsa, nâibi de gidip bir mâlı, onu daha iyi bir fiyatla alacak biri varken daha düşük bir fiyatla satarsa hiç şübhesiz kendi sâhibine/ortağına veya arkadaşına ihânet etmiştir. Özellikle de kayırdığı o kimse ile kendisi arasında bir yakınlık veya akrabalık varsa ki böyle bir durumda sâhibi ona buğzeder ve onu kınar. Ayrıca onun kendisine ihânet ettiğini ve kendi akrabasını veya arkadaşını kayırdığını düşünür. **...)**

[***]

Yalan(cılık)

[*Riyâzu's-Sâlihîn*'den:]

«Bir de hiç bilmediğin bir şeyin ardına düşme. [Çünkü kulak, göz ve kalb, bunların tamâmı ondan sorumludur.]» [17/el-İsrâ, 36]

«O, söz olarak (herhangi bir şey) söylemeyiversin, [onun] yanında mutlaka hâzır [olan] bir gözetleyici [melek] vardır.» [50/Kâf, 18]

●Abdullah Bin Mesûd radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Şübhesiz ki sıdk birr'e götürür ve şübhesiz ki birr de cennete götürür. Nitekim kişi [her dâim] doğru söyler de en nihâyet Allah katında bir Sıddık olarak yazılır. Şübhesiz ki kizb fücûra götürür ve şübhesiz ki fücûr da cehenneme götürür. Nitekim kişi [her dâim] yalan söyler de en nihâyet Allah katında bir Kezzâb olarak yazılır.» (Muttefakun Aleyh)

●Abdullah Bin Amr Bin el-Âs radıyallahu anhuma'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «[Şu] dört haslet kimde olursa o kişi hâlis bir münâfıkdır. Kimde de o hasletlerden biri bulunursa onda, o hasleti terk edinceye kadar nifâk hasletlerinden biri vardır: [Kendisine güvenilip bir şey] emânet edildiğinde [emânete] ihânet eder. Konuştuğunda yalan söyler. Ahid/söz verdiğinde [ahdinden] cayar [/sözünü çiğner]. Husûmet gösterdiğinde ise haddinden ziyâde taşkınlık eder.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا، وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدَعَهَا: إِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ، وَإِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ» ...

●İbn Abbâs radıyallahu anhuma'dan Hz. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Kim görmediği bir rüyayı [uydurur da onu] görmüş gibi anlatırsa [Kıyâmet Günü] iki arpayı birbirine düğümlemekle yükümlü kılınır [/cezalandırılır] ki bunu asla yapamaz. Kim bir topluluğun konuştuklarına, onlar kendisini/bu hâli nahoş gördüğü hâlde kulak kabartırsa Kıyâmet Günü kulaklarına erimiş kurşun dökülür. Kim de bir sûret/resim çizerse [Kıyâmet Günü] [ondan dolayı kendisine] azâb edilir ve o resme rûh üflemekle yükümlü kılınır ki ona asla [rûh] üfleyemez.↓» (Buhârî...)

... «مَنْ تَحَلَّمَ بِحُلُمٍ لَمْ يَرَهُ كُلِّفَ أَنْ يَعْقِدَ بَيْنَ شَعِيرَتَيْنِ وَلَنْ يَفْعَلَ، وَمَنِ اسْتَمَعَ إِلَى حَدِيثِ قَوْمٍ وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ صُبَّ فِي أُذُنَيْهِ الآنُكُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ صَوَّرَ صُورَةً عُذِّبَ وَكُلِّفَ أَنْ يَنْفُخَ فِيهَا الرُّوحَ وَلَيْسَ بِنَافِخٍ» ...

Yalandan Neyin [Hangi Şartlarda] Câiz Olduğunun Beyânı:

("Bil ki yalan, her ne kadar aslı itibâriyle harâm olsa bile birtakım hâllerde ve bazı şartlar dâhilinde câiz olur. Bunları *el-Ezkâr* kitâbında îzâh etmiştim. Özeti ise şudur ki: Kelâm, merâm u maksûda bir vesîledir/söz, amacı ifâde için bir araçtır. Övgüye değer her amaca/makbûl her merâm u maksûda ise yalan olmaksızın ulaşılabilir ki böyle bir durumda yalan (söylemek) harâm olur. Eğer o şeye ulaşmak ancak yalan yoluyla mümkün olabiliyorsa bu durumda yalan (söylemek) câiz olur. Şu da var ki, eğer sözkonusu merâm u maksûda ulaşmak mubâh dâiresinde bir şeyse yalan da mubâh olur. Yok eğer vâcib dâiresinde bir şeyse yalan da bir vâcib olur. [Meselâ] bir Müslüman, kendisini öldürmek veya mâlını almak isteyen bir zâlimden saklanır ve/ya mâlını gizler de [Müslüman] bir kimseye ondan sorulursa onu gizlemek için yalan (söylemesi kendisine) vâcib olur. Kezâ eğer kendisinin elinde bir emânet olur ve o zâlim o emâneti almak isterse onu gizlemek için yalan (söylemesi kendisine) vâcib olur. Bütün bu hâllerde ihtiyâta en yakın [/ve evlâ] olan tevriye yoluna başvurmasıdır. Tevriye ise söylediği sözlerle doğru bir anlamı kasdetmesi ve muhâtabın anladığına nisbetle ve lafzın zâhirî itibâriyle bir yalancı olarak görülse bile kendisine nisbetle bir yalancı olmamasıdır. Tevriyeyi terk edecek olsa ve yalan ifâdeyi mutlak bir şekilde kullansa dahî böyle bir durumda bu harâm değildir. Âlimler, bu gibi bir durumda yalanın câiz oluşuna Ümmü Kulsûm radıyallahu anha'nın rivâyet ettiği şu hadîsi delîl göstermişlerdir: [Demiştir ki:] "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «İnsânların arasını ıslâh edip-düzelten, böylelikle hayır (söz) taşıyan veya hayır konuşan kimse [bir] yalancı değildir.» Muttefakun Aleyh. Müslim bir rivâyetinde şu *ziyâde*ye yer vermiştir: "Ümmü Kulsûm dedi ki: "İnsânların dediği şeylerden, üç şey hâric, herhangi birine ruhsat verdiğini işitmedim." [Ümmü Kulsûm üç şeyle] şunları kasdetmektedir: "Savaş [hâlinde hîle-hud'a için]; insânların arasını bulup düzeltmek/ıslâh [için] ve kocanın karısına, karının da kocasına [âile saâdetlerini korumak için söylenmesi câiz olan yalan bir şeyler] konuşması...")

Gıybet

İmâm en-Nevevî -rahimehullah- [*Riyâzu's-Sâlihîn*'de] şöyle demiştir:

(... "Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

... وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا ۚ أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾ ﴿سورة الحجرات﴾

«...Birbirinizin gıybetini de yapmayın. [Acaba herhangi] biriniz, ölü (bir hâlde olan) kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz! [Öyleyse] Allah'tan korkun. Çünkü Allah Tevvâb'dır; Rahîm'dir.» [49/el-Hucurât, 12]

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۚ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ﴿٣٦﴾ ﴿سورة الإسراء﴾

«Bir de hiç bilmediğin bir şeyin ardına düşme. Çünkü kulak, göz ve kalb, bunların tamâmı ondan sorumludur.» [17/el-İsrâ, 36]

مَّا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾ ﴿سورة ق﴾

«O, söz olarak (herhangi bir şey) söylemeyiversin, [onun] yanında mutlaka hâzır [olan] bir gözetleyici [melek] vardır.» [50/Kâf, 18]

"[Şunu] bil ki, her mükellefin, dilini, her türlü kelâmdan muhâfaza etmesi gerekir. Bünyesinde bir maslahat görünen kelâm hâric ki, o maslahat husûsunda kelâm ile sükût eşit bir hâl aldığında Sünnet[e muvâfık] olan konuşmaktan geri durmaktır. Zîrâ mubâh bir konuşma [insânı] harâm veya mekrûh bir şeye çekebilir. Bu da âdeten çok defa yaşanan bir şeydir. [Hıfz-ı lisân ile] selâmete ise hiçbir şey denk gelmez."

●Ebû Mûsâ [el-Eşarî] radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Ya Resûlellah!" dedim, "Müslümanların hangisi efdaldir?" «Müslümanların, elinden ve dilinden emîn olduğu/ selâmet bulduğu kimsedir» buyurdu." (Muttefakun Aleyh.)

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittiği rivâyet *edilmiştir*: «Şübhesiz ki kul, kendisi hakkında [hayır mıdır yoksa değil midir diye] tebeyyünde bulunmadığı [/düşünmediği] öyle bir söz eder ki o söz yüzünden doğu ile batı arasından daha uzak bir mesâfece cehenneme düşer.» (Muttefakun Aleyh)

●[Daha önce birkaç kez geçen Muâz hadîsi ki sadece ilgili kısmı:] "...Sonra: «Bu dediklerimin hepsini [bir kıvâmda] tutan/onun sebeb-i bekâ ve kemâli olan nedir sana söyleyeyim mi?» dedi. [Ben:] "Evet ya Resûlellah!" deyince [mübârek] dilini *eliyle* tutup: «İşte şunu [gereğince] tut!» buyurdu. Dedim ki: "Ya Nebiyyellah! Biz konuştuğumuz şeylerle de mi muâhaze olunacağız!" «Hay anan senden mahrûm kal[may]a..! İnsânları yüzleri üzere ateş[-i cehennem]e düşüren dillerinin hasâdından gayrı nedir (ki)...» buyurdu."

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Gıybet nedir bilir misiniz?» Dediler ki: "Allah ve Resûlü

daha iyi bilir." «[Müslüman] kardeşini, nahoş bulduğu bir şeyle anmandır» buyurdu. "Peki acaba dediğim şey kardeşimde varsa!?" denildi. «Eğer dediğin şey kardeşinde varsa hiç şübhesiz onun gıybetini yapmışsındır. Yok eğer dediğin şey onda yoksa, hiç şübhesiz ona buhtân etmişsindir» buyurdu.↓" (Müslim rivâyet etmiştir.)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَتَدْرُونَ مَا الْغِيبَةُ؟» قَالُوا: اللهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: «ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ.» قِيلَ: أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي مَا أَقُولُ؟! قَالَ: «إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدِ اغْتَبْتَهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ بَهَتَّهُ.» رواه مسلم

●Ebû Bekre radıyallahu anhu'dan, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Vedâ Haccı'nda, Minâ'da, Kurbân Günü'nde îrâd ettiği hutbesinde şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «[Bilesiniz ki] kanlarınız, mâllarınız ve ırz[u namus]larınız, şu gününüzün hürmeti gibi, şu [harâm] ayınızda[ki hürmet hâli gibi], şu [harâm] beldenizde[ki hürmet hâli gibi] birbirinize harâmdır. Elâ! Teblîğ ettim mi?!» (Muttefakun Aleyh)

●Âişe radıyallahu anha'dan, demiştir ki: "Hz. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'e: "Safiyye'nin şöyle şöyle oluşu sana yeter" dedim." (Râvîlerden biri demiştir ki: "[Bu sözüyle] onun kısa [boylu] oluşunu kasdetmiştir") "Bunun üzerine [Hz. Peygamber:] «Öyle bir söz ettin ki eğer denizin suyunu karıştırılacak olsa ona muhakkak karışırdı/ onu bozar-bulandırırdı» dedi. [Bir kerresinde de] ona bir kişiyi taklîd etmiştim. Şöyle buyurmuştu: «Şu ve şu benim olacak olsa bile yine de bir kişiyi [hoşlanmayacağı bir şekilde] taklîd etmeyi hoş bulmam.» (Ebû Dâvûd ile Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen-Sahîh bir hadîsdir" demiştir.) "Ona karışırdı" sözünün anlamı: "Ona öyle bir şekilde karışırdı ki, aşırı çirkinliği ve kötü kokusundan dolayı onun tadını veya kokusunu bozardı..."

Bu, gıybetden sakındıran en belîğ tekdîrlerden/en güçlü uyarılardan biridir. [Zîrâ] Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَمَا يَنطِقُ عَنِ ٱلۡهَوَىٰٓ ۝٣ إِنۡ هُوَ إِلَّا وَحۡيٞ يُوحَىٰ ۝٤ ﴿سورة النجم﴾

«O [kendi] hevâ/ve hevesinden konuşmaz.» «O[nun konuştuğu], ancak kendisine vahyolunan bir vahiydir. » [53/en-Necm, 3-4]

●Enes radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Mi'râca çıkarıldığım zaman bakırdan tırnakları olan ve onlarla kendi yüzlerini ve sînelerini tırmalayıp-parçalayan bir topluluğun yanından geçtim. "Bunlar kimdir ey Cibrîl?" dedim. "Bunlar [gıybet edip] insânların etlerini yiyenlerdir ve onların ırz u nâmûslarını/şeref ve haysiyyetlerini çekiştirenler/dillerine dolayanlardır" dedi.↓» (Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.)

... «لَمَّا عُرِجَ بِي مَرَرْتُ بِقَوْمٍ لَهُمْ أَظْفَارٌ مِنْ نُحَاسٍ يَخْمِشُونَ بِهَا وُجُوهَهُمْ وَصُدُورَهُمْ فَقُلْتُ: مَنْ هَؤُلَاءِ يَا جِبْرِيلُ؟ قَالَ: هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ لُحُومَ النَّاسِ وَيَقَعُونَ فِي أَعْرَاضِهِمْ» ...

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Müslümanın [ismet altında olan] her şeyi Müslümana harâmdır: Kanı, ırzı ve mâlı...» (Müslim rivâyet etmiştir.)

Gıybeti Dinlemenin Harâm Oluşu; Harâm Olan Bir Gıybeti Duyanın Onu Reddetmekle ve Konuşanına Karşı Durmakla Emrolunması; Bunu Yapmaktan Âciz Kalması veya Dediğinin Kabûl Edilmemesi Hâlinde O Meclisden -İmkânı Varsa- Kalkıp Ayrılması Bâbı:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَإِذَا سَمِعُواْ ٱللَّغْوَ أَعْرَضُواْ عَنْهُ ...﴿٥٥﴾ ﴿سورة القصص﴾

«Boş sözü işittikleri vakit ondan yüz çevirirler...» [28/el-Kasas, 55]

وَٱلَّذِينَ هُمْ عَنِ ٱللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾ ﴿سورة المؤمنون﴾

«Onlar ki, [faydasız işlerden ve] boş sözlerden yüz çevirirler.» [23/el-Muminûn, 3]

«[Bir de hiç bilmediğin bir şeyin ardına düşme.] Çünkü kulak, göz ve kalb, bunların tamâmı ondan sorumludur.» [17/el-İsrâ, 36]

وَإِذَا رَأَيْتَ ٱلَّذِينَ يَخُوضُونَ فِيٓ ءَايَٰتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُواْ فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِۦۚ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ ٱلشَّيْطَٰنُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ ٱلذِّكْرَىٰ مَعَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٦٨﴾ ﴿سورة الأنعام﴾

«Âyetlerimiz hakkında [münâsebetsizliğe] dalanları gördüğün vakit de onlardan yüz çevir; ta ki onlar başka bir söze dalıncaya kadar... Eğer şeytân [bunu] sana [bir ân] unutturursa hatırladıktan sonra [derhâl kalkıp uzaklaş ve sakın] o zâlimler gürûhu ile birlikte oturma!» [6/el-En'âm, 68]

●Ebu'd-Derdâ radıyallahu anh'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Kim [Müslüman bir] kardeşinin ırzını [/şeref ve haysiyyetini, onun gıyâbında] savunur/korursa Kıyâmet Günü Allah da onun yüzünü ateş[-i cehennem]den korur.↓» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen bir hadîsdir" demiştir.)

... «مَنْ رَدَّ عَنْ عِرْضِ أَخِيهِ رَدَّ اللهُ عَنْ وَجْهِهِ النَّارَ يَوْمَ القِيَامَةِ» ...

Gıybet'in Mubâh Olanını Beyân Bâbı:

("Bil ki [bu makâmda birinin gıyâbında konuşmak manasına:] gıybet, doğru ve şer'î bir amaç için, ayrıca o amaca ancak/ve ancak gıybet yoluyla ulaşılabilmesi hâlinde mubâh görülür ki bunlar [şu] altı sebebdir:

– İlki **Tazallüm**dür: Mazlûmun sultâna, kâdıya veya bunlar hâricinde yetkisi veya onun hakkını zâlimden alma gücü bulunan başka birine şikâyetlenmesi ve: "Falân-kes bana şu şekilde/şöyle şöyle zulüm/haksızlık etti" demesi câiz olur.

– İkincisi **münkeri değiştirmek ve taşkınlık edeni/bir âsiyi doğru yola getirmek için yardım alma yoluna başvurmaktır**: [Meselâ] münkeri değiştirme gücü-kudreti olan birine şöyle der: "Falân kimse şöyle şöyle yapıyor. Onu bundan alıkoy!" veya buna benzer bir şeyler ki, bu durumda onun maksadı [o] münkeri yok etmeye matûf olmalıdır. Eğer [niyyeti,] kasdı bu olmazsa [öyle birinin gıyâbında konuşmak] harâm olur.

– Üçüncüsü **İstiftâ**dır: [Meselâ] Müftüye: "Babam veya kardeşim veya eşim veya falânkes bana şu konuda/şöyle şöyle zulüm/haksızlık etti. Acaba böyle yapma hakkı var mıdır? Ondan kurtulmamın, hakkımı almamın ve/ya zulmünü bertaraf etmemin yolu nedir?" veya benzeri şeyler der. Bu, ihtiyâc hâlinde câizdir. Ama ihtiyâta daha yakın ve daha iyi/evlâ olan ise: "Hâli şöyle şöyle olan bir adam veya şahıs veya eş hakkında ne dersiniz?" demesidir. Çünkü böylelikle ve belli bir kişiyi bizzât [ismiyle, açıkça] belirtmeden de merâm hâsıl olur. Bununla birlikte -inşallah [ileride] ele alacağımız Hind'in rivâyet ettiği hadîsde de açıklayacağımız gibi- belli bir kişiyi bizzât belirtmek de câizdir.

– Dördüncüsü **Müslümanları kötülüklerden sakındırmak ve onların iyiliğine çalışmak/nasîhatde bulunmaktır**: Bu ise pek çok şekilde olur ki, bunlardan biri de râvîlerden ve şâhidlerden *mecrûh*/kusûrlu olanları *cerh* etmektir. Bu ise Müslümanların icmâı ile câizdir. Hattâ ihtiyâc hâlinde vâcib olur. Yine bu durumlardan biri, bir insânın dünürlüğü veya ortaklığı veya emânetciliği veya [iş-ticâret] muâmelesi veya başka bir konuda veya komşuluğu hakkında meşveretdir. Böyle bir durumda kendisi ile istişâre edilen kimsenin öyle birinin [gerçek] hâlini gizlememesi ve taşıdığı kötü hasletleri iyilik niyyetiyle belirtmesi gerekir. Yine bu durumlardan biri, fıkıh tahsîlinde bulunmak/dînini öğrenmek isteyen, ama kendisinden ilim almak üzere bir bidatcinin veya fâsık/bozuk birinin yanına gidip gelen birini gören ve o fıkıh talebesinin bundan zarar göreceği endişesine kapılan kimsenin o kişinin hâlini beyân yoluyla kendisine nasîhat etmesi gerekir. Nasîhat kasdı/niyyeti taşıması şartıyla ki burası kendisi içre [genellikle] yanılgıya düşülen bir noktadır. Nitekim [böyle bir durumda bu tür bir] konuşmayı yapıp-ikâzda bulunan kişi, bununla bir hased hâli taşıyor olabilir; [yahut] şeytân onu [bu noktada] yanıltıp-saptırmış olabilir ve o da bunu -kendi zannınca- bir nasîhat sanabilir. O yüzden buna dikkat edilmelidir. Bu durumlardan bir diğeri ise bir kimsenin, yetkilisi bulunduğu bir mevki-makâmın işlerini/idâresini, ya ona ehil olmadığı, ya bozuk veya gâfil/ihmâlkâr olduğu için ya da buna benzer/başka bir sebeble gerektiği gibi/lâyıkıyla çekip-çevirmemesidir ki böyle bir durumda bunun -bu gidişata bir son versin, onun yerine o işe uygun başka birini tayîn etsin veya bunu bilsin de ona göre kendisine muâmele etsin, ayrıca ona aldanmasın, kendisini doğru-düzgün hareket etmeye teşvîke çalışsın yahut değiştirsin diye- mutlaka onun üstünde yetki sâhibi birine bildirilmesi gerekir.

– Beşincisi **fıskını veya bidat**(ciliği)**ini açığa vuran biri olmasıdır**: Meselâ açıktan açığa içki içen, insânların mâllarını müsâdere eden, zulüm/ve haksızlık yoluyla vergi ve harâc alan, mâl toplayan ve yalan-yanlış işlerin altına giren kimse gibi ki böyle birinin, açığa vurduğu o şeylerle anılması/hakkında konuşulması câizdir ve bunların dışında sâir kusûrlarla anılması ise -zikrettiğimiz şeylerden bunun cevâzını gerektiren başka bir sebeb olması hâli hâric- harâm olur.

– Altıncısı **Tarîf**dir: Eğer bir kimse, şaşı, topal, sağır, kör gibi veya benzeri başka bir lakab ile marûf ise onu o lakabıyla tarîf etmek/belirtip-tanımlamak câizdir. Ancak

bir kimseyi küçük düşürmek için ona böyle bir lakab takmak [ve bunu gelişigüzel bir şekilde kötülemek amacıyla kullanmak] harâmdır. Her hâlükârda o lakabı anmadan kendisini tarîf etme imkânı varsa bu daha evlâdır.

Bunlar, âlimlerin zikrettiği altı sebebdir ve çoğu üzerinde de görüş birliği vardır.")

[***]

Nemîme

ki: İfsâd İçin İnsânlar Arasında Lâf Taşımak Demektir:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

هَمَّازٍ مَّشَّآءِۭ بِنَمِيمٍ ﴿١١﴾ ﴿سورة القلم﴾

«Gammâz, koğuculukla gezene...» [68/el-Kalem, 11]

«O, söz olarak (herhangi bir şey) söylemeyiversin, [onun] yanında mutlaka hâzır [olan] bir gözetleyici [melek] vardır.» [50/Kâf, 18]

●Huzeyfe radıyallahu anh'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Nemmâm (olan) cennete giremez.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ نَمَّامٌ» ...

●İbn Abbâs radıyallahu anhuma'dan şöyle rivâyet edilmiştir: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem iki kabrin yanında geçti ve şöyle buyurdu: **«Hiç şübhesiz bu ikisi azâb görüyor ve** [kendilerince] **büyük olmayan** [veya terki kendilerine büyük/ağır gelen] **bir günahtan dolayı azâb görüyorlar. Evet**, [aslında günahları] **büyüktür. Nitekim bunların biri koğuculuk yapardı. Diğeri ise bevli esnâsında** [bir rivâyetde, istibrâya titizlik göstermez,] **setr-i avrete riâyet etmezdi**.↓» (Muttefakun Aleyh) Âlimler: Vema yuazzebâni fî kebîr'in anlamı hakkında: Yani kendilerine göre büyük olmayan veya terki kendilerine büyük/ağır gelen" demişlerdir.

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِقَبْرَيْنِ فَقَالَ: «إِنَّهُمَا يُعَذَّبَانِ وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ، بَلَى (إِنَّهُ كَبِيرٌ): أَمَّا أَحَدُهُمَا فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ، وَأَمَّا الْآخَرُ فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ...» متفق عليه. قال العلماء: معنى: وما يعذبان في كبير: أي كبير في زعمهما، وقيل: كبير تركه عليهما.

[***]

Zülvecheyn / İki Yüzlü Kimse

(... Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

يَسْتَخْفُونَ مِنَ ٱلنَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ ٱللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَىٰ مِنَ ٱلْقَوْلِ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٠٨﴾ ﴿سورة النساء﴾

«İnsânlardan gizlenmeye çalışırlar da Allah'tan gizlenmezler. Hâlbuki Allah, geceleyin, râzı olmayacağı sözleri kurarlarken onlarla beraberdir. Allah, onların yaptıklarını (ilmiyle) kuşatmıştır.» [4/en-Nisâ, 108]

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «İnsânları madenler gibi bulursunuz. Câhiliyye devrinde hayırlı olanları, eğer fıkıh sâhibi olurlarsa İslâm devrinde de hayırlı(olanlar)dır. Şu işte [yani idârecilik konusunda] insânların hayırlılarını ise ondan en fazla nefret edenler olarak bulursunuz. İnsânların en şerlisini de iki yüzlü kimse olarak bulursunuz ki şunlara bir yüzle, bunlara ise başka bir yüzle gider-gelir.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «تَجِدُونَ النَّاسَ مَعَادِنَ خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقِهُوا؛ وَتَجِدُونَ خِيَارَ النَّاسِ فِي هَذَا الشَّأْنِ أَشَدَّهُمْ لَهُ كَرَاهِيَةً؛ وَتَجِدُونَ شَرَّ النَّاسِ ذَا الْوَجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ وَهَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ» ...

*Muhammed Bin Zeyd'den: "Bazı kimseler dedesi Abdullah Bin Ömer radıyallahu anhuma'ya: "Bizler, sultânlarımızın yanına varıyoruz da onlara, onların yanından çıktıktan sonra, konuştuğumuzun hilâfına şeyler söylüyoruz" dediler. O da: "Biz bunu Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem döneminde bir nifâk sayardık" dedi." (Buhârî...)

[***]

Hayâsızlığı/Kötülüğü Yaymak ve Müslümanların Arasını Bozmak

●Ebu'd-Derdâ'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Size oruç, namaz ve sadaka/zekâtın derecesinden efdal olan bir şeyi haber vereyim mi?!» "Belâ" dediler. «İki kişinin/insânların arasını bulup-düzeltmektir. Çünkü insânların arasının bozulması, o [bir] kesici-kazıcıdır?!» Ebû Îsâ *et-Tirmizî*: "Bu, sahîh bir hadîsdir" demiştir. Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu da rivâyet edilir: «O [bir] kesici-kazıcıdır. [Ama,] Saçı keser-kazır demiyorum. Bilakis Dîn'i keser-kazır.»

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَفْضَلَ مِنْ دَرَجَةِ الصِّيَامِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ!» قَالُوا: بَلَى. قَالَ: «[إ]صلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ فَإِنَّ فَسَادَ ذَاتِ الْبَيْنِ هِيَ الْحَالِقَةُ.» قَالَ أَبُو عِيسَى: هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحٌ. وَيُرْوَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: «هِيَ الْحَالِقَةُ، لَا أَقُولُ تَحْلِقُ الشَّعْرَ وَلَكِنْ تَحْلِقُ الدِّينَ.»

●Zeyd Bin Yahyâ ed-Dımeşkî bize rivâyet etti. Ebû Mu'ayd bize rivâyet etti. Mekhûl bize, Enes Bin Mâlik'den rivâyet etti [ve] dedi ki: "Ya Resûlellah! Ne zaman emr-i bi'l-marûf ve nehy-i ani'l-münkerde bulunmayı bırakırız?" denildi. «İsrâîl Oğulları arasında zuhûr eden/yayılan [şeyler] sizin aranızda da yayıldığı zaman.. Fuhuş/hayâsızlık yaşlılarınızda, mülk [:idâre-yönetim] küçüklerinizde [:âdîlerinizde] ve ilim de rezîllerinizde olduğunda» buyurdu." [Bir rivâyet ise, "Emr-i bi'l-marûf ve nehy-i ani'l-münker ne zaman terk olunur?" şeklindedir ki hadîsin sıhhat derecesiyle ilgili epeyce bir tafsîlat vardır. Sünen-i İbn Mâce, Müsned gibi kaynaklarda geçen bu rivâyetin, -sıhhat derecesiyle birlikte- hem farklı biçimlerine hem de şerhlerine bakmakta fayda vardır. Yukarıdan aşağıya doğru gelen başlıklar genelde *Riyâzu's-Sâlihîn*'den alıntılar olduğu için bunun da öyle olduğu zannedilmesin istedik. Rivâyetin işbu eserde geçen şekli şöyledir:]

... قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ! مَتَى نَدَعُ الِائْتِمَارَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ؟ قَالَ «إِذَا ظَهَرَ فِيكُمْ مَا ظَهَرَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ، إِذَا كَانَتِ الْفَاحِشَةُ فِي كِبَارِكُمْ وَالْمُلْكُ فِي صِغَارِكُمْ وَالْعِلْمُ فِي رُذَالِكُمْ» ...

Şehâdet-i Zûr/Yalancı Şâhidlik

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

... وَٱجْتَنِبُوا۟ قَوْلَ ٱلزُّورِ ﴿٣٠﴾ ﴿سورة الحج﴾

«...Yalan sözden de kaçının.» [22/el-Hacc, 30]

«Bir de hiç bilmediğin bir şeyin ardına düşme. [Çünkü kulak, göz ve kalb, bunların tamâmı ondan sorumludur.]» [17/el-İsrâ, 36]

«O, söz olarak (herhangi bir şey) söylemeyiversin, [onun] yanında mutlaka hâzır [olan] bir gözetleyici [melek] vardır.» [50/Kâf, 18]

إِنَّ رَبَّكَ لَبِٱلْمِرْصَادِ ﴿١٤﴾ ﴿سورة الفجر﴾

«Şübhesiz ki Rabbin gözetmededir/görüp gözetmektedir.» [89/el-Fecr, 14]

وَٱلَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ ٱلزُّورَ ... ﴿٧٢﴾ ﴿سورة الفرقان﴾

«Onlar ki yalana [/yalan yere] şâhidlik etmezler...» [25/el-Furkân, 72]

●Ebû Bekre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Size ekber-i kebâiri haber vereyim mi?!» "Belâ ya Resûlellah!" dedik. Buyurdu ki: «Allah'a şirk koşmaktır; ana-babaya itâatsizlik/ile isyân etmektir.» "[Yanına] yaslanmış bir hâlde idi ki doğrulup: «Bilin ki yalan sözdür/yalan konuşmaktır ve yalancı şâhidliktir/yalan yere şâhidlik etmektir!» buyurdu. Bunu o kadar tekrâr ededurdu ki bizler [içimizden]: "Keşke sükût buyursa" dedik.↓" (Muttefakun Aleyh)

وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ!» قُلْنَا: بَلَى يَا رَسُولَ اللهِ! قَالَ: «الْإِشْرَاكُ بِاللهِ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ،» وَكَانَ مُتَّكِئًا فَجَلَسَ فَقَالَ: «أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ وَشَهَادَةُ الزُّورِ.» فَمَا زَالَ يُكَرِّرُهَا حَتَّى قُلْنَا لَيْتَهُ سَكَتَ. متفق عليه

[***]

Çirkin Sözlülük ve Edebsizlik

İbn Mesûd radıyallahu anh'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Mümin, ta"ân [:ona-buna dil uzatan, onların şeref ve haysiyyetlerini diline dolayan], la"ân [:çokça lanet eden], fâhiş [:çirkin sözlü, bed dilli] ve bezî [:edebsizce, küfürlü konuşan kimse] değildir!» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen bir hadîsdir" demiştir.)

... «لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَّانِ وَلَا اللَّعَّانِ وَلَا الْفَاحِشِ وَلَا الْبَذِيءِ» ...

[***]

Bizâtihi Bir İnsâna veya Hayvâna Lanet Etmek

*Ebû Zeyd Sâbit Bin ed-Dahhâk el-Ensârî radıyallahu anh'dan -ki kendisi Rıdvân Biat'ine katılmış kimselerdendir-, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kim İslâm'dan gayrı bir dîn ile yalan yere, bilerek yemîn ederse o [kişi], dediği gibidir. Kim cânına bir şeyle kıyarsa Kıyâmet Günü kendisine onunla azâb

edilir. Kişiye, sâhibi olmadığı bir şeyde nezir/adak yoktur. Mümine lanet etmek de onu öldürmek gibidir.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ بِمِلَّةٍ غَيْرِ الإِسْلَامِ كَاذِبًا مُتَعَمِّدًا فَهُوَ كَمَا قَالَ، وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ عُذِّبَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلَيْسَ عَلَى رَجُلٍ نَذْرٌ فِيمَا لَا يَمْلِكُهُ، وَلَعْنُ الْمُؤْمِنِ كَقَتْلِهِ» ...

*Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Bir sıddıka lanetci olması yaraşmaz.↓» (Müslim...)

... «لَا يَنْبَغِي لِصِدِّيقٍ أَنْ يَكُونَ لَعَّانًا» ...

*Ebu'd-Derdâ radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Lanetkârlar Kıyâmet Günü ne şefâatci olurlar, ne de şâhid...» (Müslim rivâyet etmiştir.→) ... «لَا يَكُونُ اللَّعَّانُونَ شُفَعَاءَ وَلَا شُهَدَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» ...

*Semure Bin Cundeb radıyallahu anh'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «[Birbirinize karşı] Allah'ın laneti, gazabı ve cehennem ile lanetleşmeyin.↓» (Ebû Dâvûd ile Tirmizî rivâyet etmiş ve "Hasen-Sahîh bir hadîsdir" demişlerdir.)

... «لَا تَلَاعَنُوا بِلَعْنَةِ اللهِ وَلَا بِغَضَبِهِ وَلَا بِالنَّارِ» ...

*Ebu'd-Derdâ radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kul, herhangi bir şeye lanet ettiği zaman o lanet semâya doğru yükselir ki semâ kapıları ona karşı kapatılır. Sonra yeryüzüne iner ki onun kapıları da ona karşı kapatılır. Ondan sonra sağa sola döner durur. Gidecek bir yer bulamayınca, eğer ona müstahak ise kendisine lanet edilen kimseye döner. Aksi takdîrde onu diyen [asıl] kişiye [geri] döner.↓» (Ebû Dâvûd rivâyet etmiştir.)

... «إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا لَعَنَ شَيْئًا صَعِدَتِ اللَّعْنَةُ إِلَى السَّمَاءِ فَتُغْلَقُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ دُونَهَا ثُمَّ تَهْبِطُ إِلَى الأَرْضِ فَتُغْلَقُ أَبْوَابُهَا دُونَهَا ثُمَّ تَأْخُذُ يَمِينًا وَشِمَالًا فَإِذَا لَمْ تَجِدْ مَسَاغًا رَجَعَتْ إِلَى الَّذِي لُعِنَ فَإِنْ كَانَ أَهْلًا لِذَلِكَ وَإِلَّا رَجَعَتْ إِلَى قَائِلِهَا» ...

*İmrân Bin el-Husayn radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem seferlerinden birinde iken devesi üzerinde olan Ensârlı bir kadın, o deveden bezginlik duyup ona lanet etti. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bunu duydu ve [kadına bir ibret olmak üzere] şöyle buyurdu: «[Devenin] üzerindeki(leri)ni alın ve onu salıverin-gitsin. Çünkü o lanetlenmiştir.» İmrân demiştir ki: "O deveyi hâlâ daha görür gibiyim; insânların arasında gezinirdi de hiç kimse ona ilişmezdi." (Müslim...)

[***]

Haksız Yere Bir Müslümana Sövmek [ve Onu İncitmek]

وَٱلَّذِينَ يُؤْذُونَ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ بِغَيْرِ مَا ٱكْتَسَبُوا۟ فَقَدِ ٱحْتَمَلُوا۟ بُهْتَٰنًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ﴿٥٨﴾

﴿سورة الأحزاب﴾

«Mümin erkeklere ve mümin kadınlara, işlemedikleri [/yapıp-etmedikleri] bir şey sebebiyle ezâ edenler hiç şübhesiz bir buhtân ve apaçık bir günah yüklenmişlerdir.» [33/el-Ahzâb, 58]

*İbn Mesûd radıyallahu anh'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Müslümana sövmek [bir alâmet-i] fıskdır ve [kendisini öldürmek kasdıyla] onunla kıtâl etmek ise [bir alâmet-i] küfürdür.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «سِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ، وَقِتَالُهُ كُفْرٌ» ...

*Ebû Zer radıyallahu anh'dan, onun Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittiği rivâyet edilmiştir: «Bir adam [başka] bir adamı, fısk veya küfür ile ithâm etti mi bu, eğer ithâm edilen kişi öyle değilse, mutlaka kendisine döner.» (Buhârî)

... «لَا يَرْمِي رَجُلٌ رَجُلًا بِالْفِسْقِ أَوِ الْكُفْرِ إِلَّا ارْتَدَّتْ عَلَيْهِ، إِنْ لَمْ يَكُنْ صَاحِبُهُ كَذَلِكَ» ...

*Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Birbirine söven iki kişinin dedikleri(nin günahı), mazlûm olan haddi aşmadıkça, [sövüşmeyi] ilk başlatanın üzerinedir.» (Müslim...)

*[Yine] Ondan, demiştir ki: "Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına içki içmiş olan bir adam getirildi. «Darbedin şunu!» buyurdu. Ebû Hureyre demiştir ki: "Kimimiz ona eliyle, kimimiz nalinleriyle, kimimiz ise elbisesiyle vurdu. Adam ayrılıp gidince orada bulunanlardan biri: "Allah kahretsin seni!/Rezîl olasıca!" dedi. [Bunun üzerine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:] «Bunu demeyin! Ona karşı şeytâna yardım etmeyin!» buyurdu." (Buhârî rivâyet etmiştir.)

Ezâ/ve Cefâ

↑[33/el-Ahzâb, 58]

●Abdullah Bin Amr Bin el-Âs radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Müslüman, elinden ve dilinden Müslümanların [emîn olduğu/] selâmet bulduğu kimsedir. Muhâcir ise Allah'ın nehyettiği şeyleri hecr (terk) eden kimsedir.» (Muttefakun Aleyh)

●[Yine] Ondan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kim cehennemden uzak kılınıp da cennete girmek istiyorsa, ölümü kendisine, o, Allah'a ve Âhiret Günü'ne îmân etmiş bir hâlde iken gelsin. İnsânlara da kendisine nasıl muâmele edilmesini arzu ediyorsa öylece muâmele etsin.» (Muttefakun Aleyh)

[***]

Hased

ki: İster dîn ister dünya ile ilgili bir nimet olsun, o nimetin, sâhibinin elinden gitmesini/yok olmasını temennî etmektir. // Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

أَمۡ يَحۡسُدُونَ ٱلنَّاسَ عَلَىٰ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ مِن فَضۡلِهِۦۖ ...﴿٥٤﴾ ﴿سورة النساء﴾

«Yoksa (onlar,) Allah'ın Kendi lütfundan onlara verdiği şey(ler) üzerine insânlara hased mi ediyorlar!» [4/en-Nisâ, 54]

*Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Siz siz olun hasedden kaçının. Zîrâ hased hasenâtı ateşin odunu -veya otu buyurdu- yediği gibi yer/yaktığı gibi yakar.↓» (Ebû Dâvûd...)

... «إِيَّاكُمْ وَالْحَسَدَ فَإِنَّ اَلْحَسَدَ يَأْكُلُ الْحَسَنَات كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ» أَوْ قَالَ: «الْعُشْبَ» ...
[***]

Tecessüs ve Dinlenmek İstemeyen Birilerinin Konuşmasını Dinlemeye Çalışmak

... وَلَا تَجَسَّسُوا ... ﴿١٢﴾ (سورة الحجرات)

«...tecessüs de etmeyin [/birbirinizin gizli hâllerini, mahrem şeylerini ve kusûrlarını araştırmayın]...» [49/el-Hucurât, 12]

«Mümin erkeklere ve mümin kadınlara, işlemedikleri [/yapıp-etmedikleri] bir şey sebebiyle ezâ edenler hiç şübhesiz bir buhtân ve apaçık bir günah yüklenmişlerdir.» [33/el-Ahzâb, 58]

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Siz siz olun zandan sakının. Zîrâ zann, sözün en yalan olanıdır. Başkalarının konuştuklarını dinlemeye çalışmayın! Tecessüsde bulunmayın/birbirinizin kusûrlarını-gizli hâllerini araştırmayın! Birbirinize karşı üstünlük yarışına tutuşmayın! Birbirinize hased etmeyin. Birbirinize buğzedip/kin tutmayın! Birbirinize sırt çevirmeyin! Ey Allah'ın kulları! Allah'ın size emrettiği gibi kardeş olun! Müslüman Müslüman'ın kardeşidir. Ona [asla] zulmetmez. Onu [yardımsız-desteksiz-yarı yolda-çaresizlik içinde bırakmak sûretiyle] hızlâna uğratmaz. Onu küçümsemez/hor-hakîr görmez. -Göğsüne işâret ederek- Takvâ işte buradadır! Takvâ işte buradadır! Bir kimseye, Müslüman kardeşini hor-hakîr görmesi şer olarak yeter. [Bir] Müslüman'ın [ismet altında olan] her şeyi [diğer bir] Müslüman'a harâmdır. Kanı, ırzı, mâlı... Allah sizin bedenlerinize, şekil-sûretlerinize ve emvâlinize bakmaz. Bilakis kalblerinize [ve amellerinize] bakar.» Bir rivâyetde: «Birbirinize hased etmeyin! Birbirinize buğzedip/kin tutmayın! Tecessüsde bulunmayın/birbirinizin kusûrlarını-gizli hâllerini araştırmayın! Başkalarının konuştuklarını dinlemeye çalışmayın! Birbirinize karşı müşterî kızıştırmayın! Ey Allah'ın kulları kardeş olun!» Bir rivâyetde: «Birbirinizle alâkayı/irtibâtı kesmeyin! Birbirinize sırt çevirmeyin! Birbirinize buğzedip/kin tutmayın! Birbirinize hased etmeyin! Ey Allah'ın kulları kardeş olun!» Bir rivâyetde ise: «Birbirinizle küsmeyin! Biriniz başka birinizin [pazarlığı bitmiş] satışı üzerine satış yapmasın.» (Bütün bu rivâyetlerle Müslim rivâyet etmiştir; Buhârî ise çoğu kısmını...↓)

... «إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ اَلظَّنَّ أَكْذَبُ اَلْحَدِيثِ، وَلَا تَحَسَّسُوا وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا تَنَافَسُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللهِ إِخْوَانًا كَمَا أَمَرَكُمْ» «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ، التَّقْوَى هَهُنَا التَّقْوَى هَهُنَا!» وَيُشِيرُ إِلَى صَدْرِهِ. «بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنْ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ، كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ: دَمُهُ وَعِرْضُهُ وَمَالُهُ». «إِنَّ اللهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى أَجْسَادِكُمْ وَلَا إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ [وَأَعْمَالِكُمْ]» وفي رواية: «لَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا تَحَسَّسُوا وَلَا تَنَاجَشُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللهِ إِخْوَانًا» وفي رواية: «لَا تَقَاطَعُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللهِ إِخْوَانًا» وفي رواية: «لَا تَهَاجَرُوا وَلَا يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ»...

●Muâviye radıyallahu anh'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «Eğer sen Müslümanların ayıplarının peşine düşersen onları ifsâd edersin -veya ifsâd edeyazarsın-.»(Sahîh bir hadîsdir. Ebû Dâvûd sahîh bir isnâdla rivâyet etmiştir.)

●İbn Mesûd radıyallahu anhu'dan: "Kendisinin yanına bir adam getirilir ve ona: "Bu, sakalından içki damlayan falânkestir" denilir. Bunun üzerine o: "Biz tecessüsde bulunmaktan nehyolunduk. Ama bir şey bize [kendiliğinden] zâhir olursa, onu itibâra alır/gereğini yaparız" der. (Hasen-Sahîh bir hadîsdir. Ebû Dâvûd, Buhârî ile Müslim'in şartı üzere bir isnâdla rivâyet etmiştir.)

[***]

Zarûret Olmaksızın Müslümanlara Karşı Su-i Zann

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱجْتَنِبُواْ كَثِيرًا مِّنَ ٱلظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ ٱلظَّنِّ إِثْمٌ ... ﴿١٢﴾ ﴿سورة الحجرات﴾

«Ey îmân edenler! Zannın birçoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır...» [49/el-Hucurât, 12]

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Siz siz olun zandan sakının. Zîrâ zann, sözün en yalan olanıdır.» (Muttefakun Aleyh)

[***]

Müslümanları Küçümsemek

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ عَسَىٰٓ أَن يَكُونُواْ خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَآءٌ مِّن نِّسَآءٍ عَسَىٰٓ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوٓاْ أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُواْ بِٱلْأَلْقَـٰبِ بِئْسَ ٱلِٱسْمُ ٱلْفُسُوقُ بَعْدَ ٱلْإِيمَـٰنِ وَمَن لَّمْ يَتُبْ فَأُوْلَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّـٰلِمُونَ ﴿١١﴾ ﴿سورة الحجرات﴾

«Ey îmân edenler! Bir topluluk başka bir toplulukla alay etmesin. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler. Kadınlar da başka kadınlarla (alay etmesin). Belki onlar kendilerinden daha iyidirler. Birbirinizi karalamayın ve birbirinizi [kötü/incitici] lakablarla çağırmayın. Îmândan sonra fâsıklık ne kötü bir nâmdır! Kim de tevbe etmezse, işte onlar zâlimlerin ta kendileridir.» [49/el-Hucurât, 11]

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ﴿١﴾ ﴿سورة الهمزة﴾

«[İnsânları] arkadan çekiştiren, kaş göz işâretiyle [onlarla] alay eden her kişinin vay hâline!» [104/el-Hümeze, 1]

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Bir kimseye Müslüman kardeşini hor-hakîr görmesi şer olarak yeter.» (Müslim rivâyet etmiştir.)

●Abdullah Bin Mesûd radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem: «Kalbinde zerre miskâli kibir olan kimse cennete giremez»

buyurmuştur. Bunun üzerine bir adam: "Kişi elbisesinin güzel, ayakkabılarının güzel olmasını ister?" deyince Hz. Peygamber: «Şübhesiz Allah güzeldir, güzel olanı sever. Kibir, hakka karşı büyüklenmektir ve insânları küçümsemektir» buyurmuştur." (Müslim rivâyet etmiştir.) Hakka-hakîkate karşı büyüklenmek, onu reddetmektir ve söyleyenine geri çevirmektir. İnsânları küçümsemek ise onları hor-hakîr görmektir.

●Cundeb Bin Abdillah radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Bir adam, "Vallâhi Allah falânkesi bağışlamaz" dedi. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle: "Kimdir o ki bana karşı falânkesi bağışlamam diye [benim adıma] yemîn eder! İşte onu bağışladım. Senin ise amelini boşa çıkardım" buyurdu.» (Müslim rivâyet etmiştir.)

[***]

Müslümana Karşı Şemâtet Göstermek

إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ ... ﴿١٠﴾ ﴿سورة الحجرات﴾

«Müminler, ancak kardeştirler.» [49/el-Hucurât, 10]

إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحِبُّونَ أَن تَشِيعَ ٱلْفَٰحِشَةُ فِى ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ... ﴿١٩﴾ ﴿سورة النور﴾

«Îmân edenler arasında hayâsızlığın [ve arsızlığın, edebsizlik ve ahlâksızlığın] yayılmasını arzu eden kimseler için elîm bir azâb vardır...» [24/en-Nûr, 19]

●Vâsile Bin el-Eska' radıyallahu anh'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «[Felâketine sevinip de] kardeşine karşı şemâtet gösterme! Olur ki Allah ona rahmet eder [belâdan kurtarır] ve seni belâya uğratır.» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen bir hadîsdir" demiştir.→) ... «لَا تُظْهِرِ الشَّمَاتَةَ لِأَخِيكَ فَيَرْحَمُهُ اللهُ وَيَبْتَلِيكَ» ...

[***]

Hile-Hud'a ve Aldatma

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Mümin erkeklere ve mümin kadınlara, işlemedikleri [/yapıp-etmedikleri] bir şey sebebiyle ezâ edenler hiç şübhesiz bir buhtân ve apaçık bir günah yüklenmişlerdir.» [33/el-Ahzâb, 58]

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Bize karşı silâh taşıyan bizden değildir. [Bize karşı hîle yapıp] bizi aldatan bizden değildir.» (Müslim rivâyet etmiştir.)

... «مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا، وَمَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا» ...

Bir rivâyeti ise şöyledir: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem [pazarda iken] bir buğday yığınının yanından geçti. Elini o yığının içine daldırınca parmakları ıslandı. «Bu nedir ey buğday sâhibi?!» dedi. Adam: "Göğün yağmuru değmişti ya Resûlellah!" dedi. «İnsânlar görebilsin diye onu buğdayın üst tarafına çıkarsaydın ya! Bizi aldatan bizden değildir» buyurdu."

●İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in «Neceş'ten/müşterî kızıştırmaktan nehyetti»ği rivâyet edilmiştir. (Muttefakun Aleyh)

●[Yine] Ondan: "Bir adam Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e alış-verişlerde aldatıldığını söyledi. Bunun üzerine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Alış-veriş yaptığın kimseye "(لَا خِلَابَةَ) Aldatma yok!" de» buyurdu." (Muttefakun Aleyh)

[***]

Vefâsızlık – İhânet

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَوۡفُواْ بِٱلۡعُقُودِۚ ... ﴿١﴾ ﴿سورة المائدة﴾

«Ey îmân edenler! Akidleri [vefâ gösterip] yerine getirin...» [5/el-Mâide, 1]

... وَأَوۡفُواْ بِٱلۡعَهۡدِۖ إِنَّ ٱلۡعَهۡدَ كَانَ مَسۡـُٔولٗا ﴿٣٤﴾ ﴿سورة الإسراء﴾

«...Ahde vefâ gösterin. [Çünkü] ahid, muhakkak sorulacak bir şeydir.» [17/el-İsrâ, 34]

●Abdullah Bin Amr Bin el-Âs radıyallahu anhuma'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «[Şu] dört haslet kimde olursa o kişi hâlis bir münâfıkdır. Kimde de o hasletlerden biri bulunursa onda, o hasleti terk edinceye kadar nifâk hasletlerinden biri vardır: [Kendisine güvenilip bir şey] emânet edildiğinde [emânete] ihânet eder. Konuştuğunda yalan söyler. Ahid/söz verdiğinde [ahdinden] cayar [/sözünü çiğner]. Husûmet gösterdiğinde ise haddinden ziyâde taşkınlık eder.» (Muttefakun Aleyh)

●İbn Mesûd, İbn Ömer ve Enes radıyallahu anhum'dan, demişlerdir ki: "Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Her Ğâdir'in [sözünü çiğneyen/ahdine vefâsızlık gösteren/emânete, sorumlusu olduğu mevki-makâma ihânet eden her hâinin] Kıyâmet Günü bir sancağı olacaktır. "Bu falânkesin ğadridir [ihânetidir/vefâsızlığıdır]!" denilecektir.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُقَالُ هَذِهِ غَدْرَةُ فُلَانٍ» ...

●Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anhu'dan rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem buyurmuştur ki: «Her Ğâdir'in Kıyâmet Günü, kıç tarafında bir sancağı olacaktır ve o sancak onun ğadri/ihâneti ölçüsünde yükseltilecektir. Bilesiniz ki ğadri/ihâneti, âmme emîri/kamu yöneticisinin ğadrinden daha büyük olan bir ğâdir yoktur.↓» (Müslim rivâyet etmiştir.)

... «لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ عِنْدَ اسْتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» «يُرْفَعُ لَهُ بِقَدْرِ غَدْرِهِ، أَلَا وَلَا غَادِرَ أَعْظَمُ غَدْرًا مِنْ أَمِيرِ عَامَّةٍ» ...

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Allah Teâlâ buyurdu ki: "[Şu] üç kişinin Kıyâmet Günü hasmı Benim: Benim adıma/yemînle [bir söz, ahid] veren, sonra da [ona] ihânet eden kişi. Hür bir insânı [köle diye] satan ve aldığı ücreti yiyen kişi. Ücretle bir adamı tutan ve onunla işini gördükten sonra onun ücretini/hakkını vermeyen kişi.↓» (Buhârî...)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «قَالَ اللهُ تَعَالَى: ثَلَاثَةٌ أَنَا خَصْمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: رَجُلٌ أَعْطَى بِي ثُمَّ غَدَرَ، وَرَجُلٌ بَاعَ حُرًّا فَأَكَلَ ثَمَنَهُ، وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَاسْتَوْفَى مِنْهُ وَلَمْ يُعْطِهِ أَجْرَهُ» رواه البخاري.

Verdiğini Başa Kakmak

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تُبْطِلُوا۟ صَدَقَـٰتِكُم بِٱلْمَنِّ وَٱلْأَذَىٰ ... ﴿٢٦٤﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«Ey îmân edenler! Sadakalarınızı, minnet ile/başa kakmak ve ezâ ile/gönül kırmak sûretiyle boşa çıkarmayın...» [2/el-Bakara, 264]

ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَآ أَنفَقُوا۟ مَنًّا وَلَآ أَذًى ...﴿٢٦٢﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«Onlar ki, mâllarını Allah yolunda infâk ederler. Sonra da o infâk ettiklerine ne bir minnet/ile başa kakma, ne de bir ezâ ile/gönül kırma eklerler....» [2/el-Bakara, 262]

*Ebû Zer radıyallahu anh'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Allah, Kıyâmet Günü [şu] üç [sınıfdan olan] kimseyle ne konuşur, ne onların yüzüne bakar, ne de onları tezkiye eder. Onlar için elîm bir azâb vardır.» Dedi ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bunu üç kez tekrâr etti." "Ebû Zer: "Kaybettiler, hüsrâna uğradılar, kimdir onlar ya Resûlellah!" dedi. «[Elbisesinin eteklerini kibirle yerlerde sürüyen] Musbil [adam]. [Verdiğini başa kakan] Mennân ve mâlını yalan yemîn ile satmaya çalışan...» buyurdu" (Müslim rivâyet etmiştir.)

[***]

Böbürlenmek ve Haddi Aşmak/Taşkınlık

... فَلَا تُزَكُّوٓا۟ أَنفُسَكُمْ ۖ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ ٱتَّقَىٰٓ ﴿٣٢﴾ ﴿سورة النجم﴾

«...Nefsinizi tezkiye etmeyin [/kendinizi temize çıkarmaya çalışmayın. Zîrâ] ittikâ göstereni en iyi O bilir.» [53/en-Necm, 32]

إِنَّمَا ٱلسَّبِيلُ عَلَى ٱلَّذِينَ يَظْلِمُونَ ٱلنَّاسَ وَيَبْغُونَ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ ۚ أُو۟لَـٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٢﴾ ﴿سورة الشورى﴾

«[Cezâya dâir] yol ancak, insânlara zulmeden ve yeryüzünde haksız yere taşkınlık eden kimseler içindir. İşte onlara elîm bir azâb vardır.» [42/eş-Şûrâ, 42]

●Iyâd Bin Hımâr radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi: «Allah [Teâlâ] bana [şöyle] vahyetti: Birbirinize karşı mütevâzı olun. Öyle ki kimse kimseye karşı [büyüklenip] taşkınlık etmesin ve kimse kimseye karşı böbürlenmesin.» (Müslim rivâyet etmiştir.)

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «إِذَا قَالَ الرَّجُلُ هَلَكَ النَّاسُ فَهُوَ أَهْلَكُهُمْ»

«Bir adam: "İnsânlar helâk oldu" derse, o onların helâka en yakın olanıdır.» (Müslim rivâyet etmiştir.) Meşhûr rivâyet, kâf'ın ötreli hâliyle "ehlekuhum" şeklindedir ve kâf'ın fethalı hâliyle de rivâyet edilmiştir ["ehlekehum: onları helâk etmiştir" manasına..] Bu nehiy, bu sözü kendini beğenmişlik yoluyla, insânları küçümsemek ve onlara karşı büyüklenmek sûretiyle söyleyen kimse hakkındadır ki harâm olan da budur. Ama bu sözü, insânlar arasında dînin zayıfladığını gördüğü ve hem onlar hem de Dîn adına

eseflenip-hüzünlendiği için söylerse bunda bir beis yoktur. Âlimler bunu böylece tefsîr ve tafsîl etmişlerdir.

[***]

Müslümanlara Küsmek

[*Riyâzu's-Sâlihîn*'den:]

Kendisine Küsülen veya Kendisiyle İrtibâtın Kesildiği Kimsenin, Bir Bidat Sâhibi Olması, Fısk veya Benzeri Bir Hâli Alenen Açığa Vurması Hâricinde Müslümanlara Küsmemek/Onlarla İrtibâtı Kesmemek:

إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا۟ بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ ... ﴿١٠﴾ ﴿سورة الحجرات﴾

«Müminler, ancak kardeştirler. Öyleyse iki kardeşinizin arasını bulup-düzeltin...» [49/el-Hucurât, 10]

... وَلَا تَعَاوَنُوا۟ عَلَى ٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ ... ﴿٢﴾ ﴿سورة المائدة﴾

«...Günah ve taaddî üzere yardımlaşmayın...» [5/el-Mâide, 2]

●Enes radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Birbirinizle alâkayı/irtibâtı kesmeyin! Birbirinize sırt çevirmeyin! Birbirinize buğzedip/kin tutmayın! Birbirinize hased etmeyin! Ey Allah'ın kulları kardeş olun! Bir Müslümana, [Müslüman bir] kardeşini üç[gün]den fazla *hecr* etmesi [/onunla irtibâtını kesip küs durması] helâl olmaz.» (Muttefakun Aleyh)

●Ebû Eyyûb radıyallahu anhu'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Bir Müslümana, [Müslüman bir] kardeşini üç geceden fazla *hecr* etmesi [/onunla irtibâtını kesip küs durması] helâl olmaz. Nitekim birbirleriyle karşılaşırlar da biri yüzünü bir tarafa, öteki de başka bir tarafa çevirir. Bunların en hayırlı olanları ise ilk önce selâm verendir.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ يَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ» ...

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Ameller, her Pazartesi ve Perşembe [günleri] Allah'a arzolunur. Allah, Kendisine herhangi bir şeyi şirk koşmamış olan her kişiye mağfiret buyurur. [Müslüman] kardeşi ile kendisi arasında bir husûmet [ile küslük hâli] olan kişi hâric ki onun hakkında: "Bu ikisini, birbirleriyle barışıncaya kadar [öylece] bırakın" buyurur.↓» (Müslim rivâyet etmiştir.)

... «تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ فِي كُلِّ اثْنَيْنِ وَخَمِيسٍ فَيَغْفِرُ اللهُ لِكُلِّ امْرِئٍ لَا يُشْرِكُ بِاللهِ شَيْئًا إِلَّا امْرَءًا كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحْنَاءُ فَيُقَالُ اتْرُكُوا هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا» ...

●Câbir radıyallahu anh'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: «Şübhesiz Şeytân, namaz kılanların, Arab Yarımadası'nda kendisine kulluk etmelerinden [/tapınmalarından] umudunu kesmiştir. Ama onların

arasında "tahrîş" ile [yapacağını yapacak/yapmaya çalışacaktır.]» (Müslim rivâyet etmiştir.) "Tahrîş": [Onların arasını bozmak, birbirine düşürmek sûretiyle] ifsâddır. Yüreklerini [/duygu ve düşüncelerini] değiştirmektir. [Böylelikle de onların] birbirleriyle alâka/ve irtibâtlarını kesmeleri/birbirlerine husûmet göstermeleri/düşmanca davranmalarıdır.

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Bir Müslümana, [Müslüman bir] kardeşini üç[gün]den fazla *hecr* etmesi [/onunla irtibâtını kesip küs durması] helâl olmaz. Kim [Müslüman kardeşini] üç[gün]den fazla *hecr* eder de [bu hâl üzere] ölürse cehenneme girer.» (Ebû Dâvûd, Buhârî'nin şartı üzere bir isnâdla rivâyet etmiştir.)

●Sahâbî Ebû Hırâş Hadred Bin Ebî Hadred el-Eslemî (es-Sülemî de denir) radıyallahu anhu'dan rivâyet edildiğine göre kendisi Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işitmiştir: «Kim [Müslüman bir] kardeşini bir yıl/boyunca *hecr* ederse [/onunla irtibâtını kesip küs durursa], bu onun kanını dökmek gibidir.» (Ebû Dâvûd, *sahîh* bir isnâdla rivâyet etmiştir.)

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Bir Mümine bir Mümini üç[gün]den fazla *hecr* etmesi [/onunla irtibâtını kesip küs durması] helâl olmaz. Onun üzerinden üç [gün] geçtiğinde [gidip] onunla görüşsün ve kendisine selâm versin. Eğer selâmını alırsa her ikisi de sevâbda ortak olurlar. Yok eğer selâmını almazsa o günah onun üzerine kalır. Selâm veren de hecr [/küslük] hâlinden çıkmış [/mesûliyyetinden kurtulmuş] olur.» (Ebû Dâvûd, *Hasen* bir isnâdla rivâyet etmiştir.) Ebû Dâvûd demiştir ki: "Eğer *hecr* [/küslük, tavır koyma durumu] Allah için olursa, bunun sözkonusu bu ahvâlle herhangi bir alâkası yoktur."

****

Rekâik, Zühd ve Kalbî Hastalıkların İlâcı

Ölümü [Sıkça] Anmak ve Tûl-i Emelden Sakınmak

Riyâzu's-Sâlihîn'de şöyle geçmektedir:

(... Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ ٱلْمَوْتِۗ وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِۖ فَمَن زُحْزِحَ عَنِ ٱلنَّارِ وَأُدْخِلَ ٱلْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَۗ وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ إِلَّا مَتَٰعُ ٱلْغُرُورِ ﴿١٨٥﴾ ﴿سورة آل عمران﴾

«Her cân ölümü tadacaktır. [Yaptıklarınızın karşılığı:] ecirleriniz ise [size] Kıyâmet Günü eksiksiz olarak verilecektir. [İşte o vakit] kim ateşten uzaklaştırılır da cennete sokulursa gerçekten kurtuluşa ermiştir. Dünyâ hayâtı ise ancak bir metâ'-ı gurûrdur [/aldanma metâ'ından gayrı bir şey değildir].» [3/Âl-i İmrân, 185]

... وَمَا تَدْرِى نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًاۖ وَمَا تَدْرِى نَفْسٌۢ بِأَىِّ أَرْضٍ تَمُوتُۚ ... ﴿٣٤﴾ ﴿لقمان﴾

«...Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilmez. Hiç kimse nerede öleceğini de bilmez...» [31/ Lokmân, 34]

... فَإِذَا جَآءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَـْٔخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦١﴾ ﴿سورة النحل﴾

«...Ecelleri geldiği zaman ise ne bir ân geri kalabilirler, ne de öne geçebilirler.» [16/en-Nahl, 61]

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَٰلُكُمْ وَلَآ أَوْلَٰدُكُمْ عَن ذِكْرِ ٱللَّهِۚ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ ﴿٩﴾ وَأَنفِقُواْ مِن مَّا رَزَقْنَٰكُم مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِىَ أَحَدَكُمُ ٱلْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَآ أَخَّرْتَنِىٓ إِلَىٰٓ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُن مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ﴿١٠﴾ وَلَن يُؤَخِّرَ ٱللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَآءَ أَجَلُهَاۚ وَٱللَّهُ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾ ﴿سورة المنافقون﴾

«Ey îmân edenler! Mâllarınız ve evlâdlarınız sizi Allah'ın zikrinden alıkoymasın. Her kim böyle yaparsa, işte onlar hüsrâna uğrayanların ta kendileridir.» «Herhangi birinize ölüm gelip de, "Ey Rabbim! Beni yakın bir zamana kadar geciktirsen de sadaka verip iyilerden olsam!" demeden önce, size rızık olarak verdiğimiz şeylerden Allah yolunda infâk edin.» «[Bilin ki;] Allah, eceli geldiği zaman [herhangi] bir kimseyi [o ecelinden] asla geri bırakmaz. Allah, yaptıklarınızdan [hakkıyla] haberdardır.» [63/el-Münâfikûn, 9-11]

حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَ أَحَدَهُمُ ٱلْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ٱرْجِعُونِ ﴿٩٩﴾ لَعَلِّىٓ أَعْمَلُ صَٰلِحًا فِيمَا تَرَكْتُۚ كَلَّآۚ إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَآئِلُهَاۖ وَمِن وَرَآئِهِم بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٠٠﴾ فَإِذَا نُفِخَ فِى ٱلصُّورِ فَلَآ أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَآءَلُونَ ﴿١٠١﴾ فَمَن ثَقُلَتْ مَوَٰزِينُهُۥ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَٰزِينُهُۥ فَأُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمْ فِى جَهَنَّمَ خَٰلِدُونَ ﴿١٠٣﴾ تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ ٱلنَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَٰلِحُونَ ﴿١٠٤﴾ أَلَمْ تَكُنْ ءَايَٰتِى تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٠٥﴾ قَالُواْ رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا

شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَآلِّينَ ﴿١٠٦﴾ رَبَّنَآ أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَٰلِمُونَ ﴿١٠٧﴾ قَالَ ٱخْسَـُٔوا۟ فِيهَا
وَلَا تُكَلِّمُونِ ﴿١٠٨﴾ إِنَّهُۥ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِى يَقُولُونَ رَبَّنَآ ءَامَنَّا فَٱغْفِرْ لَنَا وَٱرْحَمْنَا وَأَنتَ خَيْرُ
ٱلرَّٰحِمِينَ ﴿١٠٩﴾ فَٱتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًّا حَتَّىٰٓ أَنسَوْكُمْ ذِكْرِى وَكُنتُم مِّنْهُمْ تَضْحَكُونَ ﴿١١٠﴾ إِنِّى جَزَيْتُهُمُ
ٱلْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوٓا۟ أَنَّهُمْ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ ﴿١١١﴾ قَٰلَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِى ٱلْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ ﴿١١٢﴾ قَالُوا۟ لَبِثْنَا
يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَسْـَٔلِ ٱلْعَآدِّينَ ﴿١١٣﴾ قَٰلَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا ۖ لَّوْ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١٤﴾
أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَٰكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿١١٥﴾ ﴿سورة المؤمنون﴾

«Nihâyet onlardan birine ölüm geldiği vakit der ki: "Ya Rabbi! Beni geri gönderin.» «Belki ben, [geride] bıraktığım o şey(ler)de iyi bir iş işlerim." Asla! Şübhesiz ki onun bu dediği, [dile kolay, öylesine] söylediği bir sözdür. Onların arkasında, yeniden diriltilecekleri güne kadar [geri dönmelerini engelleyen] bir berzah vardır.» «Sûr'a üfürüldüğü zaman, o gün aralarında artık ne [kendilerini kurtaracak bir] soy-sop [bağı] olur, ne de birbirlerini sorarlar.» «[O vakit] kimin tartıları ağır gelirse, işte onlar kurtuluşa erenlerdir.» «Kimin de tartıları hafîf gelirse, işte onlar kendilerine yazık edenler, cehennemde ebedî kalacak olanlardır.» «Ateş yüzlerini yalar/yakar ve onlar orada dişleri sırıtır [bir hâlde] kalırlar.» «[Allah:] "Değil mi ki âyetlerim size okunuyordu da onları yalanlıyordunuz." [buyurur]» «Onlar da şöyle derler: "Ey Rabbimiz! Şekâvetimiz bize baskın geldi ve biz dalâlet ehli/ sapkın bir kavim idik.» «Ey Rabbimiz! Bizi buradan çıkar. Eğer [yine yaptıklarımıza] dönersek artık hiç şübhesiz biz zâlimlerizdir."» «[Allah:] "Orada aşağılık bir hâlde kalın ve [sakın] bana konuşmayın!" buyurur.» «"[Hani] kullarımdan bir zümre vardı, "Ey Rabbimiz! Biz îmân ettik; bizi bağışla; bize rahmet et, [ki] rahmet edenlerin en hayırlısı Sensin" diyorlardı da» «[siz] onları bir eğlence edindiniz. O kadar ki onlar[ı alay-eğlence edinme hâliniz] size Beni anmayı unutturdu. Onlara [istihzâ ile] gülüpduruyordunuz.» «Ben [sizin o istihzâlarınıza ve ezâ-cefânıza] sabretmelerine karşılık bugün onları mükâfaatlandırdım. Şübhesiz kurtuluşa erenler bizzât onlardır."» «[Allah, onlara:] "Yeryüzünde sene hesâbı ne kadar kaldınız?" buyurur.» «[Onlar:] "Bir gün, ya da günün bir kısmı kadar kaldık. Sayanlara sor" derler.» «[Allah:] "Ancak pek az [bir zaman] kaldınız. Eğer siz [bunu] bilseydiniz" buyurur.» «"Sizi boşuna yarattığımızı ve bize tekrar döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?"» [23/el-Muminûn, 99-115]

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ ٱللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ ٱلْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ أُوتُوا۟
ٱلْكِتَٰبَ مِن قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ ٱلْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ ۖ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَٰسِقُونَ ﴿١٦﴾ ﴿سورة الحديد﴾

«Îmân edenler için hâlâ vakit ermedi mi ki kalbleri Allah'ın zikri ve Hak'tan inen için haşyete gelsin ve daha önce kendilerine kitâb verilen, üzerlerinden uzun zaman geçip de [tûl-i emel ile] kalbleri katılaşan ve pek çoğu da [zâten] fâsıklar olan kimseler gibi olmasınlar.» [57/el-Hadîd, 16]

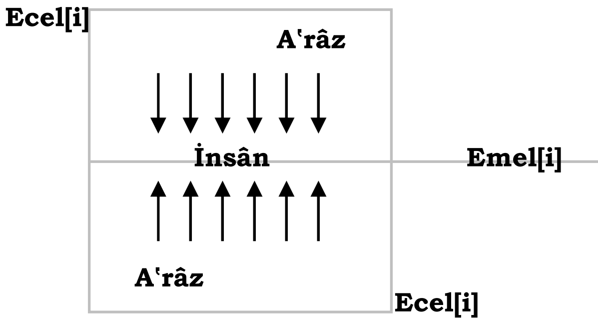
Konuyla ilgili âyetler pek çoktur ve malûmdur.

●İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem omuzumdan tutup: «Dünyada bir garîb/yabancı veya gelip geçen bir yolcu gibi ol!» buyurdu." İbn Ömer radıyallahu anhuma *da*: "Akşama erdiğinde sabahı, sabaha erdiğinde ise akşamı bekleme.. Sıhhatinden istifâde edip hastalığın, hayâtından istifâde edip ölümün için *hazırlık yap*" der idi." (Buhârî rivâyet etmiştir.)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: أَخَذَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَنْكِبِي فَقَالَ: «كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ.» وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا يَقُولُ: «إِذَا أَمْسَيْتَ فَلَا تَنْتَظِرِ الصَّبَاحَ وَإِذَا أَصْبَحْتَ فَلَا تَنْتَظِرِ الْمَسَاءَ، وَخُذْ مِنْ صِحَّتِكَ لِمَرَضِكَ وَمِنْ حَيَاتِكَ لِمَوْتِكَ.» رواه البخاري

●[Yine] Ondan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Hakkında vasiyyetde bulunabileceği bir şeyi olan bir Müslümanın, vasiyyeti yazılı bir şekilde yanında olmaksızın iki gece geçirme hakkı yoktur!» (Muttefakun Aleyh. Bu, Buhârî'nin lafzıdır. Müslim'in bir rivâyetinde ise:) «Üç gece geçirme...» şeklindedir. İbn Ömer demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bu buyruğunu işittiğimden beri vasiyyetim yanımda olmaksızın bir gece dahî geçirmedim."

●İbn Mesûd radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem [yere] bir kare çizdi. Onun ortasına, [kareyi ortadan ikiye ayıran ve] dışına doğru çıkan bir çizgi çekti. Ortadaki o çizginin [her iki] yanından ona doğru birtakım küçük çizgiler daha çizdi. Sonra şöyle buyurdu: «Şu [:kareyi ortadan ikiye ayıran ve iç kısmında kalan çizgi] insândır. Şu [:kare] onu [çepeçevre] kuşatan (veya "kuşatmış olan") ecelidir. Şu [:kareden] dışarı taşmış olan çizgi onun emelidir. Şu küçük çizgiler ise aʿrâzdır/onun başına gelecek şeylerdir. [Şunlardan] biri onu ıskalayacak olsa diğer biri kendisini ısırır. Şu kendisini ıskalayacak olsa bu kez diğeri onu ısırır.» (Buhârî rivâyet etmiştir.) [O çizgileri şu şekilde göstermek mümkündür:]

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «[Fırsat elde iken ve şu] yedi[şey(den biri) başınıza gelme]den [önce hayırlı] ameller işlemeye bakın. Yoksa siz, [meşgûliyyet ile] nisyân îkâ eden bir fakîrliği veya azgınlık îkâ eden bir zenginliği veya bozukluk îkâ eden bir hastalığı veya bunaklık îkâ eden bir ihtiyârlığı yahut âniden gelmeye hâzır bir ölümü veya Deccâli -ki beklenen en şerli şeydir- veya Kıyâmeti mi bekliyorsunuz -ki Kıyâmet

[bütün bunlardan çok] daha dehşetli ve daha acıdır-.» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen bir hadîsdir" demiştir.↓)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «بَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ سَبْعًا: هَلْ تَنْتَظِرُونَ إِلَّا فَقْرًا مُنْسِيًا، أَوْ غِنًى مُطْغِيًا، أَوْ مَرَضًا مُفْسِدًا، أَوْ هَرَمًا مُفَنِّدًا، أَوْ مَوْتًا مُجْهِزًا، أَوِ الدَّجَّالَ فَشَرُّ غَائِبٍ يُنْتَظَرُ، أَوِ السَّاعَةَ فَالسَّاعَةُ أَدْهَى وَأَمَرُّ.» رواه الترمذي وقال: حديثٌ حسنٌ.

●[Yine] Ondan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Hâdimü'l-lezzâtı» -yani ölümü- «çokça derhâtır edin/anın.» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen bir hadîsdir" demiştir.) [Kubbealtı Sözlüğü'nde "Hâdim" maddesi altında: ***Hâdimü'l-lezzat***: "Lezzetleri yıkan, yok eden" Dünya hayâtından ~~fazla~~ zevk almaya engel olan (ölüm)" açıklaması vardır.]

...«أَكْثِرُوا ذِكْرَ هَادِمِ اللَّذَّاتِ» يَعْنِي الْمَوْتَ ...

[***]

Kıyâmeti, Haşri, Cennet ve Cehennemi [Sıkça] Hatırlayıp-Anmak

<u>İmâm el-Münzirî'nin (rahimehullah) *et-Terğîb ve't-Terhîb* adlı kitâbında şunlar yer almaktadır:</u>

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «كَيْفَ أَنْعَمُ وَقَدِ الْتَقَمَ صَاحِبُ الْقَرْنِ الْقَرْنَ، وَحَنَى جَبْهَتَهُ، وَأَصْغَى سَمْعَهُ، يَنْتَظِرُ أَنْ يُؤْمَرَ فَيَنْفُخَ!؟» فَكَأَنَّ ذَلِكَ ثَقُلَ عَلَى أَصْحَابِهِ فَقَالُوا: "كَيْفَ نَفْعَلُ يَا رَسُولَ اللهِ، أَوْ نَقُولُ!؟" قَالَ: «قُولُوا: حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيل، عَلَى اللهِ تَوَكَّلْنَا» وَرُبَّمَا قَالَ: «تَوَكَّلْنَا عَلَى اللهِ» رواه الترمذي وابن حبان وأحمد.

●[Hadîsi, dilimizin bu rivâyetde geçen bazı öğeleri karşılamakta yetersiz kalması veya bizim kifâyetsizliğimiz(!) sebebiyle birebir tercüme etmek yerine şu husûsları kayda geçirmeyi daha uygun gördük: Öncelikle hadîs Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anhu tarafından rivâyet edilmiştir. Hadîsde geçen "Sâhib-i Karn", "Sûr'u üfleyecek olan İsrâfîl'dir" ki Karn'ı üflemeye müvekkel kılınan Melek odur. "Karn" ise "Boynuz, Boru, Nefîr" veyahut bilinen meşhûr anlamıyla "Sûr"dur ki Kubbealtı Sözlüğü'nde bu kelime için şu açıklama yer almaktadır: "Öldürücü ve diriltici güce sâhip ilâhî nefhanın üfürülmesinde vâsıta olan ve isminden dolayı boruya benzetilen şey [İslâm inanışına göre dört büyük melekten İsrâfil, Allah'ın emriyle sûra üç defa üfürecek; birincide başlayacak olan kıyâmetin dehşetiyle yerler, gökler sarsılacak, ikincide bütün canlı varlıklar ölecek, üçüncüde ise insânlar hesâba çekilmek üzere yeniden dirilecektir.]" "İltekame" fiili ise kökü itibâriyle "Yemek, yutmak" anlamlarına gelir ve bu hadîsde genellikle "Sûr'u ağzına götürmüş/dudaklarına dayamış" şeklinde tercüme edilir ki -keyfiyyetini bilmediğimiz bir hâl ve bir Melek hakkında "Ağız - Dudak" gibi kelimelerin kullanılması dolayısıyla- tercümesi zor olan öğelerin ilki budur. İkincisi, birebir karşılığı "Alnını eğmiş" demek olan "Henâ Cebhetehu" ibâresidir ve genelde "Yüzünü dönmüş/çevirmiş" şeklinde tercüme edilmektedir. Bu da zikrettiğimiz sebeb dolayısıyla -bize göre- sıkıntılı bir tercümedir. Üçüncüsü, birebir karşılığı "İşitmesini yönlendirmiş/*meyl*ettirmiş" demek olan ve genellikle "Kulağını vermiş" diye tercüme

edilen "Seğâ Sem'ahu" ibâresidir ki bu, "Kulak vermek, kulak kesilmek ve pür dikkat kesilmek" gibi deyimsel anlamlara da gelmektedir. İşte bu anlam-yönü, yukarda zikri geçen bütün o öğeler için de geçerlidir ve İsrâfîl'in her ân Sûr'a üflemek üzere hâzır/müheyyâ bir hâlde beklediğine işâretdir. İmdi kısmen *tefsîrî tercüme* yoluyla hadîse dönecek olursak:

"Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Sâhib-i Karn, her ân için, kendisine emrolunsun da sûra üflesin diye her hâliyle müheyyâ bir hâlde bekler iken ben nasıl şâd olabilirim [veya şâdkâm olabilirim veya râhat olabilirim, ilh..]» Sanki bu, Ashâbına ağır geldi de: "Ya Resûlellah! [O zaman] nasıl edelim -veya ne diyelim-!?" dediler. «Hasbunallah(u) ve Ni'mel-Vekîl. Alellahi Tevekkelnâ» -belki de: «Tevekkelnâ Alellahi» dedi- («Allah bize yeter, O ne güzel Vekîl'dir. / Allah'a tevekkül ettik») deyin...» buyurdu." (Tirmizî, İbn Hibbân ve [İmâm] Ahmed rivâyet etmiştir.)

●Ukbe Bin Âmir radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kıyâmet('in kopuşu) öncesinde, Mağrib tarafından, kalkan gibi kara bir bulut üzerinize doğar/çöker. Gökyüzünü dolduruncaya kadar gökyüzünde yükselmeye ve yayılmaya devâm eder. Sonra bir münâdî: "Ey insânlar: «Allah'ın emri geldi. Artık onun için acele etmeyin!» diye nidâ eder."» Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: «Nefsim elinde olana yemîn olsun ki, iki kişi [bir] elbiseyi yayar da [artık] onu [asla] dürüp-katlamayamazlar. Kişi havuzuna çamur çalar da o havuzdan asla bir şey sulayamaz. Kişi devesini sağar da o sütü asla içemez.» (et-Taberânî, "Ceyyid" bir isnâdla rivâyet etmiştir. Râvîleri *sika*dırlar, *meşhûr*durlar.) [Albânî'nin, bu *tevsîk* kaydına yönelik bir itirâzı ve uzun açıklamaları vardır ki bunu belirtmek istedik. Mtrcm.]

●Âişe radıyallahu anha'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: «İnsânlar yalınayak, çıplak ve sünnetsiz bir şekilde haşrolunur.» "Âişe dedi ki: "Erkeklerle kadınların hepsi birden *mi ki* birbirlerine bakarlar/bakmazlar mı?!" dedim." «[O gün] hâl, böyle bir şeyin kaygısına düşmelerinden çok daha ağırdır» bir rivâyetde ise: «Birbirlerine bakmalarından...» buyurdu." (Buhârî, Müslim, en-Nesâî ve İbn Mâce rivâyet etmiştir.)

●Amr Bin Şuayb, babası, dedesi yoluyla Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir: «Mütekebbirler Kıyâmet Günü insân şeklinde [küçük] zerreler hâlinde haşrolunur. Zillet onları dört bir taraftan kuşatır. Cehennemde "Bûles" denilen bir zindâna sürüklenirler. Ateşlerin Ateşi onları üstten kuşatır/alevleri arasına alır. Onlara Cehennem Ehli'nin [ter, kan, irin ve pisliklerinin] usâresinden içirilir [ki o]: "Tıynetu'l-Habâl"[dir.]» (en-Nesâî ve Tirmizî rivâyet etmiştir. "Hasen bir hadîsdir" demiştir.)

عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ: أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «يُحْشَرُ الْمُتَكَبِّرُونَ يَوْمَ القِيَامَةِ أَمْثَالَ الذَّرِّ فِي صُوَرِ الرِّجَالِ، يَغْشَاهُمُ الذُّلُّ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ، يُسَاقُونَ إِلَى سِجْنٍ فِي جَهَنَّمَ يُقَالُ لَهُ "بُولَسُ"، تَعْلُوهُمْ نَارُ الأَنْيَارِ، يُسْقَوْنَ مِنْ عُصَارَةِ أَهْلِ النَّارِ: طِينَةِ الخَبَالِ.» رواه النسائي والترمذي وقال: حديث حسن.

●el-Mikdâd radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «Kıyâmet Günü güneş insânlara, bir mîl kadar (yakın olacak derecede) yaklaş(tırıl)ır.» [Râvî] Süleym Bin Âmir dedi ki: "Vallâhi mîl ile, arazî mesâfesini mi yoksa göze sürme çekmekte kullanılan mîli mi, neyi kasdetti bilemiyorum." Dedi ki: «[O gün] İnsânlar, amelleri kadrince ter içinde kalır. Kimi topuklarına kadar, kimi dizlerine kadar, kimi de kalçalarına kadar ter içinde olur. Kimini de ter, gem gibi sarar.» Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem [terin ta ağza kadar çıkacağını ifâde zımnında] eliyle ağzına işâret etti." (Müslim rivâyet etmiştir.)

●Ebû Saîd [el-Hudrî] radıyallahu anhu yoluyla Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Mikdârı elli bin sene olan bir gün[de]...» "Bu gün ne kadar uzundur [ki]?!" denildi. Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Nefsim elinde olana yemîn olsun ki o [gün], mümin için, [son derece] hafîf/kısa kılınır. Öyle ki kendisine bir farz namazdan daha hafîf gelir.» ([İmâm] Ahmed, Ebû Ya'lâ ve İbn Hibbân rivâyet etmiştir.) [Albânî bu rivâyete "Zayıf" kaydı düşmüştür.]

●Abdullah Bin Amr radıyallahu anhuma'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Kıyâmet Günü [bir araya] toplanırsınız. "Bu Ümmet'in fakîrleri ve miskînleri [/yoksulları] nerede?" denilir. [Ayağa] kalkarlar ki onlara: "Ne yaptınız/ne tür ameller işlediniz?" denilir. "Rabbimiz! Bizi ibtilâ [ile imtihân] ettin de sabır gösterdik. Emvâli ve sultânı <u>[/emvâlin idâresini/yetkiyi/mevki-makamı/gücü-kuvveti]</u> ise gayrımıza verdin" derler. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle: "Doğru söylediniz" buyurur.» Dedi ki: «[Böylece] onlar [(zengin)] insânlardan önce cennete girerler. Hesâbın şiddeti ise emvâl ve <u>sultân</u> sâhibleri üzerine kalır.» Dediler ki: "Peki o gün müminler neredédir/hâlleri nicedir?!" Şöyle buyurdu: «Onlar için nûrdan kürsîler/tahtlar konulur. Üzerlerine bulut [bir] gölge kılınır. O gün, müminler için, günün [pek az] bir kısmından daha kısa olur.» (et-Taberânî rivâyet etmiştir; İbn Hibbân da *Sahîh*inde...)

●Ebû Berze radıyallahu anhu'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Kıyâmet Günü bir kulun ayakları [şu] dört şeyden sorgu suâle çekilmedikçe yerinden kıpırdayamaz: Ömründen ki onu nasıl tükettiğinden? İlminden ki onunla ne yapıp-ettiğinden? Mâlından ki onu nereden/nasıl kazanıp nasıl/nerede harcadığından? Bedeninden ki onu nasıl yıprattığından?» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen-Sahîh bir hadîsdir" demiştir.)

عَنْ أَبِي بَرْزَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ: عَنْ عُمُرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ؟ وَعَنْ عِلْمِهِ مَاذَا عَمِلَ بِهِ؟ وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ؟ وَعَنْ جِسْمِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ؟» رواه الترمذي وقال: حديث حسن صحيح.

●Âişe radıyallahu anha'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «[Kıyâmet Günü] kimin hesâbı "münâkaşa" edilirse [kendisine] azâb olunur.» "Allah [Teâlâ]: «[O vakit] kitâbı [/amel defteri] sağ eline verilen kimseye gelince. Kolay bir hesâb ile muhâsebe edilecek. Ve mesrûr bir hâlde ehline dönecek» buyurmuyor mu?" dedim. «O [dediğin] ancak "arz"dır. Kıyâmet Günü [münâkaşa yolu

ile] hesâba çekilen bir kimse yoktur ki illâ helâk olmasın [/azâb görmesin]» buyurdu." (Buhârî ve Müslim rivâyet etmiştir.)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ نُوقِشَ الْحِسَابَ عُذِّبَ.» فَقُلْتُ: "أَلَيْسَ يَقُولُ اللهُ: فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ ۝٧ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ۝٨ وَيَنقَلِبُ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦ مَسْرُورًا ۝٩ [الإنشقاق]" فَقَالَ: «إِنَّمَا ذَلِكَ الْعَرْضُ، وَلَيْسَ أَحَدٌ يُحَاسَبُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا هَلَكَ.» رواه البخاري ومسلم

●Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in zevcesi Âişe radıyallahu anha'dan, onun/Hz. Âişe'nin şöyle diyegeldiği rivâyet edilmiştir: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Seddidû ve kâribû ve ebşîru! [Yani, Sedâd'a/Doğruya ve/ya Hakîkate tâlib olun da tamıtamına onun mûcibince amel etmeye çalışın. Eğer buna hakkıyla güç yetiremezseniz (ifrât ile tefrîte) sapmadan ona yaklaşmaya çalışın ve müjdeleyin!] [Bilin ki (Allah'ın rahmeti olmadıkça) sadece] ameli hiç kimseyi cennete sokamaz.» "Sen[i] de mi ya Resûlellah!" dediler. «Ben[i] de!» buyurdu, «Meğer ki Allah bana rahmetiyle inâyet buyura..!» (Buhârî [ile Müslim ve başkaları rivâyet etmiştir.])

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kıyâmet Günü her şey [/herkes] mutlaka birbiriyle hesâblaşacaktır. Hattâ niçin toslaştıklarına dâir iki *koç* bile...» ([İmâm] Ahmed rivâyet etmiştir.)

●Abdullah Bin Üneys radıyallahu anh'dan rivâyet edildiğine göre kendisi Hz. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işitmiştir: «Allah, Kıyâmet Günü, kulları -veya insânları dedi- çıplak, sünnetsiz ve "buhm" olarak haşreder.» [Râvî] Dedi ki: "Buhm(en) nedir?! dedik." «Beraberlerinde [herhangi] bir şey olmaksızın [demektir.] Sonra [Allah] onlara, yakın olanın işittiği gibi uzak olanın da işite[bile]ceği bir sesle [şöyle] nidâ eder: Deyyân benim! Melik benim! Cehennem ehlinden bir kimsenin, cennet ehlinden bir kimse nezdinde herhangi bir hakkı var iken, Ben o hakkı ondan (kısâsen) almadıkça cehenneme girmesi yaraşmaz. Cennet ehlinden bir kimsenin ise, cehennem ehlinden bir kimsenin onun nezdinde herhangi bir hakkı var iken, Ben o hakkı ondan (kısâsen) almadıkça cennete girmesi de yaraşmaz. [Bu hak bir] tokat bile [olsa]» buyurdu." Dedi ki: "Peki sadece çıplak, sünnetsiz ve "buhm" olarak gelmemiz nice olur?! dedik." «Hasenât ve Seyyiât [ile gelirsiniz]» buyurdu." ([İmâm] Ahmed, *Hasen* bir isnâd ile rivâyet etmiştir.)

●Ebû Ümâme radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Zâlim, Kıyâmet Günü gelir. Zulmet ve dehşet içre Cehennem köprüsü üzerine vardığı zaman mazlûm onunla karşılaşır ve hem kendisini tanır hem kendisine ne konuda zulmettiğini hatırlar. Zulme uğrayanlar, zulmedenlerden haklarını almaya devâm ededururlar. Ta ki ellerinde hasenât namına ne varsa tamâmını onlardan çekip-alıncaya kadar. Eğer onların hasenâtı olmaz ise bu kez mazlûmların seyyiâtından alınır da onların üzerine bırakılır. Ta ki/böylece onlar cehennemin derk-i esfeline gidinceye kadar...» (et-Taberânî rivâyet etmiştir.)

●Daha önce Gıybet bahsinde, Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan rivâyet edilen bir hadîsde Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu geçmişti: [...] «Benim ümmetimden asıl müflis olan, Kıyâmet Günü, namaz, oruç ve zekât [gibi nice ameller] ile gelen; ama şuna sövmüş, buna iftirâ etmiş, şunun mâlını yemiş, bunun kanını dökmüş, şunu darbetmiş bir hâlde olan kimsedir ki, buna onun hasenâtından [kısâsen] alınıp verilir, şuna onun hasenâtından verilir, en nihâyet üzerindeki hakları ödemeden önce hasenâtı bittiğinde, diğerlerinin günahlarından alınır ve onun üzerine bırakılır. Sonra da cehenneme atılır.» (Müslim ve gayrı rivâyet etmiştir.)

●Enes Bin Mâlik radıyallahu anh'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem [ile] oturuyor iken birden Onun güldüğünü gördük. Öyle ki ...[mübârek] dişleri göründü. Bunun üzerine Ömer: "Anam-babam Sana fedâ..! Seni güldüren nedir ya Resûlellah?! dedi." «Rabbu'l-İzze'nin huzûrunda diz çökmüş [bir hâlde muhâkemeye tutuşmuş] iki adam ki bunlardan biri: "Ya Rabbi! Şu kardeşimden bana ettiği haksızlığın karşılığını al!" dedi. Allah [Teâlâ] da: "Hasenâtından herhangi bir şey kalmamışken kardeşinle ne yapacaksın [/nasıl edeceksin]?!" buyurdu. "Öyleyse ey Rabbim!" dedi, "Benim günahlarımdan [bir kısmını] yüklensin."» [Bu esnâda] Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in gözleri yaşla doldu. Sonra şöyle buyurdu: «Şübhesiz ki o/gün, pek büyük/pek dehşetli bir gündür. [O gün] İnsânlar, günahlarının kendilerinden kaldırılmasına [ve başkalarına yüklenmesine] muhtâc olur.» (Böylece hadîsi zikretti. el-Hâkim rivâyet etmiştir ve "Sahîhdir" demiştir.)

●[Yine] Ondan -radıyallahu anhu-, Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in, Cenâb-ı Hakk'ın:

يَوۡمَ نَدۡعُواْ كُلَّ أُنَاسِۭ بِإِمَٰمِهِمۡۖ ... ﴿٧١﴾ ﴿سورة الإسراء﴾

«O gün [ki] bütün insânları kendi imâmları/önderleri ile çağırırız.» [17/el-İsrâ, 71] kavli hakkında şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Onlardan biri çağrılır da kitâbı [/amel defteri] sağ eline verilir. Bedeni altmış zirâ' uzatılır. Yüzü aklaştırılır ve başına da [parıl parıl] parlayan inciden bir tâc konulur.» Dedi ki: «Böylece arkadaşlarının yanına gider ki onu uzaktan görürler ve: "Rabbimiz! Bize bunda bereket ver/Bizi böylesiyle kutlu kıl" derler. Ta ki o onların yanına varıncaya kadar. [Vardığında]: "Müjdeleyin! Şübhesiz ki sizden her bir kişiye bunun gibisi var" der. Kâfire gelince: Kitâbı sol eline verilir. Yüzü karalaştırılır. Bedeni -Âdem'in şekli üzere- altmış zirâ' uzatılır. Başına ise ateşten bir tâc konulur. Arkadaşları onu [böylece] görür ve: "Rabbimiz! Onu rezîl eyle» derler. Bunun üzerine o: "Allah uzak kılsın sizleri! Şübhesiz ki sizden her bir kişiye bunun gibisi var" der.» (Tirmizî rivâyet etmiştir; İbn Hibbân da *Sahîh*inde...)

●Ebû Ümâme radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Allah [Teâlâ] bana, ümmetimden yetmiş bin kişiyi hesâb olmaksızın cennete koyacağını vaad buyurdu.» Yezîd Bin el-Ahnes: "Vallâhi onlar senin ümmetin içinde *ancak devede kulak gibi kalır*" dedi. Bunun üzerine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Bana yetmiş bin kişiyi vaad buyurdu ve her bin kişiyle birlikte yetmiş bin kişi vardır. [Ayrıca] benim için [ümmetimden öylece

alıp da cennete koyacağı] "üç avuç" da arttırdı.» Dedi ki: "Havz'ının genişliği nedir ya Nebiyyellah?" «Aden ile Ammân arası gibidir. -Eliyle işâret ederek-: Daha da geniştir; daha da geniştir» buyurdu, «Onun altın ve gümüşten iki oluğu vardır.» Dedi ki: "Peki Havz'ının suyu nasıldır ya Nebiyyellah?" «Sütten daha beyâzdır. Baldan daha tatlıdır ve kokusu miskden daha güzeldir. Kim ondan bir içim içerse artık asla susamaz ve yüzü [asla] kararmaz» buyurdu." ([İmâm] Ahmed rivâyet etmiştir. Râvîleri "es-Sahîh"de "Muhteccun bihim"dir. Ayrıca İbn Hibbân da *Sahîh*inde [rivâyet etmiştir.])

●Ebû Ümâme el-Bâhilî radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Havzım Aden ile Ammân arası gibidir. Onda göğün yıldızları adedince bardaklar vardır. Kim ondan bir içim içerse artık asla susamaz. Havz'ın başında ümmetimden bana mülâki olacaklar[dan bazıları] saçı-başı dağınık, üstü başı kirli, refâh ehli kadınlarla evlenmeyen ve kapılara -yani sultânların kapılarına- varmayan kimselerdir.» (et-Taberânî rivâyet etmiştir ve isnâdı *hasen*dir. [Bazı rivâyetlerde ise Havz'ın başında Ona ilk mülâki olacak kimselerin "Muhâcirlerin fakîrleri" olduğu geçmektedir ki yukarıdaki vasıflar da onların vasıfları olarak açıklanmaktadır. Ayrıca hem bu rivâyetin hem de benzeri bazılarının sonunda: "Onlar ki kendilerine [/kendi üzerlerine] düşenin tamâmını verirler, ama onların olan her şey kendilerine verilmez", bir rivâyetde ise: "almazlar" ibâresi geçmektedir. Bir rivâyetde de: "Kapılar kendilerine açılmaz" şeklindedir. Havz-ı Kevser'in özellikleriyle ilgili pek çok rivâyet vardır. Mtcm.])

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Ben Havz'ın başında kâim iken [birden] bir zümre [gördüm]. Ben onları tanıdım derken benimle onlar arasında bir adam [/bir melek ortaya] çıktı ve: "[Buraya] gelin!" dedi. "[Onları] Nereye [götüreceksin]?" dedim. "Ateşe vallâhi" dedi. "Ne yaptılar ki/kabahatleri ne ola ki?!" dedim. "Bunlar bozguna uğramış bir hâlde gerisin geri dönerek irtidâd ettiler" dedi. Sonra başka bir zümre daha [gördüm]. Ben onları tanıdım derken benimle onlar arasında bir adam [ortaya] çıktı. Onlara: "[Buraya] gelin!" dedi. "Nereye?" dedim. "Ateşe vallâhi" dedi. "Ne yaptılar ki?!" dedim. "Bunlar gerisin geri dönerek irtidâd ettiler" dedi. Zannetmem ki onlardan, sürüden ayrı düşüp [çobanın elinden] kurtulan develer misâli birileri hâricinde kimse kurtulacak olsun.» (Buhârî rivâyet etmiştir.)

●Enes radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle anlattı: «Ben ayakta, [Sırât'dan] geçsinler diye ümmetimi beklerken birden Îsâ aleyhi's-selâm geldi. (...) Dedi ki: "Ey Muhammed! Şu Peygamberler sana geldi(ler) -veya "Senin yanında toplanacaklar" dedi-! Milletler (ümem) topluluğunun arasını, nasıl/nereye dilediyse öylece/oraya ayırsın diye Allah'a duâ etmeni istiyorlar." İçinde bulundukları hâlin ağırlığı/dehşetinden dolayı... [ki o gün] insânlar ağızlarına kadar ter içindedir/tere gömülmüş bir hâldedir. Mümine gelince, bu [hâl] onun için [âdeta hafîf bir] soğuk algınlığı [/bir öksürük] gibidir. Kâfire gelince, ölüm onu [bütünüyle] bürür.» Dedi ki: «Ben sana dönünceye kadar bekle ey Îsâ!» «Ve Nebiyyullah sallallahu aleyhi ve sellem gitti ve Arş'ın altında kıyâma durdu. Ne seçilmiş bir meleğin ve ne de mürsel bir nebînin nâil olduğu bir muâmeleye nâil oldu. Allah [Teâlâ] Cibrîl aleyhi's-selâm'a şöyle vahyetti: "Muhammed'e git ve ona de ki: Başını kaldır. İste, [istediğin] sana verilecektir.

Şefâat et, şefâatin makbûl görülecektir."» Dedi ki: «Böylelikle ümmetim hakkında, her doksandokuzdan bir kişiyi çıkarmak üzere şefâate mazhar kılındım.» Dedi ki: «Böylece Rabbime gidip-gelmeye devâm ededurdum ve bu gidiş-gelişlerimde hangi makâmda durdum ise mutlaka şefâate mazhar kılındım. Hattâ/en nihâyet Allah bana, ondan/o şefâat hâlinden, şunu [dahî] verdi ve buyurdu ki: "Ümmetinden, Allah'ın kullarından (halkullah), tek bir gün [bile olsa] ihlâs ile Lâ İlâhe İllallah diye(rek) şehâdet getirmiş ve bu hâl üzere ölmüş olan kimseyi [cennete] koy."» ([İmâm] Ahmed rivâyet etmiştir. Râvîleri "es-Sahîh"de "Muhteccun bihim"dir.)

●Kuleyb Bin Hazn radıyallahu anh'dan rivâyet edilmiştir: Demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «Bütün gayretinizle cennete tâlib olun ve bütün gayretinizle de cehennemden kaçın(ın). Zîrâ cennetin tâlibi olan kimse uyumaz/uyku nedir bilmez ve cehennemden kaçan da uyumaz. Şübhesiz ki âhiret şu gün, hoşa gitmeyen şeylerle/zorluklarla çevrilidir. Dünya [hayâtı] ise lezzetler ve şehvetler/çeşitli arzularla çevrilidir. Sakın ola o sizi [aldatıp da] âhiretden etmeye..!» (et-Taberânî rivâyet etmiştir. [Albânî, "Zayıf" kaydı düşmüştür.])

●Enes radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Cânım elinde olana yemîn olsun ki eğer benim gördüğümü görseydiniz mutlaka pek az güler ve çok ağlardınız.» "Ne(yi) gördün ya Resûlellah?!" dediler. «Cenneti ve cehennemi gördüm» buyurdu. (Müslim ve Ebû Ya'lâ rivâyet etmiştir.)

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ رَأَيْتُمْ مَا رَأَيْتُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا» قَالُوا: "وَمَا رَأَيْتَ يَا رَسُولَ اللهِ؟!" قَالَ: «رَأَيْتُ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ.» رواه مسلم وأبو يعلى.

●Abdullah Bin ez-Zübeyr radıyallahu anhuma'dan şöyle rivâyet edilmiştir: "Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, gülmekte olan bir zümrenin yanından geçti ve: «Cennet ile cehennemin zikri aranızda [/dillerde dolaşır] olduğu hâlde gülüyor [mu]sunuz[!]» buyurdu." [Râvî] Dedi ki: "Onlardan biri olsun ölünceye kadar güler bir hâlde görülmedi." [Râvî] Dedi ki: "İşte şu âyet onlar hakkında indi: «Kullarıma haber ver el-Gafûr er-Rahîm'in şübhesiz ben olduğumu» «ve azâbımın da [asıl] o azâb-ı elîm olduğunu...» [15/el-Hicr, 49-50] (el-Bezzâr rivâyet etmiştir ve isnâdında ne "terk" ne de "ithâm" olunan kimse vardır. [Albânî, "Zayıf" kaydı düşmüştür.])

●İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in bir hutbe îrâd edip [o hutbe içinde] şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Azîmeteyni/İki büyüğü de unutmayın: Cenneti ve Cehennemi...» Sonra ağladı. Öyle ki gözyaşları sakalının iki yanına aktı veya iki yanını ıslattı. Sonra şöyle buyurdu: «Muhammed'in cânı elinde olana yemîn olsun ki eğer âhiretin [dehşetli] hâline dâir benim bildiğimi bilseniz mutlaka yükseklere/düzlüklere gider de başınıza toprak saçardınız.» (Ebû Ya'lâ rivâyet etmiştir. [Albânî, "Zayıf" kaydı düşmüştür.])

●İbn Mesûd radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kıyâmet Günü cehennem getirilir. Onun yetmiş bin zimâmı

[/dizgini/tutamağı] vardır ve her zimâmla birlikte yetmiş bin melek de bulunmaktadır ki onu [öylece] çekerler.» (Müslim ve Tirmizî rivâyet etmiştir.)

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Sizin şu ateşiniz -Âdemoğlunun yaktığı [şu] ateş-, Cehennem ateşinin yetmiş cüzünden sadece bir cüzdür.» "Vallâhi bu bile mutlaka kâfî gelirdi" dediler: Şöyle buyurdu: «Şübhesiz bu [:ateş-i cehennem], onun [:ateş-i dünya] üzerine altmış dokuz cüz üstün/şiddetli kılınmıştır ve o cüzlerin tamâmı da onun harrı /yakıcılığı gibidir.» (Buhârî [ve başkaları] rivâyet etmiştir.)

●[Hz.] Alî radıyallahu anh'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Hüzün Kuyusu'ndan -veya Hüzün Vâdisi'nden- Allah'a sığının.» Denildi ki: "Hüzün Kuyusu -veya Hüzün Vâdisi- nedir ya Resûlellah?!" «Cehennem'de bir vâdidir ki Cehennem [bile] her gün yetmiş kerre ondan istiâze eder. Allah onu mürâî kaariler için hazırlamıştır» buyurdu." (el-Beyhakî, *Hasen* bir isnâd ile rivâyet etmiştir. [Albânî ise "Zaîfun Cidden" kaydı düşmüştür.])

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Hüzün Kuyusu'ndan Allah'a sığının.» Dediler ki: "Hüzün Kuyusu nedir ya Resûlellah?!" «Cehennem'de bir vâdidir ki Cehennem [bile] her gün dörtyüz kerre ondan istiâze eder» buyurdu: "Ona kim*ler* girer ya Resûlellah?!" denildi. «Amelleriyle [riyâkârlık eden:] mürâî kaariler için hazırlanmıştır. Allah'a en sevimsiz (ebğaz) gelen kaarilerden bazıları, zâlim emîrleri/sultânları ziyâret edenlerdir» buyurdu." (İbn Mâce rivâyet etmiştir ki "[rivâyet] lafzı" onundur. Tirmizî de [rivâyet etmiştir ve "Hadisûn-Garîbun" demiştir.] [Albânî ise "Zayıf" kaydı düşmüştür.] ["Kurrâ/Kaariler", "Kur'ân okuyucuları" anlamına geldiği gibi "âlimler" anlamına da gelebilir ki günümüzde benzerleri pek çoktur ve -sayıları bereket namına nasîb görmesin- malûm ve meşhûrdurlar. Mtrcm.]

●Abdullah Bin el-Hâris Bin Cez' ez-Zübeydî radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Cehennemde, uzun boyunlu/ dolgun develerin boyunları gibi [kalın] yılanlar vardır. Onlardan biri öyle bir sokar ki onun acısını [sokulan kişi] yetmiş yıl hisseder. Yine cehennemde yüklü katırlar misâli [kocaman] akrebler vardır. Onlardan biri öyle bir sokar ki onun acısını [sokulan kişi] kırk yıl hisseder.» ([İmâm] Ahmed, et-Taberânî ve el-Hâkim rivâyet etmiştir.)

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «"Hamîm" başlarına dökülür. Hamîm, [onlardan birinin] ta içine ulaşıncaya kadar kendisine nüfûz eder. İçindekileri, ta ayaklarından çıkıncaya kadar söker-atar. İşte "es-Sahr/Eri*t*me" budur. Sonra da evvelki hâline avdet ettirilir/aynı şey yeniden başlar.» Tirmizî ve el-Beyhakî rivâyet etmiştir. Şu var ki el-Beyhakî şöyle demiştir: «[Hamîm] akar da [öncelikle] kafatasına nüfûz eder ve [oradan] ta içine kadar ulaşır.» İkisi de Ebu's-Semh yoluyla rivâyet etmişdir -ki kendisi "Derrâc"dır-. [O da] İbn Huceyre'den [rivâyet etmiştir]. Tirmizî: "Hasen-Garîb-Sahîh bir hadîsdir" demiştir.

Hamîm: Kur'ân'da ve Hak Teâlâ'nın şu kavlinde zikri geçen şeydir:

... وَسُقُواْ مَآءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَآءَهُمْ ﴿١٥﴾ ﴿سورة محمد﴾

«...[onlara] hamîm/kaynar bir su içirilmiştir de [o su] onların bağırsaklarını parçalamış/lime lime etmiştir.» [47/Muhammed, 15]

İbn Abbâs'dan ve gayrı kimselerden, "Hamîm'in, yakıcı sıcaklık olduğu" rivâyet edilmiştir. ed-Dahhâk: "Hamîm, Allah'ın gökleri ve yeri yarattığı zamandan bu yana ve onlara içirileceği güne kadar kaynayıp-durur ve başlarına dökülür" demiştir. Yine o, "Onların gözlerinin yaşlarından cehennem havuzlarında biriken şeydir ki kendilerine içirilir" denilmiştir. Bunun dışında şeyler de söylenmiştir. [...//...] Hak Teâlâ'nın:

... وَيُسْقَىٰ مِن مَّآءٍ صَدِيدٍ ﴿١٦﴾ يَتَجَرَّعُهُۥ ... ﴿١٧﴾ ﴿سورة إبراهيم﴾

«...Ona, cürʽa cürʽa içmeye çalışacağı [ama bir türlü boğazından geçiremeyeceği] irinli bir sudan içirilecek...» [14/İbrâhîm, 16-17] kavli meyânında ise [Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir hadîsde] şöyle buyurmuştur: «[O su] onun ağzına yaklaştırılır da ondan tiksinir. Ona yaklaştırıldığı ân ise yüzünü kızartır ve kafatasının derisi düşer. Onu içtiği zaman da bağırsaklarını parçalar. Öyle ki [bağırsakları] dübüründen çıkar. Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: «...[onlara] hamîm/kaynar bir su içirilmiştir de [o su] onların bağırsaklarını parçalamış/lime lime etmiştir.» [47/Muhammed, 15] Yine şöyle buyurmaktadır:

... وَإِن يَسْتَغِيثُوا۟ يُغَاثُوا۟ بِمَآءٍ كَٱلْمُهْلِ يَشْوِى ٱلْوُجُوهَ ۚ بِئْسَ ٱلشَّرَابُ ... ﴿٢٩﴾ ﴿سورة الكهف﴾

«...Ve [eğer onlar susuzluktan kavrulup da] imdâd isterlerse, [onlara] erimiş maden misâli [kızgın], yüzleri haşlayıp-kızartan bir su ile imdâd edilir. O ne kötü içecektir!...» [18/el-Kehf, 29]»

●Ebû Saîd [el-Hudrî] radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Eğer [cehennem ehlinin içeceği olan] "Ğassâk"tan bir kova dünyaya dökülecek olsa dünya ehli mutlaka kokuşurdu.» (Tirmizî rivâyet etmiştir.) [Albânî, "Zayıf" kaydı düşmüştür.]

●Enes radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Cehennem ehlinden dünyanın en müreffeh kişisi getirilir de ateşe şöyle bir daldırılır. Sonra kendisine: "Ey âdemoğlu! Acaba hiç hayır [yüzü] gördün mü? Bir ân için olsun [hayâtında] hiç müreffeh yaşadın mı?" denilir. "Hayır vallâhi ya Rab!" der. [Kezâ] Cennet ehlinden dünyada [iken] en perişan bir hâlde olan kişi getirilir de cennete şöyle bir daldırılır. Sonra kendisine: "Ey âdemoğlu! Acaba hiç perişanlık [yüzü] gördün mü? Bir ân için olsun [hayâtında] hiç sıkıntı çektin mi?" denilir. "Hayır vallâhi ya Rab!" der, "Asla ne [herhangi] bir perişanlık [yüzü] gördüm, ne de [herhangi] bir sıkıntı çektim."» (Müslim rivâyet etmiştir.)

●Süveyd Bin Gafle radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Allah, cehennem ehlinin unutulmasını irâde buyurduğu zaman onlardan biri için, onun ölçüsünde ateşten bir sandık yaratır. Onun, atar bir hâlde olan her damarında da mutlaka ateşten bir mıh vardır. Sonra onun içi ateşe verilir. Sonra ateşten bir kilitle kilitlenir. Sonra o sandık ateşten bir sandık içine konulur. Sonra o iki sandığın arası ateşe verilir. Sonra ateşten bir kilitle kilitlenir. Sonra o sandık ateşten bir sandık içine konulur. Sonra o iki

sandığın arası ateşe verilir. Sonra kilitlenir. Sonra [öylece] ateş[-i cehennem]e atılır. İşte bu, Onun şu kavlidir:

لَهُم مِّن فَوۡقِهِمۡ ظُلَلٞ مِّنَ ٱلنَّارِ وَمِن تَحۡتِهِمۡ ظُلَلٞۚ ذَٰلِكَ يُخَوِّفُ ٱللَّهُ بِهِۦ عِبَادَهُۥۚ يَٰعِبَادِ فَٱتَّقُونِ ﴿١٦﴾ ﴿سورة الزمر﴾

«Onlar için, üstlerinde ateşten gölgeler/katmanlar, altlarında (ateşten) katmanlar vardır. İşte bu, Allah kullarını bununla korkutur. Ey kullarım, benden korkun.» [39/ez-Zümer, 16] Yine bu, Onun şu kavlidir:

لَهُمۡ فِيهَا زَفِيرٞ وَهُمۡ فِيهَا لَا يَسۡمَعُونَ ﴿١٠٠﴾ ﴿سورة الأنبياء﴾

«Onlar için, orada [pek dehşetli] bir zefîr/nefes alma vardır ve onlar orada [azâbın şiddetinden dolayı bir şey de] işitemezler.» [21/el-Enbiyâ, 100] Dedi ki: "Öyle zanneder ki cehennemde kendisinden başka kimse yoktur." (el-Beyhakî, *Hasen* bir isnâdla "mevkûfen" rivâyet etmiştir.) [Albânî, "Zaîfun-Maktû'un" kaydı düşmüştür.]

[***]

[Fasl-ı] Yâd-ı Cennet

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «[Ümmetimden] Cennete ilk girecek zümre, bedir gecesindeki kamer sûretindedir [/yüzleri ondördündeki ay gibi parlaktır]. Onları müteâkiben gelen [zümre] ise gökyüzündeki en parlak yıldız sûretindedir. Onlar [orada] ne büyük ne de küçük abdest bozarlar; ne sümkürür ne de tükürürler. Tarakları altın*dan*dır. Reşhaları [/terleri-kokuları] miskdir. Micmerleri/buhurdanları, el-uluvve (:eluvve)'dir/öd ağacıdır. Eşleri hûrü'l-'îyn'dir. Ahlâkları/hilkatleri tek bir adamın ahlâkı/hilkati üzeredir, babaları Âdem'in hilkati üzre, gökte [:yani göğe doğru yükselen bir uzunlukta] altmış zirâ'dır.»

Bir rivâyetde ise [Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur]: «(...) Onların her biri için iki eş vardır ki baldırlarının iliği, [aşırı] güzelliklerinden [/letâfet-lerinden] dolayı etin ötesinden görülür. [Ehl-i Cennet'in] aralarında ne bir anlaşmazlık vardır, ne de kin-nefret.. Yürekleri tek bir yürektir. Sabah-akşam Allah'ı tesbîh ederler.» (Buhârî ile Müslim rivâyet etmiştir ki "[rivâyet] lafzı" onlarındır. Tirmizî ve İbn Mâce de [rivâyet etmiştir].) [Hadîs'de "alâ huluk-i reculin vâhid" olarak geçen ifâde "alâ halk-i..." olarak da okunur ki birincisi, "tek bir adamın ahlâkı...", ikincisi ise "tek bir adamın yaratılışı/şekli/biçimi üzere" anlamına gelir. Burada İmâm en-Nevevî'nin şu açıklamasını da kaydetmek isteriz: "Ehl-i Sünnet'in görüşü, Cennet Ehli'nin nimetlerden istifâdesinin, Dünya Ehli'nin nimetlerden istifâdesi şeklinde olacağı yönündedir. Tat bakımından ikisi arasındaki üstünlük farkıyla ki, Kitâb ve Sünnet, onların [/müminlerin] nimetlerinin kesintisiz olduğunu göstermektedir." Mtrcm.]

●Muğîre Bin Şu'be radıyallahu anhu Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'-den şöyle rivâyet etmiştir: «Mûsâ aleyhi's-selâm Rabbine sordu ki: "Cennet Ehli'nin menzile bakımından en düşük olanı kimdir?" [Allah Teâlâ] Buyurdu ki: "Cennet Ehli cennete girdikten sonra gelen bir adamdır ki kendisine: "Cennete gir!" denilir. O ise: "Rabbim nasıl olur ki insânlar menzilelerine inmiş/konaklayacakları yerde konaklamış

ve alacaklarını almış bir hâldeler" der. Ona: "Dünya meliklerinden bir meliğin sâhib olduğu mülkün mislinin senin olmasına râzı gelir misin?" denilir. O da: "Râzı oldum Rabbim!" der. [Allah Teâlâ] ona: "O senindir ve misli, misli, misli de senindir" buyurur ki beşincide o: "Râzı oldum Rabbim!" der. [Allah]: "Bu, on misliyle birlikte senindir. Senin için cânının arzuladığı ve gözünün hoş gördüğü her şey de vardır" buyurur. O: "Râzı oldum Rabbim!" der. [Mûsâ] dedi ki: "Rabbim! Peki ya menzile bakımından en üst olanları [kimlerdir]?" [Allah Teâlâ] şöyle buyurur: "Onlar o kimselerdir ki kendileri hakkında [husûsen] irâde buyurdum, onların asâletlerini/kıymetlerini (kerâme) kendi elimle ektim ve onu [öylece muhâfaza etmek üzere] mühürledim. [Onlar için] hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir beşer(in) kalbine/hatırına [bile] gelmemiş olan [nimetler hazırladım]."» (Müslim rivâyet etmiştir.)

●Alî radıyallahu anhu'dan: "Kendisi [yani Hz. Alî], Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e şu âyeti sorar:

يَوْمَ نَحْشُرُ ٱلْمُتَّقِينَ إِلَى ٱلرَّحْمَٰنِ وَفْدًا ﴿٨٥﴾ ﴿سورة مريم﴾

«O gün [ki] muttakîleri, vefd hâlinde Rahmân'ın huzûruna toplarız.» [19/Meryem, 85]

"Dedi ki: "Ya Resûlellah!" dedim, "Vefd ancak binekli olmaz mı?" Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Cânım elinde olana yemîn olsun ki onlar, kabirlerinden çıktıkları zaman beyâz [bazı] develerle karşılanırlar. Onların kanatları vardır. Üzerlerinde altın eğerler bulunur. Nallarının bağları [parıl parıl] parlayan bir nûrdur. Her adımları göz alabildiğincedir. [Böylece] cennetin kapısına kadar ulaşırlar. [Vardıklarında ne görsünler] altın levhalar üzerinde kırmızı yâkûtdan bir halka... Bir de Cennet'in kapısında bir ağaç ki kökünden iki göze kaynar. Birinden içtiklerinde bu onların yüzünde bir naîm ışıltısı/sevinci olarak belirir. Diğerinden abdest aldıklarında ise artık saçları asla karışmaz. Derken o levha üzerindeki halkayı döverler. O halkanın çınlamasını bir duysaydın ey Alî! Böylece her Hûrî'ye, zevcinin geldiği haberi ulaşır. [Zevcesi] aceleye kapılır da [hemen] "kayyim"ini/hizmetlisini gönderir. [Kayyim gidip] onun için kapıyı açar. Şayet Allah Azze ve Celle, [evvelce] ona Kendisini bildirmemiş olsa, gördüğü o nûrdan ve letâfetden dolayı derhâl ona secdeye kapanır. Der ki: "Ben senin işine müvekkel kılınmış/emrine tahsîs edilmiş olan kayyiminim." Böylelikle ona tâbi olur ve ardınca gider de zevcesinin yanına varır. Zevcesi acele ile otağından çıkıp kendisine sarılır. Der ki: "Sen benim sevdiceğimsin, ben de senin sevdiceğin... Ben râzı olan/"râziye"yim ki asla öfke[-dargınlık] göstermem. Ben nimet-dîde olan/"nâime"yim ki asla sıkıntı bilmem/yüzümü asmam. Ben dâimî kalacak olan/"hâlide"yim ki asla ayrılıp gitmem." Öyle bir eve/köşke girer ki temelinden tavanına yüzbin arşındır. İnci ve yâkût taşları üzere mebnîdir. [Kimi katmanlar kırmızı], kimi katmanlar yeşil, kimi katmanlar sarıdır ve bu katmanların hiçbiri diğerine müşâkil değildir. [Sonra] erîkeye gider. Ne görsün! Üzerinde bir serîr.. serîrin üzerinde yetmiş firâş.. her firâşın üzerinde yetmiş zevce.. her zevcenin üzerinde yetmiş hulle.. [tüm o] hullelerin içinden [yine de onlardan birinin] baldırının iliği görülür. Onlarla cimâı bir gecelik bir zamanda bitirir. Altlarından muttarid ırmaklar akar. Suyu bozulmayan, sâf olan, bulanıklığı olmayan/

dupduru-berrâk ırmaklar.. [Yine altlarından,] arıların içinden çıkmamış olan musaffâ baldan ırmaklar [akar]. Erlerin ayaklarıyla çiğneyip de süzmediği, içenlere bir lezzet olan şarâbdan ırmaklar... Hayvânların içinden çıkmamış olan, tadı bozulmayan sütten ırmaklar... Cânları yemek çektiğinde ise onlara ak bir kuş gelir. Kanatlarını kaldırır ki onun yanlarından istedikleri her çeşitten yemeği yerler. Sonra kuş uçup gider. Orada sarkmış meyveler vardır. Cânları çektiğinde dal onlara doğru eğilir ve hangi meyveyi dilerlerse onu yerler. Dilerse ayakta, dilerse de yanına yaslanmış olarak.. İşte bu [Hak Teâlâ'nın] şu kavlidir: «Her iki Cennetin [meyvelerinin] derimi de [pek] yakından(dır).» [55/er-Rahmân, 54] Önlerinde [hizmete âmâde] inci gibi hizmetkârlar da vardır.» (İbn Ebi'd-Dünyâ, "Kitâbu Sıfati'l-Cenne"de el-Hâris'den -ki kendisi el-A'ver'dir-, →Alî'den, böylece "merfû'an" rivâyet etmiştir.) [Albânî, bu rivâyete "Zaîfun Cidden", kaydı düşmüştür.]

Yine İbn Ebi'd-Dünyâ, el-Beyhakî ve bu ikisinin gayrı kimseler, Âsım Bin Damre'den,→Alî'den, "mevkûfen aleyhi" olarak, benzeri bir şekilde rivâyet etmiştir ki "esah ve eşher" olan budur↓:

●İbn Ebi'd-Dünyâ'nın [rivâyet] "lafzı" ise şöyledir: "Dedi ki: «Rablerinden korkan/muttakî kimseler zümre zümre cennete sevk olunurlar. Nihâyet onun kapılarından bir kapıya ulaştıkları zaman orada, gövdesinin altından akar hâlde iki göze çıkan bir ağaç görürler. İki gözeden birine yönelirler. Sanki buna emrolunmuşlardır. Ondan içerler. Bu onların içindeki ezâ, toz veya sıkıntı namına ne varsa hepsini giderir. Ondan sonra diğerine yönelirler. Ondan abdest alırlar ki bu onların üzerinde bir naîm ışıltısı/sevinci olarak belirir. Ondan [içtikten] sonra cildleri asla herhangi bir değişikliğe uğramaz.. Saçları da asla karışmaz.. Sanki [saça sürülen] yağ ile yağla*n*mışlardır. Sonra Cennet bekçilerinin yanına varırlar ki onlar: «...Selâm olsun sizlere! Ne güzel eylediniz! Ebedî kalmak üzere girin oraya..!» derler. [39/ez-Zümer, 73]» "Dedi ki: «Sonra Vildân/Çocuklar onları karşılar. Dünya ehli çocuklarının, gurbetden gelen bir yakının etrâfında dolandıkları gibi onların etrâfında dolanırlar. "Allah'ın senin için hazırlamış olduğu izzet u ikrâmı (kerâme) müjdele!" derler.» "Dedi ki: «Sonra o Vildân'dan bir delikanlı, onun hûrü'l-'îyn'den olan bir zevcesine gider ve -dünyada kendisiyle çağrıldığı ismini anıp-: "Falânkes geldi" der. "Sen onu gördün mü?" der. "Evet, onu gördüm. İşte o, izimsıra..!» der. Onlardan biri sevinçle acele eder de kalkıp kapısının eşiğinde durur. O ise evine vardığı zaman binâsının temeli nedendir diye bakar. Ne görsün, inci taşından değil mi! Üstünde ise yeşil, sarı, kırmızı ve her renkten bir köşk. Sonra başını kaldırıp tavanına bakar. Ne görsün, aynen şimşek gibi.. Eğer Allah, hakkında takdîr buyurmamış olsa gözlerinin ferini aldı-alacak..! Sonra başını eğip zevcelerine bakar. "Konulmuş [hazır] bardaklar. [Sıra sıra] dizilmiş yastıklar. Serilmiş nefîs yaygılar." [bkz: 88/el-Gâşiye, 14-16] İşte onlar, bu nimet[ler]e bakarlar, sonra yanlarına yaslanır ve derler ki:

... ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى هَدَىٰنَا لِهَٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِىَ لَوْلَآ أَنْ هَدَىٰنَا ٱللَّهُ ...﴿٤٣﴾ ﴿سورة الأعراف﴾

«...Hidâyetiyle bizi buna eriştiren Allah'a hamd olsun. Eğer Allah bize hidâyet etmiş olmasa, biz [asla] hidâyete ermiş olamazdık...» [7/el-A'râf, 43] «Sonra bir münâdî şöyle nidâ eder: "Yaşarsınız da asla ölmezsiniz. İkâmet edersiniz de asla ayrılıp gitmezsiniz. Sıhhatli olursunuz da -öyle zannediyorum ki- asla hastalanmazsınız -dedi-.» [Albânî, bu rivâyet için ise "Zayıf" kaydı düşmüştür.]

●Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Cennet Ehli, aralarındaki derece farkı sebebiyle, kendilerinden yüksekteki odaların ehlini/köşklerin sâkinlerini, sizin, ufukda, doğu ve/ya batı tarafından batmak üzere olan [son derece] parlak [bir] yıldızı gördüğünüz gibi göreceklerdir.» Dediler ki: "Ya Resûlellah! O [yerler], menâzil-i enbiyâdır, oraya onlardan başkası ulaşamaz [değil mi]?" «Hayır! Cânımı elinde tutana yemîn olsun ki, Allah'a imân eden ve mürselîni tasdîk eden [birtakım] erler[**in**]dir [**de**]...»- (Buhârî ve Müslim rivâyet etmiştir.) [Hadîs'de geçen soru-cevâb ifâdeleri farklı anlamlara gelmektedir. Öncelikle, "Hayır" şeklinde tercüme ettiğimiz "Belâ" kelimesi, hem "Evet" hem de "Hayır" olarak anlaşılabilir. "Evet" anlamını aldığımızda bu: "Evet, o yerler/o mevki-makâm Peygamberlere mahsûsdur. Ama, Allah'a îmân ve Peygamberleri tasdîk eden birtakım erler de oraya (Allah'ın bir lütfu olarak) ulaşabilecektir" demektir. "Hayır" anlamını aldığımızda ise bu: "Hayır, o yerler, Peygamberlere mahsûs bir mevki-makâm değildir; bilakis, Allah'a îmân ve Peygamberleri tasdîk eden birtakım erlerindir" demek olur.↓]

عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ لَيَتَرَاءَوْنَ أَهْلَ الْغُرَفِ مِنْ فَوْقِهِمْ كَمَا تَتَرَاءَوْنَ الْكَوْكَبَ الدُّرِّيَّ الْغَابِرَ فِي الْأُفُقِ مِنَ الْمَشْرِقِ [أَ]و الْمَغْرِبِ، لِتَفَاضُلِ مَا بَيْنَهُمْ» قَالُوا: "يَا رَسُولَ اللهِ! تِلْكَ مَنَازِلُ الْأَنْبِيَاءِ لَا يَبْلُغُهَا غَيْرُهُمْ؟!" قَالَ: «بَلَى، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، رِجَالٌ آمَنُوا بِاللهِ وَصَدَّقُوا الْمُرْسَلِينَ.» رواه البخاري ومسلم.

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Cennetde yüz derece vardır ki Allah o dereceleri Allah Yolunda (cihâd eden) Mücâhidler için hazırlamıştır. İki derecenin arası ise yer ile gök arası gibidir.» (Buhârî rivâyet etmiştir.↓)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ أَعَدَّهَا اللهُ لِلْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللهِ، مَا بَيْنَ الدَّرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ.» رواه البخاري

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Ya Resûlellah! Bizlere Cenneti anlatsanız. [Acaba] yapısı nasıldır?" dedik. Şöyle buyurdu: «Bir tuğla[sı] altındır. Bir tuğla[sı] gümüştür. Harcı miskdir. Çakılları inci ve yâkûtdur. Toprağı ise za'ferândır. Oraya giren nimet içre bahtiyar olur da sıkıntı görmez. Muhalled kılınır da ölmez. Ne elbisesi eskir, ne de gençliği tükenir.» ([İmâm] Ahmed ve başkaları rivâyet etmiştir.)

●Kureyb'den, kendisinin Üsâme Bin Zeyd radıyallahu anhu'yu şöyle derken işittiği rivâyet edilmiştir: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem [bir gün Ashâbına] şöyle buyurdu: «[İçinizde] Cennet için paçaları sıvayacak [/himmet ile gayret gösterecek] var mıdır? Çünkü Cennetin eşi-benzeri yoktur. Kâbe'nin Rabbine yemin olsun ki o, [parıl parıl] parlayan bir nûrdur; salınan bir fesleğendir; müşeyyed bir saraydır; (muttariden) akan bir ırmaktır; olgun bir meyvedir; gökçek ve güzel bir zevcedir; pek çok hulledir ve bir selâmet yurdunda, meyve[ler], yeşillik[ler], mesrûriyyet/bolluk ve nimet içinde, yüksek/yüce, behî bir mahalde ebedî bir ikâmetgâhdır.» "Evet ya Resûlellah! Bizler onun için paçaları sıvayanlarız" dediler. «İnşâallah deyiniz» buyurdu. Orada bulunanlar: "İnşâallah" dediler." (İbn Mâce, İbn Ebi'd-Dünyâ, el-Bezzâr, İbn Hibbân *Sahîh*inde, ayrıca el-Beyhakî rivâyet etmiştir.) [Albânî, "Zayıf" kaydı düşmüştür.]

●Ebû Mûsâ el-Eş'arî radıyallahu anhu'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Mümin için Cennetde öyle bir otağ vardır ki oyuk/içi boş tek bir incidendir. Uzunluğu semâya doğru altmış mîldir. Müminin orada âileleri [/eşleri] vardır. Mümin onlara gidip-gelir de onlar birbirlerini görmezler.» (Buhârî, Müslim ve Tirmizî rivâyet etmiştir.) [Şu var ki, Tirmizî'nin rivâyetinde, "genişliği altmış mîldir" diye geçmektedir. Mtrcm.]

●Abdullah Bin Mesûd radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Her Müslüman için bir Hayre/Hûrî vardır. Her Hayre'nin bir otağı.. Her otağın ise dört kapısı... Her kapıdan onun [/Hayresi] için, daha önce olmayan [/yepyeni] bir armağan, hediyye ve izzet u ikrâm girer. [Onlar] ne serkeş/sadâkatsiz/veya çirkin gözlüdürler ne de bed kokulu... Ne hafîfmeşreb/veya müstehzîdirler ne de tamahkâr! [Bilakis] «Hûr-i 'îyn[dirler].» [Bkz: 56/el-Vâkıa, 22] «Sanki onlar [beyâzlıklarıyla] saklanmış [/gün yüzü görmemiş] yumurtalardır.» [37/es-Sâffât, 49]" (İbn Ebi'd-Dünyâ rivâyet etmiştir.) [Albânî, "Zayıf-Mevkûf" kaydı düşmüştür.]

●İbn Abbâs radıyallahu anhuma'dan: «[Onlar,] otağlara kapanmış [olan, cibinlikler ardında eşlerine mahsûs] hûrîlerdir.» [55/er-Rahmân, 72] "Otağ, oyuk/içi boş incidendir. Uzunluğu bir fersahdır. [Genişliği de bir fersahdır.] Onun, altından bin kapısı vardır. Çevresinde ise bir sürâdık ki devri elli fersahdır. Oradan onun yanına her kapıdan bir melek, Allah Azze ve Celle katından bir hediyye ile girer." (İbn Ebi'd-Dünyâ "Mevkûfen" rivâyet etmiştir. Yine onun ve el-Beyhakî'nin [İbn Abbâs'dan] bir rivâyetinde [şöyle denilmiştir]: "Otağ, oyuk/içi boş bir incidir. Fersah içre fersahdır. Onun, altından dörtbin mısrâı [/kapısı] vardır." Bunun isnâdı "esah"dır." [Albânî, bir önceki rivâyete "Zaîfun-Mevkûfun", sonraki "esah" denilen hakkında ise "Sahîh" kaydı düşmüştür.]

●Abdullah Bin Ömer radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kevser, Cennetde bir nehirdir. Kıyıları altındandır. Akışı inci ve yâkût üzerindedir. Toprağı [kokuca] miskden daha hoştur. Suyu baldan daha tatlı ve kardan daha beyâzdır.» (İbn Mâce ve Tirmizî rivâyet etmiştir. [Tirmizî:] "Hasen-Sahîh bir hadîsdir" demiştir.)

●Enes Bin Mâlik radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Cennetde [öyle] bir ağaç vardır ki süvari bir kimse onun gölgesinde yüz sene yol alır da [onun o gölgesinin] mesâfesini katedemez. Dilerseniz [şu âyeti] okuyun:

وَظِلٍّ مَّمْدُودٍ ۝٣٠ وَمَآءٍ مَّسْكُوبٍ ۝٣١ ﴿سورة الواقعة﴾

«Uzatılan bir gölge..» «Dökülen bir su..» [56/el-Vâkıa, 30-31]» (Buhârî ve Tirmizî rivâyet etmiştir.)

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Allah [Teâlâ] buyuruyor ki: "Sâlih kullarıma, hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir beşer(in) kalbine/hatırına [bile] gelmemiş olan şeyler hazırladım." Dilerseniz [şu âyeti] okuyun: «Uzatılan bir gölge..» [56/el-Vâkıa, 30] Cennetde bir kamçılık yer, Dünya'dan ve içindeki her şeyden [daha] hayırlıdır. Dilerseniz [şu âyeti] okuyun:

... فَمَن زُحْزِحَ عَنِ ٱلنَّارِ وَأُدْخِلَ ٱلْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ ... ﴿١٨٥﴾ ﴿سورة آل عمران﴾

«...Kim ateşten uzaklaştırılır da cennete sokulursa gerçekten kurtuluşa ermiştir.» [3/Âl-i İmrân, 185]» (Tirmizî, en-Nesâî ve İbn Mâce rivâyet etmiştir. Buhârî ile Müslim ise bir kısmını...)

●Cerîr Bin Abdillah radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "[Huneyn ile Harem arası bir yer olan] es-Sifâh'a [konaklamak üzere] indik. Derken bir ağacın altında uyuyan bir adam gördük. Güneş[in sıcaklığı] kendisini vurdu-vuracakdı." (...): "[Yanımdaki] delikanlıya: "Şu sergiyi alıp götür de onu gölgele" dedim. O da gidip kendisini gölgeledi. Uyandığı zaman ne görelim, meğer Selmân radıyallahu anhu imiş..! Kendisine selâm vermek üzere yanına vardım. [Bana] dedi ki: "Ey Cerîr! Allah için mütevâzı ol! Çünkü Dünya'da Allah için mütevâzı olan kimseyi Kıyâmet Günü Allah yüceltir. Ey Cerîr! Kıyâmet Günü zulümât nedir bilir misin?" "Bilmem" dedim. Dedi ki: "İnsânların kendi aralarında [birbirlerine] zulümleridir." Sonra -parmaklarının arasında zar-zor görebildiğim- bir çöpçük aldı ve: "Ey Cerîr!" dedi, "Cennetde bunun benzeri bir şey [bile] arayacak olsan bulamazsın." [Ben:] "Ey Ebû Abdullah!" dedim, "Öyleyse hurma ağaçları ve/sâir ağaçlar nerede [olacak]?!" Dedi ki: "(Onların) kökleri/gövdeleri, inci ve altındır. Üzerleri ~~hurmadır~~/meyvedir [تمر değil, ثمر olmalıdır]." (el-Beyhakî, *Hasen* bir isnâd ile rivâyet etmiştir.)

●el-Berâ Bin Âzib radıyallahu anhu'dan: Kavluhu Teâlâ hakkında:

... وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا ﴿١٤﴾ ﴿سورة الإنسان﴾

«...[Onun meyvelerinin] Derimleri de [onlar için, pek kolayca ulaşabilecekleri bir şekilde] hepten boyun eğdirilmiştir.» [76/el-İnsân, 14] Dedi ki: "Cennet ehli, Cennet meyvelerinden, ayakta, oturmuş ve/ya uzanmış bir hâlde iken [istedikleri şekilde] yerler." (el-Beyhakî ve gayrı, *Hasen* bir isnâd ile "mevkûfen" rivâyet etmiştir.)

●Ebû Hureyre radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet olunmuştur: "Dedi ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Cennetde [öyle] bir ağaç var ki onun kökleri/gövdesi altındandır. Dalları ise zebercedden ve incidendir. Ona bir rüzgâr eser de [dalları] alkışa durur/sallanır. İşitenler ondan daha hoş sadalı bir şey asla işitmiş değildir.» (Ebû Nuaym "Sıfatu'l-Cenne"de rivâyet etmiştir.) [Albânî, "Zaîfun Cidden" kaydı düşmüştür.]

●İbn Abbâs radıyallahu anhuma'dan: Demiştir ki: "Cennetin hurma ağaçlarının kökleri/gövdeleri yeşil zümrüddendir. Yapraklarının dalları/budakları kırmızı altındır. Yaprakları Cennet ehli için bir giyecektir. [Cübbevari] parçaları ve hulleleri ondandır. Meyveleri[nin büyüklüğü] ise testiler ve kovalar gibidir; sütten daha beyâzdır; baldan daha tatlıdır; köpükten daha yumuşaktır ki içinde çekirdek de yoktur." (İbn Ebi'd-Dünyâ, "Ceyyid" bir isnâd ile "Mevkûfen" rivâyet etmiştir. el-Hâkim de rivâyet etmiştir ve: "Müslim'in şartı üzere Sahîhdir" demiştir.)

●Enes Bin Mâlik radıyallahu anhu'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Allah yolunda ["cihâd" için] bir sabah veya öğlen sonrası yol alış Dünya'dan ve içindeki her şeyden şübhesiz [daha] hayırlıdır. Cennetde, birinizin yayı[nın arası] veya kamçısı kadar bir yer Dünya'dan ve içindeki her şeyden

şübhesiz [daha] hayırlıdır. Eğer Cennet Ehli'nin kadınlarından bir kadın yeryüzüne [şöyle bir] görünecek olsa, mutlaka [yer ile göğün] ikisinin arasını [hoş] koku[su] ile doldurur ve ikisinin arasını aydınlatır. Başındaki örtüsü [bile] Dünya'dan ve içindeki her şeyden şübhesiz [daha] hayırlıdır.» (Buhârî ve Müslim rivâyet etmiştir.↓)

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَغَدْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللهِ أَوْ رَوْحَةٌ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا، وَلَقَابُ قَوْسِ أَحَدِكُمْ أَوْ مَوْضِعُ قِيدِهِ -يعني سَوْطِهِ- مِنَ الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا، وَلَوِ اطَّلَعَتِ امْرَأَةٌ مِنْ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِلَى الأَرْضِ لَمَلأَتْ مَا بَيْنَهُمَا رِيحًا وَلأَضَاءَتْ مَا بَيْنَهُمَا، وَلَنَصِيفُهَا عَلَى رَأْسِهَا خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا.» رواه البخاري ومسلم

●[Yine] Enes Bin Mâlik radıyallahu anhu'dan şöyle rivâyet olunmuştur: "Dedi ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana anlattı: Buyurdu ki: «Cibrîl aleyhi's-selâm bana anlattı: Dedi ki: "[Bir] adam Hûrî[si]'nin yanına girer. O da kendisini muânaka ve musâfaha ile karşılar." ("Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «[Musâfaha için] hangi parmağıyla onunla tokalaşsın/hangi bir parmağını kendisine uzatsın ki! Eğer parmaklarından biri görünecek olsa, onun ışığı güneşin ve ayın ışığına mutlaka baskın gelir; eğer saçından bir tutam görünecek olsa, [o] güzel kokusuyla maşrık ile mağrib arasını mutlaka doldurur [idi]» buyurdu.") "O, onunla birlikte erîkesine yaslanmış bir hâlde iken birden onun üzerine, yukarı tarafından bir nûr gelir. O zanneder ki Allah Azze ve Celle Kendisini mahlûkatına gösterdi. Bir de ne görsün! [Başka] bir Hûrî: "Ey Allah'ın dostu! Bizim de senden bir nasîbimiz/murâd almaklığımız yok mudur?" diye kendisine seslenmekte.. [Ona:] "Sen de kimsin ey bu [güzelliğin sâhibi]?" der. [O da]: "Ben, Allah Tebâreke ve Teâlâ'nın: «Nezdimizde [daha] fazlası da var» [50/Kâf, 35] buyurduğu kimselerdenim" der. Böylece onun yanına geçer. Ne görsün, onda öncekinde olmayan bir güzellik ve mükemmellik var. O, onunla birlikte erîkesine yaslanmış bir hâlde iken birden başka bir Hûrî kendisine [şöyle] seslenir: "Ey Allah'ın dostu! Bizim de senden bir nasîbimiz/murâd almaklığımız yok mudur?" [Ona:] "Sen de kimsin ey bu [güzelliğin sâhibi]?" der. [O da]: "Ben, Allah Azze ve Celle'nin:

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾ ﴿سورة السجدة﴾

«[İşte] Onlar için, yapmış oldukları karşılık bir mükâfaat olarak [göze nûr/gönle sürûr] ne sevinçler saklandığını hiç kimse bilemez» [32/es-Secde, 17] buyurduğu kimselerdenim" der. İşte bir zevceden başka bir zevceye böylece intikâl ededurur."» (et-Taberânî, "el-Evsat"da rivâyet etmiştir.) [Albânî, "Munker" kaydı düşmüştür.]

●Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in zevcesi Ümmü Seleme radıyallahu anha'dan şöyle rivâyet olunmuştur: "Dedi ki: "Ya Resûlellah! Bana, Allah Azze ve Celle'nin: «[ve] hûrun 'îyn» [56/el-Vâkıa, 22] kavli hakkında birşeyler söyleseniz" dedim." Buyurdu ki: «Hûr, [gözün] beyâz[lığı]dır. 'Îyn, [gözün] iri[liği]dir. Havrâ'ın kirpikleri ise, [gözlerinin iriliği ölçüsünde -uzunlukça- âdeta] kartal kanadı mesâbesindedir.» Dedim ki: "Ya Resûlellah! Bana, Allah Azze ve Celle'nin: «Onlar, yâkût ve mercân gibidirler» [55/er-Rahmân,58] kavli hakkında birşeyler söyleseniz." Buyurdu ki: «Onların berrâklığı/saflığı sedefler içindeki -el değmemiş- inci saflığı gibidir.» Dedim ki: "Ya Resûlellah!

Bana, Allah Azze ve Celle'nin: «[O cennetler] içinde hayırlılar, güzel[dilber]ler vardır.» [55/er-Rahmân,70] kavli hakkında birşeyler söyleseniz." Buyurdu ki: «Ahlâkları hayırlı ve yüzleri güzel [olan kadınlar demektir].» Dedim ki: "Ya Resûlellah! Bana, Allah Azze ve Celle'nin: «Sanki onlar saklanmış yumurtalardır.» [37/es-Sâffât, 49] kavli hakkında birşeyler söyleseniz." Buyurdu ki: «İncelikleri, yumurtanın içindeki -kabuğa bitişik- zarın inceliği gibidir.» Dedim ki: "Ya Resûlellah! Bana, Allah Azze ve Celle'nin: «'Uruben etrâbâ...» [56/el-Vâkıa, 37] kavli hakkında da birşeyler söyleseniz." Buyurdu ki: «Onlar o kadınlardır ki cânları dâr-ı dünyada gözleri çapaklı saçları ağarmış acûzeler olarak alınmıştır. Allah onları o yaşlılıktan sonra [dâr-ı ukbâda yeni bir hâl üzre] yaratmıştır ve bâkireler kılmıştır. 'Uruben: [Eşlerine] âşık, sevgili kadınlardır. Etrâben: Doğdukları tarih aynı olan/yaşıtlardır.» Dedim ki: "Ya Resûlellah! Acaba dünya kadınları mı yoksa hûrü'l-'îyn mi daha üstündür?" Buyurdu ki: «Yüzün astara üstünlüğü gibi dünya kadınları da hûrü'l-'îynden daha üstündür.» Dedim ki: "Ya Resûlellah! Bu ne ile böyledir?" Buyurdu ki: «Onların namazları, oruçları, Allah Azze ve Celle'ye ibâdetleri ile böyledir. Allah Azze ve Celle onların yüzlerine nûr [indirmiştir,] bedenlerine ipek giydirmiştir. Renkleri beyâzdır. Elbiseleri yeşildir. Zînetleri sarıdır. Buhurdanları incidir. Tarakları altındır. Şöyle derler: "Bilinsin ki bizler ebedî olanlarız ki asla ölmeyiz. Bilinsin ki bizler nimet-dîde olanlarız ki asla sıkıntı bilmez/yüzümüzü asmayız. Bilinsin ki bizler ebedî kalıcılarız ki asla ayrılıp gitmeyiz. Bilinsin ki bizler râzı olanlarız ki asla öfke[-dargınlık] göstermeyiz. Müjdeler olsun kendilerine [yâr] olduklarımıza ve bize [yâr] olanlara..!» Dedim ki: "Ya Resûlellah! Biz kadınlardan biri [zaman olur şu dâr-ı] dünyada, iki, üç ve/ya dört kişiyle evlilik yapar. Sonra ölür; [nasîbse] cennete girer. Onlar da onunla birlikte cennete girerler. Peki acaba onlardan hangi birisi onun eşi olur?" Buyurdu ki: «Ey Ümmü Seleme! Ona bir tercîh hakkı tanınır. O da ahlâkca onların en iyi/en güzel olanını seçer. Der ki: "Ya Rabbi! Bu, dâr-ı dünyada bana karşı ahlâkca en iyi olanları/en iyi davrananlarıydı. Beni ona eş kıl." Ey Ümmü Seleme! Güzel ahlâk, dünyanın da âhiretin de hayrını götürdü/kazandı.» (et-Taberânî, "el-Kebîr"de ve "el-Evsat"da rivâyet etmiştir ki bu onun [yani *el-Mucemu'l-Evsat*'ın] lafzı/metnidir.) [Albânî, "Munker" kaydı düşmüştür.]

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan: Demiştir ki: "Cennetde [öyle] bir nehir vardır ki Cennet uzunluğuncadır. Kıyılarında azrâlar vardır. Birbirlerine mukâbil [bir hâlde], ayaktadırlar. Mahlûkatın duyabileceği en güzel seslerle tegannî ederler. Hattâ onlar Cennetde onun gibi bir tat yoktur diye düşünürler." Dedik ki: "Ey Ebû Hureyre! Aceb o ginâ nedir?" Dedi ki: "İnşâallah tesbîh, tahmîd, takdîs ve Allah Azze ve Celle'yi bir senâdır." (el-Beyhakî "Mevkûfen" rivâyet etmiştir.) [Albânî, "Sahîh-Mevkûf" kaydı düşmüştür.]

●Enes Bin Mâlik radıyallahu anhu'dan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Cennetde bir sûk/çarşı vardır ki [Cennet ehli] her Cuma ona gelirler. Şimâl rüzgârı eser de onların yüzlerine ve elbiselerine [bir tazelik] saçar. Böylece hüsn ü cemâlleri artar da âilelerine/eşlerine, hüsn ü cemâlleri artmış bir hâlde dönerler. Eşleri onlara: "Vallâhi bizden ayrıldıktan sonra hüsn ü cemâliniz daha bir artmış" der. Onlar da: "Sizin de vallâhi bizim sonramızda hüsn ü cemâliniz daha bir artmış" derler.» (Müslim rivâyet etmiştir.)

●Saîd Bin el-Müseyyeb'den: [Rivâyete göre:] "Kendisi Ebû Hureyre ile karşılaşır. Ebû Hureyre ona: "Allah'tan beni ve seni Cennetin çarşısında bir araya getirmesini niyâz ederim" der. Saîd dedi ki: "Orada çarşı var mı ki?" [Ebû Hureyre:] "Evet" dedi, "[Bunu] Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana [şöyle] haber verdi: «Cennet ehli oraya girdikleri zaman, oraya amellerinin fazîletince yerleşirler. Sonra kendilerine, dünya günlerinden Cuma günü kadarınca bir izin verilir de Rablerini ziyâret ederler. Onlara Arşını gösterir. Onlara cennet bahçelerinden bir bahçede görünür. Onlar için [birtakım] nûrdan minberler, inciden minberler, yâkûtdan minberler, zebercedden minberler, altından minberler, gümüşten minberler/tahtlar konulur. Onların en düşük olanı -ki aralarında düşük olan yoktur- misk ve kâfûr tepeleri üzerinde oturur. O kürsî [/minber] sâhiblerini, meclisce kendilerinden daha üstün görmezler.» Ebû Hureyre dedi ki: "Ya Resûlellah!" dedim, "Rabbimizi görür müyüz?!" «Evet» buyurdu, «Güneşi ve/ya ondördündeki ayı görmek konusunda şübhe eder misiniz?» "Hayır, [etmeyiz]" dedik. Şöyle buyurdu: «İşte aynen böyle Rabbiniz Azze ve Celle'yi görmekte de şübhe etmezsiniz. O meclisde tek bir kişi kalmaz ki Allah ona bir varışla varmamış olsun... Hattâ öyle ki O, sizden bir adama: "Hatırlamıyor musun ey falânkes! Şu günü ki şöyle şöyle yapmıştın" der ve onun dünyadaki bazı vefâsızlıklarını kendisine hatırlatır. O da: "Ya Rabbi! Beni affetmemiş miydin?" der. [Allah:] "Evet. [Bil ki] şu makâmına mağfiretimin genişliğiyle ulaştın" buyurur./Onlar o hâlde iken üstlerinden bir bulut kendilerini sarar. Üzerlerine öyle bir koku yağdırır ki onun kokusuna benzer bir şeyi asla görmüş değillerdir. Sonra Rabbimiz Tebâreke ve Teâlâ: "Sizin için hazırlamış olduğum izzet u ikrâma kalkın da arzuladığınız her ne ise onu alın" buyurur.» Buyurdu ki: «Böylece bir çarşıya geliriz ki onu melekler çevrelemiştir. Orada misline gözlerin [asla] bakmadığı, kulakların [asla] duymadığı ve kalblere/hatırlara [asla] gelmemiş olan şeyler vardır.» Buyurdu ki: «Arzuladığımız her şey bizim için taşınır. Orada hiçbir şey ne satılır, ne de satın alınır. İşte o çarşıda cennet ehli birbirleriyle buluşurlar.» Buyurdu ki: «Yüksek [bir] makâm/derece sâhibi kimse gelir de kendisinden [daha] düşük [derecede] olan biriyle karşılaşır -ki aralarında düşük olan yoktur-. Onun üzerinde gördüğü elbise kendisini hayrân bırakır. Sözünün sonu henüz gelmeden önce ise üzerindeki elbise kendisine ondan daha güzel görünür. Zîrâ orada herhangi bir kimsenin hüzün çekmesi olur şey değildir.» Buyurdu ki: «Sonra konaklarımıza döneriz de zevcelerimiz bizi karşılar. "Hoş geldin/safalar getirdin. Sende, bizim yanımızdan ayrılmadan öncekinden daha iyi bir güzellik ve koku var [/daha bir hoş olmuşsun]" derler. O da: "Bizler bugün el-Cebbâr Rabbimiz Azze ve Celle ile <u>hemmeclis</u> olduk. Hakkımızdır ki döndüğümüz şu hâl ile dönmüş olalım" der.» (Tirmizî ve İbn Mâce rivâyet etmiştir.) [Albânî, "Zayıf" kaydı düşmüştür.]

●Alî radıyallahu anh'dan şöyle rivâyet olunmuştur: "Dedi ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «Cennetde [öyle] bir ağaç vardır ki onun üst tarafından hulleler, alt tarafından ise altından bir at çıkar. İnci ve yâkûtdan eğerli ve gemlidir. Ne ters çıkarır ne de bevleder. Kanatları vardır. <u>Gidişi</u> göz alabildiğincedir. Cennet ehli ona biner ki o da onlarla istedikleri yere uçar. Derece bakımından onlardan aşağı olan kimseler: "Ya Rabbi! Kulların bütün bu izzet u ikrâma ne ile ulaştı?" der.

Kendilerine şöyle denir: "Onlar geceleri namaz kılardı da siz uyurdunuz. Onlar oruç tutardı da siz yerdiniz. Onlar infâk ederdi de siz cimrilik ederdiniz. Onlar savaşırdı da siz korkaklık gösterirdiniz."» (İbn Ebi'd-Dünyâ rivâyet etmiştir.) [Albânî, "Zayıf" kaydı düşmüştür.]

●Ebû Saîd el-Hudrî ile Ebû Hureyre radıyallahu anhuma'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Cennet ehli cennete girdiği zaman bir münâdî şöyle nidâ eder: "Size [orada her dâim] sıhhatli olmak vardır ve asla hastalanmak yoktur. Size [her dâim] yaşamak vardır ve asla ölmek yoktur. Size [her dâim] genç kalmak vardır ve asla yaşlanmak yoktur. Size [nimetler içre her dâim] müreffeh olmak vardır ve asla sıkıntı-zorluk görmek yoktur." İşte bu Allah Azze ve Celle'nin şu kavlidir:

...وَنُودُوٓاْ أَن تِلۡكُمُ ٱلۡجَنَّةُ أُورِثۡتُمُوهَا بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ ﴿٤٣﴾ ﴿سورة الأعراف﴾

«...ve kendilerine: "İşte o cennet[iniz] ki yaptıklarınız sâyesinde ona vâris kılındınız" diye nidâ olunur.» [7/el-A'râf, 43]» (Müslim ve Tirmizî rivâyet etmiştir.)

●Ebû Saîd el-Hudrî radıyallahu anh'dan: Demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «[Kıyâmet Günü] ölüm, [başına beyâzın ağır çaldığı kara] bir alaca koç seklinde getirilir. Bir münâdî: "Ey Cennet ehli!" diye nidâ eder. Boyunlarını uzatıp da bakarlar. "Bunu tanıyor musunuz?" der. "Evet, bu ölümdür" derler. Hepsi de onu görmüştür. Sonra bir münâdî: "Ey Cehennem ehli!" diye nidâ eder. Boyunlarını uzatıp da bakarlar. "Bunu tanıyor musunuz?" der. "Evet, bu ölümdür" derler. Hepsi de onu görmüştür. Böylece o, Cennet ile Cehennem arasında boğazlanır. Sonra [münâdî] der ki: "Ey Cennet ehli! Artık ebediyyen kalmak var; ölüm yok. Ey Cehennem ehli! Artık ebediyyen kalmak var; ölüm yok.» Sonra [şu âyeti] okudu:

«Ve onları, artık işin görüldüğü [/son hükmün verildiği], o hasret/o pişmanlık günü ile uyarıp-korkut. Onlar [hâlâ] bir gaflet içindedir ve onlar [hâlâ daha] imân etmezler.» [19/Meryem, 39]

Ve eliyle dünyaya işâret etti." (Buhârî, Müslim, en-Nesâî ve Tirmizî rivâyet etmiştir.) [Bir rivâyetde ise âyetin "...bir gaflet içindedir" kısmını okuduğu zaman, arada, "onlar bir gaflet içindedir, [onlar, yani] dünya ehli" buyurmuştur.↓]

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يُؤْتَى بِالْمَوْتِ [يَوْمَ الْقِيَامَةِ] كَهَيْئَةِ كَبْشٍ أَمْلَحَ فَيُنَادِي مُنَادٍ: "يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ!"، فَيَشْرَئِبُّونَ وَيَنْظُرُونَ، فَيَقُولُ: "هَلْ تَعْرِفُونَ هَذَا؟" فَيَقُولُونَ: "نَعَمْ، هَذَا الْمَوْتُ"، وَكُلُّهُمْ قَدْ رَآهُ، ثُمَّ يُنَادِي مُنَادٍ: "يَا أَهْلَ النَّارِ!"، فَيَشْرَئِبُّونَ وَيَنْظُرُونَ، فَيَقُولُ: "هَلْ تَعْرِفُونَ هَذَا؟"، فَيَقُولُونَ: "نَعَمْ، هَذَا الْمَوْتُ"، وَكُلُّهُمْ قَدْ رَآهُ، فَيُذْبَحُ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ، ثُمَّ يَقُولُ: "يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ! خُلُودٌ فَلَا مَوْتَ، وَيَا أَهْلَ النَّارِ! خُلُودٌ فَلَا مَوْتَ."» ثُمَّ قَرَأَ:

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾ ﴿سورة مريم﴾

وَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى الدُّنْيَا. رواه البخاري ومسلم والنسائي والترمذي.

[***]

Murâkabe ve Muhâsebe

İbnu'l-Kayyim -rahimehullah- [*Medâricu's-Sâlikîn*'de] şöyle demiştir:

(... Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

... وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ مَا فِيٓ أَنفُسِكُمۡ فَٱحۡذَرُوهُۚ ...﴿٢٣٥﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«...Bilin ki Allah, içinizde olanı [/gönlünüzden geçen ne ise onu] muhakkak bilir. Öyleyse Ondan sakının...» [2/el-Bakara, 235]

... وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ رَّقِيبٗا ﴿٥٢﴾ ﴿سورة الأحزاب﴾

«...ve Allah, her şey üzerine bir rakîbdir.» [33/el-Ahzâb, 52]

... وَهُوَ مَعَكُمۡ أَيۡنَ مَا كُنتُمۡۚ ... ﴿٤﴾ ﴿سورة الحديد﴾

«...ve nerede olursanız [olun] O sizinle beraberdir...» [57/el-Hadîd, 4]

أَلَمۡ يَعۡلَم بِأَنَّ ٱللَّهَ يَرَىٰ ﴿١٤﴾ ﴿سورة العلق﴾

«Bilmez mi ki Allah [her şeyi] görür?» [96/el-Alak, 14]

... فَإِنَّكَ بِأَعۡيُنِنَاۖ ... ﴿٤٨﴾ ﴿سورة الطور﴾

«...Şübhesiz sen gözlerimizdesin...» [52/et-Tûr, 48]

يَعۡلَمُ خَآئِنَةَ ٱلۡأَعۡيُنِ وَمَا تُخۡفِي ٱلصُّدُورُ ﴿١٩﴾ ﴿سورة غافر﴾

«[Allah,] Gözlerin hâin bakışını da bilir, sînelerin gizlediğini de...» [40/Ğâfir/Mümin, 19]

Ve bunlar gibi daha pek çok âyet...

Cibrîl -aleyhi's-selâm- *hadîsi*nde ise onun Hz. Peygamber'e -sallallahu aleyhi ve sellem- İhsân'ın ne olduğunu sorduğu ve onun da kendisine: «[İhsân:] Allah'a, sanki Onu görüyormuş gibi ibâdet etmendir; *zîrâ* sen Onu görmüyor olsan bile muhakkak ki O seni görüyor» dediği geçmektedir.

Murâkabe: Kulun, Hak Subhânehu ve Teâlâ'nın, onun zâhiri ile bâtınını/iç ve dış dünyasını [hakkıyla] gördüğüne/bundan [hakkıyla] haberdar olduğuna dâir bilgisinin ve yakîninin/kesin inancının berdevâm olmasıdır. İşte onun, bu bilgi ve inanç üzere devâmlılığı murâkabenin bizzât kendisidir. Nitekim bu [murâkabe hâli] onun [o] bilgisinin [bir] semeresidir ki, Allah Teâlâ'nın kendisi üzerinde [onun her şeyini hakkıyla görüp-gözeten] bir Rakîb olduğunu, ona nazar buyurduğunu, konuştuklarını duyduğunu, yine her zamanda ve her ânda, her nefesde ve her göz açıp kapama deminde onun amelinden/yapıp-ettiklerinden haberdar olduğunu bilmesidir. Bundan gâfil olan kimse, bırakın âriflerin hâlini, bırakın mürîdlerin hâlini, yola yeni girmişlerin hâlinden bile uzaktır.

el-Cerîrî [veya el-Cüreyrî] demiştir ki: "Kim kendisiyle Allah Teâlâ arasında takvâ ve murâkabeyi tahkîm etmezse *keşf*e ve *müşâhede*ye ulaşamaz."

Denilmiştir ki: "Kim *havâtın*nda Allah'ı gözetirse [Allah da] onu, azâlarının yapıp-ettiklerinde (hareketlerinde) muhâfaza buyurur."

[Ehl-i hâlden] Birine: "Çoban ne zaman asasıyla koyunlarını tehlikeli otlaklardan çevirir?" diye sorulmuş, o da: "Kendisi üzerinde bir rakîb/gözcü olduğunu bildiğinde" demiştir.

Cüneyd demiştir ki: "Murâkabede *tahkîk*e ulaşan kimse, bir lahzayı bile Rabbi [ile] olmaksızın geçirmekten korkar. La gayr/sivâ (ile) değil..!"

Zü'n-Nûn demiştir ki: "Murâkabenin alâmeti: Allah'ın indirdiğini *îsâr*dır. Allah'ın büyük saydığını büyük, küçük saydığını ise küçük görmektir."

Denilmiştir ki: "Recâ, tâate götürür. Havf, meâsîden uzaklaştırır. Murâkabe ise seni hakâyık yoluna iletir."

Denilmiştir ki: "Murâkabe, kalbin, her *hatır*da ve her adımda Hakk'ı mülâhazaya mürâat göstermesidir."

el-Cerîrî demiştir ki: "Bizim şu işimiz [/yolumuz] iki fasıl [/iki asıl] üzerine kuruludur: Nefsini [/kendini] Allah'ı murâkabeye bağlı kılman ve [şer'î] ilmin senin zâhirin üzerinde kâim/hâkim olması..."

İbrâhîm el-Havvâs demiştir ki: "Murâkabe, için ve dışın Allah Azze ve Celle için saflık kazanması/ihlâsa ulaşmasıdır."

Denilmiştir ki: "İnsânın, şu yolda kendi nefsini bağlı kılacağı/kendisini alıştıracağı en iyi şey: Muhâsebe ile murâkabedir ve amelini ilimle çekip-çevirmektir."

Ebû Hafs, Ebû Osmân en-Neysâbûrî'ye demiştir ki: "İnsânlar için [vaaza] oturduğunda [önce] kendi kalbine ve nefsine bir vâiz ol. Senin yanında toplanmış olmaları sakın seni bir aldanışa sürüklemesin. Zîrâ onlar senin zâhirini murâkabe eder/dışına bakarlar. Allah ise senin içine bakar."

Erbâb-ı tarîk, *havâtır*da Allah Teâlâ'yı murâkabe etmenin, [kulun] zâhirdeki hareketlerin[in] korunmasına bir vesîle olduğu husûsu üzerinde müttefikdirler. Kim, kendi iç dünyasında Allah'ı murâkabe ederse Allah Teâlâ da onu hareketlerinde, iç ve dış dünyasında korur.

Murâkabe, Allah'ın er-Rakîb, el-Hafîz, el-Alîm, es-Semî'u'l-Basîr ismiyle kulluk/ibâdet etmektir. Kim bu isimleri idrâk ve bunların gereğince kulluk ederse onun için murâkabe husûle gelmiş olur. Vallahu a'lem. [...]

[...] Şeyhulislâm İbn Teymiyye'nin -kaddesellahu rûhehu- şöyle dediğini duydum: "Eğer [işlediğin] amel için kalbinde bir tatlılık ve inşirâh hissetmiyorsan kalbini ithâm altına al. Çünkü Allah Teâlâ "eş-Şekûr"dur. Yani amel sâhibine, o ameli cihetiyle şu dünyada mutlaka bir mükâfaat bahşeder ki bu, kalbinde hissettiği bir tatlılık, kuvvet-i inşirâh ve göz aydınlığı olabilir. İşte bunu hissetmediğinde onun o ameli illetlidir."

Merâm şudur ki: Allah için sürûr duymak, Onun yakınlığını hissetmek ve Onunla göz aydınlığına ulaşmak, Ona daha fazla ibâdete sevk ve seyirde ciddiyyete teşvîk eder. **...)**

[***]

İmâm el-Gazzâlî, *İhyâu Ulûmi'd-Dîn* kitâbının Murâkabe ve Muhâsebe Bölümünde şöyle demiştir (ki oradan muhtasar bir şekilde şunları naklediyoruz):

(... Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَنَضَعُ ٱلْمَوَٰزِينَ ٱلْقِسْطَ لِيَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا ۖ وَإِن كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا ۗ وَكَفَىٰ بِنَا حَٰسِبِينَ ﴿٤٧﴾ ﴿سورة الأنبياء﴾

«Kıyamet Günü için [o] adâlet terâzîleri[ni] kurarız. [Öyle ki] hiç kimseye zerrece zulmedilmez. [Yapılan iş] bir hardal tanesi ağırlığınca da olsa onu [mutlaka] getiririz [ve mîzâna koyarız]. Hesâb görücü olarak biz yeteriz.» [21/el-Enbiyâ, 47]

وَوُضِعَ ٱلْكِتَٰبُ فَتَرَى ٱلْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَٰوَيْلَتَنَا مَالِ هَٰذَا ٱلْكِتَٰبِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّآ أَحْصَىٰهَا ۚ وَوَجَدُوا۟ مَا عَمِلُوا۟ حَاضِرًا ۗ وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا ﴿٤٩﴾ ﴿سورة الكهف﴾

«[Amel defterleri olan] Kitâb da [ortaya] konulmuştur. Görürsün ki [o] mücrimler, onun içindekilerden [dolayı dehşetle] korkuya kapılmış bir hâldedir. "Eyvah(lar olsun) bize! Bu nasıl bir kitâbdır ki ne küçük ne büyük hiçbir şey bırakmadan hepsini sayıp dökmüş!" derler. Onlar bütün yaptıklarını [önlerinde] hâzır bulmuşlardır. Rabbin hiç kimseye zulmetmez.» [18/el-Kehf, 49]

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ ٱللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوٓا۟ ۚ أَحْصَىٰهُ ٱللَّهُ وَنَسُوهُ ۚ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ ﴿٦﴾ ﴿سورة المجادلة﴾

«O gün ki Allah onları hep birden diriltecek de [tüm] yaptıklarını kendilerine haber verecektir. Allah onu [yapıp-ettiklerini] (bir bir) saymıştır, onlar ise onu unutmuşlardır, Allah her şeye şâhiddir.» [58/el-Mücâdile, 6]

يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ ٱلنَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا۟ أَعْمَٰلَهُمْ ﴿٦﴾ فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُۥ ﴿٧﴾ وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُۥ ﴿٨﴾ ﴿سورة الزلزلة﴾

«O gün insânlar, amelleri kendilerine gösterilmek üzere bölük bölük/dağınık bir hâlde çıkıp gelir.» «Artık kim zerre ağırlığınca bir hayır işlerse onu[n mükâfaatını] görür.» «Kim de zerre ağırlığınca bir şer işlerse onu[n cezâsını] görür.» [99/ez-Zelzele, 6-8]

﴿... ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾ ﴾

«...Sonra herkese, kazandığı tastamam verilir ve onlara [asla] haksızlık edilmez.» [2/el-Bakara, 281] [3/Âl-i İmrân, 161]

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِن سُوٓءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُۥٓ أَمَدًۢا بَعِيدًا ۗ وَيُحَذِّرُكُمُ ٱللَّهُ نَفْسَهُۥ ... ﴿٣٠﴾ ﴿٣٠﴾ ﴿سورة آل عمران﴾

«O gün ki herkes [dünyada] hayır namına ne işlediyse onu [karşısında] hazırlanmış bulacak ve kötülük namına ne işlediyse onu da [hâzır bir hâlde önünde görecek ki] o

kötülük ile kendisi arasında [pek] uzak bir mesâfe olmasını temennî edecek. [Odur ki] Allah sizi [ikâbı ile azâbına uğramayasınız diye] Kendisinden tahzîr buyuruyor...» [3/Âl-i İmrân, 30]

... وَٱعْلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِيٓ أَنفُسِكُمْ فَٱحْذَرُوهُ ...﴿٢٣٥﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«...Bilin ki Allah, içinizde olanı [/gönlünüzden geçen ne ise onu] muhakkak bilir. Öyleyse Ondan sakının...» [2/el-Bakara, 235]

Böylelikledir ki kullar arasından basîret ehli olanlar, Allah Teâlâ'nın onları her ân görüp-gözettiğini, [rûz-i mahşerde] hesâblarının *münâkaşa* olunacağını ve *her türlü* havâtır ile her lahzadan zerre miskâli şeylerin [bile] kendilerinden sorulacağını anlamıştır. Yine kendilerini bu tehlikelerden kurtaracak olanın da ancak muhâsebeye ve sıdk-ı murâkabeye iltizâm göstermek, her nefes ve her hareketde nefsi sorgulamak ve onu, her *türlü* havâtır ile her lahzada hesâba çekmek olduğunu idrâk etmişlerdir. Binâenaleyh kendi nefsini, [âhiretde] hesâba çekilmeden önce [şu dünyada] hesâba çeken kimsenin kıyâmetde hesâbı hafîf, sorgu-suâl karşısında cevâbı hâzır, dönüşü ve âkıbeti güzel olur. Nefsini hesâba çekmeyen kimsenin ise pişmanlıkları dâim olur; arasât-ı kıyâmetde [sorgu-suâl deminde] bekleyişleri uzar ve seyyiâtı kendisini rüsvâlık/ile hüsrâna ve gazab/ile azâba sürükler.

İşte [bütün] bunlar kendilerine ıyân olduğu zaman şunu bilmişlerdir ki, kendilerini ondan [/bütün o tehlikeli hâllerden] kurtaracak olan ancak ve ancak Allah'a (i)tâat/ile kulluktur. Nitekim onlara sabrı ve rıbâtı emretmiştir, ki en güzel sözün Sâhibi şöyle buyurmuştur: «Ey îmân edenler! Sabredin ve [düşmanlarınıza karşı] sabırda yarışın ve rıbâtda bulunun...» [3/Âl-i İmrân, 200] Onlar da nefislerini, öncelikle *"müşârata"*, sonra *murâkabe*, sonra *muhâsebe*, sonra *muâkabe*, sonra *mücâhede*, sonra da *muâtebe* [yolu] ile rıbâta tâbi kılmıştır. Böylece onlar için murâbata/rıbât konusunda altı [ayrı] makâm söz konusu olmuştur. Bunları [teker teker] şerhetmek, [her birinin] hakîkatini ve fazîletini beyân, ayrıca onlarla ilgili amelleri tafsîl etmek gerekir. Bütün o şeylerin aslı ise muhâsebedir. Ama her hesâb [/yani her muhâsebe], müşârata ve murâkabe sonrasında gelir. Hüsrân durumunda ise onu muâtebe ve muâkabe izler. Şimdi bu makâmları şerhe geçelim ki muvaffakiyyet Allah'tandır:

Rıbâtda İlk Makâm: Müşârata

Bil ki mâl/sermâye ortaklığı yoluyla herhangi bir ticârî işi yürüten kişilerin isteği, muhâsebe vakti geldiğinde kârın selâmetini görmektir. Nasıl ki bir tâcir, kendi ortağından yardım/ve destek alır, onunla ticâret yapsın diye mâlı[nı] ona teslîm eder ve sonra onu hesâba çekerse, işte aynen böylece akıl da âhiret yolunda bir tâcirdir ki onun isteği ve kârı ise <u>nefis tezkiyesi</u>dir. Çünkü nefsinin kurtuluşu onunla olur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «<u>Nefsini</u> [kötülüklerden] <u>arındıran</u> şübhesiz felâha ermiştir.» «Ve onu [kötülüklere] gömen [ise] şübhesiz ziyâna uğramıştır.» [91/eş-Şems, 9-10] Onun felâhı/kurtuluşu, ancak sâlih amellerledir. İşte akıl bu ticâretde nefisden yardım alır. Nitekim onu -bir tâcirin kendi ortağından ve mâlıyla ticâret yapan kendi hizmetlisinden yardım aldığı gibi- kendisini *tezkiye* edecek şeylerde kullanır ve işe koşar.

Nasıl ki ortağı kâr konusunda onunla mücâdeleye girişen bir hasım kesilir, öncelikle ona karşı müşârata yoluyla/belli birtakım şartlar öne sürer, sonra kendisini murâkabe altına alıp/denetler ve sonra onu [-eğer ortada bir yanlışlık varsa-] ikâba tâbi tutup/cezalandırır veya -en nihâyet- kendisini muâtebe yoluyla/kınar, işte aynen böylece akıl da nefse karşı öncelikle müşârataya, ona birtakım vazîfeler yüklemeye ve ona belli birtakım şartlar koşmaya muhtâc olur; kendisine kurtuluş yollarını gösterir ve o yolları [iyiden iyiye] takîb etsin diye ona karşı işi sıkı tutar. Sonra da onu murâkabe husûsunda bir ân için olsun gaflet göstermez/ihmâlkârlık etmez. Çünkü onu ihmâl edecek olursa kendisinden ihânet ve sermâyeyi zâyi etme hâricinde bir şey görmez. Tıpkı fırsatını bulduğu ve mâl ile bir başına kaldığı zaman onu zâyi eden hâin köle gibi.. Sonra işin bitişi sonrasında [bir başına kaldığı zamanlarda] ise nefsini hesâba çekmesi ve ondan, ona karşı şart koştuğu şeylere bağlılık göstermesini taleb etmesi gerekir. Zîrâ bu [öyle] bir ticâretdir ki onun kârı Firdevs-i A'lâ'dır; Enbiyâ ve Şühedâ ile birlikte Sidretü'l-Müntehâ'ya ulaşmaktır. O yüzden bu husûsda nefisle hesâbı pek ince tutmak, dünyalık kârlar husûsunda hesâbı ince tutmaktan çok daha önemlidir. Zâten dünya(lık kârlar), âhiret nimetlerine nisbetle pek hakîr/olup bir hiç mesâbesindedir. Ayrıca o (kârlar), her ne hâl üzere/ve ne kadar büyük olursa olsun gelip-geçicidir ve âkıbeti zevâldir. Devâmlılığı olmayan/geçici bir hayrın ise hayrı yoktur. ~~Hattâ devâmlılığı olmayan/geçici bir şer, devâmlılığı olmayan/geçici bir hayırdan~~ [belki de] ~~hayırlıdır. Çünkü devâm etmeyen şer, kesilip-bittiği ân onun kesilmesiyle birlikte bir sevinç hâli dâimen kalır. O şer artık bitip-gitmiştir. Devâm etmeyen hayra gelince, onun kesilmesiyle birlikte ise bir esef hâli dâimen kalır. [Çünkü] o artık bitmiştir~~. (...)

Binâenaleyh Allah'a ve Âhiret Günü'ne îmân eden her basîret sâhibinin üzerine kendi nefsini hesâba çekmesi ve onu her hâl u hareketinde, her türlü havâtırında ve attığı her adımda tazyîk altına alması bir borç/bir zorunluluktur. Çünkü şu ömür içre alınan her nefes değerli bir mücevher gibidir. Onun ivazı yoktur/bî-bedeldir ki onunla nimeti ilelebed bitmeyecek olan hazînelerden bir hazîne ~~satın~~ alabilir. O yüzden bu nefeslerin boşa tüketilmesi veya helâkı getirecek şeylere sarfedilmesi pek büyük bir hüsrândır. Aklı başında olan hiç kimsenin nefsi ise böyle bir şeye müsâade etmez.

Gerektir ki kul, sabâha erdiğinde ve sabâh namazını edânın akabinde, aynen bir tâcirin, mâlı işi yürüten ortağ*ın*a teslîm ederken onunla müşârata için özel bir meclis oluşturması/görüşme yapması gibi, nefisle müşârata etmek/şartlaşmak/muâhedede bulunmak için kalbine [husûsî] bir vakit ayırsın. Ayırıp da desin ki o nefsine: Benim ömürden gayrı bir sermâyem yok. O ne derece tükenirse hiç kuşkusuz tükenen sermâye[m] olur. Ticâretden ve kâr isteğinden de umut kesilir. İşte şu yeni gün Allah'ın bana verdiği, ecelimi kendisi içre geciktirdiği ve kendisiyle bana lütufda bulunduğu bir mühlet/yeni bir fırsat... Eğer şu gün~~de~~ cânımı alacak olsaydı, beni, orada iyi işler yapayım/sâlih ameller işleyeyim diye tek bir gün için olsun tekrâr dâr-ı dünyaya döndürmesini temennî ederdim. Öyleyse farzet ki öldün ve tekrâr geri döndürüldün. O hâlde sen sen ol bu günü zâyi etmekten sakın. Çünkü her nefes eşsiz bir mücevher gibidir. (... ...) Nefsine der ki: Şu gün gayret edip çalış da hazîneni [doldurup] mamûr

etmeye ve mülkünün esbâbı olan hazînelerini boş bırakmamaya bak.. Tembelliğe, gevşekliğe ve râhata meyletme.. Yoksa yüksek derecelerden olursun ki başkaları o derecelere ulaşır, sen ise senden ayrılmayan bir hasret/nedâmet ile öylece kalırsın. Cennete girsen bile "aldanış (gubn)" acısı ve hasreti -her ne kadar ateşin acısından dûn olsa bile- çekilmez. Nitekim biri demiştir ki: "Diyelimki günahkâr affolundu. Ama değil mi ki muhsinlerin sevâbını kaçırmıştır." Bu sözüyle "gubn" ile "hasret"e işâret etmiştir ki Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ ٱلْجَمْعِ ذَٰلِكَ يَوْمُ ٱلتَّغَابُنِ ... ﴿٩﴾ ﴿سورة التغابن﴾

«O gün ki sizi toplanma günü için toplayıverir, işte o [bir] teğâbun (bir kâr ve zarar/ bir aldanma/bir hayıflanma) günüdür.» [64/et-Teğâbun, 9]

Bu onun, [belli] vakitlerinde nefsine yaptığı tavsiyesidir. Sonra ona, yedi azâsına yönelik olarak tavsiyeye başlamalıdır ki bunlar göz, kulak, dil, mide, nâmûs mahalli, el ve ayaktır. Yine bu azâları [güvenle] nefsine teslîm etmelidir[/edebilmelidir]. Zîrâ bunlar, bu ticâretde nefsine hizmet eden [birer] reâyâdır ki bu ticâretle ilgili işler de yine onlarla tamâma erer. [Malûmdur ki] Cehennemin yedi kapısı ve o kapılardan her birinin de ayrılmış [birtakım] bölümleri vardır. Bu kapılar ise Allah Teâlâ'ya karşı bu azâlarla âsî-günahkâr olmuş kimselerin ahvâline göre taayyün eder. Dolayısıyla onlara [Allah'a karşı] âsî-günahkâr olmaktan kendilerini korumalarını tavsiye eder.

Göze gelince: Onu, mahremi olmayan birinin yüzüne veya bir Müslümanın avret yerine veya bir Müslümana onu hor-hakîr gören bir gözle, hattâ müstağnîsi olduğu/ gereksiz her türlü fuzûlî şeye bakmaktan muhâfaza eder. Zîrâ Allah Teâlâ, kuluna, fuzûlî konuşmalarını soracağı gibi fuzûlî bakışlarını da sorar. Ayrıca gözünü bütün bu şeylerden sakınmakla da yetinmez. Ta ki onu, ticâretinin ve kârının kendisinde olduğu şeylerle meşgûl edinceye kadar ki bunlar, kendisine bakmak için yaratıldığı şeylerdir... Allah'ın yarattığı hârikulâde şeylere ibret nazarıyla bakmak.. Kendine bir örnek almak üzere hayırlı işlere bakmak.. Allah'ın Kitâbına ve Resûlü'nün sünnetine bakmak.. İbret almak ve istifâde etmek amacıyla hikmet [içeren] kitâbları okumak gibi... İşte işi uzuv uzuv ele alıp böylece yoluna koymalıdır. Bilhâssa dili ve mideyi..

Dile gelince: Zîrâ o, kendiliğinden döner ve hareketinde kendisine bir meşakkat yoktur. [Amma cirmine kıyâsla] cürmü pek büyüktür ki gıybet, yalan, nemîme, nefsi tezkiye/kendini veya başkasını temize çıkarma, halkı ve/ya yemekleri yerme, lanet, hasımlara bedduâ, dalaşma/nâfile yere tartışma gibi ve "Dilin Âfetleri" bölümünde zikretmiş olduğumuz sâir şeylerle yapacağını yapar. O bütün bu şeylere yakındır/ve yatkındır. Hâlbuki o, zikir ve tezkîr, ilmi[ni]/öğrendiği şeyleri tekrarlamak ve [bilmediklerini] öğrenip-öğretmek, Allah'ın kullarına Allah'ın yolunu göstermek, insânların arasını bulup-düzeltmek ve bunlar gibi nice hayırlı işler için yaratılmıştır. Binâenaleyh kendi nefsine, dilini, gün boyunca zikir hâricinde bir şey için döndürmeyeceğini şart koşmalıdır. Çünkü müminin konuşması (bir) zikirdir; bakışı (bir) ibretdir; sükûtu ise (bir) tefekkürdür. «O, söz olarak (herhangi bir şey) söylemeyiversin, [onun] yanında mutlaka hâzır [olan] bir gözetleyici [melek] vardır.» [50/Kâf, 18]

Mideye gelince: Onu, oburluğu terkle, helâlden az yemekle ve şübheli şeylerden uzak durmakla mükellef kılmalıdır; kendisini çeşitli arzulardan menetmeli ve zarûret mikdârıyla yetinmelidir. Nefsine şunu şart koşmalıdır: Eğer o, bunlardan herhangi birine muhâlefet edecek olursa o da onu midenin arzuladığı o şeylerden alıkoyarak cezalandıracaktır. Ta ki onun arzuları üzerinden ulaştığı şeylerin daha fazlasından kendisini böylece mahrûm bıraksın. İşte bütün uzuvları hakkında nefsine karşı böyle şart koşar. Bunları ele almak ise uzayıp gidecek bir fasıldır ki uzuvların isyân ve/ya itâat hâlleri bir giz olmayıp malûmdur.

Sonra ona tavsiyesini her gün ve gecede tekrarlanan ibâdet vazîfeleri hakkında yapmaya başlar. Sonra yapabildiği ve daha fazlasını edâya güç yetirebildiği nâfileler hakkında... Bunların tafsîlatını, keyfiyyetini ve esbâbı-vesîleleri ile birlikte onlar için hazırlığın nasıl yapılacağını da onun için bir sıraya koyar. Bunlar her gün kendisine ihtiyâc duyduğu şartlardır. Ama insân belli günler boyunca bunları kendi nefsine şart koşmaya alıştığında ve nefsi de bunların tamâmında kendisine [gönülden] itâat ile vefâ göstermeye başladığında artık bu konuda ona şart koşmaktan müstağnî olur. Bunların [yalnızca] bir kısmında itâat göstermesi hâlinde ise kalan kısımlarla ilgili o şartları yenileme ihtiyâcı olduğu gibi kalır. Ama her gün, yeni bir işten ve/ya kendisi için yeni bir hüküm lâzım gelen, ayrıca o konuda Allah'ın onun üzerinde bir hakkının olduğu yeni bir hâdiseden boş kalmaz. Bu tür şeyler, velâyet, ticâret veya tedrîsat gibi dünya işlerinden herhangi bir şeyle meşgûl olan kimse için fazlaca vukû bulur. Nitekim kendisi içre yeni bir vâkıanın yüz göstermediği gün pek az görülür ki Allah'ın o vâkıaya dâir hakkını ödemek de onun üzerinde bir vazîfe olarak durur. Dolayısıyla onun üzerine düşen, kendi nefsine bu husûslarda istikâmeti ve gidişatında Hakka boyun eğmeyi şart koşmasıdır. Ayrıca onu ihmâlin âkıbetinden sakındırması ve âsî, mütemerrid bir köleye öğüt verir gibi öğüt vermesidir. Çünkü nefis, doğası itibâriyle, ibâdetler karşısında mütemerriddir; kulluk karşısında isyânkârdır. Ama öğüt/vaaz ve tedîb ona etki eder. Zikir/hatırlatma da böyledir. «...Çünkü hatırlatma/öğüt müminlere fayda verir.» [51/ez-Zâriyât, 55] Bu ve bu kabîlden olan şeyler, nefis ile [nefsin karşısında/nefse karşı] rıbâtın ilk makâmıdır. Yine bu, amel öncesi bir muhâsebedir.

Muhâsebe bazen amelden sonra bazen de -tahzîr için- amelden önce olur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «...Bilin ki Allah, içinizde olanı [/gönlünüzden geçen ne ise onu] muhakkak bilir. Öyleyse Ondan sakının...» [2/el-Bakara, 235] Bu ise müstakbel[le ilgili olup onun] içindir. [Muhâsebe'yi tarîfe gelince:]

Bir kesrete ve/ya mikdâra, [ondaki] eksiklik ve/ya fazlalığı öğrenmek için bakmanın adına muhâsebe derler. Bir kulun, eksiğini ve/ya fazlalığını öğrenmek üzere gün içinde [işlediği şeylerden] kendi elinde kalana bakması da bir muhâsebe sayılır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Ey îmân edenler! Allah yolunda [cihâd için] sefere çıktığınız zaman tebeyyünde bulunun/gerekli araştırmayı yapın...» [4/en-Nisâ, 94] «Ey îmân edenler! Bir fâsık size bir haberle gelirse tebeyyünde bulunun/onu tahkîk edin...» [49/el-Hucurât, 6] «Andolsun ki insânı biz yarattık ve nefsinin ona ne vesvese[ler] verdiğini de biliriz. [(Şübhesiz) Biz ona şah damarından daha yakınız.]» [50/Kâf, 16] Bütün

bunları ise gelecekte onlardan sakınılsın diye bir tahzîr ve tenbîh olarak zikretmiştir. Ubâde Bin es-Sâmit'den ise [Hz. Peygamber] sallallahu aleyhi ve sellem'in, Ondan kendisine vaaz u nasîhatde bulunmasını isteyen bir adama şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Bir şey yapmak istediğinde [öncelikle] onun âkıbetini düşün. Eğer doğru bir şeyse onu yap. Yok eğer yanlış bir şeyse ondan geri dur.»

Hükemâdan biri şöyle demiştir: "Eğer aklın hevâya gâlib gelmesini istiyorsan, âkıbeti[ni] düşünmeyinceye kadar arzuyu tatmîne çalışma... Zîrâ nedâmetin kalbde kalışı, arzunun ~~hafîfliğinin~~ kalışından daha ~~fazla~~/uzun/ağır olur." Lokmân demiştir ki: "Mümin, âkıbeti gözettiğinde nedâmetden emîn olur/selâmet bulur."

Şeddâd Bin Evs, [Resûlullah] sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir: «Akıllı kişi, nefsine [onu muhâsebe yoluyla dizginleyerek] hâkim olan ve ölüm sonrası için çalışandır. Ahmak kişi ise nefsini, kendi hevâ ve heveslerine tâbi kılan ve [ondan sonra] Allah'tan [kuru-kuruya] dileklerde bulunup durandır.» [Hadîsin aslında geçen] "Men dâne nefsehu" [ibâresi] "Onu hesâba çeken" demektir. Ayrıca, Yevmü'd-Dîn/Dîn Günü, Hesâb Günü anlamına gelmektedir. [37/es-Sâffât Sûresi 49. âyetde geçen] «...Einnâ lemedînûn» kavli de "...Hesâba mı çekileceğiz?" anlamındadır. Ömer radıyallahu anhu da: "Hesâba çekilmeden önce nefislerinizi hesâba çekin; onları siz tartıya vurulmadan önce tartıya vurun ve Arz-ı Ekber/Büyük Hesâb için hazırlanın" demiştir. Ebû Mûsâ el-Eşʻarî'ye de: "Nefsini, [o] zor/ağır hesâbdan önce [şu] kolaylık deminde hesâba çek!" diye yazmıştır. Kaʻb'a ise [Tevrât'ı kasdederek]: "Onu Allah'ın Kitâbında nasıl görüyorsun?!" demiştir ki, [Kaʻb:] "Deyyân-ı semâ/gökyüzü Hâkimi karşısında deyyân-ı arza/yeryüzü hâkimine veyl olsun/eyvâhlar olsun [şeklinde...]" deyince ona karşı kamçısını kaldırıp: "Nefsini hesâba çeken müstesnâ" demiştir. Kaʻb da: "Ey müminlerin emîri! Bu [söz] Tevrât'da onun yanısıradır; ikisi arasında, "Nefsini hesâba çeken müstesnâ" ifâdesi ~~olarak~~ vardır" demiştir.

Tüm bunlar ise geleceğe yönelik muhâsebeye bir işâretdir. Zîrâ [yukarıda geçen hadîsde Efendimiz]: «[Akıllı kişi] nefsine hâkim olan ve ölüm sonrası için çalışandır» buyurmuştur. Bunun anlamı ise, işleri, öncelikle ölçüp-tartmak, bir değerlendirmeye tâbi tutmak, ne olup-olmadıklarına bakmak, üzerinde [etrâflıca] düşünmek, sonra da onlara yönelmek ve bilfiil yapmak demektir.

İkinci Rıbât: Murâkabe

İnsân, zikrettiğimiz [o] şeyleri nefsine tavsiye ettiği ve bunları ona şart koştuğu zaman artık geriye sadece kendisini -o işlere dalma noktasında- murâkabe etmek ve koruyucu bir gözle gözetleyip-denetlemek kalır. Çünkü kendi hâline bırakılması hâlinde azar ve bozulur. Şimdi de murâkabenin fazîletini ve derecelerini ele alalım.

Fazîlet*in*e gelince: Cibrîl aleyhi's-selâm [Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e] İhsân'ın ne olduğunu sormuştur ki O da: «[İhsân:] Allah'a, sanki Onu görüyormuş gibi ibâdet etmendir» buyurmuştur. Muttefakun Aleyh bir hadîsdir. Yine [Hz. Peygamber] sallallahu aleyhi ve sellem: «Allah'a, sanki Onu görüyormuş gibi ibâdet et. Sen Onu görmüyor olsan bile muhakkak ki O seni görüyor» buyurmuştur.

Allah Teâlâ da şöyle buyurmuştur:

أَفَمَنْ هُوَ قَآئِمٌ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍۭ بِمَا كَسَبَتْ ... ﴿٣٣﴾ ﴿سورة الرعد﴾

«[Hayır veya şer namına işleyip de] kazandığı şeylerle birlikte her nefsin üzerinde Kâim olanı mı [böyle olmayanla bir tutuyor/işledikleriyle birlikte her nefsin üzerinde bir Nâzır/Hâkim/Hükümran olan Allah'ı mı inkâr ediyorlar]?!» [13/er-Ra'd, 33]

«Bilmez mi ki Allah [her şeyi] görür?» [96/el-Alak, 14]

«...Şübhesiz ki Allah, üzerinizde bir rakîb/bir gözetleyicidir.» [4/en-Nisâ, 1]

وَٱلَّذِينَ هُمْ لِأَمَٰنَٰتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَٰعُونَ ﴿٣٢﴾ وَٱلَّذِينَ هُم بِشَهَٰدَٰتِهِمْ قَآئِمُونَ ﴿٣٣﴾ ﴿سورة المعارج﴾

«Onlar ki emânetlerine ve ahidlerine riâyet ederler.» «Ve onlar ki şâhidliklerini dosdoğru yerine getirirler.» [23/el-Meâric, 32-33]

İbnu'l-Mübârek, bir adama: "Allah Teâlâ'yı murâkabe et" der. O kendisine bunun tefsîrini/yorumunu sorar ki O da: "Her dâim Allah Azze ve Celle'yi görür gibi ol" der.

Abdulvâhid Bin Zeyd: "Sâhibim benim üzerimde bir rakîb/bir gözetleyici iken ben artık Ondan gayrısına bakmam/aldırış etmem" demiştir.

Ebû Osmân el-Mağribî: "İnsânın, şu yolda kendi nefsini bağlı kılacağı/kendisini alıştıracağı en iyi şey: Muhâsebe ile murâkabedir ve amelini ilimle çekip-çevirmektir" demiştir.

İbn Atâ: "Efdal-i tâat, geçen her vakit içre Hakk'ı murâkabedir" demiştir.

el-Cerîrî demiştir ki: "Bizim şu işimiz [/yolumuz] iki fasıl [/iki asıl] üzerine kuruludur: Nefsini [/kendini] Allah'ı murâkabeye bağlı kılman ve [şer'î] ilmin senin zâhirin üzerinde kâim/hâkim olması..."

Ebû Osmân demiştir ki: "Ebû Hafs bana şöyle dedi: "İnsânlar için [vaaza] oturduğunda [önce] kendi kalbine ve nefsine bir vâiz ol. Senin yanında toplanmış olmaları sakın seni bir aldanışa sürüklemesin. Zîrâ onlar senin zâhirini murâkabe eder/dışına bakarlar. Allah ise senin içine bakar." (... ...)

Adamın biri el-Cüneyd'e: "Gözümü [mahzûrlu veya namahrem şeylerden] ne ile/nasıl koruyabilirim?" der. [O da ona:] "Sana [her dâim] nâzır [olan Allah]'ın bakışının, kendisine bakılan hakkında senin nazarından evvelce olduğunu bilmenle" der. Yine el-Cüneyd: "Murâkabe ancak Rabbi Azze ve Celle'den nasîbini yitirmekten korkan kimse için tahakkuk eder" demiştir (... ...)

Muhammed Bin Alî et-Tirmizî demiştir ki: "Murâkabeni, sana bakışından [asla] fâriğ olamayacağın [Zât] için kıl. Şükrünü, nimetleri senin üzerinden [hiç bir zaman] eksik olmayan [Zât] için kıl. Tâatini, kendisinden [asla] müstağnî olamayacağın [Zât] için kıl. İtâatini de mülkünden ve hükümrânlığından [bir ânlığına da olsa] çıkamayacağın [Zât] için kıl."

Sehl [et-Tüsterî] demiştir ki: "Kalb, kulun, nerede/ve ne hâl üzere olursa olsun, Allah'ın onun üzerinde bir şâhid olduğunu/onu her dâim görüp-gözettiğini bilmesinden daha üstün ve daha şerefli bir şeyle müzeyyen olmamıştır."

Birine, Allah Teâlâ'nın: «Allah onlardan râzı olmuştur. Onlar da Ondan râzı olmuşlardır. İşte bu, Rabbinden haşyet duyan(lar) içindir.» [98/el-Beyyine, 8] kavli sorulmuştur ki şöyle demiştir: "Manâsı şudur ki; bu [hâl], Rabbi Azze ve Celle'yi murâkabe eden, kendi nefsini hesâba çeken ve âhireti için hazırlık yapan kimseler içindir."

Zü'n-Nûn'a: "Kul cennete ne ile ulaşır?" diye sorulmuştur ki o da şöyle demiştir: "[Şu] beş şeyle: Eğriliği olmayan bir istikâmetle; hatası olmayan bir ictihâdla; gizli ve alenî hâllerde Allah Teâlâ'yı murâkabe etmekle; ölümü, kendisi için hazırlık yaparak beklemekle ve hesâba çekilmeden önce kendi nefsini hesâba çekmekle..." (...)

Humeyd et-Tavîl, Süleymân Bin Alî'ye: "Bana vaaz u nasîhat et" der; o da: "Eğer bir başınayken Allah'a isyân eder de Onun seni gördüğünü düşünürsen hiç şübhesiz [pek] büyük bir şeye cüret etmişsindir. Yok eğer Onun seni görmediğini zannedecek olursan, işte o zaman küfre girmişsindir" der.

Süfyân es-Sevrî şöyle demiştir: "Senin üzerine düşen, hiçbir şey Kendisine gizli kalmayan karşısında murâkabeyi, [ahdine] vefâya Sâhib olan karşısında umudu ve cezâya Mâlik olan karşısında hazeri/korkuyu elden bırakmamaktır."

Ferkad ~~es-Sencî~~ [es-Sebahî] demiştir ki: "Münâfık kişi, [etrafına şöyle bir] bakar. Kimseyi görmediğinde kötü yola sapar. Çünkü o (murâkabesinde) sadece insânları gözetir; Allah Teâlâ'yı gözetmez."

Abdullah Bin Dînâr şöyle demiştir: "Ömer Bin el-Hattâb radıyallahu anhu ile birlikte Mekke'ye doğru yola çıktım. Yolun bir yerinde [dinlenmek için geç bir vakitde] eğleştik ki bir çoban dağdan inip [koyunlarıyla birlikte] onun yanına geldi. Ona: "Şu koyunlardan birini bana satıver ey çoban!" dedi. O: "Ben bir köleyim" dedi. [Ömer, kendisini denemek için]: "Efendine onu kurt yedi dersin" dedi. Çoban: "Peki ya Allah nerede/Ona ne derim!" dedi. Bunun üzerine Ömer radıyallahu anhu ağladı. Sonra o köle için gitti ve onu sâhibinden satın alıp âzâd etti. Ona: "Bu söz seni dünyada âzâd etti. Umarım seni âhiretde de âzâd eder" dedi.

Murâkabenin Hakîkatini ve Derecelerini Beyân:

Bil ki murâkabenin hakîkati, rakîbi gözetmek ve kaygı-endişeyi ona sarfetmektir. Herhangi bir konuda başkası dolayısıyla bir sakınma hâli gösteren kimse hakkında, "Falânkesi murâkabe eder/gözetir/dikkate alır/ondan sakınır ve onun *taraf*ına riâyet eder/onun ne yapacağına bakar" denir. Bu murâkabeden kasdolunan ise kalbin bir hâletidir ki onu bir nevi marifet doğurur. Yine o hâlet de azâlarda ve [bizzât] kalbde birtakım ameller husûle getirir. Hâlete gelince; o, kalbin, rakîbe mürâat göstermesi, onunla meşgûl olması, ona yönelmesi, onu mülâhaza etmesi ve ona dönük olmasıdır. Bu hâleti doğuran marifete gelince; o, Allah'ın, gönüllere/yüreklere muttali olduğunu, serâriri bildiğini, kulların amelleri üzerinde bir rakîb olduğunu, kesbettikleri her şeyle birlikte her nefsin üzerinde hâkim/nâzır bulunduğunu, sırr-ı kalbin/gönüllerden geçen her şeyin, ~~beşerin dışı nasıl halka görünür ise aynen öylece, hattâ bundan da şiddetli bir şekilde~~ Onun için açık/âşikâr olduğunu bilmektir. İşte bu marifet bir yakîn hâlini aldığında, yani şek-şübheden ârî bir kıvâma ulaştığında, sonra da kalbi/gönlü

sardığında onu kendi hâkimiyyeti altına alır. Nitekim öyle bilgi vardır ki şek-şübhe taşımaz, ama kalbe hâkim de olmaz. Meselâ ölümü bilmek gibi... İşte bu bilgi kalbi sardığında onu, rakîbin tarafına mürâat göstermeye götürür/onu oraya doğru çeker ve hemmini-himmetini/kaygısını-endişesini ona sarfeder-sarfettirir. Bu marifete îkânı olanlarsa "Mukarrebûn"dur ki onlar "Sıddıklar" ve "Ashâb-ı Yemîn" *hâlinde iki kısm*a ayrılırlar. [Mukarrebûn'un] murâkabeleri ise iki derece üzeredir:

Birinci derece Sıddıklar'dan olan Mukarrebîn'in murâkabesidir, ki o bir "tazîm" ve "iclâl" murâkabesidir. O da kalbin, o Celâl'i mülâhazaya garkolmuş ve [o] Heybet('in) altında inkisâra uğramış bir hâl almasıdır. Öyle ki onda "gayr"a/"sivâ"ya bakacak bir yerin/mecâlin aslen kalmamasıdır. Bu, amellerinin/ahvâlinin tafsîlatına çok fazla dalmayacağımız bir murâkabedir. Çünkü sadece kalbe münhasır/olup onunla sınırlıdır. [Böyle bir murâkabe bahsinde] azâlara gelince: Onlar, mahzûrlu şeyler şöyle dursun mubâh şeylere dahî iltifât edip/yönelmekten muattal olurlar/âtıl olmalıdırlar. Nitekim azâlar tâatlerle harekete koyulduğunda artık [doğal bir şekilde] onlarla idâre olunan [birer] edevâta dönüşürler, ki onları sedâd yolları üzere muhâfaza için [fazladan] bir *tedbîr* ve *tesbît*e de hâcet kalmaz. Bilakis [birer] raiyye [olan azâlar], onlara hepten mâlik/hâkim olan râî/çoban tarafından doğrultulur. Çoban ise kalbdir. Eğer o, mabûd ile dolup-taşarsa uzuvlar da -herhangi bir zorlama olmaksızın/bilâ tekellüf- sedâd ve istikâmet üzere *müstamel* olur ve öylece akıp gider. Bu ise bütün hemmi/endişesi-derdi-tasası tek bir hemm olan ve sâir [bütün] humûm/endişe ve kaygılar karşısında Allah'ın kendisine kâfî geldiği kimsedir. (... ...)

İkinci derece, Ashâb-ı Yemîn'den olan vera'/takvâ sâhiblerinin murâkabesidir ki bunlar, Allah'ın onların zâhirleri ile bâtınları ve kalblerine muttali oluşuyla ilgili yakîn, kendilerine galebe çalmış bir zümredir. Ama Celâl'i mülâhaza onları [büsbütün] dehşete düşürmüş de değildir. Bilakis kalbleri, amellere ve ahvâle iltifât edip/yönelmeye yer/mecâl taşır bir hâlde itidâl sınırında kalmıştır. Şu da var ki, amellere mümârese ile birlikte murâkabeden de ârî değildirler. Evet, onlara Allah Teâlâ karşısında hayâ hâkimdir. Herhangi bir amele, o amel konusunda tetkîkde bulunmadıkça/o nedir, ne değildir emîn olmadıkça girişmez ve/ya ondan geri durmazlar. Kıyâmetde kendilerini mahcûb edecek her şeyden imtinâ ederler. (Çünkü) onlar [daha şu] dünyada Allah'ı onlar üzerine muttali' [/bir nâzır] olarak görürler ki [bunun için] Kıyâmeti beklemeye ihtiyâc hissetmezler. (...)

Böyle bir derecede olan kimse, bütün *harekât*ını ve *sekenât*ını, *havâtır*nnı ve *lahzalan*nı ve bilcümle bütün *tercîh*lerini murâkabeye muhtâcdır. Yine bu konuda onun iki bakışı vardır ki biri amel öncesindeki, diğeri ise amel esnâsındaki bakıştır. Amel öncesindekine gelince; şuna bakmalıdır: Acaba kendisine görünen ve düşüncesinin onu yapmak üzere harekete geçtiği şey sırf Allah için midir, yoksa onda nefsin hevâ vü hevesine ve şeytâna uymak mı vardır?! Dolayısıyla bu noktada durup-düşünür ve bu [husûs], hakkın nûruyla kendisi için tebellür edinceye kadar tahkîk (ile ondan emîn olma) yoluna gider. Eğer Allah Teâlâ içinse onu yapar. Allah'tan gayrısı içinse Allah'tan istihyâ eder de ondan geri durur. Ayrıca ona *rağbet* gösterdiği, kendisini

ona yeltendirdiği ve ona meylettirdiği için nefsini kınar. Ona, kendisinin o kötü fiilini, uğruna gayrete düştüğü rezîlliğini ve -Allah inâyetiyle imdâdına yetişmeyecek olsa- kendi kendisinin düşmanı olduğunu bildirir. İşte iş~~ler~~in en başında ve iyice aydınlığa kavuşup/kendisinden emîn olma ânına kadarki işbu *tevakkuf*/durup-düşünme hâli, kesin bir vâcib/bir vecîbedir ve hiç kimsenin ondan kaçışı yoktur. (... ...)

Hasen[-i Basrî] demiştir ki: "Onlardan biri bir sadaka vermek istediğinde [öncelikle kalbine bir] bakar ve emîn olmaya çalışırdı. Eğer Allah içinse onu verirdi." Yine Hasen[-i Basrî] demiştir ki: "Allah Teâlâ şu kula rahmet etsin ki, hemmi/niyyeti-isteği karşısında durup-düşünür. Eğer Allah içinse onu yapar. Eğer gayrısı içinse ondan geri durur." (...)

Muhammed Bin Alî demiştir ki: "Şübhesiz mümin temkînlidir, teennî ile hareket eder ki hemmi/niyyeti-isteği karşısında durup-düşünür. O, gece vakti odun toplayan adam gibi değildir [/körü körüne hareket etmez]."

İşte [sadedinde olduğumuz] bu murâkabedeki ilk bakış budur. Bunun üstesinden ise ancak sağlam bir ilim ve -amellerin esrârını/ince hâllerini, nefsin derinliklerini ve Şeytân'ın tuzakları/ile hîlelerini bilen- hakîkî bir marifet gelebilir. Nefsini, Rabbini ve düşmanı İblîs'i, [aynı şekilde] hevâsına muvâfık olanı bilmediği ve -niyyeti, himmeti, düşüncesi, sükûneti ve hareketinde- hevâsı(na muvâfık olanlar) ile Allah'ın sevdiği ve râzı geldiği şeylerin arasını ayıramadığı ân bu murâkabede selâmete ulaşamaz. Hattâ pek çokları câhillik eder de Allah Teâlâ'nın sevmediği şeyleri irtikâb ederler ve kendilerince de güzel/iyi bir şey yapıyoruz zannederler. Ama sakın zannetmeyesin ki câhil, öğrenmeye muktedir olduğu bir şey hakkında mazûr görülür. Heyhât ki heyhât! Bilakis taleb-i ilm [/şer'î ilmi öğrenmek] her Müslüman üzerine bir farzdır. Bu yüzden bir âlimin kıldığı iki rekât, âlim olmayan birinin kıldığı bin rekâtdan efdal görülmüştür. Çünkü o [âlim], nefsin âfetlerini, şeytânın tuzaklarını ve aldanma noktalarını bilir de onlardan sakınır. Câhil ise bunları bilmez. Bilmediği şeylerden nasıl sakınsın ki... O yüzden câhil, her dâim bir bitkinlik, Şeytân ise onun [bu hâli] karşısında bir sevinç ve şemâtet içindedir ki cehâletden ve gafletden Allah'a sığınırız. Her şekâvetin başı ve her hüsrânın esâsı odur.

[Velhâsıl] Allah Teâlâ'nın her kul üzerindeki hükmü, onun, bir fiille ilgili düşüncesi ve azâlarıyla ona gayret göstermesi sözkonusu olduğunda, kendi nefsini murâkabe etmesidir. O noktada düşüncesine ve gayretine bir son verir. Ta ki bu [durum], ilmin nûruyla kendisi için tebellür edinceye, onun Allah Teâlâ için mi, yoksa nefsin hevâsı için mi olduğu açıklığa kavuşuncaya kadar. Allah içinse onu yapar, değilse ondan uzak durur. Ayrıca kalbi onu düşünmekten ve onun kaygısına düşmekten sakındırıp azarlar. Çünkü bâtıl yolundaki ilk adım, geri çevrilmediği takdîrde, rağbeti doğurur. Rağbet hemmi/zihnî meşgûliyyeti, zihnî meşgûliyyet kesin kasdı/karârlılığı, kasıd ise fiili doğurur ki fiil de helâki ve azâbı getirir. Binâenaleyh şer unsur(u), daha ilk kaynağında halledilmeli/doğduğu yerde gömülmelidir. Nitekim ilk kaynak hâtır'dır/ilk his/ilk düşüncedir. Gerisindeki her şey ise ona tâbidir. Bu husûs kula ne kadar zor gelirse gelsin ve vâkıa ne derece karanlık, dolayısıyla kendisi için açıklık kazanmaz olursa

olsun yine de onun üzerinde -ilmin nûruyla- düşünür ve Şeytân'ın -hevâ vâsıtasıyla- kurduğu tuzaktan Allah'a sığınır.

Kendi başına tefkîr ve gayretden âciz kalması hâlinde ise dîn âlimlerinin nûruyla aydınlanır/aydınlanmalıdır. [Ammâ velâkin] meylini [metâ-ı] dünyaya vermiş olan [ve insânları hak yoldan saptırıp dalâlete götüren] sapkın âlimlerden, [tıpkı] Şeytân'dan kaçar gibi, belki daha şiddetli bir şekilde kaç(ın)sın/kaçınmalıdır. Nitekim [rivâyete göre] Allah Teâlâ, Dâvûd aleyhisselâm'a şöyle vahyetmiştir: "Beni, dünya sevgisinin kendisini sarhoş ettiği bir âlimden sorma ki [sonra] seni Benim sevgimden eder. Onlar kullarıma karşı birer yol kesici/harâmîdir."

Dünya sevgisiyle, [ona karşı] şiddetli açgözlülükle ve onun üzerine üşüşmekle kararmış kalbler, Allah Teâlâ'nın nûrundan mahrûm olur. Çünkü kalblerin envârının aydınlığı Hazret-i Rubûbiyyetdir. Peki, ona sırt çeviren ve onun düşmanına yönelen, buğzettiği ve menfûr gördüğüne -ki şehevât-ı dünya/olup dünyevî arzu ve isteklerdir- aşk/ile gönül veren bir kimse onunla nasıl aydınlanabilir. O yüzden mürîdin himmeti, öncelikle [şer'î] ilmi(n ahkâmını öğrenip) tahkîm etmeye veya dünyadan yüz çevirmiş veya ona -rağbeti hepten madûm birini bulamasa bile/en azından- rağbeti zayıf olan bir âlimi aramaya yönelik olmalıdır. (... ...)

İştibâh/şübhe ve kapalılık hâli karşısında tevakkuf etmeyen bir kimse ise kendi hevâ vü hevesine tâbi olmuş ve kendi görüşünün beğenisine kapıl[ıp ona aldan]mış biridir ki o, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle tavsîf buyurduğu kimseler arasındadır: «Cimriliğe boyun eğildiğini, hevâya uyulduğunu ve her görüş sâhibinin kendi görüşünün beğenisine kapıldığını gördüğünde, [işte o zaman,] öz nefsine [yönel ve kendini düzeltip kurtarmaya] bak.» Şübheli bir şeye bila tahkîk dalan her kişi hiç şübhesiz Allah Teâlâ'nın: «Bir de hiç bilmediğin bir şeyin ardına düşme...» [17/el-İsrâ, 36] ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in: «Siz siz olun zandan sakının. Zîrâ zann, sözün en yalan olanıdır» kavline muhâlefet etmiştir. Burada zandan murâdı ise delîle dayanmayan zandır. Birtakım avâm insânların kendilerine kapalı gelen husûslarda kalblerine danışmaları ve zanlarına tâbi olmaları gibi... Bu işin zorluğu ve büyüklüğü /hassâsiyyeti dolayısıyladır ki [Ebû Bekr] es-Sıddık radıyallahu anhu'nun duâsı: "Ya Rabbi! Hakkı bana hak olarak göster ve ona tâbi olmayı bana nasîb [ve müyesser] et. Bâtılı da bana bâtıl olarak göster ve ondan sakınmayı bana nasîb [ve müyesser] et. Onu benim için müteşâbih/kapalı kılma ki [Senin inâyetin olmasa kendi] hevâ*m*a tâbi olurum" şeklinde olmuştur. Îsâ aleyhisselâm demiştir ki: "İşler üçtür [/şu üç hâl üzeredir]: Doğruluğu açığa çıkmış bir iş ki onu yap. Yanlışlığı açığa çıkmış bir iş ki ondan uzak dur. Sana muğlak gelen bir iş ki onu ise âlimine havâle et/ona sor." (...)

Allah'ın, kulları üzerindeki en büyük nimeti ilimdir ve hakkın-hakîkatin 'keşf'i/yani tebeyyünüdür. [Zâten] îmân da bir nevi 'keşf' ile 'ilim'dir. İşte bu yüzden Allah Teâlâ, kulu üzerindeki ihsânına bir işâret olarak: «...Allah'ın senin üzerindeki fazlı/lütfu pek büyüktür.» [4/en-Nisâ, 113] buyurmuştur ki bununla ilmi murâd etmiştir. Yine Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «...Eğer bilmiyorsanız Zikir [:İlim] Ehli'ne sorun.» [16/en-Nahl, 43] «Şübhesiz ki hidâyet yolunu göstermek Bize aittir.» [92/el-Leyl, 12] «Sonra onun beyânı/

açıklanması da şübhesiz Bize aittir.» [75/el-Kıyâme, 19] «...Doğru yol[u eğri yoldan ayırıp göstermek, onu beyân] da Allah'a aittir...» [16/en-Nahl, 9]

Alî kerremellahu vechehu demiştir ki: "Hevâ körlüğün hempasıdır. *Hayret* hâlinde tevakkuf muvaffakiyyettendir. Hemmi kovucu olarak yakîn ne güzeldir. Yalanın âkıbeti nedâmetdir. Selâmet doğruluk içredir. Nice uzak vardır ki yakından da yakındır. Yâreni olmayan kimse elbet garîbdir. Asıl dost, gıyâbında sâdık olandır. [Sakın] sû-i zan seni dostundan etmesin. Kerem ne güzel ahlâkdır. Hayâ her [türlü] güzelliğe bir kapıdır. Bağların en güçlüsü takvâdır. Tutunduğun en güçlü bağ seninle Allah Teâlâ arasındaki bağdır. Dünyandan senin/ve sana kalacak olan ancak kendisiyle ukbânı mamûr ettiğindir. Rızık ikidir: Birini sen ararsın, diğeri ise seni arar ki sen ona gitmediğinde o sana gelir. Eğer elinde olan [varlık] dolayısıyla başına bir musîbet geldi de buna kederlendinse henüz daha sana ulaşmayan için kederlenme.. Olmayana karşı delîlin, olan [/vukû bulmayana karşı delîlin, vukû bulan] olsun. Çünkü işler/meseleler birbirine benzer. Kişi, kendisine zâten erişecek olana eriştiği için mesrûr olur ve ona zâten erişmeyecek olana erişmediği için eseflenir. Sana dünyandan ulaşan için çok fazla sevinme ve ondan sana ulaşmayanın ardından da eseflenme.. Mesrûriyyetin önceden [âhirete] gönderdiğin, esefin [geride] bıraktığın, meşgûliyyetin âhiretin ve derdin-tasan ölüm sonrası için olsun."

[Bütün] bu sözleri nakletmekten murâdımızsa onun şu ifâdesidir: "Hayret hâlinde tevakkuf muvaffakiyyettendir." Binâenaleyh murâkabe sâhibi/murâkıb için ilk bakış, onun, düşünce ve harekete, o Allah için midir, yoksa hevâ için mi diye bakmasıdır. [Bir rivâyete göre Resûlullah] sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "[Şu] üç şey kimde olursa îmânını kemâle erdirmiştir: Allah için hiçbir kınayıcının kınamasından korkmaması.. Herhangi bir amelinde riyâkârlık etmemesi.. Kendisine, biri dünya diğeri âhiret için olan herhangi bir şey sunulduğunda âhireti dünyaya tercîh etmesi..." Bu ise en çok, mubâh olan, ama onu ilgilendirmeyen hareketlerinde karşısına çıkar ki [Resûlullah] sallallahu aleyhi ve sellem'in, «Kendisini ilgilendirmeyen (mâlâyanî) şeyleri terk etmesi kişinin Müslümanlığının güzelliğindendir» kavli dolayısıyla bunları terk etmesi gerekir.

Murâkabedeki ikinci bakış ise amele başlama esnâsında olandır ki o da, Allah'ın o amel üzerindeki hakkını îfâ için onun keyfiyyetini araştırmakla, ayrıca onu tamâma erdirme konusunda niyyeti iyi-güzel tutmakla, edâ biçimine titizlik göstermekle ve elinden gelen en mükemmel bir şekilde onu deruhde etmekle olur. Bu, bütün hâlleri itibâriyle kendisi için gerekli olan bir şeydir. Çünkü o, her türlü ahvâlinde, bir hareket ve/ya sükûnet üzeredir. Bütün bunlarda Allah'ı murâkabe ettiği zaman -o konularda [belli bir şuûr taşıyarak:] niyyet, hüsn-i fiil ve edebe riâyet ile- Allah Teâlâ'ya ibâdete muktedir olur. Meselâ, oturmuş bir vaziyetde ise [Hz. Peygamber] sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Meclislerin/oturma biçimlerinin hayırlısı, Kıble'ye doğru olanıdır" kavli gereğince Kıble'ye dönük olarak oturması gerekir. Bağdaş kurarak oturmaz. Çünkü meliklerin karşısında öyle otur(a)maz. Melikü'l-mülûk [Allah] ise onu [her ân] görüp-gözetmektedir. İbrâhîm Bin Edhem rahimehullah demiştir ki: "Bir defasında bağdaş

kurarak oturdum. "Sultânların karşısında böyle mi oturuyorsun" diye bir ses duydum. Ondan sonra bir daha bağdaş kurarak oturmadım." Yine uyumak istediği zaman ise -ilgili yerinde zikrettiğimiz sâir âdâbıyla birlikte- sağ yanı üzere, [yüzü] kıbleye dönük olarak uyur. Bütün bunlar murâkabeye dâhildir. Hattâ kazâ-yı hâcet hâlinde bile olsa onun âdâbına riâyet etmesi murâkabeye bir bağlılıktır.

Hâsılı kul, [hâli itibâriyle] ya bir tâat/ibâdet, ya bir günah/masiyet ya da bir mubâh içindedir. Tâat konusundaki murâkabesi, ihlâsla ve [bunu] ikmâlle, edebe riâyetle ve onu [amellere ârız olan] âfetlerden korumaya çalışmakla olur. Eğer bir masiyet hâli içindeyse bu durumda murâkabesi, tevbe, pişmanlık, masiyeti kökünden terk, hayâ ve tefekkürle(!)keffâretle meşgûliyyet ile olur. Eğer mubâhla ilgili bir hâl içindeyse murâkabesi, edebe riâyet, sonra kendisine nimeti vereni *müşâhede* ve nimete karşı şükrünü edâ etmekle olur. Ayrıca kul, bütün [o] hâllerinde, ya bir belâ/ile imtihândan ya da bir nimet/ile ihsandan ârî olmaz ki belâya karşı mutlaka sabretmesi ve nimete karşı da şükrünü edâ etmesi gerekir. Bütün bunlar murâkabeden sayılır. Hattâ kul, her türlü hâlde, Allah Teâlâ'nın onun üzerindeki bir farzı/bir hakkından cüda olamaz. Nitekim o, ya yapmakla mükellef olduğu [vâcib] bir fiil, ya kendisini terkle mükellef olduğu bir mahzûr, ya -onunla Allah'ın mağfiretine tez elden ulaşabilsin ve kullarına sebkat edebilsin diye- kendisine teşvîk edildiği bir mendûb, ya da -hem kalbinin hem bedeninin salâhı kendisi içre olan ve tâati yolunda kendisi içre ona bir yardım da bulunan- bir mubâh [hâli] ile karşı karşıyadır. Bunlardan her birinin ise murâkabeye müdâvemet yoluyla mutlaka kendisine riâyet edilmesi gereken birtakım sınırları vardır. «...ve her kim Allah'ın hudûdunu [çiğner-]aşarsa hiç şübhesiz kendi nefsine zulmetmiş olur...» [65/et-Talâk, 1]

O yüzden kulun, bu üç kısmın tamâmı dolayısıyla ve her vaktinde kendi nefsini yoklaması gerekir. Şayet farzlarını edâ edip-bitirmiş de [nâfilelerden] fazâil-i a'mâle imkân bulabilmişse, bu durumda -kendisini onlarla meşgûl etmek üzere- o amellerin en fazîletlisine bakması gerekir. Çünkü yapmaya muktedir olduğu hâlde yapmadığı o şeyler cihetiyle kaybı, daha fazla bir kâr, dolayısıyla da kendisi ziyâna uğramış biri olur. Kârlara ise fazîletli meziyyetlerle ulaşılır. Böylelikle kul, [âhiretin tarlası olan şu] dünyasından alır da âhiretine verir. Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi: «...dünyadan da nasîbini unutma...» [28/el-Kasas, 77]

Bütün bunlar, bir dem sabırla olabilecek şeylerdir. Çünkü vakitler üçtür: Bir vakit, ister meşakkat ister refâh/ister kolaylık ister zorluk içinde gelip-geçmiş olsun, [artık] kulun üzerinde bir yorgunluk bırakmaksızın geçmiş olan mâzidir.

Bir vakit ise gelecektir ki henüz gelmiş değildir. Kul, ona ulaşıp ulaşamayacağını, onun içre yaşayıp-yaşayamayacağını bilmediği gibi Allah'ın o vakit için neyi takdîr buyurduğunu da bilemez.

Bir vakit ise içinde bulunulan/şimdidir. İşte bu vakit boyunca kendi nefsine karşı mücâhedede bulunması ve Rabbini murâkabe etmesi gerekir. Şayet ikinci vakit ona gelmeyecek/o vakte erişmeyecek olursa ona erişemediği için eseflenmez. Erişmesi hâlinde ise ilk vaktin hakkını verdiği gibi onun da hakkını verir.

Ayrıca emelini de [meselâ] elli yıl [gibi] uzun tutmamalı/"daha çok yaşarım" diye tûl-i emele kapılmamalıdır. [Zîrâ] öyle bir durumda murâkabe husûsundaki azmi de o vakit içre [hep erteye kalmak sûretiyle öylece] uzayıp gider. Bilakis [geçmiş ile gelecek arası, bizzât içinde bulunduğu vaktin kıymetini bilen bir] İbnu'l-Vakt olmalı, son nefeslerindeymiş gibi hareket etmelidir. Ne malûm, belki son nefeslerindedir de kendisi bilmez. Eğer son nefeslerinde olduğunu bilmek imkân dâhilinde ise o zaman ölümün kendisine öylece ulaşmasını *na*hoş bulduğu bir hâl üzre olma*ma*lıdır. [Kezâ] bütün hâllerinin de Ebû Zer radıyallahu anhu'nun [Hz. Peygamber] sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet ettiği [ve Hz. Mûsâ'nın *suhuf*unda var olduğuna işâreten uzun bir hadîs meyânında geçen] Onun şu kavliyle sınırlı olması gerekir: «Müminin çıkışı/ayrılışı/hareketi/irtihâli ancak şu üç şeyden dolayı olur: Ukbâ için bir hazırlık veya maîşeti yoluna koymak için [bir gayret] veya harâm olmayan bir lezzet...» Bu anlamda yine ondan [ve aynı hadîs içinde] şöyle rivâyet edilmiştir: «Akıllıya dört vakit gerektir: Bir vakit, ki onda Rabbine münâcaat eder. Bir vakit, ki onda nefsini hesâba çeker. Bir vakit, ki onda Allah'ı tefekkürde bulunur. Bir vakit, ki onu da yeme ve içmeye ayırır.» Çünkü bu son vakitde kendisi için geri kalan diğer vakitlere bir destek vardır. Ayrıca içinde bulunduğu ve azâları yemek-içmekle meşgûl olduğu bu vakitlerin de amelden ârî olmaması gerekir ki o da amellerin en fazîletlisi olan zikir ve tefekkürdür. Meselâ yediği şeyler... Eğer onlar üzerinde düşünecek ve [biraz] dikkat edecek olsa görür ki onlarda nice hârikalar vardır. Bu nevi bir tefekkür, azâların pek çok amelinden daha üstündür. Bu konuda ise insânlar kısım kısımdır.

Bir kısım onlara, basîret gözüyle ve ibret nazarıyla bakar. Allah'ın insânda hayret uyandıran o müthiş *eser*lerine, hayvânların hayâtının onlarla nasıl bir irtibâtı olduğu ve nasıl bir kıvâma ulaştığına, yine, Allah'ın o şeylerin esbâbını takdîr buyurmasının keyfiyyetine, onları sevk eden arzu ve isteklerin, [kezâ] onlarla ilgili arzu ve istekler için müsahhar kılınan edevâtın yaratılışına ve bir kısmını "Şükür Bölümü"nde tafsîl ettiğimiz bu gibi şeylere bakar [ve onlar üzerinde tefekkürde bulunur]lar. Bu ise akıl sâhiblerinin [ûlu'l-elbâb'ın] makâmıdır.

Diğer bir kısım ise onlara nahoş bir gözle ve nefretle bakarlar. Orada gördükleri, onlara [çâr-nâçâr] muhtâc olduklarıdır. Onlardan müstağnî olmak dileği de havsalalarındadır. Ama bu konuda kendilerini onlara mecbûr ve onları arzularına müsahhar olarak görürler ki bu ise zâhidlerin makâmıdır.

Diğer bir zümre/kısım ise *sun‘ içre sâni‘i/eser*de *müessir*i görür, oradan Hâlık'ın sıfatlarına doğru terakkî ederler. Bunu müşâhede etmek ise, kendileri için, tefekküre dâir birtakım kapıları tezekküre bir vesîle olur. Bu kapılar, o sebeb vesîlesiyle onlara açılır. Bu ise makâmların efdali/en üstünüdür ki hem âriflerin makâmlarındandır hem muhiblerin alâmetlerinden biridir. Zîrâ *muhib*, sevdiğinin *eser*ini, *kitâb*ını ve *tasnîf*ini gördüğü zaman eseri unutur da kalbi *müessir* ile meşgûl olur. Kulun görüp-durduğu/hakkında konuştuğu her şey, Allah'ın bir *eser*idir. Dolayısıyla onun önünde, kendisi üzerinden *müessir*e bakabileceği sonsuz bir alan vardır. Tabîî ki kendisine *melekût* kapıları açılırsa ki bu [hâlin sâhibleri] ise pek azdır/pek zor görülür.

Dördüncü bir kısım ise on(lar)a, iştiyâk gözüyle ve hırsla bakarlar. Ondan kendilerine erişmeyen için eseflenir ve o cümleden olmak üzere ellerine geçene sevinirler. Hevâlarına muvâfık olmayanı zemmeder, ayıplar ve fâilini kınarlar. Aşı da aşçıyı da zemmederler. Bu arada aşı, aşçıyı ve onun gücü ile bilgisini, Fâil[-i Mutlak] olarak var edenin Allah Teâlâ olduğunu da bilmezler. Yine bilmedikleri diğer bir şey, Allah'ın yarattıklarından [herhangi] bir şeyi, Allah'ın izni olmaksızın zemmedenlerin [aslında] Allah'ı zemmetmiş olduklarıdır. İşte bu yüzden Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem: «Dehr'e/Zaman'a sövmeyin. Çünkü dehr Allah'tır» buyurmuştur.

[Amelleri -devâmlı ve kesintisiz bir şekilde- murâkabe husûsundaki ikinci rıbât işte budur. Bunun şerhi ise [böylece] uzayıp gider ki zikrettiğimiz o şeylerde, usûlü muhkem bilen kimse için minhâca ilişkin bir tenbîh vardır.**]**

Üçüncü Rıbât: Amel Sonrası Nefis Muhâsebesi

[Öncelikle] muhâsebenin fazîletini, sonra da hakîkatini beyân edelim: Fazîletine gelince: Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَلْتَنظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ...﴿١٨﴾ ﴿سورة الحشر﴾

«Ey îmân edenler! Allah'tan korkun ve [her] bir nefis yarın için ne takdîm ettiğine baksın...» [59/el-Haşr, 18] Bu, geçip-giden amellerle ilgili muhâsebeye bir işâretdir. (... ...)

... وَتُوبُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ ٱلْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾ ﴿سورة النور﴾

«...Ey müminler, topluca Allah'a tevbe edin ki kurtuluşa eresiniz.» [24/en-Nûr, 31]

Tevbe, fiile, onu işledikten sonra pişmanlık ile bakmaktır. [Resûlullah] sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Ben günde yüz kerre Allah Teâlâ'dan mağfiret diler ve Ona tevbe ederim.» Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟ إِذَا مَسَّهُمْ طَـٰٓئِفٌ مِّنَ ٱلشَّيْطَـٰنِ تَذَكَّرُوا۟ فَإِذَا هُم مُّبْصِرُونَ ﴿٢٠١﴾ ﴿سورة الأعراف﴾

«[Şübhesiz Allah'tan] ittikâ edenler, kendilerine şeytândan bir tayf iliştiği/bir vesvese dokunduğu zaman [hemen durup düşünür,] bir tezekkür ederler ve çok geçmeden de [basîret üzre toparlanıp] kendilerine gelirler.» [7/el-A'râf, 201]

Ömer radıyallahu anhu'nun, gece çöktüğünde kamçı[sı]yla ayaklarına vurarak nefsine: "Bugün ne yaptın?" dediği rivâyet olunmuştur. Meymûn Bin Mihrân'ın da: "Kul, ortağını hesâba çekişinden daha şiddetli bir şekilde nefsini hesâba çekmediği müddetce muttakîlerden olamaz" dediği rivâyet olunmuştur. İki ortak ise birbirlerini, iş sonrasında hesâba çekerler.

Âişe radıyallahu anha'dan rivâyet olunduğuna göre Ebû Bekr rıdvânullahi aleyhi, vefâtı esnâsında ona: "[Şu gün itibâriyle hayâtda olan] insânlar arasında hiç kimse bana Ömer'den *daha sevgili (ehabbu)* değildir" demiştir. Sonra ona: "Nasıl dedim?" diye sormuş, [Hz.] Âişe kendisine dediğini tekrarlayınca [bu kez]: "Hiç kimse bana Ömer'den *daha azîz (e'azzu)* değildir" demiştir. İşte, o sözü söyledikten sonra onun üzerinde yeniden düşünmüş ve onu başka bir kelimeyle böylece değiştirmiştir.

Ebû Talhâ [el-Ensârî] ile ilgili rivâyetde ise bir kuşun, namaz esnâsında iken [kaç rekât kıldığını kendisine unutturacak derecede] zihnini meşgûl ettiği ve onun, bu hâli düşünerek bahçesini, bir pişmanlık eseri olarak ve yitirdiğine bir ivâz olur umuduyla Allah için bir sadaka olarak bağışladığı geçmektedir.

[Abdullah] İbn Selâm ile ilgili rivâyetde ise onun bir deste odunu sırtlanıp taşıdığı, [ona:] "Ey Ebû Yûsuf! Oğulların ve adamların arasında sana [bu tür işlerde] hizmete kâfî gelecek kimseler vardır?!" denildiği, onun da: "Nefsimi denemek istedim, acaba bunu nahoş görüyor mu diye" dediği geçmektedir.

Hasen[-i Basrî] demiştir ki: "Mümin, kendi nefsi üzerinde bir nâzır/bir müfettiştir ki onu [her dâim] Allah için hesâba çeker. Hesâbın [Kıyâmet Günü] bir kavim için hafîf gelmesi, onların [daha şu] dünyada [iken] kendi nefislerini hesâba çekmiş olmaları dolayısıyladır. Hesâbın Kıyâmet Günü bir kavim için ağır gelmesi ise onların şu işe bir muhâsebe olmaksızın yönelmiş olmaları dolayısıyladır." Sonra da muhâsebeyi tefsîr edip şöyle demiştir: "Hoşuna giden bir şey ânsızın mümine denk gelir de ona: "Vallâhi bana pek hoş geliyorsun ve ihtiyâcım olan bir şeysin de... ama ne yazık ki aramızda engel var" der [ve onu terk eder]." -Bu ise amel öncesi bir muhâsebedir.- Sonra şöyle demiştir: "Ondan ânsızın bir şey sâdır olur da [hemen] nefsine dönüp: "Bununla murâdın neydi! Vallâhi bu konuda mazûr görülmem. Vallâhi buna bir daha asla dönmem inşallah" der" [[-ki bu ise amel sonrası bir muhâsebedir-]].

Enes Bin Mâlik demiştir ki: "Ömer Bin el-Hattâb radıyallahu anhu, günün birinde [bir hâceti için dışarı] çıkmıştı ki ben de onunla birlikte çıkmıştım. [Gide gide] nihâyet bir bahçeye girmişti. İşte ikimizin arasında bir duvarın olduğu ve kendisinin o bahçe içinde bulunduğu bir sırada onun şöyle dediğini duydum: "Müminlerin Emîri Ömer Bin el-Hattâb [ha..!] Vay ki vay..! Vallâhi ey nefsim! Ya Allah'tan korkarsın, ya da O sana mutlaka azâb eder."

Hasen[-i Basrî], [Allah] Teâlâ'nın: «Ve kasem ederim o Nefs-i Levvâme'ye...» [75/el-Kıyâme, 2] kavli hakkında şöyle demiştir: "Mümin, nefsini kınamaktan bir ân için geri durmaz. "Şu sözümle benden ne istedin?", "Şu yediğimle benden ne istedin?", "Şu içtiğimle benden ne istedin?" der durur. Fâcir ise nefsini kınamaksızın öylece ilerler [/hayâtına muhâsebesiz bir şekilde devâm eder]."

Mâlik Bin Dînâr da şöyle demiştir: "Nefsine: "Şunu/şöyle yapan sen değil misin? Bunu/böyle yapan sen değil misin?" diye*bile*n, sonra onu gemleyip dizginleye*bile*n, sonra onu Allah'ın kitâbına bağlanmaya mecbûr ede*bile*n ve [böylece] Allah'ın kitâbı kendisi için bir rehber olan kula Allah rahmetini yâr etsin." (...)

Meymûn Bin Mihrân demiştir ki: "Muttakî kişi, kendi nefsini, zâlim bir sultândan ve cimri bir ortaktan daha ağır bir şekilde hesâba çeker."

İbrâhîm et-Teymî demiştir ki: "Kendimi cennetteymişim gibi, onun meyvelerinden yiyorum, nehirlerinden içiyorum ve azrâlarına sarılıyorum farzettim. Sonra kendimi cehennemdeymişim gibi, onun zakkûmundan yiyorum, irininden içiyorum ve zincîrleri ile boyunduruklarına vuruluyorum farzettim. Sonra nefsime dönüp: "Ey nefis! Ne(yi)

istiyorsun?" dedim. "Dünyaya geri gönderilip de iyi ameller işlemeyi istiyorum" dedi. "Dileğin içresin, öyleyse amel et!" dedim.

Mâlik Bin Dînâr şöyle demiştir: "Hutbe verdiği bir sırada Haccâc'ın şöyle dediğini duydum: "Hesâb[ı] başkasının eline geçmeden önce kendi nefsini hesâba çekene Allah rahmetini yâr etsin. Amelinin dizginlerini tutup da onunla ne yapmak istediğine bakana Allah rahmetini yâr etsin. Ölçüsüne bakana Allah rahmetini yâr etsin. Tartısına bakana Allah rahmetini yâr etsin." Böyle deyip durdu. Öyle ki beni ağlattı."

Ahnef Bin Kays'ın dostlarından biri hikâyet edip demiştir ki: "Ona yârenlik ederdim. Geceleyin namazı genelde duâ idi. Kandîlin yanına gider ve âteşi hissedinceye kadar parmağını ona tutar, sonra da nefsine: "Ey Huneyf/ey Ahnefcik! Falân günde seni şöyle yapmaya sevk eden neydi?! Falân günde seni öyle yapmaya sevk eden neydi?!" derdi."

Amel Sonrası Muhâsebenin Hakîkatini Beyân:

Bil ki, kulun, günün başında, nefsine, hakkı tavsiye yoluyla birtakım şartlar koşacağı bir vakti olması gerektiği gibi günün sonunda da onun, kendisi içre nefsini her türlü hâl u hareketi dolayısıyla sorguya çekip muhâsebe edeceği bir vakti olmalıdır. Tıpkı tâcirlerin şu dünyada, her senenin veya ayın veya günün sonunda, kendi dünya(lık)larını koruma veya ondan kaybetmek istemedikleri herhangi bir kâra ulaşma hırsı ve korkusuyla ortaklarına yaptığı gibi, ki dediğimiz o şeylere ulaşacak olsalar bile bunlar ancak üç-beş günlük şeylerdir. Hâl böyleyken nasıl olur da akıl sâhibi biri ebedî bir "şekâvet" ve/ya "seâdet" hâlinin kendisiyle irtibâtlı olduğu bir konuda kendi nefsini hesâba çekmez. Bu nevi bir gevşeklik/ve ihmâlkârlık, olsa olsa, "gaflet"den, "hızlân"dan ve "tevfîk kıtlığı"ndan kaynaklanır ki bütün bunlardan Allah'a sığınırız.

[Bir] ortak ile hesablaşıp/muhâsebe yapmanın anlamı, eksiklik veya fazlalığın nerede olduğunu görmek için sermâyeye, kâra ve zarara bakmak demektir. Şayet ortada artı bir şey varsa ona hakkını verir ve kendisine [düşeni alıp] teşekkür eder. Yok eğer ortada bir kayıb varsa ondan bunun tazmînini ister ve gelecek bir vakitde onu telâfî etmekle kendisini yükümlü kılar. İşte aynen böylece kulun kendi dîniyle ilgili sermâyesi farzlar, kârı da nâfile ibâdetler ve fazîletli amellerdir. Onun zararı ise [Allah'a karşı] masiyet içeren şeylerdir. Bu ticâretin mevsimi ise (her) gün boyudur. Onun kârgâhı da kötülüğü emredici olan nefsidir. Binâenaleyh öncelikle onu farzlar hakkında hesâba çeker. Eğer onları gerektiği gibi edâ etmişse bundan dolayı Allah Teâlâ'ya şükreder ve onu benzeri şeylere teşvîk eder. Bunları aslen kaçırmış olma hâlinde ise ondan bunları kazâ etmesini taleb eder. Eksik bir şekilde edâ etmiş olma hâlinde ise bunları ona nâfilelerle telâfî ettirir. Bir masiyet irtikâb etmesi hâlinde ise onu cezalandırma, eziyyete tâbi tutma ve kınama yoluna gider. Ta ki kendisinden sâdır olan o hadsizliğin hakkını ondan böylece alsın da bunu telâfî edebilsin. Tıpkı bir tâcirin kendi ortağına yaptığı gibi... Yine nasıl ki o, bir dünyalık hesâb hakkında habbe ve kırat misâli/en ufak bir şeyin ardına düşüp onu teftîş eder; o ticâreti dolayısıyla herhangi bir şekilde aldatılıp-zarara uğramamak için gelir-gider noktalarını

inceler ve böylece o ticâretini korumaya çalışır, işte aynen böylece nefsin aldatmacaları ve tuzaklarından korunmak gerekir. Çünkü o ziyâdesiyle aldatıcıdır. Bir fettân/düzenbaz ve mekkârdır.

O yüzden öncelikle nefsinden gün boyu konuştuğu bütün o şeylerle ilgili cevâbı doğru-dürüst vermesini istemeli ve Kıyâmet düzlüğünde gayrının deruhde edeceği o hesâb faslını [daha şu] dünyada bizzât kendisi üstlenmelidir. Bakışları, hatta [her türlü] havâtırı ve efkârı, oturuşu ve kalkışı, yemesi ve içmesi, uykusu ve hattâ niye sustu diye sükûtu ve niye sâkin durdu diye sükûnu hakkında da aynı şey geçerlidir. Eğer nefse karşı vâcib olanın toplamını bilir ve kendisi nezdinde bir mikdâr doğruluk bulursa bu konuda kendi üzerine düşeni yapmış demektir ki o mikdâr/veya o kadarı onun lehine hesâb içre kayda geçer. Nefsine karşı bakıyyesi/alacağı da kendisi için açığa çıkar. Onu da ona karşı kayda geçirmeli ve sahîfe-i kalbine yazmalıdır. Tıpkı ortağı(nın) üzerine kalanı, kendi kalbine ve hesâb siciline yazan tâcir gibi.. (... ...)

Vehb Bin Münebbih'den: "Bir adam, haylice bir zaman ibâdet eder. Sonra Allah Teâlâ'dan bir şey isteyecek olur. Bunun için yetmiş cumartesi günü kıyâma durur ve her cumartesi [sadece] onbir [aded] hurma yer. Sonra hâcetini ister, ama kendisine verilmez. Bunun üzerine kendi nefsine döner ve: "Senin yüzünden böyle oldu. Eğer sende hayır olsaydı istediğim elbet bana verilirdi" der. Sonra bir melek onun yanına iner ve: "Ey âdemoğlu! Senin şu ânın, geçip giden o [zaman-ı] ibâdetinden [daha] hayırlıdır. [Bil ki] Allah istediğini yerine getirdi" der."

Abdullah Bin Kays şöyle demiştir: "Çıktığımız bir gazvede idik ki düşman geldi. Millete seslenildi. Şiddetli rüzgarın olduğu bir günde saf düzeni almak için ayaklanıp harekete geçtiler. Birden önümsıra bir adam gördüm. Nefsine hitâb ediyor ve şöyle diyordu: "Ey nefsim! Falân savaşa katılmadım mı? Sen de bana, ehl u ayâlin [var, ölümüne ileri atılma, onları düşün] dedin de ben de sana boyun eğdim ve [bilahare geri] dönmedim mi? Şu ve şu savaşlara katılmadım mı? Sen de bana ehl u ayâlin [var] dedin de ben de sana boyun eğdim ve [bilahare geri] dönmedim mi? Vallâhi bugün seni Allah'a arzedeceğim. İster seni alır, isterse de bırakır." Kendi kendime: "Onu mutlaka izleyeceğim" dedim ve izledim. Millet, düşman üzerine hücûma geçti ve o da onların ilklerindendi. Sonra düşman, milletin üzerine hücûma geçti de onlar dağıldılar. O ise yerli yerindeydi. Böylece birkaç kez dağıldılar. O [hâlâ] sâbitkadem [bir şekilde] çarpışıyordu. Allah'a yemîn olsun ki, ben onu toprağa düşmüş bir hâlde görünceye kadar bu hâl üzereydi. Onun ve bineğinin üzerinde altmış veya altmıştan fazla darbe saydım."

Mücemmi' [Bin Semğân]'ın, bir gün başını terasa doğru kaldırdığı ve gözünün bir kadına iliştiği, dünyada olduğu müddetce bir daha başını göğe doğru kaldırmamak üzere kendi kendine söz verdiği rivâyet edilmiştir.

Ahnef Bin Kays ise [daha önce de geçtiği gibi] geceleri kandîli yanından ayırmamış ve parmağını onun üzerine koyup nefsine: "Falân günde seni şöyle yapmaya sevk eden neydi?" demiştir. (...)

Vüheyb Bin el-Verd, bir şeyi nefsine karşı kerîh görmüş ve bu yüzden göğsündeki bazı kılları büyük bir acı içinde yolmuştur. Ondan sonra nefsine şöyle demeye başlamıştır: "Yazıklar olsun sana! Ben ancak senin iyiliğini istiyorum."

Muhammed Bin Bişr, Dâvud et-Tâî'yi, iftâr vakti tuz olmaksızın ekmek yer bir hâlde görmüş ve kendisine: "Bari onu [katık niyyetine] tuzla yeseydin" demiştir. O ise: "Nefsim beni bir yıldır [habire] tuz yemeye çağırıyor. Dâvud ise dünyada olduğu müddetce tuzu [asla] tatmayacak" demiştir.

İşte basîret [ve azîmet] sâhibleri'nin, kendi nefislerini cezalandırmaları böyledir. Garîb olansa senin, köleni, câriyeni, eşini ve/ya çocuğunu, onlardan sâdır olan kötü bir tavır ve/ya bir işle ilgili bir kusûr dolayısıyla cezalandırman, ayrıca bunu onlardan geçsem işi çığırından çıkarır da bana karşı taşkınlık ederler diye korkuya kapılman, sonra da [kendi] nefsin hakkında ihmâlkâr davranmandır. Hâlbuki o, senin en büyük düşmanındır ve sana karşı taşkınlıkta çok daha yamandır. Onun sana karşı taşkınlığı dolayısıyla göreceğin zarar da âilenin taşkınlığı dolayısıyla göreceğin zarardan çok daha büyüktür. Çünkü onların en nihâyetinde sana karşı yapabilecekleri, senin şu dünyalık yaşamını karıştırıp-huzûrunu bozmaktır. Eğer [birazcık] düşünsen, [asıl] hayâtın âhiret hayâtı olduğunu bilirdin. Ebediyyen kalıcı sonsuz nimetlerin orada ve âhiret hayâtını sana karşı bulanıklaştıranın da kendi nefsin olduğunu... Dolayısıyla [şunu da bilirdin ki] gayrından evvel muâkabeye evleviyyetle müstahak olan odur.

Beşinci Rıbât: Mücâhede

Şöyle ki: Nefsini hesâba çeker de onun bir masiyet işlemiş olduğunu görürse, onu daha önce zikri geçen cezalarla cezalandırması gerekir. Yok eğer onun, fazîletli amellerden veya virdlerden herhangi bir vird konusunda tembellik yoluyla gevşeklik ettiğini görürse, onu, üzerindeki virdleri ağırlaştırmakla ve çeşitli birtakım vazîfeleri kendisine yüklemekle tedîb etmesi gerekir ki bunu da eksiğini gidermek ve ondan sâdır olan o şeyi telâfî etmek için yapar.

Allah Teâlâ'nın [ilmiyle] âmil kulları böyle yapmıştır. Nitekim Ömer Bin el-Hattâb, cemâatle ikindi namazını kaçırdığı için nefsini, değeri ikiyüzbin dirhem olan kendisine âit bir toprağı [fakîrlere] tasadduk etmekle cezalandırmıştır. İbn Ömer ise, cemâatle namazı kaçırdığı zaman o geceyi namazla ihyâ etmiştir. Yine bir kerresinde akşam namazını, iki yıldız doğuncaya kadar geciktirmiş, bu yüzden iki köle âzâd etmiştir. İbn Ebî Rebî'a da sabah namazını kaçırdığı için bir köle âzâd etmiştir. Kimileri ise [bu gibi hâllerde] kendisine, bir senelik oruç tutmayı veya yürüyerek hacca gitmeyi veya mâlının tamâmını tasaddukda bulunmayı ahdetmiştir. Bütün bunlar nefse karşı bir rıbât ve kurtuluşunun kendisinde olduğu şeyler hakkında onu muâhaze içindir.

Eğer dersen ki: Nefsim, mücâhede ve evrâda muvâzabet konusunda bana itâat etmiyor. Bunu muâleceye yol nedir?

Derim ki: Bu konuda takîb etmen gereken yol, ona, mücâhede ehli/müctehidlerin fazîletiyle ilgili rivâyetleri duyurmandır. Yine [bu yolda] en faydalı devâlardan biri de Allah'ın ibâdetde gayret ehli kullarından bir kulun sohbeti/dostluğu/yârenliğine tâlib

olman, onun sözlerini dikkate alman ve onu kendine rehber kılmandır. Nitekim biri demiştir ki: "Beni ibâdetde durgunluk aldığı zaman Muhammed Bin Vâsi'in ahvâline ve [ibâdetdeki] cehdine bakardım da bu sâyede bir hafta kadar amel ederdim." Ama bu devâ belki bulunamayabilir. Çünkü şu zamanda, ilk dönem erlerinkine benzer bir şekilde ibâdetde cehd eden kimseler görülmez olmuştur. Dolayısıyla müşâhededen [:canlı numûnelerden geçip] semâ'a [:rivâyetleri dinlemeye] intikâl etmesi gerekir ki, [bu konuda] onların ahvâlini dinlemekten, haberlerini ve bitmek tükenmek bilmeyen gayretlerini mütâlaa etmekten daha faydalı bir şey yoktur. Evet, onların yorgunlukları nihâyete ermiştir. Ama sevâbları ve nimetleri ilelebed kalacak ve [asla] inkıtâa uğramayacaktır. Onların mülkü/saltanatları ne büyük/ne kutlu bir saltanatdır. Onlara uymayanların kaybı ne ağır bir kayıbdır ki nefislerini, üç-beş günlüğüne, mükedder bazı arzularla tatmîn ederler de ondan sonra ölüm gelip kapılarını çalar ve kendileri ile arzuladıkları tüm o şeylerin arasına ilelebed bir sed çekilir... Öyle bir hâle giriftar olmaktan Allah'a sığınırız.

İmdi, [*Allah'a tâat yolunda cehdeden, mücâhede ehli*:] *müctehidler*in vasıfları ve fazîletleri ile ilgili, mürîdin, onlara iktidâen mücâhede yolunda şevkini arttıracak bazı nakillere yer vermeye çalışacağız.

(...→) Hasen[-i Basrî] şöyle demiştir: "[←Yani:] İbâdet onları bitkin düşürmüştür."

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Ve verdiklerini, [bir gün] Rablerine döneceklerí[ni bildikleri] için kalbleri ürpererek verenler...» [23/el-Muminûn, 60] Hasen[-i Basrî, bu âyetin tefsîri hakkında]: "Hayır-hasenât namına işledikleri amelleri, bunlar kendilerini Allah'ın azâbından kurtarmaz korkusunu taşıyarak işlerler" demiştir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Ömrü uzun, ameli güzel olana müjdeler olsun» buyurmuştur.

Rivâyet olunur ki, Allah Teâlâ, meleklerine: "Kullarımın merâmı nedir ki [ibâdetde bu denli] cehdederler" buyurur. [Onlar:] "Rabbimiz! Onları bir şeyden korkuttun da ondan korkar oldular. Onları bir şeye *teşvîk* ettin de ona iştiyâk duyar oldular" derler. Allah Tebâreke ve Teâlâ: "Peki ya kullarım Beni görselerdi. Elbet daha fazla cehd ederlerdi" buyurur.

Hasen[-i Basrî] şöyle demiştir: "[Sahâbe ile Tâbiûn'dan] kimi zümrelere yetiştim, onlardan kimilerine ise yârenlik ettim. Ne dünya(lık)dan onlara yönelen herhangi bir şeye sevinir ve ne de ondan giden herhangi bir şeye eseflenirlerdi. Vallâhi o, onların gözünde, ayaklarınızla çiğnediğiniz şu topraktan ehven idi. Onlardan biri, yaşadığı bütün ömrü boyunca, asla, ne kendisine [ikinci] bir elbise diktirir, ne eşine bir yemek yapmasını emreder ve ne de kendisiyle yer arasına [yatak namına] bir şey koyardı. Onları, Rablerinin Kitâbı ve Peygamberlerinin Sünneti ile âmil kimseler olarak gördüm. Gece üzerlerine çöktüğünde, [namaz için kalkar da] bütün benlikleriyle kıyâma durur, alınlarını secdeden kaldırmaz, gözyaşları yanaklarından akar ve kendilerini [şu dünya zindânından kurtarıp selâmetle] âzâd etsin diye Rablerine [içli içli yalvarır,] münâcaatda bulunurlardı. Bir hasene işledikleri zaman buna sevinir, onun için şükrü

elden bırakmaz ve Allah'tan onu kabûl buyurmasını isterlerdi. Bir seyyie işledikleri zamansa bu onları mahzûn eder ve Allah Teâlâ'dan onu kendilerinden af buyurmasını isterlerdi. Vallâhi [istikâmet ile] öyle olmaya ve o ahvâl üzere bulunmaya devâm ettiler. Ve vallâhi ne günahlardan sâlim oldular ve ne de mağfiret hâricinde bir şeyle kurtuluşa yol buldular."

Hikâye edilir ki, bir topluluk, hastalığı dolayısıyla kendisini ziyâret için Ömer Bin Abdulazîz'in yanına varırlar. Aralarında bedeni [oldukça] zayıf [düşmüş] bir genç de vardır. Ömer [Bin Abdulazîz] ona: "Ey fetâ! Seni, gördüğüm şu hâle getiren nedir?" der. [O da]: "Birtakım hastalıklardır ey Müminlerin Emîri" der. [Ömer Bin Abdulazîz:] "Allah hakkı için sana soruyorum, bana hakîkat[-i hâl] nedir onu söyle?" der. Bunun üzerine o şöyle der: "Ey Müminlerin Emîri! Dünyanın halâvetini tattım da onu [bir] acı [olarak] buldum. Ziyneti ve halâveti gözümde küçüldü. Altını ve taşı benim için bir oldu. Sanki ben Rabbimin arşına bakıyor, insânlar cennete ve cehenneme sevk olunuyor [gibi görüyorum]. Onun için gündüzlerimi susuzluğa, gecelerimi uykusuzluğa verdim. [Tâat namına] içinde bulunduğum bütün o şeyler ise Allah'ın sevâbı ve ikâbı karşısında [pek] azdır, [pek] değersizdir."

Ebû Nuaym demiştir ki: "Dâvud et-Tâî, ekmek kırıntılarını [suya katıp] içer ve ekmek yemezdi. Bu durum kendisine sorulunca şöyle dedi: "Ekmeği çiğnemek ile [o] kırıntıları içmek arasında elli âyet okumak vardır." Yine bir gün bir adam onun yanına varıp: "Evinin tavanında kırık bir *cisir* var" dedi. O ise: "Yeğenim" dedi, "Ben yirmi yıldan beri o evdeyim, [bir gün olsun] tavana bakmadım."

Onlar, fuzûlî kelâmdan/boş konuşmalardan hoşlanmadıkları gibi fuzûlî bakışlardan da hoşlanmazlardı.

Muhammed Bin Abdulazîz demiştir ki: "Kuşluk vaktinden ikindiye kadar Ahmed Bin Rezîn'in yanında oturduk. [Bütün bu süre zarfında] ne sağa baktı ne de sola. Bu durum kendisine sorulunca da şöyle dedi: "Şübhesiz ki Allah Azze ve Celle gözleri, kul onlarla Allah Teâlâ'nın azametine baksın diye yaratmıştır. Bakışı bir ibret nazarı olmayan her kişiye ise bundan dolayı bir *hatîe* yazılır."

Mesrûk'un hanımı şöyle demiştir: "Mesrûk, [gece kıldığı] namazın uzunluğundan dolayı bacakları şişmiş olmaksızın görülmezdi." Yine demiştir ki: "Vallâhi onun arkasında oturur ve ona şefkat ile kendisine ağlardım."

Ebu'd-Derdâ ise şöyle demiştir: "Eğer [şu] üç şey olmasa tek bir gün için olsun yaşamı sevmez/yaşamak istemezdim: Hevâcirde Allah için susamak [yani eyyâm-ı bâhurda oruç tutmak.] Gecenin bağrında Allah için secdeye varmak [:gece namazı kılmak.] Meyvelerin en güzel olanı derlenir gibi sözlerin en güzel olanlarını derleyen kimselerle oturup-kalkmak [yani hikmet ehliyle dostluk yapmak]."

el-Esved Bin Yezîd, ibâdetde [pek ziyâde] cehdeder ve sıcakta oruç tutar, öyle ki bedeni yeşile çalar ve sararırdı. [Nitekim bir defasında] Alkame Bin Kays kendisine: "Nefsine niye eziyyet ediyorsun?" der. O da: "Onun şeref bulmasını [âhiretde izzet u ikrâma mazhar olmasını, yani onun iyiliğini] istiyorum" der. Bedeni yeşile çalıncaya

[/sararıp soluncaya] kadar oruç tutar; bayılıp yere düşünceye kadar namaz kılardı. [Bir gün] Enes Bin Mâlik ile Hasen[-i Basrî] onun yanına varırlar ve kendisine: "Allah Azze ve Celle sana bütün bunları emretmiş değildir/niçin böyle yapıyorsun?" derler. O da: "Ben ancak memlûk bir kulum ki, itâat dâhilinde olan hiçbir şeyi bırakmam ve onu mutlaka yaparım" der.

[İbâdetde] cehd ehli biri, her gün bin rekât namaz kılar. Öyle ki ayakları kötürüm olur. Ondan sonra oturarak bin rekât kılmaya devâm eder. İkindi namazını kıldığı zaman ise emekler ve sonra şöyle der: "Şaşarım o halk-ı cihâna ki Sen varken Seni bırakır da gayrına tâlib olur. Şaşarım o halk-ı cihâna ki Senden başkasında ünsiyet bulur. Ve şaşarım o halk-ı cihâna ki kalbleri Senden başkasının zikriyle aydınlanır."

Sâbit el-Bünânî, kendisine namaz sevdirilmiş [/namazı çok fazla seven] biridir ki: "Allah'ım! Eğer herhangi bir kimseye kabrinde Senin için namaz kılmaya izin vermiş isen bana da kabrimde namaz kılmam için izin ver" demiştir.

Cüneyd[-i Bağdâdî] demiştir ki: "Serî [es-Sakatî]'den daha âbid birini görmedim. Üzerinden doksansekiz sene[lik bir ömür] gelip geçti de ölüm döşeğindeki hâricinde uzanıp-yatmış bir hâlde görülmedi."

Ebû Muhammed el-Meğâzilî'den[!], demiştir ki: "Ebû Muhammed el-Cüreyrî, bir yıl Mekke'de kaldı. [O yıl boyunca] ne uyudu, ne konuştu, ne bir sütûna veya duvara yaslandı ve ne de ayaklarını uzattı. [Bir gün] Ebû Bekr el-Kettânî onun yanına vardı ve kendisine selâm verip: "Ey Ebû Muhammed! Şu *itikâf*ına ne ile güç yetirebildin?" dedi. [O da ona:] "Bâtınımın sıdkını gördü de zâhirimde bana inâyet buyurdu" dedi. Bunun üzerine el-Kettânî başını önüne eğdi, düşünceli bir şekilde yürüyüp gitti." (...)

Dâvud ed-Tâî'ye: "Sakalını tarasan (olmaz mı)?" denilir ki o da: "O takdîrde ben boşum demektir [/yani buna vaktim mi var ki!]" der.

Üveys el-Karanî: "Bu/gece, rükû gecesidir" deyip o gecenin tamâmını bir rekâtla ihyâ etmiştir. Bir sonraki gece geldiği zaman ise: "Bu/gece, secde gecesidir" deyip o gecenin tamâmını bir secdeyle ihyâ etmiştir.

Denilmiştir ki: Utbetu'l-Gulâm tevbe ettikten sonra artık yemeye-içmeye bakmaz olur. Annesi ona: "Kendine şefkat göstersen/birazcık acısan" der. [O da:] "Şefkat mi! Ben de zâten onu istiyorum. Bırak da azıcık yorulayım, [sonra da] ~~uzunca~~/ilelebed nimet gören olayım" der.

Mesrûk, hacceder ve secde hâli hâricinde asla uyumaz.

Süfyân es-Sevrî: "*Sabah vakti anlar millet gece yürüyüşünün kıymetini* ve ölüm vakti anlar millet takvânın değerini" demiştir. [Aşağıya alıntıladığımız bu sözün ilk kısmı ilk defa Hâlid Bin el-Velîd'in dilinden duyulmuştur ve sonra bir darbımesel olmuştur. Hz. Ebû Bekr, Romalılarla yaşanan savaşta Irâk'taki komutanların kendisinden yardım istemesi üzerine el-Yemâme'de savaş hâlinde olan Hâlid Bin el-Velîd'e bir mektûb yazıp aceleyle Irâk'a geçmesini ister. O da çok zor bir yol üzerinden oraya gider. Rehberi ise Râfi et-Tâî'dir. Câhiliyye döneminde o yoldan geçmiştir ve yolun tüm zorluklarını kendisine anlatır. O da ona göre bir hazırlık yapar. Ama dördüncü gece ordu susuzluktan kırıldı-kırılacak bir kerteye gelir. Râfi: "Gidip bakın, eğer büyük bir Sedir ağacı görüyorsanız kurtulduk, aksi takdîrde yok

olduk" der. Gidip bakar ve ağacı görürler. İşte bu noktada Hâlid Bin el-Velîd onu, rehberliğinden dolayı överek başladığı bir şiir okur. Bu ifâde de o şiir içinde geçmektedir ki, bir zahmete, ondan sonra gelecek olan kolaylık hâli için katlanan kimseler hakkında kullanılır bir darbımeseldir. Mtrcm.]

"عِنْدَ الصَّبَاح يَحْمَدُ القوْمُ السُّرَى" \\ وَعِنْدَ الْمَمَات يَحْمَدُ القوْمُ التُّقَى

Abdullah Bin Dâvud demiştir ki: "Onlardan biri kırkına ulaştığında artık yatağını dürerdi." Yani gece boyunca uyumazdı.

Kehmes Bin el-Hasen, her gün bin rekât namaz kılar, sonra da nefsine: "Kalk ey her şerrin yatağı olan, kalk!" derdi. Güçten düştüğü zaman ise beşyüz rekâtla yetinir olmuş ve bundan dolayı ağlayıp: "Amelimin yarısı gitti" demiştir. (... ...)

Alî Bin Ebî Tâlib radıyallahu anhu'nun ashâbından olan bir adamın şöyle dediği rivâyet olunur: "Alî radıyallahu anhu'nun arkasında sabah namazını kıldım. Selâm verip/namazı bitirdiği zaman sağ tarafına döndü ki üzerinde bir mahzûnluk vardı. Güneş doğuncaya kadar öylece kaldı. Sonra elini çevirdi ve şöyle dedi: "Vallâhi ben Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in ashâbını gördüm. Bugün ise onlara benzer bir şey görmüyorum. Onlar, [saçları] dağınık, [üst-başları] tozlu, [benizleri] sararmış bir hâlde, gecelerini Allah'a secde ve kıyâm ile geçirmiş olarak, Allah'ın Kitâbını okuyarak ve ayakları ile alınları arasında gidip gelerek sabaha çıkarlardı. Onlar, Allah'ı andıkları zaman rüzgârlı bir günde şiddetle sarsılan ağaç gibi sarsılır ve gözyaşları elbiselerini ıslatıncaya kadar akardı... [Şimdi ise] sanki topluluk -kendi etrâfında olan kimseleri kasdediyor- gâfiller olarak gecelemişler."

Ebû Müslim el-Havlânî, evindeki mescidine/namazgâhına, nefsini onunla korkutmak için bir kamçı asmıştır ve nefsine: "Kalk!" demiştir, "Vallâhi seni öyle bir ezerim ki bitkinlik senden olur da benden olmaz." Yine kendisine fetret [/tâat konusunda bir durgunluk, üşenme hâli] ârız olduğunda kamçısını alıp onunla bacaklarına vurmuş ve: "Sen, darbolunmaya bineğimden daha lâyıksın" demiştir. Yine şöyle demiştir: "[Ne yani,] Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in ashâbı, Onu bizim dışımızda sadece kendilerine [hâs] tutacaklarını mı sanır/lar. Asla vallâhi! Ondan dolayı onlara karşı öyle bir izdihâmla izdihâm oluşturacağız ki onlar da görecekler arkalarında er bıraktıklarını..." [Bu söz, birilerince -belki- yanlış anlaşılabilir korkusuyla bu kaydı düşmek ve bu sözün -âcizâne kanâatimizce, belki de- İslâm tarihinde söylenmiş en güzel sözlerden biri olduğunu belirtmek istedim. Bu bir Peygamber sevgisidir. Onun ve Ashâbının izinde bir kulluk (yarışı) ile Havz-ı Kevser'de Ona/onlara mülâki olmak gayretidir. Aslı ise aşağıdaki gibidir. Mtrcm.]

وكان يقول: أيظن أصحاب محمد صلى الله عليه وسلم أن يستأثروا به دوننا، كلا والله لنزاحمنهم عليه زحاما حتى يعلموا أنهم قد خلفوا وراءهم رجالا.

Safvân Bin Süleym'in bacakları [namazda] tûl-i kıyâm sebebiyle kötürüm olmuş ve [tâat yolunda] cehd göstermekte öyle bir dereceye ulaşmıştır ki eğer kendisine: "Kıyâmet yarındır" denilecek olsa [içinde bulunduğu ibâdet hâlinden] daha fazlasını yapmaya yol bulamaz bir hâle gelmiştir. Kış geldiği zaman, [namaz kılabilmek için] soğuk kendisini vursun diye terasta ve yaz mevsiminde sıcağı hissetsin diye oda

içlerinde [oturup] uzanmıştır ki böylelikle de uyumamıştır. Ayrıca secdede iken vefât etmiştir. Yine şöyle diyegelmiştir: "Allah'ım! Ben Senin likânı istiyorum, Sen de benim likâmı iste."

[Hz. Ebû Bekr'in torunu olup ona en çok benzeyen, babası Muhammed, Hz. Osmân'dan kısa bir süre sonra öldürülüp de küçük yaşta yetîm kalınca halası Hz. Âişe tarafından büyütülen, onun hadîslerini en iyi bilen, ilim ve takvâda o dönemin en büyük zâtlarından olan:] Kâsım Bin Muhammed demiştir ki: "Bir gün erkenden çıktım ve erkenden çıktığım vakit güne öncelikle kendisine selâm vermek [/hâlini-hâtırını sormak] için Hz. Âişe radıyallahu anha ile başlardım. İşte bu günlerden birinde yine ona gittim. Kendisini Duhâ namazı kılarken buldum ki:

فَمَنَّ ٱللَّهُ عَلَيۡنَا وَوَقَىٰنَا عَذَابَ ٱلسَّمُومِ ۝٢٧ ﴿سورة الطور﴾

«[Odur ki] Allah bize lutfetti ve bizi o semûm azâbından korudu.» [52/et-Tûr, 27] âyetini okuyor, ağlıyor, yakarışta bulunuyor ve âyeti tekrâr edip duruyordu. [Bitirsin diye beklemek için] kalktım, öyle ki [beklemekten] usandım. O ise hâlâ aynı hâl üzereydi. Bunu görünce çarşıya çıktım. Kendi kendime, ihtiyâclarımı görür de sonra dönerim dedim. Böylece ihtiyâclarımı gördüm, sonra döndüm. O hâlâ aynı hâl üzereydi; âyeti tekrarlıyor, ağlıyor ve yakarışta bulunuyordu."

Muhammed Bin İshâk şöyle demiştir: "Abdurrahmân Bin el-Esved, hacc için bize geldiği zaman ayaklarından biri rahatsızlanmıştı. O yüzden kalkıp tek ayak üzerinde namaza durmuştu. Hattâ sabah namazını yatsı abdestiyle kılmıştı."

Onlardan biri demiştir ki: "Benimle kıyâm-ı leyl/gece namazı arasına girmeyecek olsa ölümden korkmam."

Alî Bin Ebî Tâlib kerremellahu vechehu şöyle demiştir: "Sâlihlerin sîmâsı -[gece kıyâmı için] uykusuzluktan dolayı- sarı[ya çalar bir] renktedir. Gözleri -ağlamaktan dolayı- bitkincedir. Dudakları -oruçtan dolayı- büzülmüş bir hâldedir. Üzerlerinde ise haşyet sâhiblerinin tozu/nişânı vardır."

Hasen-i Basrî'ye: "Gece namazı kılan/teheccüd ehli kimseler, neden insânların en güzel yüzlüleridir?" diye sorulunca şöyle demiştir: "Çünkü onlar Rahmân ile başbaşa kalmışlardır da O da onlara Kendi nûrundan bir nûr giydirmiştir/bahşetmiştir."

Âmir Bin Abdulkays şöyle derdi: "İlâhî! Beni yarattın da [yaradılışımı] bana sormadın. Beni öldürüyorsun da [ne vakit öleceğimi] bana bildirmiyorsun. Benimle birlikte bir düşman yarattın ve onu içimde kan misâli dolaşır, onu beni görür, ama beni onu görmez kıldın. Sonra bana "Tutun!" dedin. İlâhî! Sen beni tutmaz isen ben nasıl tutunurum. İlâhî! Dünyada keder var, hüzün var. Âhiretde hesâb var, cezâ var. Peki râhat nerede, sevinç nerede..!" (...)

Kâsım Bin Râşid eş-Şeybânî'den, şöyle demiştir: "Zemʿa [Bin Sâlih, Mekke'ye yakın bir yer olan] el-Muhassab'da bizim yanımızda konaklamıştı. Eşi ve kızları vardı. Geceleyin kalkıp uzun uzun namaz kılardı. Seher vakti olduğunda ise olanca sesiyle: "Ey düğün alayı! Bütün bir gece [böylece] uyuyacak mısınız?! Kalkıp da yola koyulmayacak mısınız?!" diye seslenirdi. Onlar da yerlerinden sıçrayıp-kalkarlardı ki şuradan bir ağlayan, buradan bir yakaran, şuradan bir Kur'ân okuyan, buradan ise bir abdest

alan sesi duyulurdu. Fecir doğduğunda ise olanca sesiyle: "*Sabah vakti anlar millet gece yürüyüşünün kıymetini*↑" diye seslenirdi."

Hükemâ'dan biri ise şöyle demiştir: "Allah'ın öyle kulları vardır ki, onlara in'âmda bulunmuştur da Onu bilmişlerdir. Gönüllerine inşirâh vermiştir de Ona itâat ve yine Ona tevekkül etmişlerdir. Halk-ı cihânı da, [olacak olana dâir] emri de teslîmiyyetle Ona havâle etmişlerdir. Kalbleri, yakîne dâir birer safâ madeni, birer hikmet evi, birer azamet sandûkası ve birer kudret hazînesi olmuştur. Halk içre gezer, gider-gelirler; ama kalbleri melekût[âlemin]de dolaşır; *guyûb-i mestûr* ile *mütelezziz* olur. Sonra, beraberlerinde taşıdıkları *letâif-i fevâidden* birtakım *taraîf* ile dönerler ki hiçbir vassâf onları vasfedemez. Onlar, derûnları itibâriyle dîbâc gibi güzel/ve alâdır. Zâhirlerinde ise -tevazu[ların]dan- isteyenleri için yayılmış *mendîl*ler/sergiler gibidir."

Bu [öyle] bir yoldur ki ona tekellüf ile ulaşılmaz. Bilakis o, Allah'ın bir lütfudur, onu dilediğine verir. [Şerh'de yer alan ana metinde ise "illâ bi't-tekellüf", yani "ona ancak tekellüf ile ulaşılır" şeklindedir. Ama yine Şerh'in açıklama kısmı, tekellüf'ün "yapmacıklık, tasannu, özenti, gösteriş yoluyla zorlama" gibi anlamlarıyla dermeyân edilmiştir. Her hâlükârda tekellüfün dilimize geçmiş her iki anlamıyla birlikte her ikisi de doğrudur. Nitekim birinci anlam: "Bu yola ancak birtakım meşakkatlere katlanılarak, belli zahmetler çekilerek ulaşılır", ikincisi ise: "Bu yola yapmacıklık ile ulaşılmaz" olur. Mtrcm.] (... ...)

Binâenaleyh eğer sen, nefsini murâkabe eden murâbıtlardan isen, senin üzerine düşen, [kulluk yolunda *cehd*eden *mücâhede* ehli] *müctehid*lerden olan erkeklerin ve kadınların ahvâlini mütâlaa etmektir. Ta ki [şu yolda] azmin bilensin ve şevkin artsın. Ayrıca sakın ola kendi çağının ehline bakmayasın. Çünkü *yeryüzündekilerin çoğuna itâat edecek olsan seni Allah'ın yolundan saptırırlar*. [Mücâhede ehli:] müctehidlerin hikâyeleri ise anlatmakla bitmez. Naklettiklerimiz ise ibret alabilen için kâfîdir. (...)

Altıncı Rıbât: Nefsi Tevbîh ve Onu Muâtebe Etmek Hakkındadır

Bil ki senin en azılı düşmanın, iki yanın içre olan [/bizzât içindeki] kendi nefsindir. Nitekim nefis, fenâlığı-kötülüğü emredici olarak yaratılmıştır. Şerre meyillidir, hayırdan kaçar. Sen ise onu, tezkiye edip-arındırmakla, doğrultup-düzeltmekle, Hâlıkına ve Rabbine ibâdet [yolunda istikâmet bulması] için baskı zincîrlerine vurmakla, onu arzularından alıkoymak ve zevklerinden koparmakla emrolunmuşsundur. Zîrâ onu ihmâl ettiğin ân azgınlaşır ve dizginlerini koparıp kaçar. Ondan sonra onu bir daha/kolay kolay zabtedemezsin. Onu, tevbîh ve muâtebe, tekdîr ve melâmet yoluyla her dâim gözettiğin takdîrde ise o, Allah'ın kendisi üzerine yemîn ettiği "Nefs-i Levvâme" olur. Sonra da onun, râzı olmuş ve râzı olunmuş bir hâlde Allah'ın kulları arasına [ve cennete] girmeye çağrılmış olan bir "Nefs-i Mutmainne" hâline gelmesini umut edersin. Sakın ola onu [kendisine hatırlatılması gereken şeyleri] hatırlatmak ve muâtebe [edilmesi gereken noktalarda muâtebe] etmek husûsunda gaflet gösterip-ihmâlkâr davranmayasın. Ayrıca, ilk önce kendi nefsine vaaz u nasîhat ile meşgûl olmadıkça başkalarına vaaz u nasîhat ile meşgûl olmayasın. Nitekim Allah Teâlâ, Îsâ aleyhi's-selâm'a şöyle vahyetmiştir: "Ey Meryem Oğlu! Kendi nefsine öğüt ver. Şayet kendin ibret alırsan, ondan sonra insânlara öğüt ver. Aksi takdîrde Benden istihyâ et." Yine

Allah Teâlâ: «Sen hatırlatıp-öğüt ver. Çünkü hatırlatma/öğüt müminlere fayda verir.» [51/ez-Zâriyât, 55] buyurmuştur. Bu konudaki yolunsa, [titizlikle] ona yönelerek cehlini ve gabâvetini kendisine hatırlatmandır. Ayrıca izzeti de ancak ve ancak (kendi) fetâneti ve hidâyeti/doğruluğu ile bulabileceğini ona bildirmendir. (... ...)

İşte Mevlâlarına münâcât ve nefislerini muâtebe konusunda o erlerin yolları budur. Münâcâtdan murâdları, rızâya mazhar olmaktır; muâtebeden maksadları ise [nefsi] tenbîh [ile uyanıp kendilerine gelmektir] ve [yola, nefislerini yola getirmek sûretiyle] riâyet[etmek]tir. Kim ki muâtebe ve münâcâtı ihmâl ederse nefsine mürâat göstermemiş olur ve Allah Teâlâ'nın ondan râzı olmamasından korkulur. Vesselâm. Hamd Allah'a, salât u selâmı Efendimiz Muhammed Mustafâ'ya, Âline ve Ashâbına olsun." **...)** [*İhyâ*'dan yapılan uzun alıntı burada son bulmaktadır.]

[***]

Allah Teâlâ'dan Korkmak / Havf ve Recâ

[İmâm] en-Nevevî -rahimehullah- *Riyâzu's-Sâlihîn*'de şöyle demiştir:

(... Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

... وَإِيَّٰيَ فَٱرْهَبُونِ ﴿٤٠﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«...ve [ancak] Benden korkun.» [2/el-Bakara, 40]

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ﴿١٢﴾ ﴿سورة البروج﴾

«(Şübhesiz ki,) Rabbinin batşı pek şedîddir.» [85/el-Burûc, 12]

وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَآ أَخَذَ ٱلْقُرَىٰ وَهِيَ ظَٰلِمَةٌ ۚ إِنَّ أَخْذَهُۥٓ أَلِيمٌ شَدِيدٌ ﴿١٠٢﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَءَايَةً
لِّمَنْ خَافَ عَذَابَ ٱلْءَاخِرَةِ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّجْمُوعٌ لَّهُ ٱلنَّاسُ وَذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ ﴿١٠٣﴾ وَمَا نُؤَخِّرُهُۥٓ إِلَّا
لِأَجَلٍ مَّعْدُودٍ ﴿١٠٤﴾ يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِۦ ۚ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ ﴿١٠٥﴾ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ شَقُوا۟
فَفِي ٱلنَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ ﴿١٠٦﴾ ﴿سورة هود﴾

«İşte Rabbin zulmetmekte olan kentleri yakaladığı zaman böyle yakalar. Şübhesiz Onun yakalaması acıdır, şiddetlidir.» «Şübhesiz bunda âhiret azâbından korkanlar için bir ibret vardır. O [öyle] bir gündür ki insânlar onun için [mutlaka bir araya getirilip] toplanacak ve [o öyle] bir gündür ki [mutlak] görülecektir.» «Biz ise onu ancak sayılı [/belli] bir süre için geciktiriyoruz.» «O [gün] geldikte hiç kimse, Onun izni olmaksızın konuş(a)maz, [ki o vakit] onlardan kimi [bedbaht bir] şakîdir, kimi [ise bahtiyar bir] saîd...» «Şakî olanlara gelince; [doğrudan] ateşdedirler ki orada onlar için [pek fecî] bir zefîr u şehîk vardır.» [11/Hûd, 102-106]

﴿... وَيُحَذِّرُكُمُ ٱللَّهُ نَفْسَهُۥ...﴾ ﴿سورة آل عمران﴾

«...Allah sizi Kendisinden tahzîr buyuruyor...» [3/Âl-i İmrân, 28], [3/Âl-i İmrân, 30]

يَوْمَ يَفِرُّ ٱلْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ﴿٣٤﴾ وَأُمِّهِۦ وَأَبِيهِ ﴿٣٥﴾ وَصَٰحِبَتِهِۦ وَبَنِيهِ ﴿٣٦﴾ لِكُلِّ ٱمْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ
شَأْنٌ يُغْنِيهِ ﴿٣٧﴾ ﴿سورة عبس﴾

«O gün [öyle bir gün olur ki] kaçar kişi kardaşından» «anasından ve babasından» «karısından ve oğullarından...» «[İşte] o gün onlardan her bir kişinin, kendine yeter bir işi vardır [/O gün her biri sade kendi derdine düşer].» [80/Abese, 34-37]

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمۡۚ إِنَّ زَلۡزَلَةَ ٱلسَّاعَةِ شَيۡءٌ عَظِيمٞ ۝١ يَوۡمَ تَرَوۡنَهَا تَذۡهَلُ كُلُّ مُرۡضِعَةٍ عَمَّآ أَرۡضَعَتۡ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمۡلٍ حَمۡلَهَا وَتَرَى ٱلنَّاسَ سُكَٰرَىٰ وَمَا هُم بِسُكَٰرَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ ٱللَّهِ شَدِيدٞ ۝٢ ﴿سورة الحج﴾

«Ey insânlar! Rabbinizden korkun. Şübhesiz ki Zelzele-i Sâat [/Kıyâmet'in Kopuşu] [pek] azîm [/pek ağır] bir şeydir.» «Onu gördüğünüz gün her süt emziren [ana, dehşete düşer de] emzirdiğinden geçer ve her yüklü [/gebe kadın] yükünü düşürür. [O gün] insânları serhoş görürsün, oysa ki onlar serhoş değildir. Ama Allah'ın azâbı [pek çetin/] [pek] şedîddir.» [22/el-Hacc, 1-2]

وَلِمَنۡ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِۦ جَنَّتَانِ ۝٤٦ ﴿سورة الرحمن﴾

«[Bir gün hesâb vermek üzre huzûrunda dîvân duracağı] Rabbinin makâmından korkan kimse için iki cennet vardır.» [55/er-Rahmân, 46]

وَأَقۡبَلَ بَعۡضُهُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖ يَتَسَآءَلُونَ ۝٢٥ قَالُوٓاْ إِنَّا كُنَّا قَبۡلُ فِيٓ أَهۡلِنَا مُشۡفِقِينَ ۝٢٦ فَمَنَّ ٱللَّهُ عَلَيۡنَا وَوَقَىٰنَا عَذَابَ ٱلسَّمُومِ ۝٢٧ إِنَّا كُنَّا مِن قَبۡلُ نَدۡعُوهُۖ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡبَرُّ ٱلرَّحِيمُ ۝٢٨ ﴿سورة الطور﴾

«[Cennet ehli, o nimetlere nasıl ulaştıklarına dâir hasbihâl için] birbirlerine dönüp sorarlar.» «Derler ki: "Biz, daha önce, âilemiz içinde [âkıbetimiz hakkında Allah'tan] korkanlardık.» «[Odur ki] Allah bize lutfetti ve bizi o semûm azâbından korudu.» «"Biz, daha önce Ona [kullukta bulunur, Ona] duâ ederdik. Şübhesiz ki O, el-Berrü'r-Rahîm olan Odur."» [52/et-Tûr, 25-28]

Konuyla ilgili âyetler gerçekten de çoktur ve her biri malûmdur. Merâm u maksûd ise bunların sadece bir kısmına işâretdir ki hâsıl olmuştur.

Hadîslere gelince; onlar da pek çoktur ki muvaffakiyyet Allah'tan diyerek bunların bir kısmını nakletmeye çalışalım:

●İbn Mesûd radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize şöyle anlattı -ki O es-Sâdık el-Masdûkdur: «[Her] birinizin yaratılışı, ana rahminde [önce] bir nutfe olarak kırk gün derlenir-toplanır. Sonra onun gibi [yine kırk gün] bir alâka [/kan pıhtısı hâlinde] olur. Sonra onun gibi [yine kırk gün] bir mudga [/et parçası hâlinde] olur. Ondan sonra ona melek gönderilir de kendisine rûh üfler ve [şu] dört kelime[yi, bir kazâ ve kader hükmü olarak yazması] ona emrolunur: Rızkını, ecelini, amelini ve bir 'şakî' mi yoksa 'saîd' mi olduğunu yazması... Kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a yemîn olsun ki, biriniz, Cennet Ehli'nin ameliyle amel eder, öyle ki kendisiyle cennet arasında bir zirâ'dan ziyâde bir mesâfe kalmaz, derken [yazılan o] yazı[nın hükmü] onu geçer de Cehennem Ehli'nin ameliyle amel eder ve [böylelikle] oraya girer. Yine biriniz, Cehennem Ehli'nin ameliyle amel eder, öyle ki kendisiyle cehennem arasında bir zirâ'dan ziyâde bir mesâfe kalmaz, derken [yazılan o] yazı[nın

hükmü] onu geçer de Cennet Ehli'nin ameliyle amel eder ve [böylelikle] oraya girer.» (Muttefakun Aleyh↓)

عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: حَدَّثَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ: «إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ خَلْقُهُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا نُطْفَةً، ثُمَّ يَكُونُ عَلَقَةً مِثْلَ ذٰلِكَ، ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَ ذٰلِكَ، ثُمَّ يُرْسَلُ إِلَيْهِ الْمَلَكُ فَيَنْفُخُ فِيهِ الرُّوحَ، وَيُؤْمَرُ بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ: بِكَتْبِ رِزْقِهِ وَأَجَلِهِ وَعَمَلِهِ وَشَقِيٌّ أَوْ سَعِيدٌ؛ فَوَ اللهِ الَّذِي لَا إِلٰهَ غَيْرُهُ إِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُهَا. وَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُهَا.» متفق عليه

●Yine Ondan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «O gün cehennem getirilir. Onun yetmiş bin zimâmı [/dizgini/tutamağı] vardır ve her zimâmla birlikte yetmiş bin melek de bulunmaktadır ki onu [öylece] çekerler.» (Müslim rivâyet etmiştir.)

●Nu'mân Bin Beşîr radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «Kıyâmet Günü cehennem ehlinin en hafîf [derecede] azâb görecek olanı, [şöyle] bir adamdır ki, onun ayaklarının çukurlarına iki kor konulur da bunlardan dolayı onun beyni kaynar. Kendisinden daha şiddetli azâb gören yoktur diye düşünür. Hâlbuki hiç şübhesiz o, onların en hafîf [derecede] azâb görenidir.» (Muttefakun Aleyh) **...)**

[***]

İbnu'l-Kayyim'in -rahimehullah- *Medâricu's-Sâlikîn*'deki konuyla ilgili bazı açıklamalarını muhtasar bir şekilde şöylece naklediyoruz: **(...**

Havf Derecesi:

"O, yolun en değerli [duraklarından] ve kalb için en fâideli derecelerinden biridir. Ayrıca her kişinin üzerinde bir farz/bir vecîbedir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

... فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾ ﴿سورة آل عمران﴾

«...Öyleyse onlardan korkmayın, eğer müminler iseniz Benden korkun.» [3/Âl-i İmrân, 175] // «...ve [ancak] Benden korkun.» [2/el-Bakara, 40]

... فَلَا تَخْشَوُا ٱلنَّاسَ وَٱخْشَوْنِ ... ﴿٤٤﴾ ﴿سورة المائدة﴾

«...Öyleyse insânlardan korkmayın, Benden korkun...» [5/el-Mâide, 44]

Yine Kitâb-ı Kerîminde onun ehlini [/yani havf u haşyet sâhiblerini] medh u senâ etmiştir ki şöyle buyurmuştur:

إِنَّ ٱلَّذِينَ هُم مِّنْ خَشْيَةِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ ﴿٥٧﴾ وَٱلَّذِينَ هُم بِـَٔايَـٰتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٨﴾ وَٱلَّذِينَ هُم بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾ وَٱلَّذِينَ يُؤْتُونَ مَآ ءَاتَوا۟ وَّقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَٰجِعُونَ ﴿٦٠﴾ أُو۟لَـٰٓئِكَ يُسَـٰرِعُونَ فِى ٱلْخَيْرَٰتِ وَهُمْ لَهَا سَـٰبِقُونَ ﴿٦١﴾ ﴿سورة المؤمنون﴾

«Şübhesiz, Rablerine karşı haşyetlerinden [dolayı yürekleri korkuyla] titreyenler..» «Rablerinin âyetlerine îmân edenler..» «Rablerine şirk koşmayanlar..» «Ve verdiklerini, [bir gün] Rablerine dönecekleri[ni bildikleri] için kalbleri ürpererek verenler..» «İşte bunlar hayırlarda yarış ederler ve onun için önde giderler.» [23/el-Muminûn, 57-61]

Müsned-i Tirmizî'de Âişe radıyallahu anha'dan şöyle rivâyet edilmiştir: Demiştir ki: "Ya Resûlellah!" dedim, "Allah'ın «Ve verdiklerini, [bir gün] Rablerine dönecekleri[ni bildikleri] için kalbleri ürpererek verenler.» [23/el-Muminûn, 60] kavlinde geçen, zinâ eden ve/ya içki içen ve/ya hırsızlık eden kimse midir?" Şöyle buyurdu: «Hayır ey es-Sıddık'ın kızı! Bilakis o, o adamdır ki oruç tutar, namaz kılar ve sadaka verir de [bunların] kendisinden kabûl olunmamasından korkar.»

Hasen[-i Basrî] şöyle demiştir: "Vallâhi [onlar türlü türlü] tâatlerle amel ettiler ve tâat yolunda cehdedip-gayret gösterdiler. [Yine de bunlar reddedilir de] kendilerine geri çevrilir diye korktular. Hiç şübhesiz mümin, iyilik ile haşyeti, münâfık ise kötülük ile [Allah korkusundan ârî bir] güveni bir arada taşır."

'Vecel', **'Havf'**, **'Haşyet'** ve **'Rehbet'**, müterâdif olmayan [ama anlamca] birbirine yakın kelimelerdir. ...

...Ebû'l-Kâsım el-Cüneyd: "Havf, alınan her nefesin bir ukûbet getire[bile]ceğini düşünmektir" demiştir. Denilmiştir ki: "Havf, kalbin, kendisinden korkulan şeyi yâd dolayısıyla ıztırâb çekmesi ve hareketlenmesidir." Denilmiştir ki: "Havf, cârî ahkâmla ilgili kuvvet-i ilmdir." Bu ise havfin sebebidir, yoksa bizâtihi kendisi değildir. Yine denilmiştir ki: "Havf, kalbin, kötü bir şeyin gelip çatmasından, kendisini hissettiği ân kaç(ın)masıdır/ondan endişeye kapılıp rahatsızlık duymasıdır."

Haşyet ise Havf'den daha özeldir/daha ince bir şeydir. Çünkü haşyet Allah'ı bilen âlimler içindir ki Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

... إِنَّمَا يَخْشَى ٱللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ ٱلْعُلَمَٰٓؤُاْ ... ﴿٢٨﴾ ﴿سورة فاطر﴾

«...Allah'tan ancak âlim kulları [hakkıyla] haşyet eder...» (35/Fâtır, 28)

Yine o, makrûn-i marifet bir havfdir/bilgiyle katışık bir korkudur. Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem: «Şübhesiz ki ben sizin Allah'a karşı en muttakî olanınızım/Ondan en çok korkanınızım ve Ona en fazla haşyet duyanınızım↓» buyurmuştur.

«إِنِّي أَتْقَاكُمْ لِلّٰهِ، وَأَشَدُّكُمْ لَهُ خَشْيَةً»

Nitekim havf, bir [hâl-i] hareketdir. Haşyet ise bir [nevi] derlenip-toplanma, ezilip-büzülme ve sükûndur. Meselâ düşmanı, seli veya benzeri bir şeyi gören kişinin iki hâleti olur: İlki, ondan kaçmak için hareketidir ki bu, havf hâletidir. İkincisi ise onun sükûnu ve o şeyin kendisine ulaşamayacağı bir yerde durmasıdır ki bu, haşyetdir.

Rehbet'e gelince: Kötü/nahoş/çirkin/mekrûh (görülen) bir şeyden hereb/kaçma/sakınma/uzak durma üzerinde, dikkatli bir şekilde durup düşünmektir ve [bu cihetle] o, Rağbet'in zıddıdır ki, rağbet ise kalbin, kendisine rağbet duyulan şeyi taleb üzre seferidir. Yine Reheb ile Hereb arasında bir *tenâsüb-i lafz u manâ* vardır. Her ikisini

iştikâk-ı evsat bir araya getirir ki o da, kelimenin [müşterek kök harfleri üzerinden] dönüşümlerini (tekâlîb), ortak bir anlam üzere bağlamak/beraberce kullanmaktır.

Vecel'e gelince: Kalbin, gücü ve cezasından veya kendisini görmekten korkulan biri anıldığı zaman şiddetle sarsılması ve [ürpertiyle] çarpmasıdır.

Heybet'e gelince: mukârin-i tazîm u iclâl olan/sevgi ve saygı ile katışık bir korkudur. Genellikle de muhabbet ve marifet eşliğinde olur.

İclâl ise, mukârin-i muhabbet olan bir tazîm/sevgiyle katışık bir saygıdır.

Ezcümle Havf, âmme-i müminîn; Haşyet, ulemâ-i ârifîn; Heybet, *muhib*bîn; İclâl ise mukarrebîn içindir. Yine havf ve haşyet, ilim ve marifet kadrince-kadarınca olur. Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in buyurduğu gibi: «Şübhesiz ki ben sizin Allah'ı en iyi bileninizim ve Ona en fazla haşyet duyanınızım.» Bir rivâyetde ise ["Haşyeten" yerine] "Havfen[!]" geçmektedir [ki anlam «Ondan en çok korkanınızım» olur.] Yine şöyle buyurmuştur: «Eğer benim bildiğimi bilseniz mutlaka pek az güler ve çok ağlardınız. Yataklarda kadınlar[ınız]dan zevk almaz ve mutlaka yükseklere/düzlüklere gider de Allah Teâlâ'ya [içli içli] yalvarırdınız.»

Binâenaleyh sâhib-i havf olan, kaçışa ve/ya geri durmaya sığınır. Sâhib-i haşyet olan ise ilme [sımsıkı] tutunma yoluna gider. İkisinin örneği, tıb konusunda herhangi bir bilgisi olmayan ile [tıb konusunda mütehassıs olan] bir tabîb-i hâzık gibidir. İlki, [hastalığı tedâvîden] kaçınmaya ve [hastadan] kaçmaya çalışır. Tabîb[-i hâzık] ise devâ ve tedâvî yoluyla onu anlama yoluna gider.

Ebû Hafs demiştir ki: "Havf, Allah'ın bir kamçısıdır ki kapısından dağılıp gidenleri onunla yola getirir." Yine demiştir ki: "Havf, kalb içre bir kandîldir ki orada hayır ve şer namına ne varsa onunla görülür." Kendisinden havf/edip korktuğun her kişiden kaçarsın. Allah Azze ve Celle hâric ki Ondan korktuğun ân yine Ona kaçarsın."

Havf sâhibi, Rabbinden Rabbine kaçandır.

Ebû Süleymân demiştir ki: "Havf'in kendisinden ayrıldığı her kalb mutlaka vîrân olmuştur."

İbrâhîm Bin Süfyân demiştir ki: "Havf kalblerde yer ettiği zaman ondaki şehevî arzu noktalarını yakar ve dünyayı onun içinden kovar."

Zü'n-Nûn demiştir ki: "İnsânlar, havf kendilerinden ayrılmadığı müddetce yoldadırlar. Onlardan ayrıldığında ise yoldan saparlar."

Hâtim el-Esamm demiştir ki: "Sakın ola iyi/uygun bir yerle aldanışa kapılma ki Cennetden daha iyi bir yer yoktur ve Âdem, göreceğini, orada görmüştür. Sakın ola ibâdetin çokluğuyla aldanışa kapılma ki İblîs, göreceğini, o uzun ibâdet sonrasında görmüştür. Sakın ola ilmin fazlalığıyla aldanışa kapılma ki Bel'âm Bin Bâ'ûrâ, göreceğini, İsm-i Azam'ı bilen biri olarak görmüştür. Sakın ola sâlihlere mülâki olmak ve onları görmekle aldanışa kapılma ki hiç kimse Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den daha sâlih değildir ve Ona mülâki olmak, düşmanlarına ve münâfıklara fayda etmemiştir."

Havf/korku, kendisi için/lizâtihi maksûd olan bir şey değildir. Bilakis o, vesîleler/sebebler dolayısıyla gayrı için/ligayrihi maksûd olan bir şeydir. O yüzdendir ki kendisinden korkulan şeyin yok olmasıyla birlikte o da yok olur. Nitekim cennet ehli için ne bir korku vardır ve ne de onlar hüzünlenirler. Yine havf, fiillerle, muhabbet ise Zât ve sıfatlarla alâkalıdır. İşte bu yüzden müminlerin Rablerine olan muhabbeti, Dâr-ı Naîm/Cennete girdiklerinde katlanıp artar ve orada onlar için bir korku da olmaz. Yine bu yüzden Muhabbet derecesi ve makâmı, Havf derecesinden ve makâmından daha yüce ve daha yüksektir.

Mahmûd ve sâdık/övgüye değer gerçek Havf: O havfi taşıyan ile Allah Azze ve Celle'nin harâm kıldığı şeylerin arasına girendir/kendisini harâmlardan alıkoyandır. Eğer bunu aşarsa onun bir Yeis'e ve Kunût'a/ümitsizliğe dönüşmesinden korkulur.

Ebû Osmân: "Sıdk-ı havf, zâhiren ve bâtınen günahlardan sakınmaktır" demiştir.

Şeyhulislâm İbn Teymiyye'nin ise -kaddesellahu rûhehu- şöyle dediğini işittim: "Havf-i mahmûd, seni Allah'ın harâmlarından engelleyip-alıkoyandır."

el-Menâzil Müellifi: "Havf, *haberi mütâlaa* ederek *emn itminânı*ndan sıyrılmaktır" demiştir. Yani Allah'ın vaad ve vaîd namına haber verdiği şeyleri yâdetmek sûretiyle kesin/sâbit bir güven duygusundan çıkmaktır/sakınmaktır. (... ...) **...)**

[***]

Recâ Derecesi:

İbnu'l-Kayyim -rahimehullah- [*Medâricu's-Sâlikîn*'de] şöyle demiştir:

(... Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ يَبۡتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلۡوَسِيلَةَ أَيُّهُمۡ أَقۡرَبُ وَيَرۡجُونَ رَحۡمَتَهُۥ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۥٓۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحۡذُورٗا ﴿٥٧﴾ ﴿سورة الإسراء﴾

«Onların yalvarıp durdukları da, Rablerine, hangisi daha yakın [olacak] diye vesîle ararlar. Onun rahmetini umarlar; Onun azâbından korkarlar. Çünkü Rabbinin azâbı gerçekten sakınılasıdır.» [17/el-İsrâ, 57]

Ona doğru vesîle aramak: Kulluk ve muhabbet ile Ona yakın olmayı istemektir/ve bunun için gayret etmektir. Yine îmân'ın üç makâmını zikretmiştir ki onun binâsı bunlar üzerinde durur ve bunlar: Sevgi/muhabbet, korku/havf ve umut/recâdır. Hak Teâlâ şöyle buyurmuştur:

مَن كَانَ يَرۡجُواْ لِقَآءَ ٱللَّهِ فَإِنَّ أَجَلَ ٱللَّهِ لَأٓتٖۚ ... ﴿٥﴾ ﴿سورة العنكبوت﴾

«Kim Allah'a kavuşmayı umuyorsa [bilsin ki] Allah'ın [tayîn ettiği o] vakti mutlaka gelecektir...» [29/el-Ankebût, 5]

...فَمَن كَانَ يَرۡجُواْ لِقَآءَ رَبِّهِۦ فَلۡيَعۡمَلۡ عَمَلٗا صَٰلِحٗا وَلَا يُشۡرِكۡ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ أَحَدَۢا ﴿١١٠﴾ ﴿الكهف﴾

«...Kim de Rabbine kavuşmayı ümîd ediyorsa sâlih amel işlesin ve Rabbine ibâdetine kimseyi ortak koşmasın.» [18/el-Kehf, 110]

... أُوْلَٰٓئِكَ يَرۡجُونَ رَحۡمَتَ ٱللَّهِۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ﴿٢١٨﴾ ﴿سورة البقرة﴾

«...onlar Allah'ın rahmetini umarlar. Allah [elbet] Gafûr u Rahîmdir.» [2/el-Bakara, 218]

Sahîh-i Müslim'de Câbir radıyallahu anhu'dan şöyle rivâyet edilmiştir: Demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i -ölümünden üç gün evvel- şöyle buyururken işittim: «Biriniz, ancak Rabbine karşı zannını iyi tutar bir hâlde [:umutla] ölsün.↓»

... «لَا يَمُوتَنَّ أَحَدُكُمْ إِلَّا وَهُوَ يُحْسِنُ الظَّنَّ بِرَبِّهِ» ...

Yine sahîh bir rivâyetde şöyle demiştir: «Allah Azze ve Celle buyuruyor ki: "Ben, kulumun Bana karşı taşıdığı zannı üzereyim. Artık Benim hakkımda ne(yi) dilerse onu zannetsin/düşünsün".↓»

... «يَقُولُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي فَلْيَظُنَّ بِي مَا شَاءَ» ...

Recâ: Kalbleri sevgilinin diyârına döndüren bir rehberdir. O [sevgili] ise Allah'dır ve Âhiret Yurdu'dur. Oraya seyr ü sefer de pek güzel, pek hoş olur.

Denilmiştir ki: "Recâ, Rabbin fazl u ihsânıyla müjde vermektir ve Onun keremini müşâhede ile huzûra ermektir."

Denilmiştir ki: "Recâ, Rabbin keremine güvenmektir."

Recâ ile Temennî arasındaki farka gelince: Temennî, tembellikle beraber olur ve sâhibini de ciddiyyet ve gayret yoluna götürmez. Recâ ise elden gelen gayreti sarf etmekle ve hüsn-i tevekkül ile olur. İlki, ekip de biçeceği bir toprağı olmasını temenni eden kimsenin hâli gibidir. İkincisi ise toprağını süren, tohumunu atan ve ekinin boy vermesini ümîd eden kimsenin hâli gibidir. İşte bu yüzden ârifler, recâ'nın ancak ve ancak amelle birlikte sıhhat bulacağı husûsu üzerinde icmâ etmiştir.

Şâh el-Kirmânî: "Recânın doğruluğunun alâmeti, tâatin iyi oluşudur" demiştir.

Recâ üç çeşittir: İkisi mahmûddur. Bir çeşidi ise aldatıcı olup mezmûmdur:

İlk ikisi: Allah'tan bir nûr ile [/ilim üzere] Allah'a tâatde bulunan ve bunun sevâbını uman kişidir. Bir de günah işlemiş ve sonra bunlardan tevbe etmiş olan kişidir ki bu ise Allah Teâlâ'nın mağfiretini, affını, ihsânını, lütfunu ve keremini umar.

Üçüncüsü: Aşırılığa [sapmış] ve günahlara saplanmış bir adamdır ki bila amel Allah'ın rahmetini umar. İşte aldanış, [kuru kuruya] temennî ve recâ-i kâzib/aldatıcı-içi boş umut budur.

Sâlik'in ise iki bakışı vardır: Bir bakış, kendi nefsi, kusûrları ve amelinin âfetleri üzerine çevrilidir ki bu onun için Havf kapısını açar. Diğer bakış ise Rabbinin fazl u kereminin ve ihsânının genişliğine dönüktür ki bu da onun için Recâ kapısını açar. Bu yüzden recânın sınırı hakkında: "O, Allah'ın rahmetinin genişliğine bakmaktır" denilmiştir.

Ebû Alî er-Rûzbârî de şöyle demiştir: "Havf ve Recâ, bir kuşun iki kanadı gibidir. Eğer ikisi bir dengede olursa uçuş da dengeli olur ve kuş uçup gider. Eğer onlardan biri eksilirse kendisine eksiklik ârız olur. İkisi birden gittiği zaman ise artık o kuş ölüm sınırında demektir."

Ahmed Bin Âsım'a: Kulda recânın alâmeti nedir? diye sorulmuştur ki o da şöyle demiştir: "Ona, ihsân kendisini sardığı zaman, Allah'tan gelen nimetin hem dünyada hem âhiretde tamâma ermesini ve yine Âhiretde kendisini tamâmen bağışlamasını (Ondan) umut etmek sûretiyle şükrün ilhâm olunması, bu hâl üzere olmasıdır."

İki recâdan hangi birinin ekmel olduğu konusunda ise ihtilâf etmişlerdir: Muhsinin kendi ihsânının sevâbını umması mı, yoksa tevbekâr günahkârın, Rabbinin affını ve mağfiretini ümîd etmesi mi?! Bir tâife, recâyla ilgili olarak taşıdığı esbâbın güçlülüğü dolayısıyla Muhsinin recâsını tercîh etmiştir. Diğer bir tâife ise Günahkârın recâsını.. Çünkü onun recâsı, ameli görme illetinden soyutlanmıştır ve günahı görme *zilletiyle/ ezikliği-inkisârıyla* makrûn olmuştur.

Yahyâ Bin Muâz şöyle demiştir: "Günahlarla birlikte Sana karşı taşıdığım recâm nerdeyse amellerle birlikte Sana karşı taşıdığım recâma baskın geliyor. Çünkü ben kendimi amellerde ihlâsa bel bağlar görüyorum. Peki onu nasıl saflaştırırım ve nasıl korurum? [diye kendi kendime soruyorum] Ki ben [amellerimdeki] âfetlerle marûfum [diyorum]. Oysaki ben günahlarda kendimi Senin affına bel bağlar görüyorum ve kerem ile mevsûf iken onları nasıl affetmezsin [ya İlâhî diyorum]." Yine şöyle demiştir: "İlâhî! Kalbimdeki hediyyelerin en latîfi Sana karşı ümîdimdir/recâmdır. Dilimdeki en tatlı söz Sana [hamd u] senâdır. Ânların bana en sevgili geleni ise Seni göreceğim o ândır." (... ...) **...)**

[***]

Tevbe

[İmâm] en-Nevevî, *Riyâzu's-Sâlihîn*'de şöyle demiştir:

(... "Âlimler, her günahdan tevbe etmek bir *farîza*dır demiştir. Eğer masiyet, kul ile Allah arasında bir şeyse ve kul hakkıyla alâkalı değilse onun üç şartı vardır: İlki, o masiyeti terk etmesidir. İkincisi, onu yaptığı için pişmanlık duymasıdır ve üçüncüsü, ona bir daha dönmemeye/onu tekrâr yapmamaya azmetmesidir. Eğer bu üç şeyden biri eksik kalırsa tevbesi sıhhat bulmaz/makbûl olmaz.

Eğer masiyet kul hakkıyla alâkalıysa, onun dört şartı vardır ki üçü [yukarıda zikri] geçenlerdir. Dördüncüsü ise o hakkın sâhibinden helallik almasıdır. Eğer mâl veya benzeri bir şeyse onu kendisine geri vermesidir. Eğer bir *iftirâ haddi* veya benzeri bir şeyse ya ona bunun cezâsını uygulama imkânı tanıması ya da kendisini affetmesini istemesidir. Yok eğer gıybetse, ondan helallik dilemesidir.

Ayrıca bütün günahlardan da tevbe etmesi gerekir. Şayet sadece birinden tevbe ederse onun o günahla ilgili tevbesi, ehl-i hakka göre sıhhat bulur/makbûl olur. Geri kalanlarsa üzerinde kalır.

Kitâb ve Sünnet delîlleri, kezâ Ümmet'in İcmâı tevbenin vâcibliğini açıkça göstermektedir ki Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

... وَتُوبُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ ٱلْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾ ﴿سورة النور﴾

«...Ey müminler, topluca Allah'a tevbe edin ki kurtuluşa eresiniz.» [24/en-Nûr, 31]

... ٱسْتَغْفِرُوا۟ رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوٓا۟ إِلَيْهِ ... ﴿٣﴾ ﴿سورة هود﴾

«...Rabbinizden mağfiret isteyin, sonra da Ona tevbe edin...» [11/Hûd, 3]

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ تُوبُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا ... ﴿٨﴾ ﴿سورة التحريم﴾

«Ey îmân edenler! Nasûh bir tevbeyle Allah'a tevbe edin...» [66/et-Tahrîm, 8]

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «Vallâhi ben günde yetmiş kerreden fazla Allah'tan mağfiret diler ve Ona tevbe ederim.» (Buhârî rivâyet etmiştir.)

●Eğar Bin Yesâr el-Müzeni radıyallahu anh'dan, demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Ey insânlar! Allah'a tevbe ediniz ve Ondan mağfiret dileyiniz. Çünkü ben günde yüz kerre tevbe ederim.» (Müslim rivâyet etmiştir.)

●Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hâdimi Ebû Hamza Enes Bin Mâlik el-Ensârî radıyallahu anh'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «[Andolsun ki] Allah'ın, kulunun tevbesi karşısında duyduğu hoşnutluk, birinizin, ıssız/uçsuz bucaksız bir yerde kaybettiği devesini [hiç ummadığı bir ânda] bulmasından [dolayı duyduğu sevinçten] daha fazladır.» (Muttefakun Aleyh) Müslim'in bir rivâyetinde ise [şöyle buyurmuştur]: «[Andolsun ki] Allah'ın, Kendisine tevbe ettiğinde kulunun tevbesi karşısında duyduğu hoşnutluk, ıssız/uçsuz bucaksız bir yerde devesi üzerindeyken [bilahare] devesi -yiyeceği ve içeceği de üzerinde olduğu hâlde- elinden kaçıp giden ve artık ondan umudunu keserek gidip bir ağacın gölgesinde serilen ve öylece ondan umudunu kestiği o hâlet içre onu âniden yanıbaşında gören ve yularını [kıskıvrak] tutup sonra da sevincinin şiddetinden -ne dediğini bilemeyerek hata edip-: "Allah'ım! Sen benim kulumsun, ben de Senin rabbinim" diyen birinizin sevincinden daha fazladır.»

●Ebû Mûsâ Abdullah Bin Kays el-Eş'arî radıyallahu anhu'dan rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem buyurmuştur ki: «Allah Teâlâ, gündüz günah işleyen tevbe etsin [de onun o tevbesini kabûl etsin] diye geceleyin elini açar. Gece günah işleyen tevbe etsin [de onun o tevbesini kabûl etsin] diye gündüzün elini açar. Güneş, battığı yerden doğuncaya kadar [bu böyle devâm edip gider].» (Müslim...↓)

وَعَنْ أَبِي مُوسَى عَبْدِ اللهِ بْنِ قَيْسٍ الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ اللهَ تَعَالَى يَبْسُطُ يَدَهُ بِاللَّيْلِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ النَّهَارِ، وَيَبْسُطُ يَدَهُ بِالنَّهَارِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ اللَّيْلِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا.» رواه مسلم

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kim, güneş, battığı yerden doğmadan önce[ye kadar] tevbe ederse Allah da onun tevbesini kabûl eder.» (Müslim rivâyet etmiştir.↓)

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ تَابَ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا تَابَ اللهُ عَلَيْهِ.» رواه مسلم

●Ebû Abdurrahmân Abdullah Bin Ömer Bin el-Hattâb radıyallahu anhuma'dan rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem buyurmuştur ki: «Allah Azze ve Celle, kulun tevbesini, cânı boğazına dayanmadığı müddetce [yaparsa] kabûl eder.» (Tirmizî rivâyet etmiştir.↓) **...)**

وَعَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقْبَلُ تَوْبَةَ الْعَبْدِ مَالَمْ يُغَرْغِرْ.» رواه الترمذي

[***]

[Konuyla ilgili] _Medâricu's-Sâlikîn_'de geçen bazı açıklamaları muhtasar bir şekilde şöylece naklediyoruz:

(... Tevbe'nin ahkâmıyla alâkalı olan ve kendisine şiddetle ihtiyâc duyulan, ayrıca kulun bunları bilmemesi yakışık almayan bazı husûsları kaydetmek istiyoruz:

Biri şudur ki: Günahdan [dönüp] derhâl tevbeye yönelmek, hemen deruhde edilmesi gereken bir far*îza*dır ki onu erteleyip-geciktirmek câiz olmaz. [Kul,] ne zaman onu erteleyip-geciktirirse bundan dolayı masiyet işlemiş olur. Günahdan tevbe ettiği zaman ise kendisinin üzerinde başka bir tevbe daha kalır ki o da o tevbeyi erteleyip-geciktirmekle ilgili tevbesidir. Bu husûs tevbe eden/tâib'in aklına pek az gelir. Bilakis günahdan tevbe ettiğinde artık onun üzerinde başka bir şey kalmadı sanır. Hâlbuki o tevbeyi erteleyip-geciktirmekten [kaynaklanan] tevbe, üzerin*d*e kalmış bir hâldedir. [Kulu] bundan kurtaracak olansa ancak genel bir tevbedir. [Yani] bildiği ve bilmediği tüm günahlarından tevbe etmesidir. Çünkü kulun, bilmediği günahları, bildiklerinden daha fazladır. Ayrıca bu konudaki cehâleti, onları bilme imkânı olması hâlinde, kendisinin onlarla muâhaze olunmamasına bir fayda etmez. Zîrâ o, hem ilmi/öğrenmeyi hem de ameli terk etmekle âsî olmuştur ki bu konudaki masiyeti çok daha ağırdır.

Sahîh-i İbn Hibbân'da Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Bu Ümmet içinde şirk, karıncanın kımıltısından daha gizlidir.» Ebû Bekr: "Öyleyse ondan kurtuluş nedir ya Resûlellah?!" dedi. «Şöyle demendir:» buyurdu, «Allah'ım! Ben, bilerek Sana şirk koşmaktan Sana sığınırım. Bilmediğimden ise Senin mağfiretini dilerim.↓»

...أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الشِّرْكُ فِي هَذِهِ الأُمَّةِ أَخْفَى مِنْ دَبِيبِ النَّمْلِ.» فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: "فَكَيْفَ الْخَلَاصُ مِنْهُ يَا رَسُولَ اللهِ؟" قَالَ: «أَنْ تَقُولَ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أُشْرِكَ بِكَ وَأَنَا أَعْلَمُ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا أَعْلَمُ.»

Bu, Allah'ın bir günah *olarak kabûl ettiği,* ama kulun [bunu öyle] bilmediği şeyler hakkında istiğfâr talebidir.

Sahîh bir rivâyetde [Resûlullah] sallallahu aleyhi ve sellem'in, namazında şöyle duâ ettiği geçmektedir: «Allah'ım! Benim kusûrumu, bilmezliğimi, işimde haddi aşma hâlimi ve Senin benden daha iyi bildiğin şeylerimi affet. Allah'ım! Ciddî ve gayr-ı ciddî, hataen ve kasden işlediklerimi, bütün bu hâllerimi affet. Allah'ım! Takdîm ettiklerimi, geride bıraktıklarımı, içimde tuttuklarımı, dışa vurduklarımı ve Senin benden daha iyi bildiğin şeylerimi affet. İlâhım Sensin, Senden başka ilâh yoktur.↓»

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَجَهْلِي، وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي جِدِّي وَهَزْلِي، وَخَطَإِي وَعَمْدِي، وَكُلُّ ذَلِكَ عِنْدِي، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، أَنْتَ إِلَهِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ.»

Başka bir hadîsde ise [şöyle demiştir:]

«Allah'ım! Bütün günah[lar]ımı, küçüğünü büyüğünü, hatalısını kasıdlısını, gizlisini açığını, evvelini âhirini bağışla.↓»

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي كُلَّهُ، دِقَّهُ وَجِلَّهُ، خَطَأَهُ وَعَمْدَهُ، سِرَّهُ وَعَلَانِيَتَهُ، أَوَّلَهُ وَآخِرَهُ.»

Bu tamîm ve bu şümûl [hâli], tevbenin, kulun, bildiği ve/ya bilmediği [tüm] günahlarını kapsaması içindir. (... ...) [Fasl-ı Tevbe-i Nasûh'da:→]

Bu [husûs] ise Tevbe-i Nasûh'u ve onun hakîkatini anlatmak [/anlamak] ile açığa çıkar ki Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Ey îmân edenler! Nasûh bir tevbeyle Allah'a tevbe edin. Umulur ki Rabbiniz, sizden seyyiâtınızı örter ve sizi altından ırmaklar akan cennetlere koyar...» [66/et-Tahrîm, 8] Böylece kulun kendisinden hoşlanmadığı şeylerin izâlesiyle -ki bu onların keffâret yoluyla örtülmesidir- seyyiâtın şerrinden vikâyeyi ve cennetlere girmeyi -ki bu da kulun sevdiği şeyin gerçekleşmesidir- tevbe-i nasûhun tahakkukuna bağlı kılmıştır.

Nasûh, "Faûl" veznindedir. Fâil[veznin]den ise mübâlağa için kasden geçilmiştir. Şekûr ve Sabûr gibi... Nasûh mâddesi/kelimesinin aslı [n-s-h], bir şeyin sahtelikten ve yabancı maddelerden arınmış olması demektir. İştikâk-ı Ekber cihetiyle de -hâlis olduğunda- "Nasaha"ya denk gelir.

Tevbede, ibâdet ve meşveretde "nush" ise bunların, her türlü sahtelikten, eksiklik ve bozukluktan arın(dırıl)mış, ayrıca en mükemmel bir şekilde yapılmış olmasıdır. Hâsılı "nush", "gışş"ın zıddıdır.

Selef-i sâlihin bu konudaki sözleri farklı farklıdır ki bunların tamâmının müeddâsı aynıdır. [Meselâ] Ömer Bin el-Hattâb ile Übeyy Bin Ka'b radıyallahu anhuma şöyle demiştir: "Tevbe-i nasûh, [kulun] günahdan tevbe etmesi ve -süt nasıl memeye geri dönmezse aynen öylece- ona bir daha dönmemesidir."

Hasen el-Basrî ise şöyle demiştir: "O, kulun, geçip gidene nâdim ve ona bir daha dönmemeye âzim olmasıdır."

el-Kelbî: "Dil ile [ondan dolayı] istiğfârda bulunması, kalb ile [ona] nâdim olması ve beden ile [ondan] geri durmasıdır" demiştir. (... ...) **...)**

[***]

Vera'

İbnu'l-Kayyim -rahimehullah- [*Medâricu's-Sâlikîn*'de] şöyle demiştir:

(... Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلرُّسُلُ كُلُواْ مِنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَٱعۡمَلُواْ صَٰلِحًاۖ إِنِّي بِمَا تَعۡمَلُونَ عَلِيمٞ ﴿٥١﴾ ﴿سورة المؤمنون﴾

«Ey Peygamberler! Tayyibâtdan yiyin ve sâlih amel işleyin. Zîrâ Ben yaptıklarınızı [hakkıyla] bilenim.» [23/el-Muminûn, 51]

وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ۝٤ ﴿سورة المدثر﴾

«Ve elbiseni de temizle.» [74/el-Müddessir, 4] Katâde ve Mücâhid demiştir ki: "Nefsine gelince, günahdan temizle" [anlamınadır ki] "Kinâye yoluyla elbiseden nefsi kasdetmiştir." Yine bu, İbrâhîm en-Neha'î'nin, ed-Dahhâk'ın, ez-Zührî'nin ve ehl-i tefsîrden *muhakkik* kimselerin kavli/görüşüdür. İbn Abbâs ise: "Onu, ne bir masiyet ve ne de gadr/vefâsızlık üzere giy" [manâsındadır] demiştir. Sonra da şöyle demiştir: "Gaylân Bin Seleme es-Sekâfî'nin şu sözünü duymadın mı:

Ben, hamd Allah'a, ne bir vefâsız elbisesi giydim
Ne de bir vefâsızlığa bürünür/onu siper edinirim."

Nitekim Arablar, bir kişiyi doğruluk ve vefâkârlıkla vasfetmek bâbında "Elbisesi temizdir/Tâhiru's-Siyâb" der. [Biz ise, Eteği temizdir veya Dâmeni pâktır deriz.] Vefâsız/hâin ve fâcir/bozuk birini betimlerken de "Elbisesi kirlidir/Denisu's-Siyâb" derler. [Biz ise, Eteği kirlidir veya Kumaşı bozuktur deriz.]

Übeyy Bin Ka'b ise: "Onu gadr/vefâsızlık, zulüm/haksızlık ve günah/kötülük üzre giyme, bilakis onu berr, tâhir/iyi, temiz biri olarak giy" [manâsınadır] demiştir.

ed-Dahhâk: "Ameline gelince, onu doğru kıl" [manâsınadır] demiştir. (... ...)

Merâm şudur ki: Vera', kalbin kirini ve necâsetini, aynen suyun elbisenin kirini ve necâsetini temizlediği gibi temizler.

Nitekim Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, bütün bir vera'ı tek bir cümlede hulâsa buyurmuştur: «Kendisini ilgilendirmeyen (mâlâyanî) şeyleri terk etmesi kişinin Müslümanlığının güzelliğindendir.» Bu ise söz, bakış, dinleyiş, tutuş, yürüyüş, düşünüş ve sâir zahirî ve/ya bâtınî hareketlerden mâlâyanî olanların tamâmını terki içerir. Bu cümle/hadîs, vera' konusunda sadra şifa olup kâfîdir.

İbrâhîm Bin Edhem şöyle demiştir: "Vera', her şübheyi/her türlü şübheli şeyi terk etmektir. Seni ilgilendirmeyen (mâlâyanî) şeyleri terk etmek ise fuzûliyyâtı terktir."

[Sünen-i] Tirmizî'de geçen merfû' bir rivâyetde Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem: «Ey Ebû Hureyre! Vera' sâhibi ol, insânların en âbidi olursun» buyurmuştur.

eş-Şiblî demiştir ki: "Vera', Allah'ın dışındaki her şey karşısında vera' gösterilmesidir [yani: Mâsivâ olan her şeyden sakınmaktır]."

İshâk Bin Halef demiştir ki: "Dil karşısında(ki) vera', altın ve gümüş karşısında(ki) vera'dan daha çetindir. Riyâset karşısında(ki) vera' da altın ve gümüş karşısında(ki) vera'dan daha çetindir. Çünkü bu ikisi riyâset talebi yolunda harcanır (şeylerdir)."

Ebû Süleymân ed-Dârânî demiştir ki: "Vera', kanâatin rızânın başlangıcı olması gibi zühdün başlangıcıdır."

Yahyâ Bin Muâz demiştir ki: "Vera', te'vîl olmaksızın ilmin sınırında durmaktır." Yine demiştir ki: "Vera' iki şekilde olur: Biri zâhirde, diğeri ise bâtında olan vera'dır.

Zâhire taalluk eden vera', *kulun*, ancak ve ancak Allah için hareket etmesidir. Bâtına taalluk eden vera' ise kalbine Ondan gayrısının girmemesidir." Yine demiştir ki: "Kim vera' konusunda [kılı kırka yararcasına] pek ince şeylere bakmazsa, pek âlî [olan o] ihsânlara [da] ulaşamaz."

Denilmiştir ki: "Vera', şehevâtdan çıkmak/sıyrılmaktır ve seyyiâtı terk etmektir."

Denilmiştir ki: "Kimin dünyada vera'ı -veya nazarı- ince olursa [rûz-i] Kıyâmetde değeri [o derece] âlî olur."

Yûnus Bin Ubeyd demiştir ki: "Vera', her türlü şübheden çıkmak/kurtulmaktır ve nefsi her dem hesâba tâbi tutmaktır."

Süfyân es-Sevrî demiştir ki: "Vera'dan daha âsân bir şey görmedim ki kalbinde tereddüd oluşturan her şeyi terk et [yeter]."

Sehl demiştir ki: "Helâl, kendisi içre/kendisi dolayısıyla Allah'a isyân edilmeyen şeydir. Onun sâfî/hâlis olanına gelince, o da kendisi içre/kendisi dolayısıyla Allah'ın [hiç] unutulmadığı şeydir."

Hasen[-i Basrî] bir delikanlıya: "Dînin kıvâmı/sebeb-i bekâ ve kemâli nedir?" diye sorar. O: "Vera'dır" der. "Peki onun âfeti nedir?" diye sorunca da, "Tamah(kârlık)dır" der. Bunun üzerine Hasen[-i Basrî, verdiği bu cevâblardan dolayı] ona hayrân kalır.

Hasen[-i Basrî] demiştir ki: "Zerre miskâli bir vera', bin miskâl savm u salâtdan hayırlıdır."

Ebû Hureyre demiştir ki: "Yarın [âhiretde] Allah'ın celîsleri vera' ve zühd ehlidir."

Selef[-i sâlih]den biri demiştir ki: "Kul, kendisinde sakınca olmayan bir şeyi, kendisinde sakınca olan bir şeyden hazer etmek kasdıyla bırakmadıkça gerçek takvâya /hakîkat-i takvâya ulaşamaz."

Sahâbeden biri demiştir ki: "Helâlden olan yetmiş bâbı, harâmdan olan bir bâba düşeriz korkusuyla bırakırdık." (... ...)

Havf'ın semeresi, vera', istiâne ve tûl-i emelden sakınmak olur. Likâya dâir îmân kuvvetinin semeresi, zühd olur. Marifetin semeresi, muhabbet olur. Havf, Recâ ve Kanâat'in semeresi rızâ olur. Zikrin semeresi, kalbîn hayâtı/dirliği/diriliği olur. Kadere îmânın semeresi, tevekkül olur. Esmâ ve Sıfât'ı teemmül/ve tefekkürde berdevâm olmanın semeresi, marifet olur.

Yine Vera'ın semeresi, zühd olur. Tevbenin semeresi, yine muhabbet olur. Zikrin devâmlılığı da yine onu doğurur. Rızânın semeresi, şükür olur. Azîmet ile Sabır ise bütün *hâl*leri ve *makâm*ları doğurur. İhlâs ile Sıdk'ın her biri de birbirlerine doğurur ve biri diğerine bir gerek olur.

Marifetin semeresi [güzel] ahlâk ve tefekkürün semeresi de azîmet olur.

Murâkabe, vaktin kıymetini bilip onu mamûr etmeyi ve günleri korumayı doğurur.

Hayâ, Haşyet, İnâbe, İmâte-i Nefs/nefsi öldürmek, ona boyun büktürmek ve onu kırmak kalbin hayâtını/dirliğini/diriliğini, onun izzetini ve tamîrini mûcib olur. Nefsini bilmek ve ona diş bilemek, Allah Azze ve Celle karşısında hayâyı ve [ihsân namına]

Ondan geleni çoksamayı, tâat namına senden görüleni azımsamayı, kezâlik kalb ile dilden *iddiâ sâhibi olma*yı mahvı mûcib olur.

Sıhhat-ı basîretin semeresi, yakîn olur. Görülen ve okunan âyetlerden gördüğün ve işittiğin şeyler üzerinde hüsn-i teemmül ise sıhhat-i basîreti doğurur.

Bütün bunların kıvâmı/sebeb-i bekâ ve kemâli: [Şu] iki husûsdur: Birincisi, kalbini dünya vatanından taşıyıp âhiret vatanına yerleştirmendir. Sonra [ikincisi,] o kalbinin bütün varlığıyla birlikte Kur'ân'ın anlamları üzerine eğilmen, inceliklerini öğrenmen, üzerinde tefekkür etmen, ondan merâm u maksûdun ne olduğunu ve ne için indiğini fehmetmen, onun her bir âyetinden nasîbini ve hazzını alman ve onu kendi kalbinin dertlerine bir devâ kılmandır.

Nitekim bu, kısa, yakın ve kolay bir yoldur; Refîk-i A'lâ'ya ulaştırıcıdır; güvenlidir ki onun sâlikine ne bir korku ne de zarar-ziyân, ne bir açlık ne de susuzluk ârız olur; onda sâir yolların taşıdığı *âfet*lerden herhangi bir âfet de kesinlikle bulunmaz. O yol üzerinde Allah katından bir gözcü ve muhâfız da vardır ki o yol üzre sâlikleri gözetip korur; onlara bir hâmî olur. Bu yolun kıymetini ise ancak insânların yollarını, o yolların gâilelerini, âfetlerini ve yol kesici/harâmîlerini bilen bilir. [Her hâl u kârda] inâyet Allah'tandır. **...)**

[***]

Huşû'

[*Medâricu's-Sâlikîn*'den:] **(...** Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur.

أَلَمۡ يَأۡنِ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَن تَخۡشَعَ قُلُوبُهُمۡ لِذِكۡرِ ٱللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ ٱلۡحَقِّ ... ﴿١٦﴾ ﴿سورة الحديد﴾

«Îmân edenler için hâlâ vakit ermedi mi ki kalbleri Allah'ın zikri ve Hak'tan inen için haşyete gelsin [ve daha önce kendilerine kitâb verilen, üzerlerinden uzun zaman geçip de [tûl-i emel ile] kalbleri katılaşan ve pek çoğu da [zâten] fâsıklar olan kimseler gibi olmasınlar].» [57/el-Hadîd, 16] İbn Mesûd radıyallahu anhu demiştir ki: "Müslümanlığımız ile Allah'ın bu âyetle bizi muâtebe buyurması arasında sadece dört yıl vardı." İbn Abbâs da şöyle demiştir: "Allah müminlerin kalblerini ağır davranır gördü de [bu yüzden] onları, Kur'ân'ın nüzûlü üzerinden geçen onüçüncü sene başında muâtebe buyurdu." Yine Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

قَدۡ أَفۡلَحَ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ﴿١﴾ ٱلَّذِينَ هُمۡ فِي صَلَاتِهِمۡ خَٰشِعُونَ ﴿٢﴾ ﴿سورة المؤمنون﴾

«Şübhesiz müminler felâha erdi.» «Onlar ki namazlarında huşû' içindedirler.» [23/el-Muminûn, 1-2]

Huşû' ise dildeki kökeni itibâriyle: *İnhifâz*, *zül* ve *sükûn*dur. Nitekim Allah Teâlâ:

... وَخَشَعَتِ ٱلۡأَصۡوَاتُ لِلرَّحۡمَٰنِ ... ﴿١٠٨﴾ ﴿سورة طه﴾

«...ve [azamet-i] Rahmân'dan dolayı sesler haşyete gelmiştir/kesilmiştir...» [20/Tâ-Hâ, 108] buyurmuştur. Yani sükûn bulmuş, zilletle alçalıp-kısılmış ve itâatle boyun büküp-kesilmiştir. Yine toprağın huşû' ile betimlenmesi de bu cihetdendir ki bu, onun kuru-

luğu, alçaklığı, sulama ve/ya bitki gibi şeylerle kabarık-yüksek olmaması demektir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنَّكَ تَرَى ٱلْأَرْضَ خَٰشِعَةً فَإِذَآ أَنزَلْنَا عَلَيْهَا ٱلْمَآءَ ٱهْتَزَّتْ وَرَبَتْ... ﴿٣٩﴾ ﴿فصلت﴾

«Onun âyetlerinden biri de şudur ki sen toprağı huşû' içinde [/kupkuru] görürsün. Onun üzerine su indirdiğimiz zaman ise ihtizâz eder ve kabarır...» [41/Fussilet, 39]

Huşû': Kalbin, Rab[bi] karşısında huzû'yla ve zülle kıyâmıdır ve kendisini bu hâl üzre derleyip-toparlamış olmasıdır. "Huşû', Hakk'a inkıyâddır/hakka-hakîkate boyun eğmektir" de denilmiştir. [Ama] bu, huşû'un gereklerindendir. Alâmetlerinden biri ise şudur ki: "Kul, kendisine muhâlefet edildiği ve ona hak-hakîkatle karşılık verildiği zaman bunu, kabûl ve inkıyâd ile karşılar."

Denilmiştir ki: "Huşû': *Şehvet* âteşinin sönmesi, sînelerin dumanının dinmesi ve tazîm nûrunun kalbde işrâka ermesidir." Cüneyd[-i Bağdâdî]: "Huşû': Allâmu'l-guyûb karşısında tezellül-i kulûbdur" demiştir.

Ârifler, huşû'un mahallinin kalb ve semeresinin ise -onların üzerinde görüldüğü için- azâlar olduğu konusu üzerinde ittifâk etmiştir. Nitekim Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, namazda sakalıyla oynayan bir adam görmüş ve şöyle buyurmuştur: «Eğer bunun kalbi haşyet bulsaydı azâları da [elbet] haşyet bulurdu.» Yine [Hz. Peygamber] sallallahu aleyhi ve sellem: «Takvâ işte buradadır!» buyurmuş ve [eliyle] üç defa göğsüne işâret etmiştir.

Âriflerden biri demiştir ki: "Hüsn-i edeb-i zâhir, unvân-ı edeb-i bâtındır [/dış(daki) edebin güzelliği, iç(deki) edebin güzelliğine bir aynadır]."

Yine onlardan biri, bedeni ve omuzları haşyet içinde olan bir adam görür ki [ona:] "Ey falânca! Huşû' işte buradadır!" der ve göğsüne işâret eder. "Ha burada değildir!" der ve omuzlarına işâret eder.

Allah cümlesinden râzı olsun Sahâbe'den biri -ki Huzeyfe'dir-: "Siz siz olun nifâk huşû'undan sakının!" demiştir. Bunun üzerine kendisine: "Nifâk huşû'u nedir?" denilir ki o da: "Bedeni haşyet üzre, ama kalbi bila haşyet görmendir" der.

Ömer Bin el-Hattâb radıyallahu anhu, namazda boynunu/başını eğmiş bir adam görür. "Ey o boynun sâhibi!" der, "Boynunu kaldır. Huşû' boyunlarda değildir, bilakis huşû' kalblerdedir."

Hz. Âişe radıyallahu anha ise yürüyen ve yürüyüşlerinde öleyazdı hareket eden birkaç genç görür. Hanım arkadaşlarına: "Bunlar kimdir?" diye sorar ki: "<u>Nussâkdır</u> (âbid-zâhidlerdir)" derler. Bunun üzerine o: "Ömer Bin el-Hattâb, yürüdüğünde hızlı yürür, konuştuğunda/dediğini işittirir, vurduğunda acıtır ve yedirdiğinde doyurur idi. Gerçek <u>âbid-zâhid</u> de o idi" der.

Fudayl Bin Iyâz: "Bir adamın, kalbinde olandan fazla bir huşû' göstermesi kerîh görülürdü" demiştir.

Huzeyfe radıyallahu anhu şöyle demiştir: "Dîninizden yitireceğiniz ilk şey huşû', en son yitireceğiniz şey ise namaz(olacak)dır. Öyle namaz kılan olur ki kendisinde

hayır yoktur. [Hattâ] cemâat mescidine [/câmilere] girip de aralarında haşyet sâhibi [tek] bir kişi göremeyeceğin[iz] vakitler yakındır." (...) **...)**

[***]

Zühd

İmâm İbnu'l-Kayyim, *Medâricu's-Sâlikîn*'de (2/8) şöyle demiştir:

(... Fasıl:

"İyyâke naʻbudu ve İyyâke nestaʻîn"in menzillerinden [biri de "Zühd Menzili"dir.]

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

مَا عِندَكُمْ يَنفَدُ وَمَا عِندَ ٱللَّهِ بَاقٍۗ ... ﴿٩٦﴾ ﴿سورة النحل﴾

«Sizin nezdinizdeki tükenir, Allah'ın nezdindeki ise bâkidir...» [16/en-Nahl, 96]

ٱعْلَمُوٓاْ أَنَّمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌۢ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِى ٱلْأَمْوَٰلِ وَٱلْأَوْلَٰدِۖ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ ٱلْكُفَّارَ نَبَاتُهُۥ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَىٰهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَٰمًاۖ وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنٌۚ وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ إِلَّا مَتَٰعُ ٱلْغُرُورِ ﴿٢٠﴾ ﴿سورة الحديد﴾

«Bilin ki dünyâ hayât*ı* ancak bir oyun, bir eğleş, bir süs, kendi aranızda bir [vesîle-i] tefâhur, emvâl ve evlâdda bir tekâsürdür. Nebâtı çiftçileri hayrân eden bir yağmur gibi ki sonra kurur da onu sararmış görürsün. Sonra da bir döküntü olur-gider. Âhiretde ise bir azâb-ı şedîd ve Allah'tan bir mağfiret ve rıdvân vardır. Dünyâ hayât*ı* ise ancak bir metâʻ-ı gurûrdur [/aldanma metâʻından gayrı bir şey değildir].» [57/el-Hadîd, 20] **(...)** [Bkz: 10/Yûnus, 24..; 18/el-Kehf, 45-46..; 4/en-Nisâ, 77..; 87/el-Aʻlâ, 16-17..; 20/Tâ-Hâ, 131..; 18/el-Kehf, 7..; 43/ez-Zuhruf, 33-35.]

Kur'ân-ı Kerîm, dünya karşısında zâhid olmayı öğütleyen ve onun pespayeliğini, kemliğini, kopukluğunu ve hızlıca tükenip-fenâ bulma hâlini, *beri taraftan ise* âhirete teşvîk edip onun üstünlüğünü ve devâmlılığını haber veren âyetlerle doludur. Allah bir kul hakkında hayır murâd ederse onun kalbinde, dünyanın ve âhiretin hakîkatini kendisiyle görebileceği bir şâhid ikâme eder [/ona böyle bir basîret nûru verir]. O da bu ikisinden tercîhe şâyân olanı onunla seçer.

İnsânlar zühd konusunda pek çok şey söylemiştir ve her biri kendi *zevk*ine işâret etmiş, kendi *hâl*ini ve *şâhid*ini dile getirmiştir. Nitekim kavmin [/bu yolun yolcularının] dediklerinin çoğu, kendi *zevk*leri ve kendi *hâl*leriyle ilgilidir. İlim diliyle konuşmak ise zevkin diliyle konuşmaktan daha engindir. Hüccet ve burhâna da daha yakındır.

Şeyhulislâm İbn Teymiyye'nin ise -kaddesellahu rûhehu- şöyle dediğini duydum: "Zühd, âhiretde fayda vermeyecek şeyleri, Veraʻ ise âhiretde zararından korktuğun şeyleri terkdir." Bu ibâre, zühd ile veraʻ hakkında söylenmiş [*bütün o*(!)] sözlerin en güzellerinden [ve *en derli toplu olanlarından*(!)] biridir.

Süfyân es-Sevrî demiştir ki: "Dünyada zühd, kasr-ı emel [edip tûl-i emeli terk]dir. Yoksa [o,] ne abâ giymekledir, ne de kuru [lokma] yemekledir."

Cüneyd[-i Bağdâdî] demiştir ki: "Serî [es-Sakatî]'yi şöyle derken duydum: "Allah Azze ve Celle dünyayı Evliyâsından çekip almıştır. Asfiyâsını ondan himâye buyurmuştur. Ehl-i Vidâdı'nın kalblerinden ise onu çıkarmıştır. Çünkü onlar için ona râzı gelmemiştir." Yine [Cüneyd-i Bağdâdî] demiştir ki: "Zühd Allah'ın şu kavlindedir:

لِّكَيْلَا تَأْسَوْاْ عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُواْ بِمَآ ءَاتَىٰكُمْۗ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٣﴾

﴿سورة الحديد﴾

«Ta ki sizi geçip-gidene [/elinize geçmeyene] esef etmeyesiniz ve size verdiğine de [şımarıkça] sevinmeyesiniz (diye). [Çünkü] Allah hiçbir mağrûru, böbürleneni sevmez.» [57/el-Hadîd, 23] Zâhid olan, dünyada varlık namına bir şeye sevinmez ve ondan yitip-giden bir şeye de eseflenmez."

Yahyâ Bin Muâz demiştir ki: "Zühd, [mâl u] mülk ile, muhabbet ise rûh [u cân] ile cömertliği doğurur."

İbnu'l-Celâ demiştir ki: "Zühd, dünyaya zevâl gözüyle bakmaktır. [İşte o zaman] gözünde küçülür de ondan yüz çevirmek sana kolaylaşır."

İbn Hafîf demiştir ki: "Zühd, [mal-]mülkden çıkışta râhatın varlığı/var olmasıdır." Yine demiştir ki: "Zühd, kalbin, [mâl kesbine dâir] esbâbdan temizlenmesi ve ellerin *emlâk*dan silkinmesidir."

Denilmiştir ki: "O, kalbin, dünyadan bila tekellüf yüz çevirmesidir."

Cüneyd[-i Bağdâdî] demiştir ki: "Zühd, elin kendisinden boş olduğu şey(ler)den kalbin de boş olmasıdır."

İmâm Ahmed demiştir ki: "Dünyada [/dünyalıklar karşısında] zühd, kasr-ı emeldir [/tûl-i emeli terkdir]." Başka bir rivâyete göre ise onun: "Zühd, dünyanın/dünyalığın ona yüz döndürüp-kendisine yönelişine sevinmemesi ve ondan yüz çevirip-gidişine üzülmemesidir" dediği nakledilmiştir. Yine kendisine, bin dînârı olan bir adamın, [bu hâliyle] bir zâhid olup-olamayacağı sorulmuştur ki: "Evet/olabilir", [ama], "Arttığında sevinmemesi, eksildiğinde ise üzülmemesi şartıyla..." demiştir.

Abdullah Bin el-Mübârek: "O, fakr sevgisiyle birlikte Allah'a itimâddır" demiştir ki "Bu, Şakîk[-i Belhî] ve Yusûf Bin Esbât'ın [da] kavlidir."

Abdulvâhid Bin Zeyd: "Zühd, dînâr u dirhem karşısında zühddür" demiştir.

Ebû Süleymân ed-Dârânî: "[Zühd] (insânı meşgûl edip) Allah'tan alıkoyan şeyleri terk etmektir" demiştir ki "bu eş-Şiblî'nin kavlidir".

Ruveym, Cüneyd-i Bağdâdî'ye zühdün ne olduğunu sormuştur. [O da cevâben:] "Dünyayı küçümsemektir ve izlerini kalbden silmektir" demiştir. Bir defasında ise: "Elin, [mâl-]mülkden, kalbin de tettebu'dan [/onun ardına düşmekten] boş olmasıdır" demiştir.

Yahyâ Bin Muâz şöyle demiştir: "Bir kimse, kendisinde [şu] üç haslet olmadıkça zühdün hakîkatine/gerçek zühde ulaşamaz: Bila alâka amel, bila tamah kavl ve bila riyâset izzet" [yani: Amelin, sırf Allah için olması, başka herhangi bir alâka-bağ taşımaması; söylenen

sözün veya yapılan konuşmanın da herhangi bir çıkar için değil, yine sırf Allah için olması ve izzetin de Allah'ın bahşettiği bir izzet-vakar olması, yoksa mevki-makâm izzeti-şerefi değil...] Yine demiştir ki: "Zâhid sana sirke ve hardal tattırır, Ârif ise misk u anber koklatır."

Denilmiştir ki: "Onun hakîkati, nefisde zühddür/nefse karşı zâhidliktir" ki bu Zü'n-Nûn el-Mısrî'nin kavlidir.

Denilmiştir ki: "Zühd, istiğnâ hâlinde îsârdır. Fütüvvet ise [bizzât] ihtiyâc içinde [iken] îsârdır." [Nitekim] Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «...Kendileri [bizzât] ihtiyâc içinde olsalar bile (onları) kendilerine tercîh ederler...» [59/el-Haşr, 9]

Bir adam Yahyâ Bin Muâz'a: "Tevekkül bağına ne zaman girebilir ve zâhidlerin ridâsını bürünüp onlarla [ne zaman] oturabilirim?!" diye sorar. [O da cevâben] şöyle der: "Nefsini *riyâzet*inde, şayet Allah senden üç gün *rızk*ı kesecek olsa nefsin *zayıf-lama*yacak bir hadde ulaştığın zaman... Bu dereceye ulaşmamış olman hâlinde ise zâhidlerin bisâtı üzre oturman bir cehldir. Ayrıca faşolmandan da korkarım."

İmâm Ahmed Bin Hanbel ise şöyle demiştir: "Zühd üç vecih üzeredir: İlki, harâmı terk etmektir ki bu, avâmın zühdüdür. İkincisi, helâlin fazla olanını terk etmektir ki bu, havâsın zühdüdür. Üçüncüsü ise (insânı meşgûl edip) Allah'tan alıkoyan şeyleri terk etmektir ki bu, âriflerin zühdüdür." İmâm Ahmed'in bu sözü, zühdü daha fazla tafsîli ve derecelerini beyânıyla, meşâyıhın daha önce geçen bütün o sözlerine takaddüm eder ki, [zühdle ilgili] en özlü sözlerdendir. Ayrıca Onun -radıyallahu anhu- bu ilimde en yüksek [bir] mevkide olduğunu gösterir. Nitekim [İmâm] eş-Şâfiî -rahimehullah-, sekiz şey dolayısıyla onun İmâmlığına şâhidlik etmiştir ki [onların] biri de zühddür.

[Velhâsıl:] Âriflerin kendisi üzerinde ittifâk ettiği [husûs] şudur ki: Zühd, kalbin, dünya vatanından sefer ile âhiret menzillerinin yolunu tutmasıdır. Mütekaddimîn de zühd(e dâir) kitâblarını bunun üzerine/bu çerçeve içinde yazmıştır. Meselâ Abdullah Bin el-Mübârek, İmâm Ahmed, Vekî', Hennâd Bin es-Serî ve gayrılarının "ez-Zühd" [başlığını taşıyan] kitâbları...

Zühdün kendisiyle ilintili olduğu/temel şeyler ise altıdır ki kul bu konularda zühd göstermediği müddetce zâhid ismini almayı haketmez. Bunlar: Mâl, *suver*, riyâset, insânlar, nefis ve Allah'ın dışındaki her şeydir/mâsivâdır.

Bundan murâd, kendisini mal-mülkden alıkoymak değildir. Nitekim Süleymân ve Dâvûd aleyhimesselâm, mâl, mülk ve kadın namına o kadar şeye sâhib olmalarına rağmen kendi zamanlarının en zâhidlerindendi. Peygamberimiz de -dokuz hanımı olmakla birlikte- insânların mutlak manâda en zâhid olanlarındandı. Yine Alî Bin Ebî Tâlib, Abdurrahmân Bin Avf, Zübeyr [Bin Avvâm] ve Osmân [Bin Affân] radıyallahu anhum -sâhib oldukları o mâllarla birlikte- birer zâhid idi. Ümmet içinde kadınları en çok sevenlerden, onlarla en fazla evlenenlerden ve [zamanının] en zenginlerinden biri olmasına rağmen Hasen Bin Alî radıyallahu anh da zâhidlerdendi. Abdullah Bin el-Mübârek, mâl-ı kesîr sâhibi olmakla birlikte zâhid imâmlardandı. Aynı şekilde el-Leys Bin Sa'd da zâhidlerin imâmlarındandı ve [belli bir] sermâyesi vardı ki, "Eğer o [sermâye] olmasa, şunlar bizi mendîl diye kullanırdı" derdi. [Süfyân es-Sevrî de: "Eğer bu

dînârlar olmasa şu mülûk/sultânlar bizi mendîl diye kullanırdı" demiştir ki "şunlar"dan kimin kasdedildiği böylece açığa çıkmaktadır! İki sözde de "le-temendele binâ" diye geçen ifâdeyi "Bize mendîl serdirirlerdi" veya "Bizi ibrikci başı yaparlardı" şeklinde de anlayabilirsiniz. Mtrcm.]

Zühd konusunda söylenmiş sözlerin en güzellerinden biri Hasen-i Basrî'ye veya gayrına ait olan şu sözdür: "Dünyada zühd, ne helâli [kendine] harâm etmekledir, ne de mâlı [gözden çıkarmak,] yitirmek[le]dir. Velâkin [zühd,] Allah'ın elindekine (olan) itimâdının kendi elindekine (olan) itimâddan daha güçlü, başına bir musîbet geldiği zaman da o musîbetin sevâbının, senin gözünde, 'keşke başıma gelmeseydi' *diye düşünmekten* daha *sevimli* olmasıdır." Bu, zühd hakkında söylenmiş en özlü sözlerdendir ki [anlamı aynı, lafızları nisbeten farklı bir şekilde hadîs diye Ebû Zer el-Gıfârî yoluyla] *merfû'* olarak da rivâyet edilmiştir.

İnsânlar, acaba zühd şu zamanlarda[!!!] mümkün müdür, yoksa değil midir, diye ihtilâf etmiştir. Nitekim Ebû Hafs: "Zühd ancak helâlde olur ve dünyada [artık hâlis] helâl yoktur. [Dolayısıyla] zühd de..." demiştir. İnsânlar [bu konuda] ona muhâlefet etmiş ve: "Bilakis [zamanımızda] dünyada helâl vardır ve onda pek çok harâm [da] bulunmaktadır. Diyelim ki onda helâl yok. Bu takdîrde ona karşı zühd göstermek, daha evlâ ve ondan yediği herhangi bir şeye <u>yönelmesi</u> de zarûret hâlinde lâşe, kan ve domuz eti <u>yemesi</u> gibi olur" demişlerdir. Yûsuf Bin Esbât ise şöyle demiştir: "Eğer bana, bir adamın zühd konusunda Ebû Zer, Ebu'd-Derdâ, Selmân[-ı Fârisî], Mikdâd [Bin el-Esved] ve Sahâbe radıyallahu anhum'dan onların benzeri kimselerin derecesine ulaştığı haberi ulaşacak olsa ben yine de ona zâhid demem. Çünkü zühd ancak mahza helâlde olur. Helâl-i mahz ise şu zamanımızda yoktur. Harâma gelince, onu irtikâb edersen Allah Azze ve Celle sana azâb eder." (... ...)

(Zühdün Dereceleri):

[el-Herevî demiştir ki: *"Zühd, üç derece üzeredir:..***]**

***Birinci Derece**: Muâtebeden hazer, nakîsadan âr ve fâsıkların arasına katılmış olurum endişesini taşıma hâliyle birlikte harâmı terk ettikten sonra şübhe[li şeyler] karşısındaki zühddür."*

Şübhe konusundaki zühd: Harâm mıdır, yoksa helâl mi? diye kula şübheli gelen şeyleri terk etmektir. en-Nu'mân Bin Beşîr radıyallahu anhuma'nın Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet ettiği [şu] hadîsde olduğu gibi: «Helâl bellidir. Harâm da bellidir. Bunlar arasında ise şübheli birtakım şeyler vardır ki insânların çoğu onları bilmez. Kim şübheli şeylerden ittikâ ile/sakınırsa <u>harâmdan [da] sakınmış</u> [<u>dînini ve ırzını korumuş</u>] olur. Kim de şübheli şeylere dalarsa harâma [da] dalmış olur. Tıpkı bir koru etrâfında çobanlık edip/sürüsünü otlatan ve sürüsünü o korunun içine saldı-salacak/düşürdü-düşürecek olan bir çoban gibi.. Âgâh olup/bilin ki her hükümdârın bir korusu vardır ve bilin ki Allah'ın korusu Onun harâmlarıdır. Âgâh olun! Bedende [öyle] bir et parçası vardır ki o iyi olursa [<u>bütün</u>] <u>beden</u>~~in sâir kısımları da onun için~~ iyi olur. O bozulursa [<u>bütün</u>] <u>beden</u>~~in sâir kısımları da onun için~~ bozulur. Bilin ki o [et parçası:] kalbdir.»

Binâenaleyh şübheli şeyler, helâl ile harâm arasında bir berzahdır. (... ...)

"Harâmı terk ettikten sonra" sözü: Yani, şübheli şeyi terk, ancak harâmı terkden sonra olur.

"Muâtebeden hazer..." sözü: Yani, o şübheli şeyi terkine sebeb, Allah'ın gazabının onun üzerine yönelmesinden sakınma olmasıdır.

"Nakîsadan âr..." sözü: Yani, Rabbinin katında kendisini mahcûb edebilecek ve Onun gözünden düşmesine sebebiyyet verebilecek bir nakîsası karşısında kendisi için âr etmesidir. Yoksa nakîsa karşısındaki bu âr, insânlara karşı mahcûb olmakla ve onların gözünden düşmekle ilgili değildir ki bu da mezmûm bir şey değildir, bilakis mahmûddur. Ama mezmûm olan, onun o ârının bütünüyle insânlara yönelik olması ve Allah için olmamasıdır.

"Fâsıkların arasına katılmış olurum endişesini taşıma..." sözü: Yani, fâsık/bozuk kimseler, dünyaya rağbet noktaları üzerinde izdihâm oluştururlar ki o yerler onlarla tıka-basa doludur. Zâhid ise o yerlerde onlara katılmaktan âr eder ve kendisini, o tür yerlerden, iştirâkcilerinin pespayeliği sebebiyle uzak tutar. Birine sorulduğu gibi ki kendisine: "Seni dünyada/dünyaya karşı zâhid kılan neydi?" denilince o: "Vefâsının kıtlığı, cefâsının çokluğu ve ortaklarının pespayeliği" der.

İttikâen terk etmeyecek olsam da ben [bir] suyu
Terk ederim ortaklarının kesretinden dolayı [onu]
Konacak olsa [bir] sinek bir yemeğin üzerine eğer
Çekerim elimi [ondan], olsa da nefsim onu arzu eder
İmtinâ eder aslanlar öyle bir suya varmaktan ki,
Ona köpeklerin salyası değer.

***İkinci Derece**: "Ferâğ hâlini [bir] ganîmet bilip vakti mamûr etmek, sarsılmaya/çarpıntıya [bir] son vermek ve Enbiyâ ile Sıddıkîn'in hilyesiyle mütehallî olmak için "fazlalık" karşısında zühddür ki o [fazlalık] ise, kût'un, tutar ve yetişir olanından arta kalandır."*

"Fazlalık", ihtiyâc kadarından fazla olandır.

"Tutar..", ihtiyâc duyması halînde kût/yiyecek, içecek, elbise, mesken ve evlilik gibi şeylerden nefsi [kendisine "en az derecede yetecek" kadarıyla] tutandır.

"Yetişir..", Bunlardan yetecek kadarıdır ki yolcuya, yolun menzillerini katetmede bunlar kâfî gelir ve bunların dışındaki şeyler hakkında -ferâğ hâlini bir ganîmet bilip vaktini mamûr etmek için- zühd gösterir.

Birinci derece ehlinin zühdü, muâtebeden havf ve nakîsadan hazer dolayısıyla olduğu için bu [ikinci] derecenin zühdü daha yüce ve daha yüksektir. Bu ise ferâğ hâlini, vakitlerini Allah'la geçirmek sûretiyle mamûr etmek için bir ganîmet bilmekten dolayıdır. Zîrâ dünyanın fazlalıklarıyla meşgûl olsa(lar), vakti değerlendirmekle ilgili nasîb(ler)i elden gider. Vakit ise bir kılıçtır ki sen onu kesmezsen o seni keser.

Vakti mamûr etmek ise bütün ânlarında, kendisini Allah'a yaklaştıracak veya bu konuda -yemek, içmek, evlenmek, uyumak veya dinlenmek gibi- kendisine yardımcı

olacak şeylerle meşgûl olmasıdır. Çünkü bunları, Allah'ın muhabbetini celbedecek şeyleri îfâ ve Onun gazabını celbedecek şeylerden imtinâ yolunda kendisine bir güç /bir destek olsunlar niyyeti ile aldığı-yaptığı ân, bu, vakti mamûr etmek olur. Velev ki o şeylerde lezzetin/zevkin nihâî derecesini görmüş-tatmış olsun.. Zîrâ vakti mamûr etmek, lezzâtı ve tayyibâtı terk etmek demek değildir. (... ...)

"Sarsılmaya/çarpıntıya son verme"ye gelince: Kalbin, rağbet ve rehbet, sevgi ve nefret ve çaba-gayret kabîlinden olsun, esbâb-ı dünyayla ilintili ıztırâbını kesmektir. Çünkü kulun zühdü, bu ıztırâbı, onlara iltifât etmemek, mübâşeret ve/ya terk hâlinde onlara bağlanmamak/gönül vermemek yoluyla kalbinden kesip-atmadığı müddetce sıhhat bulmaz. Zîrâ zühd, [dünya/lık karşısında] kalbin zühdüdür, yoksa elden veya sâir azâlardan [dünyalığı] çıkarıp-bırakmanın zühdü değil... Kezâlik o, kalbin ondan boşalmasıdır, yoksa elin ondan boş olması değil...

"Enbiyâ ile Sıddıkîn'in hilyesiyle mütehallî olma"ya gelince: Çünkü dünyada gerçek zühd ehli onlardır. Ki onlar bir bayrağa doğru azm-i râh eder de onlar için başka bir bayrak dikilmiştir. Ona mübâşeret etseler bile [ona karşı bihakkın] zâhidlerdir.

Üçüncü Derece*: "Zühd içre zühd/zühde karşı zühddür. Üç şeyle olur: Hakkında zühd gösterdiğin şeyi istihkâr (etmen).. Onunla ilgili hâllerin senin gözünde seyyân olması.. Şuhûd-i iktisâbın -hakâik vâdisine nâzır bir hâlde- (kalbinden) çıkması..."*

Şeyh [el-Herevî], "zühd içre zühd/zühde karşı zühdden" murâdını üç şeyle tefsîr edip-açıklamıştır:

Birincisi: Hakkında zühd gösterdiği şeyi istihkâr etmesi/küçümsemesidir. Çünkü kalbi Allah sevgisi ve Onu tazîm ile dolan bir kimse, dünyadan Onun için terk ettiği herhangi bir şeyi, bir *kurbân* kılınmaya değer görmez. Çünkü dünya, bütün o dünyalığıyla birlikte Allah'ın nezdinde bir sinek kanadı kadar değer taşımaz. Binâenaleyh ârif kişi, ona karşı gösterdiği zühdünü, pek öyle kendisine itibâr edilecek ve kendisi hakkında kutlama yapılacak bir şey olarak görmez. Zühdü sıhhat bulan kimse, Allah için terk ettiği şeye, kendisi içre kendi zühdünü görecek bir pâye vermekten istihyâ eder. Bilakis o şeyle ilgili zühdünden, aynen o şeyden fenâ bulup-geçtiği gibi geçer. Ayrıca diliyle onu anmaktan ve kalbiyle onu görüp-hatırlamaktan da istihyâ eder.

"Onunla ilgili hâllerin" kendisinin "gözünde seyyân olması"na gelince: Bu/hâl ise, karşısında zühd gösterdiği şeyi *terk* ile onu *ahz* hâlini, eşit olarak görmesidir. Çünkü onun, kendisi nezdinde herhangi bir değeri yoktur. Bu/husûs, fıkh-ı zühdle ilgili ince şeylerden biridir. Hâsılı onu terk hâlinde bir zâhid olduğu gibi onu ahz hâlinde de bir zâhid olur. Çünkü onun himmeti, terk veya ahz hâllerini -onun gözündeki küçüklüğü dolayısıyla- görmekten çok daha âlidir.

"Şuhûd-i iktisâbın -hakâik vâdisine nâzır bir hâlde- (kalbinden) çıkması" kavlinin manâsı ise şudur ki: Dünyayı kalbiyle küçümseyen ve onu terk ile ahz hâlleri kendisi nezdinde seyyân olan kimse, onu terk etmekle, Allah katında kesinlikle bir derece kesbettiğini düşünmez. Zîrâ o, onun gözünde, onu terk etmekle herhangi bir derece kesbettiğini düşünmeyecek derecede küçüktür. Bunda başka bir manâ daha vardır

ki o da, *atâ* ve *men'* cihetiyle Allah Azze ve Celle'nin teferrüdünü/birliğini müşâhede etmesidir. Dolayısıyla ne bir şeyi terk ettiğini ve ne de bir şeyi aldığını görmesidir. Bilakis el-Mu'tî ve el-Mâni' olan bir Allah'tır. Nitekim aldığı şey, suyun nehirde akışı gibi, Allah'ın atâsıyla kendisine akan bir şeydir. Allah için terk ettiği şey de yine Allah Subhânehu ve Teâlâ'nın kendisini ondan men'ettiği bir şeydir. İşte böylelikle kendi kesb ve terk'inden geçerek sadece el-Fa''âl olanı müşâhede yoluna gider. Eşyâya *ayn-ı cem'* ile baktığı ve hakîkat vâdisinde seyir yolunu tuttuğu zaman ise kendi kesbini görmekten kurtulur. "Hakâik vâdisine nâzır bir hâlde" kavlinin anlamı da budur. Sözlerine en uygun düşen iki anlam/açıklama budur. Ayrıca bu, [havâss-ı] havâsın zühdüdür ki şâir şöyle demiştir:

[Yâr] beni eyledikte ölüm korkusuyla arzuya karşı zâhid
Bir yüz ile görünür sonra bana, kılar [o] zühde karşı zâhid **...)**

[***]

Dünyaya Karşı Zühdün Fazîleti, Ondan Az Şey Edinmeyi Teşvîk ve Fakrın Fazîleti

Riyâzu's-Sâlihîn'den:

●Enes radıyallahu anh'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in [Hendek Gazvesi'nin o zor günlerinin birinde ve bazı sahâbîlerin açlıktan göbeklerine taş bağladığını gördüğü bir vakitde] şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Allah'ım yaşam ancak âhiret yaşamıdır!» (Muttefakun Aleyh→) ... «اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الآخِرَة ...» ...

●Yine Ondan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Ölüyü [şu] üç şey takîb eder: Âilesi, mâlı ve ameli ki, ikisi geri döner ve biri kalır. Dönen âilesi ile mâlıdır, kalansa amelidir.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «يَتْبَعُ الْمَيِّتَ ثَلَاثَةٌ: أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَعَمَلُهُ فَيَرْجِعُ اثْنَانِ وَيَبْقَى وَاحِدٌ، يَرْجِعُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَيَبْقَى عَمَلُهُ» ...

●Yine Ondan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kıyâmet Günü, Cehennem ehlinden dünyanın en müreffeh kişisi getirilir de ateşe şöyle bir daldırılır. Sonra kendisine: "Ey âdemoğlu! Acaba hiç hayır [yüzü] gördün mü? Bir ân için olsun [hayâtında] hiç müreffeh yaşadın mı?" denilir. "Hayır vallâhi ya Rab!" der. [Kezâ] Cennet ehlinden dünyada [iken] en perişan bir hâlde olan kişi getirilir de cennete şöyle bir daldırılır. Sonra kendisine: "Ey âdemoğlu! Acaba hiç perişanlık [yüzü] gördün mü? Bir ân için olsun [hayâtında] hiç sıkıntı çektin mi?" denilir. "Hayır vallâhi [ya Rab]!" der, "Asla ne [herhangi] bir perişanlık [yüzü] gördüm, ne de [herhangi] bir sıkıntı çektim."↓» (Müslim rivâyet etmiştir.)

... «يُؤْتَى بِأَنْعَمِ أَهْلِ الدُّنْيَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُصْبَغُ فِي النَّارِ صَبْغَةً ثُمَّ يُقَالُ: يَا ابْنَ آدَمَ هَلْ رَأَيْتَ خَيْرًا قَطُّ؟ هَلْ مَرَّ بِكَ نَعِيمٌ قَطُّ؟ فَيَقُولُ: لَا وَاللهِ يَا رَبِّ. وَيُؤْتَى بِأَشَدِّ النَّاسِ بُؤْسًا فِي الدُّنْيَا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيُصْبَغُ صَبْغَةً فِي الْجَنَّةِ فَيُقَالُ لَهُ: يَا ابْنَ آدَمَ هَلْ رَأَيْتَ بُؤْسًا قَطُّ؟ هَلْ مَرَّ بِكَ شِدَّةٌ قَطُّ؟ فَيَقُولُ: لَا وَاللهِ يَا رَبِّ، مَا مَرَّ بِي بُؤْسٌ قَطُّ وَلَا رَأَيْتُ شِدَّةً قَطُّ» ...

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «[Ahvâlce] sizden daha aşağı [derecede] olan kimseye bakın da sizden yukarı [derecede] olan kimseye bakmayın. Bu, Allah'ın sizin üzerinizdeki nimetini hor-hakîr görmemeniz için daha uygundur.↓» (Muttefakun Aleyh. Bu Müslim'in lafzıdır. Buhârî'nin rivâyeti ise şöyledir:)

«Biriniz, mâl ve yaratılış itibâriyle kendisinden üstün kılınan birine baktığı zaman, kendisinden daha aşağı [derecede] olan birine baksın.↓»

... «انْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَا تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ فَهُوَ أَجْدَرُ أَنْ لَا تَزْدَرُوا نِعْمَةَ اللهِ عَلَيْكُمْ» ...

... «إِذَا نَظَرَ أَحَدُكُمْ إِلَى مَنْ فُضِّلَ عَلَيْهِ فِي الْمَالِ وَالْخَلْقِ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْهُ» ...

●Yine Ondan rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Mahvoldu dirhem ile dînârın, kürk ile abânın kulu ki, kendisine verilirse râzı olur, verilmezse râzı olmaz.↓» (Buhârî rivâyet etmiştir.)

... «تَعِسَ عَبْدُ الدِّينَارِ وَالدِّرْهَمِ وَالْقَطِيفَةِ وَالْخَمِيصَةِ، إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ وَإِنْ لَمْ يُعْطَ لَمْ يَرْضَ» ...

●Yine ondan -radıyallahu anhu- demiştir ki: "Suffe ehlinden yetmiş kişiyi gördüm. Onlardan birinin olsun üzerinde [bedenin üst tarafına ikinci bir elbise olarak giyilen] ridâ yoktu. [Olan] ya [tek parça] [belden aşağı giyilen] bir izâr ya da [bedene öylece sardıkları bir örtü/] bir kisâ idi. [O tek parçayı beden boyunca] boyunlarına dolarlardı ki, kimisi bacaklarının [topuk ile diz arası] ortalarına, kimisi ise topuklarına ulaşırdı. [Onlardan biri, o örtünün bir tarafı çözülüp de] avreti görülmesin diye sakınıp onu eliyle toplardı." (Buhârî rivâyet etmiştir.)

●Yine Ondan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Dünya müminin zindânı, kâfirin cennetidir.↓» (Müslim rivâyet etmiştir.)

... «الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ» ...

●İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem omuzumdan tutup: «Dünyada bir garîb/yabancı veya gelip geçen bir yolcu gibi ol!» buyurdu." İbn Ömer radıyallahu anhuma *da*: "Akşama erdiğinde sabahı, sabaha erdiğinde ise akşamı bekleme.. Sıhhatinden istifâde edip hastalığın, hayâtından istifâde edip ölümün için *hazırlık yap*" der idi." (Buhârî rivâyet etmiştir.)

Bu hadîsin şerhi meyânında demişlerdir ki: Anlamı şudur: Dünyaya bel bağlama; onu bir vatan edinme; kendince orada çok fazla kalacağını düşünme, ona çok fazla önem de atfetme; ondan, bir garîbin diyâr-ı gurbetde tutunduğu şeyler ne ise ancak onlara tutun ve orada, âilesine dönmeyi isteyen bir garîbin meşgûl olmadığı şeyler ne ise onlarla meşgûl olma ki muvaffakiyyet Allah'tandır.

●Ebu'l-Abbâs Sehl Bin Sa'd es-Sâ'idî radıyallahu anh'dan, demiştir ki: "Bir adam Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e gelip: "Ya Resûlellah!" dedi, "Bana öyle bir amel göster ki onu işlediğimde beni hem Allah sevsin hem de insânlar..." Buyurdu ki: «Dünyaya karşı zâhid ol Allah seni sevsin, insânların elindekine karşı zâhid ol insânlar seni sevsin.↓» (Hasen bir hadîs olup İbn Mâce ve gayrı, hasen isnâdlarla rivâyet etmiştir.)

عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ إِذَا عَمِلْتُهُ أَحَبَّنِي اللهُ وَأَحَبَّنِي النَّاسُ؛ فَقَالَ: «ازْهَدْ فِي الدُّنْيَا يُحِبَّكَ اللهُ، وَازْهَدْ فِيمَا عِنْدَ النَّاسِ يُحِبَّكَ النَّاسُ» حَدِيثٌ حَسَنٌ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَهْ وَغَيْرُهُ بِأَسَانِيدَ حَسَنَةٍ.

●en-Nu'mân Bin Beşîr radıyallahu anhuma'dan, demiştir ki: "Ömer Bin el-Hattâb radıyallahu anhu, insânların dünyalık namına ulaştıkları şeyleri/bu hâllerini anıp dedi ki: [Vallâhi] ben, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in gün boyu açlıktan kıvranıp karnını kendisiyle doyurabileceği âdî hurma bile bulamadığını gördüm." (Müslim...)

●Habbâb Bin el-Eret radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Biz, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'le birlikte, Allah Teâlâ'nın rızâsına erişmek gâyesiyle hicret ettik de [dünya-âhiret] ecrimiz/mükâfaatımız Allah'a kaldı. Kimimiz, ecrinden/mükâfaatından bir şey yiyememiş olarak öldü ki Musab Bin Umeyr radıyallahu anhu da onlardandı. Uhud Günü öldürüldü ve geride [sadece çizgili] bir bürde bıraktı. [Kefen diye] onunla başını örttüğümüzde ayakları [açıkta kalıp] görünüyor, ayaklarını örttüğümüzde ise başı [dışarda kalıp] görünüyordu. En nihâyet Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize başını örtmemizi ve ayaklarına da biraz izhır [otu] koymamızı emir buyurdu... Kimimizin ise kendisi için meyvesi olgunlaştı da o, onu deriyor." (Muttefakun Aleyh)

●Sehl Bin Sa'd es-Sâ'idî radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Eğer dünya Allah nezdinde bir sinek kanadına denk gelseydi kâfire ondan bir yudum su [bile] içirmezdi.» (Tirmizî rivâyet etmiştir.↓)

... «لَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا تَعْدِلُ عِنْدَ اللهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ مَا سَقَى كَافِرًا مِنْهَا شَرْبَةَ مَاءٍ» ...

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim: «Bilin ki dünya melûndur, melûndur içindeki şeyler de.. Allah Teâlâ'yı zikir ve ona yakın olan [tâatler veya Ona yaklaştıran] şeyler, bir âlim ve/ya müteallim (olan) müstesnâ...» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve: "Hasen bir hadîsdir" demiştir.↓)

... «أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ، مَلْعُونٌ مَا فِيهَا، إِلَّا ذِكْرَ اللهِ تَعَالَى وَمَا وَالَاهُ، وَعَالِمًا [أ]و مُتَعَلِّمًا» ...

●Abdullah Bin es-Şihhîr radıyallahu anhu'nun şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına vardım ki O, «Elhâkumu't-Tekâsur»u okuyordu. [Bitirdikten sonra] şöyle buyurdu: «Âdemoğlu, "Mâlım, mâlım!" der-durur. Senin ey âdemoğlu, yiyip de tükettiğin veya giyip de eskittiğin veya sadaka verip de önceden [âhirete] gönderdiğin hâricinde mâlın mı var ki!↓» (Müslim rivâyet etmiştir.)

... «... يَقُولُ ابْنُ آدَمَ: مَالِي! مَالِي! وَهَلْ لَكَ يَا ابْنَ آدَمَ مِنْ مَالِكَ إِلَّا مَا أَكَلْتَ فَأَفْنَيْتَ أَوْ لَبِسْتَ فَأَبْلَيْتَ أَوْ تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ» ...

●Abdullah Bin Mugaffel radıyallahu anh'dan, demiştir ki: "Bir adam Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e: "Vallâhi ben seni seviyorum ya Resûlellah!" dedi. «Ne dediğine dikkat et» buyurdu. Adam üç kerre: "Vallâhi ben seni seviyorum" dedi. Bunun üzerine şöyle buyurdu: «Eğer beni seviyorsan fakîrliğe karşı [kendine] bir zırh hazırla. Çünkü fakîrlik, beni sevene, selin [yüksekten aşıp] müntehâsına ulaşmasından daha hızlı ulaşır.» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve: "Hasen[?!] bir hadîsdir" demiştir.)

●Abdullah Bin Mesûd radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir hasır üzerinde uyudu. Kalktığı zaman hasır yanında iz yapmıştı. "Senin için bir döşek tedârik etsek ya Resûlellah!" dedik: Şöyle buyurdu: «Ben neyleyim dünyayı. Ben dünyada ancak, bir ağacın altında gölgelenen, sonra da onu bırakıp giden bir süvari gibiyim.» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve: "Hasen-Sahîh bir hadîsdir" demiştir.)

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Fakîrler cennete zenginlerden beşyüz sene [kadar] önce girer.» (Tirmizî rivâyet etmiştir ve: "Sahîh bir hadîsdir" demiştir.)

... «يَدْخُلُ الْفُقَرَاءُ الْجَنَّةَ قَبْلَ الْأَغْنِيَاءِ بِخَمْسِمِائَةِ عَامٍ» ...

●İbn Abbâs ve İmrân Bin el-Husayn radıyallahu anhum'dan rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Cennete muttali oldum da ehlinin çoğunu fakîrler olarak gördüm. Cehenneme muttali oldum da ehlinin çoğunu kadınlar olarak gördüm.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «اطَّلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ وَاطَّلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ» ...

●Usâme Bin Zeyd radıyallahu anhuma'dan rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Cennetin kapısında durdum ki oraya girenlerin geneli mesâkin/yoksullar idi ve varlık sâhibleri [hesâba çekilmek için] alıkonulmuşlardı. Şu da var ki [onlardan] cehennemlik olanların cehenneme sevki emrolunmuştu.↓» (Muttefakun Aleyh)

... «قُمْتُ عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ فَكَانَ عَامَّةَ مَنْ دَخَلَهَا الْمَسَاكِينُ، وَأَصْحَابُ الْجَدِّ مَحْبُوسُونَ، غَيْرَ أَنَّ أَصْحَابَ النَّارِ قَدْ أُمِرَ بِهِمْ إِلَى النَّارِ [...]» ...

[***]

[*Riyâzu's-Sâlihîn*'den...]

Açlığın, Zor [/Zâhidâne] Bir Hayâtın, Yiyecek, İçecek, Giyecek ve Nefsin Hazlarından Olan Sâir Şeylerde Azla Yetinmenin ve Şehevâtı Terk Etmenin Fazîleti

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

«Onlardan sonra [onlara halef olan öyle bozuk] bir nesil geldi ki namazı zâyi ettiler, şehvetlerin[in] ardına düştüler. Onlar da [mutlaka taşkınlıklarının cezâsını bulacak, Cehennemde bir] gayyâ'yı boylayacaklar.» «[Ancak,] tevbe eden, îmân eden ve sâlih amel işleyen kimse(ler) müstesnâ ki işte onlar cennete girecekler ve kendilerine hiç haksızlık da edilmeyecek.» [19/Meryem, 59-60]

«[Derken Kârûn] zîneti içinde [/ihtişâm ile] kavminin karşısına çıktı. Dünya hayâtını isteyen kimseler, "Âh/keşke Kârûn'a verilen (servet) gibi bizim de (servetimiz) olaydı. Şübhesiz o [pek] büyük bir baht sâhibidir" dedi(ler).» «Kendilerine ilim verilmiş kimseler ise, "Yazıklar olsun size! Îmân eden ve sâlih amel işleyen kimse için Allah'ın sevâbı [ve mükâfaatı, mâl-mülkden] daha hayırlıdır. (Ona ise ancak sabredenler nâil olur)" dedi(ler).» [28/el-Kasas, 79-80]

«Sonra, [kasem olsun], o gün, [size verilen bütün o] nimetlerden muhakkak sorulacaksınız.» [102/et-Tekâsur, 8]

مَّن كَانَ يُرِيدُ ٱلْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُۥ فِيهَا مَا نَشَآءُ لِمَن نُّرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُۥ جَهَنَّمَ يَصْلَىٰهَا مَذْمُومًا مَّدْحُورًا ﴿١٨﴾ ﴿سورة الإسراء﴾

«Kim, âcil olanı [/dünya varlığını] istiyorsa, biz ona orada âcilen veririz, dilediğimiz şeyi istediğimiz kimseye... Sonra da onu cehenneme atarız [ki], mezmûm ve matrûd bir hâlde [onun âteşine yanmak üzere] oraya varır.» [17/el-İsrâ, 18]

Konuyla ilgili âyetler pek çoktur ve malûmdur.

●Urve'den, Âişe radıyallahu anha'nın şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Vallâhi kız kardeşimin oğlu! Bir hilâle, sonra bir hilâle, sonra bir hilâle [daha] bakardık. İki ayda üç hilâl geçer de Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in evlerinde [yemek için] bir [ocak] ateş[i] [dahî] yakılmamış olurdu." Dedim ki: "Teyzeciğim! Peki sizi yaşatan ne idi/ne yer, ne içerdiniz?" Şöyle dedi: "el-Esvedân [/İki Siyâh]: Hurma ile su... Bir de Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Ensâr'dan bazı komşuları ve onların sağımlık bazı hayvanları vardı. Onların sütlerinden Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gönderirlerdi ve O da bizlere içirirdi." (Muttefakun Aleyh)

●Ebû Hureyre radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir gün -veya bir gece- dışarı çıkar. [Bilahare] Ebû Bekr ve Ömer radıyallahu anhuma ile karşılaşır. «Bu sâatde sizi evlerinizden çıkaran nedir?» der. "Açlık(tır) ya Resûlellah!" derler. «Beni de, nefsim elinde olana yemîn olsun ki beni de sizi çıkaran şey çıkardı. Kalkın!» buyurur ki Onunla birlikte kalkarlar. Ensâr'dan bir adamın evine gider. Ama adam evinde değildir. [Evin] kadın[ı] Resûlullah'ı görünce, "Hoş geldiniz, buyurun!" der. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona: «Falânkes nerede..?» diye sorar. Kadın: "Bize [içecek] su getirmek için gitmişti" der. Tam o sırada Ensârlı gelir. Adam, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ve iki arkadaşına şöyle bir baktıktan sonra: "Allah'a hamdolsun, bugün misâfiri benimkinden daha kıymetli hiç kimse yoktur" der. Hemen gidip kendilerine, üzerinde hamı, kurusu ve yaşı bulunan bir hurma salkımı getirir: "Buyurun, yiyin" der ve bıçağı eline alır ki Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kendisine: «Sakın süt verenine ilişmeyesin» buyurur. Böylece onlar için bir koyun keser. Koyunun etinden ve o salkımdan yerler; [o sudan da] içerler. Yemeğe doydukları ve suya kandıklarında Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Ebû Bekr ile Ömer radıyallahu anhuma'ya: «Nefsim elinde olana yemîn olsun ki, Kıyâmet Günü, bu nimetlerden sorulacaksınız. Sizi evlerinizden açlık çıkarmıştı ve şu nimetler sizi bulmayıncaya kadar da geri dönmediniz» buyurur." (Müslim rivâyet etmiştir.)

●Hâlid Bin Ömer el-Adevî'den, demiştir ki: "Utbe Bin Gazvân, bize bir hutbe îrâd etmişti ki [o zaman] Basra Emîri idi. Nitekim önce Allah'a hamd u senâ etti, sonra da şöyle dedi: "İmdi! Bilesiniz ki dünya, fâniliğini çoktan ilân etti ve ardını dönüp hızlıca yol alışı üzerinden bir hayli zaman geçti. Ondan arta kalansa ancak bir kap artığıdır ki sâhibi onu gıdım gıdım toplamağa çalışır. Şübhesiz siz, oradan, zevâli olmayan

bir başka diyâra intikâl hâlindesiniz. Öyleyse oraya elinizde olanın/elinizden gelenin en hayırlısıyla intikâl edin. Çünkü bize, cehennemin kenarından bir taş atılır ve onun içre dibe doğru yetmiş yıl yol alır, yine de dibini bulamaz denildi. Allah'a yemîn olsun ki o muhakkak doldurulacaktır. Buna şaşırdınız mı..! Bize şu da denildi ki, cennetin kapılarından herhangi birinin iki kanadı arasında kırk yıllık bir seyir [yolu] vardır ve cennet için, izdihâmdan tıka-basa dolu olduğu bir gün de muhakkak gelecektir. Bilin ki ben [bir zamanlar], yedinin yedincisi olmak üzere Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'le birlikte idim. [O zamanlar] ağaç yaprağından gayrı bir yiyeceğimiz yoktu; öyle ki dudaklarımız yara-bere içinde kalmıştı. Bir bürde bulmuştum da onu benimle Sa'd Bin Mâlik arasında ikiye bölmüştüm. Yarısını ben, yarısını ise Sa'd kendisine bir izâr edinmişti. Şu güne gelince, her birimiz şehirlerden bir şehre emîr olmuş bir hâldeyiz ve [vallâhi] ben, kendi gözümde büyük, Allah'ın nezdinde küçük olmaktan Allah'a sığınırım." (Müslim rivâyet etmiştir.)

●İbn Mesûd radıyallahu anhu'dan, demiştir ki: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Kime bir ihtiyâc/fakr hâli ârız olur da onu insânlara arzeder/onlara sığınır ise onun o ihtiyâcı giderilmez. Kim de onu Allah'a arzeder/Ona sığınır ise Allah er ya da geç bir rızıkla ona imdâd buyurur.» (Ebû Dâvûd ve Tirmizî rivâyet etmiştir ve "Hasen bir hadîsdir" demiştir.)

[***]

Kalbin Hastalıkları ve Şifâsı

Şeyhulislâm İbn Teymiyye, *Emrâzu'l-Kulûb* kitâbında şöyle demiştir:

(... Allah Teâlâ, el-Bakara Sûresi'nde, münâfıklar hakkında şöyle buyurmuştur: «Kalblerinde bir maraz vardır da Allah marazlarını arttırmıştır...» [2/10]

el-Hacc Sûresi'nde şöyle buyurmuştur: «Ta ki şeytânın ilkâ edeceğini, kalblerinde bir maraz bulunanlar ve kalbleri katı olanlar için bir fitne/bir imtihân kılsın...» [22/53]

el-Ahzâb Sûresi'nde şöyle buyurmuştur: «[Andolsun,] eğer münâfıklar ve kalblerinde bir maraz bulunanlar ve Medîne'de [müminler aleyhine] kötü haberler yayıp ortalığı karıştıranlar (bu hâllerinden) vazgeçmezlerse seni mutlaka onlara musallat ederiz [:onlarla savaşmanı ve onları şehirden çıkarmanı sana emrederiz de,] sonra orada seninle [pek] az bir zamandan fazla komşu olamazlar.» [33/60]

el-Müddessir Sûresi'nde şöyle buyurmuştur: «... kendilerine kitâb verilenler ve müminler şübheye düşmesin, kalblerinde bir maraz bulunanlar ve kâfirler ise, "Allah, bir mesel olarak bununla neyi murâd etmiş" desinler diye...» [74/31]

Yûnus Sûresi'nde şöyle buyurmuştur: «...Şübhesiz ki size, Rabbinizden bir mev'iza, sînelerde olana bir şifâ, müminler için bir hidâyet ve bir rahmet geldi.» [10/51]

el-İsrâ Sûresi'nde şöyle buyurmuştur: «Biz Kur'ân'dan, müminler için bir şifâ ve bir rahmet olan şeyleri indiririz. Zâlimlerin ise [Kur'ân] ancak ziyânını artırır.» [17/82]

et-Tevbe Sûresi'nde şöyle buyurmuştur: «...mümin kavmin sînelerine şifâ versin/mümin topluluğun yüreklerine su serpsin.» «ve kalblerindeki gayzı gidersin...» [9/14-15]

Bedenin hastalığı, onun sıhhat ve selâmetine halel gelmesidir. Onda vukû bulan bir bozulma hâlidir ki *idrâk*i/algısı ve doğal hareketi de ondan dolayı bozulur. Meselâ algısının bozulması, ya görme ve/ya işitme yetisinin kaybolması, ya şeyleri gerçek mahiyyetinin tersine algılaması, örneğin acıyı tatlı hissetmesi, ya da kendisine, dış dünyada gerçekliği olmayan bazı şeylerin var gibi görünmesi yoluyla olur.

Doğal hareketinin bozulmasına gelince; meselâ hazmetme gücünün zayıflaması veya ihtiyâc duyduğu ilâclardan nefret etmesi ve kendisine zararlı şeyleri sevmesi.. bunlara bağlı olarak da kendisinde birtakım acıların başgöstermesi gibi..

Ama o hastalıkla birlikte ölmemiştir ve/ya tamâmen tükenmemiştir. Bilakis toplamda, irâdî hareketleri[ni] algılayabilecek bir tür güç sâhibidir. Bundan ise bedende hâsıl olan bir acı doğar. Ya kemmiyyet ya da keyfiyyetin bozulması nedeniyle ki, ilki, ya mâddenin eksikliğinden kaynaklanır, dolayısıyla gıdâya ihtiyâc duyar, ya da onun fazlalığından kaynaklanır, dolayısıyla boşaltmaya ihtiyâc duyar. İkincisi, [bedendeki] harâret ve bürûdetle ilgili denge dışı bir güçtür ki [onu da] tedâvî yoluna gidilir.

İşte kalbin marazı da böyledir. Nitekim o da ona ârız olan bir nevi bozulmadır ki vukû bulduğunda tasavvuru ve irâdesi ondan dolayı bozulur gider.

Tasavvurunun bozulması, o hastalığın, karşısına çıkan şeyleri kendisine şübheli göstermesidir ki böylelikle hakkı-hakîkati göremez veya asıl gerçekliğine aykırı bir hâl üzere görür. İrâdesinin bozulması ise, [kendisine] faydalı [olan] hakka-hakîkate buğzetmesidir ve zararlı [olan] bâtılı ise sevmesidir. Bu yüzden maraz bazen şek ve şübhe olarak tefsîr edilir. Meselâ Mücâhid ve Katâde'nin, «Kalblerinde bir maraz vardır...» [2/el-Bakara,10] kavlini, *maraz*, yani *şek* diye tefsîr etmesi gibi.. Bazen de [maraz,] *zinâ şehveti* olarak tefsîr edilir. Meselâ el-Ahzâb Sûresi «...sonra kalbinde bir maraz bulunan tamaha kapılır...» [33/32] kavlinin böylece tefsîr olunması gibi (... ...)

Maraz, ölümden bir derece aşağı*da*dır. Nitekim kalb, mutlak cehâletle ölür ve bir nevi cehâletle de maraza tutulur. Dolayısıyla onun için [de bir nevi] ölüm ve hastalık, hayât ve şifâ [hâli] vardır. Ayrıca onun hayâtı ve ölümü, hastalığı ve şifâsı, bedenin hayâtı ve ölümünden, hastalığı ve şifâsından [çok] daha önemlidir. Bu yüzden kalbe herhangi bir şübhe veya şehvet [duygusu] geldiğinde marazı şiddetlenir; bir hikmet ve/ya mevize eriştiğinde ise bu onun salâhı ile şifâsına bir vesîle olur. [Allah] Teâlâ, el-Hacc Sûresi'nde: «Ta ki şeytânın ilkâ edeceğini, kalblerinde bir maraz bulunanlar ve kalbleri katı olanlar için bir fitne/bir imtihân kılsın...» [22/53] buyurmuştur. Çünkü o maraz, onların nezdinde bir şübhe doğurmuştur. Kalbleri katı olanlar ise kalblerinin kuruluklarından dolayı o hâldedir. Onlar kalbleri marazla zayıf [düşmüş] kimselerdir. O yüzden şeytânın ilkâ ettiği [şeyler] onlar için bir fitne olmuştur. Diğerlerine gelince, kalbleri îmân karşısında katı olduğundan dolayı bu onlar için bir fitne olmuştur. Yine el-Ahzâb sûresinde, «[Andolsun,] eğer münâfıklar ve kalblerinde bir maraz bulunanlar ve Medîne'de [müminler aleyhine] kötü haberler yayıp ortalığı karıştıranlar (bu hâllerinden) vazgeçmezlerse...» [33/60] ve el-Müddessir sûresinde: «...kalblerinde bir maraz bulunanlar...» [74/31] geçtiği gibi ki, onların kalbleri, kâfirlerin ve münâfıkların

kalblerinin ölmesi gibi ölmemiştir. Ama müminlerin -sağlıklı ve sâlim- kalbleri gibi de değildir; bilakis şek-şübhe ve şehevât marazı taşır[lar]. el-Ahzâb, «...sonra kalbinde bir maraz bulunan tamaha kapılır...» [33/32] kavlinde geçtiği gibi.. Nitekim bu bir şehvet marazıdır. Çünkü sağlıklı bir kalb, karşısına bir kadın çıkacak olsa, şehvet marazına tutulmuş bir kalbin hilâfına, ona bakmaz. Şehvet marazına tutulmuş olan bir kalbse karşısına çıkan o tür bir şeye, zaafından dolayı meyleder. Bu da o marazın gücüne ve/ya zayıflığına göre olur. (...)

Kur'ân, sînelerde olana/gönüllerdeki dertlere/kalbî marazlara bir şifâdır. Kalbinde şübhe ve şehvet hastalıkları olanlar için onda hakkı bâtıldan ayıran beyyinât vardır. O, bilgiyi, tasavvuru ve idrâki ifsâd edici şek-şübhe marazlarını giderir. Böylelikle kişi eşyâyı [şek-şübheden ârî bir şekilde] gerçek mahiyyeti-ve aslî hakîkati üzere görür. Yine hikmet ve -tergîb, terhîb ve ibret taşıyan kıssalar ile- güzel öğüt ondadır ki tüm bunlar, kalbin sıhhat/ve selâmetini mûcib olur. Kalbi, kendisine faydalı olan şeylere tergîb/teşvîk eder ve zararlı şeylerden de sakındırır. Böylece kalb, eğriliği istediği, doğruluktan ise nefret ettiği bir aşamadan sonra artık doğruluğa muhabbet, eğriliğe ise nefret besler olur.

Kur'ân, bozuk irâdeleri doğuran hastalıkları giderir. Böylece kalb düzelir ve onun düzelmesiyle birlikte irâde de düzelir. Bedenin, doğal hâline dönmesi gibi o da kendi aslî fıtratına döner. Kezâ kalb, beden nasıl kendisini geliştiren ve onu takviye eden şeylerle gıdalanıyorsa aynen öylece kendisini tezkiye ve te'yîd eden/onu arındıran ve güçlendiren şeyleri îmândan ve Kur'ân'dan alarak gıdalanır. Hiç şübhesiz kalbin "zekât"ı, bedenin "nemâ"sı gibidir. "Zekât" ise lugatde, salâh içinde nemâ ve ziyâde bulma/gelişip artma demektir. Nitekim bir şey salâh içre geliştiğinde onun hakkında "Zekâ eş-şey'u" denilir. Dolayısıyla kalbin, kemâle ve salâha ulaşabilsin diye, nemâ ile/gelişip ilerlemeye ve bu yolda bakım ile/terbiyeye ihtiyâcı vardır. Aynen bedenin, kendisi için muslih olan gıdalarla bakıma muhtâc olması gibi.. Bununla birlikte onun, kendisine zararlı şeylerden mutlaka uzak tutulması da gerekir ki beden ancak, ona faydalı şeylerin kendisine verilmesi ve zararlı şeylerden de uzak tutulmasıyla gelişir. Kalb de aynen böyledir ki onun nemâ ve tezkiye bulması, ayrıca salâhının tamâma ermesi ancak, kendisine yararlı şeylerin husûle gelmesi ve zararlı şeylerin defedilmesiyle olur. Ekin de aynen böyledir ve o da ancak bununla "tezkiye" bulur.

"Sadaka", günahı, suyun ateşi söndürmesi gibi söndürdüğü içindir ki kalb onunla tezkiye bulur/arınır olmuştur. Onun bu tezkiye bulma hâli ise kendisinin günahlardan temiz olma hâli üzerine zâid bir manâdır. Nitekim Allah Teâlâ: «Onların mâllarından, onları kendisiyle temizleyeceğin ve arındıracağın bir sadaka (zekât) al...» [9/et-Tevbe, 103] buyurmuştur. Aynı şekilde fevâhişden uzak durmak da kalb için bir arınma yoludur. Masiyetleri terk etmek de böyledir. Çünkü bunlar, beden içindeki pis karışımlar ve ekin içindeki bozuk mahsûl gibidir. Beden -meselâ artık kanın çıkarılması gibi- o pis karışımlardan boşaldığında, arınıp doğal gücüne kavuşur ve bir râhata erişir ki böylelikle de beden gelişir. Kezâlik kalb de günahlardan tevbe ettiği zaman bu onun için kendi [pis] karışımlarından kurtulması demek olur. Öyle ya, biri iyi, ötekiyse kötü bir

ameli karıştırmıştır. Günahlardan tevbe ettiği zaman ise kalbin kuvveti ve irâdesi de arınıp sâlih amellere müheyyâ bir hâle gelir. Ayrıca kalb kendi içinde olan o tür fâsid *havâdis*den de kurtulup bir râhata erişir. Binâenaleyh kalbin tezkiyesi, onun nemâsı ile kemâlinin olduğu yerdedir ki Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

... وَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُۥ مَا زَكَىٰ مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ أَبَدًا ...﴿٢١﴾ ﴿سورة النور﴾

«...Eğer Allah'ın sizin üzerindeki fazlı ve rahmeti olmasa, sizden hiçbir kimse asla temize çıkamazdı. Fakat Allah, dilediği kimseyi temize çıkarır...» [24/en-Nûr, 21]

... وَإِن قِيلَ لَكُمُ ٱرْجِعُوا۟ فَٱرْجِعُوا۟ هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ ... ﴿٢٨﴾ ﴿سورة النور﴾

«...Şayet size, "Dönün" denirse [derhâl] dönün. [Zîrâ] o, sizin için daha temizdir...» [24/en-Nûr, 28]

قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا۟ مِنْ أَبْصَٰرِهِمْ وَيَحْفَظُوا۟ فُرُوجَهُمْ ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرٌۢ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٣٠﴾ ﴿سورة النور﴾

«Müminlere söyle, gözlerini [harâmdan] sakınsınlar ve nâmûs mahallerini korusunlar. Bu onlar için daha temizdir. Şübhesiz ki Allah, onların yaptıklarından hakkıyla haberdardır.» [24/en-Nûr, 30]

قَدْ أَفْلَحَ مَن تَزَكَّىٰ ﴿١٤﴾ وَذَكَرَ ٱسْمَ رَبِّهِۦ فَصَلَّىٰ ﴿١٥﴾ ﴿سورة الأعلى﴾

«Muhakkak ki felâh buldu tezekkî eden [/temizlenen-arınan].» «Ve rabbinin ismini zikredip namaz kılan.» [87/el-A'lâ, 14-15]

قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّىٰهَا ﴿٩﴾ وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّىٰهَا ﴿١٠﴾ ﴿سورة الشمس﴾

«Nefsini [kötülüklerden] arındıran şübhesiz felâha ermiştir.» «Ve onu [kötülüklere] gömen [ise] şübhesiz ziyâna uğramıştır.» [91/eş-Şems, 9-10]

Binâenaleyh tezkiye, her ne kadar onun aslı gelişme, bereket ve hayrın artması olsa bile yine de o ancak şerrin/kötülüklerin izâlesiyle husûle gelir. O yüzden tezekkî hem bunu hem onu kapsar olmuştur. Nitekim [Allah Teâlâ] şöyle buyurmuştur: «...ve veyl olsun o müşriklere.» «Onlar ki zekâtı vermezler...↓» [41/Fussilet,6-7]

... وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ ﴿٦﴾ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ ... ﴿٧﴾ ﴿سورة فصلت﴾

Burada sözkonusu olan ise kalbin kendisiyle tezkiye bulduğu/temizlenip-arındığı tevhîd ile îmândır. Çünkü bu, Hakk'ın hâricinde herhangi bir şeyin ilâhlığını kalbden nefyi ve Hakk'ın ilâhlığını kalb içre isbâtı içerir. Lâ İlâhe İllallah'ın hakîkati odur ve kalblerin kendisiyle tezkiye bulduğu şeyin aslı da budur. (... ... ...→) [← Alıntının kesildiği yerlerde: "Tezkiye"nin anlamları ve mahiyyeti, "Adl-İtidâl", kezâ çeşitleriyle birlikte "Zulüm" konusu ve kalbin -fesâd ve salâh bakımından- bunlarla irtibâtı ele alınmıştır. Ayrıca iyi ve/ya kötü "Amel"in, fayda ve zarar, salâh ve fesâd bakımından kalb üzerindeki etkisine değinilmiştir. Sonra "Kalbin hayâtı, nûru, ölümü ve zulmeti"yle ilgili âyetlere yer verilip bu konu ele alınmış ve akabinde şöyle denilmiştir:]

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Âyetlerimizi yalanlayanlar zulümât içinde [kalmış birtakım] sağırlar ve dilsizlerdir...↓]» [6/el-En'âm, 39]

وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا صُمّٞ وَبُكۡمٞ فِي ٱلظُّلُمَٰتِۗ ...﴿٣٩﴾ ﴿سورة الأنعام﴾

Kezâ, nûr âyetini ve zulmet âyetini zikredip şöyle buyurmuştur:

ٱللَّهُ نُورُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ مَثَلُ نُورِهِۦ كَمِشۡكَوٰةٖ فِيهَا مِصۡبَاحٌۖ ٱلۡمِصۡبَاحُ فِي زُجَاجَةٍۖ ٱلزُّجَاجَةُ
كَأَنَّهَا كَوۡكَبٞ دُرِّيّٞ يُوقَدُ مِن شَجَرَةٖ مُّبَٰرَكَةٖ زَيۡتُونَةٖ لَّا شَرۡقِيَّةٖ وَلَا غَرۡبِيَّةٖ يَكَادُ زَيۡتُهَا يُضِيٓءُ وَلَوۡ
لَمۡ تَمۡسَسۡهُ نَارٞۚ نُّورٌ عَلَىٰ نُورٖۚ يَهۡدِي ٱللَّهُ لِنُورِهِۦ مَن يَشَآءُۚ وَيَضۡرِبُ ٱللَّهُ ٱلۡأَمۡثَٰلَ لِلنَّاسِۗ وَٱللَّهُ بِكُلِّ
شَيۡءٍ عَلِيمٞ ﴿٣٥﴾ ﴿سورة النور﴾

«Allah, semâvâtın ve arzın nûrudur. Onun nûrunun meseli, bir mişkât gibidir ki onun içinde bir misbâh vardır, misbâh da bir sırçadadır, sırça ise bir kevkeb-i dürrî (bir inci yıldız) gibidir ki mübârek bir ağaçtan tutuşturulur, bir zeytûndan ki ne şarkîdir ne de garbî, yağı hemen hemen ateş dokunmasa bile ziyâ verir; nûr üzerine nûrdur; Allah nûruna dilediğini hidâyet buyurur ve Allah insânlar için meseller darb eder. Allah, her şeyi (hakkıyla) bilendir.» [24/en-Nûr, 35]

Bu, müminlerin kalblerindeki îmân nûrunun meselidir. Sonra şöyle buyurmuştur:

وَٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ أَعۡمَٰلُهُمۡ كَسَرَابِۭ بِقِيعَةٖ يَحۡسَبُهُ ٱلظَّمۡـَٔانُ مَآءً حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَهُۥ لَمۡ يَجِدۡهُ شَيۡـٔٗا
وَوَجَدَ ٱللَّهَ عِندَهُۥ فَوَفَّىٰهُ حِسَابَهُۥۗ وَٱللَّهُ سَرِيعُ ٱلۡحِسَابِ ﴿٣٩﴾ أَوۡ كَظُلُمَٰتٖ فِي بَحۡرٖ لُّجِّيّٖ يَغۡشَىٰهُ
مَوۡجٞ مِّن فَوۡقِهِۦ مَوۡجٞ مِّن فَوۡقِهِۦ سَحَابٞۚ ظُلُمَٰتُۢ بَعۡضُهَا فَوۡقَ بَعۡضٍ إِذَآ أَخۡرَجَ يَدَهُۥ لَمۡ يَكَدۡ
يَرَىٰهَاۗ وَمَن لَّمۡ يَجۡعَلِ ٱللَّهُ لَهُۥ نُورٗا فَمَا لَهُۥ مِن نُّورٍ ﴿٤٠﴾ ﴿سورة النور﴾

«İnkâr edenlere [kâfirlere] gelince; onların amelleri, ıssız/uçsuz-bucaksız bir çöldeki serâb gibidir. Susamış kimse onu bir su sanır ki yanına geldiği zaman ise onu bir şey olarak bulamaz. Ancak Allah'ı yanında bulur da Allah onun hesâbını tastamam görür. Allah, hesâbı çabuk görendir.» «Yahut [inkârcıların küfür içindeki o hâlleri,] dipsiz bir denizdeki karanlıklar gibidir; [öyle bir deniz ki] onu dalga üstüne dalga sarar, üstünde ise bulutlar var; birbiri üstüne [yığılmış zifîrî] karanlıklar; [insân] elini çıkarsa nerdeyse onu bile göremez [olur]. [İşte] Allah kime bir nûr vermezse artık onun için [hiç] bir nûr yoktur.» [24/en-Nûr, 39-40]

[Kâfirlerle ilgili meselin] ilki, bozuk itikâdlar ve onlara tâbi ameller gibidir ki sâhibi bunları kendisine faydalı bir şey sanır; ama yanına vardığında ona fayda etmeyecek bir şey olarak bulur. Allah da onun o amellerine karşılık hesâbını tastamam görür. İkincisi ise basît cehâlet, îmânsızlık ve ilimsizliğin bir meselidir ki onun sâhibi, birbiri üstüne [yığılı] karanlıklar içindedir. Hiçbir şey göremez. Çünkü görmek [dediğimiz şey] ancak îmân ve ilim nûruyla olur. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

«[Şübhesiz Allah'tan] ittikâ edenler, kendilerine şeytândan bir tayf iliştiği/bir vesvese dokunduğu zaman [hemen durup düşünür,] bir tezekkür ederler ve çok geçmeden de [basîret üzre toparlanıp] kendilerine gelirler.» [7/el-A'râf, 201]

«[Kadın] onu gerçekten arzulamıştı ve eğer Rabbinin burhânını görmemiş olsaydı o da onu arzulamıştı...» [12/Yûsuf, 24] Bu, onun kalbinde kendini gösteren îmân burhânıdır ki Allah onunla kendisini o arzusundan/yeltenişinden korumuştur. (... ... ...)

(...) Allah'ın, bu Ümmet'den kendilerine hidâyet bahşettiği ve peyderpey Allah'ın muttakî velî kullarından olmuş kimselerin bu hâllerine vesîle en büyük sebeblerden biri, her namazda, ayrıca kendilerini sırât-ı müstakîm'e hidâyet buyurması için her dâim Ona muhtâc olduklarını ve yine Ona ihtiyâc duyduklarını bilerek Allah'a bu duâ ["İhdina's-sirâte'l-mustakîm"] ile duâ etmeleridir. İşte bu duâda berdevâm olmakla ve o *iftikân* taşımakla Allah'ın muttakî velî kullarından olmuşlardır. Sehl Bin Abdillah et-Tüsterî şöyle demiştir: "Kul ile Rabbi arasında, Ona iftikârdan daha yakın bir yol yoktur." Nitekim kul, geçmişte kendisi hakkında husûle gelen hidâyetin gelecekte de kendisi için husûle gelmesine muhtâcdır. [Âyetin tefsîri hakkında] "Bu, bizi [hidâyet] üzre sâbit kıl ve bizi sırâta bağlılığa hidâyet eyle" diyenlerin kavlinin hakîkati budur. "Bizi hidâyetce arttır" diyenlerin kavli ise [... ... ...]. **...)**

[***]

İmâm Ebû Hâmid el-Gazzâlî, *İhyâu Ulûmi'd-Dîn* kitâbında kalbler, marazları ve ilâcı meselesini ele almıştır ki oradan muhtasar bir şekilde şunları naklediyoruz:

{Kalbin Mevkii}

(... (...[İmdi:]) İnsânın, kendisiyle sâir mahlûkatın çeşitli kısımlarına üstün geldiği şerefi ve fazîleti, onun Allah Subhânehu ve Teâlâ'yı *marifet*iyle ilgili *istidâd*ır ki bu, dünyada onun cemâli, kemâli ve fahridir; âhiretde ise onun hazırlığı ve zahîresidir. O marifete ise ancak kalbiyle hazırlanır/istidâdını ancak onunla kazanır. Yoksa [sâir] azâlarından herhangi bir azâyla değil.. Nitekim âlim billah olan/Rabbini bilen kalbdir. Allah'a *mütekarrib* olan/Allah'a *yakınlaşan* odur. Allah için âmil olan/amelde bulunan odur. Allah'a doğru sa'yeden/Onun yolunda gayret gösteren odur. Allah'ın indinde ve Onun elinde olanlar, *mükâşefe* yoluyla kendisine açılan odur. [Geri kalan] azâlar ise ancak birer etbâ, hizmetkâr ve âlet-edevât hükmündedir. Kalb onları bir hizmetkâr gibi *istihdâm* eder ve -efendinin köleyi, râînin raiyyeyi, zenâatkârın âlet-edevâtı istimâli gibi- istimâl edip kullanır. Allah'tan gayrısından/mâsivâdan kurtulduğunda Allah katında makbûl, Allah'tan gayrısına/sivâya garkolduğunda Allah'tan *mahcûb* [/dûr-mahrûm] olan [yine] kalbdir. *Mutâleb*/mesûl odur; *muhâtab* odur; *muâteb* odur. Allah'a yakınlık saâdetine ulaşmaya çalışan odur ki onu/kendisini tezkiye ettiği [mâsivâdan arındırdığı] zaman [umduğuna ulaşır da] *felâh*a erer. Kendisini kirlettiği ve [sivâya-kötülüklere] gömdüğü zaman ise *hüsrân*a uğrayan ve *şekâvet* bulan yine o olur. Allah Teâlâ'ya gerçekte*n* itâatkâr/*mutî'* olan odur. İbâdetlerden azâlara yayılan ise ancak onun *envârı*dır. Allah Teâlâ'ya karşı mütemerrid âsî de [gerçekte] odur ki fevâhişden/masiyetlerden azâlara sirâyet edense yine onun âsârıdır. Onun karanlığı ve/ya aydınlığı üzerinden görünür zâhirin iyilikleri ve/ya kötülükleri... Çünkü *her kap içindekini sızdırır*. İnsânın, kendisini bildiğinde kendi/nefsi*ni*, kendi/nefsi*ni* bildiğinde ise Rabbini bileceği şey odur. Kezâlik insânın, kendisini bilmediğinde kendi/nefsi*ni*,

kendi/nefsi*ni* bilmediğinde ise Rabbini bilmeyeceği şey de odur. [Zîrâ] kendi kalbinin câhili olan kimse, gayrı hakkında echel olur. Halk*-ı cihân*ın ekseri ise kendi kalbleri ile kendi nefislerinin câhilidir. O yüzden onlarla nefisleri arasına girilmiştir. Şübhesiz Allah Teâlâ [Enfâl sûresi 24. âyetde geçtiği gibi] kişi ile kalbi arasına girer. Araya girişi ise kişiyi, Kendisini *müşâhede* ve *murâkabe*den, sıfatlarını *marifet*den ve Rahmân'ın iki parmağı arasında değişip-duran ahvâlinin keyfiyyetini, bir dem gelip esfel-i sâfilîne düşüşü ve şeytânların ufkuna doğru inişi, bir dem gelip a'lâ-yı illiyyîne yükselişi ve mukarreb meleklerin âlemine yücelişi nice olur bunları idrâkden mahrûm bırakmasıyla olur. [Ezcümle] kalbini, onu murâkabe etmek, ona mürâat göstermek, melekût hazînelerinden ve derûnunda(n) kendisine parıldayan şeyleri tarassud etmek için bilip-tanımayan kimse, Allah Teâlâ'nın, haklarında şöyle buyurduğu kimselerdendir: «...Allah'ı unutan ve [bu yüzden] Allah'ın da kendilerine kendilerini unutturduğu kimseler [gibi olmayın]. İşte onlar fâsıkların ta kendileridir.» [59/el-Haşr, 19] [Binâenaleyh] kalbi ve evsâfının hakîkatini bilmek, dînin aslıdır ve sâliklerin yolunun esâsıdır. (...)

(... ... ...)

{Kalb-i Ebyaz ve Kalb-i Esved}

(...) [Binâenaleyh] Sultân iyi olduğunda askerleri de iyi olur. [(...)] Alî radıyallahu anhu temsîl yoluyla kalbleri şöyle anlatmıştır: "Allah Teâlâ'nın, yeryüzünde birtakım kapları vardır ve o kaplar kalblerdir. Onların Allah'a en sevgili gelenleri ise en ince, en sâf ve en sağlam olanlarıdır." Sonra da bunu tefsîr edip demiştir ki: "En sağlamı dînde [sağlam olandır]. En sâfı yakînde [sâf olandır]. En incesi ise ihvâna karşı [ince olandır]." Bu [söz], Allah Teâlâ'nın şu kavline bir işâretdir: «...Kâfirlere karşı [pek sert ve] şiddetli, kendi aralarında ise [birbirlerine pek] merhametlidirler...» [48/el-Feth, 29] Allah'ın: «Allah, semâvâtın ve arzın nûrudur. Onun nûrunun meseli, bir mişkât gibidir ki onun içinde bir misbâh vardır, ...» [24/en-Nûr, 35] kavlinin tefsîrinde ise Übeyy Bin Ka'b radıyallahu anhu: "[Bu,] müminin nûru ile kalbinin meseli/misâli anlamındadır" demiştir. Allah'ın: «Yahut [inkârcıların küfür içindeki o hâlleri,] dipsiz bir denizdeki karanlıklar gibidir;...» [24/en-Nûr, 40] kavli ise: "Münâfığın kalbinin meselidir." Zeyd Bin Eslem, Allah'ın: «Bir levh-i mahfûzdadır.» [85/el-Burûc, 22] kavli hakkında, "O, müminin kalbidir" demiştir. Sehl *et-Tüsterî*: "Kalb ile Sadr'ın meseli Arş ile Kürsî'nin meselidir" demiştir. Bunlar kalbe dâir meseller-misâllerdir. (... ...)

(... ...)

(... ...) Eğer iş aksine dönse ve {insândaki bütün o sıfatlarla hasletlerin} hepsi, Rabbânî sıfatın siyâseti tahtında makhûr olsa, yine de kalbde Rabbânî sıfatdan ilim, hikmet, eşyânın hakîkatini ihâta, işlerin mahiyyetini olduğu gibi öğrenip-kavrama ve [sözü geçen] tüm o ahlâkî hasletlere ilim ve basîret kuvvetiyle baskın gelme, ayrıca ilmin kemâli ve heybeti dolayısıyla insânlara takaddümü istihkâk kalırdı. Şehvet ve öfkeye kulluktan da müstağnî olurdu. Şehvet hınzırını zabturabt altına alır ve onu bir itidâl sınırına geri döndürmekle onun içinde iffet, kanâat, zühd, vera', takvâ, inbisât, hüsn-i hâl, hayâ, zarafet, yardımseverlik ve benzeri asîl hasletler yayılırdı. Kezâlik

öfke şehvetini zabturabt altına almakla, bastırmakla ve onu vâcib olan bir sınıra geri döndürmekle de kendisi içre şecâat, kerem, necdet, zabt-ı nefs, sabır, hilm/tevâzu, tahammül, afv, sebât, asâlet, şehâmet, vakâr ve sâir sıfatlar hâsıl olurdu.

[Velhâsıl] kalb, bir ayna hükmündedir ki, ona etki eden [bütün] o hâller, kendisini çepeçevre sarmıştır. Bu etkiler mütemâdiyen kalbe ulaşır. Andığımız övgüye değer etkilere gelince; hiç şübhesiz bunlar, kalbin aynasını, cilâ, işrâk, nûr ve ziyâ cihetiyle daha fazla berkitir. Öyle ki hakkın-hakîkatin açıklığı-netliği orada par par parlar ve Dîn'de matlûb olan emirlerin hakîkati de orada apaçık bir şekilde inkişâf eder. (...)

İşte zikrin kendisi içre istikrâr bulacağı kalb de budur ki Allah Teâlâ: «..Elâ! Kalbler ancak Allah'ın zikriyle mutmain olur.» [13/er-Ra'd, 28] buyurmuştur.

Mezmûm/kötü etkilere gelince; bunlar, kalbin aynasına doğru yükselen ve onun üzerinde habire biriken muzlim bir duman/kapkara bir is gibidir. Yüksele yüksele en nihâyet kalbi karalaştırır ve karartır. Böylece kalb Allah Teâlâ'dan külliyyen mahcûb bir hâle ulaşır. Allah Teâlâ'nın, hakkında şöyle buyurduğu tab'/mühürleme ve reyn/pas da işte odur: «Hayır hayır, öyle değil. Aksine onların kazandığı [günahlar] kalblerinin üzerine pas olmuştur.» [83/Mutaffifîn, 14] «(Önceki) ehlinden sonra yeryüzüne vâris olanlara hâlâ şu [hakîkat] belli olmadı mı ki eğer biz dileseydik onları da [öncekiler gibi] günâhlarından dolayı musîbete uğratırdık ve kalblerinin üzerini mühürlerdik de artık [hakîkati] işitemezlerdi.» [7/el-A'râf, 100] İşitememeyi, günahlarla mühürlemeye ve işitebilmeyi ise [şu âyetlerde geçtiği gibi] takvâya bağlamıştır: «...Allah'tan korkun ve [emirlerini] dinleyin...» [5/el-Mâide, 108] «...Allah'tan korkun ve [bilin ki] Allah [hayrınıza olanı] size talîm buyuruyor...» [2/el-Bakara, 282] Günahlar ne denli birikirse kalbler de o derece mühürlenir. İşte o zaman kalb/gözü, hakkı idrâk etmek ve dînin doğruluğunu görmek karşısında kör olur. Âhiret işini küçümsemeye ve dünya işini önemsemeye başlar. Gayreti ile çabasını onunla sınırlar bir hâle gelir. Âhiret ahvâline ve dehşetli *ehvâl*ine dâir bir şey kulağına değecek olsa birinden girip öbüründen çıkar. Kalbde yer etmez; kendisini tevbeye ve kusûrunu telâfîye götürmez. Böyleleri, küffârın kabir ehlinden umutlarını kestiği gibi âhiretden umudunu kesmiş kimselerdir.

İşte Kur'ân ve Sünnet'in haber verdiği gibi kalbin günahlarla kararmasının anlamı budur. Meymûn Bin Mihrân şöyle demiştir: "Kul bir günah işlediğinde [ondan dolayı] kalbinde siyâh bir benek oluşur. Eğer o günahtan el çeker ve [ondan] tevbe ederse [kalb] cilâlanır [ve o benekten temizlenir]. O günaha yeniden dönmesi hâlinde ise o benek daha fazla artar. Öyle ki [peyderpey] kalbi tamâmen sarar. İşte [âyetde zikri geçen] "Rân [/pas/kara perde/zulmet (örtüsü) de]" budur." Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem: «Müminin kalbi arıdır; kendisi içre parlayan bir sirâc vardır. Kâfirin kalbi ise karadır, menkûsdur» buyurmuştur. Hâsılı şehevâta muhâlefet yoluyla Allah Teâlâ'ya itâat kalb için bir cilâdır. Allah'a karşı masiyet ise kalbi karartıcı şeylerdir. Kim masiyetlere yönelirse onun kalbi kararır. *Kim* de *seyyienin ardınca bir hasene işler* ve [böylece] onun izini silerse onun kalbi kararmaz. Velâkin nûru eksilir. Aynen [yüzeyine] hohlanan sonra da üzeri silinen, sonra tekrâr hohlanıp tekrâr silinen bir

ayna gibi ki bu durumda o ayna bulanıklıktan ârî olmaz. Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Kalbler dörttür: [İlki] arı bir kalb[dir] ki kendisi içre parlayan bir sirâc vardır. O, müminin kalbidir. [İkincisi] kara, menkûs bir kalb[dir] ki o, kâfirin kalbidir. [Üçüncüsü] gılâflı bir kalb[dir] ki gılâfına bağlıdır. O, münâfığın kalbidir. [Dördüncüsü ise] safhalı bir kalb[dir] ki kendisi içre îmân ve nifâk vardır.» (...) «İçindeki îmânın meseli, iyi suyun kendisini suladığı bir bakla gibidir. İçindeki nifâğın meseli ise irin ile sadîdin kendisini suladığı bir karha gibidir. Bu mâddelerden hangisi ona baskın gelirse kendisine onunla hükmolunur» bir rivâyetde ise: «onu [o] götürür.» Allah Teâlâ: «[Şübhesiz Allah'tan] ittikâ edenler, kendilerine şeytândan bir tayf iliştiği/bir vesvese dokunduğu zaman [hemen durup düşünür,] bir tezekkür ederler ve çok geçmeden de [basîret üzre toparlanıp] kendilerine gelirler.» [7/el-A‘râf, 201] buyurmuştur ki kalbin cilâsının ve görmesinin zikirle olacağını, buna ise ancak ittikâ edenlerin ulaşabileceklerini bildirmiştir. Nitekim takvâ zikrin kapısıdır; zikir keşfin kapısıdır. keşf fevz-i ekberin kapısıdır; o fevz ise Allah Teâlâ'nın likâsı ile müşerref olmaktır.

(... ...)

{Şeytânın Kalbe Giriş Yollarını ve Bunun Etkilerini Beyân}

Bil ki, kalb bir kale ve şeytân da o kaleye girip onu istilâ etmek ve tamâmen ele geçirmek isteyen bir düşman gibidir. O düşman karşısında kaleyi koruyabilmek ise ancak o kalenin kapılarını, girişlerini ve gediklerini korumakla mümkün olur ki onun kapılarını bilmeyen biri o kapıları korumaya muktedir olamaz. Binâenaleyh şeytânın vesveseleri karşısında kalbi himâye edip korumak bir vâcibdir ve de o her mükellef kul üzerine bir farz-ı ayndır. *Bir vâcibe ancak ve ancak kendisi vesîlesiyle ulaşılabilen şey de aynen o vâcib gibi bir vâcibdir*. Şeytânı defetmeye yol bulabilmek ise ancak ve ancak onun giriş yollarını bilmekle mümkündür. Dolayısıyla onun giriş yollarını bilmek de bir vâcib olur. Şeytânın giriş yolları ve kapıları ise, kulun vasıfları/hasletleridir ki pek çoktur. Fakat biz sadece büyük kapılara işâret etmeye çalışacağız ki bunlar şeytânın askerlerinin kesretinden geçilmeyen/her dâim işlek olan ana geçitler mesâbesindedir.

Onun büyük kapılarından biri gazab/öfkedir ve [diğer biri] şehvetdir. Hiç şübhesiz öfke aklın [âfeti, onu felâkete sürükleyen] gulyabânîsidir. Aklın askerleri zayıfladığı zaman şeytânın askerleri hücûma geçer. İnsân ne derece öfkeye kapılırsa şeytân da o derece kendisiyle -tıpkı bir çocuğun topla oynadığı gibi- oynar. Rivâyete göre Mûsâ aleyhisselâm İblîsle karşılaşır. İblîs ona: "Ey Mûsâ! Sen ki Allah'ın kendisini peygamberliği için seçtiği ve kendisiyle konuştuğu kişisin. Ben de Allah'ın yarattığı varlıklardan bir varlığım. Günah işledim ve tevbe etmek istiyorum. Rabbime benim için şefâatci/aracı ol da tevbemi kabûl buyursun" der. Mûsâ da, "Evet [olurum]" der. Mûsâ dağa çıktığı, Rabbi Azze ve Celle ile konuştuğu ve [bilahare] dağdan inmek istediği zaman Rabbi ona: "Emâneti tevdî et" buyurur. Mûsâ: "Ya Rabbi! Kulun İblîs tevbesini kabûl etmeni istiyor" der. Allah Mûsâ'ya: "Ey Mûsâ! Senin istediğini kabûl ettim. Sen ona, tevbesinin kabûl olunabilmesi için, Âdem'in kabrine secde etmesini

emret" diye vahyeder. Mûsâ İblîs'le görüşüp ona: "İste*di*ğin kabûl olundu. Tevbenin kabûl olunabilmesi için Âdem'in kabrine secde etmen sana emrolundu" der. Bunun üzerine İblîs öfkelenip kibir gösterir ve: "Ben ona diri iken secde etmedim, ölü iken mi ona secde edeceğim" der. Sonra da kendisine: "Ey Mûsâ!" der, "Rabbine benim için aracı olduğundan dolayı üzerimde bir hakkın var. Beni üç şey esnâsında hatırla ki [o takdîrde] seni onlar içre mahve sürüklemem. Öfkelendiğin zaman beni hatırla.. Çünkü rûhum kalbindedir, gözüm gözündedir ve içinde [âdeta] kan gibi dolaşırım. O yüzden öfkelendiğinde beni hatırla.. Çünkü insân öfkelendiğinde ben onun burnuna üflerim de ne yapacağını bilemez olur. [Cihâd için] düşmanla karşılaştığın zaman da beni hatırla... Çünkü ben düşmanla karşılaştığı zaman âdemoğluna gelip kendisine karısını, çocuklarını ve âilesini hatırlatırım da böylece gerisin geri kaçar/firâr eder. Mahremin olmayan bir kadınla da zinhar oturma. Çünkü ben onun sana, senin de ona bir elçisiyim. Böyle ede ede seni ona, onu da sana *meftûn* ederim." Bununla şehvete, öfkeye ve hırsa işâret etmiştir. Çünkü iki ordu karşılaştığında firâr etmek dünyaya karşı hırsdan kaynaklanır. Ayrıca ölü iken Âdem'e secdeden imtinâ etmesi, hasedin ta kendisidir ve bu da onun en büyük giriş yollarından biridir. Anlatıldığına göre evliyâdan biri İblîs'e: "Bana âdemoğlunu nasıl altettiğini anlat" der ki o da: "Ben onu öfke ve hevâ ânlarında yakalarım" der. Hikâye olunduğuna göre İblîs bir râhibe görünür ve râhib ona: "Âdemoğlunun hangi bir hasleti sana en fazla yardımcı olur?" der. İblîs: "Hiddet" der, "Çünkü kul hiddete kapıldığında biz onu tıpkı çocukların topu evirip çevirdiği gibi evirip çeviririz." Yine denilmiştir ki: "Şeytân şöyle der: Âdemoğlu beni nasıl altedebilir ki rızâ gösterdiğinde ben gelir de onun kalbine kurulurum. Öfke gösterdiğinde ise uçar da başına kurulurum."

Onun [girdiği o] büyük kapılarından biri de hased ile hırsdır. Kul bir şeye karşı ne derece hırslı olursa hırsı kendisini o derece kör ve sağır eder. Nitekim rivâyete göre Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem: "Bir şeye olan sevgin, seni kör ve sağır eder" buyurmuştur. (Ebû Dâvûd, zayıf bir isnâdla Ebû'd-Derdâ'dan rivâyet etmiştir.) Şeytânın giriş yollarını gösterecek olansa basîret nûrudur ki hased ile hırs onu örtüp kapattığı zaman artık [o basîretden mahrûmiyyetle] göremez olur. İşte o dem şeytân için bir fırsat doğar ve hırslı kişiye, kendisini şehevî arzusuna ulaştıracak her şeyi, velev *münker* ve *mübtezel* olsun, güzel gösterir. Rivâyete göre, Nûh aleyhisselâm gemiye bindiği zaman, Allah Teâlâ'nın kendisine emrettiği şekilde oraya her çiftten ikişer aded taşır. Gemide kendisini tanımadığı yaşlı bir adam görür. Nûh ona: "Seni buraya sokan nedir?" der. O da: "Ashâbının kalblerine değmek için, böylece kalbleri benimle, bedenleri ise seninle olsun diye girdim" der. [Bunun üzerine Nûh onu tanır ve:] "Çık ondan ey Allah'ın düşmanı! Çünkü sen [Allah'ın rahmetinden kovulmuş] bir melûnsun" der. İblîs de ona: "Beş şey var/dır ki ben onlarla insânları [mahv u] helâk ederim. Bunlardan üçünü sana anlatacağım, ikisini ise anlatmayacağım" der. Allah Teâlâ Nûh'a: "Senin o üç şeye bir hâcetin yok. İkisini sana anlatsın" diye vahyeder. Nûh ona: "O ikisi nedir?" diye sorar. İblîs de şöyle der: "Onlar o ikidir ki beni yalancı çıkarmaz ve onlar o ikidir ki [istediğim cihetiyle] bana muhâlif olmazlar. Ben o ikisiyle

insânları helâk ederim. Hırs ve hased ile... Nitekim hased yüzünden lanetlendim ve bir şeytân-ı racîm kılındım. Hırsa gelince; çünkü o ağaç hâricinde cennetin tamâmı Âdem'e mubâh kılınmıştı da ben ona yapacağımı hırs ile yapmıştım."

Onun büyük kapılarından biri de yemeği -hâlis helâl olsa bile- doyasıya yemektir. Çünkü tokluk şehevâtı güçlendirir. Şehevât ise şeytânın silâhlarıdır. Rivâyete göre İblîs, Yahyâ Bin Zekeriyyâ'ya (aleyhimesselâm) görünür. Yahyâ onun üzerinde her şeyden [/çeşit çeşit] çengeller görür. Ona: "Bu çengeller nedir ey İblîs?" der. O da: "Bunlar, kendisiyle âdemoğullarını yakaladığım şehevâtdır" der. Yahyâ: "Peki onların içinde bana dâir bir şey var mıdır?" der. O: "Belki tok olmuşsundur da seni namaza ve zikre karşı ağırlaştırmışızdır" der. Yahyâ: "Bundan başka bir şey var mıdır?" der. O: "Hayır/yoktur" der. Yahyâ: "Allah için üzerime bir nezr/ahd olsun ki bundan sonra karnımı yemekle asla doldurmayacağım" der. Bunun üzerine İblîs ona: "Allah için benim de üzerimde bir nezr/ahd olsun ki bir müslümana asla nasîhat etmeyeceğim" der. Denilir ki çok yemek yemekte altı yerilmiş özellik vardır: Birincisi kalbden Allah korkusunu götürmesidir. İkincisi kalbden insânlara karşı rahmeti götürmesidir. Zîrâ o zanneder ki herkes benim gibi toktur. Üçüncüsü tâatlere karşı ağırlaştırmasıdır/insânı üşengeç kılmasıdır. Dördüncüsü hikmetli bir söz duyduğunda [kalbinde ona karşı] bir rikkat oluşmamasıdır. Beşincisi güzel öğüt ve hikmet ile konuştuğu zaman insânların kalbine etki edememesidir. Altıncısı ise içinde hastalıkların yayılmasıdır.

[Şeytânın] kapılarından biri de ev, eşyâ ve giyim-kuşam gibi şeylerde süslenme tutkusu-hevesidir. Çünkü şeytân bu türden şeylerin insânın kalbine baskın geldiğini gördüğü zaman onun içinde kuluçkaya yatar ve üreyip durur. Kendisine ev umrânını, çatısını-duvarlarını süslemeyi, yapılarını genişletmeyi habire telkîn eder. Kendisini elbise ve binek gibi şeylerle süslenmeye çağırır. Böylece onu ömrü boyunca bu tür şeylerin kulu-kölesi eder ki kendisini buna bir kez düşürdüğünde artık ikinci bir kez ona dönme gereği hissetmez. Çünkü bunlar birbirini çeken ve onu kendisi ardınca sürükleyen şeylerdir. O da bunları biri öteki ardınca yapar durur ve en nihâyet eceli gelip kendisini bulur. Ölür, ama şeytânın yolunda ve hevâsının ardısıra bir hâlde ki, böyle bir hâl dolayısıyla -neûzu billah- sû-i âkıbetden ve küfürden dahî korkulur.

Onun büyük kapılarından bir diğeri de insânların içindeki tamah(kârlık)dır. Çünkü tamah(kârlık) kalbe baskın geldiğinde şeytân ona yapmacıklığı ve kendisine tamah beslediği kimse karşısında envâiçeşit riyâkârlık ve sahtekârlıkla ona hoş görünmeyi sevdirir durur. Öyle ki kendisine tamah duyulan onun için âdeta bir mabûd gibi olur. Onun gözüne girmek ve kendini ona sevdirmek için hiç durmadan çareler düşünür ki bu emeline ulaşmak için de sapmadık yol bırakmaz. İşbu hâllerinin en basîti ise onu, kendisinde olmayan şeylerle övmesidir; emr-i bi'l-marûf ve nehy-i ani'l-münkeri terk etmek sûretiyle ona müdâhane göstermesidir. Nitekim Safvân Bin Süleym'den rivâyet edildiğine göre İblîs, Abdullah Bin Hanzale'ye görünür ve kendisine: "Ey İbn Hanzale! Benden sana öğreteceğim bir şeyi ezberle" der. İbn Hanzale: "Benim ona bir hâcetim yok" der. İblîs ise: "Bak" der, "Eğer bir hayırsa alırsın, yok eğer bir şerse bırakırsın. Ey İbn Hanzale! Allah'ın dışında hiç kimseden rağbet [/tamah] yoluyla bir

şey isteme ve öfkelendiğinde ne hâle geleceğine bak... Çünkü öfkelendiğinde sana ben mâlik/hâkim olurum."

Onun büyük kapılarından biri ise acele(cilik)dir ve işlerde ihtiyâtı terk etmektir ki, [Hz. Peygamber] sallallahu aleyhi ve sellem: "Acele şeytândandır, teennî ise Allah Teâlâ'dandır" buyurmuştur. Allah Azze ve Celle: «İnsân aceleci olarak yaratılmıştır...» [21/el-Enbiyâ, 37] ve: «İnsân çok acelecidir...» [17/el-İsrâ, 11] ve Peygamberine hitâben de: «...ve sana vahyedilmesi tamamlanmadan önce Kur'ân('ı okumak)da acele etme...» [20/Tâ-Hâ, 114] buyurmuştur. Bu böyledir, çünkü amellerin, tabsira/basîret eşliğinde ve marifet/bilgi sonrasında olması gerekir. Basîret ise teemmülü ve *temehhül*ü/*teennî*yi gerektirir ki acelecilik buna geçit vermez. Acelecilik esnâsında şeytân kendi şerrini insâna karşı, bilmediği bir noktadan tervîc ettirir. Nitekim rivâyet edildiğine göre Îsâ Bin Meryem aleyhisselam doğduğu zaman şeytânlar İblîs'e gelerek: "Putlar başları eğik bir hâlde sabahladılar" derler. O da: "Bu bir hâdisedir ki oldu. Yerlerinizde kalın" der ve uçup yeryüzünün iki ucuna varır. Bir şey göremez. Sonra Îsâ aleyhisselâm'ın doğmuş olduğunu ve meleklerin de onu çepeçevre sardığını görür. Bunun üzerine şeytânlara döner ve: "Dün bir Peygamber doğmuş ki [bu güne kadar] bir kadın ben onun yanında mutlaka hâzır bulunmadıkça ne hâmile kalmıştır ne de doğurmuştur. Sadece bu hâric.. O yüzden bu geceden sonra putlara tapınılmasından umut kesin. Ama âdemoğullarına acelecilik ve hiffet tarafından yaklaşın" der.

Onun büyük kapılarından biri de dirhem u dînâr ve -hayvanlar, akar, *araz* gibi ve sâir- envâîçeşit mâl u menâldir. Kût ve hâcetin mafevkinde olan her şey ise şeytân için bir limandır. Meselâ yanında öğünü bulunan birinin kalbi fâriğ olur. Ama eğer o, yolda bir yerde yüz dînâr bulacak olsa kalbinde öyle arzular doğar ki onların her biri başka bir yüz dînârı gerektirir. Bulduğu kendisine kâfî gelmez, bilakis bir dokuzyüze daha ihtiyâc duyar. Hâlbuki o yüzü bulmadan önce tüm bunlardan müstağnî idi. Ama şimdi bu yüzü buldu diye onunla zengin oldum sanır. Üstelik kuracağı bir ev, kezâ bir câriye, ev eşyâsı ve pahalı elbiseler satın almak için dokuzyüze daha muhtâc oldu. Bütün bunlar ise [kendince] kendisine yaraşır, biri diğerine davetiye çıkarır ve ardı-arkası gelmez şeylerdir. Dolayısıyla sonu cehennemin derinliği/dibi olan bir çukura düşer. Bunun zâten ondan başka bir sonu da yoktur. Sâbit el-Bünânî şöyle demiştir: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem peygamber olarak gönderildiği zaman, İblîs, şeytânlarına: "[Mutlaka büyük] bir hâdise oldu. Gidip ne olduğuna bakın" der. Onlar gider ve bitkin düşünceye kadar arandıktan sonra [elleri boş geri] gelirler. "Ne olmuş bilmiyoruz" derler. Bunun üzerine o: "Ben size ne olduğunun haberini getiririm" der ve gider. Bilahare gelip: "Allah Muhammed'i (sallallahu aleyhi ve sellem) peygamber olarak göndermiş" der ve şeytânlarını Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in ashâbına göndermeye başlar. Onlar giderler, ama hüsrâna uğramış bir hâlde geri dönerler. "Biz, bunlar gibi bir topluluğa asla denk gelmiş/eşlik etmiş değiliz. Onlara yaptığımızı yaparız ve sonra kalkıp namaza dururlar da o yaptığımız silinip gider" derler. İblîs onlara: "Onlara karşı biraz yavaş olun" der, "Olur ki Allah onların önünde dünyanın kapılarını açar ki biz de böylelikle onlardan murâdımızı alırız." Yine rivâyet

olunduğuna göre Îsâ aleyhisselâm bir gün bir taşı yastık olarak kullanır. İblîs onun yanından geçer ki kendisine: "Ey Îsâ! Dünyaya rağbet etmişsin" der. Bunun üzerine Îsâ aleyhisselâm taşı başının altından alıp ona fırlatır. "Al, dünyayla birlikte senindir/senin olsun" der. Doğrusu uyuyacağı sırada başının altına yastık diye koyabileceği bir taş sâhibi, kendisine karşı şeytâna azık/hazırlık olabilecek bir dünyalığa sâhibdir demektir. Meselâ namaz için gece kâim olan birinin yakınında başını koyabileceği bir taş olsa bu onu habire uykuya ve başını onun üstüne koymaya çağırır. Hâlbuki o taş olmasa bu onun aklına bile gelmez ve uykuya bir meyil göstermez. Bu, bir taşla ilgili durumdur. Peki yumuşak yastıklara, râhat döşeklere ve güzel meskenlere sâhib olan birinin hâli aceb nice olur?! Böyle biri aceb ne zaman Allah Teâlâ'ya ibâdet için bir neşve bulur!

Şeytânın büyük kapılarından biri de [telkîn ettiği] cimrilik ve fakîrlik korkusudur. Nitekim [bir taraftan] infâka ve tasadduka mâni olan, [öte taraftan] iddihâra, yığmaya ve *elîm [bir] azâb*a davetiye çıkaran odur. Kur'ân-ı Azîz'in de bildirdiği gibi [altın ve gümüşü biriktirip de Allah yolunda sarfetmeyen] mâl yığıcılar için *vaadolunan cezâ* budur. Hayseme Bin Abdurrahmân demiştir ki: "Şeytân şöyle der: Âdemoğlu beni şu üç şeyde altetmediği müddetce başka bir şeyde altedemez: Ona emrederim de hakkı olmayan bir mâlı alır; onu hakkı olmayan bir yere/bir kimseye harcar ve hakkı olan bir yerden/bir kimseden ise onu geri tutar." Süfyân[-ı Sevrî] ise şöyle demiştir: "Şeytânın [âdemoğluna karşı kendisiyle savaştığı] fakîrlik korkusu gibi [güçlü] bir silâhı yoktur ki [âdemoğlu] onu kendisinden kabûl ettiği zaman bâtıla dalar; hakdan-hakîkatden meneder, hevâ ile konuşur ve Rabbine karşı su-i zanda bulunur." Yine cimriliğin âfetlerinden biri de mâl biriktirmek amacıyla çarşı-pazarlara [aşırı bir] hırs ile bağlanmaktır. Çarşı-pazarlarsa şeytânların yuvalandığı yerlerdir." (...)

Büyük kapılarından biri de mezheblere ve ehvâa/indî görüşlere-arzulara taassub göstermek, kezâ hasımlara/muhâliflere kin gütmek ve onlara küçümseyici bir gözle bakmaktır. Bu hâl ise hem âbidleri hem fâsıkları beraberce mahveden şeylerdendir. Çünkü insânlara ta'n etmek ve onların eksikleri-kusûrlarıyla uğraşmak, yaratılıştan insân doğasında var olan bir sıfatdır ki yırtıcı/behîmî sıfatlardandır. Şeytân bir şeyi ona hak-hakîkat diye gösterip-kendisini böyle bir vehme kaptırdığı ve bu şey onun doğasına da muvâfık olduğu zaman artık onun tatlılığı-hoşluğu kalbine baskın gelir. Bütün himmetiyle onunla meşgûl olur ve bu hâlinden ötürü sevinçlidir, mesrûrdur ki kendince Dîn yolunda gayret gösterdiğini zanneder. Oysa şeytânların izinde gayret sarfetmekte/ve onların ardınca seğirtmektedir. Meselâ onlardan birini Ebû Bekr es-Sıddık radıyallahu anhu'ya taassub gösterir görürsünüz. Hâlbuki harâm yiyen, dilini fuzûlî şeylerle ve yalanla döndüren, envâitürlü fesâd işleyen biridir. Eğer Ebû Bekr kendisini görecek olsa ona ilk önce o düşman olurdu. Çünkü Ebû Bekr'e dost olmak demek onun yolunu tutmak, onun sîreti üzre yol almak ve iki çenesi arasını [harâm yemekten ve mâlâyanî kelâm etmekten] korumaktır ki ona dost olan, böyle yapar. Nitekim Allah kendisinden râzı olsun onun sîretiyle ilgili hasletlerinden biri, kendisini ilgilendirmeyen şeyler hakkında konuşmaktan dilini tutmak için ağzına birkaç çakıl

taşı koymak olmuştur. Peki [yukarıda sözü edilen] böyle bir fuzûlî nerde, onun sîreti üzre seyretmediği hâlde ona dostluk ve ona muhabbet [göstermek] iddiâsı nerde..! Başka bir fuzûlî daha görürsünüz ki o ise Alî radıyallahu anhu'ya taassub ile arz-ı endâm eder. O Alî ki, hilâfeti esnâsında, üç dirhemlik bir elbise satın almış ve yenlerini el bileklerine kadar kesip giymiştir. Onun sîreti ve zühdü böyledir. [Ha şu ona taassub gösteren] fâsığı ise, ipek elbise giyer ve harâmdan kazandığı emvâlle süslenir görürüz. Üstüne üstlük Alî muhabbetinden dem vurur, ona bağlılık iddiâsında bulunur. [Alî ise] Kıyâmet Günü [bu hâlinden dolayı] onun ilk hasımlarından [olacak] biridir. Ah keşke şu bilineydi: Nasıl olur da biri, bir insânın gözünün nûru, gönlünün sürûru olan biricik yavrusunu alır, onu döver, üstünü başını parçalar, saçlarını yolar ve makaslara vurur, sonra da kalkıp o yavrucağın babasını sevdiğini ve onun dostu olduğunu iddiâ eder. Acaba bu hâlle birlikte onun, o yavrucağın babası karşısındaki hâli nice olur! Malûmdur ki Dîn ve Şerîat, bu iki şey, Ebû Bekr'e, Ömer'e, Osmân'a, Alî'ye ve -Allah cümlesinden râzı olsun- sâir Sahâbe'ye, [kendi] âileler[i], çocuklar[ı] ve hattâ kendi cânlarından daha sevgili olmuştur. Şerîat'ın masiyet dediği şeylere dalanlar ise, Şerîat'ı parçalayanlar, onu şehevât makaslarıyla kesenler ve kendilerini, hem Allah'ın hem Onun dostlarının düşmanı İblîs'e o şehevâtla sevdirenlerdir. Aceb onların Kıyâmet Günü Sahâbe ve Allah'ın dostları karşısında hâlleri nice olur! Dahası eğer perde kaldırılacak ve onlar, Sahâbe'nin, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Ümmet'i içinde neyi görmek istediğini bilecek olsa/lar, hiç şübhesiz o çirkin fiilleri-hâlleriyle birlikte onları dillerine alıp anmaktan utanırlardı. [Kezâ] şeytân onları, Ebû Bekr ve Ömer'i sever bir hâlde ölen kimseyi cehennem ateşi sarmaz gibisinden bir vehme düşürür. Diğer bir kısmı ise, eğer Alî'yi sever bir hâlde ölürse kendisi için herhangi bir korku olmaz vehmine kaptırır. Hâlbuki Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kendisinden bir parça olan Fâtıma radıyallahu anha'ya: «Amel et. Çünkü ben Allah karşısında sana bir fayda veremem» buyurmuştur.

Bu, "ehvâ" cümlesinden olmak üzere serdettiğimiz bir misâldir ki [İmâm] eş-Şâfiî, Ebû Hanîfe, Mâlik, Ahmed ve bunların gayrı imâmlara taassub gösterenlerin hükmü /konumu da budur. Her kim imâmlardan birinin mezhebine, o imâmın sîretini/yolunu takîb etmeksizin bağlılık iddiâ ederse, Kıyâmet Günü onun hasmı o imâmdır. İşte o dem ona der ki: Benim mezhebim, dille konuşmak değil amel idi. Dille konuşmak da amel içindi; hezeyân için değildi. Peki neden amel ve sîretce bana muhâlefet ettin. O amel ve o sîret idi benim mezhebim ve meslekim/yolum ki ben o yolu tutmuş ve o yol üzre Allah Teâlâ'ya gitmiştim. Sense yalan yere benim mezhebime mensûbiyyet iddiâsında bulundun...?!

Bu, şeytânın giriş yollarının en büyük olanlarından biridir ki ekser-i cihânı onunla mahvetmiştir. Medâris[-i mezâhib], öylelerinin eline teslîm edilmiştir ki onlar, Allah'a karşı korkuları azalmış, Dîn konusundaki basîretleri zayıflamış, dünyaya rağbetleri güçlenmiş, ardlarınca gidilmesine dâir hırsları şiddetlenmiş kimselerdir. Ardlarınca gidilmeye ve makâma geçmeye ise ancak taassub üzerinden yol bulabilmişlerdir ki bu yüzden de o taassubu içlerinde hapsetmiş ve [takîbcilerini] şeytânın bu konudaki

tuzakları karşısında uyarmaz olmuşlardır. Hattâ tuzağını kurması konusunda bilfiil şeytâna niyâbet eder olmuşlardır. Böylece insânlar da o yol üzre seyre devâm edip dînlerinin ana esâslarını unutmuştur. Hâsılı onlar, hem kendilerini mahvetmiştir hem başkalarını mahva sürüklemiştir. Allah Teâlâ hem bize hem onlara affını yâr etsin.

Hasen[-i Basrî] şöyle demiştir: "Bize ulaştığına göre İblîs demiştir ki: Ümmet-i Muhammed'e masiyetleri süslü gösterdim de istiğfârla belimi kırdılar. Bunun üzerine ben de onlara, kendisi dolayısıyla Allah Teâlâ'ya istiğfârda bulunmadıkları birtakım günahları süslü gösterdim ki onlar, *ehvâ*dır." Melûn gerçekten de doğru söylemiştir. Çünkü onlar, bunun, kendilerini masiyetlere çeken sebeblerden olduğunu bilmezler. Nerde kaldı bir de ondan dolayı istiğfârda bulunsunlar.

Şeytânın büyük hîlelerinden biri ise, insânı, mezheblerle ve çekişmeli husûslarla ilgili meseleler hakkında insânlar arasında vukû bulan ihtilâflar ile meşgûl edip kendi nefsine bakmaktan alıkoymasıdır. Abdullah Bin Mesûd şöyle demiştir: "Bir topluluk oturup Allah Teâlâ'yı zikrederler. Şeytân onları o meclisden kaldırmak ve dağıtmak için onların yanına varır. Ama bunu başaramaz. Bunun üzerine başka bir arkadaş topluluğuna gider ki onlar dünyalık şeyler konuşmaktadır. Onların arasını bozar da kalkıp birbirleriyle kavgaya tutuşurlar. Oysaki şeytânın istediği onlar değildir. Allah'ı zikredenler kalkar ve bunları birbirlerinden ayırmakla uğraşırlar. Böylece o meclislerinden kalkıp dağılmış olurlar ki şeytânın onlara dâir murâdı da zâten budur."

Şeytânın kapılarından bir diğeri, ilmin dünyasına dalmamış ve onda bir derinliğe ulaşmamış olan avâmı, Allah Teâlâ'nın Zâtı ve Sıfatları, kezâ akıllarının ermeyeceği meseleler üzerinde düşünmeye sevk etmesidir. Bunu ise onları, Dîn'in aslı-esâsları hakkında şübheye düşürebilmek ve yine Allah Teâlâ hakkında, Allah'ın kendisinden münezzeh olduğu birtakım hayâllere-düşüncelere salmak için yapar. Sözkonusu bu şeyler dolayısıyla onlardan biri ya bir kâfir ya da bir bidatci olur çıkar ki bu halinden dolayı ise memnûn, mesrûr ve şaddır. Nitekim içine doğan/ve aklına gelen o şeyleri bir marifet ve basîret zanneder. Bunun kendi zekâsı ve aklının fazlalığı dolayısıyla kendisine inkişâf etmiş bir şey olduğunu düşünür. İnsânların en şiddetli ahmak olanı kendi nefsinin aklına inanan/kendi aklını beğenip ona bağlanandır. Akılca insânların en sağlamı ise nefsini en çok ithâm altında tutan ve âlimlere en fazla soru sorandır. Âişe radıyallahu anha şöyle demiştir: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Şeytân birinize gelir de ona, "Seni kim yarattı?" der. O da, "Allah Tebâreke ve Teâlâ" der. Bunun üzerine şeytân: "Peki Allah'ı kim yarattı?" der. Biriniz böyle bir hâl yaşarsa, "Amentu Billahi ve Resûlihi/Allah'a ve Resûlü'ne îmân ettim" desin. Şübhesiz bu ondan [o vesveseyi] götürür.» {Ahmed, el-Bezzâr ve Ebû Ya'lâ müsnedlerinde tahrîc etmişlerdir. Ricâli sikâtdır ve Ebû Hureyre rivâyetiyle Muttefakun aleyh'dir.} Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, [şeytânın ilkâ ettiği] bu vesvesenin devâsını araştırmayı emir buyurmamıştır. Yine bu, âlimlerin değil de avâm-ı nâsın yaşadığı bir vesvese hâlidir. Avâmın üzerine düşen ise îmân etmektir; teslîmiyyet göstermektir; kendi ibâdetleri ve kendi maîşetleri ile meşgûl olmaktır; ilmi de âlimlere bırakmaktır. ~~Avâmdan birinin, zinâya düşmesi veya hırsızlık etmesi kendisi için ilmî meselelerde konuşmasından~~ [belki]

daha iyidir. Çünkü, Allah'ın Zâtı ve Onun Dîni hakkında, ilmî vukûfiyyet olmaksızın konuşan biri, bilmediği bir noktadan küfre düşebilir. Tıpkı dalgalı denize dalan, ama yüzme nedir bilmeyen bir kimse gibi... Şeytânın, *akâid* ve *mezâhib* ile ilgili tuzakları sınırlanmayacak derecede çoktur. Serdettiğimizden murâdımızsa sade bir misâldir.

Yine onun kapılarından biri de Müslümanlara karşı sû-i zandır. Allah Teâla şöyle buyurmuştur: «Ey îmân edenler! Zannın birçoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır...» [49/el-Hucurât, 12] [Su-i] zan yoluyla başkası hakkında şerre hükmeden biri, şeytân tarafından o kişi hakkında şu gibi bazı hâllere sürüklenir: Dili onun hakkında uzayıp gıybete dalar da böylece kendisini mahveder. Yahut onun hakkını-hukûkunu îfâ konusunda kusûr gösterir. Yahut ona *ikrâm* [/*saygınlığını gözetme*] husûsunda gevşeklik gösterir ve ona, kendisini hor-hakîr gören bir gözle bakar. Kezâ kendisini ondan daha hayırlı/üstün görür. Bütün bunlar ise kişiyi helâke sürükleyici şeylerdir. İşte bu yüzden Şerîat, töhmet içeren şeylere dalmaktan/şübheli-ithâma marûz kalınabilecek yerlerde bulunmaktan nehyetmiştir. (...) Alî Bin Hüseyn'den şöyle rivâyet olunmuştur: "[Hz. Peygamber'in zevcesi] Safiyye Bint-i Huyay Bin Ahtâb, kendisine şöyle haber vermiştir: "Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem mescidde itikâfda idi. Onun yanına vardım ve [bir müddet] yanında kalıp kendisiyle konuştum. Akşamı edince de ayrıldım. O da benimle yürümek [ve beni uğurlamak] üzere kalktı. [Yolda] Ensâr'dan iki adamla karşılaştı. Selâm verdiler, sonra da yollarına gittiler ki onlara seslenip: «O, [hanımım] Safiyye Bint-i Huyay'dır» dedi. Onlar: "Ya Resûlellah! Bizler senin hakkında ancak hayır düşünürüz" dediler. O: «Şübhesiz şeytân âdemoğlunun içinde, kanın beden içre dolaştığı gibi dolaşır. Sizin üzerinize de [bir şübhe-vesvese ile] girmesinden endişe ettim» buyurdu." {Muttefakun Aleyh} Bak-gör Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in onların dîni üzerine nasıl titrediğini ve onları nasıl koruduğunu.. Ümmetine nasıl şefkat gösterdiğini ve onlara töhmetden sakınmanın yolunu nasıl gösterip-öğrettiğini... Ta ki dîndarlığıyla tanınmış, vera'/takvâ sâhibi âlim bile kendi ahvâlinde gevşeklik göstermesin ve kendi nefsinin beğenisine kapılıp kendi kendine: "Benim gibisi hakkında ancak hayır düşünülür" demesin. Çünkü insânların en fazla vera' sâhibi, en takvâlı ve en bilgili birine bile insânların hepsi aynı gözle bakmazlar. Aksine bir kısmı rızâ/sevgi, diğer bir kısmı ise öfke/nefret gözüyle bakar. O yüzden şâir demiştir ki: *Kördür her kusûra karşı sevgi gözü*

Oysa gösterir olmadık ayıbları nefret gözü

وعين الرضا عن كل عيب كليلة - ولكن عين السخط تبدي المساويا

Binâenaleyh kötülerin zannından ve şerlilerin töhmetinden sakınmak gerekir ki şerliler, bütün insânlar hakkında ancak su-i zan taşırlar/kötülük düşünürler. İnsânlar hakkında su-i zan taşıyıp/kötü düşünen ve kusûr arayıp/ayıpların ardına düşen birini gördüğün ân bil ki onun içi pistir ve o hâli de içinden sızan pisliğidir. Başkalarını da kendisi ne ise ancak öyle görmüştür/öyle görür. Hiç şübhesiz mümin, mazeret arar; münâfık ise ayıp-kusûr arama peşinde gezer. Müminin sînesi kâffe-i halk hakkında selîmdir [/gönlü gıllügışdan ârîdir].

Bunlar, şeytânın kalblere kendisi üzerinden girdiği kapıların - yolların bazılarıdır. Eğer bunların tamâmını ele almak istesem buna güç yetiremem. Ama bu kadarında diğerleri için de bir tenbîh/ve işâret vardır. Nitekim âdemoğlunda mezmûm sıfat/kötü haslet namına var olan her şey mutlaka şeytânın bir silâhıdır ve [kalblere kendisi üzerinden girdiği] yollarından biridir.

Eğer, şeytânı defetmeye çare/yol nedir..? Allah'ı zikretmek ve insânın, La havle vela kuvvete illâ billâh demesi bunun için kâfî midir..? diyecek olursan:

Bil ki bu konuda kalbin ilâcı, sözkonusu bütün o giriş yollarını, kalbi bütün o kötü hasletlerden temizlemek sûretiyle kapatmasıdır. Bunu ele almak ise uzayıp gidecek bir fasıldır. Bizim, *kitâb*ın şu kısmından gayemiz ise helâk edici o hasletlerin ilâcını beyân etmektir. Bu hasletlerin her biri ise -ilerde de şerhedileceği üzre- müstakil bir *kitâb*ı gerektirir. Evet, eğer sen kalbden bu hasletlerin köklerini kesersen, şeytânın kalbde birtakım gel-gitleri ve havâtırı olur, ama orada kalıcı olarak istikrâr bulamaz. Allah'ı zikretmek de onun oraya geçişine mâni olur. Zîrâ zikrin hakîkati, kalbe, ancak ve ancak onu takvâ ile mamûr ettikten ve kendisini kötü hasletlerden temizledikten sonra yerleşir/iyice nüfûz eder. Aksi takdîrde zikir, kalb üzerinde etkisi olmayan bir kendi kendine konuşma (hâli) olur. Dolayısıyla şeytânın etkisini de uzaklaştıramaz. İşte bu yüzden Allah Teâlâ: «[Şübhesiz Allah'tan] ittikâ edenler, kendilerine şeytândan bir tayf iliştiği/bir vesvese dokunduğu zaman [hemen durup düşünür,] bir tezekkür ederler ve çok geçmeden de [basîret üzre toparlanıp] kendilerine gelirler.» [7/el-A'râf, 201] buyurmuştur ve bunu muttakî kişiye mahsûs [bir hâl] kılmıştır. Nitekim şeytân, sana yaklaşan aç bir köpek gibidir ki eğer senin önünde et veya ekmek yoksa, ona sade bir "Hoşt" demen yeter ve mücerred sözle senden sakınır, defolup gider. Ama önünde et varsa ve o da açsa işte o zaman ete saldırır ve mücerred bir sözle çekip gitmez. İşte şeytânın azığından boş (olan) bir kalbden [de şeytân, aynen böylece] mücerred zikirle sakınıp gider. Ama şehvet kalbe baskın geldiğinde zikrin hakîkatini kalbin ücralarına doğru iter. Süveydâsına hâkim olmasını engeller. Böylelikle de o süveydâ üzerinde şeytân hâkimiyyet kurar/mütemekkin olur. Muttakîlerin hevâdan ve kötü hasletlerden ârî kalblerine gelince, [evet,] şeytân onların da kapısını çalar, ama şehevâtdan ötürü değil, bilakis bir *gaflet* eseri olarak zikirden boş bulunmaları sebebiyle ki kalbler zikre avdet ettiği zaman şeytân da siner. Bunun delîli ise [Allah] Teâlâ'nın: «[Kur'ân okuyacağın zaman, o] şeytân-ı racîmden Allah'a istiâzede bulun.» [16/en-Nahl, 98] kavli ve sâir haberler ile zikir hakkında vârid olmuş âyetlerdir.

Ebû Hureyre şöyle demiştir: "Müminin şeytânı ile kâfirin şeytânı bir araya gelirler. Kâfirin şeytânı yağlıdır, semizdir ve giyiniktir. Müminin şeytânı ise arıktır, saçı-başı dağınıktır ve çıplaktır. Kâfirin şeytânı müminin şeytânına: "Sen niçin böyle arıksın?" diye sorar. O da der ki: "Ben [öyle] bir adamlayım ki, yemek yediğinde Allah'ın adını anar da ben [öylece] aç kalırım. [Bir şey] içtiğinde Allah'ın adını anar da ben [öylece] susuz kalırım. Giyindiğinde Allah'ın adını anar da ben [öylece] çıplak kalırım. Başını yağladığında Allah'ın adını anar da ben [öylece] saç-baş dağınık kalırım." [Kâfirin

şeytânı ise:] "Ama ben [öyle] bir adamlayım ki bunlardan hiçbirini yapmaz. Böylece ben ona yiyeceği, içeceği ve giyeceğinde ortak olurum" der.

Muhammed Bin Vâsi' ise her gün sabah namazından sonra şöyle diyegelmiştir: "Allah'ım! Başımıza eksiklerimizi-kusûrlarımızı bilen/basîr bir düşman musallat ettin ki o ve tâifesi biz onları görmez olduğumuz hâlde bizi görürler. Allah'ım! Onun bizim hakkımızdaki umudunu, ona Senin rahmetinden umudunu kestirdiğin gibi kes. Onu bizim hakkımızda, onu Senin affından me'yûs kıldığın gibi me'yûs kıl. Bizimle onun arasını, onunla rahmetin arasını uzak kıldığın gibi uzak kıl. Şübhesiz Sen her şeye [hakkıyla] kadîrsin." [Râvî] demiştir ki: "İblîs bir gün mescid yolunda onun karşısına çıkar ve kendisine: "Ey İbn Vâsi'! Beni tanıyor musun?" der. "Sen de kimsin?" der. "Ben İblîsim" der. "Ne istiyorsun?" der. "Bu istiâzeyi hiç kimseye öğretmemeni istiyorum" der... (... ...) [Bu böyleydi çünkü, [o] kalbler, şeytâna bir merâ olmaktan uzak ve onun için azık olan şeylerden -ki şehevâtdır- mutahhar idi. Sen (→)]

(←) Sen, mücerred zikirle şeytânın senden -Ömer radıyallahu anhu'dan kaçtığı gibi- uzak kaçmasına ne kadar tamah edersen et bu imkânsız bir şey olacak ve sen ihtimâ öncesinde devâ almak isteyen, ama midesi ağır yemeklerle meşgûl olup öyle bir hâlde o devânın, ihtimâ sonrası ve midesini boşalttıktan sonra onu içene fayda verdiği gibi kendisine fayda vermesini bekleyen bir adam olarak kalacaksın... [Bil ki] Zikir, devâdır. İhtimâ ise takvâdır ki o, kalbin şehevâtdan boşalmasıdır/arınmasıdır. Zikir, arı bir kalbe indiğinde (...?!) şeytân çekilir-savuşur. Tıpkı, yemeklerden hâlî bir mideye devânın inmesiyle hastalığın çekilmesi gibi.. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Şübhesiz bunda, kalbi olan yahut bir şâhid olarak kulak veren kimse için mutlak bir öğüt vardır.» [50/Kâf, 37] «[Öyle şeytân ki] aleyhinde şu [ilâhî] hüküm yazılmıştır: Kim onu dost edinirse şübhesiz o, onu saptırır ve onu o alevli ateşin (cehennemin) azâbına götürür.» [22/el-Hacc, 4] Kim, şeytâna, [işlediği] ameliyle yardımcı olursa, o, onu, dost edinendir. Diliyle Allah'ı zikreden biri olsa bile...

Eğer dersen ki: Zikrin şeytânı tardedeceğiyle ilgili hadîs *mutlak* bir şekilde vârid olmuştur? Bu demektir ki sen, şer'in *umûm bildiren* çoğu *hükm*ünün, dîn âlimlerinin nakletmiş olduğu birtakım şartlarla *husûsî* kılındığını anlamamışsın... Sen kendine bak ki gözle [bizzât] görmek, [kulakla dolaylı yoldan bir] haber [işitmek] gibi değildir. Ayrıca [şunu da] teemmül et: Senin zikrin ile ibâdetinin müntehâsı namazdır. Kalbini murâkabe et [de bir yokla şimdi].. Namazındayken şeytân o kalbini çarşı-pazarlara, iki dünya hesâbı ile muannidlerin cevâbına nasıl çekiyor. Seni dünya vâdilerinde ve onun o tehlikeli geçitlerinde nasıl dolaştırıyor. Öyle ki sen dünyanın fuzûliyyâtı adına unuttuklarını bile ancak namazda hatırlar oluyorsun. Kezâlik şeytân senin kalbine ancak namaz kıldığın zaman akın ediyor. Hâsılı namaz kalblerin mihengidir. Kalbin iyilikleri ve kötülükleri onunla açığa çıkar. Yine namaz dünya şehvetleriyle tıka-basa dolu olan kalblerden kabûl olunmaz. [Hâl böyleyken mücerred zikirle] şeytân elbet senden savuşup gitmez. Bilakis, belki de senin üzerindeki vesveselerini daha fazla arttırır. Aynen ihtimâ öncesinde devânın sana karşı zararını -belki- arttırması gibi... Eğer şeytândan kurtulmak istiyorsan önce takvâ ile ihtimâyı takdîm et. Sonra ardına

zikir devâsını kat. İşte o zaman şeytân senden, Ömer radıyallahu anhu'dan kaçtığı gibi kaçar. Bu yüzden Vehb Bin Münebbih: "Allah'tan kork da gizli hâlinde şeytânın dostu" yani ona mutî' "iken âşikâr hâlinde kendisine küfretme" demiştir. Yine biri de demiştir ki: "Şaşarım o kimseye ki muhsin olanın ihsânını bilir de sonra ona isyân eder ve [şaşarım o kimseye ki laîn olanın] tuğyânını bilir de sonra o laîne itâat eder." Allah Teâlâ: «...Bana duâ edin ki size icâbet edeyim...» [40/Ğâfir (Mümin), 60] buyurmuştur ve nasıl ki sen Ona duâ edersin de sana icâbet buyurmaz, işte aynen öylece Allah'ı zikredersin de şeytân senden kaçmaz. Sebebi ise zikir ve duâ için gerekli şartların fıkdânıdır. İbrâhîm Bin Edhem'e: "Bize ne oluyor ki duâ ediyoruz da bize icâbet olunmuyor. Hâlbuki Allah Teâlâ: «...Bana duâ edin ki size icâbet edeyim...» buyuruyor?!" diye sorulduğunda: "Zîrâ kalbleriniz ölüdür" der. "Peki onları öldüren nedir?" denilir. Şöyle der: "Sekiz hasletdir: Allah'ın hakkını bildiniz de Onun hakkını yerine getirmediniz. Kur'ân'ı okudunuz da onun *hudûd*u [/hükümleri] ile amel etmediniz. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i seviyoruz dediniz de Onun sünnetiyle amel etmediniz. Ölümden korkuyoruz dediniz de onun için hazırlanmadınız. Allah Teâlâ: «Şübhesiz ki şeytân sizin için bir düşmandır. (Siz de) onu bir düşman edinin...» [35/Fâtır, 6] buyurmuş iken siz gidip onunla meâsî üzre yatağa girdiniz. Cehennemden korkarız dediniz de bedenlerinizi onun yolunda yordunuz. Cenneti severiz dediniz de onun için amelde bulunmadınız. Yataklarınızdan kalktığınızda kendi ayıblarınızı kendi ardınıza attınız; insânların ayıblarını ise [getirip] önünüze yaydınız. İşte böylece Rabbinizin gazabını üzerinize çektiniz. Şimdi O size nasıl icâbet buyursun!" (... ... ...)

(...)

(Kalbin Sürat-i Takallübünü, Tagayyür ve Sebât Cihetiyle Kalblerin Kısımlarını Beyân...)

Bil ki kalb, açıkladığımız gibi, daha önce zikrettiğimiz o hasletlerle çevrelenmiştir. *Âsâr* ile *ahvâl* ona, vasfetmiş olduğumuz o kapılardan dökülür. Sanki o, her taraftan mütemâdiyen isâbet alan bir hedef gibidir. Ona, kendisine etki edecek bir şey isâbet ettiğinde diğer taraftan o şeye zıd başka bir şey kendisine isâbet eder. Böylelikle de vasfı/hâli değişir. Şeytân ona doğru inip kendisini hevâya çağırdığında [öte yandan] bir melek iner ve onu ondan geri çevirir. Bir şeytân onu bir şerre doğru çekecek olsa başka bir şeytân onu başka bir şerre çeker. Bir melek onu bir hayra doğru çekecek olsa başka bir melek onu başka bir hayra çeker. İşte böylece o, bazen iki melek ve bazen iki şeytân arasında, bazen de bir melek ve bir şeytân arasında çekiştirilir ve hiçbir zaman ihmâl edilmez [/boş bırakılmaz] ki, Allah Teâlâ'nın şu kavli de buna bir işâretdir: «Biz onların kalblerini ve gözlerini taklîb ederiz...» [6/el-En'âm, 110] Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Allah Teâlâ'nın, kalbin yaratılışıyla ilgili hayretâmîz/ve hayretengîz hâllere ve onun takallübüne muttali olduğu içindir ki onunla yemîn edip: «Lâ, ve mukallibi'l-kulûbi... / Hayır, kalbleri evirip çevirene yemîn olsun ki» demiştir. {Buhârî tahric etmiştir.} Ayrıca [duâsında] sık sık: «Ya mukallibe'l-kulûb! Sebbit kalbî alâ dînik.. / Ey kalbleri [hâlden hâle] çeviren [Allah'ım]! Kalbimi dînin üzre sâbit kıl»

demiştir. Ona: "Sen de korkuyor musun ya Resûlellah?" dediklerinde ise: «Beni emîn kılan ne ola, ki kalb Rahmân'ın iki parmağı arasındadır; onu dilediği gibi taklîb eder» buyurmuştur. {[...]} Başka bir rivâyet lafzında ise: «...eğer onu sâbit kılmayı dilerse onu sâbit kılar ve eğer onu saptırmayı dilerse onu saptırır» [buyurmuştur.] (... ...)

[Alıntının kesildiği bu satırlarda Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kalb için üç misâl verdiği kaydı vardır ki kalb: 1- Devâmlı hareket hâlinde olan/veya dönüp duran bir serçe kuşuna, 2- Kaynayıp durması cihetiyle çömleğin/tencerenin kaynama hâline, 3- Uçsuz-bucaksız bir yerde rüzgârın evirip çevirdiği bir tüye benzetilmiştir ki aşağıdaki açıklamalar da bundan hemen sonra gelmektedir.]

İşbu [dönüşme hâlleri olan:] takallübât ve Allah Teâlâ'nın, kalbin takallübüyle ilgili akıl almaz hayretengîz sun'u ancak, Allah Teâlâ karşısındaki hâllerini [devâmlı bir şekilde] murâkabe ve mürâat yoluyla gözeten kimseler tarafından bilinebilir.

Hayır ve/ya şer üzre sebât [hâlleri] ve bu ikisi arasında [gel-git yoluyla] tereddüd bakımından kalbler üç çeşittir:

[**Birincisi**:] Takvâ ile *mamûr*, riyâzet ile *müzekkâ* ve pis huylardan *tathîr* edilmiş bir kalbdir ki gayb hazîneleri ve melekût kapılarından [inen] *havâtır-ı hayr* onun içre parıldar. Akıl da birer havâtır olarak kendisine gelen şeyler üzerinde tefekkür yoluna gider. Bu [tefekkür], o şeylerdeki hayrın inceliklerini bilmek ve faydalarının esrârını görmek içindir. Nûr-i basîretle o şeylerin [hakîkat] perdesi kendisi için aralanır ve o da, 'bunu mutlaka yapmak lâzım...' diye hüküm verir. Kendisini ona teşvîk ve onunla amele davet eder. [Nihâyet] melek kalbe bakar ve onu, cevheri/özü itibâriyle *tayyib*, takvâsı bakımından *tâhir*, ziyâ-yı akl ile *müstenîr* ve envâr-ı marifet ile *mamûr* bir hâlde bulur. Dolayısıyla onu kendisi için bir *menzil* ve *mehbit* olmaya *sâlih/elverişli* görür. İşte o zaman onu, görülmeyen ordularla destekler ve başka hayırlara da sevk eder. Öyle ki bir hayır başka bir hayrı çeker. Kezâ, hayrı teşvikle ve işin kendisi için kolaylaştırılmasıyla ilgili o desteği de mütemâdiyen devâm eder ve kesilmez ki Allah Teâlâ'nın şu kavli buna bir işâretdir: «(Artık) kim [Allah için] verir ve [Allah'tan ittikâ edip] sakınır,» «Ve [o] en güzel olanı tasdîk eder ise» «(Biz de) ona, [o] en kolay olanı [kendisini buna müheyyâ kılarak] kolaylaştırırız.» [92/el-Leyl, 5-7]

İşte bu gibi bir kalbde Rubûbiyyet *mişkât*ından olan bir *misbâh*ın nûru parıldar. Öyle ki orada, karanlık gecede kara karıncanın kımıltısından daha gizli olan gizli şirk dahî gizlenemez. O nûrun altında hiçbir şey gizlenip saklanamaz ve şeytânın hiçbir oyunu da ona karşı revâc bulamaz. Bilakis şeytân öylece dikilir de [kendisini avutup] *aldatmak için yaldızlı laflar fısıldar* durur. Ama o kalb ona iltifât etmez.

Bu kalb, *mühlikât*dan temizlendikten sonra -ilerde ele alacağımız şükür, sabır, havf, recâ, fakr, zühd, muhabbet, rızâ, şevk, tevekkül, tefekkür, muhâsebe ve sâir- *münciyât* ile mamûr olmaya yaklaşır. O ise Allah Azze ve Celle'nin, bizzât teveccüh buyurduğu kalbdir. Yine o, [itminân hâline ulaşmış olan] *kalb-i mutmain*'dir. [Son iki cümleden] murâd ise Allah'ın: «..Elâ! Kalbler ancak Allah'ın zikriyle mutmain olur.» [13/er-Ra'd, 28] kavli ve yine Onun şu kavlidir: «Ey nefs-i mutmainne!...» [89/el-Fecr, 27-30]

İkinci kalb, hevâ ile *meşhûn*, ahlâk-ı mezmûme ve habâis ile müdennes, ebvâb-ı şeyâtîn kendisine açık, ebvâb-ı melâike ise kendisine kapalı olan *mahzûl kalb*dir.

[Yani: Şehevî arzu-isteklerle tıka-basa dolmuş, kötü huylarla ve envâiçeşit pislikle kirlenmiş, şeytânların girdiği kapılar alabildiğinde açık, meleklerin gireceği kapılar sımsıkı kapalı olan, muvaffakiyyetden mahrûm kılınmakla hızlâna uğramış bir kalbdir.]

Bu kalb içre şerrin bidâyeti ise hevâdan [kaynaklanan] bir *hâtır*ın onda çakması ve birden parlamasıdır ki kalb, bu konuda ne fetva verir diye aklın hükmüne bakar ve işin doğrusunu ondan öğrenmeye çalışır. Akıl ise zâten hevânın hizmetine alışmış ve ona ünsiyet kesbetmiştir; hevâ için hîleler peydahlamakla ve ona yardımla yol alagelmiştir. Dolayısıyla nefsi de ona karşı harekete geçirir ve kendisine yardım eder. Böylece sîne inşirâh ile hevâya açılır ve -akıl ordusunun onu müdâfaadan geri durması sebebiyle- hevânın zulmetleri onun içre/inbisât bulup yayılır. Hevânın işbu yayılışı sebebiyle yeri genişledi diye şeytânın gücü pekleşir. [İşte o zaman şeytân, kalbe ârız olan sözkonusu] o *hâtır*a yönelir ve onu allayıp pullamaya, aldatmaya ve türlü emellere salmaya çalışır. Böylece birtakım aldatıcı yaldızlı laflar fısıldar durur. Derken îmânın, vaad ve vaîdle ilgili gücü zayıflar. Âhiret korkusuyla ilgili nûr-i yakîn sönükleşir. Zîrâ hevâdan kaynaklanan kara(rtıcı) bir duman kalbe doğru yükselir ve onun yanlarını -envârı sönünceye değin- doldurur. Akıl ise gözkapaklarını dumanın doldurduğu, bu yüzden görmeye muktedir olamayan bir göz gibi olur. İşte galebe-i şehvet kalbe yapacağını böyle yapar. Öyle ki kalbe, tevakkuf [ile durup-düşünme] ve istibsâr [ile olup-biteni görme] imkânı [bile] kalmaz. Eğer bir vâiz onu[n bu hâlini] görecek ve kendisine o konuda hakkın-hakîkatin ne olduğunu söyleyecek olsa, onu işitip-anlamak karşısında kör ve sağır kalır. [Hâl böyle olduğu içindir ki] onun içinde şehvet cevelân eder; şeytân satvet gösterir ve azâlar ber-vefk-i hevâ hareket eder; masiyet de görünmeyen iç âlemden görünen dış âleme çıkıp zâhir olur. Allah'ın kazâ ve kaderinin bir tecellîsi olarak ki Allah'ın şu kavlinde bu nevi bir kalbe işâret vardır: «Gördün mü o [kendi] hevâ ve hevesini ilâhı edineni? Şimdi onun üzerine sen mi bir vekîl olacaksın?» «Yoksa onların çoğunu işitirler veya akledeler mi zannediyorsun? Onlar ancak hayvânlar gibidir, hattâ yolca daha sapkındır[lar].» [25/el-Furkân, 43-44] Ve şu kavliyle: «Andolsun, onların çoğu üzerine [azâba dâir] o söz hak olmuştur. Artık onlar îmân etmezler.» [36/Yâsîn, 7] Kezâ şu kavliyle: «Onları uyarsan da, uyarmasan da onlar için birdir, îmân etmezler.» [36/Yâsîn, 10]

Bu nevi öyle kalb de olur ki onun işbu hâline sebeb birtakım şehevâtdır. Meselâ, belli şeylerden sakınan kimse gibi.. Örneğin güzel bir yüz gördüğünde gözlerine ve kalbine hâkim olamayan, aklı başından giden ve kalbinin bendi yıkılan kimse...

Yahut mevki-makâm, riyâset ve kibir gibi şeyler karşısında nefsine hâkim olamayan ve bu gibi hâllerle karşı karşı kaldığı zaman kendisini sâbitkadem tutacak bir tutamak bulamayıp bunlara kapılan kimse...

Yahut öfke anında kendisine hâkim olamayan, bir hakârete marûz kaldığı veya bir kusûru [kendisine] söylendiği zaman [hemen] öfkelenen kimse...

Yahut imkânı hâlinde bir dirhem veya dînârı almaktan kendini alamayan, bilakis onun için kendini paralayan, [bu arada] mertlik ve takvâ gibi şeyleri [hepten] unutan

kimse... Bütün bu şeyler, hevâ dumanının, kendisini karartıncaya ve onun envârını [tamâmen] söndürünceye kadar kalbe doğru yükselmesi/kesâfetiyle kalbi kaplaması sebebiyledir. [Hâl böyle olunca] onun içinde(ki) hayâ, mertlik ve îmân nûru da söner. O ise tahsîl-i murâd-ı şeytân yolunda didinip gider.

Üçüncü kalb, kendisi içre havâtır-ı hevâ görünen ve onun tarafından şerre çağrılan, ama havâtır-ı îmân ona yetişip kendisini hayra çağıran bir kalbdir. Nefis de havâtır-ı şerre destek olmak için şehvetiyle harekete geçer. Şehveti güçlendirir ve zevk u sefâyı güzel gösterir. Beri taraftan akıl ise, havâtır-ı hayr için harekete geçer ve şehvet karşısında müdâfaaya koyulur. Onun fiilini takbîh ve onu da cehle nisbet eder. Şerrin üzerine atılması ve âkıbet-endîş olmaması dolayısıyla onu hayvânlara ve yabanî/yırtıcılara benzetir. Bunun üzerine nefis aklın nasîhatine meyil verir. Ama şeytân [boş durmayıp] akla karşı bir hamle yapar. Hevânın çağrısını/ve gerekçesini güçlendirir. Der ki: Bu boş sakınma [hâli] de nedir? [İşte tam bu noktada o birilerinin, "Bırak o...m bu ham sofu ayaklarını" sözünü hatırlayın isteriz! Mtrcm] Niçin hevândan/arzundan kaçınıyorsun da kendi kendine eziyet ediyorsun? Çağının insânlarından, kendi arzusunun hilâfına davranır veya kendi çıkarını bırakır bir kimse gördün mü [ki sen böyle yapıyorsun]? Sen dünya lezzetlerini, zevkine ve refâhına bir onlar ulaşsınlar diye onlara mı bırakacaksın? Kendini bunlardan geri tutup da böylece bir mahrûm, bahtsız ve düşkün olarak mı kalacaksın? Zamane ehli sana güler. Değil mi ki mevki-makâmının falân ve falâncadan üstün olmasını istiyorsun? Onlar da senin arzuladığın şeyi arzuladılar ve onu yaptılar. Yoksa [senin gibi] ondan imtinâ edip de geri durmadılar. Falânca âlimi görmüyor musun! Bak o bu tür şeylerden sakınmıyor. Eğer bu bir şer olsaydı o da elbet ondan imtinâ ederdi..?!

Böylelikle nefis meylini şeytâna doğru verir ve çevrilip ona döner. Bu kez melek, şeytâna karşı bir hamle yapar ve der ki: *Lezzet-i hâl[-i hâzır*ın] ardına takılan, ama âkıbeti unutandan gayrı kim helâk olmuştur? [Şimdi sen, kalıcılığı olmayan] basît bir lezzete kâni olup da cennet lezzetini ve ilelebed sürecek nimetlerini gerisin geri mi atıyorsun? Yoksa [şu] şehvetine karşı sabırla direnmenin acısını ağır buluyor, ama cehennemin acısını ağır bulmayıp-hafîfe mi alıyorsun? Yoksa sen insânların kendi nefisleriyle ilgili o gafletini, onların kendi hevâlarına tâbi olma ve şeytâna arka çıkma hâllerini görüyor da buna mı aldanıyorsun? Öyleyse şunu bil ki cehennem azâbını, gayrının masiyeti senin için hafîf kılacak değildir. Farzet ki aşırı derecede sıcak bir yaz günündesin ve insânların tamâmı güneşin altında dikilmişler. Senin ise serin bir evin var. Şimdi gidip insânlara el mi verirsin yoksa kendi derdine mi düşersin? Peki nasıl olur da güneşin sıcağından korkarak insânların hilâfına hareket eder, ama cehennemin sıcağından korkarak onların hilâfına hareket etmezsin?! İşte o dem nefis, meleğin sözüne boyun eğer. [Ayrıca...]

...O iki asker arasında böylece gidip gelmeye devâm eder ve iki hizib arasında cezbolunur durur. Ta ki kalbe, kendisi için evlâ olan *şey* gâlib gelinceye kadar.. Eğer kalbin taşıdığı ve kendisine baskın gelen vasıflar-hasletler, [daha önce] zikrettiğimiz o şeytânî hasletlerse, şeytân gâlib gelir ve kalb, Allah Teâlâ'nın *hizb*inden ve Onun

evliyâsından/sâlih kullarından yüz çevirmiş olarak şeytânın *hizib*lerinden olan kendi cinsine meyleder; şeytânın hizbine ve kendi düşmanlarına yardım eder. Yine azâları üzerinde de -[hükm-i] kaderin sebkati gereği- Allah Teâlâ'dan uzaklığına sebeb olan şeyler cârî olur. Yok, eğer kalbe baskın gelen vasıflar-hasletler, melekî hasletlerse, bu durumda kalb şeytânın iğvâsına kulak vermez ve onun, ne kendisini âcil olana [/sözü geçen o geçici zevklere] teşvîkini, ne de âhiret hâlini [küçük gösterme yollu:] tehvînini dinler. Bilakis Allah'ın hizbine meyleder ve azâları üzerinde de -mesbûk bir kazâ-kader [hükmü] mûcibince- tâat görünür.

Müminin kalbi Rahmân'ın iki parmağı arasındadır. Yani bu iki askerin *tecâzüb*ü arasında.. Gâlib(en) olan odur, kasdım *taklîb*dir ve bir hizibden öbür hizbe *intikâl*dir. Meleklerin veya şeytânların hizbi ile "sürekli bir şekilde sebât" hâline gelince, bu, iki yönden de nâdirdir. Nitekim bu tâât ve meâsî, gayb hazinelerinden âlem-i şehâdete kalb hazinesi vâsıtasıyla zâhir olur. Çünkü kalb, melekût hazînelerindendir. Kezâlik o, zâhir olduğunda, erbâb-ı kulûb için, ezelî kazâ-kaderi gösteren birtakım alâmetler olur. Kim cennet için yaratılmışsa ona esbâb-ı tâât/tâat yolları müyesser kılınır. Kim cehennem için yaratılmışsa ona da esbâb-ı meâsî/masiyet yolları müyesser kılınır; kötü akrân kendisine musallat edilir ve kalbine şeytânın hükmü atılır. Çünkü şeytân türlü türlü hükümlerle ahmakları aldatıp-kandırır. Meselâ der ki: Allah gafûr u rahîmdir; [yaptığın şeylere] aldırış etme; [bil ki] insânların tamâmı [rahmetine istinâden] Allah'tan kormazlar, öyleyse sen de onlara uy..; ömür uzundur; bekle, yarın birgün [elbet] tevbe edersin.. İşte bu şekilde onlara vaadlerde bulunur ve boş umutlar verip onları kuruntulara salar. Şeytânın [gerçekte] onlara vaadettiği ise ancak bir aldanıştır. Öyle ya onlara, tevbe [var, edersin] vaadinde bulunur ve mağfiret ile [affedilirsin deyu] onları kuruntulara salar. Onları, [tabîî ki] Allah'ın izniyle, bu [tür] hîlelerle ve bu kabîlden şeylerle helâk eder. Kalblerini aldanışı kabûl için genişletir ve hakkı kabûle karşı da daraltır. Bütün bunlar ise Allah'ın kazâ ve kaderi gereğidir.

«Allah kime hidâyet vermek isterse onun göğsünü (inşirâh ile) İslâm'a açar; kimi de saptırmak isterse onun göğsünü, o sanki göğe çıkıyormuşçasına daraltır, sıkılmış [gibi boğuk] kılar...» [6/el-En'âm, 125]

«Eğer Allah size yardım ederse, artık size [karşı] gâlib [gelecek] yoktur ve eğer sizi yardımsız bırakırsa, Ondan sonra size yardım edecek kimdir?...» [3/Âl-i İmrân, 160]

el-Hâdî ve el-Mudill Odur. Dilediğini yapar. İstediğini hükmeder. Onun hükmüne karşı durabilecek/onu geri çevirebilecek [hiç kimse] yoktur. Onun *kazâ*sının ardına düşebilecek/onu düzeltebilecek [hiç kimse] yoktur. Cenneti ve onun için bir ehl [olan cennetlikleri] yaratmıştır da onları tâat yoluna koymuştur. Cehennemi ve onun için bir ehl [olan cehennemlikleri] yaratmıştır da onları masiyet yoluna koymuştur. Cennet ve cehennem ehlinin alâmetini de halk-ı cihâna bildirmiştir: «Şübhesiz ki ebrâr [/iyiler, cennetde,] naîmdedir.» «Ve şübhesiz ki füccâr [/kötüler, cehennemde,] cahîmdedir.» [82/el-İnfitâr, 13-14] Sonra, Allah, Peygamberi sallallahu aleyhi ve sellem'den rivâyet edildiği üzre [bir kudsî hadîsde] şöyle buyurmuştur: «Şunlar cennetdedir ve de [buna] aldırmam. Şunlar ise cehennemdedir ve de [buna] aldırmam.» el-Melikü'l-Hak Allah

ne yücedir! «O, yaptığından sorgu-suâle çekilmez, [ama] onlar sorgu-suâle çekilirler.» [21/el-Enbiyâ, 23] (...)

(...)

(Riyâzet-i Nefs, Tehzîb-i Ahlâk ve Muâlece-i Emrâz-i Kulûb...)

(... (...[İmdi:]) Güzel ahlâk, sıfat-ı Seyyidü'l-Mürselîn'dir ve sıddıkların amellerinin efdalidir. O, *muhakkak* bir sûretde Dîn'in şatrı/yarısıdır. Muttakîlerin mücâhedesinin semeresidir ve âbidlerin riyâzetidir.

Kötü ahlâk ise öldürücü zehirlerin; helâk edici âfetlerin; [insânı] rezîl-rüsvâ eden pespayeliklerin; apaçık rezîlliklerin; [kişiyi] Rabbu'l-Âlemîn'e yakınlıktan uzaklaştıran ve sâhibini şeytânların sırasına katan habâisin ta kendisidir. Kezâ o [kötü ahlâk/fenâ huylar], Allah'ın, tutuşturulmuş olan o ateşine açılan kapılardır ki yürekler üzre yükselir [de öylece yanar]. Beri tarafta, güzel ahlâk [/iyi huylar-hasletler] ise kalblerden naîm-i cinâna ve civâr-ı Rahmân'a açılan kapılardır.

Ahlâk-ı habîse, emrâz-ı kulûb ve eskâm-ı nüfûsdur/pis huylar, kalblerin hastalıkları ve cânların râhatsızlıklarıdır. Şu var ki o, [insânı] ebedî hayâtdan eden bir hastalıktır. Hâl böyle olduğu içindir ki o sadece bedenin hayâtını atâlete [veya felce] uğratan bir hastalığa kıyâs bile edilmez. Tabîbler bedenleri tedâvî yollarının üzerine ne kadar düşerse düşsün/tıb kânûnlarını kayıt altına almaya ne derece itinâ gösterirse göstersin, yine de bu, fânî hayâtın elden gitmesiyle ilgili bir hastalığa dâir olacaktır. Dolayısıyla, kalbin hastalıklarını tedâviyle ilgili kânûnları/yolları kayıt altına almaya itinâ göstermek/ve bunların üzerine düşmek daha evlâdır. Çünkü böyle bir hastalık hâlinde ebedî bir hayâtın elden gidişi söz konusudur. Bu nevi bir tıbbı öğrenmek ise her akıl sâhibi üzerine bir vâcibdir. Çünkü hiçbir kalb hastalıklardan ârî olmaz. Eğer o hastalıklar ihmâl edilecek olsa, [gitgide] birikir ve illetler birbiri ardınca sökün edip baskın gelir. O yüzden kul, [öncelikle] bu hastalıkların ilmi ve esbâbı, sonra da onları tedâvî ve ıslâh yolları üzerinde hassasiyyetle durmak/bütün bunları iyice öğrenmek zorundadır. Kalbin o hastalıklarını muâlece/tedâvî, Allah'ın: «Nefsini [kötülüklerden] arındıran şübhesiz felâha ermiştir» kavlinden, onları ihmâl etmek ise Allah'ın: «Ve onu [kötülüklere] gömen [ise] şübhesiz ziyâna uğramıştır» [91/eş-Şems, 9-10] kavlinden murâd *olunan manâ*dır. (... ...)

(...)

Genel Bir Çerçevede Güzel Ahlâka Kendisi Üzerinden Ulaşılan Yolun Beyânı

[Buraya kadar açıklamış olduklarımızdan] şunu öğrenmiş oldun ki, güzel ahlâk, akıl kuvvetinin itidâlinden ve hikmetin kemâlinden, kezâlik öfke ve şehvet kuvvetinin itidâlinden ve bunların akla, aynı şekilde şerîata mutî'/bağlı olmasından neşet eder. Bu itidâl ise iki şekilde husûle gelir: İlki, İlâhî bir ihsan ve fıtrî bir kemâl ile olur ki [bu durumda] insân, aklı kâmil, ahlâkı güzel olarak yaratılır, öfke ve şehvet gücü kendisi için [hilkaten] dengelenmiş, hattâ her ikisi hem mutedil hem akla ve şerîata münkâd

bir hâlde yaratılmış olarak dünyaya gelir. Böylece bila talîm bir âlim ve bila tedîb bir [zât-ı] müeddeb olur. Îsâ Bin Meryem ve Yahyâ Bin Zekeriyyâ aleyhimesselam ve sâir Peygamberler gibi ki cümlesine salât u selâm olsun...

İktisâb/edinim yoluyla ulaşılabilecek şeylerin, tab' u fıtratda [vehbî bir şekilde var] olması da uzak [bir ihtimâl] değildir. Meselâ bir çocuk dili kendiliğinden doğru/dürüst, cömert [ve/ya] cesûr biri olarak yaratılmış olabilir. Yahut bunun tersine [bir hâl üzre] yaratılmış da olabilir. Böyle bir hâlde o hasletlere, itiyâd yoluyla ve o ahlâkî vasıflara sâhib/ahlâklı kimselerle içli-dışlı olmakla ulaşır. *Ayrıca* bunlar eğitim yoluyla da elde edilebilir.

Bu ahlâk[î vasıflar]ı kazanmanın ikinci şekli ise *mücâhede* ve *riyâzet*dir. Bundan kasdım, nefsi, edinilmesi arzu edilen ahlâkî vasıfların gerektirdiği amelleri işlemeye sevkdir. Örneğin cömertlik hasletini kazanmak isteyen biri için bunun yolu, cömert bir kişinin yaptığı şeyi âdet edinmesidir ki o da mâl bezlidir. Nitekim nefsini her dâim bu haslete yönlendirir; ondan bunu ister ve cehd u gayret gösterip kendisini buna alıştırır. O özellik kendisinde bir doğa hâline gelinceye ve kendisi için kolay bir hâl alıncaya kadar böylece devâm eder. Böylelikle de cömert biri olur.

Aynı şekilde, kibir kendisinde baskın bir vasıf olarak bulunan ve bundan dolayı tevâzunun kendisinde ahlâkî bir özellik hâline gelmesini isteyen biri için bunun yolu uzun bir müddet mütevâzı kimselerin yaptıklarını yapmaya çalışması ve bu ahlâkî vasıf kendisinde bir doğa hâline gelinceye ve kendisi için müyesser bir hâl alıncaya kadar bu konuda kendi nefsiyle yorucu bir mücâdele içine girmesidir.

Şer'an güzel/ve övgüye değer görülmüş olan bütün ahlâkî vasıflar, yine bu yolla kazanılır. Bu konudaki [nihâî] gâye ise kendisinden sâdır olan o [ahlâkî vasıfla ilgili] fiilin, zevk/mesrûriyyet verir olmasıdır. Örneğin cömert, verdiğini zoraki/istemeyerek veren kişinin aksine bezlettiği mâl her ne ise onu bezlden dolayı zevk duyan kişidir. Mütevâzı kişi ise tevâzudan zevk alandır/bundan mesrûriyyet duyandır.

Ahlâk-ı dînîyye, nefis, güzel âdetlerin/iyi huyların tamâmını itiyâd edinmedikçe, kötü fiillerin/özelliklerin tamâmını terk etmedikçe, kezâ onu, iyi/güzel fiilleri yapmaya hasret çeker ve onlardan dolayı sevinir, kötü/çirkin fiilleri yapmaktan nefret eder ve onlardan dolayı elemlenir bir kıvâma eriştirmedikçe nefisde asla kökleşmez. Aynen Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in: «..Gözümün nûru [/gönlümün sürûru] namaz~~da~~ kılındı» buyurduğu gibi... Nitekim ibâdetleri edâ ve mahzûrlu şeyleri terk, *kerâhet* ve *istiskâl* ile/*gönülsüzce* ve *üşengeçlik*le olduğu müddetce o bir eksikliktir. Kemâl-i saâdete ise o hâl ile ulaşılmaz. Evet mücâhede ile bunlara devâm etmek bir hayırdır/hayırlıdır. Ama [bu hayır] sözkonusu şeyleri terke nisbetle[dir], yoksa onları gönüllü olarak yapmaya/edâya nisbetle değil[dir]. Bu yüzden Allah Teâlâ: «[Sabır ve salât ile [Allah'tan] istiânede bulunun.] Şübhesiz ki bu, haşyet sâhibleri hâricindekilere [pek] ağır gelir.» [2/el-Bakara, 45] buyurmuştur. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de: «Allah'a, rızâ içre ibâdet et, eğer buna gücün yetmezse sana ağır gelene karşı (alâ mâ tekreh) sabır göstermende çok/büyük hayır vardır» buyurmuştur. Ayrıca güzel ahlâka

karşılık vaadolunan saâdete nâil olmak için tâatden zevk almanın ve masiyete karşı nefret duymanın, ara sıra olması kâfî gelmez. Bilakis bunun, devâmlı bir şekilde ve ömür boyu olması gerekir. Nitekim ömür ne kadar uzun olursa fazîlet de o derece köklü ve ekmel olur. İşte bu yüzden Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e saâdet sorulduğunda: "Allah Teâlâ'ya tâatle geçen uzun bir ömürdür" buyurmuştur. Yine bu yüzden enbiyâ ve evliyâ ölümü nahoş görmüştür. Çünkü dünya âhiretin tarlasıdır ve ömrün uzunluğuyla birlikte ibâdetler ne kadar çok olursa sevâb da o kadar bol, nefis daha bir arınmış ve daha temiz, ahlâk daha güçlü ve daha köklü olur. İbâdetlerden maksad, kalbe olan tesîridir. Onun bu tesîri ise ancak ibâdetlere çok fazla [bağlılık ve] devâmlılık göstermekle pekişir.

Bu ahlâkdan [nihâî] gâye ise nefisden dünya sevgisinin kesilmesi ve içinde Allah sevgisinin kökleşmesidir. Öyle ki hiçbir şeyin, kendisine Likâullah'dan daha sevgili gelmemesidir. Bütün mâlını da ancak kendisini Onun rızâsına ulaştıracak bir şekilde kullanmasıdır. Yine, öfkesi ve şehveti, kendisine müsahhar kılınmış şeylerdendir ki bunları da ancak onu Allah Teâlâ'nın rızâsına ulaştıracak bir şekilde kullanmasıdır. Bu da [onun işbu hâllerinin] şerîatın ve aklın mîzânıyla mîzâna vurulmuş olmasıdır. İşte ondan sonra bunlarla bir sevinç duymalı ve bunlardan bir zevk almalıdır. Ayrıca namazın, kendisi için bahusûs bir göz nûru/gönül sürûru hâline gelecek bir noktada olması ve yine ibâdetlerin kendisine zevk veren bir kıvâma ulaşmış bulunmasını da gözden uzak tutmamalıdır. Çünkü âdet [/itiyâd hâli], nefisde bundan çok daha acâib hâller husûle getirir. Meselâ sultânları ve/ya refâh ehli (varlıklı) insânları sürekli bir hüzün [çemberi] içinde görmemiz mümkündür. [Beri tarafta] bir kumarbazı, oynadığı o kumar dolayısıyla büyük bir sevinç hisseder ve bundan şiddetli zevk alır bir hâlde bulabiliriz. İçinde bulunduğu o hâl, insânların kumar dışı birtakım hâllerde yaşadığı sevinçten daha ağır da olabilir. Üstelik kumar, mâlının elden gitmesine, evinin dirlik-düzeninin bozulmasına sebebiyyet vermiş ve kendisini de müflis bir hâle düşürmüş olabilir. Buna rağmen o yine de kumarı sever ve ondan zevk alır. Bunun sebebi ise onun, uzun bir zaman boyunca ona alışmış ve kendini ona adamış olmasıdır. Kezâ güvercin besleyen biri de böyle olabilir. Nitekim gün boyu güneşin sıcağı altında iki ayağı üzerinde öylece dikilir durur ve bunun elemini-yorgunluğunu [dahî] hissetmez. Çünkü o kuşlardan, onların hareketleri, uçuşları ve gökte takla atışlarından dolayı bir sevinç hâli içindedir. Hattâ fâcir bir *ayyâr*ın/âdî bir suçlunun, darb u kat' namına yaşadıklarıyla ve kırbaç altında gösterdiği sabırla övündüğünü bile görürüz. Hattâ o hâliyle kendisini idâma bile götürseler bundan perva etmez. Bundan ve o hâle karşı sabır gücünden dolayı kendisiyle bir nevi gurur duyar ve hattâ bunu kendisi için bir övgü bilir. Yine onlardan biri, kendisinin veya gayrının işlediği bir suçu itirâf etsin diye lime lime doğranır da banamısın demez. İnandığı şeye karşı duyduğu hoşnutluktan, ona olan inancının tamlığından, kendince bir yiğitlik ve erkeklik damarından dolayı inkârında ısrârcı olur; cezâlara aldırış bile etmez. Nitekim taşıdığı o nekâle rağmen onun o ahvâli kendisi için bir göz aydınlığı ve iftihâr vesîlesi olmuştur. Dahası, kaş, kıl aldırma, yüze dövme yaptırma, karılarla oturup kalkma gibi şeylerle kendini karı-

lara benzetmeye çalışan bir kadınsının, işbu hâlinden daha çirkin ve daha pespaye bir şey yoktur. Bununla birlikte o kadınsının, kendi hâlinden gâyet hoşnut olduğunu ve o kadınsılığının tamlığıyla iftihâr duyduğunu, kadınsılarla birlikte bununla övünedurduğunu görürsünüz. Hattâ bu türden hoşnutluk ve övünme hâlleri, kennâslar ve haccâmlar/çöpçüler ve hacamatcılar arasında bile, âlimler ve sultânlar arasında cârî olduğu gibi câridir.

Bütün bunlar ise âdetin [/itiyâdın] ve [aynı şeye] aynı minvâl üzre uzun bir zaman boyunca ona sürekli [bağlılık gösterip] devâm etmenin, ayrıca kendileriyle içli-dışlı olunan/veya oturup-kalkılan kimselerde ve tanıdık-âşinâ çevrelerde o şeylerin [sık sık] görülmesinin bir netîcesidir. Madem nefis, âdet/itiyâd ile bâtıldan hoşlanabiliyor, ona ve çirkin şeylere meyledip bunlardan zevk alabiliyor, peki nasıl olur da hak'dan hoşlanmaz; bir müddet ona yönlendirilip kendisine devâm ile bağlılık gösterdiğinde ondan nasıl zevk almaz... Ayrıca nefsin, sözkonusu bu şenî/ve çirkin şeylere meyli, doğa dışı/ve selîm fıtrata aykırı olan bir hâldir. Âdeta çamur yemeye meyle benzer ki birtakım insânlar âdet ile buna alışmışlardır. Onun hikmete, Allah sevgisine, Onu marifete ve Ona ibâdete meyletmesine gelince; bu, âdeta yemeye ve içmeye meyil gibi bir şeydir. Çünkü o, kalbin doğasının bir gereğidir ve şübhesiz ki o, Rabbânî bir *emr*dir/selîm fıtratın gerektirdiği bir *hâl*dir. Şehvetin iktizâ ettiklerine meyline gelince; bu da haddizâtında kendisi için garîb [/özüyle bir taalluku bulunmayan] ve doğasına sonradan ârız olan bir şeydir. [Zîrâ] kalbin gıdâsı ancak hikmetdir; marifetdir; Allah Azze ve Celle'ye muhabbetdir. [Eğer buna aykırı bir hâl üzre ise, sebebi,] ona ârız olan bir hastalık dolayısıyla doğasının gereğinden sapmış olmasıdır. Tıpkı mideye, kendisini yemek ve içmek karşısında iştâhdan eden bir hastalığın ârız olması gibi... Oysaki bu iki şey, onun hayâtda kalmasının [temel] sebebi/vesîlesidir. Binâenaleyh Allah Teâlâ hâricinde [/mâsivâ namına] bir şeyi sevmeye meyleden her kalb, meylettiği/gönül verdiği o şeye meyli kadrince bir hastalıktan uzak/ârî olmaz. [Ammâ velâkin] o şeyi, Allah sevgisi ve Onun dîni husûsunda kendisine bir destek olduğu için sevmesi hâli hâric ki işte o zaman bu, hastalığa delâlet eder bir şey olmaz.

Böylelikle şunu kesin bir şekilde öğrenmiş oldun ki [sözkonusu] bu güzel ahlâkî vasıflar, riyâzet yoluyla kazanılabilir. Riyâzet ise ondan sâdır olan fiilleri, başlangıç itibâriyle tekellüfle deruhde etmesi, sonuç itibâriyle de [bunların onda] bir doğa hâlini almasıdır. Bu hâl, kalb ile azâlar, demem o ki nefis ile beden arasındaki hayretâmîz bağlardan biridir. Nitekim kalbde görünen her sıfat, etkisini azâlar üzerinde gösterir. Öyle ki kaçınılmaz bir şekilde, ancak ona muvâfık olarak hareket eder. [Öte yandan] azâlar üzerinde görünen her fiilden de kalbe doğru çıkan bir etki oluşur. Bu [hâl], bir nevi devirdir ki şöyle bir misâl üzerinden anlaşılabilir: Hüsnühatda bir kâtib-i hâzık olmak isteyenin, doğal bir kâtib oluncaya kadar kendi içinde taşıdığı *nefsî* bir *sıfatı*/bir hâlet-i rûhiyyesi vardır [ve o da iyi bir kâtib olmak dileğidir]. Bunun için ise onun, mâhir bir kâtibin yaptığı gibi el azâsını/bir âlet olarak kullanmaktan ve uzun bir süre hüsnühat meşkine devâm etmekten başka bir yolu da yoktur. Kâtibin işi en nihâyet hüsnühatdır ve o da [ilk elde] bir kâtibi tekellüfle taklîd eder. Sonra bu iş kendisinde

köklü bir sıfat/bir meleke hâlini alıncaya kadar yazmaya devâm eder ve en nihâyet hüsnühat ondan -başlangıçta nasıl tekellüfle sâdır oluyorduysa şimdi de- kendiliğinden/doğal bir şekilde sâdır olur. Onun yazısını güzel kılan hüsnühatdır, ama bu, ilk elde tekellüfle olmuştur. Şu da var ki, onun o hâlinden kalbe doğru bir etki çıkmıştır ve sonra bu etki kalbden azâya inmiş/sirâyet etmiştir. Gitgide güzel yazıyı doğallıkla yazar olmuştur. Aynı şekilde...

...bir fakîh-i nefs[1] olmak isteyen kimse için de fakîhlerin yaptıklarını yapmaktan gayrı bir yol yoktur. O [yol] ise fıkhı, fıkıh sıfatı, tekrâr hâli üzerinden kalbine sirâyet edinceye ve böylelikle bir fakîh-i nefs oluncaya kadar [taallüm-tahsîl yoluyla] tekrâr etmesidir. Kezâlik cömert, nâmûslu, halîm, mütevâzı biri olmak isteyen kişinin, işbu vasıfların sâhibi kimselerin yapıp-ettiklerini, o vasıflar kendisinde bir doğa hâlini alıncaya dek tekellüfle yapması gerekir. Onun bundan gayrı bir çaresi de yoktur.

Nasıl ki fakîh-i nefs olmaya talîb biri, bir geceyi boşa geçirmekle bu rütbeye nâil olmaktan umudunu kesmez ve/ya bir gecelik çalışmayla ona ulaşma imkânına erişemezse aynı şekilde nefsini tezkiye etmek, onun eksiklerini gidermek ve onu güzel ameller/hasletlerle bezemek isteyen biri de buna bir günlük ibâdetle nâil olamaz veya bir günlük isyân/masiyetle ondan mahrûm olmaz. "Tek bir *kebîre*, ebedî şekâveti mûcib olmaz" kavlimizin anlamı da zâten budur. Ama bir günlük atâlet, bir benzerini çağrıştırabilir. Sonra da bu hâl pey-der-pey devâm edebilir. Öyle ki nefis, tembelliğe ve tahsîli hepten terke alışır. Böylelikle de fıkhın fazîletinden mahrûm kalır. ...

...Küçük günahlar da [aynen böylece] birbirini çeker ve en nihâyet saâdetin aslını bile -hâtime vakti [/son nefesde] îmânın aslını yıkmak sûretiyle- yok eder. ...

...Yine nasıl ki bir gecelik tekrâr/çalışmanın, fıkh-ı nefs üzerindeki etkisi [hemen] hissedilmez, bilakis fıkh-ı nefs, tıpkı bedenin gelişmesi ve boyun uzaması gibi pey-der-pey ve tedrîcen açığa çıkar, işte aynen böylece tek bir tâatin tezkiye ve tathîr-i nefs üzerindeki etkisi de hemen hissedilip/görülmez. Ammâ velâkin, az tâatin, hafîfe alınmaması/azımsanmaması gerekir. Büyük bir toplam elbet etkilidir. Ama o toplam bir'lerden oluşmuştur ve onun her bir'inin de bir etkisi vardır. Velhâsıl her tâatin elbet bir etkisi vardır. O etki gizli kalsa da onun kesin bir sevâbı vardır ve şübhesiz sevâb etkiyle karşı karşıyadır/bir hizadadır.

Masiyet de aynen böyledir. Nice fakîh vardır ki bir günlük veya bir gecelik ihmâli hafîfe alır da bu böyle devâm edip gider. Kendi[nefsi]ni gün gün ardına hep erteye salar da nihâyet kendi doğasını fıkhı kabûle müheyyâ olmaktan çıkarır. Kezâ küçük günahları hafîfe alan ve tevbe karşısında kendini, ölüm ânsızın onu kapıp götürünceye veya günahların zulmeti kalbinde birikinceye ve artık tevbe kendisi için zor bir hâl alıncaya kadar hep erteye salan da böyledir. Çünkü az, çoğa davetiye çıkarır ve

[1] Dikkat buyurun: Günümüzde buna "rûh bilimci/psikolog" diyorlar. Ama bu meslek/sâhibleri genelde hastalıklı rûhları daha fazla hasta kılmak için iş görüyor. Nedeni bu bilimin hangi temellere dayanılarak kurulduğunda ve insânı nereye ulaştırmak istediğinde... Dünya yani, dûn-ya.. Bu kaydı düşelim de birileri İmâm Gazzâlî'nin bu "Fıkhu'n-Nefs"i ile o "Cyco-Logy"yi birbirine halt etmesin, dedik. Mtrcm.

kalb şehevât zincirleriyle bağlanmış bir hâle gelir. Öyle ki onu, onların pençesinden kurtarmak artık imkânsız olur. Tevbe kapısının kapanması denilen şey de zâtı budur. Allah'ın: «[İsyânda ısrârları yüzünden biz onların] önlerinden bir sed, arkalarından da bir sed çektik de onları[n basîretlerini] kapattık; [bu yüzden] onlar artık göremezler.» [36/Yâsîn, 9] kavlinden murâd da yine budur. Bu yüzden Alî radıyallahu anhu demiştir ki: "Îmân kalbde ak bir nokta olarak belirir; îmân arttıkça o aklık da artar; kul îmânı*nı* tamamladığında ise kalb tamâmen aklaşır. Nifâk kalbde kara bir nokta olarak belirir; nifâk arttıkça o karalık da artar; nifâk tamamlandığında ise kalb tamâmen karalaşır."

İmdi, şunu öğrenmiş oldun ki güzel ahlâk[î vasıflar], bazen *tab' u fıtrat*da, bazen güzel fiilleri *itiyâd edinmek*le, bazen de güzel fiillerin erbâbını *müşâhede ve* onlara *yârenlik* etmekle olur ki onlar hayrın yoldaşları ve dürüstlüğün kardaşlarıdır. Nitekim [ya huyundan ya suyundan misâli] doğa doğadan hayrı da şerri de çeker. ...

...Kimin hakkında bu üç cihetin üçü birden husûle gelir, öyle ki hem *tab'en*, hem *itiyâden* hem *taallümen* fazîlet sâhibi biri olursa hiç kuşkusuz o, fazîletin zirvesinde demektir. ...

...Kim de tab'ı/tabîatı itibâriyle rezîl biri olur, [ayrıca] kötü yoldaşlara denk gelir ve [öğreneceğini] onlardan öğrenir de esbâb-ı şer kendisi için kolaylaşır ve en nihâyet şerri itiyâd edinirse o kişi Allah Teâlâ'dan son derece uzak demektir. ...

...İki rütbe arasında bu üç cihet bakımından hâli bir farklılık arzedenlerin her biri ise, hakîkat-i hâl u hareketi gereğince bir yakınlık ve uzaklık derecesi taşır. *Artık kim zerre ağırlığınca bir hayır işlerse onu[n mükâfaatını] görür. Kim de zerre ağırlığınca bir şer işlerse onu[n cezâsını] görür. //* Allah onlara zulmetmiş değildir. Bilakis onlar kendi kendilerine zulmedegelmiş[kimseler]dir.

(Tehzîb-i Ahlâk'a Götüren Yolun Tafsîl ile Beyânı)

Daha önce şunu öğrenmiş idin ki ahlâkda itidâl, nefsin sıhhatidir. İtidâlden sapma ise ondaki bir rahatsızlık ve hastalık hâlidir. Tıpkı bedenin mizâcındaki itidâlin onun sıhhati, itidâlden sapmanın ise ondaki bir hastalık hâli olması gibi... Şimdilik bedeni bir örnek olarak ele alalım ve diyelim ki: Tedâvisi cihetiyle nefsin hâli, rezâili ve âdî hasletleri kendisinden uzak tutup yok etmek, fezâili ve güzel hasletleri ise ona doğru çekip kendisine kazandırmaktır. Tedâvisi cihetiyle bedenin hâline gelecek olursak, bu ise, [hastalığa sebeb] illetleri ondan gidermek ve sıhhatini mûcib olan şeyleri ona yakınlaştırıp kendisine sıhhat kazandırmaktır.

Nasıl ki asl-ı mizâca gâlib olan [hâl,] itidâldir; mideye ise [farklı] gıdalar, hâller ve havalar gibi ârızî şeyler dolayısıyla rahatsızlık ârız olur, işte aynen böylece her yeni doğan da itidâl üzre ve fıtratı selîm bir hâlde doğar; onu ise ebeveyni [sonradan] bir yahûdî veya nasrânî veya mecûsî yaparlar. Yani rezâil, itiyâd ve talîm [/alışkanlık ve eğitim] ile edinilir [şeylerdir].

Nasıl ki beden, başlangıçta kâmilen yaratılmaz, bilakis zaman içinde gelişerek ve gıdalarla beslenerek büyüyüp güçlenir, işte aynen böylece nefis de kemâle açık

bir hâlde nâkıs olarak yaratılır. O da kemâline ancak terbiyeyle, tehzîb-i ahlâkla ve ilimle beslenmekle ulaşır.

Nasıl ki beden, eğer sağlıklıysa, tabîbin işi, [o] sıhhati muhâfaza edecek kânûnu önceden hazırlamaktır, yok eğer hastaysa, tabîbin işi, [o hastalığı tedâvî edip] ona sıhhatini geri kazandırmaktır. İşte aynen böylece senin nefsin de eğer temiz, tâhir, mühezzeb ise senin üzerine düşen onu muhâfaza etme, daha fazla bir kuvveti ona doğru celbetme ve ona daha ziyâde bir sâflık kazandırma yolunda çalışmaktır. Yok eğer kemâlden ve sâflıkdan yoksunsa bu durumda senin üzerine düşen bunları ona doğru celbetme yolunda gayret göstermektir.

Nasıl ki bedenin itidâlini değiştiren/dengesini bozan ve hastalığa sebeb olan illet, ancak onun zıddıyla ["anti" bir öğeyle, meselâ], eğer harâretse bürûdetle; yok eğer bürûdetse harâretle [/yüksek ateşi düşürmek-düşük ateşi yükseltmek yoluyla] tedâvî ediliyorsa, işte aynen böylece kalbin hastalığı olan çirkin bir haslet de onun zıddıyla tedâvî olunur. Nitekim cehâlet marazı taallümle; cimrilik hastalığı cömertlikle; kibir hastalığı tevâzuyla; oburluk marazı, iştâh duyulan şeylerden tekellüfle geri durmakla tedâvî olunur. [ilh...]

Nasıl ki hastalıklı bedenlerin tedâvisi için devânın acılığına katlanmak ve iştâh duyulan şeylere karşı şiddetle sabır göstermek bir zarûret ise aynı şekilde kalbin marazını tedâvî için mücâhedenin ve sabrın acılığına katlanmak da bir zarûretdir. Bilakis evlâdır. Çünkü bedenin hastalığı, kendisinden ölümle kurtulunur bir şeydir. Kalbin hastalığı ise -neûzu billâh- ölümden sonra bile ilelebed devâm edebilecek bir marazdır.

Nasıl ki her ateş düşürücü, sebebi harâret/yüksek ateş olan bir illet/hastalık için, harâretin belli bir sınırda olması hâli hâric -ki o da şiddet-düşüklük, süreklilik-kesinti ve azlık-çokluk gibi durumlar hasebince değişir- etkili/yeterli değildir ve bunun için mutlaka, kendisiyle zarar ya da fayda mikdârının bilinebileceği bir ölçü lâzımdır ki eğer bu ölçüye dikkat edilmezse rahatsızlık [iyice] artar, işte aynen böylece ahlâkın [/kalbin hastalıklarıyla ilgili hâllerin-hasletlerin] kendisiyle tedâvî olunduğu nekâizin [/karşıt-zıd hâllerin] de mutlaka bir ölçü taşıması gerekir. ...

...Nasıl ki ilâcın ölçüsü hastalığın derecesine göre ayarlanır, [meselâ] bir tabîb, hastalığın harâretden mi yoksa aksi bir hâlden mi kaynaklandığını, eğer harâretse, derecesinin güçlü mü yoksa zayıf mı olduğunu bilmedikçe tedâviye girişmez, bunu öğrendikten sonra da vücûd ve zaman ile ilgili hâllere, hastanın işine, yaşına ve sâir ahvâline bakar, en nihâyet bütün bunların aydınlığında tedâvisini yapar, işte aynen böylece, mürîdlerin nefislerine tabîblik ve irşâd isteyenlerin kalblerini tedâvî eden bir şeyh-i metbû'un da onların ahlâk[î vasıf]larını ve hastalıklarını bilmedikçe, belli bir fende ve belli bir yolda onlara riyâzet ve tekâlîf ile birden yüklenmemesi gerekir. ...

...Nasıl ki bir tabîb, bütün hastaları tek bir ilâcla tedâvî edecek olsa onların pek çoğunu öldürür, aynı şekilde eğer bir şeyh, mürîdlere riyâzetle ilgili tek(düze) bir yol-yordam gösterecek olsa onları mahveder ve kalblerini öldürür. Bilakis mürîdin has-

talığına, hâline, yaşına, mizâcına ve riyâzete dâir niyyetinde neyi kaldırıp-kaldıramayacağına bakması ve riyâzetini bunun üzerine binâ etmesi gerekir. [Meselâ] eğer mürîd bir mübtedi, şerîatın hükümlerini bilmeyen bir câhil ise öncelikle ona tahâreti, namazı ve ibâdetlerin şekillerini öğretir. Eğer harâm mâlla iş görüyorsa veya belli bir masiyeti işleyip duruyorsa ona öncelikle bunları terk etmesini söyler. Eğer mürîdin dışı ibâdetlerle bezenir ve azâları da görünür masiyetlerden temizlenirse bu sefer ahlâkını ve kalbinin marazlarını anlamak için karâin-i ahvâl üzerinden onun bâtınına bakmaya çalışır. ...

...Eğer mürîdin, [ihtiyâc duyduğu/] zarûret mikdârı fevkinde bir mâlının olduğunu görürse onu kendisinden alır ve hayır-hasenât yolunda dağıtır. O mâla iltifât etmesin diye böylelikle kalbini ondan fâriğ kılar. ...

...Eğer ruûnet, kibir ve ~~izzet-i nefsin~~/gurûrun kendisine baskın geldiğini görürse ona, gedalık ve dilencilik etmek üzere çarşı-pazarlara çıkmasını emreder. Çünkü ~~izzet-i nefis~~/gurûr ve riyâset [sevdâsı], ancak zül/zillet ile kırılır. Dilencilik zilletinden daha büyük bir zillet de yoktur. Onu bir müddet buna devâm etmekle mükellef kılar. Ta ki kibri ve gurûru kırılıncaya kadar... Hiç şübhesiz kibir, aynı şekilde ruûnet, helâk edici hastalıklardandır. ...

...Eğer kendisine baskın gelen şeylerin beden ile elbise temizliği ve kalbinin de bu şeylere meyyâl, yine bunlardan dolayı sevinir ve bunlara iltifât eder bir hâl üzre olduğunu görürse onu, abdesthânenin bakıcılığını ve temizliğini yapmak, pis yerleri süpürmek, mutfağa ve dumanlı-isli yerlere mülâzemet göstermekle hizmete memûr eder. Ta ki temizlikle ilgili o ruûneti dolayısıyla kendisinde bir huzûrsuzluk [hâli] oluşuncaya kadar... Nitekim elbiselerini [<u>haddinden fazla</u>] temizleyip süsleyenler, temiz/pahalı parçaları ve renkli seccâdeleri/halıları arayanlar ile günboyu kendisini süsleyip püsleyen bir gelin arasında fark yoktur. Yine insânın kendi nefsine tapınmasıyla bir puta tapınması arasında da bir fark yoktur ki, Allah Teâlâ'dan gayrısına ne derece tapınırsa Allah'tan da o derece mahcûb kılınır/uzak olur. Kim ki elbisesinde, helâl ve tâhir olmasının dışında bir şeye itinâ gösterir, kalbi onunla meşgûl olacak bir derecede ona iltifât eder/onunla uğraşırsa o kişi kendi nefsiyle meşgûl demektir.

Riyâzetin inceliklerinden biri şudur ki, eğer mürîd[in nefsi], ruûneti veya başka bir sıfatı/hasleti hepten terke ve onun zıddını bir ânda kabûle yanaşmıyorsa, [şeyhin,] onu, o mezmûm ahlâk[î vasıf]dan, ondan daha hafîf olan başka bir mezmûm ahlâk[î vasf]a taşıması gerek[tiğid]ir. Tıpkı kanı, eğer su kanı izâle etmiyorsa, [önce] bevlle ve daha sonra o bevli de suyla yıkayan kimse gibi... ...

...Nasıl ki bir çocuk, mektebde önce top, çevgân veya gayrı bir şeyle oynamaya teşvîk edilir, sonra oyundan zînete ve pahalı elbiselere intikâl ettirilir, sonra oradan riyâsete teşvîk ve mevki-makâm talebine intikâl ettirilir, mevki-makâmdan sonra ise âhirete teşvîke intikâl ettirilir, işte aynen böylece, nefsi mevki-makâmı bir ânda terke yanaşmayan bir kimse de o mevki-makâmdan, kezâlik sâir sıfatlardan/hasletlerden daha düşük bir dereceye intikâl ettirilmelidir.

Aynı şekilde eğer [şeyh,] onda şereh-i taâm/oburluğun baskın olduğunu görürse onu oruçla ve yemeği azaltmakla mükellef kılar. Sonra onu lezzetli yemekler hazırlayıp başkalarına sunmakla görevlendirir; fakat kendisi ondan bir şey yemez. Ta ki böyle yapa yapa nefsini güçlendirsin, sabra alış(tır)sın ve şerehi/oburluğu kırılsın.

Kezâlik eğer onun evlenme arzusu taşıyan, ama buna imkânı olmayan bir genç olduğunu görürse kendisine orucu emreder. Olur ki şehveti bununla dinmez; böyle bir durumda ise ona bir gün ekmek olmaksızın sade suyla, bir gün de su olmaksızın sade ekmekle iftâr etmesini emreder. Et ve yağ/katık yemeyi ise hepten yasaklar. Ta ki nefsi dize gelsin ve şehveti kırılsın. Nitekim irâdeye ulaşma yolunda açlıktan daha faydalı/daha etkili bir devâ yoktur.

Eğer ona öfkenin baskın geldiğini görürse kendisini hilme ve sükûta mülâzemet göstermeye yönlendirir. Ayrıca ona arkadaşlık edecek kötü huylu birini ona musallat eder ve yine onu kötü huylu kimselere hizmetle mükellef kılar. Ta ki temrînle nefsini ona tahammül göstermeye alıştırsın. Tıpkı şol kişi hakkında hikâyet edildiği gibi ki, o, nefsini hilme alıştırmak ve öfke şiddetini nefsinden gidermek ister. Bunun için ise kendisine birtakım insânların gözü önünde hakâret edecek birilerini ücretle tutar ve böylelikle nefsini sabra zorlayıp öfkesini yutar. Öyle ki hilim kendisinde bir âdet/bir vasıf, ayrıca şahsı da bu konuda darbımesel yoluyla/örnek gösterilen biri olur. [Yine hikâyet edildiğine göre onlardan] biri, kendisinde korku ve kalb zaafı/metânetsizlik hissettiği için nefsinde cesâret vasfının husûle gelmesini ister ve bunun için kışın, dalgaların yoğun/azgın olduğu bir vakitde gemiye biner. Hind âbidleri/mistikleri ise ibâdetlerindeki tembelliği, gece boyunca tek(düze) bir vaziyetde ayakta bekleyerek tedâvî etmeye çalışırlar. Şeyhlerden biri de ibtidâ-yı irâdetinde kıyâm konusunda bir tembellik yaşadığından nefsini, gönüllü olarak ayak üzre durmaya alıştırabilmek için gece boyunca başı üzre durmakla yükümlü tutar. Biri ise mâl sevgisini, bütün mâlını satmak ve aldığını denize atmak sûretiyle tedâvî yoluna gider. Çünkü onu bezledip insânlara dağıtmada, cömertliğe dâir bir ruûnete ve riyâya kapılmaktan korkar.

Bu örnekler sana kalbleri muâlece yolunu gösterir/öğretir. Yoksa amacımız, her marazın devâsını [teker teker] saymak değildir ki bu, geriye kalan kitâblar/bölümler içre gelecektir. Şimdilik amacımız ise şuna tenbîhdir: Bu konudaki küllî yol, nefsin arzuladığı ve kendisine meyil gösterdiği her şeye karşı, karşıt yolu yol edinmektir. Nitekim Allah Teâlâ, bütün bu şeyleri Kitâb-ı Azîzinde tek bir cümle ile özetlemiştir ki şöyle buyurmuştur: «Kim de [bir gün hesâb vermek üzre huzûrunda dîvân duracağı] Rabbinin makâmından korkmuş ve nefsi[ni] hevâdan nehyetmiş ise» «(Hiç şübhesiz) Cennet, o [ona bir] me'vâdır.↓» [79/el-Nâziât, 40-41]

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِۦ وَنَهَى ٱلنَّفْسَ عَنِ ٱلْهَوَىٰ ﴿٤٠﴾ فَإِنَّ ٱلْجَنَّةَ هِىَ ٱلْمَأْوَىٰ ﴿٤١﴾ ﴿سورة النازعات﴾

[Velhâsıl,] mücâhedede önemli olan asıl, azme vefâ [/bağlılık] göstermektir. Eğer [kul herhangi] bir şehveti terke azmederse hiç şübhesiz bunun esbâbı [kendisi

için] kolaylaşır ve bu, Allah'tan bir ibtilâ ve imtihân olur. Dolayısıyla sabretmesi ve yola devâm etmesi gerekir. Zîrâ nefsini, azmi terke alıştırırsa, nefsi buna ülfet kesbeder ve bozulup gider. Şayet ondan ezkaza azmi nakzeden bir hâl görünürse, Muhâsebe ve Murâkabe Kitâbı'nda geçen nefis muâkabesi meyânında zikrettiğimiz gibi nefsini bundan dolayı bir cezâya tâbi tutması gerekir. Çünkü, eğer nefsi[ni] bir cezâyla kor-kutmazsa nefsi ona baskın gelir ve *şehveti tenâvülü/arzu ettiğini yapmayı* kendisine hoş gösterir ki böylelikle de riyâzet külliyyen bozulur gider. ***//*** (.... ...) **...)**

****

İbâdet, Zühd, Sülûk ve Ahlâk Alanında MÜCÂHİDE YÖNELİK BAZI TAVSİYELER VE TERBİYEVÎ BİR PROGRAM ÖNERİSİ

(1)- Her dâim tecdîd-i îmân ve tashîh-i niyyetde bulunmaya, Allah Teâlâ'ya karşı ihlâs üzre olmaya çalışmak...

(2)- Namaz[lar]ı güzel bir şekilde ikâme etmeye ve ilk vakitlerinde kılmaya, kezâ -eğer mümkünse- cemâatle edâya özen göstermek... Rükû ve secdelerinin hakkını vermek... Namazların ilk ve son sünnetlerine bağlılık göstermek... Namazda haşyet üzre olmaya ve onu en mükemmel bir şekilde tamamlamaya, ayrıca elden gelen gayreti sarfetmek sûretiyle edâsını da her dâim güzel kılmaya çalışmak...

(3)- Her namazın akabinde yapılan malûm zikirlere ve tesbîhâta bağlılık göstermek ve bunları yapmadıkça da namaz meclisinden kalkıp gitmemek.. Tesbîhâtı edâ sonrasında Allah'a duâ edip Ondan dünya ve âhiret hayrını istemek...

(4)- Zekât düşecek mikdârda mâla sâhib olanlar için zekâtı edâya itinâ, onda var olan hakkı iyice tedkîk edip hesablamaya dikkat ve onu gönülden gelerek vermeye özen göstermek... Onu gerçekten hakeden muhtâc sâlihleri, özellikle de sıla-i rahm ehli ve akrabalık bağı olan kimseler, Allah yolunda mücâhid ve muhâcirlerden Allah yolunda yara almış âileler, özellikle de şehîdlerin ve düşman elinde esâret altında, tutuklu bulunan kimselerin âileleri arasından arayıp bulmak...

(5)- Îmân ve [ecrini Allah'tan beklemek sûretiyle] ihtisâb yoluyla onu en güzel bir şekilde edâ için Ramazan orucunu [dört gözle] beklemek, ona iştiyâk beslemek ve bu ayda çokça ibâdet etmeye, özellikle kıyâmını, Terâvîh Namazı'nı edâya, Kur'ân okumaya ve imkânı olanlar için çokça sadaka vermeye ihtimâm göstermek...

(6)- Şer'î [bakımdan] güç yetirebilme imkânı doğar doğmaz Hac farîzasını edâ etmek ve bu edâyı [mümkünse] genç yaşta yapmaya çalışmak...

(7)- Sabah zikirlerine (Sabah namazı ile güneşin doğuşu arası) ve akşam zikirlerine (İkindi ile Akşam namazı arası) bağlılık göstermek ve bunlara her gün 100 kez istiğfârı da bir vird olarak eklemek... Uyku öncesinde yapılacak zikirlere/ve duâlara bağlılık göstermek ve uyumadan önce en son sözün şehâdeteyn'in tekrârı olmasına dikkat etmek...

(8)- (Güneşin yükselmesinden zevâl vakti öncesine kadar) Duhâ Namazı [kılma] sünnetine, iki veya dört veya sekiz rekât olarak bağlılık göstermek...

(9)- Kur'ân'dan günlük bir virde, her gün bir cüz okumak ve her Kamerî ayda onu en az bir kerre hatmetmek sûretiyle bağlılık göstermek... Her Cuma günü, fecir vakti ile akşam [namazı] öncesi arası Kehf sûresini okumaya bağlılık göstermek...

(10)- Günlük *gece namazı* kılmaya, her kardeşin kendi gücü/imkânı ölçüsünde takdîr edeceği bir vird hâlinde bağlılık göstermek ve onu, mümkün oldukça gecenin

son üçte ikisinde, aksi takdîrde uyumadan önce kılıp akabinde vitri edâ etmek.. Bu konuda sünnet olansa onbir rekâtdır. Seher vakti çokça istiğfârda bulunmak...

(11)- Nâfile bir orucu vird edinerek ona bağlılık göstermek... En azı ise ayda üç gündür ki bunlar, "Eyyâmu'l-Bîz" denilen her Kamerî ayın "13. 14. ve 15." günleridir. Bu nâfilenin evsat olanı Pazartesi ve Perşembe günü tutulandır. Orucun efdal olanı ise Dâvûd aleyhisselâm'ın orucudur ki bir gün tutup bir gün tutmamaktır.

(12)- Güç-imkân ölçüsünde haftalık veya aylık olarak verilecek mâlî bir sadaka mikdârına bağlılık göstermek...

(13)- Günün sonunda ve uyku öncesinde bir tefekkür ve muhâsebe celsesine, günlük *ihsân* ve *isâet* hasâdını gözden geçirmeye bağlılık göstermek, ayrıca buna [mutlaka] istiğfarı da eklemek... Neyi nereden kazandığı konusunda nefsi şiddetli bir muhâsebeye tâbi tutmak ve [kazancın] hâlis helâl olmasına dikkat etmek... Hakları ehline geri vermek... İçine harâm yoldan kazanılmış olma şübhesi karışan kazancı ise tasadduk etmek... Herhangi bir [Müslüman] kardeş[in]e herhangi bir şekilde ezâ-cefâ/veya zarar-ziyân eriştirmek yoluyla bir hak geçme sözkonusuysa kendisinden helâllik almak... Gizli ve alenî hâllerde Allah'ı murâkabeyi itiyâd edinmek...

(14)- Ana-babanın rızâsını kazanmaya çalışmak ve onlara iyiliği, hayâtdalarken hüsn-i sıla-i rahm ve hüsn-i muâmele yoluyla, ölümleri sonrasında ise -eğer hacca gidememişlerse- onların yerine haccetmek, onlar adına sadaka vermek, irtihâlleri sonrası yokluklarında dostlarını ziyâret etmek/onlara kol-kanat germek, yine onlar için çokça istiğfâr ve rahmet talebinde bulunmak sûretiyle yapmak...

(15)- Akrabaların sıla-i rahmini gözetmeye, ziyâretlerine, onlara iyilik ve ihsânda bulunmaya, ayrıca onlara gidip-gelmeyi ve hediyye götürmeyi âdet edinmeye, eğer muhtâc iseler kendilerine sadaka vermeye özen göstermek...

(16)- İnsânlarla muâşeret husûsunda güzel ahlâka riâyet etmeye, onlara ihsânda bulunmaya, kötülüklerine karşı sabır göstermeye ve onlar için istiğfârda bulunmaya ve gıyâblarında Müslümanlar için duâcı olmaya itinâ göstermek...

(17) Her türlü hâl u hareketde Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetine, Onun akvâline ve efâline, kezâlik yeme, içme, giyinme, uyku, uyanıklık, âileye karşı muâmele, komşulara güzel davranma, sıla-i rahmi gözetme gibi ve sâir konularda bir sünnet/yol ve bir şer'[î]/hüküm olarak belirlediği şeylere bağlılık göstermek... Yine her türlü işte -Allah'ın salât ve selâmı üzerine olsun- Onun o güzel ahlâkına uymaya çalışmak ve bunun için, meselâ İmâm İbnu'l-Kayyim rahimehullah'ın "Zâdu'l-Meâd"ı gibi bu konuyla ilgili kitâbların yardımına başvurmak...

****

(3) Eğitimle İlgili Üçüncü Alan:
SİYÂSÎ BİLİNÇ VE FIKH-I VÂKI'

Siyâsî eğitim ve fıkh-ı vâkı'/yani gerçekte neler yaşandığı, ne olup-bittiğiyle ilgili bilgi-birikim seviyesini yükseltmek ferd nezdinde gerçekten de çetrefilli bir süreçtir ve uzun bir zaman ister. Ama bu, sıradan bir mücâhid için mendûb hükmünde olsa bile [hiç şübhesiz] direnişin komuta kademeleri ve kadro unsurları için [kaçınılmaz] bir farîzadır. Çünkü hareketin şer'î siyâsî karârlarının ve sonuçlarıyla ilgi hesâbların istinâd noktası odur. Her hâlükârda onunla ilgili asgarî bir seviyeyi ferdlerin de taşıması bir vecîbedir ki bu, komuta kademelerinin, mesâlih/çıkarlar, mefâsid/zararlar ve (doğabilecek muhtemel) sonuçlarla ilgili hesâblamalara binâen aldıkları belli bir karârın sebeblerini takdîr edebilmeleri için gereklidir.

Her hâlükârda buna ehliyyet kesbetme süreci, ferdin taşıdığı anlayış, zekâ kıvraklığı ve kavrayış seviyesinin farklılığına, yine kişinin ulaşabileceği malûmatla ilgili bilgi birikiminin seviyesine göre bir farklılık arzeder. Genel malûmatın fevkinde bir de yaşananları sürekli bir şekilde takîb işlemini, hayâta karışmayı ve insânlarla içli-dışlı olmayı, haberleri ve hâdiseleri takîbi, ulûm ve maârifin farklı alanlarında genel kültür seviyesinin yükseltilmesini gerektirir.

Etrâfında neler olup-bittiğini etrâflıca anlayabilmesi ve kendi eylemlerinin üzerine terettüb edecek maslahat ve mefsedetleri mantıklı birtakım muhâkemeler uyarınca bir değerlendirmeye tâbi tutabilmesi için bir direniş mücâhidine lâzım olan malûmat kapsamında -en önemli bazılarına aşağıda yer vereceğimiz- şu temel bilgiler de yer almalıdır:

1- Târîhî Malûmat/Târîh Bilinci

Medeniyet ve insânlık tarihi hakkında, İslâm Daveti'nin harekete koyulduğu aşamaya varıncaya kadar genel bir fikir sâhibi olması gerekir. Sonra da Müslümanların tarihiyle ilgili bir fikir sâhibi olur ki [bu tarihi], devletler ve idâreleri bazında ele alarak ilerler. Önce Bi'set-i Nebevî tarihiyle başlar, oradan Hulefâ-i Râşidîn tarihine geçer. Sonra Emevîlerle Abbâsîler ve Tavâif devletleri merhalesini, Hilâfet'in nihâî düşüş tarihi olan 1924 yılına varıncaya kadar da Osmanlı dönemini, memleketlerimizin o zamandan beri ve şu günümüze kadar Avrupalı sömürgecilerin boyunduruğu altına girdiği merhaleyi, özellikle de [bu aşama sonrası] Müslümanların tarihindeki büyük krizler dönemini ele alır. Nitekim Birinci Cild'in Üçüncü Bölümü'nde bu konuyla ilgili -inşallah [öyle olduğunu umduğumuz]- faydalı bir özeti sunmaya çalışmıştık.

Aynı şekilde [tek millet olan] düşmanımızın ve onun farklı devletlerinin tarihiyle, bunların, Amerika ve NATO Avrupasıyla varlığını bulan çağdaş Romalı devletlere varıncaya kadarki gelişip-ilerleme süreciyle ilgili bir fikir sâhibi olması da gerekir. Nitekim yine Üçüncü Bölüm'de bu konuyla ilgili özet bir sunum yer almıştı.

Yine bunlar üzerinden [tarihde iz bırakmış] önemli hâdiseler, tarihî şahsiyyetler ve bir tarafta İslâm ve Müslümanlar, öbür tarafta Romalılar ve medeniyetleri olmak üzere bu iki taraf arasındaki çatışma tarihiyle ilgili bir fikir sahibi olması da gerekir.

Günümüzde yaşananları anlamakla ilgili önemi dolayısıyla Üçüncü ve Dördüncü bölümler boyunca bu konu hakkında da bir özet sunmaya çalışmıştım.

2- Coğrafî Malûmat/Coğrafya Bilinci

Tarih ve çatışmalar, toprak üzerinde/zeminde, memleketlerin ve farklı ülkelerin coğrafyaları içinde yaşanır. Dolayısıyla kültürlü cihâdî kadroların, şu âlemin coğrafî yapısıyla, onun siyâsî taksîmatının ne şekilde yapıldığı ve buna dâir yapılarıyla ilgili belli bir bilgi birikimine ve temel bir arkaplana sâhib olması gerekir. Ta ki haberlerle hâdiseleri[n içyüzünü] anlayabilsin ve bunları ilgili bölgeleri ve bu bölgelerin tarihiyle irtibâtlandır[arak okuy]abilsin.

3- İktisâdî Malûmat/İktisâd Bilinci

Günümüzde yaşanan şu çatışmaların çoğu, başat yahut temel birtakım iktisâdî boyutlar taşır. Bu boyutların en temel boyutu ise bunların çıkarlar uğruna yaşanan çatışmalar olmasıdır. Dolayısıyla mücâhid kişinin üzerine düşen, kısmî/nisbî de olsa belli bir iktisâdî birikime sâhib olmaktır. Meselâ zenginlik kaynakları, farklı ülkelerde var olan ekonomi biçimleri ve ekonomik sistemleri, devletlerin ve halkların gelirleri, ekonomik çalışma alanları, para ve ekonomi döngüsü, bunun siyâset, savaşlar ve ilh... şeyler üzerindeki etkisi hakkında bir fikir sâhib olması gibi... Bunlar, çatışmanın, bizimle ve düşmanımızla ilgili kuvvet ve zaaf noktalarının, kezâ öldürücü darbelerin hangi noktalardan gelebileceğinin anlaşılması için gerekli temel bazı bilgilerdir.

4- Beşerî Coğrafyayla İlgili Malûmat

Beşerî Coğrafya, [belli bir coğrafyada yaşayan] insân nüfûsu, bunların özellikleri, etnik kökenleri, dînleri, mezhebleri, âdetleri/gelenek-görenekleri ve medeniyetleriyle ... ilintili bilgilerin toplamıdır. Çünkü sözkonusu bu çatışmalarda hareket halînde olan temel etkin unsur benîbeşerdir. Onların dînî, etnik ve medeniyet eksenli yapılarının farklılığı da bu çatışma yönleriyle ilgili temel bir boyut taşımaktadır.

5- Siyâset ve Siyâsî Coğrafya Hakkında Malûmat

[Bu başlıktan] kasdımız, siyâset bilimi ve neşeti, kadîm ve çağdaş siyâsî akımlar, bunların günümüzdeki temsîlcileri, ayrıca milliyetci, demokratik, sosyalist, komünist, liberalist ve ilh... kökleriyle ilgili genel malûmatdır. Aynı şekilde küresel politik çatışmalar ve büyük devletler arasındaki eksenleri, bunlar arasındaki [karşılıklı] paktlar, bu [karşılıklı] paktlar, ayrıca bizzât aynı paktın içindeki güçler ve kendisini oluşturan devletler arasındaki rekâbet noktaları... büyük devletlerin, özellikle de bize düşman olanların siyâsî coğrafyası, siyâsî yapıları ve bunların iç çelişkileri hakkında bir fikir sâhibi olmaktır. Çünkü bütün bunlar, karşı koyuş tasavvurunun netlik kazanmasına katkı sağlayacak şeylerdir.

Siyâsî coğrafya ise belli bir bölge veya belli bir topluluk içindeki güç harîtasıdır. Bunlar devletler de olabilir, partiler, belli yapılar ve şahsiyyetler de... Ayrıca her türlü ilişki biçimiyle bunlar arasındaki ilişkiler de buna dâhildir.

Önemli siyâsî malûmatlardan biri de çatışma yönlerini ve eksenlerini, çatışmanın tarihini ve günümüzdeki hâlini, İslâm âlemine karşı çevrilen entrikaları, bunların biçimlerini ve tarihini bilmektir.

Zarûrî, özellikle de Direniş Seriyyeleri içinde hücrelere ve gruplara yön verecek kadrolar için önemli diğer bir husûs ise siyâset dilini ve kavramlarını anlamak, yine bu kavramların günübirlik olarak yenilenip genişleyen anlam harîtası hakkında belli bir seviyeye ulaşmış olmaktır.

6- Genel Bilgi-Birikim ve Genel Kültür

Bu ise büyük ve geniş bir alandır. Nitekim Genel Kültür, bu kavramı oluşturan iki kelimenin de işâret ettiği gibi: Her türlü alanda ve her fenle ilgili genel malûmatın ve bilgilerin toplamıdır.

Bilgi/nin alanı ne derece genişlerse anlayış/ve kavrayış kapasitesi de o derece artar. Dolayısıyla düşüncenin alanı da genişlemiş olur. Yine bundan da [herhangi bir konuyla ilgili] plan-program belirleme ve hâdiselerin ne yönde seyredeceğini tahmîn edebilme gücü doğar.

Genel siyâsî kavrayış seviyeleri hiç kuşkusuz şu dört aşamadan geçer:

Birincisi, haberi bilmektir.

İkincisi, haberi anlamaktır.

Üçüncüsü, haberin boyutlarını analiz edebilmektir.

Dördüncüsü, bu haberin gelecek üzerindeki etkilerini tahmîn edebilmek, dolayısıyla hâdiselerin geleceğini/varacağı boyutları [önceden] okuyabilmektir.

Bu işler, öncelikle sıradan bir kavrayış seviyesiyle başlar, ondan sonra -pek çok şekilde tanımlanan ve en dakîki ise "Analiz ve sentez yapabilme gücüdür" denilen- dâhîliğe kadar ulaşır. Elinde bazı bilgiler olduğu zaman akıl bunlar üzerinde çalışır ve bunları [yeni birtakım] anlayışlar ve algılar hâlinde yeniden sentezler. Nitekim dil/alfabe yirmisekiz harfden oluşur ve insânların bunları kullanmakla ilgili seviyeleri bir farklılık arzeder. Bu harflerle anlamsız birtakım şeyleri kekeleyip duran bir ebleh de bulabilirsiniz karşınızda..; bunlardan âdeta sihir etkisi yapan bir beyân ortaya koyan bir şâir de... yahut o harfleri bir hikmete ve marifete dönüştüren bir felsefeci de...

Bütün bunlar, daha önce de belirttiğim gibi, bir taraftan mevhibe, meleke, fehm, zekâ ve idrâk gibi şeylere, diğer taraftan ise edinilmiş bilgilere dayanır ki bu bilgiler olmadan insân mevhibelerinden ve algı yollarından yararlanamaz. Ayrıca bu şeyler cehâlet ve fikrî durağanlık sebebiyle peyderpey ölmeye de yüz tutar. Yine edinilmiş bilgiler ve algı yolları, câhil/bilgisiz birini, idrâk sâhibi bir bilgin seviyesine çıkarabilir. Ama [yine de bu] onu, dâhîlik ve ibdâ seviyesine yükseltmez ki bu ancak meleke,

mevhibe, fehm, zekâ ve hikmet ile olur. Bunlar ise Allah'ın bir ihsânıdır. Nitekim Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «İlim ancak taallümledir» (Taallüm[le] mümkündür) «Hilim de ancak tahallümledir» (Yani bu da öyledir/hilim de kendini hilme alıştırmak sûretiyle-öğrenilerek elde edilebilecek bir şeydir.) *Kim kendini sabra alıştırırsa Allah da onu sabırlı kılar*. Ezcümle o şeyler, [öğrenimle] kazanılacak bilgiler ve davranışlardır. Ama Allah Teâlâ: «[Allah,] hikmeti dilediğine verir...» [2/el-Bakara, 269] buyurmuştur ki bu [Onun] bir hibe[si]dir. Allah, mülkü dilediğine verir. [Yine meselâ Dâvûd aleyhisselâm hakkında da şöyle buyurmuştur:] «...Biz ona hikmet ve fasl-ı hitâb verdik.» [38/Sâd, 20] [Velhâsıl] bu Allah'ın bir fazlıdır, onu dilediğine verir. Biz de Ondan, o engin fazlından, keremi, rahmeti ve ihsânından [bunu] bize de vermesini dileriz ki Mâliku'l-Mülk Subhânehu ve Teâlâ Odur.

Eğer bilgi ve malûmat, her alan ve her fenle ilgili olarak bir mücâhid için önemli ise hiç kuşkusuz bu ehemmiyyet, bunların, kendisi içre faaliyyet gösterdiği çatışma sâhasıyla yakınlığı ve bu çatışmada birbirleriyle çatışan güçlerle irtibâtı sözkonusu olduğunda daha bir artar.

Binâenaleyh kendimizle, sayımızla, hazırlığımızla, kezâ çatışma alanıyla, güçler ağıyla ve bunlara etki noktalarıyla ilgili mutlaka geniş bilgi sâhibi olmamız gerekir.

[Malûmdur ki] şer'î bir hüküm, [o hükme medâr olan] vâkıa fıkhedilmedikçe, şer'î ilim, nass ve fetvâ da onun üzerinde tatbîk edilmedikçe sıhhat bulmaz. Şer'î siyâsî bir fetvâ ise kişinin cehâleti ölçüsünde siyâkından çıkar.

Askerî bir karâr da ancak vâkıayı bilmekle sıhhat bulur/doğruluk kazanır. Aksi takdîrde savaşçı, belki de kendi ölümünün kendisi içre olduğu bir karâr alır. Bunun benzerini, hareket alanlarından herhangi bir konuyla ilgili olarak varın siz dile getirin.

Bütün bu konuştuklarımız ise âlem-i esbâbla ilgili şeylerdir. Şer'î olarak mutlaka yerine getirilmesi gereken sebeblerle ilgili... Yoksa aslolan Allah'ın *tevfîk*idir, Onun *feth*i ve Onun *nusret*idir. Nitekim şöyle buyurmuştur:

وَٱلَّذِينَ جَٰهَدُواْ فِينَا لَنَهۡدِيَنَّهُمۡ سُبُلَنَاۚ وَإِنَّ ٱللَّهَ لَمَعَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ ﴿٦٩﴾ ﴿سورة العنكبوت﴾

«Bizim uğrumuzda cihâd edenlere gelince, Biz onları mutlaka yollarımıza hidâyet eyleyeceğiz ve şübhesiz ki Allah, elbette muhsinlerle beraberdir.» [29/el-Ankebût, 69]

إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ يَهۡدِيهِمۡ رَبُّهُم بِإِيمَٰنِهِمۡۖ ...﴿٩﴾ ﴿سورة يونس﴾

«Îman edip sâlih ameller işleyenlere gelince, Rableri onlara îmânlarıyla hidâyet eder...» [10/Yûnus, 9]

[Tekrâr belirtelim ki] bizim kendisi hakkında konuştuğumuz şey bilgidir. Allah'ın tevfîki ise nûrun, rûhun ve mededin ta kendisidir ki Onun o büyük fazlından bunları bize de ihsân etmesini dileriz.

Bu kitâbın birinci cildinde, ikinci cildde ise siyâsî kuramların boyutları kısmında, yine farklı fasıllar boyunca bu çatışmayı, taraflarını ve verilerini anlamaya yardımcı olacak bu bilgi ve malûmatların pek çoğuyla ilgili bir şeyler kayda geçirmiştim. Ama

bunlar, zikretmiş olduğum o genel bilgiler zemininde olmadığı/ve böyle bir arkaplan taşımadığı müddetce kâfî değildir. Bunun için ise:

Yönlendiren konumunda olan kimselere ve mütâlaa-okuma imkânı bulunan her mücâhid kişiye tavsiyem, seviyelerini, aşağıdaki alanlarla ilgili kolay bazı kitâbları okuyarak yükseltmeleridir ki bunlar sadece bilgi-birikimle ilgili örnek bazı şeylerdir. Yoksa alan gerçekten de büyük bir alandır; alabildiğine geniş ve engindir. Şu ân ise [sözkonusu alanların her biriyle ilgili] kitâbların isimlerini hatırlayamıyorum ki bunlar günden güne çoğalan şeylerdir. Bilgi ağları da [bu konularda] devâsâ kapılar açmış bir hâldedir. [Velhâsıl] mücâhid bir ferdin, özellikle de kadro unsurların ve komuta kademelerinin aşağıdaki bilgi alanlarıyla alâkalı belli bir seviyeye ulaşmaları faydalı olacaktır:

● **Tarih Bilimlerinde:**

– Eski medeniyetlerin tarihi...

– Eski Romalıların tarihi...

– Konstantiniyye'nin düşüşü ve Avrupalı krallıkların kuruluşundan bu yana çağdaş Avrupa tarihi...

– İki Dünya savaşı döneminde Avrupa tarihi...

– Amerika'nın ve doğuşunun, ayrıca İkinci Dünya savaşından bu yana Avrupa ve dünya ülkeleri ile ilişkilerinin tarihi...

– Arabların İslâm öncesi tarihleri...

– Asr-ı Nübüvvet'den başlayıp 1924 yılında Hilâfet'in düşüşüne varıncaya kadar farklı merhaleleriyle İslâm tarihi...

– 1924'den günümüze kadar Arabların ve Müslümanların çağdaş tarihi.. Bilhâssa [bir mücâhidin,] içinde yaşadığı ve orada cihâd etmek istediği ülkelerin tarihi...

● **Coğrafyada:**

– Dünyanın fizikî coğrafyası üzerine bir kitâb, aynı şekilde ekonomik coğrafya ve gelir kaynakları ve [yerel] servetlerin dağılımı konusu...

– İslâm âleminin fizikî coğrafyası üzerine bir kitâb, aynı şekilde [yerel] servetlerin ve gelir kaynaklarının dağılımı konusu...

– Arab ve İslâm âleminin beşerî coğrafyasıyla ilgili bir kitâb... Irklar, kavimler, dînler ve mezhebler, ayrıca kültür alanları ve nüfûs bazlı etkinlikler...

● **Siyâset ve İktisâd Biliminde:**

– Siyâset bilimiyle ilgili özet bir kitâb...

– Çağdaş dönem siyâsî akımlarla, doğuşları ve ilkeleriyle ilgili basît bir kitâb...

– İktisâd bilimiyle ve çağdaş dönem okullarıyla ilgili basît bir kitâb...

– Çeşitli ekonomik istatistiksel çalışmalar...

– Arab ve İslâm âlemi üzerindeki iktisâdî çatışmayla ilgili bir kitâb...

– Modern iktisâdi güç eksenleri ve bunların kendi aralarında çatışmasıyla ilgili bir kitâb... (Husûsen Amerika, Avrupa, Japonya, Doğu Asya ve Çin arasındaki iktisâdî çatışma/rekâbet hakkında...)

– Yeni emperyalist emeller; Arab ve İslâm âlemi üzerindeki nüfûz çatışması...

– Mücâhid kişinin, içinde yaşadığı yerin siyâsî harîtasını, yapılarını ve verilerini bilmesi...

– Arab-İsrâîl çatışmasının tarihi, merhaleleri, ayrıca yeni uyum-uyuşma projeleri ve ilgili entrikalar...

– Arab ve İslâm âlemindeki kaynaklar, petrol ve gaz üzerindeki küresel çatışma ve bu çatışmanın tarihi...

– Çağdaş dönem İslâmî uyanış okulları, akımları ve adamları...

– Mücâhid kişinin kendi ülkesindeki ve içinde faaliyyet yürüttüğü ülkedeki İslâmî uyanışın tarihi...

– Dünyada ve ülkelerimizde, her meşrebden ve her akımdan liderlerin, siyâsete ve karârlara yön veren kimselerin anılarıyla ilgili kitâblar da gerçekten önemlidir.

– Diğer önemli bir husûs ise basın, basın okulları ve modern araçlarıyla ilgili basît bir kitâb...

– Yönetim bilimiyle ilgili özet bir kitâb...

– Zaman yönetimi ve zamandan istifâdenin nasıl olacağıyla ilgili bir kitâb...

● **Genel Bilgi-Birikim ve Genel Kültürde:**

– Günümüzde -maalesef- küresel bir iletişim dili, ayrıca pek çok bilime ve bilgiye ulaşma aracı hâline gelmiş olan İngilizceyi iyi bir şekilde öğrenmek...

– Bilgisayarı iyi bir şekilde kullanmak ve internet ağından yararlanmak...

– Doğa bilimleri, sağlık bilimleri ve ilk yardım konusunda, ayrıca elektrik bilimi ve imkân dâhilinde olan her bilim, fen ve kültürde genel bir birikim sâhibi olmak...

[Burada] şu husûsa da dikkat çekmek isterim: Küresel ve ulusal haberleri, genel kültür içerikli televizyon programlarını takîb etmek, genel bilgi-birikim ve siyâsî kültür üzerinde gerçekten de önemlidir. Ama medya araçlarının, özellikle uydu kanalları ile internetin olumsuz etkilerine mutlaka dikkat edilmesi gerektiğini de bir uyarı olarak kaydetmek isteriz. Düşmanın, Müslümanların dînî ve fikrî kimliğini değiştirmek için yaydığı sapkın ve saptırıcı düşünceler bu araçlar üzerinden yol alır. Fesâd, arsızlık ve türlü türlü harâmlar da yine bunlar aracılığıyla yayılır. Hayır ve şer bu araçlarda öylesine birbirine karışmıştır ki bunlardan kurtulabilmek ancak ve ancak Allah'tan bir inâyet sâyesinde olabilir ki hidâyete erdiren hiç şübhesiz Odur.

Kezâlik gazeteleri, siyâsî, fikrî ve edebî dergileri okumak da hâdiseleri takîb ve o hâdiselerle yaşayıp vâkıayı fıkhetme konusunda son derece önemli bir husûsdur.

Bu faslı, dikkatleri **Şeyh Abdullah Azzâm'ın**, vâkı' fıkhıyla ve Müslümanların çağdaş dönem hâlleriyle ilgili pek çok yönü ihtivâ eden **eserleri**ne çekerek bitirmek

istiyorum. Bunlar, onun kitâbları ve eserlerinde dağınık bir şekilde yer almış şeyler olup o eserlerin tamâmı "Mevsûatu'z-Zehâiri'l-İzâm Fîmâ Usîre Ani'ş-Şeyh Abdullah Azzâm" adlı ansiklopedik çalışmada bir araya getirilmiştir. Burada konuyla (siyâsî bilinçle) ilgili olduğu için husûsen zikretmek istediğim kitâbları ise öncelikle, Osmanlı Hilâfeti'nin düşüşünü anlattığı "el-Menâretu'l-Mefkûde/Yitik Minâre"dir. Ayrıca [Arab milliyetciliğinin tarihini anlattığı] "Edvâ Ale'l-Kavmiyyeti'l-Arabiyye"; Komünizmi ve altmışlı-yetmişli yıllar boyunca Arab ve Müslüman çevreler arasında yayılış tarihini anlattığı "es-Seretânu'l-Ahmer/Kızıl Kanser"; "el-İslâm ve Müstakbelu'l-Beşeriyye/ İslâm ve İnsânlığın Geleceği"; "Mübeşşirâtu'n-Nasr/Zafer Müjdeleri" adlı kitâbları... "Hattu't-Tahavvuli't-Târîhî/Tarihî Dönüşüm Hattı" adlı kitâbı ki küçük hacimli ve özet, ama son derece önemli, o derece faydalı ve içerikçe de zengin bir kitâbdır. Ayrıca mücâhid gençlerden sorumlu olan ve onları yönlendiren her kişinin, Müslümanların çağdaş dönem ahvâliyle ilgili siyâsî bilinç oluşturma konusunda bir menhec olarak bu kitâba dayanmaları gerektiğine inanıyorum.

Sözkonusu kitâblardan önemli birtakım iktibâsları, işbu kitâb boyunca naklettim ve onları uygun yerleri içre serpiştirdim. Şehîd Şeyh[imiz]e Allah [gani gani] rahmet etsin, ecrini ecr-i cezîl kılsın, ona affını yâr etsin, bizi ve onu sâlihler zümresi içinde bir araya getirsin. [Âmîn!]

****

(4) Eğitimle İlgili Dördüncü Alan:
ASKERİ EĞİTİM VE CİHÂDÎ HAZIRLIK

Burada bu başlıkla ilgili tafsîlata, kendisi için özel bir bölüm oluşturmuş olmamız hasebiyle girmeyeceğim. Sözkonusu bölüm ise: "Küresel İslâmî Direniş Çağrısında Askerî Eğitim ve Hazırlık Kuramı"dır [ki Allah tercümesini nasîb ederse bundan sonraki cild olan C.2-2'de gelecektir] inşallah.

****

(5) Eğitimle İlgili Beşinci Alan: CİHÂD FARÎZASINI EDÂYLA İLGİLİ AMELÎ TERBİYE/FİİLÎ EĞİTİM

Buhârî, Ebû İshâk'tan şöyle rivâyet etmiştir: "Dedi ki: el-Berâ radıyallahu anhu'yu şöyle derken işittim: "Miğferli/techîzatlı bir adam Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e gelip: "Ya Resûlellah! [Önce] savaşayım mı yoksa müslüman mı olayım?" dedi. «[Önce] Müslüman ol, sonra savaş!» buyurdu. [Adam] müslüman oldu, sonra da savaştı ve öldürüldü. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Az amel etti, çok ecre erdi» buyurdu."

Ebû Hureyre'den [şöyle rivâyet edilmiştir]: "Amr Bin Ukayş'ın câhiliyyede bir fâiz alacağı vardı. Onu alıncaya kadar müslüman olmak istememişti. Uhud Günü geldi ve: "Amcaoğullarım nerde?" diye sordu. "Uhud'da" dediler. "Falânca nerde?" dedi. "Uhud'da" dediler. "Falânca nerde?" dedi. "Uhud'da" dediler. Bunun üzerine zırhını giydi, atına bindi, sonra da onlara doğru yola koyuldu. Müslümanlar onu görünce: "Bizden uzak dur ey Amr!" dediler. O: "Ben de îmân ettim" dedi. [Bilahare] yaralanıncaya kadar savaştı ve yaralı olarak âilesinin yanına taşındı. Sa'd Bin Muâz gelip onun kızkardeşine: "Ona bir sor bakalım, kavmin için bir hamiyyet mi veya onlar için bir öfke mi; yoksa Allah için bir öfke mi [idi bu savaşın]?" dedi. O: "Bilakis Allah ve Resûlü için bir öfke [idi]" dedi. Böylece öldü, cennete girdi ve Allah'a bir [rekât] namaz kılmış değildi."

Allah'ın: «Kendilerine savaş açılan Müslümanlara, zulme uğramaları sebebiyle [savaş/cihâd için] izin verildi ve şübhe yok ki, Allah onlara yardım etmeğe elbette kadîrdir.» (22/el-Hacc, 39) kavliyle kıtâle dâir iznin nâzil olduğu günden beri [Efendimiz] sallallahu aleyhi ve sellem'in, hem Zât-ı Şerîfi hem Ashâbını tevcîhi itibâriyle yolu fî sebîlillah cihâd ve hem müdâfaa hem taarruz cihetiyle bu yolda gayret olmuştur.

Şer'î ilim, genel bilinç ve onun için şer'an yapılması emredilen hazırlık, kezâlik kıdem ve herhangi birinin eğitimle ilgili nasîbiyle ilgili bütün o seviyelerden [imdilik] sarfınazarla cihâd, bir farzdır. Vakti geldiğinde Müslüman kişi onu, Dîn, ilim ve sâir şeylerdeki seviyesinden sarfınazarla edâ eder. Nitekim [bir] Müslüman'ın, îmânını, ilmini, fıkhını, ahlâkını, edebini, içinde yaşadığı gerçekliği idrâkini, cihâda hazırlıkla ilgili imkânlarını arttırması cihetiyle ilerleyişi, yetiştiği zamandan öleceği âna kadar devâm edecek bir şeydir ve sözkonusu şeyler de [bir ömür] onunla seyir hâlindedir. Ayrıca ne selefden ve ne de halefden herhangi bir kimse, bütün bu şeylerden Dînle ilgili herhangi bir seviye düşüklüğünün, kıtâlle ilgili şer'î farîzayı düşüreceğini söylemiş değildir ki onu ancak şer'î mazeretler düşürebilir.

«[Cihâd seferinden geri kalmak dolayısıyla] amâya bir vebâl/sıkıntı yok, topala bir vebâl/sıkıntı yok, hastaya bir vebâl/sıkıntı yok...» [48/el-Feth, 17]

«Allah ve Resûlü için samîmî oldukları takdîrde ne zayıf-güçsüzler, ne hastalar ve ne de [cihâd seferi yolunda] harcayacakları bir şey bulamayanlar için [sefere katılma-

dıklarından dolayı bir] vebâl/sıkıntı yoktur. Muhsinlere karşı [da] bir yol yoktur. Allah gafûr u rahîmdir.» (9/et-Tevbe, 91)

Geri kalan o sekiz mazerete ve bunlardan dallanıp budaklanan, ayrıca münâfıkların mazeretleri olarak tesmiye edilen şeylere gelince; bunlar her zamanda ve her mekânda yerli yerlerine çakılanların mazeretleridir ki âyet-i kerîme bunları dehşet verici bir i'câz ile sınırlamıştır ve uyduruk herhangi bir mazerete de -ya bunlar içinde yer alır, ya da bunlar altında derecelenir bir şekilde- imkân bırakmamıştır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

«De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşîretiniz, kazandığınız mâllar, kesada uğramasından korktuğunuz bir ticâret ve hoşunuza giden meskenler size Allah'tan, Resûlü'nden ve Onun yolunda cihâddan daha sevgili ise, artık Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyin! Allah, fâsık topluluğu [doğru yola] hidâyet etmez.» (9/et-Tevbe, 24)

Ama şu günümüzde yerli yerlerine çakılanlar, onların şeyhleri/üstâdları/hocaları, korkak ve tırsak önderleri, tuhaf ve çürük birtakım yeni mazeretler uydurmuşlardır. Nitekim, "cihâd edeceğiz" diyorlar, "ama biz, henüz daha ahlâkî eğitim ve yanlış bir dîn algısını düzeltme aşamasındayız." Diğer bazıları da "cihâd edeceğiz, ama akâid düzeldiğinde ve sancak iyice belirginleştiğinde" diyorlar. Üçüncü bir takım ise "cihâd edeceğiz, ama teşkîlat birimleri iyice olgunlaştığı ve cemâat tabanı iyice güçlendiği zaman..; semereyi devşirmek için acele etmeyeceğiz ve Mekke dönemi geçinceye kadar bekleyeceğiz!!" diyorlar.

[Onlar böyle diye-dururken] yirmibirinci yüzyıl gelip çattı ve Amerika da topuylatüfengiyle gelip terör bahanesi adı altında İslâm'a ve Müslümanlara karşı küresel bir savaş başlattı.

Beylerimize gelince; en sonunda şunu ilân edip dediler ki: "Biz cihâd etmeyiz; bu bir terördür; biz vasatcılık davetcileriyiz/ılımlılık savunucularıyız. Cihâd bir zamanlar davetin önündeki engelleri kaldırmak için vardı. Şimdilerde ise davet için barışçıl ve demokratik yollarla, kezâ internet ağları ve uydu kanalları programları üzerinden bir imkân vardır."

[Ha! Bazıları da]: "Cihâd edeceğiz, ama Parlamentoda ve "~~Şerî~~/Yasal!" yollarla.." (Tabîî ki onların yeni ~~meşrûlukları~~/yasallığı..!) "..Biz bir kânûn devletinde yaşıyoruz. [Dolayısıyla] şiddeti bir kenara atmamız gerekir" dediler.

İçlerinde tuttuklarını en nihâyet açıkça söyleyip âşikâr ettiler. Rabbimiz ne güzel buyurmuş: «Yoksa kalblerinde bir maraz bulunanlar, Allah onların [o] kinlerini/garezlerini asla açığa çıkarmaz mı sandı(lar)?!» (47/Muhammed, 29)

Terbiye/eğitimle ilgili bizim yolumuza gelince; bu onlarınkinin aksinedir. Nitekim onun terbiyeye dâir beşinci ve temel rüknü şudur ki: Biz, bir farz-ı ayn olan müdâfaa cihâdının derhâl ve elden geldiği kadarıyla edâ edilmesi çağrısında bulunuyoruz ki herkes kendi gücü ölçüsünde bunu edâ eder ve Allah da hiç kimseye gücünün yetmeyeceği bir şey yüklemez. Binâenaleyh bizâtihi her Müslümanın üzerine, saldırı

hâlindeki düşmanı savaş yoluyla def'/ve bertaraf etmek için fevren, derhâl ve zarûrî bir farz kapsamında cihâd etmek düşer. Onu terk hâlinde ise günaha düşmüş olur. Çünkü düşman, yurda, Müslümanların topraklarından her bir yurda ayak basmıştır! Bununla ilgili şer'î hükmün ve ilgili delîllerin beyânı ise daha önce geçmişti.

Yine eğitim süreciyle ilgili birbirini bütünleyen alanlardaki seyre, her türlü koşula ve her ferdin kendi gücü ölçüsüne göre, elden geldikçe dikkat ederiz ve bunu, îmânı arttırmak, akîdeyi köklü kılmak, Dîn'in ahkâmını [gereğince] anlamak, nefsi tezkiye edip/arındırmak, ahlâken ve edeben terakkî etmek, yaşanan gerçeklikle ilgili siyâsî bilinç seviyesini yükseltmek yolunda bir gayret ile böylece devâm ettiririz. Ammâ velâkin: «[Önce] Müslüman ol, sonra savaş!» yoluyla... [Yani] madem ki bir Müslüman Müslümandır, öyleyse müdâfaa cihâdı kapsamında savaşmak kendisi üzerin*d*e bir farzdır ki bu, tıpkı namaz ve oruç gibidir. Daha önce de açıkladığımız gibi onlardan bir farkı varsa o da farzlığının daha güçlü olmasıdır.

Ebû Hureyre'den [şöyle rivâyet edilmiştir]: "Amr Bin Ukayş'ın câhiliyyede bir fâiz alacağı vardı. Onu alıncaya kadar müslüman olmak istememişti. Uhud Günü geldi ve: "Amcaoğullarım nerde?" diye sordu. "Uhud'da" dediler. "Falânca nerde?" dedi. "Uhud'da" dediler. "Falânca nerde?" dedi. "Uhud'da" dediler. Bunun üzerine zırhını giydi, atına bindi, sonra da onlara doğru yola koyuldu. Müslümanlar onu görünce: "Bizden uzak dur ey Amr!" dediler. O: "Ben de îmân ettim" dedi. [Bilahare] yaralanıncaya kadar savaştı ve yaralı olarak âilesinin yanına taşındı. Sa'd Bin Muâz gelip onun kızkardeşine: "Ona bir sor bakalım, kavmin için bir hamiyyet mi veya onlar için bir öfke mi; yoksa Allah için bir öfke mi [idi bu savaşın]?" dedi. O: "Bilakis Allah ve Resûlü için bir öfke [idi]" dedi. Böylece öldü, cennete girdi ve Allah'a bir [rekât] namaz kılmış değildi." (*Kütüb-i Sitte* ashâbı rivâyet etmiştir.)

Ortada, yerli yerlerine çakılanların idrâk edemediği ve burada okumakla da asla anlayamayacakları bir incelik vardır. Biz [yine de] ona işaret etmeye çalışalım, belki meraklarını mûcib olur/onları gayrete getirir. "Tadan bilir" yolunun azîmet sâhiblerinin de *şevki* daha bir artar.

O incelik, "Savaşı mümârese yoluyla terbiyedir/bilfiil savaşın içinde yetişmektir." Kılıçların parıltısı, kurşunların vızıltısı, topların gümbürtüsü ve uçakların gürültüsü altında görülen eğitimdir. Burada, askerî eğitimi ve pratik talîmi kasdediyor değilim. Bilakis kasdım her alanla ilgili eğitim/ve terbiyedir.

[Meselâ] akîdenin düzel(til)mesi [bizzât] savaş meydânında olur..; evet, mümin kişi, Allah'ın esmâ-i hüsnâsı ile yüce sıfatlarını orada idrâk eder ve bunların envârı onun kalbinde orada parıldar. Böylece akîdesi düzelir. Mûcib-i hayret olan ilâhî bir yolla idrâk edip anlar ki yaradan/el-Hâlık, rızkı veren/er-Rezzâk Allah'tır; dirilten ve öldüren/el-Muhyî ve el-Mumît yalnızca Allah'tır. [Yegâne] güç ve kudret sâhibi/el-Kaviyyü'l-Kâdir Allah'tır. Hükmü her şeye geçen/el-Cebbâr Allah'tır. İntikâm sâhibi/el-Muntakim Allah'tır. Yine şunu idrâk eder ki, Allah [her dâim] onunladır; kendisini işitmekte ve görmektedir; ona nusretini ve tedbîrine takdîrini yâr etmektedir..; işte

orada, *cihâd* saf*ın*da ihlâsla geçirilen bir sâatlik bir zaman diliminde akîde ve onun cevheri, onun nefsinin ve rûhunun en derinlerine işler. [Resûlullah] sallallahu aleyhi ve sellem'in: «Kim deve sağımı kadar [kısa] bir müddet [de olsa] Allah yolunda kıtâl ederse muhakkak ki cennet ona vâcib olur..!» kavlinin anlamını da idrâk eder. [Şimdi sormak lâzım:] Acaba cennet, akîdesi bozuk birine vâcib olur mu?!

İlk saf makâmında ve savaş ânında, [işte tâm orada] nefisler arınır ve mekârim-i ahlâk [orada] öğrenilir. Çünkü [o makâmda bulunan kişi] nefsini Allah'a satmıştır ve dünyadan da sıyrılmıştır. Böylece ahlâkı güzelleşir; endîşesi ve gamı dağılır gider. Onu mülâyim, müsterih [bir hâlde ve] haşyet sâhibi bir âbid olarak görürsünüz. Zîrâ ölüm ona [tâm] orada görünmüştür. O da dört bir tarafda ve her zâviyede onu görür olmuştur. En küçük bir patlamanın ölüm olup başına inebileceğini ve şarapnellerle birlikte yayılan ateşinin ona ecelini getirebileceğini bekleye-durmuştur. [İşte orada,] ölümün göründüğü o ânda taksîratını hatırlar ve tek bir kerre: Estağfirullahelazîm der. Der ve istiğfârın anlamları bedeninin bütün hücrelerine nüfûz eder. Belki de bu onu yüzlerce kez tekrarlamaktan hayırlıdır... taşları pek kıymetli güzel bir tesbîhle, acem işi pahalı bir seccâde, Avrupaî bir halıfleks üstünde, loş ışıklı şık bir salonda, yağlı bir akşam yemeği sonrasında, çocukların mışıl mışıl uyuduğu, analarının da rüyalara daldığı bir sırada... işte böyle bir ânda müreffeh âbidimiz zâviyesine çekilip teheccüde durmuştur. Evet, belki de o istiğfârın nefisdeki tesîri, [böyle bir beyimizin teheccüdünden] çok daha derindir ve ulaşacağı yere daha hızlı erişir, diyorum. Belki öyledir. İhlâs ve kabûl ise Allah Teâlâ'nın bir lütfudur.

Her ahlâk[î hâl], her kavrayış ve her basîret de aynen böyledir. Allah, orada, sınır boylarında açar o kapıları muhlislere... İmâm Ahmed Bin Hanbel ve selef-i sâlihden akrânları şöyle derken ne doğru demişlerdir: Herhangi bir meselenin içinden çıkamadığınız zaman onu [sınır boylarındaki cihâd ehli kimselere/] ehl-i sugûra havâle edin. Zîrâ Allah Teâlâ, «Bizim uğrumuzda cihâd edenlere gelince, Biz onları mutlaka yollarımıza hidâyet eyleyeceğiz ve şübhesiz ki Allah, elbette muhsinlerle beraberdir.» [29/el-Ankebût, 69] kavli dolayısıyla onlar için hidâyete [/onlara doğru olanı göstermeye] kefîl olmuştur.

Kıtâl ve ona mübâşeret, mücerred bir ibâdet değildir sadece.., o elbette edâsı üzerine sevâbın, terki üzerine ise günahın terettüb ettiği bir tâat ve ibâdetdir ki bu zâten onun esâsıdır. Ama o aynı zamanda bizim yolumuzda bir terbiye vesîlesidir; yolların en kısa olanıdır..; o, tashîh-i akîde, tehzîb-i ahlâk, yaşanan gerçekliği idrâk, hızlı ve doğrudan bir askerî hazırlık için "yoğunlaştırılmış bir kurs"tur... [Ama ancak] *tadan bilir*. Bunu bilmeyen ve bunu idrâk etmeyen o kimseler ne miskîn, ne zavallı kimselerdir. «Hayır hayır, öyle değil. Aksine onların kazandığı [günahlar] kalblerinin üzerine pas olmuştur.» [83/Mutaffifîn, 14]

Bu, Allah'ın bir lütfudur ki onu dilediğine verir. O, Allah Teâlâ'nın bir ziyâfetidir ki kimini ona buyur eder, kimini de ondan mahrûm.. kimilerini kabûl buyurur ve onlara ikrâmda bulunur; kimilerini ise geri çevirir. Şehîd olarak katına alacaklarını seçer de

alır; kimilerini ise erteye bırakır. «Rabbin, dilediğini yaratır ve seçer. Onlar için ise [Rablerine karşı] seçim [hakkı] yoktur. Allah, onların ortak koştuklarından münezzehdir ve [pek] yücedir.» (28/el-Kasas, 68)

Biz her ne kadar cihâdın, özellikle de şu günümüzde olduğu gibi müdâfaa cihâdı kapsamında farz-ı ayn hâline geldiğinde, terbiyeyle ilgili diğer alanlarda faaliyetle birlikte yanyana deruhde edilmesi çağrısında bulunuyor ve buna inanıyor olsak bile yine de cihâd mütekâmil bir bütündür ki kul, bu yolda istikâmet bulabilmek ve sabır-sebât gösterebilmek için cihâdı her yönüyle, bütün mertebeleri ve çeşitleri ile bilip öylece deruhde etmeye muhtâcdır.

İmâm İbnu'l-Kayyim, *Zâdu'l-Meâd*'da şöyle demektedir:

● ***{Cihâdın Mertebeleri}***

(... "Cihâd, İslâm'ın zirve noktası ve onun kubbesi, [cihâd] ehlinin makâmları da, tıpkı dünyada rifatin onlara ait olması gibi -ki dünyada ve âhiretde üstün olanlar onlardır- cennetdeki en yüce makâmlar olduğu içindir ki Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, onun en yüce zirvesinde olmuştur. Onun bütün çeşitlerini de en üst dereceleriyle deruhde ederek Allah yolunda -kalb, azâlar, davet, beyân, kılıç ve mızrak ile- hakkıyla cihâd etmiştir. Nitekim onun bütün vakitleri, kalbi, dili ve eliyle cihâda bağlı olmuştur. İşte bu yüzden âlemler içre adı en çok anılan ve Allah katında derecesi en yüksek olan da yine O olmuştur.

Allah Teâlâ, kendisini peygamber olarak gönderdiği ilk ândan itibâren ona cihâdı emretmiştir ki şöyle buyurmuştur:

«Eğer dileseydik elbette her memleketde bir nezîr gönderirdik.» «Öyleyse kâfirlere boyun eğme ve bununla/Kur'ân'la onlara karşı büyük bir cihâd ile cihâd et.» (25/el-Furkân, 51-52)

Bu Mekkî bir sûredir ve bu sûrede [kendisine,] kâfirlere karşı hüccet, beyân ve Kur'ân'ı teblîğ yoluyla cihâd emrolunmuştur. Yine münâfıklara karşı cihâd da hücceti teblîğ yoluyla olur. Yoksa onlar zâten Müslümanların hükmü altındadır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

«Eyâ Nebî! Kâfirlere ve münâfıklara karşı cihâd et; onlara karşı sert ol. Onların varacakları yer cehennemdir ve o ne kötü [bir] varış yeridir.» (9/et-Tevbe, 73)

Münâfıklara karşı cihâd, kâfirlere karşı cihâddan daha zordur ki bu, Ümmet'in havâssı ve peygamberlerin vârisleri/âlimler tarafından deruhde edilecek bir cihâddır. Onu îfâ edenler, âlem içre birtakım ferdlerdir. Ona katılanlar ve onun için yardımcı olanlar, sayıca az olsalar da, derece bakımından Allah katında üstün olanlardır.

Cihâdın en fazîletlilerinden biri, muârızın şiddetine [zâlimliği-zorbalığına] rağmen -meselâ satvetinden ve eziyyetinden korkulan birinin karşısında konuşmak gibi- hak sözü söylemek olduğu içindir ki bu konudaki en büyük pay, cümlesine salât u selâm olsun Peygamberlerin hissesine düşmüştür. Allah'ın salât u selâmı üzerine olsun bizim Peygamberimizin bu konudaki cihâdı da ekmel ve etemm bir noktadadır.

Allah'ın hâricdeki düşmanlarına karşı cihâd, kulun, -Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, «Mücâhid, Allah'a tâat yolunda kendi nefsine karşı cihâd eden kimsedir. Muhâcir ise Allah'ın nehyettiği şeyleri hecr (terk) eden kimsedir» buyurduğu gibi- Allah için kendi nefsine karşı cihâdından bir *fer'* olduğu içindir ki nefse karşı cihâd, hâricdeki düşmana karşı cihâddan mukaddem ve onun için bir *asl* olmuştur. Çünkü o, ilk önce kendi nefsine karşı cihâd etmedikçe, onu emrolunduğu şeyleri yapar ve nehyolunduğu şeyleri terk eder bir kıvâma getirmedikçe ve Allah için onunla muhârebeye tutuşmadıkça hâricdeki düşmanına karşı cihâd edemez. İçindeki düşmanı kendisine hâkimken ve ona mutasallıt olmuşken [hâricdeki] düşmanına karşı nasıl cihâd edebilir ve ondan hakkını nasıl alabilir! [Bunu yapamaz. Zîrâ] ona karşı cihâd etmemiştir ve Allah için onunla muhârebeye tutuşmamıştır. Hattâ o, *cihâda* çıkması için nefsine karşı cihâd etmedikçe [hâricî] düşmanının karşısına bile çıkamaz.

Bunlar, kulun, kendilerine karşı cihâdla imtihâna tâbi tutulduğu iki düşmandır ve bu ikisi arasında üçüncü bir düşman daha vardır ki, o ikisine karşı cihâd edebilmesi yine buna karşı cihâd etmesiyle mümkündür. Bu [düşman], o ikisi arasında durur ve kulu onlara karşı cihâddan alıkoyar. Onu hızlâna uğratır; vesveselere salıp-sarsar; onlara karşı cihâdla ilgili meşakkatleri, [bunun için] terk edilecek hazları, kaçırılacak lezzetleri, arzu ve istekleri habire onun gözünün önüne getirir. İşte sözkonusu o iki düşmana karşı cihâd edebilmesi, ancak işbu [üçüncü] düşmana karşı cihâd edebilmesiyle mümkündür ki ona karşı cihâdı, o ikisine karşı cihâdına bir asl [u esâs] olur. O [düşman] ise şeytândır. Allah Teâlâ: «Şübhesiz ki şeytân sizin için bir düşmandır. (Siz de) onu bir düşman edinin...» [35/Fâtır, 6] buyurmuştur. Onu bir düşman edinmekle ilgili emir, elden gelen bütün gayreti, sanki o, bıkmaz usanmaz ve kula karşı nefes be nefes savaşmaktan geri durmaz bir düşmanmışcasına ona karşı muhârebeye ve mücâhedeye sarfetmeye bir tenbîhdir.

Bunlar, üç düşmandır ki kul onlara karşı savaşıp cihâd etmekle emrolunmuştur. Bu dünyada onlara karşı savaşmakla mübtelâ kılınmıştır ve bunlar, Allah tarafından bir imtihân ve ibtilâ olmak üzere kendisine musallat edilmiştir. Allah, kula, bu cihâd için yardım, techîzat, destekçiler ve silâh vermiştir. [Aynı şekilde] düşmanlarına da yardım, techîzat, destekçiler ve silâh vermiştir. Böylelikle bir zümreyi, ötekiyle ibtilâ etmiştir ve bunları -ne yapıp edeceklerini ortaya koymak, Kendisine dost olanları ve Peygamberlerine bağlılık gösterenleri imtihân edip şeytâna dost olanlardan ve onun hizbinden ayrıştırmak için- birbirlerine bir fitne kılmıştır. Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi: «...Sizi birbiriniz için bir fitne kıldık. [Aceb] sabredecek misiniz?...» (25/el-Furkân, 20) «...Fakat [savaşı emretmesi] sizi birbirinizle imtihân etmesi içindir...» (47/Muhammed, 4) «Andolsun, içinizden, mücâhidleri ve sabredenleri belirleyinceye kadar sizi imtihân edeceğiz. Haberlerinizi de [açığa çıkarmak için] sınayacağız.» (47/Muhammed, 31)

Kullarına, kulaklar, gözler, akıllar ve güçler vermiştir. Onlara kitâblarını indirmiş ve peygamberlerini göndermiştir. Ayrıca onları melekleriyle desteklemiştir ki şöyle buyurmuştur: «...Muhakkak ki Ben sizinle beraberim. [Siz de] îmân edenlere [metânet ile] sebât verin!...» (8/el-Enfâl, 12) Onlara, düşmanlarına karşı yardımın en büyüğü olan

bir şeyi emretmiş ve eğer emrettiği şeyi yerine getirirlerse hem Onun hem onların düşmanına karşı muzaffer olmaya devâm edeceklerini, eğer onu kendilerine [üstün gelmekle onlara] musallat kılmışsa, bunun sebebinin emrolundukları birtakım şeyleri terk etmeleri ve Ona karşı masiyetleri olduğunu kendilerine haber vermiştir. Yine de onların umudunu kırmamış ve ümitsizliğe düşürmemiştir. Bilakis onlara, emre geri dönmelerini, yaralarını sarmalarını, düşmanlarına karşı tekrâr direnişe geçmelerini emir buyurmuştur ki böylece düşmana karşı nusretini onlara yâr edeceğini ve onlar karşısında kendilerini muzaffer kılacağını bildirmiştir. ...

...Kezâ Kendisinin, onlardan muttakiler, muhsinler, sabredenler ve müminler ile beraber olduğunu, ayrıca mümin kullarını, onların kendilerini müdâfaa edemediği bir şekilde müdâfaa ettiğini, öyle ki düşmanlarına karşı ancak Onun bu müdâfaasıyla muzaffer olduklarını, eğer Onun bu müdâfaası olmasa düşmanın onları kapıp götüreceğini ve ezip geçeceğini haber vermiştir.

Onlara yönelik bu müdâfaa, îmânlarına göre ve onun kadrince olur. Eğer îmân güçlenirse müdâfaa da güçlenir. Artık her kim hayır namına bir şey görürse Allah'a hamdetsin, bunun hâricinde bir şey görense kendisinden başkasını levmetmesin.

[Aynı şekilde] onlara, Ondan hakkıyla ittikâ etmelerini emir buyurduğu gibi Onun yolunda hakkıyla cihâd etmelerini de emir buyurmuştur. Nasıl ki Ondan hakkıyla ittikâ etmek: Ona itâat edilip de isyân edilmemesidir; zikredilip de unutulmamasıdır; şükredilip de nankörlük edilmemesidir, işte aynen böylece Onun yolunda hakkıyla cihâd etmek de kulun, nefsine karşı, dili, kalbi ve azâları Allah'a teslîm oluncaya ve bütün varlığı, ne nefsi için, ne de nefsiyle değil, [sırf] Allah için ve Allah'la oluncaya kadar cihâd etmesidir. ...

...Kendi şeytânına karşı da -onun vaadini yalanlayarak, emrine isyân ve nehyini irtikâb ederek- cihâd etmesidir. Çünkü o, boş emelleri vaad ve aldatıcı şeyleri telkîn eder. Fakîrlikle korkutur, çirkinliği ve hayâsızlığı emreder. Takvâ, doğruluk, iffet ve sabırdan, velhâsıl îmânî hasletlerin tamâmından nehyeder. Dolayısıyla kul, onun vaadini tekzîb ve emrine isyân ile ona karşı cihâd eder. Bu iki cihâddan da kendisi için bir kuvvet, hâkimiyyet ve techîzat vücûda gelir ki bunlarla da Allah'ın hâricdeki düşmanlarına karşı, kalbi, dili, eli ve mâlı ile, i'lâ-yı kelimetullah için cihâd eder.

Selef-i sâlihin, "hakkıyla cihâd" [ifâdesi] ile ilgili sözleri ise bir farklılık arzeder. İbn Abbâs: "O, var olan bütün gücü onun için sarfetmektir ve Allah için hiçbir kınayıcının kınamasından korkmamaktır" demiştir. Mukâtil: "Allah için hakkıyla amel ve de Ona hakkıyla ibâdet edin" demiştir. Abdullah Bin el-Mübârek: "O, nefse ve hevâya karşı mücâhededir" demiştir. (... ...)

Bu bilindikten sonra malûm oldu ki cihâd dört mertebedir:

– Nefse Karşı Cihâd

– Şeytâna Karşı Cihâd

– Küffâra Karşı Cihâd

– Münâfıklara Karşı Cihâd

● ***Nefse Karşı Cihâd***

"Nefse karşı cihâd da aynı şekilde dört mertebedir:

Birincisi: Kurtuluş ve saâdetinin hem dünya hem de âhiret hayâtında ancak ve ancak kendisiyle olduğu hidâyeti ve Hak Dîn'i öğrenmesi için ona karşı cihâd/veya onunla mücâhede etmesidir ki bunu öğrenmekten mahrûm kaldığı ân hem dünyada hem âhiretde şekâvet bulur/bedbaht olur.

İkincisi: Öğrendikten sonra o ilimle amel konusunda ona karşı cihâd etmesidir. Aksi takdîrde bila amel mücerred ilim kendisine zarar vermese de fayda etmez.

Üçüncüsü: O ilme davetde bulunması ve onu bilmeyene öğretmesi husûsunda onunla cihâd etmesidir. Yoksa Allah'ın, hidâyet ve beyyinât namına indirdiği şeyleri ketmeden kimselerden olur. Ayrıca ilmi ne ona fayda eder ve ne de kendisini Allah'ın azâbından kurtarır.

Dördüncüsü: Allah'a davet yolunda çekilecek meşakkatlere/karşılaşılacak zorluklara ve halkın ezâ-cefasına sabır göstermek husûsunda onunla cihâd etmesidir. Yine bütün bunlara da [sırf] Allah [rızası] için katlanmasıdır.

Bu dört mertebeyi tamamladığı zaman Rabbânîlerden olur. Çünkü selef[-i sâlih], bir âlimin, hakkı bilmediği, onunla amel etmediği ve onu öğretmediği müddetce bir Rabbânî olarak adlandırılmayı haketmeyeceği husûsu üzerinde müttefikdir. Binâenaleyh kim öğrenir, [öğrendiğiyle] amel eder ve [onu başkalarına da] öğretirse o kişi, melekût-i semâvatda büyük biri olarak anılır."

● ***Şeytâna Karşı Cihâd***

"Şeytâna karşı cihâd ise iki mertebedir:

Birincisi: Kula ilkâ ettiği, îmânı zedeleyici şek ve şübheleri def' etmek husûsunda ona karşı cihâddır.

İkincisi: Kula ilkâ ettiği irâdât-ı fâsideyi ve şehevâtı/bozuk arzu ve istekleri def' etmek husûsunda ona karşı cihâddır.

Nitekim birinci cihâd~~ın sonrasında~~ yakîn, ikincisi ~~sonrasında~~ ise sabır [ile] olur. Allah Teâlâ: «Onlardan, sabrettikleri zaman, bizim emrimizle doğru yola sevk eden imâmlar kıldık ki onlar âyetlerimize yakîn ile [tereddütsüz] inanıyorlardı.» [32/es-Secde, 24] buyurmuştur. Böylece şunu haber vermiştir ki, Dîn'de imâmete ancak sabır ve yakînle ulaşılır. Nitekim sabır, şehevâtı ve fâsid irâdeleri, yakîn ise şek ve şübheleri defeder." **...)** [İbnu'l-Kayyim'den yapılan alıntı, aşağıdaki başlık da "Zâdu'l-Meâd"da geçiyormuş gibi öylece devâm ettirilmiştir. Ama aşağıdaki başlığın içeriği İmâm İbn Teymiyye'nin "es-Siyâsetu's-Şer'îyye fi Islâhi'r-Râ'î ve'r-Ra'iyye" adlı eserinde geçmektedir. *Zâdu'l-Meâd*'da geçen açıklamalar değildir. Ayrıca öncesinde "●" işâreti taşıyan başlıklar, her iki eserde de "Fasl" şeklindedir. Mtrcm.]

● ***Kâfirlere Karşı Cihâd***

(... "Şerîat'ın, Allah'a ve Resûlü'ne isyân edenlere karşı getirdiği ukûbat/cezalar iki çeşitdir:

Birincisi, daha önce de geçtiği gibi, [kendisi üzerinde bir hâkimiyyet bulunan/veya kendisine güç yetirilen/] "makdûrun aleyh" tek veya çok kişiyle [/ferd veya toplulukla] ilgili cezadır.

İkincisi, [savunmaya dâir bir gücü-kuvveti bulunan ve İslâm'ın (hükmü ve/ya hâkimiyyeti) karşısında duran/] "Tâife-i Mumteni'a" ile ilgili cezadır. Meselâ kendisine ancak *kesin* bir savaşla güç yetirilebilen tâife gibi.. İşte Allah'ın ve Resûlü'nün düşmanları olan kâfirlere karşı cihâd*(ın aslı)* budur. Nitekim Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, Allah'ın onu kendisiyle bir peygamber olarak gönderdiği dînine davetiyle ilgili çağrısı kendisine ulaşan ve buna icâbet etmeyen herkese karşı -fitne kalmayıncaya ve dîn tamamıyla Allah'ın [dîni] oluncaya kadar- savaşmak bir vâcib olur.

Allah, Peygamberini gönderdiği ve ona Kendi dînine davetde bulunmasını emir buyurduğu zaman, [ilk elde] ona, bunun için ne herhangi bir kimseyi öldürme, ne de onunla savaşma izni vermiştir. Ta ki Medîne'ye hicret edinceye kadar... İşte [ancak bu aşamadan sonra] ona ve müslümanlara şu kavliyle [cihâd için] izin vermiştir:

—«Kendilerine savaş açılan Müslümanlara, zulme uğramaları sebebiyle [savaş/cihâd için] izin verildi ve şübhe yok ki, Allah onlara yardım etmeğe elbette kadîrdir.» —«Onlarki, haksız yere, sırf, "Rabbimiz Allah'tır" demelerinden dolayı yurtlarından çıkarılmış kimselerdir. Eğer Allah'ın, insânların bir kısmıyla diğerlerini savması olmasaydı, içlerinde Allah'ın adı çok anılan manastırlar, kiliseler, havralar ve mescidler muhakkak yerle bir edilirdi. Kim Allah'a [Onun dînine] yardım ederse [bilsin ki] Allah da mutlaka kendisine yardım edecektir. Şübhesiz ki Allah kavîdir, azîzdir.» —«Onlar öyle kimselerdir ki, şayet kendilerine yeryüzünde imkân (ve iktidâr) versek, namazı dosdoğru kılar, zekâtı verir, marûf ile emreder ve münkerden nehyederler. Bütün işlerin âkıbeti Allah'a aittir.» [22/el-Hacc, 39-41]

Ondan sonra ise şu kavliyle onlara kıtâli bir farz kılmıştır:

«Kıtâl, hoşunuza gitmediği hâlde üzerinize yazıldı [/size bir farz kılındı]. Olur ki bir şeyi nahoş görürsünüz de o [şey aslında] sizin için bir hayırdır ve olur ki bir şeyi seversiniz de o [şey aslında] sizin için bir şerdir. Allah bilir, siz bilmezsiniz.» [2/el-Bakara, 216]

Ayrıca bu farz hâlini ve cihâdın ehemmiyyetini, Medenî sûrelerin geneli boyunca tekîd etmiştir. Onu terk edenleriyse zemmetmiş, ayrıca onları nifâkla ve kalblerinin hastalıklı olmasıyla tavsîf etmiştir. Nitekim şöyle buyurmuştur:

«De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşîretiniz, kazandığınız mâllar, kesada uğramasından korktuğunuz bir ticâret ve hoşunuza giden meskenler size Allah'tan, Resûlü'nden ve Onun yolunda cihâddan daha sevgili ise, artık Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyin! Allah, fâsık topluluğu [doğru yola] hidâyet etmez.» [9/et-Tevbe, 24]

«Müminler, ancak o kimselerdir ki Allah'a ve Resûlü'ne îmân etmişlerdir; sonra şübheye düşmemişlerdir ve mâlları ve cânlarıyla Allah yolunda cihâd etmişlerdir. İşte onlar sâdık olanlardır.» [49/el-Hucurât, 15]

—«Îmân edenler "[Keşke kıtâle dâir] bir sûre indirilmiş olsaydı" diyorlar. [Ama hükmü açık] muhkem bir sûre indirildiği ve onda kıtâl zikredildiği zaman kalblerinde

bir maraz bulunanları görüyorsun ki sana, [tıpkı] üzerine ölüm baygınlığı çökmüş [bir] kimsenin bakışıyla bakıyorlar. [Oysa odur] onlara evlâ olan [ki]...» —«[Emir karşısında güzel] bir itâat ve marûf bir söz [söylemek]. [Kıtâle dâir emir kesinleştiği ve] iş ciddileştiğinde ise Allah'a karşı sâdık olsalardı elbette [bu] kendileri için hayırlı olurdu.» —«Demek ki, [siz ey münâfıklar, emrolunduğunuz şeylerden] yüz çevirdiğinizde [ve hâkimiyyeti ele geçirmeniz hâlinde] yeryüzünde fesâd çıkaracak ve akrabalık bağlarını kesip-koparacaksınız, öyle mi?» [47/Muhammed, 20-22]

Bu gibi âyetler Kur'ân-ı Kerîmde pek çoktur. Kezâ cihâdın ve mücâhidlerin tazîmi /ehemmiyyeti ve yüceliği hakkındaki âyetler de böyledir ki [meselâ] es-Saff sûresindeki şu kavli gibi:

—«Ey îmân edenler! Size, sizi elîm bir azâbdan kurtaracak bir ticâret göstereyim mi!» —«Allah'a ve Resûlü'ne îmân edersiniz, mâllarınız ve cânlarınızla Allah yolunda cihâd edersiniz! Sizin için bu hayırlıdır, eğer bilirseniz.» —«[Böyle yaptığınız takdîrde] günahlarınızı bağışlar ve sizi altlarından ırmaklar akan cennetlere ve Adn cennetlerindeki güzel meskenlere sokar. İşte fevz-i azîm budur.» —«Sevdiğiniz diğer bir şey [daha var ki o da,] Allah'tan bir nusret ve yakın bir fetihdir. Müminlere müjdele..!» [61/es-Saff, 10-13] Yine şu [âyetlerde geçen her bir] kavli:

—«[Siz,] hacılara sakalığı ve Mescid-i Harâm'ın bakımını, Allah'a ve Âhiret Günü'ne îmân eden ve Allah yolunda cihâd eden kimse[nin yaptığı] ile bir mi kıldınız! [Hayır,] bunlar Allah'ın nezdinde [asla] eşit değildir. Allah zâlim bir kavmi hidâyete erdirmez.» —«Îmân, hicret ve Allah yolunda -mâlları ve cânlarıyla- cihâd etmiş olanlar, Allah'ın nezdinde derece bakımından daha üstündür ve kurtuluşa erenler de [yine] onlardır.» —«Rableri onları, Kendi katından bir rahmet, bir rızâ ve cennetler ile müjdeler ki o cennetlerde onlar için dâimî bir naîm vardır.» —«Orada ebedî kalıcıdırlar. Muhakkak ki Allah'ın nezdinde büyük bir mükâfaat vardır.» [9/et-Tevbe, 19-22]

—«Ey îmân edenler! Sizden kim dîninden dönerse, [bilsin ki] Allah onların yerine öyle bir topluluk getirir ki, Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler. Onlar müminlere karşı mütevâzı (/şefkatli), kâfirlere karşı izzetli (/zorlu ve sert)dirler. Allah yolunda cihâd ederler. [Bu yolda] hiçbir kınayıcının kınamasından da korkmazlar. İşte bu, Allah'ın bir lütfudur. Onu dilediğine verir. Allah, Vâsi'(lütfu bol olan)dır, Alîm(her şeyi hakkıyla bilen)dir.» [5/el-Mâide, 54]

—«...Çünkü onların, Allah yolunda marûz kaldıkları susuzluk, yorgunluk ve açlık, [kezâlik] kâfirleri kızdıran bir yere ayak basmaları ve düşmana herhangi bir şekilde darbe vurmaları [gibi hiçbir hâl u hareket] yoktur ki karşılığında mutlaka onlar için sâlih bir amel(in sevâbı) yazılmış olmasın. Hiç şübhesiz Allah muhsinlerin ecrini zâyi etmez.» —«[Allah yolunda] küçük ya da büyük herhangi bir infâkda bulunmaları ve herhangi bir vâdiyi katetmeleri de mutlaka onlar için [bir sevâb olarak] yazılır. Ta ki Allah onları, yaptıklarının en güzeliyle mükâfaatlandırsın.» [9/et-Tevbe, 120-121]

[Cihâdla ilgili] amellerinden doğacak şeyleri ve bilfiil giriştikleri amelleri [böylece] zikretmiştir.

Kitâb ve Sünnet'de cihâda dâir emir ve onun fazîletlerinin zikri, sınırlamaya gelmeyecek derecede çoktur. İşte bu yüzden insânın gönüllü olarak yaptığı amellerin en fazîletlisidir. Yine âlimlerin ittifâkıyla hacdan, umreden, nâfile namazdan ve nâfile oruçtan daha fazîletlidir ki Kitâb ve Sünnet de buna delâlet etmektedir. Nitekim Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem: «İşin (Dîn'in) başı İslâm'dır. Direği namazdır. En yüce tarafı/zirve noktası ise cihâddır» buyurmuştur. Yine: «Şübhesiz Cennetde yüz derece vardır ve bir dereceyle diğer derecenin arası yer ile gök arası gibidir. Allah o dereceleri Kendi Yolunda (cihâd eden) Mücâhidler için hazırlamıştır» buyurmuştur (Muttefakun Aleyh). Yine: «Ayakları Allah yolunda [cihâd ederken] tozlanan kimseyi Allah cehenneme harâm kılar» buyurmuştur (Buhârî rivâyet etmiştir). Yine -sallallahu aleyhi ve sellem-: «[Fi sebîlillah] Bir günlük ve bir gecelik rıbât, bir aylık sıyâm ile kıyâmdan daha hayırlıdır. Eğer kendisi [o hâl üzere] ölürse, onun, işlemekte olduğu o ameli[nin sevâbı] kendisi için yazılmaya devâm eder. Rızkı da [şehîdler âleminde] kendisine mütemâdiyen verilir. Fettân'dan [kabir sorgu-suâline müvekkel meleklerin imtihânından] dahî emîn olur [/emîn kılınır]» buyurmuştur (Müslim rivâyet etmiştir). Sünen'de ise: «Allah yolunda bir günlük rıbât, onun dışındaki dereceleri taşıyan bin günden daha hayırlıdır» diye geçmektedir. Yine -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «İki göz vardır ki onlara ateş[-i cehennem] değmez: Allah korkusuyla ağlayan bir göz. Allah yolunda nöbet tutan bir göz.» (Tirmizî, "Hasen bir hadîsdir" demiştir.) İmâm Ahmed'in Müsned'inde ise şöyle geçmektedir: «Allah yolunda bir gecelik nöbet, gecesi kıyâm gündüzü sıyâm ile geçirilen bin geceden daha hayırlıdır.» *Sahîhayn*'da şöyle rivâyet edilmiştir: "Bir adam: "Ya Resûlellah! Bana Allah yolunda cihâda denk gelen bir şeyi haber ver[seniz]" dedi. «Yapamazsın» buyurdu. [Adam yine:] "Bana haber ver[seniz]" deyince: «Mücâhid [cihâda] çıktığında [o dönünceye kadar] iftâr etmeksizin oruç ve ara vermeksizin namaz kılabilir misin?!» buyurdu. [Adam:] "Hayır" dedi. «İşte cihâda denk gelen odur» buyurdu." Sünen'de ise [Resûlullah] sallallahu aleyhi ve sellem'in: şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Her ümmetin bir seyâhati vardır. Benim ümmetimin seyâhati ise Allah yolunda cihâddır.»

Bu [gerçekten de] geniş bir konu olup ameller ve fazîletleri hakkında, bu konuda vârid olduğu kadar *nass* vârid olmuş değildir. [Biraz dikkatle] bakıldığında bu gâyet açıktır. Çünkü cihâdın faydası, hem onu deruhde eden kişi hem de gayrı için dîn ve dünya konusunda umûmîdir. Ayrıca zâhirî ve bâtınî bütün ibâdet çeşitlerini kapsar. Nitekim o, Allah Azze ve Celle'nin sevdiği şeyleri, Ona karşı ihlâsı, Ona tevekkülü, cânı ve mâlı Ona teslîm etmeyi, sabrı, zühdü, zikrullahı ve sâir amellerin çeşitlerini, başka herhangi bir amelin kapsamadığı bir şekilde kapsar.

Onu îfâ edenler ise her zaman iki güzellik arasındadır. Ya nusret ve zafer ya da şehâdet ve cennet...

Ayrıca insânlar için mutlaka bir yaşam ve ölüm lazımdır ki, onların yaşamları ve ölümleri hem dünyada hem âhiretde saâdetin nihâî noktasına onu deruhde etmekle ulaşır. Onu terk etme hâlinde ise her iki âlemin saâdetinin ya yitirilmesi ya da eksil-

mesi sözkonusu olur. Kimi insânlar da vardır ki dîn veya dünya ile ilgili zor amellere rağbet gösterir. Üstelik o amellerin faydası pek azdır. Oysaki cihâd, her ikisi için de her zor amelden daha faydalıdır. [Meselâ kimileri] nefsini terakkî ettirme rağbetine düşer de ölüm gelip onu öylece bulur. Oysaki şehîdin ölümü her türlü ölümden daha kolaydır ve ölümlerin en fazîletlisidir.

Meşrû' kıtâlin aslı madem ki cihâddır ve ondan maksad dînin tamamıyla Allah'ın [dîni] ve Allah'ın kelimesinin/davasının en yüce olmasıdır, öyleyse buna engel olan kim olursa olsun -Müslümanların ittifâkıyla- ona karşı savaşılır. Mümânaa/savunma ve mukâtele/savaşma gücü olmayanlar, meselâ kadınlar, çocuklar, râhib[ler], ihtiyâr adam[lar], amâ[lar], müzmin hastalar gibi ve benzerleri ise cumhûr-i ulemâya göre öldürülmez. Sözü/düşüncesiyle veya fiiliyle savaşıyor olması hâric... Sırf küfürden dolayı, müslümanların bir [ganîmet] mâlı oldukları için kadınlar ve çocuklar hâricinde bunların tamâmının katlini mubâh görenler de vardır. (... ... ...)

(...) Kâfirlere ve bir kısım [şer'î] ahkâmı yerine getirmekten imtinâ eden[tâife]lere -meselâ zekâtı vermekten imtinâ edenlere, Hâricîlere ve benzerlerine- karşı vâcib olan cihâd, hem ibtidâen/taarruz hem de müdâfaa yoluyla yapılır ki eğer ibtidâen ise bir farz-ı kifâye olur. Birileri onu îfâ ettiği zaman bu farz diğerlerinin üzerinden düşer ve fazîleti de onu îfâ edenlere döner. Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi: «Müminlerden özür sâhibi olmaksızın [cihâddan geri kalıp yerli yerlerinde] oturanlarla Allah yolunda mâlları ve cânlarıyla cihâd eden/mücâhidler bir olmaz...» [4/en-Nisâ, 95]

Düşman Müslümanlara hücûm etmek istediğinde ise onu def'/ve bertaraf etmek, hücûma bizzât hedef olanların ve olmayanların hepsinin üzerine bir farz olur. *Hedef olmayanların üzerine farz olması ise hedef olanlara* yardım *etmek zorunda olmaları* dolayısıyladır. Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi: «Ve eğer dîn husûsunda sizden yardım isterlerse yardım etmek üstünüze borçtur...» [8/el-Enfâl, 72] Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in de Müslüman'a yardım etmeyi emir buyurduğu gibi... Yardım edilecek kişi, savaş için paralı asker olsun veya olmasın farketmez.

[Yine] bu, her bir kişiye, imkânı ölçüsünde farz olur. Kendi başına ve mâlıyla, az ve çok sayıyla, yaya ve/ya binekli olarak... Aynen Hendek yılı düşmanlar kendilerine saldırdığında Müslümanların yaşadığı gibi ki Allah, -[daha önce] düşmana ibtidâen taarruz hâlinde cihâdı terk husûsunda izin verdiği ve onları cihâda çıkanlar ve [yerli yerinde] oturanlar şeklinde ikiye ayırdığı gibi [bu kez]- onu terk etme husûsunda hiç kimseye izin vermemiştir. Bilakis Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den izin isteyenleri zemmetmiştir: «..."cidden evlerimiz açık/korumasızdır" diyorlar[dı], halbuki açık değil[di], onlar ancak firâr etmek istiyorlar[dı].» [33/el-Ahzâb, 13] Bu, Dîn'i, mahremi/nâmûsu ve cânları müdâfaa etmektir ve zorunlu bir kıtâldir. O ise bir tercîh kıtâlidir ki dîndarlığı arttırmak, dîni yüceltmek ve düşmanı korkutmak içindir." (... ...) **...)** [Bu noktada İmâm İbn Teymiyye'nin *es-Siyâsetu's-Şer'îyye*'sinden alıntı sona ermiş ve tekrâr *Zâdu'l-Meâd*'a dönülmüştür ki oradan yapılan mükerrer bir alıntının akabinde konuyla ilgili aşağıdaki kısa açıklamalar nakledilmiştir. Mtrcm.]

• *Münâfıklara Karşı Cihâd*

(... "... Yine münâfıklara karşı cihâd da hücceti teblîğ yoluyla olur. Yoksa onlar zâten Müslümanların hükmü altındadır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

«Eyâ Nebî! Kâfirlere ve münâfıklara karşı cihâd et; onlara karşı sert ol. Onların varacakları yer cehennemdir ve o ne kötü [bir] varış yeridir.» (9/et-Tevbe, 73)

Münâfıklara karşı cihâd, kâfirlere karşı cihâddan daha zordur ki bu, Ümmet'in havâssı ve peygamberlerin vârisleri/âlimler tarafından deruhde edilecek bir cihâddır. Onu îfâ edenler, âlem içre birtakım ferdlerdir. Ona katılanlar ve onun için yardımcı olanlar, sayıca az olsalar da, derece bakımından Allah katında üstün olanlardır.

Cihâdın en fazîletlilerinden biri, muârızın şiddetine [zâlimliği-zorbalığına] rağmen -meselâ satvetinden ve eziyyetinden korkulan birinin karşısında konuşmak gibi- hak sözü söylemek olduğu içindir ki bu konudaki en büyük pay, cümlesine salât u selâm olsun Peygamberlerin hissesine düşmüştür. Allah'ın salât u selâmı üzerine olsun bizim Peygamberimizin bu konudaki cihâdı da ekmel ve etemm bir noktadadır.(......)

Kâfirlere ve münâfıklara karşı cihâd ise dört mertebedir: Kalb, dil, mâl ve cân ile ki kâfirlere karşı cihâd husûsen elledir; münâfıklara karşı cihâd ise husûsen dilledir. (... ...) **...)** [*Zâdu'l-Meâd*'dan alıntı burada bitmiştir ve aşağıdaki paragraf aynı eserin başka bir yerinden alıntılanmıştır ki daha önce de geçmişti. Mtrcm.]

(... "Münâfıklarla ilgili sîretine gelince; Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onların alenî hâllerini kendilerinden kabûl ve içlerinde olanı ise Allah'a havâle etmekle, kezâ onlara karşı ilim ve hüccet [yolu] ile cihâd etmekle emrolunmuştur. [Yine] Hak Teâlâ ona, onlardan yüz çevirmesini, onlara karşı sert/şiddetli olmasını ve içlerinde tesîr bırakacak belîğ bir üslûbla [onlara] teblîğde bulunmasını emir buyurmuştur. [Ayrıca] Onu, onların cenâze namazını kılmaktan, kabirleri başında bulunmaktan nehyetmiş ve eğer onlar için istiğfârda bulunsa dahî Allah'ın onları asla affetmeyeceğini haber vermiştir.

İşte Onun, kâfir ve münâfık düşmanları karşısındaki sîreti budur." **...)**

[***]

Bu bölümü (eğitim ve alanları konusunu), cihâdî eğitim tecrübesini, bu yolda bir şehîd olarak Rabbine kavuşuncaya kadar bir müteallim, bir muallim, bir mürebbî ve bir mücâhid olarak yaşamış bir adamın eğitimle ilgili bazı sözleriyle hitâma erdirmek istiyoruz. Allah ona *gani gani* rahmet ve onu sâlihler zümresi içinde kabûl etsin. İmdi onun, Şehîd Mücâhid Ebû Muhammed Şeyh Abdullah Azzâm rahimehullah'ın o büyük mîrâsından muhtasar birtakım alıntılar naklediyoruz:

• *Cihâd Ehli Sağlam-Sarsılmaz Bir Zümre'nin Özellikleri*

(... "Müslüman topluma ulaşabilmek için mutlaka -yolun bedellerine katlanacak- bazı öncü birliklerin olması gerekir. Bu öncü birliklerin de şunu idrâk etmesi gerekir ki insânlığı kurtarmaya girişecek kimseler basît-sıradan insânlar değildir. Bilakis,

davaları (ve inançları) yolunda her şeyi gözden çıkarabilecek örnek insânlardır onlar ve birtakım özelliklere sâhib olmaları gerekir ki, bu özelliklerin en başında ise şunlar gelmektedir:

1- Rabbânîler(den) Olmaları:

... وَلَٰكِن كُونُوا۟ رَبَّٰنِيِّـۧنَ بِمَا كُنتُمْ تُعَلِّمُونَ ٱلْكِتَٰبَ وَبِمَا كُنتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٧٩﴾ ﴿آل عمران﴾

«...Velâkin öğretmekte olduğunuz Kitâb ve okuyup-okutmakta olduğunuz şeyler gereği(nce) Rabbânîler olunuz.» (3/Âl-i İmrân, 79)

Rabbânî ise ilmiyle âmil olan âlim kişidir. Nitekim Saîd Bin Cübeyr: "Rabbânîler: Yani: Hükemâ ve etkiyâ [kimseler olun manâsınadır]" demiştir. İbn Abbâs'ın öldüğü gün Muhammed Bin el-Hanefiyye: "Bugün bu Ümmet'in Rabbânîsi öldü" demiştir.

وَكَأَيِّن مِّن نَّبِيٍّ قَٰتَلَ مَعَهُۥ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا۟ لِمَآ أَصَابَهُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا۟ وَمَا ٱسْتَكَانُوا۟ ۗ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلصَّٰبِرِينَ ﴿١٤٦﴾ ﴿سورة آل عمران﴾

«Nice peygamber var ki, nice Ribbîler [/âlimler] onunla birlikte savaştılar da Allah yolunda kendilerine isâbet eden şeylerden dolayı ne gevşediler, ne zaaf gösterdiler, ne de boyun eğdiler. Allah (elbette) sabredenleri sever.» (3/Âl-i İmrân, 146)

Ribbî, Hasen el-Basrî'nin de dediği gibi: "Sabırlı âlimlerdir." "Ribbî, Rabbânî'dir. Zîrâ Allah'ın rubûbiyyetini bilmiştir ve Ona kulluk edip Onun için sabır göstermiştir."

[Evet, mücâhid kişinin,] [her türlü hâl u] hareketi, daveti, görünümü, sabrı, ilmi ve ameli cihetiyle bir Rabbânî olması gerekir. Yani, Allah'ın her şeye [hakkıyla] kadîr ve izzeti bahşedenin de O olduğunu; kendisine Onun kâfî geleceğini, hâmisinin yine O olduğunu ve onu gözetip koruduğunu bir ân için olsun aklından çıkarmamasıdır.

أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُۥ ۖ وَيُخَوِّفُونَكَ بِٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦ ۚ وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ ﴿٣٦﴾ وَمَن يَهْدِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِن مُّضِلٍّ ۗ أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِى ٱنتِقَامٍ ﴿٣٧﴾ وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُ ۚ قُلْ أَفَرَءَيْتُم مَّا تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ إِنْ أَرَادَنِىَ ٱللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَٰشِفَٰتُ ضُرِّهِۦٓ أَوْ أَرَادَنِى بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَٰتُ رَحْمَتِهِۦ ۚ قُلْ حَسْبِىَ ٱللَّهُ ۖ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ ٱلْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٨﴾ ﴿سورة الزمر﴾

«Allah kuluna kâfî değil mi..! [Bir de kalkıp] seni O'ndan başkalarıyla korkutmaya çalışıyorlar. Kimi ki Allah saptırır, artık ona hidâyet edecek kimse yoktur.» «Kime de Allah hidâyet verir, artık onu saptıracak kimse yoktur. Allah mutlak gâlib, bir intikâm sâhibi değil mi..!» «Andolsun, eğer onlara, "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorsan, elbette, "Allah", derler. De ki: "O hâlde deyin bakalım: Allah'ı bırakıp da [kendilerine tapınıp] çağırdıklarınız, şayet Allah bana bir zarar dokundurmak istese, [acaba] onlar Onun [o] zararını giderebilirler mi?! Veyahut [Allah] bana bir rahmet dilese, [acaba] onlar Onun [o] rahmetini engelleyebilirler mi?!" De ki: "Bana Allah yeter. Tevekkül edenler [de] Ona tevekkül ederler".» (39/ez-Zümer, 36-38)

وَإِن يَمْسَسْكَ ٱللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ إِلَّا هُوَ ۖ وَإِن يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾ وَهُوَ ٱلْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِۦ ۚ وَهُوَ ٱلْحَكِيمُ ٱلْخَبِيرُ ﴿١٨﴾ ﴿سورة الأنعام﴾

«Eğer Allah sana bir zarar dokundurursa, onu Ondan başka giderecek yoktur ve eğer sana bir hayır dokundurursa, [yine] O her şeye kadîrdir.» [«Kulları üzerinde kâhir /hâkim olan Odur ve Hakîm u Habîr de O...»] (6/el-En'âm, 17[-18])

Bir davetci, Allah'ın her şeye kadîr olduğunu hiçbir zaman unutmamalı ve ondan sonra câhiliyye topluluğu karşısında şunu ilâna koyulmalıdır:

... قُلِ ٱدْعُوا۟ شُرَكَآءَكُمْ ثُمَّ كِيدُونِ فَلَا تُنظِرُونِ ﴿١٩٥﴾ إِنَّ وَلِـِّۧىَ ٱللَّهُ ٱلَّذِى نَزَّلَ ٱلْكِتَـٰبَ ۖ وَهُوَ يَتَوَلَّى ٱلصَّـٰلِحِينَ ﴿١٩٦﴾ ﴿سورة الأعراف﴾

«...De ki: Haydi ortaklarınızı çağırın, sonra bana tuzak kurun da bana göz açtırmayın!» «Şübhesiz ki benim velim [ve hasbim], Kitâbı indiren Allah'tır ve O [hep] sâlihlere velilik eder.» (7/el-A'râf, 195-196)

İnsân, avnini, izzetini ve ilhâmını mutlaka Allah'tan almalıdır. İnsânları kurtarma işine girişen biri, Allah['a îmânı - itimâdı] ile mutlaka onlardan daha güçlü olmalıdır. İnsânlara nezâhet kazandırmak isteyen biri mutlaka onlardan daha nezih olmalıdır. İnsânlara rifat kazandırmaya çalışan biri mutlaka onlardan daha üstün olmalıdır.

2- Dünyevî Menfaatlerden ve Onun Erken-Yakın Semerelerinden Tecerrüd ile Davete Adanmak:

Nitekim bütün Peygamberler gelip şunu demişlerdir:

وَمَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۖ إِنْ أَجْرِىَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلْعَـٰلَمِينَ ﴿١٤٥﴾ ﴿سورة الشعراء﴾

«Buna karşılık ben sizden [hiç]bir ecir istemiyorum, benim [bu davetime karşılık] ecrim ancak Âlemlerin Rabbine aittir.» [26/eş-Şuarâ, 145]

Bu âyet, eş-Şuarâ sûresinde [ve başka yerlerde], Allah'ın salât u selâmı cümlesinin üzerine olsun Peygamberlerin dilinden pek çok kez tekrâr edilmiştir.

İşte bu yüzden Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, [davetin başlangıcında Kendisini korusunlar diye çeşitli kabîlelere başvururken davetini] Âmir Bin Sa'sa'a Oğullarına arzettiğinde, onların erlerinden biri olan Bahîra Bin Firâs Ona: "Diyelim ki biz, Senin [şu] işin [davan] üzre Sana biat ettik, sonra da Allah Seni, muârızlarına karşı gâlib kıldı. [O takdîrde] Senden sonra bu iş[in yetkisi, iktidârı] bizde olur mu?" dediği zaman Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «O iş[in yetkisi, iktidârını kime vereceğine dâir emir] Allah'ındır; onu dilediği şekilde tayîn eder [/dilediği kimselere verir]" buyurmuştur. Böylece onlar Onun davetini kabûlden imtinâ etmişlerdir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, [öyle bir erken dönemde ve bizzât kavim-kabîlesi tarafından şiddetli bir baskı altına alındığı o zor şartlar içinde bir gün gelip de] muzaffer olacağını ve bu Dîn'i, Allah'ın, Kendisi hayâtda iken ve Onun eliyle gâlib kılacağını biliyor değildi. Bilakis Rabbi Ona şöyle buyurarak hitâb ediyordu:

«[O hâlde] ya seni alır götürürüz de [o takdîrde] onlardan mutlaka intikâm alırız.» «Ya da onlara vaîd buyurduğumuzu [/tehdîdimizi henüz sen hayâtdayken onların başına getirir de] sana gösteririz, ki onlara karşı [buna da] mutlak muktediriz.» (43/ez-Zuhruf, 41-42)

Ama Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bu Dîn'in muzaffer olacağına inanıyordu. Müslümanlardan herhangi bir kimseye de ancak cennet üzerine biat ediyor ve onlara ancak cenneti vaadediyordu. Nitekim koğuşturma altına alınıp işkenceye tâbi tutulanlara bunu söylemişti: «Sabredin ey Âl-i Yâsir! Şübhesiz ki mev'idiniz [/buluşacağınız yer/mükâfaatınız] cennetdir.»

Yine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, İkinci Akabe Biatı'nda Ensâr'a şöyle buyurmuştu: «Sizden, kadınlarınızı ve çocuklarınızı koruduğunuz gibi beni korumak üzere biat alıyorum.» [Onlar:] "Biz [ahdimize] vefâ gösterirsek [bunun karşılığında] bize ne var ey Allah'ın Resûlü?!" dediklerinde ise: «Cennet!» buyurmuştu.

Allah'la biat ve alışveriş cennet üzerinedir. Dünyada biat de cennet için çalışmak üzerine...

«Allah, müminlerden -karşılığında onlara mutlaka cenneti vermek üzere- cânlarını ve mâllarını satın almıştır. Onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler ve öldürülürler; [Onun] Tevrât'da, İncîl'de ve Kur'ân'da [zikr olunan bu vaadi] Kendi üzerine aldığı hak [ve katî] bir vaaddir. Allah'tan daha çok ahdine vefâ gösterecek olan kimdir? Şu hâlde yaptığınız bu alışverişten dolayı sevinip müjdeleşiniz. İşte 'büyük kurtuluş/kazanç' budur.» (9/et-Tevbe, 111)

3- Sağlam-Sarsılmaz Bir Zümrenin Yetiştirilmesi:

Vâcib olan, örnek insânları yetiştirmeye ehemmiyyet atfetmektir, yoksa sayıları çoğaltmaya değil... Çünkü insânlar, örnek ve müstesnâ kişiliklerin yaptıklarından etkilenmek sûretiyle değişirler.

Bizim üzerimize düşen, kemmiyyete değil, keyfiyyete, kezâ az da olsa sabırlı ve sâdık bir topluluğa önem atfetmek/ve onu yetiştirmek için gayret göstermektir. Zîrâ Allah'ın izniyle muzaffer olacaklar onlardır: «...Nice az bir topluluk, çok bir topluluğa, Allah'ın izniyle gâlib gelmiştir. Allah sabredenlerle beraberdir.» (2/el-Bakara, 249)

[Söz konusu] bu sağlam zümre, irtidâd hareketinin yaşandığı bir dönemde bütün Arab Yarımadasını yeniden İslâm'a döndüren zümredir. Çünkü o zümrenin örnekleri arasında, kabîlelerin irtidâd ettikleri haberi kendisine ulaştığında, "Vallâhi Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e [zekât olarak] verdikleri bir oğlağı bile bana vermekten imtinâ edecek olsalar, bundan dolayı mutlaka onlara karşı savaşırım veya bu yolda ölür giderim" diye haykıran Ebû Bekr misâli kimseler vardır. Sonra da: "Ben henüz hayâtda iken Dîn eksiltilecek öyle mi?!" demiştir. Bir rivâyetde ise: "...bir yuları bile bana vermekten imtinâ edecek olsalar..." diye geçmektedir.

Yine [Hz.] Ebû Bekr, Üsâme Ordusu'nu göndermekte ısrârcı olmuş ve ordunun geciktirilmesi konusunda kendisine başvuranlara: "Kendisinden gayrı ilâh olmayana yemîn olsun ki, köpekler, Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarının

ayaklarını çekip-sürüyecek olsa yine de Resûlullah'ın yönlendirdiği bir orduyu geri çevirmem/yolundan alıkoymam", bir rivâyetde ise: "Yırtıcı hayvânların beni kapıp-parçalayacağını bilsem yine de Üsâme Ordusu'nu gönderirim" demiştir.

İşte Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in vefâtı sonrası böylesine hassâs bir dönemde Allah, o duruşuyla bütün bir ümmeti silinip yok olmaktan kurtarmak üzere böylesine basîretli-ve karârlı bir adamı -[Hz.] Ebû Bekr'i- göndermiştir.

[O yüzden] mutlaka sağlam-sarsılmaz numûneleri eğitip-yetiştirmek gerekir. Ne dost ne de düşmanlar karşısında *asla* alınıp satılmaya ve ayartılmaya gelmeyecek olanları... Mutlaka seçkin insânları/ve müstesnâ kişilikleri eğitip-yetiştirmek gerekir. Câhiliyye toplumunun asidi içinde erimeyecek ve onun yapı-bozucu şartları içinde *asla* bozulmayacak olanları... Davayı ve toplumu sırtlarında taşıyacak olan sağlam-sarsılmaz unsurları/kadroları... Sağlam-sarsılmaz kollar istiyoruz. Öyle kollar ki ne toplumun rüzgârları ve ne de onun hevesleri karşısında *asla* eğilip-bükülmeyecek...

İslâm ordusunun, Dicle nehrini, Irâk ve İrân'ın fethi günlerinde, ayrıca feyezânı vaktinde, tek bir kayıp vermeden geçişi, tarihcileri dehşete düşüren ve bunu nasıl yorumlayacakları konusunda onları hayretler içinde bırakan vakalardan biridir. Ama asıl dehşet verici olan şudur ki, bu ordu, en büyük iki medeniyetin -Roma ve Pers medeniyetinin- havzasına, ahlâkı ile dîninden hiçbir şey kaybetmeksizin girmiştir.

Nitekim Selmân el-Fârisî, [gün gelmiş] Kisrâ'nın makâmına oturmuştur. Allah'ın kendisini zelîl kıldığı ve tahtını altından çekip aldığı Kisrâ'nın... Yanımda ancak bin kadar aşçı kaldı; şimdi ben böyle az bir sayıyla nasıl yaşarım? diye ağlayıp sızlanan Kisrâ'nın... Öte yandan Selmân[-ı Fârisî], -Müslüman Pers diyârının Emîri [yani yeni İrân'ın yeni hâkimi]- her gün [iâşesi için sadece] tek bir dirhem harcıyordu.

4- Davetcilerin, Gerçek İlimle ve Hâlis İbâdetle Kendilerini İnşâ Etmeleri:

Davetcinin, kendisini veya üstâdı-hocasının onu mutlaka tilâvet, tecvîd, tefsîr ve ahkâmını öğrenme gibi yönlerden Kur'ân-ı Kerîme bağlaması gerekir. [Aynı şekilde] bir Müslümanın da kendisini mescidlerin revâkları arasında, sükûnetin ve rahmetin, meleklerin ve itikâfın olduğu o yerlerde yetiştirmesi lâzım gelir.

Yine iyi bir dostluğu tercîh husûsuna dikkat etmeli ve kendisine Allah'ı hatırlatan dostları seçmelidir. Sen, ey kardeşim! Senin üzerine düşen, hâl u hareketiyle sana Allah'ın yolunu gösterecek ve konuştuklarıyla sana âhireti hatırlatacak kimselerle güzel bir dostluğa itinâ göstermektir.

Gece namazını da unutma ki onun İslâmî bir şahsiyyetin inşâsı ve rûhun saflık kazanması üzerindeki etkisi pek derindir. Nitekim gece namazı [her dâim] sâlihlerin yolu olmuştur. Aynı şekilde nâfile orucu da unutma, özellikle Pazartesi ve Perşembe günleri orucunu...

Kalbi ihyâ etmek, onu şeytândan ve vesveselerinden, ayrıca nefsi, hevâdan ve aşırı şehvet ile aşırı meyiller[in]den korumak için zikre de sürekli bir şekilde mutlaka devâm etmek gerekir.

Yine nefsi, bolluk zamanında şükre, belâya karşı sabra, günahlar ve kusûrlardan istiğfâra alıştırmak, kezâ yolun zorlukları, inanç yolundaki fedakârlıklar ve seyir boyu çekilecek meşakkatler husûsunda sabır üzre terbiye etmek gerekir.

Vaktin kıymetini bilmek ve onu faydalı şeyleri okumakla veya ibâdetle ve amelle ihyâ etmek gerekir. Hayâtımızı boş meclislerle ve faydasız gecelemelerle öldürmek câiz değildir.

Kendimizle ilgili, Allah'ın Kitâbı, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Sünneti ve Selef-i Sâlih'in hayâtları üzerinden doğru bir tasavvur inşâsına da mutlaka dikkat etmemiz gerekir." **...)** [Bu kısımla ilgili] Alıntımız buraya kadardı.[1]

[***]

• *Günahların Müslüman Kişi Üzerindeki Etkisi*

(... "Allah'ı bulan her şeyi bulur. Allah'ı kaybeden her şeyi kaybeder. Allah'ı bilen dünya ve âhiret saâdetini tadar. Allah'ı unutana ise Allah kendi kendisini unutturur: «...Allah'ı unutan ve [bu yüzden] Allah'ın da kendilerine kendilerini unutturduğu kimseler [gibi olmayın]. İşte onlar fâsıkların ta kendileridir.» (59/el-Haşr, 19)

Dokuzuncu hakîkat: Günahlar ve musîbetler kânûnudur.

İnsânların musîbetleri iki kısımdır:

–Peygamberlerin musîbetleri -ki onlar günahlardan masûmdur- [ve o musîbetler] derecelerin yükseltilmesi içindir.

–Peygamberlerin dışındakilerin musîbetleri -ki onlar masûm olmayanlardır- [ve o musîbetler, öncelikle] günahlara keffâret olması, sonra derecelerin yükseltilmesi içindir.

[Bu] kânûn der ki:

Günahlar musîbetlere sebeb olur. [Beri taraftan:]

Musîbetler + Sabır = Günahların affolunması [demek olur.]

Bu kânûn, Rabbu'l-Âlemîn'in Kitâbında kayda geçirilmiş bir kânûndur:

«Ve başınıza her ne musîbet geldiyse kendi ellerinizin kazancı [/kendi ellerinizle yapıp ettikleriniz] sebebiyledir; [bununla beraber Allah bunların] birçoğundan [geçer de bunları] afveder [/sizleri onlar dolayısıyla musîbete uğratmaz].» (42/eş-Şûrâ, 30)

Bu kânûnu, Alî radıyallahu anhu efendimiz şu sözüyle hulâsa etmiştir: "Bir belâ ancak bir günah [sebebi] ile iner. Bir belâ da ancak bir tevbe [vesîlesi] ile kaldırılır."

Hasen[-i Basrî] şöyle demiştir: "Bize ulaşan şudur ki, herhangi bir kimseye isâbet eden bir ağaç çiziği, bir ayak burkulması ve/ya bir damar kasılması, mutlaka bir günah yüzündendir. Allah'ın ondan affettikleri ise daha fazladır." el-Kurtubî demiştir ki: "Hasen[-i Basrî] demiştir ki: "Bu âyet indiği zaman Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu..." Sonra da hadîsi zikretmiştir.

[1] *ez-Zehâir*, c.1/773[-775]

Sahîh bir hadîs şöyledir: «Cânım elinde olana yemîn olsun ki mümine isâbet eden [herhangi] bir yorgunluğu, hastalığı. hemmi ve/ya hüznü Allah mutlaka onun günahlarına bir keffâret kılar. Hattâ [ayağına] batan dikeni bile...»

Sahîhayn'da Ebû Saîd ile Ebû Hureyre radıyallahu anhuma'dan Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: «Müslümana isâbet eden [herhangi] bir yorgunluğu, hastalığı. hemmi, hüznü, ezâyı ve gamı, hattâ ayağına batan dikeni bile Allah mutlaka onun günahlarına bir keffâret kılar.↓»

... «مَا يُصِيبُ الْمُسْلِمَ مِنْ نَصَبٍ وَلَا وَصَبٍ وَلَا هَمٍّ وَلَا حُزْنٍ وَلَا أَذًى وَلَا غَمٍّ حَتَّى الشَّوْكَةِ يُشَاكُهَا، إِلَّا كَفَّرَ اللهُ بِهَا مِنْ خَطَايَاهُ» ...

-Alî radıyallahu anhu'nun ashâbından olan- İbn Hîyre şöyle demiştir: "Masiyetin cezası: İbâdetde gevşekliktir; maîşetde sıkıntıdır ve lezzetde zorluktur." Kendisine: "Lezzetde zorluk nedir?" diye sorulduğunda: "Helâl bir şeyden lezzet alma imkânına erse bile onu mutlaka kendisine zehir edecek birinin peyda olmasıdır" demiştir.

Mâlik Bin Dînâr der ki: "Eğer kalbinde bir kasâvet, bedeninde bir rehâvet ve rızkında bir mahrûmiyyet görürsen bil ki seni ilgilendirmeyen şeyler hakkında/mâlâyanî konuşmuşsundur."

Bu kânûn, hayâtın bütün alanlarını kapsar. Bedenî ve rûhî hastalıkları; rızık darlığını ve maîşet sıkıntısını; hayâta dâir zorluğu; yağmurun yağmamasını; toprağın kuraklığını; ekinde kıtlığı... [evet,] bütün bunlar, günahlar sebebiyledir.

İbn Mâce ile el-Hâkim'in İbn Ömer'den *merfû'an* rivâyet ettikleri sahîh bir hadîs şöyledir: "Muhâcirlerin on kişilik bir heyetinin onuncusu olarak Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huzûrundaydım. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yüzüyle bize dönüp şöyle buyurdu:

«Ey Muhâcirler topluluğu! Beş özellik var ki, onlara ulaşmanızdan Allah'a sığınırım:

1- Aralarında fuhşun ortaya çıktığı ve alenî işlenecek bir hâle geldiği her millet mutlaka tâûnlarla ve geçmiş seleflerinde görülmeyen .... **elemler/hastalıklarla**[[1]] belâya dûçâr olur.

2- Ölçüyü [ve tartıyı] eksik yapan her millet mutlaka (uzun süren) kıtlık-kuraklıkla, geçim sıkıntısıyla ve sultânın zulmüyle belâya dûçâr olur.

3- Mâllarının zekâtını vermekten imtinâ eden her millet mutlaka göğün yağmurundan mahrûm kalır; eğer hayvânlar olmasa üzerlerine yağmur düşmez.

4- Ahdi[ni] bozan bir milletin başına Allah mutlaka kendilerinden olmayan bir düşmanı musallat eder ve onlar, onların elindekinin [varlıklarının] bir kısmını alırlar.

[1] [Okuyuculardan beni mazûr görmelerini dileyerek burada, geç de olsa, **ciddî bir tercüme hatamı** kaydetmek isterim: Hadîsde geçen ve "Elemler/acılar/hastalıklar" manasına gelen "Evcâ" kelimesini, bir ân için açlığın çoğulu zannedip "Açlıklarla" diye tercüme etmişim ki son derece ciddî bir hatadır. Çünkü **mucizevî** bir nebevî haberi berhava etmiştir. O yüzden okuyucudan istirhâmım C.1-1, 118. ve 477. sayfalarda geçen bu hadîsin ilgili kısmını yukardaki gibi düzeltmeleridir. Keşke dikkatli bir okuyucu bunu görmüş ve bizi ikaz etmiş olsaydı diye hayıflanmadım değil, bunu da esefle kaydetmek isterim.]

5- İmâmları, Allah'ın, Kitâbında indirmiş olduklarıyla amel etmeyen her milletin Allah mutlaka kendi aralarındaki çekişmelerini/çatışmalarını şiddetli kılar.»

ed-Dahhâk demiştir ki: "Kur'ân'ı öğrenen/ezberleyen ve [sonra] unutan bir adam onu mutlaka günah sebebiyle unutmuştur."

Mürre el-Hemedânî demiştir ki: "Şurayh'ın avucunun dış tarafında bir karha gördüm. "Bu nedir ey Ebû Ümeyye..?!" dedim. "Bu, kendi ellerinizle yapıp ettiklerinizdir; birçoğundan [ise geçer de onları] afveder" dedi."

İbn Avn demiştir ki: "Muhammed Bin Sîrîn, borç altına girdiğinde bundan dolayı gamlanmıştı. "*Ben bu gama sebeb nedir bilirim*. Bu, kırk yıl önce işlediğim bir günah dolayısıyladır" demişti."

İkrime demiştir ki: "Bir kulun başına gelen bir sıkıntı ve onun fevkindeki her şey, mutlaka bir günah yüzündendir ki Allah, ya o günahı, ancak kendisinin başına gelen o şeyle affetmeyi *murâd etmiştir* ya da kendisini, ancak başına gelen o şey [vesîlesi] ile kendisini eriştireceği bir dereceye ulaşması için *böyle takdîr buyurmuştur*."

İkrime'nin bu sözü, musîbetler kânûnunun hulâsasıdır: Yani, belâ, ya bir günah dolayısıyla ona keffâret olmak için gelmiştir. Ya da Allah o kişiyi sevmiştir de Kendi katında onun derecesini yükseltmeyi murâd ettiği için ona bu belâyı vermiştir. Ama Allah'ın, derecelerini yükseltmeyi murâd ettiği sâlihlere de belâ ancak, aynı şekilde onların günahları ve sürçmeleri sebebiyle iner.

Şübhesiz Sahâbe (radıyallahu anhum) bu kânûnu [hakkıyla] anlamıştır ki onları, hâdiseleri bunun üzerinden tefsîr eder bir hâlde görürsünüz. Hasen[-i Basrî] şöyle demiştir: "İmrân Bin el-Husayn'ın yanına vardık. Bir adam: "Çektiğini gördüğüm şu elemi/hastalığını sana mutlaka sormam lâzım" dedi. İmrân: "Böyle yapma ey kardeşim!" dedi, "Vallâhi ben elemi/hastalığı seviyorum. Onu seven kişi Allah'a en sevgili olan bir insândır. Allah Teâlâ: «Ve başınıza her ne musîbet geldiyse kendi ellerinizin kazancı [/kendi ellerinizle yapıp ettikleriniz] sebebiyledir; [bununla beraber Allah bunların] birçoğundan [geçer de bunları] afveder [/sizleri onlar dolayısıyla musîbete uğratmaz].» (42/eş-Şûrâ, 30) buyurmuştur. Bu da benim elimin kazandığıdır. Geriye kalanlar hakkında ise Rabbimin affı daha fazladır."

Ahmed Bin Ebi'l-Havârî, Ebû Süleymân ed-Dârânî'ye: "Nedendir akıllı kimseler kendilerine kötülük eden kimseleri kınamayı bir kenara atmıştır?!" der. O da: "Çünkü onlar bilirler ki, Allah Teâlâ onları ancak günahları dolayısıyla kendilerine musallat kılmıştır" der.

Bu kânûn (günahlar musîbetlerin sebebidir [kânûnu]), pek çok âyet ve hadîsde, kezâ Sahâbe-i Kirâm'ın ve Selef-i Sâlih'in dilinden vârid olmuştur ki yukarıda onların mişkâtlarından buna dâir birtakım iktibâslar sunmaya çalışmıştık. Nitekim Kitâb-ı Azîz'de şöyle buyrulmuştur:

«İnsânların kendi elleriyle [işleyip] kazandığı [kötü] şeyler sebebiyle karada ve denizde fesâd zuhûr etti. (Allah) işlediklerinin bir kısmını [böylece] kendilerine tattırsın diye ki, belki [yaptıklarından] dönerler.» (30/er-Rûm, 41)

Nazm-ı kerîmin siyâkına dikkat ettiğinizde Allah'ın engin rahmetini görürsünüz ki [orada] sözkonusu fesâdın insânların günahlarının [sadece] bir kısmına cezâ olduğu kaydı vardır. Eğer Allah, mahlûkatı bütün günahlarından dolayı hesâba tâbi tutup da cezalandıracak olsaydı hiç kuşkusuz yeryüzünde tek bir canlı bırakmazdı.

«Eğer Allah, insânları zulümleri yüzünden [derhâl] muâhaze edecek [ve hemen cezalandıracak] olsaydı, yeryüzünde hiçbir canlı bırakmazdı. Fakat onları belirli bir süreye kadar erteler. Ecelleri geldiği zaman ise ne bir ân geri kalabilirler, ne de öne geçebilirler.» [16/en-Nahl, 61]

İmâm Ahmed, Ömer Bin el-Hattâb'ın şöyle dediğini rivâyet etmiştir: "Diyârların, mamûr oldukları hâlde harâb olacakları vakitler yakındır." Dedi ki: "Eğer [bir diyârın] füccârı ebrârına baskın gelir ve kavim-kabîleyi münâfıkları idâre ederse [öyle olur.]"

İmâm Ahmed, [Ebû Ubeyd'in kızı, Hz. Ömer'in gelini] Safiyye'nin şöyle dediğini rivâyet etmiştir: "Medîne Ömer döneminde sallandı. Bunun üzerine o: "Bu da nedir ey insânlar! Bu kadar da çabuk ne yaptınız! Eğer [zelzele] bir daha dönerse beni bu şehr içre [sizinle oturur] bulamazsınız" dedi." [Hz.] Ömer, Medîne'de vukû bulan o zelzelenin sebebini [Medîne'de vukû bulan] masiyetlere yormuştur.

Biri diyebilir ki, depremin sebebi, yerkabuğunun kırılması veya gayrı bir durumla ilgili jeolojik bir şeydir. Biz de onunla birlikte bu zâhirî sebebe inanıyoruz. Peki ama -Allah'ın depremi emir buyurmasına bir neden olan- asıl sebeb nedir?! Hiç kuşkusuz günahlardır, sadece günahlar...

İmâm Ahmed, [Hz.] Ömer'e varan isnâdıyla onun şöyle dediğini rivâyet etmiştir: "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: «İnsânlar [Allah için infâkdan yüz çevirip] cimrilikle dirhem ile dînâra kapıldığında, îne yoluyla [hîle-hud'a ile] alış-veriş yaptıklarında, sığırların kuyrukları ardına takıldıklarında ve Allah yolunda cihâdı bıraktığında Allah onlara [öyle bir zillet/] öyle bir belâ indirir ki onlar [o hasletleri terk edip tekrâr] dînlerine dönmeyince kadar [o zilleti/] o belâyı kaldırmaz.↓» Ebû Dâvûd da sahîh bir isnâdla rivâyet etmiştir.

... «إِذَا ضَنَّ النَّاسُ بِالدِّينَارِ وَالدِّرْهَمِ، وَتَبَايَعُوا بِالْعِينَةِ، وَاتَّبَعُوا أَذْنَابَ الْبَقَرِ، وَتَرَكُوا الْجِهَادَ فِي سَبِيلِ اللهِ أَنْزَلَ اللهُ بِهِمْ بَلَاءً، فَلَا يَرْفَعُهُ حَتَّى يُرَاجِعُوا دِينَهُمْ» ...

İbnu'l-Kayyim şöyle demiştir: Hiç şübhesiz günahların musîbetleri, hayvânları, haşerâtı ve deliklerindeki gübre böceklerini dahî içine alır. Allah Teâlâ buyuruyor ki:

إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكۡتُمُونَ مَآ أَنزَلۡنَا مِنَ ٱلۡبَيِّنَٰتِ وَٱلۡهُدَىٰ مِنۢ بَعۡدِ مَا بَيَّنَّٰهُ لِلنَّاسِ فِي ٱلۡكِتَٰبِ أُوْلَٰٓئِكَ يَلۡعَنُهُمُ ٱللَّهُ وَيَلۡعَنُهُمُ ٱللَّٰعِنُونَ ١٥٩ ﴿سورة البقرة﴾

«İndirdiğimiz apaçık delîlleri ve hidâyeti[n ta kendisi olan âyetleri] insânlar için biz Kitâb'da beyân ettikten sonra gizleyenler var ya, mutlaka onlara Allah lanet eder ve [bütün] lanet edebilecek olanlar da lanet ederler.» (2/el-Bakara, 159)

[Resûlullah] sallallahu aleyhi ve sellem: «Lâinûn/[bütün] lanet edebilecek olanlar: Yeryüzünün canlılarıdır» buyurmuştur. (İbn Mâce, hasen bir isnâdla rivâyet etmiştir.)

Mücâhid ve İkrime demiştir ki: "Onlar haşereler ve hayvânlardır ki hakkı-hakîkati ketmeden kötü âlimlerin günahları yüzünden kıtlığa marûz kalır da bu yüzden onları lanetlerler."

İbn Mesûd: "Handiyse deliklerindeki gübre böcekleri bile âdemoğlunun günahları yüzünden azâb görecek oldu" demiştir.

Ebû Hureyre: "Nefsim elinde olana yemîn olsun ki, yuvalarındaki toy kuşları bile zâlimin zulmü yüzünden [arıklıktan kırılıp] ölür" demiştir.

İkrime demiştir ki: "Yeryüzünün dört ayaklıları ve sürüngenleri, hattâ akrebler ve bok böcekleri bile: "Âdemoğlunun günahları sebebiyle yağmurdan mahrûm kılındık" derler."

Hiç kuşkusuz geçmiş kavimlerin helâkı, ümrânlarının harâb ve ürettiklerinin yok olması, keză insânlarının da ezilip-tarihe karışması, Allah'ın yolundan sapmaları ve Onu inkâra kalkışmaları yüzünden olmuştur: «Andolsun, sizden önceki nice nesilleri zulmettikleri zaman helâk ettik...» (10/Yûnus, 13) «... Hayır, âhirete inanmayanlar, azâb ve uzak bir dalâlet içindedir.» (34/Sebe', 8)

Basîretleri körelenler, kendi fıtratlarını ve âhiretlerini inkâra yönelenler, sürekli bir azâb, dâimî bir şekâvet, süreğen bir yitmişlik ve ebedî bir ateş içindedirler. Hem bu dünyada hem de âhiretde... yoksa, Allah aşkına deyin bana: [Bütün] dirileri, ağaçları ve [husûsen de] insânlarıyla yeryüzünü Nûh aleyhisselâm zamanında suya boğan, Allah'ın yolundan yüz çevirmek değil de neydi?!

Âd kavmini, sütûnlar sâhibi İrem ehlini helâk eden ve onları köklerinden kopmuş hurma kütükleri gibi ulu-orta bırakan, Allah'tan uzaklaşmaktan gayrı neydi?! Semûd üzerine o sayhayı gönderen, onları ağıl çırpısı gibi kırılıp-dökülmüş bir hâle getiren Allah'ın yolundan sapmaktan gayrı neydi?! Sana bunlar kâfî midir?! Yoksa, Allah'ın dîninden yüz çevirmenin âkıbetinin pek vahîm ve netîcesinin pek acı olduğunu anlamak için illâ da Medyen'in ve Eyke Ehli'nin harâbelerinden mi geçmen gerekir..?! Günahların, rızık/maîşet darlığına, savaşta hezîmete ve ilmi unutmaya nasıl sebeb olduğunu ise ilerleyen sayfalarda tafsîlatıyla göreceğiz.

Rızık/ile maîşet konusuna gelince: «Şübhesiz ki kişi, işlediği günah dolayısıyla rızıkdan mahrûm kılınır.» ([İmâm] Ahmed rivâyet etmiştir.) İbn Mâce'nin Sevbân'dan rivâyeti ise şöyledir: "Dedi ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: «Ömrü ancak birr/iyilik ziyâdeleştirir. Kaderi ancak duâ geri çevirir ve şübhesiz ki kişi, işlediği günah dolayısıyla rızıkdan mahrûm kılınır.» *ez-Zevâid*'de: İsnâdı hasendir [denilmiştir].

el-Hâkim'in, "isnâdı sahîhdir" diyerek Ebû Hureyre'den rivâyet ettiği [şu] hadîsde ise Hz. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu geçmektedir: «Peygamberlerden bir peygamber yağmur duâsına çıktı. Derken ön ayaklarını semâya doğru kaldırmış bir karınca gördü ve "Dönün!" dedi, "Şu karıncanın hâlinden dolayı sizlere icâbet olundu."» Hadîsin bazı rivâyetlerinde [karıncanın] şöyle [dediği] geçmektedir: «"Allah'ım! Bizler de senin mahlûkatından bir zümreyiz. Bizi âdemoğlunun günahları sebebiyle muâhaze etme..."»

Savaşta hezîmete [sebebiyyet vermesine] gelince; [meselâ] Allah Teâlâ'nın şu kavli: «İki topluluğun karşı karşıya geldiği gün içinizden geri çekilenler (var ya), şeytân ancak işledikleri bazı şeyler sebebiyle onları[n ayaklarını] kaydırdı. Şübhesiz ki Allah onları affetti. [Çünkü] Allah gafûr u rahîmdir.» (3/Âl-i İmrân, 155)

Binâenaleyh savaşın kaybedilmesi bazı günahların bir netîcesiydi. ...

...İlme [karşı nisyân kapısını açmasına] gelince; İbn Mesûd'dan, merfû'an şöyle rivâyet edilmiştir: "Şübhesiz ki kişi, günah işler de o günah sebebiyle rızık namına birşeylerden mahrûm olur. Günah işler de o günah sebebiyle ilimden -[daha önce] öğrenmiş olduğu- bir bâbı unutur. Günah işler de gece namazından alıkonulur."

Bütün bunları tafsîlatlı bir şekilde göreceğiz ki biz, beşerî saâdet kapılarını teker teker çalmakta ve Allah'a tâatin saâdet üzerindeki etkisini, kezâlik günahların, netîce itibâriyle musîbetlere, sıkıntılara, şekâvete ve helâke sebeb olduğunu idrâk etmeye çalışmaktayız. Doğrusu bu kâide, bu Dîn'de işin/bütün bir meselenin özüdür. Hattâ Allah'ın dîninin hulâsası yine bu kâidedir. Bu yüzden insân, velev büyük âlimlerden olsun onun hakkını veremez. Nerde kaldı benim gibi nâçîz ~~câhil~~ bir kul onun hakkını verebilsin/onu hakkıyla anlatabilsin!?

Birtakım örnekler verdikse bunlar ancak o kâideyi îzâh etmek içindi. Yoksa [onu] sınırlamak için değil... Nitekim Kur'ân âyetleri ve Nebevî hadîsler içinde buna dâir örnekler pek çoktur. Şimdi gelin de bu büyük kâideye şâhidlik eden o örneklerin bir kısmını ele almaya çalışalım. ... **...)** [Bu kısımla ilgili] Alıntımız buraya kadardı.[1]

[***]

Şeyh **Abdullah Azzâm** rahimehullah, dostlarından birine yazdığı bir mektûb içre şunları kayda geçirmiştir:

(... "Kardeşlerimizin içinden geçtiği dâhilî ve hâricî koşulları, uğraşıp-durdukları birtakım işleri [şimdilik] bir kenara bırak. Ortada bunlardan çok daha önemli, çok daha şanlı ve çok daha yüce şeyler var. Kardeşlerin [bizim için] yanıp-tutuşmasına gelince; Allah'tan niyâzım bunun müminler arasında bir köprü vazîfesi görmesidir; mukaddesatı korumaya, ırz u nâmûsları himâyeye, şeref ve haysiyetleri müdâfaaya bir vesîle olmasıdır.

Beni ne kendi şahsım, ne de yitik farîzayı Müslümanların dünyasına tekrâr geri kazandırmak yolunda Allah için ve Onun rızâsına ermek için çektiğim yorgunluklar ilgilendiriyor. Teviller, kıtâlle ilgili nassları çarpıtmasın, [o nasslar] yanyana dizilmiş kelimeler ve düzgün cümleler olarak kalmasın, koltuğuna kurulmuş ve klimanın esîri olmuş birileri tarafından gamsız-kedersiz bir şekilde öylecek yazılmasın [diyedir bu uğraşımız.] Biz istiyoruz ki cihâd Müslümanların hayâtına geri dönsün. Dilediğimiz gibi soluklanalım istiyoruz. Kalblerimiz, atışlarını saymasın istiyoruz. Dillerimizin de istediği zaman, istediği gibi [özgürce] konuşmasını istiyoruz. Yoksa dillerimiz bağlı, ellerimiz kelepçeli ve ayaklarımız prangalı bir hâlde yaşayalım istemiyoruz. İslâm

[1] *ez-Zehâir*, c.1/779-785

için çalışma, ateşli bir hutbe veya şık cildli bir kitâb veya bir masanın arkasına oturup "İslâm nasıl olur" diye düşünceye dalma olup çıktı. İnsânlar İslâm'a kendi fildişi kuleleri üzerinden bakıyorlar. Bir boşlukta hareket ediyor, bir boşlukta iş görüyor ve boşluktan gayrı bir şey üretmiyorlar... [O yüzden] Müslüman bir topluluğun, İslâm'ı kağıtlardan alıp meydâna indirme/onu dilde bir söylem olmaktan çıkarıp ete-kemiğe büründürme işini mutlaka deruhde etmesi lâzım. Allah'tan dileğim bizim de onlardan olmamızdır. [Evet,] bir öncü birliğin, elindeki her şeyi mutlaka [bu yolda] fedâ etmesi ve bizzât kıtâl/cihâd davâsı için yaşaması gerekir. Yoksa, "**Cihâd, kalem ve dil ile değildir**" [sadece..!] Seçkin bir zümre mutlaka öne çıkmalı ve cihâdı, unutulup gittiği böyle bir zamandan sonra insânların gerçek dünyasında yeniden ihyâ etmeli, bunun bedellerine katlanmalıdır. ...

...İşte burada ayaktayız ve hayâtımız boyunca elimize geçen en değerli bir fırsat kapsamında Müslümanları bu büyük manâ çerçevesinde bir araya getirmeye çalışıyoruz. Burada ayaktayız ve Rabbu'l-Âlemîn ile aramızda akdolunmuş akde vefâ göstermeye çalışıyoruz:

«Allah, müminlerden -karşılığında onlara mutlaka cenneti vermek üzere- cânlarını ve mâllarını satın almıştır. Onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler ve öldürülürler; [Onun] Tevrât'da, İncîl'de ve Kur'ân'da [zikr olunan bu vaadi] kendi üzerine aldığı hak [ve katî] bir vaaddir. Allah'tan daha çok ahdine vefâ gösterecek olan kimdir? Şu hâlde yaptığınız bu alışverişten dolayı sevinip müjdeleşiniz. İşte 'büyük kurtuluş/kazanç' budur.» (9/et-Tevbe, 111) **...) Alıntımız buraya kadardı**.[1]

[***]

Mütekâmil Terbiye/Dörtbaşı Mamûr Bir Eğitim Kuramıyla ilgili bu bölümün sonunda yeniden diyeceğim şudur ki:

Günümüz itibâriyle cihâd her Müslüman üzerine bir farz-ı ayndır. Evet, bunu der ve buna çağrıda bulunuruz. Ama cihâd ve direniş davetcileri olarak bizim görevimiz burada bitmez. Bilakis tâm bu noktada başlar ki, cihâd davetine/davetcisine icâbet edenleri eğitmek ve onlar için dörtbaşı mamûr bir eğitim programının yollarını göstermek bir vâcib/bir vecîbe olur.

Allah'ın lütfu ve ihsânıyla, cihâdî tecrübeler içinde geçirmiş olduğum süreç ve birçok davâ ile sâha bağlamında pek çok mücâhidle yaşadığım dostluk üzerinden şunu gördüm ki, terbiye/eğitimden nasîbini almış bir mücâhid ile böyle bir hayırdan mahrûm kalmış kimse arasındaki fark ve mesâfe gerçekten de büyüktür. Yine şunu gördüm ki, kıtâlî akîdesinin fıkhına varmış, kendisinin kim olduğunu ve ne istediğini anlamış bir mücâhid ile hamâset ve duygusallık sonucu oraya gelmiş biri arasındaki fark da gerçekten devâsâdır. Edebî ve ahlâkî terbiyeden belli bir nasîbe erişmiş olan ve Allah'ın kendisine ibâdet ile zühdden de belli bir nasîb bahşettiği bir mücâhid ile bunlardan mahrûm kalmış diğerleri arasındaki farkı da gördüm. Çevresinde ne olup

[1] *ez-Zehâir*, c.1/793.

bittiğini anlayan bir mücâhid ile dünyanın nasıl döndüğünden bihaber biri arasındaki farkı da varın siz dile getirin. Aynı şekilde aldığı eğitim aşamaları boyunca rıbâta ve hazırlık talîmlerine sabırla katlanmış ve kendisini böylece hazırlamış bir mücâhid ile o sâhaya savaşmak şevkiyle atlamış -ve zâten çatışmaya geldiklerinde faaliyyetleri ve etkileri de az- olanlar arasındaki fark da kıtâl esnâsında ve meydânda kendisini çok açık bir şekilde ortaya koyuyordu.

Nitekim sözkonusu bu farklar, özellikle de edebî ve ahlâkî olanlar, musîbetlerle felâketler bizi hallâc pamuğu gibi savurduğu ve yokluk ile koğuşturmalar dönemine girdiğimiz zaman kendini açıkça göstermişti. İşte o zaman er madenlerinin hakîkati görünür olmuştu.. sıdk, sebât, şecâat, kerem, diğerkâmlık, fedakârlık, adanmışlık, kardeşlik ahlâkı, ezcümle Allah'ın kendilerine bu nimetleri bahşettiği kimselerin ve sâdıklarla muhlislerin hasletleri ve liyâkatleri kendisini göstermişti.

[Beri tarafta] bunların zıddı şeyler de alelade kişiliklerden ve şeytânın ayaklarını kaydırdıklarından görünür olmuştu. Hattâ bazı mücâhidler, hattâ birtakım kıdemlileri arasında bile bu tür şeyler görülmüştü.

Allah'tan hem dünyada hem âhiretde bizi [hıfz u inâyetiyle] setretmesini ve bize selâmet bahşetmesini niyâz ederiz.

Doğrusu, terbiye alanıyla ilgili her eksiklik, diğer mücâhidlerle yapılan bir dostluğun yardımıyla telâfî edilebilir. Ama inanç zaafı, zühd/ibâdet noksanlığı, kötü ahlâk ve mürüvvetin/mertliğin kemliği hâric...

Hiç şübhesiz inanç zaafı, metânetsizliği/kırılmayı, belki de topuklar üzere gerisin geri riddeti doğurur. Zühd ve ibâdet noksanlığı da sertliği ve kabalığı doğurur. Ahlak çirkinliği ve kötü terbiye ise [kolay kolay] düzeltilebilir şeyler değildir ki, sâhibinin üzerine bir taannüt/çekilmezlik olarak yansır; onunla arkadaşlığa mübtelâ olmuş kişi üzerinde ise bir belâ olarak [yansımasını bulur]..!

Tâatler, çokça edâ edilen nâfileler ve ibâdetler, maiyyetullahı ve muhabbetullahı doğurur. Sâhibinin üzerine bir tazelik ve bir nûr olarak yansır. Güzel ahlâk ise hem dünya hem âhiret hayrını getirendir. Bu konuda onun sâhibine, Allah'ın rahmetiyle, kendisini cennetin en yüce menzillerine ulaştırması yeter ki biz de Allah'ın o yüce lütfundan bunu niyâz ederiz.

Hiç kimse demesin ki, terbiye çeşitleri/eğitim alanlarıyla ilgili kendisine işâretde bulunduğun o program pek geniş olup uzun bir zaman ister. [Kimse bunu demesin,] çünkü bu, eğer insânın günlük/doğal yaşamı içinde yer alıyorsa onunla birlikte doğal bir şekilde ve hayâtı içre öylece yol alır. Nitekim o, okumaya alışmakla, mescidlere ve ilmî derslere bağlılık göstermekle gelir. Cihâda, kamplarda ve cebhelerde rıbâta adanma hâllerine gelince; yapılabilecek şeyler, eğer talîm-terbiye meselesine hak ettiği önemi atfedecek komuta kademeleri bulunacak olsa gerçekten de devâsâdır. Çünkü gelen unsurlar, telakkîye açık ve gün boyu Allah yoluna adanmaya hazır bir hâlet-i rûhiyye ile oraya gelmektedir.

Nitekim Suriye'deki cihâd tecrübesinde cihâd adına rıbât boyunca üzerimizden yıllar geçmiş ve yüzlerce mücâhid külliyyen buna adanmıştı. Ama onlar sınırlı bir talîm-terbiye dışında bir şey görmemişti ve o vaktin çoğu kısmı da öylece zâyi olup gitmişti. O süreçten ancak kendisini yetiştirmeye ve vaktini değerlendirmeye önem gösteren kimseler istifâde etmişti. Her iki aşamasıyla Afgan cihâdı tecrübesinde de vaktin çoğu kısmı, çoğu kimse için [aynen böylece] heder olup gitmişti. Burada da birtakım insânlar, birtakım yapıların çalışmaları veya şahsî gayretleri üzerinden bir istifâde imkânına ermiş ve güzel bazı netîcelere erişmişlerdi.

Velhâsıl cihâd etmek isteyenlerin, hem kendileri hem kendileriyle birlikte olanlar için bu işe ehemmiyyet atfetmesi gerekir. Zîrâ vakit, Allah'ın nimetlerinden bir nimetdir ki Allah hem bunu hem de husûsen -Allah'ın [paha biçilmez] diğer bir nimeti olan- gençlik yıllarını soracaktır. Kezâ her nimeti..!

****

[Allah'a hamdolsun Eser'in İkinci Cildi'nin Birinci Kısmı'nın tercümesi tamâma erdi. Geriye -Allah nasîb ederse- İkinci Cild'in İkinci Kısmı olan son bölümün tercümesi kaldı. Türlü türlü hastalıklarla boğuşarak ancak tamamlayabildiğimiz bu tercümede görülebilecek hatalar konusunda bizi mazûr görmeleri okuyucudan dileğimizdir. Duâ..!]

6 Cemâziyelevvel **1441** // 01.01.**2020**

****

[Son Bir Söz, Allah İçin Bir Uyarı, İthâf ve Teşekkür]

[Yukarıda bir yıldan fazla bir zaman önce atılmış bir tarih var ve bu Eser'in o tarihlerde yayımlanması gerekiyordu. Ancak bu Eser'in baskı işleriyle ilgilenmesi gereken "beyefendiler"in marifeti sonucunda Eser baskı yüzü göremedi. Bizse yine o "beyefendiler"in marifeti sayesinde ömrümüz boyunca görmediğimiz birtakım sıkıntıların alasını gördük. Yaşadıklarımız yetmediği gibi bir de "beyefendiler" zeytin yağı misâli kendilerini haklı çıkardılar. Bakalım Allah'ın hesâb günü geldiğinde orda da kendilerini haklı çıkarabilecekler mi?! Velhâsıl ben, bunca yıl sonra, bir Müslüman olarak, bu insanları tanıdığıma gerçekten, ama gerçekten pişman oldum. O yüzden ve Allah için bir uyarı olarak diyeceğim şudur ki, bu insanları tanıyanlar, değil bu muhteremlerle hayır işlere girişmek, oturup kendileriyle tatlı bile yemesinler! 20 yıl sonra İstanbul'u terk etmek zorunda kalmam o sıkıntıların sadece biriydi. Daha nice ağır hâller var, ama işârete bile lüzûm yok. Netîce itibâriyle; bu tercümemdeki emeği, eğer bir anlamı varsa, bütün o sıkıntılarıma, karınca kararınca çare olmak için harekete geçen arkadaşlarıma İthâf'ı bir şeref, yine onlara teşekkürü bir borç değil, minnet bilirim. Allah cümlesinden râzı olsun.

Eser'in son kısmını tercümeye gelince, bu sıkıntılardan kurtulmam ve kendime gelmem daha ne kadar zaman alır bilemiyorum. Allah ömür ve imkân verirse inşallah... diyeyim, gayrı da bir şey demeyim.

23 Şabân **1442** // 05.04.**2021**

« والله لو صمت النهار لا أفطره وقمت الليل لا أنامه وأنفقت مالي غلقا
غلقا في سبيل الله أموت يوم أموت وليس في قلبي حب لأهل طاعة الله
وبغض لأهل معصية الله ما نفعني ذلك شيئا »

عبد الله بن عمر

"Vallâhi iftâr etmeksizin gündüz[leri] oruç tutsam, uyumaksızın gece[leri] namaz kılsam ve mâlımı da tutup tutup Allah yolunda infâk etsem, gün ölüm günüm olduğunda [eğer] kalbimde Allah'ın ehl-i itâat kullarına karşı muhabbet ve Ona karşı masiyet içinde olanlara karşı nefret yoksa, bunun bana hiçbir faydası olmaz."

Abdullah Bin Ömer

La tedri
internet yayınları